1975/76:103

med överlämnande av 1976 års kommittéberättelse;

beslutad den 29 december 1975.

Regeringen överlämnar till riksdagen enligt bifogade utdrag av regeringsprotokoll, 1976 års kommittéberättelse.

OLOF PALME

LENNART GEIJER

JUSTITIEDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1975-12-29

Närvarande: statsministern Palme, ordförande, och statsråden Sträng, Andersson, Johansson, Holmqvist, Aspling, Lundkvist, Geijer, Bengtsson, Norling, Lidbom, Carlsson, Feldt, Sigurdsen, Gustafsson, Zachrisson, Leijon, Hjelm-Wallén, Peterson

Föredragande: statsrådet Geijer

Anmälan av 1976 års kommittéberättelse

---

1 INLEDNING

Det statliga kommittéväsendet har som huvuduppgift att förbereda regeringens förslag till reformer inom skilda områden av samhällslivet. Komtittéväsendet har i vårt land en mer framskjuten ställning än i de flesta andra länder. Flertalet reformprojekt utarbetas i en första omgång i fristående utredningar och inte inom regeringskansliet, som har en förhållandevis fåtalig personal.

Ett smidigt och effektivt kommittéväsende är under sådana förhållanden en väsentlig betingelse för att regeringen skall kunna fullgöra sina uppgifter. Inom regeringskansliet har sedan början av år 1974 pågått arbete med en översyn av formerna för kommittéverksamheten. I januari 1974 tillsattes en särskild arbetsgrupp med uppdrag att undersöka möjligheterna till reformer inom området. Gruppen bestod av statssekreterarna Arne Alderstam, Sven Andersson och Göte Svenson och utökades senare med statssekreteraren Lennart Sandgren. Gruppen lämnade i april 1975 en rapport (Ds Ju 1975:14) om utredningsväsendet. Rapporten har remissbehandlats.

I det följande skall jag kort redogöra för rapportens innehåll och för remissutfallet. Jag skall också lämna en redogörelse för de åtgärder som har vidtagits med anledning av förslagen i rapporten och för arbetet i övrigt inom regeringskansliet i syfte att förbättra och rationalisera kommittéväsendet.

2 RAPPORTEN OM UTREDNINGSVÄSENDET

Arbetsgruppen förklarar att dess uppgift har varit att undersöka vilka uppslag till reformer av utredningsväsendet som förefaller fruktbara och möjliga att utveckla vidare. Gruppen har gjort en genomgång av de förslag till ändringar i kommittéväsendet som tidigare har lagts fram i skilda sammanhang.

Gruppen anser att man bör ställa sig avvisande både till tanke på en *centralisering inom regeringskansliet* av den politiskt betonade ledningen av utredningsverksamheten och till förslag om ett *centralt utredningsinstitut* eller utredningskansli. Däremot anser arbetsgruppen att goda skäl talar för att man — utan att bygga upp någon ny organisatorisk enhet — söker utöka den service som lämnas kommittéerna. Det föreslås att servicefrågorna och vad som sammanhänger med dem undersöks i särskilda arbetsgrupper med uppgift att föreslå konkreta åtgärder.

Enligt statssekreterargruppens mening är *det parlamentariska deltagandet* i kommittéarbetet från skilda synpunkter fördelaktigt. Att minska inslaget partiengagerade kommittéledamöter bör därför inte komma i fråga.

Arbetsgruppen har granskat några *modeller efter vilka verksamheten i en kommitté kan planeras* och som skulle kunna tjäna som alternativ till nuvarande förfarande. Av fyra angivna modeller har gruppen funnit den mest fördelaktig som innebär att utredningen efter relativt kort tid i en offentlig promemoria presenterar några alternativa lösningar av utredningsuppgiften, varefter promemorian remissbehandlas. En sådan lägesrapport och remissyttrandena över den kan bilda grund för mera preciserade direktiv till utredningen. I dessa, liksom i de ursprungliga direktiven, kan ställas upp tidsramar för arbetet. Arbetsgruppen föreslår att några utredningar får i uppdrag att arbeta efter den angivna modellen.

Enligt arbetsgruppens åsikt är det inte lämpligt att offentliggöra och formellt remissbehandla *direktivutkast.*

En ny kommittéförordning bör enligt rapporten utfärdas. Där bör bl.a. lämnas föreskrifter om vissa befogenheter som tillkommer *olika medverkande i kommittéarbetet.* Gruppen förordar att man fortsättnigsvis skiljer mellan ledamöter, sakkunniga och experter. De sakkunniga får, fastän de inte själva är kommittéledamöter och alltså saknar beslutanderätt, delta i arbetet på väsentligen samma villkor som ledamot. Bl.a. har de "reservationsrätt". Experterna, dvs. de utpräglade specialisterna, får mera begränsade befogenheter. Gruppen förordar återhållsamhet med förordnande av experter och anvisar som ett ofta bättre alternativ myndighetsutredning av delprojekt.

I rapporten framhålls att kommittéerna i högre grad än hittills bör sträva efter ett koncentrerat *skrivsätt.* De bör också på andra sätt göra det lättare för allmänheten att ta del av det väsentliga innehållet i utredningsförslagen, t.ex. genom att dela upp redovisningen i skilda bokband och genom att ge ut fristående, populärt hållna sammanfattningar. Arbetsgruppen vill stryka under det betydelsefulla i att språket i betänkandena är enkelt och lättfattligt.

Statssekreterargruppen föreslår, slutligen, att *rapporteringen* från kommittéerna till departementen skall få fastare form och att *registreringen* av olika uppgifter inom kommittéväsendet bör rationaliseras. Kommittéerna bör två gånger om året ge in arbetsplaner till departementen.

3 REMISSYTTRANDENA

Efter remiss har yttranden över rapporten avgivits av hovrätten över Skåne och Blekinge, överbefälhavaren, socialstyrelsen, riksförsäkringsverket, statens järnvägar, statens trafiksäkerhetsverk, statskontoret, byggnadsstyrelsen, statistiska centralbyrån, riksrevisionsverket, riksskatteverket, universitetskanslersämbetet, skolöverstyrtelsen, statens naturvårdsverk, pris- och kartellnämnden, arbetsmarknadsstyrelsen, statens planverk, statens industriverk, skadeståndskommittén, massmedieutredningen, konsumenttjänstutredningen, 1972 års värnpliktsutredning, socialutredningen, 1972 års skatteutredning, utredningen om skolan, staten och kommunerna, folkhögskoleutredningen, 1972 års jordbruksutredning, utredningen rörande nuläge och utvecklingstendenser m.m. inom hotell- och restaurangbranschen, arbetsmiljöutredningen, utredningen om radioaktivt avfall, länsstyrelser i Stockholms, Uppsala, Östergötlands, Blekinge, Malmöhus, Kopparbergs, Västernorrlands och Västerbottens län, Landstingsförbundet, Svenska kommunförbundet, Centralorganisationen SACO/SR, Landsorganisationen i Sverige (LO), Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Statsvetenskapliga förbundet, HSB:s riksförbund, Kooperativa förbundet (KF), Lantbrukarnas riksförbund, Svenska arbetsgivareföreningen, Sveriges industriförbund och Sveriges köpmannaförbund. Länsstyrelserna har bifogat yttranden från Norrtälje, Stockholms, Uppsala, Norrköpings, Helsingborgs, Sjöbo, Borlänge, Sundsvalls, Örnsköldsviks och Vilhelmina kommuner samt Östergötlands läns, Malmöhus läns, Kopparbergs läns och Västerbottens läns landsting.

Så gott som samtliga remissinstanser delar i stort de synpunkter som förs fram i promemorian och tillstyrker i det väsentliga förslagen eller lämnar dem utan erinran.

Samtliga remissinstanser avvisar i likhet med rapporten tanken på en *centralisering inom regeringskansliet* av den politiskt betonade ledningen av utredningsväsendet. *LO* påpekar dock att den samordnande uppgift som statsrådsberedningen har i dag bör förstärkas. *Hotell- och restaurangutredningen, Statsvetenskapliga förbundet* och *Lantbrukarnas riksförbund* anser att en bättre samordning av utredningsväsendet är behövlig.

I likhet med rapportens författare avvisar remissinstanserna i allmänhet tanken på ett *utredningskansli* med fast anställda sekreterare. *KF* anser dock att dels kraven på sekretariatens kvalitet, dels frågan om anställningsskydd för sekretariatspersonal talar för att man bör inrätta en central utredningsenhet. *Tjänstemännens centralorganisation* betonar att anställnings- och trygghetsfrågor för den personal som arbetar i kommittéväsendet bör behandlas i diskussionen om kommittéväsendets organisation.

De remissinstanser som har yttrat sig i frågan tillstyrker en utökning av den service som lämnas till kommittéerna och ställer sig i huvudsak

positiva till de konkreta uppslag som lämnas i rapporten.

Vad som sägs i rapporten om *det parlamentariska inslaget* i kommittéerna instämmer remissinstanserna helt i.

Ett antal remissinstanser tar upp frågan om *direktivens tillkomst och behandling.* I likhet med arbetsgruppen anser bl.a. *statskontoret* och *länsstyrelsen i Blekinge län* att det är mindre lämpligt att offentliggöra och formellt remissbehandla direktivutkasten. *Svenska kommunförbundet* anser dock att detta förfaringssätt kan vara lämpligt ibland. *ÖB, statens pris- och kartellnämnd, länsstyrelsen i Kopparbergs län, HSB:s riksförbund,* m.fl. delar rapportens syn på att uppläggningen av utredningsarbetet bör ägnas större uppmärksamhet vid direktivens tillkomst. *Skadeståndskommittén, Svenska kommunförbundet* och *Lantbrukarnas riksförbund* anser dock att direktiven i möjligaste mån bör utformas så att utredningarna kan bli förutsättningslösa.

Flertalet remissinstanser finner den av arbetsgruppen rekommenderade *modellen för utredningsarbetets uppläggning* lämplig och tillstyrker att den prövas i ett antal utredningar. *KF* och *Sveriges industriförbund* anser att modellen är den mest fördelaktiga av dem som diskuteras i rapporten. *Riksrevisionsverket* framhåller att modellen normalt bör användas i utredningar, i synnerhet om de har stor politiskt betydelse. Enligt *HSB* bör modellen kunna medföra ett effektivare utredningsarbete. *Sveriges köpmannaförbund* anser att den är väl ägnad att ge en större insyn i utredningsarbetet, och *Landstingsförbundet* uttalar att modellen medför att den offentliga debatten kommer igång på ett tidigt stadium, vilket ses som en stor fördel.

Ett antal remissinstanser har emellertid vissa invändningar mot modellen. *Folkhögskoleutredningen* framhåller vikten av att kommittén inte blir sysslolös, medan den väntar på remissvar och eventuella tilläggsdirektiv. *LO* har inget att erinra mot modellen, när det gäller utredningar med utpräglat parlamentariskt inslag, men vill påpeka att för de remissinstanser, som handlägger många remisser, kommer modellen att innebära ett betydande merarbete. *TCO* framhåller vikten av att remissinstanserna får ett sådant underlag och sådan tid till sitt förfogande att ett ställningstagande blir meningsfullt. *Svenska kommunförbundet* anser att modellen är lämplig endast i de fall, då det ter sig rimligt att arbeta med flera huvudalternativ.

Den i rapporten föreslagna *kategoriindelningen av de medverkande* i kommittéarbetet berörs i några yttranden. *Statskontoret, riksrevisionsverket, länsstyrelsen i Blekinge län,* m.fl. anser det vara väsentligt att de olika medverkandes ansvar och befogenheter slås fast samt att regler därom tas in i den nya kommittéförordningen. Den nya kategoriindelningen stöds av bl.a. *riksrevisionsverket, utredningen om skolan, staten och kommunerna, Statsvetenskapliga förbundet* och *KF.* Däremot anser bl.a. *statens järnvägar, statskontoret, statens planverk* och *1972 års jordbruksutredning* att den föreslagna kategoriindelningen inte är lämplig.

Samtliga remissinstanser understryker rapportens syn på att kommittéerna i högre grad än hittills bör sträva efter ett koncentrerat *skrivsätt* samt ett enkelt och lättfattligt språk.

Vad därefter gäller förslagen om *rapportering* och *registrering* inom kommittéväsendet delar *riksrevisionsverket* och *Sveriges industriförbund* rapportens uppfattning om att en ordning med ingivande av arbetsplaner två gånger om året ger departementen bättre möjlighet än f.n. att följa utredningsarbetet. *Statens industriverk* och *1972 års skatteutredning* anser däremot att de redan i dag normalt finns stort utrymme för berörda departement att följa pågående utredningsarbete. *Statskontoret* anser att ett system för registrering av data kring kommittéväsendet är av stort värde. *TCO* säger i detta sammanhang att kommittéväsendets funktioner, sedda mot bakgrunden av datateknikens möjligheter till samlad information om vad som över huvud taget är föremål för utredning, planering eller forskning i landet, bör ifrågasättas.

Ett stort antal remissinstanser tar också upp frågan om *remisstidens längd* och anser att den normalt är för kort.

4 DET FORTSATTA ARBETET

Flera av de förslag som redovisas i rapporten om utredningsväsendet har tagits upp under det fortsatta arbetet med kommittéfrågorna inom regeringskansliet. Också i andra hänseenden övervägs åtgärder för att effektivisera utredningsväsendet. Arbetet bedrivs närmast under ledning av den statssekreterargrupp som avlämnade rapporten om utredningsväsendet.

I rapporten om utredningsväsendet föreslogs, som framgår av min tidigare redogörelse, att särskilda arbetsgrupper borde tillsättas för att pröva vissa frågor om service åt kommittéerna och därtill angränsande spörsmål. Förslaget har resulterat i att två arbetsgrupper har tillsatts i maj 1975. Arbetsgrupperna består i huvudsak av tjänstemän från regeringskansliet.

Huvuduppgiften för den ena arbetsgruppen är att utarbeta en handbok för kommittésekreterare och annan kommittépersonal. Därvid ägnar gruppen särskild uppmärksamhet år frågor om utredningsbetänkandenas språk och uppläggning. I handboken kommer även att behandlas frågorna om formerna för att i kommittéarbetet anlita projektadministrativ sakkunskap och bistånd i vissa sakfrågor från myndigheterna samt om myndighetsutredning som led i kommittéutredning. Synpunkter på ett utkast till handboken har inhämtats från ett antal kommittésekreterare m.fl., och en slutlig version väntas föreligga i början av februari 1976. Arbetsgruppen överväger i övrigt spörsmål om klassificering av kommittéerna. Dessa överväganden har lett till vissa ändringar i 1976 års kommittéberättelse. Härtill återkommer jag i följande avsnitt.

Den andra arbetsgruppen har i uppdrag att se över kommittéarbetets administrativa sida. Bland uppgifterna ingår att analysera behovet av

registrering av och information om kommittéfakta av skilda slag, att föreslå riktlinjer för kommittéernas lokalförsörjning och att föreslå förbättringar av servicen till kommittéerna i fråga om litteratur, expeditionstjänst, skrivhjälp o.d. Arbetet är uppdelat på olika huvudfrågor och väntas beträffande vissa av frågorna pågå under hela år 1976.

Som har nämnts tidigare förordade statssekreterargruppen i sin rapport att försök borde göras att tillämpa en modell för uppläggning av kommittéarbetet som innebär att kommittén efter en relativt kort tid i en offentlig promemoria lägger fram några alternativ till lösning av utredningsuppgiften. Tanken var att regeringen skulle kunna återkomma med närmare anvisningar för kommittéarbetet efter att ha tagit del av promemorian och de remissyttranden som kan ha inhämtats över denna. Regeringen har, efter det att rapporten lades fram, i direktiven till några utredningar förordat en uppläggning av utredningsarbetet i huvudsaklig överensstämmelse med den angivna modellen. Jag kan hänvisa till direktiven för utredningen (U 1975:16) om det studiesociala stödet och för SINFDOK-utredningen (I 1975:04). Man torde kunna räkna med att också vissa av de kommittéer som tillkallas under år 1976 kommer att anbefallas att följa en arbetsplan i enlighet med modellen i fråga.

I rapporten föreslogs att nuvarande kommittékungörelse (1946:394) skulle ersättas av en ny författning i ämnet. En mera genomgripande omreglering av författningsbestämmelserna om kommittéväsendet bör få anstå till dess de tidigare nämnda arbetsgrupperna i det väsentliga har fullgjort sina uppdrag. I väntan på detta övervägs emellertid inom justitiedepartementet lämpligheten av att genom ändringar i kommittékungörelsen införa den kategoriindelning av de medverkande i kommittéarbetet som har föreslagits i utredningsrapporten och att i samband därmed meddela vissa bestämmelser om de medverkandes befogenheter i kommittéarbetet. En partiell översyn av kommittékungörelsen kan komma att gälla också ersättningsreglerna. Den framtida utformningen av dessa bestämmelser övervägs f.n. inom finansdepartementet.

En ofta uppmärksammad fråga gäller utredningstidens längd. Det är givetvis angeläget att kommittéarbetet leder till slutresultat med den snabbhet som är förenlig med kravet på hög utredningskvalitet. Det bör också tillses att sådant kommittéarbete avslutas, som inte längre framstår som fruktbart med tanke på utvecklingen inom det berörda ämnesområdet efter den tidpunkt då kommittén tillkallades. Mot denna bakgrund övervägs f.n. inom departementen att förelägga kommittéer, vars arbete har pågått under förhållandevis lång tid, att avsluta sitt arbete senast vid viss angiven tidpukt. En sådan åtgärd bör kunna medverka till att antalet arbetande kommittéer inte blir opåkallat högt.

5 1976 ÅRS KOMMITTÉBERÄTTELSE

Enligt tilläggsbestämmelse 3.6.2 till riksdagsordningen skall regeringen årligen samtidigt med budgetpropositionen lämna riksdagen redogörelse för verksamheten inom de kommittéer som har tillsatts på grund av regeringens beslut. Jag får därför föreslå att redogörelse för kommittéverksamheten nu lämnas till riksdagen. Redogörelsen bör fogas till protokollet i detta ärende som bilaga.

1976 års kommittéberättelse är i huvudsak redigerad och upplagd på samma sätt som 1975 års kommittéberättelse. Frågan om ändringar av redovisningen i kommittéberättelsen bör anstå i avvaktan på det arbete med kommittéfrågor som bedrivs inom regeringskansliet. Vissa smärre justeringar har dock företagits i årets berättelse. Dessa sammanhänger med de förut nämnda övervägandena om klassificeringen av kommittéer. Åtskilliga organ som brukar redovisas i kommittéberättelsen har inte utredande uppgifter i vedertagen mening. För att inte bilden av det statliga utredningsväsendet skall bli missvisande bör därför särskilt anges vilka "kommittéer" eller andra i kommittéberättelsen angivna organ som inte bör betraktas som egentliga utredningar. Detta sker för varje departement i ingressen till redogörelsen för departementets kommittéer. Vidare har i samma syfte ur kommittéberättelsen uteslutits redovisningen av sakkunniga som är utsedda att delta i internationellt samarbete eller som har annat liknande uppdrag. Kostnaderna för detta sakkunnigarbete anges dock i kostnadsbilagan.

6 HEMSTÄLLAN

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen överlämnar 1976 års kommittéberättelse till riksdagen.

7 REGERINGENS BESLUT

Regeringen beslutar i enlighet med föredragandens hemställan.

Skr 1975/76:103

Bilaga

Kommitté-berättelse 1976

Redaktionell anm.

För varje departement används fr.o.m. år 1971 en löpande nummerserie för år. Nummerbeteckningen anges med förkortning för departement samt årtal, kolon och löpnummer och anges inom parentes omedelbart efter ordet kommitté (motsvarande). Exempel: x-utredningen (Ju 1975:00) och utredningen (Ju 1975:00) om – – –. Beteckningen är avsedd att användas vid såväl hänvisningar i löpande text som i kamerala sammanhang.

För kommitté (motsvarande) som tillkommit före år 1971 används som löpnummer det nummer i riksdagsberättelsen under vilket kommittén första gången redovisats.

De uppgifter som ingår i berättelsen registreras fortlöpande i ett datorstött informationssökningssystem. Kommittéberättelsen framställs med hjälp av systemet. Under löpande år kan uppgifter om kommittéernas verksamhet erhållas ur detta system efter hänvändelse till justitiedepartementet.

Justitiedepartementet

Inom detta avsnitt har följande kommittéer avslutat sin verksamhet under år 1975: 1, 3, 7, 9, 11, 23, 28, 33, 35, 37, 39, 41 och 43

Följande kommittéer inom avsnittet fullgör inte, resp. har inte fullgjort egentligt utredningsuppdrag: 6, 25, 26, 37, 40 och 46

1. Utredningen (Ju 1956:42) rörande specialstraffrätten

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 2 december 1955 för förberedande undersökning för reformering av specialstraffrätten (se Post- och Inrikes tidn. den 21 december 1955):

Utredningsman:
Thornstedt, Hans G., professor

Expert:
Danelius, Hans C. Y., utrikesråd

Direktiven för utredningen, se 1957 års riksdagsberättelse Ju 34.

Utredningsmannen beräknas avge sitt betänkande vid årsskiftet 1975/76.

2. Köplagsutredningen (Ju 1963:51)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1962 för att följa arbetet i en i Finland tillsatt kommitté, som har i uppdrag att utarbeta förslag till lag om köp av lös egendom, samt att, under beaktande av pågående arbete att åstadkomma en internationell köplag, överväga om anledning föreligger att föreslå ändring i den svenska köplagen (se Post- och Inrikes tidn. den 18 juli 1962).

Genom beslut den 25 maj 1967 har Kungl. Maj:t vidgat uppdraget till att avse en begränsad översyn av den svenska köplagen (se Post- och Inrikes tidn. den 2 juni 1967). Ytterligare utvidgning skedde genom beslut den 20 november 1968 då utredningen även fick i uppdrag att se över de allmänna reglerna om dröjsmålsränta m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 4 december 1968):

Utredningsman:
Hellner, Jan E., professor

Experter:
Bergman, S. Christer, avdelningsdirektör
Cedercrantz, Bror O. C., direktör
Hillbom, Lars H., civilekonom (fr.o.m. den 5 november 1974)
Johansson, Sven-Erik N., professor
Josephsson, Leif E., förbundsjurist
Köhler, Nils G., advokat
Persson, Per Gustav, bankdirektör
Siljeström, Sten G. L., direktör
Wiberg, G. Lennart E:son, direktör

Sekreterare:
Carbell, Leif E., hovrättsassessor
Nöteberg, Rolf M., hovrättsassessor (fr.o.m. den 13 november 1975)

Lokal: Lilla Nygatan 1, 2 tr., 111 28 Stockholm, tel. 763 23 45 (Carbell), 763 23 61 (Nöteberg)

Direktiven för utredningen, se 1963 års rikdagsberättelse Ju 51 och 1968 års riksdagsberättelse Ju 30. Tilläggsdirektiv, se 1969 års riksdagsberättelse Ju 24.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit sju sammanträden.

Nordiska överläggningar angående översynen av köplagen har hållits i Köpenhamn under februari och i Stockholm under september 1975.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete i slutet av år 1976.

3. 1965 års valtekniska utredning (Ju 1966:61)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 januari 1965 för att utreda vissa tekniska valfrågor (se Post- och Inrikes tidn. den 9 mars 1965):

Ordförande:
Widegren, Björn G., lagman

Ledamöter:
Dahlberg, K. Thure, ombudsman, led. av riksdagen
Lundgren, Stig H. E., direktör
Nilsson, N. Yngve, lantbrukare, led. av riksdagen
Nyberg, J. Olaus, redaktör, f.d. led. av riksdagen
Svanström, K. Ivan H., lantbrukare, led. av riksdagen

Experter:
Carlsson, Ulf V., avdelningschef
Ekstam, Gunnar E., avdelningschef
Eriksson, Karl Axel, byrådirektör

Nilsson, N. Per-Erik, rättschef
Thärnström, Kenny U. H., avdelningsdirektör
Wentz, Nils O., kammarrättspresident

Sekreterare:
Boström, John E., hovrättsassessor

Direktiven för utredningen, se 1966 års riksdagsberättelse Ju 61. Tilläggsdirektiv, se 1969 års riksdagsberättelse Ju 39 och 1970 Ju 27. Ändrade direktiv, se 1973 års riksdagsberättelse Ju 12.

Utredningen har under tiden november 1974 - februari 1975 hållit tre sammanträden.

Utredningen har den 21 februari 1975 avgett betänkandet (SOU 1975:8) Utlandssvenskarnas rösträtt.

Uppdraget är därmed slutfört.

4. Integritetsskyddskommittén (Ju 1967:62)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 maj 1966 för att utreda frågor om förstärkt integritetsskydd på personrättens område (se Post- och Inrikes tidn. den 14 juni 1966):

Ordförande:
Lännergren, E. Bengt, f.d. justitiekansler

Ledamöter:
Dahlberg, K. Thure, ombudsman, led. av riksdagen
Kristensson, Astrid M., jur. kand., led. av riksdagen (fr.o.m. den 16 november 1974)
Larfors, E. V. Tage, direktör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 16 november 1974)
Litzén, Anders G., hovrättslagman
Wiklund, Svea S. S., fru, led. av riksdagen (fr.o.m. den 16 november 1974)

Expert:
Ljungberg, Göran L. D., chefsjurist

Sekreterare:
Rangnitt, F. Harald O., hovrättsassessor (t.o.m. den 31 januari 1975)
Widebäck, Ulf M., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 februari 1975)

Lokal: Lilla Nygatan 1, 2 tr., 111 28 Stockholm, tel. 763 14 50 (ordföranden) och 763 23 53 (sekreteraren)

Direktiven för kommittén, se 1967 års riksdagsberättelse Ju 62.

Kommittén har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit tolv sammanträden. Därutöver har en särskild arbetsgrupp hållit tre sammanträden.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1976.

5. Skadeståndskommittén (Ju 1967:68)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 4 november 1966 för att tillsammans med sakkunniga i övriga nordiska länder utreda frågor om skadestånd för framtida förlust av arbetsinkomst och om efterlevandes rätt till skadestånd (se Post- och Inrikes tidn. den 12 december 1966):

Ordförande:
Conradi, Erland G. F., justitieråd

Ledamöter:
Bengtsson, T. Bertil, professor
Lindahl, Carl Erik T., advokat

Experter:
Alexanderson, R. Birgitta, jurist hos LO
Forstadius, Erik L. W., direktör
Kihlbom, J. O. Niklas, assuransdirektör
Land, Johan, kanslichef
Lindstedt, Hans G., direktör
Oldertz, Carl M., bitr. direktör
Petri, Carl Axel H., kammarrättslagman
Rydberg, Olle, försäkringsdirektör
Strömland, Lennart V. E., förbundsjurist (fr.o.m. den 1 februari 1974)
Svensson, Åke E. F., avdelningsdirektör
Widding, N. Åke W., chefsrådman

Sekreterare:
Bengtsson, T. Bertil, professor (fr.o.m. den 23 april 1974)

Bitr. sekreterare:
Nöteberg, Rolf M., hovrättsassessor (fr.o.m. den 23 april 1974)

Lokal: Lilla Nygatan 1, 2 tr., 111 28 Stockholm, tel. 763 23 61 (Nöteberg)

Direktiven för kommittén, se 1967 års riksdagsberättelse Ju 68. Tilläggsdirektiv, se 1972 års riksdagsberättelse Ju 30.

Kommittén har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit åtta sammanträden.

Kommittén beräknas avge sitt slutbetänkande i början av år 1976.

6. Samarbetsorganet (Ju 1968:59) för ADB inom rättsväsendet

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 december 1966 för att bereda fråga om omläggning av rutiner inom rättsväsendet för automatisk databehandling och därmed sammanhängande frågor:

Ordförande:

Gullnäs, S. Ingvar, justitiekansler

Ledamöter:

Börjesson, Mats R., generaldirektör (fr.o.m. den 3 september 1975)
Ekstam, Gunnar E., avdelningschef (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Englund, K. Svante I., departementsråd
Fischier, Sven G. O. M., t.f. överdirektör
Magnander, Ebbe E. A., avdelningschef
Ohlsson, P. T. Ingvar, generaldirektör
Persson, Carl J. G., rikspolischef
Romander, Holger A. G., riksåklagare
Rudholm, Sten J. G., hovrättspresident
Trotzig, C. Fredrik J., avdelningschef (t.o.m. den 30 september 1975)

Ersättare för ledamot:

Bolin, Lars A., avdelningschef (fr.o.m. den 13 maj 1975)
Carlsson, Ulf V., avdelningschef (för Persson)
Carnhagen, Göran E. T., departementssekreterare (för Englund) (fr.o.m. den 22 januari 1974)
Elmhammer, Nils E. I., statistikchef (för Ohlsson)
Ericsson, Carl-Henrik, avdelningschef (för Fischier) (t.o.m. den 12 maj 1975)
Forthuber, Béla T., organisationsdirektör (för Trotzig) (t.o.m. den 30 september 1975)
Herrlin, S. G. Sigvard, byråchef (för Romander)
Åhlén, Lars, byråchef (för Börjesson) (fr.o.m. den 5 september 1975)
Åkesson, Hans C., avdelningsdirektör (för Ekstam) (fr.o.m. den 1 oktober 1975)

Expert:

Grönvall, S. Gunnar, hovrättsråd (fr.o.m. den 1 januari 1974 t.o.m. den 30 juni 1975)

Sekreterare:

Alpsten, A. Börje, departementsråd

Ordförande i arbetsgrupp eller kontaktmän:

Bolin, Lars A., avdelningschef, kriminalvårdsstyrelsen
Carlsson, Ulf V., avdelningschef, rikspolisstyrelsen
Elmhammer, Nils E. I., statistikchef, statistiska centralbyrån
Ericsson, Christer T., förste aktuarie, försvarsstaben
Frenning, Lars W., riksskatteverket

Hellström, Jan E., avdelningsdirektör, statskontoret
Hillbo, Arne O., byråchef, riksskatteverket
Källberg, K. N. Ingemar, avdelningschef, statens invandrarverk
Magnusson, B. Arne A., ADB-direktör, datamaskincentralen för administrativ databehandling - DAFA
Müntzing, Lars, avdelningsdirektör, statens naturvårdsverk
Ringström, Björn M., revisionsdirektör, riksrevisionsverket
Sandqvist, Ingrid R. J., byrådirektör, generaltullstyrelsen
Söderlund, A. Göran, avdelningsdirektör, socialstyrelsen
Vallerö, Rolf A. T., förste arkivarie, riksarkivet
de Woul, Bert T., länsåklagare, riksåklagaren
Österlund, Tord H:son, bitr. skattedirektör, riksskatteverket

Lokal: Justitiedepartementet, Fack, 103 10 Stockholm, tel. 763 10 57 (sekreteraren)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Samarbetsorganet har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit tio sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av samarbetsorganets verksamhet. Arbetet har liksom tidigare varit inriktat på ADB-system för brottmålsförfarandet hos polis, åklagare och domstolar samt rutiner för kriminalvårdens myndigheter men också på system för lagstiftningsförfarandet samt rättspraxis och diarieföring hos vissa domstolar.

Samarbetsorganets verksamhet beräknas pågå under hela år 1976.

7. Utredningen (Ju 1968:63) om författningspublicering m. m.

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 25 maj 1967 med uppdrag att utreda frågan om publicering av författningar m. m. och den 7 februari 1969 med uppdrag att utreda frågan om internationella överenskommelsers införlivande med svensk rätt (se Post- och Inrikes tidn. den 2 juni 1967 och den 19 mars 1969):

Ordförande:
Ericsson, K. Georg V., regeringsråd

Ledamöter:
Myrsten, J. Lennart, utrikesråd
Nordenson, Ulf K., justitieråd

Sekreterare:
Ericsson, Brit-Marie L. B. M., hovrättsråd
Huldén, N. O. Tomas, rådman

Direktiven för utredningen, se 1968 års riksdagsberättelse Ju 63. Tilläggsdirektiv, se 1970 års riksdagsberät else Ju 42.

Utredningen har med avgivande av betänkandet (SOU 1974:100) Internationella överenskommelser och svensk rätt slutfört sitt uppdrag.

8. Vattenlagsutredningen (Ju 1969:58)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 november 1968 för att se över vattenlagen (se Post- och Inrikes tidn. den 21 december 1968):

Ordförande:
Dyrssen, Gösta P. T., hovrättsråd

Ledamöter:
Andersson, Sven G. V., f.d. överinspektör
Annevall, Sture, direktör
Hult, N. E. Jöran, f.d. överdirektör
Jadestig, Thure R., arbetsförmedlingsföreståndare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 11 februari 1974)
Sterne, Bengt G., direktör
Turesson, Bo, överlantmätare, led. av riksdagen

Experter:
Heimbürger, H. Peter, byråchef
Helmerson, Bo I. H., direktör
von Möller, C. G. Peter, hyresråd
Sjölander, J. Bertil, överingenjör
Thorngren, S. Bertil, docent, t.f. professor
Wallin, Sten-Erik J., avdelningsdirektör
Wetterhall, Sven C. E., byråchef

Sekreterare:
Baagøe, N. Peder H., hovrättsassessor
Strömberg, Rolf E., hovrättsassessor

Lokal: Stora Nygatan 2 A, 1 tr., 111 27 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (ordförande och sekreterare)

Direktiven för utredningen, se 1969 års riksdagsberättelse Ju 58 och 1974 års riksdagsberättelse Ju 18. Tilläggsdirektiv, se 1975 års kommittéberättelse Ju 14.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit åtta sammanträden.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

9. Offentlighets- och sekretesslagstiftningskommittén (Ju 1970:49) (OSK)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 11 april 1969 för att utreda frågor om offentlighet och sekretess beträffande allmänna handlingar m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 20 maj 1969):

Ordförande:
Gullnäs, S. Ingvar, justitiekansler (fr.o.m. den 3 oktober 1974)

Ledamöter:
Adamsson, Erik S. J., riksgäldsfullmäktig, led. av riksdagen
Eriksson, B. Allan, departementssekreterare
Hugosson, Kurt I., byråchef, led. av riksdagen
Larsson, Sven-Erik, chefredaktör
Polstam, K. Åke S., kriminalinspektör, led. av riksdagen
Svedberg, Erik D., hemmansägare, f.d. led. av riksdagen

Expert:
Lidin, Karl-Olof, rådman

Sekreterare:
Nordling, Kjell O., tf. rådman

Direktiven för kommittén, se 1970 års riksdagsberättelse Ju 49. Tilläggsdirektiv, se 1972 års riksdagsberättelse Ju 38.

Kommittén har under tiden november 1974 - april 1975 hållit nio sammanträden varav ett under fem dagar.

Kommittén har den 25 april 1975 avgett betänkandet (SOU 1975:22) Lag om allmänna handlingar.

Uppdraget är därmed slutfört.

10. Familjelagssakkunniga (Ju 1970:52)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 augusti 1969 med uppdrag att verkställa utredning angående den familjerättsliga lagstiftningen (se Post- och Inrikes tidn. den 27 augusti 1969):

Ordförande:
Kjellin, Björn T. M., hovrättspresident

Ledamöter:
Gustafsson, C. E. Torsten, lantbrukare, led. av riksdagen
Hansson, Lilly E., fru, led. av riksdagen (fr.o.m. den 14 februari 1974)
Mattson, Lisa, förbundsordförande, led. av riksdagen
Romanus, Gabriel, led. av riksdagen

Sundberg, Ingrid E., fil. kand., led. av riksdagen
Svensson, Evert I., förbundsordförande, led. av riksdagen

Experter:
Grabe, A. Gerhard, försäkringsdirektör (fr.o.m. den 11 mars 1974)
Magnusson, Staffan E., departementsråd (fr.o.m. den 28 januari 1974)
Trost, Jan L. E., docent
Wahlström, Bror A., advokat
Wittorp, I. Birgitta, departementssekreterare (fr.o.m. den 28 januari 1974)
Åkesson, Hans O., professor

Sekreterare:
Tottie, Lars W., hovrättsassessor

Bitr. sekreterare:
Ekman, Lena B., hovrättsassessor
Engström, Lars-Göran, hovrättsfiskal

Lokal: Munkbron 17, 5 tr., 111 28 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (Tottie och Ekman)

Direktiven för de sakkunniga, se 1970 års riksdagsberättelse Ju 52.

Tilläggsdirektiv, se 1974 års riksdagsberättelse Ju 21.

De sakkunniga har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit tolv sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av de sakkunnigas arbete. Ordföranden och sekreterarna har därjämte deltagit i nordiska överläggningar i Köpenhamn och Malmö.

De sakkunniga har under våren 1975 i samlad form (SOU 1975:24) Tre sociologiska rapporter publicerat dels två undersökningsrapporter, den ena om allmänhetens inställning i några familjeekonomiska frågor och den andra om vårdnad och underhåll vid hemskillnad och äktenskapsskillnad, dels en sammanställning från sociologiska institutionen vid Uppsala universitet rörande sammanlevande ogifta personers situation.

De sakkunnigas arbete beräknas pågå under hela år 1976.

11. Förvandlingsstraffutredningen (Ju 1970:53)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 augusti 1969 med uppdrag att utreda frågan om avskaffande av förvandlingsstraff för böter (se Post- och Inrikes tidn. den 28 augusti 1969):

Utredningsman:
Mannerfelt, Nils O. G., justitieråd

Experter:
Kvarnsmyr, Lars F. H., byrådirektör
Steffner, Bengt G., kronofogde
Wilhelmsson, Arne E., rådman

Sekreterare:
Wikström, C. Arne, byråchef

Direktiven för utredningen, se 1970 års riksdagsberättelse Ju 53.

Utredningen har under tiden november 1974 - juni 1975 hållit fyra sammanträden.

Utredningen har den 20 augusti 1975 avgett betänkandet (SOU 1975:55) Bötesverkställighet.

Uppdraget är därmed slutfört.

12. Massmedieutredningen (Ju 1970:59)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 maj 1970 med uppdrag att utreda frågan om enhetlig reglering i grundlag av yttrandefriheten i massmedier m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 30 maj 1970):

Ordförande:
Romanus, Sven E., f.d. justitieråd och högsta domstolens ordförande

Ledamöter:
Carlshamre, Nils O. G., lektor, led. av riksdagen
Gustafson, Sven H., bankkamrer, led. av riksdagen
Jonnergård, Gustaf, partisekreterare, led. av riksdagen
Mattson, Lisa, förbundsordförande, led. av riksdagen
Svensson, Olle F. S., chefredaktör, led. av riksdagen
Wiklund, Bengt O., journalist, led. av riksdagen

Experter:
Ekberg, Karl-Henrik, direktör (fr.o.m. den 11 januari 1974)
Ekström, Margareta, författare (fr.o.m. den 11 januari 1974)
Hansson, K. Gunnar, chefsjurist
Hernlund, Carl Hugo H., förste ombudsman (fr.o.m. den 11 januari 1974)
Lindgren, Göran, direktör (fr.o.m. den 28 januari 1974)
Petrini, Olle, redaktör (fr.o.m. den 11 januari 1974)

Sekreterare:
Sandström, Per T. M., hovrättsråd

Bitr. sekreterare:
Nisser, Carl Wilhelm B. G., hovrättsassessor (t.o.m. den 31 december 1975)

Lokal: Mellby, 312 00 Laholm, tel. 0430/23 380 (Sandström)

Direktiven för utredningen, se 1971 års riksdagsberättelse Ju 51. Tilläggsdirektiv, se 1975 års kommittéberättelse Ju 20.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit 16 sammanträden, därav ett under fyra dagar.

Utredningen har den 29 juli 1975 avgett betänkandet (SOU 1975:49) Massmediegrundlag.

Utredningens fortsatta arbete avser följdförfattningar till den föreslagna grundlagen.

Utredningen beräknas slutföra detta arbete under år 1976.

13. Nordiska upphovsrättskommittén (Ju 1970:62)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 juni 1970 för att deltaga i en samnordisk kommitté för översyn av den upphovsrättsliga lagstiftningen (se Post- och Inrikes tidn. den 29 augusti 1970):

Ordförande:
Hesser, S. C. E. Torwald, justitieråd

Ledamot:
Danelius, Hans C. Y., utrikesråd

Experter:
Andersson, A. Yngve, skulptör
Bengtsson, H. Jörgen Y., advokat
Berger, Bo R., byrådirektör
Eberstein, Christian H., direktör
Ekberg, Karl-Henrik, direktör
Gehlin, Jan H. M., förbundsdirektör
Hansson, K. Gunnar, chefsjurist
Hernlund, Carl Hugo H., förste ombudsman
Holming, Klas J. L., direktör
Landquist, Eddie L., direktör
Rembe, Rolf D., förbundsdirektör
Törneman, J. Algot G., intendent
Wilson, Sven T., direktör

Sekreterare:
Åkne, L. Roland, hovrättsråd

Lokal: Hovrätten för Övre Norrland, Fack, 901 01 Umeå, tel. växel 090/11 82 70 (sekreteraren)

Direktiven för de svenska sakkunniga i kommittén, se 1971 års riksdagsberättelse Ju 54.

Kommittén har under tiden november 1974 - oktober 1975 kartlagt vissa upphovsrättsliga problem bl. a. inom den högre undervisningen samt i samband med bruket av datorer.

I övrigt har utredningsarbetet vilat i avbidan på ytterligare direktiv.

14. Åtalsrättskommittén (Ju 1970:63)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 november 1970 med uppdrag att utreda frågan om underlåtande av åtal m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 15 december 1970):

Ordförande:
Mannerfelt, Nils O. G., justitieråd

Ledamöter:
Dahl, R. Birgitta, förste byråsekreterare, led. av riksdagen
Friberg, K. Göte, f.d. polismästare
Wiklund, S. A. Daniel, avdelningsdirektör, f.d. led. av riksdagen
Zeime, Claes A., byråchef

Experter:
Fitinghoff, Georg O., skyddskonsulent
Krantz, P. Gunnar, direktör
Nasenius, B. Jan V., departementssekreterare
Wikström, C. Arne, byråchef

Sekreterare:
Werner, J. Bertil H., hovrättsassessor

Lokal: Stora Nygatan 2 A, 4 tr., 111 27 Stockholm, tel. 763 14 54 (sekreteraren)

Direktiven för kommittén, se 1971 års riksdagsberättelse Ju 55.

Kommittén har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit 13 sammanträden.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

15. Kreditköpkommittén (Ju 1971:05)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 4 juni 1971 med uppdrag att verkställa utredning angående den rättsliga regleringen av avbetalningsköp och andra former av konsumtionskredit (se Post- och Inrikes tidn. den 29 juni 1971):

Ordförande:
Westerlind, N. Peter, f.d. justitieråd, ordförande i marknadsdomstolen

Ledamöter:

Björling, K. Göran E., jur. kand. (t.o.m. den 1 december 1975)
Fraenkel, Ingegärd C. E., studierektor, led. av riksdagen (t.o.m. den 1 december 1975)
Landberg, Maj-Lis H. A., överförmyndare, led. av riksdagen (t.o.m. den 1 december 1975)
Lundgren, Lennart, förbundsdirektör (t.o.m. den 1 december 1975)

Experter:

Andréen, Catharina, jur. kand. (fr.o.m. den 2 december 1975)
Ankers, Mikael, kanslisekreterare (t.o.m. den 1 december 1975)
Beck-Friis, Jörgen Å. E., hovrättsassessor (fr.o.m. den 2 december 1975)
Brandberg, C. Arvid, direktör (t.o.m. den 1 december 1975)
Cason, Sven Åke, bankdirektör
Hertzman, A. Olov, hovrättsassessor (t.o.m. den 1 december 1975)
Malmström, C. Gösta, byråchef (t.o.m. den 1 december 1975)
Nilsson, K. F. Lennart, kansliråd (t.o.m. den 1 december 1975)
Rydén, Sven-Erik A., kronofogde (t.o.m. den 1 december 1975)
Wallberg, Ursula, avdelningsdirektör
Östling, Olle I., direktör (t.o.m. den 1 december 1975)

Sekreterare:

Beck-Friis, Jörgen Å. E., hovrättsassessor (t.o.m. den 31 augusti 1975)

Bitr. sekreterare:

Qwist, Lars S. E., hovrättsassessor (t.o.m. den 31 augusti 1975)

Lokal: Justitiedepartementet, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiven för kommittén, se 1972 års riksdagsberättelse Ju 53.

Kommittén har den 29 augusti 1975 avgett betänkandet (SOU 1975:63) Konsumentkreditlag m. m.

Kommitténs arbete med återstående delar av uppdraget beräknas pågå under hela år 1976.

16. Konkurslagskommittén (Ju 1971:06)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 4 juni 1971 för översyn av konkurslagstiftningen (se Post- och Inrikes tidn. den 4 september 1971):

Ordförande:

Rydin, Bengt C. K. A., hovrättslagman

Ledamöter:
Gabrielsson, A. Edmund B., kansliråd
Åvall, Sven K., direktör
Öhman, Anders R., advokat

Experter:
Asp, K. Åke, t.f. hovrättslagman
Eneström, Tord O. C., rådman
Wilhelmsson, Arne E., rådman

Sekreterare:
Åkerdahl, Magnus F., hovrättsassessor

Bitr. sekreterare:
Jerrstedt, Lars-Göran, hovrättsfiskal (fr.o.m. den 1 oktober 1975)

Lokal: Munkbron 17, 5 tr., tel. 763 20 34 (Åkerdahl), 763 20 32 (Jerrstedt). Postadress: Justitiedepartementet, Fack, 103 10 Stockholm

Direktiven för kommittén, se 1972 års riksdagsberättelse Ju 54.

Kommittén har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit tio sammanträden.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1976.

17. 1971 års utredning (Ju 1971:08) om behandling av psykiskt avvikande

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 april 1971 för översyn av påföljdssystemet för psykiskt avvikande lagöverträdare m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 4 juni 1971):

Ordförande:
Bexelius, T. Alfred, f.d. justitieombudsman

Ledamöter:
Andersson, Lennart F. H., studieombudsman, led. av riksdagen
Bergkwist, H. Ulla E., överinspektör
Ernulf, T. Gudmund, borgmästare, f.d. led. av riksdagen
Hedlund, A. Rune, landstingsråd
Kristensson, Astrid M., jur. kand., led. av riksdagen
Sälde, K. A. Henry, avdelningschef

Experter:
Cronholm, L. Börje, professor
Johanson, Eva A. M., överläkare
Lindelius, K. Rolf K., bitr. överläkare

Sekreterare:
Meyerson, Anita E., hovrättsassessor

Lokal: Lilla Nygatan 1, 2 tr., 111 28 Stockholm, tel. 763 23 57 (ordföranden) och 763 23 58 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1972 års riksdagsberättelse Ju 56.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit nio sammanträden samt två sammanträden med en särskild arbetsgrupp för de psykiatriska frågorna.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1976.

18. Sexualbrottsutredningen (Ju 1972:01)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 19 november 1971 för att se över brottsbalkens bestämmelser om sedlighetsbrott (se Post- och Inrikes tidn. den 11 januari 1972):

Utredningsman:
Kjellin, Björn T. M., hovrättspresident

Experter:
Alström, Carl-Henry, professor emeritus (fr.o.m. den 27 september 1974)
Gustavii, S. I. Birgitta, kurator
Hansson, Bertil E. A., bitr. överläkare
Holmstedt, Yngve D., överläkare
Rodhe, Gösta, f.d. skolöverläkare
Sveri, Knut O., professor
Wallén, Per-Edwin M., professor

Sekreterare:
Engström, Lars-Göran, hovrättsfiskal

Lokal: Departementens utredningsavdelning, Citadellsvägen 17, 211 20 Malmö, tel. växel 040/749 50 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1973 års riksdagsberättelse Ju 47.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit sju sammanträden.

Tryckning av utredningens betänkande pågår.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete i början av år 1976.

19. Utredningen (Ju 1972:04) angående ny lagstiftning om befordran med järnväg

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 maj 1972 för att lägga fram förslag till ny lagstiftning om befordran med järnväg (se Post- och Inrikes tidn. den 9 juni 1972):

Utredningsman:
Weidstam, Åke, hovrättsråd

Experter:
Blom, K. A. Birgitta, departementsråd (t.o.m. den 6 mars 1975)
Iacobaeus, Anders G., hovrättsfiskal (fr.o.m. den 7 mars 1975)
Leffler, Sven B., byråchef (fr.o.m. den 1 januari 1974)
Torgils, A. Gunnar, lagman

Lokal: Umeå tingsrätt, Box 138, 901 03 Umeå, tel. 090/11 82 70 (utredningsmannen)

Direktiven för utredningen, se 1973 års riksdagsberättelse Ju 50.

Utredningsmannen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit tre sammanträden med experterna.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

20. Utredningen (Ju 1972:05) angående inskrivning av rätt till luftfartyg m. m.

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 juni 1972 för att företa en översyn av reglerna om registrering av och inskrivning av rätt till luftfartyg m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 8 juli 1972):

Utredningsman:
Rune, Christer L., hovrättsråd

Experter:
Gunnarson, E. J. Ingvar, hovrättsassessor
Hedqvist, Sven A., byrådirektör
Heuman, Jan G. M., rådman
Jantze, Siv I. G., rådman (fr.o.m. den 11 september 1974)
Liljeqvist, Rolf A., kammarrättsråd
Nilsson, Bengt G., hovrättsassessor
Törnell, Inga-Britt, bostadsdomare (fr.o.m. den 11 september 1974)

Sekreterare:
Dryselius, Harald S., hovrättsassessor (fr.o.m. den 19 juni 1974)

Lokal: Munkbron 17, 5 tr., tel. 763 20 24 (sekreteraren). Postadress: Justitiedepartementet, Fack, 103 10 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1973 års riksdagsberättelse Ju 51.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit ett sammanträde.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

21. Namnlagsutredningen (Ju 1972:06)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 maj 1972 med uppdrag att verkställa översyn av namnlagen (se Post- och Inrikes tidn. den 14 juli 1972):

Utredningsman:
Höglund, Olof A., justitieråd

Experter:
Dahlsten, Gösta O. L., kyrkoherde (fr.o.m. den 14 februari 1975)
Hiljding, Stig G. O., avdelningsdirektör
Uggla, Claes A., patenträttsråd
Ålander, Birgit V., byrådirektör (fr.o.m. den 2 juni 1975)

Sekreterare:
Ericsson, Brit-Marie L. B. M., hovrättsråd

Lokal: Stora Nygatan 2 B, 1 tr., 111 27 Stockholm, tel. 763 14 28 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1973 års riksdagsberättelse Ju 52.

Utredningsmannen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit elva sammanträden med experterna. Utredningen har överlagt med statistisk expertis. På utredningens uppdrag har sociologiska institutionen i Uppsala under ledning av docenten Jan Trost utfört en opinionsundersökning rörande allmänhetens inställning i släktnamnfrågor.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

22. Konsumenttjänstutredningen (Ju 1972:07)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 juni 1972 för att verkställa utredning angående lagstiftning om konsumentskydd vid privat serviceverksamhet (se Post- och Inrikes tidn. den 15 juli 1972):

Utredningsman:
Bernitz, Ulf, professor

Experter:
Almström, Bjarne A., departementssekreterare (fr.o.m. den 8 januari 1974)

Bergqvist, Hans A., hovrättsråd, konsumentombudsmannens ställföreträdare
Edling, N. Axel, hovrättsassessor (fr.o.m. den 27 september 1974)
Hellner, Jan E., professor
Hillbom, Lars H., civilekonom
Holm, Ernst Olaf, direktör
Johansson, Hans F. G., bitr. direktör (fr.o.m. den 20 januari 1975)
Lundvall, Leif K. G., avdelningsdirektör
Steneby, Jan, jur. kand.
Sundberg-Weitman, Brita F., hovrättsassessor (fr.o.m. den 27 september 1974)
Wallin, Per J., direktör

Sekreterare:
Hertzman, A. Olov, hovrättsassessor

Bitr. sekreterare:
Sundberg-Weitman, Brita F., hovrättsassessor (fr.o.m. den 20 januari 1975)

Lokal: Munkbron 17, 5 tr., tel. 763 20 37 (Hertzman), 763 20 35 (Sundberg-Weitman). Postadress: Justitiedepartementet, Fack, 103 10 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1973 års riksdagsberättelse Ju 53.

Utredningsmannen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit elva sammanträden med experterna samt haft överläggningar med den norska forbrugertjenestekomitén och med det danska och det finska justitieministeriet. Utredningsmannen har härutöver haft bl. a. fem hearings med olika organisationer som berörs av utredningsarbetet.

Utredningen beräknas avge ett huvudbetänkande under år 1976.

23. Utredningen (Ju 1972:10) om översyn av delgivningsbestämmelserna m. m.

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 8 september 1972 för att se över delgivningsbestämmelserna m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 7 oktober 1972):

Utredningsman:
Stangenberg, Harriet S. T., f.d. expeditionschef

Experter:
Eriksson, Karl Axel, byrådirektör (fr.o.m. den 27 mars 1974)
Larsson, Jan L., polisintendent
Stenberg, S. Härje, borgmästare
Werner, J. Bertil H., hovrättsassessor

Sekreterare:
Lindskog, Claes M., tingsfiskal (t.o.m. den 28 februari 1975)
Öhrling, N. Erik, polissekreterare (fr.o.m. den 7 april 1975)

Direktiven för utredningen, se 1973 års riksdagsberättelse Ju 56.

Utredningen har den 1 september 1975 avgett promemorian (Ds Ju 1975:19) Förenklad delgivning 2. Delgivningscentralerna.
Uppdraget är därmed slutfört.

24. Utredningen (Ju 1972:12) angående företagsinteckning

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 september 1972 för att verkställa översyn av lagstiftningen om företagsinteckning (se Post- och Inrikes tidn. den 14 oktober 1972):

Utredningsman:
Rune, Christer L., hovrättsråd

Experter:
Heuman, Jan G. M., rådman
Liljeqvist, Rolf A., kammarrättsråd (fr.o.m. den 1 juli 1974)
Löfberg, Karl Axel, kansliråd
Nordén, Joar, bankdirektör
Törnell, Inga-Britt, bostadsdomare
Åsbring, Lars-Göran G., bostadsdomare (t.o.m. den 28 oktober 1975)

Sekreterare:
Dahlgren, Rolf O., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 juli 1974)

Lokal: Munkbron 17, 5 tr., tel. 763 20 27 (sekreteraren). Postadress: Justitiedepartementet, Fack, 103 10 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1973 års riksdagsberättelse Ju 58.

Utredningsmannen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit nio sammanträden med experterna.
Utredningen har i januari 1975 avgett delbetänkandet (Ds Ju 1975:4) Löneprivilegium och förmånsrätt för företagsinteckning. Utredningen har vidare i en till justitiedepartementet den 2 september 1975 ingiven promemoria (Rätt på grund av företagsinteckning vid avveckling av små aktiebolag) föreslagit ändringar i bl. a. lagen (1966:454) om företagsinteckning.
Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

25. Delegationen (Ju 1973:03) för jämställdhet mellan män och kvinnor

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 december 1972 för att ingå i en delegation för att åstadkomma jämställdhet mellan män och kvinnor:

Ordförande:
Leijon, A. M. M. (Anna-Greta), statsråd (fr.o.m. den 21 augusti 1974)

Ledamöter:
Carlsson, May-Britt, ombudsman
Persson, Gustav B., kommunalråd
Sandberg, Elisabet, sekreterare
Westman, Helny I., landstingsråd

Ersättare för ledamot:
Rollén, Berit, sekreterare
Sandlund, Maj-Britt L., länsråd

Experter:
Ahrland, Karin M., förste länsassessor
Amrén, P. Ragnar, bitr. socialchef (fr.o.m. den 1 december 1974)
Bartley, A. Osborne, professor
Bodström, T. Lennart, ordförande i TCO
Brännström, Gurli (Gullan) E., fru
Carlestam, Margareta E., fil. kand. (fr.o.m. den 1 november 1974)
Carlqvist, Gunnel, t.f. förste byråsekreterare (t.o.m. den 1 november 1975)
Carlsson, G. Rune, förbundsdirektör (fr.o.m. den 2 maj 1974)
Eriksson, Lars E., förbundssekreterare (fr.o.m. den 9 september 1974)
Fraenkel, Ingegärd C. E., studierektor, led. av riksdagen
Fredgardh, K. Sonja, redaktör, led. av riksdagen
Frykholm, K. Christina, informationssekreterare (fr.o.m. den 9 september 1974)
Fürst, S. Gunilla, e. lektor (t.o.m. den 30 september 1975)
Giesecke, Curt-Steffan, verkst. direktör
Himmelstrand, Karin B., (fr.o.m. den 25 oktober 1974)
Järdler, Sven A., förbundsdirektör
Kistner, Inger, förbundsordförande (fr.o.m. den 1 augusti 1974)
Liljeström, Rita, universitetslektor (fr.o.m. den 9 september 1974)
Liljeström-Svensson, Gunilla (Gillan) M., fil. kand. (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Lundberg, Elisabeth, fil. kand. (fr.o.m. den 1 mars t.o.m. den 19 maj 1975)
Löwbeer, Hans, universitetskansler
Mattson, Lisa, förbundsordförande, led. av riksdagen

Millgårdh, K. Marianne, informationssekreterare (fr.o.m. den 1 januari 1974)
Mogård, Britt E. T., fru, led. av riksdagen
Nilsson, Gunnar E., ordförande i LO
Orring, Jonas A., generaldirektör
Palmaer, S. G. Eva, fil. lic.
Pripp, Nina M. E., hovrättsfiskal (fr.o.m. den 22 mars 1974)
Rehnberg, K. Bertil, generaldirektör
Rexed, Bror A., generaldirektör
Strand, Bengt H., fil. kand. (t.o.m. den 31 maj 1975)
Tillfors, Lars T. L., kanslisekreterare (fr.o.m. den 9 september 1974)
Uggla, Karl-Lennart, generaldirektör

Ersättare för expert:
Andersson, Karin E., förbundssekreterare, led. av riksdagen (för Fredgardh)
Andrén, A. Gunnar, förhandlingsdirektör (för Uggla)
Baude, Annika M. C., avdelningschef (för Rexed)
Bergström, Olof W., avdelningschef (för Rehnberg)
Dahlgren, Elsa B., byrådirektör (för Kistner) (fr.o.m. den 1 augusti 1974)
Edner, T. Margareta, andre vice ordförande (för Mogård) (fr.o.m. den 28 augusti 1975)
Eriksson, B. Sune, direktör (för Järdler)
Fjällström, B. Harry, avtalssekreterare (för Nilsson) (t.o.m. den 16 maj 1975)
Gjötterberg, Tora-Britta, redaktör (för Ahrland) (t.o.m. den 24 oktober 1975)
Gradin, Anita I., departementssekreterare, led. av riksdagen (för Mattson) (fr.o.m. den 25 oktober 1975)
Jonasson, Sven G. J., utredningschef (för Bodström)
Lewén-Eliasson, Anna Lisa, fru, led. av riksdagen (för Mattson) (t.o.m. den 24 oktober 1975)
Lindahl-Kiessling, Kerstin M., professor (för Löwbeer)
Linde, I. Gertie, farm. kand. (för Brännström)
Royen, Sverre N. H., direktör (för Carlsson)
Rugfelt, K. E. Lennart, direktör (för Giesecke)
Troedsson, Ingegärd, pol. mag., led. av riksdagen (för Mogård) (t.o.m. den 27 augusti 1975)
Ulfhielm, Monica H. V., sekreterare (för Bartley)
Vestin, Aina V. H., funktionär (för Nilsson) (fr.o.m. den 17 maj 1975)
Vestin, F. E. Margareta, undervisningsråd (för Orring)
Wahlberg, E. Marianne, avdelningschef (för Fraenkel)
Waldén, G. Louise, fil. kand. (för Palmaer)
Wistrand, Birgitta M., informationschef (för Ahrland) (fr.o.m. den 25 oktober 1975)

Sekreterare:
Kjellberg, Bo A., förste byråsekreterare (fr.o.m. den 15 oktober 1975)
Lindberg, S. Ingemar, kansliråd (t.o.m. den 14 oktober 1975)

Bitr. sekreterare:
Krausz, Elisabet, fil. kand.

Lokal: Stora Gråmunkegränd 8, tel. växel 763 10 00 (sekretariatet). Postadress: Statsrådsberedningen, Fack, 103 10 Stockholm

Direktiven för delegationen, se 1974 års riksdagsberättelse Ju 45.

Delegationen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit 13 sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av delegationens arbete. Därutöver har fyra sammanträden hållits med hela delegationen och fem sammanträden med särskilt kallade referensgrupper.

Åtta sammanträden har hållits med en särskilt kallad arbetsgrupp med anledning av FN:s internationella kvinnoår.

Delegationen har i februari 1975 avgett promemorian (Ds Ju 1975:7) PM till frågan om lagstiftning mot könsdiskriminering.

Delegationen har den 5 september 1975 avgett betänkandet (SOU 1975:58) Målet är jäms älldhet.

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

26. Sekretariatet (Ju 1973:05) för framtidsstudier

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 januari 1973 för att leda arbetet inom ett sekretariat för framtidsstudier (se Post- och Inrikes tidn. den 24 februari 1973).

Genom Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 juni 1974 har en referensgrupp tillkallats för kontakt och information rörande projektverksamheten på framtidsstudieområdet.

Utredningsman:
Ingelstam, Lars E., professor (t.o.m. den 16 oktober 1975)

Experter:
Bäckstrand, K. Göran M., departementssekreterare
Esping, Hans G., revisionsdirektör (fr.o.m. den 26 september 1974)
Hallman, Katrin, redaktör (fr.o.m. den 1 juni 1975)
Johansson, L. Ola, pol. mag. (fr.o.m. den 1 september 1975)
Johansson, Thomas B., tekn. dr (fr.o.m. den 1 augusti 1975)
Karlsson, Lars Erik, civilekonom (fr.o.m. den 1 februari 1975 t.o.m. den 30 juni 1976)
Niblaeus, Kerstin S. E., civilingenjör (t.o.m. den 31 mars 1975)
Persson, I. Christina, kanslisekreterare (t.o.m. den 31 juli 1975)

Sohlman, Staffan, departementsråd (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Tägil, Sven O., professor (fr.o.m. den 1 november 1974)

Referensgruppen (Ju 1973:05:01):

Ordförande:
Johansson, K. Hilding, fil. dr, led. av riksdagen (t.o.m. den 16 oktober 1975)

Medlemmar:
Anér, Kerstin, fil. dr, led. av riksdagen (t.o.m. den 16 oktober 1975)
Biörck, C. Gunnar W., professor (t.o.m. den 16 oktober 1975)
Dahl, R. Birgitta, förste byråsekreterare, led. av riksdagen (t.o.m. den 16 oktober 1975)
Israelsson, Per J., apparatskötare, led. av riksdagen (t.o.m. den 16 oktober 1975)
Johansson, S. Olof H., led. av riksdagen (t.o.m. den 16 oktober 1975)

Direktiven för sekretariatet, se 1974 års riksdagsberättelse Ju 47.

För framtidsstudieverksamheten finns numera en särskild kommitté under utbildningsdepartementet (U 1975:17). Sekretariatets och referensgruppens verksamhet har upphört.

27. Produktansvarskommittén (Ju 1973:08)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 8 december 1972 för utredning angående ersättning för produktskador (se Post- och Inrikes tidn. den 8 januari 1973):

Ordförande:
Conradi, Erland G. F., justitieråd

Ledamöter:
Bengtsson, T. Bertil, professor
Sturkell, Carl-Edvard, lagman

Experter:
Ahlström, Iwan, direktör
Böttiger, Lars Erik J., professor (fr.o.m. den 2 juli 1974)
Dufwa, Bill W., universitetslektor (fr.o.m. den 17 oktober 1975)
Göransson, Lars G., direktör (fr.o.m. den 17 april 1974)
Heurgren, Sven C. O., konsumentombudsman (fr.o.m. den 25 mars 1975)
Lindstedt, Hans G., direktör
Oldertz, Carl M., bitr. direktör
Rosén, Carl Olof, apotekare (fr.o.m. den 21 april 1975)
Strömbäck, Erland H. D. D:son, direktör

Swarén, Ulla M., byråchef
Tancred, J. Bengt O., rådman (t.o.m. den 21 februari 1975)
Wahlqvist, Stig, med. lic. (fr.o.m. den 21 april 1975)

Sekreterare:
Nöteberg, Rolf M., hovrättsassessor

Lokal: Lilla Nygatan 1, 2 tr., 111 28 Stockholm, tel. 763 23 61 (sekreteraren)

Direktiven för kommittén, se 1974 års riksdagsberättelse Ju 50.

Kommittén har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit åtta sammanträden.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1976.

28. Utredningen (Ju 1973:09) om de s. k. suveränitetsholmarna i Torne, Muonio och Könkämä älvar

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 16 mars 1973 för utredning om de s. k. suveränitetsholmarna i Torne, Muonio och Könkämä älvar (se Post- och Inrikes tidn. den 5 maj 1973):

Utredningsman:
Gullnäs, S. Ingvar, justitiekansler

Experter:
Hedström, A. Jan-Olof, bitr överlantmätare
Lindgren, I. Lennart, departementssekreterare
Persson, Börje A., byråchef
Simu, K. Birger E., distriktslantmätare

Sekreterare:
Beckman, Lars K. A. G., hovrättsassessor

Direktiven för utredningen, se 1974 års riksdagsberättelse Ju 51.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit tre sammanträden, varav två med motsvarande finska utredning.

Utredningsmannen har i december 1975 avgett betänkandet (NU 1975:26) Suveränitetsholmarna i Torne, Muonio och Könkäma älvar.

Uppdraget är därmed slutfört.

29. Hemförsäljningskommittén (Ju 1973:10)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 mars 1973 för att verkställa översyn av reglerna om hemförsäljning m. m. (se Post- och

Inrikes tidn. den 7 april 1973):

Ordförande:
Ag, Lars E., generaldirektör

Ledamöter:
Bernitz, Ulf, professor
Hillbom, Lars H., civilekonom
Schierbeck, Per W., direktör
Walldén, G. Rudolf, direktör

Experter:
Bergman, S. Christer, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 17 februari 1975)
Borg, Per, kansliråd
Hellstadius, Jan R., direktör
Holm, Ernst Olaf, direktör (fr.o.m. den 17 februari 1975)
Huldt, Jan F., revisionssekreterare (fr.o.m. den 17 februari 1975)

Sekreterare:
Swahn, Jan-Olov, hovrättsassessor

Lokal: Munkbron 17, 5 tr., tel. 763 20 28 (sekreteraren). Postadress: Justitiedepartementet, Fack, 103 10 Stockholm

Direktiven för kommittén, se 1974 års riksdagsberättelse Ju 52.

Genom beslut den 9 januari 1975 har regeringen till kommittén överlämnat konsumentverkets promemoria angående återlämningsrätt m. m. vid köp av begagnad personbil samt remissyttranden över denna för att - såvitt gäller frågorna om återlämningsrätt och ställande av säkerhet vid försäljning av begagnade personbilar - beaktas vid fullgörande av utredningsuppdraget. Inom kommittén har en särskild arbetsgrupp bildats för behandlingen av dessa frågor.

Kommittén har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit sju sammanträden, varav ett tvådagarssammanträde. Därutöver har den särskilda arbetsgruppen sammanträtt tre gånger.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

30. Utredningen (Ju 1973:11) om eventuell reformering av det ekonomiska sanktionssystemet inom straffrätten

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 april 1973 för utredning om eventuell reformering av det ekonomiska sanktionssystemet inom straffrätten:

Utredningsman:
Bergström, S. Gunvor M., kansliråd

Lokal: Munkbron 17, 6 tr., 111 28 Stockholm, tel. 763 20 51

Direktiven för utredningen, se 1974 års riksdagsberättelse Ju 53.

Utredningsmannen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

31. Frivårdens storstadsutredning (Ju 1973:12)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 april 1973 för att utreda indelningsfrågor och arbetsformer inom kriminalvårdens frivårdsdistrikt i Stockholm, Göteborg och Malmö (se Post- och Inrikes tidn. den 12 maj 1973):

Utredningsman:
Mehr, Hjalmar L., landshövding

Experter:
Burman, Olof, direktör
Dahlsten, Ulf L., byråchef
Granath, Karl-Erik, f.d. barnavårdsdirektör
Nordell, J. Olof C., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 september 1974)
Nyberg, Carl-Erik B., skyddskonsulent (fr.o.m. den 30 januari 1974)
Nyman, E. Linnéa V., skyddskonsulent (fr.o.m. den 30 januari 1974)
Stenkvist, E. Arne, kriminalvårdsinspektör (fr.o.m. den 30 januari 1974)

Sekreterare:
Brännström, Hans A., kriminalvårdsinspektör

Lokal: Regionkansliet, Storgatan 41, 871 00 Härnösand, tel. 0611/178 24 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1974 års riksdagsberättelse Ju 54.

Utredningsmannen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit åtta sammanträden med experterna.
Utredningen beräknas slutföra sitt arbete i början av år 1976.

32. Utredningen (Ju 1973:13) om arbetsbelastningen i tingsrätterna

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 april 1973 för att utreda frågan om metoder för att mäta arbetsbelastningen i tingsrätterna (se Post- och Inrikes tidn. den 12 juni 1973):

Ordförande:
Hillerudh, G. Lars-Olov E., expeditionschef

Ledamöter:
Alexanderson, K. Erik, f.d. häradshövding, f.d. led. av riksdagen
Arfwidsson, F. Gunnar, rådman (fr.o.m. den 1 september 1975)
Fergenius, G. Torbjörn, avdelningsdirektör (t.o.m. den 16 oktober 1975)
Olsson, R. Ingeborg, assistent
Tengwall, Sven-Erik G., departementssekreterare (t.o.m. den 31 augusti 1975)
Åhlén, Lars, byråchef (fr.o.m. den 17 oktober 1975)

Experter:
Elmhammer, Nils E. I., statistikchef (fr.o.m. den 25 januari 1974)
Spak, Carl-Anton, lagman

Sekreterare:
Fischerström, N. Johan A., hovrättsfiskal

Lokal: Kammarrätten i Stockholm, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 22 41 80 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1974 års riksdagsberättelse Ju 55.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit tre sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningen har under tiden den 22 januari - den 4 mars 1975 vid tingsrätterna genomfört en undersökning av tidsåtgången för handläggning av vissa vid tingsrätt förekommande mål- och ärendetyper.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

33. Övervakningsnämndutredningen (Ju 1973:15)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 juni 1973 med uppdrag att utreda övervakningsnämndernas och de centrala nämndernas uppgifter och organisation (se Post- och Inrikes tidn. den 21 juli 1973):

Utredningsman:
Larsson, Sven A. A., hovrättslagman

Experter:
Altahr-Cederberg, Nils M., kriminalvårdsdirektör
Colliander, Per G., anstaltsdirektör
Leche, Johan H., departementsråd
Odhammar, J. E. Ivan, lagman

Sekreterare:
Åhlén, Lars, byråchef

Bitr. sekreterare:
Noltorp, Lars G. N., hovrättsfiskal (fr.o.m. den 1 november 1974)

Direktiven för utredningen, se 1974 års riksdagsberättelse Ju 57.

Utredningen har under tiden november 1974 - juni 1975 hållit fem sammanträden.

Utredningen har den 30 juni 1975 avgett betänkandet (SOU 1975:16) Kriminalvårdens nämnder.

Uppdraget är därmed slutfört.

34. Utredningen (Ju 1973:17) om utländska övertaganden av svenska företag

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 10 augusti 1973 att utreda frågan om utländska övertaganden av svenska företag (se Post- och Inrikes tidn. den 10 november 1973):

Ordförande:
Eckerberg, Per A., landshövding

Ledamöter:
Antonsson, Johannes M., hemmansägare, led. av riksdagen (t.o.m. den 1 oktober 1975)
Bergqvist, Jan G., pol. mag., led. av riksdagen
Engman, Hans O. R., utredningssekreterare
Hagdahl, K. Thomas, direktör
Johansson, S. Olof H., led. av riksdagen (fr.o.m. den 2 oktober 1975)
Larsson, Matts Bergom, direktör
Lundin, Bert G., förbundsordförande

Experter:
Atterwall, Göran L., kammarrättsassessor (t.o.m. den 14 juli 1975)
Edling, A. Roland, kammarrättsfiskal (fr.o.m. den 20 augusti 1975)
Lind, Johan A. L., departementsråd (fr.o.m. den 11 januari 1974)
Olsson, Hans I., pol. mag. (fr.o.m. den 11 januari 1974)

Sekreterare:
Frid, Sven Rune, byråchef (fr.o.m. den 1 november 1974)
Malmström, Bengt G. V., hovrättsassessor (fr.o.m. den 3 januari 1974)

Bitr. sekreterare:
Josefsson, Jim L. H., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 oktober 1975)

Lokal: Lilla Nygatan 1, 2 tr., 111 28 Stockholm, tel. 763 23 43 (Malmström), 763 23 48 (Josefsson)

Direktiven för utredningen, se 1974 års riksdagsberättelse Ju 59.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit sju sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

35. 1973 års fri- och rättighetsutredning (Ju 1973:19)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 2 november 1973 med uppdrag att utreda frågan om regleringen i grundlag av skyddet för enskildas fri- och rättigheter m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 10 november 1973):

Ordförande:
Mehr, Hjalmar L., landshövding

Ledamöter:
Ahlmark, Per A., fil. kand., led. av riksdagen
Boo, Karl G. H., assistent, led. av riksdagen
Herlitz, Lars, docent
Hernelius, J. Allan, bankofullmäktig, led. av riksdagen
Johansson, K. Hilding, fil. dr, led. av riksdagen
Svensson, Olle F. S., chefredaktör, led. av riksdagen

Experter:
Broomé, N. G. Bo, hovrättsassessor
Dahlsten, Ulf L., byråchef
Eklundh, Claes G. B., hovrättsassessor
Stjernquist, Nils, professor

Sekreterare:
Bergh, Carl Herman, försäkringsdomare

Bitr. sekreterare:
Regner, Göran I. F., hovrättsfiskal (fr.o.m. den 1 juli t.o.m. den 30 september 1975)
Örn, Claes H. G., hovrättsfiskal (t.o.m. den 30 september 1975)

Direktiven för utredningen, se 1974 års riksdagsberättelse Ju 61.

Utredningen har under tiden november 1974 - september 1975 hållit 19 sammanträden, varav sex tvådagarssammanträden. Därjämte har en expertgrupp inom utredningen sammanträtt sju gånger.

Utredningen har i mars 1975 avgett översikter (SOU 1975:29) över grundlagsskyddet för de medborgerliga fri- och rättigheterna i vissa länder.

Utredningen har den 21 oktober 1975 avgett betänkandet (SOU 1975:75) Medborgerliga fri- och rättigheter. Regeringsformen.

Uppdraget är därmed slutfört.

36. Utredningen (Ju 1973:20) om personalens arbetsuppgifter vid kriminalvårdens anstalter

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 juni 1973 med uppdrag att utreda personalens arbetsuppgifter vid kriminalvårdens anstalter (se Post- och Inrikes tidn. den 14 november 1973):

Utredningsman:
Alexanderson, R. Birgitta, jurist hos LO

Experter:
Bishop, Norman, byråchef
Dahlsjö, Lars A., anstaltsdirektör
Holmström, L. Bror, ombudsman
Holtsberg, P. Christer, departementssekreterare (t.o.m. den 31 juli 1975)
Karlsson, K. Harry, anstaltsdirektör
Karlström, Vilhelm H., byråchef
Selin, Sven, ombudsman

Sekreterare:
Nilsson, Bengt-Åke, hovrättsassessor (fr.o.m. den 12 februari 1974)

Lokal: Lilla Nygatan 1, 2 tr., 111 28 Stockholm, tel. 763 23 46 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1974 års riksdagsberättelse Ju 62.

Utredningsmannen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit elva sammanträden med experterna. Studiebesök har företagits i Nederländerna, Storbritannien och Danmark.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

37. Energipolitiska delegationen (Ju 1973:22)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 14 december 1973:

Ordförande:
Grafström, Erik O. Hj., f.d. generaldirektör

Ledamöter:
Dennis, Bengt, statssekreterare
Hagström, Tony G., statssekreterare
Larsson, Y. Allan G., statssekreterare
Sandgren, C. Lennart, statssekreterare
Svenson, S. Göte, statssekreterare
Thunborg, Anders I., statssekreterare
Vinde, Pierre L. V., statssekreterare (fr.o.m. den 1 mars 1974)
Åström, C. Sverker, kabinettssekreterare

Experter:
Bergman, Lars O., civilekonom (t.o.m. den 9 september 1975)
Ingelstam, Lars E., professor (fr.o.m. den 22 februari 1974)
Lönnroth, Måns, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 september 1974)

Sekreterare:
Gornitzka, Gunnar V., civilingenjör (fr.o.m. den 1 mars 1974)

Arbetsgruppen (Ju 1973:22:01) för rationellare energianvändning inom hushåll m. m.:

Ordförande:
Holm, J. Lennart, generaldirektör (fr.o.m. den 4 november 1974)

Experter:
Asker, E. A. Gunnar, fastighetschef (fr.o.m. den 4 november 1974)
Lindvall, S. Thomas I., docent (fr.o.m. den 4 november 1974)
Östman, Alvar G., ingenjör (fr.o.m. den 4 november 1974)

Sekreterare:
Wallin, A. A. Allan, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 4 november 1974)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Uppdraget är slutfört.

38. Utredningen (Ju 1974:01) om anonymitetsskydd vid beslag och husrannsakan

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 4 januari 1974 för att utreda frågan om skydd för meddelares anonymitet vid beslag och husrannsakan (se Post- och Inrikes tidn. den 15 januari 1974):

Ordförande:
Nyman, Erik O., justitieråd

Ledamöter:
Nyqvist, Ola, docent, led. av riksdagen
Svensson, Olle F. S., chefredaktör, led. av riksdagen

Expert:
Rabenius, Lars E. R., ombudsman (fr.o.m. den 11 januari 1974)

Sekreterare:
Grobgeld, Lennart M., revisionssekreterare (fr.o.m. den 16 januari 1974)

Lokal: Stora Nygatan 2 A, 4 tr., 111 27 Stockholm, tel. 763 14 48 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Ju 54.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit nio sammanträden och gjort fem studiebesök hos olika nyhetsorgan. Överläggningar har vidare ägt rum med olika myndigheter och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete i början av år 1976.

39. Utredningen (Ju 1974:02) angående brottsbalkens bestämmelser om brott mot rikets säkerhet

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 4 januari 1974 för att se över brottsbalkens bestämmelser om brott mot rikets säkerhet (se Post- och Inrikes tidn. den 15 januari 1974):

Utredningsman:
Sjöberg, K. G. Magnus, regeringsråd

Sekreterare:
Erenius, E. Gillis, revisionssekreterare (fr.o.m. den 14 januari 1974)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Ju 55.

Utredningen har den 5 juni 1975 avgett betänkandet (Ds Ju 1975:16) Spioneribrottet m. m.

Uppdraget är därmed slutfört.

40. Energirådet (Ju 1974:03)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 14 december 1973:

Ordförande:
Palme, S. Olof J., statsminister

Ledamöter:
Andersson, Torsten Ch., direktör
Anér, Kerstin, fil. dr, led. av riksdagen
Bengtsson, Folke L., direktör (fr.o.m. den 1 april 1974)
Berg, Folke L. V., direk ör
Björnström, Björn S., direktör
Boalt, Carin M., professor
Bodström, T. Lennart, ordförande, TCO
Claeson, Tore M., ombudsman, led. av riksdagen
Edberg, Rolf F., landshövding
Ekberg, J. Göran, direktör
Engqvist, Lars F., förbundsordförande

Eskel, Arvid N., landstingsråd
Essén, Ingemar, direktör
Falk, Hans G., direktör
Feldt, Kjell-Olof, statsråd
Gerholm, Tor R., professor
Grafström, Erik O. Hj., f.d. generaldirektör
Grenander, Nils, direktör
Hagson, Carl A., direktör
Hambraeus, S. Birgitta, fil. kand., led. av riksdagen
Hambraeus, Gunnar A., professor
Holmqvist, Sture L., kommunalråd
Johansson, Rune B., statsråd
Kypengren, Sven H., direktör
Lantz, A. Benne, direktör
Lindahl, Lars O. H., direktör
Lindell, Bo G., professor
Lundkvist, K. Svante, statsråd
Molin, N. Rune, sekreterare
Nilsson, Alde E., direktör
Norland, Sven-Anders, civilingenjör (fr.o.m. den 2 september 1974)
Norrby, Jonas V., generaldirektör
Olsson, E. Billy, förbundsordförande (fr.o.m. den 24 oktober 1974)
Palmstierna, Hans A. K., docent (avliden)
Paulsson, Kurt-Inge, pol. mag. (fr.o.m. den 2 september 1974)
Rylander, Nils B., direktör
Schierbeck, Per W., direktör
Sjunnebo, K. Ivan L., direktör
Sundblad, K. Erik, disponent
Svensson, S. Erik, förbundsordförande
Tobisson, Lars F., partisekreterare (fr.o.m. den 24 april 1974)
Tågmark, Sven G., lantbrukare
Waldenby, Torbjörn, direktör
Walin, Gösta A., f.d. justitieråd
Weinehall, Lars E. J., förbundsordförande (fr.o.m. den 24 oktober 1974)
Wetterberg, Gunnar, studerande
Wiberg, Ragne, kanslichef

Experter:
Dennis, Bengt, statssekreterare
Hagström, Tony G., statssekreterare
Hasslev, Nils-Olov F., statssekreterare
Larsson, Kjell I., sekreterare
Levin, P. Tage, sekreterare
Peterson, Thage G., statsråd, led. av riksdagen

Sekreterare:
Levin, P. Tage, sekreterare (fr.o.m. den 22 april 1974)

Lokal: Statsrådsberedningen, Fack, 103 10 Stockholm, tel. 763 12 68 (sekreteraren)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Energirådet har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit fyra sammanträden.
Rådets arbete beräknas pågå under hela år 1976.

41. Utredningen (Ju 1974:04) om förfarandet vid brott i tjänsten av polismän

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 20 december 1973 för att utreda frågan om förfarandet vid utredning om brott eller förseelser begångna i tjänsten av tjänstemän inom polisväsendet (se Post- och Inrikes tidn. den 9 februari 1974):

Utredningsman:
Joelsson, V. Arnold, kammarrättslagman

Experter:
Ekman, Rolf G. E., ombudsman
Erlandsson, Bengt H., polismästare
de Woul, Bert T., länsåklagare
Öhrn, K. Joel G., byråchef

Sekreterare:
Ogvall, Dan O., tf. rådman (fr.o.m. den 16 april 1974)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Ju 57.

Utredningen har den 21 maj 1975 avgett betänkandet (SOU 1975:20) Särskilda regler för handläggning av anmälan mot polisman.
Uppdraget är därmed slutfört.

42. Fastighetsdatakommittén (Ju 1974:06) (FADAK)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 22 mars 1974 för att pröva frågan om ett system för fastighetsregistrering m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 20 april 1974):

Ordförande:
Moberg, Sven T., generaldirektör

Ledamöter:
Jadestig, Thure R., arbetsförmedlingsföreståndare, led. av riksdagen
Johansson, N. Filip, lantbrukare, led. av riksdagen
Landberg, Maj-Lis H. A., överförmyndare, led. av riksdagen
Wachtmeister, Hans W. A:son, civiljägmästare, led. av riksdagen

Experter:
Andersson, L. Sune J., överdirektör (fr.o.m. den 3 maj 1974)
Ekstam, Gunnar E., avdelningschef (fr.o.m. den 3 maj 1974)
Eriksson, T. Hans-Yngve, bitr. överlantmätare (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Gustafsson, Åke G., avdelningschef (fr.o.m. den 3 maj 1974)

Sekreterare:
Nilsson, Torbjörn M. E:son, hovrättsassessor (fr.o.m. den 15 maj 1974)

Bitr. sekreterare:
Burman, K. Åke, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juli 1974)

Lokal: Datainspektionen, Fack, 103 60 Stockholm, tel. växel 22 79 80 (sekretariatet)

Direktiven för kommittén, se 1975 års kommittéberättelse Ju 59.

Kommittén har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit nio sammanträden samt haft överläggningar i form av hearings med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete. Därutöver har kommittén företagit studiebesök vid berörda myndigheter i Uppsala och Gävle, vid länsstyrelsen och bilregisternämnden i Örebro samt vid rikspolisstyrelsen.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

43. Utredningen (Ju 1974:08) om telefonavlyssning

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 8 mars 1974 för att utreda frågan om översyn av bestämmelserna om telefonavlyssning vid förundersökning m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 18 maj 1974):

Ordförande:
Nyman, Erik O., justitieråd

Ledamöter:
Gustafsson, Stig G., förbundsjurist, led. av riksdagen
Jonäng, Gunnel M., studieinstruktör, led. av riksdagen
Mattsson, Bengt F. R., ombudsman

Sekreterare:
Ekeberg, Karl-Gunnar T., hovrättsfiskal (fr.o.m. den 29 maj 1974)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Ju 61.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit 15 sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter som berörs av utredningens arbete.

Utredningen har i december 1975 avgett betänkandet (SOU 1975:95) Telefonavlyssning.

Uppdraget är därmed slutfört.

44. Försäkringsrättskommittén (Ju 1974:09)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 april 1974 med uppdrag att göra en översyn av försäkringsavtalslagen m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 24 maj 1974):

Ordförande:

Hellner, Jan E., professor

Ledamöter:

Ernulf, T. Gudmund, borgmästare, f.d. led. av riksdagen
Gustafsson, Stig G., förbundsjurist, led. av riksdagen
Larsson, B. Roland, förbundsordförande
Schönmeyr, C. Richard A. C., direktör
Skantz, Anna-Greta, ombudsman, led. av riksdagen

Experter:

Odelgard, Bengt K. G., avdelningschef (fr.o.m. den 2 juli 1974)
Persson, R. Kjell-Åke, ombudsman (fr.o.m. den 18 december 1974)
Roos, Carl-Martin, professor (fr.o.m. den 2 juli 1974)
Sandell, Arne H., bitr. direktör (fr.o.m. den 18 december 1974)
Skaar, Nils, kommendörkapten (fr.o.m. den 2 juli 1974)
Stenberg, Hans O., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 2 juli 1974)
Warholm, M. Birgit, departementssekreterare (fr.o.m. den 16 maj 1974)
Åberg, Hilding, direktör (fr.o.m. den 16 maj 1974)

Sekreterare:

Assarson, Per A., hovrättsassessor (fr.o.m. den 15 maj 1974)

Lokal: Departementens utredningsavdelning, Citadellsvägen 17, 211 20 Malmö, tel. växel 040/749 50 (sekreteraren)

Direktiven för kommittén, se 1975 års kommittéberättelse Ju 62.

Kommitténs ledamöter har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit tre sammanträden medan kommittén i dess helhet hållit två sammanträden.

Kommittén planerar att under hösten 1976 avge ett delbetänkande om konsumentförsäkringsfrågor.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1976.

45. Varumärkesutredningen (Ju 1974:10)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 19 april 1974 för att verkställa översyn av varumärkeslagstiftningen m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 24 maj 1974):

Ordförande:
Knutsson, P. Anders, justitieråd

Ledamöter:
Göransson, Lars G., direktör
Nittzell, Gunnar O., direktör
Ström, Turid, avdelningschef, led. av riksdagen
Uggla, Claes A., patenträttsråd

Experter:
Carlman, J. Holger, f.d. patenträttsråd (fr.o.m. den 1 augusti 1974)
Holmqvist, Lars J. H., docent
Lundberg, Bengt I., byråchef
Ohlson, Olof S., departementssekreterare

Sekreterare:
Olsson, Agne Henry O., hovrättsassessor

Lokal: Justitiedepartementet, Fack, 103 10 Stockholm, tel. 763 11 05 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Ju 63.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit sju sammanträden. Vidare har utredningens sekreterare deltagit i två sammanträden med sekreterarna i de övriga nordiska ländernas motsvarande utredningar i avsikt att samordna utredningsarbetet.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

46. Samarbetskommittén (Ju 1974:11) för långsiktsmotiverad forskning m. m.

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 juni 1974 att ingå i en kommitté för långsiktsmotiverad forskning i anslutning till verksamheten inom forskningsråden och motsvarande organ:

Ordförande:
Hägerstrand, S. Torsten E., professor

Ledamöter:
Bergqvist, Jan G., pol. mag., led. av riksdagen
Fehrm, E. Martin, tekn. dr

Tham, Carl G. W., partisekreterare
Thunberg, S. Anne Marie, teol. lic.

Experter:
Eriksson, E. Olof, professor
Hjelm, K. G. Lennart, professor, rektor
Hökfelt, Bernt M., professor
Ingelstam, Lars E., professor
Landberg, Hans W., docent
Lönnroth, N. Erik M., professor
Oscarsson, Bo S. I., kanslichef (fr.o.m. den 13 september 1974)
Rydberg, H. Jan A., professor (fr.o.m. den 1 oktober 1974)
Svensson, Nils-Eric, direktör

Huvudsekreterare:
Karlqvist, Anders, tekn. lic. (fr.o.m. den 13 september 1974)

Sekreterare:
Öberg, N. Sture, fil. lic. (fr.o.m. den 13 september 1974)

Lokal: Sveavägen 166, 113 46 Stockholm tel. 31 76 28, 32 51 71, 31 76 62 (sekreterarna)

Direktiven för kommittén, se 1975 års kommittéberättelse Ju 64.

Kommittén har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit fem sammanträden. Därutöver har 30 sammanträden hållits med särskilda arbetsgrupper för att förbereda s. k. kunskapsöversikter över väsentliga forskningsområden.

Huvudmannaskapet för kommittén, vars arbete beräknas pågå under hela år 1976, avses bli överfört till utbildningsdepartementet.

47. Bostadsförvaltningsutredningen (Ju 1974:12)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 10 maj 1974 för att företa översyn av lagstiftningen om tvångsförvaltning av bostadsfastighet (se Post- och Inrikes tidn. den 12 juli 1974):

Ordförande:
Gad, Ulf H., hovrättslagman

Ledamöter:
Berg, Folke L. V., direktör
Henmark, Martin R. C:son, major, led. av riksdagen
Henrikson, Lars G., ombudsman, led. av riksdagen
Järtelius, Gösta E., advokat

Experter:
Didön, Lars-Uno, hovrättsassessor
Söderström, Erik V., direktör

Sekreterare:
Lindqvist, N. Inge A., hyresråd

Bitr. sekreterare:
Samuelson, Lars P., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 november 1975)

Lokal: Hyresnämnden i Göteborg, Fack, 401 10 Göteborg, tel. växel 031/17 83 80 (Lindqvist), Departementens kommittéer, Box 347, 401 25 Göteborg, tel. växel 031/17 38 00 (Samuelson)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Ju 65.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit sex sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

48. Massmediekoncentrationsutredningen (Ju 1974:13)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 juni 1974 för att pröva frågan om särskilda regler för kontroll av företagskoncentration inom massmediebranschen (se Post- och Inrikes tidn. den 12 juli 1974):

Ordförande:
Rainer, A. Ove, generaldirektör

Ledamöter:
Ericson, Sture T., redaktör, led. av riksdagen
Hernelius, J. Allan, bankofullmäktig, led. av riksdagen
Hirschfeldt, S. Lennart, chefredaktör
Nordin, Sven-Erik, lantbrukare, led. av riksdagen
Pettersson, N. Lennart, fil. kand., led. av riksdagen
Ström, Turid, avdelningschef, led. av riksdagen

Expert:
Lind, Johan A. L., departementsråd (fr.o.m. den 21 augusti 1974)

Sekreterare:
Qviström, N. Jörgen, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 juli 1974)

Lokal: Justitiedepartementets kommittélokaler, Lilla Nygatan 1, 2 tr., 111 28 Stockholm, tel. 763 23 52 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Ju 66.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit tre sammanträden.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

49. Utredningen (Ju 1974:14) om reklam i videogram (RIV)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 juni 1974 för att utreda användningen av reklam i videogram (se Post- och Inrikes tidn. den 12 juli 1974):

Ordförande:
Hörjel, Nils J., landshövding

Ledamöter:
Andersson, A. Gösta J., skogsbrukare, led. av riksdagen
Ström, Turid, avdelningschef, led. av riksdagen

Experter:
Fagerlind, Östen, direktör (fr.o.m. den 8 april 1975)
Knutsson, P. Anders, justitieråd (fr.o.m. den 12 december 1974)

Sekreterare:
Stenefeldt, Ulf J., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 september 1974)

Lokal: Departementens utredningsavdelning, Citadellsvägen 17, 211 20 Malmö, tel. växel 040/749 50 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Ju 67.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit tolv sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

50. Ordningsvaktsutredningen (Ju 1974:15)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 14 juni 1974 för att utreda frågan om översyn av bestämmelserna om ordningsvakter (se Post- och Inrikes tidn. den 2 augusti 1974):

Utredningsman:
Wictorsson, Åke V., planeringschef, led. av riksdagen

Experter:
Gunnarsson, Bror E., ombudsman (fr.o.m. den 17 oktober 1974)
Göransson, Bengt, direktör (fr.o.m. den 17 oktober 1974)
Johannesson, Rune S., polisintendent (fr.o.m. den 17 oktober 1974)
Johannesson, Sven-Olof (Olle), direktör (fr.o.m. den 17 oktober 1974)
Schill, Åke I., ombudsman (fr.o.m. den 17 oktober 1974)

Sekreterare:
Heino, Martti O., hovrättsassessor (fr.o.m. den 14 oktober 1974)

Lokal: Lilla Nygatan 1, 2 tr., 111 28 Stockholm, tel. 763 23 47 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Ju 68.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit sex sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

51. Ungdomsfängelseutredningen (Ju 1974:16)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1974 för att utreda frågor i anslutning till avskaffande av påföljden ungdomsfängelse (se Post- och Inrikes tidn. den 2 augusti 1974):

Ordförande:
Landahl, E. Tore, hovrättslagman

Ledamöter:
Jönsson, Eric L., ombudsman, led. av riksdagen
Lindquist, Inger G., rådman, led. av riksdagen

Experter:
Bishop, Norman, byråchef (fr.o.m. den 1 november 1975)
Colliander, Per G., anstaltsdirektör (fr.o.m. den 15 oktober 1974)
Håkansson, Sven-Olof H., länsåklagare (fr.o.m. den 15 oktober 1974)

Sekreterare:
Alvå, Jan A., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 november 1974)

Bitr. sekreterare:
Adielsson, Lennart H., hovrättsfiskal (fr.o.m. den 24 november 1975 t.o.m. den 29 februari 1975)

Lokal: Departementens utredningsavdelning, Citadellsvägen 17, 211 20 Malmö, tel. 040/749 50 (sekreterarna)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Ju 69.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit sju sammanträden samt besökt och haft överläggningar med olika myndigheter, kommittéer och institutioner som berörs av utredningens arbete. Utredningen har därjämte företagit studiebesök i Danmark och England.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

52. Utredningen (Ju 1974:17) angående översyn av häktningsbestämmelserna

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1974 för att utföra översyn av bestämmelserna om de personella tvångsmedlen i straffprocessen (se Post- och Inrikes tidn. den 3 augusti 1974):

Ordförande:
Larsson, Sven A. A., hovrättslagman

Ledamöter:
Mattson, Lisa, förbundsordförande, led. av riksdagen
Petersson, Hans E., folkskollärare, led. av riksdagen

Experter:
Bolin, Lars A., t.f. avdelningschef (fr.o.m. den 1 januari 1975)
Erlandsson, Bengt H., polismästare (fr.o.m. den 1 januari 1975)
Nilsson, N. Krister, byrådirektör (fr.o.m. den 1 juli 1975 t.o.m. den 30 juni 1976)
Nobel, Peter, advokat
Zeime, Claes A., byråchef

Sekreterare:
Stahre, L. G. Tomas, hovrättsassessor (fr.o.m. den 17 september 1974)

Lokal: Göta hovrätt, Box 422, 551 02 Jönköping, tel. växel 036/11 94 30 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Ju 70.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit åtta sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

53. Brottsskadeutredningen (Ju 1974:18)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1974 för att utreda frågan om vidgad ersättning till brottsoffer m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 2 augusti 1974):

Ordförande:
Romander, Holger A. G., riksåklagare

Ledamöter:
Johansson, Sven A. B., led. av riksdagen
Nygren, Arne J., redaktör, led. av riksdagen

Experter:

Nilsson, B. R. Edvard, hovrättsassessor (fr.o.m. den 22 oktober 1974)
Strömbäck, Erland H. D. D:son, direktör (fr.o.m. den 22 oktober 1974)
Sturkell, Carl-Edvard, lagman (fr.o.m. den 22 oktober 1974)

Sekreterare:

Sidenbladh, Karl H., hovrättsassessor (fr.o.m. den 25 september 1974)

Lokal: Lilla Nygatan 1, 2 tr., tel. 763 23 51 (sekreteraren). Postadress: Justitiedepartementet, Fack, 103 10 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Ju 71.

Tilläggsdirektiv (anförande av statsrådet Lidbom till protokoll vid regeringssammanträde den 6 februari 1975):

Enligt nuvarande regler är förmyndare skyldig att ersätta skada som han uppsåtligen eller av vårdslöshet tillskyndar den omyndige. Motsvarande skyldighet åvilar god man i förhållande till hans huvudman. Detta skydd för den enskilde är naturligtvis bristfälligt i de fall där skadan orsakas genom förskingring av den enskildes medel, eftersom förmyndaren resp. den gode mannen då ofta saknar medel att betala skadeståndet. Detta förhållande har lett till att det i skilda sammanhang har framställts krav på förstärkt skydd för den enskilde vid förmyndarförskingringar o. d.

Frågan om ett förstärkt skydd i det angivna hänseendet har tagits upp i prop. 1974:142 med förslag till ändringar i föräldrabalken m. m. (s. 164). I propositionen uttalades att olika alternativ skulle kunna komma i fråga, om man ville bättre skydda de enskilda mot förskingringar o. d. Det framhölls emellertid att förluster på grund av förskingringar torde ha förekommit i mycket liten utsträckning inom ifrågavarande områden och att de kontrollföreskrifter som redan fanns eller som föreslogs i propositionen ytterligare torde förebygga risken för förskingringar. På grund därav ansågs det inte finnas tillräckliga skäl för att införa bestämmelser om skydd för de enskildas medel genom försäkring eller på annat liknande sätt.

I samband med riksdagsbehandlingen av prop. 1974:142 framställdes i en motion (mot. 1974:1947) krav på införande av statligt ansvar för ekonomiska förluster som omyndig åsamkas genom förmyndares förskingring eller oaktsamhet. Med anledning därav anförde lagutskottet (LU 1974:38 s. 70) att frekvensen av förluster på grund av förmyndares förskingring torde vara ringa. Den reform av förmynderskapslagstiftningen som föreslagits i prop. 1974:142 innebar enligt utskottet vidare att kontrollen över förmyndare och gode män skärptes och effektiviserades, något som borde leda till att skyddet för omyndigs medel ytterligare ökades. Utskottet underströk dock att hur effektiv kontrollen än är går det självfallet inte att helt utesluta risken för att förmyndare och gode män kan förskingra anförtrodda medel.

Utskottet framhöll vidare att även om således risken för förskingringar i och för sig är liten kan förlusten för den som drabbas av förskingring likväl bli betydande. Den drabbade är ofta en inte rättskapabel person, som regelmässigt är handikappad i någon form och som är i behov av samhällets hjälp och stöd. Den omyndige har inte heller någon möjlighet att välja förmyndare. I den mån förmyndaren inte är legal förmyndare, dvs. förälder till underårig, utses förmyndaren av förmynderskapsdomstolen. När det

gäller god man skall denne i vissa fall kunna förordnas utan samtycke från den för vilken god man skall utses.

Sammanfattningsvis anförde utskottet att det inte kunde anses godtagbart från rättvisesynpunkt att den som i förevarande fall drabbas av förskingring själv skall stå ansvaret härför. Den enda rimliga lösningen på problemet borde enligt utskottet vara att staten på något sätt ersatte den som drabbas av skada till följd av förmyndares eller god mans förskingring. Utskottet tillstyrkte därför att riksdagen hos regeringen skulle hemställa om förslag till införande av statligt ansvar för ekonomiska förluster som vållas genom förmyndares och god mans förskingring. Utskottets hemställan bifölls av riksdagen (rskr 1974:404).

Ett system med statlig ersättning till den enskilde vid förmyndares eller god mans förskingring förutsätter utredning av systemets närmare utformning. Det ligger nära till hands att låta utredningsarbetet utföras av brottsskadeutredningen (Ju 1974:18). Utredningen, som tillkallades enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1974, har till uppgift att utreda frågan om vidgad statlig ersättning till brottsoffer, främst i fall då personskada har inträffat. Utredningen skall också pröva om ersättningssystemet bör utvidgas till att omfatta ersättning även för sakskador. Däremot bör utredningen enligt direktiven utgå från att ren förmögenhetsskada inte till någon del bör inrymmas under ett statligt ersättningsansvar.

De skador som uppstår på grund av förmyndarförskingringar o. d. torde vara att hänföra till skadetypen ren förmögenhetsskada. Det innebär att brottsskadeutredningen inte inom ramen för sina nuvarande direktiv kan utföra det berörda utredningsarbetet. Enligt min mening finns det emellertid inte något hinder för att nu utvidga utredningens uppdrag till att pröva hur ett statligt ersättningssystem bör vara utformat, om man vill ersätta förluster till följd av förmyndares och gode mäns förskingringar. Jag förordar således att utredningen får ett sådant uppdrag.

Utredningen bör vid sina överväganden utgå från att skada som uppstår vid förskingring, i den mån den skall täckas av allmänna medel, skall ersättas i huvudsak enligt skadeståndsrättsliga principer. Redan av administrativa skäl kan emellertid vissa begränsningar av ersättningsrätten vara påkallade. Desssutom bör vid utformningen av ersättningsreglerna beaktas att syftet med ett ersättningssystem i första hand är att tillgodose de socialt mest angelägna behoven.

Vid sidan av skada som har orsakats av förskingring kan det finnas skäl att låta statlig ersättning utgå också vid vissa närliggande brott av förmyndare eller god man mot den han företräder, t. ex. trolöshet mot huvudman. Utredningen bör särskilt överväga denna fråga.

När det gäller frågan om vilket eller vilka organ som i ett ersättningssystem bör ha hand om ersättningsprövningen torde det vara lämpligt att prövningen anförtros åt samma organ som utredningen föreslår när det gäller ersättning till brottsoffer i övrigt.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag att brottsskadeutredningens uppdrag utvidgas till att avse även frågan om statlig ersättning för skada till följd av förmyndares eller god mans förskingring e. d.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit elva sammanträden, varav ett med representanter för justitieministeriet i Danmark, Finland och Norge och ett med företrädare för försäkringsbolagen.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

54. Personvals- och valkretsutredningen (Ju 1974:19)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 september 1974 för att utreda frågan om ändrad valkretsindelning och ökat inslag av personval vid val till riksdagen (se Post- och Inrikes tidn. den 9 november 1974):

Ordförande:
Åman, O. Valter, f.d. landshövding

Ledamöter:
Fiskesjö, Bertil A. N., universitetslektor, led. av riksdagen
Hammarbäck, E. Rune, organisationssekreterare
Håvik, I. Doris H., assistent, led. av riksdagen
Johansson, K. Hilding, fil. dr, led. av riksdagen
Olsson, E. Billy, förbundsordförande
Wachtmeister, Knut G. N., lantmästare, led. av riksdagen

Sekreterare:
Birgersson, Bengt Owe, föredragande i riksdagens konstitutionsutskott (fr.o.m. den 15 november 1974)

Lokal: Riksdagens konstitutionsutskott, 100 12 Stockholm, tel. växel 14 20 20 ankn. 12 33 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Ju 72.

Utredningen har t.o.m. oktober 1975 hållit fyra sammanträden samt företagit studieresor till Danmark och Finland.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

55. JK-utredningen (Ju 1974:20)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 11 oktober 1974 för att utreda frågan om justitiekanslerns arbetsuppgifter m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 30 november 1974):

Ordförande:
af Geijerstam, Sven O., landshövding

Ledamöter:
Fiskesjö, Bertil A. N., universitetslektor, led. av riksdagen
Mossberg, K. Holger, led. av riksdagen

Expert:
Nöteberg, Rolf M., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 januari 1975)

Sekreterare:
Nilsson, Lars O., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 januari 1975)

Lokal: Lilla Nygatan 1, 2 tr., 111 28 Stockholm, tel. 763 23 50 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Ju 73.

Utredningen har under tiden januari - oktober 1975 hållit sju sammanträden.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

56. 1974 års bolagskommitté (Ju 1974:21)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 11 oktober 1974 för att utreda frågor om handelsbolag m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 21 december 1974):

Ordförande:

Stark, Hans O., f.d. justitieråd, ordförande i arbetsdomstolen

Ledamöter:

Hammarberg, Sven O., ombudsman, led. av riksdagen

Löfgren, N. Sigfrid J., disponent, led. av riksdagen

Experter:

Eriksson, Bo I., jur. kand. (fr.o.m. den 17 juni 1975)

Gustafsson, Kerstin, förbundsjurist (fr.o.m. den 17 juni 1975)

Johanson, Lars R., länsråd (fr.o.m. den 10 mars 1975)

Lindström, J. Christian, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 10 mars 1975)

Norén, Alf-Erik, ombudsman (fr.o.m. den 10 mars 1975)

Strand, Åke P. E., revisor (fr.o.m. den 10 mars 1975)

Sekreterare:

Pettersson, Per A., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 januari 1975)

Bitr. sekreterare:

Zethraeus, Sten Åke, hovrättsfiskal (fr.o.m. den 1 januari 1975)

Lokal: Stora Nygatan 2 B, 1 tr., 111 27 Stockholm, tel. 763 14 29 (Pettersson)

Direktiven för kommittén, se 1975 års kommittéberättelse Ju 74.

Kommittén har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit sex sammanträden.

Kommittén avser att under senare delen av år 1976 avge delbetänkande angående ifrågasatt ny företagsform för de mindre företagen.

Kommitténs arbete i övrigt beräknas pågå under hela år 1976.

57. Stiftelseutredningen (Ju 1975:01)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 20 februari 1975 för översyn av lagstiftningen om stiftelser (se Post- och Inrikes tidn. den 19 april 1975):

Ordförande:
Ulveson, H. N. Ingemar, justitieråd

Ledamöter:
Ahrland, Karin M., förste länsassessor
Atterwall, Göran L., kammarrättsassessor (t.o.m. den 14 juli 1975)
von Bahr, Stig V., kammarrättsfiskal (fr.o.m. den 20 augusti 1975)
Hammarberg, Sven O., ombudsman, led. av riksdagen
Sandberg, Hans A. S., landstingsdirektör

Experter:
Kleberg, Carl-Johan V. E. M., avdelningsdirektör
Olhans, P. Björn, civilekonom (fr.o.m. den 17 juni 1975)

Sekreterare:
Peterson, Staffan A. A., hovrättsassessor (fr.o.m. den 28 maj 1975)

Lokal: Stora Nygatan 2 A, 4 tr., 111 27 Stockholm, tel. 763 14 53 (sekreteraren)

Direktiv (anförande av statsrådet Lidbom till protokoll vid regeringssammanträde den 20 februari 1975):

Svensk rätt saknar en sådan detaljerad civilrättslig lagstiftning i fråga om stiftelser som finns beträffande aktiebolag och ekonomiska föreningar. Man brukar skilja mellan självständiga och osjälvständiga stiftelser. En självständig stiftelse anses komma till genom att egendom ställs under särskild förvaltning för att såsom självständig förmögenhet fortvarande tjäna visst ändamål. Sedan förvaltare för stiftelsen, vanligen en styrelse, har utsetts, anses stiftelsen vara en juridisk person som kan förvärva rättigheter och ikläda sig skyldigheter. Något erkännande av myndighet eller registrering behövs inte. En osjälvständig stiftelse uppkommer genom att ett existerande rättssubjekt — ofta en statlig eller kommunal myndighet — tillförs medel som skall bilda en fond och användas för visst av stiftaren angivet ändamål. En osjälvständig stiftelse är inte juridisk person.

Antalet stiftelser är i dag okänt. Till stiftelserna hör i första hand den stora grupp av stiftelser, tidigare kallade "fromma stiftelser", som uppkommit främst genom donationer av enskilda för allmännyttiga ändamål såsom understöd av fattiga, barnavård och sjukvård, undervisning och vetenskaplig forskning m. m. Många av dessa stiftelser har mycket begränsade tillgångar, medan ett mindre antal har betydande förmögenheter. Förvaltningen är ibland fristående och i andra fall anförtrodd kommuner, sjukvårdsinrättningar, utbildningsanstalter eller liknande. Vidare finns ett stort antal pensions- och personalstiftelser. Stiftelseformen har även kommit till användning för ekonomisk verksamhet av olika slag.

Det finns ett stort antal huvudsakligen kommunala stiftelser, som har till ändamål att förvärva fastigheter och tomträtter för uppförande och förvaltning av bostadshus m. m. Även annan verksamhet bedrivs av kommunala och andra allmänna stiftelser. Stiftelseformen används också för verksamhet som staten bedriver i samarbete med enskilda, t. ex. Stiftelsen Norrlandsfonden för att tillgodose forskningsändamål och behov av ekonomiskt stöd till näringslivet i de nordligaste länen. Inom regionalpolitiken bedrivs statlig stödverksamhet dessutom genom Stiftelsen Industricentra. Inom försvars- och utbildningsområdena samt på det fackliga området förekommer likaledes i inte obetydlig omfattning statlig och kommunal verksamhet resp. i enskild regi anordnad allmännyttig verksamhet i stiftelseform. Slutligen finns ett antal stiftelser som på olika sätt är knutna till företag inom det enskilda näringslivet och vars förmögenheter stundom uppgår till betydande belopp.

Stiftelsens förhållanden är i olika avseenden reglerade i lagstiftningen. I lagen (1929:116) om tillsyn över stiftelser (tillsynslagen) föreskrivs beträffande vissa stiftelser anmälningsskyldighet till och övervakning (tillsyn) genom länsstyrelse. Lagen (1967:531) om tryggande av pensionsutfästelse m. m. innehåller vissa specialbestämmelser för pensions- och personalstiftelser. Vissa föreskrifter ges även i 191 § lagen (1955: 183) om bankrörelse och i 97 § lagen (1955:416) om sparbanker. Permutationslagen (1972:205) innehåller regler om ändring av sådana för stiftelser givna villkor som har blivit föråldrade, orimliga eller annars inte kan iakttas. Lagen (1972:827) om offentliga styrelseledamöter i vissa aktiebolag och stiftelser ger möjlighet för samhället att utse ledamot i styrelsen för vissa stiftelser. Enligt handelsregisterlagen (1974:157) är stiftelse som bedriver näringsverksamhet skyldig att registrera sin firma hos länsstyrelsen. Vissa bestämmelser om stiftelser finns även i skattelagstiftningen.

Enligt tillsynslagen skall stiftelser i princip anmälas till länsstyrelsen. Undantagna från anmälningsskyldighet — och därmed från tillsyn — är stiftelser som genom anknytning till staten eller särskilda institutioner antas vara förvaltade på ett betryggande sätt. Undantagna är även stiftelser, som har av regeringen fastställda stadgar och enligt dem står under särskilt anordnad tillsyn, stiftelser som är anförtrodda åt ideella föreningar och andra samfund samt stipendiestiftelser vid enskilda undervisningsanstalter. Vidare undantas s. k. familjestiftelser, dvs. stiftelser till förmån för medlemmar av viss släkt eller vissa släkter, samt stiftelser, vars förmögenhet inte överstiger 20 000 kr. Slutligt undantas stiftelser som enligt regeringens förordnande eller stiftarens föreskrift inte skall vara underkastade tillsyn enligt tillsynslagen.

Alla anmälningsskyldiga stiftelser omfattas inte av tillsyn enligt tillsynslagen. Tillsyn är föreskriven endast för sådana stiftelser som främjar ett allmännyttigt ändamål. Tillsynen innebär en övervakning av att stiftelsens förvaltning sköts i enlighet med lagen och de föreskrifter som gäller för vederbörande stiftelse. Vid granskningen skall främst ses till att stiftelsens medel inte undandras de ändamål för vilka de har anslagits och att förmögenheten är nöjaktigt placerad. Länsstyrelsen skall även tillhandagå stiftelsen med råd och upplysningar. Det åligger vidare länsstyrelsen att se till att det finns en styrelse för stiftelsen samt att, om omständigheterna påkallar det, vid uppkommen ledighet i styrelsen uppdra åt lämplig person att tjänstgöra såsom ledamot till dess ny ledamot i behörig ordning utses.

Som underlag för länsstyrelsens granskning skall stiftelsens styrelse

årligen till länsstyrelsen insända ekonomisk redovisning. Lagen innehåller inte några föreskrifter rörande utformningen av stiftelses räkenskaper och redovisning. Vissa anvisningar rörande utformningen av den redovisning som skall insändas till länsstyrelsen ges i kungörelsen (1930:217) med vissa bestämmelser i anledning av lagen om tillsyn över stiftelser den 24 maj 1929.

Om stiftelses styrelse har fattat beslut som strider mot lag eller för styrelsen gällande föreskrifter, får länsstyrelsen förbjuda verkställighet av beslutet eller, om verkställighet redan har skett, förelägga styrelsen att vidta rättelse. Även i övrigt får länsstyrelsen förelägga styrelsen att fullgöra sina åligganden. Föreläggande och förbud kan i vissa fall förenas med vite. Länsstyrelsen får vidare förordna om skadeståndstalan mot styrelseledamot eller, vid vanvård av stiftelsens angelägenheter, om anordnande av annan förvaltning. I sistnämnda fall får länsstyrelsen förordna om annan förvaltning av stiftelsen intill dess domstolen slutligen har prövat saken eller bestämt annorlunda.

Lagen om tryggande av pensionsutfästelse m. m. innehåller beträffande pensions- och personalstiftelse detaljerade föreskrifter om val av ledamöter och suppleanter i styrelse, utseende av styrelseordförande och revisor, beslutsförhet och omröstning i styrelsen, arvoden åt styrelseledamöter och revisorer samt likvidation m. m. Tillsynsmyndighet är även enligt denna lag länsstyrelsen. Om tillsynsmyndighetens befogenheter och åligganden gäller i tillämpliga delar bestämmelserna i tillsynslagen. I 191 § lagen om bankrörelse finns regler rörande bankaktiebolags pensions- och personalstiftelser, som bl. a. föreskriver att bankinspektionen skall tillse att sådan stiftelses tillgångar är placerade på ett sätt som med beaktande av stiftelsens ändamål och med hänsyn till vad som i lagen är föreskrivet beträffande placering av bankbolags medel bereder skälig säkerhet. Motsvarande regel för sparbanks pensionsstiftelse finns i 97 § lagen om sparbanker.

Permutationslagen ger som redan nämnts möjlighet att genom permutation ändra bestämmelse som enskild stiftare meddelat rörande stiftelse. Permutation får meddelas om en bestämmelse på grund av ändrade förhållanden inte längre kan iakttas eller om bestämmelsen blivit uppenbart onyttig eller uppenbart stridande mot utfärdarens avsikter eller om annat särskilt skäl föreligger. Fråga om permutation prövas av fideikommissnämnden, om frågan rör fideikommissförordnande, och i övrigt av kammarkollegiet. Ärende som avser ändrad ändamålsbestämning för egendom av mera betydande värde eller i vilket uppkommer fråga av särskild vikt från allmän synpunkt skall dock prövas av regeringen.

I lagen om offentliga styrelseledamöter i vissa aktiebolag och stiftelser föreskrivs att regeringen får förordna en s. k. offentlig styrelseledamot och suppleant för denne i styrelsen för bl. a. sådan allmännyttig stiftelse som har tillgångar överstigande fem miljoner kronor. Offentlig styrelseledamot skall särskilt verka för att samhällets intressen beaktas i stiftelsens verksamhet. Lagen gäller till utgången av juni 1976.

Som inledningsvis har nämnts finns det inte någon detaljerad civilrättslig lagstiftning i fråga om stiftelser såsom beträffande aktiebolag och ekonomiska föreningar. Frågan om en sådan lagstiftning har emellertid tidigare diskuterats. Under förarbetena till tillsynslagen diskuterades en relativt utförlig reglering av stiftelser i civilrättsligt hänseende. De av kommittén föreslagna reglerna beskars emellertid i betydande utsträckning i det lagförslag som sedermera remitterades till lagrådet. Enligt ett uttalande av dåvarande departementschefen avsåg det remitterade förslaget i första hand att anordna en bättre kontroll över stiftelser och förslaget upptog

därför civilrättsliga bestämmelser endast i den mån de ansågs utgöra en nödvändig förutsättning för de föreslagna kontrollbestämmelserna. I det lagförslag som förelades riksdagen utmönstrades på förslag av lagrådet ytterligare en del civilrättsliga regler rörande stiftelses uppkomst, rättskapacitet och förvaltning (prop. 1929:83 s. 102). Förslaget antogs av 1929 års riksdag (rskr 96).

Frågor som rör stiftelseinstitutet har därefter vid åtskilliga tillfällen behandlats i riksdagen. Vid 1963 och 1970 års riksdagar aktualiserades frågan om översyn av lagstiftningen rörande stiftelser, men den föranledde då inte någon åtgärd av riksdagen (BeU 1963:5, LU 1970:57). Frågan har på nytt behandlats av 1973 års riksdag i anledning av två motioner (mot. 1973:623 och 1089).

I sitt utlåtande över motionerna framhöll lagutskottet (LU 1973:32) att stiftelseinstitutet kommit att utnyttjas i en omfattning och för syften som knappast hade förutsatts vid tillsynslagens tillkomst. De ändringar i lagstiftningen som därefter skett hade enligt utskottets uppfattning inte medfört att behovet av en samlad lagstiftning på området minskat. Utskottet ansåg att tiden nu var mogen för en mera genomgripande översyn av den lagstiftning som reglerar stiftelseinstitutet. Behov förelåg enligt utskottets mening av lagbestämmelser beträffande bl. a. frågor som rör styrelse, stadgar, medelsförvaltning, revision, talan mot styrelsebeslut, likvidation, upplösning och fusion. Vidare ansåg utskottet att det behövs en modern och effektiv reglering av spörsmålen om insyn och offentlig redovisning. Utskottet hemställde att riksdagen skulle hos Kungl. Maj:t hemställa om att lagstiftningen om stiftelser i lämpligt sammanhang blir föremål för allmän översyn. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr 320).

I likhet med riksdagen anser jag att tiden nu är mogen för en mera genomgripande översyn av lagstiftningen rörande stiftelser. Arbetet bör anförtros särskilt tillkallade sakkunniga. Till ledning för utredningsarbetet vill jag anföra följande.

Det är en uppgift för samhället att se till att de medel som har upplåtits för att i form av stiftelse främja vissa ändamål förvaltas under betryggande former. Detta gäller särskilt om stiftelsen skall främja allmännyttiga ändamål. En förutsättning för att samhällets kontroll av stiftelserna skall bli effektiv är att vederbörande myndigheter får kännedom om vilka stiftelser som finns. Från denna synpunkt är det nuvarande systemet för tillsyn av stiftelser otillfredsställande, eftersom det innebär att endast en del av stiftelserna är skyldiga att anmäla sin existens hos offentlig myndighet. Det finns därför inga samlade offentliga uppgifter om förekommande stiftelser, deras ändamål, stadgar och styrelseledamöter. Med den ökade användning som stiftelseinstitutet fått inom skilda områden är detta en allvarlig brist.

En första uppgift för de sakkunniga bör vara att söka kartlägga hur många stiftelser som finns och av vilket slag stiftelserna är. Det är dock troligt att någon fullständig kartläggning inte kan ske utan mycket omfattande arbetsinsatser och att man därför får hålla sig till stickprovsundersökningar och överslagsberäkningar. De sakkunniga bör själva avgöra hur långt utredningen härvidlag lämpligen bör drivas.

Enligt min mening bör utgångspunkten för en ny lagstiftning vara den att alla stiftelser — både självständiga och osjälvständiga — skall anmälas för registrering. Vissa undantag kan behöva göras från denna huvudregel exempelvis beträffande stiftelser med så små tillgångar att värdet av en kontroll av dem inte står i rimlig proportion till det administrativa arbete som registreringen skulle medföra. Däremot bör det vara utan betydelse för

registreringsplikten vilken inställning stiftaren har till frågan.

Med ett system som bygger på principiell registreringsplikt för stiftelser — och då även äldre sådana — skapas förutsättningar för en fastare kontroll av stiftelserna och deras verksamhet. Detta väcker frågan hur man skall kunna förmå dem som företräder stiftelser att begära registrering. Enligt rådande praxis anses självständig stiftelse få rättskapacitet när egendomen har ställts under förvaltning för att såsom självständig förmögenhet fortvarande tjäna visst ändamål samt förvaltare för egendomen utsetts. Enligt min mening bör en ny lagstiftning dessutom kräva att stiftelsen har registrerats. Därmed får man ett incitament för stiftelser att begära registrering. Beträffande redan bildade självständiga stiftelser, liksom även beträffande osjälvständiga stiftelser, måste dock någon annan metod tillgripas för att åstadkomma en registrering. De sakkunniga bör överväga om vite för den som förvaltar stiftelsen kan vara ett lämpligt medel. En annan möjlighet kan vara att efter en övergångstid låta förvaltaren bära personligt ansvar för stiftelsens förbindelser.

En viktig fråga som de sakkunniga bör ta ställning till är om stiftelse — självständig eller osjälvständig — i framtiden skall tillåtas för varjehanda ändamål. Starka skäl talar enligt min mening för att stiftelseinstitutet skall förbehållas ändamål som främjar ett allmänt intresse. Till denna grupp bör givetvis räknas ändamål som nu anses vara allmännyttiga. Även ändamål som utan att vara allmännyttiga främjar en vidare krets såsom är fallet beträffande många pensions- och personalstiftelser bör räknas dit.

De ändamål som inte bör godtas för stiftelsebildning är främst sådana som går ut på att främja endast en snävt begränsad personkrets såsom fallet är med familjestiftelse. Familjestiftelse har normalt bildats för att förhindra uppdelning av en förmögenhet samt för att uppnå skattemässiga fördelar. Till följd av fideikommissförbudet i 9 kap. 2 § ärvdabalken får de förmåner som stiftelsen bereder släktmedlemmarna inte vara beroende av enbart släkttillhörigheten utan även av andra omständigheter, t. ex. studielämplighet eller behov av ekonomiskt stöd. Intet hindrar emellertid att ändamålsbestämningen är så vid att det praktiska resultatet av stiftelsens verksamhet blir att fideikommissförbudet kringgås. Den utveckling som inom samhället ägt rum i fråga om studiestöd, socialvård, barnavård och sjukvård får anses ha minskat familjestiftelsernas betydelse för släktmedlemmarna. Mot bakgrund av det anförda kan familjestiftelsernas berättigande starkt ifrågasättas. Jag anser för min del att sådana stiftelser inte längre bör godtas.

Det förekommer att stiftelseformen används i privat näringsverksamhet i stället för de gängse företagsformerna såsom aktiebolag. Som regel kan emellertid i sådana fall andra företagsformer såsom aktiebolag, handelsbolag, ekonomisk förening och enkla bolag lika gärna användas. Jag vill i detta sammanhang peka på att ett aktiebolags ändamål inte behöver vara att åstadkomma vinst till fördelning mellan aktieägarna. Syftet kan vara att gynna politiska, vetenskapliga, kulturella, välgörande och andra ändamål. De sakkunniga bör närmare överväga i vilken utsträckning stiftelse lämpligen bör tillåtas driva näring. Enligt min mening talar mycket för att denna möjlighet bör begränsas för andra än statliga eller delvis statliga samt kommunala stiftelser.

En stiftelse kan utöva näringsverksamhet via annat rättssubjekt exempelvis i den formen att stiftelsen äger del i majoriteten i ett rörelsedrivande bolag. De sakkunniga bör uppmärksamma detta om de stannar för att föreslå begränsningar i rätten för vissa stiftelser att driva näring.

Normalt torde det redan av stiftelseurkunden framgå hur stiftelses förvaltning skall vara anordnad. Stundom innehåller urkunden även stadgar för stiftelsen med bestämmelser om förvaltningen, vem som skall vara stiftelsens förvaltare eller vilka som skall ingå i stiftelsens styrelse, hur nya ledamöter i styrelsen skall utses etc. I annat fall ankommer det på den tillträdande förvaltaren (styrelsen) att utarbeta och anta stadgar.

Om stiftelseinstitutet på det angivna sättet begränsas så att det förbehålls ändamål av mera allmänt intresse uppkommer frågan om det är lämpligt att stiftaren och förvaltaren eller styrelsen skall ha fria händer att bedöma hur förvaltningen skall vara anordnad. Enligt min mening är det nödvändigt att samhället tar på sig ansvaret för att förvaltningen verkligen tillvaratar stiftelsens ändamål. En kontroll härav kan utövas genom granskning av räkenskaper och andra handlingar men för att kontrollen skall bli effektiv bör krävas att företrädare för det allmänna har möjlighet att löpande följa hur stiftelsen sköts. Också den privilegierade ställning som allmännyttiga stiftelser intar i skattehänseende utgör ett starkt argument för att företrädare för det allmänna ges god insyn i och möjlighet att påverka förvaltningen. De anförda skälen talar för att samhället bör tillerkännas rätt att genom en av statlig myndighet utsedd representant delta i stiftelsens förvaltning när det är fråga om självständiga stiftelser med mer betydande tillgångar. Beträffande motsvarande kommunala stiftelser torde dock behovet av insyn redan vara tillfredsställande tillgodosett.

Det kan också vara lämpligt att överväga begränsningar i de nuvarande möjligheterna att anordna en stiftelses förvaltning så att förvaltarna själva utser sina efterträdare.

I detta sammanhang vill jag även erinra om den försöksverksamhet med offentliga styrelseledamöter i vissa stiftelser som pågår enligt lagen om offentliga styrelseledamöter i vissa aktiebolag och stiftelser. Denna lag är som förut har nämnts tidsbegränsad och löper ut den 1 juli 1976. Det är för dagen inte möjligt att säga om denna lagstiftning kommer att förlängas såvitt den gäller stiftelser. De sakkunniga bör emellertid söka ledning i de erfarenheter som har vunnits vid utformningen av en mera permanent lagstiftning om rätt för samhället att ta del i stiftelses förvaltning.

Om samhället ges rätt att delta i mera betydande stiftelsers förvaltning krävs sannolikt en närmare reglering av hur förvaltningen skall vara ordnad och vilka förvaltningsorgan som skall finnas. De sakkunniga bör undersöka om det kan vara lämpligt att för sådana stiftelsers del föreskriva att förvaltningen skall skötas av en styrelse med minst tre ledamöter. De sakkunniga bör också överväga om det i de fall där stiftelse förvaltas av annan juridisk person, t. ex. aktiebolag eller ideell förening, finns anledning att låta det allmänna ta del i stiftelsens förvaltning genom av offentlig myndighet utsedda representanter.

I fråga om stadgarnas innehåll bör uppställas vissa minimikrav. De sakkunniga bör överväga om nuvarande regler i ämnet är tillfredsställande.

Den offentliga kontrollen av stadgarnas innehåll bör ske i samband med att stiftelsen registreras hos offentlig myndighet. I samband därmed bör frågan om utseende av offentlig styrelseledamot kunna tas upp. De sakkunniga bör förutsättningslöst överväga om registrering bör ske hos en för ändamålet tillskapad registreringsmyndighet eller hos redan befintlig myndighet, t. ex. länsstyrelsen i det län där stiftelsens styrelse har sitt säte.

En särskild fråga är om stiftelse bör åläggas att lämna bidrag till bestridande av kostnaden för registreringsmyndighetens verksamhet. Enligt min mening bör man överväga införandet av en sådan skyldighet. De

sakkunniga bör därför ta ställning till hur bidragsskyldigheten lämpligen bör utformas. Föreskrifterna om vissa kreditinstituts bidrag till bestridande av kostnaden för bankinspektionens verksamhet torde därvid kunna tjäna som förebild.

F. n. är stiftelse inte bokföringsskyldig i annat fall än när stiftelsen driver någon i 1 § bokföringslagen (1929:117) angiven rörelse. Någon saklig ändring härvidlag har inte gjorts i det förslag till bokföringslag som den 30 januari 1975 remitterades till lagrådet. Tillsynslagen uppställer dock vissa krav i fråga om redovisning. Enligt lagen om tryggande av pensionsutfästelse skall arbetsgivaren utse revisor om inte stiftelsen stadgar anger annorlunda. Även bostadslånekungörelsen (1967:552) innehåller vissa regler om revision.

En på betryggande sätt anordnad redovisning och revision är en viktig förutsättning för effektiv kontroll av stiftelses verksamhet. Särskilt i fråga om stiftelser med mera betydande tillgångar framstår det som angeläget att utforma regler om bokföringsplikt och revision. Den offentliga insynen och kontrollen av stiftelser blir knappast tillfredsställande om inte i varje fall mera betydande självständiga stiftelser avger offentlig årsredovisning. Att offentlig årsredovisning avges har särskilt betydelse för borgenärer, anställda och även för stiftelsens förmånstagare. Enligt min mening skulle det dock föra alltför långt att ålägga alla stiftelser att avge offentlig årsredovisning. Undantag bör göras för stiftelser med obetydlig förmögenhet såvida inte särskilda förhållanden påkallar annat. Vidare bör undantag kunna göras för sådana stiftelser som genom anknytning till statlig myndighet eller annan inrättning (jfr 2 § tillsynslagen) redan är underkastad en betryggande kontroll. De sakkunniga bör överväga vilka stiftelser som lämpligen bör kunna undantas från skyldigheten att avge offentlig årsredovisning. Beträffande de kommunala stiftelserna torde årsredovisning regelmässigt avges till kommunfullmäktige eller motsvarande organ. De sakkunniga bör i sina överväganden beakta detta och söka anpassa kraven på årsredovisning härtill. Jag vill i detta sammanhang påpeka att frågan om i vilken utsträckning rörelsedrivande stiftelser kan undantas från skyldigheten att avge offentlig årsredovisning prövas av utredningen (Ju 1974:21) med uppdrag att utreda frågor om handelsbolag m. m. De sakkunniga bör därför samråda med denna utredning i fråga om skyldighet för stiftelse att avge offentlig årsredovisning.

I likhet med vad som gäller enligt tillsynslagen bör det finnas möjligheter för myndighet, lämpligen registreringsmyndigheten, att föranstalta om skadeståndstalan mot styrelseledamot i stiftelse och, vid vanvård av stiftelses angelägenheter, om annan förvaltning av stiftelsen. Registreringsmyndigheterna bör även ha rätt att hindra verkställighet av styrelsebeslut som strider mot lag eller för stiftelsen gällande föreskrifter samt, när sådant beslut redan verkställts, förelägga styrelsen att vidtaga rättelse.

Förbud eller föreläggande bör kunna förenas med vite. Försuttet vite bör kunna dömas ut av registreringsmyndigheten. De sakkunniga bör noga överväga om detta är tillräckligt för att tillsynsmyndigheten skall kunna effektivt inskrida mot otillfredsställande förvaltning av stiftelse.

Gällande lag upptar inte några bestämmelser om likvidation eller fusion av stiftelse. De sakkunniga bör undersöka om det — kanske främst beträffande större självständiga stiftelser — finns behov av sådana regler.

Kulturrådet framförde i betänkande (SOU 1972:66) Ny kulturpolitik, Del

I vissa synpunkter på frågan om stiftelse kan vara en lämplig organisationsform för statliga och kommunala kulturinstitutioner. Kulturrådet uttalade (s. 229) i detta sammanhang att det var önskvärt att komma fram till en organisationsform som kunde tillgodose behovet av rörelsefrihet i såväl kulturpolitiskt avseende som vad gäller ekonomin. Samtidigt måste insyn garanteras för samhället bl. a. med hänsyn till de stora ekonomiska insatserna. Organisationsformen behövde sannolikt inte begränsas till kulturområdet. Frågan om en sådan ny organisationsform borde enligt kulturrådet prövas av en särskild utredning. I prop. 1974:28 angående den statliga kulturpolitiken framhölls (s. 325) att det av kulturrådet framförda önskemålet om en särskild utredning om en lämplig organisationsform för statligt eller kommunalt stödda kulturinstitutioner borde beaktas i samband med översynen av lagstiftningen om stiftelser. De sakkunniga bör i enlighet härmed överväga hur dessa kulturinstitutioner bör utformas i organisatoriskt avseende. Därvid kan skilda organisationsformer behöva utarbetas alltefter de behov som olika typer av kulturinstitutioner har. Stiftelseformen torde inte genomgående vara att föredra. I de fall stiftelseformen är lämpligast kan dessutom finnas behov av särskilda regler.

Om stiftelseinstitutets användningsområde begränsas till vissa ändamål i enlighet med vad jag har anfört förut uppkommer frågan vad som bör ske med befintliga stiftelser, vilkas ändamål inte är sådant att en stiftelse kan bildas enligt nya lagen. Mycket talar för att sådana stiftelser antingen bör avvecklas eller också få en ändamålsbestämning som överensstämmer med de nya reglerna. I många fall torde emellertid en avveckling innebära stora problem bl. a. eftersom det kan vara svårt att avgöra vem eller vilka som i så fall skall övertaga stiftelseförmögenheten. En lämpligare utväg synes vara att sådan stiftelse åläggs att inom viss tid genom permutationsförfarande ändra ändamålsbestämmelsen till ett ändamål som främjar ett allmänt intresse och som så nära som möjligt ansluter sig till stiftarens intentioner. Ett sådant förfaringssätt kan förutsätta vissa ändringar i permutationslagen. I många fall torde det vara möjligt att genom fusion sammanföra stiftelser och på så sätt möjliggöra ett bättre utnyttjande av förmögenheterna. De sakkunniga bör dock vara oförhindrade att pröva andra lösningar.

Om det behövs bör de sakkunniga kunna ta upp även andra frågor rörande stiftelser än dem jag nu har berört.

Utöver det samråd som tidigare har nämnts bör de sakkunniga även samråda med företagsskatteberedningen (Fi 1970:77) och utredningen (C 1970:29) rörande den kommunala demokratin. Vidare bör kontakt hållas med motsvarande kommittéer i de andra nordiska länderna.

Utredningen har under tiden april - oktober 1975 hållit två sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

58. Småhusköpkommittén (Ju 1975:02)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 6 mars 1975 angående förbättrat konsumentskydd vid förvärv av småhus m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 26 april 1975):

Ordförande:
Lekberg, E. E. Olov, landstingsråd

Ledamöter:
Bernitz, Ulf, professor
Hjalmarsson, H. Yngve J., utredningssekreterare
Lindkvist, Oskar W., organisationschef, led. av riksdagen
Oskarsson, Ingegärd J., fru, led. av riksdagen

Experter:
Hagman, Jan-Erik R., jur. kand. (fr.o.m. den 2 december 1975)
Lidvall, Johan E., projektsekreterare (fr.o.m. den 2 december 1975)

Sekreterare:
Drangel, Bo F. E., hovrättsassessor (fr.o.m. den 21 maj 1975)

Lokal: Lilla Nygatan 1, 2 tr., 111 28 Stockholm, tel. 763 23 59 (sekreteraren)

Direktiv (anförande av statsrådet Lidbom till protokoll vid regeringssammanträde den 6 mars 1975):

På det konsumentpolitiska området har det under senare år förekommit ett omfattande lagstiftningsarbete, som har varit inriktat på att skapa ett förbättrat skydd för de enskilda människorna. Syftet har bl. a. varit att sanera reklamen, få bort olämpliga marknadsföringsmetoder och stödja konsumenterna i deras rättsliga mellanhavanden med näringsidkare. Reformerna har framför allt gällt varu- och tjänsteområdena. Fastighetsmarknaden har hittills inte varit föremål för samma intensiva uppmärksamhet.

På senare tid har behovet av skydd för konsumenterna i samband med förvärv av småhus alltmer kommit i blickpunkten. Det är naturligt att denna fråga tilldrar sig stort intresse. Avtal om uppförande eller köp av eget hem rör ofta värden av sådan storlek att den enskildes ekonomi påverkas på ett avgörande sätt. Följderna av att oskäliga avtalsvillkor o. d. används kan därför bli särskilt förödande just på fastighetsområdet. Det har också under senare tid kommit fram missförhållanden när det gäller uppförande och köp av småhus som gör det befogat att ingående undersöka hur ett skydd för konsumenternas intressen på detta område skall kunna byggas upp. Inte minst har det många gånger visat sig svårt att få rättelse av fel på nybyggda småhus. Även om byggnadsföretaget i och för sig är villigt att rätta felet, kan företaget sakna de ekonomiska resurser som behövs. Problemen har naturligtvis fått ökad aktualitet genom den senaste tidens omfattande småhusbyggande.

Den särskilda lagstiftning till skydd för konsumenterna som redan har införts eller som förbereds har i viss omfattning tillämpning även vid uppförande och köp av småhus. Marknadsföring på fastighetsområdet torde i princip falla under lagen (1970:412) om otillbörlig marknadsföring. Denna lag, som ger konsumentombudsmannen (KO) och marknadsdomstolen möjlighet att ingripa mot reklam och andra marknadsföringsmetoder som är ohederliga eller skadliga, har visat sig vara av stort värde när det gäller att förbättra konsumentskyddet. En annan viktig lag på

konsumentskyddsområdet är lagen (1971:112) om förbud mot oskäliga avtalsvillkor, som ger KO och marknadsdomstolen befogenhet att inskrida mot sådana bestämmelser i standardkontrakt e. d. som otillbörligt gynnar näringsidkare på konsumentens bekostnad. Avtalsvillkorslagen gäller inte köp av fastighet men är tillämplig bl. a. på avtal om uppförande av hus (entreprenadavtal). Vidare gäller lagen vid köp av byggnadsvaror, t. ex. monteringsfärdigt trähusmaterial.

En begränsning som gäller såväl marknadsföringslagen som avtalsvillkorslagen är att de skyddar konsumenterna endast som kollektiv. De ger alltså inte den enskilde konsumenten ett skydd när ett avtal redan föreligger. För att konsumenten skall få ett sådant skydd krävs civilrättsliga regler. Hittills har sådana regler getts i bl. a. konsumentköplagen (1973:877). Lagen reglerar i första hand konsumenternas ställning när varor inte levereras i rätt tid eller när varor är behäftade med fel. Bestämmelserna är tvingande till konsumenternas förmån, vilket betyder att det grundskydd som konsumenterna får genom lagen inte kan berövas dem genom villkor i köpekontrakt, ordersedlar, garantibevis e. d.

Eftersom konsumentköplagen gäller vid köp av varor, är den som köper exempelvis monteringsfärdigt trähusmaterial skyddad av lagen. Däremot omfattar lagen inte köp av fast egendom. Vid sådana transaktioner är den enskilde i stället hänvisad till i första hand reglerna i 4 kap. jordabalken. Dessa regler behandlar ingående säljarens och köparens rättigheter och förpliktelser gentemot varandra. Till skillnad mot konsumentköplagens bestämmelser är emellertid de obligationsrättsliga reglerna i 4 kap. jordabalken inte tvingande. De rättigheter som köparen ges genom dessa bestämmelser kan alltså berövas honom genom avtal.

Av betydelse när det gäller konsumentskyddet på fastighetsområdet är naturligtvis också de regler i byggnadslagen (1947:385) och byggnadsstadgan (1959:612) som rör byggnads egenskaper och de särskilda föreskrifter som planverket utfärdar i anslutning därtill. Genom dessa regler och den tillsyn som utövas av byggnadsnämnderna m. fl. får den som träffar avtal om uppförande av hus ett visst grundskydd när det gäller byggnadens egenskaper.

Den lagstiftning som hittills har genomförts på konsumentskyddsområdet får ses som steg på vägen. Det pågår ett omfattande utredningsarbete, och tanken är att detta arbete skall läggas till grund för ytterligare lagstiftning under de kommande åren.

Bland de utredningar som sysslar med konsumentskyddsfrågor kan här nämnas konsumenttjänstutredningen (Ju 1972:07), som har i uppdrag att utarbeta en motsvarighet till konsumentköplagen på serviceområdet. I första hand skall utredningen söka få till stånd en reglering av avtal om arbete på lös sak. Utredningen skall emellertid också överväga lagregler beträffande underhålls- och reparationsarbeten m. m. på hus. Nyligen har en annan utredning, generalklausulutredningen, föreslagit en central regel om att bestämmelse i avtal skall kunna jämkas eller lämnas utan avseende av domstol, om bestämmelsen är att anse som otillbörlig (SOU 1974:83). Det blir bl. a. möjligt att med stöd av generalklausulen ogiltigförklara eller jämka avtal rörande fast egendom. Avsikten är att proposition på grundval av generalklausulutredningens förslag skall läggas fram för riksdagen senare i år.

I prop. 1974:150 angående riktlinjer för bostadspolitiken anfördes bl. a. att den centrala bostadsmyndigheten i ökad grad borde lämna information och råd till småhusköpare i fråga om t. ex. finansiering, upphandling och

kontraktsfrågor. Hithörande problem övervägs av den nyligen tillsatta byggadministrationsutredningen (B 1974:04). Nämnas bör också att det inom bostadsdepartementet pågår en översyn av byggnadslagstiftningen. Bl. a. övervägs frågan om vilken typ av regler rörande byggnads egenskaper som skall ingå i den nya lagstiftningen.

Av betydelse för både köpare och säljare av fastigheter är de regler som gäller beträffande fastighetsmäklarnas verksamhet. F. n. uppställs från samhällets sida inte några särskilda krav på den som vill arbeta som fastighetsmäklare. Enligt kungörelsen (1947:336) om auktorisation av fastighetsmäklare kan dock den som utövar mäklarverksamhet erhålla auktorisation av handelskammare. Vissa krav ställs upp för att auktorisation skall beviljas. Vidare utövar handelskamrarna tillsyn över de auktoriserade mäklarnas verksamhet. Av landets drygt 800 företag i fastighetsmäklarbranschen är det dock endast ca 200 som har auktoriserade mäklare.

Fastighetsmäklarna har ett visst civilrättsligt ansvar gentemot både säljare och köpare för hur uppdraget utförs. Den närmare omfattningen av detta ansvar är dock oklar.

Den översikt som jag nu har lämnat om lagstiftningsarbetet på konsumentskyddsområdet och andra förhållanden av intresse visar att konsumenterna i viss utsträckning skyddas eller kommer att beredas skydd även när det gäller förvärv av småhus. Översikten visar emellertid också att detta skydd är bristfälligt, jämfört med det skydd som finns på andra områden. Av redogörelsen framgår vidare att kontrollen av fastighetsmäklarnas verksamhet är begränsad. De angivna förhållandena är onekligen betänkliga med hänsyn till fastighetsförvärvens stora ekonomiska betydelse för den enskilde. Förhållandena har också föranlett flera framställningar.

I skrivelse till justitiedepartementet i september 1974 har KO föreslagit att avtalsvillkorslagens tillämpningsområde skall utvidgas. Genom anmälningar och övriga kontakter med allmänheten har KO kunnat konstatera att det i de kontrakt som används på fastighetsområdet förekommer bestämmelser som är oskäliga mot konsumenten. Bl. a. är det fråga om sådana avtalsbestämmelser som medför att jordabalkens dispositiva regler sätts åt sidan. Enligt KO är det t. ex. inte ovanligt att det i köpekontrakten tas in klausuler vars syfte är att friskriva säljaren från ansvaret för fel. Vidare förekommer avtalsbestämmelser utanför det av jordabalken reglerade området som ensidigt tillgodoser säljarens intressen. Köparen blir t. ex. ofta utan inflytande när det gäller valet av besiktningsman.

Mot den angivna bakgrunden anser KO det angeläget att vägen öppnas för en effektiv sanering av de avtalsvillkor som förekommer på fastighetsområdet. KO föreslår sålunda att tillämpningsområdet för avtalsvillkorslagen utvidgas så att det kommer att omfatta också avtalsvillkor som används vid erbjudande av fast egendom till konsument. Vidare anser KO att det skulle innebära en väsentlig förstärkning av konsumentskyddet om avtalsvillkorslagen gjordes tillämplig även på sådan försäljning från privatpersoner som förmedlas av näringsidkare.

Inom konsumentverket har i december 1974 färdigställts en rapport som omfattar konsumentproblem vid köp av småhus. Rapporten, som har överlämnats till handelsdepartementet, innehåller en rad förslag som syftar till att förbättra konsumentens situation som småhusköpare. Bl. a. sägs det i rapporten att köparens reklamationsmöjligheter bör byggas ut. Det

hänvisas till den försöksverksamhet på reklamationsområdet som skall inledas vid konsumentverket under år 1975. Tanken är att försöksverksamheten skall kunna ge underlag för en utbyggnad av allmänna reklamationsnämndens verksamhet till att omfatta vissa fastighetsreklamationer.

I rapporten föreslås också att konsumenten skall få ett ökat skydd genom lagregler vid förvärv av småhus. På denna punkt föreslås bl. a. att avtalsvillkorslagen skall utvidgas till att gälla även avtal om förvärv av fast egendom samt att jordabalken skall kompletteras med vissa tvingande regler motsvarande dem som finns i konsumentköplagen. Vidare föreslås ett tillägg till byggnadsstadgan i syfte att möjliggöra en effektivare kontroll och besiktning av småhusbyggen m. m.

Vissa frågor som gäller fastighetsmäklarnas verksamhet har tagits upp av Auktoriserade fastighetsmäklares riksförbund i en promemoria som har överlämnats till justitiedepartementet i mars 1974. Förbundet påpekar i promemorian att dess arbete med att stärka allmänhetens förtroende för yrkesmäklaren försvåras av att det finns en okontrollerad etableringsrätt i landet. Detta medför att vem som helst kan ägna sig åt fastighetsförmedling oavsett om han har de kunskaper som är nödvändiga för yrket. I vissa fall har detta enligt förbundets uppfattning medfört att personer som är mindre lämpade för yrket har etablerat sig som mäklare, vilket i sin tur har haft till följd att konsumenter har blivit ekonomiskt lidande. På grund av det sagda hemställer förbundet att sakkunniga skall tillkallas för att utreda under vilka förutsättningar yrkesmässig fastighetsförmedling får bedrivas.

Frågan om en ökad kontroll av fastighetsmäklarnas verksamhet har också tagits upp av KO i en skrivelse till justitie- och handelsdepartementen i februari 1975. KO framhåller att det med jämna mellanrum kommer fram missförhållanden när det gäller mäklarverksamhet. Bristande kunskaper eller ansvarskänsla hos mäklare orsakar inte sällan tvister mellan säljare och köpare. Enligt KO:s mening bör det vara ett minimikrav att den som ämnar bedriva mäklarverksamhet kan visa att han har vissa grundläggande kunskaper i fråga om byggnadsteknik, fastighetsrätt, fastighetskredit, skatterätt m. m. Det finns också skäl att ställa vissa krav både på fastighetsmäklares allmänna vandel och ekonomiska skötsamhet och på de metoder mäklare tillämpar i samband med uppdragen.

En annan fråga som enligt KO:s mening har väsentligt intresse gäller mäklarens civilrättsliga ansvar i samband med mäklarverksamheten. Detta ansvar är i dag oklart och i praktiken ytterst begränsat. KO finner det böra övervägas om inte mäklaren — i varje fall när han tar aktiv del i en överlåtelse — bör ha ett fastlagt civilrättsligt ansvar för bl. a. uppgifter om fastighetens skick och om de gravationer som åvilar den.

Sammanfattningsvis anser KO att man bör utreda vilka krav samhället bör ställa på fastighetsmäklare, hur deras verksamhet lämpligen skall kontrolleras samt vilket ansvar de har och bör ha gentemot säljare och köpare. I samband därmed aktualiseras också frågan huruvida särskild reglering behövs av grunderna för mäklarnas arvodesdebitering.

Mot bakgrund av vad jag har anfört om konsumenternas ställning på fastighetsområdet och de gjorda framställningarna anser jag att en utredning nu bör sättas i gång i syfte att åstadkomma ett förbättrat konsumentskydd på det berörda området. Jag förordar att särskilda sakkunniga tillkallas för denna uppgift.

De sakkunnigas uppdrag bör i första hand avse de problem som uppstår vid köp av småhus och vid förvärv av tomtmark som är avsedd för

småhusbebyggelse. Vidare bör de sakkunniga, som jag strax skall återkomma till, ta upp frågor om uppförande av småhus. I viss omfattning bör utredningsuppdraget också omfatta problem som rör större fastigheter. Sålunda bör de sakkunniga vid sina överväganden beträffande fastighetsmäklarnas verksamhet behandla även förmedlingen av andra fastigheter än småhus. Jag återkommer till frågor om fastighetsförmedling i det följande.

Vid sidan av de problem som uppkommer vid köp eller uppförande av fastigheter är även frågor om förvärv av bostadsrätt av intresse i detta sammanhang. Bostadsrättshavarnas skyddsintressen torde i huvudsak vara tillgodosedda genom bostadsrättslagen (1971:479) och anslutande författningar. De sakkunniga torde sålunda i huvudsak sakna anledning att gå in på hithörande problem. Det bör emellertid inte föreligga något hinder att diskutera även frågor som rör förvärv av bostadsrätt, i den mån frågorna har samband med utredningsarbetet i övrigt.

Avtal om reparations- och underhållsarbeten på hus bör i princip lämnas utanför utredningsarbetet. Uppgiften att åstadkomma ett konsumentskydd vid sådana arbeten ligger, som tidigare har nämnts, i första hand på konsumenttjänstutredningen. Denna utredning har också fått i uppdrag att överväga huruvida lagreglerna om reparations- och underhållsarbeten bör omfatta även nybyggnads- och ombyggnadsarbeten. Enligt vad jag har inhämtat kommer emellertid konsumenttjänstutredningen att föreslå bestämmelser endast för mindre byggnadsarbeten. Reglerna i den tillämnade konsumenttjänstlagen passar mindre väl för större entreprenader o. d., och uppförande av byggnad för bostadsändamål torde därför komma att undantas från lagens tillämpningsområde.

Det är uppenbart att den enskilde konsumenten har ett minst lika stort skyddsbehov vid entreprenader av större omfattning som då det är fråga om mindre byggnadsarbeten. De problem som är förknippade med mera omfattande byggnadsarbeten hänger emellertid nära samman med de frågor som uppstår vid köp av fastigheter. Vid nybyggnader torde det sålunda i många fall vara svårt att dra någon skarp gräns mellan entreprenad- och köpavtal. I praktiken är dessa avtal ofta kombinerade. Med hänsyn härtill bör det ankomma på de sakkunniga att pröva frågan om lagregler till skydd för konsumenterna vid sådana byggnadsarbeten beträffande småhus som inte behandlas av konsumenttjänstutredningen. Givetvis bör de sakkunniga i denna del nära samråda med konsumenttjänstutredningen.

Med småhus bör i detta sammanhang avses en- eller tvåfamiljshus som skall användas för bostadsändamål. Huruvida det är fråga om hus avsett för permanent boende eller fritidshus bör i princip vara utan betydelse. Uppförande av uthus, exempelvis garage, bör omfattas av samma regler som skall gälla småhus, om uppförandet sker i samband med småhusproduktionen, och i andra fall av den tillämnade konsumenttjänstlagen.

Innan jag går närmare in på de sakkunnigas uppgifter vill jag påpeka att de problem som kan uppkomma vid förvärv av småhus är delvis olika, beroende på vad slags förvärvstyp det är fråga om. I praktiken förekommer i huvudsak fyra förvärvstyper, nämligen köp eller avtal om uppförande av nyckelfärdiga gruppbyggda småhus, köp eller avtal om uppförande av nyckelfärdiga enstyckshus, förvärv av enstyckshus som uppförs i egen regi samt köp av äldre småhus. Av dessa förvärvstyper skiljer sig köp av äldre småhus avsevärt från de övriga. I det följande kommer därför denna kategori att behandlas särskilt, när det gäller vissa av de ifrågasatta reglerna.

Oavsett vad slags förvärvstyp det är fråga om kan det vid förvärv av småhus förekomma standardavtal som ensidigt tillgodoser säljarens intressen och som på grund därav kan vara oskäliga mot förvärvaren. För att få till stånd en effektiv sanering av avtalsvillkoren anser jag att tillämpningsområdet för avtalsvillkorslagen bör utvidgas till att omfatta också villkor som används vid försäljning av småhusfastigheter eller tomtmark som är avsedd för småhusbebyggelse. Mycket talar därvid för att man inte bör stanna vid fall då säljaren är näringsidkare. Vid försäljning av äldre småhus är det i många fall en privatperson som står som säljare. Som KO har framhållit i den tidigare berörda skrivelsen i september 1974 är det i så fall mycket vanligt att säljaren anlitar en fastighetsmäklare som medhjälpare vid försäljningen. Härvid kommer vanligen kontraktet mellan säljaren och köparen att avfattas på formulär som tillhandahålls av mäklaren. Det är i dessa fall mäklaren som i huvudsak bestämmer vilka klausuler som skall tas in i kontraktet. Olika typer av standardvillkor kommer härvid till användning. Från konsumentsynpunkt är det uppenbarligen angeläget att köp som förmedlas på detta sätt kan granskas enligt avtalsvillkorslagen.

Med hänsyn till det sagda bör de sakkunniga utgå från att avtalsvillkorslagen skall utvidgas till att omfatta även villkor som används av annan än näringsidkare vid erbjudande av småhus eller tomtmark, om erbjudandet förmedlas av näringsidkare. I sådana situationer bör eventuella förbud enligt avtalsvillkorslagen riktas mot den näringsidkare som har förmedlat erbjudandet och inte mot den enskilde säljaren. Däremot bör avtalsvillkorslagen lika litet som nu gälla i fall då både säljare och köpare är privatpersoner och transaktionen sker utan medverkan av näringsidkare.

Som tidigare har nämnts tar avtalsvillkorslagen endast sikte på att skydda konsumenterna som kollektiv. Även om lagen byggs ut i enlighet med vad jag nyss har föreslagit, hjälper den inte den enskilde konsumenten i fall då han redan har ingått ett avtal vars innehåll helt eller delvis är oskäligt. Med stöd av avtalsvillkorslagen kan endast det fortsatta användandet av sådana villkor förbjudas. För att den enskilde konsumenten skall skyddas krävs civilrättsliga regler.

Vid köp av småhusfastighet gäller f. n. bestämmelserna i 4 kap. jordabalken. Som tidigare har berörts innehåller kapitlet en rad bestämmelser om säljarens och köparens rättigheter och förpliktelser gentemot varandra. Av intresse är framför allt de regler som handlar om fel hos köpeobjektet, dvs. fall då fastigheten på något sätt avviker negativt från vad köparen och säljaren har kommit överens om eller får anses ha kommit överens om.

Liksom den förmögenhetsrättsliga lagstiftningen i allmänhet har jordabalkens regler utformats med utgångspunkt i att säljaren och köparen är jämbördiga parter, som i lika mån kan ta till vara sina intressen. I de fall då detta antagande stämmer med verkligheten kan reglerna i huvudsak anses tillfredsställande. I andra fall är de mindre lämpliga. Nackdelen är framför allt att bestämmelserna är dispositiva. De kan med andra ord sättas ur spel genom avtalsklausuler som ensidigt tillgodoser den ena partens intressen. Som har berörts av bl. a. KO förekommer det också i stor utsträckning att jordabalkens regler åsidosätts på ett sätt som gynnar säljaren.

När det gäller avtal om uppförande av småhus saknas särskilda bestämmelser som ger konsumenten civilrättsligt skydd. Däremot faller köp av byggnadsmaterial o. d. under konsumentköplagen.

De rådande förhållandena torde i någon mån förbättras, om generalklausulutredningens förslag genomförs. Domstolarna får i så fall vidgade möjligheter att i det särskilda fallet ogiltigförklara eller jämka avtalsvillkor vars tillämpning framstår som otillbörlig. Det skydd som därigenom kan beredas den enskilde förvärvaren av småhus kan emellertid inte anses tillräckligt. I stället bör införas vissa tvingande regler om förvärv av småhus och tomtmark som är avsedd för småhusbebyggelse. Självklart bör dessa regler liksom konsumentköplagens bestämmelser gälla endast när förvärvaren är konsument och fastigheten huvudsakligen är avsedd för enskilt bruk.

Den tvingande lagstiftning som det nu är fråga om bör utformas så att den som förvärvar ett nytt hus tillförsäkras vissa grundläggande befogenheter i förhållande till säljaren resp. entreprenören. Viktigast är givetvis att införa regler för det fall att fastigheten är behäftad med fel. Som ett minimum bör gälla att säljaren resp. entreprenören inte skall kunna friskriva sig från ansvar för fel som hänför sig till egenskap som kan anses utfäst. De sakkunniga bör emellertid överväga om man inte bör gå längre. Eftersom förvärv av nytt hus så gott som alltid sker från näringsidkare kan det finnas skäl att införa ett ansvar som gäller oberoende av eventuell garantiutfästelse och oavsett om säljaren resp. entreprenören har känt till eller bort känna till felet eller ej. Införs ett så långtgående ansvar för fel, bör det dock lämpligen begränsas till att gälla viss tid efter tillträdesdagen. Det kan därvid finnas skäl att låta olika tidsfrister gälla för olika delar av fastigheten, t. ex. grund och VVS-installation. Vidare kan det finnas anledning att ställa upp vissa begränsningar med hänsyn till felets beskaffenhet. Tidsfristerna torde emellertid regelmässigt böra vara längre än den ettåriga garantitid som nu är vanlig vid förvärv av nytt hus. Säljarens resp. entreprenörens ansvar bör gälla även mot ny ägare som förvärvar fastigheten under garantitiden.

Beaktas bör också det angelägna i att köparen resp. beställaren, när han träffar avtal om förvärv av ett nytt hus, kan säkerställa att de önskemål han har beträffande den färdiga produktens funktioner blir tillgodosedda. Frågan huruvida fel föreligger skulle i så fall få bedömas mera med hänsyn till husets funktioner än till om det motsvarar vissa tekniska specifikationer. De sakkunniga bör utforma sina förslag så att de kan tillämpas också i en sådan situation.

När det gäller de påföljder som köparen bör kunna göra gällande vid fel bör de sakkunniga kunna hämta ledning i konsumentköplagens och jordabalkens bestämmelser. Om felet ej är av ringa betydelse, bör köparen i princip ha rätt att häva köpet. Han bör också ha rätt att söka framtvinga en riktig prestation, om felet är sådant att detta låter sig göra. Andra påföljder bör vara rätt till avdrag på köpeskillingen och skadestånd.

Vid sidan av regler om fel bör de sakkunniga också överväga behovet av tvingande bestämmelser som skyddar förvärvaren vid andra typer av kontraktsbrott, främst dröjsmål från säljarens sida med att lämna förvärvaren tillträde till fastigheten resp. försummelse av entreprenören att färdigställa huset i tid. Även här kan jordabalkens och konsumentköplagens regler tas som en lämplig utgångspunkt.

Som nyss nämnts faller köp av byggnadsmaterial o. d. under konsumentköplagen. Den som köper ett monteringsfärdigt hus har alltså redan nu ett visst skydd i fall då varan är behäftad med fel osv. Om det emellertid vid förvärv av fast egendom införs ett skydd för köparen som går längre än motsvarande skydd enligt konsumentköplagen, finns det anledning att överväga om inte samma regler helt eller delvis bör gälla även

vid köp av byggnadsmaterial som skall användas för montering av hus. De sakkunniga bör särskilt pröva denna fråga.

Vad jag hittills har anfört om tvingande regler beträffande fel m. m. har avsett nybyggda fastigheter. När det gäller förvärv av äldre småhusbebyggelse får beaktas att säljaren ofta är en privatperson och att parterna i så fall är mera jämställda. Som jag redan tidigare har antytt är det också denna situation som jordabalkens regler tar sikte på. I huvudsak torde dessa regler utgöra en lämplig avvägning mellan säljarens och köparens intressen. Det förekommer emellertid en rikhaltig flora av friskrivningsklausuler som syftar till att sätta jordabalkens regler ur spel. De sakkunniga bör i belysning av det resultat de kommer fram till beträffande nybyggda fastigheter överväga om rättsläget när det gäller förvärv av äldre småhus är tillfredsställande.

Jag har tidigare nämnt att fastighetsförsäljningar ofta förmedlas av mäklare. Denna ordning är naturlig från många synpunkter och mäklarnas service till såväl köpare som säljare torde många gånger vara en förutsättning för en fungerande fastighetsmarknad.

Det bör emellertid också framhållas att mäklarna har en mycket ansvarsfull uppgift gentemot den enskilde köparen och säljaren. De sakkunniga bör därför överväga vilka krav som bör ställas på dem som är verksamma som fastighetsförmedlare samt pröva på vilket sätt mäklarverksamhet skall bedrivas för att bäst tillgodose olika intressen.

På vissa områden har samhället ställt upp särskilda krav på den som vill driva yrkesverksamhet. Det kan t. ex. krävas att den som vill utöva en viss verksamhet inte är olämplig på grund av personliga förhållanden. Sådana villkor gäller för den som önskar driva tillfällig handel och skrothandel. Ett krav på personlig lämplighet bör uppenbarligen gälla även i fråga om dem som skall driva fastighetsmäklarverksamhet. Detta får emellertid anses vara ett minimikrav.

Såväl KO som Auktoriserade fastighetsmäklares riksförbund har framhållit betydelsen av att fastighetsmäklarna är väl kvalificerade för sitt uppdrag. Härvid har nämnts krav på kunskaper på bl. a. det juridiska och det bank-, byggnads- och skattetekniska området samt kännedom om den lokala fastighetsmarknaden.

De sakkunniga bör överväga vilka krav på kunskaper och erfarenheter som bör ställas på fastighetsmäklare. Härvid bör utgångspunkten vara att dessa krav inte får ställas så högt att de utesluter i och för sig lämpliga personer från denna yrkesverksamhet. En lång praktisk erfarenhet och ingående lokal kännedom kan många gånger vara fullt tillfredsställande.

Från en del håll har också rests krav på att mäklare skall ha en fri och oberoende ställning gentemot bl. a. banker och försäkringsbolag. För egen del anser jag att det inte bör föreligga något principiellt hinder för banker och andra kreditinstitut att bedriva fastighetsförmedlingsverksamhet. Det kan emellertid finnas berättigade krav på att mäklare intar en oberoende ställning i andra avseenden. De sakkunniga bör vara oförhindrade att diskutera dessa frågor.

En fråga som är av stort intresse när det gäller fastighetsmäklarnas verksamhet är deras civilrättsliga ansvar gentemot säljare och köpare. F. n. torde de i viss omfattning svara för skada som de och deras anställda vållar genom fel eller försummelse i verksamheten. Det är dock oklart hur långt ansvaret sträcker sig. De sakkunniga bör kartlägga nuvarande rättsläge samt överväga i vad mån fastighetsmäklarnas ansvar bör preciseras och eventuellt utvidgas genom lagregler.

Det skadeståndsansvar som jag nu har talat om gäller all slags mäklarverksamhet, oavsett vad för typ av fastighet det är fråga om. Ansvaret riktar sig i dessa fall mot både säljaren och köparen. Det kan emellertid ifrågasättas om inte mäklaren därutöver bör ha ett särskilt ansvar gentemot köparen vid förmedling av småhus. I de fall då både säljaren och köparen är privatpersoner är det ofta mäklaren som ensam har ekonomiska och juridiska kunskaper. Härtill kommer att mäklaren ofta är köparens egentlige kontaktman.

Uppenbarligen kan man inte lägga samma slags ansvar på mäklaren som på säljaren. Mäklarens ansvar torde företrädesvis få bestå i en skadeståndsskyldighet när det föreligger ett rättsligt fel. De sakkunniga bör därvid särskilt pröva i vad mån mäklaren bör ansvara solidariskt med säljaren eller ha ett subsidiärt ansvar i förhållande till denne.

Om man i enlighet med det sagda inför ekonomiska förpliktelser för fastighetsmäklare, finns det naturligtvis en risk för att de i det enskilda fallet inte förmår att fullgöra förpliktelserna. Detsamma gäller säljare och entreprenörer i fall då de blir ersättningsskyldiga. Särskilt när en fastighet visar sig vara behäftad med väsentligt fel, kan det bli fråga om att utge avsevärda belopp. För att den ersättningsberättigades intressen skall säkerställas kan det därför finnas skäl att införa någon form av garantisystem genom att t. ex. ställa upp regler om skyldighet för säljare som är näringsidkare samt för entreprenör och mäklare att teckna ansvarsförsäkring. Det får ankomma på de sakkunniga att pröva denna fråga och överväga hur ett eventuellt garantisystem bör vara utformat.

Vid sidan av de hittills berörda frågorna beträffande fastighetsmäklarverksamheten finns det också skäl att överväga huruvida det behövs särskilda regler för att förhindra oskälig arvodesdebitering. I det sammanhanget vill jag erinra om den rapport som år 1974 har tagits fram av statens pris- och kartellnämnd. De sakkunniga bör i första hand undersöka hur nuvarande system för arvodesdebitering verkar. Vid övervägandena i hithörande frågor bör de sakkunniga samråda med näringsfrihetsombudsmannen och pris- och kartellnämnden.

Jag har nu angett några av de krav som bör ställas på den som driver fastighetsmäklarverksamhet. Det får ankomma på de sakkunniga att överväga om ytterligare krav bör ställas. Det kan gälla sådant som att mäklare skall lämna viss information till köpare, att ta visst ansvar vid reklamation osv. En särskild fråga gäller mäklarnas kompetens i fall då de sysslar med fastighetsvärderingsfrågor.

Givetvis måste samhället utöva någon form av kontroll över att fastighetsmäklarna fyller de krav som bör ställas på dem. För utformningen av en sådan kontroll är flera möjligheter tänkbara. Ett alternativ är att bygga på det auktorisationssystem som i dag handhas av handelskamrarna. En annan möjlighet är att införa krav på tillstånd för att driva mäklarverksamhet. Villkoren för tillstånd bör i så fall vara förhållandevis liberala. Tillstånd skulle inte nödvändigtvis behöva meddelas av central myndighet. Som ett komplement till ett sådant tillståndssystem kan övervägas att utforma vissa allmänna regler för hur mäklarverksamhet skall bedrivas. I första hand bör sådana regler ta sikte på att tillgodose köparens intressen. Införs regler av detta slag bör någon form av påföljd övervägas för den som bryter mot reglerna, t. ex. återkallelse av tillståndet i allvarligare fall.

Jag vill i det sammanhanget påpeka att om det införs en försäkringsskyldighet e. d. för mäklare, så får det åvila tillstånds- eller tillsyns-

myndigheten att särskilt kontrollera att behövlig försäkring har tecknats. När det gäller den försäkringsplikt e. d. som eventuellt åläggs säljare och entreprenörer får det ankomma på de sakkunniga att särskilt överväga vilken myndighet som skall utöva motsvarande kontroll av att försäkringsplikten har fullgjorts.

I sin rapport om småhus har konsumentverket, som tidigare nämnts, bl. a. tagit upp frågan om reklamation vid fastighetsköp. Onekligen är denna fråga av stor betydelse från konsumentskyddssynpunkt. Frågan bör emellertid inte prövas i detta sammanhang. I stället bör man avvakta resultaten av den försöksverksamhet med fastighetsreklamationer som nu inleds vid konsumentverket. Självfallet kan emellertid denna försöksverksamhet ge de sakkunniga värdefullt underlag för deras överväganden.

Anledning finns inte heller att nu ta upp frågan om och i vad mån lagen (1974:8) om rättegången i tvistemål om mindre värden bör göras tillämplig på tvister som härrör från fastighetsförvärv. Denna fråga hänger f. ö. nära samman med frågan om reklamationsförfarandet, eftersom den nyssnämnda tvistemålslagen gäller oavsett tvisteföremålets värde, om reklamationsorgan som regeringen bestämmer har utlåtit sig i saken.

Däremot kan det finnas skäl att undersöka om användande av skiljeförfarande enligt lagen (1929:145) om skiljemän bör kunna ske i tvister som rör konsumenters fastighetsförvärv. Framför allt kan skyldigheten för konsumenten att i sådana fall svara för arvoden till skiljemän hindra honom från att göra sin rätt gällande.

I den berörda rapporten om småhus har konsumentverket också lagt fram olika förslag som syftar till en effektivare kontroll och besiktning av småhusbyggen m. m. De sakkunniga bör emellertid inte gå in på dessa frågor. De får övervägas i annat sammanhang.

Vid sidan av det tidigare berörda samrådet med konsumenttjänstutredningen, näringsfrihetsombudsmannen och statens pris- och kartellnämnd bör de sakkunniga särskilt samråda med byggadministrationsutredningen. Nära kontakt bör också hållas med konsumentombudsmannen, konsumentverket och bostadsstyrelsen.

Utredningsarbetet bör bedrivas skyndsamt. De sakkunniga bör vara oförhindrade att, om det befinns lämpligt, lägga fram delförslag. Det kan t. ex. finnas skäl att behandla frågan om en utvidgning av avtalsvillkorslagen med förtur.

Kommittén har t. o. m. oktober 1975 hållit två sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter som berörs av kommitténs arbete.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1976.

59. Tystnadspliktskommittén (Ju 1975:03)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 7 maj 1975 för att utreda offentliga funktionärers tystnadsplikt (se Post- och Inrikes tidn. den 6 september 1975):

Ordförande:

Holmberg, Erik G., hovrättslagman

Ledamöter:

Fiskesjö, Bertil A. N., universitetslektor, led. av riksdagen (fr.o.m. den 24 juni 1975)

Johansson, Kurt Ove, led. av riksdagen (fr.o.m. den 24 juni 1975)

Expert:

Lidin, Karl-Olof, rådman (fr.o.m. den 17 oktober 1975)

Sekreterare:

Nordling, Kjell O., tf. rådman

Direktiv (anförande av statsrådet Geijer till protokoll vid regeringssammanträde den 7 maj 1975):

Offentlighetsprincipen har gammal hävd i svensk rättskipning och förvaltning. Allmänheten och massmedierna har en vidsträckt insyn i de offentliga organens verksamhet. Av särskild betydelse i sammanhanget är den grundsats om allmänna handlingars offentlighet som slås fast i tryckfrihetsförordningen (TF). Det är emellertid uppenbart att offentlighetsprincipen inte har kunnat råda helt utan begränsning. Det föreligger ibland motstående intressen som har sådan betydelse att offentlighetsprincipen måste vidkännas inskränkningar. Såvitt gäller tillgången till allmänna handlingar anges dessa intressen i 2 kap. 1 § tryckfrihetsförordningen (TF). Av denna bestämmelse framgår att inskränkningar kan komma i fråga av hänsyn till rikets säkerhet och dess förhållande till främmande makt eller i anledning av myndighets verksamhet för inspektion, kontroll och annan tillsyn eller för brotts förekommande och beivrande eller till skydd för statens, menigheters och enskildas behöriga ekonomiska intresse eller av hänsyn till privatlivets helgd, personlig säkerhet, anständighet och sedlighet.

De inskränkningar som görs i offentlighetsprincipen kan ta sig formen antingen av handlingssekretess eller av tystnadsplikt för offentliga funktionärer. Dessa två slag av inskränkningar skyddar samma intressen och har även i övrigt nära samband med varandra. I den konstitutionella lagstiftningen behandlas emellertid handlingssekretessen som en del av regleringen av tryckfriheten, medan tystnadsplikten ses som en begränsning av den allmänna medborgerliga yttrandefrihet som slås fast i 2 kap. 1 § RF. Vidare skiljer sig de två regelkomplexen radikalt från varandra i fråga om uppbyggnad och utformning. Såvitt gäller handlingssekretessen har ett genomtänkt regelsystem byggts upp i lagen (1937:249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar (sekretesslagen) med anslutande kungörelser. Tystnadspliktsregleringen, å andra sidan, består av ett stort antal delvis ganska disparata beståndsdelar. Kompetensen att besluta tystnadspliktsföreskrifter har fram till årsskiftet 1974/75 varit splittrad på ett mycket stort antal offentliga organ. Inte bara de högsta statsorganen utan också förvaltningsmyndigheter och kommuner har kunnat besluta sådana föreskrifter med rättsligt bindande verkan. Man har vidare ansett det möjligt att i anställningsavtal med det allmänna som arbetsgivare ta in klausuler om tystnadsplikt. Ett särpräglat inslag i systemet är den s. k. oreglerade tystnadsplikt som fram till den 1 januari 1975 har gällt på vissa områden.

Innan den nya RF trädde i tillämpning fanns således tystnadsplikter för den som är anställd eller fullgör uppdrag i stat eller kommun vilka hade

uppkommit på många olika sätt. Tystnadsplikt kunde föreligga på följande grunder:

1. Genom föreskrift i grundlag.
2. Genom föreskrift i lag.
3. Genom föreskrift i annan författning, vilken avser befattningshavare hos viss myndighet eller vissa myndigheter, tillhörande viss yrkeskår eller verksamma inom ett visst fält.
4. Genom föreskrift i arbetsordning eller annan allmän föreskrift utfärdad av statlig eller kommunal myndighet beträffande dess befattningshavare.
5. Genom särskild tjänsteföreskrift utfärdad av statlig eller kommunal myndighet om tystnadsplikt för en eller flera befattningshavare vid myndigheten rörande viss fråga.
6. Genom av förman meddelad tjänsteföreskrift till underordnad befattningshavare.
7. Genom föreskrift i kollektivavtal eller enskilt tjänsteavtal.
8. Till följd av tjänstens beskaffenhet eller sakens natur.
9. Till följd av det sekretesskydd som en allmän handlings innehåll kan vara tillförsäkrat.

I en del bestämmelser om tystnadsplikt har tagits in strafföreskrifter. I övrigt beivras överträdelse av tystnadsplikt med stöd av det allmänna straffstadgandet om brott mot tystnadsplikt i 20 kap. 3 § brottsbalken eller som tjänstefel.

Av intresse i detta sammanhang är sambandet mellan tystnadsplikt och TF:s regler om det s. k. meddelarskyddet. Föreskrifterna i 7 kap. 3 § TF innebär att en offentlig funktionärs brott mot tystnadsplikt — om meddelandet sker för publicering i tryckt skrift — kan bestraffas endast under förutsättning att tystnadsplikten är föreskriven i grundlag eller annan lag. Har tystnadsplikten annan grund föreligger straffrihet. Radioansvarighetslagen (1966:756) ger motsvarande skydd åt den som lämnar uppgifter för offentliggörande i ljudradio- eller televisionsprogram.

Införandet av nya RF har medfört vissa förändringar i rättsläget såvitt avser regleringen av tystnadsplikt. Till de frågor som löstes under arbetet med den nya regeringsformen hörde fördelningen av normgivningsmakten mellan regering och riksdag. Lösningen innebar att gränsdragningen skulle ske i två steg. Det första togs genom att regeringsformen antogs. Man drog då upp huvudlinjerna. Nästa steg — en närmare precisering av dessa huvudlinjer — var avsett att tas genom lagstiftning.

Regleringen i nya RF innebär att normgivningen om offentliga funktionärers tystnadsplikt primärt läggs hos riksdagen. Vid tillkomsten av dessa regler förutsattes emellertid att hittills rådande kompetensfördelning i huvudsak skulle bestå. En kompletterande reglering skulle alltså tillkomma. Enligt grundlagberedningen (SOU 1972:15 s. 156) borde i lag endast tas in en straffbestämmelse och det huvudsakliga angivandet av de intressen som skulle skyddas, medan regeringen däremot skulle genom verkställighetsföreskrifter kunna i detalj ange de fall då tystnadsplikt skulle iakttas. I propositionen med förslag till nya RF anförde jag (prop. 1973:90 s. 211) att det borde vara möjligt för regeringen att besluta föreskrifter om tystnadsplikt i ungefär den utsträckning som hade angivits av beredningen. Detta borde dock inte ske genom verkställighetsföreskrifter. Jag föreslog av denna anledning att det i 8 kap. 7 § tredje stycket skulle tas in en bestämmelse enligt vilken regeringen efter bemyndigande i lag skulle genom förordning kunna meddela föreskrifter om förbud att röja sådant som någon har erfarit i allmän tjänst eller under utövande av tjänsteplikt. Liksom

övriga delegationsregler i RF kompletterades denna föreskrift av bestämmelserna om subdelegation i 8 kap. 11 §. Riksdagen biföll regeringsförslaget i de delar som jag nu har nämnt, och de nyss återgivna uttalandena i propositionen föranledde inte några erinringar under riksdagsbehandlingen.

Även i ett annat hänseende har grundlagsreformen fått återverkningar på tystnadspliktsområdet. Nya RF betraktar nämligen, som jag redan har nämnt, all tystnadsplikt som en begränsning av den medborgerliga yttrandefriheten. Eftersom RF inte medger att de medborgerliga fri- och rättigheterna begränsas på annat sätt än genom föreskrifter meddelade i enlighet med RF:s bestämmelser, är det efter ingången av år 1975 inte möjligt att upprätthålla tystnadsplikt utan uttryckligt författningsstöd. Detta innebär att de typer av tystnadsplikt som jag har nämnt i det föregående under punkterna 5, 6, 8 och 9 inte längre gäller sedan RF har börjat tillämpas vid årsskiftet.

I överensstämmelse med vad som hade förutsatts under förarbetena på den nya RF förelade regeringen i januari i år riksdagen ett lagförslag som var avsett att göra det möjligt att i huvudsak behålla tidigare rättsläge på tystnadspliktsområdet (prop. 1975:8). Detta förslag till lag om offentliga funktionärers tystnadsplikt innehöll huvudsakligen delegationsbestämmelser (1, 3 och 4 §§). I förslaget fanns också en materiell föreskrift om tystnadsplikt som var avsedd att gälla inom domstolsväsendet (2 §). Lagförslaget innehöll vidare en straffbestämmelse (5 §).

Det grundläggande delegationsstadgandet, som återfanns i 1 §, var utformat i nära anslutning till 2 kap. 1 § TF. Enligt förslaget skulle regeringen få meddela föreskrifter om tystnadsplikt för offentliga funktionärer om tystnadsplikten påkallades av vissa närmare angivna intressen. Dessa var rikets säkerhet, rikets förhållande till annan stat eller mellanfolklig organisation, privatlivets helgd, enskilds personliga säkerhet och det allmännas eller enskilds behöriga ekonomiska intresse. Vidare skulle föreskrifter få meddelas om tystnadsplikten påkallades i anledning av myndighets verksamhet för inspektion, kontroll eller annan tillsyn eller för förebyggande eller beivrande av brott. Enligt förslaget skulle regeringen vidare få överlåta åt statlig förvaltningsmyndighet eller åt kommun eller landstingskommun att meddela föreskrifter om tystnadsplikt. Syftet med bestämmelserna i 1 § var dels att ge regeringen samma kompetens som den tidigare hade haft att besluta tystnadspliktsföreskrifter i instruktioner, statsbidragsförfattningar etc., dels att göra det möjligt att utan att bryta igenom meddelarskyddet och utan att belasta riksdagen med detaljfrågor författningsreglera vissa tidigare oreglerade tystnadsplikter. Subdelegationsmöjligheten skulle enligt uttalanden i propositionen användas mycket restriktivt.

Bestämmelserna i 3 och 4 §§ var avsedda att göra det möjligt att genom regeringsföreskrifter ersätta tidigare oreglerad tystnadsplikt i ett par särskilt betydelsefulla hänseenden. Enligt 3 § skulle regeringen kunna meddela föreskrifter om förbud för funktionärer vid myndigheter att yppa innehållet i ännu ej meddelade beslut som gällde myndighetsutövning mot enskild i särskilda fall samt vad någon hade yttrat i förtroende under överläggning i sådana frågor. Bestämmelserna i 4 § skulle ge regeringen möjlighet att generellt förbinda handlingssekretessen med tystnadsplikt.

I förslaget hade vidare bland övergångsbestämmelserna tagits in ett generellt bemyndigande för regeringen att upphäva andra tystnadspliktsföreskrifter än sådana som hade tillkommit genom beslut av

regering och riksdag gemensamt eller av riksdagen ensam. Till denna bestämmelse var knuten en viss begränsad subdelegationsmöjlighet.

Tystnadspliktsfrågorna berörs i viss utsträckning av de utredningsuppdrag som har anförtrotts åt massmedieutredningen (MMU) och offentlighets- och sekretesslagstiftningskommittén (OSK). I MMU:s uppdrag ingår att utreda frågan om sambandet mellan tystnadsplikt och meddelarskydd. OSK, som nyligen har avgett sitt slutbetänkande, har bl. a. haft att överväga frågorna om tystnadsplikt beträffande innehållet i hemlig handling samt beträffande innehållet i ännu ej meddelade domar och beslut. På grund av sålunda pågående utredningsarbete skulle, som jag framhöll i propositionen (s. 60), den däri föreslagna regleringen i viss utsträckning komma att få provisorisk karaktär. När slutresultatet av det nämnda utredningsarbetet förelåg, fick tystnadspliktsfrågorna tas upp till förnyat övervägande.

I betänkandet med anledning av propositionen (KU 1975:10) förordade konstitutionsutskottet en utredning rörande tystnadsplikten. Enligt utskottet, som på denna punkt var enhälligt, borde i utredningsarbetet ingå att inventera, klassificera och rättsligt systematisera tystnadsplikterna samt att med denna bakgrund göra principiella överväganden med sikte på en framtida reglering. Arbetet borde på lämpligt sätt samordnas med det pågående arbetet inom MMU och OSK och bedrivas så skyndsamt att utredningsresultatet kunde bedömas i samband med förslagen från dessa utredningar enligt deras nuvarande direktiv.

En majoritet i utskottet uttalade också att utredningen kunde ligga till grund för en lagreglering som i preciserad form anger de ramar inom vilka regeringen bemyndigas röra sig. Majoriteten intog vidare den ståndpunkten att lagstiftningen om offentliga funktionärers tystnadsplikt borde uppskjutas till dess tystnadsplikterna närmare hade kartlagts och frågan kunde ses i ett större sammanhang i samband med förslagen från MMU, OSK och 1973 års fri- och rättighetsutredning. Med hänvisning till bl. a. denna ståndpunkt avstyrkte utskottet lagförslaget. Riksdagen följde utskottet (rskr 1975:62).

Den utredning som riksdagen har hemställt om bör nu tillsättas. Jag kan nämna att visst förberedande utredningsarbete rörande tystnadspliktsfrågorna redan har utförts inom justitiedepartementet.

I utredningens uppdrag bör först och främst ingå att inventera de föreskrifter om tystnadsplikt som f. n. förekommer inom de statliga och kommunala verksamhetsområdena. Utredningen bör vidare i görligaste mån kartlägga omfattningen av och innehållet i de oreglerade tystnadsplikter som förelåg vid årsskiftet 1974/75. Mot bakgrund av vad som kan framkomma vid dessa undersökningar bör utredningen bedöma vilka intressen som i fortsättningen över huvud taget skall kunna föranleda föreskrifter om tystnadsplikt samt ange efter vilka grunder och i vilken utsträckning offentlighetsprincipen bör vika av hänsyn till dessa intressen.

En huvuduppgift för utredningen bör vara att med utgångspunkt i de överväganden som jag nu har nämnt ta ställning till hur regelsystemet på tystnadspliktens område bör vara uppbyggt och hur reglerna kan förenhetligas. Av särskilt intresse i detta sammanhang är frågan hur kompetensen att besluta föreskrifter om tystnadsplikt skall fördelas mellan olika offentliga organ, i första hand mellan riksdagen och regeringen. Utredningen bör lägga fram förslag till lämplig delegationslagstiftning.

Som jag tidigare har nämnt kan den som har lämnat meddelande för offentliggörande i tryckt skrift eller i ljudradio- eller televisionsprogram

straffas för brott mot tystnadsplikt endast om tystnadsplikten är föreskriven i grundlag eller annan lag. Utredningen bör överväga om föreskriftens konstitutionella beskaffenhet på detta sätt bör vara avgörande för om meddelarskydd skall föreligga. I denna fråga bör utredningen samråda med MMU. Denna utredning har i ett yttrande i lagstiftningsärendet om offentliga funktionärers tystnadsplikt förklarat att den överväger att i förslaget till ny grundlag om yttrandefriheten i tryckt skrift, radio, television och film ta upp en bestämmelse att meddelarskyddet skall genombrytas av lagstadgad tystnadsplikt endast i de fall som anges i särskild lag. Även såvitt gäller förhållandet mellan tystnadsplikt och meddelarskydd bör utredningen lägga fram erforderliga författningsförslag. Den bör härvid beakta också sådan tystnadsplikt som gäller för andra än offentliga funktionärer.

Utredningen bör också överväga det särskilda spörsmål som gäller möjligheterna att i kollektivavtal eller individuella anställningsavtal med staten eller kommun som arbetsgivare ta in klausuler om tystnadsplikt.

Visst samband med den senast nämnda frågan har det system med tystnadspliktsförbindelser och tystnadspliktsbevis som hittills har tillämpats inom vissa förvaltningsområden. Utredningen bör överväga om dokument av sådant slag bör förekomma även i fortsättningen och hur dessa i förekommande fall bör vara utformade.

Det nuvarande rättsläget i fråga om offentliga funktionärers tystnadsplikt är otillfredsställande i flera hänseenden. Framför allt är det betänkligt att det efter de oreglerade tystnadsplikternas bortfallande inte går att upprätthålla någon generell tystnadsplikt beträffande innehållet i hemlig handling samt att det på vissa viktiga områden saknas tystnadsplikt till skydd för enskildas personliga integritet. Vidare är det från praktiska synpunkter olämpligt att regeringen inte kan meddela några som helst föreskrifter om tystnadsplikt och inte ens kan upphäva eller begränsa föreskrifter om tystnadsplikt som den själv har beslutat. Det är därför av vikt att utredningsarbetet bedrivs med stor skyndsamhet. För att frågan skall kunna behandlas av riksdagen under våren 1976 samtidigt med de förslag som kan föranledas av övriga på området verksamma utredningars arbete bör utredningsuppdraget vara slutfört senast vid utgången av år 1975.

Kommittén har under tiden maj - oktober 1975 hållit fem sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete.

Kommittén beräknas avge sitt betänkande i december 1975.

60. Arrendelagskommittén (Ju 1975:04)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 5 juni 1975 för översyn av vissa delar av arrendelagstiftningen (se Post- och Inrikes tidn. den 23 juni 1975):

Ordförande:

Eckersten, Ivan E., f.d. statssekreterare

Ledamöter:

Hedström, T. Uno V. E., hemmansägare, led. av riksdagen

Larsson, L. Thorsten, led. av riksdagen

Sekreterare:

Ohlsson, K. Agneta, hovrättsassessor (fr.o.m. den 4 augusti 1975)

Lokal: Departementens utredningsavdelning, Citadellsvägen 17, 211 20 Malmö, tel. växel 040/749 50 (sekreteraren)

Direktiv (anförande av statsrådet Lidbom till protokoll vid regeringssammanträde den 5 juni 1975):

Det svenska jordbruket kännetecknas f. n. av att den odlade arealen och antalet brukningsenheter minskar. Under tiden 1956 — 1973 har den totala åkerarealen minskat med omkring 500 000 hektar. Arealen åker, som brukas av ägaren, har under perioden minskat med 29 %, medan den arrenderade åkern har ökat med 24 %. Den relativa andelen arrenderad åker ökar med gårdsstorlek upp t. o. m. gruppen 50-100 hektar inom vilken arrenderad åker år 1971 utgjorde 49 % av hela åkerarealen. Inom den minsta storleksgruppen, 2-5 hektar, utgjorde andelen samtidigt endast 10 %.

De pågående strukturförändringarna inom jordbruket kan belysas med följande tal. Under perioden 1956 — 1973 ökade den genomsnittliga åkerarealen per företag med omkring 65 %. Ökningen för helt och delvis arrenderade företag var 63 resp. 60 %, medan den var endast 35 % för företag som brukas av ägaren. Vidare har helt arrenderade företag i genomsnitt större åkerareal än delvis arrenderade som i sin tur är i medeltal betydligt större än företag som brukas av ägaren.

Tillgängligt statistiskt material ger otvivelaktigt vid handen att arrendeformen har fått ökande betydelse inom den svenska jordbruksnäringen. Särskilt påtaglig är dess roll när det gäller att åstadkomma större brukningsenheter. Mycket talar för att denna utveckling kommer att fortsätta.

Genom 1907 års nyttjanderättslag lades grunden till den moderna arrenderätten. Redan i sin ursprungliga utformning innebar lagen åtskilliga tvingande bestämmelser till skydd för arrendatorns intressen. År 1943 tillkom de s. k. sociala arrendereglerna, som gav vissa jordbruksarrendatorer möjlighet att sitta kvar på arrendestället efter den avtalade arrendetidens utgång (optionsrätt). Detta innebar en avsevärd förbättring för många arrendatorer. När jordabalken (JB) tillkom, omarbetades bestämmelserna om jordbruksarrende. De sociala arrendereglerna avskaffades och ersattes av bestämmelser om direkt besittningsskydd, motsvarande det som redan fanns för bostadshyresgäst och bostadsarrendator. För att besittningsskyddet inte skulle kunna sättas ur spel genom arrendevillkor infördes normer för bestämmande av arrendeavgiften och andra villkor för fortsatt upplåtelse.

Vidare infördes bestämmelser om minsta tid vid upplåtelse av jordbruksarrende samt om uppsägning av arrendeavtal och verkan av underlåten uppsägning. Reformen innebar vidare viktiga nyheter i fråga om bestämmande av arrendeavgiften, arrendeställets skick och underhåll, jordägarens byggnadsskyldighet samt om avräkning mellan jordägaren och arrendatorn.

Vid jordbruksarrende skiljer JB mellan gårdsarrende, vid vilket upplåtelsen avser också bostad åt arrendatorn, och andra jordbruksarrenden, s. k. sidoarrenden. Mellan de båda arrendeformerna föreligger det avgörande skillnader i fråga om den rättsliga regleringen. Sålunda gäller för sidoarrende i motsats till gårdsarrende inget krav på minimitid för upplåtelsen. Vid sidoarrende finns dessutom besittningsskydd för arrendatorn bara om arrendetiden överstiger ett år. Gårdsarrende kan föreligga bara när arrendatorn är fysisk person (prop. 1970:20 del B 2 s. 861).

Genom tillkomsten av JB omgestaltades förfarandet i arrendetvister. Bl. a. inrättades efter förebild av förfarandet i hyrestvister särskilda statliga arrendenämnder med representanter för partsorganisationerna. Arrendenämnds uppgift är i första hand att medla i arrendetvister men också att pröva vissa tvister, t. ex. tvist om rätt till förlängning av avtalet eller om villkoren för fortsatt arrende i de fall förlikning inte kan träffas. Part som är missnöjd med nämndens beslut kan i allmänhet klandra beslutet genom att väcka talan vid fastighetsdomstol.

De allmänna bestämmelserna om arrende återfinns i 8 kap. JB, medan 9-11 kap. upptar de särskilda bestämmelserna om jordbruks-, bostads- resp. anläggningsarrende. För samtliga former av arrende gäller dessutom bestämmelserna i 7 kap. JB om nyttjanderätt i allmänhet. Bestämmelser om förfarandet vid arrendenämnd har meddelats i lagen (1973:188) om arrendenämnder och hyresnämnder. På grund av lagen (1970:995) om införande av nya jordabalken är den nya arrendelagstiftningen i viss utsträckning tillämplig också på avtal som har ingåtts före år 1972, och då JB trädde i kraft.

Riksdagen har nyligen uttalat sig för utredning och översyn dels av vissa arrenderättsliga frågor som tagits upp i motioner, dels av frågan om överprövning av arrendenämnds avgöranden (LU 1974:35, rskr 1974:343, LU 1975:18, rskr 1975:134, jfr LU 1975:6 och 11).

De nya arrendebestämmelserna har tillämpats under begränsad tid. Erfarenheterna av hur de fungerar i praktiken är knapphändiga. Såvitt känt synes dock den nya arrendelagstiftningen i stort sett ha fungerat väl.

Vad som har förekommit vid riksdagsbehandlingen av de motioner som väckts på detta rättsområde visar emellertid att det finns anledning att närmare undersöka om arrendelagstiftningen kan förbättras på vissa punkter. Någon allmän översyn av arrendelagstiftningen som syftar till djupare ingrepp i lagstiftningens grunder är dock inte påkallad. Jag förordar därför att en begränsad översyn av den aktuella lagstiftningen görs. Översynen bör anförtros särskilt tillkallade sakkunniga.

Till ledning för utredningsarbetet vill jag anföra följande.

En av de mest diskuterade frågorna på det arrenderättsliga området gäller normerna i 9 kap. 9 § JB för fastställande av arrendeavgift och andra villkor vid förlängning av avtal om jordbruksarrende. Vid tillkomsten av bestämmelserna framhölls att de utgör ett komplement till besittningsskyddet och att de inte är avsedda att fungera som ett skydd mot befogade ändringar av gällande avtalsvillkor. Arrendatorn borde därför vara skyldig att finna sig i en sådan höjning av arrendeavgiften som med hänsyn till prisutvecklingen och andra omständigheter framstår som skälig. Vid sin bedömning av jordägarens krav har arrendenämnden således att utgå från rådande marknadsförhållanden och i första hand söka ledning av vad som gäller vid jämförliga arrenden.

De normer för bestämmande av arrendeavgiften vid förlängning som jag översiktligt har redogjort för har kritiserats bl. a. i motionen 1974:975.

Bristen på jordbruksarrenden i förening med ett ökande antal sidoarrenden och s. k. specialarrenden, som båda kännetecknas av att arrendatorn ofta får sina fasta kostnader täckta i annan rörelse, sägs leda till en orimligt hög prisnivå som inte speglar den skäliga marknadsnivån. I motionen anförs att avgiftsnormen bör utformas så att med skälig arrendeavgift avses en avgift som är anpassad efter arrendeställets karaktär och avkastningsförmåga.

Vid sin behandling av motionen 1974:975 fann lagutskottet på grundval bl. a. av uppgifter som lämnats under remissbehandlingen av motionen att prisutvecklingen visserligen gav anledning till oro men att remissutfallet i övrigt var sådant att utskottet för sin del inte ansåg sig kunna tillstyrka det ändringsförslag som framförts i motionen. I stället borde, så som förutskickats i direktiven till den nyligen tillsatta jordförvärvsutredningen (Jo 1974:07), en utredning av frågan om ökade möjligheter till skälighetsprövning av arrendevillkor komma till stånd snarast (LU 1974:35 s. 46). Utskottets hemställan i denna del bifölls av riksdagen (rskr 1974:343).

För de sakkunniga blir det en viktig uppgift att överväga de frågor som har aktualiserats vid riksdagsbehandlingen av motionen 1974:975. I denna del bör utredningsarbetet till att börja med inriktas på att ta fram uppgifter om hur bestämmelserna i 9 kap. 9 § JB har tillämpats. Av särskilt intresse är därvid att få utrett i vad mån utgående arrendeavgifter, baserade på marginalkostnadsberäkningar, har inverkat på avgiftsnivån i allmänhet.

Som chefen för jordbruksdepartementet anförde i direktiven för jordförvärvsutredningen är det av stor betydelse att det finns tillgång till arrendemark på skäliga villkor när det gäller att skapa förutsättningar för jordbruksintresserade personer utan eget kapital att ägna sig åt jordbruk. Om det vid översynen av arrendelagstiftningen visar sig att arrendeavgifterna stigit i så hög grad att detta önskemål inte tillgodoses, bör de sakkunniga överväga vilka ändringar som bör företas i de nuvarande villkorsnormerna. I denna del bör det stå de sakkunniga fritt att lägga fram de ändringsförslag som de finner vara mest ändamålsenliga för att dämpa prisutvecklingen vid upplåtelse av jordbruksarrende.

En lösning som de sakkunniga bör undersöka närmare är den som föreslagits i motionen 1974:975 och som innebär en anknytning av vederlagets storlek till bl. a. arrendeställets avkastningsförmåga. Därvid bör självfallet de synpunkter beaktas som har framförts vid remissbehandlingen av motionen. Men också andra lösningar bör prövas.

Självfallet bör de sakkunniga i denna del av utredningsarbetet ägna särskild uppmärksamhet åt frågan vilka följder för utbudet av jordbruksarrenden som en ändring av JB:s villkorsnormer kan föra med sig. Görs de nya reglerna alltför restriktiva, kan det få negativa effekter i fråga om utbudet.

Som har framhållits i de förut nämnda direktiven för jordförvärvsutredningen finns det ett samband mellan jordförvärvslagstiftningen och därmed sammanhängande markfrågor, på ena, och jordbruksarrende på andra sidan. De sakkunniga bör därför hålla nära kontakt med jordförvärvsutredningen.

Enligt JB gäller inte reglerna om gårdsarrende ifall dödsbo är arrendator. I stället skall reglerna om sidoarrende tillämpas. Detta har kritiserats i motionen 1974:976. Enligt motionärerna bör dödsboarrenden betraktas som gårdsarrenden. Med anledning av motionen har riksdagen hemställt om utredning av frågan om stärkande av dödsbos besittningsskydd för det fallet att jordarrendator avlider under löpande arrendeperiod (LU 1974:35, rskr 1974:343). De sakkunniga bör överväga denna fråga med beaktande av vad

som förekommit vid riksdagsbehandlingen av motionen i denna del och lägga fram förslag till de ändringar som kan befinnas påkallade. I detta sammanhang bör de sakkunniga också överväga vad som bör gälla i motsvarande situation vid bostadsarrende.

Genom uppsägning kan såväl jordägaren som jordbruksarrendatorn begära ändring av arrendevillkoren. Uppsägningen gäller — oberoende av från vilken sida den görs — i princip avtalets upphörande. Om arrendatorn i uppsägningen har begärt förlängning av avtalet på ändrade villkor, har han emellertid kvar sin rätt till förlängning av avtalet. Själva besittningsskyddsproceduren inleds med att jordägaren tillställer arrendatorn ett s. k. avflyttningsmeddelande, dvs. ett skriftligt meddelande av innehåll att arrendatorn skall hänskjuta tvisten till arrendenämnden inom viss tid, om han inte går med på att flytta (jfr 9 kap. 10 § JB). JB innehåller inte någon bestämmelse om när avflyttningsmeddelande senast skall ha lämnats arrendatorn. Det kan således lämnas efter arrendetidens utgång. Hänskjuter arrendatorn inte tvisten till arrendenämnden inom föreskriven tid efter det han fått del av avflyttningsmeddelandet, förfaller arrendatorns rätt till förlängning. Detta gäller även i det fallet att arrendatorn har sagt upp avtalet för omreglering av villkoren.

De bestämmelser för vilka jag här har redogjort översiktligt har blivit kritiserade bl. a. i motionen 1974:975. Parterna sägs ha svårt att förstå varför avtalet skall behöva sägas upp till upphörande, när de är överens om förlängning och endast vill ha de fortsatta arrendevillkoren prövade. Även proceduren med dubbla meddelanden — uppsägning och avflyttningsmeddelande — ter sig i det åsyftade fallet för många svårförståeligt. Vidare anser motionärerna att det är mindre tillfredsställande att det saknas bestämmelser om tid för lämnande av avflyttningsmeddelande vid arrende.

Motsvarande bestämmelser vid hyra, vilka har tjänat som förebild för reglerna om förfarandet i besittningsskyddstvister på arrendeområdet, har ändrats genom 1973 års hyreslagsreform. Bl. a. infördes då bestämmelser om när avflyttningsmeddelande senast måste ha lämnats för att uppsägning skall vara giltig (12 kap. 49 § andra stycket JB).

Jag ämnar denna dag begära bemyndigande att tillkalla särskilda sakkunniga för att göra en översyn av vissa delar av hyresrätten. I det lagstiftningsuppdraget kan frågan om skilda procedurer i förlängnings- och villkorsfrågor komma att aktualiseras. De sakkunniga som jag nu föreslår tillkallade för att se över delar av den arrenderättsliga lagstiftningen bör vara oförhindrade att överväga motsvarande spörsmål på sitt lagstiftningsområde. En lösning som ligger nära till hands för att nå en förenkling av regelsystemet både inom arrende- och hyresrätten är att ställa upp krav på att i uppsägningen skall anges om den avser avflyttning eller villkorsändring. Ett sådant system fordrar dock någon form av skyddsregel för arrendatorn för det fallet att upplåtaren får bifall till sitt yrkande om villkorsändring men arrendatorn eller hyresgästen finner sig inte kunna fortsätta avtalet på de nya villkoren. I en sådan situation måste m. a. o. rättighetshavaren kunna frigöras från avtalet. Jag är medveten om att en sådan lösning inrymmer åtskilliga problem men den förtjänar enligt min mening att övervägas förutsättningslöst, eftersom den nära torde ansluta inte minst till parternas egna värderingar. Utredningarna bör i denna del ha fria händer att söka andra lösningar. Om arrendatorns uppsägning för omreglering av arrendevillkoren utformas efter mönster av vad som gäller om bostadshyresgästs uppsägning för samma ändamål, bör de sakkunniga

beakta vad lagutskottet framhållit om att det även vid jordbruksarrende bör gälla en tidsfrist inom vilken avflyttningsmeddelande skall lämnas så att man undviker att förlängningsfrågan hålls svävande under lång tid efter arrendetidens utgång. I detta sammanhang bör de sakkunniga överväga också den vid riksdagsbehandlingen av motionen 1974:975 aktualiserade frågan om uppsägnings innehåll.

I denna del av lagstiftningsuppdraget bör den nu aktuella utredningen hålla nära kontakt med utredningen för översyn av hyreslagstiftningen.

Vid utformningen av nya regler för jordbruksarrende bör de sakkunniga överväga om man bör behålla det samband som nu finns mellan jordbruksarrende och bostadsarrende i olika hänseenden eller om detta samband i något hänseende som berörs av de sakkunnigas förslag bör brytas (jfr 10 kap. 6 § JB).

Det besittningsskydd som tillkommer jordbruksarrendator får enligt 9 kap. 8 § första stycket 3 JB vika, om jordägaren gör sannolikt att han skall ta arrendestället under eget bruk. Jämställt med detta fall är att jordägarens make eller avkomling skall bruka arrendestället. Någon prövning av det lämpliga i att arrendestället övertas av jordägaren eller hans anhöriga skall inte ske i förlängningstvisten.

Frågan om besittningsskyddet vid jordägarens självinträde har nyligen behandlats av riksdagen (LU 1975:6). Lagutskottet har därvid förutsatt att frågan ägnas uppmärksamhet i samband med att andra delar av arrenderätten ses över. De nu tillkallade sakkunniga bör ta under övervägande också denna fråga och med beaktande av de synpunkter som förts fram vid riksdagsbehandlingen lägga fram de förslag de sakkunniga finner påkallade.

Till JB har från 1907 års nyttjanderättslag utan större ändringar i sak förts över bestämmelserna om arbetsavtal i samband med arrende (9 kap. 36-39 §§ JB). De gäller emellertid endast vid jordbruksarrende och fiskearrende. Syftet med bestämmelserna är bl. a. att arrendatorn i förväg skall veta i vilken omfattning och vid vilken tidpunkt han skall arbeta åt annan. Bestämmelserna om arbetsavtal framstår som otidsenliga och kan i vissa fall få stötande effekter. Bl. a. torde regleringen ha den verkan att en bestämmelse i ett arrendeavtal om skyldighet för arrendatorn att utföra arbete i form av sådana dagsverken knappast kan anses vara obillig mot arrendatorn eller anses strida mot god sed i arrendeförhållanden. Det får ankomma på de sakkunniga att se över de aktuella bestämmelserna. Det är dock möjligt att man inte bör helt slopa bestämmelserna, eftersom vissa av dem utgör ett skydd för arrendatorn, nämligen genom att garantera honom rätt till arbete hos jordägaren.

Det direkta besittningsskyddet vid bostadsarrende gäller bara om det finns hus som åsatts taxeringsvärde då avtalet senast kan sägas upp av jordägaren (10 kap. 4 § första stycket 1 JB). Frågan om en ändring av bestämmelserna härom, har nyligen behandlats av riksdagen (LU 1975:18, rskr 1975:134). Det bör ankomma på de sakkunniga att med beaktande av de synpunkter som har framförts vid riksdagsbehandlingen pröva den i ärendet aktualiserade frågan om en utvidgning av tillämpningsområdet för bestämmelserna om besittningsskydd vid bostadsarrende. Skulle de sakkunniga därvid komma fram till att det nuvarande kravet på att arrendestället skall vara bebyggt med hus som åsatts taxeringsvärde måste jämkas för att tillgodose rimliga krav på besittningsskydd, bör de sakkunniga försöka finna en lösning som inte leder till att en från början ej besittningsskyddad upplåtelse kommer in under besittningsskyddet eller en

ursprungligen besittningsskyddad upplåtelse faller utanför besittningsskyddet uteslutande till följd av att byggnadens värde ökat resp. minskat på grund av förändringar i penningvärdet.

Den 1 juli 1975 inrättas en ny myndighet, bostadsdomstolen, för överprövning av hyresnämnds avgöranden. I samband med att bostadsdomstolen inrättades uttalade jag att mycket talar för att motsvarande instans- och fullföljdsordning också genomförs beträffande arrendeärenden men att frågan behövde utredas närmare (prop. 1974:151 s. 86). Riksdagen har nyligen uttalat att det är angeläget att en sådan utredning kommer till stånd (LU 1974:35, rskr 1974:343).

De sakkunniga bör mot bakgrunden av den beslutade hyresprocessreformen överväga hur instans- och fullföljdsordningen i arrendetvister bör vara utformad. En möjlighet är att låta en ny överinstans visserligen bli en självständig myndighet, men knyta den kanslimässigt till någon befintlig myndighet, exempelvis bostadsdomstolen eller någon av hovrätterna. Jag vill inte heller utesluta att det kan vara lämpligt att låta bostadsdomstolen överpröva arrendetvister. Den omständigheten att överprövningen av hyresnämnds avgöranden har lagts på myndighet utanför det allmänna domstolsväsendet bör dock inte hindra de sakkunniga från att söka andra lösningar av frågan för arrendetvisternas vidkommande. Det är inte säkert att den fullföljds- och instansordning som har införts på hyressidan lämpar sig på arrenderättens område. Det bör därför stå de sakkunniga fritt att försöka finna en lösning inom ramen för det allmänna domstolsväsendet.

De sakkunniga bör vidare överväga frågan om räntebestämmelser, motsvarande dem som återfinns i 12 kap. 53 § andra stycket JB, bör meddelas på arrenderättens område (jfr prop. 1975:102 s. 137).

De sakkunniga bör vara oförhindrade att, om det befinnes lämpligt, lägga fram delförslag.

I detta ärende har samråd ägt rum med chefen för jordbruksdepartementet.

Kommittén har t.o.m. oktober 1975 hållit ett sammanträde.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1976.

61. Utredningen (Ju 1975:05) om väktarutbildning

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 17 april 1975 för att utreda frågan om utbildning av väktare (se Post- och Inrikes tidn. den 28 juni 1975):

Utredningsman:

Jansson, Paul G., elektriker, led. av riksdagen

Sekreterare:

Ogvall, Dan O., tf. rådman (fr.o.m. den 18 november 1975)

Lokal: Departementens kommittéer, Box 347, 401 25 Göteborg, tel. växel 031/17 38 00 (sekreteraren)

Direktiv (anförande av statsrådet Geijer till protokoll vid regeringssammanträde den 17 april 1975):

Genom lagen (1974:191) om bevakningsföretag har införts ett krav på obligatorisk auktorisation för alla som yrkesmässigt åtar sig att för andras räkning utföra bevakningsuppgifter. Lagen trädde i kraft den 1 juli 1974 (prop. 1974:39, NU 1974:12, rskr 1974:125). Den är tillämplig på alla slag av bevakningsföretag men gäller inte statliga och kommunala myndigheter.

F. n. finns i Sverige två större bevakningsföretag, Bevaknings AB Securitas som är privatägt och Allmänna Bevaknings AB (ABAB) som genom Statsföretag AB ägs av staten. Securitas och ABAB svarar tillsammans för ca 75 % av marknaden. Övriga företag är mindre eller medelstora och har mestadels ett lokalt begränsat verksamhetsområde. Som exempel på uppdrag som dessa företag brukar åta sig kan nämnas bevakning av fastigheter, byggnadsplatser, anläggningar, fartyg osv. samt övervakning av kunder i varuhus och butiker.

Avsikten bakom den nya lagstiftningen var främst att tillgodose samhällets intresse av att bevakningsföretagens verksamhet blir föremål för viss kontroll och sker under betryggande former. När jag i början av förra året anmälde förslaget till lagen framhöll jag sålunda att den som anlitar ett bevakningsföretag bör få en viss garanti för att företaget på ett seriöst sätt kan fullgöra sitt uppdrag och att dess personal uppfyller vissa krav bl. a. med avseende på pålitlighet och laglydnad. Jag betonade också betydelsen av att samhället har insyn i och kontroll över bevakningsföretagen för att i tid kunna hindra uppkomsten av eller utvecklingen mot något som närmast kan uppfattas som privata poliskårer eller bevakningskårer.

Lagen om bevakningsföretag innehåller bl. a. följande föreskrifter. Som förutsättning för auktorisation gäller att sådan får beviljas bara om verksamheten kan antas bli bedriven på ett sakkunnigt och omdömesgillt sätt. Vid prövningen därav skall särskilt beaktas att företaget har en lämplig organisation och planläggning av sin verksamhet (3 §). All personal hos auktoriserat bevakningsföretag — liksom också föreståndare för verksamheten och styrelseledamöter i företaget — skall vara godkänd vid prövning med avseende på laglydnad, medborgerlig pålitlighet och lämplighet i övrigt (4 §). Fråga om auktorisation prövas av länsstyrelsen (5 § första stycket), som också utövar tillsyn över auktoriserat bevakningsföretag (8 §). Länsstyrelsen är skyldig att inhämta yttrande från rikspolisstyrelsen (RPS) i ärende om auktorisation (5 § andra stycket). Den prövning som skall ske beträffande personalen i fråga om laglydnad m. m. görs i vissa polisdistrikt av polisstyrelsen och i övriga fall av länsstyrelsen (6 §). Den som är godkänd för anställning i auktoriserat bevakningsföretag och har till uppgift att utföra bevakningstjänst (väktare) åtnjuter skydd som avses i 17 kap. 1 § brottsbalken (7 §). Sistnämnda bestämmelse får bl. a. till följd att våld mot väktare i hans yrkesutövning i princip skall bedömas enligt de strängare regler i brottsbalken som gäller för våld mot tjänsteman.

När det gäller utbildning av väktare bygger lagen på förutsättningen att det liksom tidigare skall ankomma på de enskilda bevakningsföretagen att själva sörja för utbildningen av sin personal. I 12 § har emellertid föreskrivits att RPS efter samråd med berörda arbetsmarknads- och branschorganisationer skall meddela närmare föreskrifter om utbildningen av väktare samt om väktares uniform och utrustning i övrigt. I motiveringen till denna föreskrift framhöll jag i propositionen den stora betydelsen av att den personal som fullgör bevakningsuppgifter av olika slag och som därvid kan ställas inför en rad skiftande problem och svårigheter har fått en i förhållande till dessa uppgifter lämpligt avpassad utbildning. Jag ansåg det därför betydelsefullt att söka nå fram till mera enhetliga normer än tidigare på detta område.

Lagen om bevakningsföretag innehåller inte någon bestämmelse som medför att en väktare i denna sin egenskap får några särskilda befogenheter i fråga om möjligheten att ingripa mot andra personer eller att använda våld för att genomföra i arbetsuppgifterna ingående åtgärder. En ordningsvakt — dvs. en person som med stöd av 90 § polisinstruktionen (1972:511) har fått förordnande att utföra polisbevakning utan att vara anställd inom polisväsendet — har däremot en del sådana befogenheter. Om inte annat framgår av förordnandet får en ordningsvakt sålunda i vissa fall tillgripa våld för att lösa en uppgift som faller inom ramen för hans uppdrag samt tillfälligt omhänderta bl. a. den som uppträder ordningsstörande. Väktare utan ordningsvaktsförordnande har däremot i detta hänseende bara den rätt som enligt 24 kap. 7 § rättegångsbalken tillkommer envar, nämligen att gripa bl. a. den som ertappas på bar gärning eller flyende fot när det är fråga om brott som kan bestraffas med fängelse.

I ärendet angående bevakningsföretagen togs inte upp frågor beträffande ordningsvakternas verksamhet. Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande har jag emellertid senare tillkallat en sakkunnig med uppdrag att göra en översyn av bestämmelserna om ordningsvakter (Ju 1974:15). Bland de ämnen som särskilt borde uppmärksammas under denna översyn framhölls i direktiven frågorna om ordningsvakternas utbildning. De föreskrifter som nu gäller i detta hänseende har utfärdats av RPS och avser utbildning av sådana ordningsvakter som anlitas för ordningshållning vid offentliga tillställningar o. d. Polisväsendet svarar för denna utbildning som f. n. omfattar, förutom självstudier, en instruktörsledd kurs på minst 16 timmar. Kursdeltagarna får ingen ersättning från statsverket för förlorad arbetsförtjänst under utbildningen eller för kostnader för resor, kost eller logi.

Med stöd av bestämmelserna i 12 § lagen om bevakningsföretag har RPS, efter samråd med berörda arbetsmarknads- och branschorganisationer, samtliga länsstyrelser samt vissa andra myndigheter och organisationer, den 1 oktober 1974 utfärdat provisoriska föreskrifter för utbildning av väktare samt föreskrifter angående väktares uniformering och utrustning. De provisoriska föreskrifterna för utbildningen förutsätter för både hel- och deltidsanställd personal en grundutbildning som omfattar dels en introduktionskurs, dels undervisning i ämnena allmän väktarkunskap, brandförsvar, väktartjänst och skyddstjänst samt kunskapsprov i anslutning till utbildningen. Härtill kommer enligt föreskrifterna praktisk yrkesträning. Grundutbildningen omfattar sammanlagt 217 timmar. För särskilda bevakningsuppgifter förutsätts specialutbildning t. ex. hundförarutbildning. De kunskaper som erhålls genom grund- och specialutbildning skall enligt föreskrifterna vidmakthållas och förbättras genom fortbildning. För korttidsanställd personal, dvs. personal som under högst tre månader företrädesvis sommartid anlitas under ordinarie väktares ledighet, ställs kraven på utbildning lägre.

I anslutning till utfärdandet av de nu berörda provisoriska föreskrifterna har RPS i en skrivelse till justitiedepartementet den 3 oktober 1974 hemställt att regeringen föranstaltar om en särskild utredning angående samhällets ansvar och principerna i övrigt för utbildning av väktare. Enligt vad som anförs i skrivelsen har RPS inte ansett det möjligt att f. n. ålägga företagen en utbildning som faktiskt skulle svara mot behovet. I skrivelsen framhålls att vid det samrådsförfarande som ägt rum starka betänkligheter har framförts beträffande kostnadsfrågorna, varvid särskilt pekats på

svårigheterna för små och medelstora företag att administrativt och ekonomiskt kunna genomföra utbildningen. Från arbetstagarorganisationernas sida har man enligt skrivelsen hävdat att väktarutbildningen bör integreras och jämställas med annan yrkesutbildning som samhället har ansvaret för. Även från andra håll har förslag väckts om någon form av centraliserad utbildning. Vidare framhålls i skrivelsen bl. a. att de problem som är förknippade med utbildningen av deltids- och korttidsanställd personal är svårlösta samt att praktiska svårigheter föreligger att anpassa utbildningen till olika företags verksamhetsinriktning. I skrivelsen anförs sammanfattningsvis att RPS inte anser det möjligt att under nuvarande förhållanden få till stånd en tillfredsställande utbildning. Hela denna fråga torde, sägs det i skrivelsen, kräva en närmare utredning angående själva grundprinciperna om ansvaret för utbildningen m. m.

Frågan om väktarutbildningen har aktualiserats även av Svenska transportarbetareförbundet och Sveriges arbetsledareförbund genom skrivelser den 28 januari och den 6 februari 1975 till chefen för justitiedepartementet. Även i dessa skrivelser betonas svårigheterna för små och medelstora företag att kunna genomföra en tillfredsställande yrkesutbildning.

Som framgår av mina uttalanden i propositionen till lagen om bevakningsföretag anser jag att frågan om väktarnas utbildning har stor betydelse. Detta hänger inte samman enbart med synpunkten att den som vänder sig till ett bevakningsföretag som är auktoriserat och alltså underkastat kontroll från det allmännas sida bör kunna lita på att standarden på företagets personal är betryggande. Vad som dessutom gör utbildningsfrågan särskilt viktig är den speciella ställning i förhållande till allmänheten och till polisen och andra myndigheter som kan följa med en bevakningstjänstgöring av det slag som det här är fråga om. Det är enligt min mening därför angeläget att utbildningsfrågan följs upp redan från början så att den praktiska tillämpningen får en utformning som motsvarar de syften och värderingar som ligger till grund för den nya lagstiftningen. Mot bakgrund av det anförda och med hänsyn till de framställningar som har gjorts i ärendet anser jag att en utredning i frågan nu bör komma till stånd. Jag förordar att en särskild sakkunnig tillkallas för att göra denna utredning.

Huvuduppgiften för den sakkunnige blir att lägga fram förslag till en utformning av utbildningen som är ägnad att göra väktarpersonalen väl skickad att utföra uppdrag av sådant slag som normalt brukar anförtros bevakningsföretag. Det utmärkande för de uppdrag som det här är fråga om är i allmänhet att behovet av bevakningen har sin grund i något speciellt förhållande, t. ex. den aktuella byggnadens eller platsens karaktär och läge, den där bedrivna verksamhetens inriktning och omfattning eller andra liknande faktorer som gör att behovet av en fortlöpande kontroll och bevakning blir mera framträdande än normalt. Med hänsyn till det samband som råder mellan arbetsuppgifternas art och behovet av utbildning synes det emellertid i förevarande sammanhang finnas anledning att företa en närmare kartläggning av omfattningen och frekvensen av olika förekommande typer av bevakningsuppdrag. Det är därvid angeläget att se efter i vad mån bevakningsföretagen under senare tid kommit att ägna sig åt uppgifter av annat slag än som tidigare hört till deras normala verksamhet samt att söka få en uppfattning om den framtida utvecklingen för branschen. Även om det skulle visa sig att i bevakningsföretagens nuvarande verksamhet i vissa fall kan ingå arbetsuppgifter eller moment

som i första hand bör ankomma på något samhälleligt organ, främst polisväsendet, kan målet för utbildningen självfallet inte få bli att sätta väktarpersonalen i stånd att mera allmänt svara för upprätthållandet av ordning och säkerhet eller eljest fullgöra sådana uppgifter som av sakliga eller principiella skäl rimligen skall höra till polisens verksamhetsområde. Det är därför angeläget att frågan om gränsdragningen mellan bevakningsföretagens verksamhet och sådana arbetsuppgifter som bör ankomma på polisväsendet uppmärksammas särskilt. Det synes sålunda lämpligt att den sakkunnige som en utgångspunkt för sina överväganden söker kartlägga och avgränsa de arbetsuppgifter för bevakningsföretagen som man mot bakgrund av det anförda bör räkna med vid utbildningsfrågans bedömning.

Jag vill också i detta sammanhang peka på den viktiga skillnad som föreligger mellan å ena sidan väktare, dvs. en person som är godkänd för anställning i bevakningsföretag och har till uppgift att utföra bevakningstjänst, och å andra sidan ordningsvakt med förordnande enligt 90 § polisinstruktionen. Det har tidigare inte varit ovanligt att sådan personal i bevakningsföretag som haft direkta bevakningsuppgifter sökt och fått förordnande som ordningsvakter. Detta torde väsentligen ha haft sin grund i att vederbörande därmed fått det skydd som ligger i att våld mot en ordningsvakt kan komma att bedömas som våld mot tjänsteman. Enligt lagen om bevakningsföretag gäller emellertid numera som förut har nämnts att väktare genom en särskild föreskrift har tillförsäkrats samma skydd. I motiveringen till denna föreskrift framhöll jag i propositionen till lagen att det kunde förväntas att det i fortsättningen kommer att bli mindre vanligt än f. n. att väktare förordnas till ordningsvakt. Sådant förordnande bör, enligt vad jag vidare framhöll, komma i fråga endast när det finns ett klart dokumenterat behov för en väktare att få de befogenheter som följer därav. Även om man måste räkna med att väktare i viss utsträckning även fortsättningsvis får ordningsvaktsförordnanden, bör mot bakgrund av det anförda den utbildning som krävs för ett sådant förordnande i princip inte tillgodoses inom ramen för väktarutbildningen.

Av vad jag tidigare anfört framgår att frågan om utbildningen av ordningsvakter skall behandlas av ordningsvaktsutredningen. I dess direktiv har förutsatts att utredningen först bör ta ställning till såväl det allmänna behovet av som de principiella och praktiska aspekterna på en ordning som innebär att personer som inte är polismän åläggs att utföra vissa polisiära uppgifter. Även i detta sammanhang framhöll jag det angelägna i att det noga tillses att ordningshållning genom särskilt förordnad personal inte tillgrips i fall där denna uppgift av sakliga eller principiella skäl rimligen bör ankomma på polisväsendet. Med hänsyn bl. a. härtill förutsätter jag att det finns behov av ett nära samråd mellan den sakkunnige och nämnda utredning.

Efter en inledande kartläggning och avgränsning av arbetsuppgifterna i enlighet med vad jag nyss har anfört bör den sakkunnige lägga fram förslag till en utformning av väktarutbildningen som ger denna ett adekvat innehåll. Därvid bör hänsyn tas till såväl de allmänna intressen som gör sig gällande i detta sammanhang som de önskemål som kan ställas upp från företagens och deras kunders sida. Av särskild vikt är vidare att utbildningsfrågan får en lösning som tillgodoser befogade krav från de anställdas sida.

I samband med att utbildningens innehåll närmare övervägs bör den sakkunnige också undersöka i vad mån det kan vara ändamålsenligt att söka nå fram till ett system med differentierade utbildningsplaner. I sakens natur

ligger att de uppgifter som anförtros väktare kan ha mycket skiftande karaktär. Det kan här röra sig om bevakning av större industrianläggningar och liknande uppdrag som ställer särskilda krav på brand- och skyddstjänstutbildning. Å andra sidan kan det också vara frågan om uppdrag av mera begränsad innebörd såsom övervakning av kunder i varuhus och butiker. Med hänsyn härtill kan det övervägas om det finns anledning att i viss utsträckning fastställa skilda krav exempelvis för väktare anställda vid företag med olika typer av verksamhetsinriktning. Vidare bör beaktas de särskilda svårigheter som kan föreligga att genomföra en mera allsidig utbildning för personal som har deltidstjänstgöring eller arbetar endast tillfälligtvis såsom under semestertider. Häremot får vägas önskemålet att så långt det är praktiskt möjligt undvika en ordning som innebär en personalmässig kategoriklyvning. Även om man väljer ett system med i viss utsträckning differentierade utbildningsplaner måste det också tillses att utbildningens innehåll motsvarar de anspråk som i detta hänseende kan ställas från de olika synpunkter som jag har berört i det föregående. Vidare bör förutsättningar finnas för att bestämmelsen om tillsyn över auktoriserat bevakningsföretag skall kunna tillämpas på ett enhetligt sätt när det gäller uppföljning och kontroll av väktarutbildningen.

En annan fråga som synes böra undersökas närmare är i vad mån möjlighet till dispens från föreskrivna utbildningskrav bör finnas, t. ex. för personer som har lång erfarenhet av väktartjänstgöring.

Med hänsyn till vad som har framkommit om svårigheterna särskilt för små och medelstora företag att genomföra en tillfredsställande utbildning synes den sakkunnige också böra undersöka i vad mån det behövs åtgärder för att centralisera utbildningen eller delar av denna. Jag vill i detta sammanhang erinra om att jag i propositionen till lagen om bevakningsföretag uttalade som min mening att det allmänna inte behöver omhänderha den direkta administrationen av utbildningen för att tillförsäkra sig ett avgörande inflytande över denna. Jag framhöll därvid att samhället genom bestämmelsen om tillsyn över de auktoriserade bevakningsföretagen får möjlighet att se till att företagen följer meddelade föreskrifter om utbildning. Att utbildningen sålunda ankommer på bevakningsföretagen själva behöver dock inte utesluta ett system som innebär att man skapar en möjlighet för de företag som så önskar att låta personalen genomgå kurser som anordnas mera centralt. Detta kan te sig särskilt naturligt i fråga om sådana från allmän synpunkt viktiga ämnesområden som exempelvis förutsättningarna för och begränsningarna i rätten till ingripanden av skilda slag, åtgärder i samband med upptäckt av brott liksom vad i övrigt skall gälla angående kontakten med allmänheten och olika samhällsorgan. Den sakkunnige bör, om en lösning efter dessa riktlinjer anses påkallad, söka nå fram till en ändamålsenlig avgränsning av de utbildningsmoment som kan lämpa sig för en mera centraliserad kursverksamhet av detta slag. Därvid bör också övervägas om en sådan verksamhet lämpligen bör bedrivas i det allmännas regi, exempelvis genom polisväsendet som f. n. svarar för utbildningen av ordningsvakter, eller om den kan ordnas i andra former, t. ex. genom någon branschorganisation. I detta sammanhang bör naturligtvis kostnadsfrågorna uppmärksammas särskilt. Oavsett vilken form som väljs bör utgångspunkten därvid vara att företagen själva skall svara för de kostnader som är förenade med utbildningen av deras personal.

Den sakkunniges uppdrag bör inte vara begränsat till att avse enbart utbildningen av den personal hos bevakningsföretagen som har direkta bevakningsuppgifter. Även behovet av utbildning och vidareutbildning för

personal i arbetsledande ställning, främst då personer som har till uppgift att leda och instruera väktare, bör uppmärksammas under utredningen. Den sakkunnige bör vara oförhindrad att ta upp även andra frågor som aktualiseras under utredningsarbetet. Målet för utredningen bör vara att nå fram till en lösning av utbildningsfrågan som tillgodoser de olika intressen som gör sig gällande i denna fråga. Den sakkunnige bör därför samråda med de myndigheter, i första hand RPS, samt de arbetsmarknads- och branschorganisationer som är berörda. Som jag tidigare har nämnt bör samråd ske också med ordningsvaktsutredningen.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

62. Hyresrättsutredningen (Ju 1975:06)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 5 juni 1975 för översyn av hyreslagen (se Post- och Inrikes tidn. den 17 juli 1975):

Ordförande:
Vängby, Staffan O. S., rättschef

Ledamöter:
Berg, Folke L. V., direktör
Hjalmarsson, E. Birgit, kurator, led. av riksdagen
Jansson, Sven I., direktör
Strömberg, Karl-Erik J., skoldirektör, led. av riksdagen
Svensson, S. I. R. Erik, förbundsordförande

Expert:
Andersson, Hans (Hasse) G., sekreterare
Josephsson, Leif E., förbundsjurist (fr.o.m. den 15 september 1975)
Åsbring, Lars-Göran G., bostadsdomare (fr.o.m. den 15 september 1975)

Sekreterare:
Svahn, Bertil A., hovrättsfiskal

Lokal: Lilla Nygatan 1, 2 tr., 111 28 Stockholm, tel. 763 23 49 (sekreteraren)

Direktiv (anförande av statsrådet Lidbom till protokoll vid regeringssammanträde den 5 juni 1975):

Statsmakterna beslöt år 1968 en genomgripande reform av hyreslagen (SFS 1968:346). Ändringarna trädde i kraft den 1 januari. När hyresbestämmelserna fördes över till 12 kap. jordabalken (hyreslagen), gjordes endast mindre ändringar i sak. 1968 års reform innebar bl. a. att man införde ett direkt besittningsskydd för bostadshyresgästerna, dvs. en rätt att i princip få hyresavtalet förlängt efter den avtalade hyresperiodens utgång. Som ett komplement till besittningsskyddet infördes normer för fastställande av hyresvillkoren vid fortsatt förhyrning. Utanför bostadssektorn valdes ett annat system för att trygga hyresgästens

besittning. Besittningsskyddet upprätthålls här genom ersättningsregler och genom bestämmelser som gör det möjligt för hyresgästen att få skäligt rådrum med avflyttning från den förhyrda lägenheten.

Genom 1968 års reform inrättades också de nuvarande statliga hyresnämnderna. De grundläggande bestämmelserna om förfarandet inför nämnd återfinns numera i lagen (1973:188) om arrendenämnder och hyresnämnder (omtryckt 1974:1090). Hyresnämnds uppgift är i första hand att medla i hyrestvister, men det ankommer också på nämnd att pröva vissa slags tvister, om medlingen misslyckas.

Efter 1968 års reform har åtskilliga viktiga ändringar vidtagits i hyreslagen. År 1973 (SFS 1973:187) stärktes bl. a. besittningsskyddet för både bostads- och lokalhyresgästerna genom att hyresgäst gavs rätt att med bibehållet besittningsskydd säga upp avtalet för omreglering av hyresvillkoren. Vidare infördes i hyreslagen ett principiellt förbud mot s. k. rörliga hyror på bostadssektorn. Åtskilliga ändringar vidtogs även i fråga om förfarandet i hyrestvister.

År 1974 beslutade statsmakterna om två reformer på det aktuella rättsområdet. Den ena reformen, som har genomförts vid årsskiftet 1974/1975, innebär bl. a. att hyresgästernas ställning har ytterligare stärkts enligt hyreslagen (SFS 1974:820). Den andra reformen rör förfarandet vid prövning av hyrestvister och innebär att överprövningen av hyresnämnds avgöranden skall ske hos en ny myndighet, bostadsdomstolen, som inrättas den 1 juli 1975 (SFS 1974:1082 — 1092). Samtidigt träder delvis nya bestämmelser om förfarandet vid hyresnämnd i kraft. Bl. a. får nämnderna befogenhet att ta upp muntlig formell bevisning till alla ärendekategorier som nämnd har att pröva i första instans.

Hyreslagen bygger på att villkoren vid förhyrningen bestäms mellan de enskilda hyresparterna genom hyresavtalet. I princip förutsätter således ändring av eller tillägg till ett redan ingånget hyresavtal att ny överenskommelse träffas. Ett undantag från denna princip utgör bestämmelserna i hyreslagen om befogenhet för hyresnämnd att vid tvist fastställa hyresvillkoren för fortsatt förhyrning med bindande verkan för hyresparterna.

Vid sidan av hyreslagens system, som kan betecknas som individualistiskt, har på bostadssektorn utbildats ett kollektivavtalsliknande system. Ett sådant tillämpas så gott som undantagslöst på det allmännyttiga området. Systemet är i huvudsak uppbyggt enligt följande. Mellan Hyresgästernas riksförbund och de allmännyttiga bostadsföretagens organisation, Sveriges allmännyttiga bostadsföretag, SABO, har upprättats ett avtal, som innehåller en rekommendation till de lokala hyresgästföreningarna och bostadsföretagen att teckna lokala förhandlingsöverenskommelser. Det centrala avtalet innehåller också en överenskommelse om inrättandet av en mellan parterna gemensam, central kommitté. Dess uppgift är dels att pröva uppkomna tvister som inte har kunnat biläggas lokalt, dels att utfärda generella rekommendationer i olika frågor som rör hyres- och andra boendevillkor.

Lokala förhandlingsordningar som träffas mellan lokal hyresgästförening och bostadsföretaget innehåller uppgift om i vilken ordning och under vilka villkor förhandlingsverksamheten skall bedrivas. Antalet lokala förhandlingsordningar på den allmännyttiga sektorn uppgår enligt uppgift till drygt 400 i hela landet och berör ett betydande antal bostadslägenheter.

Överenskommelser mellan bostadsföretag och hyresgästförening blir bindande för de enskilda hyresgästerna genom att i hyresavtalen tas in s. k.

kollektiv- eller förhandlingsklausuler. Sådana klausuler innebär att hyresgästen förbinder sig att följa bostadsföretagets och hyresgästföreningens överenskommelser beträffande hyra m. m.

Även utanför den allmännyttiga bostadssektorn finns frivilliga förhandlingsordningar. Utvecklingen sägs här gå i riktning mot en ökad användning av kollektivklausuler i de enskilda avtalen.

De kollektivavtalsliknande system som på frivillighetens väg har införts inom stora delar av bostadssektorn har fått tjäna som förebild för de förhandlingsordningar som gäller enligt lagen (1942:429) om hyresreglering m. m. i lydelsen fr. o. m. den 1 oktober 1972 och lagen (1974:1080) om avveckling av hyresregleringen.

Erfarenheterna av de kollektiva förhandlingssystemen är goda. Utan tvekan fyller de ett praktiskt behov. Ett belägg härför utgör det faktum att lokala förhandlingsordningar etableras i ökande utsträckning inom den nu inte hyresreglerade sektorn och att antalet ärenden i vilka träffad förhandlingsöverenskommelse har underställts hyresnämnds prövning är jämförelsevis litet. Enligt min mening förtjänar det därför att närmare övervägas om ett legalt kollektivavtalsliknande system för fastställande av hyresvillkoren bör införas i hyreslagen. Denna fråga bör utredas av särskilda sakkunniga. Dessa bör även pröva vissa andra hyresrättsliga frågor som jag strax skall ange närmare. Jag förordar därför att en översyn av hyreslagstiftningen kommer till stånd.

Till ledning för utredningsarbetet får jag anföra följande.

Skall i hyreslagen föras in bestämmelser om ett kollektivt förhandlingssystem, förutsätter det bestämmelser om den ordning i vilken hyresvillkoren får fastställas eller ändras. Det ligger då nära till hands att efter mönster av t. ex. hyresregleringslagen ha en ordning, innebärande i huvudsak att villkoren skall fastställas i första hand genom överenskommelse mellan hyresgästerna, företrädare av sin organisation, på ena, och hyresvärden eller hans organisation på den andra sidan. Skulle överenskommelse inte nås, bör villkoren kunna fastställas av ett opartiskt organ, i första hand hyresnämnd. De närmare förutsättningarna för att hyresnämnd skall få pröva frågan bör övervägas av de sakkunniga, liksom frågan om förhandlingsordningen bör avse endast hyran eller också andra hyresvillkor.

Införs en legal förhandlingsordning, behövs uppenbarligen bestämmelser av innebörd att överenskommelse mellan de enskilda hyresparterna om hyresvillkoren inte är bindande i den mån den strider mot förhandlingsordningen och med stöd därav träffade avtal. Som sanktion mot privata överenskommelser torde emellertid en sådan ogiltighetsregel inte ensam vara tillräcklig. Regelsystemet torde därför behöva byggas ut med bestämmelser om skyldighet för hyresvärden att betala åter till hyresgästen värdet av dennes inte tillåtna prestation och att utge ideellt skadestånd till den hyresgästorganisation med vilken förhandlingsöverenskommelsen har träffats. Däremot finns knappast anledning att, närmast efter mönster av hyresregleringslagen, föreskriva straff för hyresvärd som åsidosätter förhandlingsordningen. En eventuell lagstiftning med denna innebörd bör emellertid utformas så att det blir möjligt för de enskilda hyresparterna att träffa överenskommelse om hyresvillkor som är förmånligare för hyresgästen än förhandlingsöverenskommelsen.

Åtskilligt talar enligt min mening för att förhandlingsrätten skall gälla åtminstone alla bostadshyresgäster i huset eller eventuellt i det fastighetsbestånd som tillhör en och samma hyresvärd för att den legala

förhandlingsordningen skall kunna få den åsyftade praktiska funktionen. De sakkunniga bör närmare överväga frågan om förhandlingsrättens innebörd i detta avseende.

En särskild fråga som de sakkunniga bör ta ställning till är hur en förhandlingsöverenskommelse skall föras över till de enskilda hyresavtalen. Den närmast till hands liggande lösningen — som överensstämmer med vad som nu tillämpas på den allmännyttiga sektorn — bygger på att det i de enskilda hyresavtalen finns en förhandlings- eller kollektivklausul, innebärande att hyran och eventuellt andra hyresvillkor bestäms genom förhandlingar mellan hyresvärden eller hans organisation och hyresgästorganisation eller av myndighet. De sakkunniga är emellertid oförhindrade att överväga även system som ligger närmare det som tillämpas på arbetsmarknaden.

En annan fråga av central betydelse är hur hyresgästerna bör företrädas i ett system av det slag som i sina huvuddrag har beskrivits i det föregående. Hyresregleringslagen och lagen om avveckling av hyresregleringen anger som avtalsslutande part på hyresgästsidan riksorganisation av hyresgäster eller hyresgästförening som är ansluten till sådan organisation. Enligt de frivilliga förhandlingsordningarna är utan undantag lokal hyresgästförening under Hyresgästernas riksförbund avtalspart. En annan ordning gäller emellertid enligt 19 a § hyreslagen som utgår från att förhandlingsrätt kan tillkomma även annan organisation av hyresgäster (jfr prop. 1973:23 s. 160). Den nu aktualiserade frågan bör övervägas av de sakkunniga. Skulle deras överväganden i denna del mynna ut i förslag till att även annan hyresgästorganisation än sådan som är ansluten till riksorganisation bör kunna ges förhandlingsrätt enligt det nya systemet, bör de sakkunniga ingående överväga vilka kriterier som bör gälla för att en organisation skall anses fylla de krav som bör kunna ställas på en förhandlingsberättigd hyresgästorganisation.

Självfallet kan ett legalt förhandlingssystem av den typ som har angetts inte i ett slag göras tillämpligt över hela bostadshyressektorn. I många fall skulle tillämpningen av det legala förhandlingssystemet te sig främmande för båda hyresparterna, t. ex. då ingen eller bara ett litet fåtal av de boende önskar förhandlingsordning. En viktig fråga blir därmed hur och när den legala förhandlingsordningen skall kunna utlösas.

Till att börja med måste det kravet ställas på regelsystemet att förhandlingsordningen inte sätts i tillämpning, om det från hyresgästernas sida skulle te sig obilligt. Stannar de sakkunniga för att behålla den nuvarande ordningen med förhandlingsklausul i de enskilda hyresavtalen torde denna prövning kunna ske på samma sätt som f. n., dvs. i form av en villkorstvist vid hyresnämnd. Å andra sidan måste förhandlingsrätt kunna etableras även om hyresvärden motsätter sig förhandlingsordningen. Kan enighet inte nås, bör frågan därför kunna prövas av ett opartiskt organ, i första hand hyresnämnd. Är det hyresvärden som vill att den legala förhandlingsordningen skall tillämpas, bör det dock bli beroende av att överenskommelse därom träffas mellan värden och hyresgästorganisationen. Hyresgästorganisation bör alltså inte mot sin vilja kunna tvingas att ansluta sig till förhandlingsordning.

Det är vidare angeläget att regelsystemet får en sådan utformning att det främjar strävandena att successivt öka de boendes inflytande över den egna lägenheten, gemensamma anläggningar i flerfamiljshus och miljön i bostadens närmaste omgivning. De sakkunniga bör lägga särskild vikt vid studiet av dessa aspekter på regelsystemet.

Utöver de frågor som jag har aktualiserat i det föregående bör de sakkunniga överväga bl. a. frågan om från vilken tidpunkt en förhandlingsordning kan bli tillämplig och under vilka förutsättningar beslut om förhandlingsordning skall kunna omprövas. De sakkunniga bör vidare ta ställning till vilka rutiner som behövs för att de boende skall få kännedom om planerna på tillämpning av den legala förhandlingsordningen och, om sådan etableras, hur de skall få reda på detta och innehållet av de förhandlingsöverenskommelser som därefter ingås. Dessa frågor är delvis beroende av om den lösning som de sakkunniga föreslår innefattar krav på förhandlingsklausul i de enskilda hyresavtalen.

En fråga för de sakkunniga bör vara hur existerande frivilliga förhandlingsöverenskommelser bör anpassas till ett legalt förhandlingssystem. Det är möjligt att dessa kan bestå vid sidan av hyreslagens system, men det finns skäl som talar för att de frivilliga förhandlingsöverenskommelserna förs in under det legala systemet. Det bör i så fall kunna ske utan alltför stor omgång.

Om en legal förhandlingsordning skall kunna vinna allmänt godkännande, torde det vara nödvändigt att de enskilda hyresparterna bevaras vid sin nuvarande möjlighet att få hyrans skälighet prövad av ett opartiskt organ, i första hand hyresnämnd. De sakkunniga bör därför inte föreslå någon mera genomgripande ändring i den nuvarande ordningen för omprövning av hyresvillkoren.

Flertalet bestämmelser i hyreslagen är tvingande antingen bara till hyresgästens förmån eller för båda hyresparterna, t. ex. bestämmelserna om sättet för uppsägning och om förfarandet i hyrestvister. Ett införande av ett kollektivt avtalssystem i hyreslagen aktualiserar emellertid frågan om inte vissa av de tvingande skyddsbestämmelserna i hyreslagen skulle kunna lösas upp på så sätt att överenskommelse om avvikelse från bestämmelsen skulle kunna tillåtas, om hyresgästorganisation ingår överenskommelsen. Förebilder till en sådan ordning kan hämtas från arbetsrätten. Det bör ankomma på de sakkunniga att närmare överväga denna fråga.

Enligt nuvarande ordning kan både hyresvärden och hyresgästen normalt säga upp hyresavtal avseende bostadslägenhet för omreglering av hyresvillkoren. Hyresvärdens uppsägning är också i detta fall i princip en uppsägning för avflyttning och hans uppsägning kan således utlösa frågan om hyresförhållandets fortsatta bestånd. I uppsägning för villkorsändring skall hyresgästen ange att uppsägningen sker för detta ändamål. Uppsägningen gäller inte frågan om hyresförhållandets fortsatta bestånd. Oavsett om uppsägningen från hyresvärdens sida avser avtalets upphörande eller i första hand bara omreglering av hyresvillkoren, skall hyresvärden tillställa hyresgästen s. k. avflyttningsmeddelande, som skall innehålla att hyresgästen har att hänskjuta tvisten till hyresnämnden inom viss tid, om han inte går med på att flytta. Sådant meddelande behövs däremot inte när hyresgästen säger upp avtalet för villkorsändring. Det har ansetts att systemet med avflyttningsmeddelande är svårförståeligt för många i fall då hyresparterna är ense om förlängning och tvisten bara rör villkoren.

I olika sammanhang och senast i det lagstiftningsärende som ledde till inrättandet av bostadsdomstolen den 1 juli 1975 har förslag förts fram om olika procedurer beroende på om part vill att hyresförhållandet skall upphöra eller om han endast vill ha villkorsändring till stånd. Genom införandet av rätten för bostadshyresgäst att med en uppsägningstid av i princip tre månader säga upp hyresavtalet till upphörande under löpande

hyresperiod har i väsentlig mån förutsättningarna för en förenkling av förfarandet i villkorstvister ökat på bostadssektorn. De sakkunniga bör därför ta frågan om proceduren i förlängnings- och villkorsprövning under övervägande. En lösning som ligger nära till hands är att ställa upp krav på att även i hyresvärdens uppsägning skall anges, om den avser avflyttning eller villkorsändring. Det bör emellertid stå de sakkunniga fritt att söka andra lösningar.

Jag har denna dag begärt bemyndigande att tillkalla särskilda sakkunniga med uppgift att företa en översyn av vissa delar av den arrenderättsliga lagstiftningen, däribland bestämmelserna om proceduren i förlängnings- och villkorstvister. Den nu aktuella utredningen bör i denna del av lagstiftningsuppdraget hålla nära kontakt med utredningen för översyn av arrendelagstiftningen. I görligaste mån bör lösningarna på de båda rättsområdena harmoniera.

I den allmänna debatten har förslag förts fram om att hyresgäst som hyr bostadslägenhet i andra hand borde ges en starkare ställning än han har f. n. Bl. a. har diskuterats möjligheten att införa bestämmelser som medför att andrahandshyresgästers hyresavtal omvandlas till ett avtal direkt med fastighetsägaren efter viss tid. För en förstärkning av andrahandshyresgästernas ställning talar onekligen vissa skäl. Man kan dock inte se bort från att det finns andra skäl som talar i motsatt riktning, t. ex. att en förstärkning av andrahandshyresgästernas ställning kan leda till en inte önskvärd utveckling mot ökat antal andrahandsupplåtelser. Som jag har förutskickat i annat sammanhang (prop. 1973:23 s. 101) bör frågan emellertid övervägas närmare. Den uppgiften bör anförtros de sakkunniga.

Som jag har nämnt inledningsvis är besittningsskyddet för lokalhyresgäster utformat efter en annan princip än på bostadssektorn. Lokalhyresgästernas besittningsskydd är vad man brukar kalla indirekt och innebär i princip en rätt för hyresgästen att få ersättning av hyresvärden om dennes vägran att förlänga avtalet är obefogad, t. ex. därför att han för förlängning kräver en hyra som ej är skälig. En konsekvens av det indirekta besittningsskyddet är att det inte ankommer på hyresnämnd att med bindande verkan för hyresparterna fastställa hyran eller andra villkor för fortsatt förhyrning. Kan med andra ord hyresvärden och lokalhyresgästen inte enas om de fortsatta hyresvillkoren och om förlängning av avtalet efter uppsägning, blir hyresgästen skyldig att flytta. Han får i så fall hålla sig till sin ersättningsrätt.

Frågan om besittningsskyddets utformning på lokalhyressektorn var en central fråga vid 1968 års reform av hyreslagen. Frågan har därefter aktualiserats i olika lagstiftningsärenden (jfr prop. 1971:103, CU 1971:18, prop. 1972:70, prop. 1972:94, CU 1972:29 och prop. 1973:23). Frågan om en effektivisering av besittningsskyddsbestämmelserna har vidare föranlett en framställning i mars 1975 till justitiedepartementet av organisationer som företräder lokalhyresgäster. I organisationernas framställning föreslås att gällande ordning modifieras på så sätt att hyresnämnd ges rätt att efter medlingsförfarande — utan bindande verkan för parterna- pröva vad som kan anses vara högsta skäliga hyra för den aktuella lokalen. Det av hyresnämnden angivna beloppet skulle så till vida få betydelse i en eventuell ersättningstvist att det skulle ankomma på hyresvärden att förebringa bevisning om att hyran bör utgå med högre belopp.

Till att börja med vill jag framhålla att det knappast finns anledning att ompröva valet av skyddsform på lokalhyressektorn. Lösningarna av frågan om en förstärkning av lokalhyresgästernas ställning får i första hand sökas

inom ramen för det indirekta besittningsskyddet. De sakkunniga bör således inte gå in på frågan om den principiella utformningen av lokalhyresgästernas besittningsskydd.

De sakkunniga bör försöka bilda sig en uppfattning om utvecklingen hittills på lokalhyresmarknaden. Skulle de sakkunniga vid en analys av inhämtade uppgifter finna att de nuvarande bestämmelserna i ett eller annat hänseende inte fungerar tillfredsställande, bör de sakkunniga överväga vilka ändringar som bör företas för att garantera även lokalhyresgästerna skäliga hyror och därmed trygghet i besittningen.

Som anfördes vid 1968 års reform är det förenat med betydande svårigheter att fastställa en lokals värde utan att ha tillgång till uppgifter om de hyror som seriösa spekulanter erbjuder sig att betala för lokalen. Det kan därför vara tveksamt om det är möjligt att modifiera nuvarande ordning på det sätt organisationerna föreslagit i sin framställning till justitiedepartementet. Frågan bör emellertid övervägas förutsättningslöst av de sakkunniga i den mån de finner att det finns skäl att föreslå ändring av nuvarande bestämmelser.

För lokalhyresgäster gäller inte någon i lag fastställd minsta uppsägningstid. Tvingas en lokalhyresgäst lämna lokalen efter en kort uppsägningstid, uppkommer betydande svårigheter för honom att finna en annan lokal i vilken rörelsen kan drivas vidare. Det finns i sådana fall risk för att han måste lägga ned rörelsen, i varje fall temporärt. Detta kan medföra betydande påfrestningar för dem som är anställda i rörelsen. Mot bakgrund av att de anställda tillförsäkrats rätt till både varsel och minsta uppsägningstid när anställning skall upphöra på grund av driftsinskränkning ter det sig naturligt att de sakkunniga närmare överväger behovet av lagregler om minsta uppsägningstid på lokalhyressektorn.

Under senare år har allt fler uppgifter lagts på hyresnämnderna. Senast skedde detta genom 1974 års reformer på hyresrättens område. Fortfarande skall emellertid vissa hyrestvister prövas av de allmänna domstolarna. Till dessa tvister hör bl. a. tvist om hyresavtal består eller ej och tvist om förverkande av hyresrätt liksom även åtskilliga skadeståndsfrågor. Enligt min mening är tiden nu inne att undersöka om inte samtliga tvister på hyresrättens område bör prövas av hyresnämnderna som första instans och med bostadsdomstolen som slutinstans. En sådan ordning får dock inte medföra att det nuvarande enkla och smidiga förfarandet i hyresnämnderna kompliceras.

På grund av de ändringar som har vidtagits i hyreslagen efter 1968 års reform har lagen kommit att bli mindre överskådlig. Det är tydligt att hyreslagen inte längre kan anses tillgodose de anspråk på lättillgänglighet som man bör kunna ställa på en modern författning, särskilt då den nära angår ett stort antal medborgare. Till detta kommer att hyreslagens bestämmelser är delvis komplicerade, bl. a. på grund av att det råder ett inte alltid lätt urskiljbart samband med regler i olika delar av lagen. För de sakkunniga bör det vara en viktig uppgift att överväga vilka ändringar som bör göras i fråga om hyreslagens systematik för att nå större överskådlighet och lättillgänglighet. De sakkunniga bör därvid vara oförhindrade att lägga fram förslag också till andra förenklingar i regelsystemet än som jag har berört i det föregående. Självfallet förutsätter jag att de lösningar som de sakkunniga kan komma fram till i denna del står i överensstämmelse med de principer hyreslagen är uppbyggd på.

Det bör stå de sakkunniga fritt att ta upp andra frågor som de sakkunniga finner ha samband med de frågor som jag har nämnt i det föregående.

Utredningen har under tiden september - oktober 1975 hållit två sammanträden.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

63. Rättshjälpsutredningen (Ju 1975:07)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 7 maj 1975 för en allmän översyn av rättshjälpssystemet (se Post- och Inrikes tidn. den 8 september 1975):

Ordförande:
Gullnäs, S. Ingvar, justitiekansler

Ledamöter:
Bergström, Britta J., universitetslektor
Larfors, E. V. Tage, direktör, led. av riksdagen
Spak, Carl-Anton, lagman

Experter:
Joelsson, V. Arnold, kammarrättslagman (fr.o.m. den 5 december 1975)
Lund, Wiggo T., advokat (fr.o.m. den 5 december 1975)
Reuterwall, Lennart S., advokat (fr.o.m. den 5 december 1975)
Sehlstedt, K. Annika M., byrådirektör (fr.o.m. den 5 december 1975)

Sekreterare:
Werner, J. Bertil H., hovrättsassessor (fr.o.m. den 23 oktober 1975)

Lokal: Stora Nygatan 2 A, 4 tr., 111 27 Stockholm, tel. 763 14 54 (sekreteraren)

Direktiv (anförande av statsrådet Geijer till protokoll vid regeringssammanträde den 7 maj 1975):

Åren 1972-73 beslöt statsmakterna en genomgripande reform av samhällets rättshjälp. Reformen syftade till att komma till rätta med vissa brister i det tidigare rådande systemet på området. Kritiken mot den äldre ordningen gällde främst att endast de ekonomiskt sämst ställda i samhället kunde få rättshjälp med stöd av det allmänna medan flertalet vanliga inkomsttagare stod utanför möjligheten att få sådan rättshjälp. En annan brist i det tidigare systemet var att det allmännas insatser i stor utsträckning var inriktade på att ge rättshjälp i mål och ärenden vid allmän domstol. Behovet av allmän rådgivning och rättshjälp i utomprocessuella angelägenheter och ärenden hos förvaltningsdomstolar och förvaltningsmyndigheter var däremot inte tillräckligt tillgodosett. Det allmännas insatser var vidare splittrade genom att de handhades av en rad olika myndigheter (statliga såväl som kommunala) utan central samordning. Det nya rättshjälpssystemet, vars grunddrag är fastslagna i rättshjälpslagen (1972:429), innebär i huvudsak följande.

Rättshjälp kan i princip utgå i alla slag av rättsliga angelägenheter där behov av sådan hjälp föreligger. Det är utan betydelse om angelägenheten

skall prövas av domstol eller annan myndighet eller om det är fråga om ett ärende av utomprocessuell natur. Rättshjälp kan med andra ord erhållas redan på konsultationsstadiet. Det nya systemet är således i motsats till den tidigare ordningen inte särskilt inriktat på process vid domstol.

Det finns fyra olika former av rättshjälp. Huvudformen utgörs av *allmän rättshjälp*. Denna typ av bistånd kan erhållas både inom- och utomprocessuellt, om inte rättshjälp utgår i annan form. Den inkluderar rätt till ersättning för såväl biträde som kostnad för bevisning m.m. Allmän rättshjälp lämnas i regel efter beslut av rättshjälpsnämnd. Sådant beslut krävs dock inte om den rättssökande anlitar advokat eller biträdande jurist på advokatbyrå och kostnaderna för rättshjälpen inte överstiger det kostnadsbidrag som sökanden har att betala. Vid sidan av allmän rättshjälp finns *rättshjälp åt misstänkt i brottmål*, som innefattar offentlig försvarare samt kostnad för bevisning vid domstol och för resa och uppehälle m.m. Denna rättshjälpsform är exklusiv för brottmålsområdet. På motsvarande sätt är *rättshjälp genom offentligt biträde* en exklusiv form av bistånd i vissa ärenden om administrativa frihetsberövanden o.d., t.ex. ärenden om förpassning eller utvisning av utländsk medborgare ur riket. Den fjärde typen av rättshjälp, *rådgivning*, innefattar rätt till kortare konsultation eller därmed jämförlig åtgärd i rättslig angelägenhet mot en fast mindre avgift. Rådgivning kan förekomma inom hela rättshjälpsområdet.

I det nya rättshjälpssystemet har kretsen av personer som kan få rättshjälp vidgats betydligt. I fråga om andra rättshjälpsformer än allmän rättshjälp gäller (med undantag för viss rättshjälp åt misstänkt i brottmål) över huvud inte någon begränsning med hänsyn till sökandens ekonomiska förhållanden. Allmän rättshjälp får lämnas fysisk person vars beräknade årsinkomst inte överstiger ett gränsbelopp som motsvarar åtta basbelopp, dvs. för år 1975 68.000 kr. Vid försörjningsbörda är gränsbeloppet högre. Bara personer i de högsta inkomstskikten saknar således tillgång till allmän rättshjälp. Rättshjälpssystemet står i princip inte öppet för bolag, föreningar och andra juridiska personer. Undantag gäller dock för dödsbo, som har möjlighet att få allmän rättshjälp. Näringsidkare kan endast undantagsvis få sådan rättshjälp för angelägenhet som rör hans näringsverksamhet. I fråga om rådgivning upprätthålls dock inga begränsningar av nu angivet slag. Beträffande tillämpningsområdet för allmän rättshjälp och rådgivning kan ytterligare anmärkas att vissa frekventa typer av ärenden (massärenden) har ställts utanför dessa former av bistånd.

Ett karakteristiskt drag i den nya ordningen är att den rättssökande har att efter förmåga själv bidra till kostnaderna för den juridiska hjälpen. Bidragsskyldigheten beräknas enligt vissa schabloner med utgångspunkt från i första hand inkomstförhållanden och försörjningsbörda. En grundavgift utgår vid allmän rättshjälp med f.n. 60 kr. Denna avgift kan efterges eller sättas ned för de ekonomiskt sämst ställda. Av andra rättshjälpsberättigade tas ut ett kostnadsbidrag enligt en stigande avgiftsskala. Den avgift som skall betalas av den rättssökande vid rådgivning uppgår f.n. till 60 kr. Också denna avgift kan sättas ned eller efterges om särskilda skäl föreligger.

Den som beviljas rättshjälp behöver inte betala annat än eventuellt kostnadsbidrag själv. I övrigt betalas uppkommande kostnader — advokatarvoden, kostnad för bevisning, utredningskostnader etc.- av statsmedel. Centralmyndigheten för rättshjälpen, domstolsväsendets organisationsnämnd (DON), har undersökt möjligheterna att för mer frekventa ärendetyper konstruera vissa normaltaxor för beräkningen av

advokaternas arvoden. I den taxa som har fastställts för ersättning till offentlig försvarare i vissa brottmål vid tingsrätt ingår en på visst sätt bestämd timkostnadsnorm, som f.n. är 175 kr. Denna norm har i praxis tagits till utgångspunkt också vid bestämmandet av biträdesersättning i andra fall.

Rättshjälp kan lämnas antingen av jurist på enskild advokatbyrå eller av jurist på någon av de f.n. 30 allmänna advokatbyråer som har inrättats i samband med rättshjälpsreformen. De senare byråerna har ersatt de tidigare främst i landstingskommunal regi drivna rättshjälpsanstalterna. Det står den rättssökande fritt att välja vem han vill vända sig till. De allmänna byråerna har sålunda inte något företräde framför de enskilda. Tanken är att de båda kategorierna av advokatbyråer skall konkurrera fritt på lika villkor. Detta har bl.a. ansetts ägnat att begränsa kostnaderna för rättshjälpen.

De administrativa uppgifterna på rättshjälpsområdet sköts regionalt av sex rättshjälpsnämnder. De centrala tillsynsfunktionerna på området ankommer på DON. Den 1 juli 1975 övertas de av domstolsverket.

Hittillsvarande erfarenheter från tillämpningen av det nya rättshjälpssystemet, vilket trädde i kraft den 1 juli 1973, visar enligt min mening att detta allmänt sett har fungerat tillfredsställande. Genom reformen har rättsskyddet förbättrats för stora grupper av medborgare. Under inledningsskedet utsattes visserligen organisationen för vissa påfrestningar genom den stora tillströmningen av ansökningar om rättshjälp. Detta medförde jämförelsevis snabba utgiftsstegringar för statsverket. Medan det allmännas totala kostnad för rättshjälpen under budgetåret 1973/74 var drygt 56 milj. kr beräknas den för budgetåret 1975/76 uppgå till 90 milj. kr. De påfrestningar som det nya systemet medfört kan i stor utsträckning karakteriseras som initialsvårigheter. Dessa har numera i allt väsentligt kunnat bemästras, men vissa problem kvarstår.

Till belysande av allmänhetens efterfrågan på de olika formerna av rättshjälp kan nämnas följande. Antalet ärenden om allmän rättshjälp efter beslut av rättshjälpsnämnd uppgick under budgetåret 1973/74 till 98.051. I 82 % av de ärenden där rättshjälp beviljats fastställdes kostnadsbidraget till högst grundavgiften 60 kr. I 41 % av dessa ärenden eftergavs bidraget helt. Antalet ärenden om allmän rättshjälp utan beslut av rättshjälpsnämnd kan för nämnda tid uppskattas till 2.000. Rättshjälp genom offentligt biträde begärdes i 986 fall. Som ett mått på antalet tilltalade med offentlig försvarare kan nämnas att förordnande av sådan försvarare under år 1974 meddelades i drygt 28.000 fall. Under första halvåret 1974 beviljades 405 personer annan rättshjälp åt misstänkt i brottmål. Rådgivningsinstitutet tillämpades i omkring 25.000 fall under budgetåret 1973/74. I 12.300 av fallen nedsattes eller eftergavs rådgivningsavgiften.

Det är svårt att f.n. göra någon säker prognos om den fortsatta utvecklingen. Ärenden om allmän rättshjälp har hittills förekommit i större utsträckning än vad som ursprungligen beräknades. Härvid är dock att märka att möjligheten till allmän rättshjälp utan beslut av rättshjälpsnämnd inte har utnyttjats i väntad omfattning. Även i fråga om övriga rättshjälpsformer har man kunnat göra en liknande iakttagelse. Det gäller framför allt rådgivning och offentligt biträde. Båda dessa rättshjälpsformer har tillämpats i avsevärt mindre utsträckning än vad som ursprungligen beräknades.

Vid rättshjälpsreformens tillkomst förutsatte riksdagen att lagstiftningen på området skulle ses över, sedan tillräcklig erfarenhet hade vunnits av dess tillämpning (JuU 1972:12 s. 30, 36, 38 och 40 samt JuU 1973:1 s. 38). Frågan

om en sådan översyn aktualiserades redan förra året i samband med att riksdagen behandlade prop. 1974:71 med förslag om vissa smärre ändringar i rättshjälpslagen. I det sammanhanget uttalade jag att det med hänsyn till den korta tid som det nya systemet då hade varit i tillämpning inte var möjligt att göra någon samlad bedömning av utvecklingen på rättshjälpsområdet. I avvaktan på en sådan översyn borde endast tas upp sådana frågor där speciella olägenheter hade visat sig föreligga (prop. s. 16). Riksdagen anslöt sig i princip till denna uppfattning (JuU 1974:18 s. 7).

Tanken på en allmän översyn av rättshjälpssystemet har fått ny aktualitet genom en undersökning som har företagits av DON under hösten 1974. Undersökningen, vilken har redovisats i en till justitiedepartementet överlämnad promemoria (dnr 425.74), belyser inte bara ärendetillströmning och ärendestruktur utan också olika problem som har gett sig till känna vid tillämpningen av den nya lagstiftningen. På grundval av en genomgång av de praktiska erfarenheterna från rättshjälpssystemet föreslår DON ett antal ändringar i rättshjälpslagen. Beträffande rättshjälpsnämndernas organisation föreslås sålunda en minskning av antalet ledamöter i nämnderna eller i vart fall en ändring i beslutförhetsreglerna. För att förenkla handläggningen av ärenden om rättshjälp i en del fall föreslås vidare rättshjälpsnämnd få rätt att delegera beslutanderätten i ärenden av enklare beskaffenhet till tjänsteman vid nämnden som inte är jurist. I fråga om förmånerna vid allmän rättshjälp förordas viss ändring beträffande kostnad för expedition vid allmän domstol. Vidare föreslås att en del förvaltningsdomstolar och förvaltningsmyndigheter får befogenhet att fastställa ersättning till biträde enligt rättshjälpslagen i mål eller ärende vid domstolen eller myndigheten. Också vissa andra mindre justeringar i lagen föreslås. Vid sidan härav tar DON även upp frågor av mer allmän natur. Sålunda diskuteras olika möjligheter att effektivisera instituten allmän rättshjälp utan beslut av rättshjälpsnämnd och rådgivning. Det förra institutet har kritiserats främst för att det inte fyller sitt syfte att förenkla förfarandet vid allmän rättshjälp. I fråga om rådgivning har rådgivningstiden ansetts vara alltför snäv (20-25 minuter). DON lämnar emellertid inte några konkreta förslag till ändringar av dessa rättshjälpsformer utan förutsätter att problemen görs till föremål för ytterligare överväganden. Även reglerna om rättshjälp genom offentligt biträde behandlas i DON:s promemoria. Enligt DON:s mening krävs f.n. inte någon ändring i gällande regler, utan dessa anses ge utrymme för en liberalare praxis än vad som nu är fallet.

Promemorian har remissbehandlats. Därvid har allmänt vitsordats att behov föreligger av vissa jämkningar i rättshjälpslagen för att råda bot på sådana mindre brister i systemet som har gett sig till känna vid den praktiska tillämpningen. Också de av DON framförda propåerna om en längre gående översyn av instituten allmän rättshjälp utan beslut av rättshjälpsnämnd och rådgivning har vunnit gehör på de flesta håll. En del remissinstanser anser dock att ändring i rådgivningsinstitutet bör göras snarast, t.ex. genom höjning av rådgivningsavgiften. Vad DON har uttalat rörande rättshjälp genom offentligt biträde har också mottagits positivt av remissinstanserna. Flertalet anser emellertid att gällande bestämmelser bör ändras för att man skall nå den avsedda effekten.

Såväl DON:s promemoria som remissyttrandena över denna ger otvetydiga belägg för att man nu bör göra en samlad bedömning av hur rättshjälpsreformen har utfallit. Som framgår av det redan anförda är reformönskemålen i huvudsak av två slag. Å ena sidan framträder ett visst behov av mindre justeringar i systemet. Dessa kräver inte någon vidlyftigare

undersökning för att kunna genomföras. Å andra sidan har dokumenterats ett klart behov av att se över bl.a. rättshjälpssystemets konstruktion i flera viktiga hänseenden. Frågor av det senare slaget påkallar mera omfattande utredningar. Enligt min mening räcker inte det nu tillgängliga materialet för att ta upp sådana spörsmål till omedelbar omprövning. Såväl DON som det stora flertalet remissinstanser har också avvisat tanken på en genomgripande revision av lagstiftningen på föreliggande material. Jag förordar därför att särskilda sakkunniga tillkallas för att se över rättshjälpssystemet. Jag återkommer senare till frågan i vad mån vissa mindre jämkningar låter sig genomföras utan att man avvaktar en sådan allmän översyn.

En given utgångspunkt för översynen är att det rättsskydd som avsågs med rättshjälpsreformen skall vidmakthållas. Målet bör vara att samhällets rättshjälp i större utsträckning än nu anpassas efter den rättssökande allmänhetens behov. Det innebär att utredningen i första hand bör inriktas på att effektivisera de olika rättshjälpsformerna. Härvid kommer både dessas tillämpningsområde och innehåll i blickpunkten. Också de organisatoriska aspekterna på rättshjälpen måste emellertid beaktas. Det gäller inte minst fördelningen av myndighetsfunktionerna.

Vad gäller rättshjälpssystemets konstruktion vill jag först nämna att huvudformen allmän rättshjälp liksom hittills bör utgöra den grund på vilken systemet bör vila. Vid sidan härav bör rättshjälp åt misstänkt i brottmål och rättshjälp genom offentligt biträde vara två viktiga beståndsdelar i systemet. Särskilt beträffande den senare rättshjälpsformen bör emellertid undersökas förutsättningarna för en något vidare tillämpning av institutet genom en ändring av reglerna om hur prövningen av biträdesbehovet skall ske (jfr JuU 1974:18 s. 13). I sammanhanget kan erinras om att statens invandrarverk i en år 1974 inkommen skrivelse har hemställt om ändring i rättshjälpslagen rörande offentligt biträde i avlägsnandeärenden.

En av de viktigaste frågorna för de sakkunniga blir att ta ställning till om institutet allmän rättshjälp utan beslut av rättshjälpsnämnd alltjämt bör bestå. Nära samband härmed har spörsmålet hur rättshjälpsformen rådgivning skall vara utformad. Att vissa ändringar måste ske i dessa delar är enligt min mening uppenbart. För rådgivningens del tyder erfarenheterna på att syftet med denna typ av bistånd inte blir tillfredsställande tillgodosett med nuvarande regler. Flertalet enklare juridiska förfrågningar och därmed jämförliga åtgärder hinner inte slutföras inom den tidram som den nuvarande fasta avgiften om 60 kr medger. Den rättssökande får alltså inte den åsyftade rättshjälpen. Härtill kommer att den som meddelar rådgivning i viss utsträckning åsamkas förlust av verksamheten, eftersom rådgivningstiderna tenderar att sträckas ut. Detta drabbar i första hand de allmänna advokatbyråerna, vilka svarar för två tredjedelar av alla rådgivningar enligt rättshjälpslagen. Men det minskar naturligtvis även de enskilda byråernas benägenhet att meddela sådan rådgivning och därigenom allmänhetens möjlighet att få hjälp. Institutet allmän rättshjälp utan beslut av rättshjälpsnämnd syftade till att förenkla förfarandet i rättshjälpsärenden. Rättshjälpsnämnderna skulle befrias från att ta befattning med ärendena, så länge kostnaderna täcktes av den enskildes kostnadsbidrag och rättshjälpen följaktligen inte medförde några kostnader för det allmänna. Nödvändiga garantier mot missbruk ansågs ligga i att rättshjälp fick lämnas av endast advokat eller biträdande jurist på advokatbyrå och att biträdesersättningen, där den inte fastställdes av domstol, kunde komma att prövas av rättshjälpsnämnd. Den förenkling

som eftersträvades med rättshjälpsinstitutet har uppenbarligen inte uppnåtts vid lagens hittillsvarande tillämpning. Antalet ärenden som har handlagts i denna ordning har blivit ganska litet. En viktig förklaring härtill är att kostnadsbidragen i regel är mycket låga.

Vid översynen bör de sakkunniga överväga olika alternativ till ändring av de nu behandlade rättshjälpsformerna som leder till att lagstiftarens ursprungliga intentioner bättre tillgodoses. En möjlighet är att ersätta båda instituten med en ny rättshjälpsform som är bättre anpassad till allmänhetens behov av bistånd i enklare ärenden än de två nuvarande typerna. De sakkunniga bör dock vara oförhindrade att föreslå även andra lösningar. De bör även överväga en höjning av den fasta avgiften vid rådgivning för att effektivisera detta institut.

Också den närmare utformningen av institutet allmän rättshjälp efter beslut av rättshjälpsnämnd bör granskas av de sakkunniga. Erfarenheterna av nuvarande regler tyder på att vissa ojämnheter i tillämpningen inte har kunnat undvikas. Vad gäller tillämpningsområdet bör bl.a. undersökas om nuvarande regel såvitt avser näringsidkares möjlighet att få rättshjälp bör vidmakthållas. F.n. gäller att allmän rättshjälp inte får lämnas näringsidkare i angelägenhet som har samband med hans näringsverksamhet, om inte särskilda skäl föreligger för rättshjälp med hänsyn till hans ekonomiska förhållanden eller sakens beskaffenhet. Redan vid rättshjälpslagens tillkomst diskuterades i vad mån näringsidkare borde komma i åtnjutande av allmän rättshjälp i angelägenhet som hade samband med hans näringsverksamhet. Undantagsregeln tillkom för att undvika stötande konsekvenser av att rättsliga angelägenheter i näringsverksamhet ställdes utanför rättshjälpens tillämpningsområde. Frågor om rättshjälp åt näringsidkare har under den tid rättshjälpslagen har varit i kraft prövats i ett stort antal fall. Som har framhållits vid 1974 års riksdag (JuU 1974:18 s. 10) har det härvid uppstått åtskilliga gränsdragningsproblem. En omprövning av nuvarande regel kräver emellertid att hänsyn tas till främst de principiella aspekter som kan läggas på frågan. En annan fråga beträffande tillämpningsområdet för allmän rättshjälp är om den i lagen inskrivna begränsningen i fråga om massärenden leder till ett helt ändamålsenligt resultat. Undantagsvis kan inträffa att dessa ärenden är rättsligt mycket komplicerade och således i och för sig av sådan art att rättshjälp skulle kunna vara befogad. Det förtjänar övervägas om inte möjlighet bör öppnas att i vissa fall medge rättshjälp i sådana situationer, t.ex. i inskrivningsärenden vid domstol. Självfallet måste en bestämmelse härom utformas så att den hindrar missbruk. Någon omprövning av undantaget beträffande upprättande av självdeklaration bör inte ske i detta sammanhang.

De sakkunniga bör vidare överväga om förmånerna vid allmän rättshjälp i tillräcklig grad tillgodoser de anspråk på bistånd som kan ställas i skilda hänseenden. Önskemål om vidgad rättshjälp har framställts bl.a. i remissyttrandena över DON:s promemoria och avser t.ex. rese- och uppehållskostnad för föräldrar vid inställelse i samband med läkarundersökning enligt 21 kap. 10 § föräldrabalken. Det bör undersökas om anledning till komplettering finns i detta och liknande hänseenden. Därvid bör beaktas att reglerna om förmånerna bör utformas så att bättre förutsättningar skapas för uppgörelser utan rättegång. Det speciella spörsmålet om förmånerna bör omfatta också kostnadsansvaret för motparts rättegångskostnad bör dock inte behandlas av de sakkunniga.

Vid rättshjälpslagens tillkomst diskuterades om rättshjälpen borde omfatta även kostnad för särskilt förordnad skiftesman vid bodelning med

anledning av äktenskapsskillnad eller boskillnad. Så blev emellertid inte fallet. Med hänsyn till det av riksdagen uttalade önskemålet att rättshjälpssystemet bör kompletteras med bestämmelser, enligt vilka ersättning till skiftesman i princip betalas av allmänna medel (JuU 1972:12 s. 31 och 1974:18 s. 11), har inom justitiedepartementet gjorts en närmare undersökning av frågan. Resultatet av undersökningen har redovisats i en särskild departementspromemoria.

Den enskildes kostnadsbidrag vid allmän rättshjälp kan som jag tidigare redovisat nedsättas eller efterges om särskilda omständigheter föreligger. Av DON:s promemoria framgår att kostnadsbidraget i 82 % av ärendena fastställts till högst grundavgiften 60 kr. I 41 % av ärendena eftergavs grundavgiften helt. Man kan visserligen inte på nu föreliggande underlag med fog hävda att kostnadsbidraget eftergivits eller nedsatts i icke avsedd omfattning, men en viktig uppgift för de sakkunniga blir att undersöka den praxis som utvecklats vid uttagandet av kostnadsbidrag. De sakkunniga bör vidare utarbeta förslag till kontrollrutiner och klara riktlinjer för de fall då kostnadsbidraget bör nedsättas eller efterges.

De sakkunniga bör också ägna uppmärksamhet åt hur själva förfarandet bör vara utformat vid de olika slagen av rättshjälp. Kravet på enkelhet bör ges en framträdande plats. Dubbelarbete och onödig pappershantering bör undvikas. Vad gäller allmän rättshjälp bör särskilt prövas om föreskrifterna om beräkning av kostnadsbidrag kan förenklas. Det bör exempelvis övervägas om en längre gående schablonisering i fråga om beräkningen kan införas. De sakkunniga bör också vara oförhindrade att pröva om de nuvarande reglerna om kostnadsbidrag i sakligt hänseende är lämpligt utformade. Även rutinerna vid s.k. slutreglering i rättshjälpsärende bör ses över.

Som jag har påpekat tidigare bör översynen också beröra rättshjälpens organisation. Härvid finns anledning utgå från att rättshjälpsnämnderna även i fortsättningen skall svara för handläggningen av en stor del av alla rättshjälpsärenden. Det gäller bl.a. ärenden där behovet av kostnadskontroll talar för att nämndernas kapacitet tas i anspråk. Det är även naturligt att rättshjälpsärende, som inte blir föremål för handläggning av annan myndighet, handläggs av rättshjälpsnämnd. I fråga om rättshjälp i mål och ärenden i andra fall bör emellertid övervägas, om inte rättshjälpsfrågorna i vidgad utsträckning kan överlåtas på den myndighet som har hand om sakprövningen i målet eller ärendet. Redan nu svarar vissa domstolar för avgörandet av åtskilliga rättshjälpsfrågor. DON har föreslagit att befogenheten beträffande prövning av biträdesarvoden sträcks ut till en del andra myndigheter, huvudsakligen förvaltningsdomstolar. Enligt min mening bör de sakkunniga med ledning av vad jag sagt nu överväga hur prövningen av rättshjälpsfrågor på lämpligaste sätt skall fördelas mellan rättshjälpsnämnd och andra myndigheter. De sakkunniga bör vara oförhindrade att härutöver också ta upp andra frågor rörande rättshjälpens organisation.

Utredningsarbetet bör bedrivas skyndsamt. Som framgått av den tidigare redovisningen har kostnaderna för rättshjälpen stigit jämförelsevis snabbt. Jag har tidigare anfört att utredningen bör lämna förslag som bl.a. syftar till att förenkla och därmed förbilliga rättshjälpen. Genom sådana åtgärder bör det bli möjligt att hålla det allmännas kostnader för rättshjälpen på en rimlig nivå. De förslag som utredningen framlägger och som har ekonomiska konsekvenser skall åtföljas av kostnadsberäkningar.

Som jag tidigare har berört kan vissa av de frågor som behandlas i DON:s

promemoria behöva tas upp till omedelbar behandling. Jag avser att inom kort ta ställning till frågan i vad mån sådana spörsmål — liksom den nyss nämnda frågan om rättshjälpen bör omfatta kostnad för skiftesman vid bodelning — bör behandlas i särskild ordning.

Vid undersökningen av hur den nuvarande ordningen har fungerat och hur rättshjälpen skall vara utformad i fortsättningen bör de sakkunniga samråda med domstolsverket.

Utredningen har hållit ett sammanträde.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

64. 1975 års polisutredning (Ju 1975:08)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 26 juni 1975 för att utreda polisens uppgifter, utbildning och organisation m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 8 september 1975):

Ordförande:

Andersson, J. Sven G., statssekreterare

Ledamöter:

Blom, S. T. Lennart, borgarråd
Gustavsson, Bengt T., ombudsman, led. av riksdagen
Nygren, Arne J., redaktör, led. av riksdagen
Petersson, Hans E., folkskollärare, led. av riksdagen
Polstam, K. Åke S., kriminalinspektör, led. av riksdagen
Segerström, Ingrid B., borgarråd

Experter:

Erlandsson, Bengt H., polismästare (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Erling, E. Harald, polismästare (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Erstam, Sven-Erik F., länspolischef (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Nyqvist, N. Tore, länsöverdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Persson, Carl J. G., rikspolischef (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Welander, Gösta, kansliråd (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Wendin, Sture E. W., förbundsordförande (fr.o.m. den 1 oktober 1975)

Sekreterare:

Alpsten, A. Börje, departementsråd

Bitr. sekreterare:

Carlsson, N. Ebbe K., informationssekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1975)

Lokal: Justitiedepartementet, Fack, 103 10 Stockholm, tel. 763 10 57 (Alpsten), 763 10 54 (Carlsson)

Direktiv (anförande av statsrådet Geijer till protokoll vid regeringssammanträde den 26 juni 1975):

I det moderna samhället fyller polisen många funktioner. Vid sidan av sin primära uppgift att förebygga och bekämpa brott, skall den ge människorna service och hjälp i skilda hänseenden och angelägenheter. Polisens verksamhet är väsentlig för den allmänna välfärden, framför allt i fråga om trygghet och ordning.

Fram till år 1965 låg ansvaret för polisen och polisverksamheten i huvudsak på kommunerna. Fr. o. m. detta år övertog staten detta ansvar. Bakom reformen låg uppfattningen att den dittillsvarande organisationsformen mindre väl svarade mot de krav som ett samhälle i snabb utveckling ställer på sin polis. Särskilt bilismens snabba tillväxt hade visat på svagheterna i den gamla ordningen. Brottsligheten hade inte minst på grund av bilismen kommit att förändra karaktär. Syftet med reformen var att genom förbättringar av polisens organisation, utbildning, utrustning och rörlighet skapa en i alla avseenden effektivare polis. Detta syfte har i allt väsentligt också uppnåtts genom det i stor enighet genomförda förstatligandet.

En väsentlig svaghet i den tidigare ordningen var att det saknades ett för hela landet gemensamt organ med rådgivande och samordnande uppgifter. Med inrättandet av rikspolisstyrelsen den 1 juli 1964 tillskapades ett sådant organ.

Förstatligandet medförde en koncentration av resurserna till större och färre enheter och innebar inledningen till en alltjämt pågående omfattande rationaliseringsverksamhet, vars syfte är att öka polisens effektivitet och åstadkomma enhetlighet och konsekvens i polisverksamheten. Antalet polisdistrikt och stationeringsorter har sålunda minskat kraftigt. Samtidigt har antalet polismän ökat. På utrustningssidan har betydande förbättringar skett.

Några siffror kan belysa utvecklingen. Antalet polisdistrikt har minskat från 554 år 1964 till 118 idag. Antalet stationeringsorter har under samma tid gått ned från omkring 980 till 413. Vid förstatligandet fanns det 11 600 polismän och 2 170 övriga tjänstemän. Motsvarande siffror den 1 juli i år är drygt 15 000 resp. 3 200. Antalet polismanstjänster har ökat med 3 440 och andra tjänster med 1 000. År 1964 fanns det ca 950 polisbilar. Den 1 juli 1975 kommer det att finnas ca 2 330. Ett nytt polisradionät har byggts upp. Försök med att ytterligare utveckla radiokommunikationerna pågår. Ett sextiotal nya polishus har uppförts under åren efter förstatligandet. Förutom att denna upprustning av polishusen, som har dragit en kostnad av över 500 milj. kr., har underlättat polisens arbete har den medfört en bättre arbetsmiljö för de anställda inom polisväsendet.

Av den utveckling som sålunda skett får man en bild genom en jämförelse mellan kostnaderna för polisväsendet sådana de redovisas på driftbudgeten. Budgetåret 1965/66 uppgick kostnaderna till 472 milj. kr. På driftbudgeten för nästa budgetår 1975/76 tas samma kostnader upp till 1 859 milj. kr. Av denna summa går den allra största delen till förvaltningskostnader, främst löner, för den lokala polisorganisationen (399 milj. kr. budgetåret 1965/66 mot 1 547 milj. kr. budgetåret 1975/76). Även med beaktande av de förändringar som penningvärdet undergått under åren efter 1965/66, så visar redan dessa siffror att polisens resurser ökat påtagligt under den gångna tioårsperioden.

Det ligger i sakens natur att polisens verksamhet — liksom all annan

samhällsverksamhet — kontinuerligt måste anpassas till utvecklingen inte bara inom det område för vilket den svarar utan även inom samhället i stort. Det finns redan mot den bakgrunden anledning att ställa frågan om polisens organisation och riktlinjerna för verksamheten sådana de lades fast i anslutning till beslutet att förstatliga polisen svarar mot de krav som nu ställs. Enligt min mening bör en granskning med detta syfte nu komma till stånd. Därvid bör också undersökas om de uppgifter som polisen har och de arbetsmetoder som den tillämpar är anpassade till ett modernt samhälles krav och värderingar. På grundval härav bör då också övervägas om den utbildning som idag ges polismännen är riktigt avvägd. Genom en översyn av polisverksamheten i detta syfte skapas förutsättningar för att bibehålla och förbättra det förtroende mellan polis, statsmakter och allmänhet som är av väsentlig betydelse inte minst för polisen själv.

Den översyn av i första hand polisens uppgifter, utbildning och organisation som sålunda bör göras, bör anförtros särskilda sakkunniga. Till ledning för de sakkunnigas arbete vill jag ytterligare anföra följande.

De grundläggande reglerna för polisen och dess verksamhet finns i polisinstruktionen (1972:511). I 2 § instruktionen anges de allmänna riktlinjerna för polisverksamheten. Enligt denna bestämmelse skall polisen upprätthålla allmän ordning och säkerhet och därvid särskilt förebygga och uppdaga brott samt lämna allmänheten skydd, upplysningar och annan hjälp.

I de allmänna strävandena att skapa förståelse och respekt för de regler som gäller för samvaron i ett demokratiskt samhälle måste polisen spela en betydelsefull roll. Det är därför viktigt att polisen fortlöpande får kunskap och information om de åtgärder som vidtas av andra samhällsorgan i syfte att uppnå detta mål. Med ökad kännedom om innebörden av dessa åtgärder och de värderingar som ligger bakom dem, ökas förutsättningarna för ett förtroendefullt samarbete mellan polisen och främst de samhällsorgan som har till uppgift att svara för ungdomsverksamhet, socialt hjälparbete, frivård och återanpassning samt underlättas samordningen av de insatser som samhället gör bl. a. inom kriminalpolitiken.

De sakkunniga bör därför överväga åtgärder för att förbättra informationen till och kunskapen hos polisen i de hänseenden som jag nu har nämnt. Av betydelse härvidlag blir att pröva vilka åtgärder som i detta syfte kan vidtas i fråga om polisutbildningen. Till frågan om polisutbildningens inriktning och utformning återkommer jag i det följande.

Det är vidare angeläget att den verksamhet som polisen redan nu på sina håll bedriver bland ungdom och som avser att undanröja de faktorer som kan leda till brottslighet kan fortgå. I sin dagliga verksamhet kommer polisen i kontakt med och uppmärksammar problem i samhället som är av väsentlig betydelse för andra myndigheter och organisationer, som arbetar inom detta område. De sakkunniga bör överväga formerna för och inriktningen av denna verksamhet och därvid särskilt pröva hur samarbetet mellan polisen och berörda myndigheter och organisationer i dessa och med dem sammanhängande frågor skall kunna utvecklas.

En gren av polisverksamheten som särskilt under senare tid har uppmärksammats gäller den som utövas av de s. k. kvarterspoliserna. Denna verksamhet har upplevts som mycket positiv av både allmänhet och de polismän som tjänstgör i verksamheten. Den underlättar för polis och allmänhet att komma i kontakt med varandra och främjar därigenom ömsesidig förståelse.

Det är naturligtvis viktigt att polisen disponerar sina resurser så att

kontakterna med allmänheten underlättas. Kvarterspoliserna är ett sätt att åstadkomma detta. Samtidigt bör konstateras att polisen även i andra former — t. ex. genom särskilt utstationerade arbetsgrupper — arbetar i nära kontakt med allmänheten. De sakkunniga bör undersöka vilka möjligheter som finns för att genom en omfördelning av ordningspolisens resurser förbättra de nämnda kontakterna. Jag vill dock framhålla att en sådan omfördelning inte får ske på bekostnad av polisens möjligheter att fullgöra en tillfredsställande utryckningsverksamhet. Det är väsentligt att polisens beredskap är sådan att allmänheten vid behov snabbt kan få den hjälp den har rätt att kräva.

I detta sammanhang är det på sin plats att erinra om den betydelsefulla roll som polisen spelar för att skapa en tryggare och säkrare trafik. Det torde förhålla sig så att olyckorna i trafiken är ett vida större problem — samhällsekonomiskt och socialt — än den s. k. "vanliga" brottsligheten, dvs. främst gärningar som är belagda med straff i brottsbalken. Den omständigheten att polisen utgör ett av de viktigaste instrumenten i trafiksäkerhetsarbetet bör beaktas vid övervägandena om polisens verksamhet.

Vad jag nu har sagt har i huvudsak gällt verksamheten inom ordningspolisen. Beträffande kriminalpolisen bör de sakkunniga utvärdera effekterna av de åtgärder som har vidtagits för att stimulera intresset för s. k. yttre tjänst. På sina håll anses dessa åtgärder fått till resultat att rekryteringen till kriminalavdelningarna försvårats. De sakkunniga bör därför, om deras undersökningar bekräftar att rekryteringssvårigheter uppstått, undersöka olika möjligheter för att trygga rekryteringen till kriminalavdelningarna.

Vid sina överväganden i sistnämnda avseende bör de sakkunniga undersöka möjligheterna att effektivisera kampen mot den allra grövsta brottsligheten. De sakkunniga bör därvid bl. a. överväga frågan om direkt rekrytering av personal för vissa arbetsuppgifter inom kriminalavdelningarna, t. ex. för utredning av skattebrott eller andra grova ekonomiska brott och vissa tekniska utredningar.

Av vad jag nu har anfört berör åtskilligt den serviceverksamhet som polisen bedriver. Det framstår som angeläget att få en samlad bild av omfattningen av denna del av polisverksamheten. De sakkunniga bör därför kartlägga serviceverksamhetens omfattning och med utgångspunkt i en bedömning av de behov som gör sig gällande på detta område föreslå vilka serviceuppgifter som det bör åligga polisen att svara för.

Rekryteringen till polisen kan f. n. betecknas som god. Utbildningen har på det hela taget varit ändamålsenlig och riktigt avvägd. Till polisskolan söker ungdomar med god teoretisk utbildning. Ett problem är att många polisaspiranter inte har någon erfarenhet från arbetslivet utan kommer från skola och värnpliktstjänstgöring. Ett annat problem är, att de nu gällande villkoren för antagning till polisyrket enligt min mening i för hög grad begränsar urvalet.

De krav som f. n. gäller för antagning till polisyrket avser bl. a. ålder, fysisk konstitution, värnpliktstjänstgöring och utbildning.

De sakkunniga bör studera verkningarna av dessa antagningsvillkor. Särskilt beträffande kravet på viss fysisk konstitution torde det finnas anledning att överväga mindre rigorösa regler. De sakkunniga bör föreslå åtgärder för att fler kvinnor skall kunna antas till polisyrket.

En stor del av de manliga ungdomarna gör av olika skäl inte värnplikt. De sakkunniga bör pröva det lämpliga i att för manlig sökande även

fortsättningsvis kräva fullgjord värnplikt som vapenför som villkor för tillträde till polisutbildning.

Skulle de sakkunniga finna att kravet på fullgjord värnplikt bör slopas får detta konsekvenser för de uppgifter som polisen i dag har inom totalförsvaret. De sakkunniga bör bl. a. av denna anledning också pröva frågan om polisens ställning i krig.

Polisens grundutbildning består f. n. av en 40 veckors (från den 1 juli 1975 av en 41 veckors) kurs vid polisskolan i Ulriksdal samt två års s. k. alterneringstjänstgöring, dvs. en introduktion i arbetet vid olika avdelningar inom polisväsendet, först ett år vid kriminalavdelning och sedan ett år vid ordningsavdelning. Under de senaste åren har i genomsnitt ca 650 polisaspiranter per år antagits till grundutbildning.

Vidare genomgår alla polismän efter ca 5 år den s. k. assistentkursen på 10 veckor. Befälsutbildningen består av inspektörskurs I på 13 veckor, samt inspektörskurs II på 8 veckor. Den första kursen genomgår 400-600 polismän årligen, och den andra kursen 150-200 polismän årligen.

Kommissarier genomgår kommissariekurs på 15 veckor. 40-80 kommissarier utbildas varje år. Slutligen anordnas speciell polischefsutbildning. Härtill kommer en hel rad specialkurser för olika kategorier. Assistentkursen och befälsutbildningen m. m. är förlagd till polisskolan i Solna.

De sakkunniga bör söka åstadkomma att polisutbildningen bringas i samklang med den utveckling som äger rum i samhället i övrigt. Ökad tonvikt bör därvid läggas på polisens roll som allmänt serviceorgan i samhället. Ettt av utbildningens allra viktigaste mål bör vara att lära polismännen att på ett naturligt sätt komma i kontakt med människor och att lösa uppkommande problem på ett så smidigt sätt som möjligt.

För att nå detta mål står olika vägar öppna. En sådan som allvarligt bör övervägas är att ge polisaspiranter efter det inledande alterneringsåret vid kriminalpolisavdelning mer självständiga uppgifter i sådan ordningspolisverksamhet där kontakten med allmänheten och service betonas. Introduktionen vid ordningspolisavdelningarna bör syfta till att polismännen så tidigt som möjligt får tillfälle att ägna sig åt kontaktskapande verksamhet med huvudvikten lagd på service.

De goda resultaten i den nuvarande utbildningen kan förmodligen tillskrivas det stora inslaget av praktiska övningar, som gör det möjligt för polismännen att under lugna förhållanden träna sina färdigheter. De praktiska inslagen i utbildningen bör inte minskas. Men man bör i utbildningen sträva efter att i ökad utsträckning kombinera den praktiska verksamheten med studier i sociologi, kriminologi, kriminalvård, psykiatri, ungdomsledning och samhällskunskap. Med sådana åtgärder bör polismännen bli bättre förtrogna med arbetsmetoderna inom andra samhällsorgan och polismännens kontaktytor breddas. De sakkunniga bör också undersöka om en del sådan praktisk verksamhet — praktik — kan och bör ske vid institutioner och organisationer utanför polisväsendet.

Utöver de organisatoriska frågor som aktualiseras av vad jag hittills har anfört, bör de sakkunniga även överväga hur olika funktioner bör vara fördelade mellan de lokala, regionala och centrala nivåerna i organisationen. Utgångspunkten bör därvid vara att tyngdpunkten i polisverksamheten bör ligga på det lokala planet. Särskilt ansvaret för de operativa funktionerna bör ligga lokalt, om inte starka skäl talar för samordning inom större områden eller andra särskilda omständigheter

föranleder annat. Det ligger i sakens natur att en allmänt samordnande funktion måste finnas centralt.

Mot bakgrund av den allmänna inriktningen av polisverksamheten som jag tidigare har antytt och särskilt behovet av service till allmänheten bör de sakkunniga studera om den nuvarande lokala polisorganisationen är ändamålsenlig.

De sakkunniga bör vidare överväga åtgärder för att stärka det kommunala inflytandet över polisens verksamhet. Det bör vara möjligt att polisen åläggs att samråda med kommunala instanser vid viktigare beslut som rör en kommun. Vidare bör övervägas en förstärkning av det förtroendemannainflytande som utövas genom polisstyrelsen. Utgångspunkten bör därvid vara att förtroendemännen i större utsträckning än vad som nu är fallet skall kunna delta i besluten om bl. a. resursernas fördelning och användning.

Det torde i detta sammanhang stå klart att den rent operativa verksamheten, dvs. chefsskapet över polisstyrka under pågående arbete, varken kan eller bör utövas av en styrelse i plenum. De sakkunniga bör emellertid överväga om inte de uppgifter som är förenade med "utövande av polisledning" kan avgränsas så, att polisstyrelsen ändå skall ha möjlighet att fatta vissa viktiga beslut, t. ex. om mera omfattande eller från annan synpunkt känsliga kommenderingar och om placering av polispersonal inom distriktet. Vidare bör de sakkunniga överväga om förtroendemännen i polisstyrelsen bör delta i beslut om vissa s. k. myndighetsärenden, t. ex. frågor om tillstånd att hålla allmän sammankomst eller offentlig tillställning.

Vid förstatligandet betonades starkt länsstyrelsens regionala ledningsuppgifter. I praktiken är det emellertid inte så vanligt att länspolischefen leder och samordnar polisverksamheten i länet på det sätt som var avsett. Orsakerna till denna utveckling kan vara flera.

Det har sålunda från länspolischefernas sida hävdats att de inte fått de organisatoriska resurser som krävts för att de skall kunna fullgöra de uppgifter som ursprungligen var avsett. Det har vidare gjorts gällande att länen i många fall är för små för regional ledning och samordning.

Rikspolisstyrelsen har i juni 1974 efter samråd med Föreningen Sveriges länspolischefer, Föreningen Sveriges polismästare, Svenska polisförbundet och Statstjänstemannaförbundet underställt regeringen ett förslag som innebar delegation av vissa funktioner från rikspolisstyrelsen till länsstyrelserna samt samordning av delar av den regionala polisverksamheten mellan flera län under en försöksperiod av två år. Den föreslagna delegationen och samordningen avsåg trafikövervakningen, spanings- och utredningsverksamheten rörande viss brottslighet, vissa förstärkningsrörelser och utnyttjande av viss utrustning, regional utbildning, rekryteringsverksamhet och personalvård. Förslaget har remissbehandlats. Något regeringsbeslut i frågan har inte tagits. De sakkunniga bör pröva den regionala polisverksamhetens uppgifter och organisation förutsättningslöst.

Den samordnande funktion som tilldelas rikspolisstyrelsen har i praktiken lett till att styrelsen indirekt har fått ett betydande inflytande över hur polisverksamheten bedrivs i distrikten. Styrelsen utfärdar anvisningar och föreskrifter för verksamhetens bedrivande, leder utbildning, tillsätter vissa tjänster, fördelar utrustning och administrerar ekonomi och personal.

Ansträngningar görs i dag på en rad områden att decentralisera besluten. De sakkunniga bör pröva om det också på polisväsendets område finns förutsättningar att till regional eller lokal nivå föra över uppgifter, som nu

ligger på rikspolisstyrelsen, utan att den nödvändiga samordningen eftersätts.

De sakkunniga bör i detta sammanhang, såvitt angår uppgiften att meddela anvisningar och föreskrifter, också pröva i vad mån anvisningar och föreskrifter som är av väsentlig betydelse för polisverksamheten bör underställas regeringen.

När det gäller rikspolisstyrelsen bör de sakkunnigas uppdrag inte omfatta den verksamhet som styrelsen bedriver genom sin säkerhetsavdelning.

Ett särskilt problem är polisverksamheten vid mycket allvarliga händelser, t. ex. terroristhandlingar och tagande av gisslan. De sakkunniga bör analysera de organisatoriska och tekniska problem som sådana händelser kan aktualisera. Vid utarbetandet av sina förslag bör de sakkunniga genomgående sträva efter att öka förtroendemannainflytandet på alla nivåer inom polisväsendet. De bör också överväga hur ett stärkt förtroendemannainflytande över rekryterings- och utbildningsfrågorna kan ordnas.

Den förvaltningsdemokratiska utveckling som pågår inom polisväsendet och i samhället i övrigt bör beaktas i utredningsarbetet.

Ett system med avlönade förhörsvittnen, s. k. medborgarvittnen, finns sedan år 1957 i Göteborg. Vittnena utses och avlönas av kommunen. De tjänstgör enligt turlista vid förhör under förundersökning i brottmål, är närvarande vid husrannsakan och vid införandet av omhändertagna eller gripna personer.

De sakkunniga bör, med utgångspunkt i erfarenheterna av medborgarvittnen i Göteborg, överväga behovet av medborgarvittnen och undersöka möjligheterna att införa ett liknande system i övriga polisdistrikt. Jag är medveten om att man inte utan vidare kan överföra erfarenheterna av dessa vittnens verksamhet från ett stort polisdistrikt till ett mindre, men det bör ändå vara möjligt att finna en form som gör det möjligt för polisen att få tillgång till ett medborgarvittne när detta framstår som angeläget.

Det är stora och delvis komplicerade frågor som de sakkunniga har att behandla. En del frågor kan möjligen behandlas för sig, andra måste ses i ett större sammanhang. De sakkunniga får redovisa resultatet av sitt arbete etappvis, om de så finner lämpligt.

Det skall inte ankomma på de sakkunniga att föreslå ökningar eller minskningar av de totala resurserna inom polisväsendet. Deras uppdrag i denna del bör alltså vara att pröva om polisverksamheten är rätt avvägd inom ramen för nuvarande resurser.

De förslag som de sakkunniga lägger fram och som har ekonomiska konsekvenser skall åtföljas av kostnadsberäkningar.

De sakkunniga bör samråda med andra utredningar som behandlar frågor som har anknytning till deras uppdrag.

Utredningen har under oktober 1975 hållit ett sammanträde.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

Utrikesdepartementet

Inom detta avsnitt har följande kommittéer avslutat sin verksamhet under år 1975: 3 och 4

Följande kommitté inom avsnittet fullgör inte egentligt utredningsuppdrag: 1

1. Delegationen (UD 1972:02) för utveckling av folkrättens regler om humanitet i krig

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 juli 1972 för att utveckla folkrättens regler om humanitet i krig:

Ordförande:
Lidbom, Carl G., statsråd, led. av riksdagen

Vice ordförande:
Blix, Hans M., utrikesråd (fr.o.m. den 25 april 1974)

Sakkunniga:
Blom, K. A. Birgitta, departementsråd (fr.o.m. den 13 juni 1974)
Hellström, Mats J., fil. kand., led. av riksdagen
Skarstedt, Carl-Ivar S., rättschef (fr.o.m. den 25 april 1974)
Tammelin, Lars, docent
Thunborg, Anders I., statssekreterare
Ullsten, S. K. Ola, socionom, led. av riksdagen
Wulff, Torgil H., kommendör
Åström, C. Sverker, kabinettssekreterare

Experter:
Heyman, Ove F., ambassadör (t.o.m. den 21 oktober 1975)
Karlsson, Bror A. S., hovrättsassessor (t.o.m. den 13 maj 1975)
Liljegren, Carl-Henrik S., kansliråd (fr.o.m. den 21 oktober 1975)
Prawitz, Jan, laborator
Rosenblad, Esbjörn C. A., departementssekreterare (fr.o.m. den 25 april 1974)

Sekreterare:
Hjertonsson, Karin, jur. dr (fr.o.m. den 25 april 1974)

Lokal: Utrikesdepartementet, Box 161 21, 103 23 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiven för delegationer, se 1973 års riksdagsberättelse UD 5.

Delegationen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit tre sammanträden samt haft överläggningar med olika organisationer och andra som berörs av delegationens arbete. Därutöver har sammanträden hållits med en särskild arbetsgrupp för frågan om förbud mot vissa vapen.

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

2. Sakkunniga (UD 1972:03) med uppdrag att företa en utredning angående Sveriges utvecklingssamarbete med u-länderna

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 8 december 1972 för att företa en utredning angående Sveriges utvecklingssamarbete med u-länderna:

Ordförande:

Nilsson, H. Torsten L., förutvarande utrikesminister, led. av riksdagen

Ledamöter:

Andersson, Georg L., rektor, led. av riksdagen
Gustavsson, Åke E. G., redaktör, led. av riksdagen
Johansson, Knut B. M., f.d. förbundsordförande, led. av riksdagen
Korpås, B. G. Sture, folkhögskolerektor, led. av riksdagen
Lewén-Eliasson, Anna Lisa, fru, led. av riksdagen
Måbrink, Bertil U., ombudsman, led. av riksdagen
Nilsson, Anna-Lisa, fru, led. av riksdagen
Petersson, Per M., hemmansägare, led. av riksdagen
Wirmark, B. David I., fil. kand., f.d. led. av riksdagen

Sekreterare:

Anell, Lars E. R., departementsråd

Bitr. sekreterare:

Odén, C. Bertil, avdelningsdirektör

Lokal: Utrikesdepartementet, Box 161 21, 103 23 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiven för de sakkunniga, se 1974 års riksdagsberättelse UD 3.

De sakkunniga har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit 22 sammanträden och företagit en studiresa.

De sakkunniga beräknar lämna sitt huvudbetänkande under år 1976.

3. Utredningen (UD 1974:01) rörande utrikesdepartementets organisation

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 31 maj 1974 för att utreda utrikesdepartementets organisation:

Utredningsman:
Kellberg, Love G.-A., utrikesråd

Experter:
Berg, Bertil G., expeditionsförman (fr.o.m. den 15 augusti 1974)
Bruno, Gösta F., överdirektör (fr.o.m. den 15 augusti 1974)
Johansson, Bengt A. W., departementsråd (fr.o.m. den 15 augusti 1974)
Mårtensson, Jan P. G., kansliråd (fr.o.m. den 15 augusti 1974)
Nerman, Rigel B., kontorist (fr.o.m. den 15 augusti 1974)
Palme, Thomas O. V., departementssekreterare (fr.o.m. den 15 augusti 1974)
Rosqvist, Nils O., arkivarie (fr.o.m. den 15 augusti 1974)
Ryding, Göran P. G., ambassadör (fr.o.m. den 15 augusti 1974)
Ström, Per L., förste byråsekreterare (fr.o.m. den 15 augusti 1974)
Ternström, Olov A., utrikesråd (fr.o.m. den 15 augusti 1974)

Sekreterare:
Dinkelspiel, Ulf A. R., kansliråd

Lokal: Utrikesdepartementet, Box 161 21, 103 23 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse UD 4.

Utredningen har under tiden november 1974 - april 1975 hållit 17 sammanträden med experterna.

Utredningen har den 8 april 1975 avgett betänkandet (Ds UD 1975:2) Utrikesdepartementets organisation.

Uppdraget är därmed slutfört.

4. Utredningen (UD 1974:02) rörande rekrytering, utbildning och tjänstgöringsförhållanden inom utrikesförvaltningen

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 31 maj 1974 för att utreda frågor rörande rekrytering, utbildning och tjänstgöringsförhållanden inom utrikesförvaltningen:

Ordförande:
Geijer, K. Arne, f.d. ordförande i LO, led. av riksdagen

Sakkunniga:

Håvik, I. Doris H., assistent, led. av riksdagen
Ingemarsson, J. Svante, departementsråd
Korpås, B. G. Sture, folkhögskolerektor, led. av riksdagen
Ullsten, S. K. Ola, socionom, led. av riksdagen

Experter:

Berg, Bertil G., expeditionsförman (fr.o.m. den 15 augusti 1974)
Bergkvist, Arne B. S., departementssekreterare (fr.o.m. den 15 augusti 1974)
Kellberg, Love G.-A., utrikesråd (fr.o.m. den 1 november 1974)
Mårtensson, Jan P. G., kansliråd (fr.o.m. den 15 augusti 1974)
Nerman, Rigel B., kontorist (fr.o.m. den 15 augusti 1974)
Rosqvist, Nils O., arkivarie (fr.o.m. den 15 augusti 1974)
Ryding, Göran P. G., ambassadör (fr.o.m. den 15 augusti 1974)
Ström, Per L., förste byråsekreterare (fr.o.m. den 15 augusti 1974)
Ternström, Olov A., utrikesråd (fr.o.m. den 15 augusti 1974)

Sekreterare:

Dinkelspiel, Ulf A. R., kansliråd

Lokal: Utrikesdepartementet, Box 161 21, 103 23 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse UD 5.

Utredningen har under tiden november 1974 - juli 1975 hållit 24 sammanträden.

Utredningen har den 17 juli 1975 avgett betänkandet (Ds UD 1975:3) Personalpolitik i utrikesförvaltningen.

Uppdraget är därmed slutfört.

Försvarsdepartementet

Inom detta avsnitt har följande kommittéer avslutat sin verksamhet under år 1975: 1, 3, 9 och 11

Följande kommitté inom avsnittet fullgör inte egentligt utredningsuppdrag: 6

1. 1967 års rekvisitions- och förfogandeutredning (Fö 1968:19)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 januari 1967 för att överse rekvisitions- och förfogandelagstiftningen m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 6 februari 1967):

Utredningsman:
Lundberg, N. Ragnar W., f.d. generaldirektör

Expert:
Skarstedt, Carl-Ivar S., rättschef

Sekreterare:
Forssberg, E. Olof, hovrättsassessor

Direktiven för utredningen, se 1968 års riksdagsberättelse Fö 19.

Utredningen har under tiden november 1974 - juli 1975 hållit tolv sammanträden samt haft överläggningar med vissa kontaktmän hos berörda myndigheter.

Utredningen har den 29 september 1975 avgett betänkandet (SOU 1975:65) Förfogandelagstiftningen.

Uppdraget är därmed slutfört.

2. Försvarets fredsorganisationsutredning (Fö 1968:20)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 3 februari 1967 för att utreda frågan om vissa ändringar i krigsmaktens fredsorganisation (se Post- och Inrikes tidn. den 9 februari 1967):

Ordförande:
Gustafsson, M. Gunnar, generaldirektör, led. av riksdagen

Sakkunniga:
Björk, Gunnar E., bankkonsulent, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 juni 1974)

Gustavsson, Gusti L. A., el-installatör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 juni 1974)
Hyltander, K. Gunnar E., köpman, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 juni 1974)
Strindberg, Per-Olof J., länsombudsman, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 juni 1974)
Sundström, M. Gudrun, fru, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 juni 1974)

Experter:
Bergstrand, Per-Erik, överste (fr.o.m. den 15 april 1975)
Franzén, Nils P., organisationsdirektör (t.o.m. den 30 november 1975)
Hansson, Nils O., överste
Höijer, Gunnar, krigsråd
Knutsson-Hall, Torsten K., organisationsdirektör
Larsson, Sven E., departementsråd
Lugn, P. E. Robert, överste
Månsson, E. O. Sigvard, överste av 1. graden
Nilsson, Alice H. Ch., kansliråd (fr.o.m. den 1 juni 1974)
O'Konor, Bengt G. W., kommendörkapten (t.o.m. den 30 juni 1975)
Persson, Ragnar, överste (fr.o.m. den 1 augusti 1975)
Strand, Karl-Erik, kansliråd (fr.o.m. den 15 februari 1975)
Thufvesson, Bengt E., departementsråd
Wennerhorn, Karl Otto L., departementsråd
Wigardt, Hans G. T., organisationsdirektör (fr.o.m. den 1 december 1975)

Sekreterare:
Cederwall, Ulf C., byrådirektör (fr.o.m. den 1 december 1975)
Lundbergh, Hans P. N. J., överstelöjtnant (fr.o.m. den 1 december 1975)
Wigardt, Hans G. T., organisationsdirektör (t.o.m. den 30 november 1975)

Bitr. sekreterare:
Lundbergh, Hans P. N. J., överstelöjtnant (t.o.m. den 30 november 1975)
Lyckeberg, Nils, departementssekreterare

Lokal: Fredsgatan 2, 111 52 Stockholm, tel. 11 39 35 och 11 42 85 (sekreterarna), 11 88 25 (expeditionen)

Direktiven för utredningen, se 1968 års riksdagsberättelse Fö 20. Tilläggsdirektiv se 1972 års riksdagsberättelse Fö 10 samt 1975 års kommittéberättelse Fö 2.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit 38 sammanträden samt gjort studieresor till Storbritannien, Nederländerna och Finland under sammanlagt 13 dagar. Utredningen har besökt tio förband och skolor inom armén och marinen, två regionala staber och en skola i armén.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

3. Utredningen (Fö 1970:23) rörande systemet för förmåner åt värnpliktiga m. fl.

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 16 oktober 1970 för att företa utredning rörande systemet för förmåner åt värnpliktiga m. fl. (se Post- och Inrikes tidn. den 21 november 1970):

Utredningsman:
Mellqvist, Sven A., expeditör, led. av riksdagen

Experter:
Boberg, S. Lennart M., stabskonsulent
Creutzer, Bertil R., generalmajor
Domvall, E. Göte, byrådirektör
van der Heeg, Nils H., avdelningsdirektör
Hellmér, Åke, byrådirektör
Hultan, Ivan, personaldirektör
Hårleman, Tord P. R., major (fr.o.m. den 1 juni 1974)
Karlsson, Ulf G., departementssekreterare
Norström, Gunilla K. B., generalsekreterare (fr.o.m. den 1 juni 1974)
Olofson, Erik G., byrådirektör
Reuterswärd, Carl R., byrådirektör (fr.o.m. den 1 juni 1974)
Ternemar, J. Tommy, konsulent
Terstad, J. Gösta A., kansliråd
Thorstensson, Per-Gunnar H., överstelöjtnant (fr.o.m. den 1 juni 1974)
Törnquist, Leif J. O., major (fr.o.m. den 1 juni 1974)
Virdesten, Sten G., avdelningsdirektör
Wassén, Brita E., kammarrättsråd

Sekreterare:
Virdesten, Sten G., avdelningsdirektör

Bitr. sekreterare:
Ershammar, Mats O. T., förste byråinspektör
Högberg, C. Johan H., departementssekreterare

Direktiven för utredningen, se 1971 års riksdagsberättelse Fö 17.

Utredningen har under tiden november 1974 - september 1975 hållit tolv sammanträden.

Utredningen har den 26 september 1975 avgett betänkandet (SOU 1975:73) Frivilligförsvarets förmåner.

Uppdraget är därmed slutfört.

4. Krigsmaktens förvaltningsutbildningsutredning (Fö 1971:01)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 februari 1971 för att utreda och inkomma med förslag till förvaltningsutbildning inom krigsmakten:

Utredningsman:
Nihlfors, Folke U., organisationsdirektör, f.d. led. av riksdagen

Experter:
Brantberger, Per-Gunnar, överste
Grahm, A. Folke, byrådirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Knöös, Erik O., kapten
Lindberg, R. Greger, överste
Magnusson, Lennart C. O., avdelningsdirektör
Nyberg, Stig K., studierektor
Skedinger, Arne H. E., överstelöjtnant (fr.o.m. den 1 oktober 1974)
Torfgård, Sven H. C. T., överste av 1. graden (fr.o.m. den 1 november 1974)

Sekreterare:
Dinell, Jan A. C., departementssekreterare

Lokal: Försvarsdepartementets kommittélokaler, Sehlstedtsgatan 9, 115 28 Stockholm, tel. 60 25 35 (utredningsmannen), växel 763 10 00 (sekreteraren), 67 60 71 (sekretariat)

Direktiven för utredningen, se 1972 års riksdagsberättelse Fö 19.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit 102 sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första kvartalet 1976.

5. Ledningsgruppen (Fö 1971:03) för fortsatt utveckling av försvarets planerings- och programbudgetsystem (PPBG)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 maj 1971 för att framlägga förslag rörande den slutliga utformningen av försvarets nya planerings- och budgeteringssystem samt att leda och samordna det fortsatta utvecklingsarbetet inom förenämnda område:

Ordförande:
Ehrling, G. O. Ingvar, kansliråd (fr.o.m. den 1 januari 1975)

Ledamöter:
Grape, S. Lennart, departementsråd
Petri, Gunnar G. B., kansliråd (fr.o.m. den 1 augusti 1974)

Experter:

Andersson, O. Inger S., förste byråsekreterare (t.o.m. den 2 november 1975)
Andrén, Nils B. E., professor (t.o.m. den 17 juni 1975)
Bergelin, Peter, överstelöjtnant
Bovallius, Lars K. R., avdelningsdirektör (t.o.m. den 2 november 1975)
Broström, Ulf T. F., avdelningsdirektör (t.o.m. den 17 juni 1975)
Dahlén, Rune B., avdelningsdirektör (t.o.m. den 2 november 1975)
Edman, Kurt E., krigsråd
Englund, Lars-Erik, överstelöjtnant
Ekelund, Jan C., byrådirektör (t.o.m. den 17 juni 1975)
Eriksson, Kurt L. F., laborator (t.o.m. den 17 juni 1975)
Faugert, Sven J. E., byrådirektör (t.o.m. den 2 november 1975)
Folke, U. Ingemar, överstelöjtnant
Holmberg, Gunnar E., planeringsdirektör
Kangert, Håkan, byrådirektör (t.o.m. den 17 juni 1975)
Lahrman, A. Ebbe, byråintendent (t.o.m. den 2 november 1975)
Lalin, Per Olof, revisionsdirektör (t.o.m. den 17 juni 1975)
Muld, Andres, byrådirektör (t.o.m. den 17 juni 1975)
Nilsson, Stig Å., organisationsdirektör
Olhede, Torleif E., departementssekreterare (t.o.m. den 2 november 1975)
Olsson, Jan O., departementssekreterare (fr.o.m. den 22 februari 1974)
Pellnäs, Bo, major (t.o.m. den 2 november 1975)
Persson, Lars Bertil, överstelöjtnant (t.o.m. den 17 juni 1975)
Rangne, Bo, avdelningsdirektör
Ringh, Per Arne, överstelöjtnant (t.o.m. den 17 juni 1975)
Sandberg, A. Palle G., kommendörkapten (t.o.m. den 17 juni 1975)
Stefenson, Bror P. H., kommendörkapten (t.o.m. den 17 juni 1975)
Strand, Karl-Erik, kansliråd
Wettemark, Oskar G., kapten (t.o.m. den 2 november 1975)
Österdahl, Lars-Erik O., byråchef (t.o.m. den 17 juni 1975)

Sekreterare:

Edgren, Claes A. W., överste (fr.o.m. den 1 januari 1975)

Bitr. sekreterare:

Hellman, Sven R., överingenjör
Lönnbom, Bengt A. V., överstelöjtnant (t.o.m. den 17 juni 1975)
Moberg, Sten L., t.f. organisationsdirektör (t.o.m. den 15 april 1975)
Sondén, Jan A., kommendörkapten

Lokal: Försvarsdepartementet, Regeringsgatan 1-3, Fack, 103 20 Stockholm, tel. 763 25 35 (sekreteraren)

Direktiven för ledningsgruppen, se 1972 års riksdagsberättelse Fö 20.

Ledningsgruppen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit 13 sammanträden.

Arbetet har under ledningsgruppen bedrivits i fem projektgrupper. Antalet sådana har under perioden minskat från fem till en.

Ledningsgruppen beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1976.

6. Militära pensionsåldersdelegationen (Fö 1971:04)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 24 september 1971 med uppgift att till Kungl. Maj:t lämna förslag i frågor som hör samman med genomförandet av höjningen av pensionsåldern för militär personal (se Post- och Inrikes tidn. den 8 november 1971):

Ordförande:
Wetterblad, R. Ingmar T., generaldirektör

Ledamöter:
Bodin, K. Berndt, departementssekreterare
Bäcklin, Lars R., ombudsman
Wiberg, N. Ola R., förste ombudsman
Winéus, Bengt G., departementssekreterare

Ersättare för ledamöter:
Liedberg, Anders J. B., ombudsman (för Bäcklin)
Sandberg, K. G. Ulf, ombudsman (för Wiberg)

Experter:
Lindahl, Carl-Fredrik H., överstelöjtnant
Sjöö, Curt O., överstelöjtnant (fr.o.m. den 1 juli 1975)
Tamfeldt, Bengt G., överstelöjtnant (t.o.m. den 30 juni 1975)

Sekreterare:
Stålhandske, O. Lennart, överstelöjtnant

Bitr. sekreterare:
Otterberg, L. Håkan, kapten

Lokal: Försvarsdepartementets kommittélokaler, Sehlstedtsgatan 9, 115 28 Stockholm, tel. 62 28 07 (sekreteraren)

Direktiven för delegationen, se 1972 års riksdagsberättelse Fö 21.

Delegationen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit fem sammanträden.

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

7. 1972 års värnpliktsutredning (Fö 1972:01)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 april 1972 för att utreda de värnpliktigas utbildning och utnyttjande m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 27 maj 1972):

Ordförande:
Gustavsson, Bengt T., ombudsman, led. av riksdagen

Sakkunniga:
Brännström, Roland J., verkmästare, led. av riksdagen
Enskog, Carl-Gustav B., personalchef, f.d. led. av riksdagen
Gustafsson, C. E. Torsten, lantbrukare, led. av riksdagen
Gustavsson, Åke E. G., redaktör, led. av riksdagen
Hedin, Carl Eric, lantbrukare, f.d. led. av riksdagen

Experter:
Berggren, Alf, kommendör av 1. graden
Borgquist, Frithiof, byråchef
Creutzer, Bertil R., generalmajor
Hörnquist, K. Iwan E., överste av 1. graden
Karlsson, Ulf G., departementssekreterare
Lindgren, Carl-Ivar, överste
Lugn, P. E. Robert, överste
Lyth, K. Erik, överste av 1. graden
Magneberg, Stig E., överste
Skarstedt, Carl-Ivar S., rättschef
Wagner, G. F. Wilhelm, överste

Huvudsekreterare:
Engman, O. Ingemar, departementsråd

Sekreterare:
Jansson, K. Erik, kapten
Nystedt, Stig H., t.f. avdelningsdirektör

Lokal: Försvarsdepartementets kommittélokaler, Sehlstedtsgatan 9, 115 28 Stockholm, tel. 67 18 08, 61 35 03 (sekreterarna)

Direktiven för utredningen, se 1973 års riksdagsberättelse Fö 18.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit 13 sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningen har den 6 mars 1975 avgett delbetänkandet (Ds Fö 1975:1) Konsekvenser för totalförsvaret av förändringar av värnpliktstidens längd m. m. samt den 26 november 1975 en promemoria (Ds Fö 1975:6)

Överväganden rörande grundutbildningstid till vissa befattningar för värnpliktiga inom försvarsmakten m. m.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1976.

8. 1973 års vapenfriutredning (Fö 1973:01)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 september 1973 för översyn av lagen om vapenfri tjänst och sanktionerna vid vägran att fullgöra värnpliktstjänstgöring eller vapenfri tjänst:

Ordförande:
Holmberg, Carl V., justitieråd

Sakkunniga:
Andersson, Georg L., rektor, led. av riksdagen
Gustafsson, Stig G., förbundsjurist, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 december 1974)
Möller, S. A. Birger, f.d. led. av riksdagen
Norrby, Karl-Eric, lantbrukare, led. av riksdagen
Werner, N. Mårten S., komminister, led. av riksdagen

Experter:
Sjöholm, Eric G. R., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 15 mars 1974)
Suneson, Karl-Henrik A., byrådirektör (fr.o.m. den 15 mars 1974)

Sekreterare:
Janson, Björn C., hovrättsassessor

Bitr. sekreterare:
Körlof, Björn H. B., kanslisekreterare (fr.o.m. den 4 juni 1974)
Linde, Lars B., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 augusti 1975)

Lokal: Försvarsdepartementet, Regeringsgatan 1-3, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren och bitr. sekreterarna)

Direktiven för utredningen, se 1974 års riksdagsberättelse Fö 14.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit sju sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

9. Sakkunnig (Fö 1973:02) för studier avseende utvecklingen efter år 1977 av de delar av totalförsvaret som inte omfattas av militärt försvar, civilförsvar och ekonomiskt försvar

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 20 december 1973 för studier avseende utvecklingen efter år 1977 av de delar av totalförsvaret som inte omfattas av militärt försvar, civilförsvar och ekonomiskt försvar (se Post- och Inrikes tidn. den 2 februari 1974):

Utredningsman:
Gyllö, Sture A., avdelningschef

Sekreterare:
Lundquist, David, departementssekreterare

Direktiven för den sakkunnige, se 1975 års kommittéberättelse Fö 11.

Den sakkunnige har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit 43 sammanträden med sekreteraren samt haft överläggningar med olika myndigheter och organisationer som berörs av utredningsuppdraget.

Den sakkunnige har den 1 april 1975 avgett rapporten ÖTF-studierna, lägesrapport 1975-04-01.

Visst underlag har inhämtats från de myndigheter som berörs av studierna.

Den sakkunnige har i december 1975 avgett en rapport Övrigt totalförsvar efter 1977-07-01.

Uppdraget är därmed slutfört.

10. 1974 års underrättelseutredning (Fö 1974:01)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 4 januari 1974 för att utreda riktlinjer för den militära underrättelsetjänsten m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 10 januari 1974):

Ordförande:
Rosén, Nils Gustav K. G., f.d. universitetskansler

Sakkunniga:
Axell, H. Göran, ombudsman
Clason, Anders E. V., chefredaktör
Eriksson, Nancy M., fru, f.d. led. av riksdagen
Hedlund, Gunnar, förutvarande statsråd, led. av riksdagen
Himmelstrand, J. Ulf I., professor

Experter:
Ekman, C. H. Stig, docent (fr.o.m. den 1 april 1974)
Skarvall, Karl-Erik, hovrättspresident (fr.o.m. den 6 februari 1974)

Wenblad, L. Bertil A., överstelöjtnant (fr.o.m. den 1 oktober t.o.m. den 31 december 1975)

Sekreterare:
Holmquist, K. O. Rolf, hovrättsassessor (fr.o.m. den 6 februari 1974)

Bitr. sekreterare:
Nilsson, E. Sören, departementssekreterare (fr.o.m. den 24 januari 1974)

Lokal: Handelsdepartementet, Rosenbad 2, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Fö 12.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit 13 sammanträden. Utredningen har därutöver hållit samman räden med särskilda arbetgrupper samt haft överläggningar med olika myndigheter och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

11. Expertutredningen (Fö 1974:02) angående prisreglering av försvarsutgifterna

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 17 maj 1974 för att utreda system för prisreglering av försvarsutgifterna (se Post- och Inrikes tidn. den 28 maj 1974):

Ordförande:
Nordbeck, S. E. Gunnar, departementsråd

Sakkunniga:
Hjalmarsson, S. Åke, departementssekreterare
Mäler, Karl-Göran, docent

Experter:
Billström, P. O. Frithiof, statistikchef (fr.o.m. den 27 maj 1974)
Holmberg, Gunnar E., planeringsdirektör
Hägg, Y. O. Sture, planeringsdirektör (fr.o.m. den 27 maj 1974)
Linder, F. Georg, inköpsdirektör
Thyberg, P. Erik, byråchef
Wigur, J. T. Rolf, överste

Sekreterare:
Strand, Karl-Erik, kansliråd

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Fö 13.

Utredningen har under tiden november 1974 - april 1975 hållit tolv sammanträden.

Utredningen har den 7 april 1975 avgett betänkandet (Ds Fö 1975:2) Prisreglering av försvarsutgifterna.

Uppdraget är därmed slutfört.

12. Försvarsmaktens ledningsutredning (Fö 1974:03) (FLU-74)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 20 september 1974 för att utreda det militära försvarets centrala och högre regionala ledningsorganisation m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 28 september 1974):

Ordförande:
Gustafsson, Hans L., landshövding

Sakkunniga:
Glimnér, J. Erik, hemmansägare, led. av riksdagen
Gustavsson, Åke E. G., redaktör, led. av riksdagen
Göransson, J. Olle, verkmästare, led. av riksdagen
Lindblad, Hans B., redaktör
Träff, Sven-Olov A., direktör, led. av riksdagen

Experter:
Bodin, K. Berndt, departementssekreterare
Högberg, Lars G., fil. lic. (fr.o.m. den 12 december 1974)
Jarmar, L. Håkan, organisationsdirektör
Larsson, J. Krister L., överstelöjtnant (fr.o.m. den 15 januari 1975)
Olhede, Torleif E., departementssekreterare
Samuelson, Ulf G., kommendörkapten (fr.o.m. den 15 januari 1975)
Skoglund, Claes G., generalmajor
Winblad, Harry W., överste (fr.o.m. den 15 januari 1975)

Sekreterare:
Ludvik, Klaus, organisationsdirektör

Bitr. sekreterare:
Moberg, Sten L., t.f. organisationsdirektör (t.o.m. den 31 augusti 1975)
Nyman, Bengt O. P., byrådirektör (fr.o.m. den 18 augusti 1975)

Lokal: Fredsgatan 2, 111 52 Stockholm, tel. 763 37 80 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Fö 14.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit 20 sammanträden.

Utredningen har den 22 oktober 1975 till berörda myndigheter remitterat en arbetspromemoria Organisationsalternativ för försvarsmaktens centrala ledning.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

13. 1974 års försvarsutredning (Fö 1974:04)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 25 oktober 1974 för att utreda totalförsvarets fortsatta utveckling m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 9 november 1974):

Ordförande:

Thunborg, Anders I., statssekreterare

Sakkunniga:

Bengtsson, Karl F., verkmästare, led. av riksdagen
Gustafsson, M. Gunnar, generaldirektör, led. av riksdagen (t.o.m. den 30 juni 1975)
Gustafsson, C. E. Torsten, lantbrukare, led. av riksdagen
Gustavsson, Bengt T., ombudsman, led. av riksdagen
Göransson, J. Olle, verkmästare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 juli 1975)
Petersson, Per M., hemmansägare, led. av riksdagen
Theorin, K. Maj Britt M., sekreterare, led. av riksdagen

Experter:

Broström, Ulf T. F., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 21 november 1974)
Ehrling, G. O. Ingvar, kansliråd (fr.o.m. den 21 november 1974)
Eklund, C. Gunnar, generallöjtnant (fr.o.m. den 21 november 1974)
Grape, S. Lennart, departementsråd (fr.o.m. den 21 november 1974)
Hellman, Sven R., överingenjör (fr.o.m. den 21 november 1974)
Karlsson, Ulf G., departementssekreterare (fr.o.m. den 21 november 1974)
Leifland, Leif, utrikesråd (fr.o.m. den 21 november 1974)
Nordbeck, S. E. Gunnar, departementsråd (fr.o.m. den 21 november 1974)
Orrö, Sven-Erik O., kansliråd (fr.o.m. den 21 november 1974)
Petri, Gunnar G. B., kansliråd (fr.o.m. den 21 november 1974)
Thyberg, P. Erik, byråchef (fr.o.m. den 21 november 1974)
Wigur, J. T. Rolf, överste (fr.o.m. den 21 november 1974)

Huvudsekreterare:

Engman, O. Ingemar, departementsråd

Sekreterare:

Bergquist, Mats F. Th., departementssekreterare (fr.o.m. den 21 november 1974)

Englund, Lars-Erik, överstelöjtnant (fr.o.m. den 21 november 1974)

Sagrén, K. Åke, överstelöjtnant (fr.o.m. den 21 november 1974)

Sondén, Jan A., kommendörkapten (fr.o.m. den 21 november 1974)

Lokal: Fredsgatan 2, 111 52 Stockholm, tel. 763 37 86 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Fö 15.

Kompletterande direktiv (anförande av statsrådet Holmqvist till protokoll vid regeringssammanträde den 9 oktober 1975):

Regeringen har genom beslut den 25 oktober 1974 bemyndigat chefen för försvarsdepartementet att tillkalla höst sju sakkunniga för att överväga och lämna förslag om totalförsvarets fortsatta utveckling m. m. De sakkunniga som tillkallats genom beslut den 25 oktober 1974 arbetar under namnet 1974 års försvarsutredning.

Riksdagens försvarsutskott har (FöU 1975:13) bl. a. anfört att frågan om särskilda åtgärder för att underlätta investeringar i rationaliseringssyfte återspeglar det planeringsproblem som uppkommer när man vill ändra fredsorganisationen i syfte att prioritera utbildning och materielanskaffning. Inom en bestämd ekonomisk ram uppkommer en besvärande konkurrens mellan medelsbehoven för rationaliseringsinvesteringar och för bl. a. anskaffning av betydelsefull materiel. Det var mot denna bakgrund utskottet i samband med 1972 års försvarsbeslut uttalade att särskilda åtgärder borde vidtas för att underlätta investeringar i rationaliseringssyfte.

Utskottet anförde vidare att enligt de anvisningar som regeringen den 6 mars 1975 har lämnat för programplaneringen för perioden 1976/77 — 1980/81 skall vid planeringen för det militära försvaret förutsättas att något medelstillskott till utgiftsramen för investeringar i form av långsiktig kredit e. d. inte kommer att erhållas. Enligt vad utskottet hade inhämtat var syftet med detta att i de nya programplanerna få underlag för att bedöma vilka senareläggningar av investeringar som blir aktuella och vilka materielanskaffningar m. m. som inte kan planeras in med denna förutsättning.

Utskottet ville för sin del godta att man först under hösten 1975 tar ställning till behovet av en särskild kredit eller andra åtgärder i syfte att underlätta de personalbesparande omorganisationer som är aktuella. Frågan borde redovisas för riksdagen senast under våren 1976.

Utskottet anförde vidare att frågan från planeringssynpunkt har anknytning till systemet med särskilda försvarsbeslut vart femte år och angivande av horisontella planeringsramar även när kostnadskrävande omstruktureringar förestår. Vidare finns ett samband bl. a. med de kommande övervägandena inom 1974 års försvarsutredning såvitt gäller planeringsinriktningen inom det militära försvaret efter år 1977. Som försvarsutskottet tidigare hade anfört är det inte minst fråga om att skapa klarhet och stadga när det gäller förutsättningarna för den långsiktiga planeringen. Mot denna bakgrund förordade utskottet nu att regeringen uppdrar åt försvarsutredningen att överväga frågan och redovisa resultaten härav i sådan tid att de kan ligga till grund för regeringens anvisningar när

det gäller programplaneringen för perioden 1977/78 — 1981/82.

Riksdagen har som sin mening givit regeringen tillkänna vad utskottet anförde (rskr 1975:122).

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen uppdrar åt 1974 års försvarsutredning att överväga om behov föreligger av särskilda åtgärder för att underlätta personalbesparande omorganisationer i enlighet med vad försvarsutskottet anfört i sitt förenämnda betänkande 1975:13.

Utredningens överväganden och förslag bör föreligga vid utarbetande av regeringens ansvisningar avseende programplaneringen för perioden 1977/78 — 1981/82.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit 25 sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

14. Utredningen (Fö 1974:05) om översyn av tjänstereglementet för krigsmakten

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 22 november 1974 för översyn av tjänstereglementet för krigsmakten (se Post- och Inrikes tidn. den 14 december 1974):

Ordförande:
Skarstedt, Carl-Ivar S., rättschef

Ledamöter:
Hårdefelt, S. Börje, tf. rättschef
Peyron, Gustaf F. C., generalmajor

Huvudsekreterare:
Forssberg, E. Olof, hovrättsassessor

Sekreterare:
Andersson, Jan-Åke L., major
Pettersson, Lars-Olov, departementssekreterare

Lokal: Försvarsdepartementet, Regeringsgatan 1-3, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreterarna)

Direktiv (anförande av statsrådet Holmqvist till statsrådsprotokollet den 22 november 1974):

Kungl. Maj:t har i olika kungörelser, instruktioner, reglementen m. m. meddelat föreskrifter för verksamheten inom krigsmakten. Föreskrifterna avser oftast särskilda verksamhetsområden, såsom operativ verksamhet, verksamhet rörande mobilisering, utbildning, taktik, organisation, utrustning, personal, långsiktsplanering, särskilda åtgärder för att hävda landets oberoende m. m. Vissa grundläggande och för all personal gällande

förskrifter finns i Tjänstereglemente för krigsmakten (TjRK) som har utfärdats av Konungen i kommandoväg. Nu gälllande TjRK trädde i kraft den 1 oktober 1960. I reglementet har därefter vidtagits flera ändringar.

TjRK gäller i princip för hela krigsmakten. I fråga om sådan civil personal vid krigsmakten som inte är krigsmän samt för verksamheten vid krigsmaktens centrala förvaltningsmyndigheter och gemensamma institutioner gäller dock reglementet bara i begränsad omfattning. Reglementet gäller också för personal som inte tjänstgör vid krigsmakten, om personalen är att hänföra till krigsmän. Det tillämpas i såväl fred som krig.

TjRK innehåller — förutom en avdelning med definitioner och beteckningar samt ett inledande avsnitt — 27 kapitel som vart och ett består av flera moment. Reglementet innehåller vidare ett flertal bilagor.

Sedan år 1960, då TjRK fastställdes, har många och stora förändringar skett inom det civila samhällslivet, inte minst på utbildningsväsendets område. Bl. a. har de studerande fått ett större inflytande vilket har förbättrat samarbetet och skapat friare umgängesformer mellan lärare och elever. Detta förhållande har i sin tur påverkat ungdomens attityd till de militära formerna, vilka i många fall upplevs som otidsenliga. Värnpliktiga som fullgör sin grundutbildning har också riktat kritik mot TjRK för att det på många punkter inte står i samklang med moderna tänkesätt.

Också den fast anställda personalen har fört fram kritik. Sålunda har plutonsofficersförbundet i en skrivelse den 12 november 1974 till chefen för försvarsdepartementet bl. a. framhållit att utvecklingen kräver att individen får möjligheter att påverka sin arbetsmiljö och arbetssituation men att dessa möjligheter begränsas av gällande reglementen.

Föreskrifterna i TjRK är av skiftande karaktär och spänner över stora områden. Många bestämmelser rör frågor som har nära samband med vad som brukar hänföras till privatlivet. Jag tänker här på föreskrifter om klädsel, hälsning, personlig hygien m. m. Regler av denna typ bör stå i överensstämmelse med rådande uppfattningar i samhället i övrigt. Det måste dock beaktas att tjänsten under fältförhållanden i hög grad påverkar de inre förhållandena i krigsförbanden.

Som jag nämnde inledningsvis har nuvarande TjRK ändrats på många punkter och anledningen till flera av dessa ändringar har varit just en strävan att anpassa reglerna till utvecklingen i samhället. Förutom de synpunkter som avser det sakliga innehållet har också från flera håll uttalats att TjRK är omodernt såväl i fråga om språket som till sin allmänna utformning.

Även jag anser att TjRK — trots de ändringar som fortlöpande har ägt rum — inte fyller tidens krav. Det är i många delar till både innehåll och utformning föråldrat och svarar inte mot de anspråk som man har rätt att ställa på ett reglemente som är av så grundläggande betydelse för den dagliga verksamheten inom krigsmakten. Jag finner därför att en total översyn av TjRK bör ske. Uppgiften bör anförtros åt särskilda sakkunniga.

De sakkunniga bör lägga fram förslag till ett nytt tjänstereglemente för krigsmakten. Utgångspunkten bör vara att reglementet liksom i dag skall gälla såväl i krig som i fred. Vid utformningen av reglementet bör särskild hänsyn tagas till att krigets krav också påverkar krigsmaktens verksamhet i fred. Å andra sidan bör det vara en strävan att så långt det är möjligt anpassa föreskrifterna till motsvarande regler inom samhället i övrigt. Särbestämmelser för den militära verksamheten bör förekomma endast i den mån de är nödvändiga för att upprätthålla krigsmaktens effektivitet.

Särskild omsorg bör läggas ned på att få fram moderna föreskrifter på sådana områden som har samband med privatlivet.

De sakkunniga bör utöver vad jag nyss framhöll inte bindas genom några mera preciserade direktiv. Jag skall emellertid i det följande ange några frågor som jag anser att de sakkunniga särskilt bör beakta.

Utvecklingen i samhället präglas av en fortgående demokratisering inom skilda områden. Under senare tid har uppmärksamheten i hög grad inriktats på att öka de anställdas inflytande över förhållandena på sina arbetsplatser. Motsvarande uppmärksamhet har — som jag tidigare framhållit — riktats på de studerandes inflytande på sina förhållanden. Nyligen har lagts fram förslag som syftar till att öka de boendes inflytande över bostadsproduktionen och miljöutformningen. Viktiga åtgärder har vidtagits för att stärka konsumenternas ställning.

Mot bakgrund av de olika åtgärder som sålunda vidtagits för att bredda och fördjupa företagsdemokratin, inte minst för de anställda, är det naturligt att man också uppmärksammar möjligheterna för de värnpliktiga att påverka sina förhållanden. Detta har också i viss mån skett genom bl. a. pågående försök med fördjupad företagsdemokrati. Formerna för medinflytandet måste givetvis ha sin utgångspunkt i ett regelsystem. Det faller sig därför naturligt att de sakkunniga överväger möjligheterna att ta in bestämmelser om ett sådant medinflytande i tjänstereglementet. Ett särskilt problem när det gäller medinflytandefrågor inom krigsmakten är de skilda förhållanden som gäller för å ena sidan de anställda och å andra sidan de värnpliktiga. Detta kan ibland skapa intressekonflikter. De sakkunniga bör överväga behovet av samarbete i företagsdemokratiska frågor mellan dessa båda kategorier.

Som jag förut angav spänner föreskrifterna i TjRK över stora områden. Åtskilliga föreskrifter rörande den fast anställda personalen griper in på området för statstjänstemannalagstiftningen. Det bör ankomma på de sakkunniga att pröva behovet av sådana föreskrifter i TjRK.

TjRK innehåller också föreskrifter om tystnadsplikt. Enligt den nya regeringsformen får yttrandefriheten mot allmänheten inte inskränkas annat än genom lag eller — i fråga om offentliga funktionärer — genom förordning av regeringen efter bemyndigande i lag. Föreskrifterna i TjRK om tystnadsplikt bör sålunda transformeras om till lag eller förordning. De sakkunniga bör särskilt undersöka om TjRK innehåller andra föreskrifter som på grund av regeringsformen eller av andra skäl bör utfärdas i annan ordning.

Många beslut som fattas i ärenden rörande tillämpningen av TjRK kan i sista hand överklagas till Kungl. Maj:t. På senare år har strävandena varit att minska antalet regeringsärenden genom delegation till underordnad myndighet. De sakkunniga bör mot bakgrund härav pröva om inte fullföljdsrätten i ärenden som här avses bör inskränkas så att prövningen i sista hand förläggs till annan instans än Kungl. Maj:t.

Utredningsarbetet bör bedrivas så att de sakkunniga i första hand kan överlämna förslag till nya föreskrifter. Särskild vikt bör läggas vid att utforma föreskrifterna på ett lättillgängligt språk. Utformning av detaljerade motiv bör förekomma endast i den utsträckning som kan anses nödvändig för regeringens fortsatta handläggning av ärendet.

De sakkunniga bör bedriva sitt arbete i nära kontakt med berörda personalorganisationer och representanter för de värnpliktiga.

Utöver vad jag har nämnt bör det stå de sakkunniga fritt att också föreslå ändringar i andra reglementen eller bestämmelser som de sakkunniga finner ha samband med översynsarbetet.

Utredningen har under tiden december 1974 - oktober 1975 hållit sju sammanträden. Utredningen har haft överläggningar med särskilt utsedda kontaktmän hos myndigheter och organisationer som berörs av utredningens arbete.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

15. Beredningen (Fö 1975:01) för det fortsatta arbetet om kvinnan i försvaret (BKF)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 27 februari 1975 för det fortsatta arbetet om kvinnan i försvaret (se Post- och Inrikes tidn. den 13 mars 1975):

Ordförande:

Frändås, S. G. Berit, adjunkt, led. av riksdagen

Sakkunniga:

Barke, Christine, vice ordförande i Riksförbundet Sveriges lottakårer

Larsson, Carl-Otto, överste

Experter:

Adolfsson, Jens, förste ombudsman (fr.o.m. den 1 juli 1975)

Ershammar, Mats O. T., förste byråinspektör (fr.o.m. den 15 april 1975)

Granath, Sölve O., förste ombudsman (fr.o.m. den 18 april 1975)

Hultan, Ivan, personaldirektör (fr.o.m. den 6 maj 1975)

Sjöö, Curt O., överstelöjtnant (fr.o.m. den 18 april 1975)

Lokal: Kommendörsgatan 28, 5 tr., 114 48 Stockholm, tel. 61 58 16 (Ershammar)

Direktiv (anförande av statsrådet Holmqvist till protokoll vid regeringssammanträde den 27 februari 1975):

Antalet anställda på hel- och deltid inom försvarsmakten utgjorde i slutet av 1974 ca 49 000. Av dessa var ca 11 200 kvinnor, vilka praktiskt taget uteslutande var civilanställda. Antalet utgjorde ca 40 % av den civila personalen inom försvaret.

Under de senaste åren har frågan om att skapa ökade möjligheter för kvinnor att få anställning inom försvarsmakten behandlats i åtskilliga sammanhang. 1972 års värnpliktsutredning har i betänkandet (Ds Fö 1973:1) Kvinnor i det militära försvaret gjort en översiktlig studie av hithörande frågor. Detta betänkande har remissbehandlats.

Utredningen har i sitt betänkande belyst tre problem, nämligen

a) konsekvenserna av att låta den utbildningsplikt inom totalförsvaret som nu hänför sig till män även avse kvinnor,

b) möjligheterna att ge erforderlig militär utbildning åt de kvinnor som vill skaffa sig kompetens för anställning som befäl inom försvaret samt

c) förutsättningarna att genom utbildningsplikt fylla det personalbehov inom krigsorganisationen som f. n. tillgodoses genom frivilligt utbildade avtalsbundna kvinnor ur de kvinnliga frivilligorganisationerna.

Utredningen har för sin del avvisat såväl tanken på en kvinnlig värnplikt (punkt a) som förslaget om att införa en tjänsteplikt (punkt c). När det gäller möjligheterna att låta kvinnor anställas som befäl förordar utredningen en översyn av gällande bestämmelser angående rekrytering och utbildning för anställning som befäl inom försvaret.

Remissinstanserna har på det hela taget tillstyrkt utredningens förslag.

På skilda områden markeras i dag strävandena till ökad jämställdhet mellan män och kvinnor. Delegationen för jämställdhet mellan män och kvinnor (Ju 1973:03) är regeringens instrument för att samordna dessa strävanden. Utbildningsväsendets utbyggnad och utformning underlättar kvinnornas möjligheter att få yrkesutbildning. Genom en utbyggnad av barntillsynen har i allt fler familjer båda föräldrarna kunnat ta förvärvsarbete.

Jag har i skilda sammanhang framhållit att man inom försvarsmakten, trots de särpräglade förhållanden som i vissa avseenden gäller för verksamheten, måste anpassa sig till reformsträvandena på övriga områden av samhällslivet. Jag anser därför att man nu, i enlighet med värnpliktsutredningens förslag, bör föra det påbörjade arbetet att skapa möjligheter för kvinnor att få anställning i det militära försvaret vidare. Med hänsyn till att denna fråga har viss anknytning till bl. a. arbetet med den framtida befälsordningen bör den fortsatta beredningen utföras av särskilt tillkallade sakkunniga inom försvarsdepartementet.

Såväl värnpliktsutredningen som den övervägande delen av remissinstanserna har tagit avstånd från tanken att införa allmän värnplikt för kvinnor. Även jag anser att frågan om en allmän värnplikt för kvinnor bör uteslutas från det kommande beredningsarbetet. Inte heller bör uppdraget innefatta frågan om att skapa ett tjänstepliktssystem för uppgifter som nu fullgörs genom frivilliga insatser.

Beredningsarbetet bör i en första etapp avse tjänster där uppgifterna inte är av stridande karaktär och därför bör kunna besättas även av kvinnor. Beredningen bör i detta sammanhang överse fördelningen av tjänster på militära civilmilitära och civila tjänster.

Beredningsarbetet måste även innefatta frågor om den utbildning som kan behövas och vilka organisatoriska och övriga konsekvenser som förslagen medför. Uppdraget avser hela försvarsmakten.

Särskilda kostnadsberäkningar skall upprättas.

Beredningen har under tiden mars - oktober 1975 hållit åtta sammanträden.

Beredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

16. Försvarets gymnasieutredning (Fö 1975:02)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 7 maj 1975 för utredning om försvarets gymnasiala utbildning (se Post- och Inrikes tidn. den 31 maj 1975):

Ordförande:

Wååg, Nils Erik, byggnadsingenjör, led. av riksdagen

Experter:

Hammarström, P. Rickard, studierektor (fr.o.m. den 16 juni 1975)

Lundin, Åke E., överstelöjtnant (fr.o.m. den 16 juni 1975)

Nicklasson, Stina, skolinspektör (fr.o.m. den 16 juni 1975)

Norenberg, Bertil W., studierektor (fr.o.m. den 16 juni 1975)

Nyberg, Stig K., studierektor (fr.o.m. den 16 juni 1975)

Palm, Hans G. G., departementssekreterare (fr.o.m. den 16 juni 1975)

Sekreterare:

Ekberg, S. Britta, departementssekreterare (fr.o.m. den 16 juni 1975)

Lokal: Försvarsdepartementet, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiv (anförande av statsrådet Holmqvist till protokoll vid regeringssammanträde den 7 maj 1975):

Inom försvaret bedrivs gymnasial utbildning huvudsakligen vid försvarets gymnasieskola (FGS) i Uppsala, marinens tekniska skola i Karlskrona (MTS) och Herrevadsklosterskola (Hvks) i Ljungbyhed. Eleverna vid försvarets gymnasieskolan kommer från alla tre försvarsgrenarna. Förutom utbildningen vid de tre nämnda skolorna sker s. k. kompletterings- och påbyggnadsutbildning på huvudsakligen grundskolenivå samt yrkesinriktad utbildning på gymnasial nivå i resp. försvarsgrens regi på ett flertal orter.

Riksrevisionsverket (RRV) har i en skrivelse i mars 1973 föreslagit att den gymnasiala utbildningen inom försvaret omprövas. Förslagen bygger på en genomförd förvaltningsrevision vid FGS, MTS och Hvks.

Försvarets skolnämnd har yttrat sig över RRV:s skrivelse.

Av RRV:s rapport och försvarets skolnämnds yttrande framgår att det finns flera skäl som talar för att försvarets särskilda gymnasieskoleutbildning avvecklas.

Det allmänna skolväsendet kan i dag ge den utbildning i allmänna ämnen som behövs för bl. a. försvarets personal. Gymnasieskola med treåriga linjer och tvååriga teoretiska linjer finns i dag på ca 120 orter. Kommunal vuxenutbildning med gymasiala kurser anordnas dessutom på ett betydligt större antal orter. Slutligen finns två riksrekryterande statliga vuxenskolor, varav en även ger möjligheter till brevskolestudier.

Nuvarande centralisering av gymnasieskoleutbildningen för försvarets del leder till besvärande omställningar för de studerande och deras familjer. Regeringen har i flera fall haft att pröva ansökningar från enskilda elever om att få fullgöra sin gymnasieskoleutbildning på hemorten.

Även från kostnadssynpunkter finns skäl att överväga en avveckling av den särskilda gymnasieskoleutbildningen inom försvaret. För försvarets gymnasieskola tillkommer att arméns kompaniofficersskola, som ger gymnasieskolan administrativ service, skall omlokaliseras till Skövde (prop. 1973:135, FöU 1973:26, rskr 1973:382).

Mot här angiven bakgrund bör uppdras åt en sakkunnig att utreda möjligheterna och föreslå åtgärder och tidpunkter för att överföra hela eller delar av den gymnasiala utbildningen vid försvarets gymnasieskola,

marinens tekniska skola och Herrevadsklosterskolan till det allmänna utbildningsväsendet. Härvid bör övervägas vilken skolform som bäst kan till godose försvarets behov av gymnasial utbildning.

I uppdraget bör även ingå att se över behovet av kompletterings- och påbyggnadsutbildning (K-P utbildning) i allmänna ämnen på grundskolenivå och i vissa fall på gymnasial nivå samt om och hur detta behov kan tillgodoses genom det allmänna skolväsendet. I dessa frågor bör samråd ske med skolöverstyrelsen. Härvid bör även klargöras hur berörda studerande skall kunna beredas plats i gymnasieskolan.

Om studierna förläggs till hemorten kan det föreligga ett behov från förbandets sida att kontinuerligt ha kontakt med den studerande. Även detta förhållande bör beaktas i utredningsarbetet.

Konsekvenserna för elever och för anställd personal vid försvarets skolor bör redovisas. Samråd kan här behöva ske med försvarets personalnämnd, berörda personalorganisationer och statens personalnämnd.

Eventuell påverkan på rekryteringen och elevernas praktiktjänstgöring bör belysas.

Den nuvarande utbildningen i allmänna ämnen är anpassad till försvarets särskilda behov. Det bör därför redovisas i vilken utsträckning elevernas studietid förändras genom att denna utbildning måste ges som komplettering utöver det allmänna utbildningsväsendets kurser. Samtidigt bör undersökas om alla förekommande ämnen i det allmänna utbildningsväsendet är nödvändiga för försvarets behov.

Kostnadsberäkningar i övrigt och förslag till eventuella författningsändringar bör upprättas.

Om förslag lämnas till avveckling av FGS, bör tidpunkter för denna avveckling tidsmässigt samordnas med omlokaliseringen av arméns kompaniofficersskola. Om ett sådant förslag inte lämnas eller samordning av olika skäl inte är möjlig måste behovet av åtgärder för att lösa skolans administrativa service m. m. beaktas.

Uppdraget bör fullgöras i nära kontakt med försvarsdepartementets befälsordningsgrupp (BOG) för att dess överväganden rörande den framtida befälsstrukturen inom försvarsmakten skall kunna beaktas.

Uppdraget bör slutredovisas före 1977 års utgång. Förslag till delåtgärder bör dock kunna lämnas fortlöpande.

Utredningen har under tiden juni - oktober 1975 hållit två sammanträden.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

17. Utredningen (Fö 1975:03) om skyddsrumsfrågor

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 18 juni 1975 för att lämna förslag till bestämmelser för övergången till ändrat skyddsrumssystem (se Post- och Inrikes tidn. den 5 juli 1975):

Ordförande:

Gustafsson, M. Gunnar, generaldirektör

Ledamöter:

Welin, E. Gösta, direktör

Wiklund, Svea S. S., fru, led. av riksdagen
Williamsson, Uno E. I., länsråd

Experter:
Janson, Björn C., hovrättsassessor
Krona, Kurt, sektionschef (fr.o.m. den 15 november 1975)
Lagerblad, J. Peter, departementssekreterare
Terstad, I. Gösta A., kansliråd

Sekreterare:
Tjörneryd, John E. E., byråchef

Lokal: Civilförsvarsstyrelsen, Fack, 162 10 Vällingby, tel. 37 26 00 (sekreteraren)

Direktiv (anförande av statsrådet Holmqvist till protokoll vid regeringssammanträde den 18 juni 1975):

Enligt beslut av riksdagen skall ett nytt system införas för skyddsrumsbyggandet och finansieringen av detta (prop. 1975:21, FöU 1975:17, rskr 1975:174). Civilförsvarslagens regler om skyddsrum har ändrats i enlighet härmed.

Det nya systemet innebär bl. a. att tillkomsten av nya skyddsrum skall grundas på en planläggning som utförs av kommunerna. Skyddsrum skall sålunda inte som f. n. anordnas i varje enskild anläggning eller byggnad. Planläggningen skall samordnas med bebyggelseplaneringen i kommunen och redovisas i skyddsrumsplaner. I skyddsrumsplan skall bl. a. anges det antal skyddsrumsplatser som behövs, de skyddsrum som redan finns och behovet av nya skyddsrum. Skyddsrum skall anordnas i samband med att nya anläggningar och byggnader uppförs.

Kommunerna får genom det nya systemet inflytande över hur skyddsrumsfrågorna löses och ansvar för att de resurser som ställs till förfogande utnyttjas på ett ändamålsenligt sätt. Skyddsrummen skall alltjämt betalas av dem som uppför nya anläggningar och byggnader i skyddsrumsorterna. En särskild skyddsrumsavgift skall, utom för bostäder, tas ut av anläggningens eller byggnadens ägare. Ett schablonmässigt bidrag skall vidare utgå till den som anordnar skyddsrumsplats enligt skyddsrumsplan.

I enlighet med tidigare principer har bara de grundläggande bestämmelserna om skyddsrum och deras anordnande tagits in i civilförsvarslagen. Den närmare regleringen skall som förut ske bl. a. genom verkställighetsföreskrifter till lagen. Sålunda måste civilförsvarskungörelsen (1960:377) ändras och tillämpningsföreskrifter i övrigt utarbetas. Vidare skall skyddsrumsplaner vara uppgjorda av kommunerna för att den nya ordningen skall kunna tillämpas. Anvisningar och normer för planläggningen bör utformas i vad avser indelning av tätort i skyddsrumsområden, beräkning av skyddsbehov i sådana områden, placering av skyddsrum med hänsyn till deras utnyttjande, lämpliga skyddsrumslösningar m. m. Vidare måste underlag tas fram för bestämning av den ersättning som skall utgå till dem som anordnar skyddsrum och den däremot svarande särskilda skyddsrumsavgift som skall erläggas. Normer eller genomarbetade exempel bör även finnas för att främja goda skyddsrumslösningar.

Förberedelserna för det nya systemet är omfattande och berör olika intresseområden. Bl. a. bör aktuell utveckling på samhällsplaneringens område beaktas och kommunal erfarenhet utnyttjas när anvisningar för kommunernas planläggning utarbetas. Jag föreslår att sakkunniga tillkallas för att förbereda införandet av det nya systemet.

De sakkunniga skall utarbeta och till försvarsdepartementet inkomma med förslag till anvisningar för upprättande av skyddsrumsplaner samt normer för beräkning av ersättning till dem som anordnar skyddsrum och för beräkning av däremot svarande skyddsrumsavgift. Ersättningen till den som anordnar skyddsrum skall endast utges för de skyddsrumsspecifika merkostnaderna. Till ledning för dessa beräkningar skall de sakkunniga lämna förslag till schabloner. De skall vidare lämna förslag till ändringar i civilförsvarskungörelsen och bestämmelser i övrigt som behövs för det nya systemets införande. I uppgiften bör också ingå att förbereda de frågor som har samband med den administrativa tillämpningen av systemet. De sakkunniga bör vidare i samråd med civilförsvarsstyrelsen verka för att myndigheter, kommuner och byggnadsföretag m. fl. informeras om det nya skyddsrumssystemet och om de förberedelser som pågår för dess införande.

De sakkunniga bör särskilt beakta att normalkostnaden för skyddsrumsplats och skyddsrumsavgiftens storlek anpassas så att eventuella risker för regionala olikheter undviks när det gäller den ekonomiska belastningen. Vidare bör anvisningarna för skyddsrumsplanläggningen utarbetas med hänsyn till det pågående arbetet på en ny byggnads- och planlagstiftning. De sakkunniga bör också med beaktande av vad försvarsutskottet (FöU 1975:17) anfört belysa de frågor som har samband med kommunernas medverkan vid skyddsrumsbyggandet samt hur det nya finansieringssystemet skall kunna samordnas med det system som gäller för bostadsfinansieringen.

De sakkunniga bör avge sina förslag successivt med hänsyn till att det nya systemet skall i sin helhet vara infört den 1 juli 1979. De bör i sitt arbete särskilt beakta erfarenheterna av den försöksverksamhet som pågår inom civilförsvarsstyrelsens verksamhetsområde. Jag räknar med att styrelsen och särskilt dess tekniska expertis biträder de sakkunniga vid beredningen av de frågor som skall lösas.

Utredningen har under tiden augusti - november 1975 hållit tre sammanträden.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

18. Utredningen (Fö 1975:04) om inflytande m. m. inom värnpliktsutbildningen

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 18 juni 1975 för översyn av medbestämmande och inflytande inom utbildningen i det militära försvaret (se Post- och Inrikes tidn. den 11 juli 1975):

Ordförande:

Larsson, Ulf O., t.f. statssekreterare

Ledamöter:

Andersson, Uno, sektionsordförande
Johansson, O. Mauritz, förste ombudsman
Månsson, E. O. Sigvard, överste av 1. graden
Sandberg, Ulf K., ombudsman
Selö, Christer, värnpliktig
Svensson, Raymond, värnpliktig

Sekreterare:

Höglund, G. Z. Margrethe, sekreterare (fr.o.m. den 1 november 1975)

Bitr. sekreterare:

Ekberg, Britta S., departementssekreterare (fr.o.m. den 25 september 1975)
Pettersson, Lars-Olov, departementssekreterare (fr.o.m. den 25 september 1975)

Lokal: Fredsgatan 2, 111 52 Stockholm, tel. 763 37 83 (sekreteraren)

Direktiv (anförande av statsrådet Holmqvist till protokoll vid regeringssammanträde den 18 juni 1975):

Utvecklingen i vårt samhälle präglas bl. a. av att den politiska och sociala utvecklingen i ökad omfattning leds av strävandena att praktiskt förverkliga gemensamma demokratiska ideal. Därvid står individen och individens rätt och möjligheter till självförverkligande och utveckling i förgrunden. Förändringarna inom bl. a. utbildningsväsendet och arbetslivet visar detta. Inom skolans område står individen i centrum för verksamheten. Ändrade relationer mellan de i skolan verksamma och ansvarsfördelningen mellan dessa och de för skolan ansvariga diskuteras. Inom arbetslivet finns parallellt med förstärkningen av tryggheten för de anställda en ökad strävan att vidga den enskildes inflytande. Dessa strävanden har bl. a. kommit till uttryck i bestämmelser om anställdas representation i företags och myndigheters styrelser samt skyddsombudens och de fackliga förtroendemännens ställning på arbetsplatsen. Genom arbetsrättskommitténs förslag har ett flertal reformförslag aktualiserats som avser att öka de anställdas inflytande över arbetsmiljö och arbetsvillkor. Denna utveckling präglar också försvaret.

För att kunna bevara och utveckla försvarets förankring i samhällslivet måste strävan vara att utveckla arbetsformer och tjänstgöringsvillkor inom försvaret i takt med och under påverkan av den allmänna samhällsutvecklingen. Förutsättningarna för att värnpliksförsvaret skall ge den önskade värnkraften är direkt beroende av i vilken utsträckning den enskilde känner sig engagerad och delaktig i ansvaret för försvaret. Värnpliksutbildningens utformning liksom de övriga villkor som gäller för de värnpliktiga måste ständigt kritiskt granskas och omprövas. Särskild hänsyn måste tas till nya faktorer som påverkar värnpliktsutbildningen.

Den fast anställda personalen som har hand om värnpliktsutbildningen möter krav på utbildningens utformning och uppläggning från värnpliktiga som i många fall kommer direkt från det allmänna skolväsendet. För både de militära lärarna och de värnpliktiga eleverna måste former utvecklas för ett ökat inflytande över bl. a. utbildningens planering och utformning på

lokal nivå.

Jag vill i detta sammanhang erinra om de riktlinjer för värnpliktspolitiken som redovisades hösten 1974 och som ansluter till de här inledningsvis redovisade principerna. Vidare anordnades i försvarsdepartementets regi tidigare i år en konferens om demokratin inom försvaret. Därvid framfördes önskemål om en fortsatt utveckling av formerna för inflytande över arbets- och utbildningsförhållandena inom försvaret.

Sedan ett par år tillbaka har viss försöksverksamhet med ökat inflytande för de värnpliktiga bedrivits inom försvarsmakten. Försöken har framför allt gällt en utvidgning av informations- och nämndverksamheten till fler nivåer inom utbildningsenheterna. Med utgångspunkt i erfarenheterna av de hittills genomförda försöken kommer denna verksamhet att fortsätta och vidareutvecklas.

För den fast anställda personalen pågår inom ramen för de allmänna demokratisträvandena inom statsförvaltningen viss försöksverksamhet. Denna ingår i den försöksverksamhet som bedrivs under ledning av delegationen för förvaltningsdemokrati.

Även försvarets centrala företagsnämnd har på olika sätt spelat en aktiv roll i syfte att förbättra och utveckla samarbetet inom försvaret. Genom sin sammansättning representerar nämnden en bred och kunnig erfarenhet. Den utbildning i personalsamverkan inom försvaret som Stiftelsen Gällöfsta kurscentrum genomför förtjänar även att uppmärksammas. Under de år som kursverksamheten har bedrivits har den rönt uppskattning av elever från olika förband och myndigheter inom försvaret samt intresse från andra samhällssektorer. Dessa erfarenheter torde kunna bidra till utformningen av en förbättrad arbetsmiljö på försvarets olika arbetsplatser.

Inriktningen mot ökat inflytande och medbestämmande avser även utbildnings- och övningsverksamheten. Ett nära samband finns med motsvarande önskemål inom det allmänna utbildningsväsendet. Läroplanerna för grundskola och gymnasieskola understryker att skolan skall ge eleverna möjlighet att påverka sina arbetsvillkor.

Inom högskoleväsendet är de studerandes medverkan i olika rådgivande och beslutande organ av gammalt datum. På grundval av prop. 1975:9 om reformering av högskoleutbildningen m. m. har bl. a. beslutats att i de särskilda styrelserna för högskoleenheterna liksom i organ för planering av s. k. utbildningslinjer vid dessa enheter skall finnas företrädare för de studerande.

Inom det allmänna utbildningsväsendet har läraren en betydande frihet att — i samverkan med skolledning, andra lärare och elever — välja det arbetssätt som med hänsyn till det åsyftade resultatet är bäst för eleverna och läraren. Denna frihet i arbetet medför naturligtvis också ett stort ansvar för en kontinuerligt förbättrad undervisning.

Jag har ansett det angeläget att peka på dessa tendenser inom utbildningsväsendet, vilka entydigt ger bilden av en skola där detaljreglerandet liksom det centrala inflytandet minskar och där det lokala inflytandet och ansvarstagandet därmed ökar. De värnpliktiga kommer att bära med sig dessa erfarenheter när de påbörjar sin tjänstgöring. Det bör i detta sammanhang nämnas att även arbetslivets villkor präglar försvarsmaktens utbildnings- och övningsverksamhet. Jag vill erinra om att försvarets planerings- och ekonomisystem syftar till att möjliggöra ett ökat ansvarstagande vid de enskilda förbanden för verksamhetens genomförande. Det är angeläget att detta system får ökad genomslagskraft när det gäller utbildningens planering och genomförande.

I olika sammanhang har krav framförts om förändringar av formerna för bl. a. utbildningsverksamheten inom försvaret, bl. a. i en skrivelse till chefen för försvarsdepartementet i november 1974 från plutonsofficersförbundet. På värnpliktskonferenser och i de värnpliktsprogram som har antagits av dessa konferenser har de värnpliktiga framfört liknande krav. På senare tid har de värnpliktiga också aktualiserat frågan om utbildningstidens omfattning bl. a. genom krav om 40-timmars arbetsvecka.

I slutet av 1974 tillsattes en utredning med syfte att göra en översyn av Tjänstereglementet för krigsmakten. Översynen skall enligt direktiven bl. a. syfta till att anpassa de i reglementet ingående bestämmelserna till utvecklingen i samhället. Utredningsarbetet skall vidare bedrivas i nära samarbete med berörda personalorganisationer och representanter för de värnpliktiga. Försvarets ledningsutredning har att överväga införandet av lekmannainflytande på olika nivåer inom försvaret. 1972 års värnpliktsutredning har till uppgift att se över vissa särskilda frågor om värnpliktsutbildningen. Inom armén pågår bl. a. en översyn av formerna för ledarskap och ledarskapsutbildning. När det gäller utbildningen sker en utvärdering av denna på olika sätt, bl. a. genom försöksverksamhet.

Enligt min mening finns det nu skäl att ta ett mera samlat grepp på frågan om medinflytande inom utbildningen i försvaret. En särskild utredning för arbetet med den fortsatta utvecklingen bör därför tillkallas. I denna bör ingå representanter för myndigheter, personal och värnpliktiga.

Utredningen bör följa pågående försöksverksamhet och föreslå åtgärder i anledning av dessa. Vidare bör den särskilt belysa frågor i anslutning till utbildningens genomförande, innehåll och former samt anpassning till lokal påverkan.

Utredningen bör samarbeta med de utredningar som verkar inom delar av det område som utredningen har att belysa.

En reformverksamhet av detta slag måste givetvis bedrivas successivt. Jag räknar därför med att utredningen fortlöpande tar initiativ i olika delfrågor och inte väntar med att presentera sina förslag i ett enda och samlat sammanhang. Utredningen bör efter viss tids verksamhet lämna ett slutbetänkande och därvid också ta upp frågan om vilka organisatoriska insatser som ytterligare kan behövas för att främja ökat medinflytande i fråga om utbildningen inom försvaret.

Utredningen har under tiden augusti - oktober 1975 hållit fem sammanträden.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

Socialdepartementet

Inom detta avsnitt har följande kommittéer avslutat sin verksamhet under år 1975: 4, 5, 7, 8, 10, 12, 13, 14 och 26

Följande kommittéer inom avsnittet fullgör inte resp. har inte fullgjort egentligt utredningsuppdrag: 2, 5, 21 och 27

1. Handikapputredningen (S 1966:38)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1965 för att utreda frågan angående omvårdnaden av handikappade (se Post- och Inrikes tidn. den 16 juli 1965):

Ordförande:

Skantz, Anna-Greta, ombudsman, led. av riksdagen

Ledamöter:

Antonsson, Johannes M., hemmansägare, led. av riksdagen
Fors, Åke Hj., kansliråd
Gustafsson, Åke G., avdelningschef
Jonsson, Elver A. D., postiljon, led. av riksdagen
Nilsson, K. Börje, förbundsordförande, led. av riksdagen
Åkerlind, Allan J. G., led. av riksdagen

Experter:

Brattgård, Sven-Olof, professor
Boman, Lars H., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 7 februari 1974)
Carlsson, Barbro L., fil. mag. (fr.o.m. den 15 januari 1974)
Dalén, Ingrid, departementssekreterare (fr.o.m. den 4 november 1975)
Eriksson, I. Seved, byråchef
Gardeström, Linnéa, sekreterare
Hanson, Göte, bitr. professor (fr.o.m. den 4 november 1975)
Hansson, Nils, direktör (fr.o.m. den 4 november 1975)
Lindqvist, Bengt, direktör (fr.o.m. den 4 november 1975)
Lundström, Karin E., f.d. undervisningsråd
Madebrink, Rut, rektor (fr.o.m. den 14 oktober 1974)
Sundmark, Bo V., avdelningsdirektör
Utberg, Rolf, kanslichef (fr.o.m. den 4 november 1975)

Sekreterare:

Ekvall, Gunilla M., studiekonsulent
Mattsson, Bengt-Olof T., departementssekreterare
Nolte, Lennart R. J., anpassningslärare

Lokal: Socialdepartementet, Jakobsgatan 26, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiven för utredningen, se 1966 års riksdagsberättelse S 38. Tilläggsdirektiv, se 1971 års riksdagsberättelse S 13. Kungl. Maj:t har den 25 maj 1973 till utredningen överlämnat riksdagens skrivelse den 9 maj 1973, nr 180, jämte socialutskottets betänkande 1973:12, såvitt avser frågan om flerhandikappades problem, för att prövas av utredningen vid fullgörandet av dess uppdrag.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit sex sammanträden.

Ett betänkande om vissa kulturfrågor kommer att avlämnas under första halvåret 1976.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

2. Socialdepartementets sjukvårdsdelegation (S 1966:39)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1965 för att som en till socialdepartementet knuten delegation följa utbyggnaden av sjukvårdsresurserna i landet och verka för en samordning av sjukvårdsplaneringen:

Ordförande:

Fridh, K. Göte, statssekreterare

Ledamöter:

Alsén, Sven, avdelningschef (fr.o.m. den 13 juni 1975)
Andersson, J. Gunnar D., överdirektör (fr.o.m. den 13 juni 1975)
Berg, C. G. Håkan, departementsråd (fr.o.m. den 13 juni 1975)
Carlsson, G. Rune, förbundsdirektör (fr.o.m. den 13 juni 1975)
Englund, K. Svante I., departementsråd (fr.o.m. den 13 juni 1975)
Ericsson, Bengt G., direktör (fr.o.m. den 13 juni 1975)
Ericsson, Nils E., ombudsman (fr.o.m. den 13 juni 1975)
Eriksson, Evert G., landstingsråd (fr.o.m. den 13 juni 1975)
Hansson, Stig F., landstingsråd (fr.o.m. den 13 juni 1975)
Heideman, Gunnar A., kommunalråd
Holmstedt, Igor, landstingsledamot (fr.o.m. den 13 juni 1975)
Höglund, K. Thure, sjukvårdsdirektör (fr.o.m. den 13 juni 1975)
Höök, Erik S. V., professor (t.o.m. den 12 juni 1975)
Kärnek, Ruth I. C., landstingsledamot (fr.o.m. den 13 juni 1975)
Larsson, Y. Allan G., statssekreterare (t.o.m. den 12 juni 1975)
Lindström, Alice M. F., undervisningsråd (fr.o.m. den 13 juni 1975)
Nelander, Olle M. V., direktör (fr.o.m. den 13 juni 1975)

Orring, Jonas A., generaldirektör (t.o.m. den 12 juni 1975)
Petersson, Olof H. E., kansliråd (fr.o.m. den 13 juni 1975)
Peterson, Thage G., statsråd led. av riksdagen (t.o.m. den 12 juni 1975)
Rehnberg, K. Bertil, generaldirektör (t.o.m. den 12 juni 1975)
Rexed, Bror A., generaldirektör
Sandgren, C. Lennart, statssekreterare (t.o.m. den 12 juni 1975)
Söderqvist, Bengt O. A., expeditionschef
Ward, Kurt K. B., landstingsråd
Westerborn, Olle O. A., docent (fr.o.m. den 13 juni 1975)
Zetterström-Lagerwall, Gerd M., direktör (fr.o.m. den 13 juni 1975)

Ersättare:
Andersson, J. Gunnar D., överdirektör (t.o.m. den 12 juni 1975)
Alsén, Sven, avdelningschef (t.o.m. den 12 juni 1975)
Bergstedt, Tord L. H., sjukvårdsdirektör (t.o.m. den 12 juni 1975)
Carlsson, G. Rune, förbundsdirektör (t.o.m. den 12 juni 1975)
Englund, K. Svante I., departementsråd (t.o.m. den 12 juni 1975)
Fröjd, S. Arne, länsråd (t.o.m. den 12 juni 1975)
Gårdstedt, H. Birger, skolråd (t.o.m. den 12 juni 1975)
Höglund, K. Thure, sjukvårdsdirektör (t.o.m. den 12 juni 1975)
Nelander, Olle M. V., direktör (t.o.m. den 12 juni 1975)
Nygren, G. Ingemar, kansliråd (t.o.m. den 12 juni 1975)
Ulvhammar, E. E. Birgitta, kansliråd (t.o.m. den 12 juni 1975)
Vogt, Viktor L., byråchef (t.o.m. den 12 juni 1975)

Experter:
Bergstedt, Tord L. H., sjukvårdsdirektör (fr.o.m. den 13 juni 1975)
Elander, Kurt O., direktör (t.o.m. den 31 december 1975)
Ericsson, Bengt G., direktör (t.o.m. den 12 juni 1975)
Fredriksson, H. Einar, byråchef
Häggquist, Harald, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 november 1975)
Jönsson, E. Gustav, departementsråd
Kim, Lillemor A. B., t.f. avdelningsdirektör (t.o.m. den 31 oktober 1975)
Lindgren, S. Åke, generalläkare
Nygren, G. Ingemar, kansliråd (fr.o.m. den 13 juni 1975)
Orava, Olavi A. (Olle), byråchef
Petersson, Olof H. E., kansliråd (t.o.m. den 12 juni 1975)
Royen, Sverre N. H., direktör (t.o.m. den 12 juni 1975)
Sjöström, Åke B., byråchef (t.o.m. den 12 juni 1975)
Wennström, K. Gunnar, avdelningschef
Wictorson, Karl-Eric A., avdelningschef
Zetterblad, Ulf, planeringschef (t.o.m. den 12 juni 1975)

Sekreterare:
Bratthall, Birgitta, departementssekreterare (fr.o.m. den 13 juni 1975)
Wikman, C. Gunnar, departementssekreterare (avliden den 11 maj 1975)

Lokal: Socialdepartementet, Jakobsgatan 26, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Delegationen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit tre sammanträden.

Under året har delegationen bl. a. behandlat olika frågor beträffande läkarfördelningsprogrammet, hälso- och sjukvård inför 1980-talet samt sjukvårdsplanering. Delegationen har vidare angett riktlinjer för prioritering av nya byggnadsinvesteringar inom sjukvårdssektorn för åren 1976-1977.

En av delegationen tillsatt arbetsgrupp med uppgift att i anslutning till sysselsättningsutredningen utarbeta material som underlag för alternativa bedömningar av personalbehovet inom olika vårdområden år 1985 har avgett tre rapporter.

En arbetsgrupp har tillsatts med uppgift att utreda frågor rörande s. k. hälsocenter. I denna arbetsgrupp ingår representanter för socialdepartementet, Landstingsförbundet och Spri.

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

3. Socialutredningen (S 1969:29)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 8 december 1967 för allmän översyn av den sociala vårdlagstiftningen (se Post- och Inrikes tidn. den 2 februari 1968):

Ordförande:

Andersson, Thure G., f.d. landshövding, f.d. led. av riksdagen

Ledamöter:

Ahlgren, Sven H. J., förbundsordförande (fr.o.m. den 13 juni 1975)
Albinsson, N. Gillis, landstingsdirektör
Andersson, G. Ingemar, byråchef
Blomdahl, Bengt O., förbundsordförande (fr.o.m. den 13 juni 1975)
Henrikson, Lars G., ombudsman, led. av riksdagen
Krantz, P. Gunnar, direktör
Larsson, Erik, lantbrukare, led. av riksdagen
Lundblad, Grethe, socialinspektör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 16 september 1974)
Mangård, Nils, hovrättsråd
Troedsson, Ingegärd, pol. mag., led. av riksdagen
Sylvander, Inga M., förbundsordförande (fr.o.m. den 13 juni 1975)
Wiklund, S. A. Daniel, avdelningsdirektör, f.d. led. av riksdagen

Experter:

Carlson, K. Sören, f. borgarråd
Forslund, E. Birger, kansliråd

Gisslén, Axel, personaldirektör
Grönwall, Lars O., departementsråd (fr.o.m. den 14 november 1975)
Hedlén, Bengt R., socialdirektör
Hedlund, Bengt N. R., kommunalråd
Hjelmqvist, Ingvar K. R., kansliråd (fr.o.m. den 1 mars 1975)
Holmberg, Sten E., socialdirektör
Lindblom, Paul, direktör
Nelson, Alvar F. A., professor
Ottoson, Ivan, tf. byråchef
Rigbäck, Berndt G., direktör
Stark, K. Birger, socialchef
Sturkell, Carl-Edvard, lagman (t.o.m. den 13 november 1975)
Sverne, Tor E., lagman

Sekreterare:
Carlsson, Sven-Gunnar, konsulent (fr.o.m. den 1 april 1975)
Fredelius, Bengt, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Nasenius, B. Jan V., departementssekreterare
Söderberg, Bengt W., socialchef
Thunved, Anders E., hovrättsassessor
Vrede, Björn E., sekreterare (fr.o.m. den 1 april 1975)

Bitr. sekreterare:
Ritter, Kristin, socionom (fr.o.m. den 1 juli 1975)

Lokal: Lilla Nygatan 1, 3 tr., 111 28 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiven för utredningen, se 1969 års riksdagsberättelse S 29. Tilläggsdirektiv, se 1973 års riksdagsberättelse S 9.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit tio sammanträden under sammanlagt 16 dagar.

Utredningen beräknas under år 1976 framlägga lagförslag rörande socialvården. Under redovisningsperioden har huvuduppgiften gällt arbete på ifrågavarande lagförslag och underlag till detta. Vid sidan härav genomgås det omfattande remissmaterialet och en sammanställning är under utarbetande.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

4. 1968 års barnstugeutredning (S 1969:31)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 april 1968 för utredning om barnstugeverksamheten närmast före och under de första skolåren (se Post- och Inrikes tidn. den 16 maj 1968):

Ordförande:
Hellström, Mats J., fil. kand., led. av riksdagen

Ledamöter:
Granath, Karl-Erik, f.d. barnavårdsdirektör
Ljungberg, Blenda M., adjunkt, f.d. led. av riksdagen
Mossberg, Elin K. E., f.d. ombudsman
Orehag, N. Lennart H., skoldirek ör
Sandblad, Carl-Erik V., kommunalråd

Experter:
Baude, Annika M. C., avdelningschef
Carlsson, Gunnel E., seminarielärare
Charpentier, Agneta, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 september 1974)
Flodin, Carl-Erik T., arkitekt
Gruda-Skard, Åse, docent
Isling, B. Åke J., skolråd
Javette, Bo, ombudsman (fr.o.m. den 20 februari 1975)
Jonsson, Gerd G., fritidspedagog
Lundberg, Lars-Olov, sekreterare
Nordin, Inga L., seminarielärare
Schyl-Bjurman, Gertrud S., föredragande i socialstyrelsen
Strömberg-Lind, Karin E., förvaltningschef
Thorsell, Siv M., avdelningsdirektör
Thorstenson, R. Billy, t.f. kansliråd (fr.o.m. den 18 januari 1974)
Valtersson, Bert E., sekreterare

Sekreterare:
Rosengren, Bodil, sekreterare

Bitr. sekreterare:
Ahlberg, Birgitta I., barnavårdslärare (t.o.m. den 31 augusti 1975)
Askling, Berit, fil. lic. (t.o.m. den 31 oktober 1975)
Asplund, Olle, fil. kand. (t.o.m. den 31 augusti 1975)
Block, Lars B., sekreterare (fr.o.m. den 15 juli 1974)
von Euler, Göran, seminarieadjunkt (t.o.m. den 31 oktober 1975)
Henriksson, E. Sture F., avdelningsdirektör (t.o.m. den 31 oktober 1975)
Hudner, Tor, rektor (t.o.m. den 31 oktober 1975)
Malmqvist, Stig, socionom
Stenberg, Leif, civilekonom (t.o.m. den 31 augusti 1975)
Wester-Hjelmstedt, Kristina, fil. kand. (t.o.m. den 31 augusti 1975)

Direktiven för utredningen, se 1969 års riksdagsberättelse S 31. Tilläggsdirektiv, se riksdagsberättelse 1970 S 26, 1973 S 11. Ytterligare tilläggsdirektiv, se 1974 års riksdagsberättelse S 6.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit 20 sammanträden.

Utredningen har den 25 september 1975 avgett betänkandet (SOU

1975:67) Utbildning i samspel. Vidare har utredningen i augusti 1975 publicerat en fristående forskningsrapport (Ds S 1975:7) Förskolebarn på sommargård. Två enkätundersökningar har genomförts dels om de studerandes ålder och utbildningssituation vid förskoleseminarier och vid gymnasieskolor med barnskötarutbildning, dels om skolbarns omsorgssituation sommartid i Landskrona och Täby kommuner. Utredningen har i december 1975 avgett sitt slutbetänkande (SOU 1975:94) Barns sommar.

Uppdraget är därmed slutfört.

5. Samarbetskommittén (S 1970:31) för social forskning

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts beslut den 18 april 1969 (ändr. 28 juni 1974) med uppgift att biträda socialdepartementet för samråd i principiella frågor rörande forsknings- och utvecklingsarbete samt försöksverksamhet inom departementets område och i frågor om utveckling på längre sikt av denna verksamhet:

Ordförande:

Aspling, Sven G., statsråd, led. av riksdagen

Ledamöter:

Carlson, K. Sören, f. borgarråd
Engström, Arne V., professor, generaldirektör
Fridh, K. Göte, statssekreterare
Hedlén, Bengt R., socialdirektör
Karlsson, Anders, soc. stud.
Lindblom, Paul, direktör
Nelander, Olle M. V., direktör
Ohlsson, P. T. Ingvar, generaldirektör
Poppius, Hans D., byråchef
Rexed, Bror A., generaldirektör
Sandgren, C. Lennart, statssekreterare
Segerstedt, Torgny, professor, rektor
Åström, Lars-Åke E., generaldirektör

Experter:

Börjeson, Bengt O., docent
Larsson, Karl G., sektionschef
Ringborg, S. Erland, kansliråd

Sekreterare:

Forslund, E. Birger, kansliråd

Bitr. sekreterare:

Uggla, G. Inga-Lill, fil. lic.

Kommittén har under tiden november 1974 - oktober 1975 inte hållit något sammanträde.

Kommitténs uppgifter har genom regeringsbeslut den 13 november 1975 överförts till delegationen för social forskning (S 1974:05) fr.o.m. den 1 december 1975.

Kommitténs verksamhet har därmed upphört.

6. Sjukvårdskostnadsutredningen (S 1970:32)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 juni 1969 för att utreda vissa frågor rörande sjukvårdskostnader, innefattande dels en samhällsekonomisk analys rörande sjukvårdskostnadernas utveckling, dels en teknisk undersökning rörande verkningar individuellt och kollektivt av nuvarande metoder för sjukvårdskostnadernas finansiering:

Utredningsman:
Höök, Erik S. V., professor

Experter:
Ericsson, Kjell U., förste sekreterare
Lindgren, S. Åke, generalläkare
Skogsberg, P. Gösta, f.d. avdelningschef
Stenfors, Bo I. L., departementssekreterare
Svenonius, Rolf H., ekonomichef

Sekreterare:
Hjorth, Lars E. A., kansliråd

Lokal: Industridepartementet, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit ett sammanträde. Utredningen har under samma tidsperiod haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete. Därutöver har sammanträden hållits med särskilda arbetsgrupper för frågan om trafikolycksfallens sjukvårdskostnader resp. de totala sjukvårdskostnadernas fördelning.

Utredningen har i juni 1975 avgett betänkandet (SOU 1975:13) Vägtrafikolyckor och sjukvårdskostnader.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

7. Hjälpmedelsgruppen (S 1970:33)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 november 1969 för översyn av verksamheten med hjälpmedel för handikappade:

Ordförande:
Fors, Åke Hj., kansliråd

Ledamöter:
Nilsson, K. F. Lennart, kansliråd
Wennerberg, Sigfrid B., överingenjör

Experter:
Brattgård, Sven-Olof, professor
Danielsson, G. Gunnar, förste sekreterare
Hedin, Bernt, avdelningsdirektör
Lagerstedt, Per, apotekare (fr.o.m. den 18 mars 1974)
Lindstedt, G. Eva A., docent
Johansson, P. Bertil, föreståndare
Malm, B. Svante, avdelningsdirektör
Roos, Birger, civilingenjör
Wedmalm, Per O. R., avdelningsdirektör

Sekreterare:
Gardeström, Linnéa, sekreterare

Direktiven för gruppen, se 1971 års riksdagsberättelse S 27. Tilläggsdirektiv, se 1972 års riksdagsberättelse S 22 och 1973 S 16.

Gruppen har i januari 1975 avgett betänkandet (Ds S 1975:2) Statsbidragsfrågor inom hjälpmedelsverksamheten.
Uppdraget är därmed slutfört.

8. Arbetsgruppen (S 1970:36) rörande försöksverksamhet inom barna- och ungdomsvården (AFBU)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 mars 1970 för att planera och framlägga förslag rörande försöksverksamhet för metodutveckling inom barna- och ungdomsvården:

Ordförande:
Hörnlund, Gördis K., fru, led. av riksdagen

Ledamöter:
Gordan, Kurt, rektor
Gustafsson, Nils, övertullsynsman
Göransson, Bertil, landstingsråd
Jonsson, Gustav A., docent
Larnstedt, A. Ossian G, departementsråd
Larsson, Karl G., sektionschef
Nilsson, Göte, intendent
Rosén, Göta, f.d. avdelningschef

Sjöberg, Tage B., departementssekreterare
Vestlund, A. G. (Gösta), undervisningsråd

Sekreterare:
Thyblad, Tom F. F. T:son, byråchef

Bitr. sekreterare:
Björklund, Rolf, sekreterare

Direktiven för arbetsgruppen, se 1971 års riksdagsberättelse S 30.

Arbetsgruppen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit två sammanträden. Arbetsutskottet har under samma tid sammanträtt 14 gånger.

Arbetsgruppen har avgett betänkandet (Ds S 1974:11) Försöksverksamhet med utbildning av fosterföräldrar. Gruppen har vidare utarbetat en rapport med förslag till fortbildning för hemterapevter.

Arbetsgruppen avlämnar sin slutrapport vid årsskiftet 1975/76.

Uppdraget är därmed slutfört.

9. Pensionskommittén (S 1970:40)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 maj 1970 för att utreda frågan om pensionsåldern m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 25 juni 1970):

Ordförande:
Granqvist, Liss M., president

Ledamöter:
Andersson, M. Alvar, lantbrukare, led. av riksdagen
Danielson, Gunnar H., generaldirektör (t.o.m. den 30 september 1975)
Jönsson, Gustav, departementsråd (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Karlsson, F. Göran, redaktör, led. av riksdagen
Mundebo, K. A. Ingemar, avdelningsdirektör, led. av riksdagen
Nordberg, S. Ivar, organisationssekreterare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 juni 1975)
Persson, E. Yngve, f.d. förbundsordförande, f.d. led. av riksdagen (t.o.m. den 31 maj 1975)
Regnéll, Carl Göran, bankdirektör, led. av riksdagen

Experter:
Bratthall, Kenneth, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 juni 1975)
Danielson, Gunnar H., generaldirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Haglund, Sven, t.f. avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 november 1975)
Nilsson, Karl-Erik, bitr. direktör (t.o.m. den 20 februari 1975)
Nilsson, K. F. Lennart, kansliråd (fr.o.m. den 1 juni 1975)

Persson, Gustav B., kommunalråd
Petri, Carl Axel H., kammarrättslagman
Strandberg, Sten Erik, försäkringsdomare (t.o.m. den 31 oktober 1975)
Svensson, Inge G., direktör
Ödman, Margot, ombudsman (fr.o.m. den 21 februari 1975)

Sekreterare:
Alkman, Leif A., kammarrättsfiskal (fr.o.m. den 23 augusti 1974)
Bratthall, Kenneth, hovrättsassessor (t.o.m. den 31 maj 1975)
Nordborg, Kjerstin M., hovrättsfiskal (fr.o.m. den 1 juni 1975)
Wilhelmsson, A. Börje, rådman (t.o.m. den 31 maj 1975)

Lokal: Lilla Nygatan 1, 1 tr., 111 28 Stockholm, tel. 21 52 82 (Alkman) och 21 41 94 (Nordborg)

Direktiven för kommittén, se 1971 års riksdagsberättelse S 34.

Kommittén har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit 14 sammanträden.

Kommittén har i januari 1975 avgett betänkandet (SOU 1975:10) Rörlig pensionsålder och i september 1975 betänkandet (SOU 1975:74) Socialförsäkringsavgifter på uppdragsinkomster m. m.

Kommittén avser att i slutet av år 1976 avge ett betänkande om intjänande av pensionspoäng inom tilläggspensioneringen, avgiftsreglerna inom socialförsäkringarna samt standardsäkring av pensionssystemet.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1976.

10. Nykterhetsvårdens anstaltsutredning (S 1970:43)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 november 1970 med uppdrag att utreda platsbehovet vid de allmänna vårdanstalterna för alkoholmissbrukare:

Utredningsman:
Larnstedt, A. Ossian G., departementsråd

Experter:
Elfvén, Jan, avdelningsdirektör
Nilsson, Edgar O. M., direktör
Nordström, Gösta, byråchef
Rigbäck, Berndt G., direktör

Sekreterare:
Wilhelmsson, Bengt V., departementssekreterare

Bitr. sekreterare:
Söderblom, Monica C., utredningssekreterare (t.o.m. den 31 augusti 1975)

Direktiven för utredningen, se 1972 års riksdagsberättelse S 31. Tilläggsdirektiv, se 1974 års riksdagsberättelse S 18.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit elva sammanträden.

Utredningen har i augusti 1975 avgett betänkandet (Ds S 1975:8) Inackorderingshemmen för alkoholmissbrukare.

Uppdraget är därmed slutfört.

11. Yrkesskadeförsäkringskommittén (S 1971:01)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 april 1971 för att företa en översyn av yrkesskadeförsäkringen m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 12 juni 1971):

Ordförande:

Ekberg, Leif, kammarrättslagman (fr.o.m. den 1 november 1975)
Samuelsson, G. Yngve, generaldirektör (t.o.m. den 31 oktober 1975)

Ledamöter:

Andersson, M. Alvar, lantbrukare, led. av riksdagen
Fredriksson, K. Torsten, gruvarbetare, led. av riksdagen
Gustafsson, Olof, direktör
Karlsson, Henry, förbundssekreterare
Svensson, Inge G., bitr. direktör
Walander, Håkan I., ombudsman

Experter:

Dahlström, Lars E., försäkringsdomare
Ekberg, Leif, kammarrättslagman (t.o.m. den 31 oktober 1975)
Forssberg, Olof, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 november 1975)
Grönwall, Lars O., departementsråd (fr.o.m. den 11 juni 1974)
Karlsson, H. K. Göran, ombudsman (fr.o.m. den 11 juni 1974)
Maritz, Arvo A., byråchef
Sandell, Arne, bitr. direktör (fr.o.m. den 1 december 1974)
Söderberg, Åke M., byråchef (fr.o.m. den 21 februari 1975)

Sekreterare:

Gustavsson, Bengt, kammarrättsfiskal (fr.o.m. den 22 september 1975)
Hessmark, Lars-Göran, kammarrättsfiskal (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Odencrants, Carl J. E., rådman (t.o.m. den 31 oktober 1975)
Wallenberg, Jarl-Erik, byrådirektör (t.o.m. den 15 november 1975)

Lokal: Departementens utredningsavdelning, Box 347, 401 25 Göteborg, tel. 031/17 38 00 (Bengt Gustavsson); Socialdepartementet, Jakobsgatan 26, Fack, 103 20 Stockholm, tel. 763 10 00 (Hessmark)

Direktiven för utredningen, se 1972 års riksdagsberättelse S 32.

Kommittén har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit 16 sammanträden.

Kommittén har i oktober 1975 avgett betänkandet (SOU 1975:84) Ersättning vid arbetsskada.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

12. Socialpolitiska bidragsutredningen (S 1972:02)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1972 för att kartlägga det socialpolitiska bidragssystemet i syfte att klarlägga eventuella brister i avseende på samordningen av olika bidragsformer:

Utredningsman:
Nasenius, B. Jan V., departementssekreterare

Experter:
Andersson, Bengt E., socialdirektör
Bengtson, Sven F., byråchef
Dahlström, Lars E., försäkringsdomare
Olsson, K. R. Bertil, statistikchef

Sekreterare:
Korpi, Sture H., informationssekreterare

Bitr. sekreterare:
Eriksson, Ingemar, fil. kand.
Hörnqvist, Sten-Åke, fil. kand. (t.o.m. den 6 april 1975)
Ritter, Kristin, socionom
Uggla, G. Inga-Lill, fil. lic.

Utredningsmannen tillkallad med anledning av skrivelse från arbetsgruppen för låginkomstfrågor den 8 juni 1972.

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Utredningen har i juni 1975 avgett rapporten (Ds S 1975:4) Kartläggning av samordningsfrågor i det socialpolitiska bidragssystemet.

Uppdraget är därmed slutfört.

13. Utredningen (S 1973:02) angående lokalisering av statens bakteriologiska laboratorium

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 16 februari 1973 för att utreda de närmare förutsättningarna samt formerna för en omlokalisering av statens bakteriologiska laboratorium till Umeå:

Ordförande:
Karlén, Göran H., med. dr

Sakkunniga:
Beckman, Lars E. A., bitr. professor (fr.o.m. den 3 april 1974)
Lekberg, E. E. Olov, landstingsråd
Lundbäck, B. Holger, professor

Experter:
Kjellander, Jan O., överläkare
Nygren, G. Ingemar, kansliråd

Sekreterare:
Lindström, Berndt E., avdelningsdirektör

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Utredningen har under tiden november 1974 - juni 1975 hållit sex sammanträden.

Utredningen har den 4 juni 1975 avgett betänkandet (Ds S 1975:5) Förutsättningarna för en flyttning av statens bakteriologiska laboratorium (SBL) till Umeå.

Uppdraget är därmed slutfört.

14. Arbetsgruppen (S 1973:04) för att undersöka pensionsfrågorna för entreprenöranställda på fartyg

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 juni 1973:

Ordförande:
Sjöberg, N. Björn V., rättschef

Ledamöter:
Björne, B. Gunnar, kansliråd
Grenander, Nils, direktör
Karlsson, Gunnar B. S., förbundsordförande
Rude, Karl R., verkst. direktör
Sjöquist, Hans E., hovrättsassessor
Sjöstedt, K. Lennart T., hovrättsråd

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Arbetsgruppen har i januari 1975 avgett betänkandet (Ds S 1975:1) Pensions- och beskattningsfrågor för entreprenöranställda på fartyg.

Uppdraget är därmed slutfört.

15. Barnomsorgsgruppen (S 1973:07)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 juni 1973 för frågor rörande verksamheten för barn med särskilda behov av stödåtgärder m. m.:

Ordförande:
Lundblad, Grethe, socialinspektör, led. av riksdagen

Ledamöter:
Baude, Annika M. C., avdelningschef
Henriksson, E. Sture F., avdelningsdirektör
Johansson, Karl-Axel, sekreterare (fr.o.m. den 1 februari 1974)
Tonér, E. Mari-Anne, skolkonsulent
Viklund, Margareta, sekreterare

Experter:
Bergfors, Per-Gösta, överläkare (fr.o.m. den 1 juli 1974)
Fändriks, Ann-Louise, förskollärare (fr.o.m. den 1 april 1975)
Gardeström, Linnéa, sekreterare (fr.o.m. den 1 april 1975)
Stjerna, Kenneth H., sekreterare
Svensson, Sten, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 april 1975)

Sekretariat:
Spörndly, Barbro I., departementssekreterare
Sävenstrand, Inger E., sjukvårdslärare (fr.o.m. den 1 juli 1974)

Bitr. sekreterare:
Hellström, I. Agneta, assistent (fr.o.m. den 1 juli 1975)

Lokal: Socialdepartementet, Jakobsgatan 26, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Tilläggsdirektiv till utredningen, se 1975 års kommittéberättelse S 19.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit 14 sammanträden.

Utredningen har i oktober 1975 avgett betänkandet (SOU 1975:87) Samverkan i barnomsorgen.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

16. Barnmiljöutredningen (S 1973:08)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 juni 1973 för att undersöka barnens levnadsförhållanden:

Utredningsman:
Rexed, Bror A., generaldirektör

Sekreterare:
Lund, Karin, socionom
Wittorp, I. Birgitta, departementssekreterare

Lokal: Socialdepartementet, Jakobsgatan 26, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiven för utredningen, se 1974 års riksdagsberättelse S 31.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 sammanträtt 2-3 gånger per månad.

Utredningen har i december 1975 avgett betänkandet (SOU 1975:30) Barnens livsmiljö jämte bakgrundsrapporter (SOU 1975:31-38).

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete i början av år 1976.

17. Familjestödsutredningen (S 1974:01)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 4 januari 1974 för att pröva vissa frågor inom föräldraförsäkringen m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 22 januari 1974):

Utredningsman:
Odhnoff, Camilla, landshövding

Experter:
Grönwall, Lars O., departementsråd (fr.o.m. den 8 mars 1974)
Hellman, Lars, förbundssekreterare
Johansson, Karl-Axel, sekreterare
Jönsson, E. Gustav, departementsråd
Persson, Gustav B., kommunalråd
Sjöberg, Margit E., avdelningsdirektör
Svensson, Inge G., direktörsassistent

Sekreterare:
Kindlund, A. Sören, departementssekreterare

Bitr. sekreterare:
Arve-Parls, Birgit E., fil. kand. (fr.o.m. den 1 juli 1974)
Etzler, Cecilia E. M., byrådirektör (fr.o.m. den 1 september 1974)
Karlsson, Vanja M., seminarielärare

Lokal: Socialdepartementet, Jakobsgatan 26, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse S 22.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit 14 sammanträden.

Utredningen har i augusti 1975 avgett delbetänkandet (SOU 1975:62) Förkortad arbetstid för småbarnsföräldrar.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

18. Medicinalansvarskommittén (S 1974:02)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 18 januari 1974 för att utreda vissa ansvarsfrågor m. m. inom hälso- och sjukvården (se Post- och Inrikes tidn. den 25 januari 1974):

Ordförande:
Lidbeck, P. Ingmar, regeringsråd

Sakkunniga:
Hjern, Bo, verkst. direktör
Hjerne, Gunnar, landstingsråd
Karlsson, F. Göran, redaktör, led. av riksdagen
Larsson, Erik, lantbrukare, led. av riksdagen
Wilander, Sven E., landstingsman

Experter:
Ahlberg, Jan Erik, förbundsdirektör (t.o.m. den 18 november 1975)
Herner, N. Birger E., överläkare
Hultstrand, Lars R., hovrättsassessor
Kullberg, Gunni V., förste förbundssekreterare (fr.o.m. den 11 februari 1974)
Langton, Börje, byråchef
Lundqvist, Lilly M., förste skötare (fr.o.m. den 27 februari 1974)
Malmqvist, Jan, tandläkare (fr.o.m. den 19 november 1975)
Roos, Kurt H. G., medicinalråd
Royen, Sverre N. H., direktör

Sekreterare:
Prom, Peter F. G., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 februari 1974)
Wistrand, Birgitta M., informationschef (fr.o.m. den 1 maj 1974)

Lokal: Lilla Nygatan 1, 3 tr., 111 28 Stockholm, tel. 21 64 43 (Prom), 21 58 99 (Wistrand)

Direktiven för kommittén, se 1975 års kommittéberättelse S 23.

Kommittén har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit åtta sammanträden samt haft överläggningar och annan kontakt med patient- och personalorganisationer. Studiebesök har gjorts vid vissa sjukvårdsinrättningar.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

19. Utredningen (S 1974:03) angående översyn av besvärsorganisationen inom socialförsäkringen m. m.

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 18 januari 1974 för att företa en översyn av besvärsorganisationen inom socialförsäkringen m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 26 januari 1974):

Utredningsman:
Wentz, Nils O., kammarrättspresident

Experter:
Forstadius, Erik L. W., direktör
Karlsson, K. Henry, ombudsman
Lundberg, E. Allan, försäkringsdomare
Lundin, N. Tore H., bitr. skattedirektör
Sjöberg, N. Björn V., rättschef
Sjönell, L. Marianne, byråchef
Ödman, Margot, ombudsman

Sekreterare:
Kärrström, Margit E. V., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 mars 1974)

Lokal: Departementens utredningsavdelning, Box 347, 401 25 Göteborg, tel. växel 031/17 38 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse S 24.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit åtta sammanträden.

Utredningen har i november 1975 avgett delbetänkandet (Ds S 1975:9) Övergångsfrågor beträffande besvärsorganisationen inom yrkesskadeförsäkringen.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

20. Nykterhetsvårdens erkända och enskilda vårdanstalters personalorganisationsutredning (S 1974:04) (NEPO)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 25 januari 1974 med uppdrag att företa en översyn av personalorganisationen vid erkända och enskilda vårdanstalter för alkoholmissbrukare:

Utredningsman:
Jonsson, Folke A., byråchef

Experter:
Blixt, Olov, ombudsman
Danielsson, Birger, direktör
Nordström, Gösta, byråchef
Söderman, Elis A., ombudsman

Sekreterare:
Bystedt, Nils, byrådirektör

Lokal: Socialdepartementet, Jakobsgatan 26, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Kommittén har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit tio sammanträden samt företagit resor till vårdanstalter för alkoholmissbrukare. Ett stort antal anställda har intervjuats om sina arbetsförhållanden. Två enkätundersökningar har utförts. Den första enkäten var ställd till samtlig personal och den andra till anstaltsledningarna.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

21. Delegationen (S 1974:05) för social forskning

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts beslut den 28 juni 1974 för att som en till socialdepartementet knuten delegation ha till uppgift dels att med utgångspunkt i departementets verksamhetsområden svara för bedömning och samordning av pågående och planerade projekt avseende forsknings- och utvecklingsarbete samt försöksverksamhet inom den sociala sektorn, dels att initiera forsknings- och utvecklingsarbete av betydelse för socialpolitiken:

Ordförande:
Fridh, K. Göte, statssekreterare (t.o.m. den 14 november 1975)
Lindberg, Ingemar, kansliråd (fr.o.m. den 15 november 1975)

Ledamöter:
Berfenstam, Ragnar A. G., professor
Engström, Arne V., professor, generaldirektör
Hedberg, J. Anund, kommunalråd
Hedlén, Bengt R., socialdirektör
Lindberg, Ingemar, kansliråd (t.o.m. den 14 november 1975)
Kärnek, Ruth I. C., landstingsråd
Lindahl, Hedda, landstingsledamot
Rehn, L. Gösta, professor
Rexed, Bror A., generaldirektör
Wiklund, Svea S. S., fru, led. av riksdagen
Ås röm, Lars-Åke E., generaldirektör

Ersättare:
Ericsson, Bengt G., direktör (för Lindahl)
Gardell, Bertil G. T. B., docent (för Engström)
Göransson, G. Bertil, landstingsråd (för Fridh resp. Lindberg)
Janson, Carl-Gunnar, professor (för Berfenstam)
Järnbrink, Hans G., överdirektör (för Åström)
Korpi, F. Walter, professor (för Rehn)
Larsson, Karl G., sektionschef (för Hedberg)

Skalin, E. Douglas, förste sekreterare (för Kärnek)
Stark, K. Birger, socialchef (för Hedlén)
Wennström, K. Gunnar, avdelningschef (för Rexed)
Åstrand, Göran, kommunalkonsulent (för Wiklund)

Experter:
Forslund, E. Birger, kansliråd
Nelander, Olle M. V., direktör
Wallberg, Klas H. S., avdelningschef

Sekreterare:
Uggla, G. Inga-Lill, fil. lic.

Lokal: Socialdepartementet, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Delegationen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit fem sammanträden. Dessutom har delegationens arbetsutskott under samma tid hållit fem sammanträden.

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

22. Pensionärsundersökningen (S 1974:06)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1974 för att göra en undersökning angående åldringsvården m. m.:

Utredningsman:
Forslund, E. Birger, kansliråd

Experter:
Bratthall, Birgitta, departementssekreterare
Ekberg, Valter, sekreterare
Englund, K. Svante I., departementsråd
Larsson, Gustav, f. d. kommunalråd (fr.o.m. den 12 december 1974)
Petersson, Kerstin, sekreterare
Skalin, E. Douglas, förste sekreterare
Svanborg, Alvar, överläkare
Sälde, K. A. Henry, avdelningschef
Widman, Mona G. U-B., socialassistent

Sekreterare:
Hedin, Bernt, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 16 oktober 1974)
Redgert, Jan I. G., avdelningschef (fr.o.m. den 15 november 1974)

Lokal: Socialdepartementet, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse S 27.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit 14 sammanträden och genomfört två studieresor.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

23. Regionsjukvårdsutredningen (S 1974:07)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1974 för att utreda regionsjukvårdens organisation m. m.

Ordförande:
Söderqvist, Bengt O. A., expeditionschef

Sakkunniga:
Alsén, Sven, avdelningschef
Eskel, Arvid, landstingsråd
Göransson, G. Bertil, landstingsråd
Wedin, Nils J., landstingsråd

Experter:
Ericsson, Bengt G., direktör (fr.o.m. den 4 oktober 1974)
Fredriksson, H. Einar, byråchef
Gremner, Kjell, organisationschef (fr.o.m. den 5 november 1974)
Hamberger, Carl-Axel, professor (fr.o.m. den 5 november 1974)
Hjern, Bo G., direktör (fr.o.m. den 5 november 1974)
Nygren, G. Ingemar, kansliråd
Werkö, Lars, professor (fr.o.m. den 5 november 1974)
Wictorson, Karl-Eric A., avdelningschef (fr.o.m. den 5 november 1974)

Sekreterare:
Bratthall, Birgitta, departementssekreterare

Lokal: Socialdepartementet, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Särskilda direktiv har ej meddelats.

En särskild arbetsgrupp har tillsatts för att analysera regionsjukvårdens innehåll och avgränsning gentemot länssjukvården.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit sex sammanträden. Ett flertal samman räden har därutöver hållits i arbetsgrupper.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

24. Utredningen (S 1974:08) angående översyn av hälsovårdsstadgan

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1974 för att göra en översyn av hälsovårdsstadgan:

Ordförande:
Sundström, E. Thorsten, borgarråd

Sakkunniga:
Andersson, Karl-Gustav, rörverksarbetare, led. av rikdagen
Andersson, Roland I., länshälsovårdskonsulent
Johansson, J. Erik, lantbrukare, led. av riksdagen
Rinder, K. Lennart, medicinalråd
Törnquist, Harry E., byggnadsråd
Ågren, Lars O. T., direktör

Experter:
Eriksson, Sune, avdelningsdirektör
Hallbäck, Thore, hälsovårdsdirektör
Hultstrand, Lars R., hovrättsassessor
Mollstedt, Bengt O., stadsläkare
Petrelius, Torsten, avdelningschef
Swarén, Ulla M., byråchef

Sekreterare:
Meyer, Lennart S. G., hovrättsassessor

Bitr. sekreterare:
Berglund, Bengt I., byrådirektör (fr.o.m. den 15 maj 1975)

Lokal: Lilla Nygatan 1, 3 tr., 111 28 Stockholm, tel. 21 58 39

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse S 29.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit åtta sammanträden. Därjämte har en expertgrupp inom utredningen sammanträtt åtta gånger.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

25. Sakkunniga (S 1974:09) med uppdrag att utreda vissa frågor beträffande sjukvård i livets slutskede (SLS)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 november 1974 för att utreda vissa frågor beträffande sjukvård i livets slutskede:

Ordförande:
Rexed, Bror A., generaldirektör

Sakkunniga:
Biörck, C. Gunnar W., professor
Einhorn, Jerzy, professor
Giertz, Gustav B., professor
Göransson, G. Bertil, landstingsråd

Karlsson, F. Göran, redaktör, led. av riksdagen
Kärnek, Ruth I. C., landstingsledamot
Linder, Lars G., överläkare
Zetterström-Lagervall, Gerd M., direktör
Willig, Anna, undersköterska

Experter:
Carlheim-Gyllensköld, Karin, fil. dr. (fr.o.m. den 6 december 1974)
Feigenberg, Loma, bitr. överläkare (fr.o.m. den 6 december 1975)
Langton, Börje, byråchef (fr.o.m. den 6 december 1975)

Sekreterare:
Björkman, Marie-Louise (Malou) K., fil. kand. (fr.o.m. den 1 april 1975)

Lokal: Socialstyrelsen, Fack, 106 30 Stockholm, tel. växel 14 06 00 (sekreteraren)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit tre sammanträden.

Studier pågår vid Serafimerlasarettet, Radiumhemmet och Kungsgärdets sjukhus. Dessa beräknas vara slutförda under våren 1976. Ytterligare en undersökning om mänskliga relationer i livets slutskede har påbörjats.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

26. Sakkunnig (S 1974:10) för utredning av vissa frågor rörande utbildningen av läkare med utländsk medicinsk examen

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 november 1974 för utredning av vissa frågor rörande utbildningen av läkare med utländsk medicinsk examen:

Utredningsman:
Hamberger, Carl-Axel, professor

Experter:
Sjölin, C. Stig B., professor
Skoglund, S. Owe, byråchef

Sekreterare:
Palmstierna, Carl Oswald, f.d. byråchef

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Under år 1975 har två sammanträden hållits med experterna. Arbetet har i övrigt skett i form av överläggningar mellan utredningsmannen och sekreteraren.

Utredningsmannen lämnar sitt slutbetänkande omkring årsskiftet 1975/76.

Uppdraget är därmed slutfört.

27. Ledningsgruppen (S 1974:11) för försöksverksamhet inom socialvården

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 20 december 1974 för försöksverksamhet inom socialvården:

Ordförande:

Göransson, G. B. Bertil, landstingsråd (fr.o.m. den 1 januari 1975)

Ledamöter:

Larsson, Karl G., sektionschef (fr.o.m. den 1 januari 1975)
Nilsson, Göte, intendent (fr.o.m. den 1 januari 1975)
Ottoson, Ivan, rektor (fr.o.m. den 1 januari 1975)
Thorstenson, R. Billy, t.f. kansliråd (fr.o.m. den 1 januari 1975)
Wiktorin, Bengt, sektionschef (fr.o.m. den 1 januari 1975)

Expert:

Larnstedt, A. Ossian G., departementsråd (fr.o.m. den 1 januari 1975)

Bitr. sekreterare:

Haeggström, Ingrid M., assistent
Lamnevik, Gunilla, socionom (fr.o.m. den 1 augusti 1975)

Lokal: Landstingshuset, Box 1003, 221 02 Lund, tel. 046/15 34 77 och 15 34 85

Ledningsgruppen har till uppgift att bedriva försöksverksamhet inom socialvården, främst barna- och ungdomsvården i syfte att ge praktiska erfarenheter inför förestående reformarbete på grundval av socialutredningens och fosterbarnsutredningens intentioner.

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Ledningsgruppen har under tiden december 1974 - oktober 1975 hållit sju sammanträden. Den referensgrupp med företrädare för de fackliga organisationerna, som knutits till ledningsgruppen har under samma tid sammanträtt två gånger.

Ledningsgruppen har utsett Skåne till försöksområde och bedriver där försöksverksamhet, som innefattar särskilda projekt i elva kommuner, ändrat utnyttjande av inom regionen befintliga institutioner samt utbildnings- och konferensverksamhet i anslutning härtill. Projekten i kommunerna omfattar bl. a. försök med hemma-hos-arbetare, kontraktering av familjehem, kommunala familjehem samt aktivitetsskapande verksamhet för ungdomar och missbrukargrupper.

Ledningsgruppens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

28. Arbetsgruppen (S 1975:01) för social information

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 20 februari 1975 för att utarbeta samt ombesörja tryckning och distribution i början av år 1976 av en ny upplaga av socialkatalogen:

Ordförande:
Korpi, Sture H., informationssekreterare

Ledamöter:
Appelgren, J. Åke H., informationssekreterare
Björck, Berndt H., informationschef
Edström, J. Lennart, informationschef
Janzon, Bengt, presschef
Norrman, Inger K., informationssekreterare
Walander, Håkan I., ombudsman

Experter:
Fors, Åke Hj., kansliråd
Lersäther, Anna Margareta (Anna-Greta), lokalkontorsföreståndare
Trygve, Jan S., byråchef

Sekreterare:
Thunberg, Torsten I., informationssekreterare

Bitr. sekreterare:
Hedenström, Bengt, sekreterare
Rydbeck, Margareta A., informationssekreterare

Lokal: Socialdepartementet, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Arbetsgruppen har under tiden mars - oktober 1975 hållit två sammanträden samt haft överläggningar med myndigheter, organisationer och andra som berörs av arbetsgruppens arbete.

Arbetsgruppen har låtit översätta den år 1974 utgivna socialkatalogen till finska, tyska, grekiska och serbokroatiska språken för invandrare. Dessa har givits ut under oktober 1975.

Arbetsgruppen kommer att utarbeta en ny upplaga av socialkatalogen som beräknas utkomma i början av år 1976. Samtidigt deltar arbetsgruppen i ett försök med informationssamverkan inom Östergötlands län. Inom detta område kommer socialkatalogen att ges ut i kommunalt anpassade upplagor.

Arbetsgruppen beräknar slutföra sitt arbete under år 1976.

29. Socialpolitiska samordningsutredningen (S 1975:02)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 18 juni 1975 om samordningsfrågor i det socialpolitiska bidragssystemet:

Ordförande:
Sjöberg, N. Björn V., rättschef

Ledamöter:
Carlsson, C. Eric, bonde, led. av riksdagen
Ekberg, Leif, kammarrättslagman
Håvik, I. Doris H., assistent, led. av riksdagen
Karlsson, Helge G., metallarbetare, led. av riksdagen
Mundebo, K. A. Ingemar, avdelningsdirektör, led. av riksdagen
Ringaby, Per-Eric, godsägare, led. av riksdagen

Experter:
Björne, B. Gunnar, kansliråd (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Edvardsson, Einar, byråchef (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Nasenius, B. Jan V., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Nelander, Sven, utredningssekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Nordin, Ingvar, direktör (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Pårud, Nils G., universitetslektor (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Smedmark, Göran G:son, byråchef (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Svensson, Inge G., bitr. direktör (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Walander, Håkan I., ombudsman (fr.o.m. den 1 oktober 1975)

Sekreterare:
Eriksson, C. Ingemar, fil. kand. (fr.o.m. den 1 september 1975)
Schering, Per E., byrådirektör (fr.o.m. den 1 september 1975)
Wiegert, Bo, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 oktober 1975)

Lokal: Socialdepartementet. Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiv (anförande av statsrådet Aspling till protokoll vid regeringssammanträde den 18 juni 1975):

En kartläggning av olika samordningsfrågor i det socialpolitiska bidragssystemet har nyligen redovisats i en rapport (Ds S 1975:4) av en särskilt tillkallad expertgrupp. Rapporten mynnar i kapitel 9 ut i en redovisning av frågor som bör prövas i ett fortsatt utredningsarbete med inriktning på en samordning av olika bidragssystem. I rapporten pekas därvid på frågor avseende administration, prövningsregler, författningsmässig samordning, bidragsmässig samordning och information.

Jag föreslår att en översyn av det socialpolitiska bidragssystemet från samordningssynpunkt nu kommer till stånd på grundval av det i rapporten redovisade materialet. Därvid bör undersökas vilka förbättringar i samordningsavseende som kan genomföras inom ramen för befintliga bidragsformer och för dessa fastlagda principer i fråga om bidragens

inriktning och omfattning. Arbetet med en sådan översyn av gällande bestämmelser bör bedrivas med utgångspunkt i den totala resurstilldelning och den huvudsakliga fördelning mellan olika områden som är fastställd av statsmakterna. Målsättningen för översynen bör vara att klarlägga hur långt det socialpolitiska bidragssystemet kan samordnas i en allmän socialförsäkring. En huvudfråga i utredningsarbetet kommer därigenom att bli en systematisk genomgång av lagen om allmän försäkring med beaktande av samordningsfrågorna både inom denna lag och i förhållande till andra bidragsförfattningar. Utredningen bör ske i en parlamentariskt sammansatt kommitté och bedrivas med ledning av den sammanfattning av hithörande frågeställningar som anges i rapportens avslutande kapitel. Kommittén bör vid behandlingen av nämnda samordningsfrågor i detta avseende samråda med pågående utredningar som har i uppdrag att pröva olika delar av det socialpolitiska bidragssystemet.

Utredningen har i oktober 1975 hållit ett sammanträde.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

30. Sakkunnig (S 1975:03) med uppdrag att utreda vissa frågor rörande kronisk toxicitet

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 26 juni 1975 för att utreda vissa frågor rörande kronisk toxicitet:

Sakkunnig:

Lönngren, Rune, farm. dr

Lokal: Apoteksbolaget AB, Humlegårdsgatan 14, 105 14 Stockholm, tel. växel 24 08 00

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Den sakkunniges arbete beräknas pågå under hela år 1976.

Kommunikationsdepartementet

Inom detta avsnitt har följande kommittéer avslutat sin verksamhet under år 1975: 2, 4, 9, 11, 13, 14, 19, 23, 25, 27, 28 och 30

Följande kommittéer inom avsnittet fullgör inte egentligt utredningsuppdrag: 12 och 21

1. Trafikpolitiska delegationen (K 1965:38)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 april 1964, den 24 november 1967 och den 7 september 1971 att ingå i en trafikpolitisk delegation:

Ordförande:
Hasslev, Nils-Olov F., statssekreterare

Ledamöter:
Björkman, N. G. Folke, redaktör, f.d. led. av riksdagen
Ericson, Hans E., förbundsordförande
Grafström, Erik O. Hj., f.d. generaldirektör
Grebäck, Erik H., agronom, f.d. led. av riksdagen
Himmelstrand, Gunnar G. F., direktör
Högberg, Mats J. G., ekonomidirektör
Kolare, Gustav C. K., f.d. förste förbundsordförande
Lindberg, Sven J., ombudsman, led. av riksdagen
Mellqvist, Sven A., expeditör, led. av riksdagen
Persson, N. Arne, lantbrukare, led. av riksdagen
Sellgren, Rolf O. M., transportplaneringschef, led. av riksdagen
Sundblad, Lars G., disponent
Thorell, K. Arne B., direktör
Öhrn, J. Bruno, kansliråd

Experter:
Kritz, Lars O., fil. lic.
Ranhem, Lars H., civilingenjör
Sjöberg, E. Arne, direktör
Sjökvist, Stig A. R., ingenjör

Sekreterare:
Carlsund, H. Bo H., departementssekreterare
Norrbom, N. Claes-Eric, departementsråd

Lokal: Kommunikationsdepartementet, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00, rikssamt. 11 73 34 (Norrbom)

Direktiven för delegationen, se Kungl. Maj:ts beslut den 23 april 1964. Tilläggsdirektiv, se 1972 års riksdagsberättelse K 6.

Med hänsyn till bl. a. det pågående arbetet inom den trafikpolitiska utredningen (K 1972:07) ligger arbetet tills vidare nere.

2. Flygtrafikledningskommittén (K 1967:44)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 11 november 1966 för utredning angående flygtrafikledningens organisation och därmed sammanhängande spörsmål (se Post- och Inrikes tidn. den 30 november 1966):

Ordförande:
Netzén, K. Gösta, f.d. landshövding, f.d. led. av riksdagen

Ledamöter:
Görs, L. Folke, driftdirektör
Johansson, S. K. Lennart, generaldirektör
Nilsson, Jan H., expeditionschef
Wagner, G. F. Wilhelm, överste

Experter:
Bengtsson, O. Lennart, avdelningsdirektör
Hörberg, Olof Hj., överingenjör
Johansson, Caj-Aage, kanslichef
Nordström, Sven-Bertil, förste stabsmeteorolog
Olsson, Carl Olov, civilingenjör
Persson, S. Anders V., förste statsmeteorolog

Sekreterare:
Nordström, Lars-Erik, överingenjör

Bitr. sekreterare:
Ahrenstedt, Bengt-Arne, stabsmeteorolog

Direktiven för kommittén, se 1967 års riksdagsberättelse K 44.

Kommittén sammanträdde i december 1974 för slutjustering av sitt tredje delbetänkande (Ds K 1974:15) Flygvädertjänst 1980. Sedan orientering lämnats berörda personalorganisationer överlämnades betänkandet den 20 februari 1975 till departementschefen.

Uppdraget är därmed slutfört.

3. Befälsbemanningsutredningen (K 1970:29)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 maj 1969 för översyn av behörighetskraven för sjöbefäl (se Post- och Inrikes tidn. den 16 juni 1969):

Utredningsman:
Borggård, Göran R., generaldirektör

Experter:
Colldahl, Gunnar, rektor
Forssblad, N. Douglas, direktör
Hadrup, Knut E. H., verkst. direktör
Hurdén, Ragnar H. G., ombudsman (fr.o.m. den 1 mars 1975)
Karlsson, Gunnar B. S., förbundsordförande
Wiebe, Stig W. O., direktör

Sekreterare:
Sjöstedt, K. Lennart T., hovrättsråd

Bitr. sekreterare:
Palm, Anders K., rådman

Lokal: Kommunikationsdepartementet, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (Sjöstedt), 11 17 28 (Palm)

Direktiven för utredningen, se 1970 års riksdagsberättelse K 29.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit elva sammanträden om 13 dagar samt haft överläggningar med olika myndigheter och organisationer som berörs av utredningens arbete.

Utredningen har den 2 september 1975 avgett ett andra delbetänkande (Ds K 1975:6) Praktik för sjöbefälsyrken.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

4. Trafikolycksstatistikkommittén (K 1970:30)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 maj 1969 för översyn av trafikolycksstatistiken m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 17 juni 1969):

Utredningsman:
Westerlind, Erik A., landshövding

Experter:
Alexandersson, Stig R., förste byråsekreterare
Englund, S. Anders J., avdelningschef
Erlander, Sven B., professor

Imre, M. Erdem, avdelningsdirektör
Kappelin, Carl-Erik, byråchef
Kritz, Lars-Bruno, avdelningsdirektör
Lanteli, A. Gunnar A., direktör
Lehmann, F. Margareta, aktuarie
Räf, Lars E., bitr. överläkare
Sande, Jens, byrådirektör

Sekreterare:
Elmhammer, Nils E. I., statistikchef (fr.o.m. den 1 maj 1974)

Bitr. sekreterare:
Dahlström, Rolf E., byrådirektör

Lokal: Statistiska centralbyrån, Karlavägen 100, Fack, 102 50 Stockholm, tel. växel 14 05 60

Direktiven för utredningen, se 1970 års riksdagsberättelse K 30.

Kommittén har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit tre plenarsammanträden. Vidare har kommittén haft löpande överläggningar med de olika experterna. Därjämte har överläggningar hållits med företrädare för myndigheter och andra som berörs av kommitténs arbete.

Kommittén har i december 1975 avgett betänkandet (SOU 1975:40) Trafikolyckor och statistik.

Uppdraget är därmed slutfört.

5. Trafikbullerutredningen (K 1970:33)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 juni 1969 för utredning om normer för trafikbuller (se Post- och Inrikes tidn. den 3 juli 1969):

Ordförande:
Jansson, Paul G., elektriker, led. av riksdagen

Ledamöter:
Andersson, Sven G., frisörmästare, led. av riksdagen
Björck, Anders P.-A., redaktör, led. av riksdagen
Hansson, Torsten B. G., arkitekt SAR, f.d. led. av riksdagen
Jönsson, Eric L., ombudsman, led. av riksdagen
Larsson, K. Einar A., lantbrukare, led. av riksdagen
Nilsson, Bernt I., ombudsman, led. av riksdagen

Experter:
Abrahamsson, Ulf G., civilingenjör (t.o.m. den 21 september 1975)
Bergendahl, Göran H., professor (t.o.m. den 21 september 1975)

Blücher, Gösta E. O., avdelningsdirektör
Boheman, H. C. Fredrik, överstelöjtnant (t.o.m. den 21 september 1975)
Ingemansson, N. Stig P., civilingenjör
Jonsson, A. Ingemar G., bitr. länsarkitekt (fr.o.m. den 1 oktober 1974)
Kajland, Anders R., laborator
Kihlman, Tor S. D., professor
Köhlmark, Bo R., överingenjör (t.o.m. den 21 september 1975)
Lidén, Gunnar K. O., docent (t.o.m. den 21 september 1975)
Ljungström, Claes G., rådman
Möller, Lennart, avdelningsdirektör (t.o.m. den 21 september 1975)
Nilsson, Lars E., avdelningsdirektör (t.o.m. den 21 september 1975)
Olerud, Eric Hj., sekreterare
Sjöstedt, K. Lennart T., hovrättsråd (fr.o.m. den 1 november 1975)
Skjönberg, Guldbrand, byrådirektör
Wahlström, Sten K. J., överingenjör (fr.o.m. den 22 september 1975)
Wennerhorn, Karl Otto L., departementsråd
Wängberg, Hans-Åke, bostadsdomare

Sekreterare:
Sundberg, Kjell M., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1975)
Wängberg, Hans-Åke, bostadsdomare (t.o.m. den 15 oktober 1975)

Bitr. sekreterare:
Isoz, N. G. Henning, hovrättsfiskal (t.o.m. den 15 augusti 1975)
Sundberg, Kjell M., departementssekreterare (t.o.m. den 31 oktober 1975)

Lokal: Kommunikationsdepartementet, Vasagatan 8-10, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiven för utredningen, se 1970 års riksdagsberättelse K 33.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit 15 sammanträden. Därutöver har ett stort antal sammanträden hållits med olika arbetsgrupper, sammansatta av utredningens experter och företrädare för olika myndigheter, som berörs av utredningens arbete.

Utredningen har i augusti 1975 avgett delbetänkandet (SOU 1975:56) Trafikbuller, flygbuller.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

6. 1969 års vägutredning (K 1970:35)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 december 1969 med uppdrag att verkställa översyn av lagen om enskilda vägar (se Post- och Inrikes tidn. den 29 december 1969):

Ordförande:
Körlof, Voldmar, regeringsråd

Ledamöter:
Persson, Fritz J. H., byrådirektör, f.d. led. av riksdagen
Pettersson, Karl, fabrikör, f.d. led. av riksdagen
Stridsman, Torsten U., ombudsman, led. av riksdagen
Svensson, Erik O., kommunalråd

Experter:
Hagelstam, Stig L., hovrättsassessor (fr.o.m. den 8 november 1974)
Hellström, P. N. Erik, hovrättsassessor (fr.o.m. den 8 november 1974)
Jaensson, Sverker, överlantmätare (fr.o.m. den 1 december 1974)
Lindström, K. E. Ingemar, byrådirektör
Nordell, Jan Olof C., sekreterare
Öberg, Alf, byrådirektör (avliden)

Sekreterare:
Eliasson, Bengt E., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 december 1974)

Bitr. sekreterare:
Borgström, Ove, länslantmätare

Lokal: Storkyrkobrinken 13, 111 28 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren), Lantmäterikontoret, Kyrkogatan 13, 302 42 Halmstad, tel. 035/11 83 20 (bitr. sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1971 års riksdagsberättelse K 32.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit fem sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

7. Trafikplaneringsutredningen (K 1970:41)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 18 september 1970 att ingå i en arbetsgrupp för att leda utarbetandet av modellplan för regional trafikplanering:

Ordförande:
Hasslev, Nils-Olov F., statssekreterare

Ledamöter:
Bäckström, A. Ingemar, direktör (t.o.m. den 3 april 1975)
Enberg, L. Rune, teknisk direktör (fr.o.m. den 4 april 1975)
Godlund, Sven A. I., professor
Johansson, S. K. Lennart, generaldirektör
Jönsson, Per O., departementsråd (fr.o.m. den 7 maj 1975)

Norrbom, N. Claes-Eric, departementsråd
Olsson, Rune I., departementsråd
Ternryd, Carl-Olof, teknisk direktör
Thufvesson, Bengt E., departementsråd
Westlund, J. Georg, ekonomidirektör (fr.o.m. den 4 april 1975)

Experter:
Nordström, Lars E., docent
Schurmann, E. Åke J., trafikinspektör (fr.o.m. den 18 mars 1974)

Sekreterare:
Berg, Hans E., departementssekreterare
Carlsund, H. Bo H., departementssekreterare

Lokal: Kommunikationsdepartementet, Vasagatan 8-10, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Utredningen, som avslutat utarbetandet av modellplaner för regional trafikplanering, har fått utvidgat uppdrag att medverka vid utvärderingen av de slutliga förslagen till regionala trafikplaner.

Utredningen i sin helhet har under tiden november 1974 - november 1975 hållit fyra sammanträden. Därjämte har ett stort antal sammanträden ägt rum med delar av utredningen.

Utredningen har medverkat vid utarbetandet av dels rapporten (Ds K 1975:4) Transporter i Sverige, dels betänkandena (Ds K 1975:9) Planering av de svenska hamnarna och (Ds K 1975:10) Planering av de svenska flygplatserna.

Som ett led i de fortsatta kontakterna med länsstyrelsernas planeringsavdelningar har utredningen bl. a. medverkat vid en trafikplaneringskonferens.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

8. Sjöräddningsutredningen (K 1970:42)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 25 september 1970 för att företa en översyn av sjöräddningens organisation m. m.:

Utredningsman:
Lemne, Mats H., landshövding

Sekreterare:
Hävermark, K. Gunnar J:son, organisationsdirektör

Lokal: Kommunikationsdepartementet, Vasagatan 8-10, Fack, 103 20 Stockholm, tel. 763 36 17

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

9. Utredningen (K 1970:43) angående åtgärder mot övergivna fartyg m. m.

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 november 1970 för att se över och i erforderlig utsträckning komplettera författningsbestämmelserna om åtgärder i fråga om övergivna fartyg m. m.:

Utredningsman:
Nordström, Clas G., chefsjurist

Experter:
Hedborg, Per Erik, direktör
Lindencrona, Gustaf, sjöfartsråd
Torgils, A. Gunnar, lagman

Sekreterare:
Liljeqvist, Rolf A., kammarrättsråd

Direktiven för utredningen, se 1971 års riksdagsberättelse K 37.

Utredningen har den 20 oktober 1975 avgett betänkandet (SOU 1975:81) Farliga vrak.
Uppdraget är därmed slutfört.

10. Utredningen (K 1970:45) om samordning av lotsningen i Göteborgsområdet m. m.

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 december 1970 för att i samråd med berörda intressenter överväga och lägga fram förslag till en samordning under sjöfartsverkets huvudmannaskap av lotsningsverksamheten till och i Göteborgs hamn, i Trollhätte kanal och i Vänern:

Utredningsman:
Hellner, Eskil M., regeringsråd

Sekreterare:
Hävermark, K. Gunnar J:son, organisationsdirektör

Lokal: Kommunikationsdepartementet, Vasagatan 8-10, Fack, 103 20 Stockholm, tel. 763 36 17

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete i början av år 1976.

11. Kommittén (K 1971:01) för utredning om kollektivtrafik i tätorter

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 14 januari 1971 för att utreda möjligheterna att förbättra förutsättningarna för kollektivtrafiken i tätorter (se Post- och Inrikes tidn. den 30 januari 1971):

Ordförande:
Vahlberg, Gustav E., f.d. generaldirektör

Ledamöter:
Alsén, Hans O., ombudsman, led. av riksdagen
Bäckström, A. Ingemar, direktör
Grabö, Paul E., borgarråd
Gustafson, Sven H., bankkamrer, led. av riksdagen
Häll, Karl-Erik, ombudsman, led. av riksdagen
Johnsson, John E., ombudsman, led. av riksdagen
Landström, Sten-Sture H., direktör
Norling, S. Åke, kommunalråd
Ström, H. Bertil, överdirektör
Wennerhorn, Karl Otto L., departementsråd

Experter:
Edsjö, Tor A., avdelningsdirektör
Eriksson, Tor U., avdelningsdirektör
Köhlmark, Bo R., överingenjör
Lekberg, E. E. Olov, oppositionsråd
Lind af Hageby, Gösta, kansliråd

Sekreterare:
Stenman, Bo M., civilingenjör

Bitr. sekreterare:
Hanno, Stig Å., socionom

Direktiven för kommittén, se 1972 års riksdagsberättelse K 37.

Kommittén har under tiden november 1974 - juni 1975 hållit elva sammanträden. Därjämte har ett tjugotal sammanträden hållits med särskilda arbetsgrupper för beredning av kommitténs arbete.

Kommittén har i juni 1975 avgett betänkandet (SOU 1975:47) Kollektivtrafik i tätort.

Uppdraget är därmed slutfört.

12. Sakkunniga (K 1972:01) för att leda visst utrednings- och utvecklingsarbete i fråga om metoder för märkning av olja i fartyg (UMOF)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 18 februari 1972 för att leda visst utrednings- och utvecklingsarbete i fråga om metoder för märkning av olja i fartyg:

Ordförande:
Steen, Göran A., sjösäkerhetsdirektör

Sakkunniga:
Carlbom, Lars E., överingenjör
Engdahl, O. Roland, gränschef
Fahlin, Per G., avdelningsdirektör

Sekreterare:
Agnedal, P. O., fil. lic.

Lokal: Sjöfartsverket, Fack, 601 01 Norrköping, tel. växel 011/10 84 00 (ordföranden), Atomenergi AB, Fack, 611 01 Nyköping, tel. växel 0155/800 00 (Agnedal)

Direktiven för utredningen, se 1973 års riksdagsberättelse K 38.

Utredningen har under iden november 1974 - oktober 1975 hållit nio sammanträden.

Under de sakkunnigas ledning har i sjöfartsverkets regi ett försök i större skala av märkning av lastoljerester i tankfartyg i svenska hamnar under tiden febrari - juni 1975 utförts.

Redovisning av den svenska märkningsmetoden har gjorts vid MEPC:s tredje session i London juni 1975. Dessutom har värdefullt samråd skett med representanter för OCIMF, London.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

13. Sakkunniga (K 1972:03) med uppdrag att utreda vissa frågor beträffande Göta kanal

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 april 1972 för att utreda vissa frågor beträffande Göta kanal:

Utredningsman:
Hjalmarsson, Jarl, f.d. landshövding, f.d. led. av riksdagen

Experter:
Bökmark, Jan, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 februari 1974)
Linghag, Nils, direktör

Rickard, Bengt O., ekonomidirektör
Thufvesson, Bengt E., departementsråd
Wärneryd, Olof I., professor

Sekreterare:
Selén, Jan Olof, fil. kand. (fr.o.m. den 1 februari 1974)

Direktiven för kommittén, se 1973 års riksdagsberättelse K 40.

Utredningen har under tiden januari - mars 1975 hållit 13 sammanträden.
Utredningen har den 14 mars 1975 avgett betänkandet (Ds K 1975:3) Utredning om utbyggnad av Göta kanals västgötaled.
Uppdraget är därmed slutfört.

14. Utredningen (K 1972:04) med uppgift att utreda vissa frågor i anslutning till den långsiktiga vägplaneringen m. m.

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 maj 1972 för att utreda vissa frågor i anslutning till den långsiktiga vägplaneringen, m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 7 oktober 1972):

Ordförande:
Johansson, S. K. Lennart, generaldirektör

Sakkunniga:
Johansson, Bengt A. W., departementsråd (fr.o.m. den 26 augusti 1974)
Ternryd, Carl-Olof, teknisk direktör

Experter:
Brandborn, Jan, avdelningsdirektör
Ivarsson, Sven Ivar, avdelningschef
Lundin, Christer K. O., departementssekreterare
Lundin, Ingemar, civilingenjör (fr.o.m. den 20 januari 1975)
Strömberg, Hjalmar, departementssekreterare (fr.o.m. den 9 januari 1974)
Svantemark, Lennart S. T., byrådirektör (fr.o.m. den 26 augusti 1974)

Sekreterare:
Vieweg, Lars I., avdelningsdirektör

Direktiven för utredningen, se 1973 års riksdagsberättelse K 41.

Utredningen har i oktober 1975 avgett betänkandet (SOU 1975:85 och 86) Vägplanering.
Uppdraget är därmed slutfört.

15. Leasingutredningen (K 1972:06)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 september 1972 för att utreda vissa frågor om långtidsuthyrning av motorfordon och släpvagnar (se Post- och Inrikes tidn. den 21 oktober 1972):

Utredningsman:
Palm, Böret, expeditionschef

Experter:
Lindstam, Leif E., kammarrättsfiskal
Nilsson, K. Valter, hovrättsassessor
Strömbäck, Erland H. D. D:son, direktör

Sekreterare:
Nyström, Carl Rudolf P., hovrättsassessor

Direktiven för utredningen, se 1973 års riksdagsberättelse K 43.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit nio sammanträden.

Utredningen har den 1 november 1975 avgett betänkandet (Ds K 1975:11) Billeasing.

Uppdraget är därmed slutfört.

16. Trafikpolitiska utredningen (K 1972:07)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 september 1972 för att utreda vissa trafikpolitiska frågor (se Post- och Inrikes tidn. den 16 december 1972):

Ordförande:
Nelander, Olle M. V., direktör

Vice ordförande:
Hasslev, Nils-Olov F., statssekreterare

Ledamöter:
Börjesson, Fritz A., lantbrukare, led. av riksdagen
Ericson, Hans E., förbundsordförande
Larson, Rune, förste ombudsman (fr.o.m. den 15 mars 1974)
Lothigius, Carl-Wilhelm, lantbrukare, led. av riksdagen
Magnusson, John, konduktör, led. av riksdagen
Mellqvist, Sven A., expeditör, led. av riksdagen
Nicklasson, Lars-Erik, andre förbundsordförande
Normark, Hagar, fru, led. av riksdagen
Sellgren, Rolf O. M., transportplaneringschef, led. av riksdagen

Åberg, Carl Johan, planeringschef
Östling, Sven, direktör

Experter:
Appelgren, L. S. Göran, kanslidirektör (t.o.m. den 30 november 1975)
Berglund, Å. Erik R., utredningschef (fr.o.m. den 12 december 1974)
Boström, N. Erik, byrådirektör (t.o.m. den 30 september 1975)
Bäckström, A. Ingemar, direktör (t.o.m. den 30 november 1975)
Henriksson, Jan E., civ. ing. (t.o.m. den 1 augusti 1975)
Hållsten, E. Bertil, planeringsdirektör (fr.o.m. den 4 juni 1974)
Jobin, Bengt, direktör (t.o.m. den 30 november 1975)
Johnsson, Jan G., rättschef (fr.o.m. den 1 december 1974)
Johansson, S. K. Lennart, generaldirektör (t.o.m. den 30 november 1975)
Kritz, Lars O., fil. lic. (t.o.m. den 30 november 1975)
Levin, Jan, hovrättsassessor (t.o.m. den 30 november 1975)
Lindahl, Lars O. H., direktör (t.o.m. den 30 november 1975)
Nordström, Lars E., docent (t.o.m. den 30 november 1975)
Norrbom, N. Claes-Eric, departementsråd (t.o.m. den 30 november 1975)
Pellijeff, F. H. Alexej, direktör (t.o.m. den 30 november 1975)
Saretok, Paul, avdelningsdirektör (t.o.m. den 31 augusti 1975)
Selén, Jan Olof, fil. kand. (t.o.m. den 30 september 1975)
Sellstedt, Bo I., fil. dr (fr.o.m. den 1 juli 1975)
Sparring, G. Lennart, avdelningsdirektör (t.o.m. den 30 november 1975)
Strömberg, Hjalmar, departementssekreterare (t.o.m. den 30 november 1975)
Thorell, K. Arne B., direktör (t.o.m. den 30 november 1975)
Westerberg, Bengt, fil. kand. (fr.o.m. den 1 april 1975)
Wickberg, Arne W., direktör (t.o.m. den 30 november 1975)
Wredenfors, H. E. Walter, direktör (fr.o.m. den 1 december 1974)

Sekreterare:
Ernmark, L. Göran G., avdelningschef

Lokal: Drottninggatan 7-9, 3 tr., 111 51 Stockholm, tel. 20 59 51 (sekreteraren) och 20 59 47 (kansli)

Direktiven för utredningen, se 1973 års riksdagsberättelse K 44. Tilläggsdirektiv, se 1975 års kommittéberättelse K 28.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit sju sammanträden. Därutöver har experterna hållit 48 sammanträden i skilda arbetsgrupper.

Utredningen har den 2 september 1975 avgett delbetänkandet (SOU 1975:66) Trafikpolitik - behov och möjligheter.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

17. Bilarbetstidsutredningen (K 1972:08)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 24 november 1972 för att verkställa översyn av lagstiftningen om arbets- och vilotid i vägtrafik:

Ordförande:
Hamdahl, Bengt, regeringsråd

Sakkunniga:
Ericson, Hans E., förbundsordförande
Jansson, Olov, ombudsman
Seger, S. Walter, direktör
Thorell, K. Arne B., direktör

Experter:
Ekeberg, Lars-Olof, byråchef
Falkenmark, Per A., byrådirektör
Tiger, Bo S., avdelningsdirektör
Unghagen, Harry, polisintendent (fr.o.m. den 17 maj 1974)
Werne, Gösta A. K., byråchef (fr.o.m. den 13 mars 1975)

Sekreterare:
Isberg, Tord A., hovrättsassessor

Lokal: Storkyrkobrinken 13, 2 tr., Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiven för utredningen, se 1973 års riksdagsberättelse K 45.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit sex sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

18. Flaggutredningen (K 1973:01) (FU)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 mars 1973 för att utreda vissa frågor sammanhängande med registrering av svenskägda fartyg under utländsk flagg:

Ordförande:
Voss, Bertil G. P., departementsråd

Sakkunniga:
Dybeck, Clarence, direktör
Hadrup, Knut E. H., verkst. direktör (fr.o.m. den 23 januari 1975)
Karlsson, Gunnar B. S., förbundsordförande

Rickard, Bengt O., ekonomidirektör
Rude, Karl R., verkst. direktör

Experter:
Cullemo, Tommy, bankrevisor (fr.o.m. den 1 maj 1974)
Francke, Jan, kammarrättsassessor
Hyllengren, Jan, departementssekreterare (fr.o.m. den 14 oktober 1974)
Nordström, K. Erik G., direktör (fr.o.m. den 26 maj 1975)
Rune, Christer L., hovrättsråd

Sekreterare:
Olsson, Tor, hovrättsassessor (fr.o.m. den 14 oktober 1974)

Lokal: Drottninggatan 11, 111 51 Stockholm, tel. 11 17 21

Direktiven för utredningen, se 1974 års riksdagsberättelse K 34.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit sju sammanträden.
Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

19. Sakkunniga (K 1973:03) med uppdrag att utreda vissa frågor rörande det allmänna kommunikationsväsendets anpassning till de handikappades behov (HAKO-utredningen)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 april 1973 för att utreda vissa frågor rörande det allmänna kommunikationsväsendets anpassning till de handikappades behov:

Ordförande:
Furbäck, Bengt L., departementsråd

Ledamöter:
Back, P. E. Anders, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juni 1974)
Björk, Jimmy, sekreterare
Bladh, Karl-Axel, chefsarkitekt
Dahlström, Åke, byråchef
Friberger, Tomas, byråchef
Gedin, Hans, ombudsman
Leine, Erik, avdelningsdirektör
Utberg, Rolf F., kanslichef
Wallin, Nils, kanslichef

Experter:
Masthagen, K. Roger, teknisk direktör
Steen, Göran A., sjösäkerhetsdirektör (fr.o.m. den 1 februari 1975)
Söderberg, Per Olof, sekreterare

Sekreterare:
Masthagen, K. Roger, teknisk direktör (fr.o.m. den 1 januari 1974)

Bitr. sekreterare:
Andersson, L. Christer T., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1974)

Direktiven för de sakkunniga, se 1974 års riksdagsberättelse K 36.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit nio sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningen har i september 1975 avgett betänkandet (SOU 1975:68) Handikappanpassad kollektivtrafik. Betänkandet har dessutom getts ut i sammandrag på svenska, engelska och tyska (SOU 1975:76).

Uppdraget är därmed slutfört.

20. Fartygsmiljöutredningen (K 1973:04)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 juli 1973 för att utreda frågor som hänger samman med de ombordanställdas arbets- och miljöförhållanden m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 23 augusti 1973, den 10 februari 1975 och den 25 oktober 1975):

Utredningsman:
Borggård, Göran R., generaldirektör

Experter:
Baecklund, Lars I., sjökapten
Eliasson, Rolf E., skeppsredare
Grenander, Nils, direktör (fr.o.m. den 17 september 1974)
Gullberg, Hans E., hovrättsråd
Hadrup, Knut E. H., verkst. direktör
Johansson, Bertil E., ombudsman (fr.o.m. den 4 augusti 1975)
Karlsson, Gunnar B. S., förbundsordförande (t.o.m. den 3 april 1975)
Rude, Karl R., verkst. direktör (fr.o.m. den 23 januari 1974)
Sjöstedt, K. Lennart T., hovrättsråd
Steen, Göran A., sjösäkerhetsdirektör
Thornström, J. H. Torgny, civilingenjör
Wahlström, Per E., avtalssekreterare (fr.o.m. den 4 april 1975)

Sekreterare:
Stenmark, Bengt-Erik, avdelningsdirektör

Bitr. sekreterare:
Grönstedt, Gert T. V., länsnotarie (fr.o.m. den 16 september 1974)

Lokal: Drottninggatan 11, 111 51 Stockholm, tel. 11 17 24

Direktiven för utredningen, se 1974 års riksdagsberättelse K 37.

Tilläggsdirektiv (anförande av statsrådet Lidbom till protokoll vid regeringssammanträde den 30 januari 1975). Tilläggsdirektiv (anförande av statsrådet Norling till protokoll vid regeringssammanträde den 16 oktober 1975):

Sedan år 1970 arbetar arbetsmiljöutredningen (S 1970:35) med en översyn av arbetarskyddslagen (1949:1) och tillhörande författningar. Översynen syftar till en lagstiftning som svarar mot en breddad målsättning för arbetarskyddet. Eftersom arbetarskyddslagen inte är tillämplig på skeppstjänst, omfattar arbetsmiljöutredningens arbete inte de ombordanställdas arbets- och miljöförhållanden. På grund härav beslöt Kungl. Maj:t den 5 juli 1973 att bemyndiga chefen för kommunikationsdepartementet att tillkalla en sakkunnig att utreda sistnämnda frågor (fartygsmiljöutredningen K 1973:04).

Genom regeringens beslut den 16 januari 1975 meddelades tilläggsdirektiv till arbetsmiljöutredningen. I dessa uttalades bl. a. att i de ursprungliga direktiven inte hade berörts frågor med anknytning till den senare tillkomna lagstiftningen om hälso- och miljöfarliga varor. Tilläggsdirektiven innebär att utredningen i samband med sin översyn av arbetarskyddslagstiftningen skall undersöka hur produktkontrollen enligt lagstiftningen om hälso- och miljöfarliga varor fungerar från arbetarskyddssynpunkt. Härvid skall närmare analyseras frågan om samordningen mellan en ny arbetsmiljölagstiftning och lagstiftningen om hälso- och miljöfarliga varor.

Lagen (1973:329) om hälso- och miljöfarliga varor behandlar bl. a. frågor om transport av ämnen som är att hänföra till sådana varor. I kungörelsen (1973:334) om hälso- och miljöfarliga varor anges (58 § tredje stycket och 64 §) i fråga om transport av hälso- och miljöfarlig vara med fartyg att tillsynen över efterlevnaden av nyssnämnda lag och med stöd av lagen meddelade föreskrifter skall utövas av vederbörande centrala förvaltningsmyndighet, dvs. sjöfartsverket.

Jag anser att de skäl som talar för en närmare undersökning av arbetarskyddsproblem och samordningsfrågor i samband med hantering av hälso- och miljöfarliga varor till lands gör sig gällande också när det gäller fartygstransport av sådant gods. Det bör ankomma på fartygsmiljöutredningen att i sitt utredningsarbete rörande de ombordanställdas arbets- och miljöförhållandlen ta upp nu berörda problem.

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen utfärdar tilläggsdirektiv till fartygsmiljöutredningen i enlighet med vad jag har förordat.

Regler om begränsning av arbetstiden har funnits i vårt land sedan länge. Arbetstiden på svenska fartyg har varit reglerad i särskild lag sedan år 1920. Numera gäller sedan den 1 januari 1971 för huvudparten av de landanställda allmänna arbetstidslagen (1970:103, ändrad senast 1975:728) och för ombordanställda sjöarbetstidslagen (1970:105, ändrad senast 1975:729). Bestämmelserna i sjöarbetstidslagen kompletteras av sjöarbetstidskungörelsen (1970:550) och av tillämpningsföreskrifter utfärdade av sjöfartsverket.

Enligt den allmänna arbetstidslagen får den ordinarie arbetstiden, exkl. raster, uppgå till högst 40 timmar/vecka. Någon dygnsbegränsning förekommer inte. När det behövs med hänsyn till arbetets natur eller

arbetsförhållandena i övrigt, får arbetstiden dock beräknas med utgångspunkt i att den under en period av högst fyra veckor inte får överstiga 40 timmar i veckan i genomsnitt. I förarbetena (prop. 1970:5 s. 41 och 108) uttalades bl. a. att nämnda bestämmelser kan få tillämpning på t. ex. skiftarbete, detaljhandel som bedrivs såväl vardag som söndag samt hotell-, restaurang- och kaférörelse.

Övertidsarbete enligt den allmänna arbetstidslagen kan förekomma i två typer av fall. Den ena avser det fall när en oförutsedd omständighet som natur- eller olyckshändelse har vållat avbrott i verksamheten eller medfört överhängande fara för avbrott eller för skada på liv, hälsa eller egendom. Arbetet får inte fortsättas i mer än två dygn om inte tillstånd eller dispens ges av arbetarskyddsstyrelsen. Den andra typen av övertidsarbete avser förberedelse- eller avslutningsarbete, som nödvändigtvis måste utföras före eller efter ordinarie arbetstid. I detta senare fall får övertid tas ut med högst 6 timmar i veckan eller med högst 24 timmar under en tid av fyra veckor om nyssnämnda fyraveckorsregel för ordinarie arbetstid tillämpas. När särskilda skäl föreligger får övertiden — utöver vad jag nyss har nämnt — ökas med högst 48 timmar under en fyraveckorsperiod, dock högst 150 timmar per kalenderår. Föreligger synnerliga skäl, kan arbetarskyddsstyrelsen medge s. k. extra övertid med högst 150 timmar per år.

Från begränsningen av den ordinarie arbetstiden och övertiden kan göras avsteg genom kollektivavtal. Dessutom kan arbetarskyddsstyrelsen — om det stora flertalet av berörda arbetstagare samtycker eller annars särskilda skäl föreligger — göra avsteg från begränsningen av den ordinarie arbetstiden.

Sjöarbetstidslagen gäller skeppstjänst. Härmed förstås enligt lagen arbete som person, vilken är anställd på svenskt fartyg, för fartygets räkning eller eljest på grund av förmans uppdrag utför ombord på fartyget eller på annat ställe. Lagen begränsar såväl den ordinarie arbetstiden som övertidsarbete. Huvudreglerna för ordinarie arbetstid bygger på trevaktindelning, dvs. tre sjömän löser av varandra i en befattning under dygnet. För dagman, dvs. sjöman som tillhör däcks- eller maskinavdelningen och som inte är vaktindelad utgör arbetstiden högst 8 timmar/dygn och 40 timmar/vecka. För vaktindelad däcks- och maskinpersonal och för radiopersonal är arbetstiden högst 8 timmar/dygn. Veckoarbetstiden för sådan personal kan alltså i normala fall uppgå till högst 56 timmar/vecka. Om ett fartyg under arbetsveckan ligger i hamn under hela tiden, får veckoarbetstiden inte överskrida 40 timmar. För ekonomipersonal får arbetstiden på passagerarfartyg uppgå till högst 9 timmar/dygn och 56 timmar/vecka. På lastfartyg får ekonomipersonalens arbetstid uppgå till högst 8 timmar/dygn och 56 timmar/vecka. Från dessa huvudregler finns vissa undantag för fartyg som går i närfart och som har en bruttodräktighet under 500 registerton. Om den ordinarie arbetstiden överstiger 40 timmar/vecka — eller 80 timmar under en fast period av två veckor för fartyg under 500 bruttoton i närfart — utgår vederlag i form av fritid i hamn eller på annat sätt som kan överenskommas kollektivavtalsvägen.

Övertidsarbete bör enligt sjöarbetstidslagen inte förekomma regelbundet och får inte tas ut under mer än 13 timmar/vecka eller, om så medges i kollektivavtal, med ytterligare högst 5 timmar/vecka. Vissa former av skeppstjänst undantas från övertidsbegränsningen. Det gäller framför allt när hotande fara föreligger för fartyget.

Sjömannens totala skeppstjänsttid får inte överstiga 16 timmar under

varje 24-timmarsperiod. I lagen ges ytterligare bestämmelser om viloperioder.

Lagen är dispositiv på så sätt att arbetsmarknadens parter har rätt att genom kollektivavtal göra avsteg — helt eller delvis — från lagreglerna.

De ombordanställdas organisationer — Svenska maskinbefälsförbundet, Svenska sjöfolksförbundet och Sveriges fartygsbefälsförening — har i gemensam skrivelse i oktober 1974 framfört synpunkter på och önskemål om ändringar i reglerna om arbetstiden på fartyg. Organisationerna har föreslagit bl. a. att en utredning tillsätts för att utarbeta sådana ändringar i sjöarbetstidslagen att samma regler om den ordinarie arbetstidens längd kommer att gälla för ombordanställd som för arbetstagare i land. Organisationerna har i sin skrivelse anfört bl. a. att man vid gällande sjöarbetstidslags tillkomst strävade efter att få regler för de ombordanställda som så nära som möjligt anslöt till dem för landanställda. Av hänsyn till de speciella förhållandena på fartygen kunde detta inte uppnås i väsentliga avseenden för vaktindelad däcks- och maskinpersonal och för ekonomipersonal. För arbete på fartyg i närfart tillkom särskilt stora avvikelser från de landanställdas förhållanden. Särbestämmelserna för ombordanställda innebar en diskriminering av en yrkesgrupp och de anses också ha medverkat till stor personalavgång och svårigheter med nyrekrytering.

I sin skrivelse förutsätter personalorganisationerna att sjöarbetstidslagens dispositiva karaktär behålls oförändrad.

Sjöfartsverket tillstyrker i yttrande över arbetstagarorganisationernas skrivelse att en översyn sker av sjöarbetstidslagen. Verket understryker att frågan om arbetstidens längd och förläggning också kan vara en arbetsmiljöfråga.

Rederiföreningen för mindre fartyg, Svenska arbetsgivareföreningens Allmänna Grupp och Sveriges redareförening uttalar i gemensamt yttrande över personalorganisationernas skrivelse bl. a. att arbetstiden inte är längre för de ombordanställda än för andra arbetstagare. Full kompensation utgår nämligen för all arbetad tid över 40 timmar i veckan. Den fråga som personalorganisationerna tar upp borde ha aktualiserats redan när gällande lagstiftning tillkom och kan lösas genom kollektivavtal inom branschen.

Ett omfattande utredningsarbete som rör arbetstidsfrågor pågår i en rad kommittéer, arbetsgrupper och delegationer. Jag kan här nämna arbetsmiljöutredningen (S 1970:35), sysselsättningsutredningen (A 1974:02), delegationen (Ju 1973:03) för jämställdhet mellan män och kvinnor, fartygsmiljöutredningen (K 1973:04) och bilarbetstidsutredningen (K 1972:08). Utredningarna har i allmänhet tillsatts efter framställningar från löntagarorganisationerna. Förslag har också väckts om ytterligare förkortningar av 40-timmarsveckan. Mot denna bakgrund har tillsatts en delegation (A 1974:09) för arbetstidsfrågor (DELFA). DELFA följer övriga utredningars arbete rörande arbetstidsfrågorna och tar därutöver initiativ för att få fram det ytterligare utredningsmaterial som erfordras för att kunna ta ställning till en generell arbetstidsförkortning.

Kollektivavtalsvägen har arbetsmarknadens parter under senare år kommit överens om betydelsefulla förbättringar när det gäller arbetstiden. Dessa avtal omfattar också de ombordanställda.

De nuvarande reglerna om arbetstid lades fast så sent som år 1970. En viktig princip i det arbetet liksom i annan lagstiftning på det arbetsrättsliga området var att land- och ombordanställda arbetstagare skulle ha så likartade förhållanden som möjligt. Betydelsefulla skillnader finns

emellertid. Jag vill dock erinra om att så också är förhållandet när det gäller skilda branscher inom landarbetslivet. Detta kommer till uttryck i den allmänna arbetstidslagen bl. a. genom att den generella principen om högst 40 timmars ordinarie veckoarbetstid kan frångås på sätt som jag tidigare har berört, när det behövs med hänsyn till arbetets natur eller arbetsförhållandena i övrigt.

Bestämmelserna om arbetstiden för de ombordanställda är visserligen relativt nytillkomna men med hänsyn till arbetstidsfrågornas stora betydelse för den enskilde arbetstagaren finner jag — mot bakgrund av den kritik av reglerna som har kommit fram från de anställdas organisationer — angeläget att reglerna ses över. Härvid bör särskilt uppmärksammas de skillnader som föreligger mellan reglerna för land- och ombordanställda och om dessa skiljaktigheter går att helt eller delvis eliminera. En riktpunkt för arbetet bör vara att söka åstadkomma så likartade regler som möjligt. En jämförelse bör emellertid ske inte bara mellan grundprinciperna för arbetstidsuttaget i den allmänna arbetstidslagen och sjöarbetstidslagen utan också mellan fartygsarbetets villkor och dem för olika landbranscher, vars arbetsvillkor kan sägas vara näraliggande sjöfartens. Syftet bör alltså vara att — med beaktande av de särskilda arbets- och levnadsförhållandena för dem som arbetar och bor ombord på fartyg — få regler som i den praktiska tillämpningen så långt möjligt eliminerar skillnaderna mellan landarbetstagare och ombordanställda. Utredningen bör vara oförhindrad att pröva om särskilda regler för de ombordanställda bör arbetas in i den allmänna arbetstidslagen eller behållas i en särskild lag. Ändringar i arbetstidsuttaget kan få inverkan på fartygens bemanning och utrustning med bostäder och andra uppehållsrum för de ombordanställda. Också dessa frågor bör belysas under arbetet.

I samband med att lagstiftningen om arbetstid för ombordanställda övervägs från nu angivna utgångspunkter bör också beaktas några andra frågor som inte tas upp i arbetstagarorganisationernas skrivelse utan aktualiserats på annat sätt. Jag syftar härvid på dels det förhållandet att sjöarbetstidslagen inte är tillämplig på viss personal ombord, nämligen sådana som är ägare helt eller delvis av fartyget, vilket innebär särskilda problem, dels de brister i efterlevnaden av arbetstidsbestämmelserna som har kunnat konstateras i fråga om vissa fartyg.

Utöver vad jag här har nämnt bör sådana spörsmål tas upp som aktualiseras under arbetets gång och som faller inom ramen för en allmän översyn av de ombordanställdas arbetstidsförhållanden.

I direktiven till arbetsmiljöutredningen (S 1970:35) anförde föredragande departementschefen bl. a. att arbetstidsfrågorna är av stor betydelse för arbetstagarna. Propositionen med förslag om en ny allmän arbetstidslag hade då nyligen förelagts riksdagen. Däri reglerades frågor om arbetstidens längd. Spörsmål som gäller arbetstidens förläggning fordrade nu enligt departementschefen en grundlig genomgång. Skyddssynpunkter borde ägnas stor uppmärksamhet vid översynen av gällande regler om dygnsvila, veckovila, raster och arbetspauser. I direktiven till fartygsmiljöutredningen (K 1973:04) erinras om att dessa frågor bör tas upp också när det gäller de ombordanställda och att man bör sträva efter att finna samma lösningar som till lands.

Åtskilliga av de problem som jag har tagit upp här berör arbetstagarnas arbets- och miljöförhållanden. Frågor om det totala arbetstidsuttagets begränsning och viloperioder under dygnet hänger nära samman och tas båda upp i sjöarbetstidslagen. Som sjöfartsverket har framhållit finns ett

nära samband mellan arbetsmiljö och arbetstid. Enligt min uppfattning talar väsentliga skäl för att dessa frågor utreds gemensamt. Ett lämpligt forum härför är fartygsmiljöutredningen. Utredningen har ännu inte börjat behandla frågorna om arbetstidens förläggning och dygnsvila. Utredningen överväger också bostadsfrågorna på fartygen, vilka frågor som jag redan har sagt kan påverkas av arbetstidsreglerna, särskilt när det gäller det mindre tonnaget.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit åtta sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningen har i januari 1975 avgett delbetänkandet (Ds K 1975:2) Bättre fartygsmiljö. I början av 1976 väntas utredningens nästa delbetänkande rörande bostäder på fartyg kunna avges.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

21. Sakkunniga (K 1973:06) med uppdrag att ingå i en delegation för att tills vidare samordna uppbyggnaden av det framtida flygkontrollsystemet

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 juli 1973 för att ingå i en delegation för att tills vidare samordna uppbyggnaden av det framtida flygkontrollsystemet:

Ordförande:
Bruno, Gösta F., överdirektör

Ledamöter:
Görs, L. Folke, driftdirektör (t.o.m. den 30 november 1975)
Johansson, Caj-Aage, trafikdirektör (fr.o.m. den 1 december 1975)
Lagerström, Sven A., överingenjör
Lilja, Sven-Åke, avdelningschef
Wagner, G. F. Wilhelm, överste

Sekreterare:
Danielsson, Jan P. T., administrativ direktör

Lokal: Luftfartsverket, Ulvsundavägen 153, 161 89 Bromma, tel. växel 98 00 20

Särskilda direktiv har ej meddelats.

De sakkunniga har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit två sammanträden.

I enlighet med statsmakternas beslut med anledning av prop. 1975:81 om ny organisation för luftfartsverket, m. m. förutsätts delegationen finnas kvar till den tidpunkt då den militära trafikledningspersonalen överförts till luftfartsverket. Enligt föreliggande planer skall detta ske med början den 1

juli 1976. I vilken takt överförandet skall ske är föremål för närmare överväganden mellan luftfartsverket och chefen för flygvapnet. F. n. kan därmed inte med bestämdhet beömas huruvida delegationens arbete kan komma att fortgå under hela år 1976 eller ej.

22. Trafiksäkerhetsutredningen (K 1973:07)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 juli 1973 för att utreda vissa trafiksäkerhetsfrågor (se Post- och Inrikes tidn. den 25 augusti 1973):

Ordförande:
Tjällgren, Per Olov L., generaldirektör

Sakkunniga:
Backman, Gösta B., kansliråd
Gustafson, Carl Erik, teknisk direktör (t.o.m. den 28 september 1975)
Håkansson, Alfred L., lantbrukare, led. av riksdagen
Hörlén, E. Linnéa, adjunkt, led. av riksdagen
Komstedt, P. L. Wiggo, disponent, led. av riksdagen (fr.o.m. den 4 april 1974)
Magnusson, N. Åke, överdirektör
Nilsson, Elvy I., fru, led. av riksdagen
Rosqvist, G. Birger, mästerlots, led. av riksdagen
Ryding, Gunvor I., industritjänsteman, led. av riksdagen
Ternryd, Carl-Olof, teknisk direktör (fr.o.m. den 29 september 1975)

Experter:
Douglas, Jacob L., byråchef
Grönstedt, J. Olle, sekreterare (fr.o.m. den 11 juni 1975)
Kritz, Lars-Bruno, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 8 april 1974)
Kronberg, F. Sture, skolkonsulent (fr.o.m. den 11 juni 1975)
Lundin, K. Ingemar, sekreterare (fr.o.m. den 11 juni 1975)
Martling, Per-Roland M., poliskommissarie (fr.o.m. den 11 juni 1975)
Mohlin, Hans H., förste aktuarie (fr.o.m. den 1 oktober 1974 t.o.m. den 31 mars 1976)
Möller, Lennart, avdelningsdirektör
Nilsson, Jan-Erik L., major (fr.o.m. den 11 juni 1975)
Pettersson, Bengt G., byrådirektör (fr.o.m. den 11 juni 1975)
Thorson, G. Alvar, f. verkst. direktör (fr.o.m. den 11 juni 1975)

Sekreterare:
Magnusson, A. I. Göran, t.f. polismästare (t.o.m. den 31 januari 1975)
Roosmark, G. Per-Olov, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 17 februari 1975)

Bitr. sekreterare:
Rindlöw, Leif G., departementssekreterare
Sjöstedt, T. H. Christer, byrådirektör

Lokal: Trafiksäkerhetsverket, Svetsarvägen 7, Fack, 171 20 Solna, tel. växel 98 13 20

Direktiven för utredningen, se 1974 års riksdagsberättelse K 40.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit åtta sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete. Därutöver har hållits sju sammanträden med en särskild arbetsgrupp för frågan om särskilt körkort för motorcykel och fyra sammanträden med en särskild arbetsgrupp för barns säkerhet i trafiken.

Utredningen har den 15 februari 1975 avgett delbetänkandet (Ds K 1975:1) Körkort för motorcykel.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

23. 1974 års tidningstaxeutredning (K 1973:08)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 2 november 1973 för översyn av avgifterna i postverkets tidningsrörelse, m. m.:

Utredningsman:
Oredsson, Malte, generaldirektör

Experter:
Bergling, N. Olof, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 15 mars 1974)
Gustafsson, Karl-Erik, docent (fr.o.m. den 5 april 1974)

Sekreterare:
Strand, Karl-Olof G., förste byråsekreterare (fr.o.m. den 15 mars 1974)

Direktiven för de sakkunniga, se 1974 års riksdagsberättelse K 41.

Utredningen har under tiden november 1974 - september 1975 hållit 18 sammanträden.

Utredningen har bedrivit sitt arbete i nära samarbete med företrädare för postverket och tidningsutgivarna samt haft utfrågningar med tidningsföretag och distributionsföretag.

Utredningen har den 3 september 1975 avgett betänkandet (SOU 1975:80) Postens roll i tidningsdistributionen - kostnader och priser.

Uppdraget är därmed slutfört.

24. Utredningen (K 1974:01) avseende regionalt gällande generella trafikrabatter

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 18 januari 1974 för att utreda regionalt gällande generella trafikrabatter (se Post- och Inrikes tidn. den 31 januari 1974):

Ordförande:
Hörjel, Nils J., landshövding

Sakkunniga:
Berg, Bengt Åke, budgetchef
Björnström, Björn S., direktör
Hasslev, Nils-Olov F., statssekreterare
Jonsson, Anders E., möbelhandlare, led. av riksdagen
Moberg, Sven T., generaldirektör
Nilsson, Elvy I., fru, led. av riksdagen
Wachtmeister, Knut G. N., lantmästare, led. av riksdagen
Wedin, Nils J., landstingsråd
Vinthagen, Rolf, landstingsråd

Experter:
Ahrland, Karin M., förste länsassessor (fr.o.m. den 20 maj 1974)
Johansson, Sven-Erik, direktör (fr.o.m. den 31 oktober 1974)
Norrbom, N. Claes-Eric, departementsråd (fr.o.m. den 20 maj 1974)

Sekreterare:
Finnveden, Bengt A., byråchef (fr.o.m. den 20 maj 1974)
Liljegren, Ingemar, pol. mag. (fr.o.m. den 1 september 1974)

Lokal: Kommunikationsdepartementet, Vasagatan 8-10, Fack, 103 20 Stockholm, tel. 763 36 16 (Finnveden) och 763 36 20 (Liljegren)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse K 38.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit elva sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

25. Sakkunnig (K 1974:02) med uppdrag att utreda den framtida verksamheten inom televerkets verkstadsrörelse, m. m.

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 8 mars 1974 för att utreda den framtida verksamheten inom televerkets verkstadsrörelse, m.m. (se Post- och Inrikes tidn. den 23 mars 1974):

Utredningsman:
Huss, Erik J., landshövding

Sekreterare:
Formgren, J. Holger, universitetslektor (fr.o.m. den 1 september 1974)

Direktiven för den sakkunnige, se 1975 års kommittéberättelse K 39.

Den sakkunnige har i augusti 1975 avgett betänkandet (Ds K 1975:5) TELI-TEFAB utredning rörande den framtida verksamheten inom televerkets verkstadsrörelse m. m.
Uppdraget är därmed slutfört.

26. Trafiknämndsutredningen (K 1974:03)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 18 oktober 1974 för att utreda vissa kommunala trafik- och trafiksäkerhetsfrågor (se Post- och Inrikes tidn. den 26 oktober 1974):

Utredningsman:
Gullnäs, S. Ingvar, justitiekansler

Experter:
Bjelking, S. Arne, byråchef (fr.o.m. den 22 januari 1975)
Björk, Jimmy, sekreterare (fr.o.m. den 22 januari 1975)
Erlandsson, Bengt H., polismästare (fr.o.m. den 22 januari 1975)
Ljungkvist, Sture C. O., polismästare (fr.o.m. den 22 januari 1975)
Thorson, G. Alvar, f. verkst. direktör (fr.o.m. den 22 januari 1975)

Sekreterare:
Wallin, John-Olof A., hovrättsassessor (fr.o.m. den 18 november 1974)

Lokal: Storkyrkobrinken 13, 111 28 Stockholm, tel. 763 22 70

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse K 40.

Den sakkunnige har under tiden februari - oktober 1975 hållit tio sammanträden med experterna samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete.
Utredningen beräknas slutföra sitt arbete i början av år 1976.

27. Sakkunnig (K 1975:01) med uppdrag att utreda frågan om den framtida organisationen och finansieringen av den verksamhet som bedrivs av handelsflottans välfärdsråd

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 16 januari 1975 för att utreda frågan om den framtida organisationen och finansieringen av den verksamhet som bedrivs av handelsflottans välfärdsråd:

Utredningsman:

Borggård, Göran R., generaldirektör

Experter:

Ahlkvist, Ture W., ombudsman (fr.o.m. den 29 januari 1975)
Arvedson, Sölve, sjökapten
Björne, B. Gunnar, kansliråd
Carlzon, Lars A., pastor primarius (fr.o.m. den 29 januari 1975)
Grenander, Nils, direktör (fr.o.m. den 29 januari 1975)
Hurdén, Ragnar H. G., ombudsman (fr.o.m. den 29 januari 1975)
Lindh, Jörgen E. A., departementssekreterare
Lundström, Glenn, ombudsman (fr.o.m. den 29 januari 1975)
Sjöstedt, K. Lennart T., hovrättsråd
Wahlström, Per E., avtalssekreterare (fr.o.m. den 29 januari 1975)

Sekreterare:

Tammelin, Paul A. V., f.d. överdirektör

Direktiv (PM upprättad den 16 januari 1975 inom kommunikationsdepartementet):

Handelsflottans välfärdsråd, vars verksamhet pågått sedan år 1948, har enligt sin instruktion (1965:700, ändrad senast 1971:518) att planlägga och samordna välfärdsarbetet för sjöfolk. Till finansieringen av verksamheten utgår enligt lagen (1948:495, ändrad senast 1966:54) om avgifter till välfärdsanordningar för sjöfolk en särskild välfärdsavgift, som uppgår till visst öretal för dag och sjöman under den tid sjömannen är för utrikes fart påmönstrad svenskt handelsfartyg. Avgiften betalas till hälften av sjömannen och till hälften av redaren. Av staten lämnas årligen — från särskilt anslag på riksstaten — bidrag till välfärdsarbetet, vilket uppgår till samma belopp, som inflyter i avgifter från sjömän och redare.

De ifrågavarande medlen, som närmast har varit avsedda för den löpande verksamheten, tillförs en särskild fond — handelsflottans välfärdsfond — som dessutom med hänsyn till utgifter av investeringskaraktär tillförts särskilda medel, vid två tillfällen över riksstaten och vid ett tillfälle genom överföring av vissa krigsförsäkringsmedel.

Den löpande verksamhet som drivs genom handelsflottans välfärdsråd har under tidigare år i huvudsak kunnat finansieras genom dels angivna välfärdsavgifter, dels de häremot svarande av staten årligen gjorda avsättningarna till välfärdsfonden, dels avkastningen från denna.

Genom den successiva minskningen av antalet ombordanställda har välfärdsavgifterna och därmed också det statliga bidraget efterhand minskat. Samtidigt med att antalet ombordanställda har gått ned har — genom bl. a. utvecklingen i samhället i övrigt — kraven på en bättre arbets- och fritidsmiljö för denna arbetstagarkategori kommit att ställa ökade anspråk på välfärdsverksamheten. De successivt minskade intäkterna har därför under senare år inte kunnat täcka kostnaderna för verksamheten, utan medel för att täcka underskott i den löpande verksamheten har fått tagas ur välfärdsfonden. Detta tillsammans med en viss avtappning av fonden för investeringsändamål har haft till följd att även avkastningen från fonden minskat år från år. För innevarande budgetår beräknas underskottet till ca 2,6 milj. kr. Det förhållandevis stora underskottet beror i första hand

på den videobandservice (kassett-TV-verksamhet) som påbörjats under år 1974. Med hänsyn härtill beräknas fondbehållningen vid utgången av budgetåret 1974/75 ha gått ned till ca 400 000 kr.

Mot bakgrund av bl. a. den nämnda utvecklingen är det motiverat att — som föreslagits av handelsflottans välfärdsråd — verkställa en skyndsam översyn av rådets verksamhet. En sådan översyn är också motiverad med hänsyn till de successivt ändrade förutsättningar som inträffat i fråga om sjöfolkets arbetsbetingelser och som i ökad utsträckning motiverar en inriktning av välfärdsarbetet på miljön ombord på fartygen. Översynen bör ske genom en särskild tillkallad sakkunnig, som i sitt arbete bör ha nära kontakt med företrädare för partsintressena.

Vid översynen bör den sakkunnige bilda sig en uppfattning om den huvudsakliga inriktningen och omfattningen av det fortsatta välfärdsarbetet. Med hänsyn härtill bör sedan frågan om organisationen och finansieringen av verksamheten prövas. Övervägande skäl synes tala för att verksamheten även framgent handhas av ett fristående organ, vars styrelse innefattar företrädare för intressenterna i välfärdsarbetet. I fråga om finansieringen skall övervägandena inriktas på lösningar, som innebär att kostnaderna för verksamheten framgent täcks genom arbetsgivarbidrag.

Vad avser verksamheten under budgetåret 1975/76 har medelsbehovet i budgetpropositionen preliminärt beräknats till drygt 4 milj. kr. utöver den regelmässiga avsättningen till välfärdsfonden, som beräknas till 500 000 kr. Genom att fondens storlek vid ingången av budgetåret 1975/76 som nämnts beräknas uppgå till endast ca 400 000 kr. krävs ett relativt betydande fondtillskott. Härvidlag bör den sakkunnige snarast ta upp diskussioner med företrädare för redare och ombordanställda om den kortsiktiga finansieringen av verksamheten för det kommande budgetåret och till chefen för kommunikationsdepartementet inkomma med därav betingade förslag.

Den sakkunnige har under tiden januari - september 1975 hållit tio sammanträden med experterna.

Den sakkunnige har i september 1975 avgett betänkandet (Ds K 1975:7) Kultur och fritidsverksamhet inom handelsflottan.

Uppdraget är därmed slutfört.

28. Sakkunnig (K 1975:02) med uppdrag att verkställa översyn av sjöfartsverkets förslag rörande utvidgad skyldighet att anlita lots m.m.

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 5 februari 1975 för att verkställa översyn av sjöfartsverkets förslag rörande utvdigad skyldighet att anlita lots m. m.:

Utredningsman:

Steen, Göran A., sjösäkerhetsdirektör

Experter:

Baecklund, Lars I., sjökapten

Eliasson, Rolf E., skeppsredare (fr.o.m. den 7 maj 1975)

Ericsson, L. Torsten, lotsdirektör
Heiroth, Ulf O., avdelningsdirektör
Holmgren, Gösta M., förste lots
Lasson, Knut-Inge L., f. överdirektör
Rickard, Bengt O., ekonomidirektör (fr.o.m. den 1 april 1975)
Sparring, G. Lennart, avdelningsdirektör
Wickman, Tore S., lotsplatschef
Wiebe, Stig W. O., direktör

Direktiv (PM upprättad den 6 februari 1975 inom kommunikationsdepartementet):

Enligt den år 1970 utfärdade lots- och fyrkungörelsen (1970:698) råder i princip lotsfrihet i svenska farvatten. Kungl. Maj:t kan emellertid föreskriva skyldighet att anlita lots "med hänsyn till rikets säkerhet eller till förhållanden, som hänför sig till fartygets last eller farvattnens beskaffenhet, eller av andra skäl". Med stöd härav har Kungl. Maj:t i september 1971 föreskrivit skyldighet att anlita lots

dels för tankfartyg med en bruttodräktighet överstigande 1 600 registerton med last av råolja och närmare angivna mineraloljeprodukter m. m. vid gång i svenskt inre vatten inom vissa uppräknade kustområden,

dels tankfartyg med en bruttodräktighet överstigande 1 200 registerton med nyssnämnda slag av last vid gång i Öregrunds, Stockholms och Göteborgs skärgårdar samt i Mälaren och Vänern,

dels fartyg med allmänfarlig last i bulk enligt särskild bilaga vid gång i svenskt inre vatten utanför kusterna — med undantag för genomfartsleden i Kalmarsund nord och syd om djupränna — samt i Mälaren och Vänern.

I anslutning härtill har sjöfartsverket getts bemyndigande att efter säkerhetsmässig prövning ge dispens från skyldigheten att anlita lots.

Sjöfartsverket har i mars 1974 lagt fram förslag angående utvidgad skyldighet att anlita lots. Förslaget innebär i huvudsak att lotsskyldighet skulle föreligga

dels för tankfartyg med en bruttodräktighet överstigande 1 600 registerton med last av råolja och närmare angivna mineraloljeprodukter m. m. vid gång i svenskt inre vatten utefter kusterna med undantag av genomfartsleden i Kalmarsund nord och syd om djupränna,

dels för tankfartyg med en bruttodräktighet överstigande 1 200 registerton med nyssnämnda slag av last vid gång i vissa leder i Öregrunds, Stockholms och Göteborgs skärgårdar samt i lederna från Hävringe till Oxelösund och Norrköping,

dels för fartyg med en bruttodräktighet överstigande 1 600 registerton vid gång i vissa leder i Luleå, Öregrunds, Stockholms och Göteborgs skärgårdar samt i lederna från Pater Noster till Vallhamn, Stenungsund och Uddevalla samt från Hävringe till Oxelösund och Norrköping,

dels för fartyg med en bruttodräktighet överstigande 1 200 registerton vid gång i Mälaren och Vänern,

dels för utländskt fartyg med en bruttodräktighet överstigande 400 registerton vid gång i svenskt inre vatten med undantag av Falsterbokanalen och tidigare nämnd del av Kalmarsund.

Nu gällande skyldighet att anlita lots för svenska och utländska fartyg med särskilt angivna allmänfarliga laster i bulk föreslås utvidgad till att också omfatta fartyg med förpackade sådana laster.

Sjöfartsverket förutsätts enligt förslaget få bemyndigande att efter säkerhetsmässig prövning ge dispens från skyldigheten att anlita lots.

Sjöfartsverket redovisar i anslutning till förslaget en inom verket utarbetad promemoria med sammanställning av erfarenheterna av nu gällande bestämmelser om skyldighet att anlita lots. Promemorian innehåller bl. a. en analys av sjöolyckor i svenska och angränsande farvatten under åren 1970-1973. Av analysen framgår att varken antalet eller karaktären av sjöolyckorna ändrats under de senaste fyra åren. Ett beslut om utvidgad lotsskyldighet bör emellertid enligt verket — med dess grundsyn att satsa på en förebyggande verksamhet — framför allt grundas på erfarenheterna hos trafikanterna i en led och deras bedömning av föreliggande risker med hänsyn till gällande lotsfrihet.

I anslutning till förslaget om en utökad skyldighet att anlita lots anger verket närmare behovet av nyrekrytering av lotsar och båtsmän.

Yttranden över förslaget har avgetts av chefen för marinen, statens järnvägar, generaltullstyrelsen, riksrevisionsverket, fiskeristyrelsen, statens naturvårdsverk, statens vattenfallsverk, länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Kalmar, Gotlands, Blekinge, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs, Värmlands, Västmanlands, Gävleborgs, Västernorrlands, Västerbottens och Norrbottens län, Föreningen för inre vattenvägar, Kusttankers intresseförening, Näringslivets trafikdelegation, Rederiföreningen för mindre fartyg, SACO:s allmänna tjänstemannaförbund, Sjöassuradörernas förening, SR-lotsdistriktsbefälets förening, Statstjänstemannaförbundet, Svenska hamnförbundet, Svenska maskinbefälsförbundet, Svenska petroleum institutet, Svenska sjöfolksförbundet, Sveriges fartygsbefälsförening, Sveriges redareförening, Sveriges skeppsklarerare- och skeppsmäklareförening, Sveriges ångfartygs assurans förening och Vänerns seglationsförening. Länsstyrelserna har bilagt yttranden från bl. a. kommuner och hamnstyrelser, Svenska hamnförbundet från regionala hamnförbund och hamnstyrelser samt statens vattenfallsverk från Trollhätte kanalverk. Härutöver har vissa skrivelser inkommit i ärendet.

Remissinstanserna vitsordar allmänt lotsens betydelse som säkerhetsfaktor, och flertalet av dem är positiva till en skärpning av bestämmelserna. I fråga om graden av skärpning är emellertid meningarna delade. En del uttalar sig för en skärpning helt eller delvis i enlighet med sjöfartsverkets förslag. En del är positiva till att — sedan frågan ytterligare övervägts — en skärpning sker efter andra riktlinjer. Några remissinstanser förordar ett mera långtgående lotstvång än som föreslagits av sjöfartsverket, medan andra menar att nuvarande regler visat sig svara mot föreliggande behov.

En del remissinstanser — förutom vissa sjöfartsorganisationer bl. a. generaltullstyrelsen, ett antal länsstyrelser och Svenska hamnförbundet — har framhållit att vid övervägandena med sikte på en höjd sjösäkerhet även alternativa åtgärder bör beaktas. I stort sett samma remissinstanser liksom även riksrevisionsverket har vidare påtalat, att de betydande kostnader som följer med den föreslagna utvidgade skyldigheten att anlita lots kan medföra, att redan säkra sjötransporter överförs till landtransporter i inte önskvärd omfattning.

Åtskilliga remissinstanser ifrågasätter, om sjöfartsverkets analys av sjöolyckor kan läggas till grund eller tas till intäkt för den föreslagna utformningen av lotsskyldigheten. En del remissinstanser — bl. a.

generaltullstyrelsen, riksrevisionsverket, några länsstyrelser och Svenska hamnförbundet — ifrågasätter eller ställer sig negativa till särbehandlingen av utländska fartyg. Vidare har kritiserats att förslaget inte gjorts mera differentierat med hänsyn till fartyg och farleder.

Bl. a. några myndigheter och sjöfartsorganisationer har hänvisat till den nuvarande betydande bristen på sjöbefäl och till att en nyrekrytering av lotsar i den omfattning sjöfartsverkets förslag förutsätter skulle få allvarliga återverkningar för handelsflottan — och genom avgången av kvalificerat seniorbefäl — även för den totala sjösäkerheten.

I fråga om behovet av lotsningspersonal med hänsyn till skärpta krav på lotsning hänvisar riksrevisionsverket till nuvarande överkapacitet i lotsorganisationen. SR-lotsdistriktsbefälets förening konstaterar, att sjöfartsverket vid bedömningen av personalbehovet tagit hänsyn till den kapacitet som redan finns. Denna kan enligt föreningen dock antas vara något större än vad verket räknat med. Beredskapen för en ökad lotsningsverksamhet skulle därmed vara bättre än vad verket bedömt.

Som framgår av årets budgetproposition (1975:1, bil. 8 s. 134) har sjöfartsverkets förslag bedömts inte direkt kunna läggas till grund för beslut i lotsningsfrågan. En översyn av förslaget är nödvändig. Denna bör verkställas av en särskilt tillkallad sakkunnig, som i sitt arbete har att samråda med företrädare för olika berörda myndigheter och organisationer.

En utgångspunkt för översynen är de successivt ändrade förhållanden som under senare år inträtt inom sjöfarten. Utvecklingen har bl. a. inneburit att fartygens storlek, konstruktion, utrustning och fartegenskaper väsentligt förändrats, att andelen specialiserat tonnage har ökat och att trafikintensiteten — i takt med ett ökat varuutbyte och de transportmönster som gäller för detta — tilltagit i olika farleder samt att fartygstransporter av oljor och andra allmänfarliga laster ökat i omfattning. Samtidigt har också navigationsmedlen ombord på fartygen, i farleder och på land utvecklats.

I sjösäkerhetssystemet ingår lotsningstjänsten som en betydelsefull del. Säkerheten i farled och risken för miljöförstöring kräver sålunda under olika förutsättningar att fartyg, vars befäl har ingen eller begränsad kännedom om förhållandena i berörda leder, har lots ombord. Sjöfartsverket liksom flertalet remissinstanser hyser uppfattningen, att utvecklingen inom sjöfarten liksom de krav samhället ställer i fråga om miljöskydd motiverar en utvidgad skyldighet att anlita lots.

Det blir en uppgift för den sakkunnige att närmare överväga den lämpliga fortsatta utformningen av lotsningsskyldigheten. Behovet av lotsning får därvid avvägas med hänsyn till sjösäkerhetssystemet överhuvud och den samlade effekten av olika insatta åtgärder eller tänkbara förändringar i systemet. Det kan gälla farledsutmärkning, separering av trafikleder, trafikövervakning och trafikledning, sjömätning, användning av tekniska navigeringshjälpmedel osv. I sammanhanget skall beaktas — förutom erfarenheterna från de senare årens lotsningssystem — de särskilda krav som olika farleder och vattenområden ställer med avseende på riskerna i säkerhets- och miljöhänseende vid olika fartygsstorlekar och olika slag av laster etc.

Utifrån en sådan mera samlad syn på sjösäkerhetssystemet får övervägandena inriktas på vilka mera generella begränsningar som i förekommande fall skall gälla. Samtidigt bör bedömas i vad mån och i vilken utsträckning det kan tänkas att för berörda farleder tillämpa en dispensordning med tillståndsbevis, som kan meddelas i första hand med hänsyn till befälets kännedom om förhållandena i resp. farleder men även

till de tekniska säkerhetsförutsättningarna. För en sådan ordning, som måste bygga på att den kan göras administrativt någorlunda lätthanterlig, talar den under senare år pågående utvecklingen mot systemtransporter med specialfartyg på bestämda trader och den kraftigt ökade färjetrafiken. Övervägandena skall inte bygga på någon principiell särbehandling av utländska fartyg utan på en bedömning av de faktiska riskerna i olika hänseenden.

Övervägandena i fråga om skyldigheten att anlita lots skall inriktas på ett mera rationellt utnyttjande av lotsningsorganisationen. Den kan i dagens läge bedömas inrymma en överkapacitet. Den tidigare nämnda bristen på sjöbefäl — från vilket lotspersonalen rekryteras — får också beaktas. I sammanhanget skall bedömas möjligheterna att genom olika åtgärder främja en mera planmässig och jämn uppläggning av verksamheten på lotsplatserna. Det kan tänkas ske genom en ordning med längre gående krav på förhandsbeställning av lots, genom en lämplig differentiering av avgifterna med hänsyn bl. a. härtill, genom eventuella möjligheter i vissa fall på lotsplatserna till en på säkerhetsmässiga grunder gjord prioritering av lotsningsuppgifterna etc.

Den angivna översynen skall genomföras skyndsamt och med sikte på att förslag skall kunna framläggas till den 1 juli 1975.

Den sakkunnige har under tiden maj - september 1975 hållit sex sammanträden.

Den sakkunnige har i september 1975 avgett betänkandet (Ds K 1975:8) Säkerhet i farled.

Uppdraget är därmed slutfört.

29. Sakkunnig (K 1975:04) med uppdrag att behandla frågan om huvudmannaskaps- och ägarförhållanden vad avser färjetrafiken mellan Gotland och fastlandet

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 24 april 1975 för att behandla frågan om huvudmannaskaps- och ägarförhållanden vad avser färjetrafiken mellan Gotland och fastlandet:

Sakkunnig:

Sjönander, Bo Jonas, direktör

Experter:

Linghag, Nils, direktör (fr.o.m. den 26 maj 1975)

Nilsson, Knut M., överinspektör (fr.o.m. den 26 maj 1975)

Direktiv (anförande av statsrådet Norling till protokoll vid regeringssammanträde den 24 april 1975):

Vid föreläggande för 1974 års riksdag av förslag till utvidgat transportstöd till färjetrafiken mellan Gotland och fastlandet (prop. 1974:140, TU 1974:27, rksr 1974:347) framhöll jag med hänsyn till det väsentligt vidgade statliga engagemanget, att det finns vägande skäl som talar för att frågan om

huvudmannaskaps- och ägarförhållanden tas upp till närmare övervägaganden. Jag uttalade min avsikt att hos Kungl. Maj:t hemställa om bemyndigande att tillkalla en särskild sakkunnig för att handha denna uppgift.

Den sakkunnige har under tiden juni - oktober 1975 haft överläggningar med olika företag och myndigheter som berörs av den sakkunniges arbete.

Den sakkunnige beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1976.

30. Sakkunniga (K 1975:05) för granskning av 1975 års separatredovisning vid statens järnvägar

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 5 juni 1975 för granskning av 1975 års separatredovisning vid statens järnvägar:

Sakkunniga:

Pellijeff, F. H. Alexej, direktör

Rosqvist, G. Birger, mästerlots, led. av riksdagen

Expert:

Berg, Hans E., departementssekreterare (fr.o.m. den 24 juni 1975)

Sekreterare:

Norman, L. Åke, departementssekreterare (fr.o.m. den 24 juni 1975)

Bitr. sekreterare:

Smitterberg, Einar B. D., kanslisekreterare (fr.o.m. den 24 juni 1975)

Direktiv (anförande av statsrådet Norling till protokoll vid regeringssammanträde den 5 juni 1975):

Enligt prop. 1963:191 (S3LU 1963:1, rksr 1963:424) angående riktlinjer för den statliga trafikpolitiken m. m. skall ersättningen till statens järnvägar för drift av trafiksvaga järnvägslinjer grundas på en vart tredje år förnyad och av särskilda sakkunniga granskad beräkning av dessa linjers driftunderskott. Sådan granskning skedde senast av den för år 1971 utförda redovisningen av driftunderskottet.

De sakkunniga har under tiden juni - november 1975 hållit tolv sammanträden samt därutöver haft överläggningar med företrädare för statens järnvägar.

De sakkunniga har i november 1975 avgett sin granskningsredogörelse (Ds K 1975:12).

Uppdraget är därmed slutfört.

31. 1975 års öresundsdelegation (K 1975:06)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 26 juni 1975 för att utreda om fasta förbindelser över Öresund m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 5 juli 1975):

Ordförande:
Hasslev, Nils-Olov F., statssekreterare

Ledamöter:
Hjelmqwist, Karl-Gustaf H., länsråd
Rosqvist, C. Gunnar, trafikdirektör
Ternryd, Carl-Olof, teknisk direktör
Wennerhorn, Karl Otto L., departementsråd

Experter:
Alm, Ove J. G., vägdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Asp, Kenneth O. P., fil. dr (fr.o.m. den 20 oktober 1975)
Blomberg, A. J. Lennart, gatuchef
Frisén, E. Rune, t.f. professor (fr.o.m. den 1 december 1975)
Godlund, Sven A. I., professor (fr.o.m. den 20 oktober 1975)
Halloff, Ulf V. V., byrådirektör (fr.o.m. den 7 november 1975)
Källsbo, H. Arne, kanslichef
Larsson, G. Nils-Olof, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 20 oktober 1975)
Myrenberg, B. Sverker R., överingenjör (fr.o.m. den 20 oktober 1975)
Widén, Lars R., byrådirektör (fr.o.m. den 20 oktober 1975)
Winberg, Tage K. V., byråchef (fr.o.m. den 20 oktober 1975)

Sekreterare:
Lundin, Christer K. O., departementssekreterare

Bitr. sekreterare:
Jonasson, Holger L., t.f. planeringsdirektör (fr.o.m. den 20 oktober 1975)
Werner, Sven V., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 7 november 1975)

Lokal: Kommunikationsdepartementet, Vasagatan 8-10, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiv (anförande av statsrådet Norling till protokoll vid regeringssammanträde den 26 juni 1975):

De danska och svenska regeringarna undertecknade den 8 juni 1973 två överenskommelser mellan Danmark och Sverige, nämligen en om fasta förbindelser över Öresund och en om flygtrafikledningstjänst m. m. med anledning av planerna på att anlägga en flygplats på Saltholm. Avsikten med överenskommelserna var att nå en samlad lösning av Öresundsfrågorna. Denna innebar att den tänkta bro- och tunnelförbindelsen över Öresund mellan Köpenhamn och Malmö (KM-leden) skulle samordnas med anläggandet av en flygplats på Saltholm, vilket skulle medföra anläggningsekonomiska fördelar och samtidigt möjliggöra en samordnad lösning för den genomgående Öresundstrafiken och flygplatstrafiken. Lösningen innebar vidare att i nära anslutning till vägförbindelsen i KM-

läget en järnvägsförbindelse skulle komma till stånd genom en tunnel mellan Helsingborg och Helsingör (HH-leden).

Den svenska riksdagen godkände överenskommelserna den 13 december 1973. I det danska folketinget har det emellertid inte gått att samla en majoritet för ett godkännande av överenskommelserna.

I det uppkomna läget har jag vid ett möte i Köpenhamn den 21 april 1975 med den danske trafikministern behandlat frågan om den fortsatta beredningen av Öresundsfrågorna.

I anslutning härtill har den danske trafikministern meddelat, att den danska regeringen avser att tillsätta ett särskilt udvalg med uppgift att företa en förnyad utredning av flygplatsfrågan. En samlad värdering skall ske av de ekonomiska, miljömässiga och andra konsekvenserna av att anlägga en ny flygplats på Saltholm eller alternativt att bygga ut den nuvarande flygplatsen i Kastrup.

I fråga om Öresundsförbindelserna har vid mötet enighet uppnåtts om att det bör tillsättas en dansk och en svensk delegation med uppgift att gemensamt verkställa en förnyad genomgång av frågan om Öresundsförbindelserna, deras trafikmässiga förutsättningar och deras lämpliga utformning med hänsyn bl. a. härtill. En översyn bör ske av det material som legat till grund för den senaste regeringsöverenskommelsen om fasta förbindelser. Materialet bör kompletteras och revideras i den utsträckning som bedöms nödvändig. Härvid bör — förutom en aktualisering av trafikprognoser — en prövning ske av tekniska lösningar, kostnader och lönsamhet avseende de olika förbindelserna. Vidare bör bedömas förbindelsernas konsekvenser i olika hänseenden. Vid översynen av materialet bör vidare övervägas de ytterligare åtgärder som kan vidtas i syfte att främja kollektivtrafiken.

Vid den hittillsvarande lösningen av frågan om Öresundsförbindelserna har planerna på en ny storflygplats på Saltholm utgjort ett betydelsefullt inslag med hänsyn bl. a. till det vidgade trafikunderlag som därigenom skapas för KM-leden. Även vid de fortsatta övervägandena bör uppmärksamhet ägnas frågan om det samband en KM-led kan ha med lösningen av flygplatsfrågan. Konsekvenserna för en KM-led av de lösningar av flygplatsfrågan som man på dansk sida kommer att överväga bör prövas av delegationerna.

Utredningsarbetet bör bedrivas med sikte på att det skall vara slutfört inom två år.

Avsikten är att det material som delegationerna sammanställer skall tjäna som underlag för nya regeringsöverläggningar om Öresundsfrågorna.

Delegationen har under tiden juni - november 1975 hållit tre sammanträden. Därjämte har ett flertal sammanträden ägt rum med delar av delegationen och möten hållits med vissa expertgrupper.

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

32. Sakkunnig (K 1975:07) med uppdrag att utreda vissa säkerhetsfrågor vid användning av truckar

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 26 juni 1975 för att utreda vissa säkerhetsfrågor vid användning av truckar:

Sakkunnig:
Lundbergh, Per C., hovrättsråd

Expert:
Svensson, Gösta E., ingenjör

Lokal: Koncessionsnämnden för Miljöskydd, Näckströmsgatan 2, Fack, 103 80 Stockholm, tel. växel 14 19 35

Direktiv (PM upprättad den 26 juni 1975 inom kommunikationsdepartementet):

1 Gällande regler

Med truckar avses som regel fordon som är avsedda för lastnings-, lossnings- och staplingsarbeten. Emellertid ingår också i bilden att truckar utför vissa transporter av gods. Transportarbetet är oftast av begränsad omfattning men kan ibland komma att avse ganska långa sträckor, delvis i kontakt med allmän trafik.

Mot bakgrund av den tveksamhet som ditintills rått om truckarnas rätta klassificering utfärdades kungörelsen (1952:45) angående klassificeringen av vissa gaffeltruckar. I kungörelsen stadgas att gaffeltruck — varmed förstås sådant med höj- och sänkbar godsbehållare försett motordrivet fordon, som är byggt för att användas för lossning, lastning och stapling av gods ävensom för av dylikt arbete föranledda korta transporter — skall hänföras till motorredskap om fordonet är konstruerat för en hastighet av högst 30 km/tim. och endast med svårighet kan ändras till högre hastighet och om fordonet med hänsyn till sin konstruktion uppenbarligen inte är lämpat för andra transporter än sådana som nyss nämnts.

Truckar har — liksom de flesta motorredskap — i huvudsak lämnats utanför regleringen i vägtrafiklagstiftningen. Orsaken till detta förhållande torde stå att finna i att man vid tillkomsten av bestämmelserna inte räknade med att dessa fordon skulle komma att användas annat än som rena arbetsredskap och att de alltså endast i obetydlig omfattning skulle förekomma i trafik.

När det gäller motorredskapens utrustning och beskaffenhet gäller självfallet den allmänna regeln i 7 § fordonskungörelsen (1972:595) (FK) att fordon får brukas i trafik endast om det är tillförlitligt från säkerhetssynpunkt och i övrigt lämpligt för trafik. I 20 § FK finns vidare vissa bestämmelser om utrustning. Detaljföreskrifter till utrustningsbestämmelserna kan vidare enligt 102 § FK utfärdas av statens trafiksäkerhetsverk (TSV). Möjligheten att kontrollera efterlevnaden av dessa bestämmelser är emellertid begränsad eftersom motorredskap inte underkastas registreringsbesiktning eller regelbunden kontrollbesiktning.

Det är vidare att märka att motorredskap i dag inte är föremål för registrering, vilket också försvårar kontrollen över fordonen.

När det gäller förarbehörighet saknas regler. Detta innebär att inga krav på ålder, utbildning eller erfarenhet ställs upp för den som skall föra motorredskap. I sammanhanget kan anmärkas att många truckar är stora och svårmanövrerade. Det bör också observeras att bestämmelserna i 4 § 1 mom. tredje stycket och 4 § 2 mom. lagen (1951:649) om straff för vissa trafikbrott (TBL) (promillerattfylleri och rattonykterhet) inte kan tillämpas på förare av motorredskap.

Slutligen kan det erinras om att frågan om truckars trafikskadeansvar och

trafikförsäkringsplikt är i viss mån oklar. I två rättsfall (NJA 1965 s. 468 och 1973 s. 100) har högsta domstolen funnit att en gaffeltruck och en hjullastare var underkastade regleringen i lagen (1916:312) angående ansvarighet för skada i följd av automobiltrafik. Det är emellertid svårt att av rättsfallen dra mera vittgående slutsatser om trafikskadeansvaret för truckar eftersom högsta domstolen grundat sina avgöranden på den omständigheten att transporter ingick som ett väsentligt led i det arbete som utfördes med fordonen.

2 Motorredskapsutredningen

2.1 Utredningens överväganden och förslag

Motorredskapsutredningen har haft till uppgift att göra en total översyn av reglerna om motorredskap. I utredningens slutbetänkande (SOU 1974:26) Motorredskap föreslås en reglering av motorredskapen efter huvudsakligen samma riktlinjer som gäller för andra motordrivna fordon. Sålunda föreslås t. ex. att motorredskap skall registreras och att regler om förarbehörighet införs. I huvudsak knyts reglerna till redskapets konstruktiva hastighet. För motorredskap med konstruktiv hastighet under 30 km/tim. föreslås endast mindre förändringar. Enligt utredningens mening bör de emellertid registreras och vissa grundkrav bör uppställas för förarbehörighet. Vidare lägger utredningen fram vissa förslag när det gäller utrustning för motorredskap.

Beträffande bl. a. truckfordonen har motorredskapsutredningen uttalat:

Mot bakgrund av alla exempel utredningen sett eller fått sig förelagda på den ofta ytterst begränsade sikten från förarplatsen på många redskapstyper bör kraven på sådan sikt anges i detalj i TSV:s föreskrifter. I dessa krav bör också beaktas inverkan av att ytterligare eller annat aggregat monteras eller kan monteras på ett redskap.

Utredningen har slutligen föreslagit att 1952 års kungörelse även fortsättningsvis skall gälla.

2.2 Remissyttrande över motorredskapsutredningens betänkande

Frågan om truckars säkerhet och användning har under remissbehandlingen av motorredskapsutredningens betänkande inte tilldragit sig särskild uppmärksamhet. Det kan dock anmärkas att några remissinstanser, såsom arbetarskyddsstyrelsen och Svenska transportarbetareförbundet, tar upp de problem som föreligger med siktförhållandena, särskilt när truckar framförs lastade. Länsstyrelsen i Malmöhus län ifrågasätter om inte bestämmelser borde införas om utmärkning eller skydd för anordningar som skjuter ut framför fordonet såsom gafflar, skopor och lyftanordningar.

3 Framställning från Svenska transportarbetareförbundet

I en framställning till chefen för kommunikationsdepartementet den 28 januari 1975 har Svenska transportarbetareförbundet aktualiserat de säkerhetsproblem som föreligger vid användning av truckar. Förbundet konstaterar att det främst är två huvudfrågor som behöver lösas. Den första är frågan om lämpligheten av att truckar framförs i allmän trafik. Den andra frågan, som delvis hänger samman med den första, rör de speciella siktsvårigheter som föreligger vid användande av åtminstone vissa trucktyper.

Förbundet konstaterar, att dessa speciella problem inte närmare behandlats av motorredskapsutredningen. Vidare konstaterar förbundet att

det efter initiativ av Ingenjörsvetenskapsakademiens transportforskningskommission bildats en särskild arbetsgrupp med uppgift att inventera och analysera inträffade olycksfall med truckar, inventera i dag förekommande skyddsutrustning på truckar, utarbeta förslag till utbildning av förare och ansvarspersonal för truckkörning i trafik, utarbeta förslag till säkerhetsföreskrifter dels med avseende på transportdonets utformning, utrustning och manövrering, dels med avseende på trafikplatsens utformning, utrustning och organisation.

Förbundet finner emellertid att de nu aktualiserade frågorna varken genom motorredskapsutredningen eller den nämnda arbetsgruppen — trots att såväl utredningens som arbetsgruppens verksamhet medfört att vissa av truckproblemen kommit närmare sin lösning — blivit föremål för överväganden som lett till förslag om konkreta åtgärder.

Mot denna bakgrund hemställer förbundet i framställningen att en statlig utredning tillsätts för att överväga de nu berörda problemen jämte övriga säkerhetsproblem vid användning av truckar.

4 Överväganden

De av transportarbetareförbundet aktualiserade problemen är sådana som i och för sig faller inom det område som motorredskapsutredningen behandlat. Problemen rörande truckar är emellertid delvis av speciell karaktär och hänger samman med dessa fordons särskilda konstruktion och användningsområde. Konstruktionen medför i viss utsträckning att siktförhållandena blir mindre goda. Vidare kommer truckar i en inte helt oväsentlig omfattning i kontakt med allmän trafik, där de antydda siktproblemen kan få svåra konsekvenser. Truckarnas konstruktion, som hänger samman med att de i första hand är avsedda för lastnings-, lossnings- och staplingsarbete inom begränsade områden, medför också att de har manöveregenskaper som gör dem mindre lämpade att föras i allmän trafik. De nu beskrivna problemen torde också få betydelse när det gäller att överväga frågor rörande förarkompetensen.

Mot denna bakgrund torde det vara lämpligt att en särskild sakkunnig får i uppdrag att överväga de säkerhetsproblem som föreligger vid användning av truckar.

Den sakkunnige har under tiden juli - oktober 1975 hållit två sammanträden med experten. Därutöver har överläggning hållits med viss organisation som berörs av den sakkunniges arbete.

Den sakkunnige beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

33. Stockholmsregionens allmänflygutredning (K 1975:08)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 26 juni 1975 för att utreda om den framtida lokaliseringen av allmänflyget i Stockholmsregionen (se Post- och Inrikes tidn. den 12 juli 1975):

Ordförande:

Swanstein, Stig N. S., generaldirektör

Sakkunniga:

Ahlberg, Carl-Fredrik J., regionplanedirektör
Andersson, Hans E. A., chefsinstruktör
Borg, Claes E., civilingenjör
Florman, Bertil, direktör (fr.o.m. den 18 september 1975)
Hansson, P. Inge, kanslichef
Hällgren, John A., planeringschef
Johansson, Caj-Aage, trafikdirektör
Lindskog, J. Lennart, länsråd
Magni, Tore L., stadsarkitekt
Nordberg, Anders E., utredningschef
Oterdahl, Jan A., överste

Sekreterare:

Nilsson, Nils Johnny, förste trafikledare (fr.o.m. den 28 juli 1975)

Lokal: Luftfartsverket, Ulvsundavägen 153, 161 89 Bromma, tel. växel 98 00 20

Direktiv (anförande av statsrådet Norling till protokoll vid regeringssammanträde den 26 juni 1975):

I samband med behandlingen år 1972 av Linjeflyg AB:s ansökan om användning av jetflygplan av typ Fokker F-28 i inrikes trafik på Bromma flygplats gjordes en samlad värdering av de problem som sammanhänger med flygtrafiken där. Som resultat härav beslöt Kungl. Maj:t i juni 1972 att skyndsamt utreda flygplatsfrågan med sikte på en avveckling av flygverksamheten senast under år 1978 och bemyndigade chefen för kommunikationsdepartementet att tillkalla sakkunniga med uppdrag att utreda den fortsatta lokaliseringen av flygverksamheten på Bromma flygplats.

Luftfartsverket fick samtidigt i uppdrag att på kort sikt vidta vissa åtgärder för att begränsa störningarna av flygverksamheten på Bromma. Bl. a. skulle verket — i samverkan med ifrågakommande landsting och kommuner samt med chefen för flygvapnet — omgående överväga möjligheterna att på kort sikt överföra vissa delar av allmänflyget på Bromma till andra lämpliga flygplatser inom regionen.

I fråga om Linjeflygs ansökan, som besvärsvägen hade underställts regeringens prövning, innebar ställningstagandet att Linjeflyg under en försöksperiod av två och ett halvt år fick använda de ifrågavarande jetplanen för trafik på Bromma.

Med anledning av uppdraget till luftfartsverket fattades beslut om att från Bromma till Arlanda överflytta inrikes och utrikes chartertrafik med jetflygplan — med vissa undantag — vidare taxi- och affärsflyg med i utlandet registrerade flygplan. Luftfartsverket införde härjämte vissa trafikrestriktioner för den kvarvarande trafiken på Bromma. Senare — i januari 1975 — beslöt verket, att Bromma fr. o. m. den 1 juli 1975 skall hållas stängt nattetid med undantag för ambulans- och räddningsflyg.

De sakkunniga som hade att utreda den fortsatta lokaliseringen av flygverksamheten på Bromma flygplats — ULF — förordade i sitt betänkande (Ds K 1974:1) Brommaflyget, att en ny flygplats för

inrikestrafiken anläggs i Tullinge/Getarenområdet. Utredningen fann emellertid, att även Arlanda var ett tänkbart alternativ. Beträffande de problem som sammanhänger med allmänflygets lokalisering föreslog ULF ytterligare utredning, sedan beslut hade fattats om vart inrikesflyget skulle förläggas.

I januari 1975 uppdrog regeringen åt luftfartsverket att — inför den förestående behandlingen av frågan om fortsatt användning vid Bromma flygplats av Fokker F-28 med hänsyn till miljö- och hälsovårdsaspekterna — skyndsamt utreda frågan hur snart före 1978 en överflyttning av Linjeflygs verksamhet från Bromma till Arlanda flygplats är praktiskt möjlig. Verket har redovisat resultatet av sitt arbete i rapporten Flyttning av LIN till Arlanda — alternativa lösningar. Av rapporten framgår att en överflyttning av Linjeflygs verksamhet till Arlanda inte kan ske förrän tidigast den 1 juli 1977 alternativt den 1 mars 1978 beroende på vilken lösning Linjeflyg väljer för sin tekniska tjänst.

Allmänflyget i Stockholmsregionen är f. n. lokaliserat till huvudsakligen flygplatserna Bromma, Arlanda, Barkarby och Skå-Edeby. I fråga om det till Bromma knutna allmänflyget bedriver ett tiotal flygföretag s. k. bruksflyg (bl. a. taxiflyg) med sammanlagt ca 40 flygplan, ett tiotal flygskolor utbildningsverksamhet med ca 15 flygplan samt företag och privatpersoner s. k. privatflyg med ca 100 flygplan. På Bromma finns dessutom fem verkstadsföretag för allmänflygverksamheten.

Av det totala antalet flygplansrörelser år 1974 på Bromma flygplats svarade den inrikes linjefarten för ca 30 %, allmänflyget för ca 68 %, motsvarande ca 73 000 flygplansrörelser, samt återstående flygaktiviteter för ca 2 %. Antalet allmänflygrörelser år 1974 på Arlanda, Barkarby, Skå-Edeby och övriga mindre flygplatser i regionen var ca 8 000, ca 25 000, ca 50 000 resp. ca 35 000. Av det totala antalet allmänflygrörelser i Stockholmsregionen — ca 190 000 — hänförde sig således ca 38 % till Bromma flygplats.

Den förestående avvecklingen av Bromma flygplats förutsätter, att frågan om alternativ förläggning av det där lokaliserade allmänflyget snarast tas upp till övervägande. Enligt av riksdagen beslutade riktlinjer för huvudmannaskapet för flygplatser är frågan om flygplatser för allmänflyget en angelägenhet för landsting, kommun eller enskild intressent. Även lokaliseringsfrågan måste givetvis primärt knyta an till regionens markanvändningsplanering. Trots detta framstår det som naturligt att låta frågan om den framtida lokaliseringen av allmänflyget i Stockholmsregionen bli föremål för överväganden i former, som medger att de berörda landstings- och primärkommunala intressena kan samordnas med de statliga — såväl civila som militära — luftfartsintressena. Jag tänker då bl. a. på de samband som finns inom flygplatsorganisationen i vid bemärkelse och på den avvägning som måste ske i förhållandet mellan flygplatsers lokalisering och luftrummets utnyttjande.

Angivna förhållanden talar för att särskilda sakkunniga tillkallas för att utreda den angivna lokaliseringsfrågan. Bland de sakkunniga bör ingå företrädare för landstingskommunen och länsstyrelsen i Stockholms län samt vissa primärkommuner, vidare för luftfartsverket och chefen för flygvapnet. Även allmänflyget skall vara representerat.

En utgångspunkt för de sakkunniga bör vara, att det nuvarande allmänflyget på Bromma flyttas bort i så nära anslutning som möjligt till avvecklingen av inrikesflyget på flygplatsen. I fråga om inrikesflygets fortsatta lokalisering har jag — vid mina överväganden av bl. a.

föreliggande utrednings- och remissmaterial — funnit att en förläggning till Arlanda är en realistisk utgångspunkt för planeringen. Övervägandena i fråga om den framtida lokaliseringen av allmänflyget bör förutsättningslöst avse olika alternativa lägen inom regionen. En ingående avvägning bör i sammanhanget ske mellan å ena sidan kraven från regionplane- och miljösynpunkt och å andra sidan de krav på utvecklingsmöjligheter, på tekniskt-operativt gynnsamma betingelser och på ändamålsenliga verkstadsanordningar som allmänflyget ställer. I detta sammanhang bör bl. a. också beaktas behovet av sysselsättningstillfällen i den södra delen av länet.

De sakkunniga bör med hänsyn till det anförda bedriva sitt arbete skyndsamt och såvitt möjligt grunda sina överväganden på redan i andra sammanhnag framtaget underlag.

Utredningen har under tiden juli - oktober 1975 hållit två sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter och organisationer som berörs av utredningens arbete.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

Finansdepartementet

Inom detta avsnitt har följande kommittéer avslutat sin verksamhet under år 1975: 3, 5, 14, 18, 23, 25, 29, 31 och 38

Följande kommittéer inom avsnittet fullgör inte egentligt utredningsuppdrag: 1 och 9

1. Markdelegationen (K 1957:30)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts beslut den 23 november 1956 för att ingå i en delegation med uppgift att företräda staten vid förhandlingar med Stockholms stad rörande vissa mellan staten och staden föreliggande byggnads- och markfrågor samt inkomma med de förslag som förhandlingarna kan föranleda:

Ledamöter:
Johansson, J. Henry, kanslidirektör
Larsson, Sixten, f.d. generaldirektör
Renlund, R. Gösta, bankdirektör

Experter:
Elghufvud, E. Gösta, fastighetschef
Enberg, L. Rune, teknisk direktör
Smith, A. Åke, planeringsdirektör
Stagg, A. Ivan E., byrådirektör

Sekreterare:
Nyreröd, K. Svein G., avdelningsdirektör

Lokal: Kungsträdgårdsgatan 16, 111 47 Stockholm, tel. 10 55 91 och 11 46 88

Direktiven för delegationen, se 1957 års riksdagsberättelse I K 30 och 1965 K 11. Tilläggsdirektiv, se riksdagsberättelse 1971 Fi 18 och 1972 Fi 16.

Delegationen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit tolv sammanträden. Överläggningar och förhandlingar har pågått kontinuerligt med myndigheter och de kommuner som berörts av de av delegationen handlagda plan-, mark- och byggnadsfrågorna.

Förhandlingarna med Stockholms kommun har avsett mark- och planfrågor rörande kvarteren Björnen och Loen som ett led i den markreglering som är en förutsättning för om- och nybyggnad i kvarteren.

Därjämte har diskuterats kommunens ev. intresse att disponera kv. Kungl Myntet och förutsättningarna härför.

I fråga om statens del av Järvafältet har överläggningar och förhandlingar avsett planeringen för bl. a. gods- och postterminal samt frågor om marköverlåtelser.

Delegationen har vidare tillsammans med byggnadsstyrelsen träffat avtal med Stockholms läns landsting om överdäckning av tunnelbanans spårområde genom Kymlinge.

Regeringen har den 16 januari 1975 med anledning av riksdagens skrivelse nr 314 i anledning av motioner om ändring av 1966 års avtal angående försäljning av statlig mark på Järvafältet m. m. uppdragit åt markdelegationen att under förbehåll av regeringens godkännande träffa avtal om de ändringar i 1966 års ramavtal som fordras för att berörda kommuner skall beredas anstånd med amorteringen av de köpeskillingsreverser på vilka amortering inte påbörjats vid tiden för riksdagens beslut. Regeringen har vidare uppdragit åt markdelegationen att med iakttagande av vad riksdagen beslutat verkställa erforderlig utredning och ta upp i beslutet avsedda förhandlingar i frågan huruvida förutsättningarna för planeringen m. m. undergått sådana förändringar i förhållande till vad som kunde förutsättas vid tillkomsten av nämnda avtal att uppskov med fullgörandet av löpande avbetalningar på köpeskillingsreverserna skäligen bör komma ifråga.

Med anledning av uppdraget har delegationen i skrivelse den 27 maj 1975 redovisat förslag till avtal med Sollentuna kommun om anstånd med amortering av den revers om 54,2 milj. kr. som kommunen utställde i samband med kommunens förvärv av del av Järvafältet år 1966.

Härjämte har delegationen biträtt vissa statliga myndigheter i markfrågor.

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

2. Utredningen (Fi 1959:37) om universitetens egendomsförvaltning

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 mars 1958 för utredning om universitetens egendomsförvaltning m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 13 mars 1958):

Ordförande:

Hörjel, Nils J., landshövding

Ledamöter:

Lindblad, Sven J. H., bankdirektör

Resare, Bengt C. M., f.d. överdirektör

Welinder, P. E. Carsten, professor

Experter:
Johnsson, Jan G., rättschef
Uhlin, Karl-Erik, kanslichef

Sekreterare:
Jacobsson, A. Torvald, avdelningsdirektör

Bitr. sekreterare:
Fagerberg, Arne B., hovrättsassessor

Lokal: Riksarkivet, Fack, 100 26 Stockholm, tel. växel 54 02 00

Direktiven för utredningen, se 1959 års riksdagsberättelse I Fi 37.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit två sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete i början av år 1976.

3. Utredningen (Fi 1965:26) om redovisning i skuldförbindelser mot säkerhet i fartygsinteckning av vissa fondmedel

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 oktober 1964 för att utreda frågan om redovisning i skuldförbindelser mot säkerhet i fartygsinteckning av fondmedel, som avses i 274 lagen om försäkringsrörelse och 19 lagen om understödsföreningar samt därmed sammanhängande spörsmål (se Post- och Inrikes tidn. den 4 december 1964):

Utredningsman:
Lindstedt, Anders, kommerseråd

Expert:
Jonsson, Gösta D. V., f.d. byråchef (fr.o.m. den 11 februari 1974)

Sekreterare:
Personne, Jon M., avdelningsdirektör

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Statsrådet Sträng har den 28 november 1975, efter framställning av utredningen, förklarat att utredningens arbete skall anses slutfört.

4. Fondbörsutredningen (Fi 1967:32)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndiganden den 4 februari och den 21 oktober 1966 samt den 17 november 1972 för översyn av börslagstiftningen (se Post- och Inrikes tidn. den 24 februari 1966):

Ordförande:
Wulff, Kurt E., f.d. generaldirektör

Ledamöter:
Algott, Stig A., börschef
Aronson, S. Albert, f.d. borgarråd.
Dahlström, Gösta E., fil. lic. (t.o.m. den 31 januari 1975)
Eklöf, Kurt G. A., bankdirektör
Grönquist, Bengt J., bankdirektör
Hanner, Per V. A., auktoriserad revisor
Langenskiöld, Carl G. L., direktör
Lindencrona, Alvar, direktör
Stern, Torkel E., direktör
Wahlgren, E. Göran, departementsråd
Åhström, N. Åke A:son, hovrättsråd

Experter:
Hessler, S. Henrik, justitieråd
Loheman, Arne, hovrättsråd
Olsson, Hans G., hovrättsråd (fr.o.m. den 1 januari 1974)
Werding, Jan A., byrådirektör

Sekreterare:
Thörn, Lars-Olof, avdelningsdirektör

Lokal: Bankinspektionen, Box 40045, 103 42 Stockholm, tel. växel 24 21 20 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1967 års riksdagsberättelse Fi 32. Tilläggsdirektiv, se 1973 års riksdagsberättelse Fi 8.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit 15 sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

5. Förhandlingsutredningen (C 1968:16)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 april 1967 för att utreda vissa frågor i förhandlingsrättssystemet för de offentliga tjänstemännen (se Post- och Inrikes tidn. den 19 april 1967):

Ordförande:
Aldestam, N. Arne, statssekreterare

Ledamöter:
Ericsson, K. Georg V., regeringsråd

Gustafsson, M. Gunnar, generaldirektör, f.d. led. av riksdagen
Gustafsson, Åke G., avdelningschef
Montelius, Jan-Christian O. A., departementsråd

Experter:
Björkman, K. Eugen, direktör
Holtsberg, P. Christer, departementssekreterare (t.o.m. den 31 juli 1975)
Johansson, Eric G. E., direktör

Sekreterare:
Hårdefelt, S. Börje, t.f. rättschef

Direktiven för utredningen, se 1968 års riksdagsberättelse Ci 16. Tilläggsdirektiv, se riksdagsberättelse 1970 Fi 39 och 1971 Fi 32.

Statsrådet Feldt har den 17 november 1975, efter framställning av utredningen, förklarat att utredningens arbete skall anses slutfört.

6. Byggnadsindexkommittén (Fi 1968:43)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 17 mars 1967 för utredning om konstruktion av prisindex på byggnads- och anläggningsområdet m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 25 april 1967):

Ordförande:
Fastbom, E. Lennart, planeringschef

Ledamöter:
Andersson, Sven Åke V., departementssekreterare
Ericson, Gösta, byggnadsråd
Hinno, Rein, departementssekreterare
Mildner, Erwin A., fil. lic.

Experter:
Fredriksson, Georg N., avdelningsdirektör
Lindén, Yngve T., byråchef

Sekreterare:
Hahr, Anders L. H. A., civilingenjör

Lokal: Statistiska centralbyrån, Karlavägen 100, Fack, 102 50 Stockholm, tel. växel 14 05 60 (ordföranden)

Direktiven för kommittén, se 1968 års riksdagsberättelse Fi 43.

Kommittén har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit fyra sammanträden.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete i början av år 1976.

7. 1968 års kapitalmarknadsutredning (Fi 1969:59)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 september 1968 för översyn av kapitalmarknadens struktur och funktionssätt (se Post- och Inrikes tidn. den 16 oktober 1968):

Ordförande:
Wickman, H. Krister, riksbankschef, f.d. led. av riksdagen

Ledamöter:
Antonsson, Johannes M., hemmansägare, led. av riksdagen
Back, Klas H., direktör (fr.o.m. den 1 januari 1974)
Browaldh, Tore, tekn. dr
Höök, Erik S. V., planeringschef
Iveroth, C. Axel, direktör
Johansson, Knut B. M., f.d. förbundsordförande, led. av riksdagen
Lindblad, Sven J. H., bankdirektör
Mehr, Hjalmar L., landshövding
Nilstein, Arne H., förbundsdirektör

Experter:
Atterwall, Göran L., kammarrättsassessor (t.o.m. den 3 augusti 1975)
Eklöf, Kurt G. A., bankdirektör (fr.o.m. den 1 januari 1974)
Karlsson, Erik L., bankokommisarie (fr.o.m. den 1 januari 1974)
Sjönander, Bo Jonas, direktör (fr.o.m. den 11 april 1974)

Sekreterare:
Hansson, Lars R., bankokommissarie

Bitr. sekreterare:
Andersson, I. Berit, byrådirektör (fr.o.m. den 1 januari 1974)
Sahlén, Anders F., avdelningsdirektör

Lokal: Sveriges Riksbank, Helgeandsholmen, Box 2119, 103 13 Stockholm, tel. växel 22 82 00

Direktiven för utredningen, se 1969 års riksdagsberättelse Fi 59.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit tolv sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

8. 1969 års punktskatteutredning (Fi 1970:57)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 21 mars 1969 för att se över gällande bestämmelser på punktskatteområdet i de delar som inte nu ses över i annat sammanhang eller som nyligen varit föremål för översyn (se

Post- och Inrikes tidn. den 5 juni 1969) samt enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 juni 1970 för att behandla frågor rörande beskattning av spelautomater o.d. (se Post- och Inrikes tidn. den 2 oktober 1970):

Ordförande:
Fridolin, Hans R., departementsråd

Ledamöter:
Jakobsson, Tage H. E., direktör
Thulin, Einar E:son, f.d. skattedirektör
Willart, N. Bo, byråchef

Expert:
Schultz, J. Allan S., f.d. bitr. skattedirektör

Sekreterare:
Andersson, Fritz A. R., avdelningsdirektör

Lokal: Finansdepartementet, Kanslihusannexet, Riddarhustorget 7-9, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (ordföranden), 22 36 00 (sekreteraren)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit 24 sammanträden.

Utredningen har den 28 februari 1975 avgett betänkandet (Ds Fi 1975:2) Beskattningen av icke alkoholhaltiga drycker m. m.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

9. Delegationen (Fi 1970:67) för förvaltningsdemokrati

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 19 september 1969 för att utreda frågor om försöksverksamhet med fördjupad företagsdemokrati inom statsförvaltningen (se Post- och Inrikes tidn. den 14 november 1969):

Ordförande:
Vahlberg, Gustav E., f.d. generaldirektör

Ledamöter:
Asplund, C. Christer, ombudsman
Gothefors, Per L., ombudsman
Hessleborn, Olle K-A., sekreterare
Johansson, Arne G., förste förbundssekreterare
Qvarnström, Björn O., administrativ direktör
Rosenblad, Urban S., generaldirektör
Rydén, Jan E., avdelningschef

Experter:
Bäck, Lars, byråchef
Fjellström, Carl Gustaf F., byråchef
Mattson, N. Morgan, ombudsman (t.o.m. den 31 juli 1975)
Näsholm, Birger, byråchef
von Otter, Casten H., universitetslektor (fr.o.m. den 1 april 1974)
Sjöberg, Erik, skyddskonsulent (fr.o.m. den 1 februari 1975)
Tunevall, Carl Magnus, fil. kand. (fr.o.m. den 1 februari 1975)
Vingård, Bo, pol. mag. (fr.o.m. den 1 februari 1975)
Vogel, Lorentz W., byråchef (fr.o.m. den 1 juni 1974)

Sekreterare:
Ström, K. Fingal, kansliråd

Bitr. sekreterare:
Pedersson, T. Svante, direktör

Lokal: Finansdepartementet, Kanslihusannexet, Riddarhustorget 7-9, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (bitr. sekreteraren)

Direktiven för delegationen, se 1970 års riksdagsberättelse Fi 67.

Delegationen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit 13 sammanträden samt haft överläggningar med myndigheter och personalorganisationer som berörs av delegationens arbete.

Delegationen har i juli 1975 publicerat sin rapport 6, Medbestämmande i statsförvaltningen - en översikt, innehållande en redogörelse över pågående försök med medbestämmande i 20 myndigheter, samt i november 1975 sin rapport 7, Försök med förvaltningsdemokrati - en sociologisk utvärdering av DEFF:s försöksverksamhet , innehållande en delrapport från utvärderingen av den försöksverksamhet som redovisas i rapport 5.

Delegationen har vidare publicerat en debattskrift Ledning och chefsroll under medbestämmande, av kanslirådet Fingal Ström (augusti 1975).

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

10. Utredningen (Fi 1970:69) om företagens uppgiftsplikt

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndiganden den 12 december 1969, den 14 maj 1970 och den 5 oktober 1973 för att se över bestämmelserna om företagens och andra arbetsgivares uppgifts- och uppbördsskyldighet, m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 17 januari 1970):

Ordförande:
Hallman, Eric R., överdirektör (fr.o.m. den 1 juli 1974)

Ledamöter:
Eklund, Erik G., direktör
Kjellgren, Ove I., direktör
Linde, Per Gunnar A. G., avdelningsdirektör
Olsson, Hans I., pol. mag.
Widmark, P. Sverker V., kammarrättsråd

Experter:
Johansson, Östen B., byråchef
Lagerkvist, A. Claes G., byråchef
Lindberg, Sven Å. L., direktör
Persson, Staffan, bitr. professor
Sterte, Rudolf H., pol. mag.
Söderberg, Åke M., byråchef

Sekreterare:
Linde, Per Gunnar A. G., avdelningsdirektör

Bitr. sekreterare:
Hultkvist, Anders M., e. byrådirektör

Lokal: Statistiska centralbyrån, P-SAM, Fack, 102 50 Stockholm, tel. växel 14 05 60 (sekreteraren och bitr. sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1970 års riksdagsberättelse Fi 69.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit åtta sammanträden. Därutöver har 28 sammanträden hållits med särskilda arbetsgrupper.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1976.

11. Utredningen (Fi 1970:70) rörande förhållandet mellan bankgiro och postgiro

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 december 1969 för att utreda förhållandet mellan bankgiro och postgiro (se Post- och Inrikes tidn. den 29 januari 1970):

Utredningsman:
Malmgren, Kurt K-G., rättschef

Sekreterare:
Persson, G. Bertil, riksbanksdirektör

Lokal: Finansdepartementet, Kanslihusannexet, Riddarhustorget 7-9, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (utredningsmannen)

Direktiven för utredningen, se 1971 års riksdagsberättelse Fi 56.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1976.

12. Hemvistsakkunniga (Fi 1970:71)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 januari 1970 för översyn av bestämmelserna om folkbokföring m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 31 mars 1970):

Ordförande:
Edström, Kjell S., överdirektör

Ledamöter:
Boström, Tage R., f.d. kammarrättslagman (fr.o.m. den 1 januari 1975)
Hadding, Carl Fredrik, hovrättslagman
Järnbrink, Hans G., överdirektör
Zetterström, Sven N., kommunalråd, f.d. led. av riksdagen

Experter:
Altvall, Hans-Erik, byrådirektör
Baekkevold, Arne E., kammarrättsfiskal (fr.o.m. den 1 januari 1975)
Gavatin, M. Charles, hovrättsfiskal (fr.o.m. den 22 september 1975)
Karlström, K. G. Bengt, bitr. skattedirektör (fr.o.m. den 11 april 1974)
Rahm, Håkan M., departementssekreterare (fr.o.m. den 27 januari 1975)

Sekreterare:
Wennerholm, Peter H. B., kammarrättsassessor

Bitr. sekreterare:
Ahlquist, Anders C., kammarrättsfiskal (fr.o.m. den 28 juni 1974)

Lokal: Gamla riksdagshuset, tel. växel 14 10 00 (ordföranden, sekreteraren och bitr. sekreteraren). Postadress: Finansdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm

Direktiven för de sakkunniga, se 1971 års riksdagsberättelse Fi 57.

De sakkunniga har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit 13 sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av de sakkunnigas arbete. Därutöver har elva sammanträden hållits med särskilda arbetsgrupper.

De sakkunniga beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1976.

13. Företagsskatteberedningen (Fi 1970:77)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 juni 1970 för översyn av företagsbeskattningen m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 10 juli 1970):

Ordförande:
Wärnberg, Erik G., bankofullmäktig, led. av riksdagen

Ledamöter:

Andersson, M. Alvar, lantbrukare, led. av riksdagen
Brodén, Sven E., regeringsråd
Helmers, Dag, docent
Johansson, Tage N., assistent, led. av riksdagen
Magnusson, A. Tage, disponent, led. av riksdagen
Molin, N. Rune, sekreterare
Nettelbrandt, A. Cecilia, jur. kand., tredje vice talman (t.o.m. den 8 december 1975)
Stadling, J. Otto V., hemmansägare, led. av riksdagen
Tidefelt, J. Sune, förbundsordförande
Tistad, Eskil G. D., tulldirektör (fr.o.m. den 9 december 1975)

Experter:

Anclow, Per R., kammarrättsassessor (fr.o.m. den 5 april 1974)
Atterwall, Göran L., kammarrättsassessor (t.o.m. den 3 augusti 1975)
von Bahr, Stig V., kammarrättsfiskal (fr.o.m. den 27 oktober 1975)
Crabo, Sven, direktör (fr.o.m. den 1 september 1975)
af Klercker, E. Bertil T:son, direktör (fr.o.m. den 5 april 1974)
Langborn, Nils E., bitr. skattedirektör
Petersson, Carl-Gustaf, länsråd (fr.o.m. den 5 april 1974)
Stahl, Ivar, byråassistent
Thornell, Anders B., revisionsdirektör (fr.o.m. den 20 oktober 1975)
Walberg, Sten S., generaldirektör (fr.o.m. den 5 april 1974)
Werding, Jan A., byrådirektör

Sekreterare:

Colvér, Mats T., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juli 1975)
Thornell, Anders B., revisionsdirektör (t.o.m. den 30 juni 1975)

Bitr. sekreterare:

Colvér, Mats T., avdelningsdirektör (t.o.m. den 30 juni 1975)
Virin, C. Niclas, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 mars 1975)

Lokal: Finansdepartementet, Kanslihusannexet, Riddarhustorget 7-9, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren och bitr. sekreteraren)

Direktiven för beredningen, se 1971 års riksdagsberättelse Fi 61. Tilläggsdirektiv, se 1975 års kommittéberättelse Fi 18 samt (anförande av statsrådet Sträng till protokoll vid regeringssammanträde den 6 mars 1975):

Enligt sina omfattande direktiv har företagsskatteberedningen (Fi 1970:77) som huvudfråga att ta ställning till huruvida avvägningen mellan skatt på redovisad nettovinst och skatteförmånerna via avskrivnings- och nedskrivningsreglerna ger det bästa resultatet från stabiliseringspolitiska, tillväxtpolitiska och fördelningspolitiska synpunkter. Beredningen skall även överväga att — jämsides med en bibehållen nettovinstbeskattning — i ökad utsträckning använda produktionsfaktorskatter för olika ekonomiskt-

politiska syften. I direktiven framhålls det vidare att investeringsfonderna är det väsentliga skattepolitiska instrumentet för att påverka företagens investeringsaktivitet. Systemet med investeringsfonder har en så väsentlig roll i stabiliseringspolitiken att det inte bara bör bibehållas utan, om möjligt, också byggas ut. Beredningen skall därvid göra en översyn med syfte bl. a. att mer effektivt än f. n. inordna lagerinvesteringarna i systemet och även ta upp frågan om att förbättra möjligheterna att använda investeringsfondssystemet för andra ändamål, t. ex. för att främja forskning. Däremot ingår det inte i beredningens uppdrag att utreda frågan om en geografisk differentiering av företagsbeskattningen.

Riksdagen har begärt utredningar om dels en differentiering av beskattningen i regionalpolitiskt syfte (SkU 1974:49, rskr 1974:291), dels en differentiering av den allmänna arbetsgivaravgiften även efter andra grunder än regionala (SkU 1974:54, rskr 1974:329).

Det bör lämpligen överlämnas åt företagsskatteberedningen att göra utredning i de hänseenden som riksdagen sålunda har begärt.

Beredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit 15 sammanträden. Därutöver har ett flertal sammanträden hållits med två särskilda arbetsgrupper inom beredningen.

Beredningen har den 8 augusti 1975 avgett delbetänkandet (SOU 1975:54) Fåmansbolag och den 21 oktober 1975 betänkandet (SOU 1975:77) Allmän skatteflyktsklausul.

Beredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

14. Realisationsvinstkommittén (Fi 1970:79)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 20 november 1970 för att se över inkomstbeskattningen av realisationsvinst vid icke yrkesmässig avyttring av fastigheter, värdepapper och annan egendom (se Post- och Inrikes tidn. den 4 december 1970):

Ordförande:
Lundell, Sture V., regeringsråd

Ledamöter:
Jansson, Paul G., elektriker, led. av riksdagen
Nilsson, N. Yngve, lantbrukare, led. av riksdagen
Sandström, Carl Olof, kammarrättsråd

Experter:
Dahlström, Gösta E., fil. lic. (t.o.m. den 31 januari 1975)
Fries, Ingmar F., departementssekreterare
Helmers, Dag, docent
Johansson, Sven-Erik N., professor

Sekreterare:
Thomaeus, Bertil E. R., avdelningsdirektör

Direktiven för kommittén, se 1971 års riksdagsberättelse Fi 63.

Kommittén har under tiden november 1974 - augusti 1975 hållit sex sammanträden. Dessutom har ett flertal sammanträden hållits med en särskild arbetsgrupp inom kommittén.

Kommittén har den 12 augusti 1975 avgett betänkandet (SOU 1975:53) Beskattning av realisationsvinster.

Uppdraget är därmed slutfört.

15. Utredningen (Fi 1971:01) om beskattning av utländska artister

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 februari 1971 med uppdrag att utreda frågan om regler för beskattning av i utlandet bosatta artister m. fl. (se Post- och Inrikes tidn. den 13 april 1971):

Utredningsman:
Edström, Kjell S., överdirektör

Experter:
Anclow, Per R., kammarrättsassessor (fr.o.m. den 5 november 1975)
Andersén, Börje L., byrådirektör
Johannesson, Sven-Olof (Olle), direktör (fr.o.m. den 1 april 1975)
Järnklev, Erik, f.d. direktör (t.o.m. den 31 mars 1975)
Nystedt, Curt L., bitr. skattedirektör
Peyron, Ulf C. C., företagsjurist
Widmark, P. Sverker V., kammarrättsråd (t.o.m. den 21 oktober 1975)

Sekreterare:
Ström, Ivan S., länsassessor

Lokal: Gamla riksdagshuset, tel. växel 14 10 00 (utredningsmannen och sekreteraren). Postadress: Finansdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1972 års riksdagsberättelse Fi 49.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit åtta sammanträden samt haft överläggningar med enskilda experter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1976.

16. Datasamordningskommittén (Fi 1971:03)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 18 juni 1971 med uppdrag att svara för utredning av frågor rörande samordning och kontroll av databanker, m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 11 november 1971):

Ordförande:
Hermansson, Rune, direktör

Ledamöter:
Alpsten, A. Börje, departementsråd
Bruno, Gösta F., överdirektör
Fastbom, E. Lennart, planeringschef
Haglund, F. Anders, f.d. ombudsman, led. av riksdagen
Larsson, Torsten A., driftdirektör
Lindberg, S. Lennart, direktör
Lundgren, Georg E. H., professor, rektor
Sundström, Monica E., kansliråd (fr.o.m. den 1 februari 1974)
Vinge, Per-Gunnar, direktör
Vinthagen, Rolf, landstingsråd (fr.o.m. den 27 mars 1974)
Virgin, G. Ivar, major, andre vice talman

Expert:
Lübeck, S. A. Lennart, civilingenjör

Sekreterare:
Johansson, Hans I., organisationsdirektör

Bitr. sekreterare:
Lundberg, Bengt T., e. avdelningsdirektör

Lokal: Gamla riksdagshuset, tel. växel 14 10 00 (sekreteraren och bitr. sekreteraren). Postadress: Finansdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm

Direktiven för kommittén, se 1972 års riksdagsberättelse Fi 50.

Kommittén har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit 17 sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete.

Kommittén har den 17 februari 1975 i samband med sitt remissyttrande över riksskatteverkets principförslag om ADB för folkbokföring och beskattning avgett en promemoria (Ds Fi 1975:1) Samordning av statliga administrativa ADB-system, i vilken kommittén behandlat och redovisat sin syn på uppbyggnaden, utvecklingen och samordningen av de riksomfattande statliga administrativa ADB-systemen, däribland frågan om dessa skall vara utformade som centrala eller regionala system. Kommittén har vidare den 15 september 1975 efter samråd med statskontoret, riksskatteverket och datainspektionen överlämnat ett förslag till regeringen om inrättande av ett centralt personregister för uppdatering av namn- och adressuppgifter m. m. Ett antal rapporter har dessutom under året framtagits på uppdrag av eller i samråd med kommittén, bl. a. en rapport (Ds Fi 1975:3) om ADB och juridik - en problemöversikt.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

17. Mervärdeskatteutredningen (Fi 1971:05)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 oktober 1971 med uppdrag att verkställa teknisk översyn av mervärdeskatten (se Post- och Inrikes tidn. den 11 november 1971):

Utredningsman:
Fridolin, Hans R., departementsråd

Experter:
Allström, B. Greger B:son, bitr. skattedirektör
Crabo, Sven, direktör
Helmers, Dag, docent
Lindstam, Leif E., kammarrättsassessor
Mellbin, B. Lennart, byråchef

Sekreterare:
Lindstam, Leif E., kammarrättsassessor

Bitr. sekreterare:
Skarell, Gunnar E. A., departementssekreterare

Lokal: Finansdepartementet, Kanslihusannexet, Riddarhustorget 7-9, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit tolv sammanträden.
Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

18. Föreningsskatteutredningen (Fi 1971:06)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 12 november 1971 med uppdrag att verkställa en översyn av gällande beskattningsregler rörande ideella föreningar (se Post- och Inrikes tidn. den 4 december 1971):

Utredningsman:
Pettersson, S. Arne, sekreterare, led. av riksdagen

Experter:
von Bahr, Stig V., kammarrättsfiskal
Brodd, Tore G., generalsekreterare
Göransson, Bengt, direktör
Lundgren, A. Carl-Eric, förbundssekreterare, led. av riksdagen

Sekreterare:
Elmgren, Bo A., utredningssekreterare

Direktiven för utredningen, se 1972 års riksdagsberättelse Fi 53.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit tre sammanträden.

Utredningen har den 11 december 1975 avgett betänkandet (Ds Fi 1975:15) Beskattning av ideella föreningar.

Uppdraget är därmed slutfört.

19. Livförsäkringsskattekommittén (Fi 1971:07)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndiganden den 10 december 1971, den 28 januari 1972 och den 28 juni 1974 för att se över beskattningen av livförsäkringstagare m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 8 februari 1972):

Ordförande:
Ekman, S. Gösta, generaldirektör

Sakkunniga:
Engkvist, J. Gunnar V., målarmästare, f.d. led. av riksdagen
Hedborg, Anna M., sekreterare (fr.o.m. den 16 oktober 1974)
Helmers, Dag, docent (fr.o.m. den 3 juli 1974)
Johansson, O. Mauritz, förste ombudsman
Lindwall, Lars E., direktör
Lundblad, Grethe, socialinspektör, led. av riksdagen
Magnusson, A. Tage, disponent, led. av riksdagen
Schönmeyr, C. Richard A. C., direktör

Experter:
Berglöf, J. Sigvard C. D:son, skattedirektör
Edlund, C. Bertil, kansliråd
Elmstedt, K. Erik, direktör (fr.o.m. den 3 juli 1974)
Huss, K. J. Lennart, regeringsrättssekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1974)
Sagnert, Stig E., länsråd
Stening, F. Birger, kammarrättsråd
von Willebrand, Karin M., avdelningsdirektör

Sekreterare:
Andersson, K. O. Martin, förste taxeringsintendent

Lokal: Riksskatteverket, Tritonvägen 21, 171 94 Solna, tel. växel 98 15 20 (sekreteraren)

Direktiven för kommittén, se 1973 års riksdagsberättelse Fi 39. Tilläggsdirektiv, se 1975 års kommittéberättelse Fi 25.

Kommittén har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit 15 sammanträden. Dessutom har en särskild arbetsgrupp hållit 45 sammanträden.

Kommittén har den 24 april 1975 avgett delbetänkandet (SOU 1975:21)

Pensionsförsäkring - Avdragsrätt vid inkomstbeskattningen för försäkringspremie och kontoavsättning m. m. och den 5 augusti 1975 delbetänkandet (Ds Fi 1975:8) Beskattning av skadestånd i form av engångsbelopp och livränta vid personskada.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1976.

20. Kommunalekonomiska utredningen (Fi 1971:08)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndiganden den 17 december 1971 och den 26 april 1974 för att utreda kommunernas ekonomi (se Post- och Inrikes tidn. den 8 januari 1972):

Ordförande:

Ekström, Sven E. A., f.d. förvaltningschef, led. av riksdagen

Sakkunniga:

Carlshamre, Nils O. G., lektor, led. av riksdagen
Carlsson, G. Rune, förbundsdirektör (fr.o.m. den 15 mars 1974)
Höök, Erik S. V., planeringschef (t.o.m. den 30 november 1975)
Johansson, Knut B. M., f.d. förbundsordförande, led. av riksdagen
Josefson, Stig A., lantbrukare, led. av riksdagen
Järdler, Sven A., förbundsdirektör
Kristenson, E. Valter, metallarbetare, led. av riksdagen
Larsson, K. S. Sigvard, direktör, f.d. led. av riksdagen
Sundström, M. Gudrun, fru, led. av riksdagen (fr.o.m. den 26 augusti 1974)
Åberg, Carl Johan, planeringschef

Experter:

Alexandersson, Rune J., sekreterare
Bergsten, E. Rune, kansliråd
Carling, Alf G., docent
Engström, Odd E. L., departementsråd (fr.o.m. den 16 april 1974)
Ericsson, Kjell U., förste sekreterare
Esaieson, Erik R. A., statistikchef
Hagberg, Ann-Charlotte, kanslisekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1974)
Hinno, Rein, departementssekreterare
Hjelmqvist, Ingvar K. R., kansliråd (fr.o.m. den 28 februari 1974)
Johansson, Karl-Erik, sekreterare
Myhlback, Lennart, fil. lic.
Nilsson, Alf G., departementssekreterare
Skalin, E. Douglas, förste sekreterare
Slunge, G. Walter R., avdelningschef (fr.o.m. den 23 augusti 1974)
Werbell, Bror I., avdelningsdirektör
Östman, Lars J. O., e. universitetslektor (fr.o.m. den 1 juli 1974)

Sekreterare:

Höök, Erik S. V., planeringschef (t.o.m. den 30 november 1975)

Wetterberg, Ulf G., kansliråd (fr.o.m. den 1 december 1975)

Lokal: Malmtorgsgatan 5, 3 tr., tel. 10 62 78 (sekreteraren). Postadress: Finansdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1973 års riksdagsberättelse Fi 40. Tilläggsdirektiv, se 1975 års kommittéberättelse Fi 26.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit sex sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter och andra statliga utredningar som berörs av utredningens arbete. Därutöver har nio sammanträden hållits med särskilda arbetsgrupper som behandlar dels kommunernas verksamhet under tiden efter år 1960, dels den framtida efterfrågan på kommunala tjänster, dels former för statsbidrag till kommunerna.

Utredningen har den 28 maj 1975 avgett delbetänkandet (SOU 1975:39) Statsbidrag till kommunerna.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

21. 1972 års skatteutredning (Fi 1972:02)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 14 april 1972 för att se över skattesystemet, m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 19 maj 1972):

Ordförande:

Brandt, Erik R., f.d. ombudsman, f.d. led. av riksdagen

Sakkunniga:

Andersson, M. Alvar, lantbrukare, led. av riksdagen

Bartley, A. Osborne, professor (fr.o.m. den 1 april 1974)

Björne, B. Gunnar, kansliråd

Gadd, P. E. Arne, revisionsdirektör, led. av riksdagen

Hedborg, Anna M., sekreterare (fr.o.m. den 29 juni 1974)

Hermansson, Carl-Henrik, chefredaktör, led. av riksdagen

Holgerson, Nils H., direktör (fr.o.m. den 26 februari 1975)

Hörnlund, Gördis K., fru, led. av riksdagen

Kristenson, E. Valter, metallarbetare, led. av riksdagen

Krönmark, Eric A., lantbrukare, led. av riksdagen

Mundebo, K. A. Ingemar, avdelningsdirektör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 januari 1974)

Svensson, Stig R., direk ör (avliden)

Tidefelt, J. Sune, förbundsordförande

Experter:

Edlund, C. Bertil, kansliråd

Garke, Hans B., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 12 augusti 1974)
Höök, Erik S. V., planeringschef (fr.o.m. den 5 juni 1974)
Jönsson, E. Gustav, departementsråd
Lindstam, Leif E., kammarrättsassessor
Persson, E. Annika, kanslisekreterare (fr.o.m. den 14 april 1975)

Expert i frågor som gäller faktisk sambeskattning och därmed sammanhängande frågor:
Andersson, Karl Olov, direktör

Expert i frågor som rör viss deklarationsundersökning:
Nilsson, J. Ove G., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 25 september 1974)

Expert i frågor som rör utländsk rätt:
Laurén, Reidunn M. B., regeringsrättssekreterare (t.o.m. den 15 juni 1975)

Expert i frågor som rör progressiv utgiftsskatt:
Lodin, Sven-Olof G., professor (fr.o.m. den 21 augusti 1975)

Sekreterare:
Laurén, Reidunn M. B., regeringsrättssekreterare (fr.o.m. den 16 juni 1975)
Swartling, Anders J. A., regeringsrättssekreterare

Bitr. sekreterare:
Alderin, Robert B., regeringsrättssekreterare (fr.o.m. den 12 augusti 1974)
Walander, Anders, kammarrättsfiskal (fr.o.m. den 12 augusti 1974)

Lokal: Finansdepartementet, Kanslihusannexet, Riddarhustorget 7-9, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreterarna och bitr. sekreterarna)

Direktiv och tilläggsdirektiv för utredningen, se 1973 års riksdagsberättelse Fi 42. Tilläggsdirektiv, se 1974 års riksdagsberättelse Fi 32 samt 1975 års kommittéberättelse Fi 27.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit 20 sammanträden. Därutöver har sammanträden hållits med särskilda arbetsgrupper inom utredningen.

Utredningen har den 27 december 1974 avgett delbetänkandet (SOU 1974:103) Skatteomläggning 1976 samt den 8 september 1975 delbetänkandet (Ds Fi 1975:9) Existensminimireglerna och delbetänkandet (Ds Fi 1975:10) Faktisk sambeskattning.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

22. Utredningen (Fi 1972:06) om underställning av avtal

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1972 för att utreda vilka frågor om arbetsoch anställningsvillkor för tjänstemän som skall underställas Kungl. Maj:t och vilka som därutöver skall underställas riksdagens lönedelegation (se Post- och Inrikes tidn. den 10 juli 1972):

Utredningsman:
Foyer, Lars O., kanslichef

Lokal: Riksdagens näringsutskott, 100 12 Stockholm, tel. växel 14 20 20

Direktiven för utredningen, se 1973 års riksdagsberättelse Fi 46.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

23. 1972 års pressutredning (Fi 1972:07)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1972 för att utreda pressens förhållanden (se Post- och Inrikes tidn. den 22 juli 1972):

Ordförande:
Edenman, Ragnar H. L., landshövding, f.d. led. av riksdagen

Sakkunniga:
Berg, Bengt Åke, budgetchef (fr.o.m. den 12 februari 1974)
Gustavsson, Åke E. G., redaktör, led. av riksdagen
Hallvig, P. Ivar V., direktör
Karlsson, Urban, sekreterare
Nilsson, E. Bertil V., direktör
Pettersson, N. Allan I., kanslichef
Svensson, Olle F. S., chefredaktör, led. av riksdagen
Wikström, Jan-Erik, förlagschef, f.d. led. av riksdagen
Winberg, S. Håkan, rådman, led. av riksdagen

Experter:
Ahlqvist, Anders T., redaktör
Anderson, S. Arne M., universitetslektor
Bodin, Gösta N., direktör
Borin, Leif H., ekon. lic.
Brännström, Per E. E., direktör
Daschek, Antti E., ekonomichef
Djurberg, Åke L., chefredaktör
Engwall, Lars O. V., universitetslektor
Fredriksson, Stig G., chefredaktör
Frisch, Paul, redaktör
Gustafsson, Karl-Erik, docent

Hallin, N. Erik Anund, direktör
Hansson, Olof B., förbundskassör
Heddelin, Bertil, huvudredaktör
Hernlund, Carl Hugo H., förste ombudsman
Ivre, Ivar G. E., planeringschef
Johansson, S. Östen, redaktör
Jönsson, Erik, civilingenjör
Lambert-Olsson, Håkan, direktör
Larmén, Evert, direktör
Lindskog, Nils-Petter, direktör
Ljung, C. H. T. Johan, direktör
Lundberg, Dan I., ekon. dr
Lundh, Sune, direktör
Malmgren, Björn C. N. E:son, redaktör (avliden)
Mattsson, Thure R., redaktör
Nilsson, Stig B. A., andre ordförande
Nowak, Kjell, docent
Nycop, Carl-Adam, förlagsdirektör
Olofsson, Sören, chefredaktör
Petersson, Per-Axel J. O., direktör
Präntare, Bo L. O., direktör
Ringdahl, Jan, fil. lic.
Rosengren, Karl-Erik B:son, universitetslektor
Schein, Harry, direktör
Ståhl, Ingemar O. L., professor
Vinell, Lars G., docent
Weibull, G. Lennart, fil. kand.
Wendel, Folke L. Å., direktör
Wennerström, Ragnar, direktör
Westerberg, Erik J., direktör
Westerståhl, H. Jörgen, professor
Wickström, Bo G., professor
Österberg, Rolf V., direktör

Sekreterare:
Hadenius, Stig G., docent

Bitr. sekreterare:
Fransson, Bill G., e. kanslisekreterare
Olsson, Claes Olof, forskningsassistent (fr.o.m. den 16 oktober 1974)

Direktiven för utredningen, se 1973 års riksdagsberättelse Fi 47. Tilläggsdirektiv, se 1975 års kommittéberättelse Fi 30.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit tolv sammanträden. Därutöver har ett flertal sammanträden hållits med fem expertgrupper och särskilda arbetsgrupper inom dessa.

Utredningen har den 11 december 1974 avgett forskningsrapporten (SOU 1974:102) Svensk press. Presstödet och tidningskonkurrensen, den 20 mars 1975 rapporten (SOU 1975:11) Svensk press. Tidningar i samverkan och den 14 oktober 1975 forskningsrapporten (SOU 1975:78) Svensk press. Pressens funktioner i samhället. Utredningen har den 14 oktober 1975 även avgett betänkandet (SOU 1975:79) Svensk press. Statlig presspolitik.

Uppdraget är därmed slutfört.

24. Bostadsskattekommittén (Fi 1972:08)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndiganden den 8 september och den 6 oktober 1972 med uppdrag att överse bostadsbeskattningen (se Post- och Inrikes tidn. den 2 oktober 1972):

Ordförande:
Walberg, Sten S., generaldirektör

Sakkunniga:
Almgren, Hans G., departementssekreterare
Carlstein, Rune A., stadskassör, led. av riksdagen
Dahl, C. E. Harry, förbundsordförande (avliden)
Fridell, G. Ingvar, universitetslektor (fr.o.m. den 21 maj 1975)
Hellstedt, Ernst L., civilingenjör
Jansson, Sven I., direktör
Landgren, Per C. D. E., direktör
Larsson, K. S. Sigvard, direktör, f.d. led. av riksdagen
Leo, P. Gunnar, direktör
Lindh, Åke H., andre förbundsordförande

Experter:
Anclow, Per R., kammarrättsassessor
Edlund, C. Bertil, kansliråd
Fries, Ingmar F., departementssekreterare

Sekreterare:
Herrlin, Klas G. E., kammarrättsfiskal

Lokal: Gamla riksdagshuset, tel. växel 14 10 00 (sekreteraren). Postadress: Finansdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm

Direktiven för kommittén, se 1973 års riksdagsberättelse Fi 48.

Kommittén har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit 16 sammanträden. Därutöver har tre sammanträden hållits med en arbetsgrupp.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

25. Utredningen (Fi 1972:09) angående kvinnornas situation inom den statligt lönereglerade offentliga förvaltningen

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 december 1972 för att utreda kvinnornas situation inom den statligt lönereglerade offentliga förvaltningen (se Post- och Inrikes tidn. den 7 mars 1973):

Utredningsman:
Lindberg, S. Ingemar, kansliråd

Experter:
Aabye-Nielsen, Hans, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1974)
Borgström, Siv U. E., postkassör
Buckau, Anne-Marie A. L., ombudsman
Jansson, Kurt S., avdelningschef
Klintstam, Solvig A. L., direktörsassistent
Major, Anders, socionom (fr.o.m. den 1 mars 1975)
Ulfhielm, Monica H. V., sekreterare

Sekreterare:
Kjellberg, Bo A., förste byråsekreterare (t.o.m. den 30 juni 1975)

Bitr. sekreterare:
Edman, Ulla A., utbildningssekreterare (t.o.m. den 31 augusti 1975)
Löfblom, Ingeborg J., assistent (t.o.m. den 14 maj 1975)

Direktiven för utredningen, se 1974 års riksdagsberättelse Fi 39.

Utredningen har under tiden november 1974 - maj 1975 hållit elva sammanträden.

Utredningen har den 2 juni 1975 avgett betänkandet (SOU 1975:43) Kvinnor i statlig tjänst.

Uppdraget är därmed slutfört.

26. Utredningen (Fi 1973:01) om säkerhetsåtgärder m. m. i skatteprocessen

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 16 februari 1973 för att utreda frågan om regler om kvarstad, skingringsförbud m. m. i skatteprocessen (se Post- och Inrikes tidn. den 7 mars 1973):

Ordförande:
Nordenadler, Anders, länsåklagare

Sakkunniga:
Bergh, Sten, länsråd
Johansson, S. Olof H., led. av riksdagen

Welander, Gösta, kansliråd
Westberg, H-O. (Olle), svarvare, led. av riksdagen

Experter:
Andréasson, Bill E., bitr. skattedirektör (fr.o.m. den 22 april 1974)
Bjernstad, S. L. Börje, kronofogde
Björnesjö, Sven G., taxeringsrevisor
Jarenius, J. Christer I., direktör
Widmark, P. Sverker V., kammarrättsråd (t.o.m. den 30 november 1975)

Sekreterare:
Erling, E. Martin H., hovrättsfiskal (fr.o.m. den 22 april 1974)

Bitr. sekreterare:
Werdinius, Claes A., hovrättsfiskal (t.o.m. den 31 juli 1975)

Lokal: Departementens utredningsavdelning, Citadellsvägen 17, 211 20 Malmö, tel. växel 040/749 50 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1974 års riksdagsberättelse Fi 40.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit 34 sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningen avser att i början av år 1976 avge ett andra delbetänkande.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

27. Sakkunnig (Fi 1973:02) med uppdrag att utreda frågan om förvaltningen av Drottningholms kungsgård

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 11 maj 1973 för att utreda frågan om förvaltningen av Drottningholms kungsgård (se Post- och Inrikes tidn. den 2 juni 1973):

Utredningsman:
Lindberg, N. Olof, expeditionschef (fr.o.m. den 20 september 1974)

Sekreterare:
Sellvall, L. Göran, departementssekreterare

Lokal: Finansdepartementet, Kanslihusannexet, Riddarhustorget 7-9, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiven för den sakkunnige, se 1974 års riksdagsberättelse Fi 41.

Den sakkunnige har under tiden november 1974 - oktober 1975 tagit del av kungsgårdens ekonomiska förhållanden och på platsen besett ägorna. Vidare har den sakkunnige haft överläggningar med företrädare för domänverket, Drottningholms kungsgård och ståthållarämbetet på Drottningholms slott.

Den sakkunnige beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

28. Varusmugglingsutredningen (Fi 1973:04)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 12 oktober 1973 för att företa en översyn av lagen om straff för varusmuggling och därmed sammanhängande frågor (se Post- och Inrikes tidn. den 20 oktober 1973):

Utredningsman:
Klackenberg, O. Henrik, f.d. regeringsråd

Experter:
Carlson, Å. Lennart, avdelningsdirektör
Persson, Lars E. H., hovrättsassessor
Rundlöf, G. Arne M., t.f. byråchef
Widmark, P. Sverker V., kammarrättsråd (t.o.m. den 21 oktober 1975)

Sekreterare:
Ljungwall, N. E. Folke, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 10 januari 1974)

Lokal: Finansdepartementet, Kanslihusannexet, Riddarhustorget 7-9, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (utredningsmannen och sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1974 års riksdagsberättelse Fi 43.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit 20 sammanträden samt haft överläggningar med de centrala tullmyndigheterna i Danmark, Finland och Norge angående varusmugglingslagstiftningen i dessa länder.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1976.

29. Fastpriskommittén (Fi 1974:01)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 8 mars 1974 för att utreda vissa frågor rörande upphandling till fast pris utan indexreglering (se Post- och Inrikes tidn. den 16 mars 1974):

Ordförande:
Tilert, C. Reidar, generaldirektör

Sakkunniga:
Fastbom, E. Lennart, planeringschef
Gustafsson, Åke G., avdelningschef
Walck, K. Janne, ekonomidirektör
Westin, J. Olle, ekonomidirektör

Expert:
Arthursson, Anders I., byrådirektör (fr.o.m. den 1 juni 1974)

Sekreterare:
Ericson, Gösta, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juni 1974)

Direktiven för kommittén, se 1975 års kommittéberättelse Fi 38.

Kommittén har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit fem sammanträden.

Kommittén har den 21 november 1975 avgett promemorian (Ds Fi 1975:14)

Uppdraget är därmed slutfört.

30. Sakkunniga (Fi 1974:02) med uppdrag att utreda frågan om gränsdragningen mellan förvaltningsrevision och rationaliseringsverksamhet inom statsförvaltningen m. m.

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1974 för att utreda frågan om gränsdragningen mellan förvaltningsrevision och rationaliseringsverksamhet inom statsförvaltningen m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 20 juli 1974):

Ordförande:
Andersson, J. Sven G., statssekreterare

Sakkunniga:
Berggren, G. Rune, generaldirektör
Moberg, Sven T., generaldirektör
Resare, Alf C. R., överdirektör

Sekreterare:
Hjalmarsson, S. Åke, byråchef (fr.o.m. den 1 juli 1974)

Lokal: Överstyrelsen för ekonomiskt försvar, Box 12258, 102 26 Stockholm, tel. växel 13 17 20 (sekreteraren)

Direktiven för de sakkunniga, se 1975 års kommittéberättelse Fi 39.

De sakkunniga har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit sju sammanträden.

De sakkunnigas arbete beräknas pågå under hela år 1976.

31. Jury (Fi 1974:03) för bedömning av förslag till ny prägel på rikets mynt m. m.

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 augusti 1974 för bedömning av förslag till ny prägel på rikets mynt m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 12 oktober 1974):

Medlemmar:
Forsberg, Karl-Erik, grafiker
Grate, Eric, f.d. professor
Malmer, Brita I. M., avdelningsdirektör
Marklund, Bror, f.d. professor
Scheffer, C. Gunnar U., f.d. statsheraldiker

Sekreterare:
Lagerström, Ulf Å., departementssekreterare

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Juryn har under tiden november 1974 - maj 1975 hållit nio sammanträden.
Juryn har den 29 maj 1975 avgett promemoria (Ds Fi 1975:4) angående bedömning av förslag till ny prägel på rikets mynt.
Uppdraget är därmed slutfört.

32. Kustövervakningsutredningen (Fi 1974:04)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 september 1974 för att utreda vissa frågor rörande samordning m. m. inom den civila övervakningen till sjöss (se Post- och Inrikes tidn. den 7 december 1974):

Utredningsman:
Lemne, Mats H., landshövding

Experter:
Andersson, Rolf A., ombudsman
Häggström, K. Harald V., kusttullmästare
Kappelin, Carl-Erik, byråchef
Svensson, C. Bertil, avdelningsdirektör

Sekreterare:
Rydstedt, Bo S., hovrättsassessor

Lokal: Gamla riksdagshuset, tel. växel 14 10 00 (sekreteraren). Postadress: Finansdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm

Direktiven för den sakkunnige, se 1975 års kommittéberättelse Fi 41.

Utredningen har under tiden januari - oktober 1975 hållit sju sammanträden.
Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

33. Utredning (Fi 1974:05) angående den statliga personalutbildningens fortsatta inriktning och organisation

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 september 1974 för att utreda frågan om den statliga personalutbildningens fortsatta inriktning och organisation (se Post- och Inrikes tidn. den 5 november 1974):

Utredningsman:
Martinsson, Bo N. O., generaldirektör

Experter:
Andersson, L. Ingemar, ombudsman
Asplund, C. Christer, ombudsman

Eriksson, K. Anders, hovrättsfiskal (fr.o.m. den 9 juni 1975)
Gothefors, Per L., ombudsman

Sekreterare:
Jeding, Lars G., byrådirektör

Bitr. sekreterare:
Claeson, Bo, assistent (fr.o.m. den 22 september 1975)

Lokal: Finansdepartementet, Kanslihusannexet, Riddarhustorget 7-9, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiven för den sakkunnige, se 1975 års kommittéberättelse Fi 42.

Utredningen har under tiden december 1974 - oktober 1975 hållit elva sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

34. Utrikeshandelsstatistikutredningen (Fi 1974:06) (USU)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 oktober 1974 för att *företa en översyn av utrikeshandelsstatistiken och därmed* sammanhängande frågor (se Post- och Inrikes tidn. den 7 december 1974):

Utredningsman:
Rydberg, Karl-Evert H., avdelningsdirektör

Experter:
Bejbom, Hans O., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 15 januari 1975)
Casselmark, Sven-Eric, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 15 januari 1975)
Jansson, B. E. Gunnar, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 15 januari 1975)
Leuf, Nils Börje, kansliråd (fr.o.m. den 15 januari 1975)
Ljungwall, N. E. Folke, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 5 maj 1975)
Tistad, Eskil G. D., tulldirektör (fr.o.m. den 15 januari 1975)

Sekreterare:
Lindblom, Hans I., byrådirektör

Lokal: Finansdepartementet, Kanslihusannexet, Riddarhustorget 7-9, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (utredningsmannen och sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Fi 43.

Utredningen har under tiden januari - oktober 1975 hållit åtta sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningen har den 24 september 1975 avgett delbetänkandet (Ds Fi 1975:11) Tidslokaliseringen i utrikeshandelsstatistiken.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

35. Besparingsutredningen (Fi 1975:01)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 3 januari 1975 för att utreda möjligheterna att göra besparingar inom statsverksamheten (se Post- och Inrikes tidn. den 18 januari 1975):

Ordförande:
Eckerberg, Per A., landshövding

Sakkunniga:
Berndtson, Nils A., ombudsman, led. av riksdagen
Burenstam Linder, H. M. Staffan, professor, led. av riksdagen
Eliasson, E. Ingemar, kanslichef
Engström, Odd E. L., departementsråd
Karlsson, F. Göran, redaktör, led. av riksdagen
Kristiansson, N. Axel, lantbrukare, led. av riksdagen
Lewén-Eliasson, Anna Lisa, fru, led. av riksdagen
Pettersson, S. Arne, sekreterare, led. av riksdagen

Sekreterare:
Fransson, Bo-Gunnar L., revisionsdirektör (fr.o.m. den 28 april 1975)

Bitr. sekreterare:
Annerberg, Rolf G., byrådirektör (fr.o.m. den 15 oktober 1975)

Lokal: Finansdepartementet, Kanslihusannexet, Riddarhustorget 7-9, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiv (anförande av statsrådet Sträng till protokoll vid regeringssammanträde den 3 januari 1975):

Frågan om statsutgifternas utveckling och dessas fördelning på olika ändamål är av naturliga skäl en central fråga för den politiska debatten och för de politiska besluten. En stor del av arbetet i regeringens kansli ägnas åt att förbereda det budgetförslag som varje år föreläggs riksdagen. Ett huvudsyfte med detta arbete är att, genom att vägra olika utgiftskrav mot varandra, söka inrikta resurserna så att de ger största möjliga välfärd för medborgarna till den lägsta möjliga kostnaden. Detta innebär också ett krav på hög effektivitet vid resursernas användning. På samma sätt ägnas riksdagsarbetet i hög grad åt att pröva dels regeringens budgetförslag, dels de motioner med krav på ökade statsutgifter som regelmässigt framläggs.

Riksdagen har nu begärt hos regeringen att en parlamentarisk besparingsutredning skall tillsättas (FiU 1974:25, rksr 1974:279). Beträffande inriktningen av utredningens arbete uttalar finansutskottets majoritet i sitt av riksdagen godkända betänkande följande:

"Arbetet bör omfatta en kartläggning av möjligheterna till omedelbara besparingar, en analys av resursanvändningen på längre sikt samt åtgärder för att få till stånd en snabbare rationalisering och en förbättrad planering i den offentliga verksamheten. Ett viktigt led i arbetet bör också vara att försöka skapa effektivare instrument för statsmakternas planering och styrning av den offentliga verksamheten och för att mäta effektiviteten inom den offentliga sektorn. En självklar utgångspunkt för utrednings-

arbetet måste vara, att den uppnådda välfärdsnivån bibehålls och att de förslag som arbetet mynnar ut i på sikt höjer välfärdsnivån. Arbetet bör omfatta hela det statliga utgiftsområdet och utgå från en helhetssyn på de offentliga utgifterna. Sådana samhällsekonomiskt angelägna frågor bör prövas, som innebär väsentliga kostnadsbesparingar för kommuner, företag eller enskilda utan att det leder till utgiftsökningar för staten. Även transfereringarna och bidragsgivningen till enskilda, sammanslutningar och företag bör granskas från motsvarande synpunkter. Omprioriteringar som höjer välfärdsnivån bör eftersträvas genom att utredningen undersöker om vissa förmåner kan bytas mot andra av större värde för den enskilde."

Riksdagens önskemål om tillsättande av en parlamentarisk besparingsutredning bör nu tillgodoses. Innan jag går in på frågan om vilka uppgifter denna utredning enligt min mening bör ha vill jag erinra om erfarenheterna av tidigare liknande utredningar.

Senaste gången vi hade en utredning med uppdrag att allmänt undersöka förutsättningarna för besparingar inom statsverksamheten var i slutet av 1950-talet. Utredningen — 1958 års besparingsutredning — avlämnade sitt betänkande (SOU 1959:28) år 1959. Den konstaterade att utgiftsutvecklingen på den statliga budgeten i mycket hög grad betingades av utvecklingen av några få, stora utgiftsposter. Om några nämnvärda resultat i besparingssträvandena skulle kunna uppnås måste i första hand dessa poster angripas. De förslag i dessa hänseenden som utredningen kunde enas om innebar reduceringar beträffande driftbidraget till statens järnvägar, skatteersättningen till kommunerna samt bostadspolitiken, vilka tillsammans vid fullt genomslag skulle ge en besparing av ca 300 milj. kr. Härtill kom besparingsförslag om tillsammans 30 milj. kr., vilka hänförde sig till diverse mindre utgiftsposter under olika huvudtitlar. Sålunda föreslogs att bidragsgivningen till anskaffning av inventarier för allmänna samlingslokaler skulle upphöra, att räntan på statliga bosättningslån och studielån skulle höjas, att lantbruksattachéorganisationen skulle begränsas, att stödet till den varmblodiga hästaveln skulle minskas, att anslaget för bidrag till byggande av fiskehamnar skulle dras ned etc.

De förslag som 1958 års besparingsutredning kunde enas om var alltså begränsade och innebar till betydande del endast en övervältring av kostnader från staten till andra subjekt. De kunde bl. a. därför genomföras endast i begränsad utsträckning (prop. 1960:1 bil. 1 s. 13). Från riksdagens sida har inte heller de nämnda besparingsförslagen aktualiserats med yrkande på deras genomförande.

I finansutskottets betänkande talas om behovet av åtgärder för att få till stånd en snabbare rationalisering i den offentliga verksamheten. Önskemålet om en kontinuerligt ökad effektivitet i statsverksamheten är oomstritt. Ett uttryck härför är de ämbetsverk med uppgifter på detta område som inrättats, nämligen riksrevisionsverket, statskontoret och försvarets rationaliseringsinstitut. De två förstnämnda har fått sina uppgifter preciserade och har omorganiserats under 1960-talet. De har också fått ökade resurser. Riksrevisionsverkets huvuduppgift är bl. a. att genom förvaltningsrevision kontinuerligt följa arbetet i den statliga förvaltningen och i statsunderstödd verksamhet i syfte att tillse att denna fungerar rationellt och effektivt. Verket skall härvid föreslå och stimulera till åtgärder för att öka effektiviteten. Statskontoret och försvarets rationaliseringsinstitut arbetar i sin tur med konkreta rationaliseringsprojekt, ofta efter uppslag som kommit fram genom förvaltningsrevisionen. Med hänsyn till det arbete som fortlöpande bedrivs

av de nu berörda ämbetsverken bör det inte ankomma på nu ifrågavarande utredning att behandla frågor om statsförvaltningens organisation, uppgifter och funktionssätt. Jag vill i sammanhanget erinra om att jag nyligen tillkallat sakkunniga för att se över vissa frågor om gränsdragningen mellan ämbetsverken på revisions- och rationaliseringsområdet.

Det bör inte heller ankomma på utredningen att behandla frågor som rör metoder för planering och styrning av den statliga verksamheten. Detta område har nyligen utförligt behandlats av budgetutredningen, vars betänkande (SOU 1973:43-46) remissbehandlats och f. n. är under beredning.

Redan 1958 års besparingsutredning konstaterade — enligt min mening med rätta — att nämnvärda resultat av besparingssträvanden kunde nås endast om de stora ugiftsposterna i budgeten angreps. Utredningens huvuduppgift måste därför bli att pröva om några statliga verksamheter kan läggas ned eller kraftigt reduceras samt om några statliga transfereringsutgifter kan upphöra eller betydligt minskas. Prövningen måste naturligtvis ske med beaktande av det ansvar staten har som arbetsgivare för de statsanställda.

Med utgångspunkt ifrån vad tidigare besparingsutredning konstaterade, nämligen att någon påtaglig besparing endast är möjlig om de stora utgiftsposterna angrips, vill jag som en illustration av problemets karaktär redovisa följande fakta. Innevarande års budget — för budgetåret 1974/75 — slutar på en utgiftssumma av 81 600 milj. kr. De stora utgifterna fördelar sig sålunda:

Folkpensioner och övriga sociala försäkringar	15 900	milj. kr.
Utbildning och forskning	11 700	
Totalförsvaret	8 800	
Kommunikationer och energiförsörjning	7 000	
Stöd till barnfamiljer	5 200	
Arbetsmarknads- och lokaliseringspolitik	4 700	
Skattebidrag till kommunerna	4 000	
Hälso-, sjuk- och socialvård	3 300	
Stöd till näringslivet	3 200	
Bostadsstöd	3 500	
Statsskuldräntor	3 500	
Rätts- och polisväsende	3 200	
U-hjälp	2 100	
Livsmedelssubventioner	2 100	

Dessa 14 poster representerar således ca 96 % av budgetens totala utgifter. De kvarvarande 4 % fördelas på ett mycket stort antal användningsområden, bl. a. statliga förvaltningskostnader, kulturstöd, jordbrukets rationalisering, beredskapslagring, anslag till idrott, ungdomsverksamhet, alkoholistvård, pressstöd m. m.

Jag är medveten om det grannlaga i uppgiften att åstadkomma besparingar på dessa områden som ur riksdagens och allmänhetens synpunkt i allmänhet betraktas som i stort behov av ytterligare utbyggnad och förstärkning. En betydande del av statsutgifterna består numera av inkomstöverföringar av olika slag till de enskilda medborgarna och kommunerna. Utredningen har dock att undantagslöst pröva hela utgiftssidan utan några speciella områdesbegränsningar. Det är endast genom en sådan radikal omprövning av fattade beslut som verkligt betydande begränsningar i statbudgetens utgifter kan åstadkommas.

Jag vill ytterligare peka på ett område, där det bör finnas förutsättningar för att på ett konstruktivt sätt angripa frågan om besparingar inom statsverksamheten. Det gäller det statliga utredningsväsendet. Många av dessa utredningar har tillsatts på beställning av riksdagen. Enbart under vårsessionen år 1974 beslutade riksdagen ett 50-tal beställningar avseende frågor som skulle bli föremål för offentlig utredning eller översyn i annan ordning. Kostnaderna för kommittéväsendet har ökat starkt under efterkrigstiden. En begränsning av det statliga kommittéväsendet bör kunna ge väsentliga såväl direkta som indirekta besparingseffekter på statsutgifterna. Utredningen bör undersöka möjligheterna att begränsa utredningsexpansionen.

Utredningen har under tiden januari - oktober 1975 hållit tre sammanträden.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

36. Betalningsbalansdelegationen (Fi 1975:02)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 oktober 1974 för samordning av betalningsbalansstatistiken (se Post- och Inrikes tidn. den 1 mars 1975):

Ordförande:

Åberg, Carl Johan, planeringschef

Ledamöter:

Hansson, Lars R., bankokommissarie

Lönnqvist, Åke S. G., avdelningschef

Ersättare för ledamot:

Andersson, I. Berit, byrådirektör (för Hansson) (t.o.m. den 18 juni 1975)

Esaieson, Erik R. A., statistikchef (för Lönnqvist)

Nyström, Lars A., byrådirektör (för Hansson) (fr.o.m. den 19 juni 1975)

Wahlstedt, Bengt L., departementssekreterare (för Åberg)

Sekreterare:

Svensson, Hans O., förste byråsekreterare (fr.o.m. den 19 juni 1975)

Lokal: Sveriges Riksbank, Helgeandsholmen, Box 2119, 103 13 Stockholm, tel. växel 22 82 00 (sekreteraren)

Direktiv (PM upprättad den 30 oktober 1974 inom finansdepartementet):

Betalningsbalansutredningen har mot bakgrund av överväganden om principiellt möjliga alternativ för den framtida svenska betalningsbalansstatistiken och de krav som kan ställas på denna gjort en genomgång av hela betalningsbalansen post för post. På grundval härav redovisar utredningen en rad förslag till förbättringar av den nuvarande statistiken, vilka i vissa fall numera genomförts. Utredningen diskuterar vidare analys och prognosarbetet på betalningsbalansområdet samt frågor rörande statistikens presentation och publicering. I anslutning härtill behandlas även vissa organisatoriska konsekvenser av förslagen.

Utredningen erinrar inledningsvis om den definition av begreppet betalningsbalans som tillämpas av Internationella valutafonden (IMF) och Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD). Enligt denna är betalningsbalansen ett kontosystem som avser att systematiskt registrera dels flöden av reala resurser mellan ett lands inhemska ekonomi och resten av världen, dels förändringar i landets utländska fordringar och skulder, dels transfereringar som lämnats till eller erhållits från resten av världen utan någon motprestation. Utredningen anser att man kan betrakta det av IMF och OECD tillämpade definitionssystemet som en restriktion vid uppbyggandet av den svenska betalningsbalansen.

En principfråga som utredningen tar upp till diskussion gäller gränsdragningen mellan å ena sidan de transaktioner som skall anses ge upphov till under- eller överskott i betalningsbalansen och å andra sidan de transaktioner som finansierar detta. Härvid aktualiseras olika balansbegrepp, främst bytesbalans, grundbalans (''basic balance'') samt det balansbegrepp som definieras av valutareservens förändring. I Sverige, liksom för övrigt i flertalet andra industriländer, har huvudvikten sedan gammalt lagts vid bytesbalansbegreppet. Riksbanken har dock under senare år redovisat vissa beräkningar avseende grundbalansen.

En annan övergripande fråga avser valet mellan brutto- och nettoredovisning av de olika transaktionerna i betalningsbalansen. Utredningen anser att bruttosiffror bör redovisas på alla punkter där dessa är av analytiskt intresse.

Ett centralt avsnitt i utredningens betänkande behandlar frågan om alternativa system för betalningsbalansstatistiken. Utredningen konstaterar där att statistiska data över utlandstransaktionerna kan fångas på olika sätt och avse olika aspekter på transaktionerna. En viktig skiljelinje går därvid mellan data som återspeglar prestationsströmmarna och data som återspeglar betalningsströmmarna. Oavsett var informationen fångas kan datainsamlingen vidare ske på olika sätt: antingen i form av individuell registrering av varje transaktion respektive betalning eller i form av samlingsrapporter för alla transaktioner och betalningar av visst slag under en viss period. Renodlade system kan därvid främst bygga på antingen den administrativa, valutakontrollerande proceduren, på bankrapportering eller på direktrapportering från allmänheten. De flesta länder, däribland Sverige, tillämpar dock blandade system, där statistiken bygger på ett antal olika typer av källmaterial.

Mot den angivna allmänna bakgrunden diskuterar utredningen utförligt frågan om vilket system som bör väljas för den framtida svenska betalningsbalansstatistiken. Valet står enligt utredningen mellan det nuvarande blandade systemet och ett fristående enhetligt system, enbart uppbyggt för betalningsbalansstatistiska ändamål. Utredningen redovisar fördelar och nackdelar med dessa system och stannar för att förorda att det blandade systemet bibehålls och vidareutvecklas. Som motiv åberopas bl. a. att ett sådant system erbjuder stora möjligheter att från område till område välja den typ av databärare och det system för datainsamling som bäst passar för de informationsbehov som skall tillgodoses. Det ger sålunda också goda möjligheter att registrera de reala resursströmmar eller transaktioner, som betalningsbalansen enligt IMF:s rekommendationer skall mäta. Det blir även lättare att foga in statistiken i det totala ekonomiskt-statistiska systemet, vilket skapar goda förutsättningar för analyser och tolkningar.

Mot bakgrund av sina allmänna överväganden gör utredningen en genomgång av betalningsbalansstatistiken post för post och framlägger

förslag till förbättringar som berör praktiskt taget alla poster. Vissa av dessa förslag genomfördes redan under utredningsarbetets gång. Andra anses av utredningen kunna förverkligas utan dröjsmål. En tredje kategori avser utvecklingsarbete och reformer som kan genomföras först på längre sikt.

Utredningen understryker behovet av att betalningsbalansstatistiken och analyserna därav presenteras på ett snabbt och instruktivt sätt. Statistiken bör även göras offentligt tillgänglig så snabbt som möjligt. Utredningen föreslår bl. a. att de preliminära kvartalsvisa betalningsbalanser som sammanställs inom riksbanken bör offentliggöras löpande. Detta föreslås ske i en kvartalspublikation i vilken även skulle redovisas en kommentar till och analys av betalningsbalansutvecklingen. Utredningen anger i anslutning härtill vissa synpunkter på den tabellmässiga presentationen av statistiken, varvid särskilt understrykes vikten av att transaktionsströmmarna så långt som möjligt redovisas brutto.

Avslutningsvis behandlar utredningen frågan om var det slutliga ansvaret för betalningsbalansstatistiken samt för presentationen och analysen härav skall ligga. Utredningen erinrar om att statistiska centralbyrån enligt sin instruktion är central förvaltningsmyndighet för den statliga statistikproduktionen. Redan nu ligger också ansvaret för och bearbetningen av en stor del av det statistiska grundmaterialet hos centralbyrån. Utredningen anser att centralbyrån bör ha ett övergripande ansvar för den statistiska metodik som skall tillämpas vid insamlingen och bearbetningen av hela primärmaterialet till betalningsbalansen. Utredningen anser vidare att en chefstjänsteman inom centralbyrån bör få i uppdrag att där verka som samordnare för betalningsbalansstatistiken. Den fortlöpande analysen av betalningsbalansutvecklingen bör däremot enligt utredningen ankomma på riksbanken. Utredningen förordar att en särskild analysgrupp skapas inom riksbanken. Utredningen understryker till sist nödvändigheten av en nära samverkan mellan de institutioner som producerar och analyserar betalningsbalansstatistiken.

Betalningsbalansutredningens överväganden och förslag har över lag mottagits positivt vid remissbehandlingen. Några remissinstanser anser det dock vara en svaghet att förslagen inte kostnadsberäknats och endast i begränsad utsträckning prioriterats inbördes. Det fortsatta arbetet på att utveckla och samordna betalningsbalansstatistiken bör i sina huvuddrag kunna anknyta till betalningsbalansutredningens överväganden och förslag. Därvid bör särskilt beaktas de synpunkter som anges i det följande.

Som angavs i direktiven för utredningen och som utredningen också för egen del framhåller måste uppläggningen av betalningsbalansstatistiken och kvaliteten på denna statistik i betydande utsträckning styras av den ekonomiska politikens krav på ett aktuellt och adekvat beslutsunderlag. Till dessa krav hör bl. a. att det skall vara möjligt att följa de reala transaktionsströmmarna mellan vårt land och omvärlden. Betalningsbalansstatistiken bör vidare kunna inordnas i det samlade ekonomiskt-statistiska systemet, varvid särskilt nationalräkenskaperna är av intresse. Mot denna bakgrund bör, som utredningen föreslår, vårt nuvarande blandade system för betalningsbalansstatistiken bibehållas och utvecklas. Härvid måste också beaktas det krav på information som ställs av valutaregleringen. Ett ytterligare krav på statistiken som ställs från ekonomisk-politisk analyssynpunkt och som numera i betydande utsträckning är tillgodosett är att de olika transaktionstyperna skall redovisas brutto.

I den ekonomisk-politiska diskussionen om utrikesbalansen är det i regel

bytesbalansen som står i centrum för intresset. Under senare år har ett annat balansbegrepp, den s. k. grundbalansen (''basic balance''), fått aktualitet. Denna avser de transaktioner som sett över en längre tidsperiod måste vara i jämvikt för att ett land inte skall råka ut för en betalningsbalanskris. Möjligheterna att i betalningsbalansstatistiken innefatta beräkningar även av den grundläggande balansen bör kartläggas.

Då det gäller värderingen av utrikeshandeln innebär IMF:s rekommendationer att såväl import som export bör kunna redovisas fob, dvs. bortsett från försäkrings- och fraktkostnader. Det bör övervägas att i den svenska statistiken fortsättningsvis redovisa kvartalsberäkningar av importens fob-värde.

Det är självfallet av stor betydelse att den ekonomiska politikens utformning kan bestämmas med ledning av statistiskt underlag som är så aktuellt som möjligt. Det är därför angeläget att ansträngningar görs för att den löpande betalningsbalansstatistiken skall kunna redovisas snabbare än vad som nu är fallet. Denna statistik bör även göras offentligt tillgänglig så snabbt som möjligt. Numera sammanställer och publicerar riksbanken preliminära kvartalsvisa betalningsbalanser.

Vad gäller frågan om var ansvaret för betalningsbalansstatistiken skall ligga bör utgångspunkten vara att ansvarsfördelningen mellan berörda verk och myndigheter beträffande insamling och bearbetning av primärmaterial t. v. inte bör ändras. Frågor om den statistiska metodik som härvid skall tillämpas bör avgöras i samråd mellan statistiska centralbyrån och riksbanken. Det synes ligga närmast till hands att riksbanken påtar sig ansvaret för att slutligt sammanställa betalningsbalansstatistiken samt för att publicera och på lämpligt sätt kommentera denna. Statistiska centralbyrån måste givetvis ha tillgång till statistiskt basmaterial av betydelse för utformningen av verkets nationalräkenskaper och finansräkenskaper samt bör få den information i övrigt i det praktiska arbetet med betalningsbalansberäkningarna som erfordras med hänsyn till verkets uppgifter på den statliga statistikens område. I frågor av principiell betydelse för betalningsbalansstatistiken bör berörda verk, myndigheter samt kommittéer samråda med en för ändamålet inrättad delegation för samordning av betalningsbalansstatistiken. Denna delegation bör också förutsättningslöst pröva i vad mån förändringar i den här angivna ansvars- och arbetsfördelningen är motiverade och i sådant fall inkomma till Kungl. Maj:t med förslag härtill.

Delegationen för samordning av betalningsbalansstatistiken bör ha till uppgift att med beaktande av vad som här anförts verka för en fortsatt utveckling och samordning av denna statistik. Delegationen bör härvid även ta del av och pröva de synpunkter på betalningsbalansutredningens betänkanden som framkommit vid remissbehandlingen härav.

En första uppgift för delegationen bör vara att med utgångspunkt i betalningsbalansutredningens förslag prioritera och kostnadsberäkna önskvärda förbättringar av betalningsbalansstatistiken. Resultatet av detta arbete jämte delegationens ställningstaganden och förslag i anledning härav bör redovisas för Kungl. Maj:t före den 1 mars 1976.

Det bör i övrigt åligga delegationen att fortlöpande för Kungl. Maj:t framlägga de förslag som föranleds av delegationens arbete och som kräver Kungl. Maj:ts ställningstagande. Delegationen bör årligen före den 1 september inkomma till Kungl. Maj:t med en redogörelse för sin verksamhet under närmast föregående budgetår.

Delegationen har under tiden januari - oktober 1975 hållit tre sammanträden.

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

37. Utredning (Fi 1975:03) om löntagarna och kapitaltillväxten

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 30 januari 1975 för att utreda frågor om löntagarfonder (se Post- och Inrikes tidn. den 8 februari 1975):

Ordförande:
Mehr, Hjalmar L., landshövding

Sakkunniga:
Landberg, Maj-Lis, överförmyndare, led. av riksdagen
Meidner, Rudolf A., fil. dr.
Nilsson, Karl-Erik, bitr. direktör
Nilsson, Kjell O. H., metallarbetare, led. av riksdagen
Rämgård, Rolf I., köpman, led. av riksdagen
Waldenström, Erland, direktör
Wirtén, Rolf G. S., led. av riksdagen
Önnesjö, Karl Erik A., direktör

Experter:
Linderoth, Karl-Axel, direktör (fr.o.m. den 17 juni 1975)
Magnusson, K. B. Ingemar, sekreterare (avliden)

Sekreterare:
Öhman, Berndt, universitetslektor (fr.o.m. den 1 december 1975)

Bitr. sekreterare:
Nordell, Olof, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juni 1975)

Lokal: Länsstyrelsen i Stockholms län, Box 22067, 104 22 Stockholm, tel. växel 24 55 00 (ordföranden)

Direktiv (anförande av statsrådet Sträng till protokoll vid regeringssammanträde den 30 januari 1975):

Under efterkrigstiden har det svenska näringslivet utvecklats kraftigt. Betydande investeringar har skett i företagen. Stora delar av investeringarna har finansierats av företagen själva, vilket bl. a. har underlättats genom företagsbeskattningens utformning. Genom de snabba investeringsökningarna har det svenska näringslivet kunnat väl hävda sin position på den internationella marknaden bl. a. tack vare en internationellt sett anmärkningsvärt stark produktivitetsökning. Sysselsättningen har också kunnat hållas på en internationellt sett mycket hög nivå.

Emellertid skall man ha klart för sig att en hög självfinansieringsgrad inom näringslivet är förenad med vissa problem. Ett av dem är risken för vidgade förmögenhetsklyftor.

Den fackliga rörelsen i vårt land driver sedan lång tid tillbaka en solidarisk lönepolitik i syfte att ge låglönebranschernas anställda lönelyft minst i takt

med genomsnittet för löntagarna. Denna lönepolitik medför att hela utrymmet vid löneförhandlingarna ofta inte kan tas i anspråk inom högvinstföretag. Den avtalsmässiga lönestegringstakten kan därför inom vissa delar av näringslivet bli lägre än vad den skulle kunna vara, om marknadskrafterna fick ge sitt fulla utslag i varje enskild bransch resp. företag. Skillnaden mellan det löneuttag som skulle vara möjligt i de mest vinstrika företagen och det uttag som svarar mot en solidarisk lönepolitik tillfaller nu företagen i form av vinst eller löntagarna inom dessa företag i form av löneglidning. När vinstutvecklingen är speciellt god inom vissa branscher eller företag är det naturligt att löntagarna inte kan acceptera en lönepolitisk återhållsamhet om den ensidigt gynnar kapitalägarna. Om löntagarna får andel i företagens kapitalbildning kan detta underlätta genomförandet av den solidariska lönepolitiken på samma sätt som det naturligtvis också kan motverka risken för vidgade förmögenhetsklyftor.

Löntagarna kräver nu med allt större styrka reellt inflytande på alla nivåer i företagen. För att nå detta mål måste man gå fram på flera olika vägar. En central linje är löntagarnas inflytande i företagen i deras egenskap av arbetstagare. Av särskild betydelse är i detta sammanhang förslaget till en genomgripande förnyelse av arbetsrätten, som nyligen har presenterats av en offentlig utredning och sänts ut på remiss. Regeringens förslag till förändringar i arbetsrätten i syfte att ersätta arbetsgivarnas ensidiga bestämmanderätt med en förhandlingsskyldighet kommer att presenteras till hösten.

Samtidigt är det i olika sammanhang aktuellt att ge löntagarna del i kapitalbildningen i företagen. Under senare år har i ökad utsträckning det för näringslivet och samhällets utbyggnad nödvändiga sparandet skett i kollektiva former, framför allt i de allmänna pensionsfonderna. Får löntagarna del i kapitalbildningen i företagen kan de förvärva det inflytande som i allmänhet följer med ägande eller kreditgivning.

Mot bakgrund av de förhållanden som nu har berörts är det naturligt att löntagarnas organisationer under senare år med allt större intresse har diskuterat frågan om andel för löntagarna i företagens kapitalbildning. Frågan utreds f. n. inom Landsorganisationen i Sverige på uppdrag av 1971 års kongress. Utredningsförslaget skall behandlas på LO-kongressen i juni 1976. Även Tjänstemännens centralorganisation har intresserat sig för frågan om löntagarfonder och organisationens arbetsgrupp för skattefrågor menar att man i stället för att diskutera en skärpning av företagsbeskattningen bör diskutera inrättandet av löntagarfonder i syfte att säkerställa en fortsatt hög produktionstillväxt, rättvisare fördelning och ökat löntagarinflytande.

En grundläggande fråga när det gäller utformningen av ett system med löntagarfonder är den ordning i vilken fondavsättningarna skall bestämmas. Detta kan tänkas ske antingen genom förhandlingar mellan parterna på arbetsmarknaden eller genom lagstiftning. Även om fondbildning sker på grundval av resultatet av förhandlingar kan det emellertid i enlighet med vad som skett på andra områden bli nödvändigt att stärka löntagarorganisationernas ställning vid sådana förhandlingar genom lagstiftning.

Självfallet är det löntagarna själva som genom sina organisationer har att ta ställning till frågan om de vill använda sig av löntagarfonder som medel för att med bibehållande av den solidariska lönepolitiken nå en jämnare inkomst- och förmögenhetsfördelning samt en ökad medbestämmanderätt. Löntagarfonder kan emellertid tekniskt utformas på många olika sätt och det är angeläget att de olika möjligheter som i detta hänseende står

löntagarna till buds blir föremål för närmare utredning.

Debatten om löntagarfonder av olika konstruktion har förts i många länder och under lång tid. En lång rad synpunkter har förts fram. Förslag rörande fondsystem — med eller utan inslag av individuellt löntagarägande — har skisserats både hos oss och i andra länder. Det är i detta läge svårt att ta ställning till alla de argument, motargument och motiv som har redovisats i olika sammanhang. Jag förordar därför att sakkunniga tillkallas för att utreda frågor rörande löntagarfonder.

De sakkunniga bör inleda utredningsarbetet med en kartläggning av olika system för löntagarfonder, som har diskuterats här i landet och utomlands, och — i mån av material — erfarenheter av befintliga system som kan vara av intresse. I de sakkunnigas arbete bör ingå att konstruera en eller ett par modeller för löntagarfonder. Modellerna bör konstrueras så att de är ägnade att förebygga risken för vidgade förmögenhetsklyftor, stärka den solidariska lönepolitiken och främja utvecklingen mot ökad företagsdemokrati. Vid utformandet av modellerna bör de sakkunniga diskutera inte bara principfrågor utan också sådana tekniska frågeställningar som grunderna för vinstberäkning, alternativa beräkningsgrunder för fondavsättning och former för konvertering av visst belopp till eget kapital. Till de frågor som bör uppmärksammas hör också principerna vid eventuell avgränsning av vilka företag som bör omfattas av fondsystemet samt grunderna för vinstberäkning i koncernföretag.

Som framgår av det föregående blir införandet av löntagarfonder beroende av löntagarorganisationernas inställning. Mot bakgrund av organisationernas ställningstaganden bör utredningen redovisa ett betänkande som beskriver tänkbara modeller. Efter sedvanlig remissbehandling får ståndpunkt tas till principfrågan om löntagarfonder. Det torde därför först i en andra etapp bli aktuellt att närmare utreda vilka lagstiftnings- och andra åtgärder som krävs från samhällets sida. För en sådan andra etapp av utredningsarbetet fordras tilläggsdirektiv.

Utredningen har under tiden juni - oktober 1975 hållit tre sammanträden.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

38. Checklönekommittén (Fi 1975:04)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 20 mars 1975 angående utbetalning av löner åt statstjänstemän:

Ordförande:

Moberg, Sven T., generaldirektör

Sakkunniga:

Simonsson, Nils V., generaldirektör

Vinde, Pierre L. V., statssekreterare

Expert:

Modig, E. Widar, f.d. avdelningsdirektör (fr.o.m. den 14 april 1975)

Sekreterare:

Edsta, Björn O., byrådirektör

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Kommittén har under tiden april - juni 1975 hållit nio sammanträden.

Kommittén har den 16 juni 1975 avgett betänkandet (Ds Fi 1975:6) Avgifter för utbetalning av statliga löner och pensioner.

Uppdraget är därmed slutfört.

39. Sakkunnig (Fi 1975:05) med uppdrag att utreda DAFA:s ekonomiska situation m. m.

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 24 april 1975 för att utreda DAFA:s ekonomiska situation m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 24 maj 1975):

Utredningsman:

Dahlberg, Benkt C. I., direktör

Sekreterare:

Lonaeus, G. Håkan N., departementssekreterare

Lokal: Finansdepartementet, Kanslihusannexet, Riddarhustorget 7-9, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiv (anförande av statsrådet Sträng till protokoll vid regeringssammanträde den 24 april 1975):

Datamaskincentralen för administrativ databehandling (DAFA) tillskapades den 1 juli 1970 (prop. 1970:1 bil. 9, SU 1970:7, rskr 1970:7) genom en utbrytning ur statistiska centralbyråns datamaskincentral av servicebyråverksamheten för administrativ databehandling. DAFA har främst till uppgift att inom det statliga området på uppdrag utföra administrativ databehandling samt metod- och utvecklingsarbete i samband därmed. I mån av resurser får DAFA även åta sig uppdrag från annan uppdragsgivare än statligt organ. Med statskontoret som chefsmyndighet leds DAFA av en särskild styrelse. Statskontoret avgör bl. a. större frågor av principiell natur samt frågor om förslag till anslagsframställning och fastställande av taxor. Chef för DAFA är en överdirektör. Inom centralen finns fyra huvudenheter, nämligen en kundserviceenhet, en driftenhet, en teknisk enhet och en administrativ enhet samt en stabsenhet för planering och samordning. DAFA bedriver verksamhet även i Gävle. Antalet anställda vid DAFA, uttryckt i årsarbetskrafter, uppgår f. n. till ca 330. Verksamheten omfattar, förutom maskinbearbetningar med databeredning, systemuppläggning och programmering samt teknisk konsultation. Den totala omsättningen för budgetåret 1973/74 uppgick till 44,7 milj. kr. Intäkterna härrör till ca 96 % från statliga kunder.

Den 2 oktober 1974 överlämnade den s. k. SDS-utredningen betänkandet (Ds Fi 1974:11) Översyn av uppgifts- och ansvarsfördelningen mellan statskontoret, Statskonsult AB och DAFA m. m. Betänkandet innehöll bl. a. förslag till gränsdragning mellan nämnda organ och om ändrad organisationsform för DAFA. Vid min anmälan av frågan i 1975 års budgetproposition (prop. 1975:1 bil 9 s. 45-48) förordade jag bl. a. att statskontorets chefsmyndighetsskap skulle upphöra och att DAFA skulle

göras till en direkt under regeringen lydande myndighet. Vidare anförde jag att DAFA borde utnyttjas för systemutvecklingsuppdrag som avser modifieringar av vid DAFA i drift varande system och som är av begränsad betydelse för berörd myndighets manuella rutiner eller organisation. DAFA borde vidare ha möjlighet att vid behov delta i systemutvecklingsprojekt på ett sådant sätt att driftaspekterna kunde tillgodoses i ett tillräckligt tidigt skede. I de fall DAFA kunde erbjuda användare standardsystem eller liknande framstod det vidare som naturligt att DAFA svarade för nödvändig anpassning av sådana system till användarnas krav. För övriga uppdrag inom administrativ utveckling och systemutveckling för ADB borde Statskonsult AB eller annat lämpligt konsultföretag anlitas. När det gäller upphandling av driftuppdrag för statliga ADB-system förordade jag, i avvaktan på datasamordningskommitténs slutbetänkande, att myndighet som önskar utnyttja privat servicebyrå för att tillgodose sitt behov av ADB-kapacitet skulle samråda med statskontoret. Statskontoret förutsattes därvid skola undersöka om dessa driftuppdrag med fördel kunde placeras vid en statlig datacentral. Riksdagen har sedermera (FiU 1975:12, rskr 1975:64) godkänt vad jag förordat.

Vid min anmälan i årets budgetproposition (prop. 1975:1 bil. 7 s. 54-56) av anslag till DAFA redovisade jag att DAFA:s verksamhet under budgetåret 1973/74 resulterade i ett underskott om inemot 2,6 milj. kr., varav ca 1,5 milj. kr. hänför sig till dataregistrering. Verksamheten i Gävle resulterade i ett underskott på ca 1,4 milj. kr., medan verksamheten i övrigt gav ett mindre överskott. Härigenom uppgick DAFA:s totala balanserade underskott per den 1 juli 1974 till drygt 6,6 milj. kr. Vid tidpunkten för DAFA:s anslagsframställning beräknades verksamheten ekonomiskt balansera budgetåren 1974/75 och 1975/76. Uppgifter avseende andra halvåret 1974 pekar dock mot ett visst underskott även budgetåret 1974/75, vari dock är inräknat det förväntade underskottet i Gävleanläggningen.

DAFA:s ekonomiska situation har kartlagts i flera sammanhang. Riksrevisionsverket redovisade den 22 januari 1973 en taxeöversyn vid DAFA. Vidare har statskontoret i samarbete med DAFA utfört en kostnadsintäktsanalys av centralens olika verksamhetsområden (Rapport den 20 februari 1974 om kostnads-/intäktsutvecklingen vid DAFA budgetåren 1971/72 och 1972/73). Inom DAFA pågår f. n. visst arbete för att genomföra förändringar i syfte att förbättra lönsamheten. Vissa åtgärder har redan vidtagits i detta syfte. Bl. a. har kostnaden för datamaskinutrustningen sänkts genom övergång från hyra till köp av en av datamaskinerna i Stockholm.

Det föreföll enligt min mening inte realistiskt att räkna med att verksamheten för den närmaste tidsperioden skulle komma att resultera i ett överskott av en omfattning som möjliggör en reglering av de balanserade underskotten inom rimlig tid. Jag föreslog därför i 1975 års budgetproposition att de balanserade underskotten i DAFA:s verksamhet skulle regleras med ett engångsanslag för budgetåret 1975/76 om 6 630 000 kr. Riksdagen har (FiU 1975:12, rskr 1975:64) anvisat dessa medel.

Beträffande den framtida ekonomiska utvecklingen för DAFA torde vad jag har föreslagit i årets budgetsproposition beträffande uppgiftsfördelning m. m. mellan statskontoret, Statskonsult AB och DAFA komma att få vissa positiva effekter på DAFA:s verksamhet. Det kvarstår dock en del problem. DAFA har bl. a. i samband med remissbehandlingen av SDS-utredningen anmält att vissa frågor rörande DAFA:s ekonomiska situation, verksamhet m. m. behöver ytterligare utredas. Jag förordar att en

utredningsman tillkallas med uppgift att se över DAFA:s ekonomiska situation m. m.

Den sakkunnige bör mot bakgrund av det anförda studera lönsamheten i olika verksamhetsgrenar och därefter föreslå vilka konkreta åtgärder som kan vidtas för att nå förbättrad ekonomi vid DAFA.

Det bör stå utredningsmannen fritt att lämna förslag både i interna organisationsfrågor och i taxefrågor.

Utredningsarbetet bör bedrivas skyndsamt.

Den sakkunnige har under tiden maj - oktober 1975 hållit tolv sammanträden med externa experter.

Den sakkunnige beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1976.

40. Skattetilläggsutredningen (Fi 1975:06) (SU)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 13 februari 1975 för att utreda frågan om det skatteadministrativa sanktionssystemet (se Post- och Inrikes tidn. den 16 maj 1975):

Ordförande:

Widmark, P. Sverker V., kammarrättsråd

Sakkunniga:

Sundkvist, K. R. Tage, lantbrukare, led. av riksdagen

Westberg, H-O. (Olle), svarvare, led. av riksdagen

Experter:

Baekkevold, Arne E., kammarrättsfiskal (fr.o.m. den 1 augusti 1975)

Burs röm, Brita A., byråchef (fr.o.m. den 1 augusti 1975)

Gustafson, G. Arne, direktör (fr.o.m. den 20 oktober 1975)

Johansson, Bo G. H., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 augusti 1975)

Lundholm, Eric L. O., bitr. skattedirektör (fr.o.m. den 1 augusti 1975)

Matsson, Tommy, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 augusti 1975)

Sekreterare:

Werdinius, Claes A., hovrättsfiskal (fr.o.m. den 1 augusti 1975)

Lokal: Finansdepartementet, Kanslihusannexet, Riddarhustorget 7-9, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiv (anförande av statsrådet Sträng till protokoll vid regeringssammanträde den 13 februari 1975):

Det administrativa sanktionssystem, som omfattar förseningsavgift vid underlåtenhet att lämna självdeklaration eller motsvarande handling och skattetillägg m. m. vid oriktig uppgift i deklaration etc., infördes år 1971. Samtidigt reformerades reglerna om skattebrott genom en ny lag, skattebrottslagen (prop. 1971:10, SkU 1971:16, rskr 1971:72, SFS 1971:69-98).

Genom dessa reformer avsågs att skapa ett sanktionssystem på skatte- och avgiftsområdet som var effektivare och rättvisare än det tidigare samtidigt som det öppnade möjligheter till mer differentierade sanktioner. Reformerna innebar också att lindrigare förseelser på dessa områden avkriminaliserades.

Tyngdpunkten av sanktionerna ligger numera på det administrativa området. De särskilda avgifterna har ett brett tillämpningsområde. Systemet med förseningsavgift och skattetillägg gäller sålunda beträffande skatter som avses i taxeringslagen (1956:623), TL, lagen (1968:430) om mervärdeskatt (ML) och lagen (1959:92) om förfarandet vid viss konsumtionsbeskattning (FL) samt i fråga om de skatter enligt stämpelskattelagen (1964:308) som fastställs av riksskatteverket. Motsvarande system gäller för avgifter som avses i lagen (1959:552) om uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring, m. m. (AvgL).

Enligt TL, som avser de centrala inkomstskatterna och förmögenhetsskatten, gäller sålunda att skattetillägg utgår dels vid oriktig uppgift i självdeklaration, dels i skönstaxeringsfallen, dvs. när man skönsmässigt avviker från avgiven deklaration eller skönstaxering åsätts på grund av att deklaration inte har lämnats. Skattetillägg utgår med 50 % av den skatt som skulle ha undanhållits om den oriktiga uppgiften följts resp. av den skatt som utgår på grund av den skönsmässiga uppskattningen.

Skattetillägg utgår inte om avvikelsen innebär rättelse av uppenbar felräkning eller misskrivning eller avser bedömning av framställt yrkande. Rättas felaktigheten frivilligt kan skattetillägg inte påföras. Skattetillägg får efterges om det är fråga om ringa belopp samt när felet eller underlåtenheten med hänsyn till den skattskyldiges ålder, sjukdom, bristande erfarenhet eller den oriktiga uppgiftens särskilda beskaffenhet eller därmed jämförlig omständighet är att anse som ursäktlig.

Skattetillägg vid skönstaxering på grund av utebliven deklaration skall undanröjas av skatterätten om deklaration inkommer inom två månader efter det att den skattskyldige fått del av beslutet om tillägget. Skattetillägg av detta slag, som avser fysisk person, skall jämkas av skatterätten om den skattskyldige ger in sin deklaration efter tvåmånadersfristen men före utgången av året efter det då skattetillägget beslutades. Det jämkade tillägget utgår med 10 % av det tillägg som annars skulle ha utgått, dock med högst 10 000 kr. Taxeringsintendenten har skyldighet att till länsskatterätten anmäla fråga om undanröjande eller jämkning av skattetillägg.

Förseningsavgift utgår vid underlåtenhet att lämna deklaration eller vid för sent avlämnad deklaration. Avgiften utgör i regel en procent av den högsta beskattningsbara inkomsten, dock högst 300 kr. För aktiebolag gäller en fast avgift om 500 kr. Om deklaration inte lämnas efter anmaning fördubblas förseningsavgiften och är således för aktiebolag 1 000 kr. För andra skattskyldiga är den i sådana fall högst 600 kr. och lägst 100 kr. Avgiften får liksom skattetillägg efterges i vissa fall när underlåtenheten är ursäktlig eller ringa.

Prövning av frågan om skattetillägg och förseningsavgift sker hos lokal skattemyndighet såvitt gäller taxeringsnämndens beslut. Skattemyndighetens beslut kan överklagas till skattedomstolarna, i första hand till skatterätten.

Det administrativa påföljdssystemet enligt ML och FL har i stort sett utformats efter samma mönster som TL:s. Skattetillägg enligt ML och FL utgår dock med 20 % av det skattebelopp som genom den oriktiga eller bristfälliga uppgiften kunde ha undandragits resp. av den efter skälig grund fastställda skatten. Förseningsavgiften utgår med en fast avgift av 100 kr. Om deklaration inte lämnas efter anmaning och vid upprepad deklarationsförsummelse är avgiften 200 kr. För stämpelskattens del tillämpas avgiftsbestämmelserna i FL. Enligt AvgL utgår den avgift som motsvarar skattetillägg med 20 % och förseningsavgift med 5 % av den slutliga avgiften, dock med högst 300 kr. Förseningsavgiften fördubblas om uppgift inte kommer in efter anmaning. Beslutande myndighet är enligt ML

länsstyrelsen, enligt FL riksskatteverket och enligt AvgL riksförsäkringsverket.

Det administrativa sanktionssystemet började tillämpas år 1972 och har alltså nu gällt i drygt tre år. Den nya ordningen har otvivelaktigt medfört att de skatt- och avgiftsskyldiga fullgör de skyldigheter det här gäller på ett bättre sätt än tidigare. Enligt upplysningar från beskattningsmyndigheterna har det resulterat i att antalet deklarationsförsummelser minskat avsevärt. Bestämmelserna om de nya avgifterna synes på det hela taget ha fungerat väl.

Det är emellertid angeläget att man efter en genomgripande reform av denna art, med inslag av helt nya sanktionsformer, låter värdera de erfarenheter som har vunnits i den praktiska tillämpningen. En sådan åtgärd har f. ö. aktualiserats genom riksskatteverkets och statskontorets betänkande Rationalisering av skatteadministrationen. Där föreslås att beslutsfunktionen beträffande skattetillägg och förseningsavgift enligt TL förs över från lokal skattemyndighet till taxeringsnämnd. Förslaget har mottagits positivt av flertalet remissinstanser. Det bereds f. n. i finansdepartementet. Avsikten är att regeringen skall ta ställning till förslaget under våren.

Vid remissbehandlingen av RS-utredningens betänkande har från flera håll framförts önskemål om en översyn av de materiella reglerna beträffande skattetillägg och förseningsavgift oavsett ställningstagandet till frågan om beslutande myndighet. Jag biträder denna uppfattning och föreslår därför att en översyn sker av dessa bestämmelser. Översynen bör anförtros åt särskilda sakkunniga. De sakkunniga bör anpassa sitt arbete till statsmakternas kommande ställningstagande till frågan om vilken myndighet som skall fastställa de särskilda avgifterna på TL:s område. Med den begränsningen bör uppdraget innefatta en översyn av både materiella och formella bestämmelser i det nu ifrågavarande administrativa sanktionssystemet på hela skatte- och avgiftsområdet.

Systemet med skattetillägg och förseningsavgift är en väsentlig nyhet för det svenska rättsväsendet. Sanktionerna träffar många gånger med betydande belopp. Vid utformningen av lagstiftningen har man som har framgått av min tidigare redogörelse på olika sätt sökt styra rättstillämpningen så att sanktioner inte skall träffa skattskyldiga som uppfyllt vad man rimligen kan begära i fråga om noggrannhet och förmåga att tillgodogöra sig skattereglerna. Vidare har genom myndighets anvisningar närmare beskrivits efter vilka grunder bedömningen skall ske. En uppgift för de sakkunniga blir att klarlägga hur dessa regler och anvisningar tillämpats i praktiken och komma med förslag som ytterligare kan bidra till en enhetlig och riktig rättstillämpning. De bör därvid särskilt uppmärksamma de problem som har uppstått vid avgörandet av frågan huruvida vederbörande har framställt ett yrkande eller lämnat en oriktig uppgift. Utredningen bör bl. a. undersöka om det är lämpligt att i gränsfall av detta slag möjlighet öppnas för beslutsmyndigheten att överlämna ärendet till taxeringsintendents bedömande. I det sammanhanget bör särskilt uppmärksammas förhållandena på den indirekta beskattningens område. Där framgår yrkanden i regel inte på annat sätt än i form av redovisade skattebelopp. Det kan finnas skäl att överväga om detta förhållande motiverar specialreglering. De sakkunniga bör ha kontakt med mervärdeskatteutredningen och punktskatteutredningen. De bör vidare samråda med varusmugglingsutredningen, som har att behandla frågan om administrativa sanktioner på tullområdet.

Skattetillägg vid skönstaxering på grund av utebliven deklaration har särskilda aspekter. Skattetillägget fungerar i dessa fall som ett vite, avsett att förmå den skattskyldige att lämna deklaration. Avsikten är att endast den som av ren tredska eller för att dölja sin verkliga ekonomiska situation försummar sin deklarationsskyldighet skall slutligen drabbas av detta tillägg. Bestämmelser om undanröjande resp. jämkning av sådant skattetillägg har därför införts för det fall deklaration lämnas inom vissa tidsfrister. Det bör ankomma på de sakkunniga att överväga om bestämmelserna har en tillfredsställande effekt mot bakgrund av det syfte som de skall tillgodose.

De sakkunniga bör vara oförhindrade att pröva om storleken av skttetillägg och motsvarande avgift enligt AvgL står i rätt förhållande till de förseelser som de generellt skall träffa, liksom att i övrigt lägga fram förslag till förbättring av det administrativa sanktionssystemet.

Utredningen har under tiden augusti - oktober 1975 hållit tre sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

41. Sakkunniga (Fi 1975:07) med uppdrag att utreda frågan om energibeskattningen

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 16 oktober 1975 för att utreda frågan om energibeskattningen (se Post- och Inrikes tidn. den 15 november 1975):

Ordförande:

Löfberg, Bertil A. F., landshövding (fr.o.m. den 29 oktober 1975)

Sakkunniga:

Carlstein, Rune A., stadskassör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 29 oktober 1975)

Fridolin, Hans R., departementsråd (fr.o.m. den 29 oktober 1975)

Normark, Hagar M., fru, led. av riksdagen (fr.o.m. den 29 oktober 1975)

Stjerns röm, Per Z., lantbrukare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 29 oktober 1975)

Svensson, Erik O., kommunalråd (fr.o.m. den 29 oktober 1975)

Virgin, G. Ivar, lantmästare, andre vice talman (fr.o.m. den 29 oktober 1975)

Winander, Bo G., utredningssekreterare (fr.o.m. den 29 oktober 1975)

Lokal: Länsstyrelsen i Västernorrlands län, Fack, 871 01 Härnösand, tel. växel 0611/290 00 (ordföranden)

Direktiv (anförande av statsrådet Sträng till protokoll vid regeringssammanträde den 16 oktober 1975):

Genom riksdagens beslut i maj 1975 (prop. 1975:30, NU 1975:30, rskr 1975:202) om energihushållningen m.m. har riktlinjerna dragits upp för vår framtida energihushållning. Beslutet innebär bl.a. att vi inriktar vår energiförsörjning på en mer planmässig hushållning med energiresurserna. Vi skall allvarligt pröva möjligheterna att hålla tillbaka och på längre sikt hejda tillväxten av energiförbrukningen. Beslutet innebär vidare, att vi skall föra en aktiv oljepolitik, att vi skall fortsätta med en försiktig utbyggnad av kärnkraft och vattenkraft och att vi skall öka produktionen av mottryckskraft.

Genom en rad såväl kortsiktigt som långsiktigt verkande åtgärder skall dessa mål nås. I syfte att hålla tillbaka energikonsumtionen skall bl.a. stöd utgå till energibesparande åtgärder inom byggnader av olika slag och i anslutning till industriella processer. Etablering och utbyggnad av energikrävande industri skall prövas av regeringen. Bebyggelse skall planeras och byggnader utformas med särskilt beaktande av behovet av energihushållning. Ett omfattande energiforskningsprogram skall genomföras. Dessutom skall möjligheterna utnyttjas att genom information, rådgivning och utbildning uppnå besparingar och ökad effektivitet i fråga om energianvändningen.

I prop. 1975:30 (bilaga 1 s. 343-344) framhölls också, att energibeskattningens roll i strävandena att minska ökningen av energikonsumtionen borde övervägas. I sammanhanget hänvisades till vissa uttalanden i frågan av energikommittén i dess betänkande (SOU 1970:13) Sveriges energiförsörjning och av energiprognosutredningen i dess betänkande (SOU 1974:65) Energi 1985 2000. I anslutning härtill anmäldes att min avsikt var att tillkalla en utredning för att se över energiskatten med särskilt beaktande av frågan om det mer långsiktiga utnyttjandet av energibeskattningen i energipolitiskt syfte. Vidare angavs att utredningen borde vara oförhindrad att i de stycken som berörs av utredningsuppdraget diskutera även vissa skattetekniska aspekter på frågan om kollektivdebitering av el. Här skall också erinras om att riksdagen med anledning av förslag i prop. 1975:92 har beslutat om en höjning, i princip från halvårsskiftet 1975, av energiskatten på motordrivmedel, oljebränslen och elkraft i förening med en omläggning av skattens konstruktion i fråga om elkraft.

De sakkunniga för den aviserade utredningen bör nu tillkallas. Den primära uppgiften för dem bör som redan har antytts vara att undersöka möjligheterna att utnyttja energibeskattningen som ett energipolitiskt spar- och styrinstrument och lägga fram förslag härom. Arbetet bör bedrivas med utgångspunkt i att energibeskattningen liksom nu skall vara av generell karaktär. Härav följer att det inte ankommer på de sakkunniga att föreslå någon inskränkning i beskattningsområdets omfattning eller någon skattefrihet för viss energiförbrukning. Det ankommer inte heller på de sakkunniga att ta upp frågan om att ersätta den nuvarande särskilda energibeskattningen med en beskattning inom mervärdeskattens ram. De bör dock vara oförhindrade att behandla frågan om den nedsättning av allmän energiskatt som gäller i vissa fall, bl.a. i fråga om industriell tillverkning med mera betydande bränsle- och energikostnader, samt nedsättning av energiskatt när energihushållningsskäl motiverar detta som ett led i strävandena att underlätta införandet av nya organiska bränslen på den svenska marknaden.

Mot bakgrund av vad nu anförts bör de sakkunniga överväga sådana ändringar i energiskattens avvägning som kan verksamt stimulera en övergång till produktion, distribution och förbrukning av sådan energi som

är ägnad att bidra till en bättre energihushållning. Jag vill i detta sammanhang särskilt peka på möjligheterna att utnyttja överskottsenergi vid olika produktionsprocesser, exempelvis överhettad ånga, för framställning av elkraft i s.k. mottrycksanläggningar och att kombinera fjärrvärmeverk med kraftvärmeverk för alstring av både hetvärme för uppvärmningsändamål och elkraft. Utnyttjandet av elkraft under nattetid eller annars under lågbelastning för ackumulering av värme är en annan fråga som det finns anledning för de sakkunniga att uppmärksamma. Jag hänvisar till vad riksdagens skatteutskott har uttalat i denna fråga i dess betänkande över prop. 1975:92 (SkU 1975:30 s. 19).

De skattetekniska aspekterna på frågan om kollektivdebitering av elavgifter bör kunna tas upp i det vidare perspektivet som har samband med frågan om det finns skäl och förutsättningar att frångå den för energiskatten på elkraft speciella konstruktionen med skattskyldigheten knuten till ett tidigare led, t.ex. redan i produktionsledet. Uppenbarligen skulle betydande praktiska fördelar stå att vinna vid en beskattning av den från kraftverken utlevererade elkraften. Vid prövningen av denna fråga bör de sakkunniga även beakta om vinster i energibesparande syfte kan erhållas vid en övergång från kollektiv till individuell debitering av avgifter för elkraft och värme som förbrukas i hushåll.

De sakkunniga bör vidare belysa konsekvenserna vid alternativa nivåer för energibeskattningen såväl totalt sett som i det inbördes förhållandet mellan bränsle och elkraft liksom mellan på olika sätt producerad elkraft och drivmedel. En utgångspunkt för dessa överväganden bör vara ett minst oförändrat totalt energiskatteuttag.

Den allmänna energiskatten omfattar förutom kolbränslen, eldningsoljor och elkraft även motorbränslena bensin, gasol och motorbrännolja. Motorbränslena belastas även av särskilda för vägväsendet specialdestinerade punktskatter. Punktskatten på motorbrännolja slopades vid årsskiftet 1973/74 och ersattes med en s.k. kilometerskatt för dieseldrivna bilar. Denna kilometerskatt kommer från juni 1976 att omfatta även släpvagnar till dieselbilar enligt beslut av 1975 års riksdag.

Det ankommer inte på de sakkunniga att behandla frågan om de till vägväsendet specialdestinerade skatterna. De bör dock ta upp den mer begränsade frågan som avsågs i reservation nr 3 till riksdagens skatteutskotts betänkande över prop. 1974:164 med förslag till ändringar i vägtrafikbeskattningen (SkU 1974:59). Genom riksdagens beslut (rskr 1974:385) bifölls reservationen, vilket innebar att riksdagen hos regeringen begärde en översyn av vägtrafikskatteförordningen, numera vägtrafikskattelagen (1973:601), i syfte att skattemässigt gynna användningen av energisnåla och miljövänliga fordon. I denna del bör de sakkunniga ha samråd med trafikpolitiska utredningen (K 1972:07).

Utredningsarbetet bör bedrivas med skyndsamhet.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

42. Utredning (Fi 1975:08) om finansieringsbolagen m. m.

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 25 september 1975 för utredning om finansieringsbolagen m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 19 november 1975):

Ordförande:
Eklöf, Kurt G. A., bankdirektör

Sakkunniga:
Jansson, Paul G., elektriker, led. av riksdagen
Nilsson, N. Yngve, lantbrukare, led. av riksdagen

Sekreterare:
Klangby, Lars-Erik, byrådirektör

Lokal: Sveriges Riksbank, Helgeandsholmen, Box 2119, 103 13 Stockholm, tel. växel 22 82 00 (sekreteraren)

Direktiv (anförande av statsrådet Sträng till protokoll vid regeringssammanträde den 25 september 1975):

Samhället har ett betydande inflytande över bankernas verksamhet bl.a. via banklagstiftningen med den tillsyn som utövas av bankinspektionen och via kreditpolitiska åtgärder som sker med stöd av en särskild kreditpolitisk lagstiftning. Även kreditaktiebolagen står under tillsyn av bankinspektionen och omfattas av den kreditpolitiska lagstiftningen. År 1974 genomfördes en översyn av den kreditpolitiska lagstiftningen som ledde till att tidigare gällande lagar ersattes med lagen (1974:922) om kreditpolitiska medel (prop. 1974:168, FiU 39, rskr 357). Den gällande tillsynslagstiftningen liksom den kreditpolitiska lagstiftningen omfattar enbart institut som uppträder på den s.k. organiserade kreditmarknaden. I det betänkande (Ds Fi 1974:2) som låg till grund för den nya lagen om kreditpolitiska medel, erinras om att kreditgivning också sker via andra slag av institut, bl.a. fondmäklare och s.k. finansieringsföretag. Med finansieringsföretag avsågs bl.a. factoring- och leasingbolag och olika typer av konsumtionskreditföretag. Om kreditgivningen från sådana företag skulle öka mera väsentligt, borde enligt utredningen prövas på vilket sätt dessas kreditgivning skulle kunna regleras. Utredningen pekade på möjligheten att låta lagen (1963:76) om kreditaktiebolag omfatta även finansieringsbolagen. Skedde det skulle vissa bestämmelser i den kreditpolitiska lagstiftningen automatiskt bli tillämpliga på dessa företag. Vidare skulle finansieringsbolagen i likhet med de nuvarande kreditaktiebolagen komma under bankinspektionens tillsyn.

Vid remissbehandlingen av utredningens betänkande förordade bankinspektionen, konjunkturinstitutet samt majoriteten av riksbanksfullmäktige en utredning i syfte att göra den kreditpolitiska lagstiftningen tillämplig också på finansieringsföretag och andra utanför den organiserade kreditmarknaden. I prop. 1974:168 uttalade jag att även jag ansåg att det fanns goda skäl för en sådan vidgning av den kreditpolitiska lagstiftningens tillämpningsområde och att jag inom den närmaste framtiden avsåg att ta ställning till den fortsatta handläggningen av frågan.

De kreditpolitiska åtgärder som kan vidtas med stöd av lagen om kreditpolitiska medel kan riktas endast mot institut på den organiserade lånemarknaden. Erfarenheterna har visat att kreditströmmarna på den okontrollerade marknaden ökar väsentligt i tider då en hårdare kreditpolitisk styrning sker. Detta bidrar till att de kreditpolitiska åtgärderna minskar i effektivitet. En sådan okontrollerad marknad kan också medföra att de kreditpolitiska åtgärderna i vissa lägen måste bli hårdare än som

annars hade varit nödvändigt. Med hänsyn till kreditpolitikens betydelse för strävandena att upprätthålla balans i samhällsekonomin är det självfallet viktigt att den eftersträvade styrningen av kreditgivningen i samhället blir så effektiv som möjligt. Den reform av den kreditpolitiska lagstiftningen som genomfördes förra året avsåg närmast en teknisk översyn av lagstiftningen byggd på erfarenheterna av användningen av kreditpolitiska åtgärder och med hänsyn tagen till vissa ändringar som ägt rum på kreditmarknaden. Översynen var däremot inte inriktad på en vidgning av lagstiftningens tillämpningsområde till institut och andra som dittills inte omfattats av den kredtipolitiska lagstiftningen. Jag anser att frågan om en sådan vidgning nu bör utredas och att särskilda sakkunniga bör tillkallas för uppgiften. Utredningsarbetet bör i första hand avse finansieringsbolagen. Dessa bolags verksamhet är — som jag närmare skall belysa i det följande — av sådan art och omfattning att det finns skäl att låta bolagen omfattas inte bara av den kreditpolitiska kontrollen utan även av den tillsyn från det allmänna som genom bankinspektionen sker i fråga om banker och andra kreditinstitut. Behovet av tillsyn gör sig särskilt märkbart beträffande finansieringsföretag som i en eller annan form har nära anknytning till bankinstitut. Den av samhället eftersträvade insynen i och kontrollen över bankväsendet gör det naturligt att också de bankanknutna finansieringsbolagen omfattas av bankinspektionens direkta tillsyn. En sådan tillsyn kan emellertid även vara påkallad i fråga om övriga finansieringsföretag. Kreditköpkommittén har i sitt nyligen avlämnade betänkande Konsumentkreditlag m.m. (SOU 1975:63) lagt fram förslag till regler som syftar till att stärka konsumentskyddet vid olika former av konsumentkrediter och vid långtidsuthyrning av vara. Enligt förslaget skall myndighet som regeringen bestämmer övervaka att kreditgivare, bl.a. finansieringsföretagen, följer de föreslagna reglerna. De sakkunniga bör pröva frågan huruvida även allmänna kontroll- och tillsynsregler av det slag som gäller för kreditinstituten bör införas också i fråga om finansieringsbolagen.

De åsyftade finansieringsföretagen är av olika slag. En grupp utgör de företag som är anknutna till bankinstitut och driver finansiell verksamhet genom factoring, dvs. belåning eller köp av kundfordringar, och/eller s.k. finansiell leasing. Med finansiell leasing avses att företaget finansierar inköp av maskiner och annan utrustning sedan avtal om uthyrning därav träffats. Flertalet av de bankanknutna factoring- och leasingföretagen ägs numera helt eller delvis av ett eller flera bankinstitut. En av de privata storbankerna samarbetar med factoring- och leasingföretag utan att banken äger företagen. Den totala balansomslutningen för de bankanknutna factoring- och leasingföretagen uppgick år 1974 till mer än 1.500 milj. kr. De ändringar i banklagstiftningen som genomfördes efter beslut av 1975 års riksmöte innebar bl.a. en viss liberalisering av kapitaltäcknings- och blancokreditreglerna i fråga om bankinstituts kreditgivning till sidobolag som driver factoring- och leasingrörelse (prop. 1975:73, NU 24, rskr 152, SFS 1975:227-229). Med anledning av att riksbanksfullmäktige i ett remissyttrande hade anfört att kapitaltäckningsreglerna för banks placeringar i sådana företag inte borde ändras förrän det hade utretts bl.a. i vad mån dessa företag borde kunna påverkas av kreditpolitiska åtgärder framhöll jag i prop. 1975:73 att en kommande utredning om finansieringsföretagen kunde antas resultera i förslag om en bättre kontroll över dessa.

En annan grupp utgör de s.k. kontokortsföretagen och en tredje grupp består av finansieringsföretag som är knutna till företag inom bilbranschen

eller andra produktionsföretag och som i huvudsak är inriktade på diskontering av avbetalningskontrakt. Även andra typer av finansieringsföretag än de nu nämnda finns.

Finansieringsföretagen har efter hand blivit allt flera och omfattningen av företagens verksamhet har under senare år ökat kraftigt. Statistiska centralbyrån gör fortlöpande för varje räkenskapsår en sammanställning av finansieringsföretagens rörelseresultat. Redovisningen för år 1974 omfattar 76 finansieringsföretag. Vid utgången av nämnda år var den totala omslutningen för dessa företag 6.200 milj. kr., vilket innebar en ökning från föregående räkenskapsår med 1.700 milj. kr. Företagens utestående krediter uppgick till 4.900 milj. kr. Anskaffningen av kapital till verksamheten omfattas av den kreditpolitiska regleringen i den mån den skulle ske genom obligations- eller förlagsupplåning. Vidare berörs finansieringsföretagens krediter från bankinstitut indirekt av kreditpolitiska åtgärder riktade mot banksektorn. Företagen finansierar emellertid sin verksamhet i huvudsak på annat sätt. Av statistiska centralbyråns sammanställning framgår att vid utgången av år 1974 uppgick den totala upplåningen till 4.239 milj. kr. Av sistnämnda belopp kom 837 milj. kr. från bankinstitut, 709 milj. kr. från finansföretag och återstoden i huvudsak från andra företag.

De sakkunniga bör närmare belysa finansieringsföretagens kreditgivningsverksamhet och hur den finansieras samt göra en bedömning av företagens betydelse på kreditmarknaden i framtiden. Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt att undersöka hur verksamheten har utvecklats under perioder då skärpta kreditrestriktioner har gällt för banker och andra kreditinstitut. Mot bakgrund av vad som kommer fram beträffande finansieringsföretagens verksamhet bör de sakkunniga lägga fram de förslag som bedöms som nödvändiga för att kreditpolitiska åtgärder med önskvärd effekt skall kunna användas också i fråga om dessa företag.

Som jag redan har framhållit har finansieringsbolagens verksamhet numera sådan betydelse och omfattning på kreditmarknaden att det bör prövas på vad sätt det allmänna bör ha möjlighet inte bara till kreditpolitisk styrning utan också till en mera allmän kontroll av och insyn i verksamheten. Det ligger nära till hands att göra en jämförelse med vad som gäller för kreditaktiebolagen. Lagen om kreditaktiebolag är tillämplig på aktiebolag som har till ändamål att driva låneverksamhet och att genom utgivande av obligationer eller andra för den allmänna rörelsen avsedda förskrivningar upplåna för verksamheten erforderliga medel men i vars rörelse bankrörelse inte ingår. Lagen har karaktär av tillsynslagstiftning innebärande bl.a. att bolagens bolagsordningar skall prövas av regeringen och att bolagen står under tillsyn av bankinspektionen, om dispens från sådan tillsyn inte lämnas av regeringen. I de factoring- och leasingbolag som bankinstitut efter regeringens medgivande har fått förvärva, har bankinspektionen f.n. indirekt insyn via den tillsyn som inspektionen har över ägarbankerna. De övriga finansieringsföretagen drivs utan någon motsvarighet till sådan tillsyn från det allmänna som gäller för andra institut som driver kreditgivningsrörelse. De sakkunniga bör lägga fram de förslag till lagstiftningsåtgärder som behövs för att det allmänna skall få behövligt inflytande över finansieringsbolagens verksamhet. En möjlighet är att genom en ändrad definition av begreppet kreditaktiebolag fånga in finansieringsbolagen under kreditaktiebolagslagens tillämpningsområde. Härigenom skulle samtidigt nås den effekten att den kreditpolitiska lagstiftningens regler om kreditaktiebolag skulle komma att gälla för

finansieringsbolagen. Väljs den vägen är utredningen oförhindrad att överse och anpassa kreditaktiebolagslagen till det vidgade tillämpningsområdet. Andra lösningar kan emellertid visa sig lämpligare. Sammanfattningsvis bör de sakkunniga mot bakgrund av finansieringsbolagens ökande betydelse på kreditmarknaden lägga fram förslag till lagstiftningsåtgärder som ger samhället behövliga möjligheter till såväl kreditpolitisk styrning av finansieringsbolagens verksamhet som allmän kontroll av och insyn i verksamheten.

Bankverksamhet får enligt lag här i landet drivas endast av bankinstituten, dvs. bankaktiebolagen, sparbankerna och föreningsbankerna. Med bankverksamhet förstås därvid sådan verksamhet vari ingår inlåning från allmänheten på räkning som av bank allmänneligen begagnas. Lagen om kreditpolitiska medel ger möjlighet att använda kreditpolitiska medel förutom i fråga om bankinstitut också beträffande försäkringsinstitut, kreditaktiebolag och hypoteksinstitutionerna. Förordnande om räntereglering, såvitt gäller möjligheten att fastställa högsta eller lägsta ränta för inlåning, kan dock användas även i fråga om annan som driver inlåning på räkning av det slag bank allmänneligen begagnar. Den sparkasseverksamhet som drivs inom t.ex. Kooperativa förbundet och Hyresgästernas sparkasse- och byggnadsföreningar kan sålunda omfattas av sådant förordnande. Lagen om kreditpolitiska medel är däremot inte tillämplig på den inlånings- och utlåningsverksamhet som sedan lång tid tillbaka drivs av de fondkommissionärer som inte är banker. Verksamheten bedrivs antingen av fondkommissionärerna själva eller genom sidoordnade bankirföretag och innebär att fondkommissionärerna från sina kunder lånar medel som — tillsammans med medel som lånas upp i banker eller på annat sätt används för krediter åt andra kunder som behöver lån för att finansiera sina förvärv av aktier och andra värdepapper. För de åtta fondkommissionärer som i nämnvärd omfattning sysslar med bankirverksamhet uppgick vid utgången av år 1974 inlåningen till 224 milj. kr. och utlåningen till 308 milj. kr. Det totala antalet kundkonton i bankirverksamheten var ca 4.000. De sakkunniga bör jämväl överväga i vad mån ifrågavarande in- och utlåningsverksamhet bör omfattas av åtgärder som kan vidtas med stöd av lagen om kreditpolitiska medel. Jag vill i sammanhanget erinra om att fondbörsutredningen (Fi 1967:32) i sitt slutbetänkande, som avses föreligga nästa år, kommer att se över den lagstiftning som gäller i fråga om drivande av fondkommissionsrörelse. De sakkunniga har självfallet att beakta de nya regler som kan bli resultatet av fondbörsutredningens arbete.

Lagen om kreditpolitiska medel har inte heller tillämpning på bankirer och andra privatpersoner som yrkesmässigt bedriver finansieringsverksamhet eller på företag i allmänhet som använder likviditetsöverskott för utlåning. I tider med kreditrestriktioner i bankväsendet kan sådan utlåning uppgå till betydande belopp. De sakkunniga är oförhindrade att överväga även härmed sammanhängande frågor.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

43. Utredning (Fi 1975:09) om skatteutjämningsbidragen

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 20 november 1975 för att utreda om skatteutjämningsbidragen:

Ordförande:
Gustafsson, Hans I., statsråd

Sakkunniga:
Bergqvist, G. Holger, kommunalråd
Bergsten, E. Rune, kansliråd
Berndtson, Nils A., ombudsman, led. av riksdagen
Boo, Karl G. H., kontr. assistent, led. av riksdagen
Carlstein, Rune A., stadskassör, led. av riksdagen
Häll, Karl-Erik, led. av riksdagen/s
Hörlén, S. I. (Inge), borgarråd
Nordberg, S. Ivar, led. av riksdagen/s
Ohlin, T. M. Maja, skolkanslist, led. av riksdagen
Troedsson, Ingegerd, pol. mag., led. av riksdagen
Ward, Kurt K. B., landstingsråd

Direktiv (anförande av statsrådet Sträng till protokoll vid regeringssammanträde den 20 november 1975):

För att utjämna de stora skillnader i utdebitering och standard, som förelåg mellan kommunerna, infördes år 1966 ett system för skatteutjämningsbidrag. Genom beslut vid 1973 års riksdag (prop. 1973:44, FiU 1973:23, rskr 1973:249) genomfördes väsentliga förändringar av skatteutjämningssystemet med verkan fr. o. m. år 1974. Revideringen av systemet innebar, utöver ändrade bidragsregler, en betydande ökning av bidragen från staten till kommunerna. Den innebar också en förskjutning i målsättningen för skatteutjämningssystemet — från det tidigare dominerande syftet att minska skillnaderna i utdebitering till angelägenheten av att även utjämna kostnadsskillnader. Skatteutjämningssystemets stora regionalpolitiska betydelse betonades också vid förslagets behandling i riksdagen. De ändringar i systemet som gjordes år 1973 var emellertid provisoriska. Skatteutjämningssystemet har över huvud taget varit ett viktigt medel i jämlikhetspolitiken. Skatteutjämningsbidragen har gett kommuner med svagt inkomstunderlag möjligheter att klara den kommunala service- och trygghetspolitiken. Genom att skatteutjämningsmedlen överförs från stat till kommun utan bindning till särskilt ändamål förstärks den kommunala självstyrelsen.

Skatteutjämningssystemet regleras av lagen (1973: 433) om skatteutjämningsbidrag. Systemet innebär i huvudsak följande. Sktteutjämningsbidrag utgår till landstingskommuner, kommuner och kyrkliga kommunenheter. *Landstingskommuner* och *kommuner* garanteras viss skattekraft, som relateras till medelskattekraften i riket. Skattekraftsgarantin varierar med den geografiska belägenheten. Den lägsta garantin ges i södra och mellersta Sverige varefter den i princip ökar ju längre norrut kommunerna är belägna. Landet är i bidragshänseende indelat i fem relativt väl sammanhängande områden, inom vilka kommunerna tillförsäkras ett skatteunderlag som motsvarar resp. 95, 100, 110, 120 och 130 % av medelskattekraften. Vidare har Gotland garanterats 115 %. Särskilda regler har införts för att förbättra bidragen till avfolkningskommuner och s. k. sommarstugekommuner. De *kyrkliga kommunerna* får samma bidrag i kronor räknat som utgick under år 1973,

men med en årlig femprocentig uppräkning av nästföregående års bidragsbelopp.

På grund av ändringarna i systemet kom vissa landstingskommuner och kommuner att få vidkännas bidragsminskningar. För att ge dem möjligheter att anpassa sin verksamhet till den ändrade bidragsgivningen utgår en särskild övergångskompensation under åren 1974-1978.

Kommunernas möjligheter att få extra skatteutjämningsbidrag har ökat väsentligt efter omläggningen. Extra skatteutjämningsbidrag beslutas av regeringen efter prövning från fall till fall av den bidragssökande kommunens situation.

Kostnaderna för skatteutjämningsbidragen, som år 1966 uppgick till 1 052 milj. kr., har successivt ökat — framförallt skedde som jag tidigare har nämnt en kraftig ökning år 1974 i samband med ändringar i bidragssystemet — och uppgår för år 1975 till 2 658 milj. kr. Av bidragsbeloppet för år 1975 faller 62 % på kommunerna, 34 % på landstingskommunerna och 4 % på de kyrkliga kommunerna. Alla landstingskommuner och samtliga kommuner utom 24 uppbär skatteutjämningsbidrag i någon form år 1975.

Som jag tidigare har nämnt har skatteutjämningssystemet dels till syfte att utjämna utdebiterings- och kostnadsskillnader, dels en regionalpolitisk målsättning. Det kan därför vara av intresse att något belysa effekterna av nuvarande system. De relativt sett största bidragen utgår till Gotland och de fyra nordligaste länen. Mätt i samma mått som kommunalskatten, dvs. i kronor per skattekrona, redovisas för år 1975 det högsta beloppet, 15:99 kr./skr., för Gotland och därefter följer Jämtlands län med 14:24, Norrbottens län med 10:50, Västerbottens län med 9:48 och Västernorrlands län med 6:84 kr./skr. För länen i övrigt varierar beloppen melln 0:10 och 4:32 kr./skr. Medelvärdet för landet som helhet uppgår till 2:32 kr./skr. Med hjälp av skatteutjämningsbidragen inkl. de extra bidragen och till följd av förmånliga regler för avfolkningskommuner uppnår vissa norrlandskommuner en skattekraft, som ligger i nivå med några av de kommuner, som har den högsta skattekraften i landet. Således får för år 1975 Överkalix och Pajala en skattekraft av 214 resp. 213 skr. per invånare. Endast fyra kommuner i landet, nämligen Danderyd, Lidingö, Stockholm och Solna har en högre skattekraft. Utan skatteutjämningsbidrag skulle Bergs kommun, som uppbär det högsta bidraget per skattekrona för år 1975, ha haft en utdebitering på 58:45. Tack vare skatteutjämningen har en avgörande förändring i kommunernas skattekraft ägt rum. Sålunda har exempelvis Norrbottens läns kommuner en högsta resp. lägsta skattekraften om 214 resp. 181 skattekronor per invånare. Medelskattekraften i riket var vid samma tid, kalenderåret 1975, 147 kr.

År 1965 uppgick skillnaden mellan den högsta och lägsta utdebiteringen i landet till 10:23 per skattekrona och har sedan minskat till 6:95 år 1975. Bortses från de tre lägsta utdebiteringarna reduceras skillnaden innevarande år till 5:65. Till denna utjämning torde dock även andra faktorer än skatteutjämningssystemet ha bidragit — framförallt har de genomförda kommunsammanläggningarna starkt verkat i skatteutjämnande riktning.

Jämförs medelutdebiteringen år 1975 i de fem primärkommunala skattekraftsområdena kan man konstatera att i området med den lägsta skattekraftsgarantin, 95 %, uppgår medelutdebiteringen till 25:13, i området med 100 % garanti till 26:19, i området med 110 % till 25:63, i området med 120 % till 26:72 och i området med den högsta skattekraftsgarantin, 130 %, till 25:72 per skattekrona. Gotlands utdebitering utgör 26:12/skr.

Inom de olika regionerna föreligger fortfarande stora utdebiteringsskillnader mellan kommunerna. I Stockholms län varierar utdebiteringarna mellan 27:10 och 21:65, dvs. en differens på 5:45/skr. Göteborgs och Bohus län uppvisar en skillnad mellan högsta och lägsta utdebitering på 4:01/skr. Beträffande Stockholms län var skillnaden 7:09 år 1965. Den minskade sedan successivt till 4:31 år 1971, men har sedan åter ökat till nuvarande 5:45/skr.

Under de år som skatteutjämningssystemet har varit i funktion har den kommunala sektorns ekonomi expanderat kraftigt. De kommunala konsumtionsutgifterna har stigit från ca 14 miljarder kr. år 1966 till ca 46 miljarder kr. år 1975. Investeringsutgifterna har under samma tid ökat från 5,5 miljarder till 10 miljarder kr.

Vid finansieringen av denna utgiftsexpansion har kommunernas egna skatteintäkter resp. statsbidragen i huvudsak behållit sina relativa andelar av de totala kommunala inkomsterna. Skatteunderlaget har i genomsnitt ökat med ca 10 % årligen samtidigt som utdebiteringen successivt har höjts. Men utan en samtidig kraftig ökning av statsbidragen hade expansionen inte kunnat genomföras. För år 1975 beräknas statsbidragen uppgå till ca 18 miljarder kr., varav skatteutjämningsbidragen som tidigare har nämnts utgör ca 2,7 miljarder kr. Återstoden av de statliga bidragen domineras av stödet till grundskolan och den gymnasiala utbildningen.

Den kommunala expansionen var kraftigast under åren kring 1970. Detta medförde såväl kraftiga höjningar av utdebiteringen som en betydande ökning av kommunernas upplåning. Mot denna bakgrund tillsattes den kommunalekonomiska utredningen (Fi 1971:08) som enligt sina direktiv har att genomföra en allsidig utredning av kommunernas ekonomiska situation. Arbetet inom denna utredning, som hittills har resulterat i två delbetänkanden (SOU 1974:41) Statsbidrag till kommunal färdtjänst, hemhjälp och familjedaghemsverksamhet samt (SOU 1975:39) Statsbidrag till kommunerna, beräknas inte vara avslutat förrän år 1977. Utredningen prövar i sitt arbete inte i första hand frågan om de interna kommunala skatteskillnaderna utan ägnar sig framförallt åt den kommunala sektorns ekonomi i stort och det samlade kommunkollektivets samband med samhällsekonomin i den allmänna utvecklingen.

Svenska kommunförbundets länsavdelningar i åtta sydsvenska län har till regeringen överlämnat en av dem gemensamt gjord utredning om ändrade fördelningsgrunder för skatteutjämningsbidrag. Länsavdelningarna hemställer att statsmakterna i överensstämmelse med regionalpolitikens mål kompletterar skatteutjämningssystemet med fördelningsregler, som garanterar att strukturella skillnader mellan kommunerna bättre kan beaktas i systemet. Utöver geografiskt läge anser länsavdelningarna att hänsyn bör tas till vissa strukturellt betingade faktorer — främst åldersfördelningen — som är för kommunerna opåverkbara men som har väsentlig betydelse för den enskilda kommunens utgiftsnivå. Landstingens förvaltningsutskott i Kronobergs, Kalmar, Blekinge och Kristianstads län har följt upp länsavdelningarnas utredning med en undersökning efter samma modell som länsavdelningarna har tillämpat, omsatt på landstingskommunala förhållanden.

Representanter för kommunerna har i andra sammanhang framfört krav på en snabb översyn av skatteutjämningsreglerna med i allmänhet likartade motiveringar.

Jag vill erinra om att nuvarande regler för skatteutjämningen är provisoriska med sikte på en översyn i anslutning till att resultaten från den

kommunalekonomiska utredningens arbete föreligger. Jag anser dock att en undersökning om möjligheterna att förbättra systemet bör komma till stånd redan nu och föreslår att sakkunniga tillkallas för en översyn av skatteutjämningssystemet. Utredningsarbetet bör bedrivas skyndsamt och i nära samarbete med kommunalekonomiska utredningen.

En utgångspunkt för de sakkunnigas arbete bör vara att skatteutjämningssystemet fortfarande skall utgöra en viktig del av regionalpolitiken. En vägledande målsättning för samhällets välfärdspolitik är att denna skall omfatta alla medborgare i alla delar av landet. Verksamheten landstingskommuner och kommuner är av central betydelse för genomförandet av välfärdspolitiken.

Statens bidrag till kommunerna är ett viktigt medel för att ge dem tillfredsställande ekonomiska arbetsvillkor. För att åstadkomma en rimlig likställighet mellan kommunerna, trots de stora variationerna i skatteunderlag, är skatteutjämningsbidragen av särskild betydelse. Behovet och omfattningen av kommunal service inom skilda verksamhetsområden varierar emellertid från kommun till kommun, likaså kostnaderna för att uppnå viss standard. Därför finns det idag, trots skatteutjämningsbidragen, skillnader i kommunernas servicenivå och skatteuttag. Skillnaderna kan vara stora även mellan kommuner inom en begränsad region. I den mån skillnaderna återspeglar en självvald ambition inom kommunernas beslutande församlingar får man acceptera dem som ett resultat av den kommunala självbestämmanderätten. Det bör emellertid ankomma på de sakkunniga att överväga om man bör ta ytterligare steg för att åstadkomma större likhet kommunerna emellan inom en region beträffande kommunernas förutsättningar och möjligheter att tillgodose olika servicekrav. Detta kan bl. a. ske genom ett större hänsyntagande till de faktorer, som leder till skillnader på utgiftssidan. Utgifterna för stora delar av den kommunala verksamheten påverkas av ålderssammansättningen. Kommuner med hög andel pensionärer har således stora kostnader för kommunala bostadstillägg och andra former av service åt äldre. Likaså har kommuner med stor andel barn och ungdom höga kostnader för barnomsorg och utbildning.

På kostnaderna inverkar även andra faktorer, som kommunerna själva i ingen eller ringa grad kan påverka — geografiskt läge, bebyggelsestruktur, avstånd, topografiska förhållanden, inkomststruktur m. fl. De sakkunniga bör undersöka möjligheterna att i skatteutjämningssystemet arbeta in någon eller några sådana objektivt mätbara faktorer, som är av betydelse för den enskilda kommunens kostnadsnivå.

På grund av en framgångsrik lokaliserings- och regionalpolitik kan också grunderna för den tidigare fastställda regionala spännvidden mellan högsta och lägsta skattekraftsgaranti ha förändrats under senare år. De sakkunniga bör pröva denna fråga och föreslå den reformering av indelningen i skatteutjämningssammanhang som motiveras av utvecklingen.

I nuvarande system finns en särskild regel för avfolkningskommuner. Behov av särskilt stöd till sådana kommuner finns även i fortsättningen. De sakkunniga bör undesöka om speciellt stöd behövs även till snabbt växande kommuner och om bidragsregler härför kan byggas in i skatteutjämningssystemet.

Den ordinarie bidragsgivningen bör även i fortsättningen kompletteras med extra skatteutjämningsbidrag till kommuner med behov av särskilt stöd. De sakkunniga bör undersöka om skäl inte föreligger att disponera en relativt större andel av de totala skatteutjämningsbidragen än f. n. för extra bidrag.

Samordningen mellan skatteutjämningsbidragen å ena sidan och de speciella driftbidrag, som staten ger kommunerna för bedrivande av viss verksamhet, å andra sidan, måste uppmärksammas. Konstruktionen och omfattningen av de speciella driftbidragen kan påverka den vikt, som i skatteutjämningssystemet bör ges åt tidigare nämnda kostnadsfaktorer, exempelvis åldersstrukturen. De sakkunniga bör därför samarbeta med utredningen (U 1972:06) om skolan, staten och kommunerna, som enligt sina direktiv arbetar på ett nytt statsbidragssystem för grundskolan, och gymnasieskolan. Samarbete bör även etableras med socialutredningen (S 1969:29), som f. n. arbetar med en översyn av driftbidragen till primärkommunal socialvård. Den kommunalekonomiska utredningen har i SOU 1975:39 lämnat en redovisning över den statliga bidragsgivningen till kommunerna och därvid redogjort för omfattningen och konstruktionen av de skilda bidragen. Utredningens översyn av statsbidragssystemet fortsätter. Som jag tidigare har anfört bör ett nära samarbete med denna utredning bedrivas.

Riktpunkten för de sakkunniga bör vara att söka åstadkomma större individuell rättvisa kommunerna emellan utan att systemet blir alltför detaljbetonat. Det är också av vikt — inte minst i planeringssammanhang — att man både centralt och på kommunal nivå lätt kan beräkna hur bidraget påverkas av förändringar av de faktorer, varpå systemet är uppbyggt.

Utredningsarbetet bör omfatta bidragsgivningen till landstingskommuner och kommuner. Däremot bör det inte ankomma på de sakkunniga att föreslå förändringar i de regler som gäller för skatteutjämningsbidrag till de kyrkliga kommunenheterna.

Utbildningsdepartementet

Inom detta avsnitt har följande kommittéer avslutat sin verksamhet under år 1975: 1, 8, 11, 12, 13, 17, 19, 22, 23, 31, 34, 40, 42 och 44

Följande kommittéer inom avsnittet fullgör inte, resp. har inte fullgjort egentligt utredningsuppdrag: 1, 2, 3, 5, 12, 15, 18, 20, 34, 45, 46, 47, 50, 51, 52, 53, 54, 55 och 62

1. Tekniska högskolans i Stockholm byggnadskommitté (E 1945:30)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts beslut den 12 augusti 1944:

Ordförande:
Woxén, Ragnar, professor em.

Ledamöter:
Ahrbom, Nils O., f.d. professor
Alexanderson, K. Erik, f.d. häradshövding, f.d. led. av riksdagen
Borg, L. Göran, professor
Smith, A. Åke, planeringsdirektör
Österberg, David V., professor em.

Sekreterare:
Norrman, Lars-Olof, avdelningsdirektör
Arkitekt:
Henriksson, Gunnar A., f.d. professor

Direktiven för kommittén, se 1945 års riksdagsberättelse I E 30 och I E 1947:21 samt instruktion den 20 juni 1946.

Kungl. Maj:t har den 3 september 1970 dels uppdragit åt kommittén att utföra ny- och ombyggnad för sektion V vid högskolan, dels föreskrivit att kommitténs uppdrag skall upphöra sedan dess arbete med nämnda ny- och ombyggnad slutförts. På kommittén hittills ankommande lokalplanering samt planering och upphandling av inredning m. m. skall föras över till byggnadsstyrelsen i den ordning varom kommittén och styrelsen kommer överens.

Kommitténs uppdrag upphör med utgången av kalenderåret 1975.

2. Lokal- och utrustningsprogramkommittéerna (E 1965:54) för universitet och högskolor (LUP-kommittéerna)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 juni 1964 för att utarbeta lokalprogram och utrustningsprogram för universitet och högskolor (se Post- och Inrikes tidn. den 21 juli 1964):

Samarbetsnämnden (E 1965:54:01) för LUP-kommittéerna:

Ordförande:
Löwbeer, Hans, universitetskansler

Ledamöter:
Almefelt, Paul V., byråchef
Beckman, Lars E. A., bitr. professor
Hammar, Stig H., universitetsråd
Hultin, S. Erland V., tekn. lic. (t.o.m. den 30 juni 1977)
Konnander, Benkt A. V., överdirektör
Lindstrand, Leif, byggnadsråd
Lundgren, Georg E. H., professor, rektor
Norberg, Dag L., professor
Philipson, Lars H. G., civilingenjör (t.o.m. den 30 juni 1977)
Törnquist, Harry E., byggnadsråd
Wijkman, E. Gunnar B., universitetsråd

Experter:
Abel, Enno, professor
Allander, Claes C. G., professor
Andersson, A. Owen, tekn. lic.
Arrhenius, N. Erik A., docent
Eskilsson, Per H., revisionsdirektör
Fors, Sixten R., byråchef
Hornwall, Gert H. D., överbibliotekarie (fr.o.m. den 1 februari 1975)
Johansson, Bertil C. Å., förste forskningsingenjör
Kjellén, Bengt I., civilingenjör (fr.o.m. den 1 juli 1975)
Lindquist, B. Rune L., byråchef
Lustig, Gunnar, intendent
Mårtensson, Skotte, universitetslektor
Olsson, R. Lennart, förste forskningsingenjör
Ottosson, N. Sigurd, förste forskningsingenjör
Sanner, Lars-Erik, överbibliotekarie (fr.o.m. den 1 februari 1975)
Steenberg, Aage, förste instrumentmakare
Waller, Tage E., veterinär
Öbrink, Karl Johan, professor

Huvudsekreterare:
Moll, Olof G., byråchef

Bitr. sekreterare:
Albertsson, E. Birgitta, fil. kand.
Hallgren, Margaretha, fil. kand. (fr.o.m. den 1 november 1974)
Johnsson, Roland G., avdelningsdirektör
Kjellén, Bengt I., civilingenjör (t.o.m. den 30 juni 1975)
Kugelberg, Otto, fil. lic. (fr.o.m. den 1 april 1975)
Norell, Thomas, fil. stud. (t.o.m. den 28 februari 1975)
Nygren, Jan B., avdelningsdirektör
Vallin, Karl Ivar, docent (fr.o.m. den 1 januari 1975)

Lokal: Drottninggatan 7-9, Box 16085, 103 22 Stockholm, tel. växel 24 85 60

Direktiven för kommittéerna, se 1965 års riksdagsberättelse E 54.

Samarbetsnämnden har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit fem sammanträden.

LUP-kommittén (E 1965:54:02) för Uppsala:

Ordförande:
Wijkman, E. Gunnar B., universitetsråd

Ledamöter:
Eriksson, Gunnar S. I., förste fotograf (t.o.m. den 30 juni 1975)
Hagquist, Curt E. I., soc. stud. (fr.o.m. den 1 juli 1975 t.o.m. den 30 juni 1977)
Jalmsell, Rune, studerande (t.o.m. den 30 juni 1975)
Ling, Lars, institutionstekniker (fr.o.m. den 1 juli 1975 t.o.m. den 30 juni 1977)
Lindquist, B. Rune L., byråchef
Moll, Olof G., byråchef
Rosén, Nils-Arne, arkitekt
Rydén, Jan E., avdelningschef
Ödman, Mats O., fil. stud. (t.o.m. den 30 juni 1977)

Kommittén har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit sju sammanträden.

LUP-kommittén (E 1965:54:03) för Lund:

Ordförande:
Hammar, Stig H., universitetsråd

Ledamöter:
Broberg, K. Bertram, professor
Fagerholm, Per Anders L., fil. kand. (t.o.m. den 30 juni 1977)
Hellgren, G. Bertil, maskinist (t.o.m. den 30 juni 1977)
Juthagen, Leif R., byggnadsråd

Lindquist, B. Rune L., byråchef
Moll, Olof G., byråchef
Rydén, Jan E., avdelningschef
Thulin, C. Nils-Åke, fil. stud. (t.o.m. den 30 juni 1977)

Kommittén har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit åtta sammanträden.

LUP-kommittén (E 1965:54:04) för Göteborg:

Ordförande:
Lundgren, Georg E. H., professor, rektor

Ledamöter:
Haglind, Per, med. kand. (t.o.m. den 30 juni 1975)
Henriksson, J. Lars G., fil. stud. (t.o.m. den 30 juni 1977)
Juthagen, Leif R., byggnadsråd
Lindquist, B. Rune L., byråchef
Moll, Olof G., byråchef
Rydén, Jan E., avdelningschef
Rydin, Roland Y., fil. kand. (fr.o.m. den 1 juli 1975 t.o.m. den 30 juni 1977)
Thun, K. Ragnar, byråchef
Wemminger, Lars V., förste forskningsingenjör (t.o.m. den 30 juni 1975)

Kommittén har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit sex sammanträden.

LUP-kommittén (E 1965:54:05) för Stockholm:

Ordförande:
Norberg, Dag L., professor

Ledamöter:
Bergström, K. Sune D., professor
Eklund, K. Ronnie, jur. kand. (fr.o.m. den 1 juli 1975 t.o.m. den 30 juni 1977)
Ekman, Stig-Rune, forskningsingenjör (t.o.m. den 30 juni 1977)
Lindquist, B. Rune L., byråchef
Lindstrand, Leif, byggnadsråd (fr.o.m. den 15 januari 1974)
Moll, Olof G., byråchef
Persson, Ann, teknolog (t.o.m. den 30 juni 1975)
Rasmuson, Anders, professor, rektor (fr.o.m. den 1 oktober 1974)
Rydén, Jan E., avdelningschef

Kommittén har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit åtta sammanträden.

LUP-kommittén (E 1965:54:06) för Umeå:

Ordförande:
Beckman, Lars E. A., bitr. professor

Ledamöter:
Fors, Sixten R., byråchef (t.o.m. den 28 februari 1975)
Lindquis , B. Rune L., byråchef (fr.o.m. den 1 mars 1975)
Lögdahl. Kent, fil. stud. (t.o.m. den 30 juni 1977)
Moll, Olof G., byråchef
Nordlander, N. Arne, universitetslektor (t.o.m. den 30 juni 1977)
Rosén, Nils-Arne, arkitekt (fr.o.m. den 15 januari 1974)
Rydén, Jan E., avdelningschef

Kommittén har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit tre sammanträden.

LUP-kommittén (E 1965:54:07) för Linköping:

Ordförande:
Almefelt, Paul V., byråchef

Ledamöter:
Bondeson, Lennart, fil. stud. (fr.o.m. den 1 juli 1975 t.o.m. den 30 juni 1977)
Gustavson, Göran E., pol. mag. (t.o.m. den 30 juni 1975)
Lindell, Mats G., avdelningsdirektör
Lindquist, B. Rune L., byråchef
Moll, Olof G., byråchef
Olsson, Björn E., förste driftingenjör (t.o.m. den 30 juni 1977)
Rydén, Jan E., avdelningschef

Kommittén har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit tre sammanträden.

LUP-nämndens och LUP-kommittéernas arbete beräknas pågå under hela år 1976.

3. 1965 års musei- och utställningssakkunniga (E 1966:52) (MUS 65)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 mars 1965 för att verkställa utredning rörande museiväsendet och verksamheten med riksutställningar m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 29 april 1965 och den 30 mars 1967):

Ordförande:
Holm, J. Lennart, generaldirektör

Ledamöter:
Biörnstad, Margareta, överantikvarie
Hubendick, Bengt L., museichef
Jerdenius, K. Elof, organisationsdirektör (t.o.m. den 15 april 1975)
Lagercrantz, Bo U., fil. lic.
Meyerson, K. Åke W., överintendent
Noreen, Sven E., landsantikvarie
Ullberger, Kurt, konstnär
Westin, Gunnar A. E., chef för Riksutställningar

Expert:
Sandestedt, Birger, byrådirektör

Huvudsekreterare:
Meyerson, K. Åke W., överintendent

Bitr. sekreterare:
Hjorth, Jan L. S., byrådirektör
Unnerbäck, K. E. Eyvind, antikvarie (t.o.m. den 31 januari 1975)

Lokal: Livrustkammaren, 115 21 Stockholm, tel. 62 01 16 (Meyerson), Riksutställningar, Sandhamnsgatan 63, 115 28 Stockholm, tel. växel 63 51 80 (Hjorth)

Direktiven för de sakkunniga, se 1966 års riksdagsberättelse E 52. Tilläggsdirektiv, se 1968 års riksdagsberättelse U 30.

De sakkunniga har den 25 mars 1975 avgett slutbetänkandet (Ds U 1975:2) Kulturhistoriskt museum för södra Sverige. Förslag om en gemensam organisation för Kulturhistoriska museet i Lund och Lunds universitets historiska museum.

Utredningsuppdraget är därmed slutfört. De sakkunniga kvarstår emellertid ills vidare som styrelse för försöksverksamheten med Riksutställningar.

4. Dataarkiveringskommittén (U 1968:48)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1967 för att utreda arkivfrågor för den moderna informationsbehandlingens databärare m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 6 oktober 1967):

Ordförande:
Kromnow, E. Åke, riksarkivarie

Ledamöter:
Berglund, K. Gustaf, driftschef
Frank, S. Torsten, organisationsdirektör
Holmberg, Erik G., hovrättslagman

Experter:
Ahl, Gunnar A., avdelningsdirektör
Cnattingius, Claes M., arkivchef (t.o.m. den 12 december 1974)
Fredberg, Birgit A. M., förste arkivarie
Grage, Elsa-Britta, fil. lic.
Körner, Sten G., landsarkivarie
Lagerqvist, Åke, byrådirektör
Sand, Hans, arkivarie (fr.o.m. den 1 december 1975)
Stenefeldt, Ulf J., hovrättsassessor (t.o.m. den 12 december 1974)

Sekreterare:
Haverling, Sven G. I., förste arkivarie

Bitr. sekreterare:
Brunnberg, R. K. Charlotte, departementssekreterare

Lokal: Riksarkivet, Fyrverkarbacken 13-17, 100 26 Stockholm, tel. 54 02 00

Direktiven för utredningen, se 1968 års riksdagsberättelse U 42. Tilläggsdirektiv, se 1973 års riksdagsberättelse U 9.

Kommittén har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit elva sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete. Därutöver har sammanlagt sju sammanträden hållits med särskilda arbetsgrupper för frågorna om arkivering av mikrofilm och av magnetband.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

5. Sakkunniga (U 1968:49) för förhandling om avtalsreglering av upphovsrättsliga frågor på undervisningsområdet (AUU-sakkunniga)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1967 med uppgift att förhandla om en avtalsreglering av de upphovrättsliga frågorna på undervisningsområdet:

Ordförande:
Hesser, S. C. E. Torwald, justitieråd

Ledamot:
Bergström, Svante B., professor

Experter:
Ahlström, Bengt, avdelningsdirektör
Dahlbom, Bengt S., avdelningsdirektör
Eliasson, Per-Erik, byråchef (fr.o.m. den 1 mars 1974)
Landström, Sten-Sture H., direktör
Sandberg, A. Birger, förhandlingsdirektör

Sekreterare:
Grüting, Britt M., departementssekreterare

Lokal: Högsta domstolen, Riddarhustorget 8, Box 2066, 111 28 Stockholm, tel. 23 67 20 (ordföranden)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

De sakkunniga har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit fyra sammanträden.

De sakkunniga har i december 1974 avgett ett förslag till avtal om grafiskt och fotografiskt mångfaldigande inom vissa högre utbildningsanstalter. Avsikten är att därefter undersöka möjligheten av ett avtal om bandinspelning av skyddade verk inom skolväsendet.

De sakkunnigas arbete beräknas pågå under hela år 1976.

6. Konstnärsutbildningssakkunniga (U 1968:52) (KUS)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 1 september 1967 för utredning av konstnärsutbildning m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 12 september 1967):

Ordförande:
Lindblom, Paul, direktör

Ledamöter:
Acking, Carl-Axel, professor
Bergman, Hans R., designer
Brunnberg, Hans A., professor
Larsson, Mårten J., arkitekt SAR
Linde, Ulf H., professor
Meyerson, K. Åke W., överintendent
Nemes, Endre, professor
Persson, Sigurd F., ädelsmed
von Schantz, K. Philip G., professor

Experter:
Bohman, Jan A., grafiker
Hallström, Björn H., fil. lic.
Lindgren-Fridell, A. Marita G., förste intendent
Myrenberg, Bo K. M., arkitekt SAR
Myrenberg, Lars E. T., arkitekt SAR
Nilsson, I. Pål-Nils, fotograf
Wahrby, Hans O., fortbildningsledare

Sekreterare:
Johansson, Nils J. O., byrådirektör

Bitr. sekreterare:
Erikson, M. Birgitta, kanslisekreterare (t.o.m. den 30 juni 1975)
Jansson, Björn S., byrådirektör

Lokal: Mäster Samuelsgatan 42. Postadress: Statens kulturråd, Fack, 103 40 Stockholm 40, tel. 24 72 60 (sekreteraren)

Direktiv, se 1968 års riksdagsberättelse U 52. Tilläggsdirektiv, se 1969 års riksdagsberättelse U 41.

De sakkunniga beräkas slutföra sitt arbete i början av år 1976.

7. 1968 års kyrkohandbokskommitté (U 1969:44)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 mars 1968 för att inom utbildningsdepartementet biträda med revidering av Den svenska kyrkohandboken och övriga kyrkans böcker i den mån de kan beröras av en handboksrevision:

Ordförande:
Askmark, K. F. Ragnar, biskop

Ledamöter:
Andrén, Åke, professor
Edwall, Pehr A. R., kontraktsprost
Göransson, Harald O., musikdirektör
Hallqvist, Britt G., författare

Experter:
Ahrén, Per-Olov A., domprost (fr.o.m. den 1 januari 1975)
Andersson, Torsten N., prost
Bohlin, Folke, docent
Eckerdal, Lars H., docent
Erneholm, Berndt I., expeditionschef
Gerhardsson, Birger, professor
Gustafsson, Berndt G. E., direktor (t.o.m. den 20 september 1975)
Göransson, C. Göran N., stiftssekreterare
Holte, K. Ragnar, professor
Ljungdahl, Olle, domkyrkoorganist
Molde, F. Bertil, professor
Nilsson, Torsten, musikdirektör
Simonsson, Tord L. W., kyrkoherde

Sekreterare:
Ahrén, Per-Olov A., domprost (t.o.m. den 31 december 1974)
Eckerdal, Lars H., docent (fr.o.m. den 1 januari 1975)

Bitr. sekreterare:
Aldén, Lars O. T., pastoratsadjunkt
Eckerdal, Lars H., docent (t.o.m. den 31 december 1974)

Lokal: Lantmannavägen 1, 222 38 Lund, tel. 046/13 82 94

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Kommittén har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit fyra sammanträden.

Kommittén har den 28 januari 1975 avgett betänkandet (SOU 1974:98) Svenska kyrkans gudstjänst. Huvudgudstjänster och övriga gudstjänster. Band 3. Gudstjänstmusik II.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1976.

8. Kommittén (U 1969:51) för studiestöd åt vuxna (SVUX)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1968 för att utreda studiefinansieringen inom vuxenutbildningen (se Post- och Inrikes tidn. den 10 juli 1968 och den 25 mars 1972):

Ordförande:
Wiklund, Bengt O., journalist, led. av riksdagen

Ledamöter:
Andersson, Johnny, kansliråd (fr.o.m. den 7 november 1974)
Dahlgren, Margareta B., direktör
Holmgren, Herman, studierektor
Hultqvist, Tore, ombudsman (fr.o.m. den 1 december 1974)
Karlson, Tore E., ombudsman
Källstad, Thorvald E., rektor, f.d. led. av riksdagen
Söder, Karin A-M., yrkesvalslärare, led. av riksdagen
Wallmark, Nils S. B., adjunkt (fr.o.m. den 7 december 1974)

Experter:
Engberg, Peter O., sekreterare
Hellström, E. Emil, undervisningsråd
Jacobson, Bengt, undervisningsråd (fr.o.m. den 22 april 1975)
Jakobsson, Kent O., studieombudsman
Johansson, Kjell V., rektor
Olsson, H. S. Artur, skolråd
Sanmark, P. Arvid L., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 januari 1974)
Sjöqvist, Eric G., rektor

Sekreterare:
Sjöqvist, Eric G., rektor (t.o.m. den 30 juni 1975)

Bitr. sekreterare:
Berg, Fred, ämneslärare (fr.om. den 1 februari t.o.m. den 30 juni 1975)
Lindroth, Annica M., fil. kand.
Stagh, Marina L., pol. mag. (t.o.m. den 31 december 1974)
Sundström, Björn G., utredningssekreterare (t.o.m. den 31 oktober 1975)

Direktiven för kommittén, se 1969 års riksdagsberättelse U 51. Tilläggsdirektiv, se 1973 års riksdagsberättelse U 17.

Kommittén har under tiden november 1974 - september 1975 hållit elva sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete.

Kommittén har den 24 september 1975 avgett betänkandet (SOU 1975:59) Utbildning för vuxna.

Uppdraget är därmed slutfört.

9. Universitetsrestaurangkommittén (U 1970:46)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 mars 1969 för att planera och samordna m. m. restaurangverksamheten vid universiteten och högskolorna (se Post- och Inrikes tidn. den 27 mars 1969 och den 29 juli 1972):

Ordförande:
Hagbergh, Göran G. E., kanslichef (fr.o.m. den 15 september 1975)
Ivarsson, Sven Ivar, avdelningschef (t.o.m. den 14 september 1975)

Ledamöter:
Almefelt, Paul V., byråchef
Brundell, Nils-Erik, direktör
Eskilsson, Per H., organisationsdirektör
Fors, Sixten R., byråchef
Hagbergh, Göran G. E., kanslichef
Juthagen, Leif R., avdelningsdirektör
Magnusson, Leif, divisionschef (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Philipson, Lars H. G., civilingenjör

Experter:
Johansson, Sjunne, ombudsman
Moberg, Kaj, 1:e stadsveterinär
Söfelde, Karin, socialinspektör

Sekreterare:
Holmgren, Kjell, fil. kand. (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Magnusson, Leif, divisionschef (t.o.m. den 30 september 1975)

Bitr. sekreterare:
Holmgren, Kjell, fil. kand. (t.o.m. den 30 september 1975)
Olsson, Hans B., pol. mag.
Pavliska, Petr, civilingenjör
Ryberg, Marianne G., byggnadsingenjör

Lokal: Götabergsgatan 9, 2 tr., 411 34 Göteborg. Postadress: Box 530 38, 400 14 Göteborg 53, tel. 031/17 99 50

Direktiven för kommittén, se 1970 års riksdagsberättelse U 46. Tilläggsdirektiv, se 1973 års riksdagsberättelse U 21.

Kommittén har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit nio sammanträden samt fortlöpande haft överläggningar och samråd med olika myndigheter, organisationer, driftbolag (motsvarande) och andra som berörs av kommitténs arbete.

Kommittén beräknas under 1976 avge förslag till framtida driftformer och huvudmannaskap för restauranger och kafféer vid universitet och högskolor.

Kommitténs arbete med utbyggnadsplanering, funktions- och lokalprogram, utrustningsprogram, medverkan vid projektering, prioritering av byggobjekt, driftfrågor m. m. enligt 1969 års direktiv beräknas pågå under hela år 1976.

Kommitténs arbetsuppgifter inom ramen för en provisorisk handläggningsordning i anslutning till subventioneringen av universitetsrestauranger beräknas också pågå under hela år 1976.

10. 1969 års psalmkommitté (U 1970:47)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 14 mars 1969 för att inom utbildningsdepartementet biträda med utarbetande av ett tillägg till Den svenska psalmboken, avseende både psalmtexter och psalmmelodier, att prövas och brukas i svenska kyrkan intill dess en allmän revision av Den svenska psalmboken företagits:

Ordförande:
Björkman, Ulf L., kontraktsprost

Ledamöter:
Belfrage, H. Esbjörn G., docent
Frostenson, Anders, f.d. kyrkoherde
Göransson, Harald O., musikdirektör
Nisser, Per Olof, utbildningssekreterare

Experter:
Bodén, Anna-Brita, sekreterare
Erneholm, Berndt I., expeditionschef

Erséus, L. G. Torgny, musikdirektör
Hallin, L. Bertil, musikdirektör
Hartman, C. Olov, teol. dr
Löfström, U. Inge, kontraktsprost
Sörenson, Torsten N., tonsättare

Sekreterare:
Erneholm, Berndt I., expeditionschef

Bitr. sekreterare:
Bexell, Göran, teol. dr
Bodén, Anna-Brita, sekreterare

Lokal: Jordbruksdepartementet, Jakobsgatan 26, Fack, 103 20 Stockholm, tel. 10 19 46, 763 34 80 (Erneholm)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Kommittén har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit fem sammanträden.

Kommittén har den 27 februari 1975 avgett betänkandena (SOU 1975:2) Psalmer och visor. Tillägg till Den svenska psalmboken Del 1:1, (SOU 1975:3) Psalmer och visor. Tillägg till Den svenska psalmboken Del 1:2 samt (SOU 1975:4) Psalmer och visor. Tillägg till Den svenska psalmboken Del 1:3.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1976.

11. Sakkunnig (U 1970:54) för utredning av förfarandet vid professorstillsättning m. m.

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 12 december 1969 för att utreda frågan om förfarandet vid tillsättning av tjänst som professor eller bitr. professor m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 16 februari 1970):

Ordförande:
Ulveson, H. N. Ingemar, justitieråd

Experter:
Ahrland, Sten, bitr. professor
Henriksson, Christer, jur. kand.
Marcusson, Sten G., sekreterare
Nilsson, Lars G., ombudsman
Nöteberg, Rolf M., hovrättsassessor
Orava, Olavi A. (Olle), byråchef
Ringborg, S. Erland, kansliråd
Rudhe, Rolf S., byråchef

Sandqvist-Örnberg, Berit M-L., avdelningsdirektör
Schmiterlöw, Carl G., professor, rektor

Sekreterare:
Svensson, Roger G. I., förste byråsekreterare

Direktiven för den sakkunnige, se 1971 års riksdagsberättelse U 41.

Den sakkunnige har den 17 april 1975 överlämnat en skrivelse jämte bilagor rörande förfarandet vid tillsättning av tjänster motsvarande professor och biträdande professor vid de statliga forskningsråden och vid andra myndigheter där sådana tjänster i huvudsak tillsätts efter samma regler som vid universiteten.

Uppdraget är därmed slutfört.

12. Särskilt uppdrag (U 1970:55) åt förutvarande statsministern Tage Erlander

Genom Kungl. Maj:ts beslut den 19 december 1969 uppdrogs åt förutvarande statsministern Tage Erlander att för forskningsändamål sammanställa uppgifter och sammanföra handlingar från sin verksamhet som statsminister:

Erlander, Tage F., förutvarande statsminister, f.d. led. av riksdagen

Uppdraget är slutfört.

13. Kommittén (U 1970:56) för försöksverksamhet med vuxenutbildning (FÖVUX)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 januari 1970 för försöksverksamhet med vuxenutbildning (se Post- och Inrikes tidn. den 16 februari 1970):

Ordförande:
Ekström, Sven E. A., f.d. förvaltningschef, led. av riksdagen

Ledamöter:
Brandgård, Evert, utbildningsintendent
Dahlgren, Margareta B., direktör
Johansson, Berndt O. L., departementssekreterare
Johansson, Inge K., studierektor
Persson, Henry A., ombudsman
Sanell, Åke P., avdelningschef
Vestlund, A. G. (Gösta), undervisningsråd

Experter:
Danvind, Eva-Maria, utbildningsassistent
Johansson, Solveig B., forskningsassistent
Svanfeldt, Göran H., statistikchef

Sekreterare:
Engberg, Peter O., sekreterare

Bitr. sekreterare:
Arenbro, Ewa M., fil. kand. (t.o.m. den 31 augusti 1975)
Liljeqvist, Siw E., fil. kand.

Direktiv för kommittén, se 1970 års riksdagsberättelse U 43.

Kommittén har under tiden november 1974 - september 1975 hållit fyra sammanträden. Därutöver har ett antal sammanträden ägt rum med en särskild utvärderingsgrupp.

Kommitténs försöksverksamhet har avvecklats i och med utgången av budgetåret 1974/75.

Kommittén har den 4 september 1975 avgett sin slutrapport (Ds U 1975:10) Uppsökande verksamhet.

Uppdraget är därmed slutfört.

14. Organisationskommittén (U 1970:60) för högre musikutbildning (OMUS)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 10 april 1970 för att utföra fortsatt planeringsarbete för en reform av den högre musikutbildningen:

Ordförande:
Tapper, Karl-Herman, rektor (fr.o.m. den 1 oktober 1974)

Ledamöter:
Andersson, Sigfrid A., studiesekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1974)
Dominique, Carl-Axel, musikdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1974)
Hansson, J. Bertil, lektor (fr.o.m. den 1 oktober 1974)
Irving, Dorothy, konsertsångerska (fr.o.m. den 1 oktober 1974)
Karlsson, Fritz W. I., studieombudsman (fr.o.m. den 1 oktober 1974)

Experter:
Abenius, C. S. Folke, teaterchef
Ahlqvist, Barbro S. M., studierektor (fr.o.m. den 1 oktober 1974)
Alldahl, Per Gunnar, lektor (fr.o.m. den 1 juli 1975)
Andersson, Bernt, musiker (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Andersson, Sam, musikintendent
Annmo, Erland, rektor (fr.o.m. den 1 maj 1975)

Arnér, E. Ä. Gotthard, kyrkomusiker
Assarson, Birgit, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1974)
Bark, Jan, tonsättare (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Bell, Daniel, musikdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Bengtsson, L. Ingmar O., professor
Bengtsson, Per, förste byråsekreterare
Bergendal, Göran, 1:e producent (fr.o.m. den 1 december 1974)
Bergendahl, Ingela, pianopedagog (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Berggren, Lennart, lektor (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Bergström, Anders, musikdirektör (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Bertolotto, Italo, musikdirektör (fr.o.m. den 1 juli 1975)
Bladh, Stephan, musikpedagog (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Bohlin, Folke, docent (fr.o.m. den 19 december 1974)
Bondeman, Anders, kyrkomusiker
Brodin, Lena, musikdirektör (fr.o.m. den 1 september 1975)
Bucht, Gunnar H., universitetslektor (fr.o.m. den 1 december 1974)
Burman, Eskil, rektor
Bäverbäck, Mette, musikdirektör (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Cederberg, Ingvar, musikchef (fr.o.m. den 1 mars 1975)
Colldén, Anders, musikstuderande (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Deak, Csaba, tonsättare
Dominique, Kåge, pianopedagog (fr.o.m. den 15 maj t.o.m. den 6 juni 1975)
Düring, Bertil, musikdirektör (fr.o.m. den 1 december 1974)
Ek, Lars, musikdirektör (fr.o.m. den 15 maj t.o.m. den 6 juni 1975)
Eklund, Christer, fil. kand. (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Engdahl-Tegestam, Eva, musiklärare (fr.o.m. den 1 december 1974)
Engström, Bengt-Olof, sekreterare (fr.o.m. den 1 december 1974)
Erdmann, Bengt, fil. mag.
Ericson, Eric, professor (fr.o.m. den 1 september 1975)
Eriksson, Birger, musiklärare (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Eriksson, Gunnar, musikdirektör (fr.o.m. den 1 september 1975)
Eriksson, Nils-Erik, byrådirektör
Eriksson, B. Sune, direktör
Falk, Johan, violinpedagog (fr.o.m. den 1 oktober 1974)
Faxén, Nils-Bertil, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1974)
Ferneborg, Stieg, skolkonsulent (fr.o.m. den 1 oktober 1974)
Fjellstedt, Lars, universitetslektor (fr.o.m. den 1 juli 1975)
Fülep, Tibor, violinpedagog (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Gabrielsson, H. Ingemar, professor (fr.o.m. den 1 oktober 1974)
Genetay, Claude M., violincellist
Granmar, Jan, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juli 1975)
Gunér, Otto, utbildningsledare (fr.o.m. den 3 februari 1975)
Göransson, Harald O., musikdirektör (fr.o.m. den 1 juli 1975)

Hall, Lennart, lektor (fr.o.m. den 1 juli 1975)
Hallhagen, Gunnar, professor (fr.o.m. den 15 maj t.o.m. den 6 juni 1975)
Hedvall, Lennart, tonsättare (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Hjorth, Ole, kammarmusiker (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Holecek, Josef, gitarrpedagog
Håkansson, Greta, danspedagog
Ingelf, Sten, musikpedagog (fr.o.m. den 1 juli 1975)
Irwing, Dorothy, konsertsångerska
Jansson, Bertil, kulturchef (fr.o.m. den 1 december 1974)
Jespersson, Knut, regionmusiker (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Johansson, Hans, musikdirektör (fr.o.m. den 15 maj t.o.m. den 6 juni 1975)
Johnsson, Per-Olof, gitarrpedagog (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Karlsson, Fritz W. I., studieombudsman
Kaufelt, Eje, kammarmusiker (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Landfors, Curt, byrådirektör
Larsson, Carl Rune, director musices (fr.o.m. den 1 december 1974)
Larsson, Eva-Katharina, musikdirektör (fr.o.m. den 1 juli 1975)
Larsson, Felix, studieombudsman (fr.o.m. den 1 februari 1975)
Leander, Sven, assessor
Liljeholm, Thomas, regionmusiker (fr.o.m. den 1 december 1974)
Lindblad, Rune, tonsättare
Lindborg, Per, musikstuderande (fr.o.m. den 1 februari 1975)
Linden, Ingalill, sångpedagog (fr.o.m. den 15 maj t.o.m. den 6 juni 1975)
Lindgren, Gunnar, civilingenjör (fr.o.m. den 1 december 1974)
Lindgren, Kerstin, rytmikpedagog (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Lindgren, Kurt, musiker
Lindholm, Inge, musikdirektör (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Lindquist, B. Rune L., byråchef
Ling, Jan H., docent
Lundgren, Stig H. E., direktör (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Lundin, Morgan, musikdirektör (fr.o.m. den 1 december 1974)
Lundqvist, Gun, avdelningschef (fr.o.m. den 1 juni 1975)
Löfcrantz, Vigo, rektor (fr.o.m. den 15 februari 1975)
Malm, Krister, fil. lic. (fr.o.m. den 1 maj 1975)
af Malmborg, Lars, kapellmästare (fr.o.m. den 1 december 1974)
Mitchell, Red, musiker (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Moll, Olof G., byråchef
Morberg, Gösta, musiker (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Mårtensson, Torgerd, musikstuderande (fr.o.m. den 1 juni 1975)
Nerelius, Hans, skoldirektör (fr.o.m. den 1 december 1974)
Nilsson, Anita, musikpedagog (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Nilsson, Gösta, musikdirektör (fr.o.m. den 1 september 1975)
Nilsson, Kaj Åke, musiklärare (fr.o.m. den 1 oktober 1975) (fr.o.m. den 1 september 1975)

Nilsson, Olle, musikdirektör (fr.o.m. den 15 maj t.o.m. den 6 juni 1975)
Nilsson, Reinhold, folkskollärare (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Nordgren, Bo, musikdirektör (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Nordlander, Ralf, fortbildningskonsulent (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Nordström, Sixten, musikkonsulent
Oberg, Donald, lektor (fr.o.m. den 1 september 1975)
Ohlin, Gösta, sångpedagog (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Olofsson, K. Oscar, skoldirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1974)
Olsson, Bengt, ämneslärare (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Palmqvist, Gunno, musikdirektör (fr.o.m. den 1 december 1974)
Persson, Einar, musikdirektör
Persson, Elisabeth, musiklärare (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Pettersson, Claes-Merithz, klarinettpedagog (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Rabe, Folke, artistchef (fr.o.m. den 1 december 1974)
Ramsby, Walter, musiklärare (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Rehnborg, Bertil, kulturchef (fr.o.m. den 1 december 1974)
Riedel, Georg M. L., musiker
Ringmar, R. Torgil, avdelningschef
Rosell, Lars-Erik, musikdirektör (fr.o.m. den 1 juli 1975)
Rudin, Hans-Erik, musikdirektör (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Samuelsson, Hans, assistent (fr.o.m. den 1 februari 1975)
Sandell, Ulla, kommunalråd (fr.o.m. den 19 december 1974)
Schele, Märta, musikdirektör
Scherwin, Olle, musikdirektör
Sellergren, Lars, konsertpianist (fr.o.m. den 1 oktober 1974)
Sernklef, Harry T. W., intendent (fr.o.m. den 1 april 1974)
Sjögren, Björn, kammarmusiker (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Sjöholm, Monika, artist (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Sjöqvist, Gunnar A. H., rektor (fr.o.m. den 1 oktober 1974)
Sjöqvist, Gustaf, musikdirektör (fr.o.m. den 15 oktober 1975)
Sjöström, N. Gunnar, rektor (fr.o.m. den 1 oktober 1974)
Spångberg, Lennart, musikdirektör (fr.o.m. den 1 juni 1975)
Strandberg, Göran, rektor (fr.o.m. den 1 juni 1975)
Strandsjö, Göte, sångpedagog (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Sundberg, Johan, docent (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Svegelius, Lennart, musikdirektör (fr.o.m. den 15 maj t.o.m. den 6 juni 1975)
Svärd, Stig, studiesekreterare (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Söderholm, Waldemar, professor (fr.o.m. den 15 maj t.o.m. den 6 juni 1975)
Tagg, Philip, fil. mag.
Teveborg, Lennart, skolråd
Thover, Berit, pianopedagog (fr.o.m. den 15 maj t.o.m. den 6 juni 1975)
Thunander, Karl Axel, musikdirektör (fr.o.m. den 1 december 1974)
Thyrenius, Ingegerd, sångpedagog

Thyresson, Maria, musikstuderande (fr.o.m. den 1 februari 1975)
Uggla, Madeleine, musikdirektör (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Wargert, Sigurd, studierektor (fr.o.m. den 15 mars 1975)
Warmboe, Thorleif, förbundsombudsman (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Wedar, Folke, musikdirektör (fr.o.m. den 15 maj t.o.m. den 6 juni 1975)
Werner, Odd, avdelningsdirektör
Wessman, Sven A., kantor
Westin, Lars, redaktör (fr.o.m. den 1 december 1974)
Wetterblad, R. Ingmar T., generaldirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1974)
Wiggen, Knut, tonsättare
Wistrand, Carl, musikintendent (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Wåhlberg, Rune, musikdirektör (fr.o.m. den 15 maj t.o.m. den 6 juni 1975)
Åberg, Lennart, musiker (fr.o.m. den 1 december 1974)
Åstrand, Hans, akademisekreterare (fr.o.m. den 1 december 1974)

Sekreterare:
Halling, Nils-Olov, utbildningsledare

Bitr. sekreterare:
Ozolins, Berit, fil. kand.

Lokal: Storgatan 13, 411 24 Göteborg, tel. 031/13 99 24 (Halling), 031/13 99 25 (Ozolins), 031/13 99 26 (Per Bengtsson), 031/13 99 38 (kansli och ordföranden)

Direktiven för kommittén, se 1971 års riksdagsberättelse U 46. Tilläggsdirektiv, se 1975 års kommittéberättelse U 22.

Kommittén har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit 14 sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete. Därutöver har sammanträden hållits med särskilda arbetsgrupper.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1976.

15. Organisationskommittén (U 1970:62) för högre teknisk utbildning och forskning i övre Norrland

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 24 april 1970 med uppgift att under universitetskanslersämbetet planera för högre teknisk utbildning och forskning, som avses komma till stånd med anledning av riksdagens beslut över i prop. 1970:88 framlagda förslag. Genom Kungl. Maj:ts beslut den 27 maj 1971 fungerar kommittén som ledningsorgan för högskolan i Luleå samt som lokal- och utrustningsprogramkommitté för Luleå:

Ordförande:
Edström, John Olof, disponent

Ledamöter:
Björling, K. Gotthard E., professor (t.o.m. den 5 november 1975)
Fors, Sixten R., byråchef
Hedberg, E. Torbjörn, universitetslektor (fr.o.m. den 6 november 1975)

Henningsson, Lars-Åke, teknolog
Lassinantti, I. Ragnar, landshövding, f.d. led. av riksdagen
Lundberg, Bengt Ä., bitr. professor (fr.o.m. den 6 november 1975)
Malmgren, Nils, kommunalråd
Moll, Olof G., byråchef
Nordström, Lars, professor
Paul, Karl-Gustav, professor
Poppius, Hans D., byråchef (t.o.m. den 5 november 1975)
Pusch, Roland, professor (fr.o.m. den 6 november 1975)
Rosén, Nils-Arne, arkitekt
Wellenius, Lennart, direktör (t.o.m. den 5 november 1975)
Östlund, Zolo, kanslichef

Experter:
Andersson, Rune, civilingenjör (fr.o.m. den 15 maj 1974)
Bylund, B. Erik M., professor
Enquist, Daniel N., förvaltningschef
Holm, J. Lennart, generaldirektör
Johansson, Karl-Åke, teknolog (fr.o.m. den 13 mars 1974)
Larsson, Leif, civilingenjör (fr.o.m. den 1 juli 1974)
Lundqvist, Bo Christer, civilingenjör
Pettersson, N. Ove, professor
Söderberg, Bo K. G., departementssekreterare
Tennberg, Klas, byrådirektör

Sekreterare:
Enquist, Daniel N., förvaltningschef (fr.o.m. den 15 maj 1974)

Lokal: Högskolan i Luleå, 951 87 Luleå, tel. 0920/680 00

Direktiven för kommittén, se 1971 års riksdagsberättelse U 48.

Kommittén har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit två sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete. Därutöver har sammanträden hållits med arbetsgrupper, expertgrupper m.m.

Kommittén har den 28 februari 1975 avgett delbetänkandet Samhällsbyggnadsteknik i Luleå.

Kommittén har dessutom avgett skrivelse till

universitetskanslersämbetet den 21 maj 1975 med förslag om inrättande av interimsstyrelse för högskolan i Luleå.

Utredningsuppdraget är slutfört men kommittén kvarstår som ledningsorgan för högskolan i Luleå till dess regeringen förordnar annat.

16. Utredningen (U 1970:63) om skolans inre arbete (SIA)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 maj 1970 för att utreda frågan rörande åtgärder för elever med särskilda svårigheter i skolan och därmed sammanhängande frågor, bl. a. skolans arbetsmiljö (se Post- och Inrikes tidn. den 15 juli 1970):

Ordförande:
Orring, Jonas A., generaldirektör

Ledamöter:
Beckius, Carin E., kanslichef
Larsson, L. Thorsten, lantbrukare, led. av riksdagen
Mogård, Britt E. T., fru, led. av riksdagen
Mårtensson, Alvar G. G., telearbetare, f.d. led. av riksdagen
Richardson, N. Gunnar E., docent, f.d. led. av riksdagen
Svenningsson, S. Levi H., fil. kand.

Experter:
Alfredsson, Karl-Erik N., förbundsjurist
Andersson, Bengt Hj., skolinspektör
Anveden, Per Olov, förbundsordförande
Axelsson, Alf W., rektor
Bergman, Folke, skoldirektör
Bergqvist, Bertil, skolinspektör (fr.o.m. den 23 december 1974)
Björk, John G. T., skoldirektör
Dahlquist, Lars, studierektor
Danemar, Anton, rektor
Du Rietz, Lars B. Hj., rektor
Edam, Carl Tomas H:son, departementsråd (t.o.m. den 31 januari 1975)
Edmark, Birger, rektor
Elam, Lars, skolinspektör
Ehrenfreid, Monica, barnavårdslärare
Ericsson, Tord, rektor
Fredin, Curt, folkbildningskonsulent
Fredriksson, Ella, rektor
Gillström, Åke K., rektor
Granlund, Börje, studerande
Grunewald, Karl R., förbundsordförande
Gustafson, K. G. Jan, lektor

Haga, Ingegerd, ombudsman
Hallberg, Lars, sekreterare
Hansson, Bengt, skolkonsulent
Hansson, Nils H., rektor
Hasselquist, Ulla, skolkurator
Hellers, P. A. Hans, förbundsordförande
Henricson, Sven-Eric, undervisningsråd
Hildeberg, Lars, förbundssekreterare
Hälinen, Erkki I., rektor
Jansson, I. A. Gunnar, adjunkt
Javette, Bo, ombudsman
Johannesson, Ingvar, professor
Johansson, Gun, ordförande i Riksförbundet Hem och skola i D-län
Johansson, Lillemor, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 15 januari 1974)
Jonsson, Lars-Eric, rektor
Jönsson, Claes-Göran, speciallärare
Keil, Hans, studerande
Kjellgren, Kjell, t.f. byrådirektör (fr.o.m. den 23 december 1974)
Klason, Lars Erik, förbundssekreterare (fr.o.m. den 1 februari 1975)
Krantz, Gösta, styrelseledamot i Riksförbundet Hem och skola
Könberg, Björn, rektor (fr.o.m. den 23 december 1974)
Lindgren, Göte, sekreterare
Lindkvist, Gunnar, folkskollärare
Lundberg, Arne, rektor
Löfqvist, Gert E., lektor
Mattson, Ingemar, rektor
Mattsson, Marly, fritidspedagog
Norberg, Randolph, rektor (fr.o.m. den 23 december 1974)
Nordin, Inga L., seminarielärare
Näslund, Stig, studierektor
Olsson, Elisabeth, småskollärare
Paulsson, Solveig, rektor
Philipson, Leif, avdelningsdirektör
Rönnelid, Kjell, adjunkt
Selinder, Inge, fil. kand.
Silenstam, Erik, bibliotekarie
Sjögren, Kerstin, bibliotekarie
Sjöstedt, Karl-Gösta, studierektor
Stangvik, Gunnar, universitetslektor
Stenlund, Francis, bitr. skoldirektör
Sundberg, Kjell, byrådirektör
Svensson, Ella, lektor
Törnblom, Sten, ombudsman
Törnström, Kjell, studierektor

Wahlström, Tommy, civilekonom (fr.o.m. den 1 januari 1974)
Waltersson, Bert, sekreterare
Westrup, C. Richard, bitr. skoldirektör
Wiking, Barbro, avdelningsdirektör
Zetterlund, Sven, skoldirektör
Östlund, Harry, bitr. skoldirektör

Sekreterare:
Johansson, Sven-Åke S., rektor (t.o.m. den 15 augusti 1975)

Bitr. sekreterare:
Knocke, Wuokko, fil. kand. (fr.o.m. den 1 september 1974 t.o.m. den 30 juni 1975)

Lokal: Skeppargatan 51, 114 58 Stockholm, tel. 63 68 34 (sekretariat)

Direktiven för utredningen, se 1971 års riksdagsberättelse U 49.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit fyra sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

17. Sameutredningen (U 1970:68)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 11 december 1970 för att utreda frågan om åtgärder till stöd för samernas språk och kultur m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 11 februari 1971):

Ordförande:
Elfving, O. Gösta C., f.d. landshövding

Ledamöter:
Köhl, Olof F. E., hovrättsassessor
Rönström, B. Thomas, departementssekreterare
Thomasson, Lars M., förste rektor
Utsi, Lars, renägare

Experter:
Eek, Hilding, professor (fr.o.m. den 18 januari 1974)
Henrysson, Sten, professor
Johansson, Henning, forskningsassistent
Ruong, Israel, professor (fr.o.m. den 18 januari 1974)

Sekreterare:
Israelsson, Ragnar, f.d. undervisningsråd

Bitr. sekreterare:
Silén, Ulla-Britta, departementssekreterare

Direktiven för utredningen se 1972 års riksdagsberättelse U 49.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit nio sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningen har i december 1975 avgett betänkandet (SOU 1975:99 och 100) Samerna i Sverige. Stöd åt språk och kultur.

Uppdraget är därmed slutfört.

18. Uppsala domkyrkas restaureringskommitté (U 1971:09)

Tillkallade genom Kungl. Maj:ts beslut den 29 januari 1971 med uppgift att dels leda arbetena med Uppsala domkyrkas inre restaurering, dels avge förslag till de skyddsarbeten eller andra åtgärder, som är nödvändiga för det fortlöpande underhållet av domkyrkans yttre, dels i samråd med byggnadsstyrelsen undersöka möjligheterna av och beräkna kostnaderna för sådana åtgärder som krävs för att de provisoriska skyddsåtgärderna vid kyrkans huvudingång skall kunna slopas:

Ordförande:
Edenman, Ragnar H. L., landshövding, f.d. led. av riksdagen

Ledamöter:
Bergvall, Bengt H., avdelningsdirektör
Bohrn, Erik A., avdelningsdirektör
Hovstadius, O. Sigvard., disponent
Nilsson, S. Clarence, domprost

Expert:
Skoglund, Olof A., byggnadsingenjör

Sekreterare:
Skoglund, Olof A., byggnadsingenjör (fr.o.m. den 1 juli 1974)
Arkitekt:
Porne, G. Åke, arkitekt

Lokal: Odinslund 3, 752 20 Uppsala, tel. 018/12 24 04, 018/12 04 60 (ordföranden), 08/20 54 00 (sekreteraren), 08/20 00 88 (Porne)

Direktiven för kommittén, se 1972 års riksdagsberättelse U 55.

Kommittén har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit nio sammanträden.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1976.

19. Sakkunnig (U 1971:11) för att utarbeta förslag till restaurering av Vadstena klosterkyrka

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 10 december 1971 för att utarbeta förslag till restaurering av Vadstena klosterkyrka:

Sakkunnig:
Ahrbom, Nils O., f.d. professor

Experter:
Allander, Claes C. G., professor
Anderson, Iwar, f.d. antikvarie
Bergvall, Bengt H., avdelningsdirektör
Holmström, Ingmar, ingenjör

Sekreterare:
Kask, Hando, arkitekt

Direktiven för den sakkunnige, se 1973 års riksdagsberättelse U 46.

Den sakkunnige har den 18 april 1975 avgett betänkandet (Ds U 1975:6) Förslag till restaurering av Vadstena klosterkyrka.
Uppdraget är därmed slutfört.

20. Utredningen (U 1971:13) angående den fortsatta verksamheten med radio och television inom utbildningsväsendet

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 december 1971 för att utreda den fortsatta verksamheten med radio och television inom utbildningsväsendet (se Post- och Inrikes tidn. den 8 februari 1972):

Ordförande:
Andersson, Leif G., t.f. statssekreterare (t.o.m. den 31 mars 1975)
Hammar, Carl-Filip, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 april 1975)

Ledamöter:
Ag, Lars E., generaldirektör
Marcus, Lars E. P., direktör
Perstedt, Ulf E., fortbildningsledare

Experter:
Bohlin, Elsa, sekreterare (fr.o.m. den 15 februari 1974)
Eliasson, H. Torsten Y., lektor
Flinck, N. Rune I., universitetslektor
Fornstedt, Ulf H., departementssekreterare
Hammar, Carl-Filip, avdelningsdirektör (t.o.m. den 31 mars 1975)
Hammarberg, Peter, studierektor

Hoffman, Margit, redaktör
Hultqvist, Tore, ombudsman
Johansson, K. Inge, förbundsordförande
Larsson, Gösta H. F., sekreterare
Larsson, Helmer E., avdelningsdirektör
Lindal, Kurt G., intendent
Lindblom, Carin, rektor
Lundgren, Rolf A., programdirektör
Lundgren, Stig H. E., direktör
Olsson, H. S. Artur, skolråd
Persson, Henry A., ombudsman
Rosengren, Bodil, sekreterare
Schyl-Bjurman, Gertrud S., föredragande i socialstyrelsen
Sundqvist, Allan, bitr. studierektor
Thorsell, Siv M., avdelningsdirektör
Vestlund, A. G. (Gösta), undervisningsråd
Warby, Elsa M., skolkonsulent
Åkerblom, Dick M., adjunkt
Österberg, Olle, lektor

Sekreterare:
Pettersson, Sten-Åke E., sekreterare

Lokal: TRU-kommittén, Stockholmsvägen 30, 182 74 Stocksund, tel. växel 08/85 04 20

Utredningen har den 27 maj 1975 avgett betänkandet (SOU 1975:28) Program för ljud och bild i utbildningen, den 15 augusti 1975 betänkandet (Ds U 1975:8) Kabelvision Kiruna - försök med en ny kanal samt den 24 september 1975 betänkandet (SOU 1975:72) Distansundervisning. Lägesbeskrivning samt organisatoriska alternativ för högskolan.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit 16 sammanträden. Härjämte har utredningens olika expert- och arbetsgrupper hållit 39 sammanträden.

Utredningen ansvarar för verksamheten vid produktionsenheten i Stocksund. Regeringen har den 26 juni 1975 fastställt produktionsplanen för budgetåret 1975/76.

Uppdraget är slutfört men utredningen fortsätter tills vidare sitt arbete som styrelse för produktionsenheten.

21. Forskningsrådsutredningen (U 1972:02)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 april 1972 för utredning rörande forskningsråden inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde (se Post- och Inrikes tidn. den 10 juni 1972):

Ordförande:

Rosén, Nils Gustav K. G., f.d. universitetskansler

Ledamöter:

Ekelund, Ulla G., tillsynslärare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Gustafsson, Bengt E., professor
Gustafsson, Lars I., universitetslektor, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Ingelstam, Lars E., bitr. professor
Jordan, Kerstin R., redaktör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Lindahl-Kiessling, Kerstin M., professor
Nordstrandh, Ove H., lektor, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Richardson, N. Gunnar E., docent, f.d. led. av riksdagen
Segerstedt, Torgny, professor, rektor
Sundgren, E. Roland, ombudsman, led. av riksdagen

Experter:

Eskilsson, Per H., revisionsdirektör (fr.o.m. den 17 maj 1974 t.o.m. den 29 april 1975)
Friborg, Göran O., byrådirektör (fr.o.m. den 1 november 1974 t.o.m. den 29 april 1975)

Sekreterare:

Landberg, Hans W., docent

Bitr. sekreterare:

Holmborn, Börje, avdelningsdirektör

Lokal: Storkyrkobrinken 2-4. Postadress: Utbildningsdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm, tel. 763 18 95 (sekreteraren), 763 18 96 (bitr. sekreteraren), 763 18 97 (kansli)

Direktiven för utredningen, se 1973 års riksdagsberättelse U 51. Tilläggsdirektiv, se 1975 års kommittéberättelse U 32 samt (anförande av statsrådet Zachrisson till protokoll vid regeringssammanträde den 10 april 1975):

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 april 1972 tillkallade dåvarande statsrådet Moberg sakkunniga för utredning rörande forskningsråden inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde (forskningsrådsutredningen, U 1972:02). Enligt sina direktiv skall de sakkunniga se över bl. a. forskningsrådens verksamhet, beslutsformer och sammansättning. Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 juni 1974 har jag uppdragit åt forskningsrådsutredningen att i samband med sina överväganden även behandla bl. a. frågan om planering, prioritering och medelstilldelning avseende framtidsmotiverad grundforskning.

Under år 1974 aktualiserades en rad forskningsfrågor i riksdagen. Förslag lades sålunda fram bl. a. om den långsiktiga forskningsplaneringen, organisation m. m. av framtidsforskning resp. teknikvärdering, forskningsinformation till riksdagen samt ekonomiskt stöd till forskning för

löntagarorganisationer. Förslagen hade förts fram dels av riksdagens revisorer, dels i flera motioner (1974:169, 235, 297, 1055, 1372, 1374 och 1485).

Utbildningsutskottet (UbU 1974:37) framhöll med anledning härav att revisorernas synpunkter i fråga om en mera aktiv och långsiktig planering av de statliga insatserna för forskning och utvecklingsarbete samt förslaget i motionen 1974:1372 om ett forskningspolitiskt handlingsprogram borde bli föremål för en samlad bedömning i forskningsrådsutredningen eller i annan ordning. Vid denna bedömning borde också prövas revisorernas förslag om att regeringen årligen till riksdagen skall avge särskild berättelse över utvecklingen på forskningsområdet. Utskottet fann vidare vissa skäl tala för att även frågan om framtidsstudier — inklusive teknikvärdering — innefattas i samma utredningsarbete.

Utskottet förutsatte att forskningsrådsutredningens parlamentariska inslag skulle vidgas om uppdraget lämnades till denna utredning och att arbetet även i annat fall skulle komma att ske under medverkan av parlamentariker. Enligt utskottet borde också frågan om ekonomiskt stöd till löntagarorganisationerna för forskningsuppdrag ingå i utredningsuppdraget.

Utskottet hemställde att riksdagen som sin mening skulle ge Kungl. Maj:t till känna vad utbildningsutskottet hade anfört. Riksdagen beslutade i enlighet med hemställan (rskr 1974:337).

Stora belopp satsas årligen på forsknings- och utvecklingsarbete i Sverige. Innevarande budgetår kan storleken av de medel som för detta ändamål anvisas över statsbudgeten beräknas uppgå till ca 2,3 miljarder kr. Det är självfallet angeläget att forskningsresurserna utnyttjas så effektivt som möjligt och att information om forskningsresultat så snabbt som möjligt sprids till allmänheten och till myndigheter m. fl. som är verksamma inom olika samhällssektorer. För att så skall kunna ske krävs att de statliga insatserna inom forskningsområdet planeras och organiseras på ett ändamålsenligt sätt. Flera statliga utredningar arbetar f. n. med frågor som ytterst gäller möjligheterna att förbättra planering och organisation av forskningsresurserna. Bl. a. forskningsrådsutredningen, STU-utredningen (I 1974:06) och forskarutbildningsutredningen (U 1974:06) arbetar med dessa frågor. De frågor angående bl. a. den långsiktiga forskningsplaneringen som enligt riksdagen bör prövas närmare har anknytning bl. a. till det arbete som bedrivs av dessa utredningar. Frågorna torde till största delen höra samman med forskningsrådsutredningens uppgifter. Forskningsrådsutredningen bör därför få i uppdrag att pröva nämnda frågor. Detta innebär enligt min mening inte någon inskränkning i de övriga ifrågavarande utredningarnas uppdrag.

Forskningsrådsutredningen bör således undersöka och bedöma förutsättningarna för en långsiktig forskningsplanering.

I tilläggsdirektiv den 7 juni 1974 har forskningsrådsutredningen, som jag redovisat inledningsvis, fått i uppdrag att vid sina överväganden även behandla bl. a. frågor om planering, prioritering och medelstilldelning avseende framtidsmotiverad grundforskning. Forskningsrådsutredningen bör i samband härmed även kunna överväga frågor rörande organisatorisk form för framtidsstudier samt frågor rörande s. k. teknikvärdering. Utredningen bör härvid särskilt belysa forskningsrådsorganisationens roll i dessa sammanhang.

Enligt sina direktiv skall forskningsrådsutredningen behandla vissa frågor rörande information om forskning. I sitt fortsatta arbete bör

utredningen även behandla frågor rörande riksdagsledamöternas behov av information i forskningsfrågor.

Vidare bör utredningen behandla löntagarorganisationernas möjligheter att initiera forskning.

Forskningsrådsutredningen bör samråda med STU-utredningen och forskarutbildningsutredningen i frågor som har anknytning till dessa utredningars uppdrag och — i frågor om information om forskning — med riksdagens informationsutredning.

Utredningen har den 29 april 1975 avgett betänkandet (SOU 1975:26) Forskningsråd.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit åtta sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, utredningar och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

22. Studiereseutredningen (U 1972:03)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 juni 1972 för att utreda vissa frågor rörande svensk skolungdoms internationella kontakter m. m.:

Utredningsman:

Håvik, I. Doris H., assistent, led. av riksdagen

Experter:

Ahlén, Sune, ombudsman
Ganneby, George L. V., informationschef
Göthberg, Bo, folkhögskoleinspektör
Holmberg, Gunnar, skolkonsulent
Johansson, Sven G., skolkonsulent
Löwdin, Inga, skolkonsulent
Malmberg, Rolf, skolkonsulent
Salin, Sven, skolkonsulent
Westerlund, Uno, ombudsman

Sekreterare:

Näslund, Nils-Eric, socionom

Bitr. sekreterare:

Thomasson, Björn E., departementssekreterare (fr.o.m. den 16 juni 1974)

Direktiven för utredningen, se 1973 års riksdagsberättelse U 52.

Utredningsmannen har under tiden november 1974 - september 1975 hållit tio sammanträden samt haft överläggningar med myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningen har den 4 septeber 1975 avgett betänkandet (SOU 1975:64) Språkresor.

Uppdraget är därmed slutfört.

23. Studerandehälsovårdsutredningen (U 1972:05)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 8 september 1972 för att utreda studerandehälsovården:

Utredningsman:
Wennström, K. Gunnar, avdelningschef

Experter:
Backström, Esbjörn, studentläkare
Bengtsson, Sven, byråchef
Björklund, Rolf, sekreterare
Jonsson, Benny, byrådirektör
Magnusson, Bertil, jur. stud.
Norlén, Sverker, kanslichef

Sekreterare:
Wilow, Kay Gunnar A., avdelningsdirektör

Bitr. sekreterare:
Rundquist, Åsa I., t.f. byrådirektör
Skoglund, Caj U., fil. kand.

Direktiven för den sakkunnige, se 1973 års riksdagsberättelse U 54.

Utredningen har den 17 mars 1975 avgett betänkandet (SOU 1975:7) Framtida studerandehälsovård.

Uppdraget är därmed slutfört.

24. Utredningen (U 1972:06) om skolan, staten och kommunerna (SSK)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 8 september 1972 för att utreda ansvarsfördelningen mellan stat och kommun i fråga om grundskolan och gymnasieskolan (se Post- och Inrikes tidn. den 22 september 1972):

Ordförande:
Orring, Jonas A., generaldirektör

Ledamöter:

Andersson, Lennart F. H., studieombudsman, led. av riksdagen
Edam, Carl Tomas H:son, departementsråd (fr.o.m. den 13 februari 1975)
Gillström, Åke K., rektor, led. av riksdagen (fr.o.m. den 13 februari 1975)
Göthberg, Kerstin V., fru, led. av riksdagen (fr.o.m. den 13 februari 1975)
Karlsson, K. J. Urban, internationell sekreterare (fr.o.m. den 13 februari 1975)
Landström, Sten-Sture H., direktör
Larsson, Ulf O., t.f. statssekreterare (t.o.m. den 12 februari 1975)
Nyhage, Hans B., rektor, led. av riksdagen (fr.o.m. den 13 februari 1975)
Olsson, A. Maj Britt, fru (fr.o.m. den 13 februari 1975)
Wikström, Jan-Erik, förlagschef, f.d. led. av riksdagen

Experter:

Andersson, Uno, ombudsman
Alexandersson, Rune J., sekreterare (fr.o.m. den 12 september 1974)
Backman, Sven, sekreterare (fr.o.m. den 10 april 1975)
Bengtsson, Sture, skolinspektör (t.o.m. den 9 april 1975)
Bergman, Folke, skoldirektör
Carlsson, Lennart, skolinspektör
Cornelius, Claes, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 5 april 1974)
Edström, Anders, byrådirektör (t.o.m. den 30 juni 1975)
Ekberg, Britta S., departementssekreterare
Ekelius, Wåge, skolsekreterare (fr.o.m. den 26 augusti 1974)
Eklund, Karl, intendent (fr.o.m. den 18 mars 1974)
Eriksson, Hilding, bitr. skoldirektör
Fagerström, Jan Peter, studierektor (fr.o.m. den 29 april 1974)
Fleischer, B. Lennart, sekreterare (fr.o.m. den 10 maj 1974)
Furumark, Ann-Marie, rektor
Grendin, Kurt, undervisningsråd
Gårmark, Thore O., direktör
Hagman, Anders, sekreterare
Hamber, Hans, rektor
Hedberg, Anders, sekreterare
Hellers, P. A. Hans, förbundsordförande
Helsing, Gunnar, rektor (t.o.m. den 9 april 1975)
Henrysson, Sten, professor
Hildeberg, Lars, förbundssekreterare
Hjalmarsson, Sven, rektor
Holm, Lennart, avdelningsdirektör
Holmberg, Bo, bitr. skoldirektör
Höglind, Lars O., bitr. skoldirektör
Jacobson, Bengt, undervisningsråd (fr.o.m. den 3 september 1974)
Johansson, Anna-Greta, folkskollärare (t.o.m. den 9 april 1975)
Jonsson, Birger, studierektor (t.o.m. den 9 april 1975)

Kalin, Göran, adjunkt
Karlin, Bengt, organisationsdirektör
Karlsson, John-Evert, sekreterare
Karlsson, Åke, förste sekreterare
Karlsson, Torsten, sekreterare
Kebbon, Lars, direktör
Keil, Hans, studerande (fr.o.m. den 16 april 1975)
Klason, Lars Erik, förbundssekreterare (fr.o.m. den 16 april 1975)
Larsson, Lennart, utbildningschef
Levén, Sören, skolkonsulent
Lindstedt-Piltz, Inga, advokat
Lirén, Gösta, förbundsdirektör (t.o.m. den 15 april 1975)
Lukkari, Bror, byråchef (fr.o.m. den 1 september 1975)
Lundborg, Ingrid, rektor (t.o.m. den 9 april 1975)
Lundgren, Ulf, docent
Lundström, Karin E., f.d. undervisningsråd
Marklund, O. Sixten A., undervisningsråd
Mårtensson, Stig, förvaltningschef (fr.o.m. den 7 maj 1974)
Nicklasson, Stina, skolinspektör (t.o.m. den 31 augusti 1975)
Nilsson, Gotthard, f.d. landstingsdirektör
Nilsson, Jonny, studerande (fr.o.m. den 16 april 1975)
Ohlsson, Sigyn, fil. kand. (t.o.m. den 25 juli 1975)
Palmkvist, Kurt, 1:e byråsekreterare (fr.o.m. den 16 april 1975)
Persson, Henry A., ombudsman
Persson, Mårten, fil. mag. (fr.o.m. den 1 januari 1975)
Reuterswärd, Claes, kanslisekreterare (fr.o.m. den 5 april 1974)
Sahlén, Hans, ombudsman
Silfverberg, Bengt, lektor (t.o.m. den 9 april 1975)
Stegö, Eskil, rektor
Stenhem, Bengt, kamrer (fr.o.m. den 7 maj 1974)
Stetler, Emil, avdelningsdirektör
Sälgström, Leif, adjunkt
Teveborg, Lennart, skolråd (fr.o.m. den 1 september 1975)
Thorsell, Gunnar, rektor (fr.o.m. den 1 december 1975)
Trozell, Bertil, skolintendent
Vestlund, A. G. (Gösta), undervisningsråd
Wandén, Stig, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 september 1974)
Wester, Jan, skolkonsulent
Wik, Lars, avdelningsdirektör
Wikell, Göran, avdelningsdirektör (t.o.m. den 14 november 1975)
Wrigert, Anders, 1:e byråsekreterare (t.o.m. den 15 april 1975)

Sekreterare:
Nicklasson, Stina, skolinspektör (fr.o.m. den 1 september 1975)
Teveborg, Lennart, skolråd (t.o.m. den 31 augusti 1975)

Bitr. sekreterare:
Lukkari, Bror, byråchef (t.o.m. den 31 augusti 1975)

Lokal: Svartmangatan 9, 3 tr., 111 29 Stockholm, tel. 20 98 93 (seksekreteraren), 20 13 57 (kansliet)

Direktiven för utredningen, se 1973 års riksdagsberättelse U 55. Tilläggsdirektiv, se 1975 års kommittéberättelse U 36.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit fem sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer, utredningar och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningen har den 24 januari 1975 avgett delbetänkandet (SOU 1975:6) Huvudmannaskapet för specialskolan och särskolan. En redovisning av tidigare diskussioner om och ställningstaganden till huvudmannaskapen för specialskolan och särskolan samt skäl för och emot framtida primärkommunalt huvudmannaskap för dessa skolformer.

Den 4 mars 1975 har utredningen avgett delbetänkandet (SOU 1975:9) Individen och skolan. Ramtimplaner och förstärkningsanordningar. Till ledning för det fortsatta arbetet vill utredningen med detta betänkande om individen och skolan få till stånd en allmän diskussion, främst kring ansvarsfördelningen i pedagogiska och organisatorska frågor. Dessa frågor hänger naturligt samman med ansvaret för skolans administration och ekonomi, varför även dessa områden något berörs. Betänkandet innehåller inga färdiga förslag.

Vidare har utredningen den 19 juni 1975 publicerat en diskussionspromemoria med titeln Ramtimplaner och förstärkningsanordningar för specialskolan.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

25. Bibelkommissionen (U 1972:07) med uppgift att nyöversätta Nya testamentet

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 1 december 1972 för att nyöversätta Nya testamentet (se Post- och Inrikes tidn. den 19 januari 1973):

Ordförande:
Rodhe, Birgit, rektor

Ledamöter:
Björck, Staffan, professor
Forkman, Göran, teol. dr
Lindström, Harry, fil. lic.
Ljungberg, Blenda M., adjunkt, f.d. led. av riksdagen
Martling, Carl Henrik, direktor

Mattsson, S. M. Lennart, distriktsstudieledare, led. av riksdagen
Narrowe, Morton, rabbin (fr.o.m. den 1 juli 1975)
Vallquist, Gunnel, författare

Experter:
Aglert, Per Arne, pastor (fr.o.m. den 1 juli 1974)
Alexanderson, Eva, författare (fr.o.m. den 1 juli 1974)
Bergman, Kerstin, lektor
Block, Per H. L., teol. lic. (t.o.m. den 31 augusti 1975)
Blomqvist, Jerker, t.f. professor (fr.o.m. den 1 juli 1974)
Braw, Christian, t.f. komminister (fr.o.m. den 1 juli 1974)
Dewailly, Léon N. G., teol. dr (fr.o.m. den 1 september 1975)
Enquist, Per Olov, författare (fr.o.m. den 1 juli 1974)
Fabricius, Cajus, professor
Forsbeck, Rune, pastor
Fries, Ingegerd, fil. mag. (fr.o.m. den 1 juli 1974)
Gerhardsson, Birger, professor
Hartman, Lars, professor (fr.o.m. den 1 juli 1974)
Helander, Sven, docent (fr.o.m. den 1 juli 1974)
Johansson, Erland, rektor (fr.o.m. den 1 juli 1974)
Lönnebo, Martin, domkyrkokaplan (fr.o.m. den 1 juli 1974)
Molde, F. Bertil, professor
Nerman, Bengt, universitetslektor (fr.o.m. den 1 juli 1974)
Nilsson, Lilian, metodiklektor
Nilsson, Nils Gunnar, redaktör (fr.o.m. den 1 juli 1974)
Nilsson, Sven, pastor
Orstadius, Else, komminister (fr.o.m. den 1 juli 1974)
Rodhe, Sten, lektor
Smith, Jan, pastor (fr.o.m. den 1 juli 1974)
Stolt, Birgit, docent (fr.o.m. den 1 juli 1974)
Trotzig, Birgitta, författare
Weman, Gunnar, kyrkoherde (fr.o.m. den 1 juli 1974)

Översättningsenheten för Nya testamentet:

Ordförande:
Björck, Staffan, professor

Ledamöter:
Block, Per H. L., teol. lic. (fr.o.m. den 1 september 1975)
Jonason, Olov, översättare
Olsson, Birger, docent (t.o.m. den 30 juni 1975)
Palm, Jonas, professor
Riesenfeld, Harald, professor
Vennberg, Karl, författare

Översättningsenheten för Gamla testamentet:

Ledamöter:
Albrektson, Bertil, professor (fr.o.m. den 1 juli 1975)
Björck, Staffan, professor (fr.o.m. den 1 juli 1975)
Malmström, Sten, professor (fr.o.m. den 1 juli 1975)
Koordinator:
Olsson, Birger, docent (fr.o.m. den 1 juli 1975)

Experter:
Brandt, Krister, komminister (fr.o.m. den 1 september 1975 t.o.m. den 31 januari 1976)
Gerleman, J. Gillis H., professor (fr.o.m. den 15 november 1975)
Kronholm, B. Tryggve, docent (fr.o.m. den 15 november 1975 t.o.m. den 15 januari 1976)
Ringgren, K. V. Helmer, professor (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Vitestam, N. Gösta, professor (fr.o.m. den 1 oktober 1975)

Sekreterare:
Åsberg, Christer, fil. mag.

Bitr. sekreterare:
Fornberg, Tord, fil. kand. och teol. kand.
Jonsson, K. E. Johnny, (t.o.m. den 30 juni 1976)
Nilsson, Herbert, kanslisekreterare
Secher, Jörgen, fil. lic.
Wiklander, Bertil, fil. mag., teol. kand. (fr.o.m. den 1 november 1975)

Lokal: Åsgränd 1, 1/2 tr. ög., 752 35 Uppsala, tel. 018/12 83 96 (sekreteraren), 018/12 83 95 (kansli)

Direktiven för kommissionen, se 1974 års riksdagsberättelse U 46.

Tilläggsdirektiv (anförande av statsrådet Gustafsson till protokoll vid regeringssammanträde den 18 juni 1975):

Efter ett omfattande förberedelsearbete tillsatte Kungl. Maj:t i december 1972 en bibelkommission (U 1972:07) med uppgift att nyöversätta Nya testamentet. Även frågan om en nyöversättning av Gamla testamentet har övervägts länge. Den 16 april 1971 tillkallade dåvarande statsrådet Myrdal enligt bemyndigande av Kungl. Maj:t särskilda sakkunniga med uppgift att förbereda en sådan nyöversättning (U 1971:05). De sakkunniga som enligt direktiven kunde utgå från att en översättning av Gamla testamentet skulle göras, skulle begränsa sitt arbete till frågan om det textkritiska underlaget för en ny svensk version och till vissa översättningsteoretiska frågor som betingas av det hebreiska språket och det gammaltestamentliga forskningsläget. Ett urval texter skulle vidare nyöversättas och förslag till organisation av det fortsatta arbetet avges. För att binda samman arbetet med Gamla och Nya testamentet skulle utredningen samråda med den

kommission som beräknades komma att tillsättas för Nya testamentet, dvs. den nyssnämnda bibelkommissionen.

De sakkunniga, som antog namnet 1971 års bibelkommitté för Gamla testamentet, avlämnade i juni 1974 betänkandet (SOU 1974:33) Att översätta Gamla testamentet. Texter, kommentarer, riktlinjer. De föreslår att bibelkommissionen utökas med en enhet som har till uppgift att översätta hela Gamla testamentet. Enheten föreslås bestå av en fast grupp om tre personer, nämligen en översättare som är expert på Gamla testamentet, en översättare som är expert på svenska språket och en koordinator som skall samordna hela arbetet. De två översättarna avses skola bilda ett permanent översättarpar och koordinatorn fungera bl. a. som enhetens huvudsekreterare och föredragande inför kommissionens styrelse. Enheten bör förstärkas med tillfälliga översättarpar för vissa texter. Textkritiska, exegetiska, filologiska och stilistiska experter bör vidare kunna anlitas för speciella uppgifter. På grund av de många tolkningsproblemen i Gamla testamentet anses det nödvändigt att varje text genomarbetas av minst två eller tre personer som är förtrogna med originalet (exegeter eller semitister). Översättningen av de 39 böckerna i Gamla testamentet beräknas ta minst 15 år, om de sammanlagda personalresurserna i enheten under denna tid blir 4 — 5 personer på heltid. De olika bibelböckerna bör publiceras efter hand, sedan företrädare för olika intressegrupper (referensgrupper) har fått tillfälle att yttra sig om översättningen.

De sakkunniga föreslår vidare att den nya översättningen, i motsats till den nu gällande, skall baseras på en text som har fastställts enligt gängse textkritiska regler. Som huvudprincip bör gälla att den medeltida hebreiska standardtexten skall utgöra grundvalen. Avsteg från denna skall dock ske om en variant kan antas företräda en ursprungligare text, men sådana ändringar skall göras restriktivt. Hänsyn bör därvid tas till resultat och tendenser i nutida forskning och, i svårbedömda fall, även till svensk översättningstradition. Avvikelserna från den hebreiska standardtexten bör redovisas.

Den nya översättningen bör enligt de sakkunniga inte utformas i någon mer eller mindre särspråklig bibelstil av genomgående högtidlig karaktär med arkaiserande inslag. De emotionella värden som för vissa läsare kan vara knutna till det traditionella bibelspråket bör få vika till förmån för en språkform som öppnar en lättare väg till textens innehåll. Detta gäller också s. k. hebraismer, dvs. osvenska uttryck som uppstår vid ord-för-ord-översättning av vissa hebreiska uttryckssätt. Stilidealet bör vara en idiomatisk, begriplig, naturlig nutida svenska. Detta erbjuder en ganska vid ram och inrymmer många stillägen och möjligheter till stilistisk profiliering i anslutning till originaltextens helhetskaraktär (genre, brukssituation i gammaltestamentlig miljö, framställningsmässig och stilistisk grundkaraktär osv.). De stilvariationer som finns i originalet bör i möjlig mån återspeglas i en ny översättning.

Texten i en kommande utgåva föreslås av de sakkunniga bli redigerad efter de regler som anges i direktiven för det nytestamentliga arbetet (text tryckt i löpande följd, avdelad i mindre stycken efter innehållet, kapitel- och versindelning i marginalen, rubriker i texten i stället för kapitelsummarier, noter till texten). Mindre justeringar av namnformerna bör kunna övervägas. Översättningsenhetens arbete bör enligt de sakkunniga utmynna i en standardutgåva, försedd med en begränsad mängd hjälpinformation.

Särskilda krav kan, som framgår av betänkandet, ställas på en nyöversättning av Psaltaren utifrån dess användning i olika liturgiska

sammanhang. De sakkunniga förordar att de principer som följs vid översättningen av övriga skrifter i Gamla testamentet skall gälla också för Psaltaren i ett fortsatt arbete inom bibelkommissionens ram. De sakkunniga bedömer de liturgiska kraven vara av den karaktären att de bäst tillgodoses genom en särskild liturgisk version utarbetad av andra, eventuellt i samarbete med kommissionen. De sakkunniga anser att även de s. k. apokryfiska böckerna i Gamla testamentet, vilka av tradition hör till den svenska kyrkobibeln, bör översättas och föreslår att frågan om en sådan översättning utreds.

Efter remiss har yttranden över kommitténs betänkande avgetts av en rad instanser som företräder religiösa samfund, skola, forskning och litterär verksamhet m. m. inom svenskt språkområde (se remissammanställningen Ds U 1975:1, Nyöversättning av Gamla testamentet). Remissinstanserna är i regel mycket positiva till kommitténs förslag. Många, bland dem skolöverstyrelsen, stryker under behovet av en helt ny översättning. Några domkapitel anser det räcka med en revision av den nu gällande översättningen. Förslaget om två versioner av Psaltaren avstyrks av nästan alla som har yttrat sig i denna fråga. Kommittén har, menar man, överdrivit svårigheterna att i en version tillgodose alla krav. Från samfund, skola och universitet framförs önskemål om att även Gamla testamentets apokryfer skall nyöversättas.

En mera allmänt omfattad kritisk inställning kommer till synes i två hänseenden. Sålunda hävdar de flesta samfunden och de teologiska fakulteterna, att den nya översättningen måste ha en sådan form att den ger läsaren möjlighet att tolka vissa textställen som profetior om Kristus. Annars skapas onödiga klyftor mellan bibelns två testamenten. Grundtextens innebörd får självfallet inte åsidosättas till förmån för kravet på en sådan kristologisk tolkning, men i de fall där man har tillgång till olika översättningsalternativ, varav ett ger kristologiska associationer, bör detta senare kunna väljas. Vidare finns i alla läger företrädare för den åsikten att traditionella uttryck och hebraismer bör kunna bevaras i något större utsträckning än de principiella överväganden i betänkandet ger vid handen. Vissa hebraismer är, menar man, fortfarande vitala element i svenskan, inte minst när det gäller den känslomässiga funktionen hos språket. En kommande översättningsenhets uppgift bör därför vara att i varje enskilt fall med hänsyn till textens helhetskaraktär avgöra om hebraismer är motiverade eller ej.

De sakkunnigas förslag till organisation tillstyrks i regel utan närmare kommentar. Bibelkommissionen anser att en företrädare för judisk tradition bör ingå i dess styrelse, om den får uppgiften att översätta Gamla testamentet, och att antalet medlemmar i dess referensgrupper bör utökas så, att det blir möjligt för dessa att i samråd med kommissionen vid varje tillfälle välja mellan ett nytestamentligt och ett gammaltestamentligt översättningsprov för granskning. Flera remissinstanser framhåller att arbetet bör komma igång snarast, så att en samordning kan ske mellan det nytestamentliga och det gammaltestamentliga arbetet. Skolöverstyrelsen anser att arbetet bör slutföras inom så kort tid som möjligt och nämner tidrymden 10 — 12 år.

Jag delar den mening som kom till uttryck i direktiven till bibelkommissionen, nämligen att staten — från allmänkulturella utgångspunkter — har ett intresse av att tillse att en användbar bibelöversättning finns tillgänglig. Som framgår av direktiven till 1971 års bibelkommitté föreligger ett behov av en nyöversättning även av Gamla testamentet. Jag

förordar därför att en sådan nu kommer till stånd. De sakkunnigas förslag till riktlinjer och organisation finner jag väl underbyggda. Förslagen bör därför läggas till grund för översättningsarbetet under beaktande av de i det föregående angivna smärre modifikationer som remissinstanserna förordat i fråga om öppenhet mot kristologiska tolkningar och bruk av hebraismer. Liksom flertalet remissinstanser anser jag att endast en version av Psaltaren bör utarbetas. Denna bör bygga på de principer som gäller för arbetet i stort. Frågan om en nyöversättning av apokryferna bör enligt min mening överlämnas till bibelkommissionens styrelse för närmare utredning.

Arbetet bör inriktas på en standardutgåva med en begränsad mängd informationsmaterial utöver själva texten. Det material som därutöver kan komma fram vid översättningsarbetet bör dock i möjlig mån samlas, registreras och systematiseras för en eventuell publicering. De avgörande besluten om textens redigering bör fattas av kommissionens styrelse.

Med hänsyn till kommissionens arbete med Gamla testamentet bör dess styrelse utökas med en ledamot som har ingående kännedom om judisk tradition.

Översättningsarbetet bör kunna påbörjas den 1 juli 1975. Det beräknas både enligt utredningen och enligt bibelkommissionen i dess remissvar ta minst 15 år. Enligt min mening bör arbetet om möjligt utföras på kortare tid. Kommissionens styrelse bör därför inom den givna organisationens ram söka planera arbetet så, att tiden för arbetet reduceras.

Kommissionen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit tre sammanträden i styrelsen, nio sammanträden i översättningsenheten för Nya testamentet och två sammanträden i översättningsenheten för Gamla testamentet.

Kommissionen har i januari 1975 publicerat översättningar ur Nya testamentet, Fyra bibelböcker.

Kommissionens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

26. Folkhögskoleutredningen (U 1972:08)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 8 december 1972 för att utreda folkhögskolans framtida uppgifter (se Post- och Inrikes tidn. den 19 januari 1973):

Ordförande:

Alemyr, Stig R., folkhögskolerektor, led. av riksdagen

Ledamöter:

Bengtsson, Marianne, kurator
Hercules, Jan, ombudsman
Högemark, Karl H., folkhögskolerektor
Johansson, Berndt O. L., departementssekreterare
Kalte, Erik A., landstingsråd
Lindell, Carl Gustaf, folkhögskolerektor
Stålhammar, Bert E. J., rektor, f.d. led. av riksdagen

Vestlund, A. G. (Gösta), undervisningsråd
Walldin, Carin, ombudsman

Experter:
Bjerlöw, Jan T., hovrättsassessor (fr.o.m. den 18 juni 1975)
Göthberg, Bo, folkhögskolinspektör (fr.o.m. den 1 januari 1974)
Johansson, Sigurd, t.f. folkhögskolerektor (fr.o.m. den 2 juni 1975)
Jonsson, Erland, docent
Löwkrantz, Bo, folkhögskollärare (t.o.m. den 31 maj 1975)
Svärd, Stig, studiesekreterare (fr.o.m. den 15 februari 1974)
Söderbäck, Helmer, folkhögskolerektor (fr.o.m. den 1 maj 1974)
Wadbeck, Wilhelm, revisor

Sekreterare:
Johnson, Inez, byrådirektör

Bitr. sekreterare:
Kihlén, Margret, folkhögskollärare

Lokal: Vasagatan 36, 3 tr., 111 20 Stockholm, tel. 11 91 14 (sekreteraren), 11 91 02 (bitr. sekreteraren), 10 39 25 (kansli)

Direktiven för utredningen, se 1974 års riksdagsberättelse U 47.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit 24 sammanträden.

Utredningen har den 27 november 1975 avgett en rapport (Ds U 1975:17) Folkhögskolan och dess lärare.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

27. 1973 års betygsutredning (U 1973:01)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 16 februari 1973 för att pröva frågan om betygsättningen i grundskola och gymnasieskola (se Post- och Inrikes tidn. den 10 mars 1973):

Ordförande:
Sandgren, C. Lennart, statssekreterare

Ledamöter:
Elmstedt, Claes Y., lantbrukare, led. av riksdagen
Håvik, I. Doris H., assistent, led. av riksdagen
Hörlén, E. Linnea, adjunkt, led. av riksdagen
Jönsson, Hans E., ombudsman, led. av riksdagen
Nilsson, H. Christer, socionom, led. av riksdagen
Strindberg, Per-Olof J., länsombudsman, led. av riksdagen

Experter:

Arvidsson, Olof (Olle), rektor
Berglind, Claes G., yrkesvalslärare (fr.o.m. den 19 augusti 1975)
Breidensjö, Monica, ombudsman
Båvenholm, Siv, redaktör
Carlsson, Leif, lektor
Dihlström, Klas, lektor
Elfving, Arne, rektor (fr.o.m. den 30 april 1974)
Ellnebrand, Rolf, ombudsman
Fleischer, B. Lennart, sekreterare
Georén, Sven, ingenjör
Gullberg, Bo, forskningsassistent (fr.o.m. den 30 januari 1975)
Kastan, Agnes, byrådirektör (fr.o.m. den 30 april 1974)
Kjellberg, Lars, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 30 april 1974)
Klason, Lars-Erik, ombudsman
Langby, Elisabeth, studerande (fr.o.m. den 21 november 1974)
Lönnroth, Ann Mari, redaktör
Niléhn, Kerstin, psykolog (fr.o.m. den 27 september 1975)
Nilsson, Sven, sekreterare
Schelin, Leif, fil. mag.
Sjöström, Hans, redaktionschef
Svensson, Anders, rektor
Svensson, Johnny, sekreterare (fr.o.m. den 19 augusti 1975)
Sääf, Birger, rektor (fr.o.m. den 30 april 1974)
Thoursie, Kerstin A., skolkonsulent (fr.o.m. den 1 september 1975)

Sekreterare:

Löfqvist, Gert E., lektor

Bitr. sekreterare:

Färm, Gunnel, kanslisekreterare (fr.o.m. den 2 mars 1974)

Lokal: Lärarhögskolan, Munkhättegatan 3, Fack, 200 45 Malmö, tel. 040/92 40 60

Direktiven för utredningen, se 1974 års riksdagsberättelse U 48.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit elva sammanträden samt haft överläggningar med lärargrupper och arbetsgrupper.

Utredningen publicerade hösten 1974 en diskussionspromemoria om betygsättning i grundskola och gymnasieskola samt intagning till gymnasiala utbildningar.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

28. Obligatoriekommittén (U 1973:03)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 mars 1973 för utredning rörande det obligatoriska medlemskapet i studerandesammanslutningar m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 28 juli 1973):

Ordförande:
Berg, C. G. Håkan, departementsråd

Ledamöter:
Eliasson, Anna B., fil. mag., led. av riksdagen
Ericson, Sture T., redaktör, led. av riksdagen
Honeth, Peter, jur. stud. (fr.o.m. den 29 maj 1974)
Weibull, Martin C., docent
Öhlund, Per T., byrådirektör

Experter:
Boberg, L. Håkan, departementssekreterare
Ringborg, S. Erland, kansliråd (fr.o.m. den 1 februari 1974)
Sandqvist-Örnberg, Berit M-L., avdelningsdirektör
Söderberg, Karl, f.d. skoldirektör (fr.o.m. den 15 december 1974)

Sekreterare:
Holmgren, Kjell, fil. kand. (fr.o.m. den 18 februari 1974)

Lokal: Götabergsgatan 9, 2 tr., 411 34 Göteborg, tel. 031/17 99 50 (Holmgren)

Direktiven för kommittén, se 1974 års riksdagsberättelse U 50.

Kommittén har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit 14 sammanträden. Två av dessa sammanträden har utgjorts av tvådagarsöverläggningar.

Kommittén har vid tre tillfällen haft gemensamma överläggningar med företrädare för berörda studerandesammanslutningar, högskolemyndigheter, kommunala myndigheter m. m.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

29. 1973 års expertgrupp för konstutbildning (U 1973:05)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 mars 1973 för att utreda vissa frågor som rör utbildning inom bildkonst, konsthantverk och design (se Post- och Inrikes tidn. den 9 april 1973):

Ordförande:
Virdebrant, Carl-Erik B., kanslichef

Ledamöter:
Furumark, Ann-Marie, rektor
Jansson, K. Rune, professor
von Schantz, K. Philip G., professor

Experter:
Beckman, Eyvind, inredningsarkitekt (fr.o.m. den 1 februari 1974)
Bejemark, Karl Göte, professor (fr.o.m. den 1 februari 1974)
Bergman, Björn, byrådirektör (fr.o.m. den 1 februari 1974)
Berndal, Bo, grafiker (fr.o.m. den 1 februari 1974)
Borgström, Tomas, studerande (fr.o.m. den 1 februari 1974)
Edlund, Nils H., studerande (fr.o.m. den 1 februari 1974)
Edvinsson, Behnn, studerande (fr.o.m. den 1 februari 1974)
Ekström, Annika, studerande (fr.o.m. den 1 februari 1974)
Fleming-Borgström, Gunilla, textilkonstnär (fr.o.m. den 1 februari 1974)
Gelfius, Ann Sofie, studerande (fr.o.m. den 1 februari 1974)
Gottsén, Bertil, konstnär (fr.o.m. den 1 februari 1974)
Hassner, Rune, fotograf (fr.o.m. den 1 augusti 1974)
Hedin, Svante, fotograf (fr.o.m. den 27 september 1974)
Kleréus, Arne, expeditionsförman (fr.o.m. den 1 februari 1974)
Lindkvist, Lennart, direktör (fr.o.m. den 15 november 1974)
Ljungberg, Sven, direktör (fr.o.m. den 1 februari 1974)
Melanton, Kaisa, textilkonstnär (fr.o.m. den 1 februari 1974)
Mörck, Niels-Henry, bitr. rektor (fr.o.m. den 1 februari 1974)
Netterberg, Jonas, studerande (fr.o.m. den 1 februari 1974)
Nordenfelt, Kerstin M., socionom (fr.o.m. den 12 februari t.o.m. den 15 april 1975)
Ostwald, Jan, designer (fr.o.m. den 1 februari 1974)
Ottander, Chris, rektor (fr.o.m. den 1 september 1975)
Pederson, Mona, studerande (fr.o.m. den 1 februari 1974)
Pettersson, Håkan, studerande (fr.o.m. den 1 februari 1974)
Suttner, Georg, konstnär (fr.o.m. den 1 februari 1974)
Svantesson, Gustav, studerande (fr.o.m. den 1 februari 1974)
Ultvedt, Per-Olof, professor (fr.o.m. den 1 februari 1974)
Wennberg, Ulla, studerande (fr.o.m. den 1 februari 1974)
Zetterström, Harald, studerande (fr.o.m. den 1 februari 1974)
Åkerström, Olof, fotograf (fr.o.m. den 1 augusti 1974)

Sekreterare:
Uhlin, J. Åke, departementssekreterare

Bitr. sekreterare:
Nordenfelt, Lennart, t.f. professor (t.o.m. den 28 februari 1975)
Palme, M. Elisabeth, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 12 maj 1975)
Simon, Dorothée, fil. kand. (fr.o.m. den 1 april 1974)

Lokal: Svartmangatan 9, 111 29 Stockholm, tel. 10 23 71 (Simon), 10 24 59 (kansli)

Direktiven för expertgruppen, se 1974 års riksdagsberättelse U 52.

Expertgruppen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit elva sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av gruppens arbete. Därutöver har sammanträden hållits med en särskild arbetsgrupp för frågan om den högre fotografiska utbildningen samt med lärare och elever vid berörda skolor.

Expertgruppen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

30. Tidningsfilmningskommittén (U 1973:07)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 18 maj 1973 med uppgift att svara för planering m. m. av verksamheten med mikrofilmning av den svenska dagspressen (se Post- och Inrikes tidn. den 7 juli 1973):

Ordförande:
Konnander, Benkt A. V., överdirektör

Ledamöter:
Backelin, Måns V., förste bibliotekarie
Höglund, E. Olov, organisationsdirektör
Sönnerlind, Kerstin I., t.f. byråchef
Torbacke, Jarl, docent

Experter:
Andrén, B. Göran, avdelningsdirektör
Johnsen, K. Gösta, bibliotekarie (fr.o.m. den 16 maj 1975)
Jutagård, Carl, f.d. byrådirektör
Lagerstedt, Lars G. W., f.d. redaktionschef
Olsson, Agne Henry O., hovrättsassessor
Tell, Olof W., avdelningsdirektör
Tollin, Sven, direktör
Wedel, Bengt, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1975)

Sekreterare:
Körner, Sten G., landsarkivarie

Bitr. sekreterare:
Wedel, Bengt, departementssekreterare (t.o.m. den 30 juni 1975)
Wästfelt, Tom H., fil. kand. (t.o.m. den 30 juni 1975)

Lokal: Utrustningsnämnden för universitet och högskolor, Tysta Marigången 2, Box 726, 101 30 Stockholm. Tel. 08/23 81 80 (ordföranden), tel. 0498/105 14 (sekreteraren)

Direktiven för kommittén, se 1974 års riksdagsberättelse U 54.

Kommittén har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit tolv sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter och andra organ som berörs av kommitténs arbete.

Kommittén har den 14 februari 1975 avgett en rapport (Ds U 1975:4) Dagspress på mikrofilm. Tidningsfilmningens omfattning och organisation m. m.

Kommittén avser att lägga fram en andra rapport i juni 1976.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

31. Journalistutbildningsutredningen (U 1973:08)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 25 maj 1973 för översyn av utbildningen vid journalisthögskolorna (se Post- och Inrikes tidn. den 12 juli 1973):

Utredningsman:
Östlund, Hans-Erik, departementsråd

Experter:
Fagerström, Lars, chefredaktör (fr.o.m. den 12 februari 1974)
Gunnmo, Alf, rektor (fr.o.m. den 1 maj t.o.m. den 31 maj 1975)
Harrysson, Lennart, chefredaktör (fr.o.m. den 12 februari 1974)
Lindström, Magnus, ombudsman (fr.o.m. den 12 februari 1974)
Thurén, Torsten, universitetslektor (fr.o.m. den 12 februari 1974)
Ward, Bengt, lektor (fr.o.m. den 12 februari 1974)

Sekreterare:
Gunnmo, Alf, rektor (t.o.m. den 30 april 1975)

Direktiven för de sakkunniga, se 1974 års riksdagsberättelse U 55.

Utredningen har den 21 maj 1975 avgett betänkandet (SOU 1975:25) A jour. Om journalistutbildning.

Uppdraget är därmed slutfört.

32. Dansarutredningen (U 1973:09)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 mars 1973 för att utreda utbildning av dansare (se Post- och Inrikes tidn. den 29 mars 1973):

Ordförande:
Bosson-Nordbö, Maj, f.d. skolråd

Ledamöter:
Borg, Conny, balettchef
Hilton, Hans, direktör
Kåge, Maria, danspedagog
Obert, Gunilla, förbundssekreterare
von Rosen, Elsa-Marianne, balettchef
Runestam, Lilian, rektor
Svalberg, Gösta, dansare
Thulin, Karin, dansare

Experter:
Andersson, Siv, dansös (fr.o.m. den 21 januari 1975)
Arovén, Bessie, danspedagog (fr.o.m. den 1 maj 1974)
Arvidson, Gunilla, förste byråsekreterare (t.o.m. den 31 januari 1975)
Beck-Friis, Regina, operadansös (fr.o.m. den 11 februari 1975)
Boman, Birgit, danspedagog (fr.o.m. den 17 januari 1974)
Cramér, Ivo, balettchef (fr.o.m. den 21 januari 1975)
Fränckel, Pierre, rektor (fr.o.m. den 21 januari 1975)
Geddis-Zetterberg, Jean, danspedagog (fr.o.m. den 15 oktober 1974)
Gray, Barbara, danspedagog (fr.o.m. den 1 maj 1974)
Hedman, Rune, universitetslektor (fr.o.m. den 26 maj 1975)
Karina, Lilian, danspedagog (fr.o.m. den 11 februari 1975)
Lingons, Björn, ämneslärare (fr.o.m. den 17 januari 1974)
af Malmborg, Lars, kapellmästare (fr.o.m. den 26 maj 1975)
Malmsjö, Lena, studieledare (fr.o.m. den 15 oktober 1974)
Sjöberg, Britta, danspedagog (fr.o.m. den 11 februari 1975)
Sköld-Winqvist, Berit, premiärdansös (fr.o.m. den 21 januari 1975)
Strahl, Gunnel, adjunkt (fr.o.m. den 15 oktober 1974)
Thorén, Claes, docent (fr.o.m. den 13 januari 1975)
Wester, Lars, lärare (fr.o.m. den 21 januari 1975)
Zetterberg, Jan, dansare (fr.o.m. den 1 maj 1974)
Zielfelt, Inger, teaterlärare (fr.o.m. den 21 januari 1975)
Åsberg-Håfström, Margareta, koreograf (fr.o.m. den 21 januari 1975)
Åstrand, Per-Olof, professor (fr.o.m. den 13 januari 1975)

Sekreterare:
Norborg, Anne-Charlotte, förste byråsekreterare

Lokal: Svartmangatan 9, 4 tr., 111 29 Stockholm, tel. 11 21 81 (sekreteraren), 10 53 54 (kansli)

Direktiven för utredningen, se 1974 års riksdagsberättelse U 56.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit sju sammanträden. Därutöver har 13 sammanträden hållits med en särskild arbetsgrupp för frågan om gymnasial utbildning av dansare.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

33. 1974 års skolhälsovårdsutredning (U 1974:01)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 februari 1974 för att utreda skolhälsovårdens innehåll, organisation och huvudmannaskap (se Post- och Inrikes tidn. den 23 februari 1974):

Ordförande:
Wikström, Jan-Erik, förlagschef, f.d. led. av riksdagen

Ledamöter:
Berglund, Frida J., fru, led. av riksdagen
Charpentier, Agneta, departementssekreterare

Experter:
Brandt, Per-Åke, rektor (fr.o.m. den 11 oktober 1974)
Blomqvist, Helga, skolkurator (fr.o.m. den 11 oktober 1974)
Eek-Fock, Karin, skolöverläkare (fr.o.m. den 30 mars 1974)
Fellenius, Greta, skolkonsulent (fr.o.m. den 11 oktober 1974)
Greber, Ann Charlotte, studerande (t.o.m. den 25 november 1975)
Gustafsson, Stig, studerande (fr.o.m. den 11 oktober 1974)
Holmgren, Jacomien, (fr.o.m. den 11 oktober 1974)
Kåräng, Gösta, länsskolpsykolog (fr.o.m. den 11 oktober 1974)
Lindberg, Ulf, leg. läkare (fr.o.m. den 2 april t.o.m. den 30 juni 1975)
Lindgren, Gunilla, forskningsassistent (fr.o.m. den 23 oktober 1974)
Ljung, Bengt-Olov, professor (fr.o.m. den 1 juli 1974)
Möller, Tage, docent (fr.o.m. den 30 mars 1974)
Nilsson, Håkan, ombudsman (t.o.m. den 30 september 1975)
Nilsson, Åke, sekreterare (fr.o.m. den 30 mars 1974)
Nolander, Gudrun, skolhälsoassistent (fr.o.m. den 4 maj 1974)
Rollof, Sven-Ivar, skolöverläkare (fr.o.m. den 4 maj 1974)
Royen, Sverre N. H., direktör (fr.o.m. den 30 mars 1974)
Rådmark, Johan, studerande (fr.o.m. den 26 november 1975)
Wallgårda, Anna, studerande (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Åström, Kjell, gymnastikdirektör (fr.o.m. den 11 oktober 1974)
Örne, Ingegerd, sekreterare (fr.o.m. den 11 oktober 1974)

Sekreterare:
Lindahl, Lars, folkskollärare (fr.o.m. den 30 mars 1974)

Bitr. sekreterare:
Ahlgren, Rose-Marie, gymnastikdirektör (fr.o.m. den 1 juli 1974)

Lokal: Svartmangatan 9, 111 29 Stockholm, tel. 08/10 19 18 (Lindahl och Ahlgren)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse U 48.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit 15

sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete.

Enkätundersökning rörande skolpersonalens inställning till skolhälsovården är genomförd.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

34. Arbetsgruppen (U 1974:02) för beredande av vissa radio- och televisionsfrågor

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 april 1974 för beredande av vissa radio- och televisionsfrågor:

Ordförande:
Svensson, Gunnar, departementsråd

Ledamöter:
Andersson, Leif G., t.f. statssekreterare
Rollén, Berit, sekreterare
Tjernström, Sune, direktör

Sekreterare:
Hansson, Oloph A., direktör (fr.o.m. den 16 april 1974)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Arbetsgruppen slutförde sitt uppdrag i januari 1975.

35. Utlandsskoleutredningen (U 1974:03)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 31 maj 1974 för utredning rörande svensk undervisning i utlandet (se Post- och Inrikes tidn. den 8 juni 1974):

Ordförande
Alemyr, Stig R., folkhögskolerektor, led. av riksdagen

Ledamöter:
Karlsson, K. Gösta, rektor, led. av riksdagen
Rönnung, Catarina E. M., led. av riksdagen

Sekreterare:
Berggren, Anne Marie, fil. mag. (fr.o.m. den 1 september 1974)

Lokal: Svartmangatan 9, 111 29 Stockholm, tel. 08/11 75 73 (sekreteraren), 08/11 80 01 (kansli)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse U 50.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit 17 sammanträden samt företagit två studieresor omfattande skolorna i Paris, Madrid, Fuengirola, Genève, Gdünia, Rom och Alger.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

36. 1974 års lärarutbildningsutredning (U 1974:04)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 31 maj 1974 för att utreda lärarutbildningens mål, struktur och innehåll (se Post- och Inrikes tidn. den 25 juni 1974):

Ordförande:

Bosson-Nordbö, Maj, f.d. skolråd

Ledamöter:

Arfwedsson, Anders J., sekreterare (fr.o.m. den 1 september 1974)
Dahl, R. Birgitta, förste byråsekreterare, led. av riksdagen
Gustafsson, Lars I., universitetslektor, led. av riksdagen
Hansson, Bertil, lektor
Larsson, Lennart, utbildningschef (fr.o.m. den 1 september 1974)
Nordstrandh, Ove H., lektor, led. av riksdagen
Persson, Henry A., ombudsman (fr.o.m. den 1 september 1974)
Persson, Sten, sekreterare
Rogestam, Christina, avdelningschef, led. av riksdagen

Experter:

Berggren, Lennart, lektor (fr.o.m. den 1 september t.o.m. den 31 oktober 1975)
Björkman, Jerker, ombudsman (fr.o.m. den 2 januari 1975)
Christofferson, Birger, rektor (fr.o.m. den 20 mars 1975)
Eklund, Solveig, fritidspedagog (fr.o.m. den 20 mars 1975)
From, Hans-Sören, studerande (fr.o.m. den 29 april 1975)
Gleisner, Margareta, fil. kand. (fr.o.m. den 1 september t.o.m. den 15 november 1975)
Gran, Bertil, lektor (fr.o.m. den 20 mars 1975)
Javette, Bo, ombudsman (fr.o.m. den 2 januari 1975)
Karlsland, Bernt, adjunkt (fr.o.m. den 27 oktober 1975 t.o.m. den 30 juni 1976)
Knocke, Wuokko, fil. kand. (fr.o.m. den 1 september t.o.m. den 15 november 1975)
Kristoffersson, Tord, lektor (fr.o.m. den 27 oktober 1975 t.o.m. den 30 juni 1976)
Lareke, Carl-Axel, lektor (fr.o.m. den 2 januari 1975)
Lunde, Ingrid, kanslichef (fr.o.m. den 2 januari 1975)

Nilsson, Ingemar, skolkonsulent (fr.o.m. den 27 oktober 1975 t.o.m. den 30 juni 1976)
Nilsson, Lars G., utredningssekreterare (fr.o.m. den 2 januari 1975)
Nordin, Karl-Anders, lektor (fr.o.m. den 20 mars 1975)
Pettersson, Lennart, skolinspektör (fr.o.m. den 27 oktober 1975 t.o.m. den 30 juni 1976)
Stahle, Gun, fil. lic. (fr.o.m. den 15 oktober 1974)
Svingby, Gunilla, fil. lic. (fr.o.m. den 1 september 1975)
Vikhoff, Brita, mellanstadielärare (fr.o.m. den 27 oktober 1975 t.o.m. den 30 juni 1976)
Wallin, Erik, bitr. professor (fr.o.m. den 1 september 1975)
Zetterlund, Sven, skoldirektör (fr.o.m. den 29 april 1975)
Åberg, Gertrud, småskollärare (fr.o.m. den 27 oktober 1975 t.o.m. den 30 juni 1976)
Åkerström, Göran, vik. metodiklärare (fr.o.m. den 27 oktober 1975 t.o.m. den 30 juni 1976)

Sekreterare:
Österling, A. Olov (Olle), rektor (fr.o.m. den 15 augusti 1974)

Bitr. sekreterare:
Eklund, Harald, lektor (fr.o.m. den 1 november 1974)
Lekander-Isacsson, Gunilla, fil. mag. (fr.o.m. den 1 september 1975)
Ternström, Anders, skolkonsulent (fr.o.m. den 15 oktober 1974)

Lokal: Skeppargatan 51, 114 58 Stockholm, tel. 63 68 33 (Österling), 63 68 36 (Eklund), 63 68 35 (Ternström), 63 68 34 (kansli)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse U 51.

Tilläggsdirektiv (anförande av statsrådet Hjelm-Wallén till protokoll vid regeringssammanträde den 20 november 1975):

I direktiven (1975 års kommittéberättelse s. 387 ff) till 1974 års lärarutbildningsutredning förutsatte jag att vissa frågor om utredningens uppdrag skulle preciseras senare, nämligen dels frågan om vilka lärarutbildningar som skulle omfattas av uppdraget, dels frågan om huruvida utredningen skulle kunna framlägga förslag till en genomgripande förändring av lärarutbildningens stadieinriktning. Jag avser nu att ta upp dessa frågor och vissa andra frågor som har aktualiserats av statsmakternas beslut under våren 1975.

Utredningens uppdrag omfattar enligt direktiven frågor om mål, struktur, innehåll och inre organisation i klass- och ämneslärarutbildningen. För att nå enhetlighet i lärarutbildningen bör dock utredningens överväganden i fråga om allmänna mål och struktur avse utbildning av lärare för alla stadier och ämnen i skolan. Personalutbildningen för förskola och fritidsverksamhet har behandlats av 1968 års barnstugeutredning i betänkandet (SOU 1975:67) Utbildning i samspel. Lärarutbildningsutredningens allmänna överväganden bör avse även dessa utbildningar.

I direktiven till lärarutbildningsutredningen anfördes att utbildningen av lärare i barnkunskap, dramatik, hemkunskap, gymnastik, musik, slöjd och

teckning hade behandlats av 1968 års lärarutbildningskommitté i betänkandet (SOU 1972:92) Fortsatt reformering av lärarutbildningen, samt att denna kommittés förslag då bereddes i utbildningsdepartementet. Statsmakterna har under våren 1975, med utgångspunkt i detta förslag, beslutat om försöksverksamhet med tvåämnesutbildning av gymnastik- och hushållslärare (prop. 1975:24, UbU 1975:14, rskr 1975:159). Riksdagen har i samband därmed också uppdragit åt regeringen att anordna sådan försöksverksamhet även för slöjdlärare.

1. I propositionen anförde jag att, mot bakgrund av den syn på lärarutbildningen som jag redovisade i direktiven till lärarutbildningsutredningen, det är naturligt att utredningen nu även behandlar de utbildningar som hade utretts av lärarutbildningskommittén. Riksdagen hade inte något att erinra mot detta uttalande. Utredningen bör således, inom ramen för sitt uppdrag, behandla utbildningen av lärare i barnkunskap, barn- och ungdomskunskap, bostads/miljökunskap, dramatik, ergonomi, familjekunskap, formgivning, gymnastik, hemkunskap, konsumentkunskap, kostkunskap, slöjd, teckning och textilkunskap, samt i delar av ämnena ekonomi, konst och konst- och musikhistoria. Det material som har framlagts av lärarutbildningskommittén i betänkandena (SOU 1972:92) Fortsatt reformering av lärarutbildningen och (SOU 1972:92) Förslag till studieplaner bör ligga till grund för arbetet. I fråga om dessa utbildningar bör utredningen ta upp frågor om mål, struktur, innehåll och inre organisation samt de övriga frågor som har angivits i direktiven. Utredningen bör även avge förslag till förändringar i fråga om behörighet, urval och antagning på grundval av statsmakternas beslut om reformering av högskoleutbildningen (prop. 1975:9, UbU 1975:17, rskr 1975:179). Jag avser att senare återkomma med precisering av uppdraget i detta avseende. Musiklärarutbildningen utreds f. n. av organisationskommittén för högre musikutbildning (OMUS) som beräknas framlägga förslag under våren 1976. Lärarutbildningsutredningen bör dock, som tidigare nämnts, innefatta musiklärarutbildningen, liksom övrig lärarutbildning och även utbildningen av fritidspedagoger i sina allmänna överväganden. Därvid bör självfallet samråd äga rum med OMUS.

2 I direktiven till lärarutbildningsutredningen anförde jag att frågan huruvida lärarutbildningen i framtiden i lika hög grad som nu skulle återspegla stadiestrukturen var en given uppgift för de sakkunniga. Samtidigt framhöll jag emellertid att de sakkunniga, om de skulle finna skäl för mer genomgripande förändringar i fråga om stadieinriktningen, borde anmäla detta för Kungl. Maj:t. Därvid borde skäl för och emot en sådan förändring redovisas liksom tänkbara konsekvenser för de redan utbildade lärarna.

Utredningen har i skrivelse den 24 april 1975 anhållit att regeringen godkänner att utredningen i sin fortsatta verksamhet mer detaljerat utreder frågan om lärarutbildningens stadieinriktning. De sakkunniga tar i skrivelsen inte ställning till frågan huruvida en förändring av lärarutbildningens stadieinriktning bör göras men anser det angeläget att i sitt fortsatta arbete få pröva frågan närmare. Utredningen understryker också att frågan hänger nära samman med andra centrala problem på lärarutbildningens område.

För egen del anser jag mot denna bakgrund att de sakkunniga i sitt fortsatta arbete bör närmare utreda en förändring av nuvarande stadieinriktning inom lärarutbildningen.

3 Jag övergår nu från de frågor som har berörts i direktiven till lärarutbildningsutredningen till frågor som har aktualiserats av

statsmakternas beslut under våren 1975. Lärarutbildningskommittén föreslog i sitt betänkande att minst ett års erfarenhet av förvärvsarbete skulle vara särskilt behörighetskrav för tillträde till lärarhögskolas ämneslärarlinje. I prop. 1975:24 anförde jag att jag i likhet med kommittén anser att lärare genom arbetslivserfarenhet kan öka sin förståelse för bl. a. sociala förhållandens inverkan på elevernas utveckling samt att erfarenhet från arbetslivet är särskilt väsentlig för lärare, eftersom dessa annars kanske aldrig får tillfälle att lära känna andra arbetsplatser än skolan. Utbildningsutskottet instämde i sitt betänkande i denna uppfattning. Med detta synsätt är erfarenhet från arbetslivet lika betydelsefull för alla lärarkategorier. Landsorganisationen i Sverige (LO) har i skrivelse den 25 september 1975 framhållit att de som kommer att fungera som lärare bör ha en så god bild som möjligt av hur arbetslivet utanför skolan verkar i praktiken, eftersom de skall förbereda eleverna för kommande verksamhet i samhället och arbetslivet. LO föreslår därför att lärare obligatoriskt skall ha något års erfarenhet av arbetslivet innan de kan erhålla tjänst i skolan.

Enligt riksdagens beslut om reformering av högskoleutbildningen skall arbetslivserfarenhet ges meritvärde vid antagningen till i princip all högre utbildning. En hel del svårigheter är emellertid förknippade med att införa arbetslivserfarenhet som ett ovillkorligt behörighetskrav för tillträde till all lärarutbildning. Problemen gäller både förhållanden inom utbildningen och effekterna på arbetsmarknaden. Jag anser ändå att det vore värdefullt för skolan om lärarna hade erfarenhet från arbetslivet utanför skolan. Därför bör lärarutbildningsutredningen pröva möjligheterna att införa obligatorisk arbetslivserfarenhet som ett led i all lärarutbildning. Alternativt bör prövas om krav på arbetslivserfarenhet skall uppställas för tillträde till lärarutbildning eller för behörighet till lärartjänst.

4 I direktiven till lärarutbildningsutredningen anförde jag vidare att de sakkunniga borde lägga fram de förslag till förändringar av den inre organisationen av lärarutbildningarna som kunde behövas för att förverkliga de sakkunnigas förslag. Utredningen bör även, enligt direktiven, beakta vilka åtgärder som behöver vidtas för t. ex. en återkommande fortbildning av lärarutbildare. Lärarutbildningskommittén lade i sitt slutbetänkande Utbildning av lärarutbildare (SOU 1973:42) fram förslag bl. a. till befattningsutbildning av lärarutbildare. I prop. 1975:24 anförde jag att lärarutbildningsutredningen i sitt arbete bör beakta dessa förslag och att jag avser att ta ställning till dem i samband med behandlingen av utredningens förslag. Riksdagen hade i sitt ställningstagande inte någon erinran häremot.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit sju sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete. Därutöver har elva sammanträden hållits med en särskild arbetsgrupp för frågan om planering av en eventuell inledande praktisk-pedagogisk utbildningsdel gemensam för olika lärarutbildningar (IPP).

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

37. Forskarutbildningsutredningen (U 1974:06)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 19 april 1974 för att utreda vissa frågor rörande forskarutbildningen m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 8 juni 1974):

Ordförande:

Gadd, P. E. Arne, revisionsdirektör, led. av riksdagen

Ledamöter:

Eliasson, Anna B., fil. mag., led. av riksdagen
Gradin, Anita I., departementssekreterare, led. av riksdagen
Lindahl-Kiessling, Kerstin M., professor
Magnusson, David, professor
Karlberg, Bengt, docent
Lagneborg, Rune, professor

Experter:

Adamson, Rolf E., professor (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Arfwedsson, Anders J., sekreterare (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Axelsson, Sigbert, docent (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Bengtsson, Erik B., tekn. dr (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Berndt, Sune B., professor (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Bjerninger, Sigfrid, professor (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Bollmark, Per Å., ombudsman (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Brink, Inge, universitetslektor (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Bylund, B. Erik M., professor (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Canarp, Curt S. T., byråchef (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Dahl, Sonja M., departementssekreterare (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Eberson, Lennart, bitr. professor (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Edin, Karl Axel, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Edwardsson, Einar P., byråchef (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)

Egardt, Peter A. N., studievägledare (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Ericsson, Britta M., byrådirektör (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Erlander, Sven B., professor (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Erngren, Birgit, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Friborg, Göran O., byrådirektör (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Graninger, B. E. Göran, utbildningsledare (fr.o.m. den 22 augusti 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Gustafsson, Gunnel R. J., universitetslektor (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Hammarland, L. E. Thore, universitetslektor (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Hansson, K. Gabriella, byrådirektör (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Hedelin, Per H., civilingenjör (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Helmfrid, Staffan, professor (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Hemlin, H. Egon, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Henriksson, J. Lars G., fil. stud. (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Holmberg, Åke E. V., professor (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Härnqvist, Kjell, professor (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Janson, Tore, t.f. professor (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Jennische, Per, assistent (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Jiewertz, Bengt K. O., tekn. lic. (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Jonson, Göte K., sekreterare (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Jonsson, Bo E., sekreterare (fr.o.m. den 22 augusti 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Kirsebom, Bjarne A., kanslisekreterare (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Klette, Hans, universitetslektor (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)

Lager, Ingegerd E., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Landberg, Hans W., docent (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Larsson, Hans F., ombudsman (fr.o.m. den 22 augusti 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Lind, K. Ingemar B., universitetslektor (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Lindqvist, F. Ingvar, professor (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Lundqvist, Dick O. R., direktör (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Malmer, Nils J., professor (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Marcusson, Sten G., sekreterare (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Meijer, Hans A. G., professor, rektor (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Munkhammar, Inger M., byrådirektör (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Nilsson, Lars G., byrådirektör (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Nyström, Lennart, sekreterare (fr.o.m. den 22 augusti 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Odén, A. Birgitta, professor (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Ohlsson, J. S. Ragnar, forskningschef (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Poppius, Hans D., byråchef (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Rubenowitz, Sigvard, professor (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Rundgren, G. Frithiof, professor (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Sköld, Mauritz, sekreterare (fr.o.m. den 22 augusti 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Sollén, Åke, fil. kand. (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Starfelt, Nils G., direktör (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Starkerud, Lars, sekreterare (fr.o.m. den 22 augusti 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Stråby, Kerstin B., universitetslektor (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Svartvik, Jan L., professor (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)

Thiberg, Sven O. R., professor (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Thorén, S. Marianne F., departementssekreterare (fr.o.m. den 22 augusti 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Thun, John-Erik, universitetslektor (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Täljedahl, Inge-Bert, docent (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Uhler, Jan E., docent (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Unger, Lars E., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Wahlgren, U. Iwan B., avdelningschef (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Wessman, B.-M. Yvonne, byrådirektör (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Westerlund, Uno, ombudsman (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Westin, Gunnar T., professor (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Wijkman, E. Gunnar B., universitetsråd (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Wikman, Sven, tekn. lic. (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Zachrisson, Uno, professor (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Åhgren-Lange, Ulla H., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)
Öhlund, Per T., byrådirektör (fr.o.m. den 12 maj 1975 t.o.m. den 31 mars 1976)

Sekreterare:
Franzén, S. Anders, departementssekreterare (fr.o.m. den 19 september 1974)

Bitr. sekreterare:
Andersson, B. E. Christer, fil. kand. (fr.o.m. den 28 augusti 1975)
Major, Anders, socionom (fr.o.m. den 1 april 1975)
Svensson, Roger G. I., förste byråsekreterare (fr.o.m. den 14 april 1975)

Lokal: Svartmangatan 9, 2 tr., 111 29 Stockholm, tel. 08/21 59 27 (Franzén), 21 56 24 (Andersson), 20 81 27 (Major), 11 80 02 (Svensson), 10 24 83 och 20 97 37 (kansli)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse U 53.

Tilläggsdirektiv (anförande av statsrådet Zachrisson till protokoll vid regeringssammanträde den 14 augusti 1975):

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 19 april 1974 tillkallade jag sakkunniga för utredning av vissa frågor rörande forskarutbildningen m. m. (Forskarutbildningsutredningen, U 1974:06). Enligt sina direktiv skall de sakkunniga beträffande utbildningen efter grundexamen (motsv.) behandla fem huvudområden, nämligen dimensionering, rekrytering, differentiering, studiefinansiering samt anknytningen till forskning utanför högskolan. De sakkunniga skall också ta upp frågan om utformningen av forskarkarriären. I direktiven framhöll jag att vissa tilläggsdirektiv till de sakkunniga skulle kunna bli aktuella sedan regeringen och riksdagen tagit ställning till de förslag 1968 års utbildningsutredning lagt fram.

Riksdagen har sedermera fattat beslut med anledning av regeringens proposition om reformering av högskoleutbildningen m. m. (prop. 1975:9, UbU 1975:17, rskr 1975:179).

Riksdagens beslut innebär bl. a. att högskoleutbildningen fr. o. m. den 1 juli 1977 kommer att omfatta också en rad utbildningslinjer som f. n. inte har någon naturlig fortsättning ovanför grundutbildningsnivån. Denna nya struktur hos högskoleutbildningen förändrar förutsättningarna för rekryteringen till forskarutbildning och annan utbildning efter grundexamen (motsv.). Det är enligt min mening angeläget att man inom hela högskolan utvecklar möjligheter att gå vidare till sådan utbildning. Detta är, som jag berört i prop. 1975:9 (s. 424), av betydelse både för att bredda inriktningen av högskolans forskning och forskarutbildning och för att ge även andra grundutbildningar än dem som återfinns inom den traditionella universitets- och högskoleorganisationen en naturlig anknytning till vetenskaplig verksamhet.

Den önskvärda utvecklingen kan med all sannolikhet i många fall förverkligas inom ramen för utbildning som redan nu anordnas på forskarutbildningsnivå. Härvid uppstår dock särskilda problem vad gäller behörighet, förkunskaper och urval. Man måste emellertid också räkna med att det för en del högskoleutbildningar inte finns någon lämpligt utformad påbyggnadsutbildning inom den nuvarande organisationen. I debatten har exempelvis ofta pekats på behovet av forskning och forskarutbildning inom de för socionomutbildningen centrala metodämnena.

Forskarutbildningsutredningen bör mot denna bakgrund pröva i vilken utsträckning åtgärder bör vidtas för att inom den nya högskolan möjliggöra övergång till befintlig utbildning över grundexamensnivå från utbildningslinjer som i dag inte har någon naturlig fortsättning. Utredningen bör också pröva frågan om åtgärder för att säkerställa förutsättningarna för att nya påbyggnadsutbildningar kommer till stånd inom områden där behov härav finns. En viktig fråga vid sistnämnda prövning är om en ordning, där forskningens och forskarutbildningens planering m. m. är knuten till nuvarande fakulteter/sektioner, ger en ändamålsenlig grund för den önskade utvecklingen. De organisatoriska ramarna för forskning och forskarutbildning inom högskolan blir sålunda aktuella i sammanhanget.

Riksdagens förut nämnda beslut innebär att vissa mindre förändringar skall göras i planerings- och ledningsorganisationen för forskning och forskarutbildning inom högskolan såvitt avser utbildningsdepartementets område. Tills vidare skall emellertid fakultets/sektionsindelningen ligga till grund för organisationen i denna del. I prop. 1975:9 framhöll jag (s. 524) att frågan om utredning av högskolans organisation för forskning och forskarutbildning borde övervägas mot bakgrund av bl. a. den år 1972 tillkallade forskningsrådsutredningens (U 1972:02) numera avgivna förslag och också med beaktande av forskarutbildningsutredningens arbete. Vad

jag anförde på denna punkt lämnades utan erinran av riksdagen.

Forskarutbildningsutredningen har enligt sina direktiv i uppdrag att utarbeta förslag till ett system för dimensionering av utbildningen ovanför grundexamensnivån vid universitet och högskolor. Denna fråga har samband med kompetensfördelningen mellan olika nivåer och organ inom högskoleorganisationen. Den berör också systemet för fördelning av resurser och utformningen av den administrativa regleringen av forskarutbildningen. Inom många områden påverkar dimensioneringen av forskarutbildningen direkt forskningsvolymen, eftersom de studerande i sådan utbildning utför en inte oväsentlig del av forskningsarbetet. Det finns också i andra avseenden ett nära samband mellan forskning och forskarutbildning när det gäller utformningen av högskolans organisation och verksamhet.

Man kan, som jag berörde i prop. 1975:9 (s. 524), ifrågasätta om den nuvarande fakultets/sektionsorganisationen svarar mot de krav man bör ställa på högskolans planerings- och ledningsorganisation för forskning och forskarutbildning i perspektivet av det senaste årtiondets vetenskapliga utveckling. Det är inte minst önskvärt att finna ändamålsenliga former för att stimulera framväxten av mångvetenskapliga forskningsprojekt inom universitetsorganisationen. Jag vill i detta sammanhang erinra om att regeringen nyligen uppdragit åt universitetet i Linköping att utreda frågan om en tvärvetenskapligt och tematiskt orienterad forskningsorganisation inom i första hand de områden som representeras av den filosofiska fakulteten där.

Forskningsrådsutredningen har i sitt i april 1975 avlämnade betänkande (SOU 1975:26) Forskningsråd föreslagit vissa sammanföranden av befintliga forskningsråd. Utredningen har också tagit upp frågan om de möjligheter till samverkan och samplanering i forskningsfrågor som finns på olika nivåer inom universitetsorganisationen. Utredningen konstaterar att den starka decentralisering av ansvaret för forskning vid universitet och högskolor som nuvarande organisation innebär har en rad fördelar men att behovet av gränsöverskridande, sammanhållande och samplanering inom denna organisation också nära berör rådsorganisationen och dess möjligheter att arbeta med universitetsorganisationen som bas.

Enligt min mening bör mot den angivna bakgrunden utformningen på längre sikt av planerings- och ledningsorganisationen för forskning och forskarutbildning inom högskolan nu tas upp till överväganden, såvitt gäller utbildningsdepartementets område. Dessa överväganden bör innefatta såväl frågan om vilken indelning av verksamhetsområdet forskning och forskarutbildning som bör ligga till grund för organisationen som frågan om omfattningen av och formerna för inflytande för olika intressen. Med hänvisning till vad jag anfört om sambandet mellan forskarutbildningsutredningens uppgifter och de nu aktuella frågorna anser jag att utredningsarbetet även i dessa frågor bör anförtros forskarutbildningsutredningen. Jag erinrar i sammanhanget om att den centrala organisationskommittén (U 1975:04) för högskolereformen har i uppdrag att överväga frågor om nämnder för forskning och forskarutbildning inom ramen för den nuvarande fakultets/sektionsorganisationen. Kommittén skall i dessa frågor samråda med forskarutbildningsutredningen.

Riksdagens beslut med anledning av prop. 1975:9 innebär bl. a. att ett samspel mellan grundläggande utbildning och forskning/forskarutbildning bör komma till stånd över hela fältet av högskoleutbildning samt att de

organisatoriska förutsättningarna för ett sådant samspel bör kartläggas (UbU 1975:17 s. 23).

Frågan om den grundläggande utbildningens forskningsanknytning berör på flera områden forskarutbildningsutredningens arbete. Den hänger för det första samman med förekomsten av för den grundläggande utbildningen relevant forskning och forskarutbildning. I detta avseende anknyter frågan till vad jag i det föregående anfört med anledning av vidgningen av högskolebegreppet. Den är vidare sammankopplad med utformningen av planerings- och ledningsorganisationen inom högskolan och de förutsättningar för samband mellan grundläggande utbildning och forskning/forskarutbildning som denna organisation ger. Frågan om grundutbildningens forskningsanknytning berör slutligen tjänsteorganisationen inom högskolan. Som utbildningsutskottet framhållit är det viktigt att en översyn av tjänsteorganisationen utgår från att så långt möjligt alla lärare i grundutbildningen skall ha anknytning till forskning.

Forskarutbildningsutredningen bör i anslutning till sitt arbete inom de nämnda områdena särskilt beakta frågan om den grundläggande högskoleutbildningens forskningsanknytning. Vad beträffar tjänsteorganisation bör utredningens arbete utgå från att de betydande vinster för den pedagogiska verksamheten vid universitet och högskolor inte skall äventyras, vilka uppnåddes genom statsmakternas beslut år 1958 om inrättande av lärartjänster, för vilka vetenskaplig kompetens krävs men vilka samtidigt i första hand är avsedda för grundläggande utbildning (prop. 1958: 104, SU 1958:B 48, rskr 1958:B 76).

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit sju sammanträden samt haft överläggningar med berörda läroanstalter. Därutöver har utredningens sju referensgrupper hållit vardera tre sammanträden. Utredningen har företagit en studieresa till Storbritannien.

Utredningen har den 18 juni 1975 avgett betänkandet (Ds U 1975:11) Utbildningsbidrag för doktorander. Förslag till provisorisk förstärkning av studiestödet inom forskarutbildningen.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

38. Organisationskommittén (U 1974:07) för riksantikvarieämbetet och vissa museer

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 12 juli 1974 för riksantikvarieämbetet och vissa museer:

Ordförande:

Svensson, S. Gunnar, departementsråd

Ledamöter:

Engman, Jan G., avdelningschef

Petri, Gunnar G. B., kansliråd

Experter:

Biörnstad, Margareta, överantikvarie (fr.o.m. den 7 oktober 1974)

Bjurström, Per G., förste intendent (fr.o.m. den 15 mars 1975)
Eriksson, Arne, ombudsman (fr.o.m. den 7 oktober 1974)
Gyllensvärd, Bo V., museidirektör (fr.o.m. den 15 mars 1975)
Hedqvist, Eric H., förste byråsekreterare (fr.o.m. den 15 mars 1975)
Inger, Björn J. P. B., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 juli 1975)
Isaksson, P. Olov, museidirektör (fr.o.m. den 7 oktober 1974)
Ljungberg, Sven H., byrådirektör (fr.o.m. den 15 mars 1975)
Norberg, Dag L., professor (fr.o.m. den 7 oktober 1974)
Nordenson, Eva V., t.f. överintendent (fr.o.m. den 15 mars 1975)
Olsson, Anthe, hantverkare (fr.o.m. den 7 oktober 1974)
Pålsson, E. Roland, riksantikvarie (fr.o.m. den 7 oktober 1974)
von Schantz, K. Philip G., professor (fr.o.m. den 15 mars 1975)
Styrenius, Carl-Gustaf Y., museiföreståndare (fr.o.m. den 7 oktober 1974)
Trotzig, C. J. Gustaf, förste antikvarie (fr.o.m. den 7 oktober 1974)

Sekreterare:
Rönström, B. Thomas, departementssekreterare

Bitr. sekreterare:
Jonsson, Anita L., kanslisekreterare

Lokal: Utbildningsdepartementet, Mynttorget 1, Fack, 103 10 Stockholm, tel. 08/763 17 43 (Rönström), 763 17 59 (Jonsson)

Direktiven för kommittén, se 1975 års kommittéberättelse U 54.

Kommittén har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit 19 sammanträden.

Kommittén har i december 1975 avgett betänkandet (Ds U 1975:16) Statens konstmuseer.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

39. Radioutredningen (U 1974:08)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 juni 1974 för utredning om radions och televisionens fortsatta utveckling (se Post- och Inrikes tidn. den 19 juli 1974):

Ordförande:
Andersson, Leif G., t.f. statssekreterare (t.o.m. den 31 mars 1975)
Löwbeer, Hans, universitetskansler (fr.o.m. den 1 april 1975)

Ledamöter:
Björck, Anders P.-A., redaktör, led. av riksdagen
Engman, Barbro B., led. av riksdagen/s
Ferm, Anders, förlagschef

Leander, B. E. Ingemar, folkskollärare, led. av riksdagen
Mattsson, Kjell A., led. av riksdagen
Molin, Björn A., docent, led. av riksdagen

Experter:
Assarson, Per, hovrättsassessor (fr.o.m. den 15 november 1974)
Boethius, A. V. Monica, redaktör (fr.o.m. den 15 november 1974)
Byggdal, G. Torsten, redaktör (fr.o.m. den 15 november 1974)
Carlson, John-Sune, producent (fr.o.m. den 20 januari 1975)
Dahlberg, Hans, redaktionschef (fr.o.m. den 20 januari 1975)
Enquist, Per Olov, författare (fr.o.m. den 15 november 1974)
Eurenius, Birgitta I., byrådirektör (fr.o.m. den 15 oktober 1975)
Forsell, Torbjörn, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 15 oktober 1975)
Furuhagen, Hans (Hatte) F. G., redaktör (fr.o.m. den 15 november 1974)
Gerle, Hans E., budgetchef (fr.o.m. den 15 november 1974)
Göransson, Bengt, direktör (fr.o.m. den 15 november 1974)
Hadenius, Stig G., docent (fr.o.m. den 15 november 1974)
Hammar, Carl-Filip, revisionsdirektör (fr.o.m. den 15 november 1974)
Hansson, Oloph A., direktör (fr.o.m. den 1 september 1975)
Hemberg, B. S. Eskil, tonsättare (fr.o.m. den 15 november 1974)
Holmbäck, M. Bure O., utredningschef (fr.o.m. den 15 oktober 1975)
Höijer, Björn, fil. dr (fr.o.m. den 15 november 1974)
Ivre, Ivar G. E., planeringschef (fr.o.m. den 15 november 1974)
Jackert, Claes Sturesson, organisationsdirektör (fr.o.m. den 15 april 1975)
Kampmann, Hack, programredaktör (fr.o.m. den 15 november 1974)
Kleberg, Carl-Johan V. E. M., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 15 november 1974)
Kranz, Leif, regissör (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Körner, Sten G., landsarkivarie (fr.o.m. den 15 oktober 1975)
Lannegren, Göran S., departementssekreterare (fr.o.m. den 15 november 1974)
Larsson, P. Härje, informationschef (fr.o.m. den 15 november 1974)
Lång, Carl-Olof A., programråd (fr.o.m. den 15 november 1974)
Mannheimer, Carin B., regissör (fr.o.m. den 15 november 1974)
Nilsson, Olle, chefredaktör (fr.o.m. den 1 september 1975)
Olsson, Agne Henry O., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 november 1975)
Pennlöv, Jan I., hovrättsassessor (fr.o.m. den 10 september 1975)
Sanfridsson, K. I. Arne, driftschef (fr.o.m. den 15 november 1974)
Sjögren, Henrik A. S., informationschef (fr.o.m. den 15 november 1974)
Stenbeck, I. Magnus (Manne) G., planeringschef (fr.o.m. den 15 november 1974)
Svensson, Bo E., hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 november 1975)
Tjernström, Sune, direktör (fr.o.m. den 15 november 1974)
Westerståhl, H. Jörgen, professor (fr.o.m. den 15 november 1974)

Wärneryd, Karl-Erik, professor (fr.o.m. den 15 november 1974)

Sekreterare:
Göransson, Lars O., byrådirektör (fr.o.m. den 15 september 1974)

Bitr. sekreterare:
Hultén, A. Olof, ekon. lic. (fr.o.m. den 7 oktober 1974)
Källqvist, Åke, utredningsledare (fr.o.m. den 15 april 1975)
Nilsson, S. Lennart, universitetslektor (fr.o.m. den 1 december 1974)
Sundkvist, Leif, civilekonom (fr.o.m. den 15 oktober 1974)

Lokal: Storkyrkobrinken 2-4. Postadress: Utbildningsdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 08/763 10 00

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse U 55.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit 14 sammanträden. Därutöver har ett 60-tal sammanträden hållits inom utredningens olika arbetsgrupper.

Utredningen har företagit en studieresa till Österrike och Storbritannien.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

40. Arbetsgruppen (U 1974:09) för beredande av vissa frågor rörande samarbetet mellan staten och Hermods korrespondensinstitut

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 juli 1974 för beredande av vissa frågor rörande samarbetet mellan staten och Hermods korrespondensinstitut:

Ordförande:
Pettersson, N. Lennart, fil. kand., led. av riksdagen

Ledamöter:
Andersson, Leif G., tf. statssekreterare
Jacobson, Bengt, undervisningsråd

Experter:
Andersson, Johnny, kansliråd (fr.o.m. den 26 augusti 1974)
Beijer, Elof, utredningschef (fr.o.m. den 10 september 1974)
Holmberg, Börje, direktör (fr.o.m. den 10 september 1974)
Lundh, Jan Henrik, direktör (fr.o.m. den 10 september 1974)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Arbetsgruppen har den 15 april 1975 avgett en rapport (Ds U 1975:7) Samverkan mellan staten och Hermods.

Uppdraget är därmed slutfört.

41. Utredningen (U 1974:10) om andlig vård

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 12 juli 1974 för utredning rörande den andliga vården vid sjukhusen och vid kriminalvårdens anstalter (se Post- och Inrikes tidn. den 3 augusti 1974):

Ordförande:
Gustafsson, M. Gunnar, generaldirektör, led. av riksdagen

Ledamöter:
Aglert, Per Arne, pastor
Danielson, Åke, kriminalvårdsdirektör
Färm, Hilding G. E. A., landstingsråd
Grape, Karl Gunnar, kontraktsprost
Göransson, Bertil, landstingsråd
Jacobsson, Ulla, biträdande professor, led. av riksdagen

Sekreterare:
Göransson, C. Göran N., stiftssekreterare (fr.o.m. den 12 december 1974)

Lokal: Domkapitlet i Lund, Kraftstorg 12, Fack, 221 01 Lund, tel. växel 046/13 50 50 (sekreteraren), 08/37 26 00 (ordföranden)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse U 57.

Utredningen har under iden november 1974 - oktober 1975 hållit tre sammanträden. Den har även anordnat en "hearing" med sjukvårdspersonal m. fl. inom Malmöhus läns landstingsområde samt studerat sjukhuskyrkans verksamhet i Göteborg vid studiebesök där.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

42. Arbetsgruppen (U 1974:11) för vissa kulturminnesvårds- och museifrågor

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 25 oktober 1974 för vissa kulturminnesvårds- och museifrågor:

Ordförande:
Lindahl, Jan-Mats, departementssekreterare

Ledamöter:
Biörnstad, Margareta, överantikvarie
Gustafsson, Stig A., ombudsman
Hallerdt, Björn, landsantikvarie
Tornborg, Curt G. F., kansliråd
Wandén, Stig, departementssekreterare

Experter:
Hedqvist, Eric H., förste byråsekreterare (fr.o.m. den 20 januari 1975)
Inger, Björn J. P. B., hovrättsassessor (t.o.m. den 30 juni 1975)
Kleberg, Carl-Johan V. E. M., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 10 april 1975)

Sekreterare:
Rönström, B. Thomas, departementssekreterare

Bitr. sekreterare:
Annell, G. Kristina, kammarrättsfiskal
Jonsson, Anita L., kanslisekreterare

Direktiven för arbetsgruppen, se 1975 års kommittéberättelse U 58.

Arbetsgruppen har under tiden november 1974 - juni 1975 hållit 13 sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörts av arbetsgruppens arbete.

Arbetsgruppen har den 13 juni 1975 avgett betänkandet (Ds U 1975:9) Regional kulturminnesvård och museiverksamhet.

Uppdraget är därmed slutfört.

43. Utredningen (U 1975:01) rörande viss klinisk odontologisk verksamhet

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 20 december 1974 för att utreda organisationen av den kliniska verksamhet som bedrivs i anslutning till odontologisk utbildning och forskning (se Post- och Inrikes tidn. den 31 januari 1975):

Ordförande:
Olsson, Bengt K., landshövding

Ledamöter:
Egelstedt, Ingemar, förste sekreterare
Hedlin, John W. A., medicinalråd
Hedlund, Bengt N. R., kommunalråd
Lundberg, K. Max, professor
Rydback, Lennart, överdirektör

Experter:
Artbäck, Erland, intendent (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Sjöström, Folke, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Wedel, Bengt, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1975)

Sekreterare:
Strandell, Hans V., departementssekreterare (fr.o.m. den 15 maj 1975)

Lokal: Storkyrkobrinken 2-4. Postadress: Utbidlningsdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm, tel. 08/763 10 00 (växel), 763 23 96 (sekreteraren)

Direktiv (anförande av statsrådet Zachrisson till statsrådsprotokollet den 20 december 1974):

Fr. o. m. den 1 januari 1974 regleras folktandvården i en särskild lag, folktandvårdslagen (SFS 1973:457). Enligt denna lag har landstingskommun och kommun som ej tillhör landstingskommun tandvårdsansvar för alla barn och ungdomar upp till och med det år då de fyller nitton år, tills vidare begränsat till åldrarna sex till och med sexton år, samt ansvar för specialisttandvården. För barnen skall tandvården vara avgiftsfri. Huvudmännen skall i övrigt tillhandahålla tandvård för vuxna i lämplig omfattning.

Samtidigt har en allmän tandvårdsförsäkring införts. Den omfattar alla försäkrade över nitton år, i ett inledningsskede även åldersgruppen sjutton till och med nitton år. Patienten och försäkringen betalar i regel hälften vardera av beloppen i en av Kungl. Maj:t särskild fastställd tandvårdstaxa (1973:638).

Åtgärder har vidtagits för en förstärkning av folktandvårdens resurser så att en allt större del av vårdefterfrågan skall kunna tillgodoses inom den av samhället organiserade tandvården.

En hög utbildningskapacitet vid de odontologiska fakulteterna har varit av grundläggande betydelse vid utbyggnaden av folktandvården. Under den senaste tioårsperioden har antalet intagningsplatser till tandläkarutbildning i landet nära fördubblats och uppgår f. n. till 500 per läsår.

Vid de läroanstalter som har odontologisk fakultet bedrivs tandvårdande verksamhet som ett led i utbildningen och forskningen. För det vetenskapliga och pedagogiska arbetet är det av stor betydelse att läroanstalterna därvid har en tillfredsställande patienttillströmning. De studerande måste få möjlighet att i tillräcklig omfattning se och behandla olika slag av sjukdomsfall, som möter den yrkesverksamme tandläkaren. Även lärare och forskare måste få tillfälle att utöva kliniskt arbete.

I syfte att säkerställa en tillräcklig patienttillgång för den kliniska verksamheten äger samarbete rum med huvudmännen för folktandvården på orter med tandläkarutbildning. Sålunda har mellan staten, å ena, samt resp. Stockholms läns landstingskommun, Västerbottens läns landstingskommun, Malmö kommun och Göteborgs kommun, å andra sidan, träffats avtal om samordnande av läroanstalternas patientvårdande verksamhet med berörda huvudmäns folktandvård.

Enligt de avtal som gäller för år 1974 utförs vid läroanstalterna barn- och specialisttandvård för folktandvårdshuvudmännens räkning. Därvid skall läroanstalterna anses som distrikts- och specialisttandpolikliniker. Vidare ombesörjer läroanstalterna allmän tandvård åt vuxna. För denna tandvård skall huvudmännen i mån av behov och efter förmåga medverka till patientrekryteringen. Vid eventuell utbyggnad eller omorganisation av folktandvården skall läroanstalterna betraktas som distriktstandpolikliniker. Läroanstalternas resurser för barn- och specialisttandvård skall ingå i vederbörande huvudmans tandvårdsplan. Vad beträffar annan tandvård åt vuxna än specialisttandvård skall den tandvård som utförs vid läroanstalterna beaktas vid upprättande av planen. Huvudmännen erlägger ersättning till staten för tandvård som läroanstalterna utför på barn och inneliggande patienter. För övrig tandvård uppbärs ersättning från patient och försäkringskassa.

Ansvaret för den kliniska verksamhet som bedrivs i anslutning till odontologisk utbildning och forskning ligger helt på universitetsmyndigheterna. Den kliniska verksamheten bedrivs emellertid enligt två skilda system, som skiljer sig främst genom verksamhetens organisation och lärarnas medverkan i och ansvar för tandvården. Det ena och äldre systemet, som innebär att tandvård meddelas dels vid lärarklinik, dels vid kandidatklinik, tillämpas vid universitetet i Lund och vid karolinska institutet (enheten vid Holländargatan). Det andra och nyare systemet, som gäller för verksamheten vid universiteten i Göteborg och Umeå (jfr. prop. 1962:104 och 1964:161) och även skall gälla för den enhet för odontologisk utbildning och forskning som är under uppbyggnad i anslutning till Huddinge sjukhus (jfr prop. 1970:122), innebär att den kliniska verksamheten hålls samman inom en organisatorisk enhet benämnd tandsjukvårdscentral.

Gemensamt för de två organisationsformerna är, som framgått, att den kliniska verksamheten helt drivs av läroanstalterna. För den medicinska utbildningen och forskningen däremot har den kliniska anknytningen skett antingen genom inrättande av statliga undervisningssjukhus under egen styrelse och förvaltning eller genom samarbete med kommunala sjukhus.

Frågan om organisationen för den kliniskt-odontologiska verksamheten har tidigare berörts av de odontologiska förhandlingssakkunniga, som i sitt betänkande (SOU 1961:36) Tandsjukvården vid de odontologiska läroanstalterna föreslog, att den kliniska tandläkarutbildningen skulle organiseras efter i stort sett samma principer som den kliniska läkarutbildningen. I betänkandet förordades, att den kliniska utbildningen och forskningen förlades till undervisningssjukhus eller andra högspecialiserade sjukhus och att tandvården koncentrerades till en särskild enhet vid sjukhuset. För den tandvårdande verksamheten räknade de sakkunniga med kommunalt huvudmannaskap.

Vid sin anmälan av frågan om ökad utbildning av läkare och tandläkare (prop. 1962:104, SU 1962: 144, rskr 1962:322) framhöll dåvarande departementschefen att — med hänsyn främst till vad som framkommit vid remissbehandlingen — organisationsformen med staten som huvudman borde bibehållas tills vidare.

Universitetskanslersämbetet (UKÄ) har i skilda sammanhang berört denna fråga, bl. a. i skrivelse den 14 mars 1973 angående tandläkarutbildningens dimensionering och organisation. UKÄ har därvid ifrågasatt om nuvarande statliga huvudmannskap för tandvårdsverksamheten vid de odontologiska läroanstalterna är ändamålsenligt. Samma synpunkt har framförts av nämnden för undervisningssjukhusens utbyggande.

Som framgått av det föregående är förevarande tandvårdsverksamhet organiserad enligt två skilda system. UKÄ har i sina förslag till anslagsäskanden för budgetåret 1975/76 framhållit, att det nyare systemet, dvs. det som tillämpas vid universiteten i Göteborg och Umeå, anses innebära avsevärda fördelar jämfört med det äldre. UKÄ har därför — med instämmande i ett förslag från fakulteten — för den odontologiska utbildnings- och forskningsverksamheten vid universitetet i Lund föreslagit en organisation liknande den som nu finns vid nämnda universitet och som kommer att finnas vid karolinska institutet, enheten i Huddinge.

I och med den allmänna tandvårdsförsäkringens genomförande och det i samband därmed införda vårdansvaret för folktandvårdshuvudmännen har förutsättningarna för tidigare beslut i frågor som rör organisationen av tandvårdsverksamheten vid läroanstalter med odontologisk fakultet delvis

ändrats. Mot denna bakgrund bör formerna för den kliniska verksamhet, som bedrivs i anslutning till odontologisk utbildning och forskning vid universiteten i Lund, Göteborg och Umeå samt vid karolinska institutet ses över. Jag förordar att sakkunniga tillkallas för en sådan översyn.

De sakkunniga bör undersöka olika organisatoriska modeller under dels statligt, dels kommunalt huvudmannaskap och föreslå den organisatoriska lösning som skapar de bästa förutsättningarna för såväl klinisk utbildning och forskning som tandvårdande verksamhet. Kostnaderna vid olika alternativ och vid olika dimensionering av verksamheten bör belysas. I samband härmed bör även de personalorganisatoriska frågorna, såsom de kliniskt-odontologiska lärarnas ställning, behandlas.

De sakkunniga bör vara oförhindrade att ta upp till behandling även andra för den kliniskt-odontologiska verksamheten vid universiteten (motsv.) väsentliga frågor än dem jag har berört i det föregående.

De sakkunniga bör samråda med vederbörande huvudman, socialstyrelsen, riksförsäkringsverket, nämnden för undervisningssjukhusens utbyggande, statens förhandlingsnämnd och UKÄ. Samråd bör vidare äga rum med 1971 års utredning om tandläkarnas specialistutbildning m. m. och andra utredningar som har anknytning till de sakkunnigas arbete.

Utredningen påbörjade sitt arbete den 23 maj 1975 och har t. o. m. oktober 1975 hållit tre sammanträden.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

44. Invandrargruppen (U 1975:02)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 december 1974 för fortsatt utredning av invandrarelevernas utbildningssituation i grundskolan och gymnasieskolan:

Ordförande:

Edam, Carl Tomas H:son, departementsråd

Ledamöter:

Karlerö, Lars-Ingemar, undervisningsråd
Nordberg, Randolph, sekreterare
Rudhe, Catharina, departementssekreterare
Thorstenson, R. Billy, tf. kansliråd
Widgren, Jonas O., departementssekreterare

Experter:

Annell, Johan G., hovrättsassessor (fr.o.m. den 24 juni 1975)
Reinans, Sven, byrådirektör (fr.o.m. den 16 juli 1975)
Schyl-Bjurman, Gertrud S., föredragande i socialstyrelsen (fr.o.m. den 20 maj 1975)

Sekreterare:

Serdén, Hugo, bitr. skoldirektör (t.o.m. den 26 september 1975)

Bitr. sekreterare:

Svensson, I. Ann-Christin, soc. stud. (t.o.m. den 14 augusti 1975)

Direktiv (anförande av statsrådet Hjelm-Wallén till statsrådsprotokollet den 13 december 1974):

Vid årsskiftet 1973/74 fanns i Sverige inemot 138 000 barn i åldrarna 0 — 17 år med utländskt medborgarskap. Dessa utgjorde 7,4 procent av alla barn i motsvarande ålder i Sverige. Ca 60 000 utländska barn var vid samma tidpunkt i skolpliktig ålder. Den ojämförligt största gruppen av inflyttade barn kommer från Finland. Av samtliga invandrarbarn är vartannat av finländsk härkomst och vart tionde av jugoslavisk härkomst. Härtill kommer ett okänt antal barn till naturaliserade svenska medborgare, som har annat hemspråk än svenska samt invandrare av andra generationen.

Den geografiska fördelningen av invandrare är ganska ojämn. De återfinns framför allt i tätorter med hög industrisysselsättning. I Stockholms, Södermanlands och Västmanlands län är vart tionde barn utländsk medborgare, medan andelen är avsevärt lägre i t. ex. norrlandslänen. Vissa kommuner och vissa kommundelar har en invandrartäthet som svarar uppemot 25 till 50 procent av befolkningen.

En grundprincip i vår invandrarpolitik är att invandrare så långt möjligt skall ha samma rättigheter och skyldigheter som övriga invånare. Bland samhällets åtgärder för invandrare intar stödet till utbildning en central plats och syftar bl. a. till att ge invandrarbarnen en utbildning som är likvärdig med de svenska barnens och att samtidigt i görligaste mån ge dem möjlighet att bibehålla och utveckla den ursprungliga kulturella och språkliga identiteten. Målet är att skapa en gemenskap mellan befolkningsgrupper med olika etnisk, social och kulturell bakgrund. Åtgärder för att förbättra invandrarbarnens skolsituation bör tillgodoses inom ramen för det svenska skolväsendet. I invandrarutredningens slutbetänkande (SOU 1974:74) Invandringen 3 har målen för den svenska invandrarpolitiken angivits vara jämlikhet, valfrihet och samverkan.

En rad insatser har redan gjorts för att invandrarbarnen på bästa sätt skall kunna tillgodogöra sig utbildningen i grundskola och gymnasieskola. De mest omfattande insatserna gäller stödundervisning och hemspråksundervisningen i grundskolan. Stödundervisningen beräknas under innevarande budgetår kosta ca 21 milj. kr. Inom gymnasieskolan har särskilda kurser anordnats för invandrare, av såväl yrkesinriktad som allmän karaktär. Särskilda medel för stödundervisning för invandrarelever i gymnasieskolan utgår fr. o. m. detta budgetår. En särskild folkhögskola, som kan ge utbildningstillfällen för en del av den talrika finska ungdomen i vårt land, startade sin verksamhet fr. o. m. läsåret 1973/74.

Inom förskolans område pågår sedan några år försöksverksamhet med språkträning för invandrarbarn. För att tillgodose förskolans behov av utbildade personer för sådan språkträning har Kungl. Maj:t gett skolöverstyrelsen (SÖ) i uppdrag att utreda förutsättningarna för att anordna en särskild förskollärarutbildning för sökande med finska eller annat minoritetsspråk som modersmål.

Åtskilligt har sålunda gjorts och görs för att hjälpa invandrarbarnen till rätta med deras särskilda anpassningsproblem i skolan. Flera av de nu gällande bestämmelserna och rekommendationerna har karaktären av försöksverksamhet och har utformats mot bakgrund av de erfarenheter som efter hand har vunnits av ett ökat antal invandrarbarn i det svenska

skolväsendet. Dessa erfarenheter jämte det förhållandet att förflyttningar över landets gränser även i framtiden kan väntas vara vanliga, talar för att denna undervisning nu bör bli föremål för utvärdering och översyn. Invandrarutredningen har bl. a. föreslagit en allmän översyn av undervisningen i grund- och gymnasieskolan av invandrarbarn. Betänkandet har remissbehandlats. Sveriges Lärarförbund har i skrivelse föreslagit en förstärkning av hemspråksundervisningen och en utredning av lärarbehörighet och tjänsteunderlag för hemspråkslärare.

En särskild arbetsgrupp bör därför nu tillkallas för att verkställa en översyn av invandrarelevernas utbildningssituation i grundskolan och gymnasieskolan. En naturlig utgångspunkt för detta arbete bör vara att konkretisera Invandrarutredningens förslag bl. a. mot bakgrund av remissyttrandena. Vissa av de frågor med anknytning till utbildningsområdet som utredningen behandlat utreds i särskild ordning av andra kommittéer.

1. Arbetsgruppen bör kartlägga nuvarande omfattning och utnyttjande av de specialdestinerade resurserna för invandrarundervisning i ungdomsskolan. Statistiska centralbyrån, SÖ och Svenska kommunförbundet genomför f. n. en större undersökning om dessa förhållanden. Arbetsgruppen bör utnyttja detta material i sitt arbete. Gruppen bör vidare kartlägga i vilken utsträckning de särskilt anvisade medlen för särskilda åtgärder på skolområdet har använts för invandrarbarnens skolgång och anpassning i skolan.

2. Möjligheterna till undervisning i det egna modersmålet, s. k. hemspråksundervisning, i grundskolan skapades genom statsmakternas beslut 1968. Det är dock först under senare år som denna undervisning fått en större omfattning. En ökad medvetenhet om betydelsen för eleverna att få tillfälle att utveckla sitt eget modersmål präglar i större utsträckning skolans undervisning i dag. Invandrarutredningen har föreslagit att kommunerna åläggs skyldighet att anordna hemspråksundervisning men att denna bör vara frivillig för eleverna. Utredningen har vidare föreslagit att antalet undervisningstimmar för hemspråk utökas för att ge invandrareleverna möjlighet att utveckla en aktiv tvåspråkighet. Utredningen konstaterar att en utökning kan vara svår att åstadkomma inom ramen för nuvarande läroplaners totala undervisningsvolym. Utredningen anvisar två möjliga vägar att lösa detta problem, nämligen antingen att utöka antalet veckotimmar för denna grupp elever eller att en del av hemspråksundervisningen förläggs till icke schemalagd tid. Arbetsgruppen bör mot denna bakgrund överväga efter vilka riktlinjer hemspråksundervisningen skall ordnas, bedöma om behov föreligger av en utökning av antalet undervisningstimmar i hemspråk samt lämna förslag — om gruppen finner att antalet hemspråkstimmar bör utökas — hur undervisningen bör infogas i elevens arbetsdag.

En annan fråga som arbetsgruppen närmare bör belysa är hemspråkets ställning på högstadiet. Kungl. Maj:t har nyligen medgivit att försöksverksamhet får bedrivas i Norrbottens län med finska eller samiska som ytterligare tillvalsämne på grundskolans högstadium. Gruppen bör pröva om en sådan modell även kan utnyttjas för andra minoritetsspråk.

3. Genom beslut den 16 juni 1966 har Kungl. Maj:t meddelat bestämmelser om statsbidrag till *stödundervisning* åt utländska barn i den obligatoriska skolan. Av bestämmelsen framgår bl. a. att statsbidrag får beräknas för ifrågavarande stödundervisning under högst sex veckotimmar per undervisningsgrupp. Stödundervisningen kan innebära antingen

undervisning i svenska som främmande språk eller studiehandledning på elevens modersmål. Stödundervisningen i svenska skall enligt läroplan för grundskolan ha till mål att bereda eleverna bästa möjliga förutsättning för svensk skolgång.

I kommuner med förhållandevis många invandrare och större invandring medger timresurserna för stödundervisning möjlighet att anordna den första tidens undervisning i s. k. *förberedelseklass*. I vissa fall sker den första läs- och skrivundervisningen i sådan klass på elevernas modersmål.

Flertalet kommuner med ett större antal invandrarelever bedriver f. n. stödundervisning främst i svenska för dessa barn. Det finns emellertid kommuner som inte alltid eller endast i begränsad omfattning utnyttjar de möjligheter att anordna stödundervisning som nuvarande bestämmelser medger.

Arbetsgruppen bör mot bakgrund av erfarenheterna av stödundervisningsresursens användning i skolan undersöka behovet av ändring i reglerna så att klarare förutsättningar skapas för att alla barn som är i behov därav får sådan undervisning oavsett bosättningsort. Vidare bör arbetsgruppen kartlägga behovet av enhetliga regler för upprättande av s. k. förberedelseklass samt under vilka förutsättningar sådan skall drivas.

Invandrarutredningen har föreslagit en utökning av timresurserna för stödundervisning i svenska. Arbetsgruppen bör bedöma behovet och nödvändigheten av en eventuell utökning. Denna fråga bör vägas mot de möjligheter till ökade insatser som en förändring av reglerna för nuvarande stödundervisning kan ge inom ramen för de gränser som sätts av huvudregeln om sex veckotimmar per grupp.

4. Insatserna för invandrarbarn har av naturliga skäl varit koncentrerade till den obligatoriska skolan. Åtgärderna på det gymnasiala stadiet har varit mer begränsade. Fr. o. m. innevarande budgetår utgår emellertid statsbidrag för stödundervisning. Kungl. Maj:t har den 8 mars 1974 givit SÖ i uppdrag att, efter särskild utredning, inkomma med förslag till åtgärder som ökar invandrarbarnens möjligheter till fortsatta studier efter grundskolan. Arbetsgruppen bör i detta avseende hålla nära kontakt med SÖ.

5. Den geografiska fördelningen av invandrare i landet är tämligen ojämn. Som framgått av det föregående är invandrarna koncentrerade till orter med hög industrisysselsättning, men invandrarna finns givetvis i större eller mindre grad utspridda över hela landet. Kommuner med ett litet antal invandrarelever har av naturliga skäl mindre möjligheter att anordna stödundervisning och hemspråksundervisning i den utsträckning som från den enskildes sida skulle bedömas vara behövligt. Arbetsgruppen bör undersöka dels i vad mån underlaget för sådan undervisning i grundskolan kan skapas genom en samordning inom kommunen, dels möjligheter som finns till interkommunal samverkan i sådan undervisning. Detta kan gälla i fråga om såväl elever som lärare.

6. Tillgången på lämpligt utbildade lärare utgör ofta ett hinder för att anordna stödundervisning och hemspråksundervisning i önskad omfattning. I många kommuner kan sådan undervisning inte komma till stånd just på grund av att lärare saknas. Behovet av s. k. tvåspråkiga lärare för finsktalande elever har tillgodosetts främst genom rekrytering av lärare i Finland men även bland finländska medborgare bosatta i Sverige. Rekrytering av lärare för undervisning i andra minoritetsspråk sker uteslutande här i landet. För att ytterligare öka rekryteringsunderlaget av tvåspråkiga finskspråkiga lärare har Kungl. Maj:t gett SÖ i uppdrag att

utreda förutsättningarna för en särskild utbildning av klasslärare med finska som modersmål. Arbetsgruppen bör på grundval av de beslut som kan komma att fattas i anledning av SÖ:s förslag tillsammans med överstyrelsen utreda förutsättningarna för och behovet av särskild utbildning av klasslärare med annat minoritetsspråk än finska som modersmål. Arbetsgruppen bör först noga pröva det framtida behovet av klasslärare med utbildning i annat minoritetsspråk än finska.

Det bör även utredas i vad mån lärare i hemspråk i grundskolan kan användas i förskolans språkträning för utländska barn.

Arbetsgruppen bör vidare kartlägga fortbildningsbehovet för sådana lärare som nu är verksamma i invandrarundervisningen i grundskolan och gymnasieskolan. Gruppen bör efter samarbete med SÖ framlägga förslag om fortbildningsprogram.

7. Ett särskilt problem utgör frågan om behörighet och anställningsform för de lärare som undervisar invandrarbarn i hemspråket och ger stödundervisning. Generella regler om anställningsform och behörighet finns inte, men däremot finns särskilda bestämmelser om behörighet för de lärare som undervisar finskspråkiga elever. Dessa lärare kan enligt beslut av Kungl. Maj:t den 17 juni 1970 under vissa förutsättningar få anställning som extra ordinarie lärare 2 och även, med stöd av beslut av statens avtalsverk, tillgodoräkna anställningstid som lärare i Finland för uppflyttning i befordringsgång och löneklassuppflyttning. Kungl. Maj:t har genom särskilda beslut för enskilda lärare, som undervisar jugoslaviska invandrarbarn, medgett dem löneförmåner — men inte behörighet — på samma sätt som de finska lärarna. Övriga invandrarlärare är i regel anställda som timlärare.

Som tidigare nämnts har Sveriges Lärarförbund i skrivelse hemställt om utredning av dessa problem. SÖ och invandrarverket har efter remiss avgivit yttranden över skrivelsen. Arbetsgruppen bör nu utreda de problem som sammanhänger med hemspråkslärares behörighet och tjänsteunderlag m. m. och framlägga förslag till utbildningsprogram för de lärare som här avses. Behörigheten bör därvid utredas först.

8. Lämpliga läromedel för såväl stödundervisningen i läroämnen som hemspråksundervisningen är en nödvändighet för att nå upp till målsättning med denna undervisning. Arbetsgruppen bör undersöka och framlägga förslag om hur läromedelsförsörjningen på olika sätt skall kunna förbättras genom t. ex. interkommunal samverkan och samarbete med invandrarnas ursprungsländer.

9. Arbetsgruppen bör i övrigt beakta de frågor som invandrarutredningen har uppmärksammat i vad avser undervisning av invandrare och barn inom grundskolan och gymnasieskolan såvitt detta inte ankommer på annan.

10. Arbetsgruppen bör även redovisa behovet av olika informationsinsatser inom skolans ram för att hos invandrarelevernas föräldrar öka kännedomen om skolans undervisning, arbete och miljö.

11. Arbetsgruppen bör i sin verksamhet på lämpligt sätt ha kontakt med personalorganisationer och organisationer som företräder invandrare och språkliga minoriteter.

Gruppen har under tiden december 1974 - september 1975 hållit 18 sammanträden.

Gruppen har den 3 oktober 1975 avgett betänkandet (Ds U 1975:13)

Förslag till åtgärder för invandrarbarnen i förskola, grundskola och gymnasieskola.

Uppdraget är därmed slutfört.

45. Skeppsholmsgruppen (U 1975:03)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 27 februari 1975 för att fortlöpande medverka i den fortsatta planeringen av Skepps- och Kastellholmarna:

Ordförande:
Svensson, Gunnar, departementsråd

Ledamöter:
Morling, Bertil, departementssekreterare
Zetterquist, Urban G., departementssekreterare

Sekreterare:
Sjöberg, Svante, departementssekreterare

Bitr. sekreterare:
Dillner, Monica A. M., departementssekreterare (fr.o.m. den 24 juni 1975)

Lokal: Utbildningsdepartementet, Mynttorget 1, Fack, 103 10 Stockholm, tel. 763 21 67 (Sjöberg), 763 18 66 (Dillner)

Kommitténs uppgift är att - med utgångspunkt i vad som anförts i prop. 1974:34 (s. 19) - i samråd med byggnadsstyrelsen och statens förhandlingsnämnd samt i samverkan med berörda kommunala organ fortlöpande medverka i den fortsatta planeringen av Skepps- och Kastellholmarna.

Några särskilda direktiv därutöver har ej meddelats.

Gruppen har under tiden februari - oktober 1975 hållit fyra sammanträden.

Gruppens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

46. Centrala organisationskommittén (U 1975:04) för högskolereformen (H 75)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 29 maj 1975 (se Post- och Inrikes tidn. den 21 juli 1975):

Ordförande:
Sandgren, C. Lennart, statssekreterare

Ledamöter:
Arfwedsson, Anders J., sekreterare
Egardt, Peter A. N., studievägledare
Forsberg, Wilhelm, landstingsråd
Gebart-Andersson, Thorborg S., lektor, t.f. rektor
Gustafsson, Lars I., universitetslektor, led. av riksdagen
Haldén, J. O. Folke, direktör
Landström, Sten-Sture H., direktör
Larsson, A. Lennart, utbildningschef
Larsson, L. Thorsten, lantbrukare, led av riksdagen
Lundgren, Georg E. H., professor, rektor
Löwbeer, Hans, universitetskansler
Nilsson, Sven, sekreterare
Sköld, Lars G., överdirektör

Ledamöter vid behandlingen av frågor om centrala och regionala myndigheters kansli- och personalorganisation:
Berglund, Erik Å. R., utredningschef (fr.o.m. den 15 juli 1975)
Jalling, Hans G. T., avdelningsdirektör
Löfroth, Inger B., byrådirektör

Experter:
Brinning, Inger E., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 september 1975)
Hälleberg, Allan, sekreterare (fr.o.m. den 1 september 1975)
Karlsson, Åke, förste sekreterare (fr.o.m. den 1 september 1975)
Larsson, Helmer E., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 16 oktober 1975)
Törnqvist, Ingvar B., studierektor (fr.o.m. den 1 september 1975)

Sekreterare:
Ringborg, S. Erland, kansliråd

Lokal: Storkyrkobrinken 2-4. Postadress: Utbildningsdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm, tel. 763 19 04 (ordföranden), 763 19 02 (sekreteraren), 763 19 05 (kansli)

Direktiv (anförande av statsrådet Zachrisson till protokoll vid regeringssammanträde den 29 maj 1975):

I. Inledning

Riksdagen har nyligen fattat beslut med anledning av regeringens proposition om reformering av högskoleutbildningen m. m. (prop. 1975:9, UbU 1975:17, rskr 1975:179). I nämnda proposition anförde jag bl. a. att en central och sex regionala organisationskommittéer borde tillkallas för att medverka i planerings- och förberedelsearbetet för genomförandet av statsmakternas beslut (s. 576). Vad jag sålunda hade anfört lämnade riksdagen utan erinran. Dessa kommittéer bör nu tillkallas. Jag vill upplysa om att jag under beredningen av detta ärende har samrått med dels statsrådet Hjelm-Wallén, dels chefen för jordbruksdepartementet. Den sistnämnde avser att senare föreslå regeringen att uppdra åt styrelsen för jordbrukets högskolor och statens veterinärmedicinska anstalt att, i samråd med den centrala organisationskommittén, utarbeta förslag till de föränd-

ringar i jordbrukets högskolors organisation m. m. som föranleds av det nämnda riksdagsbeslutet.

Det ligger i sakens natur att de myndigheter — både ämbetsverk (motsv.) och läroanstalter — som nu har ansvaret för olika delar av verksamheten inom högskolan också kommer att få väsentliga uppgifter när det gäller att förbereda högskolereformen i olika avseenden. Pågående utredningsarbete rörande olika slag av högskoleutbildning skall vidare självfallet slutföras enligt meddelade direktiv, även i de fall arbetet berör frågor som blir aktuella för organisationskommittéerna för högskolereformen. Detta gäller t. ex. beträffande organisationskommittén (U 1970:60) för högre musikutbildning (OMUS) och 1973 års expertgrupp (U 1973:05) för konstutbildning (K 73).

Samtidigt är det klart att planeringen för den nya högskolan i vissa avseenden kräver samordning av insatserna såväl centralt som inom var och en av de sex högskoleregionerna. Det blir en viktig uppgift för organisationskommittéerna för högskolereformen att svara för denna samordning. I första hand gäller behovet av samordning den del av planeringen som avser högskoleutbildningens dimensionering och lokalisering samt fördelningen av resurser.

I vissa avseenden krävs vidare inför högskolereformens genomförande särskilda överväganden med utgångspunkt i de riktlinjer som har angetts i propositionen och i utbildningsutskottets betänkande. Det gäller i första hand ett antal punkter i den institutionella organisationen. Med hänsyn till att reformen bl. a. syftar till förändringar i nuvarande myndighetsorganisation är det naturligt att ett huvudansvar här läggs på organisationskommittéerna, som givetvis bör samverka med berörda myndigheter. I andra frågor, bl. a. om studieorganisation och kompetensregler, finns det också anledning att vid konkretiseringen av de principer som har lagts fast genom statsmakternas beslut låta organisationskommittéerna, då främst den centrala, medverka.

Mot bakgrund av vad jag nu har anfört finner jag det ändamålsenligt att den centrala organisationskommittén får vissa samordnande funktioner i förhållande till dels berörda centrala myndigheter och organ med motsvarande uppgifter, dels de regionala organisationskommittéerna. De sistnämnda bör i sin tur få vissa samordningsuppgifter i förhållande till berörda läroanstalter.

Det är angeläget att kommittéerna så långt det är möjligt utnyttjar den sakkunskap och den personal som finns inom de berörda myndigheterna. Dessa bör, inom ramen för sina ordinarie uppgifter, biträda organisationskommittéerna. Särskilda förordnanden att biträda kommittéerna bör bli aktuella endast i begränsad omfattning såvitt gäller personal inom utbildningsdepartementet, universitetskanslersämbetet (UKÄ), skolöverstyrelsen (SÖ) och övriga berörda centrala myndigheter med uppgifter avseende högskoleutbildning samt de lokala universitets- och högskoleförvaltningarna (motsv.). Frågan om resurstillskott till berörda myndigheter för uppgifter i anslutning till kommittéarbetet får prövas från fall till fall.

II. Organisationskommittéernas uppgifter

1 Högskoleutbildningens avgränsning

Inom utbildningsdepartementet har upprättats en förteckning över dels offentlig utbildning som fr. o. m. den 1 juli 1977 bör utgöra grundläggande

högskoleutbildning, dels enskild utbildning med statsbidrag vilken bör betraktas som grundläggande högskoleutbildning. Förteckningen bör fogas till regeringsprotokollet i detta ärende som bilaga *1*. Planeringsarbetet bör utgå från denna avgränsning av högskolan. Om modifieringar aktualiseras i organisationskommittéernas arbete, bör den centrala organisationskommittén lägga fram förslag härom.

2 Behörighet och urval

Inom utbildningsdepartementet har upprättats en förteckning över högskoleutbildning för vilken under alla förhållanden de principer för behörighet och urval, som har lagts fast genom 1972 och 1975 års riksdagsbeslut, bör tillämpas. Förteckningen bör fogas till regeringsprotokollet i detta ärende som bilaga *2*. Den bör tills vidare ligga till grund för planeringsarbetet. Pågående utrednings- eller beredningsarbete rörande olika utbildningar kan ge anledning att införa de nya behörighets- och urvalsreglerna för ytterligare utbildningar redan läsåret 1977/78.

Den centrala organisationskommittén bör — med utgångspunkt i vad som har anförts i propositionen (s. 413-417, 451-458 och 471-480) och i utbildningsutskottets betänkande (s. 34-39 och 42-46) — utarbeta förslag till de bestämmelser om behörighet och urval vilka bör gälla för i vart fall de utbildningar, som har tagits upp i bilaga 2, och vilka fordras för dels fastställandet av särskilda förkunskapskrav, dels antagningen inför höstterminen 1977.

3 Högskoleutbildningens innehåll och studieorganisation

Inom utbildningsdepartementet har upprättats en på 1968 års utbildningsutrednings (U 68) förslag grundad preliminär förteckning över allmänna utbildningslinjer. I denna har linjerna fördelats på yrkesutbildningssektorer med utgångspunkt i vad som har anförts i propositionen (s. 429-430) och i utbildningsutskottets betänkande (s. 23). Förteckningen bör fogas till regeringsprotokollet i detta ärende som bilaga *3*. Den bör ligga till grund för överväganden om vilka utbildningslinjer som bör finnas inrättade den 1 juli 1977. Det bör ankomma på den centrala organisationskommittén att, i samråd med berörda centrala myndigheter och de regionala organisationskommittéerna, avge förslag om allmänna utbildningslinjer i sådan tid att regeringen kan meddela uppdrag att fastställa utbildningsplaner m. m. enligt den nya ordningen i god tid före höstterminen 1977. Arbetet med utbildningsplaner bör tills vidare bedrivas med utgångspunkt i den redovisade förteckningen.

När det gäller att utveckla nya utbildningslinjer och förändra befintliga liksom när det gäller att utarbeta utbildnings- och kursplaner enligt den nya studieorganisationen måste huvudansvaret ligga på berörda centrala och lokala myndigheter. Organisationskommittéerna bör i princip behandla frågor om enskilda utbildningslinjers innehåll och organisation endast då sådana frågor aktualiseras i kommittéernas överväganden om högskoleutbildningens geografiska fördelning och utbyggnad samt i övrigt då två eller flera befintliga myndigheter skall medverka i en och samma utbildningslinje. Kommittéerna bör dock generellt åläggas att verka för att återkommande utbildning utvecklas.

Den centrala organisationskommittén bör — med utgångspunkt i vad som har anförts i propositionen (s. 419-423 och 438-446) och i utbildningsutskottets betänkande (s. 20-21 och 48) — utarbeta förslag till sådana bestämmelser om utbildningsmål och studieorganisation som skall gälla för

hela högskolan. För att dessa bestämmelser skall medge hänsyn till särskilda förhållanden vid olika utbildningar bör dels de myndigheter, som i dag fastställer utbildningsplaner (motsv.), och berörda organ inom dem, dels de särskilda kommittéer, som har uppgifter avseende vissa slag av högskoleutbildning, beredas tillfälle att, innan den centrala organisationskommittén avger sitt förslag, lämna synpunkter på ett av kommittén utarbetat utkast till rambestämmelser utifrån en tänkt tillämpning av bestämmelserna på den utbildning som hör till vederbörande myndighets eller kommittés ansvarsområde.

Den centrala kommitténs förslag bör avse också de förändringar i gällande bestämmelser om studieorganisationen i gymnasieskolan som föranleds av att viss utbildning som f. n. tillhör gymnasieskolan kommer att föras till högskolan.

4 Antalet studerande i högskoleutbildning. Fördelning av utbildningskapaciteten på orter m.m.

Som bakgrund till organisationskommittéernas överväganden i dimensionerings- och lokaliseringsfrågorna har inom ubildningsdepartementet sammanställts uppgifter om berörd utbildning läsåret 1975/76. Såvitt avser utbildning med antagningsbegränsning redovisas antalet nybörjarplatser. Såvitt avser utbildning vid de fria fakulteterna har kapaciteten uppskattats på grundval av inskrivningen av studerande samt dessas deklarerade studieavsikter de senaste läsåren. Sammanställningen bör fogas till regeringsprotokollet i detta ärende som bilaga *4*.

När det gäller studerandeantalet bör organisationskommittéerna tills vidare utgå från vad som har angetts i propositionen (s. 462-468 och 496) och i utbildningsutskottets betänkande (s. 29-30). Det kan senare bli aktuellt att ge ytterligare förutsättningar för arbetet, t. ex. vad avser sektorn för utbildning för undervisningsyrken på grundval av de förslag som den inom utbildningsdepartementet tillkallade arbetsgruppen för lärarhögskolefrågor samt 1968 års barnstugeutredning (S 1969:31) kommer att lägga fram.

Den centrala organisationskommittén bör, i samverkan med berörda centrala myndigheter (motsv.) och med de regionala kommittéerna, utarbeta ett samlat förslag till planeringsramar för antagningen till grundläggande högskoleutbildning budgetåret 1977/78 med fördelning på *dels* 1) allmänna utbildningslinjer inom var och en av de fem yrkesutbildningssektorerna, 2) lokala och individuella utbildningslinjer och 3) enstaka kurser, *dels* de sex högskoleregionerna.

De regionala kommittéerna bör, i samarbete med berörda statliga läroanstalter och kommunala huvudmän för högskoleutbildning samt enligt de riktlinjer den centrala kommittén har angett, utarbeta förslag till fördelning på orter och läroanstalter av planeringsramarna för de olika högskoleregionerna för budgetåret 1977/78. De bör härvid bygga på bedömningar av vilka allmänna utbildningslinjer samt översiktliga planer för vilka lokala utbildningslinjer och enstaka kurser som bör anordnas vid läroanstalterna i resp. region nämnda budgetår.

Med utgångspunkt i de förutsättningar för den fortsatta utbyggnaden av högskoleutbildningen som har angetts (prop. s. 487-496, UbU 65-69) bör de regionala kommittéerna vidare särskilt överväga frågor om utbyggnad på de orter som i första hand är aktuella i sammanhanget, nämligen Sundsvall/Härnösand, Falun/Borlänge, Jönköping och Kalmar. Övervägandena bör inordnas i kommittéernas samlade planeringsförslag. För att säkerställa en samordning av den fortsatta utbyggnaden i

riksperspektivet bör de regionala kommittéerna i dessa frågor bedriva sitt arbete i kontakt med den centrala kommittén.

Det system för planering och resursfördelning för den grundläggande högskoleutbildningen som skall tillämpas enligt riksdagens beslut (UbU s. 25-30) innebär en kombination av dels central, dels lokal antagning och registrering av anmälningar. Dessa olika inslag i systemet måste, som utbildninsutskottet har berört (s. 28 och 29), samordnas på ett sätt som är tillfredsställande med hänsyn både till enskilda utbildningssökande och till högskolemyndigheternas planerings- och budgetarbete. Det bör ankomma på den centrala organisationskommittén att med beaktande av detta samordningsbehov konkretisera det nya systemet för planering, resursfördelning, antagning och anmälan och härvid eftersträva en så enkel och för den enskilde överblickbar organisation som möjligt. Arbetet med att samordna nuvarande centrala antagningsförfaranden och utveckla nya system och nya rutiner i övrigt för antagning och registrering av anmälningar har i flera avseenden nära anknytning till arbetet med informationssystem. Den särskilda arbetsgrupp för informationssystem för grundläggande högskoleutbildning, som jag kommer att föreslå senare i dag, bör därför få i uppdrag att biträda organisationskommittén i denna del.

Organisationskommittén bör också utarbeta förslag till de bestämmelser om antagning, besvär över beslut om antagning m. m., som fordras inför antagningen till studier höstterminen 1977 för i första hand de utbildningar som har tagits upp i bilaga 2. Kommittén bör vidare pröva vilka allmänna utbildningslinjer som, inledningsvis och på längre sikt, bör omfattas av ett gemensamt centralt system för antagning och anmälningsregistrering, knutet till UHÄ. Härvid bör beaktas vad utbildningsutskottet har anfört (s. 30).

Jag utgår från att kommittén för mer tekniska delar av här berörda uppgifter kommer att anlita särskild expertis.

5 Institutionell organisation

Den centrala organisationskommittén bör — med utgångspunkt i vad som har anförts i propositionen (s. 497-542 och 546-569) och i utbildningsutskottets betänkande (s. 58-63 samt, vad avser reservation nr 18, 101) — utarbeta förslag till grundläggande bestämmelser om högskolans institutionella organisation, med undantag för de särskilda bestämmelser som skall gälla för jordbrukets högskolor.

Kommitténs förslag bör avse också de förändringar i gällande bestämmelser om institutionell organisation för gymnasieskolan som föranleds av att viss utbildning som f. n. tillhör gymnasieskolan kommer att föras till högskolan.

De regionala organisationskommittéerna bör, som jag strax återkommer till, på ett antal punkter utarbeta förslag till lokala och regionala tillämpningar av centralt meddelade bestämmelser. Det är därför lämpligt att den centrala kommittén inledningsvis utarbetar ett utkast till rambestämmelser för organisationen i dessa delar — bl. a. beträffande de huvudsakliga uppgifterna för olika organ och principerna för dessas sammansättning. Utkastet bör läggas till grund för arbetet i de regionala kommittéerna och också i de särskilda kommittéer som har uppgifter avseende institutionell organisation för vissa delar av högskolan. Kommittéerna bör få redovisa synpunkter på utkastet till rambestämmelser utifrån en tänkt tillämpning av dem på organisationen inom vederbörande kommittés ansvarsområde. Därefter bör den centrala kommittén utarbeta sitt slutliga förslag till

generella bestämmelser om den lokala och regionala institutionella organisationen.

Vid sidan av den senast beskrivna proceduren bör den centrala organisationskommittén utarbeta förslag till bestämmelser om organisationen av fakultets/sektionsnämnder och sammansättningen av dessa nämnder (prop. s. 526, UbU s. 62). Detta arbete bör bedrivas i former som möjliggör att, innan förslag avges, synpunkter inhämtas från närmast berörda universitets- och högskolemyndigheter. Kommittén bör också samråda med forskarubildningsutredningen (U 1974:06).

Den centrala organisationskommittén bör ägna särskild uppmärksamhet åt de problem som hänger samman med den nya organisationens genomförande för den del av högskolan som kommer att ha kommunal huvudman (prop. s. 527-528 och 550-551). Kommittén bör bl. a. utarbeta erforderliga förslag till justeringar i statsbidragsreglerna för berörd utbildning. I dessa frågor bör kommittén arbeta i kontakt med — förutom SÖ — Svenska kommunförbundet och Landstingsförbundet samt, innan förslag avges, samråda med utredningen (U 1972:06) om skolan, staten och kommunerna (SSK).

I skrivelse i april 1975 har SÖ föreslagit att frågor om mål, innehåll och organisation av fortbildningen av lärare för skolväsendet — vilka inom SÖ behandlats av en särskild arbetsgrupp (SMIOF) — i olika delar skall överlämnas till dels lärarutbildningsutredningen, dels SSK. Statsrådet Hjelm-Wallén kommer att i annat sammanhang ta upp dessa frågor.

I avvaktan på den mera långsiktiga prövningen av lärarfortbildningsfrågorna bör, enligt min mening, minsta möjliga förändringar i nuvarande organisation och verksamhetsformer för fortbildningen göras som följd av att, i samband med högskolereformen, det centrala ansvaret för grundutbildningen av lärare förs över från SÖ till UHÄ och lärarhögskolorna blir en del av organisationen av statliga högskoleenheter inom UHÄ:s ansvarsområde (jfr SOU 1973:2 s. 484). Resurserna vid de nuvarande fortbildningsavdelningarna vid de sex större lärarhögskolorna bör sålunda rent administrativt tills vidare, på i princip samma sätt som nu, vara knutna till berörda statliga högskoleenheter. SÖ förutsätts även i fortsättningen ha det sakliga ansvaret för lärarfortbildningen. Om reformeringen av den lokala statliga högskoleorganisationen ger anledning till rent tekniska förändringar i formerna för de nuvarande fortbildningsavdelningarnas anknytning till SÖ, bör den centrala organisationskommittén i nära samverkan med SÖ lägga fram förslag härom.

I fråga om den centrala organisationen för högskolan bör den centrala organisationskommittén — med utgångspunkt i vad som har anförts i propositionen (s. 536-542) — utarbeta förslag till bestämmelser om UHÄ:s uppgifter, styrelse, övriga permanenta organ och kansliorganisation samt om den närmare ansvarsfördelningen mellan UHÄ och SÖ i fråga om kommunal högskoleutbildning. Innan förslag avges på sistnämnda punkt bör kommittén samråda med SSK (prop. s. 538). Vidare bör kommittén i samråd med OMUS och K 73 lägga fram förslag om när dessa kommittéers tillsynsuppgifter m. m. skall föras över till UHÄ (prop. s. 539). Kommittén bör slutligen pröva behovet av att under de fem planeringsberedningarna ha rådgivande organ för skilda slag av utbildning (prop. s. 541).

Vad gäller redovisningsorganisationen varierar f. n. ansvarsfördelningen mellan myndighet och redovisningscentral något mellan olika delar av högskolan. Den centrala organisationskommittén bör i samråd med

riksrevisionsverket (RRV) utarbeta principer för arbetsfördelningen mellan myndighet och redovisningscentral. De regionala kommittéerna bör i samband med sin behandling av frågor om indelningen i högskoleenheter — som jag strax återkommer till — utarbeta erforderliga förslag om redovisningsgruppernas sammansättning och i övrigt beträffande den närmare organisationen för redovisning vid de statliga högskoleenheterna. Även i dessa frågor bör samråd ske med RRV.

De regionala organisationskommittéerna bör, med utgångspunkt i vad som har anförts i propositionen och i utbildningsutskottets betänkande samt i den centrala kommitténs förut nämnda utkast till rambestämmelser, utarbeta förslag på följande punkter i fråga om den lokala och regionala institutionella organisationen:

1. Indelningen i och benämningen av högskoleenheter (prop. s. 512, UbU s. 61). Vad beträffar nuvarande statens institut för högre utbildning av sjuksköterskor (SIHUS) bör kommittéerna utgå från att institutets verksamhet och resurser på resp. ort skall tillhöra samma högskoleenhet som nuvarande lärarhögskola. I fråga om musikhögskolorna bör kommittéerna samråda med OMUS. För Stockholms del bör vad gäller konsthögskolan beaktas de förhandlingar med Akademien för de fria konsterna som aviserats i propositionen (s. 506-507).

2. Sammansättningen m. m. av varje högskoleenhets styrelse (prop. s. 514-515 och 561-563, UbU s. 60-61 samt, i fråga om reservation nr 18, 101).

3. Utformningen av rektorsämbetet och huvuddragen i organisationen av förvaltningen vid varje högskoleenhet (prop. s. 514).

4. Ordningen för att avge förslag till rektor vid varje högskoleenhet (prop. s. 563).

5. Organisationen av linjenämnder (prop. s. 515-519 och 527-528).

6. Förekomsten av institutionsorganisation vid högskoleenhet utan fast organisation för forskning och forskarutbildning; indelningen i institutioner i fall där två eller flera befintliga läroanstalter föreslås sammanförda; frågor om för två eller flera högskoleenheter gemensamma institutioner och resurser (prop. s. 520).

7. Varje regionstyrelses närmare uppgifter och sammansättning (prop. s. 532-534).

8. Förekomsten av utbildningsnämnder och organisationen av sådana nämnder (prop. s. 535).

9. Den yttre organisationen av de vetenskapliga biblioteken på orter med fler än en statlig högskoleenhet (prop. s. 543-545). För Stockholms del bör beaktas de särskilda frågor som tas upp i propositionen beträffande dels Vetenskapsakademiens bibliotek, dels kungl. biblioteket. På sistnämnda punkt bör samråd ske med den utredning om ett centralt biblioteksorgan m. m. som jag kommer att föreslå senare i dag.

Arbetet med de institutionella frågorna bör, särskilt vad avser den lokala organisationen, bedrivas i nära kontakt med berörda läroanstalter och kommunala utbildningshuvudmän. Den centrala kommittén bör yttra sig över de regionala kommittéernas förslag i här berörda delar.

6 Högskolelag m.m.

I det föregående har jag förordat att den centrala organisationskommittén skall få i uppgift att i en rad olika avseenden utarbeta förslag till grundläggande bestämmelser för högskolan. De viktigaste bestämmelserna bör — som jag anfört i propositionen (s. 577) — sammanfattas i en högskolelag. Den centrala kommitténs bestämmelseförslag bör innefatta

förslag till sådan lag. I arbetet bör — förutom vad jag förut anfört — beaktas vad som kan bli resultat av obligatoriekommitténs arbete och statsmakternas ställningstaganden till denna kommittés förslag.

7 Personalfrågor m.m.

Den centrala organisationskommittén bör — med utgångspunkt i vad som har anförts i propositionen (s. 578-579) — utarbeta förslag om dels UHÄ:s, dels de regionala kansliernas personalorganisation och resurser. I fråga om de regionala kanslierna bör detta arbete bedrivas i samråd med de regionala kommittéerna. Kommittén bör i sammanhanget också utarbeta erforderliga förslag om hur den inom SÖ befintliga personalen för redovisning för lärarhögskolorna skall inordnas i den nya organisationen (jfr SOU 1973:47 s. 65).

De regionala organisationskommittéerna bör utarbeta förslag om den lokala högskoleförvaltningens lednings- och personalorganisation i de fall två eller flera befintliga läroanstalter föreslås bli sammanförda.

I kommittéernas arbete med personalfrågor bör berörda personalorganisationer beredas tillfälle att deltaga.

8 Genomförande av högskolereformen

Den centrala organisationskommittén bör, i kontakt med berörda myndigheter, utarbeta en plan för genomförande av högskolereformens olika delar. Denna plan bör — med beaktande av krav på planeringstid för berörd personal — klargöra *när* och *i vilka former* olika behövliga åtgärder bör vidtas och beslut fattas för att reformen skall förverkligas enligt den tidsplan som angetts i propositionen. Planen bör innefatta de särskilda anordningar som behövs vid övergången från nu gällande ordning till den nya organisationen m. m. Slutligen bör i planen beaktas behovet av informationsinsatser för olika berörda grupper.

III. Organisationskommittéernas arbetsformer m.m.

Som jag tidigare har antytt utgår jag från att den centrala organisationskommittén skall utnyttja en särskild expertgrupp för frågor om antagningssystemet m. m. Även för andra frågor torde det vara ändamålsenligt för kommittén att använda sig av särskilda expertgrupper, t. ex. beträffande UHÄ-kansliet och beträffande den kommunala högskoleorganisationen. Jag räknar med att kommittén inledningsvis bedömer behovet av expertgrupper och kommer med förslag om tillkallande av sådana. Också de regionala kommittéerna bör kunna arbeta med särskilda expertgrupper. Det bör ankomma på kommittéerna att bedöma behovet av sådana grupper och komma med förslag. I detta sammanhang bör erinras om att befintliga myndigheter — även lokalt — förutsätts, inom ramen för sina ordinarie uppgifter, biträda organisationskommittéerna utan särskilda anordningar.

Som jag redan har framhållit bör de regionala kommittéernas arbete, särskilt vad beträffar den lokala organisationen, bedrivas i nära kontakt med berörda läroanstalter och intressenter. Varje kommitté måste här finna de kontakt- och samverkansformer som är lämpligast med hänsyn till förutsättningarna i regionen. Kommittéerna bör — såväl formellt genom

remisser av preliminära förslag som informellt, t. ex. genom gemensamma diskussioner — sträva efter att få en allsidig belysning av de aktuella frågorna som grund för sina förslag. I samband med att kommittéerna avger sina förslag bör också de bedömningar redovisas som har gjorts vid de berörda läroanstalterna. Allmänt får de regionala kommittéerna en viktig uppgift i att svara för information till berörda anställda och studerande i anslutning till reformarbetet.

Jag har redan tidigare på ett antal punkter angett att det bör ankomma på den centrala organisationskommittén att precisera förutsättningar för bl. a. de regionala kommittéernas arbete. Det är enligt min mening lämpligt att den centrala kommittén också i övrigt får möjlighet att ange de förutsättningar, t. ex. i fråga om den kvantitativa planeringen för det regionala kommittéarbetet, som den bedömer vara nödvändiga för att reformen skall kunna genomföras enligt statsmakternas beslut.

Som har angetts i propositionen bör den centrala kommittén under hösten 1975 avge förslag i två avseenden: dels om plan för genomförande av högskolereformen, dels om UHÄ:s och regionkansliernas organisation och resurser. Dessa förslag bör kunna redovisas för resp. föreläggas riksdagen i början av år 1976. Förslaget beträffande UHÄ, som bör avse också den exakta tidpunkten för det nya verkets inrättande, bör ha karaktär av anslagsframställning för budgetåret 1976/77. Efter statsmakternas ställningstaganden till kommitténs förslag bör den i propositionen (s. 579) beskrivna ordningen följas.

Beträffande de delar av den centrala organisationskommitténs uppgifter i övrigt, vilka inte direkt hänger samman med uppgifter som ankommer på de regionala kommittéerna, bör förslag avges så snart som möjligt. Detta gäller bl. a. grundläggande bestämmelser om behörighet, urval och antagning. Här bör beaktas behovet av snabb information till sökande till högskoleutbildning samt till berörd personal inom skolväsendet, arbetsmarknadsverket och högskolan.

När det slutligen gäller de uppgifter för organisationskommittéerna som direkt berör såväl den centrala som de regionala kommittéerna bör det ankomma på den förra att närmare precisera de tidsmässiga förutsättningarna för de senares arbete. Den centrala kommitténs förslag resp. yttranden över de regionala kommittéernas förslag i berörda delar bör föreligga *senast den 15 oktober 1976.* Kommittén bör dessförinnan ha fullgjort det samråd med centrala myndigheter m. fl. som behövs främst i de kvantitativa frågorna. Organisationskommittéernas förslag om bl. a. dimensionering, lokalisering och institutionell organisation bör presenteras för riksdagen i början av år 1977.

En förutsättning för att den angivna tidsplanen skall kunna hållas är, som redan har angetts, att frågan om berörda myndigheters och gruppers medverkan löses inom ramen för kommittéarbetet på ett sådant sätt att remissbehandling i huvudsak inte behövs.

Kommittén har under tiden juni - oktober 1975 hållit fem sammanträden. Ordföranden och sekretariatet har därutöver haft överläggningar med företrädare för myndigheter och organisationer som berörs av kommitténs arbete.

Kommittén har den 28 oktober 1975 dels avgett förslag till anslagsframställning för universitets- och högskoleämbetet för budgetåret 1976/77, dels redovisat en plan för genomförande av högskolereformen.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1976.

47. Beredningen (U 1975:05) för försöksverksamhet rörande utbildningssamarbete med vissa utvecklingsländer

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 15 maj 1975 för försöksverksamhet rörande utbildningssamarbete med vissa utvecklingsländer:

Ordförande:
Östlund, Hans-Erik, tf. departementsråd

Ledamöter:
Beckius, Sven-Erik, kansliråd
Döös, Sten-Olof, avdelningschef
Johansson, Bengt A. W., departementsråd
Palmlund, Thord G., departementsråd
Ringholm, Bosse I. K., sakkunnig
Sjöström, Leif H. A., departementssekreterare

Experter:
Andersson, Christian, departementssekreterare (fr.o.m. den 21 - 30 november 1975)
Beijer, Rolf A. V., byråchef (fr.o.m. den 28 juli t.o.m. den 15 september 1975)

Sekreterare:
Karlén, Ingvar, byrådirektör

Bitr. sekreterare:
Alton, Finn, byrådirektör (fr.o.m. den 18 augusti 1975 t.o.m. den 30 juni 1976)

Lokal: Storkyrkobrinken 2-4. Postadress: Utbildningsdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 08/763 10 00

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Beredningen har under tiden juli - oktober 1975 hållit två sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och företag som berörs av beredningens verksamhet. Vidare har beredningen tagit inledande kontakter med de berörda utvecklingsländerna. Därutöver har beredningen påbörjat vissa för verksamheten nödvändiga utredningar.

Beredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

48. Biblioteks- och dokumentationssamverkanskommittén (U 1975:06) (BIDOK)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 29 maj 1975 för att utreda ett centralt biblioteksorgan m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 11 juli 1975):

Ordförande:
Moberg, Sven T., generaldirektör

Ledamöter:
Almefelt, Paul V., byråchef
Janson, D. Birgitta, förste bibliotekarie
Nilsson, Jan A. B., länsbibliotekarie
Pettersson, N. Lennart, fil. kand., led. av riksdagen
Tell, Björn V., överbibliotekarie
Willers, Uno E. W., riksbibliotekarie

Experter:
Höglund, Olov, organisationsdirektör (fr.o.m. den 1 september 1975)
Sandgren, Folke, förste bibliotekarie (fr.o.m. den 1 december 1975)
Wedel, Bengt, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 september 1975)

Sekreterare:
Holmborn, Börje, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 september 1975)

Bitr. sekreterare:
Sträng, Arne, förste bibliotekarie (fr.o.m. den 8 september 1975)

Lokal: Storkyrkobrinken 2-4. Postadress: Utbildningsdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 08/763 10 00, 763 18 96 (Holmborn), 763 18 91 (Sträng)

Direktiv (anförande av statsrådet Zachrisson till protokoll vid regeringssammanträde den 29 maj 1975):

Riksdagen har fattat beslut med anledning av regeringens proposition om reformering av högskoleutbildningen m. m. (prop. 1975:9, UbU 1975:17, rskr 1975:179). I propositionen behandlas de vetenskapliga bibliotekens organisation (s. 543-546).

De vetenskapliga biblioteken möter ett allt större utbud av vetenskaplig information. Enligt tillgängliga uppgifter har den samlade mängden av vetenskaplig-teknisk information fördubblats under det senaste årtiondet. Denna utveckling har medfört att ett lokalt forskningsbibliotek endast kan förvärva ett begränsat urval av nyutkommen vetenskaplig litteratur. Om den viktigaste informationen inom vetenskap och teknik över huvud taget skall kunna skaffas till vårt land, krävs en specialisering och samordning mellan biblioteken.

Det senaste årtiondets utveckling har också kännetecknats av att tekniska hjälpmedel, såsom automatisk databehandling (ADB), telekommunikation, mera utvecklade kopieringsmetoder etc., har tagits i anspråk i allt större

utsträckning. Den nya tekniken har bl. a. underlättat möjligheterna att få tillgång till det internationella informationsutbudet inom vetenskap och teknik. En förutsättning för att förbättra de möjligheter till informationsutbyte som den nya tekniken erbjuder är dock att de skilda länderna samordnar sina informationssystem. Jag vill i sammanhanget erinra om Unescos och Europarådets strävanden på detta område under senare år.

Det är av väsentlig betydelse att de vetenskapliga bibliotekens organisation anpassas till denna snabba utveckling. Statskontoret, som på Kungl. Maj:ts uppdrag har utrett hithörande frågor, har med skrivelse den 29 november 1973 lagt fram en rapport benämnd De vetenskapliga biblioteken — Organisation och administration (stencil). I rapporten föreslås bl. a. att ett särskilt ledningsorgan inrättas för vissa gemensamma biblioteksfunktioner såsom planering och samordning av de vetenskapliga bibliotekens verksamhet, frågor avseende bibliografisk information och dokumentation samt driften av det datorbaserade informationssystemet LIBRIS. I rapporten diskuteras möjligheter att organisera detta organ. Den enklaste lösningen synes enligt statskontoret vara att ombilda forskningsbiblioteksrådet. Andra möjligheter är att knyta en nämnd till det av 1968 års utbildningsutredning (U 68) föreslagna universitets- och högskoleämbetet (UHÄ) eller att inrätta en särskild myndighet med egen styrelse. Den senare lösningen aktualiserar enligt statskontoret frågan om bl. a. den framtida organisationen för de uppgifter som f. n. fullgörs av statens råd för vetenskaplig information och dokumentation (SINFDOK).

Vid min anmälan av frågor om de vetenskapliga bibliotekens organisation i prop. 1975:9 (s. 545) framhöll jag, att jag fann det väl motiverat med ett centralt ledningsorgan för gemensamma biblioteksfunktioner på detta område och att ett sådant organ borde bygga på den kärna av nationella biblioteksuppgifter som f. n. fullgörs av kungl. biblioteket och forskningsbiblioteksrådet. Även ansvaret för drift m. m. av det datorbaserade informationssystemet LIBRIS borde, framhöll jag, föras över från statskontoret till ett sådant ledningsorgan liksom visst ansvar för den verksamhet som — ofta med internationell anknytning — byggts upp vid universitet och högskolor med stöd av bl. a. bidrag från SINFDOK. Jag betonade att ett ledningsorgan av här antytt slag även skulle kunna skapa förutsättningar för en utbyggd samverkan mellan forskningsbibliotek och folkbibliotek.

Frågan om ett centralt biblioteksorgan av här berört slag bör nu, i enlighet med vad jag anförde i propositionen, utredas av särskilda sakkunniga.

De sakkunniga bör utarbeta förslag om ett centralt organ för sådana gemensamma funktioner inom biblioteksverksamheten som aktualiserats i statskontorets rapport. Av de i rapporten nämnda gemensamma funktionerna fullgörs f. n. huvuddelen av kungl. biblioteket och forskningsbiblioteksrådet. Vissa funktioner, framför allt driften av LIBRIS, har ännu inte fått en slutgiltig organisatorisk förankring. Som har framhållits i en av forskningsbiblioteksrådet i maj 1975 till utbildningsdepartementet ingiven lägesrapport över det svenska informations- och biblioteksområdet föreligger ytterligare en rad uppgifter som är av den arten att de bör hänföras till ett centralt biblioteksorgan.

De sakkunniga bör inventera vilka ytterligare arbetsuppgifter som bör åligga ett dylikt centralt biblioteksorgan. De bör utgå från att universitets- och högskoleämbetet (UHÄ) skall ha i vart fall det ansvar för anslagsframställningar m. m. i fråga om de vetenskapliga biblioteken som f.

n. åvilar universitetskanslersämbetet (jfr prop. 1975:9 s. 545) och att styrelsen för jordbrukets högskolor och statens veterinärmedicinska anstalt skall ha motsvarande ansvar i fråga om biblioteken vid nämnda högskolor. De sakkunniga bör i fråga om samordningen mellan det centrala biblioteksorganet och UHÄ samråda med den centrala organisationskommittén för högskolereformen.

De sakkunniga bör särskilt uppmärksamma de gränsdragningsproblem som kan uppkomma vid fördelningen av uppgifter mellan ett centralt biblioteksorgan av här berört slag och nuvarande kungl. biblioteket. Det sistnämndas uppgifter avseende bibliotekssservice till utbildning och forskning bör, som jag anförde i prop. 1975:9 (s. 45), så långt möjligt inordnas i biblioteksorganisationen för högskolan i Stockholm. I dessa frågor bör de sakkunniga samråda med organisationskommittén för Stockholms högskoleregion.

De sakkunniga bör utarbeta förslag till hur sådana arbetsuppgifter, främst av kulturbevarande karaktär, vid kungl. biblioteket, vilka inte på ett naturligt sätt kan inordnas vare sig i den lokala biblioteksorganisationen i Stockholm eller i ett centralt biblioteksorgan, skall organiseras.

De sakkunniga bör samråda med statskontoret samt med den utredning av verksamheten inom området teknisk och vetenskaplig information och dokumentation som chefen för industridepartementet inom kort kommer att föreslå regeringen.

Kommittén har under tiden juni - oktober 1975 hållit tre sammanträden.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1976.

49. Utredning (U 1975:07) av LUP-organisationen m. m.

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 29 maj 1975 för utredning av LUP-organisationen m. m.:

Utredningsman:

Rydback, Lennart, överdirektör

Expert:

Eskilsson, Per H., revisionsdirektör

Sekreterare:

Lindfors, Leif W., t.f. avdelningsdirektör (fr.o.m. den 29 oktober 1975)

Lokal: Statens förhandlingsnämnd, Sturegatan 24, 2 tr., 114 36 Stockholm, tel. växel 08/67 96 50

Direktiv (anförande av statsrådet Zachrisson till protokoll vid regeringssammanträde den 29 maj 1975):

Med anledning av riksdagens beslut angående universitetens och högskolornas organisation och förvaltning m. m. (prop. 1964:50, SU 119, rskr 293) tillkallade dåvarande chefen för ecklesiastikdepartementet år 1964 ett antal lokal- och utrustningsprogramkommittéer (LUP-kommittéer) för de olika universitets- och högskoleorterna. På motsvarande sätt har senare

tillkallats en särskild LUP-kommitté för jordbrukets högskolor. För att samordna de olika kommittéernas verksamhet tillkallades redan från början en samarbetsnämnd för LUP-kommittéerna (LUP-nämnden). Kommittéernas uppgifter har successivt vidgats så att de numera omfattar flertalet högskolor inom utbildnings- och jordbruksdepartementens verksamhetsområden med undantag av dels lärarhögskolorna, där skolöverstyrelsen har programansvaret, dels flertalet av högskolorna inom kulturområdet, för vilka byggnadsstyrelsen upprättar lokalprogram.

Som jag redovisat i prop. 1975:9 (s. 543) föreslog 1968 års utbildningsutredning (U 68) att LUP-kommittéerna skulle inordnas i den av utredningen förordade lokala högskoleorganisationen. Vidare skulle det av U 68 föreslagna universitets- och högskoleämbetet (UHÄ) överta de centrala samordningsuppgifter som f. n. ankommer på LUP-nämnden.

I yttranden över U 68:s förslag från statskontoret, riksrevisionsverket och byggnadsstyrelsen förordades ytterligare överväganden i dessa frågor. Mot bakgrund av de nämnda remissyttrandena anförde jag i propositionen att LUP-organisationen borde utvärderas, innan ställning tas till den framtida organisationen för högskolans planering i denna del. En sakkunnig bör nu tillkallas för att göra en sådan utvärdering samt pröva vilka förändringar den kan ge anledning till.

Den sakkunnige bör med utgångspunkt i dels den nuvarande LUP-organisationen och erfarenheterna av den, dels de synpunkter i hithörande frågor som anförts i yttrandena över U 68:s förslag, lägga fram förslag om hur uppgifter motsvarande dem som f. n. fullgörs av LUP-kommittéerna och LUP-nämnden skall organiseras för den framtida högskolan. Övervägandena bör härvid utgå från att samma principer för lokal- och utrustningsplaneringen skall gälla för den statliga delen av högskolan och att dessa principer skall vara anpassade till den nya organisation för högskolan som statsmakterna fattat beslut om (prop. 1975:9, UbU 1975:17, rskr 1975:179).

Den sakkunnige bör samråda med den centrala organisationskommittén för högskolereformen samt bedriva sitt arbete i kontakt med berörda myndigheter samt personal- och studerandeorganisationer, främst de som f. n. är företrädda i LUP-kommittéerna. Arbetet bör bedrivas skyndsamt och förslag avges senast den 1 oktober 1977.

Utredningen har under tiden juli - oktober 1975 hållit fyra sammanträden.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

50. Organisationskommittén (U 1975:08) för Umeå högskoleregion

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 29 maj 1975:

Ordförande:

Andersson, Georg L., rektor, led. av riksdagen

Ledamöter:

Back, Pär-Erik, professor

Beckman, Lars E. A., bitr. professor, rektor

Burman, Erik-Gustav, direktör

Edvinsson, Sven-Olov A., läkare

Gunnmo, Alf, rektor
Hammarsten, Erik M., landstingsråd
Jonsson, J. Alvar, skoldirektör
Marklund, J. Sören, ombudsman
Nilsson, Gunnar V., ombudsman
Nordström, Lars V., professor, rektor
Rydén, O. Evert, skoldirektör
Stigsäter, Kjell J., teknolog
Sundin, O. Helge, landstingsman

Ledamöter vid behandlingen av frågor om den lokala högskoleorganisationen:
Gustafsson, Björn H., laboratorieassistent
Nordlander, N. Arne, universitetslektor
Selander, K. Bertil, tekniker

Sekreterare:
Johnson, O. J. Gunnar, förste byråsekreterare

Lokal: Umeå universitet, 901 87 Umeå, tel. 090/12 56 00 ankn. 604

Direktiv (se Centrala organisationskommittén (U 1975:04) för högskolereformen):

Kommittén har under tiden september - oktober 1975 hållit två sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1976.

51. Organisationskommittén (U 1975:09) för Uppsala högskoleregion

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 29 maj 1975:

Ordförande:
Gadd, P. E. Arne, revisionsdirektör, led. av riksdagen

Ledamöter:
Andersson, Jan-Erik, typograf
Björnegård, Gudrun, rektor
Franzén, Lars G., verkstadsarbetare
Hammarland, L. E. Thore, universitetslektor
Hansson, E. Ingmarie, kommunalråd
Lie, C. Nils D. H., lektor
Lundh, A. Hans Lennart, rektor
Magnusson, Nils A., fritidsdirektör
Nerdrum-Ullman, Wenche M., rektor
Olsson, Arne J. A., utbildningschef

Segerstedt, Torgny, professor, rektor
Stener, P. H. Robert, rektor
Thun, John-Erik, universitetslektor
Westerlund, Uno, ombudsman
Westman, Helny I., landstingsråd
Ödman, Mats O., fil. stud.

Ledamöter vid behandlingen av frågor om den lokala högskoleorganisationen:
Gozzi, A. Sören, forskningsingenjör
Holmquist, Stig A. B., universitetsadjunkt
Ling, Lars, institutionstekniker

Sekreterare:
Hemlin, H. Egon, avdelningsdirektör

Bitr. sekreterare:
Ahlén, Gunnar, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1975)

Lokal: Vasagatan 1 A, 752 24 Uppsala, tel. 018/11 60 28 (sekreteraren), 11 60 48 (bitr. sekreteraren)

Direktiv (se Centrala organisationskommittén (U 1975:04) för högskolereformen)

Kommittén har under tiden september - oktober 1975 hållit två sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1976.

52. Organisationskommittén (U 1975:10) för Stockholms högskoleregion

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 29 maj 1975:

Ordförande:
Lewén-Eliasson, Anna Lisa, fru, led. av riksdagen

Ledamöter:
Bergström, K. Sune D., professor, rektor
Blix, Erik O., rektor
Carlsson, Eric O. G., kommunalråd
Gabrielsson, H. Ingemar, professor, rektor
Grabö, Paul E., borgarråd
Hellström, Gunnar J., rektor
Hoppe, E. Gunnar, professor, rektor
Karleby, Olle, styrelseordförande
Lunde, Ingrid, kanslichef

Magnusson, David, professor
Nilsson, Lars G., utredningssekreterare
Pettersson, E. Henry, socionom
Qvicker, E. Rune, ombudsman
Rasmuson, Anders, professor, rektor
Tannenberg, Tord O., pol. stud.
Utberg, Rolf F., kanslichef
Wigren, Karin (Kajsa) M., rektor

Ledamöter vid behandlingen av frågor om den lokala högskoleorganisationen:
Ekman, Stig-Rune, forskningsingenjör
Eriksson, Åke E., intendent
Söderholm, Anders E., universitetsadjunkt

Experter:
Stenberg, Inga E., förste byråsekreterare (fr.o.m. den 1 november 1975)
Tottie, Thomas, förste bibliotekarie (fr.o.m. den 1 november 1975)
Widgren, Greger G., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1975)

Sekreterare:
Kim, Lillemor A. B., avdelningsdirektör

Lokal: Storkyrkobrinken 2-4. Postadress: Utbildningsdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 08/763 10 00, 763 23 97 (Kim), 763 23 95 (kansli)

Direktiv (se Centrala organisationskommittén (U 1975:04) för högskolereformen)

Kommittén har under tiden september - oktober 1975 hållit två sammanträden. Dessutom har sekreteraren haft överläggningar med läraoanstalter, myndigheter och utredningar som berörs av kommitténs arbete.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1976.

53. Organisationskommittén (U 1975:11) för Linköpings högskoleregion

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 29 maj 1975:

Ordförande:
Nilsson, H. Christer, socionom, led. av riksdagen

Ledamöter:
Anderberg, Olle Y., adjunkt
Färm, Hilding G. E. A., landstingsråd

Glennow, Yngve G. G., rektor
Johansson, B. Einar D., landstingsman
Johnson, O. Bertil, direktör
Jonsson, Stig G. T., bitr. skoldirektör
Lundberg, P. J. Thorsten, rektor
Meijer, Hans A. B., professor, rektor
Nyman, Mikael, förskollärare
Platin, Ulla-Britta, utredningssekreterare
Sjögren, Håkan, universitetslektor
Sjölund, P. John A., rektor
Thyrsson, Ulf T. K., teletekniker

Ledamöter vid behandlingen av frågor om den lokala högskoleorganisationen:
Eriksson, K. Bertil, expeditionsvakt
Graninger, B. E. Göran, utbildningsledare
Wahlberg, Leif M., intendent

Sekreterare:
Karlsson, Curt K. A., byrådirektör

Lokal: Universitetet i Linköping, 581 83 Linköping, tel. växel 013/11 17 00

Direktiv (se Centrala organisationskommittén (U 1975:04) för högskolereformen)

Kommittén har under tiden t. o. m. oktober 1975 hållit tre sammanträden samt företagit en rundresa i regionen, varvid överläggningar skett med myndigheter och andra som berörs av kommitténs arbete.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1976.

54. Organisationskommittén (U 1975:12) för Göteborgs högskoleregion

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 29 maj 1975:

Ordförande:
Rogestam, Christina, avdelningschef, led. av riksdagen

Ledamöter:
Alfvegren, Lars B., rektor
Axelsson, Karl-Erik A., landstingsman
Bergermo, Arne H., rektor
Gustafsson, Stig A., ombudsman
Hellström, Kajsa M., rektor
Hemlin, Peter W., ekon. stud.

Hultin, S. Erland V., tekn. lic.
Härnqvist, Kjell, professor
Jansson, K. Olof (Olle), direktör
Lennander, Bengt, rektor
Noréus, E. Halvard, rektor
Olsson, K. Olle, ombudsman
Olving, Sven, professor, rektor
Rosell, Sten, direktör
Sörensson, Lars-Ingvar, lokförare, led. av riksdagen
Widing, S. Lennart, redaktör

Ledamöter vid behandlingen av frågor om den lokala högskoleorganisationen:
Hultén, Bengt E., fil. mag.
Olsson, Claes Olof, forskningsassistent
Oscarson, O. Sigfrid J., verkmästare

Sekreterare:
Andersson, E. Lennart, universitetslektor

Lokal: Götabergsgatan 9. Postadress: Box 53038, 400 14 Göteborg 53, tel. 031/17 99 50

Direktiv (se Centrala organisationskommittén (U 1975:04) för högskolereformen)

Kommittén har under tiden september - oktober 1975 hållit två sammanträden samt haft överläggningar med olika utbildningsanstalter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1976.

55. Organisationskommittén (U 1975:13) för Lund/Malmö högskoleregion

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 29 maj 1975:

Ordförande:
Elmstedt, Claes Y., lantbrukare, led. av riksdagen

Ledamöter:
Bergendal, Gunnar S., rektor
Brinck, K. Inge G., universitetslektor
Ekholm, Torsten I., landstingsråd
Eriksson, Mar in H. V., skoldirektör
Göhlman, Gunnar, ombudsman
Hafström, Jonas, jur. kand.
Isacson, Dan S., rektor

Johansson, Sven A. E., professor, rektor
Johansson, Tor H., direktör
Lind, K. Åke, landstingsman
Lövdén, Lars-Erik, studerande
Persson, L.-Ove L., ombudsman
Rausing, Hans A., direktör
Schultz, J. Harry S., skolinspektör
Svensson, S. Allan, redaktör
Waldebrand, Gösta W., kommunalråd
Wieslander, Hans J. M., universitetslektor

Ledamöter vid behandlingen av frågor om den lokala högskoleorganisationen:
Hellgren, G. Bertil, maskinist
Nordström, Olof A., universitetslektor
Olsson, Olle E., forskningsingenjör

Expert:
Hjort, Christer A., byrådirektör (fr.o.m. den 20 oktober t.o.m. den 31 december 1975)

Sekreterare:
Storm, P. David G., byråchef

Bitr. sekreterare:
Granegård, Christer, förste byråsekreterare (fr.o.m. den 15 oktober 1975)

Lokal: Universitetet i Lund. Postadress: Box 1059, 221 04 Lund, tel. växel 046/12 41 00

Direktiv (se Centrala organisationskommittén (U 1975:04) för högskolereformen):

Kommittén har under tiden september - oktober 1975 hållit två sammanträden. I samband med sammanträdet i oktober hade kommittén överläggningar med länskommittén för eftergymnasial utbildning i Kalmar län.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1976.

56. Utredningen (U 1975:14) rörande studiedokumentation och statistik för högskolan

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 29 maj 1975 (se Post- och Inrikes tidn. den 21 juli 1975):

Ordförande:
Berg, C. G. Håkan, departementsråd

Ledamöter:

Bergendal, Gunnar S., rektor
Ekholm, Lars V., byråchef
Höglund, E. Olov, organisationsdirektör
Sandström, L. Annika, jur. stud.
Sanner, Leif H., utbildningsledare
Sannerstedt, Lars T. G., universitetsadjunkt
Schneider, Werner, driftschef
Svanfeldt, Göran H., statistikchef

Sekreterare:

Strandell, Hans V., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 september 1975)

Lokal: Storkyrkobrinken 2-4. Postadress: Utbildningsdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00, 763 23 96 (sekreteraren)

Direktiv (anförande av statsrådet Zachrisson till protokoll vid regeringssammanträde den 29 maj 1975):

Både för den kvantitativa planeringen, för det pedagogiska och studieorganisatoriska utvecklingsarbetet samt för utbildningens administration i övrigt inom högskolan krävs vissa systematiska uppgifter om de studerande och deras studieresultat. Sådana uppgifter krävs också som underlag för planering och administration inom andra områden, t. ex. det studiesociala och arbetsmarknadsområdet. Flertalet högskoleutbildningar berörs redan i dag av informationssystem, där uppgifter av nämnda slag samlas in och ställs samman. Utformningen och omfattningen av dessa informationssystem varierar dock avsevärt. Innan den av statsmakterna beslutade nya högskoleorganisationen (prop. 1975:9, UbU 1975:17, rskr 1975:179) träder i kraft bör en översyn och utveckling av nuvarande informationssystem komma till stånd. Som jag anfört i nämnda proposition (s. 486) bör detta uppdras åt en särskild arbetsgrupp.

Som en utgångspunkt för arbetet bör gruppen precisera de krav på uppgifter och statistik om studerande och studieresultat som kommer att ställas — lokalt, regionalt och centralt — bl. a. av de nya behörighetsreglerna, den nya studieorganisationen och de nya principerna för planering och resursfördelning samt av behovet av uppföljning och utvärdering av högskolereformen. Mot denna bakgrund bör gruppen göra en bedömning av möjligheterna att på kort och på lång sikt förändra de befintliga informationssystemen så att de nya kraven tillgodoses och lägga fram de förslag som detta kan föranleda. Såväl högskolemyndigheternas behov som behovet av högskolestatistik för myndigheter, organisationer m. fl. utanför högskoleväsendet bör härvid beaktas. Förändringar som syftar till att tillgodose de lokala högskolemyndigheternas informationsbehov bör ges hög prioritet.

Som jag berörde, då jag anmälde frågan om organisationskommittéer, är informationssystemen av stor betydelse för det nya systemet för planering, resursfördelning, antagning och anmälan inom högskolan. Arbetsgruppen bör biträda den centrala organisationskommittén för högskolereformen så att en tillfredsställande samordning mellan planerings-, antagnings- och anmälningsrutiner och informationssystem säkras.

Underlaget för den lokala planeringen måste i huvudsak inhämtas och bearbetas lokalt, genom rutiner anpassade till de skiftande förutsättningarna vid olika utbildningar och högskoleenheter av olika storlek. Arbetsgruppen bör som ledning för det lokala arbetet lägga fram förslag om vilka rutiner som bör vara gemensamma för alla utbildningar och högskoleenheter.

Vidare bör gruppen lägga fram förslag om vilka uppgifter som bör ingå i riksomfattande enhetlig statistik för utbildningsadministrativa behov och därför bearbetas centralt för alla utbildningar samt om förfarandet vid insamling av sådana uppgifter. Därvid bör övervägas möjligheterna att samla in vissa uppgifter endast genom undersökningar stickprovsvis.

Arbetsgruppen bör även pröva skälen för och emot en samordning med informationssystem på studiemedelsområdet.

Förslag bör också läggas fram om hur sådana uppgifter, som av bl. a. integritetsskäl inte bör tas in i administrativa informationssystem men likväl är nödvändiga för högskolemyndigheternas planering eller för statistiska och vetenskapliga ändamål, bör samlas in, lagras och bearbetas.

Gruppen bör utarbeta förslag till enhetliga definitioner av begrepp som används i informationssystemen för högskolan. Härvid bör så långt möjligt samordning ske med andra informationssystem, t. ex. inom den löpande statistiken för gymnasieskolan och folkhögskolan.

Under senare år har en utbyggnad av lokala informationssystem ägt rum. Dessa system, som drivs av läroanstalterna, producerar såväl individuppgifter som statistiska sammanställningar. Vidare produceras centralt statistiska sammanställningar av statistiska centralbyrån (SCB). Arbetsgruppen bör överväga hur en fördelning mellan lokal och central löpande statistikproduktion skall utformas, varvid självklart en samordning måste säkras med systemet för antagning och anmälan till grundläggande utbildning.

För dagens lokala informationssystem utförs i vissa fall ett gemensamt system- och programmeringsarbete under central ledning. Gruppen bör lägga fram förslag till organisation för systemansvar och drift och därvid utgå ifrån att ett gemensamt systemarbete och en regional driftsamverkan skall äga rum.

Gruppen bör vidare analysera behovet av datorkapacitet för informationssystem samt utarbeta förslag om hur det skall tillgodoses. Vidare bör gruppen beakta möjligheterna att utnyttja den registreringsutrustning som finns vid redovisningsenheterna inom högskoleväsendet.

Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt kraven på informationssystemen i samband med övergången från nuvarande organisation till den nya ordningen.

Arbetsgruppen skall samverka med berörda myndigheter och kommittéer, främst universitetskanslersämbetet, statistiska centralbyrån, statskontoret och dess standardiseringsråd, arbetsmarknadsstyrelsen, centrala studiestödsnämnden, datainspektionen och forskarutbildningsutredningen samt — som jag redan berört — med den centrala organisationskommittén för högskolereformen.

Utredningen har under tiden september - oktober 1975 hållit tre sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

57. Utredning (U 1975:15) om elektronmusikens framtida utveckling i Sverige

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 26 juni 1975 för utredning om elektronmusikens framtida utveckling i Sverige (se Post- och Inrikes tidn. den 29 september 1975):

Utredningsman:
Bucht, Gunnar H., professor

Lokal: Musikhögskolan i Stockholm, Valhallavägen 103-109, 115 31 Stockholm, tel. 08/63 11 90

Direktiv (anförande av statsrådet Zachrisson till protokoll vid regeringssammanträde den 26 juni 1975):

En av de viktigaste insatserna till stöd för elektronmusiken som under senare år gjorts från statlig sida har varit medverkan i uppbyggnaden av Stiftelsen Elektronmusikstudion (EMS) i Stockholm. EMS bildades år 1969 då Sveriges Radio på stiftelsen överlät den studioanläggning som byggts inom företaget. En av förutsättningarna för att stiftelsen skulle bildas var att statliga medel ställdes till förfogande för att komplettera studion med en datamaskin. Genom beslut den 27 juni 1969 anvisade Kungl. Maj:t av särskilda lotterimedel 1,5 milj. kr. för denna komplettering.

Stiftelsen EMS bildades av Sveriges Radio och Musikaliska akademien som huvudmän. Enligt stadgarna har EMS till ändamål att svara för förvaltning och drift av studion i enlighet med de riktlinjer som dragits upp av stiftelsens styrelse samt att genom undervisning och forskning främja utvecklingen av det konstnärliga skapandet inom den elektroniska musiken och den elektroniska bilden.

EMS har från starten fått årliga statliga driftbidrag ur anslaget Bidrag till särskilda kulturella ändamål. Innevarande budgetår uppgår det statliga driftbidraget till 580 000 kr. Dessutom har EMS årligen intill budgetåret 1975/76 fått bidrag av särskilda lotterimedel för fortlöpande investeringar i apparatur och program. För budgetåret 1975/76 har EMS tilldelats ett statligt bidrag om 800 000 kr., i vilket bidrag också ingår medel för investeringsändamål. EMS har därjämte sedan stiftelsen började sin verksamhet fått ett årligt fast bidrag från Sveriges Radio. EMS har upplyst att Sveriges Radio innevarande budgetår minskat sitt bidrag från 300 000 till 200 000 kr.

Önskemål om en utredning om elektronmusikens framtida utveckling i Sverige har under senare år förts fram från flera håll. Senast har statens kulturråd i sitt yttrande över framställningen från stiftelsen EMS om statsbidrag för verksamheten under budgetåret 1975/76 framhållit vikten av en sådan utredning. Enligt kulturrådet bör då även den roll som EMS har i sammanhanget närmare studeras. Också organisationskommittén för högre musikutbildning har nyligen framfört önskemål om en utredning bl. a. i fråga om studioresurserna för den elektroniska musiken. Även från EMS och från dess personal har kommit önskemål om en utredning, i första hand av stiftelsens verksamhetsområde.

Som redan framgått av mina uttalanden i propositionen om den statliga kulturpolitiken 2 (prop. 1975:20) delar jag uppfattningen om behovet av en utredning om elektronmusikens situation och utvecklingsmöjligheter

liksom om de speciella frågor som rör EMS. Denna utredning bör komma till stånd nu. En sakkunnig bör tillkallas för ändamålet. Det ligger i sakens natur att den sakkunnige bör arbeta i nära kontakt med statens kulturråd.

Vad som ingår i begreppet elektronmusik är inte entydigt. Den sakkunnige bör arbeta med en vid definition av begreppet och således ta hänsyn till alla de skiftande former i vilka elektronisk teknik används för att framställa eller bearbeta musikaliskt ljudmaterial. Detta förutsätter att den sakkunnige också anlägger en helhetssyn på musiklivet som innefattar både det seriösa och det populära området.

Som utgångspunkt för utredningsarbetet bör den sakkunnige göra en samlad bedömning av elektronmusikens situation och utvecklingsmöjligheter. Utvecklingen på elektronmusikens område präglas i vissa avseenden av kommersiella krafter genom musikindustrins snabbt växande intresse för att arbeta med elektroniskt framställda eller bearbetade klanger. I andra avseenden påverkas utvecklingen på området av ett snävt konstnärligt synsätt som gjort att musikformen behandlats och också kommit att betraktas som ett intresse enbart för det experimentella konstmusikaliska nyskapandet. Diskussionen om de praktiska handlingslinjerna kännetecknas av mycket starka motsättningar mellan olika intressen. Det visar bl. a. den debatt som förts kring stiftelsen EMS och dess roll och uppgifter.

Enligt min mening är det väsentligt att diskussionen om den elektroniska musiken vidgas så att musikformens alla kulturpolitiskt intressanta utvecklingsmöjligheter blir belysta. Det är en av den sakkunniges viktigaste uppgifter att bidra till en sådan vidgning av diskussionen. Den sakkunnige bör således bedöma utvecklingsmöjligheterna för elektronmusiken i ett brett kulturpolitiskt perspektiv. Arbetet bör grunda sig på de mål och riktlinjer för den kulturpolitiska utvecklingen som statsmakterna fastställt på grundval av 1974 års kulturproposition (prop. 1974:28, KrU 1974:15, rskr 1974:248). Den sakkunnige bör bl. a. ta fasta på de uttalanden som gjordes i samma proposition rörande det statliga ansvaret för ett fortsatt stöd till elektronmusiken. Enligt propositionen (s. 338) bör stödet bl. a. syfta till en spridning av produktionsmöjligheterna och ökade möjligheter att ute i landet få kontakt med den elektroniska musiken.

En av de kulturpolitiskt intressanta aspekter på elektronmusiken som den sakkunnige bör ta upp är de speciella möjligheter denna musikform har som samarbetsområde mellan konst och teknik. Enligt min uppfattning är det av allmänt intresse att ta till vara alla praktiska möjligheter till ett sådant samarbete som kan bidra till att överbrygga de alltför fasta gränserna mellan det konstnärliga och tekniska området och därmed också till att vidga det snäva konstbegreppet. För den elektroniska musikens del är ett sådant samarbete naturligt och nödvändigt.

Den sakkunnige bör också ägna intresse åt distributionsproblemen för den elektroniska musiken och då särskilt elektronmusik av seriös natur. Möjligheterna att lyssna till elektronisk musik av detta slag och därmed att skaffa sig kännedom om och intresse för musikformen är f. n. starkt begränsade. Ett utomordentligt viktigt medel för att förbättra dessa möjligheter bör grammofonskivan vara. Sveriges Radios roll i sammanhanget bör också särskilt belysas.

Den sakkunnige bör även bedöma behovet av studioresurser och därvid bl. a. redogöra för vilka sådana resurser som redan finns tillgängliga. Den sakkunnige bör uppmärksamma att det finns behov av studioresurser av olika slag och för olika ändamål. Det är nödvändigt att ta hänsyn till de

skilda krav på arbetsmöjligheter som finns hos tonsättare och andra skapande krafter på det elektronmusikaliska området. Förutom för produktionsändamål behövs och finns studioresurser för bl. a. undervisning. Olika behov måste avvägas mot varandra. Det bör vara av intresse att apparaturen är utformad så att den kan användas på ett flexibelt sätt. Den sakkunnige bör lägga vikt vid att studioresurserna kan utnyttjas gemensamt för olika ändamål och pröva vilka samarbetsformer som av detta skäl behöver utvecklas. När det gäller den högre musikutbildningens behov bör den sakkunnige samråda med organisationskommittén för högre musikutbildning.

Som jag tidigare nämnt har staten redan tagit ett avsevärt ansvar för stiftelsen EMS. Huvudfrågan för den sakkunnige när det gäller EMS är att placera in och bedöma stiftelsens roll och uppgifter i det vida sammanhang som uppdraget täcker. Samtidigt bör den sakkunnige pröva vissa frågor som rör bl. a. stiftelsens organisation och finansiering. Utredningsarbetet bör bedrivas i nära kontakt med stiftelsens huvudman/huvudmän och med personalen vid EMS.

I sina överväganden om uppgifterna för stiftelsen EMS bör den sakkunnige se till att EMS nyttiggörs på ett sätt som svarar mot de konstnärliga och tekniska förutsättningar och resurser som nu finns och utvecklats inom EMS. Den sakkunnige bör också uppmärksamma det arbete som där lagts ner på att utifrån den allmänna ändamålsbeskrivning som finns i stiftelsens stadgar konkretisera uppgifterna. Arbetet bör syfta till att åstadkomma ett *praktiskt handlingsprogram* för verksamheten inom EMS med en avvägning mellan olika typer av uppgifter. En central uppgift för EMS bör även i fortsättningen vara att skapa möjligheter till avancerat kompositionsarbete och produktion av musik. Den sakkunnige bör emellertid också beakta de förutsättningar som EMS har för medverkan i arbetet med att utveckla den elektroniska bilden samt även belysa den roll EMS kan spela inom forskning och undervisning.

I detta sammanhang är det nödvändigt för den sakkunnige att också precisera verksamhetsformerna för EMS. I fråga om sättet att utöva sin verksamhet avviker EMS f. n. ganska avsevärt från andra jämförbara statliga eller statsunderstödda institutioner på kulturområdet. I förhållande till produktionen vid studion kan EMS sägas ha fått en förhållandevis passiv roll med huvudsaklig uppgift att ställa studiotid till förfogande för tonsättare, institutioner och andra intressenter. Den sakkunnige bör pröva på vilket sätt EMS i fortsättningen bör verka för att på bästa sätt kunna fullgöra sina uppgifter. Vid sin prövning bör den sakkunnige beakta de principiella ställningstaganden beträffande ansvarsförhållanden och verksamhetsformer för kulturinstitutioner som finns redovisade i 1974 års kulturproposition. I detta sammanhang bör den sakkunnige också ta upp förutsättningarna och formerna för samarbetet mellan EMS och andra institutioner m. m. med närbesläktad verksamhet, både när det gäller utnyttjande av studioresurser och i andra syften.

I handlingsprogrammet för EMS bör även ingå frågan om den fortsatta utvecklingen av kompositionsteknik, programvara och apparatur. Den sakkunnige bör väga behovet av en fortsatt utbyggnad av de tekniska resurserna vid EMS mot nackdelarna med en alltför stor koncentration av studioresurser till en institution och en ort.

I den sakkunniges uppdrag bör ingå att pröva de *organisatoriska formerna* för verksamheten vid EMS. Den sakkunnige bör härvid bedöma behovet av att som en följd av utredningsförslagen ändra de nuvarande stadgarna för

EMS och även utforma eventuella ändringsförslag. Den sakkunnige bör hålla kontakt med stiftelseutredningen (Ju 1975:01).

Det bör slutligen ankomma på den sakkunnige att pröva frågan om *finansieringen* av verksamheten vid EMS. Den sakkunnige bör därvid utgå från att den ekonomiska ram som det nuvarande statsbidraget utgör i huvudsak bör bibehållas. Vid bedömningen av det fortsatta behovet av medel för investeringsändamål bör den sakkunnige i första hand se till att de investeringar som hittills gjorts i studion följs upp och nyttiggörs. Det statliga driftbidraget bör liksom nu användas för att ge EMS vissa basresurser och för att bidra till att tonsättare kan arbeta i studion på ekonomiskt rimliga villkor. Möjligheterna att finansiera den varierande, rörliga delen av verksamheten med bidrag från annat håll bör särskilt prövas.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

58. Studiestödsutredningen (U 1975:16)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 25 september 1975 för att utreda det studiesociala stödet (se Post- och Inrikes tidn. den 7 oktober 1975):

Ordförande:

Andersson, Johnny, kansliråd

Ledamöter:

Diesen, Ingrid E., fil. mag., led. av riksdagen
Fogelström, Hans, ombudsman
Granstedt, Pär E., sekreterare, led. av riksdagen
Hansson, S. Olof (Olle), förbundsordförande (fr.o.m. den 27 november 1975)
Håvik, I. Doris, assistent, led. av riksdagen
Lundin, Ulf W., utredningssekreterare
Nilsson-Schütze, Eva B., ombudsman
Rydin, Roland Y., fil. kand. (fr.o.m. den 27 november 1975)
Westerberg, Sten, utredningschef
Westerlund, Uno, ombudsman
Wiklund, Bengt O., journalist, led. av riksdagen

Sekreterare:

Lagercrantz, Richard C. H., departementssekreterare

Bitr. sekreterare:

Ekholm, Birgitta Maria (Brittmari), byrådirektör (fr.o.m. den 1 december 1975)
Sundström, Björn G., utredningssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1975)

Lokal: Svartmangatan 9, 1 tr., 111 29 Stockholm, tel. 10 18 96 (sekreteraren), 10 20 68 (kansli)

Direktiv (anförande av statsrådet Zachrisson till protokoll vid regeringssammanträde den 25 september 1975):

Sedan de nuvarande studiestödssystemen infördes har betydande förändringar skett på den arbetsmarknad som möter de studerande efter deras studier. På familjepolitikens område har omfattande reformer genomförts som delvis förändrat förutsättningarna för studiestödet. Bl. a. till följd härav har detta underkastats en rad delreformer som lett till att studiestödets regelsystem blivit svåröverskådligt. Vidare kommer utbildningen enligt riksdagens beslut om en reformering av högskolan (UbU 1975:17, rskr 1975:179) efterhand att alltmer inriktas mot ett system med återkommande utbildning.

Riksdagen har också uttalat att de studiesociala systemen bör göras till föremål för en allsidig och förutsättningslös utredning (SfU 1974:19 s. 67, rskr 1974:265). Socialförsäkringsutskottet framhöll i sammanhanget att man särskilt borde undersöka om och i vad mån förenklingar i nuvarande system är möjliga. Till övriga frågor som kunde bli aktuella hörde enligt utskottet frågor om studiemedlens maximibelopp och om behovsprövning mot egen och makes inkomst och förmögenhet vid tilldelning av studiemedel.

Som jag anmält i prop. 1975:23 (s. 188) om vidgad vuxenutbildning och studiestöd åt vuxna bör mot denna bakgrund studiehjälps- och studiemedelssystemet nu få en övergripande översyn. Denna uppgift bör anförtros särskilda sakkunniga.

Jag tar i det följande först upp utvecklingen av de studiesociala systemen efter år 1964 och behandlar därefter de frågor om studiestöd för studerande både på gymnasial nivå och högskolenivå som de sakkunniga i första hand bör utreda.

Studiehjälpssystemets utveckling

1964 års riksdag fattade beslut om nya former för studiesocialt stöd till dels studerande vid gymnasium, fackskola, yrkesskola m. fl. skolformer, dels studerande i eftergymnasial utbildning (prop. 1964:138, SäU 1964:1, rskr 1964:290). För den första gruppen infördes studiehjälpssystemet och för den senare gruppen studiemedelssystemet. I studiehjälpssystemet drogs en gräns mellan "yngre" och "äldre" elever. Gränsen gick vid dåvarande myndighetsålder. För äldre elever som hade barn utgick studiestöd enligt regler som i många avseenden anslöt till studiemedelssystemet. För dessa elever togs t. ex. ingen hänsyn till föräldrarnas ekonomi. Yngre elever i studiehjälpssystemet förutsattes däremot tillhöra föräldraekonomin och studiestödet för dem utformades med hänsyn härtill. Den 1 juli 1973 överfördes äldre studerande — dvs. studerande som fyller lägst 20 år under det kalenderår läsåret börjar — vid studievägar inom studiehjälpssystemets område till studiemedelssystemet (prop. 1973:63, SfU 1973:17, rskr 1973:240).

Reglerna för studiehjälp och studiemedel har efter 1964 års beslut kompletterats i skilda avseenden.

Studiehjälp utgår i form av studiebidrag, resetillägg, inackorderingstillägg samt inkomstprövat tillägg och behovsprövat tillägg. Dessutom kan återbetalningspliktiga studiemedel utgå.

Studiemedlen är indexreglerade och utgår per läsår om nio månader med 140 % av basbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring. Dessutom kan barntillägg utgå med 25 % av basbeloppet per år för varje barn under 16 år. Studiemedlen består av dels ett bidrag om högst ca 2 000 kr. per läsår, dels återbetalningspliktiga medel. Studiemedlen är behovsprövade mot egen och makes inkomst och förmögenhet.

Ett av de viktigaste syftena vid utformningen av studiehjälpssystemet var att åstadkomma ett sådant studiestöd som kunde minska de sociala faktorernas betydelse vid valen efter den obligatoriska skolan dels mellan fortsatt utbildning och annan verksamhet, dels mellan yrkesinriktad utbildning och utbildning som förberedelse för högre studier.

1964 års reform innebar en betydande förenkling av det studiesociala stödet för ungdomar i gymnasial eller motsvarande utbildning. Stödformerna utformades så att alla ungdomar skulle ha möjlighet att fortsätta sina studier efter grundskolan. Åtskilliga förmåner i studiehjälpssystemet har avsevärt förbättrats sedan reformen trädde i kraft, t. ex. studiebidrag, resetillägg och behovsprövat tillägg. Riksdagen har numera fattat beslut om hemreseersättning för inackorderade elever i gymnasial utbildning (SfU 1975:14, s. 63, 81 rskr 1975:176).

När studiehjälpssystemet infördes avvägdes de olika stöden inom detta mot de allmänna familjepolitiska stöd som då fanns. Detta var en naturlig följd av att de yngre elever som omfattades av studiehjälpen ansågs tillhöra föräldraekonomin. Sedan år 1964 har betydande förändringar skett på de familjepolitiska och skattepolitiska områdena. Som exempel kan nämnas att barnbidragets årliga belopp höjts från 700 kr. år 1964 till 1 500 kr. år 1975. Därutöver har bl. a. förbättrade statliga och statskommunala bostadstillägg införts. Reglerna för det inkomstprövade tillägget inom studiehjälpen har sedan år 1973 anpassats till de regler som gäller för det statliga bostadstillägget och har därigenom förbättrats i motsvarande takt.

Ett av målen för studiehjälpssystemet har varit att de studerande inte i någon nämnvärd utsträckning skall behöva utnyttja studielån eller återbetalningspliktiga studiemedel för att finansiera sina studier. Studiestödet skall med andra ord utgöra ett sådant komplement till föräldraekonomin att denna så långt möjligt inte blir styrande för valet av utbildningsväg i gymnasieskolan.

Sedan år 1964 har de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna kraftigt förstärkts. Bl. a. har en omfattande utbyggnad av arbetsmarknadsutbildningen ägt rum. Svårigheterna under senare år för ungdomar i åldern 16 till 24 år att komma ut på arbetsmarknaden har gjort det nödvändigt att låta även personer under 20 år till viss del omfattas av arbetsmarknadsutbildning och andra arbetsmarknadspolitiska stödåtgärder. Riksdagen har numera beslutat att utbildningsbidrag till personer under 20 år skall utgå med 45 kr./dag både till dem som enligt nu gällande regler kan få utbildningsbidrag för viss utbildning och till sådana ungdomar som är berättigade till kontant arbetsmarknadsstöd (rskr 1975:178). De ungdomar som har vårdnaden om barn föreslås dock få samma belopp som vuxna i motsvarande situation. Detta gäller också ungdomar som förvärvsarbetat i sådan utsträckning att de omfattas av arbetslöshetsförsäkringen. Berättigade till kontant arbetsmarknadsstöd är sådana ungdomar som antingen arbetat fem månader under det senaste året eller efter avslutad ungdomsutbildning varit arbetslösa och står till arbetsmarknadens förfogande i tre månader.

1974 års riksdag beslöt om en sänkning av myndighetsåldern från 20 år till

18 år. Detta innebär att den åldersgräns som f. n. gäller för studiehjälpen inte längre överensstämmer med myndighetsåldern.

Studiemedelssystemets utveckling

När studiemedelssystemet infördes var syftet att de studerande som fick studiemedel skulle kunna täcka sina levnadskostnader. Maximibeloppet för studiemedel bestämdes även med hänsyn till konsumtionsnivån hos övriga grupper i samhället. Genom att studiemedlen är anknutna till basbeloppet har de studerande i huvudsak kompenserats för prisstegringarna i samhället. Samtidigt har inom det allmänna familjestödet bostadstillägg införts dels för gifta eller sammanboende, dels för ensamstående. Sedan år 1964 har som nyss nämnts ytterligare grupper fått del av förmånerna i studiemedelssystemet, nämligen s. k. äldre studerande i gymnasial utbildning och studerande inom vuxenutbildning som bedriver längre studier. I studiemedelssystemet finns som nämnts ett barntillägg på 25 % av basbeloppet för barn under 16 år. När barntillägget infördes var barntillsynen dåligt utbyggd. Dessutom fanns inte de statliga och statskommunala bostadstilläggen för barnfamiljer. Barntillsynen har på senare år byggts ut kraftigt även om den ännu inte svarar mot alla de behov som föreligger. Nu nämnda reformer har likväl avsevärt förbättrat studerandefamiljernas möjligheter att få tillgång till barntillsyn, vilket bl. a. beror på att denna ofta är behovsprövad. En ytterligare fördel för de studerande är att studiemedel, i detta sammanhang som regel inte räknas som inkomst, varigenom avgifterna blir tämligen låga.

Vid sidan av den nyssnämnda höjningen av bidragsdelen inom studiemedelssystemet har förbättringarna av detta vidare gällt reglerna för återbetalningen, som gjorts avsevärt mer förmånliga för de studerande. Bl. a. har den totala återbetalningsskyldigheten begränsats. Dessutom har de sociala trygghetsreglerna vid återbetalning av studiemedel förbättrats. Regler har också införts som medger att studerande under vissa förhållanden får uppbära studiemedel under sjukdom och att därvid de återbetalningspliktiga medlen avskrivs.

Allmänna utgångspunkter för utredningsarbetet

En utgångspunkt för de sakkunnigas arbete bör vara att de studiesociala systemen även framdeles bör bestå av dels stödet till de s. k. yngre eleverna inom gymnasieskolan (motsvarande), dels stöd till studerande i högskoleutbildning. Med hänsyn till de studerandes olika situation vid gymnasiala studier respektive högskolestudier är det naturligt med en skillnad mellan dessa två systems totala nivåer. Således är de förra studerandena normalt beroende av föräldrarnas ekonomi och har endast undantagsvis försörjningsbörda. En utgångspunkt bör vidare vara att det vid sidan av ett generellt stödsystem för högskolestudier som till sin huvuddel är förenat med återbetalningsskyldighet skall finnas ett tredje, förmånligare system i enlighet med det förslag om vuxenutbildningsstöd som riksdagen nyligen har beslutat om (prop. 1975:23, SfU 1975:14, rskr 1975:176).

Studiehjälps- och studiemedelssystemen har varit i bruk under en tioårsperiod. Som jag tidigare redovisat har sedan de infördes en rad förändringar genomförts på familjepolitikens och arbetsmarknadspolitikens områden, vilka i varje fall indirekt påverkar effekterna av studiestödet. Samtidigt har främst inom studiemedelssystemet en rad partiella utredningar genomförts som lett till nödvändiga delreformer. En naturlig följd härav har blivit att reglerna för studiemedelssystemet stegvis byggts ut. De har nu nått en sådan omfattning att det med fog kan hävdas att de är svåröverskådliga. En översyn av

reglerna i syfte att förenkla dem blir därför en viktig uppgift för de sakkunniga.

Bidragshöjningar inom det studiesociala systemet blir med nödvändighet mycket kostnadskrävande reformer och måste därför alltid avvägas i ett vidare socialpolitiskt sammanhang, främst inom familje- och bostadspolitiken. Sådana avvägningar görs fortlöpande inom ramen för de årliga budgetbesluten. Bedömningar av detta slag bör alltså inte ankomma på de sakkunniga. Deras översyn bör därför i första hand inriktas på den reformering av nuvarande studiesociala system som utvecklingen på utbildningsområdet motiverar.

Jag tar i det följande först upp stödet till studerande inom gymnasieskolan och därefter stödet till studerande i högskoleutbildning.

Studiestöd till studerande i gymnasieskolan

De uppgifter som föreligger om elevernas val av verksamhet efter grundskolan tyder på att detta alltjämt är socialt betingat och starkt könsbundet. Eleverna från lägre socialgrupper väljer oftare än övriga elever att inte fortsätta sina studier eller att genomgå kortare yrkesinriktade utbildningar. Den urvalsprocess som därigenom uppstår utgör alltjämt ett grundläggande hinder för möjligheterna att jämna ut skillnaderna i rekryteringen till högre studier från skilda socialgrupper och att förändra den könsuppdelade arbetsmarknaden.

Enligt min mening bör därför ett mål för studiestöd till ungdomar i gymnasieskolan och utbildning på motsvarande nivå alltjämt vara att främja rekryteringen av ungdom till studier över grundskolenivå samt att minska ekonomiska, sociala och geografiska hinder för sådana studier. Studier på denna nivå bör därför även i fortsättningen normalt kunna genomföras utan att de studerande ådrar sig återbetalningsskyldighet av nämnvärd omfattning.

Många ungdomar väljer i dag att inte direkt fortsätta sina studier efter genomgången grundskola. Till en del kan detta antas bero på att ungdomar i 16-20-årsåldern i ett läge, då utsikterna på arbetsmarknaden är ovissa, föredrar att snarast söka sig ett förvärvsarbete i förhoppning om att senare kunna komma tillbaka till utbildning i någon form. Till en del kan det röra sig om en strävan hos ungdomarna att frigöra sig från föräldraberoendet. Till en del åter förklaras beteendet av att ungdomarna inte kan få den utbildning i gymnasieskolan som de helst skulle vilja ha. Till en del slutligen kan det röra sig om en allmänt bristande studiemotivation. Familjens ekonomiska situation spelar fortfarande en stor roll vid ungdomarnas val av utbildning, särskilt när det gäller att välja mellan kortare yrkesinriktad utbildning och längre teoretisk utbildning. Av tillgängliga uppgifter att döma förekommer också det slag av studieavbrott som nyss berörts i större utsträckning bland ungdomar som kommer från miljöer med ringa eller ingen studietradition än bland övriga ungdomar. Samtidigt kan konstateras att arbetslösheten i åldersgruppen 16-20 år är förhållandevis hög. Det är angeläget att de sakkunniga försöker ge en klarare bild över vilken roll studiestödet spelar i dessa sammanhang.

Ur såväl den enskildes som samhällets synvinkel kan det i många fall vara en klar fördel att ungdomarna skjuter in perioder av förvärvsarbete i sin studiegång. Studiestödet bör utformas så att det smidigt kan anpassas till ett studiesystem i vilket ungdomarna varvar studier med yrkesverksamhet eller bedriver gymnasiala studier på deltid. En sådan utveckling ligger också i linje med strävandena att främja återkommande utbildning som jag inledningsvis berört.

De sakkunniga bör mot denna bakgrund närmare analysera vilken betydelse familjeekonomin har för ungdomarnas val av utbildning och deras val mellan utbildning och annan verksamhet. Om analysen motiverar det, bör de sakkunniga föreslå sådana förändringar i studiestödet som kan motverka att den enskilda familjens ekonomi styr ungdomarnas studieval eller valet mellan studier och annan verksamhet. I detta sammanhang bör de sakkunniga också uppmärksamma de problem som kan uppstå när studerande med i övrigt likartade förhållanden men med skilda studiesociala förmåner deltar i samma utbildning.

Genom att myndighetsåldern har sänkts från 20 år till 18 år är många studerande i gymnasieskolan numera myndiga. Gränsen mellan studiehjälpssystemet och studiemedelssystemet går vid 20 år. Om denna gräns ändras så att den kommer att sammanfalla med den nya myndighetsåldern kommer alla studerande över 18 år att omfattas av studiemedelssystemet. Det skulle innebära att många studerande inom gymnasieskolan i betydande utsträckning skulle få finansiera sina studier med återbetalningspliktiga medel. Det är enligt min mening inte självklart att gränsen mellan studiestöd för yngre och studiestöd för äldre studerande bör följa myndighetsåldern, när denna inte längre motsvarar en naturlig skiljelinje mellan olika nivåer i utbildningssystemet. Avgränsningen mellan de skilda studiestödsformerna påverkar således också tillämpningen av den tidigare angivna principen att de studerande i gymnasieskolan och i utbildning på motsvarande nivå i huvudsak skall kunna fullfölja sina studier utan att behöva ta återbetalningspliktiga medel i anspråk. Vidare har de viktigaste åtgärderna för att motverka social snedrekrytering förlagts till studiehjälpssystemet. Tyngdpunkten i detta avseende bör enligt min mening alltjämt ligga på gymnasieskolans nivå. En förändrad gränsdragning måste alltså förenas med sådana åtgärder som motverkar social snedrekrytering. De sakkunniga bör analysera denna fråga och bedöma konsekvenserna för den enskilde studerande av en sänkt åldersgräns.

I det föregående har jag redogjort för det samband som finns mellan det familjepolitiska stödet och delar av studiehjälpen. Så är t. ex. studiebidrag och inkomstprövat tillägg knutna till olika former av familjestödet. I sitt arbete bör de sakkunniga utreda vilka effekter denna anknytning har för rekryteringen till studier och pröva om den bör kvarstå oförändrad. De sakkunniga bör också belysa tröskeleffekterna i föräldraekonomin av de olika tilläggen och undersöka vilka åtgärder som skulle kunna dämpa eller röja undan dessa utan att studiestödet därigenom blir svårt att överblicka eller förlorar sin socialt utjämnande effekt. Det är betydelsefullt att åtgärder med detta syfte står i samklang med de allmänna fördelningspolitiska strävandena. De sakkunniga bör därför också belysa vilka konsekvenser en beskattning av bidragen får för skilda slag av familjer. I sitt arbete bör de sakkunniga vara oförhindrade att behandla även andra former av tillägg inom studiehjälpssystemet än dem som här har nämnts. De bör också beakta de olika studiesociala förmåner av indirekt karaktär som förekommer. Målet bör vara att skapa en helhetsbild av samhällets totala stöd till ungdomsstuderande i gymnasieskolan och i utbildning på motsvarande nivå. Det är slutligen, som nämnts, angeläget att de sakkunniga söker utforma ett regelsystem för studiestödet som är lättfattligt och överskådligt.

Studiestöd till studerande i högskolan

Studiemedelssystemet har successivt kommit att omfatta allt flera grupper studerande. Nya utbildningar har vid skilda tillfällen förts till detta,

och sedan den 1 juli 1973 tillhör, som nämnts, också studerande över 20 år i gymnasial utbildning studiemedelssystemet. Därmed representerar de utbildningar för vilka studiemedel kan utgå en betydligt bredare kontaktyta mot arbetsmarknaden än vad som tidigare varit fallet. Det innebär bl. a. att för dem som fått studiemedel uppvisar lönerna när de går ut i arbetslivet en större spännvidd än under t. ex. slutet av 1960-talet. Därtill kommer att i varje fall vid universitetens filosofiska fakulteter antalet deltidsstuderande och studerande i åldrarna över 25 år ökat kraftigt.

De familjepolitiska åtgärder, som nämnts i det föregående, har haft betydelse även för studiemedelstagarna. För en familj med barn där båda föräldrarna studerar är situationen förhållandevis gynnsam när det gäller levnadsnivån under studietiden. Förutom studiemedel till båda föräldrarna kan även barntillägg utgå. Därtill kommer det allmänna familjestödet i form av barnbidrag samt statligt och statskommunalt bostadstillägg. Detta kan i vissa fall medföra att en studerandefamilj med barn har en bättre konsumtionsstandard än en annan jämförbar barnfamilj där ingen av föräldrarna studerar. För ensamstående studerande med enbart studiemedel har den ekonomiska situationen under studietiden inte förbättrats i samma mån som för studerandefamiljer med barn.

Ett av de viktigare syftena med studiemedelssystemet var — när det infördes — att göra det möjligt för studerande från familjer med svag ekonomi att bedriva högskolestudier. Studiemedelssystemet förutsattes därigenom främja en jämnare rekrytering till högre utbildning från olika socialgrupper. Under senare delen av 1960-talet och de första åren under 1970-talet fortsatte en viss utjämning i detta avseende. Det är emellertid inte möjligt att med säkerhet särskilja den roll bland andra faktorer som studiemedelssystemet spelade i denna utveckling. Därefter har utjämningen avstannat. Enligt min mening bör målet för studiestödssystemet på högskolenivå alltjämt vara att motverka att grupper tvingas avstå från studier. Riksdagen har i anledning av prop. 1975:9 beslutat om en rad åtgärder som syftar till att underlätta för nya grupper att vinna tillträde till högskoleutbildning. Ett viktigt steg mot ett system med återkommande utbildning har vidare tagits genom riksdagens beslut om ett särskilt vuxenstudiestöd för längre studier. Denna nya stödform avser emellertid främst något äldre studerande med arbetslivserfarenhet som studerar på lägre utbildningsnivåer. Under överskådlig tid kommer därför behov att finnas av andra slags studiestöd för merparten av de studerande på högskolenivå.

De sakkunniga bör analysera studiemedlens rekryteringseffekt och skillnader i utnyttjandefrekvens mellan olika studerandegrupper. På grundval av analyser av detta slag bör de sakkunniga pröva vilka åtgärder som bör vidtas inom studiemedelssystemet för att åstadkomma en bättre social rekrytering. Riktpunkten skall vara att de återbetalningspliktiga medlen skall utgöra huvuddelen av studiestödet och att förslag om höjning av bidragsdelen bör åtföljas av en redovisning av effekterna vid en beskattning av denna. En förbättring av förmånerna inom studiemedelssystemet kan alternativt ske genom förändringar av återbetalningsreglerna. De sakkunniga bör undersöka möjligheterna till ett mjukare inträde av återbetalningen än som nu sker samt om en sådan förändring kan tänkas påverka rekryteringen av skilda grupper till högskoleutbildning.

Kommittén (U 1969:51) för studiestöd åt vuxna (SVUX) förde i sitt betänkande (SOU 1974:62) fram förslag om förenklingar av studiemedels-

systemet. De sakkunniga bör pröva SVUX' förslag i dessa delar i syfte att förenkla reglerna för studiemedlen. Jag vill här särskilt peka på prövningen mot egen och makes inkomst och förmögenhet. När det gäller den s. k. makeprövningen har denna stegvis avvecklats i inkomstklasser upp till en makeinkomst på ca 47 000 kr. per år vid ett basbelopp om 9 400 kr. De sakkunniga bör överväga att vid studiemedelsutbetalningen på sikt gradvis avveckla sambandet mellan makars ekonomi på samma sätt som sker inom skattelagstiftningen.

F. n. gäller en övre åldersgräns på 45 år för rätt att uppbära studiemedel. Denna tillämpas förhållandevis generöst. Med hänsyn till att stora grupper studerande inom studiemedelssystemet utgörs av personer som påbörjar sina studier först efter många års förvärvsarbete och att deras studier ofta är inriktade på korta utbildningar bör de sakkunniga överväga SVUX' förslag att höja den övre åldersgränsen.

Övriga frågor

1972 års riksdag fattade beslut om nya regler för utländska studerandes principiella rätt till svenskt studiestöd. De sakkunniga bör belysa erfarenheterna av tillämpningen av dessa regler samt, om de anser detta påkallat, även i övrigt se över de utländska studerandenas studiesociala situation.

Lärarkandidaterna som genomgår ämnes- och klasslärarutbildning har under sin praktiktid ofta resekostnader för resor mellan lärarhögskoleort och praktikort. De bestämmelser som därvid gäller, missgynnar vissa lärarkandidater. De sakkunniga bör utreda om liknande förhållanden råder inom andra utbildningar samt undersöka möjligheterna att täcka de merkostnader som studerande får beroende på att praktik förläggs till annan ort än studieorten.

De sakkunniga bör vara oförhindrade att ta upp även andra frågor rörande studiestödets tekniska utformning och de administrativa rutiner det för med sig. Så bör de t. ex. kunna överväga möjligheterna att låta utbetalningen av studiestödet handhas av de allmänna försäkringskassorna.

De sakkunniga bör bedriva arbetet så att de senast under första halvåret 1977 kan lägga fram alternativa principförslag om studiestödets utformning för såväl studerande inom gymnasieskolan som studerande i högskolan. Dessa förslag bör åtföljas av kostnadsberäkningar. Jag avser att därefter återkomma till regeringen med förslag om ytterligare riktlinjer för utredningsarbetet.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

59. Styrelsen (U 1975:17) för sekretariatet för framtidsstudier

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 16 oktober 1975 med uppgift att leda verksamheten på framtidsstudieområdet (se Post- och Inrikes tidn. den 3 november 1975):

Ordförande:

Thorsson, Inga M., statssekreterare, led. av riksdagen

Ledamöter:
Anér, Kerstin, led. av riksdagen
Biörck, C. Gunnar W., professor
Dahl, R. Birgitta, förste byråsekreterare, led. av riksdagen
Ingelstam, Lars E., bitr. professor
Israelsson, Per J., apparatskötare, led. av riksdagen
Johansson, S. Olof H., led. av riksdagen

Experter:
Bäckstrand, K. Göran M., departementssekreterare
Esping, Hans G., revisionsdirektör
Hallman, Katrin, redaktör
Johansson, Ola, pol. mag.
Lönnroth, Måns, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 30 oktober 1975)
Sohlman, Staffan, departementsråd
Tägil, Sven O., professor

Huvudsekreterare:
Ingelstam, Lars E., bitr. professor

Lokal: Stora Gråmunkegränd 8. Postadress: Fack, 103 10 Stockholm, tel. 08/763 10 00 (växel), 763 37 62 (Ingelstam), 763 37 64 (Bäckstrand), 763 37 65 (kansli)

Direktiv (anförande av statsrådet Lidbom till protokoll vid regeringssammanträde den 16 oktober 1975):

Arbetsgrupppen för framtidsforskning avlämnade i augusti 1972 betänkandet (SOU 1972:59) Att välja framtid — ett underlag för diskussion och överväganden om framtidsstudier i Sverige. Betänkandet ger en överblick över framtidsstudieområdet och anger vissa allmänna utgångspunkter för det fortsatta arbetet inom framtidsstudieområdet. Enligt arbetsgruppens mening borde det inrättas ett tillfälligt sekretariat med uppgift bl. a. att på grundval av arbetsgruppens betänkande och remissvaren över det dra upp riktlinjer för den fortsatta verksamheten inom detta område.

Den 26 januari 1973 fick jag Kungl. Maj:ts bemyndigande att tillkalla en sakkunnig med uppgift att föra utredningsarbetet på framtidsstudieområdet vidare på grundval av bl. a. remissvaren över arbetsgruppens betänkande. Till sin hjälp fick den sakkunnige ett antal experter. Den sakkunnige och experterna utgör sekretariatet för framtidsstudier. Sekretariatet är i formellt avseende en kommitté för vilken statsrådsberedningen är huvudman. Sekretariatet har sammanställt remissvaren och genom kontakter av olika slag — bl. a. genom anordnandet av symposier — ytterligare belyst och preciserat framtidsstudiernas innehåll och organisation.

Såväl utfallet av remissbehandlingen som de diskussioner som därefter har förts har visat på behovet av långsiktiga studier. Som jag framhöll i prop. 1974:1 (bil. 4, s. 53 och 54) var det inte möjligt att på det underlag som stod till buds ta definitiv ställning till frågan i vilka former dessa studier borde bedrivas. Ett sådant ställningstagande borde, anförde jag, bygga på

erfarenheterna från ett begränsat antal konkreta projekt inom framtidsstudieområdet. Med framtidsstudiesekretariatet som samordnande organ föreslog jag därför att medel skulle anvisas för detta ändamål. Jag erinrade samtidigt om att arbetsgruppen i sitt betänkande hade pekat på behovet av särskilt stöd till långsiktsmotiverad forskning. Även detta behov borde nu tillgodoses. För de angivna ändamålen föreslog jag att sammanlagt 4 milj. kr. skulle anvisas. Av dessa beräknades 2 milj. för projektverksamheten och 2 milj. för stöd åt den långsiktsmotiverade grundforskningen.

Vid sin behandling av propositionen i denna del tillstyrkte utbildningsutskottet att för budgetåret 1974/75 4 milj. kr. anvisades för de ändamål jag hade angett. Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallade jag den 24 juni 1974 sex medlemmar att ingå i en till sekretariatet för framtidsstudier knuten referensgrupp för kontakt och information rörande projektverksamheten. Vidare tillkallades särskilda sakkunniga för att — i samarbete med forskningsråden — fördela stödet till den långsiktsmotiverade grundforskningen.

I samband med sin behandling av motioner i ämnet uttalade utbildningsutskottet (UbU 1974:37) att frågan om de statliga insatserna för forskning och utvecklingsarbete liksom frågan om ett långsiktigt forskningspolitiskt handlingsprogram borde bli föremål för en bedömning i forskningsrådsutredningen eller i annan ordning. Utskottet fann att skäl talade för att även frågan om framtidsstudier innefattades i detta utredningsarbete. Riksdagen följde utskottet (rskr 1974:337).

Med utnyttjande av de medel som riksdagen har ställt till förfogande har sekretariatet för framtidsstudier startat tre projekt inom framtidsstudieområdet. Projekten har getts rubrikerna Arbetslivet i framtiden, Resurser och råvaror samt Sveriges internationella villkor.

I detta sammanhang vill jag erinra om att regeringen den 10 april 1975 i tilläggsdirektiv till forskningsrådsutredningen (U 1972:02) gett utredningen i uppdrag att bl. a. "överväga frågor rörande organisatorisk form för framtidsstudier samt frågor rörande s. k. teknikvärdering".

I prop. 1975:1 (bil. 4, s. 21-22) föreslogs att anslaget till projektverksamheten och till den långsiktmotiverade forskningen för budgetåret 1975/76 skulle föras upp med oförändrat belopp.

I sitt betänkande med anledning av sistnämnda proposition tillstyrkte utbildningsutskottet (UbU 1975:18) bifall till förslaget i propositionen. I anslutning till av propositionen föranledda motioner (1975:1347, 1428 och 1432) anförde utskottet dessutom följande. Enligt utskottets mening borde — i avvaktan på forskningsrådsutredningens förslag och statsmakternas ställningstagande till dem — den till sekretariatet för framtidsstudier knutna referensgruppen ombildas till en styrelse för sekretariatet. Härigenom kunde, framhöll utskottet, garantier skapas för att framtidsstudierna bedrivs i former som tillförsäkrar hög grad av oberoende och ges en så bred värderingsmässig grund som möjligt. För att uppnå detta var det enligt utskottet nödvändigt att redan nu ge sekretariatet för framtidsstudier en från statsrådsberedningen fristående ställning. Utskottet hemställde att riksdagen som sin mening skulle ge regeringen till känna vad utskottet sålunda hade anfört i de organisatoriska frågorna.

Vad utskottet hade föreslagit godtogs av riksdagen (rskr 1975:235).

Med anledning av riksdagens ställningstagande bör vissa förändringar göras i den nuvarande, provisoriska framtidsstudieorganisationen. Den hittillsvarande referensgruppen bör upplösas. I stället bör särskilda sakkunniga tillkallas med uppgift att leda verksamheten på framtids-

studieområdet. Jag har därvid förutsatt att den projektverksamhet som redan har inletts inte ändras vare sig till inriktning eller innehåll. Mot bakgrund av att frågan om framtidsstudiernas definitiva organisation övervägs av forskningsrådsutredningen bör arbetet t. v. formellt bedrivas i kommittéform. I sak kommer kommittén att fungera som en styrelse för framtidsstudieverksamheten i enlighet med riksdagens intentioner.

Den verksamhet för vilken de sakkunniga sålunda kommer att ansvara kräver betydande sekretariatsresurser. Dessa bör tillföras de sakkunniga genom att det nuvarande sekretariatet för framtidsstudier förs över till kommittén och får fungera som dess sekretariat.

Framtidsstudieverksamheten bör fortsättningsvis bedrivas med utbildningsdepartementet i stället för statsrådsberedningen som huvudman.

Jag vill avslutningsvis framhålla att samarbetskommittén för långsiktsmotiverad forskning inte berörs av mina förslag i detta sammanhang.

60. Sakkunniga (U 1975:18) för översyn av formerna för förvaltningen av Svenskhemmet Voksenåsen

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 23 oktober 1975 med uppgift att se över formerna för förvaltningen av Svenskhemmet Voksenåsen:

Ordförande:
Berg, C. G. Håkan, departementsråd

Ledamöter:
Böhlin, Birgitta, departementssekreterare
Thomasson, Björn E., departementssekreterare

Sekreterare:
Sköld, Carl G., kanslisekreterare

Lokal: Utbildningsdepartementet, Mynttorget 1, Fack, 103 10 Stockholm, tel. 08/763 18 50 (sekreteraren)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

61. Utredningen (U 1975:19) om vissa folkbildningsfrågor m. m.

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 30 oktober 1975 för att utreda vissa folkbildningsfrågor m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 29 november 1975):

Ordförande:
Gustafsson, Lars I., universitetslektor, led. av riksdagen

Ledamöter:

Andersson, B. Sivert, avdelningsordförande, led. av riksdagen
Edelholm, Olof Gunnar (Olle), studierektor
Eriksson, Maria Kristina (Maj-Stina), studiekonsulent
Frändås, S. G. Berit, adjunkt, led. av riksdagen
Gustavsson, Åke E. G., reaktör, led. av riksdagen
Johansson, K. Inge, förbundsordförande
Karlsson, K. Gösta, folkhögskolerektor, led. av riksdagen
Mundebo, K. Lillemor, förbundssekreterare
Nyhage, Hans B., rektor, led. av riksdagen

Lokal: Utbildningsdepartementet, Mynttorget 1, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 08/763 10 00

Direktiv (anförande av statsrådet Zachrisson till protokoll vid regeringssammanträde den 30 oktober 1975):

I prop. 1975:9 om reformering av högskoleutbildningen (prop. s. 447, UbU 1975:17, rskr 1975:179) anmälde jag att jag avsåg att föreslå regeringen att tillkalla en utredning rörande kompetensfördelningen mellan det offentliga utbildningsväsendet och studieförbunden. I prop. 1975:23 om vidgad vuxenutbildning samt studiestöd till vuxna m. m. anmälde jag att en översyn borde göras dels av gränsdragningen mellan folkbildningsarbete och annan vuxenutbildning, dels av formerna för stödet till studiecirkelverksamheten (prop. s. 174 och 175). Riksdagen (UbU 1975:16 s. 6, 11 och 12, rskr 1975:177) hade ingen erinran mot vad jag hade anfört om behovet av översyn. Enligt riksdagen borde utredningen bl. a. få i uppdrag att definiera vad som skall anses vara cirkelstudier och behandla grunderna för glesbygdsstöd, insatser för att underlätta för handikappade att delta i cirkelstudier och bidrag till kostnader för barntillsyn vid föräldrarnas cirkelstudier.

Särskilda sakkunniga bör nu tillkallas för att utreda de frågor som jag har angett. I det följande kommer jag att närmare gå in på några av de problem som de sakkunniga bör ta upp. Frågor som gäller folkhögskolan behandlas av folkhögskoleutredningen (U 1972:08) och bör därför inte tas upp av de sakkunniga.

1 Utgångspunkter

1.1 Nuvarande mål och riktlinjer

Studieförbunden växte fram i början av 1900-talet inom nykterhetsrörelsen, arbetarrörelsen och jordbrukarrörelsen. Under 1930- och 1940-talen tillkom studieförbund också för andra folkrörelser, t. ex. de religiösa folkrörelserna, tjänstemännens fackliga organisationer och vissa politiska partier. Folkuniversitetet skiljer sig från övriga studieförbund genom sin anknytning till universiteten. F. n. finns 10 studieförbund som får statsbidrag för sin verksamhet.

I prop. 1963:36 angående ökat stöd till föreläsnings- och studiecirkelverksamhet m. m., som legat till grund för nuvarande statsbidragsbestämmelser, redovisades folkbildningsarbetets mål och uppgifter. Chefen för dåvarande ecklesiastikdepartementet betonade bl. a.

värdet av att studieförbunden har en stark folkrörelseförankring (s. 7): "Om det fria och frivilliga folkbildningsarbetet är en avgörande förutsättning för att folkrörelserna skall kunna fungera som demokratins speciella opinionsförmedlare och debattforum, kan folkrörelsernas idéer, mål och uppgifter å andra sidan sägas spela en betydelsefull roll som stimulerande och sammanhållande faktor för bildningsarbetet." Om studieförbundens förhållande till folkrörelserna framhöll han också att till de gemensamma principerna för allt folkbildningsarbete hör "friheten och rätten att kritisera och ifrågasätta idéer och värderingar oavsett varifrån de kommer. Den omständigheten att folkrörelsernas idéer och mål betyder mycket som stimulans för folkbildningsarbetet betyder alltså inte att de betraktas som sakrosankta. För våra möjligheter att bevara och utveckla demokratin är det ytterst väsentligt att det inom folkrörelser och folkbildningsarbete skapas förutsättningar för ett fritt och förutsättningslöst meningsutbyte med omutlig respekt för fakta och en ärlig vilja till allsidig belysning."

I prop. 1963:36 framhölls också principen om att folkbildningsarbetet skall vara "fritt och frivilligt". Med detta avsågs att "folkbildningsarbetet skall vara helt oberoende av direktiv från stat och kommun, organisationer och enskilda, och att det fritt skall kunna utvecklas och anpassas efter behov och förutsättningar hos de människor det vänder sig till." (s. 9) Det fanns en på samma gång pedagogisk och demokratisk motivering för detta. Genom att folkbildningsarbetet var oberoende av fastställda kursplaner kunde det smidigt anpassas till deltagarnas intressen, önskemål och behov. Genom att deltagarna kunde påverka studiernas inriktning och arbetsformer stärktes deras motivation och arbetet blev i sig självt en övning i praktisk demokrati "där deltagarna får ta initiativ, gemensamt med sina kamrater ta ansvar och fatta beslut och också lära sig att tolerera och visa förståelse för andras behov, förutsättningar och egenart."

Riksdagen (SU 1963:74, s. 1, rskr 1963:10) hade ingen erinran mot vad departementschefen hade anfört om folkbildningsarbetets anknytning till folkrörelserna, principen om folkbildningsarbetets frihet och frivillighet m. m.

I senare beslut av statsmakterna om kulturpolitik och vuxenutbildning har folkbildningsarbetets roll betonats, bl. a. när det gäller att nå eftersatta grupper och bidra till ekonomisk, social och kulturell jämlikhet. I prop. 1974:28 om den statliga kulturpolitiken (s. 291-300, KrU 1974:15, rskr 1974:240) betonades bl. a. att insatser för att öka människors möjlighet till egen kulturell aktivitet bör ges en framträdande roll i den framtida kulturpolitiken. Vidare framhölls att insatser för eftersatta grupper och i kulturfattiga miljöer bör prioriteras.

Organisationer och föreningar som har kontakt med och erfarenhet av verksamhet bland kulturellt eftersatta grupper måste ha en central roll i detta arbete. Av stor betydelse är att organisationerna får möjlighet att arbeta utifrån sin idémässiga särart.

I den förut nämnda propositionen om vidgad vuxenutbildning samt studiestöd till vuxna betonas särskilt vuxenutbildningens roll för människors möjligheter att själva påverka sina levnadsvillkor. Det reformarbete som genomförts och förbereds inom arbetslivets område kan antas leda till ökad motivation hos arbetstagarna att tillägna sig de nödvändiga kunskaperna för att kunna utnyttja sina nya rättigheter. Det bör vara naturligt för vuxenutbildningen att stå till tjänst med de kunskaper som fordras. Den uppsökande verksamhet som kommittén för försöksverksamhet med vuxenutbildning (FÖVUX) bedrivit har, liksom

tidigare erfarenheter, visat att studiecirkeln är en mycket lämplig studieform för vuxna som har liten eller ingen studievana. Folkbildningsorganisationernas förmåga att föra in aktuella och viktiga frågor i studieverksamheten samt deras nära kontakter med bl. a. de stora löntagarorganisationerna gör dem väl ägnade att föra ut utbildningen till de grupper som vanligen inte söker sig till utbildning. Samhällets stöd till folkbildningsorganisationerna bör ges en sådan form att det främjar det folkbildningsarbete som vänder sig till utbildningsmässigt och kulturellt eftersatta grupper samtidigt som folkbildningens frihet och studieförbundens folkrörelsekaraktär bevaras (Prop. 1975:23, s. 171, 181 och 182, UbU 1975:16, rskr 1975:177).

1.2 Folkbildningsarbetets möjligheter

Studieförbunden har, bl. a. genom sitt sätt att arbeta, stor räckvidd och genomslagskraft. Studie- och kulturaktiviteter som studieförbunden svarar för kan, bl. a. genom studieförbundens förankring i folkrörelser, snabbt nå ut i nya miljöer, t. ex. nybyggda bostadsområden, arbetsplatser och vårdinstitutioner. Studieförbunden kan också snabbt och okonventionellt fånga upp och möta nya behov av utbildningsinsatser och kulturell aktivitet. Detta är betydelsefullt i en tid med snabba förändringar som bl. a. medför nya utbildnignsbehov hos enskilda eller grupper av människor. Det är också viktigt för samhället att studieförbunden har funnit det förenligt med sina uppgifter att medverka i allmän orientering och information av olika slag för att på kort tid nå många människor med ny kunskap.

Studieförbunden kan vidare i sin verksamhet förena studier och andra kulturaktiviteter med ideellt organisationsarbete och underlättar därmed att studie- och kulturarbetet leder fram till aktiv handling för att påverka olika förhållanden i samhället.

Folkbildningsarbetet är avgörande för folkrörelsernas möjligheter att väcka opinion och påverka utvecklingen. Från demokratisk synpunkt är det därför väsentligt att det finns studieförbund med olika ideologisk förankring. De kan medverka till att ge grupper som inte har tillgång till massmedier eller andra uttrycksmedel möjligheter att föra fram åsikter och erfarenheter.

Den verksamhet som studieförbunden bedriver är av stor betydelse i arbetet med att förverkliga de kulturpolitiska målen. I studieförbunden ges många människor tillfällen till egen skapande verksamhet. Här finns möjligheter att utveckla och förnya de konstnärliga uttrycksmedlen och att utvidga deras användningsområde. Kontakterna mellan studieförbundens kulturverksamhet och deras skolning av medlemmar i organisationer ger förutsättningar för en intressant och ömsesidigt utvecklande samverkan mellan olika slag av verksamhet. I en sådan samverkan är det möjligt att använda de konstnärliga uttrycksformerna som hjälpmedel för att förtydliga och nyansera problemområdena i studierna.

Studiecirkeln dominerar som arbetsform i studieförbundens verksamhet. Att studiecirkeln spelar en mycket stor roll visas bl. a. av att antalet studietimmar och deltagare har ökat starkt under senare år. Mellan en och en och en halv miljon människor beräknas delta i studiecirklar varje år. Eftersom samma person ofta deltar i flera cirklar är antalet deltagare betydligt högre. Verksamhetsåret 1974/75 utgjorde deltagarna ca 2,6 miljoner. Antalet statsbidragsberättigade studietimmar (inkl. svenska för invandrare) var ca 8 miljoner. Omfattningen beror bl. a. på att studiecirkeln är lätt att organisera genom att deltagarna har stor frihet att bestämma

arbetsformerna och formella kompetenskrav inte ställs på ledarna i allmänna studiecirklar. Studiecirkeln är inte heller bunden till en traditionell ämnesindelning. Därigenom kan problem som anknyter till många områden tas upp inom cirkelns ram. Studiecirkeln ger alltså studieförbunden stor räckvidd och genomslagskraft, men även andra verksamhetsformer, t. ex. kulturarrangemang, utgör en viktig del i deras arbete.

1.3 Utredningsarbetet

En utgångspunkt för de sakkunnigas arbete bör vara att de mål som utgör grund för statsbidrag till folkbildningsarbetet fortfarande skall gälla. Folkbildningsarbetet bör alltså också i framtiden behålla sin särart och sin folkrörelseförankring och inte utvecklas i former som närmar sig det allmänna skolväsendet eller på annat sätt institutionaliseras. De sakkunniga bör dock pröva om målen i vissa fall bör preciseras eller på ett tydligare sätt komma till uttryck i förordningar och anvisningar. Detta bör ske med utgångspunkt i de mål för vuxenutbildningen och kulturpolitiken som har fastställts under senare år.

De sakkunniga bör överväga vilka krav som bör ställas på ett studieförbund för att det skall kunna få statsbidrag. I detta sammanhang bör de också pröva om annan organisation än studieföbund skall kunna få statsbidrag för studiecirkel. De sakkunniga bör vidare överväga innebörden av kravet på objektivitet och allsidighet och hur detta skall uttryckas. De bör särskilt uppmärksamma avvägningen mellan å ena sidan detta krav och å andra sidan behovet av att studiecirkelverksamheten kan präglas av den ideologi som studieförbundens medlemsorganisationer ansluter sig till och att vissa studieförbund med hänsyn till sin förankring bör kunna rikta verksamheten till speciella målgrupper. Även formuleringen av det villkor för folkbildningsarbetet som avses med uttrycket "fritt och frivilligt" bör prövas av de sakkunniga. De bör vidare analysera om vissa uppgifter som studieförbunden har fått under senare tid, t. ex. undervisning för invandrare i svenska, utbildningsverksamhet som stimulerats av Arbetarskyddsfonden m. m., kommer i konflikt med denna princip.

En utgångspunkt för arbetet med gränsdragnings- och statsbidragsfrågor bör också vara att studieförbundens folkrörelseanknutna verksamhet skall prioriteras. Statsbidraget till studiecirklar bör endast få användas i enlighet med målen för folkbildningsarbetet och inte t. ex. utnyttjas för kommersiellt inriktad verksamhet.

2 Gränsdragningsfrågor

2.1 Gällande bestämmelser

Kommittén för studiestöd åt vuxna (SVUX) redovisade i betänkandet (SOU 1975:59) Utbildning för vuxna vissa gränsdragningsproblem inom vuxenutbildningen och gav en översikt över utvecklingen från år 1963 och framåt (s. 69-81). Gällande bestämmelser om gränsdragning mellan statsbidragsberättigad studiecirkelverksamhet och annan verksamhet framgår bl. a. av förordningen (1963:463, omtryckt senast 1974:455, ändrad senast 1975:889) om statsbidrag till det fria och frivilliga folkbildningsarbetet (folkbildningsförordningen) och skolöverstyrelsens (SÖ) anvisningar till den (se Utbildningsväsendets författningsbok 1975/76, del 2). SÖ:s anvisningar bygger framför allt på de riktlinjer som ges i prop. 1963:36, i prop. 1967:85 (s. 91 och 92, SU 1967:117, s. 18 och 19, rskr 1967: 277) och, genom beslut av Kungl. Maj:t den 27 maj 1970, i en departements-

promemoria (U 1970:6) Bidragsvillkor och avgränsningsfrågor i studiecirkelverksamheten. De sakkunniga bör undersöka hur dessa riktlinjer har tolkats och tillämpats i praktiken och med utgångspunkt i målen för folkbildningsarbetet pröva om de bör förändras eller förtydligas. Jag kommer i det följande att ta upp några av de viktigaste gränsdragningsproblemen.

2.2 Folkbildning — arbetsmarknadsutbildning, kommunal vuxenutbildning

Under de senaste årtiondena har andra former av vuxenutbildning vuxit fram vid sidan av folkbildningsarbetet inom folkhögskolor och studieförbund. Den kommunala vuxenutbildningen skall bl. a. rikta sig till människor med kort utbildning (se bl. a. prop. 1971:37, UbU 1971:13, rskr 1971:170) och liksom grundskolan och gymnasieskolan sträva efter att utveckla demokratiska och aktiverande studieformer. I den särskilda utbildningen inom arbetsmarknadsutbildningens ram har stegvis ett allt större inslag av allmänna ämnen införts för dem som har kort grundutbildning. Många elever studerar också inom ramen för arbetsmarknadsutbildningen vid den kommunala vuxenutbildningen. De särskilda kurserna inom arbetsmarknadsutbildningen (AMU-kurser) och den kommunala vuxenutbildningen skiljer sig från folkbildningsarbetet bl. a. genom att de i regel är arbetsmarknads- och kompetensinriktade och genom att läroplaner, behörighetskrav för lärare m. m. fastställs centralt. Det finns behov av att dels få en klarare gräns mellan framför allt studieförbundens verksamhet och kommunal vuxenutbildning, dels finna former för samverkan på villkor som båda parter kan godta.

Bestämmelser om kommunal vuxenutbildning finns i förordningen (1971:424, ändrad senast 1975:362) om kommunal och statlig vuxenutbildning. (Övriga bestämmelser om kommunal vuxenutbildning, se statsliggaren 1975/76 för utbildningsdepartementet s. 297 och 298). Genom regeringens beslut den 16 januari 1975 har SÖ bl. a. fått i uppdrag att före den 1 januari 1976 inkomma med förslag till enhetliga bestämmelser för samtliga kurser inom kommunal vuxenutbildning.

Enligt gällande bestämmelser skall den kommunala vuxenutbildningen endast anordna utbildning enligt läroplanerna för grundskolans högstadium och gymnasieskolan. Dessutom får s. k. särskild yrkesinriktad utbildning anordnas. Många kurser som anordnas enligt läroplanerna, t. ex. i hemtekniska ämnen, ligger nära studieförbundens verksamhet. De sakkunniga bör studera förhållandena i olika kommuner och komma med förslag om nya gränsdragningsregler.

Inom SÖ pågår f. n. ett arbete med att ersätta den särskilda yrkesinriktade utbildningen inom den kommunala vuxenutbildningen med kurser som är anpassade till gymnasieskolans yrkesinriktade linjer och linjeanknutna specialkurser. I detta arbete eftersträvas en flexibel utformning av kursplanerna så att utbildningen kan ske i etapper och anpassas till vuxnas fortbildningsbehov. För denna utbildning har regeringen genom beslut den 16 januari 1975 meddelat provisoriska bestämmelser att gälla för budgetåret 1975/76. Jag avser att senare föreslå regeringen att meddela provisoriska bestämmelser även för budgetåret 1976/77. För utbildningen gäller enligt 1975 års beslut att den skall vara arbetsmarknadsinriktad eller att den krävs för behörighet till fortsatta studier. De nya bestämmelserna kan i fråga om vissa ämnen innebära nya gränsdragningsproblem. De sakkunniga bör därför följa SÖ:s läroplansarbete och senast i februari 1976 anmäla till regeringen om de anser att vissa begränsningar eller undantag tills vidare

bör göras i de provisoriska bestämmelserna för att resultatet av de sakkunnigas arbete inte skall föregripas.

En speciell fråga som de sakkunniga bör belysa gäller hur arbetsfördelningen mellan folkbildning, kommunal vuxenutbildning och AMU-kurser fungerar på fångvårdsanstalter. Jag vill i detta sammanhang erinra om vad jag framhöll i prop. 1974:1 (bil. 10 s. 404, UbU 1974:20, rskr 1974:185). Jag vill också erinra om vad statsrådet Leijon anfört i prop. 1975:45 om riktlinjer för arbetsmarknadsutbildningen angående utbildning inom kriminalvården (s. 87, InU 1975:14, rskr 1975:178).

Vissa statsbidragsberättigade studiecirklar som studieförbunden i dag anordnar ligger nära den kursplanebundna, behörighets- och yrkesinriktade utbildning som ges inom kommunal vuxenutbildning och arbetsmarknadsutbildning. De sakkunniga bör kartlägga vilka slag av kompetensinriktad och yrkesbetonad utbildning som studieförbunden anordnar och i vilken utsträckning läroplaner, prov, betyg, ordnade studiegångar etc. förekommer. Med utgångspunkt i undersökningen bör de sakkunniga föreslå de ändringar som krävs för att utbildningen inom studieförbunden skall stå i överensstämmelse med de mål som uppställts för folkbildningsarbetet.

2.3 Folkbildning — högskoleutbildning

Universitetscirkel är en studiecirkel vars utbildning ligger på i stort sett samma nivå som utbildningen vid universitet och högskolor. Universitetscirkeln behöver däremot inte följa de kursplaner som gäller vid universitet m. m.

För den som hittills har önskat studera enligt universitetens kursplaner men saknat formell behörighet har studiecirklar, i vilka formella behörighetskrav för deltagarna inte uppställs, ofta varit den enda möjligheten. Under senare år har försöksverksamhet m. m. breddat möjligheterna till universitetsutbildning inom vissa områden. Genom högskolereformen (prop. 1975:9, UbU 1975:17, rskr 1975:179) vidgas tillträdet till högskoleutbildning ytterligare och förutsättningar skapas för en utveckling av kurser och kursplaner som kan tillgodose nya gruppers behov. Detta kommer att medföra nya problem för gränsdragningen mellan studieförbund och högskola. I sitt arbete med dessa frågor bör de sakkunniga utgå från de riktlinjer som har angetts i statsmakternas beslut om reformering av högskoleutbildningen (prop. s. 422, 446-447 och 468, UbU s. 50). Jag vill i detta sammanhang erinra om att universitetskanslersämbetet i skrivelse till utbildningsdepartementet den 12 juni 1974 ingående behandlat vissa frågor om förhållandet mellan universiteten och studieförbundens universitetscirkelverksamhet.

2.4 Folkbildning — intern utbildning

Beträffande avgränsning mot intern utbildning betonades i den förut nämnda departementspromemorian (U 1970:6) att i den mån studiecirklar med yrkesutbildande syfte skulle erhålla statsbidrag borde verksamheten "vara helt oberoende av de företag vars anställda verksamheten kan vända sig till. Studiecirklarna bör således inte anordnas i samarbete med något företag". Detsamma gällde personalutbildning som anordnas av t. ex. landsting, primärkommuner och kyrkliga församlingar. Ett annat villkor för statsbidrag till sådana studiecirklar var enligt promemorian att verksamheten skulle vara öppen för alla och ha ett allmängiltigt syfte och innehåll. De sakkunniga bör ingående undersöka hur dessa riktlinjer har

tolkats och tillämpats i praktiken och med utgångspunkt i målen för folkbildningsarbetet föreslå åtgärder som kan förbättra möjligheterna till en fungerande gränsdragning.

Vissa forskningsresultat tyder på ett stort intresse hos människor med kort utbildning för utbildning i det egna yrket, även när det inte är fråga om utbildning för att avancera. För att tillgodose detta utbildningsbehov har det i den allmänna debatten framförts förslag om yrkesrelaterade studiecirklar som skulle kunna nå nya grupper och kanske också kunna kombineras med facklig utbildning. De sakkunniga bör närmare analysera dessa tankegångar. I detta sammanhang bör de sakkunniga samråda med utredningen (Fi 1975:05) om den statliga personalutbildningen och med utredningen (A 1975:01) om utbildning i företag m. m. Den senare utredningen tillsattes bl. a. med motiveringen att en kartläggning behövdes för att få en bättre grund för samverkan och ansvarsfördelning mellan företag och samhälle och för att nå ett vidgat inflytande från de anställdas sida över internutbildningen i företagen. Jag vill erinra om att yrkesrelaterade studiecirklar vars uppläggning de anställda beslutar om i och för sig bör kunna anordnas utan att kostnaderna belastar statsbudgeten.

2.5 Folkbildning — vuxenundervisning för psykiskt utvecklingsstörda

Antalet vuxna utvecklingsstörda som är förtecknade enligt lagen (1967:940) angående omsorger om vissa psykiskt utvecklingsstörda är ca 20 000. Därutöver finns ett stort antal personer som på grund av bristande intellektuella förutsättningar möter betydande svårigheter i vardagslivet. Många vuxna utvecklingsstörda har inte fått den undervisning som numera är lagstadgad och som ges i särskolan. En mycket stor grupp behöver utbildning för att uppehålla kunskaper och för att förvärva nya som behövs för deras sociala anpassning.

Vuxenutbildning av utvecklingsstörda förekommer i studiecirklar, folkhögskola, arbetsmarknadsutbildning samt försöksverksamhet med s. k. vuxensärskola med landstingskommunalt huvudmannaskap. Under verksamhetsåret 1973/74 anordnades ca 7 000 studiecirklar för utvecklingsstörda både inom och utom institutioner och verksamheten tenderar att öka snabbt. De sakkunniga bör studera i vilka former denna studiecirkelverksamhet bedrivs och bl. a. belysa frågan om gränsdragning och samarbete mellan folkbildning och s. k. vuxensärskola. En utgångspunkt för de sakkunnigas arbete bör vara att de utvecklingsstörda i så stor utsträckning som möjligt skall få möjlighet att delta i samma former av vuxenutbildning som andra medborgare. Jag har i denna fråga samrått med chefen för socialdepartementet.

2.6 Folkbildning — annan fritidsverksamhet

I prop. 1963:36 (s. 14) framhölls att ämnesvalet skulle vara fritt och helt betingat av deltagarnas intressen och behov. Det fick därför inte vara belastat med värderingar som kunde ge deltagarna en känsla av att vissa ämnen skulle vara mindre värda än andra. Vidare framhöll departementschefen (s. 13) att de praktiskt inriktade studierna inte stod i motsatsställning till de teoretiska utan tvärtom borde samordnas med och komplettera dessa. För att en aktivitet skulle kunna kallas bildningsarbete måste dock vissa krav ställas på den. Den skulle kunna ge deltagarna möjlighet till någon form av personlig utveckling utöver vad samvaron med andra deltagare kunde innebära. Om verksamheten i en grupp endast hade till syfte att vara en förevändning för människor att vara tillsammans eller

om den var en mekaniskt utövad sysselsättning av något slag, t. ex. tillverkning av föremål utan möjlighet att i djupare mening engagera tankar, känslor eller fantasi hos deltagarna, kunde den inte betraktas som folkbildningsarbete — hur värdefull den från andra synpunkter än kunde anses vara. Studiematerialets innehåll och utformning och ledarens pedagogiska och kunskapsmässiga kvalifikationer var avgörande för om en grupp från statsbidragssynpunkt skulle anses ha förutsättningar för studier och bildande aktivitet. Det var alltså inte fråga om ämnesval. Jag anser att dessa principer fortfarande bör gälla. En viktig utgångspunkt bör således vara att studiecirkelverksamheten har ett reellt studiearbete till huvudsyfte. De sakkunniga bör studera hur principerna har tillämpats och vilka anvisningar och beslut som har varit vägledande i praktiken.

Med utgångspunkt i de mål som uppställts för folkbildningsarbetet bör de sakkunniga pröva om det verksamhetsområde som enligt gällande praxis är statsbidragsberättigat bör utvidgas resp. begränsas. I detta sammanhang bör de sakkunniga beakta vad som anförts om fritt kollektivt skapande verksamhet i den förut nämnda propositionen om den statliga kulturpolitiken. I prop. 1963:36 framhölls att naturvetenskaplig orientering av tradition ansetts höra till folkbildningsarbetet (s. 11). De sakkunniga bör belysa om senare formuleringar av mål, statsbidragsbestämmelser, anvisningar etc. har verkat hindrande för att ge det tekniska och naturvetenskapliga området, som bl. a. har betydelse för arbetsmiljöfrågorna, energifrågorna m. m., en väsentlig roll i den studieverksamhet som studieförbunden anordnar.

2.7 Genomförande

Klart utformade bestämmelser är en förutsättning för att gränsdragningen skall kunna fungera på det lokala planet. De sakkunniga bör belysa hur man skall kunna förbättra informationen och utbildningen av dem som lokalt har ansvaret för att gränsdragning och samarbete fungerar, och hur de ansvariga skall kunna få ytterligare hjälp och stöd när det gäller tolkning och tillämpning av anvisningarna.

3 Statsbidragsfrågor

3.1 Statsbidrag till studiecirkelverksamhet

Studiecirkelverksamheten finansieras i huvudsak genom statsbidrag, kommunala bidrag och deltagaravgifter. *Bestämmelser om statsbidrag till studiecirkelverksamhet* finns i folkbildningsförordningen och i ämbetsskrivelserna den 7 juni 1974 angående studiecirklar i vissa ämnen inom kulturområdet och den 31 maj 1974 angående statsbidrag till avgifter från arbetsgivare enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring m. m. för handledare i studiecirkel. De grundläggande principerna för statsbidraget fastställdes i prop. 1963:36 och innebär att statsbidrag utgår med 75 % av kostnaderna för ledararvode och studiematerial, dock högst med ett visst belopp per studietimme. Genom senare beslut av riksdagen har också vissa schablonbidrag införts. För undervisningen av invandrare i svenska gäller särskilda bestämmelser (senaste beslut den 25 maj 1973, ändrat den 17 maj 1974).

Ett av skälen till att statsbidraget för studiecirklar knöts till vissa redovisade kostnader i stället för att ges formen av ett generellt bidrag var enligt prop. 1963:36 att ett sådant system skulle stimulera till kvalitetsfrämjande åtgärder. De sakkunniga bör pröva om dessa och andra

motiv för nuvarande konstruktion av statsbidraget till studiecirkelverksamhet fortfarande kan anses giltiga. I detta sammanhang bör de sakkunniga studera utvecklingen av studieförbundens ekonomi. De bör även studera sådana företeelser som indirekt kan ha betydelse för studieförbundens möjligheter att utnyttja statsbidraget, t. ex. egna förlag. De sakkunniga bör vidare särskilt uppmärksamma grunderna för glesbygdsstöd och frågan om åldersgränsen i statsbidragsberättigade studiecirklar (UbU 1975:16 s. 11 och 12).

De sakkunniga bör inom den kostnadsram som nuvarande statsbidragssystem ger pröva vilka *förändringar av utformningen av statsbidraget till studiecirklar* som bör göras. Det är därvid angeläget att försöka förenkla bidragsbestämmelserna så att förbundens redovisningsskyldighet underlättas och deras administrativa insatser för detta begränsas. I detta sammanhang bör de sakkunniga också pröva om en ökning av den revisionella kontrollen genom ett stickprovsförfarande kan komma till stånd med tillgängliga resurser (se SOU 1975:59, s. 80 och 81). Ett nytt redovisningssystem för studiecirkelverksamheten har införts fr. o. m. budgetåret 1975/76. Vidare har SÖ i samarbete med studieförbunden och Svenska kommunförbundet låtit utarbeta förslag till kontoplan. De sakkunniga bör nära följa utvecklingen på detta område.

Tilläggsbidraget till s. k. prioriterade cirklar, dvs. allmänna cirklar i vissa ämnen, infördes genom riksdagens beslut år 1970 (prop. 1970:35, SU 1970:107, rskr 1970:273). I 1975 års beslut om vidgad vuxenutbildning bestämde riksdagen att de prioriterade cirklarna skulle omfatta fler ämnen än tidigare. De prioriterade studiecirklarna omfattar f. n. svenska, engelska, matematik och samhällskunskap på högst grundskolans nivå, hemspråk för invandrare, studiecirklar som har till syfte att meddela facklig utbildning och studiecirklar som har till syfte att utveckla handikappades färdigheter att meddela sig. Avsikten med att införa ett tilläggsbidrag var bl. a. att, inom ramen för de resurser som kunde avsättas för studiecirkelverksamhet, grupper med kort utbildning skulle prioriteras så att de utbildningsmässigt missgynnade i första hand skulle kunna erbjudas avgiftsfria studier eller studier med låga deltagaravgifter. De sakkunniga bör belysa fördelar och nackdelar med denna bidragskonstruktion och pröva om målet bättre skulle kunna nås på annat sätt.

3.2 Statsbidrag till studieförbund

Utöver statsbidraget till studiecirkelverksamhet utgår också statsbidrag till studieförbundens centrala verksamhet m. m. De sakkunniga bör med utgångspunkt i de mål som fastställts för folkbildningsarbetet överväga om också formerna för detta statsbidrag bör förändras. Det särskilda bidraget till studieförbundens pedagogiska verksamhet tillkom bl. a. för att stimulera till kvalitetsfrämjande åtgärder (prop. 1963:36, s. 71-77). De sakkunniga bör pröva om en uppdelning på *bidrag till organisatoriska kostnader* och *bidrag till pedagogisk verksamhet* fortfarande är motiverad. Även de grundläggande principerna för fördelning av dessa bidrag mellan studieförbunden bör prövas, bl. a. med hänsyn till de uppgifter som studieförbunden numera anförtrotts i det kulturpolitiska arbetet.

De sakkunniga bör också studera hur de *särskilda bidragen till handikappades studieverksamhet* används. En utgångspunkt bör vara att en förändring av bidragen för handikappades studieverksamhet endast skall göras om garantier finns för att resurser av minst samma storleksordning utgår också i fortsättningen även om det sker i andra former. I dessa frågor

bör de sakkunniga samråda med handikapputredningen (S 1966:38) som bl. a. utreder frågor om statsbidrag för olika åtgärder för handikappade. De bör pröva vilka ytterligare insatser som kan behövas för att underlätta för handikappade att delta i cirkelstudier (UbU 1975:16, s. 12).

De sakkunniga bör också pröva om *bidrag till kostnader för barntillsyn* vid föräldrarnas cirkelstudier skall utgå (UbU 1975:16 s. 12). Bl. a. i detta sammanhang bör frågan om kostnadsfördelningen mellan stat och kommun belysas.

3.3 Konsekvenser av full kostnadstäckning

FÖVUX föreslog i sitt huvudbetänkande (SOU 1974:54) Vidgad vuxenutbildning att studiecirklarna efter hand skulle bli avgiftsfria för deltagarna. Det ökade statliga stödet skulle i första hand syfta till att utjämna skillnaderna mellan prioriterade och icke prioriterade studiecirklar. Vidare borde de årliga anslagen anpassas till löne- och prisförändringar. I anslutning till prop. 1975:23, som behandlade FÖVUX' förslag, uttalade riksdagen (UbU 1975:16 s. 11, rskr 1975:177) att målsättningen borde vara att på sikt utjämna skillnaderna mellan bidraget till de prioriterade och de icke prioriterade cirklarna och att så småningom kunna erbjuda kostnadsfria cirkelstudier.

FÖVUX motiverade sina förslag bl. a. med att studieförbundens verksamhet i framtiden skulle komma att få samma betydelse i utbildningsverksamheten som de kommunala och statliga institutionerna. De sakkunniga bör närmare analysera konsekvenserna av FÖVUX' förslag. Statsbidragen till statliga och kommunala utbildningsinstitutioner styrs av ramar, kursplaner, timplaner och andra detaljerade bestämmelser. Lönerna fastställs i allmänhet genom avtal mellan staten och de fackliga organisationerna. Nya former för statsbidrag prövas av utredningen (U 1972:06) om skolan, staten och kommunerna. De sakkunniga bör belysa om full kostnadstäckning genom statsbidrag skulle komma att leda till liknande krav på statlig kontroll och styrning av studieförbunden som gäller eller kan komma att gälla för statliga och kommunala skolor och vilka konsekvenser detta i så fall skulle kunna få för möjligheterna att uppfylla de mål som fastställts för folkbildningsarbetet.

De sakkunniga bör i denna del begränsa sig till en principiell diskussion och analys. Kostnaderna för olika alternativ med full kostnadstäckning bör dock belysas. De sakkunniga bör också redovisa vilka möjligheter som finns att prioritera så att kostnadstäckning i ett första steg skulle kunna införas på vissa områden. Därvid bör de sakkunniga se över förutsättningarna för full kostnadstäckning för studieförbundens arbetsplatsorienterade verksamhet.

4 Tidsplan m. m.

Många av de frågor som de sakkunniga har fått i uppdrag att behandla har stort allmänt intresse och det är därför önskvärt att de på ett tidigt stadium kan föras ut till en bred debatt som kan komma att ge uppslag och impulser för det fortsatta utredningsarbetet. De sakkunniga bör därför senast under första halvåret 1977 till regeringen överlämna en promemoria där de viktigaste problemen redovisas. Även om det kartläggningsarbete som kommer att ligga till grund för de sakkunnigas slutliga ställningstaganden då inte avslutats, bör de eftersträva att preliminärt redovisa tänkbara

alternativa lösningar. Promemorian bör vara kortfattad och skriven på ett klart och enkelt språk så att den utan förändringar kan användas som utgångspunkt för den allmänna debatten.

Utredningsarbetet bör bedrivas skyndsamt. Vid den slutliga utformningen av de sakkunnigas förslag bör gränsdragningsfrågorna prioriteras. De kan eventuellt presenteras i ett delbetänkande. Förslagen bör åtföljas av noggranna kostnadsberäkningar. De slutliga förslagen bör också uttryckas i form av utkast till bestämmelser och exempel på anvisningar.

62. Sakkunnig (U 1975:20) för förhandlingar med Akademien för de fria konsterna

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 13 november 1975 med uppdrag att föra förhandlingar med Akademien för de fria konsterna med anledning av statsmakternas beslut om reformering av högskoleutbildningen m. m.:

Sakkunnig:
Reuterswärd, B. Edvard, generaldirektör

Sekreterare:
Uhlin, J. Åke, departementssekreterare

Lokal: Utbildningsdepartementet, Mynttorget 1, Fack, 103 10 Stockholm, tel. 08/763 17 51 (sekreteraren)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

63. Utredning (U 1975:21) om riksinternatskolornas ställning i utbildningssystemet

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 13 november 1975 med uppdrag att utreda riksinternatskolornas ställning i utbildningssystemet (se Post- och Inrikes tidn. den 3 december 1975):

Sakkunnig:
Hilding, Ingrid Ragnarsdotter, regeringsråd

Lokal: Svartmangatan 9, 111 29 Stockholm, tel.

Direktiv (anförande av statsrådet Hjelm-Wallén till protokoll vid regeringssammanträde den 13 november 1975):

Vid 1970 års riksdag fattades beslut om att bl. a. Gränaskolan, Sigtunastiftelsens Humanistiska läroverk och Sigtunaskolan skulle inrättas som riksinternatskolor fr. o. m. läsåret 1970/71 (prop. 1970:53, SU 1970:134, rskr 1970:297). Skolornas uppgift skulle vara att meddela utbildning motsvarande utbildningen enligt läroplanerna för grundskolan

och gymnasieskolan för dels internatelever, dels externatelever. F. n. bedrivs grundskoleutbildning endast vid Sigtunastiftelsens Humanistiska läroverk. Även de andra skolorna har emellertid grundskoleelever men de utnyttjar endast internaten vid skolorna. Sin undervisning får de vid den kommunala grundskolan i resp. kommun. På det gymnasiala stadiet bedrivs undervisning motsvarande de treåriga linjerna i gymnasieskolan. Vid Sigtunaskolan finns även den tvååriga sociala linjen. Några mera utpräglat yrkesinriktade linjer finns inte vid dessa skolor. Gränna skolan erbjuder emellertid sina elever sådan utbildning men den får då bedrivas vid Jönköpings kommuns gymnasieskola. Som internatelever får — genom en för skolorna gemensam intagningsnämnd knuten till skolöverstyrelsen — intagas barn och ungdomar som antingen har utlandssvenska föräldrar, eller som av sociala, psykologiska och/eller pedagogiska skäl är i behov av miljöbyte eller som är från glesbygd och inte kan beredas en tillfredsställande inackordering. Av antalet internatplatser vid skolorna bör enligt 1970 års beslut högst 60 procent förbehållas barn och ungdomar som har utlandssvenska föräldrar.

För skolorna gäller kungörelsen (1970:333) om riksinternatskolor (ändrad senast 1974: 707). Verksamheten regleras även genom särskilda avtal mellan staten och vederbörande skolors ägare. Till skolverksamheten vid riksinternatskola utgår statsbidrag enligt i huvudsak samma grunder som till kommunal gymnasieskola. Därutöver utgår statsbidrag för vissa tjänster vid internatverksamhet samt för skolhälsovård. För utlandssvensk elev utgår statsbidrag till kostnader för skolgång och skolmåltider med belopp som gäller för motsvarande ersättning vid kommunal samverkan på skolväsendets område. Enligt gällande avtal mellan staten och ägarna till skolorna skall övriga kostnader för driften av skolorna täckas genom elevavgifter.

En viktig utgångspunkt för 1970 års riksdagsbeslut var de bedömningar som 1964 års utlands- och internatskoleutredning gjorde i fråga om det framtida behovet av inackordering och undervisning för barn och ungdom som hade utlandssvenska föräldrar. Denna utredning hade under hänvisning till bl. a. ett ökat internationellt samarbete samt till expansionen av biståndsverksamheten bedömt att efterfrågan på internatplatser skulle öka i framtiden. Av detta skäl föreslog utredningen att ett antal riksinternatskolor skulle inrättas i landet samt tre s. k. rikselevhem. En annan utgångspunkt för 1970 års riksdagsbeslut var uppfattningen att kommunerna i ökad utsträckning skulle placera barn som av sociala, psykologiska och/eller pedagogiska skäl var i behov av byte av miljö i en internatskola med särskilt statligt stöd. Vidare var en utgångspunkt att kommunerna hade behov av att placera elever från glesbygd vid sådana skolor. Det förutsattes att kommunerna betalade ett belopp som lägst motsvarade interkommunal ersättning för sådan elev som fick plats på riksinternatskola på grund av styrkt behov av miljöbyte eller var från glesbygd.

Under de år riksinternaten har funnits har nämnda förutsättningar i väsentliga hänseenden förändrats. Jag vill här i korthet redogöra för huvuddragen i denna förändring.

Sedan starten av riksinternatskolor år 1970 har samhällets möjligheter att genomföra en tillfredsställande undervisning för elever från glesbygd och för elever med behov av miljöbyte successivt förstärkts. Exempelvis kan här nämnas den utbyggnad av den gymnasiala skolorganisationen som har ägt rum och inte minst då de anordningar som vidtagits för att förbättra

tillgången på gymnasial undervisning i glesbygd. Genom åtgärder av olika slag har vidare samhällets resurser vad avser både grundskolan och gymnasieskolan byggts ut för att underlätta skolgången för barn som av sociala, psykologiska och/eller pedagogiska skäl är i behov av miljöbyte. Kommunerna har också ofta varit obenägna att betala interkommunal ersättning för intagna elever i riksinternatskola. Detta kan troligen till stor del förklaras av att berörda kommuner ansett att de själva kunnat svara för en tillfredsställande undervisningssituation även för dessa elever. En av huvudtankarna i förslagen från utredningen (U 1970:63) om Skolans inre arbete är att skapa bättre förutsättningar för kommunerna att ytterligare förbättra situationen för elever med olika slag av handikapp. Utvecklingen mot att kommunerna önskar lösa svårigheter i en elevs skolgång lokalt inom kommunen kan beräknas komma att fortsätta.

Det internationella samarbetet, biståndsarbetet och den svenska handeln och exportnäringen har expanderat som utredningen förutsåg. Däremot har efterfrågan på elevplatser vid riksinternatskola inte motsvarat denna expansion. Det tycks finnas en tendens att föräldrar som endast för några år bosätter sig utomlands hellre tar med sig sina barn för att låta dem gå i skola på den nya bosättningsorten än att inackordera dem för skolgång i hemlandet. Utbyggnaden av de statsunderstödda svenska utlandsskolorna liksom de internationella skolorna har därvid förbättrat möjligheterna för föräldrarna att vara tillsammans med sina barn även under skoltiden. Jag vill i detta sammanhang erinra om det utredningsarbete som bedrivs inom utredningen (U 1974:03) rörande svensk undervisning i utlandet.

Mot bakgrund av vad jag sålunda här redovisat finns enligt min mening skäl för att låta utreda riksinternatskolornas ställning i det svenska skolsystemet. En särskild sakkunnig bör tillkallas för att utföra detta arbete. I det följande anger jag några riktlinjer för den sakkunniges arbete.

Den sakkunnige bör inleda sitt arbete med att göra en kartläggning av de förändringar av betydelse för riksinternatskolorna som har ägt rum sedan år 1970. Särskild vikt bör därvid fästas vid sådana förändringar i det allmänna skolväsendet som har gjort det möjligt för elever att trots speciella svårigheter bedriva sina studier i hemkommunen.

Mot den bakgrunden bör den sakkunnige undersöka vilka elevkategorier som har funnits vid riksinternatskolorna sedan starten år 1970, vilka eventuella förändringar som därvid har kunnat iakttagas samt vilka behov av internatplatser som i övrigt har framkommit under åren. Beträffande de utlandssvenska eleverna bör den sakkunnige samråda med utredningen (U 1974:03) rörande svensk undervisning i utlandet. Om så är möjligt bör den sakkunnige även söka kartlägga om och i vilken omfattning utlandssvenska föräldrar inackorderat sina barn i kommuner med ett rikt utvecklat och väl differentierat skolväsende med de ökade valmöjligheter i fråga om fortsatt utbildning som detta innebär.

Den sakkunnige bör därefter pröva frågan om det även i fortsättningen finns behov av särskilda av staten subventionerade internat för speciella elevkategorier. Om den sakkunnige därvid finner att ett sådant behov föreligger skall den sakkunnige överväga hur detta i framtiden på bästa sätt skall tillgodoses. Vägledande för den sakkunnige skall vara att även elever med behov av internatvistelse under sin studietid bör få möjlighet att på det gymnasiala stadiet välja bland ett allsidigt utbud av studievägar. Den erfarenhet och sakkunskap som i dag finns representerad vid riksinternatskolorna i fråga om internatverksamhet bör i första hand tillvaratas.

Den sakkunnige bör slutligen överväga vilken närmare utformning, organisation, ekonomisk förvaltning, ledning m. m. som bör eftersträvas i en sådan eventuell internatverksamhet särskilt subventionerad av staten, samt i vilken ordning elever i framtiden skall tas in vid ett sådant internat. Den sakkunniges förslag bör vara åtföljt av kostnadsberäkningar.

Under utredningsarbetet bör kontakt hållas med huvudmännen för riksinternatskolorna, berörda kommuner och personalorganisationer samt med utredningen rörande svensk undervisning i utlandet.

Utredningsarbetet bör bedrivas med skyndsamhet och redovisas senast den 15 maj 1976.

Jordbruksdepartementet

Inom detta avsnitt har följande kommittéer avslutat sin verksamhet under år 1975: 2, 3, 16 och 22

Följande kommittéer inom avsnittet fullgör inte egentligt utredningsuppdrag: 1 och 14

1. Lokal- och utrustningsprogramkommittén (Jo 1966:31) för jordbrukets högskolor

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 juni 1965 för att utarbeta lokalprogram och utrustningsprogram för lantbrukshögskolan, skogshögskolan och veterinärhögskolan m.fl. (se Post- och Inrikes tidn. den 23 juni 1965):

Ordförande:
Törnquist, Harry E., byggnadsråd

Ledamöter:
Bendz, C. Mårten E:son, professor, rektor
Hansen, Hans-Jörgen, professor, föreståndare (fr.o.m. den 1 januari 1975)
Hjelm, K. G. Lennart, professor, rektor
Lindquist, B. Rune L., byråchef
Lothigius, Björn E. S., skog. stud. (t.o.m. den 30 april 1975)
Mellström, Claes B., skog. stud. (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Rydén, Jan E., avdelningschef
Schmiterlöw, Carl G., professor, rektor
Söderman, S. Olof, ingenjör

Expert:
Eriksson, Harald, avdelningsföreståndare

Sekreterare:
Eliasson, Per-Erik, byråchef

Bitr. sekreterare:
Ehrengren, K. Lennart, t.f. avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 januari 1975)
Forssman, Åke V., avdelningsdirektör
Olsson, J. Malte, departementssekreterare

Lokal: Centrala förvaltningen för jordbrukets högskolor och SVA, 750 07 Uppsala 7, tel. växel 018/10 20 00 (sekreteraren)

Direktiven för kommittén, se 1966 års riksdagsberättelse Jo 31. Tilläggsdirektiv, se kungl. brev den 30 juni 1967.

Kommittén har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit fem sammanträden. Därutöver har ordföranden och sekretariatet haft överläggningar med företrädare för institutioner och andra som berörs av kommitténs arbete.

Kommittén har under samma tidsperiod framlagt lokalprogram för växtskyddet i Alnarp, tillbyggnad av statens maskinprovningar på Ultuna, institutionen för skoglig mykologi på Ultuna, skogsmeteorologisk forskningsstation i Vindeln m. fl. mindre lokalprogram. Kommittén har vidare prövat vissa lokalärenden i anslutning till pågående omlokalisering av jordbrukets högskolor och SVA.

Utrustningsprogram har lagts fram för bl. a. fältstation i Skara, skogshögskolans förläggning till Uppsala och Umeå, SVA:s centralblock på Ultuna och husdjursförsöksstation i Alnarp.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1976.

2. Fiskerinäringsutredningen (Jo 1968:32)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 oktober 1967 för att utarbeta förslag rörande den fortsatta utformningen av prisregleringen för fisk (se Post- och Inrikes tidn. den 7 november 1967):

Ordförande:
Eckersten, Ivan E., f.d. statssekreterare

Ledamöter:
Elmstedt, Claes Y., lantbrukare, led. av riksdagen
Lindskog, Carl P. F., direktör
Magnusson, Nils B., lantbrukare, led. av riksdagen
Åberg, Ch. Georg, förbundsordförande, led. av riksdagen

Experter:
Hedström, Bo S., generaldirektör
Lundblad, Björn O., avdelningschef
Säkk, Karl, byråchef
Verständig, Sigmund, avdelningsdirektör

Sekreterare:
Säkk, Karl, byråchef

Direktiven för utredningen, se 1968 års riksdagsberättelse Jo 32.

Utredningen har under tiden november 1974 - juni 1975 hållit nio sammanträden.

Utredningen har den 25 juni 1975 avgett betänkandet (Ds Jo 1975:8) Statligt stöd till fisket.

Uppdraget är därmed slutfört.

3. Fiskeadministrativa utredningen (Jo 1970:25)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 september 1969 för utredning av den regionala fiskeriadministrationens uppgifter och organisation (se Post- och Inrikes tidn. den 4 oktober 1969):

Ordförande:
Senning, Claes O., kansliråd

Ledamöter:
Johansson, Erik V., arbetsförmedlingsföreståndare, led. av riksdagen
Kåhre, M. Lillemor, avdelningsdirektör

Experter:
Hansson, H. Arne, studierektor
Siöalth, G. Birger, byråchef
Sörensen, S. Ingemar K., byråchef
Widerberg, Bertil R., redaktör
Åberg, Ch. Georg, förbundsordförande, led. av riksdagen

Sekreterare:
Westberg, Swen E. G. A., hovrättsassessor

Bitr. sekreterare:
Mühlenbock, Kjell I. O., länsassessor

Direktiven för utredningen, se 1970 års riksdagsberättelse Jo 25. Tilläggsuppdrag, se 1972:Jo 16

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit tio sammanträden.

Utredningen har i juni 1975 avgett delbetänkandet (Ds Jo 1975:7) Åtgärder för att främja svensk fiskodling.

Utredningen har i december 1975 avgett slutbetänkandet (Ds Jo 1975:14) Ny organisation av fisketillsynen.

Uppdraget är därmed slutfört.

4. Naturvårdskommittén (Jo 1970:28)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 februari 1970 för översyn av naturvårdslagen (se Post- och Inrikes tidn. den 6 mars 1970):

Ordförande:
Karlsson, F. Göran, redaktör, led. av riksdagen

Ledamöter:
Grebäck, Erik H., agronom, f.d. led. av riksdagen
Hjorth, Nils T., förrådsförvaltare, led. av riksdagen
Lothigius, Carl-Wilhelm, lantbrukare, led. av riksdagen
Ludvigsson, Ingrid M., fru, led. av riksdagen
Lönnqvist, Ulf R., statssekreterare
Wirtén, Rolf G. S., folkskollärare, led. av riksdagen

Experter:
Delin, Lars A., rättschef
Holm, J. Lennart, generaldirektör
Lindskog, J. Lennart, länsråd
Wenker, Stig-Eric, hovrättsråd

Sekreterare:
Björnberg, Bengt I. A., revisionssekreterare

Bitr. sekreterare:
Sandler, Hans E., lantmätare (fr.o.m. den 1 mars 1975)

Lokal: Jordbruksdepartementet, Jakobsgatan 26, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiven för kommittén, se 1971 års riksdagsberättelse Jo 21. Tilläggsdirektiv, se riksdagsberättelse 1973 Jo 12 samt 1974 Jo 10.

Kommittén har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit åtta sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

5. Utredningen (Jo 1971:06) om kontrollanstalterna på jordbrukets område

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 18 juni 1971 för att utreda frågor rörande kontrollanstalterna på jordbrukets område (se Post- och Inrikes tidn. den 15 juli 1971):

Ordförande:
Widén, K. A. Ingvar, generaldirektör

Ledamöter:
Hedström, Bo S., generaldirektör
Hjelm, K. G. Lennart, professor, rektor
Johansson, N. Filip, lantbrukare, led. av riksdagen

Kuylenstjerna, C. Göran J., direktör
Mossberger, Eric G. V., f.d. ombudsman, f.d. led. av riksdagen

Experter:
Ekelund, Sigvard F. A., agr. dr
Esbo, Harald V. O., professor
Gränsbo, N. Gunnar B., byrådirektör (fr.o.m. den 27 september 1975)
Lindström, Ingvar A., departementsråd (fr.o.m. den 17 januari 1974)
Moberg, Harald A:son, professor
Nygård, Bengt A. V., professor
Sylvén, N. Edvard H., professor (t.o.m. den 26 september 1975)

Sekreterare:
Jeppsson, O. Gunnar, t.f. lantbruksdirektör

Bitr. sekreterare:
Hansson, N. Olle R., departementssekreterare
Lidén, B. Carl Johan, byrådirektör

Lokal: Lantbruksnämnden i Uppsala län, Dragarbrunnsgatan 35, Box 87, 751 03 Uppsala, tel. 018/10 01 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1972 års riksdagsberättelse Jo 26.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit fyra sammanträden samt haft överläggningar med myndigheter och organisationer som berörs av utredningen arbete.

Utredningen har den 29 september 1975 avgett delbetänkandet (Ds Jo 1975:10) Statens lantbrukskemiska laboratorium-organisation och uppgifter m. m.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

6. Utredningen (Jo 1971:08) om kostnaderna för miljövården

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 oktober 1971 för utredning rörande kostnaderna för miljövården (se Post- och Inrikes tidn. den 25 november 1971):

Ordförande:
Paulsson, G. Valfrid V., generaldirektör

Ledamöter:
Bergqvist, Jan G., pol. mag., led. av riksdagen
Burenstam Linder, H. M. Staffan, professor, led. av riksdagen (t.o.m. den 31 december 1974)
Norrby, J. Sören, byggnadsingenjör, f.d. led. av riksdagen
Pettersson, N. Lennart, fil. kand., led. av riksdagen (fr.o.m. den 11 juni 1974)

Rosqvist, G. Birger, mästerlots, led. av riksdagen
Sundberg, Ingrid E., fil. kand., led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 januari 1975)
Åkerfeldt, Sven Eric, lantbrukare, led. av riksdagen

Experter:
Ahlgren, Nils U., planeringschef (fr.o.m. den 1 december 1974)
Grafström, Erik O. Hj., f.d. generaldirektör
Helmerson, Bo I. H., direktör
Hjorth, Lars E. A., kansliråd (t.o.m. den 22 augusti 1975)
Höök, Erik S. V., planeringschef (t.o.m. den 20 november 1975)
Johansson, Bengt A. W., departementsråd
Lönnqvist, Ulf R., statssekreterare
Lövgren, Torsten H., departementssekreterare (fr.o.m. den 23 augusti 1975)
Moreau, Jan-Erik, pol. mag.
Nilsson, Olof, direktör
Olerud, Eric Hj., sekreterare
Svensson, Kjell R., kansliråd
Söderberg, Jan, departementssekreterare (t.o.m. den 3 april 1975)

Sekreterare:
Ovegård, Lars O., byråchef (fr.o.m. den 1 december 1974)

Bitr. sekreterare:
Almgren, A. Richard, civilingenjör
Edwinson, Vanja A. M., departementssekreterare
Hannerz, R. Christer, socionom (fr.o.m. den 1 december 1974)
Olsson, Inger M-A., byrådirektör

Lokal: Statens naturvårdsverk, Smidesvägen 5, Fack, 171 20 Solna, tel. växel 98 18 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1972 års riksdagsberättelse Jo 28.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit sex sammanträden. Dessutom har vissa arbets- och referensgrupper hållit sammanträden.

Utredningen har justerat rapporten Miljövård i Sverige 1975-1980.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

7. 1972 års jordbruksutredning (Jo 1972:04)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 2 juni 1972 för att utreda vissa frågor inom jordbrukspolitiken (se Post- och Inrikes tidn. den 4 juli 1972):

Ordförande:
Widén, K. A. Ingvar, generaldirektör

Ledamöter:
Eliasson, Rolf A. E., lantmästare, f.d. led. av riksdagen
Enlund, Eric P., lantbrukare, led. av riksdagen
Israelsson, Per J., apparatskötare, led. av riksdagen
Kristiansson, N. Axel, lantbrukare, led. av riksdagen
Lindberg, Marta S., försäkringskassetjänsteman, f.d. led. av riksdagen
Persson, Sven G. F., lantarbetare, f.d. led. av riksdagen
Rask, Karl A., fabrikör, led. av riksdagen
Wictorsson, Åke V., planeringschef, led. av riksdagen

Experter:
Borg, Sune S. B., avdelningsdirektör
Brangmo, K. Walter, direktör
Cederberg, Thomas O., direktör
Elm, Torsten J. W., avdelningschef
Hillbom, Lars H., civilekonom
Hulting, K. R. Georg, f.d. byråchef
Jansson, N. Ewald, f.d. förbundsordförande
Johannesson, Erik, direktör
Knutsson, P. Gösta, byråchef
Kristenson, Arne, byråchef
Larson, Sten E., byråchef (fr.o.m. den 5 april 1974)
Lindberger, Lars, överdirektör
Lindman, Karl S. S., f.d. byråchef
Lindström, Ingvar A., departementsråd
Nilsson, Olof, direktör
Nilsson, N. Thorsten G., lantbrukare (fr.o.m. den 1 juli 1974)
Ohlsson, K. Börje, lantbruksdirektör (fr.o.m. den 1 juli 1974)
Olsson, Bengt M., byråchef
Renborg, Ulf B:son, professor (fr.o.m. den 1 juli 1974)
Svärdström, Karl-Fredrik, professor (fr.o.m. den 5 april 1974)
Swedborg, Erik H., direktör (fr.o.m. den 5 april 1974)
Säkk, Karl, byråchef
Tiberg, Lennart F., direktör

Huvudsekreterare:
Lindström, Ingvar A., departementsråd

Bitr. sekreterare:
Ingemansson, Jan H. I., lantbrukskonsulent (fr.o.m. den 1 juli 1974)
Lindqvist, S.-O. Lennart, byrådirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Ägren, Carl-Henrik, t.f. avdelningsdirektör

Lokal: Jordbruksdepartementet, Jakobsgatan 26, Fack, 103 20

Stockholm, tel. växel 763 10 00 (huvudsekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1973 års riksdagsberättelse Jo 27. Tilläggsdirektiv, se 1975 års kommittéberättelse Jo 16.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit tio sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete. Därutöver har ett stort antal sammanträden hållits inom utredningens olika expertgrupper.

Utredningen har den 16 juni 1975 avgett rapporten (Ds Jo 1975:2) Produktionsmål och livsmedelsberedskap samt i november 1975 rapporten (Ds Jo 1975:6) Världsmarknadsprislinje på livsmedel och rapporten (Ds Jo 1975:12) Svenskt jordbruk i internationellt perspektiv.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

8. Förhandlingsgruppen (Jo 1973:03) för renskötselanläggningar (FFR)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 februari 1973 för att förhandla med samebyarna om renskötselanläggningar m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 9 mars 1973):

Ordförande:
Persson, Sven G. F., lantarbetare, f.d. led. av riksdagen

Sakkunniga:
Bäärnhielm, G. Mauritz, hovrättsråd
Landahl, O. Sixten H., lantbruksdirektör

Experter:
Bohman, Bengt A. H., länsråd
Lundberg, J. Iwan, avdelningsdirektör
Lundvall, A. Göran, avdelningsdirektör
Lithander, Per H., avdelningsdirektör
Stenberg, Bruno, renägare
Stenberg, Nikolaus, renägare
Åhrén, Anders, renägare

Sekreterare:
Ekendahl, Bengt G. M., byrådirektör

Lokal: Lantbruksstyrelsen, Vallgatan 6, 551 83 Jönköping, tel. växel 036/16 94 20 (sekreteraren)

Direktiven för förhandlingsgruppen, se 1974 års riksdagsberättelse Jo 22.

Förhandlingsgruppen har under tiden november 1974 - oktober 1975 förhandlat med samebyar i Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län

samt haft sammanträden med olika myndigheter och organisationer som berörs av gruppens arbete.

Förhandlingsgruppen har den 11 mars 1975 avgett rapporten (Ds Jo 1975:4) Redogörelse angående förhandlingar med samebyar om renskötselanläggningar m. m. Delrapport I, Jämlands län och i december rapporten (Ds Jo 1975:13) Förhandlingar om renskötselanläggningar m. m. Delrapport 2.

Förhandlingsgruppens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

9. Genbankutredningen (Jo 1973:04)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 februari 1973 för att utreda frågan om bevarande av genetiskt material (se Post- och Inrikes tidn. den 9 mars 1973):

Sakkunniga:

Palmstierna, Hans A. K., docent (avliden den 27 maj 1975)

Ehrenberg, Carin M. S. H., docent (fr.o.m. den 5 september 1975)

Experter:

Bergman, Axel T., jägmästare (fr.o.m. den 5 september 1975)

Ehrenberg, Carin M. S. H., docent (t.o.m. den 4 september 1975)

Gullberg, H. Urban, fil. lic. (fr.o.m. den 28 februari 1975)

Julén, A. Gösta J., avdelningsföreståndare (t.o.m. den 4 september 1975)

Junback, Carl Gunnar, departementssekreterare (fr.o.m. den 28 februari 1975)

Kåhre, E. Lennart J., professor (t.o.m. den 4 september 1975)

Myresten, Sven-Olof, avdelningsdirektör (t.o.m. den 4 september 1975)

Lokal: Jordbruksdepartementet, Jakobsgatan 26, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiven för utredningen, se 1974 års riksdagsberättelse Jo 23.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit fem sammanträden.

Utredningen har den 25 april 1975 avgett delbetänkandet (Ds Jo 1975:5) Genbank för jordbruk och trädgårdsnäring.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

10. 1973 års skogsutredning (Jo 1973:06)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 september 1973 för att utreda vissa frågor inom skogspolitiken (se Post- och Inrikes tidn. den 6 oktober 1973):

Ordförande:
Lyberg, Bengt, landshövding

Sakkunniga:
Brännström, Roland J., verkmästare, led. av riksdagen
Dahlgren, P. Anders B., lantbrukare, led. av riksdagen
Hedström, Bo S., generaldirektör
Hjorth, Ragnar, f.d. byråchef
Nilsson, Nils-Erik, professor

Experter:
Bäckström, Sixten, förbundsordförande
Carlsson, T. E. Roine, förbundsordförande
Edlund, Erik O. A., utvecklingschef
Esping, F. Lars-Erik, avdelningschef (fr.o.m. den 17 april 1975)
Jansson, Sven E., lantbrukare (fr.o.m. den 1 april 1974)
Pettersson, Karl-Henrik, planeringschef (t.o.m. den 7 juli 1975)
Rydbo, Folke, generaldirektör (fr.o.m. den 1 april 1974)
Rydh, Olof G. G., departementssekreterare (fr.o.m. den 8 juli 1975)
Sundberg, Carl Gustaf, skogsdirektör (fr.o.m. den 1 april 1974)
Toll, J. Magnus, lantmästare

Huvudsekreterare:
Köhl, Olof F. E., hovrättsassessor

Bitr. sekreterare:
Holmgren, Anders F., jägmästare
Jacobson, S. E. Olof, forskarassistent

Lokal: Jordbruksdepartementet, Jakobsgatan 26, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren och bitr. sekreterare)

Direktiven för utredningen, se 1974 års riksdagsberättelse Jo 25.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit tio sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete. Därutöver har tre sammanträden hållits med en särskild arbetsgrupp för frågan om grunddata för det fortsatta beräkningsarbetet rörande den framtida skogsproduktionen.

Utredningen har den 28 februari 1975 avgett delbetänkandet (Ds Jo 1975:1) Virkesbehov och virkestillgång.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

11. 1973 års fiskevattensutredning (Jo 1973:07)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 9 november 1973 för att utreda fiskelagstiftningen m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 8 december 1973):

Ordförande:
Wictorsson, Åke V., planeringschef, led. av riksdagen

Sakkunniga:
Andersson, L. Arne, lantbrukare, led. av riksdagen
Johansson, Tyra A. S., kontorist, led. av riksdagen
Lindberg, Sven J., ombudsman, led. av riksdagen
Morell, Roland, direktör
Pettersson, A. Georg, ombudsman, led. av riksdagen
Rydén, N. Rune G., köpman, f.d. led. av riksdagen

Experter:
Dyhre, A. Gunnar, hovrättsråd (fr.o.m. den 1 september 1974)
Ericson, E. Gerhard H., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 december 1974)
Grebäck, Erik H., agronom, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 april 1974)
Johansson, Bertil E., ombudsman
Johansson, Stig E., överdirektör (fr.o.m. den 1 december 1974)
Kihlström, Bengt G., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 december 1974)
Puke, Carl G. M., fiskeriintendent (fr.o.m. den 1 december 1974)
Runnström, Hans K. L., kanslichef (fr.o.m. den 1 april 1974)
Silow, C. Ivan H., t.f. byråchef (fr.o.m. den 1 december 1974)
Wenker, Stig-Eric, hovrättsråd (fr.o.m. den 1 april 1974)
Wikman, L. Åke, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 december 1974)

Sekreterare:
Wendt, Curt A. G., fiskeriintendent (fr.o.m. den 5 februari 1974)

Bitr. sekreterare:
Edlund, S. Lisbeth, kammarrättsfiskal (fr.o.m. den 1 april 1975)

Lokal: Fiskeristyrelsen, Otterhällegatan 12, Fack, 403 10 Göteborg, tel. växel 031/17 63 80 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1974 års riksdagsberättelse Jo 26.

Utredningen har under tiden januari - oktober 1975 hållit åtta sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

12. Emåutredningen 1974 (Jo 1974:02)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 april 1974 för att undersöka möjligheterna att begränsa översvämningarna i Emån:

Utredningsman:
Wetterhall, Sven C. E., byråchef

Experter:
Alvelid, Sven R. E., lantbruksdirektör (fr.o.m. den 1 april 1975)
Andersson, K. Göran, naturvårdsdirektör
Sjöborg, N. Elvir, lantbruksdirektör
Sprinchorn, K. Göran, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 8 oktober 1974)
Svensson, Sven Åke, naturvårdsdirektör
Wallin, Sten-Erik J., avdelningsdirektör

Sekreterare:
Petersson, Bengt-Eve A., förste byråingenjör

Lokal: Länsstyrelsen i Kalmar län, Fack, 381 01 Kalmar, tel. växel 0480/222 20 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Jo 24.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit 18 sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, kraftintressenterna, Emåns vattendragsförbund, berörda kommuner m. fl.
Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

13. Skogsadministrativa utredningen (Jo 1974:03)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 april 1974 för att utreda den statliga administrationen på skogsbrukets område (se Post- och Inrikes tidn. den 25 maj 1974):

Ordförande:
Hedström, Bo S., generaldirektör

Sakkunniga:
Hedström, T. Uno V. E., hemmansägare, led. av riksdagen
Norrby, Karl-Eric, lantbrukare, led. av riksdagen

Experter:
Andersson, Gösta R., skogsvårdskonsulent (fr.o.m. den 7 september 1974)
Falk, Eric G. R., byråchef (fr.o.m. den 7 september 1974)
Lindgren, K. Erik, organisationsdirektör (fr.o.m. den 2 april 1975)
Nilsson, Nils-Erik, professor (fr.o.m. den 2 april 1975)

Sekreterare:
Holmgren, Anders F., jägmästare

Lokal: Jordbruksdepartementet, Jakobsgatan 26, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Jo 25.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit fem sammanträden samt haft överläggningar med representanter för myndigheter och organisationer som berörs av utredningens arbete.

Utredningen har i december 1975 avgett delbetänkandet (Ds Jo 1975:11) Frö- och plantverksamhet i skogsvårdsorganisationen.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

14. Organisationskommittén (Jo 1974:06) för beredning av vissa frågor om den framtida organisationen av växtskyddsverksamheten

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 14 juni 1974 för beredning av vissa frågor om den framtida organisationen av växtskyddsverksamheten (se Post- och Inrikes tidn. den 12 juli 1974):

Ordförande:
Eckersten, Ivan E., f.d. statssekreterare

Ledamöter:
Eliasson, Per-Erik, byråchef
Gustafsson, N. Henry, avdelningschef
Henriksson, Rune I., kansliråd
von Rosen, Hans J. D., t.f. föreståndare (fr.o.m. den 27 september 1975)
Stenmark, C. G. Arnold, försöksledare
Sylvén, N. Edvard H., professor (t.o.m. den 26 september 1975)

Experter:
Beckman, Arne, byrådirektör (fr.o.m. den 21 oktober 1974)
Björling, Karl J. E., professor
Ekelund, Sigvard F. A., agr. dr
Johnsson, Inez M., byrådirektör (fr.o.m. den 21 oktober 1974)
Kroeker, Göran H., agronom (fr.o.m. den 21 oktober 1974)
Lekander, Bertil K. F., professor
Lindén, Hans G., försöksintendent (fr.o.m. den 21 oktober 1974)
von Rosen, Hans J. D., tf. föreståndare (t.o.m. den 26 september 1975)
Sanner, Lars-Erik, överbibliotekarie (fr.o.m. den 21 oktober 1974)

Sekreterare:
Junback, Carl Gunnar, departementssekreterare

Lokal: Jordbruksdepartementet, Jakobsgatan 26, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Kommittén har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit fyra sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete. Därutöver har sammanträden hållits med särskilda arbetsgrupper inom kommittén.

Kommittén har under den aktuella tiden avgett bl. a. förslag till organisationen av växt- och skogsskyddet vid jordbrukets högskolor.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1976.

15. Jordförvärvsutredningen (Jo 1974:07)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1974 för att se över jordförvärvslagstiftningen (se Post- och Inrikes tidn. den 11 juli 1974):

Ordförande:

Widén, K. A. Ingvar, generaldirektör

Sakkunniga:

Johansson, Gunnar A., häradsdomare, led. av riksdagen
Johnsson, John E., ombudsman, led. av riksdagen
Larsson, K. Einar A., lantbrukare, led. av riksdagen
Lindberg, Sven J., ombudsman, led. av riksdagen
Ludvigsson, Ingrid M., fru, led. av riksdagen
Stjerna, G. Henry, lantbrukare

Experter:

Agebro, Albin S., förbundssekreterare (fr.o.m. den 7 september 1974)
Andreasson, A. Osvald, utredningssekreterare (fr.o.m. den 7 september 1974)
Gunsell, Tor A., överingenjör (fr.o.m. den 7 september 1974)
Henriksson, Rune I., kansliråd (fr.o.m. den 4 april 1975)
Jansson, Harald, fastighetsdirektör (fr.o.m. den 7 september 1974)
Johansson, S. Arne H., länsjägmästare (fr.o.m. den 7 september 1974)
Lindström, Ingvar A., departementsråd (fr.o.m. den 7 september 1974)
Millgård, E. Olof (Olle), teknisk direktör (fr.o.m. den 7 september 1974)
Nilsson, N. Thorsten G., lantbrukare (fr.o.m. den 7 september 1974)
Romson, Rolf, direktör (fr.o.m. den 7 september 1974)
Svensson, S. Börje F., förbundsordförande (fr.o.m. den 7 september 1974)
Wessén, Vilhelm, direktör (fr.o.m. den 7 september 1974)
Åkerman, N. Håkan, överdirektör (fr.o.m. den 7 september 1974)

Sekreterare:
Köhl, Olof F. E., hovrättsassessor

Bitr. sekreterare:
Holmgren, Gunnar, hovrättsassessor (fr.o.m. den 14 oktober 1974)
Warensjö, J. A. Folke, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 7 september 1974)

Lokal: Jordbruksdepartementet, Jakobsgatan 26, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Jo 29.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit åtta sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete.
Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

16. Ren-bil-utredningen (Jo 1974:08)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 juni 1974 för att utreda bilisternas kostnader vid sammanstötning med ren (se Post- och Inrikes tidn. den 21 augusti 1974):

Utredningsman:
Ovegård, Lars O., byråchef

Expert:
Wikman, L. Åke, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 september 1974)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Jo 30.

Utredningen har under året haft fortlöpande överläggningar med olika myndigheter och andra som berörs av utredningens arbete. Vissa studiebesök har ägt rum.
Utredningen har i december 1975 slutjusterat sitt betänkande.
Uppdraget är därmed slutfört.

17. 1974 års trädgårdsnäringsutredning (Jo 1974:09)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 september 1974 för att utreda trädgårdsnäringen (se Post- och Inrikes tidn. den 5 oktober 1974):

Ordförande:
Henriksson, Rune I., kansliråd

Sakkunniga:
Bergqvist, Jan G., pol. mag., led. av riksdagen

Björk, Villiam E., kommunalråd, f.d. led. av riksdagen
Carlström, A. Valdo, direktör, led. av riksdagen
Nilsson, Anna-Lisa, handelsträdgårdsmästare, led. av riksdagen

Experter:
Gustafsson, N. Henry, avdelningschef (fr.o.m. den 19 oktober 1974)
Moberg, C. E. Ragnar, direktör (fr.o.m. den 19 oktober 1974)
Nyström, Holger R. B., direktör (fr.o.m. den 19 oktober 1974)
Svensson, S. Börje F., förbundsordförande (fr.o.m. den 19 oktober 1974)

Sekreterare:
Donelius, H. Göran, t.f. universitetslektor (fr.o.m. den 19 oktober 1974)

Bitr. sekreterare:
Boberg, L. Håkan, departementssekreterare (fr.o.m. den 21 december 1974)

Lokal: Lantbrukshögskolan, 230 53 Alnarp, tel. 040/46 44 10 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Jo 31.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit nio sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningen har i skrivelse den 28 januari 1975 föreslagit vissa åtgärder till stöd för trädgårdsnäringen.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

18. Västerdalälvsutredningen (Jo 1975:01)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 27 februari 1975 för att utreda möjligheterna att begränsa översvämningarna i Västerdalälven (se Post- och Inrikes tidn. den 10 maj 1975):

Utredningsman:
Holmström, G. Sven E., fastighetsråd

Experter:
Ahlmark, Sten O., bitr. överlantmätare
Andersson, Ingvar H. D., ingenjör
Jönsson, Per Ivan, vattenrättsråd
Rosén, Sven A., byrådirektör
Sprinchorn, K. Göran, avdelningsdirektör
Wetterhall, Sven C. E., byråchef

Sekreterare:
Ander, C. Peter E., hovrättsassessor

Lokal: Jordbruksdepartementet, Jakobsgatan 26, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiv (anförande av statsrådet Lundkvist till protokoll vid regeringssammanträde den 27 februari 1975):

I skrivelse den 20 januari 1975 har länsstyrelsen i Kopparbergs län hemställt att regeringen låter utreda möjligheterna att hindra översvämningar längs Västerdalälven.

Översvämningar i Västerdalälven har till följd av höga vårflöden inträffat sedan mycket lång tid tillbaka och förorsakat omfattande skador och förluster. Från senaste sekelskiftet då regelbundna observationer av vattenföringarna började utföras finns uppgifter om översvämningarna. Frågan om skyddsåtgärder har diskuterats vid flera tillfällen. En lösning på problemet har ansetts vara att i kombination med ett kraftverk skapa ett nytt regleringsmagasin vid Hälla i älvens övre del. Statens vattenfallsverk utredde denna fråga år 1968. Översvämningsfrågan har därefter behandlats i särskilda undersökningar i samband med utredningen rörande vattenkraftutbyggnader i södra Norrland och norra Svealand som år 1974 avgav betänkandet (SOU 1974:22) Vattenkraft och miljö. I olika sammanhang har dock framhållits att frågan om alternativ till Hälladammen för att åstadkomma skydd mot översvämningarna utretts på ett otillräckligt sätt. Denna uppfattning kom också till uttryck i det nyssnämnda betänkandet. Utredningsmannen bedömde Hällaprojektet enbart med hänsyn till kraftproduktionen och de redovisade bevarandeintressena. Det område som skulle komma att påverkas av projektet hänfördes till de objekt som ansågs angelägnast att bevara. Enligt utredningsmannen kunde risken för översvämningar längs Västerdalälven inte tillmätas avgörande vikt vid bedömning av Hällaprojektet förrän möjligheterna till alternativa skyddsåtgärder tillfredsställande hade utretts.

Enligt min mening bör en särskild sakkunnig därför tillkallas för att utreda översvämningsproblemen i Västerdalälven och överväga möjligheterna till lösning av dessa. Syftet med utredningen bör vara att ange om det finns realistiska alternativ till Hällaprojektet med hänsyn till såväl kostnads- som miljöaspekterna.

Den sakkunnige bör undersöka omfattningen av de skadeverkningar som orsakas av översvämningarna och med ledning därav bedöma rimligheten av olika skyddsåtgärder. Alternativ till Hälladammen som bör undersökas är bl. a. rensningar i Västerdalälven, skyddsreglering av Vanån samt invallningar av känsliga partier. Likaså bör undersökas möjligheterna att utföra mer begränsade åtgärder. Sådana åtgärder förutsätter självfallet att översvämningar sker relativt sällan och att skadorna efter det att åtgärderna har genomförts kan förutses bli av begränsad omfattning.

Den sakkunnige bör arbeta snabbt. Som målsättning bör gälla att remissbehandlingen av de förslag den sakkunnige kan komma att lägga skall kunna vara avslutad samtidigt som remissbehandlingen av det kommande slutbetänkandet från utredningen (B 1974:01) rörande vattenkraftutbyggnader i norra Norrland.

Utredningen har under tiden maj - oktober 1975 hållit sex sammanträden med experterna. Dessutom har utredningen företagit fyra studie- och informationsresor längs Västerdalälven.

Utredningen beräknar slutföra sitt arbete under våren 1976.

19. Utredningen (Jo 1975:02) om omhändertagande av sjukhusavfall

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 10 april 1975 för omhändertagande av sjukhusavfall (se Post- och Inrikes tidn. den 27 maj 1975):

Ordförande:
Skantz, Anna-Greta, ombudsman, led. av riksdagen

Sakkunniga:
Holmberg, Nils V., direktör
Johansson, S. Lars A., ombudsman
Magnusson, S. Arne E., lantbrukare, led. av riksdagen
Tjerneld, Nils C. L., sektionschef

Experter:
Adolfsson, B. Göran E., civilingenjör
von Heidenstam, G. Olov, avdelningsdirektör
Hugoson, Göran H., t.f. byråchef (fr.o.m. den 11 september 1975)
Skjönberg, P. Guldbrand, byrådirektör
Tennevall, B. Erik, avdelningsdirektör

Sekreterare:
Kardell, J. Arne, hovrättsassessor
Lindgren, I. Lennart, departementssekreterare

Lokal: Jordbruksdepartementet, Jakobsgatan 26, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiv (anförande av statsrådet Lundkvist till protokoll vid regeringssammanträde den 10 april 1975):

Avfall från sjukvårdsinrättningar tillhör de mera svårhanterliga avfallsslagen. Sjukhusavfallet innehåller såväl konventionellt avfall som s. k. riskavfall. Det konventionella avfallet är i princip av samma typ som hushållsavfallet. Riskavfallet är av olika slag t. ex. smittoförande avfall, radioaktivt avfall, engångssprutor, gifter och läkemedelsrester. Detta komplicerar hantering och slutbehandling.

Underlag för en tillfredsställande bedömning av avfallsmängden vid olika sjukvårdsinrättningar saknas i dag. Vissa undersökningar har emellertid gjorts under senare år vilka visar att avfallsmängden ökar med ca 4 % per år. Under 1960-talet var ökningen särskilt stor på grund av en omfattande övergång till engångsartiklar.

Socialstyrelsen utgav år 1970 råd och anvisningar för omhändertagande av detta avfall. Sjukvårdens och socialvårdens planerings- och rationaliseringsinstitut (SPRI) kompletterade och kommenterade år 1973 dessa råd och anvisningar. Beträffande riskavfallet har socialstyrelsen rekommenderat slutbehandling genom förbränning. SPRI har bl. a. gett rekommendationer om konferenser och kurser i syfte att få en enhetlig bedömning av riskavfallet samt rekommendationer beträffande samarbetsformer mellan olika berörda organ i samhället.

Frågan om sjukhusavfallet har senast uppmärksammats av den inom jordbruksdepartementet tillsatta arbetsgruppen för avfallsfrågor i betänkandet (Ds Jo 1974:10) Avall, ökad återvinning — bättre omhändertagande. Det har inte varit möjligt för arbetsgruppen att mera ingående behandla sjukvårdens avfallsfrågor. Arbetsgruppen har dock kunnat konstatera att avfallshanteringen inom sjukvården i dag inte är helt tillfredsställande från vare sig miljö- eller arbetarskyddssynpunkt. Arbetsgruppen har därför förordat att formerna för hanteringen av sjukhusavfallet blir föremål för en översyn, vars resultat skall kunna läggas till grund för en från miljösynpunkt tillfredsställande hantering.

Vid remissbehandlingen av arbetsgruppens betänkande har förslaget om en utredning rörande sjukhusavfallet fått ett kraftigt stöd. Flertalet av de remissinstanser som yttrat sig i frågan har på olika sätt understrukit angelägenheten av att en bred översyn kommer till stånd snarast möjligt. Det har också påpekats att avfallsfrågorna hör nära ihop med övriga miljöstörande utsläpp från sjukhusinrättningar. Flera remissinstanser har också tagit upp arbetarskyddsfrågorna och framhållit att dessa bör lösas på ett tillfredsställande sätt.

Avfallshanteringen är en viktig del av miljövården. Det är angeläget att alla typer av avfall i samhället tas om hand på ett från hälso- och miljösynpunkt tillfredsställande sätt. Regeringen har nyligen i prop. 1975:32 om återvinning och omhändertagande av avfall föreslagit förbättrad hantering av olika avfallsslag, främst hushållsavfall, miljöfarligt kemiskt avfall och skrotbilar.

I anslutning härtill anser jag det angeläget att också sjukvårdsinrättningarnas avfallsfrågor blir föremål för en översyn. Särskilda sakkunniga bör tillkallas för detta ändamål.

De sakkunniga bör kartlägga mängd och sammansättning av sjukhusavfallet samt redovisa de i dag gängse metoderna för omhändertagande och behandling av avfallet. Det bör ankomma på de sakkunniga att belysa eventuella brister i nuvarande hantering samt föreslå de åtgärder som behövs för att sjukhusavfallet skall kunna omhändertas på ett från såväl hälso- som miljösynpunkt riktigt sätt. De sakkunniga bör i sitt arbete lägga stor vikt vid arbetarskyddsaspekterna.

De sakkunniga bör vara oförhindrade att pröva också andra frågor som hänger samman med de problem jag här berört. De sakkunniga bör samråda med andra utredningar som behandlar frågor med anknytning till utredningsarbetet.

De sakkunniga bör bedriva sitt arbete skyndsamt och framlägga sina förslag före 1976 års utgång.

Utredningen har under tiden april - oktober 1975 hållit två sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

20. Utredningen (Jo 1975:03) om åtgärder för att motverka de negativa effekterna av svavelutsläpp

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 29 maj 1975 för att motverka de negativa effekterna av svavelutsläpp (se Post- och Inrikes tidn. den 8 juli 1975):

Ordförande:
Lönnqvist, Ulf R., statssekreterare

Sakkunniga:
Gustafsson, N. Henry, avdelningschef
Jondelius, Bo E., byråchef
Lind, Carl-Erik, byråchef
Persson, Göran A., avdelningschef
Rinder, Lennart K., medicinalråd
Sörensen, S. Ingemar K., byråchef

Sekreterare:
Hägerhäll, Bertil G., departementssekreterare

Bitr. sekreterare:
Assarsson, Bo S. G., byrådirektör (fr.o.m. den 1 september 1975)

Lokal: Jordbruksdepartementet, Jakobsgatan 26, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiv (anförande av statsrådet Lundkvist till protokoll vid regeringssammanträde den 29 maj 1975):

Förbränningen av fossila bränslen, dvs. olja och kol, medför stora utsläpp av bl. a. svaveldioxid. Dessa utsläpp medför risker för människans hälsa och skador på byggnader och material m. m., liksom miljöeffekter av olika slag främst i form av försurning av mark, sjöar och vattendrag.

Ett omfattande forsknings- och undersökningsarbete pågår för att närmare kartlägga svavelutsläppens omfattning, spridning och effekter.

En rad åtgärder har vidtagits för att begränsa svavelutsläppen i landet. Sålunda gäller generellt för hela landet att eldningsolja med en svavelhalt som överstiger 2,5 viktprocent inte får förbrännas. Inom vissa särskilt angivna områden gäller vidare förbud att förbränna eldningsolja med en svavelhalt som överstiger en viktprocent. Utsläppen från industrier och viss annan verksamhet prövas enligt miljöskyddslagen (1969:387).

Statens naturvårdsverk har i skrivelse den 13 december 1974 lagt fram förslag till utvidgning av de områden inom vilka förbud råder att förbränna eldningsolja med högre svavelhalt än en viktprocent. I förslaget prioriteras de från försurningssynpunkt känsligaste delarna av landet.

I skrivelser den 4 mars och den 4 april 1975 från fiskeristyrelsen resp. länsstyrelsen i Kronobergs län har redovisats vissa aktuella undersökningar rörande försurningen av sjöar och vattendrag.

Skrivelserna har remissbehandlats.

Regeringen har tidigare denna dag beslutat om ändring i kungörelsen (1970:621) om begränsning av svavelhalten i eldningsolja. Därigenom kommer fr. o. m. den 1 januari 1976 förbudet att förbränna eldningsolja med högre svavelhalt än en viktprocent att omfatta samtliga kommuner i Kronobergs, Blekinge, Hallands, Göteborgs och Bohus samt Älvsborgs län.

De uppgifter som redovisats rörande de allvarliga effekterna av svavelutsläppen gör det emellertid enligt min uppfattning nödvändigt att skyndsamt pröva behovet av ytterligare åtgärder. Särskilda sakkunniga bör tillkallas för att pröva dessa frågor.

De sakkunniga bör ställa samman det material som i olika sammanhang redovisats dels i fråga om svavelutsläppens omfattning, spridning och effekter, dels rörande åtgärder för att motverka effekterna av utsläppen.

Mot bakgrund av en sådan sammanställning bör de sakkunniga överväga lämpliga åtgärder för att ytterligare minska svavelutsläppen. De sakkunniga bör vidare pröva vilka åtgärder i övrigt som kan vidtas för att minska svavelutsläppens negativa miljöeffekter. De sakkunniga bör analysera såväl de tekniskt-ekonomiska och energipolitiska förutsättningarna för åtgärdernas genomförande som åtgärdernas effekter från miljösynpunkt.

De sakkunniga bör arbeta skyndsamt.

Utredningen har under tiden augusti - oktober 1975 hållit tre sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete i början av år 1976.

21. Utredningen (Jo 1975:04) om jordbruksnämndens organisation

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 12 juni 1975 för att se över statens jordbruksnämnds organisation:

Sakkunnig:
Lindström, Ingvar A., departementsråd

Sekreterare:
Adler, Hans V., byråchef (fr.o.m. den 8 september 1975)

Bitr. sekreterare:
Granlund, U. Kristina, kanslisekreterare (fr.o.m. den 8 september 1975)

Lokal: Jordbruksdepartementet, Jakobsgatan 26, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (bitr. sekreteraren)

Direktiv (anförande av statsrådet Lundkvist till protokoll vid regeringssammanträde den 12 juni 1975):

Statens jordbruksnämnd är enligt sin instruktion (SFS 1965:799) central förvaltningsmyndighet för ärenden om prisreglering och marknadsföring på jordbrukets och fiskets områden, i den mån sådana ärenden inte ankommer på annan myndighet. Nämnden ansvarar vidare för den ekonomiska försvarsberedskapen på livsmedelsområdet och är huvudman för skördeskadeskyddet. Ledamöter av nämnden är generaldirektören, som är nämndens ordförande, och högst fem andra ledamöter, som regeringen utser särskilt. Därtill kommer två företrädare för personalorganisationerna. Vid handläggning av ärende som rör fiske ingår i nämnden ytterligare en ledmot, som regeringen utser särskilt. Hos nämnden finns fem byråer, nämligen animaliebyrån, vegetabiliebyrån, administrativa byrån, utredningsbyrån och utrikeshandelsbyrån, samt två särskilda sektioner, nämligen fiskesektionen och beredskapssektionen. Till nämnden är knutna en konsumentdelegation och ett beredskapsråd.

Jordbruksnämndens organisation har i huvudsak varit oförändrad alltsedan nämnden inrättades år 1950. Under den tid som förflutit har

verksamheten fått anpassas till de beslut som statsmakterna efter hand fattat och som berört nämndens förvaltningsområde. Nämnden skall enligt riksdagens beslut omlokaliseras till Jönköping. Riksdagens beslut innebär bl. a. att överläggningarna med jordbrukets och fiskets organisationer kommer att bedrivas på denna ort. Enligt min mening bör nämndens organisation och arbetsformer nu ses över. Jag förordar därför att en särskild sakkunnig tillkallas för detta ändamål.

En utgångspunkt för översynen bör vara att jordbruksnämnden i huvudsak skall ha de uppgifter den f. n. har enligt gällande instruktion. Den framtida jordbrukspolitiken är f. n. föremål för överväganden inom 1972 års jordbruksutredning. Nämndens arbetsuppgifter kan komma att beröras av utredningens förslag. Den sakkunniga bör därför fortlöpande under arbetets gång samråda med jordbruksutredningen. Vid översynen bör särskilt övervägas konsumentdelegationens ställning och uppgifter. Vidare bör den sakkunnige hålla kontakt med berörda personalorganisationer.

Utredningen har under tiden september - oktober 1975 hållit sju sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

22. Sakkunniga (Jo 1975:05) för förhandlingar om inrättande av ett företag för behandling av miljöfarligt avfall

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 3 juli 1975 för att för statens räkning föra de förhandlingar och ingå de överenskommelser som behövs för att inrätta det behandlingsföretag som avses med riksdagens beslut (se Post- och Inrikes tidn. den 26 augusti 1975):

Ordförande:
Lönnqvist, Ulf R., statssekreterare

Sakkunniga:
Johansson, Bengt A. W., departementsråd
Kardell, J. Arne, hovrättsassessor
Lövgren, Torsten H., departementssekreterare

Sekreterare:
Kardell, J. Arne, hovrättsassessor

Direktiv (Regeringens beslut den 3 juli 1975):

De sakkunniga bör vid uppdragets fullgörande beakta de riktlinjer som i prop. 1975:32 redovisats rörande behandlingsföretagets inrättande och framtida verksamhet.

I skrivelse den 17 oktober 1975 har de sakkunniga anmält att överenskommelse och avtal träffats.

Uppdraget är därmed slutfört.

23. Utredningen (Jo 1975:06) om vissa frågor inom växtförädlingsverksamheten

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 9 oktober 1975 för utredning om vissa frågor inom växtförädlingsverksamheten:

Sakkunnig:
Gustafsson, Åke C. T., professor

Experter:
Ekström, E. Sören, kansliråd
Gustafsson, N. Henry, avdelningschef
Hansson, N. Olle R., departementssekreterare
Junback, Carl Gunnar, departementssekreterare

Sekreterare:
Denward, C. M. Thore,

Lokal: Lantbrukshögskolans institution för frukt- och bärodling, Balsgård, Pl 550, 291 00 Kristianstad, tel. 044/750 41 (sekreteraren)

Direktiv (anförande av statsrådet Lundkvist till protokoll vid regeringssammanträde den 31 oktober 1975):

Växtförädlingen har en central betydelse för livsmedelsförsörjningen. Så har t.ex. under 1900-talet de svenska veteskördarna ökat ca 40 % till följd av bl.a. insatser på förädlingsområdet.

Kraven på växtförädlingen kommer sannolikt att öka i framtiden. Bl.a. av detta skäl har redan nu växtförädlingsföretag världen över insett nödvändigheten av att samverka i olika former för att därmed bättre utnyttja sina resurser. De möjligheter som en avancerad växtförädling ges i en värld där livsmedelsfrågorna spelar en central roll torde också vara en bidragande orsak till att kapitalstarka intressenter, bl.a. inom oljeindustrin, har engagerat sig i växtförädlingen. Farhågor har uttalats för att ett fåtal stora internationella företag kan komma att dominera handeln med växtförädlingsprodukter.

Den praktiska svenska växtförädlingen bedrivs främst vid Sveriges utsädesförening samt Hilleshögs Frö AB och W. Weibull AB. Vid en särskild avdelning inom lantbrukshögskolan bedrivs växtförädling av frukt och bär. Med stöd av betydande insatser från samhällets sida har genom åren goda resultat uppnåtts. Vid en internationell jämförelse står den svenska växtförädlingen på en hög nivå.

Innevarande budgetår ger staten bidrag med ca 8 milj. kr. till det praktiska växtförädlingsarbetet i landet. Staten svarar bl.a. för en stor del av kostnaderna för verksamheten vid Sveriges utsädesförening i Svalöv. Föreningen bedriver all form av växtförädling med jordbruksväxter och trädgårdsväxter utom bär och frukt. Till utsädesföreningens uppgifter hör att se till att odlare i olika delar av landet skall få tillgång till ett lämpligt odlingsmaterial. Detta har medfört att ett från strikt företagsekonomiska synpunkter mindre lönsamt förädlingsarbete har bedrivits. Föreningen arbetar vidare med forskning och metodutveckling. Utsädesföreningen deltar också, via Förenta nationernas livsmedels- och

jordbruksorganisation (FAO) och styrelsen för internationell utveckling (SIDA), i biståndsverksamheten.

W. Weibull AB arbetar vid Weibullsholms växtförädlingsanstalt i Landskrona med förädling av såväl jordbruks- som trädgårdsväxter. Hilleshögs Frö AB bedriver huvudsakligen förädling av sockerbetor.

Utöver det nämnda praktiska växtförädlingsarbetet bedrivs en betydande grundforskning och tillämpad forskning på området vid våra forskningsoch utbildningsanstalter, främst vid lantbrukshögskolan.

Enligt min mening måste svensk växtförädling också fortsättningsvis ges goda förutsättningar att bedriva sitt arbete. För att ge underlag till en bedömning av huruvida den svenska växtförädlingen bedrivs på ett ändamålsenligt sätt är en samlad analys av de nuvarande formerna för växtförädlingen inom jordbruk och trädgårdsnäring nödvändig. Därvid bör den nuvarande inriktningen och omfattningen av den svenska växtförädlingen studeras. Växtförädlingens roll i biståndsarbetet bör också prövas liksom möjligheterna att genom växtförädling åstadkomma sjukdomsresistens och i samband därmed pröva möjligheterna att minska användningen av kemiska bekämpningsmedel.

Den svenska utsädesmarknaden är liten. Förädlingsarbetet är kapitalkrävande. Den sakkunnige bör därför pröva förutsättningarna för ett utvidgat samarbete såväl inom Sverige som mellan Sverige och de övriga nordiska länderna och med länder vilkas klimat liknar vårt. Nödvändigheten av en nära kontakt mellan den praktiska växtförädlingen och det långsiktiga forskningsarbetet bör beaktas vid denna prövning.

Det statliga stödet till växtförädling liksom effekterna av den gällande lagstiftningen på området bör utvärderas.

En särskild sakkunnig bör tillkallas för att utreda dessa frågor. Den sakkunnige bör vara oförhindrad att ta upp de ytterligare frågor som kan komma att aktualiseras under arbetets gång.

Den sakkunnige bör utföra sitt uppdrag i nära kontakt med berörda organisationer och företag. Vidare bör den sakkunnige samråda med bl.a. 1972 års jordbruksutredning (Jo 1972:04) och 1974 års trädgårdsnäringsutredning (Jo 1974:09).

Utredningsarbetet bör i sina huvudsakliga delar redovisas under första halvåret 1977.

24. Fiskerikommittén (Jo 1975:07)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 27 november 1975 för att utreda fiskets kort- och långsiktiga problem:

Ordförande:

Lönnqvist, Ulf R., statssekreterare

Sakkunniga:

Hannerz, D. G. Lennart, överdirektör

Hedin, Carl Eric, kapten

Johansson, Bengt A. V., departementsråd

Lindström, Ingvar A., departementsråd

Mattsson, Thure J. E., ombudsman
Säkk, Karl, byråchef
Verständig, Sigmund, avdelningsdirektör
Åberg, C. Georg, fiskeriombudsman, led. av riksdagen

Experter:
Hansson, N. O. (Olle) R., departementssekreterare
Johansson, Bertil E., ombudsman
Nilsson, Kaj A. W., fiskare

Sekreterare:
Berglund, Sven-Olof, departementssekreterare

Lokal: Jordbruksdepartementet, Jakobsgatan 26, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Kommittén har i skrivelse den 2 december 1975 avgett förslag till lösningar av akuta problem inom fisket.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1976.

Handelsdepartementet

Inom detta avsnitt har följande kommittéer avslutat sin verksamhet under år 1975: 2, 3, 5, 8 och 9

Följande kommitté inom avsnittet har inte fullgjort egentligt utredningsuppdrag: 13

1. Patentpolicykommittén (H 1969:10)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 december 1967 för utredning om vissa spörsmål rörande patentverket (se Post- och Inrikes tidn. den 22 januari 1968):

Ordförande
Borggård, Göran R., generaldirektör

Ledamöter:
Bergling, Nils B. V., direktör
Ekstam, Gunnar E., avdelningschef
Körner, F. Lennart, direktör
Larfeldt, Nils J., ingenjör
Wallerius, Olof, förste forskningsingenjör

Experter:
Jonson, Lars, departementsråd
Lewin, Saul, överingenjör
Persson, R. Eskil, rådman
Uggla, Claes A., patenträttsråd

Sekreterare:
Törnroth, N. Lennarth, avdelningsdirektör

Bitr. sekreterare:
Jacobsson, Måns, hovrättsassessor
Tersmeden, G. Erik, hovrättsassessor (fr.o.m. den 14 januari 1974)

Lokal: Patent- och registreringsverket, Valhallavägen 136, Box 5055, 102 42 Stockholm, tel. växel 22 55 40

Direktiven för utredningen, se 1969 års riksdagsberättelse H 10. Tilläggsdirektiv I-III, se 1975 års kommittéberättelse H 1.

Kommittén har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit tre sammanträden. Företrädare för kommittén har dessutom under samma tid

haft överläggningar med motsvarande kommittéer i Danmark, Finland och Norge vid fyra olika tillfällen.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

2. Distributionsutredningen (H 1970:14)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 januari 1970 för att göra en utredning om varudistributionen m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 19 februari 1970):

Ordförande:

Lewén-Eliasson, Anna Lisa, fru, led. av riksdagen

Ledamöter:

Andersson, K. Sigvard V., direktör
Andersson, Karin E., förbundssekreterare, led. av riksdagen
Forsberg, Eric R., direktör
Gillberg, Karl-Erik, direktör
Hulterström, Sven Å., kommunalråd
Lloyd, Bengt E., andre förbundsordförande
Myrén, K. G. Lennart, direktör
Persson, Lars H., professor
Sundquist, A. Åke, direktör

Experter:

Hagman, H. Christer, byrådirektör (t.o.m. den 31 mars 1975)
Lagerås, Jan, arkitekt (fr.o.m. den 1 april 1975)
Lundvall, Leif K. G., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 11 februari 1974)
Wikström, Solveig R., docent

Sekreterare:

Sahlström, Sven C., departementssekreterare

Bitr. sekreterare:

Anell, Barbro I., civilekonom
Norman, Roland V., pol. mag.

Direktiven för utredningen, se 1971 års riksdagsberättelse H 11.

Utredningen har under tiden november 1974 - september 1975 hållit 15 sammanträden.

Utredningen har den 25 september 1975 avgett betänkandet (SOU 1975:69-70) Samhället och distributionen.

Uppdraget är därmed slutfört.

3. Försörjningsberedskapsutredningen (H 1971:01)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 2 april 1971 för att utreda beredskapen i fråga om viss varuförsörjning (se Post- och Inrikes tidn. den 13 maj 1971):

Ordförande:
Frithiofson, Karl A. F., landshövding

Sakkunniga:
Bengtsson, Karl F., verkmästare, led. av riksdagen
Burstedt, I. Åke, sekreterare
Carlstein, Rune A., stadskassör, led. av riksdagen
Lanner, B. O. Vilgot, direktör

Experter:
von Bahr, Stig V., kammarrättsfiskal (fr.o.m. den 15 april 1975)
Erlander, Bo, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 mars 1975)
Gustafson, Arne, direktör (fr.o.m. den 1 mars 1975)
Halldin, John, apotekare
Holmbeck, Kai A., civilekonom
Isacson, Lennart, apotekare
Kristenson, Arne, byråchef
Orrö, Sven-Erik O., kansliråd
Österberg, Gunnar R., tf. kansliråd (t.o.m. den 28 februari 1975)

Sekreterare:
Rydberg, Karl-Evert H., avdelningsdirektör

Bitr. sekreterare:
Sundin, Åke, byrådirektör (fr.o.m. den 1 januari 1974)

Direktiven för utredningen, se 1972 års riksdagsberättelse H 10.

Utredningen har under tiden november 1974 - juni 1975 hållit fem sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningen har den 22 augusti 1975 avgett betänkandet (SOU 1975:57) Varuförsörjning i kristid.

Uppdraget är därmed slutfört.

4. 1972 års lotteriutredning (H 1972:03)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 april 1972 med uppdrag att utreda regleringen av lotteriverksamheten (se Post- och Inrikes tidn. den 9 juni 1972):

Ordförande:
Heurgren, Sven C. O., konsumentombudsman (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Thuresson, Erik O., kansliråd (t.o.m. den 30 april 1975)

Sakkunniga:
Andersson, Sven G., frisörmästare, led. av riksdagen
Bergérus, K. Holger E., direktör
Nilsson, K. Börje, förbundsordförande, led. av riksdagen
Nordberg, S. Ivar, organisationssekreterare, led. av riksdagen
Norrby, Karl-Eric, lantbrukare, led. av riksdagen
Rosén, S. Åke, förste länsassessor

Experter:
Ankers, Mikael, kanslisekreterare
Bergqvist, Hans A., hovrättsråd, konsumentombudsmannens ställföreträdare

Sekreterare:
Stenström, Sture B., hovrättsassessor

Bitr. sekreterare:
Regardt, Bertil, fil. kand. (fr.o.m. den 10 november 1975)

Lokal: Lilla Nygatan 4, 1tr., 111 28 Stockholm, tel. 763 19 65 (sekreteraren), 14 29 00 (ordföranden)

Direktiven för utredningen, se 1973 års riksdagsberättelse H 10.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit elva sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter som berörs av utredningens arbete.

Utredningen har den 21 februari 1975 avgett delbetänkandet (Ds H 1975:1) Statligt spelautomatföretag.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

5. Låsutredningen (H 1972:04)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 20 oktober 1972 för att utreda behovet av utökat konsumentskydd beträffande lås och låsinstallationer (se Post- och Inrikes idn. den 2 december 1972):

Ordförande:
Ag, Lars E., generaldirektör

Sakkunniga:
Nyberg, Olle, låssmedsmästare
Tranell, Olof, hovrättsråd

Experter:
Efraimsson, Olof, byrådirektör
Lundberg, Åke, byrådirektör
Ringstedt, Nils A. E., avdelningsdirektör

Sekreterare:
Lundberg, Leif G. A., förste byråsekreterare (fr.o.m. den 1 februari 1974)

Direktiven för utredningen, se 1973 års riksdagsberättelse H 11.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit sju sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningen överlämnade i december 1975 betänkandet (SOU 1975:19) Konsumentskydd på låsområdet.

Uppdraget är därmed slutfört.

6. Utredningen (H 1973:01) rörande översyn av patent- och registreringsverkets besvärsavdelning

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 juni 1973 rörande översyn av patent- och registreringsverkets besvärsavdelning (se Post- och Inrikes tidn. den 4 augusti 1973):

Sakkunnig:
Wieslander, K. H. Bengt, regeringsråd

Experter:
Borggård, Göran R., generaldirektör
Holm, Sture K. V., patenträttsråd
Persson, R. Eskil, rådman
Sköldefors, Walter G., avdelningsdirektör

Sekreterare:
Persson, R. Eskil, rådman (fr.o.m. den 12 mars 1974)

Direktiven för utredningen, se 1974 års riksdagsberättelse H 10.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit fem sammanträden med experterna.

Utredningen beräknar lägga fram sitt betänkandet kring årsskiftet 1975/76.

7. Utredningen (H 1974:01) rörande nuläge och utvecklingstendenser m. m. inom hotell- och restaurangbranschen

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 22 februari 1974 rörande nuläge och utvecklingstendenser m. m. inom hotell- och restaurangbranschen:

Ordförande:
Heurgren, Sven C. O., konsumentombudsman

Sakkunniga:
Gradin, Anita I., departementssekreterare, led. av riksdagen
Hellström, G. F. Ingemar, direktör
Neymark, Marit H. E., f.d. avdelningschef
Nyström, Sigvard E. V., förbundsordförande
Stjernström, Per Z., led. av riksdagen
Wärme, Ulf B., ombudsman
Örtengren, Jan Henrik, direktör

Experter:
Gustavsson, S. A. Göran, civilingenjör
Herland, Erik, byrådirektör (fr.o.m. 5 september 1974)
Storm Roxman, Karin M., departementssekreterare (t.o.m. den 20 september 1975)

Sekreterare:
Mindus-Widén, Lena, civilekonom (fr.o.m. den 1 september 1974)

Bitr. sekreterare:
Nilsson, Torbjörn, fil. kand. (fr.o.m. den 1 augusti 1975)

Lokal: Rosenbad 2, tel. växel 763 10 00. Postadress: Handelsdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse H 11.

Utredningen har antagit namnet hotell- och restaurangutredningen.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit fem sammanträden samt haft hearings om branschens utbildning, arbetsmiljö och tekniska utveckling med representanter för olika myndigheter och organisationer. En studie av hotellens struktur m. m. har genomförts och en undersökning av kundstrukturen m. m. i hotell- och restaurangbranschen pågår.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första delen av år 1977.

8. Översyn (H 1974:02) av allmänna ransoneringslagen

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 22 mars 1974 för översyn av allmänna ransoneringslagen:

Sakkunnig:
Lindström, Stig, hovrättsråd (fr.o.m. den 1 maj 1974)

Experter:
Bernström, Folke, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 25 augusti 1975)
Danielsson, Åke, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 16 maj 1974)
Kristenson, Arne, byråchef (fr.o.m. den 16 maj 1974)
Lundmark, Nils A. J., byråchef (fr.o.m. den 16 maj 1974)
Parding, Sven, kraftverksdirektör (fr.o.m. den 16 maj 1974)
Rasmusson, Anders, byrådirektör (fr.o.m. den 16 maj 1974)

Sekreterare:
Holgersson, Jörgen, hovrättsassessor (fr.o.m. den 7 juni 1974)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse H 12.

Den sakkunnige har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit tio sammanträden med experterna.

Den sakkunnige överlämnade i november 1975 betänkandet (Ds H 1975:3) Ny ransoneringslag.

Uppdraget är därmed slutfört.

9. Utredningen (H 1974:03) rörande vissa beredskapsfrågor inom energiområdet

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 22 mars 1974 för utredning rörande vissa beredskapsfrågor inom energiområdet:

Ordförande:
Frithiofson, Karl A. F., landshövding

Sakkunniga:
Bengtsson, Karl F., verkmästare, led. av riksdagen
Falk, Hans G., direktör
Sundkvist, K. R. Tage, lantbrukare, led. av riksdagen
Svensson, S. Erik, förbundsordförande
Swarting, Sven E. V., direktör
Tengro h, Karl-Erik, direktör
Theorin, K. Maj Britt M., sekreterare, led. av riksdagen

Experter:
Almqvist, Dan, byrådirektör (fr.o.m. den 16 oktober 1974)

Bernström, Folke, byråchef (fr.o.m. den 16 oktober 1974)
Björk, Jan E., departmentssekreterare
Danielsson, Nils-Gustaf F., byråchef
Danielsson, Åke, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 16 oktober 1974)
Ericson, Jan-Olov, departementssekreterare (fr.o.m. den 16 oktober 1974)
Hagson, Carl A., direktör (fr.o.m. den 16 oktober 1974)
Johansson, Östen B., byråchef (fr.o.m. den 16 oktober 1974)
Landahl, Per-Axel, kanslichef (fr.o.m. den 16 oktober 1974)
Lindgren, Claes, direktör (fr.o.m. den 16 oktober 1974)
Lundmark, Nils A. J., byråchef (fr.o.m. den 1 september 1974)
Nyqvist, Tore, länsöverdirektör (fr.o.m. den 16 oktober 1974)
Nordström, Sören, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 16 oktober 1974)
Ohlsson, Åke, överingenjör (fr.o.m. den 16 oktober 1974)
Orrö, Sven-Erik O., kansliråd
Parding, Sven, kraftverksdirektör
Pehrzon, Lars, direktör (fr.o.m. den 16 oktober 1974)
Stålebrant, Rolf, civilingenjör (fr.o.m. den 16 oktober 1974)
Waern, Per Axel, byrådirektör (fr.o.m. den 16 oktober 1974)
Wiberg, Ragne, kanslichef

Sekreterare:
Sköldefors, Walter G., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juni 1974)

Bitr. sekreterare:
Nelldahl, Bo-Lennart, fil. kand (fr.o.m. den 1 november 1974)
Nilsson, Torbjörn, fil. kand. (fr.o.m. den 18 november 1974)
Norrman, Staffan, byrådirektör (fr.o.m. den 16 september 1974)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse H 13.

Utredningen har under tiden november 1974 - september 1975 hållit nio sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och företag som berörs av utredningens arbete. Därutöver har sammanträden hållits med särskilda referens- och arbetsgrupper för frågor om organisation, information, värmetaxering, varmvattenreglering, reglering av överuttag av viss energi, överlåtelse av ransoneringsbevis samt reglering av drivmedelsförbrukningen. För utredningen har konsulter arbetat med vissa speciella projekt.

Utredningen har i september 1975 avgett betänkandet (SOU 1975:60-61) Energiberedskap för kristid.

Uppdraget är därmed slutfört.

10. Utredningen (H 1974:04) rörande översyn av skrothandelsförordningen

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1974 för översyn av skrothandelsförordningen:

Utredningsman:
Öhman, Frank G. H., f.d. regeringsråd

Sekreterare:
Sundström, Kerstin M., hovrättsassessor (fr.o.m. den 10 september 1974)

Lokal: Rosenbad 2, tel. växel 763 10 00. Postadress: Handelsdepartementet, Fack, 103 20 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse H 14.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit nio sammanträden och överläggningar med företrädare för myndigheter, organisationer och sammanslutningar som berörs av utredningens arbete.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

11. Utredningen (H 1974:05) rörande översyn av konkurrensbegränsningslagen

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 september 1974 för utredning rörande översyn av konkurrensbegränsningslagen (se Post- och Inrikes tidn. den 8 oktober 1974):

Ordförande:
Jonson, Lars E., departementsråd

Sakkunniga:
Mattsson, Kjell A., led. av riksdagen
Nyqvist, Ola, docent, led. av riksdagen
Radesjö, G. Wivi-Anne, fru, led. av riksdagen
Ulander, Lars G., ombudsman, led. av riksdagen

Experter:
Bernitz, Ulf, professor (fr.o.m. den 15 april 1975)
Hallman, Åke, byråchef (fr.o.m. den 15 april 1975)
Olhans, Björn, civilekonom (fr.o.m. den 5 juni 1975)
Sahlin, Eric, byråchef (fr.o.m. den 28 oktober 1974)

Sekreterare:
Cederblad, Carl Olof, avdelningsdirektör

Bitr. sekreterare:
Holgersson, Jörgen, hovrättsassessor (fr.o.m. den 15 april 1975)

Lokal: Rosenbad 2, 3 tr., tel. växel 763 10 00 (sekreteraren). Postadress: Handelsdepartementet, Fack, 103 20 Stockholm

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse H 15.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit sex sammanträden, varav två med en referensgrupp med företrädare för berörda organisationer. Därutöver har fyra sammanträden hållits med en särskild arbetsgrupp för frågan om en undersökning av företagsfusioner.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

12. Tobaksreklamutredningen (H 1974:06)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 20 december 1974 för att utreda vissa frågor om formerna för förbud mot tobaksreklam m. m.:

Sakkunnig:
Sturkell, Carl-Edvard, lagman

Experter:
Johanson, Krister, avdelningsdirektör
Norberg, Sven, hovrättsassessor
Nygren, G. Ingemar, kansliråd
Tottie, Malcolm, medicinalråd
Unger, Klaus, marknadsdirektör
Warnergård, Erik, direktör

Sekreterare:
Sandström, Staffan, hovrättsassessor

Lokal: Lilla Nygatan 1, 111 28 Stockholm, tel. 763 23 38 (sekreteraren)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Utredningen har under tiden februari - oktober 1975 hållit sju sammanträden. Utredningsmannen har därtill gjort ett studiebesök vid det norska socialdepartementet.

Utredningen har den 30 juni 1975 avgett delbetänkandet (Ds H 1975:2) om varningstext och innehållsdeklaration på tobaksvaror.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

13. Organisationskommitté (H 1975:01) för Sveriges turistråd

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 27 februari 1975 för Sveriges turistråd:

Ordförande:
Dennis, Bengt, statssekreterare

Vice ordförande:
Järdler, Sven A., förbundsdirektör

Ledamöter:
Ekholm, Edvin, landstingsman (fr.o.m. den 3 november 1975)
Slunge, G. Walter R., direk ör
Sundström, Thorsten, borgarråd (fr.o.m. den 3 november 1975)
Pettersson, Arne, sekreterare, led. av riksdagen

Experter:
Mattsson, Ingvar, direktör (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Noréus, Anneli, kanslichef (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Svegrell, Thomas, sekreterare (fr.o.m. den 3 november 1975)

Sekreterare:
Palm, Jan, departementssekreterare

Direktiv (anförande av statsrådet Feldt till protokoll vid regeringssammanträde den 27 februari 1975):

I prop. 1975:47 har regeringen föreslagit att den skall bemyndigas att tillsammans med Svenska kommunförbundet och Landstingsförbundet inrätta ett organ för turismfrämjande verksamhet, Sveriges turistråd. Rådet föreslås organiserat som en stiftelse. Rådet skall som centralt organ planera, samordna och genomföra åtgärder för att främja marknadsföring av turism i Sverige. Sveriges turistråd skall, enligt förslaget, den 1 januari 1976 överta den verksamhet Svenska turisttrafikförbundet f. n. bedriver.

Eftersom förberedelsearbetet kan förutses bli omfattande, förordar jag, att en organisationskommitté tillkallas redan innan riksdagen fattat sitt beslut med anledning av propositionen. Kommittén bör bestå av representanter för bl. a. staten, Svenska kommunförbundet, Landstingsförbundet och Svenska turisttrafikförbundet.

Kommittén bör planera reformen och förbereda inrättandet av den stiftelse som enligt propositionen skall utgöra Sveriges turistråd samt handha det praktiska överförandet av turisttrafikförbundets verksamhet till stiftelsen.

Kommittén bör vidta de förberedelser som behövs för att Sveriges turistråd skall kunna börja sin verksamhet den 1 januari 1976. Kommittén bör utarbeta förslag till stadgar för turistrådet samt i övrigt särskilt

- organisera turistrådets övertagande av turisttrafikförbundets personal
- förbereda rekrytering av verkställande direktör för rådet och kartlägga behovet av nyrekrytering av annan personal
- planera för turistrådets arbete under år 1976 och därvid ägna särskild uppmärksamhet åt turistrådets interna organisation, lägga upp personal- och ekonomiadministration samt utveckla och formalisera det i propositionen förutsatta samarbetet mellan turistrådet och statistiska centralbyrån och riksskatteverket.

Kommittén skall senast den 1 november 1975 lämna en plan för verksamheten för år 1976 och för första halvåret 1977.

Kommittén har under tiden mars - oktober 1975 hållit sju sammanträden. Arbetet har till stor del bedrivits med hjälp av konsulter för organisation,

administration, personalplanering och personval.

Kommittén har den 2 september 1975 ingivit anslagsberäkning för Sveriges turistråd.

Kommitténs arbete avslutades med utgången av år 1975.

14. Utredningen (H 1975:02) rörande städbranschen

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 27 februari 1975 rörande städbranschen:

Ordförande:

Björnström, Björn S., direktör

Sakkunniga:

Ingvar-Svensson, Inger, fru, led. av riksdagen
Landberg, Maj-Lis, överförmyndare, led. av riksdagen
Lundqvist, Åke, kommundirektör
Mannerstråle, Nils-Gustaf, direktör
Nilsson, Karl-Henry, ombudsman
Sahlén, Evert, ombudsman

Direktiv (anförande av statsrådet Feldt till protokoll vid regeringssammanträde den 27 februari 1975):

De totala utgifterna för städning av kontor, skolor, sjukhus, affärer, industrier, hotell och restauranger etc. uppgår till betydande belopp. I vissa sammanhang har uppgivits att kostnaderna för yrkesmässig städning uppgår till 3 à 4 miljarder kronor per år. En tredjedel av beloppet beräknas falla på stat, kommun och landsting, som i regel bedriver städning i egen regi. Inom näringslivet lämnar företagen i betydande utsträckning ut städarbetet på entreprenad till särskilda städföretag.

Det antal personer som yrkesmässigt utför städning har uppskattats till mellan 100 000 och 150 000. Det är mer än en fördubbling av antalet sysselsatta inom branschen sedan år 1960. Till den helt övervägande delen är det fråga om kvinnlig arbetskraft. Många är invandrare. Andelen fackligt organiserade är låg. Enligt en undersökning av deltidsarbetet som statistiska centralbyrån utfört på uppdrag av delegationen för jämställdhet mellan män och kvinnor är 100 000 personer sysselsatta med städarbete på deltid. Många av dem har mycket korta arbetstider.

Enligt den officiella statistiken fanns det 854 företag med städrörelse år 1972. Av dessa var över hälften mycket små företag med endast en eller mindre än en årsanställd. De två största företagen svarade för närmare 40 % av antalet redovisade årsverken. 39 städföretag, huvudsakligen de större, är anslutna till Sveriges städentreprenörers förbund och samtidigt medlemmar i Svenska arbetsgivareföreningens allmänna grupp.

Städföretagen åtar sig olika städuppdrag i regel på årskontrakt. Vid offertgivningen görs ett städprogram upp som ligger till grund för kostnadsförslaget. Den helt övervägande kostnaden är löner. Städarbetet bedrivs sedan efter det utarbetade städprogrammet med städmetoder och städfrekvens angivna.

De till arbetsgivareföreningen anslutna företagen med sammanlagt över 20 000 anställda träffar kollektivavtal med Fastighetsanställdas förbund. Vid sidan av dessa företag följer ytterligare ett antal företag bestämmelserna i det nämnda avtalet genom s. k. hängavtal. Ett stort antal företag arbetar dock utan avtal.

Anställningsvillkoren för städpersonal vid samtliga statliga myndigheter och institutioner regleras genom kollektivavtal mellan statens avtalsverk och Statsanställdas förbund. Lokalvårdare inom det kommunala området är anslutna till Svenska kommunalarbetareförbundet.

Städpersonalen vid entreprenadföretagen arbetar i allmänhet på ackord. Det är vanligtvis det s. k. betingssystemet som ligger till grund för löneberäkningarna. Beting innebär i princip att det är arbetstiden och inte lönerna som varierar.

Av vad jag nu har anfört framgår att städbranschen kännetecknas av en mycket heterogen företagsstruktur med ett fåtal stora företag och med ett stort antal medelstora och små företag. Vidare finns företag som bedriver städverksamhet mer eller mindre tillfälligt. Uppkomsten och tillväxten av städföretag är en effekt av att industrier, hotell och restauranger, affärer m. fl. i allt större utsträckning lämnar ut sitt städarbete på entreprenad. Vidare kännetecknas städbranschen av en under det senaste årtiondet successivt ökad sysselsättning.

Vid 1974 års riksdag väcktes en motion (mot. 1974:70) med begäran om en utredning om förhållandena inom städbranschen. Riksdagen (NU 1974:44, rskr 1974:312) delade motionärernas uppfattning att det är en angelägen uppgift att komma till rätta med de missförhållanden som finns inom städbranschen. Med hänsyn bl. a. till branschens heterogena sammansättning fann riksdagen det påkallat med en allmän översyn av städbranschen.

Den utredning som riksdagen har begärt bör nu komma till stånd. Jag föreslår därför att sakkunniga tillkallas för en kartläggning av städbranschen. Frågor som gäller de anställdas arbetsvillkor ankommer självfallet på arbetsmarknadens parter att lösa. Det kan emellertid från allmän synpunkt vara värdefullt att få en kartläggning av hela branschen. Härvid skall särskilt de anställdas arbetsförhållanden i olika avseenden uppmärksammas. Till ledning för utredningsarbetet vill jag framhålla följande.

Bedömning av förhållandena inom städbranschen försvåras av bristen på sakuppgifter. Med hänsyn härtill bör de sakkunniga inleda sitt utredningsarbete med en allmän studie av branschens struktur och organisatoriska uppbyggnad. De sakkunniga bör även söka kartlägga efterfrågeutvecklingen i fråga om städtjänster samt undersöka hur denna påverkat sysselsättning, organisation, ekonomi etc. i branschen. De viktigaste orsakerna bakom utvecklingen bör beskrivas närmare. Med denna studie av utvecklingen och strukturen i branschen som utgångspunkt bör de sakkunniga analysera städföretagens faktiska beteende. Särskild uppmärksamhet bör ägnas valet av konkurrensmedel.

I den allmänna debatten har särskilt uppmärksammats det förhållandet att företag m. fl. i ökande utsträckning övergått till städning på entreprenad. Företagens motiv härför kan vara av olika slag. Ett vägande skäl torde dock vara de företagsekonomiska fördelar som kan stå att vinna genom att städentreprenadföretag tillämpar effektivare städmetoder och utnyttjar bättre städutrustning. I samma riktning verkar att företagens kostnader för administration och planering av städverksamheten kan minska. Mot dessa

argument har ofta från grupper av städpersonal och andra löntagarorganisationer hävdats att dessa fördelar skulle vara starkt överdrivna. Klart är dock att företagens politik att anlita städentreprenörer i stället för att anställa egen städpersonal har framkallat proolem av olika slag. Mot denna bakgrund finner jag det vara av stor betydelse att de sakkunniga belyser effekterna av denna utveckling och då framför allt från samhälls- och löntagarsynpunkt.

Det förhållandet att en arbetsgivare uppdrar åt särskilt städföretag att utföra städarbete har för städpersonalen medfört ändrade anställnings- och arbetsvillkor. Problem har framträtt särskilt då ett företag övergått från städning i egen regi till städning på entreprenad. I många fall har talats om ett medvetet kringgående av det gängse arbetsgivar-arbetstagarförhållandet. De sakkunniga bör därför utreda rådande arbetssituation för städarbetarna och undersöka hur denna kan variera från företag till företag. Det bör vidare vara angeläget att få klarlagt om det föreligger sådana kringgående tendenser som nyss har berörts. Särskild uppmärksamhet bör ägnas skillanden i arbetsförhållanden mellan dem som är anställda av det företag där städningen bedrivs och dem som arbetar för entreprenadföretag.

Det har hävdats att det inom städbranschen förekommer ett mycket stort antal små städföretag, vilka ofta är av tillfällig natur och som genom sin anonymitet i stor utsträckning undandrar sig de kostnader och det ansvar som enligt lagstiftning och avtal åvilar företag. De sakkunniga bör närmare undersöka den verksamhet som dessa små företag bedriver. De särskilda problem som kan vara förenade med sådana företag bör även analyseras.

Utredningsarbetet bör i första hand syfta till att få fram underlag för statsmakternas ställningstagande till frågan om särskilda åtgärder behöver vidtas beträffande städbranschen. De sakkunniga bör emellertid kunna dra egna slutsatser av vad som kommer fram i utredningsarbetet och även kunna ange olika vägar att komma till rätta med de problem som man anser föreligga i branschen.

Frågor rörande städning av lokaler vid statliga myndigheter har behandlats av statens städutredning i betänkandet (Ds Fi 1970:13) Den statliga lokalvårdens organisation. I prop. 1972:1 (bil. 2 s. 16-22) anslöt sig chefen för finansdepartementet i huvudsak till utredningens förslag. Riksdagen godkände förslagen (FiU 1972:11, rskr 312). De sakkunniga skall inte närmare överväga de frågor som där behandlades.

Utredningen har under tiden februari - oktober 1975 hållit ett sammanträde.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

15. Oljelagringskommittén (H 1975:03)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 27 februari 1975:

Ordförande:

Hermansson, Rune, direktör

Sakkunniga:

Helmerson, Bo I. H., direktör

Holm, H. Thorsten, kanslichef (t.o.m. den 8 september 1975)
af Klintberg, Rolf, direktör
Nyström, Lennart, civilekonom
Stålebrant, Rolf, överingenjör
Theorin, K. Maj Britt M., sekreterare, led. av riksdagen
Wångby, Erik, ombudsman (fr.o.m. den 8 september 1975)

Experter:
Angeberg, Nils H. R., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 3 november 1975)
Danielson, Nils-Gustaf F., byråchef (fr.o.m. den 10 juni 1975)
Davidsson, David, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 10 juni 1975)
Höjeberg, Mats, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 10 juni 1975)
Kristenson, Arne, byråchef (fr.o.m. den 1 juli 1975)
Lindgren, Claes, direktör (fr.o.m. den 10 juni 1975)
Lindholm, Ingemar, teol. lic. (fr.o.m. den 10 juni 1975)
Lundmark, Nils A. J., byråchef (fr.o.m. den 10 juni 1975)
Nordbeck, S. E. Gunnar, departementsråd (fr.o.m. den 10 juni 1975)
Norberg, Sven, hovrättsassessor (fr.o.m. den 10 juni 1975)
Orrö, Sven-Erik O., kansliråd (fr.o.m. den 10 juni 1975)
Pehrzon, Lars, direktör (fr.o.m. den 16 juni 1975)
Rockström, Hans, direktör (fr.o.m. den 16 juni 1975)
Sköldefors, Walter G., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 10 juni 1975)
Sterne, Bengt G., direktör (fr.o.m. den 10 juni 1975)
Thyberg, Jan, departementssekreterare (fr.o.m. den 10 juni 1975)
Uddgren, Lars, advokat (fr.o.m. den 10 juni 1975)
Waldenby, Torbjörn, direktör (fr.o.m. den 10 juni 1975)
Wallin, Kerstin, departementssekreterare (fr.o.m. den 10 juni 1975)

Sekreterare:
Brunner, Mats, överstelöjtnant (t.o.m. den 27 augusti 1975)
Neuman, Håkan, byrådirektör (fr.o.m. den 28 augusti 1975)

Lokal: Norrmalmstorg 1, 2 tr., tel 10 06 84 (sekreteraren). Postadress: Box 7117, 103 83 Stockholm

Direktiv (anförande av statsrådet Feldt till protokoll vid regeringssammanträde den 27 februari 1975):

Regeringen har tidigare i dag beslutat att förelägga riksdagen proposition om energihushållning m. m. I denna pekas bl. a. på vårt stora oljeberoende och energiförsörjningens känslighet för olika slag av störningar. För att förbättra uthålligheten vid sådana störningar i oljetillförseln som beror på andra händelser än krig inom eller vid Sveriges gränser, s. k. fredskriser, har regeringen i nämnda proposition föreslagit att pågående utbyggnad av beredskapslager av råolja och eldningsolja för främst fredskrisbehov senast år 1985 utökas med en lagring av råolja och oljeprodukter motsvarande 3 milj. m^3 råolja. I min anmälan av nämnda fråga har jag uttalat att särskilda sakkunniga borde tillkallas med uppgift att lägga fram förslag till program för beredskapslagring av oljeprodukter m. m. efter utgången av år 1976. Jag

vill nu återkomma till frågan om denna utredning och avser då att först redogöra för nuvarande reglering.

Skyldighet att beredskapslagra olja infördes redan år 1938 och reglerades genom förordningen (1938:367) angående handel med vissa mineraloljor. Enligt förordningen förelåg skyldighet för oljehandeln och de inhemska oljeraffinaderierna att hålla lager motsvarande en viss procentuell del av försäljningen under närmast föregående år. Något statsbidrag till denna lagring utgick inte.

Genom beslut av 1957 års riksdag (prop. 1957:144, BeU 1957:45, 2LU 1957:34, rskr 1957:322 och 1957:329) antogs ett nytt system för oljelagringen och fastställdes ett program för lagring av mineralolja under femårsperioden 1958-1962. Programmet innebar en övergång till fasta lagringsmål för olika varuslag. När dessa lagringsmål fastställdes beaktades dels den mängd oljeprodukter, som i krig beräknades komma att behövas under en viss tidsperiod, den s. k. krigsreserven, dels vad som kunde behövas med hänsyn till olika tänkbara störningar i oljetillförseln under fredstid, den s. k. försörjningsreserven. Kretsen av lagringsskyldiga utvidgades att omfatta även vissa förbrukare och återförsäljare av olja. Krigsreserven skulle förvaras i skyddade lagringsutrymmen.

För lagringsprogrammet lämnade staten till viss del bidrag i form av ränte- och amorteringsfria lån.

Efter förslag av Kungl. Maj:t godkände 1962 års riksdag riktlinjer för beredskapslagring av olja, innefattande ett program för ökad lagring av mineraloljor under sjuårsperioden 1963-1969 (prop. 1962:194, BeU 1962:68, 2LU 1962:45, rskr 1962:418 och 1962:420). Den försörjningsreserv som ingick i tidigare program ersattes av en avspärrningsreserv, avsedd att såvitt möjligt täcka en starkt beskuren konsumtion under lika lång tid för alla oljeprodukter. Oljelagringsprogrammet omfattade bestämda kvantiteter för varje oljeslag, fastställda med hänsyn till det beredskapsbehov för såväl krigs- som avspärrningsfallet som beräknades föreligga vid lagringsperiodens utgång. I likhet med vad som gällde för lagringsprogrammet under perioden 1958-1962 utgick statliga bidrag i form av ränte- och amorteringsfria lån för cirka hälften av programmets investeringar.

Nu löpande lagringsprogram omfattar sjuårsperioden 1970-1976. Programmet, som godkändes av 1969 års riksdag på förslag av Kungl. Maj:t (prop. 1969:136, BeU 1969:66, 2LU 1969:86, rskr 1969:375 och 1969:398), innebär inte några principiella avvikelser från tidigare program i fråga om målsättningen för beredskapslagringen. Lagringsskyldigheten har dock vidgats att omfatta också stadsgasindustrins råvaror samt gasol. Planeringen avser två skilda fall, krigsfallet och avspärrningsfallet. Lagringsmålen skall vara uppnådda vid ingången av år 1977.

Utbyggnaden av krigsreserven för drivmedel sker liksom tidigare i skyddade anläggningar. Vad beträffar lagringen av eldningsoljor har det ansetts påkallat med en viss styrning av lokaliseringen av cisternbeståndet till sådana platser som är lämpliga från beredskapssynpunkt.

Den totala investeringskostnaden för det år 1969 fastställda lagringsprogrammet beräknades i 1969 års priser till cirka 760 milj. kr. Merkostnaden för den skyddade och lokaliserade lagringen uppskattades till sammanlagt cirka 80 milj. kr. Finansieringen sker till övervägande delen genom att en speciell avgift tas ut vid försäljningen av oljeprodukter. Till merkostnaderna för den skyddade och lokaliserade lagringen lämnar dock staten bidrag i form av ränte- och amorteringsfria lån som skrivs av under 20 år.

I enlighet med riksdagsbeslutet år 1969 tillkallades i januari 1973 sakkunniga med uppgift att pröva det löpande oljelagringsprogrammet. De sakkunniga avlämnade betänkandet (Ds H 1973:2) Råolja i beredskap — Förslag om utökad beredskapslagring inom oljelagringsprogrammet 1970/76. Med anledning härav lade Kungl. Maj:t fram ett förslag till 1973 års riksdag om bl. a. en särskild statlig beredskapslagring av 3 milj. m^3 råolja (prop. 1973:194, FöU 1973:27, rskr 1973:366). Riksdagen beslöt i enlighet med förslaget. Lagren skulle byggas ut under en treårsperiod. Kostnaderna för programmet beräknades i 1973 års priser till 485 milj. kr. Finansiering sker genom en särskild beredskapsavgift för oljeprodukter som erläggs av konsumenterna under tiden 1 juli 1974 till 30 juni 1977. Den statliga lagringen av råolja avser huvudsakligen försörjning i en fredskris.

Mot bakgrund av erfarenheterna från oljekrisen 1973/74 antog riksdagen år 1974 ett förslag av Kungl. Maj:t om att öppna en möjlighet att tillförsäkra överstyrelsen för ekonomiskt försvar vissa lagringsutrymmen för eldningsolja i syfte att inköpsverksamheten vid överstyrelsen skulle kunna bedrivas ännu effektivare som ett led i vår försörjningspolitik (prop. 1974:85, FöU 1974:17, rskr 1974:142).

Bestämmelser om den nuvarande oljelagringsskyldigheten finns i förordningen (1957:343) om oljelagring m. m., ändrad senast 1971:665. Bestämmelser om finansiering av råoljelagringen finns i förordningen (1973:1216) om särskild beredskapsavgift för oljeprodukter.

Sveriges stora beroende av importerade flytande bränslen och drivmedel samt risken för avbrott i tillförseln av dessa har motiverat ett starkt engagemang i det arbete som Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) bedriver i syfte att förbättra försörjningstryggheten för de europeiska medlemsländerna. Sverige biträdde den av OECD:s råd år 1971 lämnade rekommendationen om utbyggnad av ett beredskapslager som motsvarar 90 dagar av förbrukningen under senast förflutna kalenderår.

Regeringen har i dag beslutat att föreslå riksdagen att godkänna Sveriges anslutning till avtalet om ett internationellt energiprogram m. m. (IEP) inom ramen för OECD. En huvudbeståndsdel i det internationella energiprogrammet (IEP) är att ett system inrättas för fördelning av olja mellan medlemsländerna i krissituationer. En förutsättning för fördelningssystemet är bl. a. att varje land åtar sig att bygga upp egna beredskapslager motsvarande minst 60 dagars normal konsumtion utan import. Senast den 1 juli 1975 skall med särskild majoritet beslutas när beredskapslagren skall uppgå till 90 dagars normal konsumtion.

De sakkunniga som enligt vad jag tidigare har anmält nu bör tillkallas bör företräda bl. a. staten och övriga som berörs av lagerhållningen. Utredningsarbetet bör bedrivas så att frågan om den fortsatta beredskapslagringen kan underställas riksdagen vid 1976/77 års riksmöte.

Till vägledning för utredningsarbetet vill jag framhålla följande.

Sveriges energiförsörjning är sedan länge beroende av import av fossila bränslen och drivmedel — stenkol, koks och olika petroleumprodukter. Numera omfattar importberoendet även försörjningen med kärnbränslen. Planerad utbyggnad av järn- och stålindustrin medför att behovet av kol och koks ökar kraftigt.

Eftersom kärnkraften nu börjar få en mer betydande andel av den svenska energiförsörjningen aktualiseras frågan om en reglerad beredskapslagring av kärnbränsle. De sakkunniga bör särskilt pröva denna fråga. Om de sakkunniga finner att skäl föreligger för beredskapslagring bör

förslag lämnas med avseende på lagringsmål. I enlighet med de riktlinjer som statsmakterna fastställt för verksamheten på kärnbränsleförsörjningens område (prop. 1972:57, NU 1972:39, rskr 1972:200) bör Svensk kärnbränsleförsörjning AB vid en eventuell statlig beredskapslagring av kärnbränsle fungera som utredande och verkställande organ åt det lagringsansvariga organet. Vidare bör de sakkunniga beakta de särskilda villkor som gäller för anskaffning och innehav av kärnbränsle enligt såväl internationella överenskommelser som de ledande exportländernas föreskrifter. De sakkunniga bör i dessa frågor samråda med statens kärnkraftinspektion och Svensk kärnbränsleförsörjning AB.

Vid sidan av kärnbränsleförsörjningen bör de sakkunniga utreda behovet av beredskapslagring av övriga för energiförsörjningen nödvändiga bränslen. Drivmedel är i detta sammanhang att betrakta som bränsle. Vidare bör de sakkunniga pröva vilka grupper av bränsleförbrukare som skall vara lagringsskyldiga. Hittills har t. ex. lagringsskyldighet inte varit ålagd industriella storförbrukare av kol men däremot storförbrukare av eldningsoljor. En ökad kolanvändning genom övergång från eldningsolja till kol vid energiframställningen skulle innebära en nedgång i försörjningsberedskapen vid oförändrade bestämmelser för beredskapslagring. De sakkunniga bör bl. a. pröva om skyldighet att lagra kol skall åläggas industriella storförbrukare. För de lagringsskyldiga förbrukarna baseras lagerstorleken f. n. på normalkonsumtionen under en viss period. Detta gäller även kraft- och värmeverk. Med hänsyn till sistnämnda förbrukares betydelse för energiproduktionen i ett krisläge finns det anledning för de sakkunniga att pröva huruvida lagringsskyldigheten för dem bör fastställas individuellt. Det bör härvid övervägas om lagringsskyldigheten kan fastställas på grundval av sådana faktorer som installerad effekt och specifik förbrukning per effektenhet. Tekniska förutsättningar för omställning till användning av ett alternativbränsle bör beaktas i detta sammanhang samtidigt som förslag kan lämnas rörande den drifttid, som beredskapslagringen bör säkerställa. Frågan om skyldighet för oljeraffinaderierna att lagra råolja bör övervägas.

Med skrivelse den 11 december 1974 har riksdagen som sin mening gett till känna vad jordbruksutskottet har anfört i anledning av motion om befrielse för fiskefartyg i utrikes trafik från avgiftsskyldighet beträffande oljelagring (JoU 1974:48, rskr 1974:381). Mot bakgrund härav bör de sakkunniga överväga frågan om lagringsskyldighet för olja till olika fartygskategoriers drift i utrikes trafik.

Hittills har lagringsskyldighet inte förelegat för oljeprodukter och koks som används som råvaror i den petrokemiska industrin samt järn- och stålindustrin. Med hänsyn till dessa båda industrigrenars speciella betydelse för försörjningsberedskapen och deras känslighet för störningar i tillförseln av råvaror bör de sakkunniga överväga frågan om lagringsskyldighet för förbrukare av sådana råvaror samt lämna förslag om dels den närmare utformningen av en sådan lagringsskyldighet dels finansieringen av en sådan beredskapslagring. I dessa frågor bör samråd äga rum med försörjningsberedskapsutredningen (H 1971:1).

De sakkunniga bör pröva fördelningen mellan staten och näringslivet av ansvaret för beredskapslagringen. Utgångspunkten bör vara att den nuvarande ordningen behålls enligt vilken beredskapslagringen till övervägande delen ombesörjs av andra än staten.

De sakkunniga bör utreda lagringsbehoven för både krigs- och avspärrningsfallet. Krigs- och avspärrningsreservernas storlek bör anges

vid olika grader av uthållighet. I denna fråga bör samråd äga rum med 1974 års försvarsutredning (Fö 1974:4).

Inom ramen för den av mig tidigare denna dag föreslagna ökningen av beredskapslagren av råolja och oljeprodukter bör de sakkunniga utarbeta förslag till fördelning av lagringen såväl mellan råolja och oljeprodukter som mellan olika slag av oljeprodukter.

I fråga om kostnaderna för ett nytt lagringsprogram bör de sakkunniga utgå från att dessa skall finansieras genom avgifter på beredskapslagrade produkter. Om de sakkunniga finner att det föreligger behov av ytterligare utbyggnad av skyddad eller särskild s. k. lokaliserad lagring bör de beräkna merkostnaderna för sådan lagring. De bör överväga, om dessa kostnader liksom hittills bör finansieras med statliga bidrag.

De sakkunniga bör pröva frågan om skäl föreligger att behålla möjligheten till s. k. vinterdispens för beredskapslagring av eldningsoljor. Om beredskapslagringsskyldighet föreslås för fasta importbränslen bör samma bestämmelser gälla för dessa med avseende på vinterdispens som för eldningsoljor.

De sakkunniga bör med utgående från de riktlinjer för energipolitiken som beslutas av riksdagen lägga fram förslag om lämplig tidsperiod för ett nytt lagringsprogram och tidpunkt för en eventuell kontroll eller revidering av programmet under dess gång.

Överstyrelsen för ekonomiskt försvar bedriver f. n. perspektivstudier avseende perioden 1977/78 — 1981/82 inom ramen för den långsiktiga planeringen av ekonomiskt försvar. De sakkunniga bör samråda med överstyrelsen i de frågor som är gemensamma eller har väsentliga beröringspunkter med perspektivstudierna.

Oljelagringsrådets uppgifter är upptagna i instruktionen (1957:346) för oljelagringsrådet, ändrad senast 1957:520). De sakkunniga bör ompröva dessa uppgifter, jämte rådets sammansättning och ställning i anslutning till att ett nytt program för beredskapslagring utarbetas.

Den nuvarande oljelagringsförordningen samt övriga förordningar och låneföreskrifter som rör beredskapslagringen bör ses över mot bakgrund av de erfarenheter som har vunnits under den hittillsvarande tillämpningen och anpassas till det program för beredskapslagring som föreslås.

De sakkunniga bör särskilt studera och lägga synpunkter på de beräkningsprinciper som tillämpas vid fastställande av de avgifter för beredskapslagring som uppbärs av Stiftelsen Petroleumindustriens Beredskapsfond.

I anslutning till de sakkunnigas förslag till ett nytt lagringsprogram bör förslag till nya förordningar och övriga föreskrifter och övergångsbestämmelser utarbetas.

De sakkunniga är oförhindrade att ta upp de övriga spörsmål, som aktualiseras i samband med utredningsarbetet.

Kommittén har under tiden juni - oktober 1975 hållit tre sammanträden. Därutöver har hållits två sammanträden med en särskild arbetsgrupp för frågan om beräkningsteknik för kraftverkens och värmeverkens lagringsskyldighet, ett sammanträde med en särskild arbetsgrupp för frågan om beredskapslagring av kärnbränsle, två sammanträden med en särskild arbetsgrupp för frågan om beredskapslagring av olja och kol för bl. a. den petrokemiska industrin respektive järn- och stålindustrin samt ett sammanträde med en särskild arbetsgrupp för utarbetande av prognoser

avseende förbrukningen av bränslen och drivmedel. Dessutom har tillsatts en särskild arbetsgrupp för uthållighetsfrågor.

Kommitténs arbete beräknas bli slutfört under år 1976.

16. Sakkunniga (H 1975:04) för översyn av överstyrelsens för ekonomiskt försvar organisation m. m.

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 24 april 1975 för översyn av överstyrelsens för ekonomiskt försvar organisation m. m.:

Ordförande:
Bruno, Gösta F., överdirektör

Sakkunniga:
Hemborg, Bo, departementssekreterare
Hertz, Olof, avdelningsdirektör
Söderberg, Olof, departementssekreterare

Experter:
Croneborg, Rutger, kommerseråd (fr.o.m. den 23 juni 1975)
Johansson, Östen B., byråchef (fr.o.m. den 23 juni 1975)
Lundquist, David, departementssekreterare (fr.o.m. den 23 juni 1975)

Sekreterare:
Qvarlander, Hans, byrådirektör (fr.o.m. den 23 juni 1975)

Lokal: Statskontoret, Birger Jarls Torg 10. Postadress: Box 2106, 103 13 Stockholm, tel. 22 08 60 (ordförande och sekreterare)

Direktiv (anförande av statsrådet Feldt till protokoll vid regeringssammanträde den 24 april 1975):

Överstyrelsen för ekonomiskt försvar (ÖEF) skall enligt sin instruktion (SFS 1965:659, omtryckt 1971:234) samordna landets försvarsföreberedelser på det ekonomiska området för att vid krig eller utomordentliga, av krig eller krigsfara föranledda förhållanden det totala försvarets behov av förnödenheter skall kunna tillgodoses. Om det inte ankommer på annan myndighet skall ÖEF ombesörja att förberedelser i detta syfte vidtas. ÖEF skall vidare upprätta organisationsplaner för de särskilda förvaltningsorgan som behövs vid sådana förhållanden som nu har nämnts.

ÖEF skall skaffa sig kännedom om landets näringsliv och om dess tillgång på bränsle, kraft, råvaror och andra förnödenheter samt andra förhållanden av betydelse för den ekonomiska försvarsberedskapen. ÖEF skall också främja samordningen mellan det ekonomiska försvaret och totalförsvarets övriga grenar och hålla sig underrättad om planeringsarbetets fortgång inom det ekonomiska beredskapsområde och tillhandahålla andra beredskapsplanerande myndigheter underlag för deras planering. ÖEF skall vidare, i den mån det inte ankommer på annan myndighet, utarbeta produktions- och konsumtionsplaner som kan ligga till grund för regleringen av försörjningen

inom viktigare försörjningsområden, samt upprätta planer för lagring av och svara för inköp, lagerhållning och i viss utsträckning produktion av sådana varor som det är angeläget att ha tillgång till inom landet vid krig eller avspärrning i varutillförseln. ÖEF skall även följa och främja forskning som är av betydelse för landets ekonomiska försvarsberedskap.

Chef för ÖEF är en generaldirektör. ÖEF ledes av en styrelse. Styrelsen består av generaldirektören, som är dess ordförande, och minst sex andra ledamöter, som regeringen utser särskilt samt två personalföreträdare. Till ÖEF är knutet ett råd för ekonomiskt försvar med uppgift att verka för samordningen av landets ekonomiska försvarsberedskap. Rådet består av cheferna för överstyrelsen, försvarsstaben, civilförsvarsstyrelsen, statens jordbruksnämnd och arbetsmarknadsstyrelsen samt ordföranden i transportnämnden. Genom ett provisoriskt tillägg till instruktionen är tills vidare ett särskilt råd knutet till ÖEF med uppgift att bistå ÖEF i beredskapsplaneringen för varor som baseras på den kemiska industrin.

ÖEF är organiserad på en planeringsavdelning, bestående av en utredningsbyrå och en varubyrå samt en bränslebyrå, en affärsbyrå, en administrativ byrå och en informationssektion. Dessutom finns ett sekretariat för studier och långsiktplanering, som lyder under chefen för planeringsavdelningen och en bränsleregleringsenhet. Sekretariatet och enheten är inrättade tills vidare. Hos ÖEF tjänstgör en militärassistent.

ÖEF:s nuvarande organisation innebär att myndigheten i huvudsak är uppbyggd efter funktioner i beredskapsprocessen och endast delvis efter försörjningsområden.

ÖEF har f. n. i uppdrag att i samråd med berörda myndigheter bedriva försök med långsiktsplanering inom det ekonomiska försvaret. Långsiktsplaneringen syftar till att analysera hur det ekonomiska försvaret skall verka i olika framtida konfliktsituationer. Redogörelse skall lämnas för de krav som kan komma att ställas på det ekonomiska försvaret i olika typer av fredskriser för olika försörjningsområden. I denna planeringsverksamhet används en indelning av det ekonomiska försvaret i sex olika försörjningsområden, nämligen livsmedel, beklädnad, energi, övriga försörjningsviktiga varor, transporter och tjänster. Planeringsarbetet bedrivs i form av studier av tänkbara utvecklingar i fråga om olika beredskapsåtgärder, planläggning, beredskapslagring etc., inom vart och ett av de sex områdena.

ÖEF deltar vidare i utrednings- och försöksverksamheten med programbudgetering inom statsförvaltningen och kommer fr. o. m. budgetåret 1975/76 att få medel anvisade i programtermer. Härvid indelas ÖEF:s verksamhet i sju olika program med nära anknytning till vissa större, relativt homogena försörjningsområden. Inom programmen redovisas som en underindelning de olika funktionerna inom beredskapsprocessen t. ex. övergripande planering, företagsplanläggning och beredskapslagring.

Den indelningsgrund, försörjningsområden, som nu tillämpas för såväl långsiktsplanering som programbudgetering medför att mål för verksamheten inom varje försörjningsområde kan formuleras på ett väsentligt bättre sätt än vid en indelning efter funktioner i beredskapsprocessen. Dessutom kan kostnaderna för och effekterna av insatta resurser direkt relateras till dessa mål.

F. n. bedrivs två utredningar, försörjningsberedskapsutredningen (H 1971:01) och energiberedskapsutredningen (H 1974:03), som behandlar frågor rörande det ekonomiska försvaret och ÖEF. Försörjningsberedskapsutredningen skall bl. a. belysa frågan om avvägning

mellan produktionsåtgärder och beredskapslagring samt ansvarsfördelningen i dessa sammanhang mellan staten och näringslivet. Energiberedskapsutredningen skall utreda beredskapsfrågor inom energiområdet med särskild inriktning på förbrukningsregleringar under fredskriser. Utredningen skall, om ÖEF föreslås bli den myndighet som centralt skall handha krisuppgifterna avseende energiförsörjning, redovisa de förändringar i organisation och instruktion som bedöms nödvändiga mot bakgrund av utredningens förslag.

De nämnda utredningarna, som väntas avge sina betänkanden i början av budgetåret 1975/76, kan komma att föreslå sådana förändringar som påverkar ÖEF:s framtida verksamhet och organisation.

I direktiven till 1974 års försvarsutredning framhålls att utredningen skall studera hur bästa balans skall nås i våra samlade försvarsansträngningar. Det förutsätts att utredningen därvid även får anledning att beröra beredskapen för fredskriser. Försvarsutredningen bör vidare på grundval av de olika totalförsvarsgrenarnas perspektivplaner (motsvarande) överväga och lämna förslag om de olika totalförsvarsgrenarnas uppgifter i stort och principiella inriktning på längre sikt.

Statens industriverk, som är central förvaltningsmyndighet för ärenden rörande bl. a. industri, hantverk och enrgiförsörjning, har framför allt vad gäller utredningar rörande industri- och energifrågor vissa arbetsuppgifter, som ligger mycket nära ÖEF:s utredningsuppgifter. Enligt industriverkets instruktion (SFS 1974:476) skall ÖEF underrättas om sådana resultat av verkets utredningsverksamhet, som är av betydelse för planeringen av landets ekonomiska försvar. Gränsdragningen mellan ÖEF:s och industriverkets arbetsuppgifter kan dock i vissa fall ge upphov till tveksamhet om vilken av myndigheterna som bär det primära ansvaret.

Enligt instruktionen för kommerskollegium (SFS 1973:610) skall kollegiet, i den mån det inte ankommer på annan myndighet, förbereda regleringar som hänför sig till import och export av varor samt handlägga ärenden rörande tillstånd till sådan import och export. Även ÖEF arbetar med förberedelser för handelsregleringar under krisförhållanden. Gränsdragningen mellan myndigheternas ansvarsområden är emellertid oklar, vilket bl. a. visade sig i samband med regleringarna på det petrokemiska området under den internationella oljekrisen hösten 1973.

Vad jag nu har anfört visar att det behövs en översyn av ÖEF:s organisation m. m. En sådan översyn bör nu komma till stånd. Särskilda sakkunniga bör tillkallas för ändamålet. De sakkunniga bör särskilt överväga efter vilka grunder som ÖEF:s organisation bör byggas upp. De sakkunniga bör pröva dels alternativ som innebär att organisationen anpassas efter de olika försörjningsområdena, dels alternativ som bygger på en indelning efter olika funktioner i beredskapsprocessen. Vid sistnämnda prövning bör de sakkunniga analysera hur de försörjningsområdesindelade programmen skall förankras i organisationen.

De sakkunniga bör med utgångspunkt i den ansvarsfördelning som enligt resp. myndighets instruktion gäller mellan ÖEF, kommerskollegium och statens industriverk dels pröva det behov som föreligger av att ytterligare klarlägga den konkreta ansvarsfördelningen vad avser uppgifter rörande det ekonomiska försvaret mellan dessa myndigheter, dels överväga vilka smärre ändringar i ansvarsfördelningen som kan bli en följd härav. De sakkunniga bör klarlägga ansvarsfördelningen såvitt avser dels planeringsarbetet, dels genomförandet av de planerade åtgärderna såväl vid ett avspärrnings- eller krigsläge som under olika fall av fredskriser. Bl. a.

mot bakgrund av vad energiberedskapsutredningen kan komma att föreslå bör de sakkunniga överväga om ÖEF, kommerskollegium och statens industriverk skall verka som myndigheter vid krig eller utomordentliga, av krig eller krigsfara föranledda förhållanden eller om de skall ersättas av särskilda krisorgan eller kompletteras med sådana organ. Eventuella förslag till förändringar i organisation och instruktioner till följd härav bör redovisas.

De sakkunniga bör samråda med försörjningsberedskapsutredningen och energiberedskapsutredning så att de kan ta del av dessa utredningars överväganden till den del de behandlar ÖEF:s uppgifter och organisation. De sakkunniga bör vidare samråda med 1974 års försvarsutredning, så att de kan ta del av utredningens överväganden vad avser det ekonomiska försvaret.

De sakkunniga bör under utredningsarbetet hålla kontakt med de berörda personalorganisationerna.

För energiområdet åligger det energiberedskapsutredningen att föreslå krisorganisation. De sakkunnigas uppdrag innefattar därför inte denna uppgift.

De sakkunniga bör bedriva sitt arbete skyndsamt.

Deras uppdrag bör i sin helhet vara slutfört senast våren 1976.

Utredningen har under tiden juni - oktober 1975 hållit fyra sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1976.

17. 1975 års affärstidskommitté (H 1975:05)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 5 juni 1975:

Ordförande:

Englund, Åke, generaldirektör

Sakkunniga:

Börjesson, Fritz A., lantbrukare, led. av riksdagen
Gradin, Anita, fru, led. av riksdagen
Granlund, Karl-Åke, förbundsordförande
Johansson, Sven, direktör
Romanus, Gabriel, led. av riksdagen
Sandell, Ulla, kommunalråd
Sundewall, Bengt, direktör

Experter:

Dedorson, Gunnar, direktör
Melin, Bertil, direktör
Samuelsson, Erland, direktör
Skarp, Arne, direktör
Tellinger, Gotte, direktör

Sekreterare:
Hallman, Åke, byråchef

Bitr. sekreterare:
Jargenius, Carl-Johan, byrådirektör (fr.o.m. den 21 augusti 1975)

Direktiv (anförande av statsrådet Feldt till protokoll vid regeringssammanträde den 5 juni 1975):

Affärstidslagen (1966:668), som reglerade öppethållandetiden för detaljhandeln, upphörde att gälla vid utgången av år 1971. Inför giltighetstidens utgång meddelade jag riksdagen den 10 november 1971, att regeringen efter att ha prövat de synpunkter som förts fram i affärstidsfrågan hade funnit övervägande skäl tala för att affärstidsregleringen borde upphöra och att därför någon förlängning av lagen eller annan motsvarande reglering inte skulle föreslås. De frågor som hade aktualiserats under affärstidskommitténs arbete och vid remissbehandlingen av betänkandet (SOU 1971:33) Fri affärstid, nämligen följderna av fria affärstider med avseende på prisnivån, strukturomvandlingen och de anställdas arbetsförhållanden, var emellertid så väsentliga och så svårbedömda, att det fanns skäl att släppa affärstidsregleringen endast på försök och tills vidare. Utvecklingen inom detaljhandeln i nämnda avseende borde noga följas och bedömas sedan regleringen upphört. Jag meddelade riksdagen att jag för detta ändamål ämnade vidta åtgärder för att inrätta en särskild nämnd.

Riksdagen (NU 1971:53, rskr 1971:359) anslöt sig till uppfattningen att väsentliga fördelar kunde väntas uppkomma till följd av att affärstiderna blev fria men däremot inga större nackdelar. Riksdagen fann det emellertid välbetänkt att en särskild nämnd tillsattes. Nämnden borde enligt riksdagens mening kunna bli ett effektivt instrument för att uppspåra och påtala eventuella negativa följder av systemet med fria affärstider.

I enlighet med riksdagens beslut inrättades den 30 december 1971 en affärstidsnämnd med uppdrag att under en tid av i första hand tre år följa utvecklingen av affärstiderna och undersöka verkningarna för konsumenterna och för de handelsanställda av det friare öppethållandet i detaljhandeln, som affärstidsregleringens slopande innebär. I medelandet till riksdagen anförde jag bl. a. att om nämnden fann att utvecklingen i något avseende gick i en från allmän synpunkt ogynnsam riktning det borde åligga nämnden att anmäla förhållandet till Kungl. Maj:t. Nämnden, vari har ingått företrädare för de anställda och för konsumenterna, har den 30 maj 1975 till regeringen överlämnat en sammanfattande rapport över sitt arbete.

Affärstidsnämnden har löpande utfört en serie undersökningar rörande förändringar av affärstiderna och av de handelsanställdas anställningsförhållanden. Härutöver har nämnden genomfört en rad undersökningar avseende avvikelser i öppethållandet mellan olika orter och strukturella skillnader i utvecklingen av butiksbeståndet i dessa orter samt undersökt kostnaderna och lönsamheten i söndagsöppna butiker i syfte att klarlägga fria affärstiders påverkan på prisnivån. Nämnden har även undersökt förekomsten av s. k. jippon i söndagshandeln och utbredningen av ambulerande handel. Vidare har nämnden gjort en undersökning av kundstrukturen i söndagsöppna butiker.

Enligt nämnden har det sedan årsskiftet 1971-72 då afffärstidslagen upphörde att gälla för handeln som helhet inträffat små förändringar i det

kontinuerliga öppethållandet på söndagar, dvs. öppethållande vid minst tre tillfällen per månad, och i det förlängda öppethållandet på vardagar, dvs. efter kl. 20.00. Utvecklingen har dock inte varit enhetlig och påtagliga avvikelser förekommer från vad som totalt sett gäller. Sålunda varierar förekomsten av söndagsöppethållande kraftigt såväl mellan olika orter som inom orterna mellan olika branscher och butiksformer.

Det framgår av nämndens material att det är bland varuhusen som de fria affärstiderna har lett till de största förändringarna. Sålunda gäller att andelen varuhus med kontinuerligt öppethållande på söndagar ökade från 7 % i november 1971 till 21 % i november 1974. Under 1973 och 1974 skedde dock — med vissa säsongmässiga variationer — en stabilisering av nivån till mellan 16 och 20 %, dvs. mellan 60 och 75 varuhus hade kontinuerligt söndagsöppet. Av dessa varuhus höll praktiskt taget samtliga hela varuhuset öppet. Varuhusens kontinuerliga öppethållande på vardagar efter kl. 20.00 har dock inte förändrats under den tid som de fria affärstiderna har gällt.

Andra butiksformer än varuhus inom olika branscher visar genomgående en låg frekvens söndagsöppna butiker. I de fall ett ökat öppethållande har kunnat konstateras rör sig förändringen om någon enstaka procentenhet.

Förändringarna i öppethållandet på söndagar vid varuhusen har dock enligt affärstidsnämndens undersökningar inte lett till någon större förändring av antalet öppethållandetimmar per vecka. Det ökade söndagsöppethållandet har varuhusen kompenserat genom ett minskat öppethållande på vardagar. Även för övriga butiksformer inom flertalet branscher har förändringar ägt rum i öppnings- och stängningstider på vardagar på så sätt att butiken har öppnats senare och stängts tidigare.

Av nämndens lokala undersökningar framgår att det huvudsakligen är det större varuhusen och butikerna som har kontinuerligt söndagsöppet. De söndagsöppna varuhusen är framför allt belägna i förorternas köpcentra eller utanför tätorterna (stormarknader). Det har sålunda framkommit att varuhus med sådana lägen har en större benägenhet att hålla söndagsöppet än andra varuhus.

Affärstidsnämnden har utfört flera undersökningar av de handelsanställdas anställningsförhållanden med inriktning på läget vid varuhusen. Det framgår bl. a. att för den fast heltidsanställda personalen — vars andel av all butikspersonal är densamma i november 1974 som i november 1971 — har andelen arbetstid av total butikstid minskat sedan lagen slopades. Det sammanhänger i viss utsträckning med den arbetstidsförkortning som genomfördes år 1972. Även andelen arbetstid på obekväm tid och övertid har minskat, vilket bl. a. beror på att varuhusen och livsmedelshallarna har anställt särskild personal för att arbeta på söndagar eller under förlängt öppethållande på vardagar.

Enligt nämndens uppfattning har de fria affärstiderna inte påverkat prisnivån i butikerna i en för konsumenterna ogynnsam riktning. Det kan inte heller hävdas att strukturutvecklingen i handeln skulle ha påverkats negativt. Nämnden framhåller dock att tre år är en för kort tid för att kunna kostatera eventuella förändringar i strukturen.

I anslutning till nämndens slutrapport förordar en majoritet av nämndens ledamöter att öppethållandet på nytt regleras genom lag. Det sker med hänvisning till att det inom varuhussektorn har skett påtagliga förändringar till ett ökat öppethållande på söndagar och att det ökade öppethållandet inträffat även på förhållandevis små orter. Vidare hänvisas till att arbetstiden för den fast heltidsanställda personalen har minskat väsentligt

och att arbetslösheten inom handeln torde kunna minska avsevärt om den arbetstid som disponeras av tillfällig och extra personal omsätts i fasta hel- och deltidstjänster. Slutligen heter det att endast ett obetydligt antal konsumenter förklarat att de inte kunnat göra sina inköp på vardagar.

En minoritet inom affärstidsnämnden framhåller att nämnden inte har haft i uppdrag att ta ställning till huruvida affärstiderna skall bli föremål för reglering. Under den treåriga försöksperioden med fria affärstider har inte utvecklingen i något avseende gått i en sådan från allmän synpunkt ogynnsam riktning att den föranlett någon anmälan till regeringen. Nämnden har därför inte haft anledning att närmare överväga utformningen av eventuellt erforderliga åtgärder.

1974 års riksdag har uttalat att, efter det att affärstidsnämnden lämnat redovisning över de fria affärstidernas verkningar och eventuella förslag, en utredning bör analysera nämndens utredningsmaterial och även anvisa åtgärder som behövs (NU 1974:27, rskr 197). Då nämnden nu har avgivit sin slutliga rapport förordar jag, att särskilda sakkunniga tillkallas för denna uppgift.

Till grund för frågan huruvida fri affärstid skall fortsätta att gälla eller om någon form av affärstidsreglering skall införas bör vara de erfarenheter som har gjorts och de synpunkter som har anlagts beträffande fri affärstids tillämpning och verkningar. De skäl som talar för att affärstiden även i fortsättningen lämnas fri bör ställas mot de olägenheter som bedöms ha uppkommit sedan affärstidslagen slopades och som anses vara följder av en oreglerad affärstid. En utgångspunkt för dessa bedömningar och prövningar skall vara affärstidsnämndens utredningsmaterial. Ytterligare utredningar bör endast i undantagsfall utföras.

Jag vill i detta sammanhang påpeka att nämnden inte haft i uppdrag att studera sortimentsutvecklingen. Det kan emellertid konstateras att det har skett markanta förändringar i företagens sortimentspolitik inom flera branscher. Sålunda kan märkas att bensinstationer ofta vid sidan av biltillbehör även saluför andra varor såsom livsmedel etc. Även det ordinarie kiosksortimentet har utvidgats och ändrat karaktär. Denna utveckling av sortimentet bör beaktas av de sakkunniga.

Vid sin bedömning av de fria affärstidernas effekter bör de sakkunniga beakta konsumentintresset. De bör bilda sig en uppfattning om hur affärerna har tillgodosett och kan komma att tillgodose skilda konsumentgruppers önskemål om öppethållande. Det är härvid av särskild vikt att de sakkunniga försöker klarlägga i vilken utsträckning utvecklingen har styrts av å ena sidan konsumenternas önskemål om att handla på olika tider och å andra sidan affärernas fria användning av öppethållandet som ett konkurrensmedel. I detta sammanhang bör de sakkunniga uppmärksamma de stora avvikelser i öppethållandet som finns mellan olika orter.

På senare tid har från de handelsanställdas sida framförts allt kraftigare kritik mot det kontinuerliga öppethållandet på sön- och helgdagar. De sakkunniga bör mot bakgrund av de synpunkter som har uttalats även beakta utvecklingen av de handelsanställdas arbetsförhållanden och bedöma dess konsekvenser.

Om de sakkunniga vid en samlad bedömning av hittillsvarande och möjliga framtida effekter av fri affärstid kommer fram till att viss begränsning av butikernas öppethållande bör införas, skall de lämna förslag till reglering. Därvid bör frågan om vad som skall anses vara normal affärstid särskilt uppmärksammas. Det bör därvid beaktas att en alltför snävt tilltagen normal affärstid på vardagar kan medföra olägenheter för

flera konsumentkategorier, främst hushåll där alla vuxna förvärvsarbetar.

Vid bedömningen av vad som skall betraktas som normal affärstid aktualiseras också frågan om det finns behov av öppethållande utöver dessa tider. Erfarenheterna vid tillämpningen av den tidigare gällande affärstidslagen gav vid handen att en lagstiftning med dispensmöjlighet var svårhanterlig. Allmän enighet rådde då om att lagen ledde till avsevärda problem vid tillämpningen. De sakkunniga bör vid diskussionen om utformningen av en eventuell reglering ha detta i åtanke och förutsättningslöst söka alternativa lösningar. Härvid bör övervägas om det är möjligt att undanta vissa typer av försäljningsställen från en eventuell reglering. En möjlighet att tillgodose konsumentens intresse av närhetsservice och öppethållande utöver normal affärstid kan vara att från regleringen undanta försäljningsställen med ett begränsat antal sysselsatta eller med begränsad butiksyta. De undersökningar som distributionsutredningen (H 1970:14) har utfört bör vara av intresse för bedömningen av denna fråga.

Utredningsarbetet bör bedrivas skyndsamt.

Kommittén har under tiden juni - oktober 1975 hållit två sammanträden.

Kommitténs arbete beräknas avslutas under år 1976.

18. Sakkunniga (H 1975:06) för utvärdering av prispolitiken

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 24 juli 1975 för utvärdering av prispolitiken:

Sakkunnig:

Åberg, Carl Johan, planeringchef

Experter:

Borg, Per, kansliråd

Hallman, Åke, byråchef

Sekreterare:

Hallström, Torbjörn, civilekonom

Lokal: Finansdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm, tel. 763 10 00

Direktiv (anförande av statsrådet Feldt till protokoll vid regeringssammanträde den 24 juli 1975):

Allmänna prisregleringslagen (1956:236) ändrades senast år 1973 (1973:301). I anslutning till beslutet om ändring i lagen (prop. 1973:58; FiU 1973:20; rskr 1973:154) gjordes bl. a. en genomgång av verkningarna i olika hänseenden av den prisreglering som varit i kraft under åren 1970 och 1971 (Ds H 1972:04).

Under tiden 1972-1975 har vid skilda tillfällen beslutats om direkta ingripanden i prisbildningen med stöd av allmänna prisregleringslagen. Redogörelser för hur lagen har tillämpats har årligen lämnats till riksdagen (prop. 1973:7, 1973:165 bil. 5, 1974:160).

Enligt beslut av Kungl. Maj:t den 17 december 1971 skall SPK bedriva en

utvidgad och intensifierad prisövervakning avseende utvecklingen av priser och marginaler för varor och tjänster inom samtliga förädlings- och distributionsled.

Den sakkunnige har under tiden september - oktober 1975 hållit sex sammanträden med experterna samt haft överläggningar med myndigheter och organisationer som berörs av arbetet.

Den sakkunniges arbete beräknas pågå under hela år 1976.

Arbetsmarknadsdepartementet

Inom detta avsnitt har följande kommittéer avslutat sin verksamhet under år 1975: 3, 6, 8, 9, 11, 13 och 14

Följande kommittéer inom avsnittet fullgör inte egentligt utredningsuppdrag: 1, 2 och 19

1. Expertgruppen (In 1967:24) för regional utredningsverksamhet (ERU)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1965 för att i anslutning till lokaliseringsberedningens verksamhet dels biträda vid uppläggning av den regionala utredningsverksamheten, särskilt i vad avser uppgiftsfördelning samt metodologisk samordning och utveckling, dels biträda forskningsberedningen med att samla informationer om och föreslå koordinering av forskningsverksamheten samt definiera forskningsbehov i lokaliseringsfrågor:

Ordförande:
Ohlsson, P. T. Ingvar, generaldirektör

Ledamöter:
Canarp, Curt S. T., byråchef
Holm, J. Lennart, generaldirektör
Hägerstrand, S. Torsten E., professor
Karlsson, Bengt Olof, kansliråd (fr.o.m. den 1 juli 1974)
Ljung, Lars U., utredningssekreterare
Rehn, L. Gösta, professor (fr.o.m. den 1 juli 1974)
Thufvesson, Bengt E., departementsråd

Experter:
Andersson, Åke E., docent
Back, Pär-Erik, professor (fr.o.m. den 4 mars 1975)
Bergendahl, Göran H., professor (t.o.m. den 3 mars 1975)
Berglund, Bernt, planeringsdirektör (t.o.m. den 3 mars 1975)
Bylund, B. Erik M., professor
Bäck, Lars E. I., t.f. planeringsdirektör (fr.o.m. den 28 oktober 1975)
Carlsson, N. Gösta, professor
Dahmén, Erik V. H., professor (t.o.m. den 3 mars 1975)
Dalgård, P. J. Ingemar, byråchef
Godlund, Sven A. I., professor

Hedberg, K. Anders, planeringsdirektör (fr.o.m. den 28 oktober 1975)
Herlitz, Claes A., planeringsdirektör (t.o.m. den 3 mars 1975)
Isaksson, Nils-Ivar, bitr. professor (fr.o.m. den 28 oktober 1975)
Holm, A. O. Per, professor
Johansson, B. Östen, byråchef (fr.o.m. den 28 oktober 1975)
Jungen, Rune, fil. lic. (t.o.m. den 3 mars 1975)
von Malmborg, C. Göran A. F., professor (fr.o.m. den 4 mars 1975)
Nordström, Lars E., docent (t.o.m. den 3 mars 1975)
Olsson, Rune I., departementsråd
Oscarsson, Gösta H., departementssekreterare (fr.o.m. den 4 mars 1975)
Petersson, Bo E., statistikchef (t.o.m. den 3 mars 1975)
Petrini, Frank S. D., professor (fr.o.m. den 4 mars 1975)
Rundblad, Bengt G., docent
Samuelsson, Kurt O., docent (t.o.m. den 3 mars 1975)
Siven, Claes-Henric, fil. lic.
Strandberg, Margit I., avdelningsdirektör (t.o.m. den 3 mars 1975)
Tryggvesson, G. Rune, byråchef (t.o.m. den 3 mars 1975)
Törnqvist, Gunnar E., professor
Westerståhl, H. Jörgen, professor (t.o.m. den 3 mars 1975)
Wirén, Erik T., bitr. professor (fr.o.m. den 3 mars 1975)
Wärneryd, Olof I., professor
Öberg, N. Sture, fil. lic. (fr.o.m. den 4 mars 1975)

Sekreterare:
Guteland, Gösta A., fil. lic.

Bitr. sekreterare:
Felländer, Ingela K., fil. kand.
Grahm, Leif, fil. kand. (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Herlitz, Ulla, fil. kand. (fr.o.m. den 7 januari t.o.m. den 31 augusti 1975)
Lidström, P. Ivar, pol. mag. (fr.o.m. den 1 juli 1974)
Ohlsson, Lennart Ä., fil. dr (fr.o.m. den 1 november 1974)
Persson, Annie V., pol. mag. (fr.o.m. den 1 juli 1974)
Stighäll, L. B. Christer, fil. kand. (t.o.m. den 1 maj 1974)
Öberg, N. Sture, fil. lic. (t.o.m. den 31 december 1974)

Lokal: Storkyrkobrinken 13, 3 tr., Postadress: Arbetsmarknadsdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreterarna)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Expertgruppen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit sex sammanträden. Inom expertgruppens kansli pågår planering av ett nytt forskningsprogram, som kommer att behandla ortsbundna bosättningsvillkor, den offentliga sektorns roll i regionala utvecklingsförlopp, de regionala struktursambandens betydelse samt

effekter av Stålverk 80. Dessutom pågår uppföljning av den regionala stödverksamheten.

Expertgruppens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

2. Expertgruppen (In 1968:14) för utredningsverksamhet i arbetsmarknadsfrågor

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 20 januari 1967 för att i anslutning till sysselsättningsberedningens verksamhet ta initiativ till och biträda beredningen vid uppläggning av utredningsverksamhet i frågor rörande arbetsmarknadspolitikens verkningar:

Ordförande:
Canarp, Curt S. T., byråchef (fr.o.m. den 1 juni 1975)
Carlsson, G. Arne V., departementsråd (t.o.m. den 31 maj 1975)

Ledamöter:
Carlsson, G. Arne V., departementsråd (fr.o.m. den 1 juni 1975)
Högberg, K. Gunnar, direktör (t.o.m. den 31 december 1974)
Jonsson, Bo E., sekreterare (fr.o.m. den 28 november 1974)
Marcusson, Sten G., sekreterare (fr.o.m. den 28 oktober 1975)
Niklasson, Ö. O. Harald, universitetslektor
Rehn, L. Gösta, professor (fr.o.m. den 1 augusti 1974)
Rydén, Jan E., avdelningschef
Silenstam, N. Per A., byråchef (fr.o.m. den 1 mars 1974)
Sundström, Olof G., utredningschef
Westermark, J. Gunnar, direktör (fr.o.m. den 1 januari 1975)

Experter:
Dahlberg, L. Åke, forskarassistent
Persson, Inga K., pol. mag.
Wadensjö, Eskil W., forskarassistent

Sekreterare:
Niklasson, Ö. O. Harald, universitetslektor (t.o.m. den 30 juni 1975)

Bitr. sekreterare:
Johannesson, Jan G., byrådirektör

Lokal: Statens industriverk, Planerings- och utredningsenheten, Box 16315, 103 26 Stockholm, tel. växel 14 10 00 (Johannesson)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Expertgruppen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit fem sammanträden. Efter avgivandet av betänkandet (SOU 1974:29) Att utvärdera arbetsmarknadspolitik har gruppen initierat tre utvärderingsstudier Ekonomisk analys av integrerad

arbersmarknadsplitik. En studie kring indirekt sysselsättningsskapande medel, En uppföljning av undersökningen rörande effekterna av geografiska flyttningsstimulander) samt en undersökning kring arbetslöshet och arbetssökande i Sverige. Av dessa beräknas studien kring indirekta sysselsättningsskapande medel bli slutförd under år 1976.

Expertgruppens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

3. 1968 års lokaliseringsutredning (In 1969:20)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 december 1967 för att verkställa utredning rörande den fortsatta lokaliseringspolitiska stödverksamheten m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 8 februari 1968):

Utredningsman:
Lemne, Mats H., landshövding

Experter:
Andersson, Bernt E. L., byrådirektör
Berggren, Göte B., byråchef

Sekreterare:
Rydholm, Björn, regeringsrättssekreterare

Bitr. sekreterare:
Levin, Tage P., sekreterare

Medlemmar i rådgivande nämnd:
Fälldin, N. O. Thorbjörn, lantbrukare, led. av riksdagen
Hamrin, Mac T. P., överlantmätare, f.d. led. av riksdagen
Kahlin, Tage H. G., direktör
Ljung, Lars U., utredningssekreterare
Svanberg, U. Ingvar, skoldirektör, led. av riksdagen
Turesson, Bo, överlantmätare, led. av riksdagen

Direktiven för utredningen, se 1969 års riksdagsberättelse In 20.

Utredningen har under tiden november 1974 - januari 1975 hållit fem sammanträden med expert och skreterare samt haft överläggningar med myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningen har den 27 januari 1975 avgett promemorian (Ds A 1975:1) Frågor om handläggningen av ärenden om lokaliseringsstöd.

Uppdraget är därmed slutfört.

4. Expertgruppen (In 1970:28) för vissa zigenarfrågor

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 24 oktober 1969 med uppgift att skyndsamt utreda levnadsförhållanden m. m. för de zigenare

som hittills under 1960-talet fått tillstånd att vistas i riket samt överväga och ta initiativ till åtgärder som gör det möjligt för dem att få en med övriga invandrare jämförbar ställning i samhället enligt de riktlinjer som gäller för den reglerade invandringen.

Genom beslut den 12 februari 1971 har expertgruppen fått i uppdrag att överväga och till chefen för inrikesdepartementet inkomma med förslag dels om lämpliga former för uttagning och överföring till Sverige av socialt handikappade zigenare, dels ock om ett handlingsprogram för deras omhändertagande, utbildning och anpassning här i landet

Genom beslut den 21 januari 1972 har expertgruppen fått i uppdrag att handha sådana frågor om utbyte med finska myndigheter av erfarenheter rörande förbättring av zigenarnas levnadsförhållanden i Finland och Sverige som föranleds av Nordiska rådets rekommendation nr 23/1969.

Genom beslut den 19 april 1974 har expertgruppen fått i uppdrag att under budgetåret 1974/75 enligt bemyndigandena den 24 oktober 1969 och den 12 februari 1971 fortsätta sin verksamhet med samordning och uppföljning av pågående försöksverksamhet rörande utomnordiska zigenare.

Genom beslut den 15 maj 1975 har expertgruppen för vissa zigenarfrågor fått i uppdrag att tills vidare under budgetåret 1975/76 enligt bemyndigandena den 24 oktober 1969 och den 12 februari 1971 fortsätta sin verksamhet med samordning och uppföljning av pågående försöksverksamhet rörande utom-nordiska zigenare.

Ordförande:

Nilsson, K. Börje, förbundsordförande, led. av riksdagen

Ledamöter:

Andersson, G. Ingemar, byråchef, f.d. led. av riksdagen
Gustafsson, Inga L., psykolog
Håkansson, Håkan E., byråchef (fr.o.m. den 1 november 1974)
Isacsson, Karin, byråchef
Jacobson, Bengt, undervisningsråd (fr.o.m. den 15 augusti 1974)
Olderin, Gunnar O., byråchef (fr.o.m. den 15 augusti 1974)
Vrethammar, K. Harald, undervisningsråd (fr.o.m. den 1 november 1974)

Sekreterare:

Stargård, E. Hugo, rektor

Kurator:

Hjelm, Orvar M., socialinspektör (fr.o.m. den 1 juli 1975 t.o.m. den 30 juni 1976)

Lokal: Storkyrkobrinken 13, 4 tr., 111 28 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiven för utredningen, se 1970 års riksdagsberättelse In 28. Tilläggsdirektiv, se 1972 års riksdagsberättelse In 9.

Expertgruppen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit 18

sammanträden. Därutöver har sammanträden och konferenser hållits med representanter för statliga och kommunala myndigheter rörande bostads- och utbildningsfrågor för zigenare. Expertgruppen har vidare deltagit i konferenser och kurser rörande zigenarfrågor för familjepedagoger, socialarbetare och lärare.

Anpassningskurser för utomnordiska zigenare har under år 1975 bedrivits på tio platser i landet.

Expertgruppen har den 4 september 1975 avgett redogörelse över försöksverksamhet för utomnordiska zigenare samt förslag till åtgärder (Ds A 1975:8).

Uppdraget är därmed slutfört vad avser redogörelse över hittills bedriven försöksverksamhet. Uppdraget fortsätter till utgången av budgetåret 1975/76 vad avser uppföljning och samordning av pågående försöksverksamhet.

5. Arbetsmiljöutredningen (S 1970:35)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 20 februari 1970 med uppdrag att företa en allmän översyn av arbetarskyddslagstiftningen (se Post- och Inrikes tidn. den 5 mars 1970):

Ordförande:
Danielson, Gunnar H., generaldirektör

Ledamöter:
Andersson, B. Sivert, avdelningsordförande, led. av riksdagen
Gustafsson, Kerstin, förbundsjurist
Gustafsson, G. Olov, direktör
Kjellstrand, Leif, ombudsman
Lindström, Gunnar, direktör
Westling, Otto J., f.d. generaldirektör

Experter:
Ahlqvist, G. Börje, avdelningschef
Bartley, A. Osborne, professor
Björkman, A. Fredrik M., förste länsassessor (t.o.m. den 31 oktober 1975)
Bolinder, S. Erik G., med. lic.
Ericsson, Bo I., förbundsjurist (fr.o.m. den 11 februari 1975)
Forselius, Hans F., direktör (fr.o.m. den 19 mars 1974)
Forssman, Sven P. M., professor
Johansson, Bengt K. Å., t.f. kansliråd (fr.o.m. den 19 januari 1974)
Lönngren, D. Rune, farm. dr
Malmsköld, A. J. Bertil, yrkesinspektör
Masreliez, Nils G., med. lic.

Nissen, L. S. Veronika, byråchef (fr.o.m. den 15 oktober 1974)
Olson, Sven-Olof, generalmajor (fr.o.m. den 19 mars 1974)
Rambe, Sven O. F., byrådirektör (t.o.m. den 31 oktober 1975)
Rundqvist, Karl-Ingvar, försäkringsdomare
Starland, Hilding, f.d. överingenjör
Westlin, E. Arne, avdelningschef
Wikrén, R. O. Gerhard, hovrättsassessor (fr.o.m. den 28 november 1974)

Sekreterare:
Gullberg, Hans E., hovrättsråd

Bitr. sekreterare:
Lindström, Jöns A., departementssekreterare
Paulsson-Nordling, Kerstin E., hovrättsassessor

Lokal: Storkyrkobrinken 13, 4 tr. Postadress: Arbetsmarknadsdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiven för utredningen, se 1971 års riksdagsberättelse S 29.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit 22 sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under januari 1976.

6. Arbetsrättskommittén (In 1971:03)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 december 1971 för att göra en allmän översyn av arbetsfredslagstiftningen (se Post- och Inrikes tidn. den 10 januari 1972 och den 4 januari 1975):

Ordförande:
Nilsson, Åke, f.d. förbundsordförande (fr.o.m. den 4 januari 1975)

Ledamöter:
Aldestam, N. Arne, statssekreterare
Bratt, Lennart, direktör
Edlund, Sten E., docent
Ekinge, Bernt A., ombudsman, led. av riksdagen
Fransson, Arne A. E., kamrer, led. av riksdagen
Gustafsson, Stig G., förbundsjurist, led. av riksdagen
Hansson, Lilly E., fru, led. av riksdagen
Lindberg, Sven J., ombudsman, led. av riksdagen
Lindström, Gunnar, direktör
Oskarson, K. F. Gunnar, major, led. av riksdagen
Westerberg, Lars G. I., andre ordförande i LO (fr.o.m. den 30 januari 1974)

Experter:

Baecklund, B. Göran, informationssekreterare (fr.o.m. den 14 januari 1975)

Eskilsson, Sture B., direktör (fr.o.m. den 1 februari 1975)

Fagerlund, Bengt O. H., assistent, led. av riksdagen (fr.o.m. den 14 januari 1975)

von Feilitzen, Styrbjörn O. R., direktör

Larsson, P. Härje, informationschef (fr.o.m. den 14 januari 1975)

Sekreterare:

Bergqvist, Olof, hovrättsassessor (fr.o.m. den 1 februari 1975)

Ljungar, Jan A. B., hovrättslagman (t.o.m. den 31 januari 1975)

Bitr. sekreterare:

Bergqvist, Olof, hovrättsassessor (t.o.m. den 31 januari 1975)

Sköllerholm, S. Ove J., hovrättsassessor

Direktiven för kommittén, se 1973 års riksdagsberättelse In 25.

Tilläggsdirektiv (anförande av statsrådet Bengtsson till statsrådsprotokoll den 20 december 1974):

Arbetsrättskommittén fick i slutet av år 1971 Kungl. Maj:ts uppdrag att lägga fram förslag till lagstiftning som ger löntagarna det stöd som behövs för att få till stånd en demokratisering av arbetslivet. Detta uppdrag beräknas vara slutfört i början av år 1975.

I en skrivelse i maj 1974 har statsrådsberedningen framhållit vikten av att de statliga utredningarna också tar upp informationsfrågan, om ett genomförande av utredningsförslagen kommer att göra det nödvändigt med mer betydande informationsinsatser.

De reformer, som kan komma att beslutas på grundval av arbetsrättskommitténs förslag, leder till betydande förändringar på den svenska arbetsmarknaden. Förändringarna kommer inte bara att gälla organisationernas ställning utan också förhållandet mellan den enskilde arbetsgivaren och arbetstagaren.

Arbetsrättskommittén bör därför uppmärksamma de informationsfrågor som hänger samman med arbetsrättsreformen. Kommittén bör föreslå riktlinjer för sådana informations- och utbildningsinsatser från samhällets sida som bedöms nödvändiga. Kommittén bör även komma med förslag rörande den lämpliga tidpunkten för verksamheten och överväga behovet av särskilda åtgärder för mindre arbetsplatser, invandrade arbetstagare osv. Beträffande utbildningsinsatserna bör bl. a. studieförbundens roll uppmärksammas.

Det finns anledning att räkna med att arbetsmarknadens organisationer kommer att ta en viktig del av ansvaret för den information och utbildning, som är en nödvändig förutsättning för reformens genomförande. Inte minst gäller detta till den del lagstiftningen kommer att kompletteras genom kollektivavtal. Kommittén bör därför också överväga hur en samordning skall komma till stånd mellan de insatser som görs av statsmakterna resp. arbetsmarknadens organisationer.

Kommittén bör, i de nu behandlade frågorna, samråda med nämnden för samhällsinformation.

Frågan om politisk verksamhet på arbetsplatserna uppmärksammades i två motioner till 1969 års riksdag. Motionärerna uttalade bl. a. att det i samband med strävandena mot företagsdemokrati förtjänade övervägas vilket inflytande de anställda borde ha i hithörande frågor. Motionärerna uttalade vidare att det var långt ifrån säkert att det fanns behov av preciserade rättsregler men att de faktiska förhållandena och rättsläget borde undersökas bl. a. för att främja en debatt i frågan och bidra till en mordernare och mindre restriktiv praxis. Även riksdagen uttalade sig för att en kartläggning skulle komma till stånd för att sedermera utgöra grundval för en bedömning av om några åtgärder var påkallade.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallade chefen för dåvarande inrikesdepartementeti mars 1973 en sakkunnig jämte experter att utföra den begärda kartläggningen. Detta arbete beräknas vara slutfört i början av år 1975.

Det bör nu ankomma på arbetsrättskommittén att på grundval av den sakkunniges arbete bedöma om de av kommittén framlagda reformförslagen för en demokratisering av arbetslivet tillgodoser de synpunkter som har framförts av riksdagen rörande politisk verksamhet på arbetsplatserna.

Det nya utredningsarbetet bör påbörjas så snart kommittén har avslutat sitt utsprungliga uppdrag.

Kommittén har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit 16 sammanträden. Därutöver har tre sammanträden hållits med en särskild arbetsgrupp för frågor rörande information och utbildning kring arbetsrättsreformen.

Kommittén har den 16 januari 1975 avgett huvudbetänkandet (SOU 1975:1) Demokrati på arbetsplatsen. Förslag till ny lagstiftning om förhandlingsrätt och kollektivavtal. Vidare har kommittén den 13 november 1975 avgett betänkandet (Ds A 1975:11) Information och utbildning kring arbetsrättsreformen, politisk verksamhet på arbetsplatserna.

Uppdraget är därmed slutfört.

7. Yrkesskadestatistikutredningen (S 1972:04)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 december 1972 för utredning angående yrkesskadestatistikens utformning m. m.:

Utredningsman:

Gunnarsson, S. Olle G., överdirektör

Experter:

Eriksen, Tor E., byråchef
Gerhardsson, Gideon, professor
Kjellstrand, Leif, ombudsman
Modig, Lars E., t.f. byrådirektör (fr.o.m. den 5 juni 1975)
Thorsson, Jan A., leg. läkare (fr.o.m. den 10 april 1975)
Ulfward, E. Bertil, överingenjör (fr.o.m. den 7 maj 1974)

Wallberg, Klas H. S., avdelningschef

Sekreterare:
Lagerlöf, K. Elisabeth, forskningsassistent
Wikman, C. Gunnar, departementssekreterare (t.o.m. den 31 maj 1975)

Bitr. sekreterare:
Jensen, Inga-Lill I., forskningsassistent
Ohlsson, E. Lennart, kanslisekreterare (fr.o.m. den 5 juni 1975)
Olsson, Berit E., 1:e aktuarie (fr.o.m. den 1 januari 1975)

Lokal: Storkyrkobrinken 13, 3 tr., Postadress: Arbetsmarknadsdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiven för utredningen, se 1974 års riksdagsberättelse S 23. Tilläggsdirektiv, se 1975 års kommittéberättelse A 13.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit åtta sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra, som berörs av utredningens arbete. Därutöver har tolv sammanträden hållits med en särskild arbetsgrupp för frågan om yrkesskadeanmälningsblankettens innehåll och klassificering.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete i början av år 1976.

8. Utredningen (In 1973:01) om politisk propaganda på arbetsplatser

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 mars 1973 för att undersöka under vilka förutsättningar och i vilken omfattning politisk informationsverksamhet och propaganda förekommer på arbetsplatser m. m.

Utredningsman:
Sigeman, Tore I., forskardocent

Experter:
Gustavsson, Sverker, docent
Lundberg, Leif T. E., fil. kand.

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Utredningen har under tiden november 1974 - april 1975 hållit två sammanträden.

Utredningen har den 29 april 1975 avgett betänkandet (SOU 1975:27) Politisk propaganda på arbetsplatser, rättsläge och förekomst.

Uppdraget är därmed slutfört.

9. 1974 års semesterkommitté (A 1974:01)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 1 mars 1974 för att företa en allmän översyn av semesterlagstiftningen (se Post- och Inrikes tidn. den 9 mars 1974):

Ordförande:
Hallström, H. Gunnar F., f.d. förbundsordförande

Ledamöter:
Arrbäck-Falk, Gunnel, fil. mag. (t.o.m. den 20 maj 1975)
Axelsson, K. Bertil J., förbundssekreterare
Cronqvist, Sven-Olof H., direktör (fr.o.m. den 31 januari 1975)
Forstadius, Erik L. W., direktör
Gradin, Anita I., departementssekreterare, led. av riksdagen
Håkansson, P. Harald, ombudsman (t.o.m. den 30 januari 1975)
Johansson, Eric G. E., direktör
Karlsson, H. K. Göran, ombudsman
Nyquist, P. Ola G. B., jur. dr, led. av riksdagen (fr.o.m. den 21 maj 1975)
Olsson, Holger S., avtalssekreterare

Experter:
Edvardsson, P. Einar, byråchef (fr.o.m. den 31 januari 1975)
Grönwall, Lars O., departementsråd (fr.o.m. den 1 oktober 1974)
Johansson, Bengt K. Å., t.f. kansliråd
Jönsson, Ingeborg, avdelningsdirektör
Normark, Georg R., chefsjurist
Wikrén, R. O. Gerhard, hovrättsassessor (fr.o.m. den 28 november 1974)

Sekreterare:
Eriksson, Lars Göran, hovrättsassessor (fr.o.m. den 16 april 1974)

Bitr. sekreterare:
Öström, Klasgöran, byrådirektör (fr.o.m. den 31 januari 1975)

Direktiven för kommittén, se 1975 års kommittéberättelse A 16.

Kommittén har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit 22 sammanträden.

Kommittén har i december 1975 avgett betänkandet (SOU 1975:88) Fem veckors semester.

Uppdraget är därmed slutfört.

10. Sysselsättningsutredningen (A 1974:02)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 22 mars 1974 för att utreda frågan om den långsiktiga sysselsättningspolitiken (se Post- och Inrikes tidn. den 26 mars 1974):

Ordförande:
Sandberg, Lars G., förbundsordförande

Ledamöter:
Beckius, Carin E., kanslichef
Carlsson, G. Rune, förbundsdirektör
Edin, Per-Olof, utredningschef
Eliasson, E. Ingemar, kanslichef (fr.o.m. den 1 juli 1975)
Eriksson, Karl Erik, lantbrukare, led. av riksdagen
Eriksson, B. Sune, direktör
Faxén, Karl-Olof, docent
Hellström, Mats J., fil. kand., led. av riksdagen
Meidner, Rudolf A., fil. dr
Pettersson, S. Arne, sekreterare, led. av riksdagen
Rehn, L. Gösta, professor
Rehnberg, K. Bertil, generaldirektör
Sandebring, Hans E., direktörsassistent
af Ugglas, G. S. Bertil, partisekreterare, led. av riksdagen
Werner, Lars H., partiledare, led. av riksdagen
Åsling, Nils G., lantbrukare, led. av riksdagen
Östlund, John O., förste ombudsman

Experter:
Adlercreutz, Gustaf L. H., civilekonom (fr.o.m. den 15 oktober 1974)
Almryd, Hans G. B., informationschef (fr.o.m. den 24 september 1974)
Askestig, H. Bertil S., departementssekreterare (fr.o.m. den 25 februari 1975)
Breidensjö, Monica, ombudsman (fr.o.m. den 24 september 1974)
Bröms, Jan T. R., bitr. direktör (fr.o.m. den 24 september 1974)
Dahl, Gerd B., fru (fr.o.m. den 24 september 1974)
Daimar, Margot, fru (fr.o.m. den 24 september 1974)
Farm, Ante T., tekn. lic. (fr.o.m. den 10 april 1975)
Göransson, G. Bertil, landstingsråd (fr.o.m. den 24 september 1974)
Hansson, Stig G. E., agronom (fr.o.m. den 24 september 1974)
Henriksson, Runa M., fru (fr.o.m. den 15 oktober 1974)
Hjelmqvist, Ingvar K. R., kansliråd (fr.o.m. den 24 september 1974)
Ivarsson, Anna-Lisa, fru (fr.o.m. den 24 september 1974)
Jacobson, Bengt, undervisningsråd (fr.o.m. den 25 februari 1975)
Johansson, Inga-Britt B., fru (fr.o.m. den 24 september 1974)
Jönsson, Ruth V., fru (fr.o.m. den 24 september 1974)

Kahlin, Tage H. G., direktör (fr.o.m. den 24 september 1974)
Larsson, E. Åke, departementsråd (fr.o.m. den 24 september 1974)
Leimar, A. Tord M., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 24 september 1974)
Lindblad, Gullan B. K., utredningsassistent (fr.o.m. den 15 oktober 1974)
Lindvall, Karl-Erik, andre förbundsordförande (fr.o.m. den 15 oktober 1974)
Ljung, Lars U., utredningssekreterare (fr.o.m. den 24 september 1974)
Lundquist, G. Jan-Eric, förste inspektör (fr.o.m. den 1 mars 1975)
Nygren-Söderberg, Laila E., verkställande direktör (fr.o.m. den 15 oktober 1974)
Persson, A. Henry, ombudsman (fr.o.m. den 24 september 1974)
Persson, Lena A-M., laboratoriebiträde (fr.o.m. den 15 oktober 1974)
Pet ersson, Björn G., ombudsman (fr.o.m. den 24 september 1974)
Pettersson, Erik B., generaldirektör (fr.o.m. den 24 september 1974)
Platin, Ulla-Britta, utredningssekreterare (fr.o.m. den 24 september 1974)
Ringholm, Bosse I. K., sakkunnig (fr.o.m. den 24 september 1974)
Slunge, G. Walter R., avdelningschef (fr.o.m. den 24 september 1974)
Spendrup, K. Aksel, avdelningschef (fr.o.m. den 24 september 1974)
Sundström, Olof G., utredningschef (fr.o.m. den 15 oktober 1974)
Thufvesson, Bengt E., departementsråd (fr.o.m. den 24 september 1974)
Wilén, S. Kristina (Kerstin), förskollärare (fr.o.m. den 24 september 1974)
Winther, S. I. Eva, sjuksköterska (fr.o.m. den 24 september 1974)
Åberg, Carl-Johan, planeringschef (fr.o.m. den 14 januari 1975)
Ågren, Lars O. T., direktör (fr.o.m. den 24 september 1974)
Österberg, Gunnar R., tf. kansliråd (fr.o.m. den 24 september 1974)
Östlund, Hans-Erik, departementsråd (fr.o.m. den 24 september 1974)

Sekreterare:
Persson, Gustav B., kommunalråd (fr.o.m. den 1 juli 1974)

Bitr. sekreterare:
Bernhardsson, K. Göte, byrådirektör (fr.o.m. den 1 juli 1974)
Carling, Jan L., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 november 1974)
Ericsson, Britta M., byrådirektör (fr.o.m. den 24 september 1974)
Eriksson, Björn G., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1974)
Guteland, Gösta A., fil. lic. (fr.o.m. den 1 juli 1974)
Stångberg, Olle H., departementssekreterare (fr.o.m. den 11 februari 1975)
Svensson, Leif Å., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 juli 1974)

Lokal: Drottninggatan 6, 4 tr., 111 51 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse A 17.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit 19

sammanträden. Utredningen har delvis arbetat i sex olika arbetsgrupper. Tolv sammanträden har hållits med arbetsmarknadspolitiska gruppen, tre med finansieringsgruppen, tio med näringspolitiska gruppen, åtta med planeringsgruppen, elva med regionalpolitiska gruppen samt tio sammanträden med utbildningsgruppen.

I arbetet har bl. a. ingått att göra en första utvärdering av försöksverksamheten med intensifierade kommunala sysselsättningsinsatser. Dessutom genomförs en försöksverksamhet med intensifierad arbetsförmedling m. m. för ungdom.

Utredningen har i december 1975 avgett ett delbetänkande (SOU 1975:90) Arbete åt alla.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

11. Organisationskommittén (A 1974:03) för skyddat arbete

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 22 mars 1974 för översyn av vissa former av arbetsmarknadspolitiskt motiverad industriell verksamhet (se Post- och Inrikes tidn. den 29 mars 1974):

Ordförande:
Fagerlund, Bengt O. H., assistent, led. av riksdagen

Ledamöter:
Johansson, Bengt K. Å., t.f. kansliråd
Pehrsson, Maj R., kassör, led. av riksdagen
Wikstrand, Rolf A. I., avdelningschef
Ågren, Lars O. T., direktör

Experter:
Agnelöw, J. Arne, ombudsman
Engs röm, Odd E. L., t.f. departementsråd
Eriksson, I. Seved, byråchef
Ettarp, Lars G., departementssekreterare
Fredriksson, Bernt A., avdelningschef
Pårud, Nils G., förbundsordförande (fr.o.m. den 16 maj 1974)
Sundberg, Kurt M., ombudsman

Sekreterare:
Högberg, Göran, sekreterare (fr.o.m. den 16 maj 1974)

Direktiven för kommittén, se 1975 års kommittéberättelse A 18.

Kommittén har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit nio sammanträden.

Kommittén har den 15 oktober 1975 avgett betänkandet (SOU 1975:82) Organisation för skyddat arbete.

Uppdraget är därmed slutfört.

12. Utredningen (A 1974:04) om den yrkesinriktade rehabiliteringen

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 22 mars 1974 för översyn av den yrkesinriktade rehabiliteringen (se Post- och Inrikes tidn. den 29 mars 1974):

Ordförande:
Kärnek, Ruth I. C., landstingsråd

Ledamöter:
Johansson, Tage N., assistent, led. av riksdagen
Jönsson, J. Ove, f.d. byråchef

Experter:
Adolfsson, Bo R., ombudsman
Eriksson, I. Seved, byråchef
Ettarp, Lars G., departementssekreterare
Holmbäck, Inga G. M., utredningssekreterare
Johansson, B. Gunnar, konsulent
Lindholm, P. Charles, avdelningsdirektör
Lundgren, Karl-David, överläkare
Sandström, Carl-Eric D., sekreterare
Swahn, Georg G. H., arbetsvårdsdirektör
Utberg, Rolf F., kanslichef (fr.o.m. den 28 november 1974)
Wallner, Calle J., psykolog (fr.o.m. den 10 maj 1974)

Sekreterare:
Dahlén, Agneta A. D., sekreterare (fr.o.m. den 10 maj 1974)

Bitr. sekreterare:
Petrén, Finn M., förste byråsekreterare (fr.o.m. den 10 maj 1974)

Lokal: Storkyrkobrinken 13, 4 tr. Postadress: Arbetsmarknadsdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse A 19.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit fem sammanträden. En mindre arbetsgrupp inom utredningen har dessutom sammanträtt fem gånger under perioden.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

13. Byggsysselsättningsdelegationen (A 1974:05)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 26 april 1974 för att planera åtgärder i fråga om sysselsättningen inom byggnadsverksamheten:

Ordförande:
Larsson, Y. Allan G., statssekreterare

Ledamöter:
Berg, Owe R. J., ombudsman
Elison, Magnus L., byråchef
Jönsson, N. Börje, förste förbundsordförande
Ohlsson, K. Olle, ombudsman
Spendrup, K. Aksel, avdelningschef
Steen, Jan O. R., arkitekt

Sekreterare:
Appelgren, A. Gunnar, ingenjör (fr.o.m. den 4 juni 1974)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Delegationen har under tiden november 1974 - juni 1975 hållit fyra sammanträden.

Genom beslut av regeringen den 18 juni 1975 har delegationen gått upp i det samtidigt inrättade arbetsmarknadsrådet.

Uppdraget är därmed slutfört.

14. Stimulansutredningen (A 1974:06)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 17 maj 1974 för att förbättra arbetsmiljön inom industrin (se Post- och Inrikes tidn. den 22 maj 1974):

Ordförande:
Johansson, Bengt K. Å., t.f. kansliråd

Ledamöter:
Johnsson, John E., ombudsman, led. av riksdagen
Jonsson, Elver A. D., postiljon, led. av riksdagen

Sekreterare:
Hammarström, Olof, departementssekreterare

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse A 21.

Utredningen har under tiden november - december 1974 hållit 10 sammanträden.

Utredningen har den 18 december 1974 avgett betänkandet (Ds A 1974:8) Stimulansåtgärder för att förbättra arbetsmiljön.

Uppdraget är därmed slutfört.

15. Lagerstödsutredningen (A 1974:07)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 31 maj 1974 för utvärdering av stödet till lagerinvesteringar (se Post- och Inrikes tidn. den 7 juni 1974):

Ordförande:
Hellström, Mats J., fil. kand, led av riksdagen

Ledamöter:
Spendrup, K. Aksel, avdelningschef
Pettersson, Bengt A. G., avdelningschef

Experter:
Bertmar, Lars M. I., civilekonom (fr.o.m. den 15 oktober 1974)
Dahlerus, Bo H. C., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 april 1975)
Öhman, Christer, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juni 1975)

Sekreterare:
Reuterswärd, Anders P. E., departementssekreterare (fr.o.m. den 16 augusti 1974)

Lokal: Arbetsmarknadsdepartementet, Mynttorget 2, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse A 22.

Utredningen har under iden november 1974 - oktober 1975 hållit elva sammanträden. Den har också haft överläggningar med företrädare för arbetsmarknadsverket och företag som fått lagerstöd.

Utredningen har den 29 maj 1975 avgett delbetänkandet (Ds A 1975:6) Lagerstöd I med preliminära synpunkter på utformningen av ett stöd till lageruppbyggnad i industrin.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

16. 1974 års utredning (A 1974:08) om en allmän arbetslöshetsförsäkring

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 juni 1974 för att utreda frågan om allmän arbetslöshetsförsäkring m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 24 juni 1974):

Ordförande:
Magnusson, Erik, förbundsordförande

Ledamöter:
Arfwedsson, Anders J., sekreterare (t.o.m. den 27 oktober 1975)
Bodström, T. Lennart, ordförande

Bäck, Karl-Axel, ombudsman
Ekinge, Bernt A., ombudsman, led. av riksdagen
Elmstedt, Claes Y., lantbrukare, led. av riksdagen
Johansson, Erik V., arbetsförmedlingsföreståndare, led. av riksdagen
Ludvigsson, Ingrid M., fru, led. av riksdagen
Marcusson, Sten G., sekreterare (fr.o.m. den 28 oktober 1975)
Olsson, Sune B. B., led. av riksdagen
Petersson, Olof H. E., kansliråd
Svensson, Inge G., direktör
Tobisson, Lars F., partisekreterare
Walander, Håkan I., ombudsman

Experter:
Bratthall, Kenneth, hovrättsassessor
Cosmo, O. Ingemar, försäkringsdomare (fr.o.m. den 8 oktober 1974)
Erici, Bernt H., byråchef (fr.o.m. den 8 oktober 1974)
Wadell, Ulla G. S., kammarrättsråd

Sekreterare:
Bengtson, Sven F., byråchef

Bitr. sekreterare:
Cronmark, Lars K.-H., departementssekreterare (t.o.m. den 31 december 1975)
Harriman-Hernborn, Anita C., byrådirektör (fr.o.m. den 8 oktober 1974)

Nitare, J. Gideon H., byrådirektör (fr.o.m. den 1 maj 1975)

Lokal: Munkbron 11, 3 tr. Postadress: Arbetsmarknadsdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm, tel. 11 66 51 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse A 23.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit elva sammanträden och företagit studiebesök hos länsarbetsnämnderna i Västerås och Göteborg.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

17. Delegationen för arbetstidsfrågor (A 1974:09)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 20 juni 1974 för vissa uppgifter inom arbetstidsområdet:

Ordförande:
Larsson, Y. Allan G., statssekreterare

Sakkunniga:
Andrén, A. Gunnar, förhandlingsdirektör
Axelsson, K. Bertil J., förbundssekreterare
Björkman, K. Eugen, direktör
Håkansson, P. Harald, ombudsman
Högberg, K. Gunnar, direktör
Karlsson, H. K. Göran, ombudsman
Suppleanter:
Andersson, Tryggve E., sektionschef (för Björkman)
Eriksson, Kjell E., ombudsman (för Håkansson)
Nilsson, A. Erik, lönedirektör (för Andrén)
Sandberg, K. Bertil, ombudsman (för Axelsson)
Tydén, Christian F., direktör (för Högberg)
Westin, Aina V. H., ombudsman (för Karlsson)

Expert:
Åberg, J. Yngve, universitetslektor (fr.o.m. den 1 oktober t.o.m. den 31 december 1975)

Sekreterare:
Westin, Aina V. H., ombudsman (fr.o.m. den 1 oktober 1974)

Bitr. sekreterare:
Lidbeck, Åse, kanslisekreterare (fr.o.m. den 1 mars 1975)
Rollén, Berit, sekreterare (fr.o.m. den 14 januari 1975)

Lokal: Arbetsmarknadsdepartementet, Mynttorget 2, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiven för delegationen, se 1975 års kommittéberättelse A 24.

Delegationen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit fyra sammanträden varav ett varit offentligt. Delegationen har haft överläggningar med myndigheter, organisationer och andra som berörs av delegationens arbete.

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

18. Utredningen (A 1974:10) av arbetskraftsförhållandena inom jordbruks- och trädgårdsnäringen

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 13 september 1974 för utredning av arbetskraftsförhållandena inom jordbruks- och trädgårdsnäringen (se Post- och Inrikes tidn. den 21 september 1974):

Ordförande:
Andersson, J. Gunnar D., överdirektör

Ledamöter:
Kvarnström, Olof E., hortonom
Svensson, Börje, förbundsordförande

Experter;
Gårdstedt, H. Birger, skolråd (fr.o.m. den 14 januari 1975)
Knutsson, P. Gösta, byråchef (fr.o.m. den 14 januari 1975)
Ringholm, Bo I. K., sakkunnig (fr.o.m. den 17 december 1974)
Skoglösa, Erling T., ombudsman (fr.o.m. den 11 november 1975)
Wessén, Vilhelm, direktör (fr.o.m. den 28 november 1974)

Sekreterare:
Jönsson, J. Ove, f.d. byråchef (fr.o.m. den 16 november 1974)

Lokal: Storkyrkobrinken 13, 4 tr. Postadress: Arbetsmarknadsdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse A 25.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit elva sammanträden. Utredningen har i studiesyfte besökt företag och regionala myndigheter i Östergötlands och Malmöhus län. Överläggningar har ägt rum med centrala myndigheter och organisationer samt andra utredningar inom jordbruks- och trädgårdsnäringens område.

Utredningen beräknar slutföra sitt arbete under år 1976.

19. Referensgruppen (A 1974:11) för glesbygdsfrågor

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 8 november 1974 för att biträda vid arbetet med glesbygdsfrågor (se Post- och Inrikes tidn. den 23 november 1974):

Ordförande:
Petersson, Olof H. E., kansliråd

Ledamöter:
Berglund, Frida J., fru, led. av riksdagen
Jonasson, J. E. Bertil, lantbrukare, led. av riksdagen
Turesson, Bo, överlantmätare, led. av riksdagen
Westberg, H-O. (Olle), rektor, led. av riksdagen
Ågren, Lars O. T., direktör
Åkerlund, Hans E., byråchef

Sekreterare:
Rangrost, Johny A. P., departementssekreterare

Lokal: Arbetsmarknadsdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm, tel.

växel 08/763 10 00 (ordföranden och sekreteraren)

Direktiven för referensgruppen, se 1975 års kommittéberättelse A 26.

Referensgruppen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit åtta sammanträden. Härvid har glesbygdsspecifika problem belysts inom olika serviceområden. Referensgruppen har biträtt den interdepartementala arbetsgruppen för glesbygdsfrågor vid utarbetandet av en särskild promemoria i anslutning till länsplanering 1974.

Referensgruppens arbete kommer att pågå t. v.

20. Utredningen (A 1975:01) om företagsutbildningen

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 27 februari 1975 för att utreda frågor om utbildning i företag (se Post- och Inrikes tidn. den 22 mars 1975):

Ordförande:

Rehnberg, K. Bertil, generaldirektör

Sakkunniga:

Berglund, Frida J., fru, led. av riksdagen
Pettersson, Karl Anders P., bankkamrer, led. av riksdagen

Experter:

Andersson, Tryggve E., sektionschef
Berggren, Sören V., utbildningsintendent (fr.o.m. den 5 november 1975)
Brandgård, Evert, utbildningsintendent
Christiani, F.-O. Gunnar, ombudsman
Fogels röm, Siv E., ombudsman
Gårmark, Thore O., direktör (fr.o.m. den 5 november 1975)
Landqvist-Westh, Inga-Lill, ombudsman
Larsson, Hans F. L., ombudsman (fr.o.m. den 5 november 1975)
Lindström, Lars E., ombudsman (fr.o.m. den 5 november 1975)
Jungbeck, Gunilla M., sekreterare
Murray, U. Mac, departementssekreterare
Persson, A. Henry, ombudsman
Rask, Lars G., civilingenjör
Ringholm, Bo I. K., sakkunnig
Sahlén, G. Anna-Stina P., ombudsman (fr.o.m. den 5 november 1975)
Wärn, Bo H., sektionschef

Sekreterare:

Gussing, N. Ragnar J., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 8 oktober 1975)

Bitr. sekreterare:

Eliasson, Kerstin E., fil. kand. (fr.o.m. den 1 december 1975)

Rangrost, Johny A. P., departementssekreterare

Lokal: Storkyrkobrinken 13. Postadress: Arbetsmarknadsdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiv (anförande av statsrådet Leijon till protokoll vid regeringssammanträde den 27 februari 1975):

De sysselsättningspolitiska ambitionerna har successivt höjts. I direktiven till sysselsättningsutredningen (A 1974:02) framhölls sålunda att det är ett övergripande mål för samhällets politik att skapa arbete åt alla. Detta är uttryck för en strävan att upprätthålla full sysselsättning och att göra det möjligt för allt fler att delta i arbetslivet.

Olika åtgärder har vidtagits i syfte att stärka den enskildes ställning på arbetsmarknaden. Utbildningen har därvid utgjort ett viktigt medel.

Samhället har ansvaret för den grundläggande utbildningen och för den allmänna yrkesutbildningen. Företagen svarar för den mera specialiserade yrkesutbildningen (färdigutbildning och inskolning) samt den yrkesinriktade fortbildningen.

En förskjutning av ansvaret har skett under senare år. Detta har inneburit att samhället har tagit över en del av det ansvar som tidigare vilade på företagen.

Genom den nya gymnasieskolan har den allmänna yrkesutbildningen breddats. Därigenom underlättas företagens rekrytering och individens möjligheter till byte av arbetsplats och arbetsuppgifter. Den kraftiga expansionen av gymnasieskolan och den högre utbildningen tillför numera arbetsmarknaden en en helt annan utsträckning än tidigare personer med kvalificerad utbildning. Även utbyggnaden av arbetsmarknadsutbildningen har inneburit en kraftig förstärkning härvidlag. Vidare utgår statsbidrag till driften av enskild yrkesutbildning bl. a. i form av företagsskolor.

Inom ramen för arbetsmarknadsutbildningen stöder samhället utbildning i företag. Därigenom har samhället delvis övertagit kostnader, som företagen tidigare svarat för. Jag har för riksdagen i prop. 1975:45 redovisat mina ställningstaganden när det gäller arbetsmarknadsutbildning och föreslagit en reformering och utbyggnad av verksamheten. Propositionen bygger på det utredningsarbete, som har utförts av kommittén för översyn av arbetsmarknadsutbildningen, KAMU (In 1972:04). I enlighet med direktiven har kommittén belyst frågan om arbetsmarknadsutbildning i företag. I betänkandet lämnas en översikt över de kartläggningar som har gjorts av omfattningen och inriktningen av företagens personalutbildning.

En undersökning från år 1967 visar att den interna utbildningen i industriföretag till ca en tredjedel bestod av grundutbildning och till varedera en fjärdedel av fort- och vidareutbildning. Utbildningsinsatserna storlek skilde sig väsentligt mellan olika branscher. Ett genomgående drag var att ju längre tjänsteställning de anställda hade desto mindre gavs de möjlighet att deltaga i utbildning.

Enligt en enkät från år 1970 till 375 företag inom SAF-området med mer än 50 anställda tjänstemän uppgick de totala utbildningskostnaderna i dessa företag till 0,21 procent av omsättningen. Tjänstemännens andel av utbildningskostnaderna uppgick till 60 procent. Företagens utbildningskostnader per anställd tjänsteman var ca 600 kr. och per arbetare knappt 150 kr.

Den företagsinterna utbildningens omfattning är mycket varierande mellan olika branscher och mellan olika företag inom branscherna. Överlag får de anställda med den bästa utbildningsbakgrunden en förhållandevis större del av den företagsinterna utbildningen än de som har en kort utbildning.

Som jag har nämnt bedrivs en del av utbildningen i företag som arbetsmarknadsutbildning och ges därmed statligt stöd. De varierande former i vilket detta sker har sin utgångspunkt i klart avgränsade syften som samhället ansett sig böra främja. Företagsutbildning med statligt stöd sker bl. a. för att underlätta för äldre och handikappade att få en fast förankring på arbetsmarknaden. Bidrag utgår även till företag som anställer och utbildar män resp. kvinnor för yrken som domineras av motsatt kön. Samhället stimulerar också vissa företag med avsättningsproblem att utbilda i stället för att permittera personal. Stöd kan vidare utgå till företag i vissa regioner som anställer och utbildar personal.

Denna s. k. företagsutbildning har expanderat snabbt under senare år. 1969 berördes 7 735 personer av sådan utbildning medan över tre gånger så många (23 920) genomgick företagsutbildning inom arbetsmarknadsutbildningens ram år 1973. Mer än hälften av dessa fick utbildning inom ramen för lokaliseringsutbildning eller med stöd av den s. k. fem-kronan.

KAMU konstaterade att det inte finns något samlat material om den s. k. internutbildningen (personalutbildningen) i näringsliv och offentlig förvaltning. Därför rekommenderar KAMU att en särskild utredning görs om "omfattningen och inriktningen av företagens internutbildning (inkl. de statliga och kommunala sektorerna)". Kommittén framhåller vidare att en sådan utredning krävs för att få en bättre grund för samverkan och ansvarsfördelning mellan företag och samhälle och för att nå ett vidgat inflytande från de anställdas sida över internutbildningen i företagen.

Jag delar kommitténs uppfattning om behovet av en kartläggning av personalutbildningen. När det gäller personalutbildning inom den statliga sektorn har en utredning (Fi 1974:05) nyligen tillsatts. Särskilda sakkunniga bör nu tillkallas för att utreda frågan om personalutbildningen i företag. Därvid bör också personalutbildning i kommuner behandlas.

De sakkunniga bör belysa personalutbildningens omfattning och inriktning från främst tre utgångspunkter.

För det första bör personalutbildningen belysas mot bakgrund av de arbetsmarknadspolitiska strävandena att åstadkomma en jämn och trygg sysselsättning. Statsmakterna söker med en lång rad olika medel att motverka konjunkturvariationer och arbetslöshet. Som ett led i strävandena att motverka arbetslösheten kan arbetsmarknadsutbildningen utvidgas. Det innebär att perioder med låg efterfrågan på arbetskraft används för att ge de arbetssökande en utbildning, som ökar deras möjligheter att få arbete och motsvarar de krav på yrkeskunskaper, som kan väntas ställas inom företagen. När det gäller företagens personalutbildning finns det åtskilligt som tyder på att denna inte har en sådan önskvärd förläggning i tiden. Det förefaller snarast som om utbildningen i många företag utbidgades i högkonjunkturer och minskades till sin omfattning under lågkonjunkturer. Om så är fallet, bidrar personalutbildningen till att förstärka konjunkturvariationerna och försämra möjligheterna att upprätthålla en hög och jämn sysselsättning. Det är angeläget att få en bild av personalutbildningens betydelse för företagens arbetskraftsefterfrågan i olika konjunkturlägen.

Möjligheterna att låta personalutbildningen spela en aktiv

sysselsättningspolitisk roll i olika konjunkturlägen bör studeras.

För det andra bör personalutbildningen belysas med hänsyn till den enskilde arbetstagarens behov av utbildning för att dennes ställning på arbetsmarknaden skall stärkas. Som framgått av de undersökningar som refererats i betänkandet från kommittén för översyn av arbetsmarknadsutbildningen förefaller det som om de som har en kort grundutbildning och ingen eller mycket begränsad yrkesutbildning, missgynnas vid fördelningen av personalutbildningen. Denna utbildning skulle således knappast medverka till den allmänt eftersträvade utjämningen i utbildningshänseende, utan snarare förstärka de rådande skillnaderna. Det tillgängliga undersökningsmaterialet är emellertid mycket bräckligt, varför det är svårt att dra några mera bestämda slutsatser, innan en noggrann kartläggning har skett.

För det tredje bör personalutbildningen belysas med hänsyn till företagens behov av personal med yrkeskunskaper. Det förekommer regelmässigt att företag redovisar brist på yrkesarbetare, oavsett konjunkturläge. Det är önskvärt att få inderlag för en bedömning av hur personalutbildningen svarar mot företagens efterfrågan och tillgång på yrkesutbildad personal.

En undersökning av personalutbildningen i enlighet med vad jag här anfört, kommer att kräva insamling av information direkt från företag och kommuner. Med hänsyn till önskvärdheten att förenkla företagens uppgiftslämnande, bör de sakkunniga genomföra denna undersökning i samarbete med parterna på arbetsmarknaden. Uppgifterna bör därvid kunna samlas in samtidigt med annan information.

Vid sidan av utvärderingen av företagens personalutbildning bör en utvärdering göras av de olika former för arbetsmarknadsutbildning i företag som förekommer och som jag tidigare redovisat.

De sakkunniga skall inte lägga fram förslag till åtgärder, som innebär statsfinansiella åtaganden.

De sakkunniga bör samråda med utredningen om den statliga personalutbildningen liksom med sysselsättningsutredningen (A 1974:02).

Utredningen har under tiden juni - oktober 1975 hållit fyra sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

21. Utredningen (A 1975:02) om näringshjälp m. m.

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 7 oktober 1975 för utredning om näringshjälp m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 20 september 1975):

Utredningsman:

Jansson, N. Ewald, f.d. förbundsordförande

Experter:

Lundqvist, J. Erling, ingenjör

Petrén, Finn H., förste byråsekreterare

Sekreterare:
Rågfeldt, B. Gunnar, förste byråsekreterare

Lokal: Storkyrkobrinken 13, Postadress: Arbetsmarknadsdepartementet, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiv (anförande av statsrådet Leijon till protokoll vid regeringssammanträde den 7 oktober 1975):

Under senare år har de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna för personer med arbetshandikapp av skilda slag med ökad kraft inriktats på att lösa dessa personers sysselsättningsproblem inom det ordinarie arbetslivet. Lagarna om anställningsskydd resp. vissa anställningsfrämjande åtgärder, som båda trädde i kraft den 1 juli 1974, är exempel på detta. Sistnämnda lag ger arbetsförmedlingen ökade befogenheter att bereda anställning på den reguljära arbetsmarknaden åt arbetssökande som av skilda skäl är svårplacerade. I detta arbete har anpassningsgrupperna en viktig uppgift.

För att anpassa arbetsplatserna till de arbetssökandes skilda förutsättningar förfogar arbetsförmedlingen över en rad hjälpmedel. Bidrag kan sålunda utgå till arbetsbiträde, särskilda anordningar på arbetsplatsen och speciella arbetstekniska hjälpmedel. Bidrag och lån kan också utgå till motorfordon. Bidrag till arbetsbiträde får beviljas även sådan egen företagare eller fri yrkesutövare som p.g.a. svårt handikapp åsamkas utgifter för fortlöpande arbetsbiträde i en utsträckning som väsentligen överstiger vad som kan anses vara normalt för verksamheten. Egen företagare eller fri yrkesutövare kan också beviljas bidrag till särskilda anordningar på arbetsplatsen och, sedan den 1 juli 1975, bidrag till speciella arbetstekniska hjälpmedel. Under vissa förutsättningar kan även bidrag och lån till motorfordon utgå till egen företagare som p.g.a. handikapp är beroende av bil för färd mellan bostad och arbetsplats.

De nämnda stödåtgärderna och bidragsformerna har, med undantag för bidrag till arbetsbiträde, vuxit fram ur den s.k. näringshjälpen. Näringshjälp var tidigare ett samlande begrepp för skilda åtgärder men är numera en bidragsform som syftar till att genom ekonomiskt stöd ge arbete och försörjning åt handikappade m.fl. som inte kan beredas arbete genom andra lämpliga arbetsvårdande åtgärder men som har förmåga och kunnande att driva en mindre rörelse.

Näringshjälp enligt arbetsmarknadskungörelsen (1966:368; omtryckt 1972:300) består av bidrag eller lån till kostnader för att anskaffa eller ersätta arbetsmaskin eller verktyg eller till annan kostnad för att börja eller fortsätta verksamhet som egen företagare.

För start av verksamhet som egen företagare utgår näringshjälp till handikappad, medelålders eller äldre arbetstagare som inte på annat sätt kan få lämpligt arbete på den ordinarie arbetsmarknaden. Näringshjälp för att fortsätta verksamhet som egen företagare utgår till handikappad om synnerliga skäl föreligger och den fortsatta verksamheten med sådan hjälp kan antas bli lönsam och ge honom goda försörjningsmöjligheter. Näringshjälp utgår med högst 15 000 kr. helt eller delvis som bidrag eller räntefritt lån.

Om särskilda skäl föreligger kan handikappad som börjar verksamhet som egen företagare, för vilken kreditstöd inte kan utgå enligt kungörelsen (1960:372) om statligt kreditstöd till hemslöjd, hantverk och småindustri,

utöver näringshjälp erhålla lån med högst 30000 kr. På sådant lån utgår ränta från dagen för utbetalningen efter samma räntesats som i allmänhet tillämpas för industrigarantilån med rörlig räntefot enligt nämnda kungörelse.

Antalet personer som har beviljats näringshjälp har minskat under senare år. Under budgetåret 1971/72 beviljades 767 personer näringshjälp samt under budgetåren 1972/73 och 1973/74 613 resp. 545 personer.

Bakom denna utveckling kan ligga flera orsaker. Strukturella förändringar i näringslivet och i samhället i förening med den allmänna kostnadsutvecklingen har lett till ökade krav vid rörelseetableringar av det slag det här gäller. Utbyggnaden under senare år av det arbetsmarknadspolitiska åtgärdssystemet i övrigt torde också ha påverkat behovet av näringshjälp. Vid sidan av tidigare nämnda arbetshjälpmedel åt handikappade kan nämnas de ändrade bidragsvillkor för halvskyddad sysselsättning som gäller sedan den 1 juli 1972 och den utbyggnad av den halvskyddade sysselsättningen som har ägt rum sedan dess. inte minst genom anpassningsgruppernas arbete.

Det för näringshjälp anvisade beloppet uppgick under budgetåret 1974/75 till 15,5 milj. kr., vilket beräknades medge bidrag och lån till ca 850 personer. Under budgetåret beviljades dock inte mer än 403 bidrag och 90 lån för totalt 7,1 milj. kr. Sammanlagt 409 personer erhöll näringshjälp. Av dessa påbörjade 224 verksamhet som egen företagare, medan 185 fick näringshjälp till fortsatt verksamhet.

För budgetåret 1975/76 har anvisats 15,5 milj. kr. för näringshjälp, dvs. samma belopp som disponerades för verksamheten under föregående budgetår. Maximibeloppen för bidrag och lån är oförändrade.

I betänkande (InU 1975:3) till 1975 års riksdag med anledning av motioner förklarade inrikesutskottet att en justering av näringshjälpens maximibelopp i och för sig kunde te sig motiverad med hänsyn till de prisförändringar som inträffat sedan bidragsbeloppet senast höjdes år 1970. Utskottet var emellertid inte berett att förorda en höjning av beloppet. Enligt utskottets mening borde näringshjälpsverksamheten allmänt utvärderas. En undersökning av näringshjälpen redovisades år 1965 av arbetsmarknadsutredningen i betänkandet (SOU 1965:9) Arbetsmarknadspolitik. Sedan dess har näringshjälpen byggts ut med vidgade lånemöjligheter. Utskottet fann det angeläget att få ett grepp om effekten av verksamheten som underlag för ett ställningstagande till stödets framtida dimensionering och fortsatta inriktning.

En översyn av näringshjälpen, innefattande en utvärdering av stödformen såsom den hittills har använts, bör nu komma till stånd. En särskild sakkunnig bör tillkallas för ändamålet.

Vid översynen bör, utöver vad inrikesutskottet har anfört, övervägas i vad mån den tidigare berörda utbyggnaden av de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna för personer med arbetshandikapp har påverkat behovet av näringshjälp som en särskild arbetsvårdsåtgärd. Samtliga former av bidrag till arbetshjälpmedel åt handikappade står sålunda numera öppna för egna företagare och fria yrkesutövare.

Näringshjälp som bidrag eller lån är i dag en stödform som har till uppgift att täcka kapitalbehov vid start eller fortsatt drift av egen rörelse. Kapital kan behövas för inköp av maskiner, mindre tillbyggnader, inredningsarbeten eller för att tillgodose behov av rörelsekapital. För att täcka sådana behov erbjuder dock samhället även andra kreditmöjligheter. Jag vill här särskilt nämna statens hantverks- och industrilånefond som

började sin verksamhet år 1960. Syftet med lånen ur denna fond är att de skall utgöra komplement till den verksamhet som bedrivs av traditionella kreditinstitut, företrädesvis affärs- och sparbanker samt föreningsbanker. Enligt gällande bestämmelser skall stöd därför inte lämnas då tillräckliga lån från dessa kan erhållas. Den övre gränsen för hantverks- och industrilån är satt till 200 000 kr. Sådana lån beviljas av företagareföreningarna ute i länen.

Den sakkunnige bör även uppmärksamma att det under 1960-talet har tillkommit vissa särskilda kreditmöjligheter. Dels finns inrättade ett antal institut med uppgift att lämna lån till detaljhandelsföretag, dels finns särskilda institut med uppgift att ställa garantier för lån till handelsföretag. Som exempel på finansieringsinstitut inom detaljhandeln kan nämnas Kiosk- och Servicehandelns Kreditinstitut AB.

På grundval av utvärderingens resultat bör den sakkunnige överväga dels huruvida näringshjälpen i sin nuvarande utformning och med nuvarande inriktning bör behållas som en särskild stödform inom arbetsmarknadspolitiken, dels i vilken form och utsträckning andra nu existerande stödåtgärder kan komma till användning. Den sakkunnige bör härvid särskilt studera samspelet mellan arbetsmarknadsverket och företagareföreningarna i ärenden rörande stöd till mindre företag och de möjligheter till fördjupad samverkan som här kan finnas.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

Bostadsdepartementet

Inom detta avsnitt har följande kommittéer avslutat sin verksamhet under år 1975: 4, 6 och 10

Följande kommittéer inom avsnittet fullgör inte egentligt utredningsuppdrag: 1, 2, 3, 9, 12, 13 och 14

1. Låneunderlagsgruppen (In 1966:27)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts beslut den 29 oktober 1964 för att inom inrikesdepartementet biträda med utredning rörande förhållandet mellan låneunderlag och pantvärde för bostadslån samt däremot svarande produktionskostnader:

Ordförande:
Carlsson, G. Arne V., departementsråd

Ledamöter:
Andersson, Sven Åke V., departementssekreterare
Bernhard, Harry B., överingenjör (t.o.m. den 11 november 1975)
Billström, P. O. Frithiof, statistikchef
Eriksson, Björn G., departementssekreterare (t.o.m. den 11 november 1975)
Ivarsson, I. Holger, t.f. överingenjör (fr.o.m. den 12 november 1975)
Mildner, Erwin A., fil. lic.
Nordberg, S. Ivar, riksdagsman/s (fr.o.m. den 12 november 1975)
Thunell, Sten H. A., ombudsman (fr.o.m. den 12 november 1975)

Experter:
Högberg, Bernt L., ingenjör (fr.o.m. den 1 januari 1975)
Ivarsson, Holger I., t.f. överingenjör (t.o.m. den 11 november 1975)
Jargin, Ingvar, ingenjör
Johnsson, Sten B., ingenjör
Lindén, Yngve T., byråchef
Lindh, Åke H., andre förbundsordförande (fr.o.m. den 8 maj 1974)
Mongård, Erik E., ingenjör
Stahre, N. Gunnar, t.f. avdelningsdirektör (fr.o.m. den 12 november 1975)

Sekreterare:
Rosberg, K. Gustav A., byrådirektör

Lokal: Statistiska centralbyrån, Avdelningen för areell statistik, Enheten för bostäder och fastigheter, Karlavägen 100, 102 50 Stockholm, tel. växel 14 05 60 (sekreteraren)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Arbetsgruppen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit fyra sammanträden.

Arbetsgruppens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

2. Delegationen (In 1967:30) för bostadsfinansiering

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 september 1966 med uppgift att bereda och avge förslag avseende vissa spörsmål och ärenden som äger samband med bostadsbyggandets finansiering:

Ordförande:
Svenson, S. Göte, statssekreterare

Ledamöter:
Andersson, J. Gunnar D., överdirektör
Berg, Bengt Åke, budgetchef (fr.o.m. den 1 januari 1975)
Eklöf, Kurt G. A., bankdirektör
Elison, Magnus L., byråchef
Vinde, Pierre L. V., statssekreterare (t.o.m. den 31 december 1974)

Sekreterare:
Jussil, Sune K., kansliråd

Bitr. sekreterare:
Grundwall, K. Ricard, kanslisekreterare

Lokal: Bostadsdepartementet, Jakobsgatan 26, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiven för delegationen, se 1967 års riksdagsberättelse In 30.

Delegationen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit fem sammanträden samt kontinuerligt haft överläggningar med kreditinstituten i olika frågor om krediförsörjningen till bostadsbyggandet.

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

3. Rådgivande expertgruppen (C 1970:24) för fysisk riksplanering

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndiganden den 9 oktober 1969 och den 26 oktober 1973 för att såsom rådgivande expertgrupp i den omfattning departementschefen bestämmer biträda vid den pågående utrednings- och

försöksverksamheten beträffande fysisk riksplanering:

Ordförande:
Holm, J. Lennart, generaldirektör

Sakkunniga:
Ahlberg, Carl-Fredrik J., professor
Biörnstad, Margareta, överantikvarie
Björk, Sven E. J., professor
Brasch, Erik, byråchef (fr.o.m. den 1 september 1975)
Esping, F. Lars-Erik, avdelningschef
Falk, Erik G. R., byråchef (fr.o.m. den 1 september 1975)
Fladvad, J. Arne, direktör
Helmfrid, Staffan, professor (fr.o.m. den 1 september 1975)
Hägerstrand, S. Torsten E., professor (t.o.m. den 31 augusti 1975)
Johansson, Östen B., byråchef
Kragh, Börje R. V., professor
Matsson, Sven-Arne, överlantmätare
Sörensen, S. Ingemar K., byråchef (fr.o.m. den 1 september 1975)
Ågren, Lars O. T., direktör
Sekretariat: Bostadsdepartementets enhet för fysisk riksplanering, Jakobsgatan 26, Fack, 103 20 Stockholm, tel. 763 10 00

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Expertgruppen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit fyra sammanträden.
Expertgruppens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

4. Boendeutredningen (In 1970:36)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 6 november 1970 för utredning rörande det framtida bostadsbyggandets omfattning och inriktning m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 23 november 1970 och den 30 juni 1973):
Den 25 maj 1973 har utredningen fått i uppdrag att överväga frågan om möjligheten och lämpligheten av åtgärder beträffande kapitalinsatser vid försäljning av statsbelånade småhus.

Ordförande:
Bergman, Per R., direktör, led. av riksdagen

Ledamöter:
Andersson, M. Alvar, lantbrukare, led. av riksdagen
Källenius, Sten I. R., direktör, f.d. led. av riksdagen
Leo, P. Gunnar, direktör

Lindström, S. Olle, direktör
Nordberg, S. Ivar, organisationssekreterare, led. av riksdagen
Sandlund, Maj-Britt L., länsråd
Svensson, S. I. R. Erik, förbundsordförande
Turesson, Bo, överlantmätare, led. av riksdagen
Ullsten, S. K. Ola, socionom, led. av riksdagen

Experter:
Ek, Marie Louise K., sekreterare (fr.o.m. den 1 december 1974)
Elg, Marianne, byrådirek ör (fr.o.m. den 21 januari 1974)
Gustafsson, Stig G., förbundsjurist, led. av riksdagen (fr.o.m. den 21 januari 1974)
Josefsson, Jim L. H., hovrättsassessor (fr.o.m. den 17 mars 1975)
Lindberg, Göran, universitetslektor (fr.o.m. den 21 januari 1974)
Smedmark, Göran G:son, byråchef (fr.o.m. den 1 december 1974)
Åsbring, Lars-Göran G., bostadsdomare (fr.o.m. den 7 augusti 1974)

Huvudsekreterare:
Olsson, Esbjörn, utredningschef (fr.o.m. den 1 mars 1975)

Sekreterare:
Andersson, Sven Åke V., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 december 1974)
Dalén, Ingrid K., departementssekreterare
Johansson, Ralph I., avdelningsdirektör
Reimer, B. Ingemar, kommunalrådssekreterare (fr.o.m. den 1 december 1974)
Wiklund, Karin, civilekonom

Direktiven för utredningen, se 1971 års riksdagsberättelse In 29. Tilläggsdirektiv, se 1974 års riksdagsberättelse In 13.

Utredningen har under tiden november 1974 - augusti 1975 hållit elva sammanträden, samtliga gemensamma med bostadsfinansieringsutredningen (In 1972:03).

Utredningen har gemensamt med bostadsfinansieringsutredningen (In 1972:03) den 11 mars 1975 avgett betänkandet (SOU 1975:12) Totalfinansiering och den 19 augusti 1975 betänkandet (SOU 1975:51-52) Bostadsförsörjning och bostadsbidrag.

Uppdraget är därmed slutfört.

5. Utredningen (C 1972:01) rörande miljöproblem m. m. i vissa industriområden

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 18 februari 1972 för att utreda särskilda problem m. m. i samband med utbyggnad av vissa stora

industrianläggningar (se Post- och Inrikes tidn. den 13 mars 1972):

Ordförande:
Gunnarsson, S. Olle G., överdirektör (t.o.m. den 6 november 1975)
Spendrup, K. Aksel, avdelningschef (fr.o.m. den 7 november 1975)

Sakkunniga:
Daglund, Sven B., ombudsman (fr.o.m. den 13 november 1975)
Eriksson, B. Sune, direktör
Jönsson, N. Börje, förste förbundsordförande
Kahlin, Tage H. G., direktör
Nilsson, Karl-Erik, bitr. direktör
Svensson, Kjell R., kansliråd

Experter:
Ahlgren, Nils U., planeringschef (fr.o.m. den 7 november 1975)
Heimbürger, H. Peter E., byråchef (fr.o.m. den 7 november 1975)
Spendrup, K. Aksel, avdelningschef (t.o.m. den 6 november 1975)
Önnesjö, Mats S. G. E., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 april 1974)

Sekreterare:
Swanson, Owe, departementssekreterare

Bitr. sekreterare:
Lilja, Elisabeth M., socionom (t.o.m. den 31 mars 1975)

Lokal: Linnégatan 7, 114 47 Stockholm, tel. 67 53 36 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1973 års riksdagsberättelse C 12.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit tio sammanträden.

Utredningen har den 18 juni 1975 avgett delbetänkandet (SOU 1975:44) Etablering av miljöstörande industri.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

6. Bostadsfinansieringsutredningen (In 1972:03)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 24 augusti 1972 för att utreda bostadsfinansieringen (se Post- och Inrikes tidn. den 29 augusti 1972):

Ordförande:
Bergman, Per R., direktör, led. av riksdagen

Ledamöter:
Dahl, R. Birgitta, förste byråsekreterare, led. av riksdagen

Henningsson, H. Einar G. M., elektriker, f.d. led. av riksdagen
Mattsson, Kjell A., led. av riksdagen
Nordberg, S. Ivar, organisationssekreterare, led. av riksdagen
Näverfelt, Arne S., direktör
Svensson, S. I. R. Erik, förbundsordförande
Turesson, Bo, överlantmätare, led. av riksdagen
Ullsten, S. K. Ola, socionom, led. av riksdagen

Experter:
Andersson, Sven Åke V., departementssekreterare
Didön, Lars-Uno, hovrättsassessor (fr.o.m. den 21 januari 1974)
Elison, Magnus L., byråchef (fr.o.m. den 21 januari 1974)
Olsson, Esbjörn, utredningschef

Bitr. sekreterare:
Karlberg, Björn A., fil. kand.

Direktiven för utredningen, se 1973 års riksdagsberättelse In 28.

Utredningen har under tiden november 1974 - augusti 1975 hållit elva sammanträden, samtliga gemensamma med boendeutredningen (In 1970:36).

Utredningen har gemensamt med boendeutredningen (In 1970:36) den 11 mars 1975 avgett betänkandet (SOU 1975:12) Totalfinansiering och den 19 augusti 1975 betänkandet (SOU 1975:51-52) Bostadsförsörjning och bostadsbidrag.

Uppdraget är därmed slutfört.

7. Utredningen (C 1973:01) för vissa uppgifter avseende allmänna kartläggningen

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 18 maj 1973 för att utreda vissa uppgifter avseende allmänna kartläggningen (se Post- och Inrikes tidn. den 14 juni 1973):

Utredningsman:
Andersson, L. Sune J., överdirektör

Sekreterare:
Persson, Sture, kansliråd

Lokal: Bostadsdepartementet, Jakobsgatan 26, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit tre sammanträden.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

8. Utredningen (B 1974:01) rörande vattenkraftutbyggnader i norra Norrland

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 31 maj 1974 för att utreda vattenkraftutbyggnader i norra Norrland (se Post- och Inrikes tidn. den 24 juni 1974):

Utredningsman:
Ekström, E. Sören, kansliråd

Experter:
Cederstam, Lennart H., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 15 maj 1975)
Hjorth, Lars E. A., kansliråd
Jönsson, Per Ivan, vattenrättsråd (fr.o.m. den 19 oktober 1974)
Oscarsson, Gösta H., departementssekreterare
Rönström, B. Thomas, departementssekreterare
Söderström, Bengt H. T:son, departementssekreterare
Wetterhall, Sven C. E., byråchef

Sekreterare:
Nyström, Örjan N. Th., byrådirektör (fr.o.m. den 1 juli 1974)

Bitr. sekreterare:
Anefall, Bengt, arkitekt (fr.o.m. den 1 juni 1974)

Lokal: Linnégatan 7, 114 47 Stockholm, tel. 67 57 42 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse B 12.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit nio sammanträden samt hållit överläggningar med de myndigheter och institutioner som har i uppdrag att redovisa underlagsmaterial till utredningen. Överläggningar har även skett med företrädare för kraftindustrien.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

9. Rådgivande expertgruppen (B 1974:02) för översyn av byggnadslagstiftningen

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 31 maj 1974 för att såsom rådgivande expertgrupp i den omfattning som departementschefen bestämmer biträda vid det fortsatta arbetet inom departementet med översyn av byggnadslagstiftningen:

Ordförande:
Netzén, K. Gösta, f.d. landshövding, f.d. led. av riksdagen

Sakkunniga:
Bergegren, Astrid, led. av riksdagen
Bouvin, J. Åke, rättschef
Delin, Lars A., rättschef
Holm, J. Lennart, generaldirektör
Hörlén, S. Ingemar (Inge), borgarråd
Lauritz, L. Yngve, kommunstyrelseordförande
Lidgard, H. Bertil I., jur. kand., led. av riksdagen
Nilsson, Jan-Ivan N., lantbrukare, led. av riksdagen
Tobé, Erik I., f.d. överlantmätare, f.d. led. av riksdagen

Sekretariat: Bostadsdepartementets rättssekretariat, Jakobsgatan 26, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Expertgruppen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit två sammanträden.

Expertgruppens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

10. Utredningen (B 1974:03) avseende översyn av lantmäteritaxan

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 12 juli 1974 för översyn av lantmäteritaxan (se Post- och Inrikes tidn. den 3 augusti 1974):

Utredningsman:
Wikström, Harry J., generaldirektör

Experter:
Nilsson, Göran J. H., överlantmätare (fr.o.m. den 1 september 1974)
Kleist, Åke O., revisionsdirektör (fr.o.m. den 1 september 1974)

Sekreterare:
Spännar, E. Gunnar, lantmätare (fr.o.m. den 1 september 1974)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse B 14.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit sex sammanträden.

Utredningen har den 25 juni 1975 avgett betänkandet (Ds B 1975:2) 1974 års utredning angående lantmäteritaxan.

Uppdraget är därmed slutfört.

11. Byggadministrationsutredningen (B 1974:04)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 4 oktober 1974 för att utreda den statliga organisationen för uppgifter avseende byggnadsväsen, fysisk planering och bostadpolitik (se Post- och Inrikes tidn. den 5 november 1974):

Utredningsman:

Svenson, S. Göte, statssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1974)

Experter:

Andersson, Sven Åke V., departementssekreterare (fr.o.m. den 20 augusti 1975)

Berggren, Göte B., byråchef (fr.o.m. den 12 november 1974)

Larsson, Elis R., länsbostadsdirektör (fr.o.m. den 12 november 1974)

Orrell, P. Krister, departementssekreterare (fr.o.m. den 12 november 1974)

Yngvesson, Nils H., kommunalråd (fr.o.m. den 12 november 1974)

Åberg, Fritz A., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 12 november 1974)

Sekreterare:

Myhlback, Lennart, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1974)

Wisén, Jan H., byrådirektör (fr.o.m. den 1 december 1974)

Lokal: Vasagatan 36, 3 tr., 111 20 Stockholm, tel. 20 89 60 (sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse B 15.

Utredningen har under tiden novmber 1974 - oktober 1975 hållit nio sammanträden samt haft överläggninga med kommuner, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1976.

12. Kommittén (B 1974:05) för de svenska förberedelserna för FN:s konferens om bostads- och bebyggelsemiljö

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 25 oktober 1974 med uppdrag att svara för de svenska förberedelserna inför FN:s konferens om bostads- och bebyggelsemiljö i Vancouver, Kanada, år 1976:

Ordförande:

Carlsson, G. Ingvar, statsråd, led. av riksdagen (fr.o.m. den 25 oktober 1974)

Ledamöter:

Belfrage, Frank, departementsråd (fr.o.m. den 1 juli 1975)

Bergman, Per R., led. av riksdagen (fr.o.m. den 19 augusti 1975)
Bernhard, Harry, överingenjör (fr.o.m. den 1 december 1974)
Billing, Knut, sekreterare (fr.o.m. den 19 augusti 1975)
Eriksson, Olle E., professor (fr.o.m. den 1 december 1974)
Holm, J. Lennart, generaldirektör (fr.o.m. den 1 december 1974)
Krantz, Birgit, arkitekt (fr.o.m. den 19 augusti 1975)
Lindgren, Lennart, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 december 1974)
Olsson, Elvy E., fru, led. av riksdagen (fr.o.m. den 19 augusti 1975)
Sohlman, Staffan, departementsråd (t.o.m. den 30 juni 1975)
Strömberg, Karl-Erik J., skoldirektör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 19 augusti 1975)
Svenson, S. Göte, statssekreterare (fr.o.m. den 1 december 1974)
Thorsson, Inga M., statssekreterare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 december 1974)
Ågren, Lars O. T., direktör (fr.o.m. den 1 december 1974)
Ärlin, Ingrid S., arkitekt (fr.o.m. den 1 december 1974)

Sekreterare:
Persson, Sture, kansliråd (fr.o.m. den 1 december 1974)
Wettergren, B. M. Elisabeth, fil. kand. (fr.o.m. den 1 december 1974)

Lokal: Bostadsdepartementet, Jakobsgatan 26, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Kommittén har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit sex sammanträden.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

13. Expertgruppen (B 1974:06) för forskning om fysisk planering och bebyggelse

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 20 december 1974 för forskning om fysisk planering och bebyggelse (se Post- och Inrikes tidn. den 3 februari 1975):

Ordförande:
Olsson, Rune I., departementsråd

Ledamöter:
Agius, Roland H., kommunalråd
Antoni, Nils A. T., professor
Boalt, Carin M., professor
Borelius, M. Anna B., överingenjör

Damgren, H. G. Fredrik, kansliråd
Ericsson, E. Olof, professor
Heimbürger, H. Peter, byråchef
Karlsson, Bengt Olof, kansliråd
Svensson, Nils-Eric, direktör
Thufvesson, Bengt E., departementsråd
Törnqvist, Gunnar E., professor
Welin, E. Gösta, direktör

Sekreterare:
Häggroth, R. Sören, 1:e byråsekreterare

Lokal: Bostadsdepartementet, Jakobsgatan 26, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiv (anförande av statsrådet Carlsson till statsrådsprotokollet den 20 december 1974):

Inom bostadsdepartementet har utarbetats promemorian (Ds B 1974:5) Forskning om fysisk planering och bebyggelse. Promemorian har remissbehandlats.

I promemorian har föreslagits att det skall inrättas en till bostadsdepartementet knuten expertgrupp för forskning om fysisk planering och bebyggelse. Expertgruppen skall enligt promemorian ha viss samordnande funktion inom forskningsområdet genom att medverka vid problemformulering och genom att göra sammanfattande analyser av forskningsresultat. Expertgruppen skall vidare medverka vid initiering och prioritering av forskningsinsatser samt vid information om och utnyttjande av forskningsresultat.

Yttranden över departementspromemorian har efter remiss avgetts av statskontoret, riksrevisionverket, rikantikvarieämbetet, universitetskanslersämbetet, (efter hörande av åtta rektorsämbeten), statens råd för samhällsforskning, statens naturvårdsverk, bostadsstyrelsen, statens råd för byggnadsforskning, statens institut för byggnadsforskning, statens planverk, statens lantmäteriverk, statens industriverk, styrelsen för teknisk utveckling, forskningsrådsutredningen och Svenska kommunförbunder.

Förslag i promemorian om att tillsätta en expertgrupp har vunnit starkt stöd bland remissinstanserna med undantag av riksrevisionsverket och naturvårdsverket.

Även jag finner förslaget i departementspromemorian välmotiverat. Den föreslagna expertgruppen bör alltså inrättas. Expertgruppen bör som det föreslagits i promemorian som en första uppgift utarbeta förslag till ett mera detaljerat program för sitt arbete. Jag vill understryka vikten av att expertgruppen bygger upp sin verksamhet successivt och i samråd med berörda parter och därvid utnyttjar de erfarenheter som har vunnits vid uppbyggnaden av expertgruppen för regional utredningsverksamhet inom nuvarande arbetsmarknadsdepartementet, vilken både i promemorian och i remissyttrandena har framhållits som en förebild för den nu aktuella expertgruppen. Remissreaktionerna visar enligt min mening att materialet i promemorian utgör en god grund för expertgruppens programarbete. Jag gör därför i det följande endast några kommentarer till vissa av

remissyttrandena.

Ett flertal remissinstanser, däribland statens råd för byggnadsforskning och statskontoret, har varnat för en alltför snäv avgränsning av expertgruppens arbetsområde och framhållit behovet av kontakter med bl. a. de sociala och ekologiska forskningsområdena. I samma riktning pekar de krav på representation för de egna verksamhetsområdena som framförts av riksantikvarieämbetet, styrelsen för teknisk utveckling m. fl. instanser. För min egen del har jag förståelse för dessa önskemål. Kravet på en allsidig sammansättning får dock inte leda till att ett alltför stort organ inrättas. Jag vill i sammanhanget betona att expertgruppen vid uppläggningen av sitt arbete bör beakta behovet av kontakter med sådana organ och myndigheter som inte är företrädda i gruppen.

I likhet med flera remissinstanser bedömer jag att kommunal representation är av väsentlig betydelse för ett närmande mellan forskningen och dess avnämare i praktisk samhällsplanering. I expertgruppen bör ingå två företrädare för den kommunala verksamheten.

I promemorian har föreslagits att expertgruppen i samråd med byggforskningsrådet skall studera behovet av och formerna för fortlöpande redovisning av forskningsprojekt. I detta avseende bör, som forskningsrådsutredningen framhållit, samråd äga rum mellan expertgruppen och utredningen.

Expertgruppen har under tiden april - oktober 1975 hållit fem sammanträden.

Expertgruppens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

14. Delegationen (B 1975:01) för beredning av frågor angående särskilda åtgärder i vissa bostadsområden med uthyrningssvårigheter

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 3 april 1975 för beredning av frågor angående särskilda åtgärder i vissa bostadsområden med uthyrningssvårigheter (se Post- och Inrikes tidn. den 12 april 1975):

Ordförande:

Dahl, R. Brigitta, förste byråsekreterare, led. av riksdagen

Ledamöter:

Bergqvist, G. Holger, kommunalråd
Elgfelt, Göran, kommunalråd
Jinnegård, O. Eskil A., kommunalråd
Magnusson, K. E. Göran, kommunalråd
Persson, John-Olof, borgarråd
Samuelsson, Ingvar A. V., kommunalråd
Yngvesson, Nils H., kommunalråd
Årlin, Ingrid S., arkitekt

Experter:

Eckerdal, A. Ingmar, skolinspektör (fr.o.m. den 22 maj 1975)
Hallberg, Bengt O. L., ombudsman (fr.o.m. den 22 maj 1975)

Hollmann, Sture L., ombudsman (fr.o.m. den 22 maj 1975)
Jansson, Sven I., direktör (fr.o.m. den 22 maj 1975)
Lovén, John T., socialchef (fr.o.m. den 22 maj 1975)
Pettersson, Bert-Ove G., andre förbundsordförande (fr.o.m. den 22 maj 1975)
Ramnek, Lennart J., direktör (fr.o.m. den 22 maj 1975)

Sekreterare:
Bergman, Sven-Eric, avdelningschef (fr.o.m. den 2 juni 1975)

Lokal: Storkyrkobrinken 13, 3 tr. Postadress: Bostadsdepartementet, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (sekreteraren)

Direktiv (anförande av statsrådet Carlsson till protokoll vid regeringssammanträde den 3 april 1975):

På senare år har uthyrningssvårigheter uppstått i vissa bostadsområden. Det kan vara ett tecken på att det finns brister i boendemiljön eller att bostadsområdet har andra negativa egenskaper som gör att människor undviker området om de har möjlighet att välja bostad. Andelen människor med sociala problem är ofta stor i sådana områden.

De bakomliggande förhållandena är tämligen ostuderade. Det är därför angeläget att inom några bostadsområden närmare studera dessa förhållanden och de möjligheter som föreligger att förbättra boendeförhållandena och göra miljön mera attraktiv. Det kan också visa sig angeläget att i anslutning till studierna få vissa intresserade kommuner och fastighetsförvaltare att genomföra viss försöksverksamhet under medverkan av kommunens olika berörda organ, olika folkrörelser, berörda bostadsföretag och de boende. Erfarenheterna bör spridas till andra kommuner i lämpliga former.

Jag förordar därför att en särskild delegation tillsätts med uppgift att genomföra dessa studier och där så är motiverat också ta initiativ till försöksverksamhet som genomförs av intresserade kommuner och fastighetsförvaltare i ett begränsat antal boendemiljöer med stora uthyrningssvårigheter. Inledningsvis bör ställas samman erfarenheter från tidigare insatser och försök på detta område. Försöksverksamheten skall syfta till att skapa gynnsamma sociala och miljömässiga förhållanden i de berörda bostadsområdena samt underlätta kommunal aktivitet i dessa frågor. Försöksverksamheten bör inriktas mot en bättre samordning av bl. a. insatser inom fritidslivets, kulturlivets och socialvårdens områden och särskilda insatser från fastighetsförvaltarnas sida för att förbättra boendemiljön. Delegationens studier liksom försöksverksamheten skall syfta till lösningar där förbättringar av miljön åstadkommes genom ett idérikt, samordnat utnyttjande av de resurser som stat, kommun och fastighetsförvaltare avsatt för insatser på de verksamhetsfält som kan komma att ingå i försöken. Arbetet bör bedrivas i nära samråd med de boende. Det ankommer på delegationen att finna former för detta samråd.

Delegationens centrala uppgift skall vara att sammanfatta och medverka till spridning av resultaten av studierna och erfarenheterna av verksamheten inom försöksområdena på sådant sätt att de kan nyttiggöras vid lösandet av likartade problem i andra bostadsområden.

Fr. o. m. den 1 juli 1975 skall särskilda bidrag utgå till förbättring av

befintliga bebyggelsemiljöer. Det bör vara en uppgift för delegationen att i samband med sin verksamhet också studera effekterna av dessa bidrag.

Delegationen har under tiden maj - oktober 1975 hållit tre sammanträden samt haft överläggningar med kommuner med uthyrningsproblem.

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

15. Gatukostnadsutredningen (B 1975:02)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 15 maj 1975 om avgiftssystem för kommunalt gatubyggande m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 7 juni 1975):

Sakkunnig:

Ämark, Sven O. F., kansliråd (fr.o.m. den 24 maj 1975)

Experter:

Johansson, N. Gunnar, förste ingenjör (fr.o.m. den 1 oktober 1975)

Nordell, J. Olof C., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 november 1975)

Persson, N. Ingvar, sekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1975)

Lokal: Bostadsdepartementet, Jakobsgatan 26, Fack, 103 20 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (utredningsmannen)

Direktiv (anförande av statsrådet Carlsson till protokoll vid regeringssammanträde den 15 maj 1975):

Såväl egentlig samhällsbebyggelse som i vissa fall även annan bebyggelse kräver betydande kommunala investeringar. I mer utvecklade bebyggelseområden blir även kostnaderna för drift och underhåll av de anläggningar som inrättats betydande. Investerings- och driftskostnaderna måste därför med nödvändighet beaktas vid den planläggning som skall föregå tillkomst och förändring av all bebyggelse. Reglerna om kommunernas ansvar för åtgärder och rätt att ta ut avgifter i detta sammanhang har därför fått sin plats i planlagstiftningen.

I gällande rätt regleras hithörande frågor i byggnadslagen (1947:385) (BL) genom bestämmelser rörande de skilda detaljplaneinstituten, stadsplan och byggnadsplan.

Beträffande stadsplan gäller enligt 49 § BL att kommun är skyldig att ställa i ordning och till allmänt begagnande upplåta gata eller annan allmän plats inom område som ingår i stadsplan. I 50-54 §§ BL ges närmare regler om detta. Av 55 § BL följer att, om staten är väghållare inom område med stadsplan, ansvaret för att allmän väg iordningställs och upplåts som gata inte vilar på kommunen utan på staten.

I 56-66 §§ BL meddelas bestämmelser om ersättning för gatumark. Ägare av fastighet som är belägen vid gata och som överensstämmer med tomtindelning är skyldig att ersätta kommunen värdet av gatumarken framför fastigheten intill gatans mitt. Ersättningsskyldigheten är dock så till vida begränsad att den inte omfattar större bredd än fem åttondelar av den enligt stadsplanen tillåtna högsta hushöjden på fastigheten. Ersättningen

skall i princip beräknas efter medelvärdet på all gatumark framför fastigheten. På framställning av kommunen får dock länsstyrelsen besluta att gatumarksersättning som sammanlagt belöper på fastighetsägarna inom visst område skall fördelas mellan dem efter omfattningen av den enligt stadsplanen på fastigheterna medgivna bebyggelsen eller efter fastigheternas storlek eller annan skälig grund. Gatumarksersättning kan jämkas, om fastighetens nytta av gata inte svarar mot den ersättningsskyldighet som enligt de nu berörda bestämmelserna vilar på fastighetsägaren. Skyldighet att betala gatumarksersättning inträder i mån av gatas upplåtande till allmänt begagnande. Ersättningsskyldigheten avser gatumark samt med viss begränsning även torg, parker och andra allmänna platser.

Enligt 67 § BL får kommunfullmäktige för kommunen i dess helhet eller för viss del därav meddela bestämmelser om skyldighet för ägare av fastighet, som överensstämmer med tomtindelning, att bidra till kostnaden av iordningställande av gata (gatubyggnadskostnad). Sådana bestämmelser skall enligt andra stycket i paragrafen underställas länsstyrelsens prövning om fastighetsägare åläggs skyldighet som tidigare inte har ålegat honom. Föreligger särskild anledning, kan länsstyrelsen med eget utlåtande överlämna ärendet till regeringen för avgörande. I 68 och 69 §§ finns regler om grunderna för beräkning av den kostnad som skall påföras fastighetsägarna och för kostnadens fördelning mellan dem samt bestämmelser om tid och ordning för ersättningens erläggande. Fastighetsägare får i princip inte belastas med gatubyggnadskostnad i större omfattning än som gäller för skyldigheten att betala gatumarksersättning. Den för sådan ersättning gällande begränsningen till en bredd om högst fem åttondelar av den tillåtna hushöjden gäller alltså också för skyldigheten att bidra till gatubyggnadskostnad. Skyldighet att bidra till kostnad för anläggande av annan allmän plats än gata föreligger inte.

Särskilda bestämmelser om marks avstående och iordningställande finns i 70-73 §§ BL för sådana fall då stadsplan läggs över område som är i en ägares hand. Regeringen kan i dessa fall på ansökan av kommunen vid planens fastställande förordna att mark som för områdets ändamålsenliga användning behövs för gata eller annan allmän plats eller till allmän byggnad utan ersättning skall tillfalla kommunen i den mån det med hänsyn till den nytta ägaren kan förväntas få av planens genomförande och övriga omständigheter prövas skäligt. I förordnande kan regeringen, i den mån så prövas skäligt, på kommunens begäran även föreskriva att områdets ägare skall vara skyldig att bekosta anläggning av gator samt anordningar för vattenförsörjning och avlopp inom området.

Enligt 74 § BL åligger det kommunen att underhålla gata eller annan allmän plats inom område med stadsplan. Är staten väghållare inom sådant område, skall underhållet av allmän väg som har upplåtits till gata i princip åvila staten. Detsamma gäller i fråga om gata som förklaras tillika vara allmän väg.

Bestämmelser om byggnadsplan finns i 107-118 §§ BL. Någon skyldighet för kommun att svara för vägar inom område med byggnadsplan finns inte. Likaså saknas i BL regler om inlösen av mark. Genomförandet av byggnadsplan ankommer i allt väsentligt på markägarna. I stor utsträckning sker detta genom bildande av vägföreningar enligt 3 kap. lagen (1939:608) om enskilda vägar. BL innehåller inte några regler om ersättning för vägbyggnadskostnader. Däremot finns bestämmelser om rätt till ersättning i vissa fall då mark i byggnadsplan har lagts ut till väg eller annan allmän

plats. Vidare finns regler om skyldighet att i vissa fall upplåta mark för väg eller annan allmän plats utan ersättning.

Gällande rätt innebär således att valet av planform påverkar ansvaret för vägar, gator och parker och att reglerna om uttag av kostnader i stort sett endast omfattar kostnaden för lösen av gatumark och viss annan allmänplatsmark samt byggandet av gator.

Bygglagutredningen har i sitt år 1974 avlämnade betänkande (SOU 1974:21) Markanvändning och byggande lagt fram principer för en ny lagstiftning rörande markanvändning och byggande och i anslutning därtill dragit upp riktlinjer för ett nytt plansystem som syftar till bl. a. en förstärkning av den översiktliga planläggningens ställning. Enligt förslaget bör de särskilda planinstituten inte förenas med skyldighet för kommun eller annan att genomföra de i planerna upptagna åtgärderna. Enligt bygglagutredningens mening bör samhällsbyggandet även i fortsättningen i stor utsträckning ske på sådant sätt att kommunen påtar sig ansvar för utbyggnad av gator, parker, o. d. Skyldigheten i detta hänseende anses emellertid inte böra regleras genom att visst eller vissa planläggningsinstitut medför sådan skyldighet. Kommunens skyldighet anses i stället böra föreligga företrädesvis i samband med de egentliga tätortsbildningarna medan avlägset liggande smärre bebyggelseområden inte bör omfattas av kommunens skyldighet. Inom ramen för ett system för obligatorisk översiktlig planläggning som är uppbyggt på det sätt som föreslås i betänkandet bör det enligt bygglagutredningens mening vara möjligt att i de översiktliga planerna klargöra inom vilka delar av kommunen sådan skyldighet skall finnas.

Med den utformning som bebyggelsemiljöerna f. n. ges är enligt utredningen det nuvarande avgiftssystemet, som bygger på ett direkt kostnadsansvar för de enskilda fastigheterna, föråldrat. Ett framtida avgiftssystem bör enligt utredningen inriktas på att åstadkomma en fördelning av kostnaderna efter nytta inom större sammanhängande områden, varvid avgifter skulle kunna tas ut efter taxor. Utredningen har emellertid inte utarbetat några mera detaljerade regler för ett sådant avgiftssystem utan bara angivit vissa huvudlinjer.

Vid remissbehandlingen av bygglagutredningens betänkande har åtskilliga remissinstanser tillstyrkt de angivna huvudlinjerna för avgiftsuttag eller förklarat att de kan läggas till grund för det fortsatta utredningsarbetet. I vissa remissyttranden uttalas tveksamhet beträffande vissa delfrågor inom ramen för det föreslagna systemet.

En betydande del av väghållningen i dag sker genom vägföreningar enligt 3 kap. lagen om enskilda vägar. 1969 års vägutredning (K 1970:35) arbetar f. n. med en översyn av reglerna för de enskilda vägarnas förvaltning och anläggande. I principbetänkandet (Ds K 1974:7) Kommunal och enskild väghållning har vägutredningen föreslagit en presumtionsregel enligt vilken kommunen skall handha väghållningen inom områden med detaljplan såvida inte annat bestämts i planen. Möjligheter bör härvid skapas för kommunerna att ta ut avgifter för den väghållning som de ombesörjer i egen regi. Avgift föreslås utgå enligt av kommunen antagen taxa.

Vägutredningens förslag har remissbehandlats och vidareutvecklas f. n. av utredningen.

Frågan om väghållningsansvaret berörs av länsberedningen i betänkandet (SOU 1974:84) Stat och kommun i samverkan. Länsberedningen har föreslagit att en särskild utredning kommer till stånd för att behandla gränsdragningen mellan statlig och kommunal väghållning samt frågan om

ett kommunalt övertagande av det statsbidragsberättigade enskilda vägnätet. Betänkandet är f. n. föremål för remissbehandling.

Utformningen av ett framtida avgiftssystem är beroende av det arbete som bedrivs av kommunalekonomiska utredningen (Fi 1971:08), som gör en mer principiell översyn av olika kommunala finansieringsformer, samt av resultatet av den fortsatta bearbetning av bygglagutredningens förslag som f. n. pågår inom bostadsdepartementet.

Behovet av en översyn av BL:s regler om avgifter för gatubyggande o. d. står sedan länge klart. Om vägutredningens förslag genomförs skulle detta innebära att kommunerna får ett presumtivt ansvar för väghållningen inom framför allt byggnadsplanelagda områden med möjligheter till i princip full kostnadstäckning. Då återstår emellertid att få fram ett rationellare regelsystem för stadsplanelagda områden. Översynen av detta regelsystem bör göras av en särskilt förordnad sakkunnig som biträds av experter, varvid det är angeläget att man så långt möjligt tar till vara sakkunskap från kommunalt håll.

Ett nytt regelsystem bör ges ett sådant innehåll att de ekonomiska förhållandena gestaltas på i huvudsak samma sätt oberoende av vilken planform som används. Vissa av de principer som bygglagutredningen föreslagit bör kunna läggas till grund för ett framtida system. Sålunda bör utredningsmannen pröva skälen för att inrikta avgiftssystemet på att åstadkomma en fördelning av kostnaderna efter nytta inom större sammanhängande områden samt möjligheterna att låta avgiftssystemet utvidgas till att omfatta mer än gatumark och gatubyggande. Om praktiska möjligheter föreligger bör avgiftssystemet omfatta såväl anläggningskostnader som driftskostnader. Det nuvarande regelsystemet i byggnadslagstiftningen är emellertid mycket komplicerat och det är föga klarlagt hur det fungerar i praktiken. Innan jag kan ta ställning till vilka utgångspunkter som bör gälla för det fortsatta utredningsarbetet bör nuvarande system kartläggas och utvärderas och dess brister klarläggas. Utredningsmannen bör därför i en första etapp klarlägga dessa förhållanden.

Sedan utredningsmannen slutfört arbetet i denna första etapp kan det finnas anledning att överväga den närmare inriktningen av utredningsmannens fortsatta arbete och att precisera denna genom tilläggsdirektiv.

Utredningen har företagit studiebesök hos ett antal kommuner och har haft överläggningar med myndigheter och organisationer som berörs av utredningens arbete.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

Industridepartementet

Inom detta avsnitt har följande kommittéer avslutat sin verksamhet under år 1975: 1, 2, 7, 8, 9, 14 och 17

Följande kommittéer inom avsnittet fullgör inte egentligt utredningsuppdrag: 3, 5, 11, 12, 18, 20 och 21

1. Koncentrationsutredningen (Fi 1962:37)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 10 november 1961 för utredning rörande ägandeförhållandena och maktkoncentrationen i det privata näringslivet (se Post- och Inrikes tidn. den 18 december 1961):

Ordförande:
Lindberger, Lars, överdirektör (fr.o.m. den 1 januari 1974)

Ledamöter:
Faxén, Karl-Olof, docent
Hagnell, Hans, landshövding, f.d. led. av riksdagen
Olsson, K. Helmer, f.d. generaldirektör
Tidefelt, J. Sune, förbundsordförande

Experter:
Carling, Alf G., docent
Grassman, Sven H. W., fil. lic.
Lundgren, Nils, fil. dr
Pettersson, N. Lennart, fil. kand., led. av riksdagen
Ribrant, Gunnar C. H., kansliråd

Sekreterare:
Hjorth, Lars E. A., kansliråd

Direktiven för utredningen, se 1962 års riksdagsberättelse I Fi 37. Tilläggsdirektiv, se 1972 års riksdagsberättelse I 2.

Utredningen har under tiden november 1974 - september 1975 hållit 14 sammanträden.

Utredningen har den 25 september 1975 avgett betänkandet (SOU 1975:50) Internationella koncerner i industriländer Samhällsekonomiska aspekter.

Uppdraget är därmed slutfört.

2. Företagsdemokratidelegationen (Fi 1969:64)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 november 1968 för frågor rörande försöksverksamhet med fördjupad företagsdemokrati i de statliga aktiebolagen:

Ordförande:
Pettersson, Eric B., generaldirektör

Ledamöter:
Cox, Arne J., direktör
Janérus, R. Inge, ombudsman
Lind, F. Olof, direktör
Modig, Karl-Erik V., ombudsman
Ström, K. Fingal, kansliråd
Wehlin, Sven, andre förbundsordförande

Experter:
Andersson, Alf Å. H., fil. kand.
Hammarström, Olof M., departementssekreterare
Karlsson, Lars Erik, civilekonom

Sekreterare:
Brodén, E. Bertil, socionom

Direktiven för delegationen, se 1969 års riksdagsberättelse Fi 64.

Delegationen har under tiden november 1974 - mars 1975 hållit två sammanträden.

Regeringen har den 6 mars 1975 beslutat att delegationens uppdrag skall vara avslutat och samtidigt lämna bemyndigande att tillkalla företagsdemokratirådet (I 1975:01).

Uppdraget är därmed slutfört.

3. Sveriges internationella byggnadskommitté (In 1970:34)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 juni 1970 med huvudsaklig uppgift att främja internationellt ekonomiskt, industriellt och tekniskt-vetenskapligt samarbete inom områdena för byggnadsindustri och byggnadsmaterialindustri, främst då det gäller bostadsbyggande:

Ordförande:
Cederwall, Gustav F. E., landshövding

Ledamöter:
Antoni, Nils A. T., professor
Bergvall, K. Lennart, arkitekt

Bernhard, Harry B., överingenjör
Ek, C. Olle, direktör (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Eriksson, Olof E., professor
Essunger, N. Gunnar R., överingenjör
Johnson, Arne I., professor
Karlén, F. Ingvar G. D., direktör
Källenius, Sten I. R., direktör, f.d. led. av riksdagen (t.o.m. den 30 september 1975)
Leo, P. Gunnar, direktör
Liljefors, B. Anders, byggnadsråd
Lindström, S. Olle, direktör (fr.o.m. den 1 april 1974)
Myrlöv, Åke E., direktör
Näverfelt, Arne S., verkst. direktör (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Olsson, Esbjörn, utredningschef
Orlando, A. N. Henning, arkitekt

Sekreterare:
Bouveng, Richard E. F., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 februari 1975)
Grenestedt, E. Lennart N., departementsråd (t.o.m. den 31 januari 1975)

Bitr. sekreterare:
Barenthin, K. Willi S., departementssekreterare (t.o.m. den 31 januari 1975)

Lokal: Statens industriverk, Gamla riksdagshuset, Box 16315, 103 26 Stockholm, tel. 14 10 00 (sekreteraren)

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Inom ramen för ingångna samarbetsöverenskommelser med Förenta staterna, Japan, Polen, Sovjetunionen och Ungern har representanter för kommittén deltagit i överläggningar i Sverige och utomlands med företrädare för vederbörande lands bostads- och byggnadsmyndigheter m.fl. organ.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1976.

4. Elutredningen (I 1971:01)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 maj 1971 för att utreda frågor rörande eldistributionens och elproduktionens organisation (se Post- och Inrikes tidn. den 24 juni 1971):

Utredningsman:
Lemne, Mats H., landshövding

Experter:
Håkansson, Hans E. V., verkställande ledamot

Lindmark, Lars E., försäkringsdomare
Peterson, Tore E. S., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1974)

Bitr. sekreterare:
Björk, Jan E., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 september 1974)

Lokal: Industridepartementet, Storkyrkobrinken 7, Fack, 103 10 Stockholm, tel. 763 22 22 (ordföranden), 763 21 98 (bitr. sekreteraren)

Direktiven för utredningen, se 1972 års riksdagsberättelse I 14.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit 20 sammanträden.

Utredningen har den 27 januari 1975 avgett en rapport angående vissa allmänna riktlinjer avsedda att ligga till grund för det fortsatta arbetet med en omorganisation av eldistributionen.

Utredningens uppdrag avses bli avslutat i januari 1976.

5. Verkstadsindustridelegationen (I 1971:03)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 juni 1971 för samordning av utredningsverksamheten rörande verkstadsindustrin (se Post- och Inrikes tidn. den 18 januari 1972):

Ordförande:
Österberg, Gunnar R., t.f. kansliråd

Ledamöter:
Björck, Olle, direktör
Edin, Per-Olof, utredningschef (fr.o.m. den 1 oktober 1974)
Hellström, K. Birger, direktör
Söderberg, Stig J. F., ombudsman

Expert:
Johansson, B. Östen, byråchef (fr.o.m. den 1 oktober 1974)

Sekreterare:
Franson, Thomas P., departementssekreterare

Lokal: Industridepartementet, Storkyrkobrinken 7, Fack, 103 10 Stockholm, tel. 763 21 09 (ordföranden), 763 21 05 (sekreteraren)

Direktiven för delegationen, se 1972 års riksdagsberättelse I 16.

Delegationen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit fyra sammanträden.

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

6. Petroindustriutredningen (I 1972:04)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 7 april och den 7 juni 1972 för att utreda frågan om transport, raffinering och förädling av olja och naturgas (se Post- och Inrikes tidn. den 23 maj 1972).

Ordförande:
Grafström, Erik O. Hj., f.d. generaldirektör

Sakkunniga:
Carlsson, Arne R., direktör
Eidem, Ingmar, tekn. dr
Gustafson, Sven H., bankkamrer, led. av riksdagen
Häll, Karl-Erik, ombudsman, led. av riksdagen
Nettelbrandt, Alfred, direktör
Paulsson, G. Valfrid V., generaldirektör
Tengroth, Bengt T., direktör
Ågren, Enar, förbundsordförande

Experter:
Carling, Alf G., docent (fr.o.m. den 7 januari 1974)
Fredenmark, Gunnar L., direktör
Gustavsson, S. A. Göran, civilingenjör
Hjorth, Lars E. A., kansliråd (t.o.m. den 31 augusti 1975)
Kignell, Jan-Erik, direktör
Sjöström, Leif H. A., kansliråd (fr.o.m. den 1 juni 1975)
Thyberg, P. Jan, departementssekreterare

Sekreterare:
Löfgren, Torsten Hj., t.f. departementssekreterare

Bitr. sekreterare:
Sedvallson, B. Gunnar H., civilingenjör
Widell, Lennart G., civilekonom (t.o.m. den 30 september 1975)

Lokal: Industridepartementet, Storkyrkobrinken 7, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiven för utredningen, se 1973 års riksdagsberättelse I 19.

Kungl. Maj:t har den 5 april 1974 uppdragit åt utredningen att inom ramen för direktiven med förtur behandla frågan om den fortsatta raffinaderiutbyggnaden.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit två sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningen företog i maj 1975 en studieresa till Storbritannien och Irland.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första kvartalet 1976.

7. Pyroteknikutredningen (H 1972:05)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 24 november 1972 för att utreda frågan om den samhälleliga regleringen på det pyrotekniska området (se Post- och Inrikes tidn. den 2 december 1972):

Utredningsman:
Hybbinette, Anna-Greta, fil. lic.

Sekreterare:
Agnell-Rahde, Anna-Lisa, byrådirektör

Direktiven för utredningen, se 1974 års riksdagsberättelse I 15.

Utredningen har den 2 april 1975 avgett betänkandet (Ds I 1975:2) Pyrotekniska varor, Risker och regler.

Uppdraget är därmed slutfört.

8. 1972 års försöksdjursutredning (I 1972:06)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 16 juni 1972 för utredning rörande försörjning med djur för vetenskapliga försök (se Post- och Inrikes tidn. den 15 juli 1972):

Utredningsman:
Tidblad, Bengt G. V., länsveterinär (fr.o.m. den 22 mars 1974)

Experter:
Bierke, Pär N., veterinär
Juhlin, Rolf, överingenjör
Salenstedt, Carl-Rune, professor
Sundberg, L. Nore, civilekonom
Wass, Lars A., försöksdjurskonsulent

Direktiven för utredningen, se 1973 års riksdagsberättelse I 21.

Utredningen har under tiden november 1974 - september 1975 hållit tre sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörts av utredningens arbete.

Utredningen har den 17 oktober 1975 avgett betänkandet (Ds I 1975:4) Framtida försörjning med försöksdjur m. m.

Uppdraget är därmed slutfört.

9. Utredningen (I 1972:07) rörande vissa frågor inom järn- och stålområdet

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 31 augusti 1972 för utredning rörande vissa frågor inom järn- och stålområdet (se Post- och Inrikes tidn. den 25 september 1972):

Ordförande:
Ekström, John E., ekon. lic.

Sakkunniga:
Andersson, K. Börje, kommunalråd
Larsson, Y. Allan G., statssekreterare
Lundqvis , Nils, direktör
Nabseth, Lars G., direktör
Söderberg, Johan, direktör
Åberg, Gunnar, chefingenjör

Experter:
Croneborg, K. O. Rutger, kommerseråd
Forslund, Sten H. C., direktör
Magnusson, Egon S. I., ingenjör
Thörnberg, Ove V., ombudsman
Wohrne, Vulf O., direktör

Sekreterare:
Rydh, Olof G. G., departementssekreterare

Direktiven för utredningen, se 1973 års riksdagsberättelse I 22.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit tre sammanträden med en särskild arbetsgrupp för frågor rörande stålindustrins arbetsmiljö.

Utredningen har den 24 november 1975 avgett betänkandet (SOU 1975:83) Stålindustrins arbetsmiljö.

Uppdraget är därmed slutfört.

10. Utredningen (I 1972:08) om radioaktivt avfall (Aka-utredningen)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 december 1972 och den 28 december 1973 för att utreda frågor om högaktivt avfall från kärnkraftverk och om låg- och medelaktivt avfall (se Post- och Inrikes tidn. den 10 mars 1973 och den 31 maj 1974):

Ordförande:
Netzén, K. Gösta, f.d. landshövding, f.d. led. av riksdagen

Sakkunniga:
Bergqvist, Jan G., pol. mag., led. av riksdagen
Larsson, K. Einar A., lantbrukare, led. av riksdagen
Larsson, Lars-Gunnar, professor
Takman, John O., överläkare, led. av riksdagen
Westlin, E. Arne, avdelningschef
Wijkman, Anders I. S., sekreterare, led. av riksdagen
Wååg, Nils Erik, byggnadsingenjör, led. av riksdagen
Ängström, Rune T., direktör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 januari 1974)

Experter:
Ekevärn, Gunnar, generaldirektör
Hjärne, Leif R. D., fil. kand. (fr.o.m. den 1 november 1974)
Hultgren, Åke V., fil. lic.
Larsson, Alf H., civilingenjör
Lindell, Bo G., professor
Lindgren, I. Lennart, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 januari 1974)
Mandahl, K. Bertil G., ingenjör (fr.o.m. den 1 juli 1974)
Svenke, J. Erik K., direktör

Sekreterare:
Moding, A. Philip V., planeringsdirektör

Bitr. sekreterare:
Fransson, Hans G. V., byrådirektör (fr.o.m. den 1 maj 1974)

Lokal: Humlegatan 1 A, 211 27 Malmö, tel. 040/97 35 50 (ordföranden), 97 35 70 (sekreteraren), 97 35 60 (kansliet)

Direktiven för utredningen, se 1974 års riksdagsberättelse I 19. Tilläggsdirektiv, se 1975 års kommittéberättelse I 17.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit 14 sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete. Därutöver har grupper inom utredningen besökt anläggningar och myndigheter i de nordiska länderna, Västeuropa och Förenta staterna. Utredningen ordnade den 30 september i Malmö en nordisk dag om radioaktivt avfall.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

11. Delegationen (I 1973:01) för informationssystemet företag - samhälle

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 februari 1973 för att utveckla informationssystemet samt leda och utvärdera

försöksverksamheten enligt lagen (1972:826) om uppgiftsskyldighet i vissa planeringsfrågor (se Post- och Inrikes tidn. den 31 mars 1973):

Ordförande:
Ribrant, Gunnar C. H., kansliråd (fr.o.m. den 15 februari 1974)

Ledamöter:
Frid, Sven Rune, byråchef
Holmqvist, Åke H., departementssekreterare
Hugosson, Kurt I., byråchef, led. av riksdagen
Karlsson, Bengt Olof, kansliråd
Lönnqvist, Åke S. G., avdelningschef
Oscarsson, Gösta H., departementssekreterare
Ledamöter i rådgivande nämnden:
Ahlgren, Nils U., avdelningsdirektör
Bergnéhr, Bosse, ombudsman (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Faxén, Karl-Olof, docent
Hjalmarsson, Yngve H. J., utredningssekreterare
Martin, Gerard E. K., revisor
Paulsson, Gustav V., direktör
Pettersson, Bengt A. G., avdelningschef
Ridal, Håkan, länsarkitekt
Royen, Sverre N. H., direktör
Sandebring, Hans E., direktörsassistent (fr.o.m. den 1 mars 1974)
Sillén, Bo S. A., direktör
Spendrup, K. Aksel, avdelningschef
Wehlin, Sven, andre förbundsordförande (t.o.m. den 30 september 1975)
Ågren, Lars O. T., direktör (fr.o.m. den 1 mars 1974)

Experter:
Eriksson-Bergström, Solveig M., byrådirektör (fr.o.m. den 1 mars 1974)
Leander, Bo T. I., civilekonom (fr.o.m. den 1 juli 1975)
Magnusson, Leif R., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 mars 1974)
Öh, E. Tage, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 mars 1974)

Sekreterare:
Rydberg, N. G. Harald, byråchef

Bitr. sekreterare:
Jakoby, Rein, byrådirektör (fr.o.m. den 16 oktober 1974)
Melin, S. Ingemar, fil. kand.

Lokal: Industridepartementet, Storkyrkobrinken 7, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiven för delegationen, se 1974 års riksdagsberättelse I 20.

Delegationen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit 16

sammanträden inom delegationen och sju sammanträden med den rådgivande nämnden samt haft överläggningar med myndigheter, organisationer och andra som berörs av verksamheten. Därutöver har 18 sammanträden hållits i mindre arbetsgrupper för rapportsystemet samt för informationen från och mellan samhällsorganen.

Delegationen har utarbetat rekommendationer och instruktioner samt sammanställt promemorior till ledning för arbetet vid de myndigheter, främst länsstyrelserna, som berörs av informationssystemet. Enkäter har genomförts under våren 1975 omfattande alla större och medelstora företag inom industri och partihandel. De senare har även tillställts en enkät under hösten 1975. Tabellredovisningar av höstenkäten 1974 och av vårenkäten 1975 har utarbetats och tillställts berörda företag. Delegationen initierade under våren 1975 en information från regionala och lokala samhällsorgan till företagen. Skriftlig information har hittills utsänts av flertalet länsstyrelser och kommuner.

Delegationen har den 20 november 1975 avgett rapporten (Ds I 1975:5) Företag - samhälle Rapport från försöksverksamheten.

Delegationens arbete avslutas i och med den av statsmakterna beslutade försöksperiodens utgång den 30 juni 1976.

12. Delegationen (I 1973:03) för naturgasfrågor

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 mars 1973 för att samordna den svenska utrednings- och förhandlingsverksamheten m. m. avseende import av naturgas till Sverige:

Ordförande:
Grafström, Erik O. Hj., f.d. generaldirektör

Ledamöter:
Ekberg, J. Göran, direktör
Glimstedt, Ulf K. J., direktör
Gradin, Rolf U., civilingenjör
Holmqvist, Sture L., kommunalråd
Nordström, Bengt, planeringsdirektör
Philipson, P. Göran, direktör
Sköld, Per I., direktör

Experter:
Berling, Sven, direktör
Ekberg, Erik G., direktör
Elmberger, Per G., direktör
Lindgren, Claes, direktör
Persson, Ernst G., jägmästare
Thyberg, P. Jan, departementssekreterare

Sekreterare:
Gornitzka, Gunnar V., civilingenjör

Lokal: Statens vattenfallsverk, Jämtlandsgatan 99, 162 87 Vällingby, tel. växel 87 00 00

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Delegationen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit två sammanträden.

Arbetsgrupper för dels särskilda marknadsundersökningar rörande Nordsjögas, dels fartygstransporterad kondenserad naturgas har hållit sex sammanträden och företagit ett antal utrikes resor för sammanträffande med företrädare för utländska gasleverantörer och -intressenter.

Delegationen har vidare medverkat i det nordiska arbetet på gasområdet som har bedrivits inom nordisk ämbetsmannakommitté för industri- och energipolitik.

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

13. Teknikupphandlingskommittén (I 1973:05)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 juni 1973 för att utreda frågor om offentlig upphandling och teknisk utveckling (se Post- och Inrikes tidn. den 23 juli 1973):

Ordförande:
Aler, Bo A. A., direktör

Ledamöter:
Gustavsson, Åke G., avdelningschef
Ribrant, Gunnar C. H., kansliråd
Uhler, Jan E., docent

Experter:
Bergström, Lars E. R., direktör
Larsson, Torsten A., driftdirektör
Lübeck, S. A. Lennart, civilingenjör (fr.o.m. den 1 januari 1974)
Rey, Lars H., verkställande ledamot
Smedsfelt, K. Sigvard, överingenjör
Wallin, H. Roland, hovrättsassessor (t.o.m. den 10 oktober 1975)
Wiik, Curt H., avdelningsdirektör
Wikstrand, Rolf A. I., avdelningschef

Sekreterare:
Haegermark, C. Harald, civilingenjör (fr.o.m. den 1 januari 1974)

Bitr. sekreterare:
Eklund, Ulf R., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 10 februari 1975)

Lindgren, E. Folke, avdelningsdirektör (avliden den 12 december 1974)

Lokal: Styrelsen för teknisk utveckling, Liljeholmsvägen 32, Fack, 100 72 Stockholm, tel. 19 01 50 (sekreteraren)

Direktiven för kommittén, se 1974 års riksdagsberättelse I 24.

Kommittén har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit nio sammanträden samt haft överläggningar med myndigheter, utredningar, primär- och landstingskommunala organ samt företag, som berörs av kommitténs arbete. Vidare har ett antal sammanträden hållits i mindre grupper för speciella frågor.

Kommittén har i samarbete med styrelsen för teknisk utveckling arrangerat tre s. k. planeringskonferenser varvid ett tiotal statliga myndigheter samt olika primärkommunala organ medverkat.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

14. Energiprogramkommittén (I 1973:06)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 30 november och den 28 december 1973 för att utarbeta förslag till forsknings- och utvecklingsprogram inom energiområdet (se Post- och Inrikes tidn. den 5 januari och den 23 november 1974):

Ordförande:

Wennerberg, Sigfrid B., överingenjör (fr.o.m. den 1 november 1974)

Ledamöter:

Burenstam Linder, H. M. Staffan, docent, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 januari 1974)

Hambraeus, Gunnar A., professor (fr.o.m. den 1 januari 1974)

Nilsson, Kjell O. H., metallarbetare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 januari 1974)

Sjönell, P. Bengt G., direktör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 januari 1974)

Svensson, Jörn, planeringsdirektör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 januari 1974)

Tham, Carl C. W., partisekreterare (fr.o.m. den 1 januari 1974)

Thorsson, Inga M., statssekreterare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 januari 1974)

Ysander, Bengt Christer A., docent (fr.o.m. den 25 mars 1975)

Experter:

Adamson, Bo L., professor (t.o.m. den 31 mars 1975)

Broms, Bo K. F., direktör (t.o.m. den 31 mars 1975)

Danielson, Nils-Gustaf F., byråchef (fr.o.m. den 1 mars 1974)

Eidem, Ingmar, tekn. dr (t.o.m. den 31 mars 1975)

Eriksson, Olof E., professor (fr.o.m. den 1 mars 1974)
Frigren, Suzanne M., departementssekreterare (fr.o.m. den 9 januari 1974)
Hidemark, Bengt Å. H., professor (t.o.m. den 31 mars 1975)
Karsberg, Åke L., teknisk direktör (t.o.m. den 31 mars 1975)
Lind, L. Carl-Erik, tekn. lic. (fr.o.m. den 9 januari 1974)
Lundqvist, Dick O. R., direktör (fr.o.m. den 1 mars 1974)
Margen, Peter H. E., överingenjör (fr.o.m. den 9 januari 1974)
Nordström, Bengt, planeringsdirektör (fr.o.m. den 9 januari 1974)
Persson, Göran A., avdelningschef (fr.o.m. den 11 mars 1974)
Rundblad, Bengt G., docent (fr.o.m. den 15 mars 1975)
Schütt, Torgny S. R., docent (fr.o.m. den 15 mars 1975)
Starfelt, Nils G., professor (fr.o.m. den 9 januari 1974)
Strandell, Per-Olof, professor (t.o.m. den 31 mars 1975)
Söderström, Lars I. V., t.f. professor (fr.o.m. den 15 mars 1975)
Wilhelmsson, K. Hans B., professor (fr.o.m. den 1 mars 1974)

Sekreterare:
Boysen, Arne, civilingenjör (fr.o.m. den 1 februari 1974)
Hedén, Kurt B., förste byråingenjör (t.o.m. den 31 mars 1975)
Nordlöf, Gunnar A. N., civilingenjör (t.o.m. den 31 mars 1975)

Bitr. sekreterare:
Johanson, Bo C., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 januari 1974)
Sidenbladh, Thomas P., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 januari 1974)

Direktiven för kommittén, se 1974 års riksdagsberättelse I 25. Tilläggsdirektiv, se 1975 års kommittéberättelse I 23.

Kommittén har under tiden november 1974 - juni 1975 hållit 14 sammanträden.

Kommittén har den 15 januari 1975 avgett rapporten (Ds I 1975:1) Energiforskning Behov av prototyper och demonstrationsanläggningar. Kommittén har vidare den 4 juni 1975 avgett betänkandet (Ds I 1975:3) Energiforskning Förslag till Plan för Allmänna energisystemstudier m. m.

Uppdraget är därmed slutfört.

15. Forskningsavgiftskommittén (I 1974:01)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 mars 1974 för utredning rörande finansiering av stöd till industriell forskning och utveckling (se Post- och Inrikes tidn. den 18 april 1974):

Ordförande:
Resare, Bengt C. M., f.d. överdirektör (fr.o.m. den 17 april 1974)

Ledamöter:

Hammarberg, Sven O., ombudsman, led. av riksdagen (fr.o.m. den 17 april 1974)

Jordan, Kerstin R., redaktör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 17 april 1974)

Ljung, Lars U., utredningssekreterare (fr.o.m. den 17 april 1974)

Olsson, Johan A., fabrikör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 17 april 1974)

Petzäll, Ingvar A., direktör (fr.o.m. den 17 april 1974)

Träff, Sven-Olof A., direktör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 17 april 1974)

Experter:

Bredin, Lars A. G., hovrättsassessor (fr.o.m. den 17 april 1974)

Hambraeus, Gunnar A., professor (fr.o.m. den 1 juli 1974)

Hjorth, Lars E. A., kansliråd (t.o.m. den 13 april 1975)

Lindeborg, E. G. Lennart, överingenjör (fr.o.m. den 1 juli 1974)

Olhans, P. Björn, civilekonom (fr.o.m. den 14 april 1975)

Pantzerhielm, Sigge-Wilhelm, t.f. direktör (fr.o.m. den 1 juli 1974)

Sekreterare:

Cederlund, Lars Johan O. B., civilekonom (fr.o.m. den 1 juli 1974)

Snellman, Bo K., byrådirektör (fr.o.m. den 1 juli 1974)

Lokal: Lilla Nygatan 4, 1 tr., 111 28 Stockholm, tel. växel 763 10 00 (ordföranden även 20 34 28)

Direktiven för kommittén, se 1975 års kommittéberättelse I 24.

Kommittén har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit elva sammanträden samt haft överläggningar med myndigheter, organisationer och industriföretag. Kommitténs ordförande och sekreterare har företagit kortare studieresor till Norge, Nederländerna och Frankrike.

Kommittén beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

16. Mineralpolitiska utredningen (I 1974:02)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 mars 1974 för att utreda den långsiktiga hushållningen med mineralresurser (se Post- och Inrikes tidn. den 26 april 1974):

Ordförande:

Frithiofson, Karl A. F., landshövding (fr.o.m. den 17 april 1974)

Sakkunniga:

Ekevärn, Gunnar, generaldirektör (fr.o.m. den 17 april 1974)

Glimnér, J. Erik, hemmansägare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 17 april 1974)

Lorentzon, B. Gustav L., ombudsman, led. av riksdagen (fr.o.m. den 17 april 1974)

Neyman, Thorsten L., bergsingenjör (fr.o.m. den 17 april 1974)
Nilsson, Tore U., predikant, led. av riksdagen (fr.o.m. den 17 april 1974)
Nygren, Arne J., redaktör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 17 april 1974)
Ribrant, Gunnar C. H., kansliråd (fr.o.m. den 17 april 1974)
Strömberg, Karl-Erik J., skoldirektör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 17 april 1974)
Sundström, M. Gudrun, fru, led. av riksdagen (fr.o.m. den 17 april 1974)

Experter:
Almgren, E. E. Gunnar, professor (fr.o.m. den 1 december 1974)
Arvidsson, Sven, byrådirektör (fr.o.m. den 1 september 1974)
Asplund, E. Olof I., direktör (avliden i september 1975)
Bergdahl, Tommy K., överingenjör (fr.o.m. den 1 oktober 1974)
Björling, K. Gotthard E., professor (fr.o.m. den 1 april 1975)
Blomkvist, N. Magnus, överingenjör (fr.o.m. den 1 oktober 1974)
Boman, Jan E., direktör (fr.o.m. den 15 juni 1974)
Börresen, Tom B., direktör (fr.o.m. den 23 oktober 1974)
Fernheden, Göthe A. S., direktör (fr.o.m. den 1 oktober 1974)
Forssberg, K. S. Eric, professor (fr.o.m. den 1 december 1974)
Hall, Bo A., tekn. lic. (fr.o.m. den 1 juli 1975)
Hübner, Helmuth, chefsgeolog (fr.o.m. den 19 augusti 1974)
Kautsky, Gunnar F. H., fil. dr (fr.o.m. den 19 augusti 1974)
Ljunggren, Sven E., överingenjör (fr.o.m. den 19 augusti 1974)
Norén, Nils-Erik, fil. dr (fr.o.m. den 19 augusti 1974)
Parasnis, Dattratray S., professor (fr.o.m. den 1 december 1974)
Shaikh, Naz Ahmed, 1:e statsgeolog (fr.o.m. den 19 augusti 1974)
Skantze, Hugo, direktör (fr.o.m. den 23 oktober 1974)
Svensson, Sven H., fil. kand. (fr.o.m. den 23 oktober 1974)
Vinell, Lars G., docent (fr.o.m. den 23 oktober 1974)
Wallman, Folke V., överingenjör (fr.o.m. den 19 augusti 1974)
Wredenfors, H. E. Walter, direktör (fr.o.m. den 1 oktober 1974)
Östensson, Olle, kanslisekreterare (fr.o.m. den 1 maj 1974)

Sekreterare:
Sundström, S. Åke A., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 september 1974)

Bitr. sekreterare:
Anell, Kerstin, byrådirektör (fr.o.m. den 1 november 1974)
Hallgren, Ulf, 1:e statsgeolog (t.o.m. den 31 december 1975)
Hollander, Ernst E., civilekonom (fr.o.m. den 17 september 1974)

Lokal: Industridepartementet, Storkyrkobrinken 7, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse I 25.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit fem sammanträden. Därutöver har hållits 29 sammanträden i olika arbetsgrupper.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

17. Varvskreditutredningen (I 1974:03)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 19 april 1974 för att utreda varvsfinansieringsfrågor m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 11 maj 1974 och den 13 september 1975):

Ordförande:

Sjönander, Bo Jonas, direktör (fr.o.m. den 1 juni 1974)

Sakkunniga:

Andrén, Sven G., direktör (fr.o.m. den 7 augusti 1975)
Eneroth, Bengt M., direktör (t.o.m. den 30 april 1975)
Hallenborg, Nils-Hugo L., verkställande direktör (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Joge, Sven F., f.d. vice riksbankschef (fr.o.m. den 1 juni 1974)
Nyberg, Jan-Erik F., utredningssekreterare (fr.o.m. den 1 juni 1974)
Olsson, Jan E. A., fil. kand. (fr.o.m. den 1 juni 1974)
Wallén, Axel O. A., hovrättsråd (fr.o.m. den 7 augusti 1975)
Ödner, E. P. Sture, direktör (fr.o.m. den 1 juni 1974)

Experter:

Andrén, Lars K.-G., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juni 1974)
Löfgren, Torsten Hj., t.f. departementssekreterare (fr.o.m. den 15 september 1975)
Malmer, Einar A. E., bankdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1974)
Ringblom, Erland N., departementssekreterare (fr.o.m. den 7 augusti 1975)
Svedberg, Karl-Erik, direktör (fr.o.m. den 1 juni 1974)
Söderström, N. Torsten, direktör (fr.o.m. den 1 oktober 1974)
Österberg, Gunnar R., t.f. kansliråd (t.o.m. den 3 augusti 1975)

Sekreterare:

Hellström, Lars T., direktör (fr.o.m. den 13 maj 1974)

Bitr. sekreterare:

Kårfalk, Björn, civilekonom (fr.o.m. den 1 september 1975)

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse I 26.

Tilläggsdirektiv (anförande av statsrådet Johansson till protokoll vid regeringssammanträde den 7 augusti 1975):

Med stöd av Kung. Maj:ts bemyndigande den 19 april 1974 tillkallade jag den 30 maj 1970 sex sakkunniga för att utreda varvsfinansie-

ringsfrågor m.m. De sakkunniga har antagit namnet varvskreditutredningen.

I utredningens uppdrag låg bl. a. att förutsättningslöst söka finna en lösning för refinansiering av varvsföretagens kundkrediter. En utgångspunkt för utredningsuppdraget var att statens finansiella åtaganden gentemot varven väntades öka påtagligt de närmaste åren inom ramen för det existerande statliga fartygskreditgarantisystemet.

Under det år som gått sedan varvskreditutredningen tillkallades har rederi- och varvsnäringarna internationellt sett hamnat i en krisartad situation, som är djupgående. Den huvudsakliga orsaken härtill är omställningarna på energiområdet. Även de svenska rederi- och varvsnäringarna har drabbats av påfrestningar. Krisen vid Eriksberg Mekaniska Verkstads AB är delvis ett uttryck för detta.

Utvecklingen under senare tid inom varvsnäringen ger enligt min meing ökad anledning att ifrågasätta om den nuvarande utformningen av det statliga finansiella stödet till varvsindustrin är ändamålsenlig. Det statliga fartygskreditgarantisystemet innebär att varje enskilt varv, med hjälp av på schablonmässiga grunder tilldelade årliga statliga garantibelopp, lånar upp kapital inom och utom landet enligt villkor varvet finner ändamålsenliga samt lånar ut detta kapital till kunderna. Denna finansiering av redarnas fartygsinköp är ofta tämligen långfristig och förenad med för redaren förmånliga räntevillkor. Säkerheterna består i regel av fartygsinteckningar. Dessa säkerheter ligger i sin tur helt eller delvis som säkerhet för de statsgaranterade lån som resp. varv tar upp. Den risk för staten och resp. varv som är förenad med varvens kundfinansiering är således avhängig av redarens kreditvärdighet och betalningsförmåga. Om varvet inte kan fullgöra sina betalningsförpliktelser får staten överta ansvaret gentemot kreditinstituteten för varvets statsgaranterade upplåning.

Varje varv bedriver sålunda en omfattande bankverksamhet vid sidan av den egentliga varvsproduktionen. Denna bankverksamhet möjliggörs till större delen av de statliga fartygskreditgarantierna. Det kan noteras att de av staten utställda fartygskreditgarantierna nu uppgår till ca 5 200 milj. kr. och därmed med betydande marginal överskrider de åtaganden som t. ex. exportkreditnämnden i dag har. Systemet med fartygskreditgarantier innebär att varven engagerar sig i en finansieringsverksamhet, vars risker för staten uppenbarar sig först i efterhand.

Mot bakgrund av erfarenheterna från bl. a. Eriksbergskrisen anser jag det vara angeläget att staten får en bättre kontroll över och styrning av den finansieringsverksamhet som i dag bedrivs med hjälp av statliga fartygskreditgarantier. En omläggning av det statliga finansiella stödet till varvsindustrin bör syfta till att minska de risker som är förenade med *dels* varvens upplåning, *dels* varvens kundkrediter. En bättre överblick i fråga om det statliga risktagandet och bättre möjligheter att begränsa valutarisker bör eftersträvas.

Vid sin prövning av olika alternativ till dagens fartygskreditgarantisystem bör utredningen försöka finna en lösning som inte innebär inrättandet av ett nytt kreditinstitut. Det finns enligt min mening starka skäl som talar mot att inrätta ett särskilt kreditinstitut för varvsindustrin. Vid utredningens överväganden om det nuvarande garantisystemet bör ersättas av någon annan ordning bör även prövas ett alternativ som innebär att en nämnd med företrädare för berörda departement och kreditmarknadsmyndigheter prövar redarnas kreditvärdighet i den utsträckning åtaganden från dessa utgör säkerhet för varvens refinansiering med statlig hjälp.

Varvskreditutredningen bör inte särskilt pröva frågan om valutakursriskförsäkringar. Denna fråga är numera föremål för prövning i annat sammanhang.

I direktiven till varvskreditutredningen angavs att utredningen skulle redovisa sina förslag under första halvåret 1975. Med här föreslagna tilläggsdirektiv kommer oundvikligen utredningsarbetet att förlängas. Utredningen bör därför få förlängd tid och redovisa sina överväganden och förslag före utgången av år 1975.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit åtta sammanträden.

Utredningen har i december 1975 avgett betänkandet (SOU 1975:101) Fartygsfinansiering.

Uppdraget är därmed slutfört.

18. Energisparkommittén (I 1974:05)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 25 oktober 1974 för att samordna och stödja myndigheternas informationsinsatser och vid behov planera och genomföra egna informationsåtgärder i energibesparande syfte (se Post- och Inrikes tidn. den 12 november 1974 och den 8 juli 1975):

Ordförande:

Grafström, Erik O. Hj., f.d. generaldirektör (fr.o.m. den 1 november 1974)

Vice ordförande:

Gradin, Rolf U., civilingenjör (fr.o.m. den 1 september 1975)

Hagström, Tony G., statssekreterare (t.o.m. den 31 augusti 1975)

Sakkunniga:

Breitholz, Claes J. E. C:son, direktör (fr.o.m. den 1 november 1974)

Carlsson, T. E. Roine, förbundsordförande (fr.o.m. den 1 november 1974)

Engerstam, Claes M., utredningssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1974)

Francke, Per E. S., redaktör (fr.o.m. den 1 november 1974)

Gustafson, Nils-Eric, småbrukare, led. av rikdagen (fr.o.m. den 1 november 1974)

Helmerson, Bo I., direktör (fr.o.m. den 1 november 1974)

Holm, Thorsten H., kanslichef (t.o.m. den 28 oktober 1975)

Hugosson, Kurt I., byråchef, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 november 1974)

Lewenhaupt, Krister G., direktörsassistent (fr.o.m. den 1 november 1974)

Nilsson, Kjell O. H., metallarbetare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 november 1974)

Norrby, J. Sören, byrådirektör, f.d. led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 november 1974)
Skantz, Anna-Greta, ombudsman, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 november 1974)
Turesson, Bo, överlantmätare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 1 november 1974)
Wångby, Erik, ombudsman (fr.o.m. den 29 oktober 1975)

Experter:
Ag, Lars E., generaldirektör (fr.o.m. den 1 november 1974)
Björck, Berndt H., informationschef (fr.o.m. den 1 november 1974)
Frigren, Suzanne M., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 september 1975)
Gradin, Rolf U., civilingenjör (t.o.m. den 31 augusti 1975)
Hammarkvist, Stefan S. E., sekreterare (fr.o.m. den 1 december 1974)
Holm, J. Lennart, generaldirektör (fr.o.m. den 1 november 1974)
af Klintberg, Rolf, direktör (fr.o.m. den 1 november 1974)
Lundmark, Nils A. J., byråchef (t.o.m. den 3 september 1975)
Löfgren, Torsten Hj., t.f. departementssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1975)
Nordström, Sören, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 december 1974)
Persson, Kurt Inge, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1974)
Pettersson, Eric B., generaldirektör (fr.o.m. den 1 november 1974)
Schierbeck, Per W., direktör (fr.o.m. den 1 december 1974)
Sterne, Bengt G., direktör (fr.o.m. den 1 november 1974)
Strand, Karl-Erik, kansliråd (fr.o.m. den 1 december 1974)
Stålebrant, Rolf, överingenjör (fr.o.m. den 1 december 1974)
Waern, Per Axel, byrådirektör (fr.o.m. den 4 september 1975)

Huvudsekreterare:
Karlsson, Ulf G., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1975)
Löfgren, Torsten Hj., t.f. departementssekreterare (t.o.m. den 31 oktober 1975)

Sekreterare:
Gornitzka, Gunnar V., civilingenjör (fr.o.m. den 1 november 1974)

Bitr. sekreterare:
Byman, Disa K. G., redaktör (fr.o.m. den 1 november 1974)

Lokal: Industridepartementet, Storkyrkobrinken 7, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiven för kommittén, se 1975 års kommittéberättelse I 28.

Tilläggsdirektiv (anförande av statsrådet Johansson till protokoll vid

regeringssammanträde den 18 juni 1975):

Den 25 oktober 1974 tillkallade t. f. chefen för industridepartementet, statsrådet Löfberg, med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande sakkunniga att svara för planeringen och biträda vid genomförandet av en energisparkampanj vintern 1974/75. De sakkunniga, som antog namnet energisparkommittén, har i maj 1975 överlämnat en rapport med redogörelse för sparkampanjen.

Vid min anmälan till prop. 1975:30 om energihushållning m. m. (bil. 1 s. 334-335) framhöll jag bl. a. nödvändigheten av att inrikta den svenska energiförsörjningen på en mer planmässig hushållning med energiresurserna. Genom bl. a. en särskild sparundersökning hade en relativt optimistisk syn kommit fram beträffande möjligheterna att spara energi utan att behöva eftersätta centrala samhällspolitiska mål. Jag förordade därför att möjligheterna att sänka energikonsumtionens ökningstakt borde prövas och att som ett av energipolitikens mål ställa upp att begränsa ökningen av energikonsumtionen i Sveige till 2 % per år i genomsnitt t. o. m. år 1985. En ytterligare nedpressning av tillväxten borde eftersträvas under de följande åren, så att landets totala energikonsumtion om möjligt skulle kunna stabiliseras på en konstant nivå omkring år 1990.

Jag framhöll vidare (s. 352-355) att en väsentlig förutsättning för att nå dessa mål är att en allmän, långsiktig strävan till rationell energianvändning och energisparande kommer till stånd hos alla grupper av energikonsumenter. Detta kräver i sin tur ökade insatser beträffande bl. a. information och rådgivning till konsumenterna. I första hand bör information och rådgivning till energianvändare åligga de organ, som på resp. område har reguljära kontakter med energianvändarna.

Därutöver skulle emellertid komma att föreligga behov av en samordnad informationsverksamhet, innefattande bl. a. samordning av och stöd till myndigheternas informationsinsatser, planering och genomförande av sparkampanjer, uppföljning av och information om energisparandets utveckling samt initiativ med anledning därav.

Med hänvisning till den verksamhet som redan bedrevs i energisparkommittén framhöll jag att kommittén var ett lämpligt organ för den samordnade och mer övergripande informationen, och anmälde att jag avsåg att föreslå en utvidgning och förlängning av kommitténs uppdrag.

Sedan riksdagen godkänt regeringens proposition i bl. a. denna del (NU 1975:30, rskr 1975:202) får jag anmäla fråga om tilläggsdirektiv till energisparkommittén.

Riktlinjer för kommitténs fortsatta verksamhet har, som redan har framgått, redovisats i nämnda proposition. Jag vill i detta sammanhang även erinra om vad näringsutskottet har anfört i sitt utlåtande (NU 1975:3 s. 37). Jag vill därutöver framhålla följande.

Kommittén bör med utgångspunkt i erfarenheterna av den sparkampanj som bedrevs vintern 1974/75 samordna och stödja myndigheternas informationsinsatser och vid behov planera och genomföra egna informationsåtgärder under i första hand vintern 1975/76. Det är angeläget att kommittén därvid samråder med berörda myndigheter och branschorganisationer som planerar för liknande verksamheter för att komma fram till lämpligaste arbetsfördelning, behov av gemensamma aktioner m. m. Kommittén bör på förfrågan vara myndigheterna behjälplig i fråga om uppläggning av sparinformation, val av informationsmedium m. m.

Som jag redan har framhållit bör det åligga kommittén att i sparstimulerande syfte sprida information till allmänheten om bl. a. energikonsumtionens utveckling. För att ge avsedd effekt bör sådan information vara relativt aktuell i tiden, vilket i sin tur förutsätter tillgång på aktuella statistiska uppgifter. För vissa delar av energiområdet är emellertid sådana uppgifter f. n. svåra att få.

Statistiska centralbyrån har tidigare denna dag fått i uppdrag att föreslå åtgärder för förbättring av energistatistiken. Centralbyrån skall därvid samråda med bl. a. energisparkommittén. Det blir en viktig uppgift för kommittén att vid sin utvärdering av hittillsvarande verksamhet även definiera de behov som kan föreligga av utvidgad statistik och snabbare rapportering.

Regeringen har den 16 oktober 1975 uppdragit åt kommittén att dels bedöma och redovisa den aktuella utvecklingen i fråga om energikonsumtionen och utvecklingen för kalenderåret 1976, dels undersöka förutsättningarna för införande av en mera regelbunden inspektion av eldningsanläggningar, dels undersöka förutsättningarna för att på vissa områden införa direkta restriktioner eller förbud för vissa slag av energianvändning.

Kommittén har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit nio sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete.

Därutöver har åtta sammanträden hållits med arbetsgrupperna för hushållssektorn, näringslivssektorn och offentliga sektorn. Arbetsgrupperna har vidare haft löpande kontakter och överläggningar med myndigheter, organisationer och experter.

Kommittén har vidare svarat för utåtriktad informationsverksamhet genom annonsering, utomhusreklam, radio och TV-spots samt via utställningar. Vidare har foldrar och broschyrer för hushåll och näringsliv tagits fram.

Kommittén har i maj 1975 avgett en rapport Energisparkommitténs kampanj vintern 1974/75.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1976.

19. STU-kommittén (I 1974:06)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 15 november 1974 för att utreda styrelsens för teknisk utveckling organisation och verksamhetsformer (se Post- och Inrikes tidn. den 23 november 1974):

Ordförande:

Holm, J. Lennart, generaldirektör (fr.o.m. den 18 november 1974)

Sakkunniga:

Almryd, Hans G. B., informationschef (fr.o.m. den 18 november 1974)

Andersson, Sven G., frisörmästare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 18 november 1974)
Göransson, J. Olle, verkmästare, led. av riksdagen (fr.o.m. den 18 november 1974)
Ljung, Lars U., utredningssekreterare (fr.o.m. den 18 november 1974)
Pettersson, Eric B., generaldirektör (fr.o.m. den 18 november 1974)
Pettersson, N. Lennart, fil. kand., led. av riksdagen (fr.o.m. den 18 november 1974)
Petzäll, Ingvar A., direktör (fr.o.m. den 18 november 1974)
Siegbahn, Bo L. G., ambassadör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 18 november 1974)
Sjönell, P. Bengt G., direktör, led. av riksdagen (fr.o.m. den 18 november 1974)
Ström, Turid, avdelningschef, ersättare för led. av riksdagen (fr.o.m. den 18 november 1974)

Experter:
Båveryd, S. J. Lennart, civilingenjör (fr.o.m. den 18 november 1974)
Carlsson, Jan Olof, bergsingenjör (fr.o.m. den 1 november 1975)
Haeffner, Erik A., tekn. lic. (fr.o.m. den 18 november 1974)
Jarness, Dag B. J., direktör (fr.o.m. den 1 januari 1975)
Rasmuson, Anders, professor, rektor (fr.o.m. den 18 november 1974)
Richert, C. Gustaf, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 juni t.o.m. den 31 augusti 1975)
Palmér, S. A. Anders, departementssekreterare (t.o.m. den 31 augusti 1975)
Sidenbladh, Thomas P., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 september 1975)
Tomner, J. Sigvard, generaldirektör (fr.o.m. den 18 november 1974)
Wedell, N. Gunnar, direktör (fr.o.m. den 18 november 1974)
Åberg, C. Anders, civilingenjör (fr.o.m. den 18 november 1974)
Ägren, Lars O. T., direktör (fr.o.m. den 18 november 1974)

Sekreterare:
Brenner, Rune E., byrådirektör (fr.o.m. den 7 januari 1975)

Bitr. sekreterare:
Håkansson, B. Staffan H., byrådirektör (fr.o.m. den 14 januari 1975)

Lokal: Munkbron 17, 111 28 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiven för kommittén, se 1975 års kommittéberättelse I 29.

Kommittén har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit fem sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av kommitténs arbete. Därutöver har tre sammanträden hållits med arbetsgrupper för styrelsens för teknisk

utveckling sektorpolitiska, industripolitiska och forskningspolitiska roll.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1976.

20. Företagsdemokratirådet (I 1975:01)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 6 mars 1975 för att följa företagsdemokratifrågorna inom de statliga aktiebolagen (se Post- och Inrikes tidn. den 12 april 1975):

Ordförande:

Johansson, Rune B., statsråd

Sakkunniga:

Lind, F. Olof, direktör

Nilsson, Gunnar E., ordförande i LO

Seregard, B. Ingvar V., ordförande i PTK

Expert:

Andersson, Alf Å. H., fil. kand.

Sekreterare:

Brodén, E. Bertil, socionom

Lokal: Industridepartementet, Storkyrkobrinken 7, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiv (anförande av statsrådet Johansson till protokoll vid regeringssammanträde den 6 mars 1975):

Delegationen (Fi 1969:64) för försöksverksamhet med fördjupad företagsdemokrati i de statliga aktiebolagen (företagsdemokratidelegationen) tillsattes i november 1968. Delegationens uppgift har i första hand varit att i samarbete med företagsledningen, de anställda och deras fackliga organisationer ta initiativet till och medverka vid genomförande av sådana försök och utvecklingsprojekt som förväntas ge vägledning för en fördjupad företagsdemokrati inom hela det svenska näringslivet. Delegationen har bl. a. medverkat i fem försöksprojekt och publicerat ett antal rapporter, däribland en lägesrapport med vissa principiella ställningstaganden i företagsdemokratifrågan.

Statsföretag AB bildades den 1 januari 1970. I den proposition (prop. 1969:121) som låg till grund för bildandet framhölls bl. a. att vid sidan av de ekonomiska målsättningarna bolagets mål skulle gälla även större arbetstillfredsställelse för de anställda. Det betonades vidare att detta var en fråga som nära hänger samman med spörsmålet om de anställdas medinflytande. I avsikt att stimulera och vägleda denna utveckling utgav Statsföretag hösten 1971 ett ramprogram med riktlinjer för den företagsdemokratiska utvecklingen i statsföretagsgruppens företag.

Vid sin kongress hösten 1971 antog Landsorganisationen i Sverige (LO) en rapport Demokrati i företagen. En kommitté inom Tjänstemännens centralorganisation (TCO) hade dessförinnan i ett antal rapporter framlagt

synpunkter och förslag rörande företagsdemokratifrågan. De stora arbetsmarknadsorganisationernas handlingsprogram bildade därmed nytt underlag för handlandet i fråga om företagsdemokratins utveckling.

År 1970 bildades Statsföretagens förhandlingsorganisation (SFO) av ett antal statliga bolag. Bland SFO:s uppgifter ingår att arbeta för sådana förehållanden i medlemsföretagen att arbetstillfredsställelse och goda arbetsresultat erhålls. SFO:s styrelse har uttalat att insatser för att påskynda den företagsdemokratiska utvecklingsprocessen har hög angelägenhetsgrad i organisationens verksamhet.

År 1973 bildades Utvecklingsrådet för statsägda bolag (URDEM) av SFO och de berörda fackliga organisationerna såsom ett partssammansatt organ med uppgift att verka för bl. a. en påskyndad utveckling inom det företagsdemokratiska området inom den statliga företagssektorn.

Mot bakgrund bl. a. av vad som sålunda hade förekommit föreslog företagsdemokratidelegationen i skrivelse till chefen för industridepartementet den 18 december 1973 att överläggningar skulle tas upp med berörda arbetsmarknadsorganisationer för att under deras gemensamma ledning skapa en permanent organisation för de arbetsuppgifter som delegationen svarat för.

Överläggningar i enlighet med förslaget har senare förts mellan å ena sidan SFO och å den andra LO och Privattjänstemannakartellen (PTK) inom TCO.

Den 22 januari 1975 slöts mellan dem ett avtal angående åtgärder som syftar till ökat inflytande för de anställda inom SFO-området. Parterna åtar sig enligt avtalet att fullfölja redan tidigare bedrivna försöksprojekt samt medverka till nya försök bl. a. inom något tjänstemannadominerat företag. Vidare innefattar avtalet regler för hur projekten skall handläggas, de anställdas rätt att anlita specialister, ekonomisk information och utbildning samt uppföljning och redovisning. Genom avtalet synes syftet att få en mer permanent och partsnära praktisk verksamhet ha uppnåtts på det statliga bolagsområdet.

I och med att partsorganisationerna nu har tagit ansvaret för den fortsatta praktiska verksamheten saknas anledning att bibehålla företagsdemokratidelegationen i dess nuvarande form.

Vid sidan av den fortsatta praktiska verksamheten som partsorganisationerna nu har tagit ansvar för har det uttryckts intresse för ett organ med uppgift att utifrån mera allmänna utgångspunkter följa den företagsdemokratiska utvecklingen inom den statliga företagssektorn.

Jag förordar således att sakkunniga tillkallas med uppgift att under mitt ordförandeskap följa den företagsdemokratiska utvecklingen inom den statliga företagssektorn. Som ett led i arbetet bör de sakkunniga följa även motsvarande privat och kooperativ verksamhet liksom den internationella utvecklingen. I uppdraget bör ingå att sprida information till de statliga företagen om nationella och internationella erfarenheter samt att överväga och lämna förslag till åtgärder som kan bidra till att föra de företagsdemokratiska frågorna framåt inom de statliga företagen.

Rådet har under tiden mars - oktober 1975 hållit ett sammanträde.

Rådet har till sitt sekretariat överlämnat ett antal utredningsuppslag samt uppdragit åt sekreteraren att hålla kontinuerlig kontakt med berörda organisationer.

Rådets arbete beräknas pågå under hela år 1976.

21. Delegationen (I 1975:02) för energiforskning

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 12 juni 1975 för övergripande analys av FoU-insatser på energiområdet och för uppföljning av dem (se Post- och Inrikes tidn. den 5 juli 1975):

Ordförande:
Hagström, Tony G., statssekreterare

Ledamöter:
Anér, Kerstin, fil. dr, led. av riksdagen
Helmerson, Bo I. H., direktör
Nyström, Lennart, sekreterare
Pettersson, N. Lennart, fil. kand., led. av riksdagen
Sjönell, P. Bengt G., direktör, led. av riksdagen
Thorsson, Inga M., statssekreterare, led. av riksdagen
Wångby, Erik, ombudsman

Verkställande ledamot:
Wennerberg, Sigfrid B., överingenjör

Experter:
Appelgren, L. Göran S., kanslidirektör (fr.o.m. den 15 augusti 1975)
Bernard, Carl-Gustaf, professor (fr.o.m. den 1 december 1975)
Bolin, Bert R. J., professor (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Carling, Alf G., docent (fr.o.m. den 1 juli 1975)
Danielsson, Nils Gustaf F., byråchef (fr.o.m. den 15 augusti 1975)
Edin, Karl-Axel, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 september 1975)
Eriksson, Karl-Erik E., professor (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Eriksson, Olof E., professor (fr.o.m. den 15 augusti 1975)
Faugert, Sven J. E., avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Frigren, Suzanne M., departementssekreterare (fr.o.m. den 15 augusti 1975)
Hambraeus, Gunnar A., professor (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Johanson, Bo C., departementssekreterare (fr.o.m. den 20 oktober 1975)
Luthman, Gösta, direktör (fr.o.m. den 15 augusti 1975)
Persson, Göran A., avdelningschef (fr.o.m. den 15 augusti 1975)
Pettersson, Eric B., generaldirektör (fr.o.m. den 15 augusti 1975)
Rasmuson, Anders S. H., professor (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Rey, Lars H., verkställande ledamot (fr.o.m. den 15 augus i 1975)
Schütt, Torgny S. R., laborator (fr.o.m. den 1 december 1975)
Tomner, S. Sigvard, generaldirektör (fr.o.m. den 15 augusti 1975)

Sekreterare:
Josefsson, J. Thomas, civilingenjör (fr.o.m. den 20 oktober 1975)

Bitr. sekreterare:
Johanson, Bo C., departementssekreterare (t.o.m. den 19 oktober 1975)

Lokal: Sveavägen 13-15, 111 57 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiv (anförande av statsrådet Johansson till protokoll vid regeringssammanträde den 12 juni 1975):

I samband med min anmälan av frågor rörande energihushållning m. m. (prop. 1975:30 bil. 1) berörde jag även vissa frågor rörande organisation av forskning och utveckling (FoU) inom energiområdet. Till grund för mina överväganden låg de förslag i ämnet som hade lagts fram i energiprogramkommitténs betänkande (SOU 1974:72) Energiforskning och i departementspromemorian (Ds I 1974:10) Organisation av forskning och utveckling inom energiområdet.

I den nämnda propositionen uttalade jag att jag anslöt mig till förslaget att en delegation för energiforskning inrättas för den övergripande analysen av FoU-insatser på energiområdet och för uppföljning av dem (s. 460 f). Delegationens uppgifter borde i huvudsak vara de som hade angivits i nyssnämnda departementspromemoria. Den borde sålunda bl. a. ta fram underlag för planering av energi-FoU i ett mera långsiktigt perspektiv. Den borde även följa upp, analysera och utvärdera FoU-program. Likaså borde ansvaret för programmet Allmänna energisystemstudier m. m. under huvudprogrammet Energiforskning falla på delegationen. Jag anförde även att delegationen, som avsågs knytas till industridepartementet, borde organiseras som en kommitté och påbörja sin verksamhet den 1 juli 1975.

Riksdagen har sedermera anslutit sig till vad jag sålunda anfört (NU 1975:30, rskr 1975:202). Delegationen bör nu tillsättas.

Delegationen bör ta fram underlag för planering av FoU inom energiområdet i ett långsiktigt perspektiv. Till grund härför bör delegationen fortlöpande följa utvecklingen inom FoU-området och värdera den verksamhet som bedrivs inom och utom landet. Underlaget bör redovisas på sådant sätt att det kan tjäna som underlag för statsmakternas beslut om omfattning och inriktning av FoU-verksamheten på energiområdet sedan det nu beslutade treåriga programmet genomförts.

Som jag framhöll i den tidigare nämnda propositionen bör ansvaret för programmet Allmänna energisystemstudier m. m. under huvudprogrammet Energiforskning vila på delegationen. Jag avser att återkomma till regeringen med förslag till riktlinjer för verksamheten under programmet Allmänna energisystemstudier.

Resultaten av den forskning som genomförs under detta program kommer att utgöra en del av det underlag för den långsiktiga FoU-planeringen som delegationen bör ta fram. Energiprogramkommittén har föreslagit att verksamheten inleds med en tvåårig förstudie. Genom tilläggsdirektiv den 8 november 1974 har kommittén fått i uppdrag att utarbeta ett förslag till plan för en sådan förstudie. Förslaget har redovisats den 10 juni 1975.

Delegationen bör genom fortlöpande samråd med de organ på vilka ansvaret har lagts för enskilda program under huvudprogrammet Energiforskning verka för samordning av den totala FoU-verksamheten inom energiområdet. Därvid bör delegationen även tillse att möjligheterna till nordiskt och övrigt internationellt samarbete, däribland inom det internationella energiorganet (IEA), tas till vara av såväl FoU-beställande som FoU-utförande organ.

Delegationen har under tiden juli - oktober 1975 hållit fyra

sammanträden.

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

22. Utredningen (I 1975:03) om kommunal energiplanering

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 5 juni 1975 för att utarbeta förslag till lag om kommunal energiplanering m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 8 juli 1975):

Ordförande:

Wickbom, Sten G., generaldirektör

Ledamöter:

Blom, S. T. Lennart, borgarråd
Gradin, Rolf U., civilingenjör
Gustafsson, Nils-Eric, småbrukare, led. av riksdagen
Svensson, J. Erik O., kommunalråd
Wååg, Nils Erik, byggnadsingenjör, led. av riksdagen

Experter:

Assarsson, Bo S. G., byrådirektör (fr.o.m. den 3 november 1975)
Danielsson, Nils-Gustaf F., byråchef (fr.o.m. den 3 november 1975)
Hagson, Carl A., direktör (fr.o.m. den 3 november 1975)
Lind, Carl-Eric, byråchef (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Nordström, Bengt, planeringsdirektör (fr.o.m. den 3 november 1975)
Olsson, K. Åke, överingenjör (fr.o.m. den 3 november 1975)

Sekreterare:

Andersson, Ulf L., byrådirektör (fr.o.m. den 13 augusti 1975)

Bitr. sekreterare:

Molin, Olof E. O., departementssekreterare (fr.o.m. den 13 augusti 1975)

Lokal: Statens lantmäteriverk, 801 12 Gävle, tel. växel 026/10 03 40

Direktiv (anförande av statsrådet Johansson till protokoll vid regeringssammanträde den 5 juni 1975):

Vid min anmälan till prop. 1975:30 om energihushållning m. m. (bil. 1 s. 341) redogjorde jag bl. a. för vissa förslag rörande lokal värme- och energiförsörjning. I samband härmed meddelade jag efter samråd med chefen för kommundepartementet att jag avsåg att begära regeringens bemyndigande att tillkalla en särskild utredning för att utarbeta förslag till lag om kommunal energiplanering m. m. Jag återkommer nu till denna fråga.

Den lokala försörjningen med ledningsbunden energi ligger huvudsakligen på kommunerna. De har sedan länge haft hand om all produktion och distribution av stadsgas. Tätorternas eldistribution handhas huvudsakligen av kommunerna. I viss utsträckning producerar kommunerna också elkraft men en väsentlig del av de kommunala elverkens

kraftbehov tillgodoses av icke-kommunala kraftleverantörer.

Under efterkrigstiden har det kommunala engagemanget i tätorternas energiförsörjning vidgats genom utbyggnaden av fjärrvärmenät och därtill knutna anläggningar för hetvattenproduktion. Sådana anläggningar för uppvärmning av byggnader och av varmvatten för hushållsbruk har inom områden med koncentrerad bebyggelse visat sig ha fördelar i flera avseenden framför oljepannor i varje byggnad. Genom att hetvattnet produceras i större anläggningar är det möjligt att till rimliga kostnader förse dem med filter för rökgasrening och vidta andra luftvårdande åtgärder. Vidare kan i dessa anläggningar den tillförda energin omvandlas med väsentligt högre verkningsgrad än i små oljepannor. Viktigt är också att drift och underhåll underlättas i centraliserade anläggningar vilket kan minska luftföroreningar och bränsleåtgång. Det kan nämnas att energiprognosutredningen (I 1972:03) i sitt betänkande (SOU 1974:64) Energi 1985 2000 räknar med att verkningsgraden för fjärrvärme år 1972 var 85 %, för oljepanna i småhus 58 % och för oljepanna i flerfamiljshus 65 %. Fjärrvärmens fördelar har lett till att den utvecklats snabbt i Sverige sedan den första anläggningen togs i bruk 1948. År 1973 var drygt 600 000 lägenheter i 37 olika kommuner anslutna till fjärrvärmenät. Utbyggnaden fortgår med en ökning av den anslutna värmeeffekten om ca 17 % per år.

Om hetvattenproduktionen samlas i tillräckligt stora enheter uppkommer tekniska och ekonomiska förutsättningar för att kombinera den med elkraftalstring i s. k. kraftvärmeverk. Jag har i prop. 1975:30 (bil. 1 s. 361-362) räknat med att år 1985 30 TWh[1] elkraft av totalt 159 TWh behöver produceras i anläggningar baserade på fossila bränslen, främst olja. Av dessa 30 TWh förutsätts kraftvärmeverk svara för 15 TWh, industriella mottrycksanläggningar för 8 TWh och kondenskraftverk för 7 TWh. F. n. finns utbyggda eller beslutade kraftvärmeverk med en kapacitet av 8,5 TWh el/år. Därutöver behöver således den årliga kapaciteten ökas med 6,5 TWh till år 1985. Detta mål för utbyggnaden måste betecknas som mycket ambitiöst. Det är emellertid ytterst angeläget att det kan nås, eftersom det alternativ som närmast kommer i fråga är kondenskraft. Sådan produceras med betydligt sämre verkningsgrad än kraft från kraftvärmeverk.

Frågor om planeringen och samordningen av energiförsörjningen har under senare tid behandlats av flera utredningar. Jag vill härom nämna följande.

Värmeförsörjningen i tätbebyggda områden har behandlats bl. a. av energikommittén i betänkandet (SOU 1970:13) Sveriges energiförsörjning — Energipolitik och organisation. Med hänsyn till att värmeförsörjningen utgör en så avsevärd del av den svenska energibalansen är det enligt kommitténs mening angeläget att se till att den sker på rationellast möjliga sätt. Det är inte bara de olika värmekonsumenternas ekonomi som berörs härav. De konsekvenser som värmeförsörjningen för med sig på beredskaps- och miljövårdsområdena är också en betydelsefull faktor i sammanhanget.

Den samordnade planering på företags- och myndighetsnivå som krävs för en på sikt rationell utbyggnad av värmeförsörjningen saknas enligt kommittén i väsentlig utsträckning f. n. Det kan t. ex. finnas risk för att en från teknisk-ekonomisk synpunkt önskvärd centralisering av värmeproduktion inte kan komma till stånd på grund av att ett antal enskilda fastighetsägare och andra genom individuella beslut har bundit sig för andra

[1] 1 TWh (teravattimme) = 1 miljard kWh (kilowattimme)

lösningar varigenom värmeunderlaget har blivit för svagt. Kommittén pekar på att distribution av fjärrvärme f. n. synes ske på grundval av mycket olika avtals- och regelsystem i olika kommuner och även för skilda slag av bebyggelse inom samma kommun.

Kommittén framhåller att kommunerna har en nyckelroll när det gäller värmeförsörjning för tätortsbebyggelse. Även om de var för sig skulle ha en ändamålsenlig planering på det här berörda området är det enligt kommittén väsentligt att underlag skapas för en central energipolitisk bedömning av den fortsatta utbyggnaden av värmeförsörjningen. Kommittén hänvisar bl. a. till möjligheterna att utnyttja kylvatten från stora kraftproduktionsanläggningar. Med hänsyn till fördelarna från exempelvis miljö- och beredskapssynpunkt bör sådana möjligheter tas till vara så långt det är tekniskt och ekonomiskt försvarbart.

Mot denna bakgrund föreslår energikommittén att kommunerna skall åläggas ansvar för att värmeförsörjningen inom tätbebyggelse sker enligt en av kommunen utarbetad värmeplan. Kommittén anser vidare att koncessionslagstiftningen för energiproduktion och energidistribution bör kompletteras och utvidgas till att omfatta alla anläggningar av väsentlig betydelse för energiförsörjningen.

Svenska kommunförbundet har i skrivelse den 10 april 1972 framhållit att det kommunala engagemanget i uppvärmningsfrågor — det gäller uppvärmning med såväl fjärrvärme som elvärme — är betydande och att det utvecklas i allt snabbare takt. Enligt förbundet möter kommunernas ambitioner att verka för en rationell värmeförsörjning emellertid åtskilliga svårigheter beroende bl. a. på att varken kommunerna eller staten har några speciella rättsliga möjligheter att bestämma formen för uppvärmningen. Förbundet anser det därför angeläget att kommunerna genom ny lagstiftning får ökade möjligheter att lösa uppvärmningsfrågorna på ett mera rationellt sätt.

De frågor som har aktualiserats genom kommunförbundets skrivelse har behandlats av värmeanläggningsutredningen (Ju 1973:06). Den tillkallades år 1973 för att utreda vissa frågor som har samband med valet av uppvärmningsform och som rör förhållandet mellan kommuner och andra värme- och eldistributörer å ena sidan och berörda värmekonsumenter å andra sidan. Arbetet skulle enligt direktiven redovisas i form av förslag till lagstiftning i ämnet. I fråga om behovet av en samordnad planering av värmeförsörjningen anslöt sig direktiven till energikommitténs tidigare nämnda uppfattning.

Utredningen har i augusti 1974 avlämnat betänkandet (SOU 1974:77) Värmeförsörjning enligt värmeplan med förslag till lagstiftning om allmänna värmesystem.

Enligt förslaget kan värmeförsörjning för bostadshus eller annan bebyggelse ordnas genom allmänt värmesystem. Allmänt värmesystem inrättas genom värmeplan, som syftar till en optimal fördelning mellan de skilda kollektiva uppvärmningsformerna elvärme, fjärrvärme och gasvärme inom det område som omfattas av planen. Den som svarar för allmänt värmesystem inom visst område är huvudman för verksamheten. Huvudmannen skall vara skyldig att tillhandahålla energi för behövlig uppvärmning åt envar som är ansluten till värmesystemet. Värmeplan upprättas av kommun och antas av kommunfullmäktige. Planeringen blir frivillig och skall endast omfatta värmeförsörjningen i kommunens tätorter.

Utredningens förslag avser endast den lokala distributionen av energi för uppvärmning. Utredningen understryker emellertid att det finns behov av

planering av den lokala energiförsörjningen i dess helhet. Det ömsesidiga beroendet mellan värmefrågor och andra energifrågor har enligt utredningen blivit starkare och ökat komplexiteten inom energiområdet. Energiförsörjningen måste därför bli föremål för en samlad bedömning i samverkan mellan statliga myndigheter, kommuner och skilda organisationer för producenter, distributörer och konsumenter. För detta krävs enligt utredningen en översiktlig energiplanering. Vad gäller den del av en sådan planering som avser lokal verksamhet anser utredningen att behov föreligger av lagstiftning. En i lag reglerad energiplanering på lokal nivå skulle komma att bilda underlaget för den planering beträffande värmeförsörjningen som utredningen har föreslagit. Grundläggande energipolitiska frågor bör därmed bli avgjorda genom energiplaneringen. Hit hör exempelvis frågor om produktion eller anskaffning på annat sätt av energi.

Utredningens betänkande har remissbehandlats. I yttrandena understryks allmänt behov av energiplanering som grund för värmeplanerna.

Även energiprognosutredningen hävdar i betänkandet Energi 1985 2000 att den lokala energiförsörjningen måste ses i ett sammanhang och att värmeplaner bör ingå i fullständiga energiplaner, dvs. planer som behandlar produktion av alla energislag för alla konsumtionsändamål. En sådan lokal energiplanering får enligt energiprognosutredningen betydelse inte minst som underlag för den långsiktiga prognosverksamheten på energiområdet. Utredningen föreslår därför att samordningen mellan energiplanering på riksnivå och den lokala energiplaneringen utreds, varvid särskilt bör beaktas hur värmeplanerna kan inordnas i den lokala energiplaneringen.

Svenska kommunförbundet anför i remissyttrande över energiprognosutredningens betänkande att utredningens syn på den kommunala planeringen som ett medel att bättre kunna beakta de samhälleliga aspekterna vid valet av uppvärmningsform helt överensstämmer med förbundets uppfattning. Förbundet stöder också utredningens förslag att samordningen mellan energiplanering på riksnivå och lokal energiplanering utreds och att härvid beaktas hur värmeplanerna i framtiden kan inordnas i den lokala energiplaneringen.

För egen del vill jag anföra följande.

Flera av de möjligheter som står till buds för att förbättra utnyttjandet av tillförd energi kräver att energiförsörjningen för ett större område utreds och beslutas i ett sammanhang. Fjärrvärmeanläggningar utgör ett exempel härpå. I sådana anläggningar kan bränslet utnyttjas med betydligt bättre verkningsgrad än i enskilda mindre värmepannor. Fjärrvärmeanläggningar fordrar å andra sidan en stor och koncentrerad avsättning av värmen. Fjärrvärmesystem öppnar vidare möjligheter till kombinerad produktion av elkraft och hetvatten för uppvärmning. I sådana anläggningar alstras inte bara hetvattnet utan också elkraften med god verkningsgrad. Jag vill understryka att vår planering för landets framtida elförsörjning förutsätter en avsevärd utbyggnad av kraftvärmeverk.

Samarbete mellan angränsande kommuner kan i flera fall förbättra förutsättningarna för att utnyttja de möjligheter till en rationell energihushållning som fjärrvärmesystem och kraftvärmeverk erbjuder. Sådant samarbete har också etablerats mellan olika kommuner i Storstockholmsområdet. Samarbete mellan kommuner och industrier i fråga om utnyttjandet av industriell överskottsenergi kan likaledes medföra betydande fördelar för energihushållningen. Samarbete av detta slag

diskuteras bl. a. mellan Norrbottens Järnverk AB, Luleå kommun och statens vattenfallsverk. Jag vill framhålla att en god planering av tätorternas energiförsörjning behövs för att projekt av dessa slag skall kunna komma till stånd i den omfattning som är motiverad från allmänna samhälleliga synpunkter.

Jag vill vidare som ett skäl för lokal energiplanering peka på att planerna kan utgöra underlag för den prognos- och utredningsverksamhet inom energiområdet som bedrivs för hela landet. Genom att övrigt prognosmaterial kompletteras med uppgifter från den lokala energiplaneringen kan kommande anspråk på försörjningen med energi i olika former, investeringsbehov m. m. bedömas säkrare. Genom att prognosernas tillförlitlighet förbättras, ökar möjligheterna att styra utvecklingen i önskvärd riktning.

Enligt min mening talar starka skäl för att en lokal energiplanering omfattande i princip produktion och distribution av alla energislag för alla konsumtionsändamål bör genomföras. En sådan planering bör kunna bli ett betydelsefullt medel för att förbättra hushållningen med energiresurserna.

Kommunerna är som jag tidigare har nämnt redan starkt engagerade i den lokala energiförsörjningen. Utformningen av den lokala energiförsörjningen har vidare påtaglig beröring med annan samhällsplanering, med bostadsförsörjningen, med vatten- och avloppsfrågorna och med andra uppgifter som redan hör till kommunernas ansvarsområde. Bl. a. dessa faktorer talar för att energiplaneringen bör vara en kommunal angelägenhet. Åtskilliga kommuner bedriver också en ambitiös sådan planering.

För att närmare utreda omfattning, inriktning och genomförande av energiplanerna samt för att föreslå behövlig lagstiftning i ämnet bör särskilda sakkunniga tillkallas.

Vid energiplaneringen måste kraven på energi för olika användningsområden och valet mellan olika energiformer bedömas i ett sammanhang för att åstadkomma en god energihushållning. Därvid måste också andra relevanta faktorer som miljöeffekter, försörjningsberedskap och markanspråk beaktas.

I energiplan bör anges bl. a. fördelningen i huvuddrag inom kommunen av olika energiformer och hur energitillförseln skall ordnas vare sig produktion inom kommunen eller leveranser utifrån väljs som lösning. De beräknade behoven av energi i olika former för bl. a. bostäder, industrier, övrigt näringsliv och offentlig verksamhet bör framgå av planen. De sakkunniga bör lägga fram förslag om minimikrav för planernas innehåll i fråga om redovisningen av exempelvis utformningen av distributionsnät och produktionsanläggningar samt energiförbrukning, utbyggnadstidpunkter, kostnader och miljöeffekter. De bör däremot inte sakbehandla frågor om hur planerade utbyggnader skall finansieras eller vem som skall äga och driva dem. I ett inledande skede bör minimikraven på planerna inte ställas högre än som kan anses lämpligt med hänsyn till att verksamheten är ny.

De sakkunniga bör överväga möjligheterna att låta minimikraven för planerna skifta efter exempelvis kommunernas invånarantal och bebyggelsetäthet och vilka kriterier som bör vara vägledande för en sådan differentiering. Vidare bör på samma sätt övervägas önskvärda differentieringar beträffande planernas innehåll mellan olika delar av en kommun. Sådana anpassningar till skilda förutsättningar får dock inte drivas så långt att den avsedda överblicken över och målen för planläggningen äventyras. Allmänt sett bör gälla att kraven på planeringsinsatser hålls inom ramen för kommunernas resurser.

Vid bedömningen av om ett fjärrvärmesystem bör inrättas eller inte måste en jämförelse göras med alternativa uppvärmningsmöjligheter, i första hand elvärme och mindre oljepannor. Likaså måste möjligheterna undersökas att ordna uppvärmningen genom att utnyttja överskottsenergi från närbelägna industrier och att samverka med andra kommuner. Där fjärrvärme väljs kan utbyggnad av kraftvärmeverk komma i fråga. Vad gäller sådana anläggningar bör möjligheterna till samordning inom ramen för landets totala kraftproduktionssystem beaktas. De sakkunniga bör bedöma vilka fordringar som bör ställas på planeringen i dessa avseenden. Detsamma gäller fordringarna på planeringen av den lokala eldistributionen och av tillförseln av högspänd ström. Vidare bör beaktas hur konsumenternas synpunkter skall kunna tillvaratas i planeringen.

Det är väsentligt att planeringen på energiområdet utformas så att gällande riktlinjer för den kommunala planeringen i övrigt kan beaktas. De sakkunniga bör överväga behovet av regler för att tillgodose sådana krav på energiplaneringen. De bör också överväga i vilken takt energiplaneringen bör genomföras och vilket behov som finns av regler om löpande översyn av planerna.

Värmeplan enligt värmeanläggningsutredningens förslag innefattar enbart energidistribution för uppvärmning. Utredningen har emellertid hävdat att lokal energiplanering, om den kommer till stånd, bör bilda underlag för den av utredningen föreslagna värmeplaneringen. De sakkunniga bör eftersträva en lösning som gör det möjligt att inordna ett system för värmeplanering av det slag värmeanläggningsutedningen har föreslagit i den kommunala energiplaneringen i dess helhet.

De grundläggande reglerna för energiplaneringen bör anges i lag. De närmare riktlinjer för planeringen som behövs därutöver bör utfärdas i en form som gör det möjligt att löpande anpassa dem till vunna erfarenheter av verksamheten och till ändrade omständigheter som exempelvis nya tekniska metoder.

Riktlinjerna bör vara utformade så att betydande hänsyn kan tas till skiftande lokala förhållanden vid upprättandet av energiplanerna. Det bör vidare utformas så att de främjar anpassningen av den lokala energiplaneringen till den övergripande energipolitiken. Det bör lämpligen ankomma på statens industriverk att utfärda sådana riktlinjer. De sakkunniga bör efter samråd med industriverket utarbeta konkreta förslag till lämpliga riktlinjer. Därvid bör i erforderlig utsträckning även beaktas verkets behov av uppgifter om de lokala energiplanerna som underlag för arbetet med den centrala prognos- och utredningsverksamheten.

Energiplan bör i regel underkastas någon form av prövning av statlig myndighet. En huvuduppgift därvid bör vara att bedöma om energiplanen i fråga är förenlig med riktlinjerna för den övergripande energipolitiken samt att möjligheterna att samverka med andra kommuner och att utnyttja industriell överskottsenergi beaktats. De sakkunniga bör närmare överväga i vilken utsträckning och i vilka former en sådan prövning bör ske.

Vid prövningen av energiplanerna skall bl. a. miljöaspekter samt sambandet med den fysiska planeringen och kraven på försörjningsberedskap kunna beaktas. De sakkunniga bör emellertid utforma prövningen av energiplanerna så att inte prövning i annan ordning föregrips.

För uppförande av vattenkraftstation och kärnkraftreaktor krävs sedan lång tid tillbaka tillstånd enligt särskilda lagar. Även för att dra fram och begagna elektrisk starkströmsledning behövs koncession av statlig myndighet. Det bör inte ingå i de sakkunnigas uppdrag att pröva den

reglering som sålunda gäller. De sakkunniga bör däremot överväga om — vid sidan av energiplaneringen — krav på koncession bör införas för anläggande och drift av fjärrvärmenät i likhet med vad som gäller för eldistributionen. Även energikommitténs förslag om införande av koncessionsplikt för alla anläggningar av väsentlig betydelse för energiförsörjningen bör prövas av de sakkunniga.

Utredningsarbetet bör bedrivas skyndsamt.

Utredningen har under tiden augusti - oktober 1975 hållit två sammanträden samt haft överläggningar med företrädare för olika myndigheter och organisationer som berörs av utredningens arbete.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

23. SINFDOK-utredningen (I 1975:04)

Tillkallad enligt regeringens bemyndigande den 26 juni 1975 för utredning rörande organisation av verksamheten inom området teknisk och vetenskaplig information och dokumentation (se Post- och Inrikes tidn. den 12 juli 1975):

Sakkunnig:

Pettersson, N. Lennart, fil. kand., led av riksdagen

Experter:

Håkansson, Hans E. V., verkställande ledamot

Lindström, J. Christian, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 15 september 1975)

Martin-Löf, C. Johan E., civilingenjör (fr.o.m. den 1 november 1975)

Sekreterare:

Bagge, Peter, konsult (fr.o.m. den 1 augusti 1975)

Bitr. sekreterare:

Berg, Nils G., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1975)

Lokal: Munkbron 11, 3 tr., 111 28 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiv (anförande av t.f. chefen för industridepartementet statsrådet Norling till protokoll vid regeringssammanträde den 26 juni 1975):

Statens råd för vetenskaplig information och dokumentation (SINFDOK) inrättades den 1 juli 1968 som ett självständigt organ administrativt knutet till styrelsen för teknisk utveckling (STU), som samtidigt inrättades (prop. 1968:68, SU 1968:131, rskr 1968:304). SINFDOK är ett centralt organ för vetenskaplig och teknisk information och dokumentation och har till uppgift bl. a. att samordna resurserna inom området för vetenskaplig och teknisk information och dokumentation, ta initiativ och främja forsknings- och utvecklingsarbete, svara för den långsiktiga planeringen samt fungera som nationellt och internationellt

kontaktcentrum. De operativa funktionerna, dvs. driften av informations- och dokumentationssystem, handhas av vederbörande fackorgan.

SINFDOK har sedan starten bedrivit en verksamhet med betydande bredd. Omslutningen, som hela tiden ökat, uppgick budgetåret 1974/75 till ca 5,7 milj. kr. Verksamheten finansieras över anslaget Styrelsen för teknisk utveckling: Teknisk forskning och utveckling. Programmässigt ingår SINFDOK:s verksamhet i STU:s delprogram Inforamtions- och dokumentationsverksamhet tillsammans med STU:s egen motsvarande verksamhet. SINFDOK:s personaladministration och medelsförvaltning sköts av STU.

I sin anslagsframställning för budgetåret 1975/76 lade SINFDOK fram en femårsplan för sin verksamhet. Som övergripande mål för verksamheten angavs därvid att SINFDOK skulle bidraga till ett effektivt utnyttjande av den samlade kunskapen inom vetenskap och teknik. SINFDOK har hittills främst satsat på utveckling av effektivare system för lagring och sökning av datorbaserad information. Tyngpunkten för det utvecklingsarbete som stöds av SINFDOK väntas nu komma att förskjutas till system med decentraliserade datorterminaler och kommunikation via telefonnätet mellan dessa och de centrala datorer i vilka informationen har lagrats.

En betydande andel av SINFDOK:s utgifter avser operativ verksamhet vid inforamtionscentraler, främst vid tekniska högskolans i Stockholm bibliotek och karolinska institutets biomedicinska dokumentationscental. Denna verksamhet finansieras till en del med användaravgifter. SINFDOK har i de två senaste årens anslagsframställningar framhållit att utgifterna för informationscentralerna innebär en minskad handlingsfrihet för SINFDOK och en snedbelastning i budgeten till förfång för det mera renodlade utvecklingsstödet.

Institutionella förändringar har ägt rum eller planeras inom områden av väsentlig betydelse för SINFDOK:s verksamhet. Statens industriverk har inrättats som sammanhållande organ för mot industrin inriktade statliga stöd- och serviceåtgärder. Den översyn av STU, forskningsråden och de vetenskapliga bibliotekens organisation m. m. som har genomförts eller genomförs av skilda utredningar kan komma att påverka SINFDOK:s verksamhet. Detta påkallar en översyn av förutsättningarna för SINFDOK:s insatser och roll utöver den anpassning SINFDOK självt har gjort och kan komma att göra.

Den verksamhetsform som valdes för SINFDOK vid starten år 1968 hade provisorisk karaktär och det förutsattes att en utvärdering skulle ske efter någon tid. Det bör nu efter sju års verksamhet vara möjligt att göra en samlad bedömning av uppnådda resultat. Inriktning, ambitionsgrad och omfattning hos den nu planerade verksamheten ökar behovet av en sådan prövning.

Jag vill vidare peka på den tekniska utveckling som har ägt rum inom dataområdet. Tekniken att hantera datorbaserad information har utvecklats mycket snabbt under SINFDOK:s verksamhetstid. Vissa av de organ som har behov av att utnyttja sådan teknik för sin informations- och dokumentationsverksamhet har i dag bättre möjligheter att själva bedöma olika tekniska lösningar än då SINFDOK inrättades. Detta förhållande kan påverka förutsättningarna och motiven för SINFDOK:s insatser.

Som jag har nämnt redan i prop. 1975:1 (bil. 15 s. 143) anser jag att frågan om SINFDOK:s uppgifter och verksamhet bör utredas. Jag förordar att en sakkunnig tillkallas med uppgift att klarlägga vilka förutsättningar som föreligger för SINFDOK:s verksamhet och vilka verksamhetsformer som i

dagens läge är ändamålsenliga inom området teknisk och vetenskaplig information och dokumentation. I anslutning härtill vill jag anföra följande.

För ett industriland som Sverige, som svarar för endast en liten del av världens totala forsknings- och utvecklingsarbete, har utnyttjandet av tillgänglig kunskap särskild betydelse. En hög ambitionsnivå är därför önskvärd vad gäller utvecklingen av de speciella metoder och system som hänför sig till den vetenskapliga och tekniska inforamtionsbehandlingen.

Det avgörande skälet för att ha ett särskilt organ för teknisk och vetenskaplig information och dokumentation är att organet i fråga utför uppgifter som inte annars skulle bli utförda. Den sakkunnige bör undersöka om STU, forskningsråden, statskontoret, försvarets forskningsanstalt, de vetenskapliga biblioteken och industriverket i utövandet av sina normala funktioner kan täcka delar av SINFDOK:s nuvarande insatsområde. Den sakkunnige bör på grundval av en analys av mål, medel och rollfördelning för dessa organ inom det aktuella området identifiera eventuellt återstående behov av insatser för att stödja utvecklingen inom området teknisk och vetenskaplig information och dokumentation.

Då det gäller mot industrin inriktad informations- och dokumentationsverksamhet bör den sakkunnige kunna anlita industriverket för en delutredning som kan ligga till grund för den sakkunniges vidare analys. Härvid bör beaktas även de problem som gäller utnyttjandet av patent- och registreringsverkets tekniska information. Delutredningen bör syfta till att bestämma dels lämplig utformning av och ambitionsgrad för insatserna, dels i vilken utsträckning industriverket kan genomföra insatserna i fråga. Motsvarande gäller STU i fråga om stöd till teknisk utveckling och forskning och statskontoret då det gäller system- och datasamordningsfrågor i anslutning till datorbaserade informations- och dokumentationssystem.

De verksamheter som SINFDOK finansierar vid informationscentralerna vid tekniska högskolans i Stockholm bibliotek och karolinska institutets biomedicinska dokumentationscentral har i dag nått en sådan mognad att de kan ses som ett normalt inslag i berörda läroanstalters verksamhet. De bör därför kunna finansieras och administreras i enlighet därmed. Chefen för utbildningsdepartementet har den 29 maj 1975 fått bemyndigande att tillkalla en utredning med uppdrag bl. a. att utarbeta förslag om ett centralt organ för vissa gemensamma biblioteksfunktioner (jfr prop. 1975:9 s. 545). Den sakkunnige bör i samråd med denna utredning överväga hur den operativa verksamheten vid tekniska högskolans bibliotek och biomedicinska dokumentationscentralen bör inordnas i organisationen för den vetenskapliga biblioteksverksamheten i övrigt.

Den sakkunnige bör särskilt beakta de krav det internationella samarbetet inom området ställer och SINFDOK:s nuvarande funktioner då det gäller informations- och dokumentationsarbetet inom olika internationella organisationer och i Norden.

Tekniska nomenklaturcentralen får i dag statliga bidrag genom SINFDOK. Den sakkunnige bör i utredningsarbetet innefatta frågan om planering, samordning och finansiering av verksamhet inom området vetenskaplig och teknisk nomenklatur och terminologi.

Om den sakkunnige finner övervägande skäl tala för att det även i framtiden behövs ett särskilt organ för statliga insatser inom området teknisk och vetenskaplig information och dokumentation, bör en översyn göras av SINFDOK:s uppgifter, verksamhetsformer, organisation och

finansiering. Finner den sakkunnige däremot att tillräckliga skäl saknas för att ha ett särskilt organ bör förslag utarbetas till hur SINFDOK:s samtliga nuvarande uppgifter skall fördelas på befintliga eller nya organ. Samråd bör i båda fallen ske med STU-utredningen (I 1974:06), forskningsrådsutredningen (U 1974:02) och forskningsavgiftskommittén (I 1974:01) samt med den tidigare nämnda utredningen om ett centralt biblioteksorgan.

Den sakkunnige bör vara oförhindrad att ta upp de övriga frågor som kan aktualiseras i samband med utredningsarbetet.

Om den sakkunnige finner det lämpligt bör utredningsarbetet kunna bedrivas etappvis på så sätt att de två nämnda alternativen i organisationsfrågan redovisas i en promemoria. Denna bör kunna remissbehandlas varefter den sakkunnige kan utarbeta sitt förslag.

Utredningen har under tiden juli - oktober 1975 hållit fyra sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

24. Utredningen (I 1975:05) om verksamheten vid AB Atomenergi (Studsviksutredningen)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 18 september 1975 för utredning om verksamheten vid AB Atomenergi (se Post- och Inrikes tidn. den 4 oktober 1975):

Ordförande:

Lemne, Mats H., landshövding (fr.o.m. den 1 november 1975)

Ledamöter:

Hambraeus, Gunnar A., professor (fr.o.m. den 1 november 1975)

Landqvist, Nils D., direktör (fr.o.m. den 1 november 1975)

Experter:

Aler, Bo A. A., direktör (fr.o.m. den 1 november 1975)

Lübeck, S. A. Lennart, civilingenjör (fr.o.m. den 1 november 1975)

Rey, Lars H., civilingenjör (fr.o.m. den 1 november 1975)

Rundquist, Gerhard I. A., departementsråd (fr.o.m. den 1 november 1975)

Svansson, Lennart A., civilingenjör (fr.o.m. den 1 november 1975)

Bitr. sekreterare:

Johanson, Bo C., departementssekreterare (fr.o.m. den 1 november 1975)

Lokal: Munkbron 11, 3 tr., 111 28 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiv (anförande av statsrådet Johansson till protokoll vid regeringssammanträde den 18 september 1975):

AB Atomenergi bildades år 1947 med huvudsaklig uppgift att handha det målbundna forsknings- och utvecklingsarbetet på kärnenergiområdet och i anslutning därtill driva industriell och kommersiell rörelse (prop. 1947:313, SU 1947:217, rskr 1947:403). Av aktiekapitalet på 3,5 milj. kr tecknade staten fyra sjundedelar medan återstoden tecknades av 24 enskilda och kommunala företag.

År 1956 höjdes aktiekapitalet till 14 milj. kr med bibehållande av relationen mellan andelarna hos staten och de enskilda aktieägarna (prop. 1956:99, SU 1956:75, rskr 1956:199). Dessa senare utökades till ca 70 genom att ett antal kommuner, försäkringsbolag m. fl. ingick som intressenter. Samtidigt ökades statsanslaget till bolaget.

Samma år fastställde statsmakterna vissa riktlinjer för utvecklingsarbetet på kärnenergiområdet (prop. 1956:176, 3 LU 1956:33, rskr 1956:394). Riktlinjerna förutsatte att kärnenergiverksamheten t. v. skulle komma att finansieras huvudsakligen av staten. AB Atomenergi borde få ett avgörande inflytande på utvecklingsarbetet, bl. a. i fråga om konstruktion av reaktorer. Framställning av kärnbränsle och bränsleelement borde t. v. förbehållas bolaget. Riktlinjerna har vid flera tillfällen modifierats i samband med riksdagens prövning av anslag till bolaget.

Under perioden 1957-1964 uppfördes forskningsstationen i Studsvik, innefattande bl. a. materialprovningsreaktorn R 2. Investeringarna uppgick totalt till ca 250 milj. kr. En central kontorsanläggning och en bränsleelementfarbrik uppfördes på Liljeholmen i Stockholm. AB Atomenergi engagerade sig också i de tre stora projekten kraftvärmeverket i Ägesta, uranverket i Ranstad och kraftstationen i Marviken. Bolagets personalstyrka ökade snabbt i samband med den omfattande anläggningsverksamheten under denna period. Sitt största antal anställda — 1 600 — hade bolaget år 1963.

Det industriella utvecklingsarbetet som enskilda företag bedrev på kärnenergiområdet gjorde det efterhand önskvärt att finna en ny form för samarbetet mellan staten och industrin. Bl. a. mot denna bakgrund träffades år 1968 mellan staten och Allmänna Svenska Elektriska Aktiebolaget (ASEA) ett konsortialavtal om samarbete mellan staten och ASEA på kärnkraftområdet i ett nytt bolag, AB Asea-Atom (prop. 1968:169, SU 1968:199, rskr 1968:408). Avtalet gäller t. o. m. utgången av år 1979.

Asea-Atom började sin verksamhet den 1 januari 1969. Verksamheten omfattar utveckling, konstruktion och marknadsföring av kärnreaktoranläggningar baserade på termiska reaktorer och komponenter till dessa samt reaktorbränsle. Till Asea-Atom överfördes dels huvudparten av personalen vid ASEA:s kärnkraftverksamhet, dels AB Atomenergis personal vid bränsleelementfarbriken i Stockholm. Även viss utrustning, patent- och licensrättigheter samt ASEA:s och Atomenergis inneliggande order på reaktor- och bränsleområdet — exkl. Marvikenanläggningen — överfördes till det nya bolaget.

Det nämnda avtalet innehåller ett åtagande från statens sida att även i fortsättningen verka för att de forsknings- och utvecklingsresurser hos Atomenergi som inte omfattas av avtalet skall kunna stödja svensk industris kommersiella verksamhet på kärnenergiområdet.

Jämsides med konsortialavtalet träffades även ett avtal mellan staten och AB Atomenergi. I detta avtal slås fast att AB Atomenergi — sedan bränsleelementfabriken och vissa projekteringsresurser har förts över till Asea-Atom — fortfarande skall bedriva såväl visst reaktor- och bärnsletekniskt utvecklingsarbete som mera långsiktig forskning,

huvudsaklingen i Studsvik. Resurserna där skall stå till förfogande både för Asea-Atom och för andra företag. Beträffande uppdrag från svensk industri anges som en förutsättning att tidigare tillämpade debiteringsgrunder alltjämt skall gälla och att eventuella brister i kostnadstäckningen skall uppvägas genom statsanslag.

År 1969 övergick samtliga aktier i AB Atomenergi i statens ägo (jfr. prop. 1969:101, SU 1969:99, rskr 1969:245). Året därpå antog riksdagen särskilda riktlinjer för bolagets kärnenergiverksamhet under femårsperioden 1970/71 — 1974/75 (prop. 1970:1 bil. 15, SU 1970:13, rskr 1970:13). Bolaget skulle enligt riktlinjerna utgå från en anslagsram under hela perioden på 290 milj. kr. inräknat kostnadsökningar och med en fördelning som innebar en fortlöpande minskning av det årliga statsanslaget. Bolaget skulle vidare ge prioritet åt sådant forsknings- och utvecklingsarbete som är av betydelse för genomförandet av det svenska utbyggnadsprogrammet för känrkraft under 1970-talet.

Under år 1970 fattades också beslut om nedläggning av tungvattenprojektet Marviken (prop. 1970:194, SU 1970:220, rskr 1970:435). Bolagets arbeten till stöd åt den kommersiella utvecklingen av lättvattenreaktorer, som redan år 1965 reglerades i avtal mellan bolaget och ASEA, har därefter alltmer kommit att dominera verksamheten.

Utöver den nämnda anslagsramen på 290 milj. kr. har AB Atomenergi tillförts medel bl. a. från delegationen för forskning rörande kärnkraftens säkerhets- och miljöfrågor och från ett anslag för särskilda säkerhetsarbetetn på kärnenergiområdet budgetåren 1973/74 och 1974/75. Vidare har bolaget mottagit anslag från styrelsen för teknisk utveckling bl. a. för materialteknisk forskning och för utvecklingsarbete rörande urananrikning. På uppdrag av industri- och kraftföretag bedriver bolaget arbeten inom värme-, material- och miljöteknik för konventionella energiproduktionsmetoder.

I prop. 1972:57 angående Sveriges försörjning med kärnbränsle angavs att AB Atomenergi även fortsättningsvis borde ha huvudansvaret för den statliga verksamhet som syftar till att främja den tekniska och industriella utvecklingen inom den svenska kärnbränsleindustrin. De utvecklingsinsatser som bolaget under senare år har bedrivit i samarbete med statens vattenfallsverk och Luossavaara-Kiirunavaara AB (LKAB) rörande utvinnig av uran i Ranstad har emellertid nu nått en mera industriell karaktär, och ansvaret för detta projekt har därvid övergått på LKAB.

AB Atomenergi hade år 1974 en omsättning av ca 130 milj. kr. varav cirka hälften utgjordes av anslag och uppdrag från staten och hälften av intäkter av uppdrag från svensk industri och andra inhemska och utländska kunder. Bolaget har för närvarande drygt 1 000 anställda. Verksamheten har koncentrerats till Studsvik och Ranstad. Till Studsvik har i huvudsak samlats de svenska resurserna för hantering av radioaktiva material inklusive plutonium och olika former av avfall i fast och flytande form.

Av min redovisning framgår att AB Atomenergis roll i den svenska forsknings- och utvecklingsorganisationen har undergått väsentliga förändringar. Även den miljö i vilken bolaget verkar har förändrats. Den svenska kärnkraftindustrin har sålunda kommit in i ett skede av kommersiell exploatering och den tekniska utvecklingen sker i lugnare takt än tidigare. Flera statliga organ har inrättats eller fått ändrade uppgifter inom områden som berör bolagets verksamhet. Exempel på sådana organ är statens kärnkraftinspektion, statens strålskyddsinstitut, statens naturvårdsverk och statens industriverk.

Också de senaste årens utveckling på det energipolitiska området har ändrat förutsättningarna för Atomenergis verksamhet. På kärnenergiområdet har en rad olika säkerhetsfrågor kommit att sättas i förgrunden. De kraftiga prishöjningarna på energi och de nyligen fastslagna riktlinjerna för den svenska energipolitiken har medfört behov av nya forsknings- och utvecklingsinsatser inom energiområdet i stort. Denna utveckling kommer till starkt uttryck i det treåriga program för energiforskning som riksdagen nyligen fattat beslut om (prop. 1975:30 bil. 1, NU 1975:30, rksr 1975:202) och som innebär bl. a. att en nämnd för energiproduktionsforskning har inrättats.

Vissa delar av Atomenergis verksamhet kommer genom energiforskningsprogrammet att få en ändrad inriktning. De säkerhetstekniska arbetena på kärnkraftområdet ökar kraftigt i omfattning, medan det allmänt inriktade utvecklingsarbetet på reaktorområdet, bl. a. för framtida reaktorsystem, minskar. Den del av bolagets verksamhet som avser stöd till svensk kärnkraftindustri kommer huvudsakligen att bedrivas inom ramen för samarbetsavtal med Asea-Atom och kraftindustrin. Omfattningen av detta arbete kan bedömas endast för de närmaste åren medan den långsiktiga planeringen i viss mån försvåras av den osäkerhet som råder om kärnkraftens framtida utbyggnad i Sverige. Vidare utlöper år 1979 det tidigare nämnda konsortialavtalet mellan staten och ASEA som i stor utsträckning påverkar AB Atomenergis verksamhet.

Bolaget har i skrivelse den 18 juni 1975 till regeringen anmält att en otillfredsställande intäkts- och kostnadsutveckling har givit upphov till underskott i den löpande verksamheten under den räkenskapsperiod som slutade den 30 juni 1975. Ett underskott förutses även för innevarande räkenskapsår. AB Atomenergi har i tidigare skrivelse den 30 augusti 1974 till regeringen tagit upp frågan om bolagets ekonomiska mål, beräkning av kapitalkostnader, aktiekapitalet storlek m. m.

Mot den angivna bakgrunden bör — som jag har förutskickat redan i prop. 1975:30 (bil. 1 s. 486) — frågan om AB Atomenergis framtida verksamhet utredas. Jag föreslår att sakkunniga tillkallas härför. Enligt vad jag har inhämtat är bolaget berett att lämna det biträde som behövs för genomförande av utredningen.

En huvuduppgift för de sakkunniga bör vara att göra en bedömning av den sannolika och möjliga efterfrågan på bolagets tjänster främst fr. o. m. verksamhetsåret 1978/79. De sakkunnigas bedömning bör grundas på alternativa antaganden om den framtida kränkraftutbyggnaden i Sverige. Det är enligt min mening sannolikt att den samlade efterfrågan på AB Atomenergis tjänster på kärnenergiområdet väsentligt kommer att förändras redan under de närmaste åren, oavsett vilken utbyggnad av svensk kärnkraft som beslutas. Frågan om anpassning av resurserna till efterfrågans volym och inriktning på lång sikt blir härmed av stor vikt. De sakkunniga bör undersöka även vilka åtgärder som kan vidtas för att öka flexibiliteten i detta avseende.

AB Atomenergis personal och utrustning vid forskningsstationen i Studsvik är landet största samlade resurs på energiforskningsområdet och bör kunna utnyttjas för väsentliga insatser på en lång rad verksamhetsområden och härigenom spela en viktig roll vid genomförandet av energipolitiken i dess olika avsnitt. De sakkunniga bör därför söka bedöma i vilken omfattning personal och andra resurser i Studsvik kan utnyttjas för verksamhet utanför det nuvarande kärnenergiområdet, företrädesvis för annan energiteknisk forskning och utveckling. En viss

sådan omorientering har som jag tidigare har nämnt redan påbörjats. Nya aktiviteters lönsamhet bör noga studeras, varvid hänsyn bör tas också till den eventuella extra kostnadsbelastning som lokaliseringen till Studsvik kan innebära. De sakkunniga bör överväga även på vad sätt en förändring av verksamhetsområdet påverkas av livlängden hos de tunga basresurserna i Studsvik.

Mot bakgrund av den bedömda efterfrågeutvecklingen bör de sakkunniga kartlägga bolagets resurser och överväga hur dessa bör förändras för att efterfrågan på tjänster skall kunna mötas på ett tillfredsställande sätt. De sakkunniga bör i detta sammanhnag även undersöka hur kapitalkostnaderna bör beräknas och formerna för debitering av dessa kostnader på olika uppdragsgivare.

Mot bakgrund av överväganden rörande den framtida verksamhetens inriktning och omfattning bör de sakkunniga pröva under vilken form den bör bedrivas och överväga om ändringar i den nuvarande verksamhetsformen är motiverade. De sakkunniga bör härvid undersöka bl. a. förutsättningarna inom delar av verksamheten för samarbete eller samgående mellan staten och företag eller andra organisationer med intresse för den typ av arbeten som kan utföras i Studsvik.

Även om vissa ändringar i verksamhetsformen skulle befinnas vara motiverade får man räkna med att staten kommer att spela en dominerande roll som ägare och som beställare av tjänster. De sakkunniga bör se över förhållandet till staten, bl. a. mot bakgrund av statsmakternas beslut att inrätta en delegation för energiforskning och en nämnd för energiproduktionsforskning den 1 juli 1975. Översynen bör avse statens roll dels som beställare av tjänster, dels som ägare. Förändringar beträffande beställarrollen kan avse exempelvis programstrukturen för statsanslaget och en ökad användning av offerter och beställningar. Behandlingen av ägarrollen bör utmynna i förslag om bl. a. finansieringsformer för investering m. m. och kapitalförsörjningsvillkor i övrigt.

De sakkunniga bör vara oförhindrade att ta upp övriga frågor som kan aktualiseras i samband med utredningsarbetet. De sakkunniga bör om de finner det lämpligt kunna redovisa resultatet av sitt arbete etappvis. En samlad slutredovisning bör lämna senast den 1 juli 1977.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

25. Utredningen (I 1975:06) om inrättande av ett organ för havsresursfrågor

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 25 september 1975 för utredning om inrättande av ett organ för havsresursfrågor (se Post- och Inrikes tidn. den 30 oktober 1975):

Ordförande:

Edenman, Ragnar H. L., landshövding (fr.o.m. den 11 november 1975)

Sakkunniga:

Engqvist, Lars F., förbundsordförande (fr.o.m. den 11 november 1975)

Johansson, Tyra A. S., fru, led. av riksdagen (fr.o.m. den 11 november 1975)

Torwald, G. A. Rune, personalchef, led. av riksdagen (fr.o.m. den 11 november 1975)

Åberg, Ch. Georg, fiskeriombudsman, led. av riksdagen (fr.o.m. den 11 november 1975)

Lokal: Fredsgatan 2, 111 52 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiv (anförande av statsrådet Johansson till protokoll vid regeringssammanträde den 25 september 1975):

I havsresursutredningens betänkande (SOU 1972:43) Utnyttjande och skydd av havet föreslogs bl. a. att en särskild delegation för havsresursfrågor skulle inrättas.

Vid min anmälan av denna fråga i 1974 års statsverksproposition anförde jag att jag inte var beredd att biträda utredningens förslag i den nämnda delen (prop. 1974:1 bil. 15 s. 94).

I riksdagen väcktes motioner (1974:842 och 1974:858) med yrkanden som syftade till att en delegation för havsresurser skulle inrättas enligt det förslag som havsresursutredningen hade lagt fram.

Näringsutskottet anförde (NU 1974:32) att den samordning av skilda verksamheter rörande havsfrågor som hade påbörjats enligt utskottets mening var värdefull. Utskottet delade motionärernas uppfattning om behovet av ett i fastare former bedrivet samarbete inom området. För en sådan samordning torde enligt utskottet den av havsresursutredningen föreslagna delegationen vara en ändamålsenlig form. Utskottet förutsatte därför att denna fråga skulle komma att prövas av Kungl. Maj:t och förslag föreläggas nästa års riksdag. Utskottet hemställde att riksdagen som sin mening skulle ge Kungl. Maj:t till känna vad utskottet hade anfört om tillsättande av en delegation för havsresurser.

Riksdagen biföll utskottets hemställan (rskr 1974:224).

Frågan om samordning av skilda verksamheter som berör havet togs också upp i 1975 års budgetproposition. Jag erinrade därvid (prop. 1975:1 bil. 15 s. 98) om att havsresursutredningens betänkande hade varit föremål för ett omfattande remissförfarande och uttalade att remissinstanserna har tillfört diskussionen en rad värdefulla synpunkter, men att några entydiga slutsatser som grundas på en klar remissopinion knappast kan dras. Min uppfattning var att det inte fanns förutsättningar att inrätta ett organ med uppgift att samordna alla de aktiviteter som är eller kommer att vara knutna till havet. En avgränsningsbar del ansåg jag emellertid vara den tekniska forskningen och utvecklingen med anknytning till havsområdena och deras naturresurser, inbegripet mineraliska ämnen på och under havsbottnen. Behovet av samordning och ökat informationsutbyte på detta område ansåg jag vara stort, varför jag förordade att ett särskilt organ, en delegation för havsteknisk forskning och utveckling, skulle inrättas. Delegationen avsågs inte ha några verkställande uppgifter utan endast fungera som ett samordningsorgan. Delegationen skulle vidare svara för utbyte av information mellan myndigheter och näringsliv och ta initiativ till eller verka för projekt av samordningskaraktär.

I motionen 1975:1649 hemställdes att i stället en delegation med uppgift att samordna arbetet med utnyttjande och skydd av havsområden skulle inrättas.

Näringsutskottet uttalade (NU 1975:15) kritik mot förslaget om inrättande av en delegation för havsteknisk forskning och utveckling. Den

tilltänkta snäva avgränsningen av detta organs uppgifter syntes enligt utskottet olämplig. Utskottet vidhöll sin tidigare uppfattning att det behövdes ett i fastare former bedrivet samarbete mellan skilda verksamheter rörande havsfrågor. Utskottet fann att en förnyad prövning borde göras av frågan om vilka verksamheter avseende havsresurserna — i första hand då forsknings- och utvecklingsarbete — som borde tillhöra det planerade samordningsorganets ansvarsområde. Utskottet hemställde att riksdagen med anledning av regeringens förslag och motionen 1975:1649 som sin mening skulle ge regeringen till känna vad utskottet hade anfört om inrättandet av ett organ för havsresursfrågor.

Riksdagen biföll utskottets hemställan (rskr 1975:99).

Frågan om inrättande av ett organ för havsresursfrågor är invecklad och kräver ytterligare utredning. Uppgiften bör uppdras åt särskilda sakkunniga.

Till ledning för utredningsarbetet vill jag anföra följande.

Havsresursutredningens betänkande innehåller en relativt utförlig genomgång av alla de frågor som har med havets utnyttjande att göra och som är av intresse för svensk del. Även remissbehandlingen har gett åtskilliga värdefulla synpunkter. Också i övrigt finns ett omfattande utredningsmaterial med anknytning till det aktuella ämnesområdet.

I detta sammanhang bör nämnas vissa pågående eller nyligen slutförda undersökningar med anknytning till havsresursfrågor. Sålunda uppdrog Kungl. Maj:t den 5 april 1974 dels åt styrelsen för teknisk utveckling (STU) att utreda behovet av och formerna för havstekniska forsknings- och utvecklingsinsatser, dels åt statens industriverk (SIND) att utreda vissa frågor rörande utvinning av sand och grus, särskilt från havsområden. Resultatet av förstnämnda utredningsuppdrag har redovisats i STU:s anslagsframställning för budgetåret 1976/77, medan SINDS:s utredningsarbete pågår.

Vidare avgav miljöforskningsutredningen i november 1974 betänkandet (Ds Jo 1974:8) Samordnad miljöforskning. Utredningen föreslår inrättandet av en delegation för samordning av miljövårdsforskningen, bl. a. den forskning som gäller havens naturmiljö. Frågan bereds f. n. inom jordbruksdepartementet.

Forskningsrådsutredningen (U 1972:02) har till uppgift bl. a. att se över forskningsrådsorganisationen inom utbildningsdepartementets område. Översynen omfattar bl. a. dessa forskningsråds befogenheter och ställning i relation till andra forskningsråd samt myndigheter och organ som har att planera, stödja eller bedriva forskning. Utredningen har i april 1975 avgivit delbetänkandet (SOU 1975:26) Forskningsråd, vilket f. n. remissbehandlas. Utredningen har genom tilläggsdirektiv den 7 juni 1974 och den 10 april 1975 fått i uppdrag att bl. a. pröva vissa frågor rörande långsiktig forskningsplanering, framtidsstudier och information i forskningsfrågor m. m.

STU-utredningen (I 1974:06) skall bl. a. studera hur samordningen mellan STU och andra statliga och enskilda organ bör ske. Utredningen skall vidare lämna principförslag till programstruktur, arbetsformer och organisation för STU. Eftersom STU f. n. stöder havstekniska projekt torde verksamheten vid ett organ för havsresursfrågor komma att påverka STU:s verksamhet.

Det till regeringen knutna sekretariatet för framtidsstudier (Ju 1973:05) arbetar med ett särskilt projekt som behandlar råvaror och naturresurser. Vidare har jag den 27 maj 1975 tillkallat en till näringspolitiska rådet knuten

arbetsgrupp för råvarufrågor, vilken skall vara ett forum för diskussion och ömsesidigt informationsutbyte mellan regeringen, näringslivet och de anställdas organisationer. Det bör också nämnas att inom den fysiska riksplaneringen f. n. förbereds ett program för studier av sådana havsmiljöfrågor som kan föranleda konflikter mellan olika intressen.

De sakkunniga bör pröva vilka konkreta arbetsuppgifter som kan åläggas ett organ för havsresurser. I samband härmed bör de sakkunniga överväga om vissa arbetsuppgifter, som f. n. fullgörs av existerande myndigheter, bör övertas av detta organ och vilka effektivitets- och kostnadsbesparingar som härigenom kan uppnås. Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt forsknings- och utvecklingsarbete med anknytning till havet. Sådant arbete bedrivs inom en lång rad sinsemellan åtskilda verksamhetsområden — miljövård, fiske, mineralförsörjning, fritid etc. Som en allmän utgångspunkt bör därför gälla att ett eventuellt nytt organ bör få sådana arbetsuppgifter att det kan antas tillföra statsmakterna ett förbättrat underlag för prioritering mellan olika insatser på dessa områden.

Övervägandena bör innefatta ett förslag till lämplig organisation av ett eventuellt nytt organ med detaljerat angivande av hur organets uppgifter bör avgränsas gentemot existerande organ på området.

De sakkunniga bör utnyttja det utredningsarbete som har utförts eller är under utarbetande med beaktande av de ställningstaganden som kan komma att föranledas härav, samt samråda med forskningsrådsutredningen, STU-utredningen, sekretariatet för framtidsstudier och den till näringspolitiska rådet knutna arbetsgruppen för råvarufrågor.

De sakkunnigas uppdrag bör vara slutfört senast den 1 juli 1977.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

26. Utredningen (I 1975:07) om vissa frågor rörande byggnadsmaterialindustrin

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 9 oktober och den 13 november 1975 för utredning om vissa frågor rörande byggnadsmaterialindustrin (se Post- och Inrikes tidn. den 30 oktober 1975):

Ordförande:

Cederwall, Gustav F. E., landshövding (fr.o.m. den 13 november 1975)

Sakkunniga:

Ehrner, Bo, direktör (fr.o.m. den 13 november 1975)

Gadd, P. E. Arne, fil. lic., led. av riksdagen (fr.o.m. den 13 november 1975)

Källenius, Sten I. R., direktör (fr.o.m. den 13 november 1975)

Odhnoff, Jan E., docent (fr.o.m. den 13 november 1975)

Regnéll, Carl Göran, fil. dr, led. av riksdagen (fr.o.m. den 13 november 1975)

Whinberg, F. R. Bertil, andre förbundsordförande (fr.o.m. den 13 november 1975)

Experter:

Hallman, L. Åke G., byråchef (fr.o.m. den 1 december 1975)

Nilsson, Bengt-Göran, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 1 december 1975)

Öh, E. Tage, departementssekreterare (fr.o.m. den 1 december 1975)

Lokal: Fredsgatan 2, 111 52 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiv (anförande av statsrådet Johansson till protokoll vid regeringssammanträde den 9 oktober 1975):

I marknadshushållningens natur ligger att konkurrensen mellan företagen — inom de ramar som ställts upp av statsmakterna — styr bl. a. prisbildning och investeringar. På längre sikt blir konkurrensen även bestämmande för strukturen inom en bransch och för relationerna mellan olika led i en förädlingskedja.

Såsom framgår av bl. a. koncentrationsutredningens (Fi 1962:37) undersökningar och det s. k. storföretagsregistret vid statens pris- och kartellnämnd har det sedan början av 1960-talet skett en mycket påtaglig utveckling mot färre och större enheter inom många näringsgrenar. Denna process behöver nödvändigtvis inte vara av ondo. För att hävda sig i den internationella konkurrensen kan sålunda de ofta, internationellt sett, små svenska exportföretagen behöva gå samman i större enheter. En ökad koncentration inom en viss bransch kan också ha positivt värde genom att den skapar möjlighet till ökad planmässighet. Mot sådana eventuella positiva effekter får ställas tänkbara negativa i form av exempelvis tendenser till monopolvinster och lägre produktivitetsökningstakt.

Byggnadsmaterialindustrin har sedan länge varit föremål för statsmakternas intresse. Olika delar av materialindustrin har studerats eller håller på att studeras. Statens industriverk har nyligen gjort en studie över den träbearbetande industrin samt håller på att slutföra en undersökning om plastindustrin. Statens pris- och kartellnämnd, som följer pris- och marknadsutvecklingen inom bl. a. materialindustrin, har även gjort en rad analyser av olika delbranscher inom materialindustrin. Bl. a. har vissa studier gjorts i samråd med installationsutredningen (I 1970:21) som i sitt betänkande (SOU 1974:47) Installationssektorn har redovisat förhållandena även inom installationsbranschernas materialindustrier. Konkurrensutredningen (H 1974:05), som har till uppdrag att göra en översyn av konkurrensbegränsningslagen, har uppdragit åt pris- och kartellnämnden att undersöka vissa företagsfusioner. Undersökningen berör också byggnadsmaterialindustrin. Någon aktuell kartläggning av hela materialindustrins omfattning, struktur och verksamhet finns emellertid inte.

Det är svårt att generellt ange vad som utifrån industripolitiska, sysselsättningspolitiska och konkurrenspolitiska synpunkter är lämplig struktur inom en bransch. Bedömningarna får göras från fall till fall. Inom byggnadsmaterialindustrin och då särskilt vissa delar av den, har emellertid utvecklingen nu gått så långt att det finns anledning att noga överväga för- och nackdelar av nuvarande förhållanden.

Till frågan om en kartläggning av materialindustrin ämnar jag återkomma i annat sammanhang. Jag finner det dock motiverat att redan nu utreda effekterna av koncentrations- och integrationstendenserna inom vissa delar av byggnadsmaterialindustrin. Jag förordar därför att sakkunniga tillkallas för en sådan utredning. I de sakkunnigas uppdrag bör ingå även att ana-

lysera och redovisa alternativa vägar att minska eller eliminera de effekter, vilka framstår som påtagligt negativa från samhälleliga synpunkter.

Koncentrationsutvecklingen inom näringslivet är en central fråga även för konkurrensutredningen. En särskild utredning om byggnadsmaterialindustrin kan dock med fördel göras samtidigt med konkurrensutredningens arbete och delvis samordnas med detta.

De sakkunniga bör inrikta sitt arbete främst på sådana delar av byggnadsmaterialindustrin där koncentrationsprocessen gått långt och där importkonkurrensen är av relativt begränsad omfattning. De delar av byggnadsmaterialindustrin inom vilka Euroc-koncernen har en stark ställning hör självfallet hit.

En uppgift för de sakkunniga bör vara att kartlägga företagens beteende inom de nämnda delarna av byggnadsmaterialindustrin. Kartläggningen bör omfatta bl. a. försäljningspolitik, inköpspolitik, investeringspolitik, forsknings- och utvecklingspolitik, eventuella överenskommelser med andra företag och prisledarskap. De sakkunniga bör undersöka även sådana ägandeförhållanden och beslutsformer, som kan antas vara av betydelse för ifrågavarande företags beteende. De tendenser till integration som förmärkts under senare år bör därför kartläggas och analyseras. Detta arbete bör omfatta både den horisontala integrationen inom vissa materialbranscher och den vertikala integrationen inom materialindustrin och mellan denna industri och andra led i byggprocessen.

På grundval av denna kartläggning bör de sakkunniga göra en bedömning av för- och nackdelar av förhållandena utifrån konkurrenspolitiska, industripolistiska, sysselsättningspolitiska och företagsdemokratiska synpunkter. De konkurrenspolitiska bedömningarna bör göras i huvudsak utifrån de riktlinjer som i dag ligger till grund för konkurrenslagstiftningen och i samråd med konkurrensutredningen. De industripolitiska bedömningarna bör göras med utgångspunkt i strävandena att uppnå en rationell industristruktur och en tillfredsställande hög utvecklingstakt på lång sikt. I fråga om de sysselsättningspolitiska bedömningarna bör utgångspunkten vara att produktionsanpassningar och strukturomvandlingar skall ske på ett sätt som tillgodoser de anställdas berättigade krav på anställningstrygghet och samhällets krav på långsiktig regionalpolitisk planering. De företagsdemokratiska bedömningarna bör utgå från att de anställda skall ha reella möjligheter att påverka beslut inom ifrågavarande företag, bl. a. genom styrelserepresentation.

De sakkunniga bör utifrån denna allsidiga bedömning analysera och redovisa alternativa handlingslinjer som syftar till att ge samhället och de anställda det inflytande som kan visa sig motiverat för att minska eller eliminera sådana effekter, vilka framstår som påtagligt negativa från samhälleliga synpunkter.

De sakkunniga bör samråda med — förutom konkurrensutredningen — statens pris- och kartellnämnd, statens industriverk, arbetsmarknadsverket och byggbranschrådet.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

27. Utredningen (I 1975:08) om samordning mellan LKAB och NJA

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 30 oktober 1975 för att utreda om samordning mellan Loussavaara-Kiirunavaara AB (LKAB) och Norrbottens järnverk AB (NJA) (se Post- och Inrikes tidn. den 8 november 1975):

Ordförande:
Löfberg, Bertil A. F., landshövding (fr.o.m. den 14 november 1975)

Ledamöter:
Orrenius, Jan E. A., direktör (fr.o.m. den 14 november 1975)
Sundberg, L. Nore, civilekonom (fr.o.m. den 14 november 1975)

Lokal: Industridepartementet, Storkyrkobrinken 7, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiv (anförande av statsrådet Johansson till protokoll vid regeringssammanträde den 30 oktober 1975):

Riksdagen har hos regeringen begärt en utredning av förutsättningarna för en samordning av Luossavaara-Kiirunavaara AB (LKAB) och Norrbottens järnverk AB (NJA). (NU 1975:18, rskr 1975:148).

LKAB med dess innehav av fast egendom och gruvor i de norrbottniska malmfälten ägdes, då gruvdriften på 1880-talet på allvar började, i sin helhet av privata intressen. Vid 1900-talets början uttrycktes från statsmakternas sida önskemål om att staten skulle komma i besittning av malmfälten. Önskemålet infriades till en del genom 1907 års malmavtal, enligt vilket staten erhöll hälften av aktiekapitalet i LKAB. År 1957 begagnade staten en avtalad inlösenrätt till att lösa in huvuddelen av de återstående aktierna. Statens aktier i LKAB överläts den 1 januari 1970 till Statsföretag AB som nu innehar 95,67 % av aktiekapitalet medan resterande andel ägs av Gränges AB.

Vid tillkomsten av 1907 års malmavtal uttalades från statsmakternas sida bl.a. att malmen från de norrländska malmfälten borde förädlas inom landet. Ett första steg mot förverkligande av dessa tankegångar togs då 1939 års riksdag beslöt att ett statligt järnverk, NJA, skulle uppföras i Luleå. Hittills har dock en mycket ringa del av LKAB:s malm förädlats vid NJA. Även efter de utbyggnader av järnverket som i etapper har skett t.o.m. år 1974 är det fortfarande bara en mindre del av den norrländska malmen som förädlas till järn och stål inom landet. Av LKAB:s malmförsäljning år 1974 om 31,2 milj. ton gick sålunda inte fullt 1,3 milj. ton till NJA.

LKAB och NJA är efter svenska förhållanden stora företag. År 1974 hade LKAB en försäljning av 2 013 milj. kr. och NJA av 994 milj. kr. Antalet anställda var samma år i genomsnitt 7 786 vid LKAB och 4 770 vid NJA. För NJA:s del kommer såväl omsättning som antalet anställda att starkt öka när de pågående utbyggnaderna har avslutats.

NJA:s behov av malm kommer att öka starkt genom de utbyggnader av järnverket som nyligen har genomförts och som kommer att göras fram till år 1980, varvid här särskilt skall nämnas det nya ämnesstålverket, Stålverk 80. Sedan dessa utbyggnader har gjorts beräknas det årliga malmbehovet vid NJA vid full drift uppgå till mellan 8 och 9 milj. ton. Den ökande

förbrukningen av malm vid NJA kommer att öka behovet av samordning mellan verksamheterna vid LKAB och NJA.

Den av riksdagen begärda utredningen bör nu komma till stånd. Jag förordar att särskilda sakkunniga tillkallas för att fullgöra uppgiften. De sakkunniga bör främst inrikta sitt arbete på sådana områden där ett ökat behov av samordning kan föreligga. Detta gäller bl.a. frågor om malmkvantiteter, -kvaliteter och -pris, behov av gemensam produktionsstyrning och investeringsplanering samt transportfrågor. Slutligen bör de sakkunniga studera de organisatoriska konsekvenser man kan dra med anledning av samordningsbehovet.

De sakkunniga bör utgå från att NJA:s järnmalmsbehov i huvudsak skall täckas genom leveranser från LKAB och inhämta uppgifter om NJA:s framtida malmbehov i fråga om kvantiteter och kvaliteter. I detta sammanhang bör de sakkunniga göra sig underrättade om de målsättningar och intentioner som statsmakterna under årens lopp kan ha uttalat beträffande malmförsörjningen till NJA. De bör även studera i vad mån NJA:s långsiktiga malmbehov bör påverka den totala brytningsintensiteten och försäljningen från LKAB. De sakkunniga bör också studera hur de båda företagen tillsammans handlägger frågor som rör malmförsörjningen samt överväga behovet av gemensamma organ i dessa frågor.

Med utgångspunkt i det konstaterade malmbehovet för NJA bör de sakkunniga hos de båda företagen inhämta uppgifter om den långsiktiga planeringen för investeringar i malmförädlingsanläggningar såsom sinterverk och liknande samt i fråga om transport- och lagerhanteringsanläggningar. Särskilt bör därvid studeras planerade och befintliga sjötransportsystem för transporter till och från NJA samt transporter från LKAB.

Slutligen bör de sakkunniga inhämta information om på vilket sätt LKAB och NJA har förhandlat och slutit avtal med Statens järnvägar om malmfrakterna på malmbanan samt resultatet av slutna avtal.

De sakkunniga skall i utredningsarbetet inte ta egen ställning till vad som behövs i fråga om malmkvantiteter och -kvaliteter, transportkapaciteter etc. utan därvid utgå från vad de båda företagen uppger i dessa hänseenden.

De sakkunniga bör göra en bedömning av behovet av och lämpliga metoder för en ökad samordning mellan de båda företagen på de områden jag nu har berört, samt den uppskattade effekten av dessa samordningsåtgärder. De sakkunniga bör vara oförhindrade att överväga samordning mellan LKAB och NJA även på andra områden än de jag har nämnt. Effekterna av en ökad samordning bör belysas från såväl samhällsekonomiska som företagsekonomiska synpunkter.

De sakkunniga bör utifrån denna bedömning lämna konkreta förslag till de organisatoriska åtgärder som är nödvändiga för genomförandet av samordningen. Ett alternativ jag härvid vill peka på är, i enlighet med tankegångarna i min skrivelse till Statsföretag AB:s styrelse den 21 oktober 1974, inordnandet av LKAB och NJA i en sammanhållen företagssektor inom Statsföretagsgruppen med en särskild sektorledning som utövar den överordnade styrningen av de båda företagens verksamhet. Ett annat alternativ kan vara en fusion mellan LKAB och NJA. De sakkunniga bör emellertid vara oförhindrade att överväga även andra organisatoriska åtgärder för samordningen mellan de båda företagen. Vid utarbetandet av organisationsförslagen bör de sakkunniga beakta den eventuella tillkomsten av två delvis statsägda valsverk, som f.n. utreds och förutsätts försörjas med stålämnen från NJA.

De sakkunniga bör vid sin sida ha en referensgrupp i vilken bör ingå representanter för Statsföretag AB, LKAB, NJA, Kiruna kommun, Gällivare kommun och Luleå kommun samt representanter för de anställda vid LKAB och NJA. De sakkunnigas arbete bör bedrivas skyndsamt.

Regeringen har tidigare denna dag, i enlighet med vad riksdagen uttalat (NU 1975:18, rskr 1975:148), uppdragit åt expertgruppen för regional utredningsverksamhet (ERU) att låta utföra en vetenskaplig studie av utvecklingsproblematiken kring Stålverk 80. De sakkunniga bör i erforderlig utsträckning samråda med denna expertgrupp. De bör vidare samråda med mineralpolitiska utredningen.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

28. Läkemedelsindustridelegationen (I 1975:09)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 25 september 1975 för samordning av svensk läkemedelsindustri (se Post- och Inrikes tidn. den 11 november 1975):

Ordförande:

Sjönander, Bo Jonas, verkställande direktör (fr.o.m. den 24 november 1975)

Ledamöter:

Eklund, Lennart S. G., ombudsman (fr.o.m. den 24 november 1975)
Fridh, K. Göte, statssekreterare (fr.o.m. den 24 november 1975)
Lennholm, B. Gunnar O., förbundsdirektör (fr.o.m. den 24 november 1975)
Linnergren, Erik J. G., departementssekreterare (fr.o.m. den 24 november 1975)
Lönngren, D. Rune, farm. dr (fr.o.m. den 24 november 1975)
Persson, Carl J. G., rikspolischef (fr.o.m. den 24 november 1975)
Ryné, S. Olle, direktör (fr.o.m. den 24 november 1975)
Vegis, Peter, fil. mag. (fr.o.m. den 24 november 1975)
Virding, Gösta A., verkställande direktör (fr.o.m. den 24 november 1975)
Ward, Kurt K. B., landstingsråd (fr.o.m. den 24 november 1975)
Wegerfelt, Karl Arne, direktör (fr.o.m. den 24 november 1975)
Werin, Gun, patentingenjör (fr.o.m. den 24 november 1975)
Ålander, Nils-Erik (fr.o.m. den 24 november 1975)

Sekreterare:

Swarén, Ulla M., byråchef (fr.o.m. den 24 november 1975)

Lokal: Munkbron 17, 5 tr., 111 28 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiv (anförande av statsrådet Johansson till protokoll vid regeringssammanträde den 25 september 1975):

Genom beslut av statsmakterna infördes med verkan fr.o.m. den 1 januari 1971 en ny organisation av läkemedelsförsörjningen (prop. 1970:74, SU 1970:98, rskr 1970:223). Beslutet innebar att det nybildade Apoteksbolaget AB övertog ansvaret för upphandling och distribution av läkemedel i landet och att apoteksväsendet förstatligades. Enligt avtal med staten skall Apoteksbolaget svara för detaljhandeln med läkemedel och för att en god läkemedelsförsörjning upprätthålls i landet. Bolagets priser på läkemedel skall vara enhetliga för hela landet. I Apoteksbolagets uppgifter ingår att svara för prisförhandlingar med läkemedelsproducenterna. Apoteksbolaget har också till uppgift att svara för en av producentintressen obunden läkemedelsinformation och för en fortlöpande statistik över läkemedelsförbrukningen.

Apoteksbolaget har genom sitt dotterföretag Apotekarnes Droghandel AB ADA övertagit merparten av partidistributionen av läkemedel inom landet. Sedan den 1 maj 1975 svarar Apoteksbolaget för ca 70 % av partidistributionen genom egna kanaler. Apoteksbolaget har nyligen tagit upp frågan om ett övertagande även av den återstående privata partidistributionen av läkemedel.

Även läkemedelstillverkningen sker till viss del hos av staten ägda företag. År 1969 förvärvade staten huvuddelen av aktierna i AB Kabi och återstående aktier år 1972. År 1969 förvärvade staten även huvuddelen av aktierna i Vitrum AB. Den 1 januari 1972 övertog AB Kabi de båda läkemedelsföretagen ACO Läkemedel AB och Vitrum AB. Arbetet inom Kabigruppen har sedan dess inriktats på att bredda produktprogrammet och rationalisera tillverknings- och marknadsföringsresurserna.

Samordningen av Kabi, ACO och Vitrum i en koncern har medfört fördelar i fråga om gemensamt utnyttjande av knappa och dyrbara resurser. Parallellt med koncernens arbete med att på bästa sätt tillvarata de gemensamma resurserna har företagsdemokratiska arbetsformer börjat utvecklas. Utvecklingen mot en vidgad och fördjupad företagsdemokrati håller på att förändra beslutsprocesserna inom företagsgruppen.

Kabigruppen står nu inför en omfattande utbyggnad och modernisering av tillverkningen. Under en följd av år kommer omfattande investeringar i byggnader och utrustningar att behöva göras. Ett nära samarbete med andra företag i branschen framstår därvid som önskvärt.

Behovet av ett breddat produktprogram, modernisering och utbyggnad av tillverkningen samt ökade insatser på den internationella marknadsföringen utmärker mer eller mindre samtliga svenska läkemedelsföretag. De företag som utöver Kabi är sammanslutna i Läkemedelsindustriföreningen är Astra, Ferrosan, Leo och Pharmacia. Internationellt sett är dessa svenska läkemedelsföretag relativt små. De har vunnit sina främsta framgångar inom vissa begränsade produktområden. Ur ett vidare samhällsekonomiskt perspektiv är det mycket som talar för en långtgående samordning av de ledande svenska läkemedelsföretagen. Den biokemiska forskningen har en stark ställning i Sverige. Sjukvårdens vetenskapligt och organisatoriskt höga nivå och landets väl utvecklade tekniska kunnande medför goda förutsättningar för en vidareutveckling av läkemedelsindustrin. En fortsatt utveckling är samtidigt beroende av om den svenska läkemedelsindustrin kan hävda sig på världsmarknaden. Utan tvivel skulle möjligheterna härtill öka genom en organiserad samverkan, eftersom detta medger ett bättre utnyttjande av de samlade resurserna.

Gemensamma insatser inom forskningen bör således kunna leda till en utveckling av nya värdefulla läkemedel. Framför allt gäller detta

forskningsområden, som är mycket resurskrävande. Sådana insatser skulle tillåta en större ekonomisk riskspridning för samtliga företag än vad som nu är möjlig. Vid modernisering och utbyggnad av företagens produktionsresurser bör också en bättre samordning kunna ske. Ett exempel på en sådan samordning finns redan i det av Astra och Kabi gemensamt bildade produktionsbolaget AB Fermenta. I detta företag produceras råpenicillin och andra antiobiotikasubstanser för försäljning eller vidareförädling hos Kabi och Astra. Samarbetet inom ramen för Fermenta bör kunna följas av andra projekt, där produktionsresurserna samordnas. Också ett samarbete i fråga om internationell marknadsföring bör vara av intresse för de svenska läkemedelsföretagen.

De positiva erfarenheterna av sammanförandet av Kabi, Vitrum och ACO i en koncern visar enligt min mening att mycket kan vinnas på en samordning av svensk läkemedelsindustri. Det är självfallet i samhällets intresse att forsknings- och produktionsresurserna utnyttjas på bästa sätt, inte minst mot bakgrund av att samhället svarar för merparten av läkemedelskostnaderna. Läkemedelsbranschens direkta samband med hälso- och sjukvården motiverar också ett betydande samhällsinflytande över den svenska läkemedelsindustrin. Kontakter med svenska läkemedelsföretag har visat att det finns ett uttalat intresse för ett närmare samarbete i de nu berörda frågorna.

Jag föreslår att särskilda sakkunniga inkallas att ingå i en delegation med uppgift att närmare utreda möjligheterna till en samordning av resurserna inom svensk läkemedelsindustri och att ta initiativ i dessa frågor. I delegationen bör utöver representanter för Kabi och övriga företag tillhörande Läkemedelsindustriföreningen ingå företrädare för berörda fackliga organisationer, industridepartementet, socialdepartementet, Apoteksbolaget samt Landstingsförbunden. I den mån delfrågor som berör de enskilda läkemedelsföretagen kommer att behandlas i särskilda arbetsgrupper bör lokala fackliga företrädare ges möjlighet att delta i detta arbete. Delegationens huvuduppgift kommer att bli att ta initiativ till samordningsprojekt avseende produktion och forskning liksom sådana samordningsprojekt avseende marknadsföring som inte hänför sig till uppgifter som enligt riksdagsbeslut åvilar Apoteksbolaget. Arbetet bör bedrivas med särskild inriktning på att tillgodose samhällets krav på inflytande över läkemedelsindustrin. Projekten kan beröra verksamheten inom två eller flera läkemedelsföretag och kan ges formen av samarbetsavtal, gemensamma bolag eller företagsfusioner. En övergripande målsättning bör vara att i samhällets regi sammanföra läkemedelsindustrins verksamhet.

Det bör ankomma på de parter som berörs av samordningsprojekt som tagits upp i delegationen att överenskomma om ekonomiska och andra villkor för samgåendet. Skulle berörda parter inte kunna träffa uppgörelse om lösningar som förordats av delegationen skall detta anmälas till regeringen. Delegationen bör genom rapporter till regeringen successivt redovisa resultaten av sitt arbete.

Delegationens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

29. Utredningen (I 1975:10) om vissa frågor vid avveckling av gruvdrift i Adakfältet

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 27 november 1975 för att utreda vissa frågor vid avveckling av gruvdrift i Adakfältet:

Ordförande:
Lyberg, Bengt, landshövding

Sakkunniga:
Edin, L. Åke, sekreterare
Larsson, E. Åke, departementsråd
Neyman, Thorsten L., kommerseråd

Experter:
Berglund, Karl-Ymer, kommunalråd
Forslund, Bo G., mätningstekniker
Gustavsson, Sven Anders, övermontör
Lundström, Fritz E., gruvarbetare
Spendrup, K. Aksel, avdelningschef
Söderberg, Bo K. G., departementssekreterare

Sekreterare:
Öquist, Berndt E., byrådirektör

Lokal: Industridepartementet, Storkyrkobrinken 7, Fack, 103 10 Stockholm, tel. växel 763 10 00

Direktiv (anförande av statsrådet Johansson till protokoll vid regeringssammanträde den 27 november 1975):

Sedan början av 1940-talet har brytningen av vissa staten tillhöriga gruvrätter inom det s. k. Adakfältet varit utarrenderad till Boliden AB. Staten företräds sedan den 1 juli 1973 av nämnden för statens gruvegendom. Medel för statens utgifter för den s. k. Adakentreprenaden anvisas från trettonde huvudtitelns anslag Statens gruvegendom. Inkomsterna av Adakentreprenaden redovisas under inkomsttiteln Inkomster av statens gruvegendom.

De gruvförvaltande myndigheternas utgifter för gruvdriften i Adakfältet jämte vissa i tidigare avtal inbegripna gruvfält har intill utgången av budgetåret 1974/75 uppgått till ca 159 milj. kr. I beloppet är inte utgifter för mervärdeskatt och kommunala skatter medräknade. Statsverkets inkomster (inkl. mervärdeskatt) av gruvdriften under samma period har uppgått till ca 266 milj. kr.

Arbetet inom Adakentreprenaden lämnade budgetåret 1973/74 ett överskott av 18,2 milj. kr. Därefter har resultatet försämrats. För budgetåret 1974/75 har nämnden för statens gruvegendom redovisat ett överskott om 3,5 milj. kr. De närmaste åren kan befaras medföra underskott på entreprenaden om sammanlagt ca 35 milj. kr. t. o. m. år 1978.

I statsverkspropositionen 1973 (prop. 1973:1, bil. 15 s. 48) anmälde jag att den tidpunkt närmade sig då brytningen i Adakgruvorna inte längre kunde

upprätthållas på grund av brist på malm. Eftersom sysselsättningen på orten då bedömdes vara beroende av att gruvdrift kunde fortsättas i i trakten, fann jag det angeläget att medel kunde ställas till förfogande för att söka finna brytvärda ersättningsmalmer i området. Vid min beräkning av medelsbehovet under anslaget Statens gruvegendom beaktade jag behovet av medel för vissa utredningar rörande avveckling av gruvdriften. Dessa medel har använts bl. a. för prospektering.

Den prospektering som har utförts inom Adakfältet under budgetåret 1973/74 och 1974/75 har emellertid inte gett positivt resultat. Fortfarande utförs dock prospekteringsarbete i området. Nämnden har — senast i sin anslagsframställning för budgetåret 1976/77 — anmält att brytningen skall nedtrappas successivt för att upphöra år 1978.

Utarrenderingen av driften vid Adakfältet innebär att personalen är anställd av Boliden AB. Det får i första hand anses ankomma på företaget att inför en nedläggning av gruvdriften medverka till att de anställda kan beredas annan sysselsättning. Med hänsyn till att gruvdriften sker på uppdrag av staten, anser jag dock att staten har ett ansvar för att medverka till att lösa vissa omställningsproblem som kan uppstå vid en nedläggning av gruvdriften.

Jag tillsatte därför redan den 1 mars 1974 en grupp om tre personer med uppgift att bevaka sysselsättningsfrågor i Malå. I gruppen, som leds av landhövdingen i Västerbottens län, ingår företrädare för arbetsmarknads- och industridepartementen.

För att lösa omställningsproblem av det slag som kan uppstå i samband med en successiv inskränkning och slutlig nedläggning av gruvdriften i Adakfältet disponerar samhället olika arbetsmarknadspolitiska medel. Mot bakgrund av storleken av de väntade underskotten på Adakentreprenaden under de närmaste åren bör arbetet med att lösa dessa problem nu intensifieras. Jag förordar efter samråd med chefen för arbetsmarknadsdepartementet att särskilda sakkunniga tillkallas för att fullgöra uppgiften. Bland de sakkunniga bör ingå företrädare för bl. a. länsstyrelsen i Västerbottens län, nämnden för statens gruvegendom och Boliden AB. De sakkunniga bör samverka med företrädare för bl. a. arbetsmarknadsstyrelsen, Norsjö kommun och de anställda. En huvuduppgift för de sakkunniga är att inventera möjligheterna att finna annan sysselsättning i regionen i sådan utsträckning att det befarade underskottet på Adakentreprenaden kan reduceras.

De sakkunniga bör redovisa en första rapport om resultatet av sitt arbete senast den 1 september 1976.

Kostnaderna för de sakkunnigas arbete bör delas lika mellan staten och Boliden AB. Enligt vad jag har inhämtat är företaget berett att bidraga med 100 000 kr. Staten bör sålunda bidra med ett motsvarande belopp. Härav torde inom ramen för anslaget Statens gruvegendom finnas vissa medel, som kan användas för att bestrida kostnader för undersökningar i samband med de sakkunnigas arbete.

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

Kommundepartementet

Inom detta avsnitt har följande kommittéer avslutat sin verksamhet under år 1975: 1, 4, 5 och 9

Följande kommitté inom avsnittet fullgör inte egentligt utredningsuppdrag: 2

1. Landstingens arkivutredning (In 1964:26)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 28 juni 1963 för utredning rörande gallring i landstingskommunernas arkiv och därmed sammanhängande frågor (se Post- och Inrikes tidn. den 5 juli 1963):

Ordförande:
Petrini, K. H. (Hasse), f.d. landsarkivarie (avliden den 31 augusti 1975)

Ledamot:
Danielsson, G. Gunnar, förste sekreterare

Expert:
Hall, Paul F. L., överläkare

Sekreterare:
Frisk, Jan, arkivarie

Direktiven för utredningen, se 1964 års riksdagsberättelse In 26.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit två sammanträden.

Utredningen har den 21 oktober 1975 avgett betänkandet (SOU 1975:71) Landstingens arkiv.

Uppdraget är därmed slutfört.

2. Riksnämnden (K 1968:57) för kommunal beredskap.

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts beslut den 9 juni 1967 för att handlägga vissa centrala samordningsuppgifter rörande den kommunala beredskapsplanläggningen:

Ordförande:
Gustafsson, Gunnar, generaldirektör (fr.o.m. den 1 juli 1975)
Sundelin, Åke, generaldirektör (t.o.m. den 30 juni 1975)

Vice ordförande:
Lundberg, Sten G. J., generaldirektör (t.o.m. den 30 juni 1975)

Ledamöter:
Krona, Kurt, sektionschef
Lindencrona, Fredrik W. K., direktör (fr.o.m. den 1 juli 1974)
Nyqvist, N. Tore, länsöverdirektör
Tengroth, Karl-Erik, direktör

Expert:
Lindquist, Ulf W. E., hovrättsråd (fr.o.m. den 7 september 1974)

Sekreterare:
Falkehed, Sven A. L., avdelningsdirektör

Kansli: Civilförsvarsstyrelsen, Jämtlandsgatan 97, Fack, 162 10 Vällingby, tel. 37 26 00

Direktiven för nämnden, se 1968 års riksdagsberättelse K 57.

Riksnämnden för kommunal beredskap har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit åtta sammanträden. Hittills har ett 150-tal kommuner planlagts. Under innevarande budgetår planläggs ytterligare ett 30-tal. Ungefär 95 kommuner återstår därefter att planlägga.

I Kungl. Maj:ts skrivelse den 15 februari 1974 uppdrogs åt nämnden att i samarbete med berörda centrala fackmyndigheter samt Landstingsförbundet låta göra en provplanläggning av den landstingskommunala beredskapen. Planläggningen har nu genomförts inom Östergötlands läns landstingskommun, vars landsting godkände beredskapsplanen den 21 oktober 1975. Redovisning av uppdraget och därav föranledda förslag kommer att lämnas under budgetåret 1976/77.

Efter framställning den 11 september 1975 från överbefälhavaren, civilförsvarsstyrelsen och överstyrelsen för ekonomiskt försvar har nämnden påtagit sig uppgifterna att ta de initiativ som kan erfordras för att uppnå önskvärd inriktning och omfattning av de gemensamma ledningsövningar för totalförsvaret på lokal nivå som beräknas komma igång inom den närmaste tiden.

Nämndens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

3. Utredningen (C 1970:29) om den kommunala demokratin

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 20 mars 1970 för att göra en översyn av den kommunala demokratin (se Post- och Inrikes tidn. den 21 maj 1970 och den 6 maj 1972):

Ordförande:
Lewén-Eliasson, Anna Lisa, fru, led. av riksdagen

Ledamöter:
Blomdahl, Bengt O., förbundsordförande
Boo, Karl G. H., assistent, led. av riksdagen
Elmstedt, Claes Y., lantbrukare, led. av riksdagen
Gustafsson, F. Agne S., universitetslektor
Hörberg, Nils A., försäkringstjänsteman, led. av riksdagen
Hörnlund, Gördis K., fru, led. av riksdagen
Johansson, K. Hilding, fil. dr, led. av riksdagen
Åstrand, Göran, kommunalkonsulent

Experter:
Edström, J. Lennart, informationschef
Ericsson, Lars Eric, statssekreterare

Sekreterare:
Bergqvist, Sven-Runo, kansliråd (t.o.m. den 31 december 1975)

Bitr. sekreterare:
Albertson, Bertil, fil. kand. (t.o.m. den 31 juli 1975)
Ek, Anders, fil. lic. (t.o.m. den 17 augusti 1975)
Högdahl, Lars, kommunsekreterare (t.o.m. den 31 juli 1975)
Lewensjö, Åke R., förbundsjurist (fr.o.m. den 15 oktober 1975)

Lokal: Munkbron 11, 2 tr. Postadress: Kommundepartementet, Fack, 103 10 Stockholm, tel. 11 27 38, 20 76 39, 20 18 75

Direktiven för utredningen, se 1971 års riksdagsberättelse C 20. Tilläggsdirektiv, se 1973 års riksdagsberättelse C 10.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit 17 sammanträden.

Utredningen har i januari 1975 avgett betänkandet (Ds Kn 1975:2) Småpartier i den kommunala demokratin.

Under våren 1975 har utredningen avgett sitt huvudbetänkande (SOU 1975:41) Kommunal demokrati samt en separat sammanfattning av detta betänkande (SOU 1975:42). Undersökningsresultat och annat bakgrundsmaterial har även publicerats i rapporten (SOU 1975:18) Förtroendevalda och partier i kommuner och landsting samt i rapporten (SOU 1975:46) Kommunal organisation och information.

Därmed är huvuddelen av utredningens uppdrag slutfört. Återstoden beräknas kunna slutföras under år 1976.

4. Kommunallagsutredningen (C 1970:30)

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 20 mars 1970 för lagteknisk översyn av kommunallagarna m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 2 maj 1970):

Utredningsman:
Nordlund, Stig F., regeringsråd

Experter:
Kaijser, Fritz, bitr. professor
Riberdahl, Curt S., förbundsjurist (fr.o.m. den 1 oktober 1974)
Romson, Rolf, direktör
Sahlin, Jan, förste sekreterare

Sekreterare:
Roos, A. G. Thorbjörn, kanslichef (t.o.m. den 31 juli 1975)

Direktiven för utredningen, se 1971 års riksdagsberättelse C 21. Tilläggsdirektiv, se 1972 års riksdagsberättelse C 18.

Uppdraget att göra en lagteknisk översyn av lagen om ändring av kommunal och ecklesiastik indelning har överförts till en särskild utredning (Kn 1974:04) tillkallad enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 september 1974.

Utredningen har under tiden november 1974 - maj 1975 hållit 13 sammanträden.

Utredningen har den 4 februari 1975 avgett sitt huvudbetänkande (SOU 1974:99) Enhetlig kommunallag. Vidare har utredningen i 10 kap. av betänkandet (SOU 1975:41) Kommunal demokrati, avgett av utredningen om den kommunala demokratin, redovisat författningsförslag som föranleds av sistnämnda utrednings överväganden.

Uppdraget är därmed slutfört.

5. Indelningsutredningen (C 1972:03) berörande Håbo kommun m.m.

Tillkallad enligt Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1972 för att utreda hur indelningen av Stockholms och Uppsala län i kommuner lämpligen bör ske såvitt avser Upplands-Bro och Håbo kommuner:

Utredningsman:
Matsson, Sven-Arne, överlantmätare

Särskilda direktiv har ej meddelats.

Utredningsmannen har under tiden november 1974 - september 1975 hållit ett sammanträde med berörd länsstyrelse.

Utredningsmannen har den 17 september 1975 avgett betänkandet (Ds Kn 1975:5) Indelningsutredning Håbo - Upplands-Bro.

Uppdraget är därmed slutfört.

6. Utredningen (C 1973:04) för översyn av frågan om skorstensfejarmästarnas ställning

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 5 juni 1973 för översyn av frågan om skorstensfejarmästarnas ställning (se Post- och Inrikes tidn. den 26 juni 1973):

Ordförande:
Henrikson, Lars G., ombudsman, led. av riksdagen

Sakkunniga:
Andersson, M. Alvar, lantbrukare, led. av riksdagen
Pettersson, Alf S., ombudsman, f.d. led. av riksdagen

Experter:
Carlström, O. Bertil, brandingenjör (fr.o.m. den 25 januari 1974)
Lindquist, Ulf W. E., hovrättsråd (fr.o.m. den 25 januari 1974)
Lindroth, Harry W. B., förbundsordförande (fr.o.m. den 25 januari 1974)
Sjöqvis , Erik S., förbundsordförande (fr.o.m. den 25 januari 1974)
Wahlström, Per K. V., försäkringsdirektör (fr.o.m. den 25 januari 1974)

Sekreterare:
Scheutz, Claes-Herman, förste länsassessor

Lokal: Länsstyrelsen i Kronobergs län, 351 86 Växjö, tel. växel 0470/200 00 (sekreteraren)

Särskilda direktiv har ej utfärdats.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit fyra sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under första halvåret 1976.

7. Sakkunniga (C 1973:05) för översyn av brandförsvarsutbildningen m. m.

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 12 oktober 1973 för översyn av brandförsvarsutbildningen m. m. (se Post- och Inrikes tidn. den 8 november 1973):

Ordförande:
Holmqvist, Sture L., kommunalråd

Sakkunniga:
Gustafsson, K. G. Allan, led. av riksdagen
Nilsson, E. Arne, brandmästare

Experter:

Anderberg, Carl-Gustav B., direktör (fr.o.m. den 14 mars 1974)
Bucht, Sven F. V., kansliråd (fr.o.m. den 14 mars 1974)
Domvall, E. Göte, byrådirektör (fr.o.m. den 8 november 1974)
Hultqvist, Swen E. H., överdirektör (fr.o.m. den 14 mars 1974)
Knutsson, A. Ingemar, vice brandchef (fr.o.m. den 14 mars 1974)
Lundin, Hans-Erik V., ombudsman (fr.o.m. den 14 mars 1974)
Renning, Torsten, utbildningschef (fr.o.m. den 8 november 1974)
Stavréus, Sven O. A., sektionschef (fr.o.m. den 14 mars 1974)

Sekreterare:

Andréasson, B. S. Hübert, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 22 januari 1974)

Lokal: Statens brandnämnd, Observatoriegatan 20. Postadress: Box 6029, 102 31 Stockholm, tel. 34 06 10

Direktiven för utredningen, se 1974 års riksdagsberättelse C 19.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit åtta sammanträden samt haft särskilda överläggningar med representanter för brandförsvaret i vissa kommuner. En särskild arbetsgrupp med uppgift att se över de i den centrala brandförsvarsutbildningen nu tillämpade läroplanerna samt att avge förslag till ändringar däri, med huvudvikten lagd vid brandmanna-, brandförmans- och brandmästarklasserna, har under samma period haft sju sammanträden.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under år 1976.

8. ADB-beredningsgruppen (C 1973:06)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:tsbeslut den 2 november 1973 för att behandla frågor om utveckling och utnyttjande av automatisk databehandling (ADB) med anknytning till samhällsplaneringen inom länsstyrelserna m. m.:

Ordförande:

Ericsson, Lars Eric, statssekreterare

Ledamöter:

Bolin, Åke E. J., avdelningsdirektör
Lindskog, J. Lennart, länsråd
Lundmark, E. Gunnar, kanslichef
Olsson, Rune I., departementsråd
Ridal, Håkan, länsarkitekt
Sandberg, Sture A., planeringsdirektör
Sundström, Monica E., kansliråd

Thufvesson, Bengt E., departementsråd

Experter:
Chambert, Henrik B., arkitekt (fr.o.m. den 25 september 1974)
Rosborg, A. A. Charlotte, arkitekt (fr.o.m. den 20 januari 1975)

Sekreterare:
Sjöberg, Arne, avdelningsdirektör (fr.o.m. den 8 februari 1974)

Lokal: Länsstyrelsernas organisationsnämnd, Drottninggatan 17, Box 16304, 103 26 Stockholm, tel. 24 01 70

Direktiven för beredningsgruppen, se 1975 års kommittéberättelse Kn 13.

Beredningsgruppen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit sex sammanträden. Därutöver har tre resp. elva sammanträden hållits med två särskilda arbetsgrupper för att utreda frågor om den regionalpolitiska resp. den fysiska planeringens behov av datorkraft.

Beredningsgruppen har lämnat en PM till statskontoret angående samhällsplaneringens behov av de regionala ADB-anläggningarna inom ADB-systemet för folkbokföring och beskattning.

Beredningsgruppen avlämnade i december 1975 en lägesrapport (Ds Kn 1975:8) samt avser att avlämna en slutrapport under hösten 1976, då beredningsgruppens arbete beräknas avslutas.

9. Rösträttsutredningen (Kn 1974:02)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 10 maj 1974 för att utreda frågan om kommunal rösträtt och valbarhet för invandrare:

Ordförande:
Ahlvarsson, Lars I., borgarråd

Sakkunniga:
Andersson, K. Börje, kommunalråd
Benko, Mirko, taxichaufför
Berglund, Frida J., fru, led. av riksdagen
Hormia, Osmo E., professor
Lindahl, Torkel R. N., segelmakare, led. av riksdagen
Marklund, Eivor I., fru, led. av riksdagen
Olsson, N. Martin, bankkamrer, led. av riksdagen
Söderström, Kurt I. W., ingenjör, led. av riksdagen

Experter:
Högberg, P. J. Wolmar, folkbokföringsdirektör
Neergaard, Erik A., expeditionschef-rättschef
Persson, Kell H., byrådirektör

Reinans, Sven, byrådirektör (fr.o.m. den 22 augusti 1974)

Sekreterare:
Lindquist, Ulf W. E., hovrättsråd

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Kn 15.

Utredningen har under tiden november 1974 - februari 1975 hållit fyra sammanträden.

Utredningen har i mars 1975 avgett betänkandet (SOU 1975:15) Kommunal rösträtt för invandrare.

Uppdraget är därmed slutfört.

10. Kronofogdemyndighetsutredningen (Kn 1974:03)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 8 november 1974 för översyn av distriktsindelning, arbets- och personalorganisation m. m. inom exekutionsväsendet:

Ordförande:
Moberg, Sven T., generaldirektör

Sakkunniga:
Normark, Hagar, fru, led. av riksdagen
Schött, Lars E., fögderidirektör, led. av riksdagen
Svanström, K. Ivan H., lantbrukare, led. av riksdagen

Experter:
Frenning, Lars W., bitr. skattedirektör (fr.o.m. den 20 december 1974)
Grufberg, A. Lennart, kammarrättsfiskal (fr.o.m. den 1 oktober 1975)
Hellners, E. Trygve, departementsråd (fr.o.m. den 20 december 1974)
Lonaeus, G. Håkan N., departementssekreterare (t.o.m. den 30 september 1975)
Printz, Bengt-Åke L., organisationsdirektör (fr.o.m. den 20 december 1974)
Runestedt, Gösta R., kronokommissarie (fr.o.m. den 20 december 1974)
Sjöberg, Leif H., länsråd (fr.o.m. den 1 december 1975)
Steffner, Bengt G., kronofogde (fr.o.m. den 20 december 1974)
Tornborg, Curt G. F., kansliråd (fr.o.m. den 20 december 1974)

Sekreterare:
Jensen, Birger, organisationsdirektör (fr.o.m. den 5 maj 1975)
Törnkvist, Olof S., kronofogde (fr.o.m. den 20 december 1974)

Lokal: Munkbron 17, 1 tr. Postadress: Kommundepartementet, Fack, 103 10 Stockholm, tel. 763 19 49

Direktiven för den sakkunnige, se 1975 års kommittéberättelse Kn 16.

Utredningen har under tiden december 1974 - oktober 1975 hållit nio sammanträden, varav två med gruppen av experter. Därutöver har två sammanträden hållits med en särskild beredningsgrupp.

Utredningen beräknas slutföra sitt arbete under senare hälften av år 1976.

11. Indelningslagskommittén (Kn 1974:04)

Tillkallade enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 27 september 1974 för översyn av lagen om ändring i kommunal och ecklesiastik indelning (se Post- och Inrikes tidn. den 19 oktober 1974):

Ordförande:
Nordlund, Stig F., regeringsråd

Sakkunniga:
Andersson, Kerstin G., folkskollärare, led. av riksdagen
Hansson, Ingmarie, kommunalråd
Jadestig, Thure R., arbetsförmedlingsföreståndare, led. av riksdagen
Karlsson, K. Ove, skogsarbetare, led. av riksdagen
Leuchovius, Karl G. W., led. av riksdagen
Westberg, H-O. (Olle), rektor, led. av riksdagen

Experter:
Arfvidson, Agnar, kammarråd (fr.o.m. den 12 maj 1975)
Dahlberg, Helge, sektionschef (fr.o.m. den 12 maj 1975)
Kaijser, Fritz, bitr. professor (fr.o.m. den 12 maj 1975)

Sekreterare:
Törnvall, Peder H., regeringsrättssekreterare (fr.o.m. den 7 oktober 1974)

Bitr. sekreterare:
Hermansson, K. Gunnar L., 1:e byråsekreterare (fr.o.m. den 1 oktober 1975)

Lokal: Kommundepartementet, Mynttorget 2, Fack, 103 10 Stockholm, tel. 763 13 94

Direktiven för utredningen, se 1975 års kommittéberättelse Kn 17.

Kommittén har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit fyra sammanträden.

Kommitténs arbete beräknas pågå under hela år 1976.

12. Decentraliseringsutredningen (Kn 1975:01)

Tillkallade enligt regeringens bemyndigande den 13 mars 1975 för att utreda frågan om ökad decentralisering inom förvaltningen:

Ordförande:
Sandgren, C. Lennart, statssekreterare

Sakkunniga:
Dahlgren, P. Anders B., lantbrukare, led. av riksdagen
Henricsson, Sven R., 1:e järnvägsexpeditör
Persson, John-Olof, borgarråd
Ringaby, Per-Eric, godsägare, led. av riksdagen
Ullenhag, Jörgen U., fil. dr
Westman, Helny I., landstingsråd
Wictorsson, Åke V., planeringschef, led. av riksdagen

Experter:
Asplund, C. Christer, ombudsman (fr.o.m. den 19 augusti 1975)
Bergström, Olof W., avdelningschef (fr.o.m. den 20 november 1975)
Brandborn, Jan E., vägdirektör (fr.o.m. den 20 november 1975)
Ehrman, Carl E. G., gatudirektör (fr.o.m. den 20 november 1975)
Etsare, Åke G. E., länsråd (fr.o.m. den 20 november 1975)
Fröjd, S. Arne, länsråd (fr.o.m. den 1 april 1975)
Gustavsson, Ola, byråchef (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Högvall, E. Gunnar, administrativ direktör (fr.o.m. den 20 november 1975)
Larsson, E. Åke, departementsråd (fr.o.m. den 1 maj 1975)
Lundmark, E. Gunnar, kanslichef (fr.o.m. den 1 april 1975)
Olsson, Magnus F. E., länsarbetsdirektör (fr.o.m. den 20 november 1975)
Persson, N. Ingvar, sekreterare (fr.o.m. den 20 november 1975)
Sjölin, Nils A., länsråd (fr.o.m. den 20 november 1975)

Sekreterare:
Frid, Sven Rune, byråchef (fr.o.m. den 11 april 1975)

Direktiv (anförande av statsrådet Gustafsson till protokoll vid regeringssammanträde den 13 mars 1975):

Inom samhällsverksamheten sker en fortlöpande decentralisering. Med decentralisering avses vanligtvis överflyttning av beslutanderätt från en högre myndighet till en lägre. Rent arbetsorganisatoriska skäl motiverar ofta decentraliseringar.

Decentraliseringsfrågan har tidigare behandlats av olika utredningar. 1947 års decentraliseringsutredning syftade till förenklingar inom förvaltningen och den år 1963 tillsatta departementsutredningen hade till uppgift att medverka till decentralisering av sådana ärenden, som avgjordes av regeringen. Departementsutredningens förslag har lett till att beslutanderätten i ett betydande antal ärenden överflyttas från regeringen

till lägre myndighet. Arbetet med *decentralisering av regeringsärenden* sker numera bl. a. genom en fortlöpande bevakning inom statsrådsberedningen.

Den kommunala självstyrelsen som har långvarig tradition i vårt land innebär att beslutanderätten i viktiga samhällsfrågor ligger nära de enskilda människorna. Även den statliga sektorn kännetecknas sedan lång tid av en strävan att förlägga ansvar i betydelsefulla frågor till regionala och lokala organ. Exemplen på detta är många. Ett exempel är inrättandet av de olika statliga länsnämnderna som påbörjades under 1940-talet. Ett annat är riksdagens beslut år 1964 om lokaliseringspolitiken som bl. a. inneburit att utrednings- och planeringsfunktionerna inom lokaliseringsverksamheten fått sin tyngdpunkt i länen. Beslutet år 1963 om naturvårdspolitiken hör också hit.

Under senare tid har genomförts reformer som i avsevärd mån har förbättrat möjligheterna till ökad decentralisering i beslutsfattandet. I första hand gäller detta den nu genomförda kommunindelningsreformen samt den partiella omorganisationen av den statliga länsförvaltningen som genomfördes år 1971.

Den kommunstruktur som har skapats genom *kommunindelningsreformen* har givit förutsättningar för att medborgarna skall kunna ta ansvar för viktiga samhällsfrågor genom kommunala beslut. Den kommunala indelningens anpassning efter samhällsutvecklingen har sålunda skapat förutsättningar för att vidga den kommunala självstyrelsen. I takt med den kommunala verksamhetens expansion har kommunernas förvaltningsorganisation byggts ut. Kommunerna har nu tillgång till kvalificerad sakkunskap på olika områden. Behovet av statlig tillsyn och kontroll över kommunernas sätt att fullgöra sina uppgifter har därför minskat. Bl. a. mot denna bakgrund pågår inom kommundepartementet i samråd med andra departement en successiv översyn av statens tillsyns- och kontrollfunktioner i syfte att mönstra ut sådana föreskrifter som inte längre kan anses behövliga. Vidare har i samband med statsmakternas beslut om reformer på olika områden där kommunerna har viktiga uppgifter åtgärder vidtagits för att minska eller avskaffa den statliga tillsynen.

Viktiga statliga uppgifter fullgörs genom länsförvaltningen. Härigenom underlättas ofta nödvändiga kontakter med kommuner och enskilda medborgare. Samtidigt innebär decentralisering av beslutanderätt till de regionala organen ofta en direkt stimulans för den regionala utvecklingen i landet. Genom den år 1971 beslutade *omorganisationen av den statliga länsförvaltningen* togs ett betydande steg för att få till stånd en förbättrad samordning av de statliga länsorganens planeringsarbete. De nya länsstyrelserna fick samtidigt förtroendemannamedverkan. Omorganisationen innebar bl. a. att alla väsentliga beslutsfunktioner inom den statliga länsförvaltningen i fråga om översiktlig planering av större regionalpolitisk betydelse samlades hos länsstyrelsen.

Länsberedningen, som avlämnat betänkandet (SOU 1974:84) Stat och kommun i samverkan, har haft i uppdrag att göra en sammanfattande bedömning av den regionala samhällsförvaltningens uppgifter och organisation. Enligt beredningens direktiv skulle övervägandena även innefatta principiella frågor rörande lämplig decentralisering inom den statliga förvaltningen. Efter kontakter med centrala och regionala myndigheter har beredningen för sin del kommit till den uppfattningen att ytterligare uppgifter bör kunna anförtros länsmyndigheterna. Beredningen anser att länsstyrelserna genom sina företroendemannastyrelser och den organisatoriska uppbyggnaden har goda förutsättningar för att i ökad

utsträckning kunna ta över beslutanderätt. Beredningen har särskilt pekat på näringslivsfrågor, vägplanering samt miljö- och naturvårdsfrågor, vilka har stor betydelse för samhällsplaneringen inom länen. Länsberedningens överväganden i dessa avseenden utmynnar i ett förslag att decentraliseringsfrågan skall utredas i särskild ordning.

Decentraliseringsåtgärder övervägs f. n. inom bl. a. utredningen (U 1972:06) om skolan, staten och kommunerna (SKK-utredningen), som behandlar uppgiftsfördelningen inom skolsektorn. Den nyligen tillsatta utredningen (B 1974:04) av den statliga organisationen för uppgifter avseende byggnadsväsen, fysisk planering och bostadspolitik skall bl. a. undersöka möjligheterna att flytta över flera uppgifter till kommunala organ och ge dessa ökad självständighet och större befogenheter vid handhavandet av uppgifter som de redan förut har anförtrotts. Vidare skall utredningen undersöka i vad mån ytterligare arbetsuppgifter kan föras över från bostadsstyrelsen till organ på länsnivå.

Frågan om vilka arbetsuppgifter inom regionalpolitikens ram som regionalt skall ankomma på de tre organen länsstyrelse, länsarbetsnämnd och företagareförening, liksom samordningen av dessa uppgifter och härmed sammanhängande spörsmål övervägs f. n. inom regeringens kansli. Även frågan om delegering till regional nivå av beslutanderätten i vissa ärenden om regionalpolitiskt stöd övervägs.

I ett demokratiskt samhälle bör beslutsfattandet läggas så nära medborgarna som möjligt. Det är därför enligt min mening angeläget att möjligheterna till ytterligare decentralisering inom förvaltningen blir tillvaratagna. En sådan decentralisering är motiverad i de fall den innebär ökad effektivitet eller förbättrad service till allmänheten.

Genom decentralisering kan den centrala statsförvaltningen avlastas arbetsuppgifter och därmed få bättre tid för planeringsuppgifter och andra övergripande frågor. Också för den regionala och lokala förvaltningen kan en decentralisering innebära fördelar. Det kan ofta vara mindre arbetskrävande för den statliga förvaltningen som helhet om myndigheter på denna nivå själva beslutar i stället för att endast delta i beredningen och sedan vara beroende av avgörande i högre instans.

Att regionala och lokala myndigheter genom sin lokalkännedom ofta bättre än centrala myndigheter känner till bakomliggande förhållanden i enskilda ärenden talar också för decentralisering. En decentraliserad förvaltning ger medborgarna bättre möjligheter till kontakt med dem som fattar besluten, vilket ofta kan underlätta lösandet av många problem.

Det ligger emellertid i sakens natur att det finns en gräns för hur långt decentraliseringen kan drivas. Kravet på enhetlighet i tillämpningen och behovet av att tillförsäkra medborgarna sysselsättning och tillgång till en lika samhällsservice oavsett bostadort gör att åtskilliga uppgifter bör handhas av centrala statliga organ.

För att göra en samlad bedömning av de olika aspekterna på frågan om decentralisering bör — som länsberedningen har föreslagit — särskilda sakkunniga tillkallas.

De sakkunniga bör pröva decentraliseringsfrågan över hela det statliga förvaltningsområdet. Domstolarna, utrikesförvaltningen och det militära försvaret samt de affärsdrivande verken bör dock av lätt insedda skäl undantas.

Frågan om uppgiftsfördelningen i stort mellan staten, landstingskommunerna och kommunerna bör inte heller prövas av de sakkunniga. Länsberedningen, som haft att överväga bl. a. denna fråga har,

som jag nyss nämnt, överlämnat sitt betänkande. Betänkandet som är ett principbetänkande remissbehandlas f. n. Som också framgått av vad jag anfört är även andra frågor som rör arbetsfördelningen mellan staten och kommunerna föremål för utredning.

För att de sakkunniga skall få ett underlag för sin bedömning av möjlig ytterligare decentralisering inom förvaltningen bör de inledningsvis göra en detaljerad genomgång av alla de författningar och bestämmelser som reglerar uppgiftsfördelningen mellan centrala, regionala och lokala organ inom det statliga verksamhetsområdet. I samband därmed bör de sakkunniga också ta del av det material som länsberedningen tagit fram i detta avseende.

Den genomgång av länsorganens arbetsuppgifter som behövs för att förslag om decentralisering dit från centrala myndigheter skall kunna läggas fram, bör också användas som underlag för bedömningar huruvida vissa uppgifter som länsorgan nu har lämpligen bör decentraliseras till t. ex. kommunerna.

De sakkunniga bör i grova drag ange förslagens inverkan på såväl de centrala som de regionala och lokala myndigheternas personalbehov. Det bör däremot inte ankomma på de sakkunniga att redovisa mera konkreta förslag till organisationsstruktur. Härvid bör också övervägas en vidgad förtroendemannamedverkan i de regionala myndigheternas verksamhet.

De sakkunniga bör redovisa förslag till sådana författningsändringar som föranleds av deras förslag.

Utöver vad jag nu har anfört bör de sakkunniga vara oförhindrade att ta upp andra frågor som aktualiseras under utredningsuppdraget och som har nära samband med detta.

De sakkunniga bör hålla sig underrättade om arbetet i andra utredningar som berör här aktuella frågor och samråda med dessa utredningar.

De sakkunniga bör överväga om förslagen beträffande visst sakområde lämpligen bör redovisas separat så snart arbetet med detta sakområde har avslutats.

Utredningen har under tiden november 1974 - oktober 1975 hållit fem sammanträden samt haft överläggningar med olika myndigheter, organisationer och andra som berörs av utredningens arbete. Därutöver har sju sammanträden hållits med en särskild arbetsgrupp för frågan om decentralisering av beslutanderätt i ärenden om regionalpolitiskt stöd.

Utredningen har den 5 november 1975 avgett delbetänkandet (Ds Kn 1975:4) *om decentralisering av beslut om regionalpolitiskt stöd.*

Utredningens arbete beräknas pågå under hela år 1976.

Bilaga

KOMMITTÉKOSTNADER

JUSTITIEDEPARTEMENTET

1	2	3	4	5
Kommitténs benämning	Kommitténs nr i berättelsen	Utgifter (i tusentals kronor)		
		t. o. m. 1974-06-30	1974-07-01–1975-06-30	
			Lön m. m.[1]	Dagarvoden[1]
Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1975				
1965 års valtekniska utredning (Ju 1966: 61)	1976: 3	889,6	5,8	22,3
Utredningen (Ju 1968: 63) om författningspublicering m. m.	7	975,8	60,1	68,1
Offentlighets- och sekretesslagstiftningskommittén (Ju 1970: 49) (OSK)	9	923,3	94,2	63,8
Förvandlingsstraffutredningen (Ju 1970: 53)	11	413,1	1,7	27,1
Utredningen (Ju 1972: 10) om översyn av delgivningsbestämmelserna m. m.	23	284,9	182,0	34,7
Sekretariatet (Ju 1973: 05) för framtidsstudier	26	651,2	550,8	24,9
Utredningen (Ju 1973: 09) om de s. k. suveränitetsholmarna i Torne, Muonio och Könkämä älvar	28	39,8	3,2	26,4
Övervakningsnämndutredningen (Ju 1973: 15)	33	112,9	113,3	30,5
1973 års fri- och rättighetsutredning (Ju 1973: 19)	35	189,9	364,8	117,4
Energipolitiska delegationen (Ju 1973: 22)	37	2,8	342,3	15,4
Utredningen (Ju 1974: 02) angående brottsbalkens bestämmelser om brott mot rikets säkerhet	39	19,6	16,2	25,5
Utredningen (Ju 1974: 04) om förfarandet vid brott i tjänsten av polismän	41	23,5	74,6	28,3
Utredningen (Ju 1974: 08) om telefonavlyssning	43	–	–	5,6
Tystnadspliktskommittén (Ju 1975: 03)	59	–	17,6	–
Summa		4 526,4	1 826,6	490,0
Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1976				
Utredningen (Ju 1956: 42) rörande specialstraffrätten	1976: 1	195,2	–	–
Köplagsutredningen (Ju 1963: 51)	2	1 130,0	123,8	19,2
Integritetsskyddskommittén (Ju 1967: 62)	4	860,3	201,5	49,2
Skadeståndskommittén (Ju 1967: 68)	5	858,4	24,8	25,0
Samarbetsorganet (Ju 1968: 59) för ADB inom rättsväsendet	6	5 680,3	16,1	54,2
Vattenlagsutredningen (Ju 1969: 58)	8	1 607,7	363,1	46,1
Familjelagssakkunniga (Ju 1970: 52)	10	1 586,9	245,4	56,5
Massmedieutredningen (Ju 1970: 59)	12	874,2	309,0	74,9
Nordiska upphovsrättskommittén (Ju 1970: 62)	13	434,8	116,3	16,6
Åtalsrättskommittén (Ju 1970: 63)	14	508,0	123,2	52,9
Kreditköpkommittén (Ju 1971: 05)	15	591,6	238,6	49,8
Konkurslagskommittén (Ju 1971: 06)	16	716,9	259,0	27,8
1971 års utredning (Ju 1971: 08) om behandling av psykiskt avvikande	17	425,8	161,2	51,3

6	7	8	9	10	11	12	13	14
						1975-07-01–12-31		Beräknad totalkostnad t. o. m. 1975-12-31 (summa av kolumnerna 3, 11, 12 och 13)
Resersättning	Tryckning	Konsultationer	Övriga administrativa kostnader	Bidrag till myndighet, institution m. m.	Summa[2]	Verkställda utgifter[2] 07-01 – 10-31	Beräknade utgifter 11-01 – 12-31	
4,9	23,7	12,5	0,5–	–	68,7	–	–	958,3
0,6	38,8	–	–	–	167,6	–	–	1 143,4
13,4	50,0	–	6,5	–	227,9	–	–	1 151,2
0,8	–	–	–	–	29,6	65,9	–	508,6
20,5	12,2	2,7	2,3	–	254,4	96,6	–	635,9
12,9	0,5	60,6	26,6	–	676,3	304,9	–	1 632,4
4,4	–	–	–	–	34,0	19,8	11,8	105,4
22,1	–	1,6	5,5	–	173,0	85,4	–	371,3
56,7	30,9	–	1,2	–	571,0	297,8	–	1 058,7
17,4	0,3	20,0	3,1	25,0	423,5	242,0	–	668,3
–	–	–	–	–	41,7	–	–	61,3
14,4	–	–	–	–	117,3	8,0	–	148,8
–	–	–	–	–	5,6	13,3	2,0	20,9
0,2	–	–	–	–	17,8	101,9	47,6	167,3
168,3	**156,4**	**97,4**	**45,7**	**25,0**	**2 808,4**	**1 235,6**	**61,4**	**8 631,8**
–	–	–	–	–	–	–	–	195,2
6,0	31,1	–	0,1	–	180,2	55,1	15,5	1 380,8
10,6	20,8	–	0,6	–	282,7	83,1	25,0	1 251,1
2,1	–	–	–	–	51,9	18,9	3,4	932,6
8,8	3,2	376,2	–	165,2	623,7	266,3	110,0	6 680,3
11,2	–	–	0,3	–	420,7	166,4	55,2	2 250,0
24,1	–	33,0	3,5	–	362,5	150,2	43,1	2 142,7
33,9	–	9,4	7,1	–	434,3	203,1	38,0	1 549,6
5,0	–	–	3,2	–	141,1	21,4	–	597,3
3,0	–	–	–	–	179,1	64,4	26,9	778,4
5,7	–	0,1	0,4	–	294,6	53,6	–	939,8
6,9	0,8	0,4	0,2	–	295,1	96,9	37,0	1 145,9
8,2	–	–	2,1	–	222,8	88,2	27,5	764,3

1	2	3	4	5
Sexualbrottsutredningen (Ju 1972: 01)	18	233,1	83,2	26,4
Utredningen (Ju 1972: 04) ang. ny lagstiftning om befordran med järnväg	19	250,5	126,7	12,9
Utredningen (Ju 1972: 05) ang. inskrivning av rätt till luftfartyg m. m.	20	385,4	124,9	19,0
Namnlagsutredningen (Ju 1972: 06)	21	5,9	61,7	20,5
Konsumenttjänstutredningen (Ju 1972: 07)	22	267,0	158,1	61,6
Utredningen (Ju 1972: 12) ang. företagsinteckning	24	67,6	99,3	16,4
Delegationen (Ju 1973: 03) för jämställdhet mellan män och kvinnor	25	630,7	784,2	57,6
Produktansvarskommittén (Ju 1973: 08)	27	120,8	119,3	21,0
Hemförsäljningskommittén (Ju 1973: 10)	29	106,7	140,9	30,8
Utredningen (Ju 1973: 11) om eventuell reformering av det ekonomiska sanktionssystemet inom straffrätten	30	145,4	124,9	10,8
Frivårdens storstadsutredning (Ju 1973: 12)	31	71,6	96,2	44,0
Utredningen (Ju 1973: 13) om arbetsbelastningen i tingsrätterna	32	9,1	–	13,4
Utredningen (Ju 1973: 17) om utländska övertaganden av svenska företag	34	2,4	197,1	52,5
Utredningen (Ju 1973: 20) om personalens arbetsuppgifter vid kriminalvårdens anstalter	36	33,8	100,9	47,3
Utredningen (Ju 1974: 01) om anonymitetsskydd vid beslag och husrannsakan	38	20,6	100,4	26,2
Energirådet (Ju 1974: 03)	40	19,2	11,5	16,1
Fastighetsdatakommittén (Ju 1974: 06) (FADAK)	42	9,6	220,2	99,9
Försäkringsrättskommittén (Ju 1974: 09)	44	–	108,3	11,1
Varumärkesutredningen (Ju 1974: 10)	45	–	31,7	39,4
Samarbetskommittén (Ju 1974: 11) för långsiktsmotiverad forskning m. m.[3]	46	–	3,4	–
Bostadsförvaltningsutredningen (Ju 1974: 12)	47	–	45,3	13,5
Massmediekoncentrationsutredningen (Ju 1974: 13)	48	–	89,5	22,8
Utredningen (Ju 1974: 14) om reklam i videogram (RIV)	49	–	84,0	22,4
Ordningsvaktsutredningen (Ju 1974: 15)	50	–	67,1	15,3
Ungdomsfängelseutredningen (Ju 1974: 16)	51	–	66,0	22,6
Utredningen (Ju 1974: 17) ang. översyn av häktningsbestämmelserna	52	–	57,5	10,6
Brottsskadeutredningen (Ju 1974: 18)	53	–	71,6	21,6
Personvals- och valkretsutredningen (Ju 1974: 19)	54	–	35,3	3,4
JK-utredningen (Ju 1974: 20)	55	–	51,9	5,4
1974 års bolagskommitté (Ju 1974: 21)	56	–	51,9	5,4
Stiftelseutredningen (Ju 1975: 01)	57	–	–	–
Småhusköpkommittén (Ju 1975: 02)	58	–	–	–
Arrendelagskommittén (Ju 1975: 04)	60	–	–	–
Utredningen (Ju 1975: 05) om väktarutbildning	61	–	–	–
Hyresrättsutredningen (Ju 1975: 06)	62	–	–	–
Rättshjälpsutredningen (Ju 1975: 07)	63	–	–	–
1975 års polisutredning (Ju 1975: 08)	64	–	–	–
Summa		17 849,5	5 495,0	1 293,4
Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av 1975				
1956 års klientelundersökning (Ju 1957: 40) rörande ungdomsbrottslingar	1974: 2	3 342,1	7,6	–
Förpassningsutredningen (Ju 1966: 68)	8	449,2	7,5	–
Tillsynsutredningen (Ju 1967: 69)	13	1 236,7	7,5	–
1971 års utredning (Ju 1971: 02) om bokföringslagstiftningen	28	354,1	–	–
Utredningen (Ju 1972: 03) ang. polisen i Stockholm (UPS)	34	73,6	–	–
Utredningen (Ju 1973: 02) om ett centralt råd för samordning av samhällets insatser mot brott	44	14,5	–	0,4

6	7	8	9	10	11	12	13	14
10,0	–	–	0,1	–	119,7	45,6	20,0	418,4
4,4	24,5	–	0,1	–	168,6	51,6	20,0	490,7
6,2	–	–	1,1	–	151,2	52,1	18,5	607,2
–	–	–	–	–	82,2	67,5	19,0	174,6
9,6	–	–	0,2	–	229,5	106,9	40,9	644,3
8,1	–	–	0,4	–	124,2	48,9	16,7	257,4
84,4	127,5	58,2	37,4	–	1 149,3	610,2	110,0	2 500,2
0,4	–	–	–	–	140,7	57,5	17,0	336,0
0,2	–	67,3	2,2	–	241,4	88,0	36,0	472,1
–	–	–	–	–	135,7	52,1	18,5	351,7
13,2	–	0,6	5,5	–	159,5	39,1	6,5	276,7
11,8	–	40,0	–	–	65,2	–	5,0	79,3
3,0	–	1,5	1,7	–	255,8	67,9	40,0	366,1
59,6	–	–	–	–	207,8	65,2	3,0	309,8
2,2	–	–	0,1	–	128,9	55,1	23,4	228,0
13,0	–	–	19,0	–	59,6	11,9	–	90,7
17,5	–	84,4	2,7	–	424,7	316,6	110,0	860,9
4,9	–	–	0,4	–	124,7	55,4	22,0	202,1
10,6	–	–	1,8	–	83,5	40,4	19,5	143,4
0,8	–	–	12,5	–	16,7	–	387,9	404,6
4,6	–	–	–	–	63,4	64,5	18,0	145,9
0,2	–	–	0,1	–	112,6	49,7	20,0	182,3
7,3	–	–	0,1	–	113,8	52,4	17,5	183,7
–	–	0,4	–	–	82,8	47,2	15,5	145,5
20,4	–	–	0,2	–	109,2	69,0	8,0	186,2
8,9	–	0,7	1,1	–	78,8	30,9	16,0	125,7
0,2	–	–	–	–	93,4	75,4	19,0	187,8
0,7	–	–	–	–	39,4	24,5	32,9	96,8
1,5	–	–	–	–	58,8	53,0	18,0	129,8
–	–	–	0,3	–	57,6	64,1	15,5	137,2
–	–	–	–	–	–	43,5	18,2	61,7
–	–	–	–	–	–	41,2	16,5	57,7
–	–	–	–	–	–	30,1	21,4	51,5
–	–	–	–	–	–	–	8,5	8,5
–	–	–	–	–	–	28,8	17,0	45,8
–	–	–	–	–	–	–	3,3	3,3
–	–	–	–	–	–	–	20,0	20,0
429,2	207,9	672,2	104,5	165,2	8 367,4	3 773,9	1 600,8	31 591,6
–	60,0	0,7	–	–	68,3	–	–	3 410,4
–	–	–	–	–	7,5	–	–	456,7
–	–	–	–	–	7,5	–	–	1 244,2
–	–	16,9	–	–	16,9	–	–	371,0
0,6	–	–	–	–	0,6	–	–	74,2
–	–	–	–	–	0,4	–	–	14,9

1	2	3	4	5
Sakkunnig (Ju 1965: 62) ang. lagstiftningen om skifte av dödsbo	1975: 4	–	–	2,3
Mutansvarskommittén (Ju 1967: 63)	7	1 153,5	–	0,4
1968 års brottmålsutredning (Ju 1969: 54)	13	1 028,2	–	22,5
Kommittén (Ju 1970: 54) för kriminologisk behandlingsforskning	18	506,8	21,5	19,2
Generalklausulutredningen (Ju 1970: 58)	19	219,6	46,6	4,2
1972 års domarutredning (Ju 1972: 08)	31	385,1	42,9	18,8
Steriliseringsutredningen (Ju 1973: 04)	35	92,2	8,6	12,2
Värmeanläggningsutredningen (Ju 1973: 06)	37	253,5	65,8	8,1
Hyresprocesskommittén (Ju 1973: 07)	38	172,0	1,1	–
Brottsförebyggande rådet (Ju 1973: 14)	45	658,4	12,4	87,7
Utredningen (Ju 1973: 16) ang. åtgärder för att minska personalomsättningen inom polisväsendet	47	112,3	45,9	10,5
Häktesutredningen (Ju 1973: 18) för Stockholms län m. m.	49	68,4	–	–
Domstolsstyrelseutredningen (Ju 1973: 21)	52	73,4	6,3	3,7
Trafikskadeutredningen (Ju 1974: 05)	58	95,6	67,1	29,7
Summa		10 289,2	340,8	219,7
Kostnader från kommittéanslaget under budgetåret 1974/75 för sakkunniga biträden inom departementet m. m.				
Sakkunniga i nordiskt lagstiftningssamarbete m. m.		206,3	15,9 –	5,1
Diverse myndigheter m. m.		–	176,2	–
Diverse personer		–	0,6	–
Gemensamma kostnader		–	71,5	–
Summa		206,3	232,4	5,1

[1] I beloppet ingår lönekostnadspålägg
[2] Hyreskostnaderna för kommittéer bestrids från anslaget Gemensamma ändamål för statsdepartementen ävensom vissa andra icke närmare beräknade lokal- och expenskostnader (städning, telefon m. m.) samt sjukvårdskostnader (ca 2,3 milj. kr.)
[3] 16,7 har belastat II ht: s kommittéanslag och övriga kostnader anslaget Framtidsstudier (II A 12)

6	7	8	9	10	11	12	13	14
–	–	–	–	–	2,3	–	–	2,3
–	19,9	–	–	–	20,3	–	–	1 173,8
1,9	33,8	–	–	–	58,2	–	–	1 086,4
0,2	–	–	–	–	40,9	–	–	547,7
1,0	31,4	–	–	–	83,2	–	–	302,8
9,7	27,8	–	0,3	–	99,5	–	–	484,6
–	21,1	–	–	–	41,9	–	–	134,1
0,5	35,6	–	0,1	–	110,1	–	–	363,6
–	–	–	–	–	1,1	–	–	173,1
1,5	–	–	62,9	–	164,5	–	–	822,9
–	–	–	–	–	56,4	0,2	–	168,9
–	–	–	0,1	–	0,1	–	–	68,5
–	6,2	–	–	–	16,2	–	–	89,6
0,5	68,0	–	–	–	165,3	1,2	–	262,1
15,9	**303,8**	**17,6**	**63,4**	**–**	**961,2**	**1,4**	**–**	**11 251,8**
1,2	–	–	0,8	–	–8,8			
–	–	302,7	134,0	310,0	923,1			
3,2	–	–	–	–	3,8			
–	889,4	–	223,9	–	1 184,6			
4,4	**889,4**	**302,7**	**358,7**	**310,0**	**2 102,7**			

UTRIKESDEPARTEMENTET

1	2	3	4	5
Kommitténs benämning	Kommitténs nr i berättelsen	Utgifter (i tusentals kronor)		
		t. o. m. 1974-06-30	1974-07-01–1975-06-30	
			Lön m. m.[1]	Dagarvoden[1]
Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1975				
Utredningen (1974: 01) rörande utrikesdepartementets organisation	1976: 3	–	152,1	39,8
Utredningen (1974: 02) rörande rekrytering, utbildning och tjänstgöringsförhållanden inom utrikesförvaltningen	4	–	52,0	26,7
Summa		–	204,1	66,5
Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1976				
Delegationen (UD 1972: 02) för utveckling av folkrättens regler om humanitet i krig	1976: 1	103,0	78,0	11,8
Sakkunniga (1972: 03) med uppdrag att företa en utredning angående Sveriges utvecklingssamarbete med u-länderna[3]	2	239,1	103,4	60,6
Summa		342,1	181,4	72,4
Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av 1975				
Nationalkommittén (UD 1972: 01) för Förenta Nationernas befolkningskonferens	1975: 1	604,2	31,7	16,4
Summa		604,2	31,7	16,4
Kostnader från kommittéanslaget under budgetåret 1974/75 för sakkunniga biträden inom departementet m. m.				
Beredningen för studiestöd och humanitärt bistånd till afrikanska flyktingar och nationella befrielserörelser			–	32,0
Svenska UNICEF-kommittén			–	3,8
Summa			–	35,8

[1] I beloppet ingår lönekostnadspålägg
[2] Hyreskostnaderna för kommittéer bestrids från anslaget Gemensamma ändamål för statsdepartementen ävensom vissa andra icke närmare beräknade lokal- och expenskostnader (städning, telefon m. m.) samt sjukvårdskostnader (ca 2,3 milj. kr.)
[3] Kostnaderna bestrids av andra medel än kommittéanslaget

6	7	8	9	10	11	12	13	14
						1975-07-01–12-31		Beräknad totalkostnad t. o. m. 1975-12-31 (summa av kolumnerna 3, 11, 12 och 13)
Resersättning	Tryckning	Konsultationer	Övriga administrativa kostnader	Bidrag till myndighet, institution m. m.	Summa[2]	Verkställda utgifter[2] 07-01–10-31	Beräknade utgifter 11-01–12-31	
29,5	9,6	–	–	–	231,0	51,8	–	282,8
19,6	–	–	–	–	98,3	100,5	–	198,8
49,1	**9,6**	–	–	–	**329,3**	**152,3**	–	**481,6**
2,2	4,8	–	6,6	–	103,4	29,4	15,0	250,8
2,0	–	–	2,2	–	168,2	42,0	40,0	489,3
4,2	**4,8**	–	**8,8**	–	**271,6**	**71,4**	**55,0**	**740,1**
17,1	1,1	–	59,6	3,5	129,4	–	–	733,6
17,1	**1,1**	–	**59,6**	**3,5**	**129,4**	–	–	733,6
1,0	–	–	–	–	33,0			
–	–	–	–	–	3,8			
1,0	–	–	–	–	**36,8**			

FÖRSVARSDEPARTEMENTET

1	2	3	4	5
Kommitténs benämning	Kommitténs nr i berättelsen	Utgifter (i tusentals kronor)		
		t. o. m. 1974-06-30	1974-07-01–1975-06-30	
			Lön m. m.[1]	Dagarvoden[1]
Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1975				
1967 års rekvisitions- och förfogandeutredning (Fö 1968: 19)	1976: 1	172,8	28,7	8,1
Utredningen (Fö 1970: 23) rörande systemet för förmåner åt värnpliktiga m. fl.	3	795,9	198,4	47,9
Sakkunnig för studier avseende utvecklingen efter år 1977 av de delar av totalförsvaret som inte omfattas av militärt försvar, civilförsvar och ekonomiskt försvar (Fö 1973: 02)	9	3,5	–	19,2
Expertutredningen (Fö 1974: 02) ang. prisreglering av försvarsutgifterna	11	0,1	8,0	63,6
Summa		972,3	235,1	138,8
Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1976				
Försvarets fredsorganisationsutredning (Fö 1968: 20)	1976: 2	1 508,4	285,3	120,2
Krigsmaktens förvaltningsutbildningsutredning (Fö 1971: 01)	4	598,3	143,6	52,2
Ledningsgruppen för fortsatt utveckling av försvarets planerings- och programbudgetsystem (Fö 1971: 03) (PPBG)	5	526,2	167,2	3,2
Militära pensionsåldersdelegationen (Fö 1971: 04)	6	229,8	62,5	9,4
1972 års värnpliktsutredning (Fö 1972: 01)	7	752,0	238,4	71,0
1973 års vapenfriutredning (Fö 1973: 01)	8	4,7	1,9	52,5
1974 års underrättelseutredning (Fö 1974: 01)	10	77,3	219,2	66,5
Försvarsmaktens ledningsutredning (Fö 1974: 03) (FLU-74)	12		182,2	50,3
1974 års försvarsutredning (Fö 1974: 04)	13		167,5	96,8
Utredningen (Fö 1974: 05) om översyn av tjänstereglementet för krigsmakten	14		–	11,8
Bredningen (Fö 1975: 01) för det fortsatta arbetet om kvinnan i försvaret (BKF)	15		–	–
Försvarets gymnasieutredning (Fö 1975: 02)	16		–	–
Utredningen (Fö 1975: 03) om skyddsrumsfrågor	17		–	–
Utredningen (Fö 1975: 04) om inflytande m. m. inom värnpliktsutbildningen	18		–	–
Summa		3 696,7	1 467,8	533,9
Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av 1975				
Marinens befälsutredning (Fö 1965: 23)	1974: 2	1 679,4	–	–
1966 års värnpliktskommitté (Fö 1967: 23)	3	2 390,4	–	–

6	7	8	9	10	11	12	13	14
						1975-07-01--12-31		Beräknad totalkostnad t. o. m. 1975-12-31 (summa av kolumnerna 3, 11, 12 och 13)
Resersättning	Tryckning	Konsultationer	Övriga administrativa kostnader	Bidrag till myndighet, institution m. m.	Summa[2]	Verkställda utgifter[2] 07-01 -- 10-31	Beräknade utgifter 11-01 -- 12-31	
–	–	–	0,8	–	37,6	11,8	–	222,2
15,9	–	–	3,3	–	265,5	141,1	30,0	1 232,5
0,3	0,2	–	–	–	19,7	8,0	6,1	37,3
2,6	3,4	7,0	0,8	–	85,4	–	–	85,5
18,8	**3,6**	**7,0**	**4,9**	**–**	**408,2**	**160,9**	**36,1**	**1 577,5**
72,0	0,5	0,9	37,6	–	516,5	208,6	22,0	2 255,5
7,0	95,0	7,4	21,0	–	326,2	80,1	35,0	1 039,6
11,0	–	–	3,0	–	184,4	51,6	27,8	790,0
0,2	–	2,2	20,5	–	94,8	25,1	12,0	361,7
43,5	–	4,1	22,7	–	379,7	120,4	43,0	1 295,1
7,1	–	–	0,1	–	61,6	18,3	17,0	101,6
30,9	–	–	2,5	–	319,1	100,5	50,0	546,9
32,8	–	–	32,3	–	297,6	175,0	75,0	547,6
27,8	–	0,1	31,9	–	324,1	322,4	100,0	746,5
–	–	–	–	–	11,8	19,6	10,0	41,4
–	–	–	–	–	–	6,0	25,0	31,0
–	–	–	–	–	–	0,5	11,0	11,5
–	–	–	–	–	–	–	4,0	4,0
–	–	–	–	–	–	0,4	15,0	15,4
232,3	**95,5**	**14,7**	**171,6**	**–**	**2 515,8**	**1 128,5**	**446,8**	**7 787,8**
2,2	–	2,6	–	–	4,8	–		1 684,2
–	–	–	0,7	–	0,7	–		2 391,1

1	2	3	4	5
1968 års personalkategoriutredning (Fö 1969: 16)	1975: 3	1 506,6	–	–
Utredningen (Fö 1970: 16) om befordringsförfarandet m. m. inom krigsmakten	4	211,0	9,6	3,4
Summa		5 787,4	9,6	3,4
Kostnader från kommittéanslaget under budgetåret 1974/75 för sakkunniga biträden inom departementet m. m.				
Diverse myndigheter			96,0	–
Diverse firmor			–	–
Diverse personer			299,4	35,8
Gemensamma kostnader			14,5	–
Utestående rescförskott			–	–
Summa			409,9	35,8

[1] I beloppet ingår lönekostnadspålägg
[2] Hyreskostnaderna för kommittéer bestrids från anslaget Gemensamma ändamål för statsdepartementen ävensom vissa andra icke närmare beräknade lokal- och expenskostnader (städning, telefon m. m.) samt sjukvårdskostnader (ca 2,3 milj. kr.)

6	7	8	9	10	11	12	13	14
–	–	1,0	0,2	–	1,2	–		1 507,8
–	29,4	–	0,5	–	42,9	–		253,9
2,2	**29,4**	**3,6**	**1,4**	–	**49,6**	–		**5 837,0**
1,3	–	–	–	–	97,3	50,0		
–	–	–	–	–	–	5,8		
14,1	–	–	–	–	349,3	143,7		
4,4	–	–	0,4	–	19,3	8,7		
27,3	–	–	–	–	27,3	30,1		
47,1	–	–	**0,4**	–	**493,2**	**238,3**		

SOCIALDEPARTEMENTET

1	2	3	4	5
Kommitténs benämning	Kommitténs nr i berättelsen	Utgifter (i tusentals kronor)		
		t. o. m. 1974-06-30	1974-07-01–1975-06-30	
			Lön m. m.[1]	Dagarvoden[1]
Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1975				
1968 års barnstugeutredning (S 1969: 31)	1976: 4	3 749,8	799,8	52,6
Samarbetskommittén (S 1970: 31) för social forskning	5	612,7	22,1	5,8
Hjälpmedelsgruppen (S 1970: 33)	7	415,2	58,1	21,2
Arbetsgruppen (S 1970: 36) rörande försöksverksamhet inom barna- och ungdomsvården (AFBU)	8	270,0	33,3	58,3
Nykterhetsvårdens anstaltsutredning (S 1970: 43)	10	356,1	65,5	27,8
Socialpolitiska bidragsutredningen (1972: 02)	12	181,1	168,5	42,5
Utredningen (S 1973: 02) angående lokalisering av statens bakteriologiska laboratorium	13	133,3	33,7	72,6
Arbetsgruppen (S 1973: 04) för att undersöka pensionsfrågorna för entreprenöranställda på fartyg	14	109,9	1,9	34,0
Sakkunnig (S 1974: 10) för utredning av vissa frågor rörande utbildning av läkare med utländsk medicinsk examen	26	–	0,2	–
Summa		5 828,1	1 183,1	314,8
Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1976				
Handikapputredningen (S 1966: 38)	1976: 1	1 929,7	267,1	73,1
Socialdepartementets sjukvårdsdelegation (S 1966: 39)	2	1 628,9	189,8	67,8
Socialutredningen (1969: 29)	3	3 968,1	619,2	67,7
Sjukvårdskostnadsutredningen (S 1970: 32)	6	487,0	136,1	4,6
Pensionskommittén (S 1970: 40)	9	896,5	190,8	107,2
Yrkesskadeförsäkringskommittén (S 1971: 01)	11	663,4	400,8	60,9
Barnomsorgsgruppen (S 1973: 07)	15	36,7	193,4	43,3
Barnmiljöutredningen (S 1973: 08)	16	244,6	179,0	6,9
Familjestödsutredningen (S 1974: 01)	17	19,5	250,0	44,8
Medicinalansvarskommittén (S 1974: 02)	18	79,3	190,2	43,6
Utredningen (S 1974: 03) angående översyn av besvärsorganisationen inom socialförsäkringen m. m.	19	41,7	109,0	36,0
Nykterhetsvårdens erkända och enskilda vårdanstalters personalorganisationsutredning (S 1974: 04)	20	13,7	92,4	35,8
Delegationen (S 1974: 05) för social forskning	21	–	69,5	24,2
Pensionärsundersökningen (S 1974: 06)	22	–	128,0	19,1
Regionsjukvårdsutredningen (S 1974: 07)	23	–	18,3	41,2
Utredningen (S 1974: 08) angående översyn av hälsovårdsstadgan	24	–	94,1	29,7
Sakkunniga (S 1974: 09) med uppdrag att utreda vissa frågor beträffande sjukvård i livets slutskede (SLS)	25	–	5,2	6,5
Ledningsgruppen (S 1974: 11) för försöksverksamhet inom socialvården	27	–	49,3	–
Arbetsgruppen (S 1975: 01) för social information	28	–	20,2	9,2
Socialpolitiska samordningsutredningen (S 1975: 02)	29	–	–	–
Sakkunnig (S 1975: 03) med uppdrag att utreda vissa frågor rörande kronisk toxicitet	30	–	–	–
Summa		10 009,1	3 202,4	721,6

6	7	8	9	10	11	12	13	14
						1975-07-01–12-31		Beräknad totalkostnad t. o. m. 1975-12-31 (summa av kolumnerna 3, 11, 12 och 13)
Resersättning	Tryckning	Konsultationer	Övriga administrativa kostnader	Bidrag till myndighet, institution m. m.	Summa[2]	Verkställda utgifter[2] 07-01 – 10-31	Beräknade utgifter 11-01 – 12-31	
103,2	147,9	6,3	13,5	21,9	1 145,2	284,5	50,0	5 229,5
1,3	–	–	0,1	–	29,3	2,0	–	644,0
5,5	4,5	–	1,5	–	90,8	–	–	506,0
6,6	1,5	–	0,4	–	100,1	33,5	–	403,6
9,3	–	–	–	–	102,6	40,1	–	498,8
0,1	–	1,9	0,1	–	213,1	12,1	–	406,3
14,0	–	44,4	0,1	–	164,8	18,6	–	316,7
2,8	0,5	–	0,5	–	39,7	–	–	149,6
–	–	–	0,1	–	0,3	–	–	0,3
142,8	**154,4**	**52,6**	**16,3**	**21,9**	**1 145,2**	**390,8**	**50,0**	**8 154,8**
16,5	9,8	3,1	0,4	–	370,0	135,5	33,6	2 468,8
0,1	–	–	–	–	257,7	98,8	35,4	2 020,8
34,5	224,5	0,1	1,2	–	947,2	353,5	130,0	5 398,8
1,1	–	–	–	–	141,8	95,0	8,0	731,8
51,6	47,5	–	0,7	–	397,8	117,5	55,0	1 466,8
22,2	–	–	0,3	–	484,2	207,1	35,0	1 389,7
21,3	7,9	1,5	1,4	–	268,8	114,9	27,8	448,2
11,3	–	81,5	2,0	–	280,7	135,0	20,0	680,3
42,9	0,1	15,4	7,6	–	360,8	174,1	45,0	599,4
27,6	–	3,4	0,3	–	265,1	82,1	50,0	476,5
19,7	–	–	0,1	–	164,8	55,7	24,5	286,7
9,2	–	–	–	–	137,4	52,6	20,0	223,7
9,7	–	–	0,4	–	103,8	59,7	22,0	185,5
32,1	–	291,9	0,3	–	471,4	147,6	155,0	774,0
10,8	–	–	0,2	–	70,5	46,1	20,0	136,6
6,2	–	–	0,2	–	130,2	74,8	33,0	238,0
0,1	–	–	–	–	11,8	165,9	6,0	183,7
8,1	–	–	–	–	57,4	64,1	16,0	137,5
0,3	–	34,6	–	–	64,3	42,5	32,0	138,8
–	–	–	–	–	–	40,3	40,0	80,3
–	–	–	–	–	–	–	–	–
325,3	**289,8**	**431,5**	**15,1**	**–**	**4 985,7**	**2 262,8**	**808,3**	**18 065,9**

1	2	3	4	5
Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av 1975				
Familjepolitiska kommittén (S 1966: 36)	1973: 6	1 774,9	0,9	–
Fosterbarnsutredningen (S 1970: 30)	1975: 6	692,1	–	–
Bosättningslåneutredningen (S 1973: 05)	17	25,3	8,8	37,3
Sakkunnig (S 1973: 06) med uppdrag att utreda frågan om automatisk databehandling av medicinsk information vid karolinska sjukhuset	18	86,2	26,4	27,8
Arbetsgruppen (S 1973: 09) rörande social information	21	2 687,0	6,7	31,2
Summa		**5 265,5**	**42,8**	**96,3**
Kostnader från kommittéanslaget under budgetåret 1974/75 för sakkunniga biträden inom departementet m. m.				
Nämnden för undervisningssjukhusens utbyggande (NUU)			136,8	23,0
Statens Handikappråd			409,4	34,0
Diverse myndigheter			–	–
Diverse firmor			0,5	–
Diverse personer			375,3	48,8
Gemensamma kostnader			1,8	–
Utestående reseförskott			–	–
Summa			**923,8**	**105,8**

[1] I beloppet ingår lönekostnadspålägg
[2] Hyreskostnaderna för kommittéer bestrids från anslaget Gemensamma ändamål för statsdepartementen ävensom vissa andra icke närmare beräknade lokal- och expenskostnader (städning, telefon m. m.) samt sjukvårdskostnader (ca 2,3 milj. kr.)

6	7	8	9	10	11	12	13	14
..	–	–	–	–	0,9	1,7	–	1 777,5
..	5,7	–	–	–	5,7	–	–	697,8
3,3	20,3	–	–	–	69,7	–	–	95,0
0,8	3,8	–	0,4	–	59,2	–	–	145,4
–	–	68,6	0,1	..	106,6	14,2	–	2 807,8
4,1	**29,8**	**68,6**	**0,5**	–	**242,1**	**15,9**	–	**5 523,5**
8,3	0,1	10,0	6,5	–	184,7			
35,0	58,1	2,0	66,6	0,3	605,4			
–	–	28,9	–	1 795,0	1 823,9			
–	0,1	3,5	16,0	–	20,1			
13,9	–	–	0,1	–	438,1			
–	1,5	1,6	134,0	–	138,9			
12,5	–	–	–	–	12,5			
69,7	**59,8**	**46,0**	**223,2**	**1 795,3**	**3 223,6**			

KOMMUNIKATIONSDEPARTEMENTET

1	2	3	4	5
Kommitténs benämning	Kommitténs nr i berättelsen	Utgifter (i tusentals kronor)		
		t. o. m. 1974-06-30	1974-07-01–1975-06-30	
			Lön m. m.[1]	Dagarvoden[1]
Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1975				
Flygtrafikledningskommittén (K 1967: 44)	1976: 2	1 793,3	124,4	106,6
Trafikolycksstatistikkommittén (K 1970: 30)[4]	4	238,6	113,9	49,4
Utredningen (K 1970: 43) ang. åtgärder mot övergivna fartyg m. m.	9	118,9	15,2	8,0
Kommittén (K 1971: 01) för utredning om kollektivtrafik i tätorter[4]	11	635,8	452,5	62,5
Sakkunniga (K 1972: 03) med uppdrag att utreda vissa frågor betr. Göta kanal	13	86,7	69,6	15,4
Utredningen (K 1972: 04) med uppgift att utreda vissa frågor i anslutning till den långsiktiga vägplaneringen m. m.[4]	14	50,3	–	55,2
Leasingutredningen (K 1972: 06)	15	98,9	101,4	13,7
Sakkunniga (K 1973: 03) med uppdrag att utreda vissa frågor rörande det allmänna kommunikationsväsendets anpassning till de handikappades behov	19	33,0	42,3	53,4
1974 års tidningstaxeutredning (K 1973: 08)	23	6,4	–	37,6
Utredning (K 1974: 02) med uppdrag att utreda den framtida verksamheten inom televerkets verkstadsrörelse m. m.	25	–	92,2	11,8
Sakkunnig (K 1975: 01) med uppdrag att utreda frågan om den framtida organisationen och finansieringen av den verksamhet som bedrivs av handelsflottans välfärdsråd	27	–	17,2	3,9
Sakkunnig (K 1975: 02) med uppdrag att verkställa översyn av sjöfartsverkets förslag rörande utvidgad skyldighet att anlita lots m. m.	28	–	–	–
Sakkunniga (K 1975: 05) för granskning av 1975 års separatredovisning vid SJ[5]	30	–		
Summa		**3 061,9**	**1 028,7**	**417,5**
Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1976				
Trafikpolitiska delegationen (K 1965: 38)	1976: 1	293,2	–	–
Befälsbemanningsutredningen (K 1970: 29)	3	520,2	80,0	41,5
Trafikbullerutredningen (K 1970: 33)	5	2 442,2	267,4	157,9
1969 års vägutredning (K 1970: 35)	6	212,0	120,4	32,5
Trafikplaneringsutredningen (K 1970: 41)	7	1 267,4	221,9	69,4
Sjöräddningsutredningen (K 1970: 42)	8	256,2	62,3	5,4
Utredningen (K 1970: 45) om samordning av lotsningen i Göteborgsområdet m. m.	10	39,7	46,2	19,8
Sakkunniga (K 1972: 01) för att leda visst utrednings- och utvecklingsarbete i fråga om metoder för märkning av olja i fartyg[3]	12	124,4	–	29,4
Trafikpolitiska utredningen (K 1972: 07)	16	436,1	513,9	115,9
Bilarbetstidsutredningen (K 1972: 08)	17	188,2	109,4	47,4
Flaggutredningen (K 1973: 01)	18	29,8	73,3	42,6

6	7	8	9	10	11	12	13	14
						1975-07-01–12-31		Beräknad totalkostnad t. o. m. 1975-12-31 (summa av kolumnerna 3, 11, 12 och 13)
Resersättning	Tryckning	Konsultationer	Övriga administrativa kostnader	Bidrag till myndighet, institution m. m.	Summa[2]	Verkställda utgifter[2] 07-01–10-31	Beräknade utgifter 11-01 – 12-31	
8,3	28,8	9,3	1,2	–	278,6	25,5	–	2 097,4
10,4	–	–	18,9	–	192,6	162,1	28,0	621,3
2,9	–	–	–	–	26,1	–	31,0	176,0
10,2	–	–	30,7	–	555,9	162,1	14,0	1 367,8
7,6	7,4	1,7	0,1	–	101,8	–	–	188,5
0,8	–	–	10,7	–	66,7	61,3	–	178,3
–	–	1,4	1,4	–	117,9	40,0	40,0	296,8
6,4	–	53,3	–	–	155,4	184,2	40,0	412,6
8,9	–	–	–	–	46,5	29,5	–	82,4
7,9	–	–	–	–	111,9	51,6	–	163,5
7,6	–	7,0	–	–	35,7	64,0	1,0	100,7
0,8	–	–	–	–	0,8	10,1	–	10,9
71,6	**36,2**	**72,7**	**63,0**	–	**1 689,9**	**790,4**	**154,0**	**5 696,2**
0,1	–	–	0,3	–	0,4	0,4	–	294,0
27,7	–	25,0	4,3	–	178,5	31,7	65,0	795,4
34,1	179,5	34,3	3,4	–	676,6	122,6	8,0	3 249,4
8,9	17,2	–	0,4	–	179,4	57,8	32,0	481,2
26,5	208,5	107,9	13,3	–	647,5	145,7	160,0	2 220,6
–	–	–	0,3	–	68,0	16,3	5,0	345,5
1,8	–	–	–	–	67.8	16,0	5,0	128,5
0,6	–	–	–	–	30,0	13,5	50,0	217,9
37,4	–	109,8	17,6	–	794,6	321,1	165,0	1 716,9
35,3	–	55,0	0,2	12,0	259,3	66,1	40,0	553,6
1,3	–	–	0,7	–	117,9	84,7	27,0	259,4

1	2	3	4	5
Fartygsmiljöutredningen (K 1973: 04)	20	81,9	81,3	44,5
Trafiksäkerhetsutredningen (K 1973: 07)	22	83,4	176,6	75,7
Utredningen (K 1974: 01) avseende regionalt gällande generella trafikrabatter	24	0,5	212,3	75,1
Trafiknämndsutredningen (K 1974: 03)	26	–	49,3	23,0
Sakkunnig (K 1975: 04) med uppdrag att behandla frågan om huvudmannaskaps- och ägarförhållanden vad avser färjetrafiken mellan Gotland och fastlandet	29	–	–	–
1975 års Öresundsdelegation (K 1975: 06)	31	–	–	–
Sakkunnig (K 1975: 07) med uppdrag att utreda vissa säkerhetsfrågor vid användning av truckar	32	–	–	–
Stockholmsregionens allmänflygutredning (K 1975: 08)	33	–	–	–
Summa		5 975,2	2 014,3	780,1
Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av 1975				
Hamnutredningen (K 1966: 40)	1975: 2	1 209,8	–	–
Vägkostnadsutredningen (K 1966: 41)[4]	3	364,6	47,4	–
Utredningen (K 1967: 36) om beredskapslagstiftningen på luftfartens område	4	–	–	1,4
Motorredskapsutredningen (K 1968: 53)	8	605,3	0,7	6,2
Arbetsgruppen (K 1970: 34) för upprättande av dispositionsplan för viss del av Nedre Norrmalm i Stockholm	12	299,6	7,3	1,7
Utredningen (K 1970: 44) om mönstring av sjömän	17	429,6	44,0	17,7
Utredningen (K 1972: 05) för lokalisering av flygverksamheten i Stockholmsområdet (ULF)	26	390,3	31,6	–
Sakkunniga (K 1973: 02) med uppdrag att utreda frågan om tjänstebrevsrätt för icke statliga organ	31	10,7	27,3	5,1
Luftfartsverksutredningen (K 1973: 05)	34	363,5	10,9	50,0
Summa		4 266,0	173,1	162,5
Kostnader från kommittéanslaget under budgetåret 1974/75 för sakkunniga biträden inom departementet m. m.				
Diverse personer			134,4	0,7
Gemensamma kostnader			19,4	–
Utestående reseförskott			–	–
Summa			153,8	0,7
Sakkunniga i nordiskt lagstiftningssamarbete m. m.				
Svenska sakkunniga (K 1967: 37) inom Nordisk kommitté för trafiksäkerhetsforskning (NKT)		102,7	–	18,2
Nordisk kommitté (K 1967: 38) för transportekonomisk forskning (NKTF)		311,3	–	15,7
Nordiskt trafiksäkerhetsråd (K 1971: 02) (NTR)		71,6	3,9	15,0
Nordisk ämbetsmannakommitté (K 1971: 04) för transportfrågor (NÄT)		33,2	–	27,2
Svenska sakkunniga (K 1971: 05) inom Nordisk kommitté för vägtrafiklagstiftning (NKV)		73,8	–	4,3
Nordisk bilteknisk kommitté (K 1975: 3) (NBK)		–	–	–

[1] I beloppet ingår lönekostnadspålägg
[2] Hyreskostnaderna för kommittéer bestrids från anslaget Gemensamma ändamål för statsdepartementen ävensom vissa andra icke närmare beräknade lokal- och expenskostnader (städning, telefon m. m.) samt sjukvårdskostnader (ca 2,3 milj. kr.)
[3] Kostnaderna bestrids av jordbruksdepartementet med 7,7 tkr 1974/75 samt 4,5 tkr 1975/76
Kostnaderna bestrids av kommundepartementet med 7,7 tkr 1974/75 samt 4,5 tkr 1975/76
[4] Kostnaderna bestrids av statens vägverk
[5] Kostnaderna bestrids av statens järnvägar

6	7	8	9	10	11	12	13	14
9,9	1,0	–	2,5	–	139,2	46,2	29,0	296,3
23,5	–	7,3	0,3	–	283,4	89,2	81,0	537,0
39,3	–	223,9	8,4	–	559,0	214,5	90,0	864,0
9,2	–	–	0,2	–	81,7	44,5	27,0	153,2
–	–	–	–	–	–	0,2	–	0,2
–	–	–	–	–	–	1,4	40,0	41,4
–	–	–	–	–	–	–	3,0	3,0
–	–	–	–	–	–	0,1	26,3	26,4
256,4	**406,2**	**563,2**	**51,9**	**12,0**	**4 083,3**	**1 272,0**	**853,3**	**12 183,9**
–	21,0	–	–	–	21,0	–	–	1 230,8
–	–	–	7,5	–	54,9	–	–	419,5
–	–	–	–	–	1,4	–	–	1,4
–	–	–	–	–	6,9	–	–	612,2
1,6	–	–	–	–	10,6	–	–	310,2
–	–	–	0,9	–	62,6	–	–	492,2
–	–	5,0	–	–	36,6	–	–	426,9
0,1	4,2	–	0,8	–	37,5	–	–	48,2
8,2	11,2	246,4	0,8	–	327,5	–	–	691,0
94,6	**38,2**	**251,4**	**18,9**	**13,1**	**749,6**	**91,7**	**43,9**	**5 151,2**
0,5	–	–	–	–	135,6	52,6	–	188,2
–	–	–	30,6	–	50,0	45,6	–	95,6
4,6	–	–	–	–	4,6	5,5	–	10,1
5,1	–	–	**30,6**	–	**190,2**	**103,7**	–	**293,9**
9,3	–	–	–	–	27,5	9,0	5,0	144,2
13,9	–	–	7,5	12,0	49,1	8,0	15,0	383,4
21,7	1,8	–	0,5	1,1	41,8	27,9	5,0	146,3
30,4	–	–	0,9	–	58,5	40,2	10,0	141,9
6,4	–	–	–	–	10,7	5,2	6,0	95,7
3,0	–	–	–	–	3,0	1,4	2,9	7,3

FINANSDEPARTEMENTET

1	2	3	4	5
Kommitténs benämning	Kommitténs nr i berättelsen	Utgifter (i tusentals kronor)		
		t. o. m. 1974-06-30	1974-07-01–1975-06-30	
			Lön m. m.[1]	Dagarvoden[1]
Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1975				
Utredningen (Fi 1965: 26) om redovisning i skuldförbindelser mot säkerhet i fartygsinteckning av vissa fondmedel	1976: 3	3,1	–	3,4
Förhandlingsutredningen (C 1968: 16)[4]	5	341,9	30,4	12,2
Realisationsvinstkommittén (Fi 1970: 79)	14	423,8	109,6	37,1
Föreningsskatteutredningen (Fi 1971: 06)	18	49,6	–	9,9
1972 års pressutredning (Fi 1972: 07)	23	1 038,4	218,6	139,5
Utredningen (Fi 1972: 09) angående kvinnornas situation inom den statligt lönereglerade offentliga förvaltningen	25	178,3	187,6	40,0
Fastpriskommittén (Fi 1974: 01)	29	–	–	35,9
Jury (Fi 1974: 03) för bedömning av förslag till ny prägel på rikets mynt m. m.	31	–	81,3	35,3
Checklönekommittén (Fi 1975: 04)	38	–	–	–
Summa		**2 035,1**	**627,5**	**313,3**
Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1976				
Markdelegationen (K 1957: 30)[3]	1976: 1	1 931,0	28,6	100,9
Utredningen (Fi 1959: 37) om universitetens egendomsförvaltning	2	–	–	–
Fondbörsutredningen (Fi 1967: 32)	4	1 118,6	0,4	103,1
Byggnadsindexkommittén (Fi 1968: 43)	6	909,1	94,8	38,3
1968 års kapitalmarknadsutredning (Fi 1969: 59)	7	420,2	4,5	87,1
1969 års punktskatteutredning (Fi 1970: 57)	8	212,8	0,9	43,3
Delegationen (Fi 1970: 67) för förvaltningsdemokrati	9	988,6	438,8	57,4
Utredningen (Fi 1970: 69) om företagens uppgiftsplikt	10	796,5	200,9	47,9
Utredningen (Fi 1970: 70) rörande förhållandet mellan bankgiro och postgiro	11	22,6	./. 6,0	13,3
Hemvistsakkunniga (Fi 1970: 71)	12	525,7	210,0	59,0
Företagsskatteberedningen (Fi 1970: 77)	13	844,9	270,1	126,0
Utredningen (Fi 1971: 01) om beskattning av utländska artister	15	143,6	106,7	39,6
Datasamordningskommittén (Fi 1971: 03)	16	1 040,7	322,8	47,8
Mervärdeskatteutredningen (Fi 1971: 05)	17	80,4	2,8	29,9
Livförsäkringsskattekommittén (Fi 1971: 07)	19	396,1	237,1	122,3
Kommunalekonomiska utredningen (Fi 1971: 08)	20	586,8	425,8	69,2
1972 års skatteutredning (Fi 1972: 02)	21	766,4	337,7	176,4
Utredningen (Fi 1972: 06) om underställning av avtal	22	–	–	–
Bostadsskattekommittén (Fi 1972: 08)	24	317,9	84,3	66,3
Utredningen (Fi 1973: 01) om säkerhetsåtgärder m. m. i skatteprocessen	26	277,2	189,4	100,7

6	7	8	9	10	11	12	13	14
						1975-07-01–12-31		Beräknad totalkostnad t. o. m. 1975-12-31 (summa av kolumnerna 3, 11, 12 och 13)
Reser-sättning	Tryck-ning	Konsul-tationer	Övriga ad-ministrativa kostnader	Bidrag till myndighet, *institution* m. m.	Summa[2]	Verkställda utgifter[2] 07-01 – 10-31	Beräknade utgifter 11-01 – 12-31	
–	–	–	–	–	3,4	–	5,0	11,5
–	–	–	–	–	42,6	8,7	6,0	399,2
–	–	–	0,2	–	146,9	49,7	–	620,4
–	–	–	–	–	9,9	3,7	–	63,2
77,6	67,0	16,0	9,2	130,0	657,9	115,0	195,0	2 006,3
2,1	–	0,7	1,4	–	231,8	176,2	–	586,3
–	–	–	–	–	35,9	10,1	–	46,0
0,2	0,1	28,0	–	–	144,9	98,8	–	243,7
–	–	–	–	–	–	12,5	–	12,5
79,9	**67,1**	**44,7**	**10,8**	**130,0**	**1 273,3**	**474,7**	**206,0**	**3 989,1**
–	0,1	40,8	4,7	–	175,1	55,1	20,0	2 181,2
–	–	–	–	–	–	–	5,0	5,0
12,5	–	–	–	–	116,0	6,5	19,0	1 260,1
0,9	–	15,2	–	–	149,2	47,9	60,0	1 166,2
0,1	3,7	–	3,1	–	98,5	23,2	14,0	555,9
–	0,2	–	–	–	44,4	2,8	6,0	266,0
23,7	4,4	6,9	0,9	–	532,1	230,3	115,0	1 866,0
–	–	–	–	–	248,8	94,2	90,5	1 230,0
–	–	–	–	–	7,3	–	3,0	32,9
16,4	–	–	0,9	–	286,3	122,9	42,1	977,0
33,6	1,2	3,8	3,3	–	438,0	203,7	93,0	1 579,6
–	–	–	1,1	–	147,4	49,4	22,0	362,4
9,8	0,1	398,7	6,8	–	786,0	168,2	58,0	2 052,9
2,6	0,1	–	–	–	35,4	–	12,1	127,9
37,8	53,6	–	9,2	–	460,0	114,6	46,9	1 017,6
12,3	7,9	579,8	0,3	–	1 095,3	278,5	116,0	2 076,6
17,9	14,8	28,8	2,3	–	577,9	268,2	81,0	1 693,5
–	–	–	–	–	–	–	1,0	1,0
3,8	–	201,0	0,3	–	355,7	62,9	44,6	781,1
86,0	23,7	0,4	0,6	–	400,8	99,1	71,5	848,6

1	2	3	4	5
Sakkunnig (Fi 1973: 02) med uppdrag att utreda frågan om förvaltningen av Drottningholms kungsgård	27	–	–	–
Varusmugglingsutredningen (Fi 1973: 04)	28	177,5	214,6	44,3
Sakkunniga (Fi 1974: 02) med uppdrag att utreda frågan om gränsdragningen mellan förvaltningsrevision och rationaliseringsverksamhet inom statsförvaltningen m. m.	30	–	–	10,4
Kustövervakningsutredningen (Fi 1974: 04)	32	–	41,2	4,5
Utredning (Fi 1974: 05) angående den statliga personalutbildningens fortsatta inriktning och organisation	33	–	–	7,6
Utrikeshandelsstatistikutredningen (Fi 1974: 06)	34	–	47,3	10,5
Besparingsutredningen (Fi 1975: 01)	35	–	–	–
Betalningsbalansdelegationen (Fi 1975: 02)	36	–	–	–
Utredningen (Fi 1975: 03) om löntagarna och kapitaltillväxten	37	–	–	–
Sakkunniga (Fi 1975: 05) med uppdrag att utreda DAFA: s ekonomiska situation m. m.	39	–	–	–
Skattetilläggsutredningen (Fi 1975: 06)	40	–	–	–
Sakkunniga (Fi 1975: 07) med uppdrag att utreda frågan om energibeskattningen	41	–	–	–
Utredningen (Fi 1975: 08) om finansieringsbolagen m. m.	42	–	–	–
Utredning (Fi 1975: 09) om skatteutjämningsbidragen	43	–	–	–
Summa		11 556,6	3 252,7	1 405,8
Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av 1975				
1971 års fastighetstaxeringsutredning (Fi 1970: 81)	1973:33	–	0,1	–
Budgetutredningen (Fi 1970: 64)	1974:16	1 066,6	7,1	–
Alkoholpolitiska utredningen (Fi 1966: 33)	1975: 4	3 198,3	168,1	81,4
Lönesystemutredningen (C 1968: 17)[4]	7	434,5	–	14,2
Traktamentsbeskattningsutredningen (Fi 1969: 53)	9	716,8	63,0	15,5
Arbetsgruppen (Fi 1970: 58) för utredning av vissa frågor rörande tullpackhuskarlslagen	13	64,4	–	1,2
Sakkunnig (Fi 1973: 03) med uppdrag att se över uppgiftsfördelningen m. m. mellan statskontoret, Statskonsult AB och DAFA	35	15,5	1,5	20,1
Summa		5 496,1	239,8	132,4
Kostnader från kommittéanslaget under budgetåret 1974/75 för sakkunniga biträden inom departementet m. m.				
1975 års långtidsutredning (Fi 1975: a)			–	–
Diverse myndigheter m. m.			–	–
Diverse firmor			–	–
Diverse personer			138,1	8,6
Gemensamma kostnader			11,7	–
Utestående reseförskott			–	–
Summa			149,8	8,6

[1] I beloppet ingår lönekostnadspålägg
[2] Hyreskostnaderna för kommittéer bestrids från anslaget Gemensamma ändamål för statsdepartementen ävensom vissa andra icke närmare beräknade lokal- och expenskostnader (städning, telefon m. m.) samt sjukvårdskostnader (ca 2,3 milj. kr.)
[3] Kommittén överflyttad från kommunikationsdepartementet fr. o. m. 1967-07-01
[4] Kommittén överflyttad från civildepartementet fr. o. m. 1969-07-01

6	7	8	9	10	11	12	13	14
–	–	–	–	–	–	1,6	1,0	2,6
3,6	–	–	0,5	–	263,0	84,6	32,4	557,5
–	–	–	–	–	10,4	–	5,0	15,4
1,3	–	–	0,2	–	47,2	52,8	21,2	121,2
2,0	–	–	–	–	9,6	15,9	111,4	136,9
1,6	–	–	–	–	59,4	53,3	17,3	130,0
–	–	–	–	–	–	61,1	53,0	114,1
–	–	–	–	–	–	–	4,0	4,0
–	–	–	–	–	–	0,3	–	0,3
–	–	–	–	–	–	55,1	5,1	60,2
–	–	–	–	–	–	34,4	23,7	58,1
–	–	–	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–	–	–	–
265,9	**109,8**	**1 275,4**	**34,2**	**–**	**6 343,8**	**2 186,6**	**1 194,8**	**21 281,8**
–	–	–	–	–	0,1	–	–	0,1
–	–	–	–	–	7,1	8,0	–	1 081,7
8,0	250,6	–	0,7	–	508,8	–	–	3 707,1
–	–	–	–	–	14,2	–	–	448,7
3,5	66,6	–	–	–	148,6	–	–	865,4
–	–	–	–	–	1,2	–	–	65,6
–	0,1	–	–	–	21,7	–	–	37,2
11,5	**317,3**	**–**	**0,7**	**–**	**701,7**	**8,0**	**–**	**6 205,8**
–	–	–	–	–	–	83,3		
–	–	638,2	–	–	638,2	–		
–	64,6	118,2	0,1	–	182,9	33,4		
0,3	–	–	–	–	147,0	52,9		
–	–	9,8	5,6	–	27,1	5,0		
13,2	–	–	–	–	13,2	32,3		
13,5	**64,6**	**766,2**	**5,7**	**–**	**1 008,4**	**206,9**		

UTBILDNINGSDEPARTEMENTET

1	2	3	4	5
Kommitténs benämning	Kommitténs nr i berättelsen	Utgifter (i tusentals kronor)		
		t. o. m. 1974-06-30	1974-07-01–1975-06-30	
			Lön m. m.[1]	Dagarvoden[1]
Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1975				
Tekniska högskolans i Stockholm byggnadskommitté (E 1945: 30)[4]	1976: 1	–	–	–
Kommittén (U 1969: 51) för studiestöd åt vuxna	8	1 162,1	295,6	52,5
Sakkunnig (U 1970: 54) för utredning av förfarandet vid professorstillsättning m. m.	11	261,5	–	8,6
Särskilt uppdrag (U 1970: 55) åt förutvarande statsministern Tage Erlander[4]	12	175,2	–	–
Kommittén (U 1970: 56) för försöksverksamhet med vuxenutbildning	13	3 523,5	287,5	75,2
Sameutredningen (U 1970: 68)	17	666,3	108,5	31,5
Sakkunnig (U 1971: 11) för att utarbeta förslag till restaurering av Vadstena klosterkyrka	19	51,1	3,4	6,1
Studiereseutredningen (U 1972: 03)	22	230,4	121,6	10,1
Studerandehälsovårdsutredningen (U 1972: 05)	23	144,4	25,1	43,7
Journalistutbildningsutredningen (U 1973: 08)	31	83,3	128,9	18,7
Arbetsgruppen (U 1974: 02) för beredande av vissa radio- och televisionsfrågor	34	32,6	83,8	4,7
Arbetsgruppen (U 1974: 09) för beredande av vissa frågor rörande samarbetet mellan staten och Hermods korrespondensinstitut	40	–	–	11,7
Arbetsgruppen (U 1974: 11) för vissa kulturminnesvårds- och museifrågor	42	–	71,6	20,8
Invandrargruppen (U 1975: 02)	44	–	45,3	5,0
Summa		6 330,4	1 171,3	288,6
Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1976				
Lokal- och utrustningsprogramkommittéerna (F 1965: 54) för universitet och högskolor	1976: 2	7 266,0	675,2	163,3
1965 års musei- och utställningssakkunniga (E 1966: 52)	3	2 205,2	96,9	57,5
Dataarkiveringskommittén (U 1968: 48)	4	1 100,6	126,3	66,7
Sakkunniga (U 1968: 49) för förhandling om avtalsreglering av upphovsrättsliga frågor på undervisningsområdet	5	97,0	–	32,1
Konstnärsutbildningssakkunniga (U 1968: 52)	6	1 057,0	85,1	13,4
1968 års kyrkohandbokskommitté[3] (U 1969: 44)	7	737,2	32,6	58,5
Universitetsrestaurangkommittén (U 1970: 46)	9	1 621,3	389,2	33,5
1969 års psalmkommitté (U 1970: 47)[3]	10	426,2	17,9	25,4
Organisationskommittén (U 1970: 60) för högre musikutbildning	14	1 799,9	473,8	139,2
Organisationskommittén (1970: 62) för högre teknisk utbildning och forskning i övre Norrland	15	1 961,8	–	7,5
Utredningen (U 1970: 63) om skolans inre arbete	16	5 709,9	424,4	46,7

6	7	8	9	10	11	12	13	14
						1975-07-01 -12-31		Beräknad totalkostnad t. o. m. 1975-12-31 (summa av kolumnerna 3, 11, 12 och 13)
Reser-sättning	Tryck-ning	Konsul-tationer	Övriga ad-ministrativa kostnader	Bidrag till myndighet, institution m. m.	Summa[2]	Verkställda utgifter[2] 07-01 - 10-31	Beräknade utgifter 11-01 - 12-31	
–	–	–	–	–	–	–	–	
51,0	113,9	3,5	3,2	–	519,7	83,2	10,0	1 775,0
–	–	–	–	–	8,6	–	–	270,1
–	–	–	–	–	–	–	–	175,2
45,2	256,0	19,8	11,5	700,0	1 395,2	77,4	24,5	5 020,6
23,5	–	–	2,3	44,2	210,0	62,9	14,0	953,2
1,5	–	39,1	0,9	–	51,0	–	–	102,1
1,8	–	1,4	0,7	–	135,6	62,0	15,0	443,0
3,0	54,2	0,2	0,4	–	126,6	0,3	–	271,3
43,8	4,5	8,2	3,7	–	207,8	52,4	–	343,5
3,2	–	–	–	–	91,7	–	–	124,3
5,9	5,2	15,9	0,3	–	39,0	–	–	39,0
35,9	–	–	1,7	–	130,0	34,4	–	164,4
5,0	–	–	–	–	55,3	57,5	–	112,8
219,8	**433,8**	**88,1**	**24,7**	**744,2**	**2 970,5**	**430,1**	**63,5**	**9 794,5**
99,9	0,5	12,4	75,8	–	1 027,1	396,6	185,0	8 874,7
17,6	32,8	2,5	8,3	–	215,6	1,6	2,2	2 424,6
17,0	75,4	–	–	–	285,4	42,6	30,0	1 458,6
–	–	2,0	–	–	34,1	–	–	131,1
–	–	–	–	–	98,5	27,5	10,0	1 193,0
18,5	193,0	–	12,8	–	315,4	166,3	20,7	1 239,6
–	–	–	–	191,3	614,0	134,0	95,0	2 464,3
19,3	–	–	5,2	–	67,8	4,5	25,0	523,5
147,5	20,7	2,0	58,9	–	842,1	418,7	140,0	3 200,7
56,3	–	–	–	–	63,8	10,5	16,0	2 052,1
66,7	642,0	10,0	23,6	–	1 213,4	100,8	13,0	7 037,1

1	2	3	4	5
Uppsala domkyrkas restaureringskommitté (U 1971: 09)[4]	18	–	–	–
Utredningen (U 1971: 13) angående den fortsatta verksamheten med radio och television inom utbildningsväsendet	20	573,6	233,7	21,3
Ämbetsmannakommittén (U 1971: 14) för nordiskt kulturellt samarbete	1975: 31	85,4	20,5	9,9
Forskningsrådsutredningen (U 1972: 02)	1976: 21	374,5	244,3	50,9
Utredningen (U 1972: 06) om skolan, staten och kommunerna	24	1 735,2	1 024,6	119,1
Bibelkommissionen (U 1972: 07) med uppgift att nyöversätta Nya testamentet[3]	25	980,7	674,0	49,2
Folkhögskoleutredningen (U 1972: 08)	26	453,8	447,9	77,6
1973 års betygsutredning (U 1973: 01)	27	325,2	137,9	40,0
Obligatoriekommittén (U 1973: 03)	28	95,7	63,9	33,8
1973 års expertgrupp för konstutbildning (U 1973: 05)	29	192,1	141,2	31,0
Tidningsfilmningskommittén (U 1973: 07)	30	94,4	130,7	81,1
Dansarutredningen (U 1973: 09)	32	63,6	122,2	54,1
1974 års skolhälsovårdsutredning (U 1974: 01)	33	19,5	204,1	11,7
Utlandsskoleutredningen (U 1974: 03)	35	–	62,1	7,6
1974 års lärarutbildningsutredning (U 1974: 04)	36	–	378,9	43,6
Forskarutbildningsutredningen (U 1974: 06)	37	–	121,5	33,5
Organisationskommittén (U 1974: 07) för riksantikvarieämbetet och vissa museer	38	–	41,4	20,6
Radioutredningen (U 1974: 08)	39	–	324,0	53,9
Utredningen (U 1974: 10) om andlig vård	41	–	–	5,2
Utredningen (U 1975: 01) rörande viss klinisk odontologisk verksamhet	43	–	12,3	0,9
Skeppsholmsgruppen (U 1975: 03)	45	–	–	–
Centrala organisationskommittén (U 1975: 04) för högskolereformen	46	–	–	–
Beredningen (U 1975: 05) för försöksverksamhet rörande utbildningssamarbete med vissa utvecklingsländer	47	–	–	–
Biblioteks- och dokumentationssamverkanskommittén (U 1975: 06)	48	–	–	–
Utredning (U 1975: 07) av LUP-organisationen m. m.	49	–	–	–
Organisationskommittén (U 1975: 08) för Umeå högskoleregion	50	–	–	–
Organisationskommittén (U 1975: 09) för Uppsala högskoleregion	51	–	–	–
Organisationskommittén (U 1975: 10) för Stockholms högskoleregion	52	–	–	–
Organisationskommittén (U 1975: 11) för Linköpings högskoleregion	53	–	–	–
Organisationskommittén (U 1975: 12) för Göteborgs högskoleregion	54	–	–	–
Organisationskommittén (U 1975: 13) för Lund/Malmö högskoleregion	55	–	–	–
Utredningen (U 1975: 14) rörande studiedokumentation och statistik för högskolan	56	–	–	–
Utredningen (U 1975: 15) om elektronmusikens framtida utveckling i Sverige	57	–	–	–
Studiestödsutredningen (U 1975: 16)	58	–	–	–
Styrelsen (U 1975: 17) för sekretariatet för framtidsstudier[4]	59	–	–	–
Sakkunniga (U 1975: 18) för översyn av formerna för förvaltningen av Svenskhemmet Voksenåsen	60	–	–	–
Utredningen (U 1975: 19) om vissa folkbildningsfrågor m. m.	61	–	–	–
Sakkunnig (U 1975: 20) för förhandlingar med Akademien för de fria konsterna	62	–	–	–
Utredningen (U 1975: 21) om riksinternatskolornas ställning i utbildningssystemet	63	–	–	–
Summa		28 975,8	6 706,6	1 388,8

6	7	8	9	10	11	12	13	14
–	–	–	–	–	–	–	–	–
–	–	6,3	–	–	261,3	354,3	10,0	1 199,2
13,0	–	–	–	–	43,4	19,9	17,4	166,1
15,0	148,6	3,0	1,4	–	463,2	110,8	75,9	1 024,4
60,6	168,1	110,1	47,1	–	1 529,6	347,0	224,0	3 835,8
58,7	–	–	46,6	–	828,5	382,4	190,0	2 381,6
55,6	33,7	28,0	1,2	–	644,0	195,6	85,0	1 378,4
19,7	26,9	0,8	3,9	–	229,2	75,2	32,5	662,1
9,5	–	2,5	7,0	–	116,7	51,0	10,0	273,4
7,5	15,6	–	4,1	–	199,4	69,3	54,0	514,8
11,1	0,4	27,2	4,9	–	255,4	33,4	30,0	413,2
11,5	–	–	0,8	–	188,6	44,8	50,0	347,0
33,4	–	5,5	5,1	–	259,8	107,4	71,0	457,7
14,3	–	–	0,1	–	84,1	40,3	40,0	164,4
31,9	–	0,1	31,9	–	486,4	248,1	152,0	886,5
34,0	–	0,4	1,3	–	190,7	166,7	209,0	566,4
0,1	7,8	–	–	–	69,9	57,0	36,7	163,6
14,0	0,3	0,5	2,9	–	395,6	348,4	190,0	934,0
3,9	0,1	–	0,3	–	9,5	–	17,0	26,5
1,3	0,1	–	–	–	14,6	28,1	14,0	56,7
–	–	–	–	–	–	–	7,0	7,0
–	–	–	–	–	–	33,9	50,0	83,9
–	–	–	–	–	–	38,0	60,0	98,0
–	–	–	–	–	–	10,3	51,8	62,1
–	–	–	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–	22,2	60,0	82,2
–	–	–	–	–	–	31,1	57,5	88,6
–	–	–	–	–	–	28,5	66,1	94,6
–	–	–	–	–	–	22,2	65,0	87,2
–	–	–	–	–	–	26,2	49,4	75,6
–	–	–	–	–	–	33,0	62,0	95,0
–	–	–	–	–	–	9,8	21,1	30,9
–	–	–	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–	–	20,0	20,0
–	–	–	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–	–	–	–
–	–	–	–	–	–	–	–	–
837,9	**1 366,0**	**213,3**	**343,2**	**191,3**	**11 047,1**	**4 238,0**	**2 615,3**	**46 876,2**

1	2	3	4	5
Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av 1975				
Utredningen (E 1965: 55) rörande sexual- och samlevnadsfrågor i *undervisnings- och upplysningsarbetet*	1975: 3	2 176,8	3,6	6,7
1968 års utbildningsutredning (U 1969: 47)	10	7 390,4	0,9	14,5
1968 års studiemedelsutredning (U 1969: 48)	11	1 315,8	–	17,9
1968 års litteraturutredning (U 1969: 49)	12	2 501,9	38,9	–
Filmutredningen (U 1969: 52)	14	1 398,4	52,3	2,6
Lärarutbildningskommittén (U 1970: 44)	1974: 16	2 795,8	·	–
Kommittén (U 1970: 48) för medicinsk teknik i Linköping	1975: 17	30,1	–	2,9
Organisationskommittén (U 1970: 59) för riksinternatskolor	21	82,0	–	–
1971 års bibelkommitté för Gamla testamentet (U 1971: 05)[3]	27	310,2	–	.
Kompetenskommittén (U 1972: 04)	34	868,2	64,5	18,2
Utredningen (U 1973: 04) rörande radionämndens organisation m. m.	41	25,5	–	22,4
Läromedelsorganisationskommittén (U 1973: 06)	43	275,2	–	7,7
Sakkunnig (U 1973: 10) för att utreda förutsättningarna för att insamla material för en kontinuerlig samlad redovisning av den s. k. kyrkliga finansförmögenhetens samtliga kostnader och intäkter	47	5,2	–	3,0
Organisationskommittén (U 1974: 05) för statens kulturråd	52	–	12,9	11,8
Summa		19 175,5	173,1	107,7
Kostnader från kommittéanslaget under budgetåret 1974/75 för sakkunniga biträden inom departementet m. m.				
Diverse myndigheter			236,1	–
Diverse firmor			–	–
Diverse personer			201,6	82,3
Gemensamma kostnader			54,8	–
Utestående reseförskott			–	–
Summa			492,5	82,3

[1] I beloppet ingår lönekostnadspålägg
[2] Hyreskostnaderna för kommittéer bestrids från anslaget Gemensamma ändamål för statsdepartementen ävensom vissa andra icke närmare beräknade lokal- och expenskostnader (telefon, städning m. m.) samt sjukvårdskostnader (ca 2,3 milj. kr.)
[3] Kostnaderna har bestridits med förskott ur kyrkofonden
[4] Kostnaderna har bestridits med andra medel än åttonde huvudtitelns kommittéanslag

6	7	8	9	10	11	12	13	14
4,6	21,1	–	1,2	–	37,2	–	–	2 214,0
1,2	43,5	–	0,5	–	60,6	0,4	–	7 451,4
3,0	10,5	–	–	–	31,4	–	–	1 347,2
–	–	–	1,0	–	39,9	–	–	2 541,8
–	–	–	0,7	–	55,6	–	–	1 454,0
–	–	–	0,8	–	0,8	0,1	–	2 796,7
–	–	–	–	–	2,9	–	–	33,0
0,4	–	–	–	–	0,4	–	–	82,4
3,0	56,6	–	–	–	59,6	–	–	369,8
2,1	89,6	–	4,9	–	179,3	–	–	1 047,5
2,2	19,8	–	–	–	44,4	–	–	69,9
2,9	8,5	–	1,5	–	20,6	–	–	295,8
–	6,2	–	–	–	9,2	–	–	14,4
0,4	–	1,3	10,7	–	37,1	–	–	37,1
19,8	**255,8**	**1,3**	**21,3**	**–**	**579,0**	**0,5**	**–**	**19 755,0**
0,2	246,0	59,3	–	1 332,4	1 874,0	593,6		
–	500,0	–	0,8	–	500,8	182,3–		
39,8	–	–	1,6	–	405,5	188,6		
0,3	–	–	288,4	–	343,5	176,8		
18,9	–	–	–	–	18,9	38,4		
59,2	**746,0**	**59,3**	**290,8**	**1 332,4**	**3 142,7**	**815,1**		

JORDBRUKSDEPARTEMENTET

1	2	3	4	5
Kommitténs benämning	Kommitténs nr i berättelsen	Utgifter (i tusentals kronor)		
		t. o. m. 1974-06-30	1974-07-01–1975-06-30	
			Lön m. m.[1]	Dagarvoden[1]
Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1975				
Fiskerinäringsutredningen (Jo 1968: 32)	1976: 2	460,9	1,9	82,2
Fiskeadministrativa utredningen (Jo 1970: 25)	3	359,7	–	76,6
Ren–bil–utredningen (Jo 1974: 08)	16		–	10,2
Sakkunniga (Jo 1975: 05) med uppdrag att förhandla om inrättande av ett företag för behandling av miljöfarligt avfall	22		–	–
Summa		820,6	1,9	169,0
Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1976				
Lokal- och utrustningsprogramkommittén (Jo 1966: 31) för jordbrukets högskolor	1976: 1	369,4	–	50,8
Naturvårdskommittén (Jo 1970: 28)	4	569,9	152,2	16,8
Utredningen (Jo 1971: 06) om kontrollanstalterna på jordbrukets område	5	255,2	–	78,2
Utredningen (Jo 1971: 08) om kostnaderna för miljövärden	6	692,4	257,7	58,6
1972 års jordbruksutredning (Jo 1972: 04)	7	817,1	261,3	217,7
Förhandlingsgruppen (Jo 1973: 03) för renskötselanläggningar	8	99,4	–	78,2
Genbankutredningen (Jo 1973: 04)	9	160,6	104,9	8,8
1973 års skogsutredning (Jo 1973: 06)	10	83,4	150,5	78,6
1973 års fiskevattensutredning (Jo 1973: 07)	11	9,0	126,7	69,1
Emåutredningen 1974 (Jo 1974: 02)	12		–	15,7
Skogsadministrativa utredningen (Jo 1974: 03)	13		39,4	38,6
Organisationskommittén (Jo 1974: 06) för beredning av vissa frågor om den framtida organisationen av växtskyddsverksamheten	14		–	70,4
Jordförvärvsutredningen (Jo 1974: 07)	15		74,6	62,6
1974 års trädgårdsnäringsutredning (1974: 09)	17		–	36,7
Västerdalälvsutredningen (Jo 1975: 01)	18		17,5	1,6
Utredningen (Jo 1975: 02) om omhändertagande av sjukhusavfall	19		–	–
Utredningen (Jo 1975: 03) om åtgärder för att motverka de negativa effekterna av svavelutsläpp	20		–	–
Utredningen (Jo 1975: 04) om jordbruksnämndens organisation	21		–	–
Summa		3 056,4	1 184,8	882,4

6	7	8	9	10	11	12	13	14
						1975-07-01–12-31		Beräknad totalkostnad t. o. m. 1975-12-31 (summa av kolumnerna 3, 11, 12 och 13)
Resersättning	Tryckning	Konsultationer	Övriga administrativa kostnader	Bidrag till myndighet, institution m. m.	Summa[2]	Verkställda utgifter[2] 07-01–10-31	Beräknade utgifter 11-01 – 12-31	
20,9	–	61,5	0,1	–	166,6	74,8	–	702,3
16,1	–	–	0,4	–	93,1	22,1	16,4	491,3
0,8	–	–	–	–	11,0	5,7	2,8	19,5
–	–	–	–	–	–	–	6,0	6,0
37,8	**–**	**61,5**	**0,5**	**–**	**270,7**	**102,6**	**25,2**	**1 219,1**
5,7	0,3	–	–	–	56,8	81,4	11,5	519,1
4,9	9,7	–	0,3	–	183,9	94,6	58,0	906,4
3,0	1,1	–	–	–	82,3	29,8	12,4	379,7
7,9	61,4	3,8	4,0	–	393,4	167,4	96,3	1 349,5
27,5	11,9	171,7	4,9	106,0	801,0	179,6	174,0	1 971,7
53,3	–	–	2,0	–	133,5	56,9	32,0	321,8
1,8	1,1	–	5,1	–	121,7	0,1	5,0	287,4
15,3	40,2	420,1	1,2	–	705,9	49,8	157,3	996,4
64,2	–	0,2	1,7	–	261,9	137,2	60,1	468,2
5,8	2,5	36,5	0,4	–	60,9	19,5	68,0	148,4
6,1	–	–	–	–	84,1	39,1	21,5	144,7
3,8	–	30,4	–	–	104,6	23,7	10,0	138,3
16,7	0,7	0,1	0,2	–	154,9	56,0	22,2	233,1
9,1	–	0,3	–	–	46,1	12,7	57,0	115,8
6,9	–	0,6	2,0	–	28,6	57,3	242,0	327,9
–	–	–	–	–	–	3,8	–	3,8
–	–	–	–	–	–	3,8	–	3,8
–	–	–	–	–	–	–	2,6	2,6
232,0	**128,9**	**663,7**	**21,8**	**106,0**	**3 219,6**	**1 012,7**	**1 029,9**	**8 318,6**

1	2	3	4	5
Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av år 1975				
Trädgårdsnäringsutredningen (Jo 1959: 29)	1975: 1	23,8	–	22,8
Jaktmarksutredningen (Jo 1968: 32)	3	1 131,0	68,0	22,8
Miljökontrollutredningen (Jo 1970: 20)	5	1 454,1	1,0	16,4
Kommittén (Jo 1970: 22) för planering av turistanläggningar och friluftsområden	1974: 7	2 602,1	–	–
Sambruksutredningen (Jo 1970: 24)	1975: 6	310,1	–	12,5
Organisationskommittén (Jo 1970: 30) i anledning av veterinärhögskolans och statens veterinärmedicinska anstalts omlokalisering	9	1 090,9	1,2	63,6
Fritidsbåtutredningen (Jo 1970: 33)	10	988,5	112,3	48,3
Utredningen (Jo 1971: 01) rörande omhändertagande och behandling av kemiskt avfall	11	2 211,4	37,6	38,6
Utredningen (Jo 1972: 01) om spridning av kemiska medel	12	227,0	2,3	12,1
Miljöforskningsutredningen (Jo 1972: 02)	15	227,8	1,8	36,0
Sakkunniga (Jo 1972: 03) för vissa överläggningar rörande Hjälmarens reglering	1974:18	20,1	–	4,4
Jästutredningen (Jo 1973: 02)	1975:17	66,8	–	19,8
Utredningen (Jo 1973: 08) om huvudmannaskapet för svinstamkontrollen	22	34,0	–	22,6
Avbytarutredningen (Jo 1974: 01)	23	0,7	–	23,6
Sakkunniga (Jo 1974: 04) för behandling om stöd till kollektiv skogsteknisk forskning m. m.	26		–	19,2
Sakkunniga (Jo 1974: 05) för förhandlingen om stöd till kollektiv forskning rörande skogsträdsförädling och skogsgödsling	27		–	15,6
Summa		10 388,3	224,2	378,3
Kostnader från kommittéanslaget under budgetåret 1974/75 för sakkunniga biträden inom departementet m. m.				
Miljövårdsberedningen			141,3	34,8
Miljödatanämnden			274,1	8,2
Diverse myndigheter m. m.			2,0	–
Diverse firmor			–	–
Diverse personer			–	–
Gemensamma kostnader			5,7	–
Utestående reseförskott			–	–
Summa			423,1	43,0

[1] I beloppet ingår lönekostnadspålägg
[2] Hyreskostnaderna för kommittéer bestrids från anslaget Gemensamma ändamål för statsdepartementen ävensom vissa andra icke närmare beräknade lokal- och expenskostnader (telefon, städning m. m.) samt sjukvårdskostnader (ca 2,3 milj. kr.)

Ang. Sakkunniga K72: 01 för att leda visst utrednings- och utvecklingsarbete i fråga om metoder för märkning av olja i fartyg är jordbruksdepartementets andel 7,7 tkr 1974/75 samt 4,5 tkr 1975/76, se redogörelsen till kommunikationsdepartementet.

6	7	8	9	10	11	12	13	14
0,6	–	–	–	–	23,4	–	–	47,2
10,5	59,2	23,5	–	–	184,0	0,6	–	1 315,6
0,8	0,7	–	–	–	18,9	–	–	1 473,0
–	11,8	–	–	–	11,8	–	–	2 613,9
1,3	30,7	–	–	–	44,5	–	–	354,6
4,4	–	17,6	0,3	–	87,1	5,1	–	1 183,1
4,3	48,0	–	0,4	–	213,3	0,8	–	1 202,6
3,7	28,7	–	0,1	–	108,7	–	–	2 320,1
1,2	44,7	–	–	–	60,3	–	–	287,3
5,3	23,7	1,7	–	–	68,5	–	–	296,3
0,5	–	–	–	–	4,9	–	–	25,0
2,6	0,4	–	–	–	22,8	–	–	89,6
4,1	–	–	0,2	–	26,9	–	–	60,9
–	0,2	25,5	0,2	–	49,5	–	–	50,2
–	–	–	–	–	19,2	–	–	19,2
–	–	–	–	–	15,6	–	–	15,6
39,3	**248,1**	**68,3**	**1,2**	**–**	**959,4**	**6,5**	**–**	**11 354,2**
8,6	–	0,1	1,8	–	186,6			
5,1	44,0	459,4	2,9	2 335,0	3 128,7			
–	–	–	–	635,1	637,1			
–	–	52,4	3,9	–	56,3			
0,1	–	–	–	–	0,1			
–	–	0,8	5,0	–	11,5			
1,3	–	–	–	–	1,3			
15,1	**44,0**	**512,7**	**13,6**	**2 970,1**	**4 021,6**			

HANDELSDEPARTEMENTET

1	2	3	4	5
Kommitténs benämning	Kommitténs nr i berättelsen	Utgifter (i tusentals kronor)		
		t. o. m. 1975-06-30	1974-07-01 – 1975-06-30	
			Lön m. m.[1]	Dagarvoden[1]
Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1975				
Distributionsutredningen (H 1970: 14)		1 493,2	206,4	84,1
Försörjningsberedskapsutredningen (H 1971: 01)		517,5	78,2	75,3
Affärstidsnämnden (H 1971: 03)		1 064,8	9,9	59,4
Utredningen (H 1974: 02) rörande översyn av allmänna ransoneringslagen		20,1	101,7	39,5
Utredningen (H 1974: 02) rörande vissa beredskapsfrågor inom energiområdet		10,8	301,4	79,2
Summa		**3 106,4**	**697,6**	**337,5**
Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1976				
Patentpolicykommittén (H 1969: 10)		220,3	110,4	62,1
1972 års lotteriutredning (H 1972: 03)		355,3	263,5	48,8
Låsutredningen (H 1972: 04)		88,6	36,0	28,5
Översyn (H 1973: 01) av patent- och registreringsverkets besvärsavdelning		15,6	–	28,4
Utredningen (H 1974: 01) rörande nuläge och utvecklingstendenser m. m. inom hotell- och restaurangbranschen			74,5	14,4
Utredningen (H 1974: 04) rörande översyn av skrothandelsförordningen			115,4	7,2
Utredningen (H 1974: 05) rörande översyn av konkurrensbegränsningslagen			59,8	10,2
Utredningen (H 1974: 06) om formerna för förbud mot tobaksreklam			42,9	13,9
Organisationskommittén (H 1975: 01) för Sveriges turistråd			8,8	2,0
Utredningen (H 1975: 02) ang. städbranschen			–	–
Oljelagringskommittén (H 1975: 03)			–	–
Översyn (H 1975: 04) av överstyrelsen för ekonomiskt försvar organisation m. m.			–	–
Utredningen (H 1975: 05) rörande affärstider			–	–
Utvärdering av prispolitiken (H 1975: 06)			–	–
Summa		**679,8**	**711,3**	**215,5**
Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av 1975				
Utredningen (H 1973: 02) om informationsverksamheten vid statens pris- och kartellnämnd m. m.		24,3	6,8	8,8
Utredningen (H 1973: 03) rörande översyn beträffande samordning och organisation av handelssekreterarverksamheten		83,5	–	1,9
Utredningen (H 1973: 04) rörande vidareutbildning i internationell marknadsföring		122,4	79,2	1,1
Summa		**230,2**	**86,0**	**11,8**

6	7	8	9	10	11	12	13	14
						1975-07-01–12-31		Beräknad totalkostnad t. o. m. 1975-12-31 (summa av kolumnerna 3, 11, 12 och 13)
Resersättning	Tryckning	Konsultationer	Övriga administrativa kostnader	Bidrag till myndighet, institution m. m.	Summa[2]	Verkställda utgifter[2] 07-01 – 10-31	Beräknade utgifter 11-01 – 12-31	
21,3	–	59,2	8,9	–	379,9	103,6	205,4	2 182,1
5,9	-	0,3	–	–	159,7	127,2	0,2	804,6
6,7	–	152,7	1,9	–	230,6	28,1	–	1 323,5
6,0	–	–	–	–	147,2	79,2	19,2	265,7
52,8	–	206,5	13,9	55,0	708,8	223,1	264,8	1 207,5
92,7	**–**	**418,7**	**24,7**	**55,0**	**1 626,2**	**561,2**	**489,6**	**5 783,4**
43,1	95,8	1,0	–	–	312,4	109,7	28,4	670,8
1,5	–	0,8	0,7	–	315,3	95,2	63,4	829,2
–	–	–	–	–	64,5	12,7	48,3	214,1
–	–	–	–	–	28,4	28,3	29,7	102,0
1,1	–	–	1,0	–	91,0	63,6	104,0	258,6
–	–	–	0,2	–	122,8	107,2	51,0	281,0
0,6	–	–	0,4	-	71,0	53,6	34,8	159,4
1,0	–	–	0,7	–	58,5	63,4	23,9	145,8
–	–	12,7	0,9	-	24,4	68,3	104,7	197,4
–	–	–	–	–	–	25,1	14,0	39,1
–	–	–	–	–	–	38,8	22,2	61,0
–	–	–	–	–	–	36,2	29,3	65,5
–	–	–	–	–	–	10,4	12,5	22,9
–	–	–	–	–	–	12,2	13,5	25,7
47,3	**95,8**	**14,5**	**3,9**	**–**	**1 088,3**	**724,7**	**579,7**	**3 072,5**
–	9,1	2,1	–	–	26,8	–	–	51,1
–	–	256,2	–	–	258,1	–	–	341,6
9,7	–	95,2	1,8	–	187,0	41,0	–	350,4
9,7	**9,1**	**353,5**	**1,8**	**–**	**471,9**	**41,0**	**–**	**743,1**

1	2	3	4	5
Kostnader för kommittéanslaget under budgetåret 1974/75 för sakkunniga biträden inom departementet *m. m.*				
Diverse myndigheter		–	–	–
Diverse firmor		–	1,4	–
Diverse personer		–	101,3	–
Gemensamma kostnader		–	–	–
Utestående reseförskott		–	–	–
Summa			**1 597,6**	**564,8**

[1] I beloppet ingår lönekostnadspålägg

[2] Hyreskostnaderna för kommittéer bestrids från anslaget Gemensamma ändamål för statsdepartementen ävensom vissa andra icke närmare beräknade lokal- och expenskostnader (städning, telefon m. m.) samt sjukvårdskostnader (ca 2,3 milj. kr.)

6	7	8	9	10	11	12	13	14
–	–	–	–	110,0	110,0	100,0		
–	–	0,3	–	–	1,7	–		
–	–	3,2	–	–	104,5	43,3		
–	–	1,4	1,9	–	3,3	3,3		
3,7	–	–	–	–	3,7	3,4		
153,4	**104,9**	**791,6**	**32,3**	**165,0**	**3 409,6**	**1 476,9**		

ARBETSMARKNADSDEPARTEMENTET

1	2	3	4	5
Kommitténs benämning	Kommitténs nr i berättelsen	Utgifter (i tusentals kronor)		
		t. o. m. 1974-06-30	1974-07-01 – 1975-06-30	
			Lön m. m.[1]	Dagarvoden[1]
Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1975				
1968 års lokaliseringsutredning (In 1969: 20)	1976: 3	439,9	–	9,2
Nordkalottkommittén (In 1971: 01)[3]	–	147,7	–	8,7
Arbetsrättskommittén (In 1971: 03)	6	801,6	217,5	92,6
Utredningen (In 1973: 01) om politisk propaganda på arbetsplatserna	8	150,9	75,0	8,8
1974 års semesterkommitté (A 1974: 01)	9	25,9	187,2	63,7
Organisationskommittén (A 1974: 03) för skyddat arbete	11	9,4	87,5	47,2
Byggsysselsättningsdelegationen (A 1974: 05)	13	7,7	109,7	6,8
Stimulansutredningen (A 1974: 06)	14		2,0	26,5
Summa		**1 583,1**	**678,9**	**263,5**
Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1976				
Expertgruppen (In 1967: 24) för regional utredningsverksamhet	1976: 1	6 061,9	514,5	58,0
Expertgruppen (In 1968: 14) för utredningsverksamhet i arbetsmarknadsfrågor	2	838,0	1,0	23,7
Expertgruppen (In 1970: 28) för vissa zigenarfrågor	4	1 051,9	235,6	34,3
Arbetsmiljöutredningen (S 1970: 35)	5	1 398,9	350,0	176,3
Yrkesskadestatistikutredningen (S 1972: 04)	7	116,3	176,6	55,6
Sysselsättningsutredningen (A 1974: 02)	10	47,3	338,3	141,0
Utredningen (A 1974: 04) om den yrkesinriktade rehabiliteringen	12	2,9	80,8	33,0
Lagerstödsutredningen (A 1974: 07)	15		29,8	34,5
1974 års utredning (A 1974: 08) om en allmän arbetslöshetsförsäkring	16		263,4	27,6
Delegationen (A 1974: 09) för arbetstidsfrågor	17		41,0	5,7
Utredningen (A 1974: 10) om arbetskraftsförhållandena inom jordbruks- och trädgårdsnäringen	18		28,4	–
Referensgruppen (A 1974: 11) om glesbygdsfrågor	19		-	–
Utredningen (A 1975: 01) om utbildning i företag	20		-	–
Utredningen (A 1975: 02) om näringshjälp	21		-	–
Summa		**9 517,2**	**2 059,4**	**589,7**
Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av 1975				
Invandrarutredningen (In 1969: 22)	1975: 4	2 143,3	94,7	62,1
Utredningen (In 1970: 30) rörande ökad anställningstrygghet och vidgad behörighet för arbetsdomstolen	6	1 324,1	–	–
Utredningen (In 1972: 02) om regionalpolitiska styrmedel	10	502,6	64,5	32,1
Kommittén (In 1972: 04) för översyn av arbetsmarknadsutbildningen	12	481,3	62,4	33,6
Utredningen (S 1973: 03) angående lokaler för arbetarskyddsstyrelsen m. m.	15	83,2	–	–
Summa		**4 534,5**	**221,6**	**127,8**

6	7	8	9	10	11	12	13	14
						1975-07-01 – 12-31		Beräknad totalkostnad t. o. m. 1975-12-31 (summa av kolumnerna 3, 11, 12 och 13)
Resersättning	Tryckning	Konsultationer	Övriga administrativa kostnader	Bidrag till myndighet, institution m. m.	Summa[2]	Verkställda utgifter[2] 07-01 – 10-31	Beräknade utgifter 11-01 – 12-31	
–	–	–	–	–	9,2	–		449,1
2,8	–	–	1,2	–	12,7	4,3		164,7
10,1	202,6	–	0,6	–	523,4	58,5	5,0	1 388,5
0,2	34,7	19,0	2,6	–	140,3	3,7		294,9
27,7	–	169,6	0,1	–	448,3	135,9	51,0	661,1
47,5	–	–	0,1	–	182,3	66,8	10,0	268,5
1,6	–	–	–	–	118,1	39,2	23,8	188,8
3,8	–	–	–	–	32,3	–		32,3
93,7	**237,3**	**188,6**	**4,6**	**–**	**1 466,6**	**308,4**	**89,8**	**3 447,9**
93,8	373,7	406,1	29,8	81,0	1 556,8	763,3	141,0	8 523,1
4,4	88,5	0,1	0,9	–	118,6	3,9	2,4	962,9
24,3	–	–	0,4	–	294,6	118,2	47,0	1 511,7
54,3	–	7,2	8,3	–	596,1	191,1	429,0	2 615,1
14,9	–	–	0,8	–	247,9	95,4	85,0	544,6
36,4	–	10,0	22,9	–	548,6	264,4	91,0	951,3
13,6	–	–	0,4	–	127,8	37,4	45,3	213,4
4,4	–	11,4	–	–	80,1	16,4	11,0	107,5
9,9	–	–	0,2	–	301,1	195,6	96,0	592,7
1,4	–	–	–	–	48,1	36,9	35,7	120,7
6,2	–	–	0,3	–	34,9	24,4	23,9	83,2
2,0	–	–	–	–	2,0	1,6	2,0	5,6
–	–	–	–	–	–	1,3	2,0	3,3
–	–	–	–	–	–	–	11,0	11,0
265,6	**462,2**	**434,8**	**64,0**	**81,0**	**3 956,6**	**1 749,9**	**1 022,3**	**16 246,1**
8,4	139,3	54,8	15,5	33,6	408,4			2 551,7
–	–	–	0,4	–	0,4			1 324,5
9,2	211,0	0,6	4,0	–	321,4			824,0
20,0	92,1	93,3	2,7	–	304,1			785,4
–	7,6	–	–	–	7,6			90,8
37,6	**450,0**	**148,7**	**22,6**	**33,6**	**1 041,9**			**5 576,4**

1	2	3	4	5
Kostnader från kommittéanslaget under budgetåret 1974/75 för sakkunniga biträden inom departementet m. m.				
Diverse firmor			–	–
Diverse personer			133,9	29,7
Gemensamma kostnader			31,0	6,3
Utestående reseförskott			...	–
Diverse myndigheter			–	–
	Summa		**164,9**	**36,0**

[1] I beloppet ingår lönekostnadspålägg
[2] Hyreskostnaderna för kommittéer bestrids från anslaget Gemensamma ändamål för statsdepartementen ävensom vissa andra icke närmare beräknade lokal- och expenskostnader (städning, telefon m. m.) samt sjukvårdskostnader (ca 2,3 milj. kr.)
[3] Nordisk utredning

6	7	8	9	10	11	12	13	14
6,9	–	14,9	–	–	21,8	216,2		
19,9	–	–	1,5	–	185,0	52,7		
1,2	6,5	7,2	146,9	–	199,1	55,3		
1,8	–	–	–	–	1,8	10,6		
0,9	–	–	–	500,0	500,9	–		
30,7	**6,5**	**22,1**	**148,4**	**500,0**	**908,6**	**334,8**		

BOSTADSDEPARTEMENTET

1	2	3	4	5
Kommitténs benämning	Kommitténs nr i berättelsen	Utgifter (i tusentals kronor)		
		t. o. m. 1974-06-30	1974-07-01–1975-06-30	
			Lön m. m.[1]	Dagarvoden[1]
Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1975				
Boendeutredningen (In 1970: 36)	1976: 4	1 984,4	758,4	89,0
Bostadsfinansieringsutredningen (In 1972: 03)	6	730,2	134,4	48,1
Utredning (B 1974: 03) om översyn av lantmäteritaxan	10	–	87,1	12,5
Summa		2 714,6	979,9	149,6
Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1976				
Låneunderlagsgruppen (In 1966: 27)	1976: 1	1 392,9	39,1	24,1
Delegationen (In 1967: 30) för bostadsfinansiering	2	673,7	–	39,6
Rådgivande expertgruppen (C 1970: 24) för fysisk riksplanering	3	1 157,5	–	11,2
Utredningen (C 1972: 01) rörande miljöproblem m. m. i vissa industriområden	5	833,0	269,7	39,1
Utredningen (C 1973: 01) för vissa uppgifter avseende allmänna kartläggningen	7	0,9	–	6,5
Utredningen (B 1974: 01) rörande vattenkraftutbyggnader i norra Norrland	8	5,4	259,6	31,0
Rådgivande expertgruppen (B 1974: 02) för översyn av byggnadslagstiftningen	9	–	–	0,1
Byggadministrationsutredningen (B 1974: 04)	11	.	119,5	19,6
Kommittén (B 1974: 05) för de svenska förberedelserna för FN: s konferens om bostads- och bebyggelsemiljö	12	–	65,6	2,9
Expertgruppen (B 1974: 06) för forskning om fysisk planering och bebyggelse	13	–	17,6	2,9
Delegationen (B 1975: 01) för beredning av frågor angående särskilda åtgärder i vissa bostadsområden med uthyrningssvårigheter	14	...	–	–
Gatukostnadsutredningen (B 1975: 02)	15	–	13,2	0,9
Summa		4 063,4	784,3	177,9
Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av 1975				
Bygglagutredningen (K 1969: 55)	1975: 3	2 237,5	–3,7	5,5
Utredningen (C 1972: 02) rörande vattenkraftutbyggnader i södra Norrland och norra Svealand	7	670,1	12,7	31,0
Tillsättningsnämnden för lantmäteriverket (C 1973: 08)	11	100,1	21,5	16,3
Summa		3 007,7	30,5	52,8
Kostnader från kommittéanslaget under budgetåret 1974/75 för sakkunniga biträden inom departementet m. m.				
Diverse myndigheter		–	–	–
Gemensamma kostnader		–	–	–
Utestående reseförskott		–	–	–
Summa		–	–	–

[1] I beloppet ingår lönekostnadspålägg

[2] Hyreskostnaderna för kommittéer bestrids från anslaget Gemensamma ändamål för statsdepartementen ävensom vissa andra icke närmare beräknade lokal- och expenskostnader (städning, telefon m. m.) samt sjukvårdskostnader (ca 2,3 milj. kr.)

6	7	8	9	10	11	12	13	14
						1975-07-01–12-31		Beräknad totalkostnad t. o. m. 1975-12-31 (summa av kolumnerna 3, 11, 12 och 13)
Resersättning	Tryckning	Konsultationer	Övriga administrativa kostnader	Bidrag till myndighet, institution m. m.	Summa[2]	Verkställda utgifter[2] 07-01–10-31	Beräknade utgifter 11-01 – 12-31	
27,8	15,0	808,2	29,5	..	1 727,9	344,1	–	4 056,4
19,8	34,7	4,5	19,7	-	261,2	135,8	-	1 127,2
2,2	23,5	7,3	–	–	132,6	17,2	–	149,8
49,8	**73,2**	**820,0**	**49,2**	**–**	**2 121,7**	**497,1**	**–**	**5 333,4**
–	..	258,0	–	–	321,2	43,3	10,0	1 767,4
..	–	..	–	–	39,6	10,9	7,0	731,2
0,5	..	0,3	–	–	12,0	0,5	5,0	1 175,0
14,7	16,9	12,5	24,7	..	377,6	105,2	50,0	1 365,8
0,1	–	.	–	..	6,6	1,6	2,0	11,1
59,0	13,7	46,0	12,6	55,0	476,9	261,6	65,0	808,9
–	–	–	–	–	0,1	62,7	0,5	63,3
20,1	–	0,3	2,1	–	161,6	102,1	60,0	323,7
11,1	–	58,5	11,1	–	149,2	246,3	35,0	430,5
1,6	–	–	..	–	22,1	47,3	30,0	99,4
1,0	-	–	–	–	1,0	50,5	25,0	76,5
0,2	–	..	0,1	–	14,4	62,5	41,4	118,3
108,3	**30,6**	**375,6**	**50,6**	**55,0**	**1 582,3**	**994,5**	**330,9**	**6 971,1**
13,7	265,9	–	..	–	281,4	–	–	2 518,9
4,3	59,3	16,0	29,1	–	152,4	–	–	822,5
7,1	...	–	30,1	–	75,0	..	..	175,1
25,1	**325,2**	**16,0**	**59,2**	**–**	**508,8**	**–**	**–**	**3 516,5**
..	–	-	–	–500,0	–500,0	–	–	–500,0
–	–	–	0,5	-	0,5	2,5	–	3,0
0,7	–	..	–	–	0,7	0,5	–	1,2
0,7	**–**	**–**	**0,5**	**–500,0**	**–498,8**	**3,0**	**–**	**–495,8**

INDUSTRIDEPARTEMENTET

1	2	3	4	5
Kommitténs benämning	Kommitténs nr i berättelsen	Utgifter (i tusentals kronor)		
		t. o. m. 1974-06-30	1974-07-01–1975-06-30	
			Lön m. m.[1]	Dagarvoden[1]
Kommittéer som avslutat sin verksamhet under år 1975				
Koncentrationsutredningen (Fi 1962: 37)[3]	1976: 1	3 597,4	123,5	12,4
Företagsdemokratidelegationen (Fi 1969: 64)[4]	2	2 150,6	158,7	10,5
1972 års försöksdjursutredning (I 1972: 06)	8	280,1	–	3,3
Utredningen (I 1972: 07) rörande vissa frågor inom järn- och stålområdet	9	103,7	19,7	17,7
Pyrotekniska utredningen (H 1972: 05)[5]	7	86,9	16,2	13,6
Energiprogramkommittén (I 1973: 06)	14	163,5	157,9	189,8
Varvskreditutredningen (I 1974: 03)	17	0,5	4,5	31,2
Summa		**6 382,7**	**476,5**	**278,5**
Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av år 1976				
Sveriges internationella byggnadskommitté (In 1970: 34)[6]	1976: 3	97,8	–	14,8
Elutredningen (I 1971: 01)	4	221,1	21,4	8,4
Verkstadsindustridelegationen (I 1971: 03)	5	147,5	–	27,0
Petroindustriutredningen (I 1972: 04)	6	517,0	230,2	13,2
Utredning (I 1972: 08) om radioaktivt avfall (Aka-utredningen)	10	316,9	611,6	50,3
Delegationen (I 1973: 01) för informationssystemet företag–samhälle	11	280,1	293,3	43,9
Delegationen (I 1973: 03) för naturgasfrågor	12	5,0	–	9,4
Teknikupphandlingskommittén (I 1973: 05)	13	21,5	–	37,7
Forskningsavgiftskommittén (I 1974: 01)	15	2,8	259,6	28,8
Mineralpolitiska utredningen (I 1974: 02)	16	0,8	301,0	62,6
Energisparkommittén (I 1974: 05)	18		108,0	6,8
STU-kommittén (I 1974: 06)	19		82,8	29,2
Företagsdemokratirådet (I 1975: 01)	20		22,8	–
Delegation (I 1975: 02) för energiforskning	21		–	–
Utredningen (I 1975: 03) om kommunal energiplanering	22		–	–
Summa		**1 610,5**	**1 930,7**	**332,1**
Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av år 1975				
Kraftledningsintrångsutredningen (I 1969: 52)	1975: 2		–	–
Närförläggningsutredningen (I 1970: 16)	4	2 250,5	–	36,1
Delegationen (I 1970: 17) för de mindre och medelstora företagen	1974: 5	997,3	–	–
Grafiska kommittén (I 1970: 18)	1975: 5	920,1	18,2	28,7
Metallmanufakturutredningen (I 1970: 19)	1974: 7	665,9	2,9	–
Installationsbranschutredningen (I 1970: 21)	1975: 6	1 021,4	39,6	9,5
Dataindustriutredningen (I 1971: 02)	9	1 653,8	12,3	–
1972 års FFV-utredning (I 1972: 02)	11	1 628,5	–	0,7
Energiprognosutredningen (I 1972: 03)	12	906,5	34,1	37,2
Utredningen (I 1972: 05) angående den tillämpade beteendevetenskapliga arbetslivsforskningen	1974:16	186,9	–	–

6	7	8	9	10	11	12	13	14
						1975-07-01–12-31		Beräknad totalkostnad t. o. m. 1975-12-31 (summa av kolumnerna 3, 11, 12 och 13)
Resersättning	Tryckning	Konsultationer	Övriga administrativa kostnader	Bidrag till myndighet, institution m. m.	Summa[2]	Verkställda utgifter[2] 07-01 – 10-31	Beräknade utgifter 11-01 – 12-31	
2,6	–	18,0	0,1	..	156,6	40,3	76,0	3 870,3
7,3	4,6	31,5	4,5	–	217,1	–	–	2 367,7
0,9	..	–	0,7	–	0,9	–	11,0	292,0
1,1	12,5	3,4	–	..	54,4	..	63,3	221,4
..	–	0,3	–	–	30,1	–	–	117,0
19,9	245,4	434,2	41,6	–	1 088,8	400,5	–	1 652,8
11,3	–	138,2	4,7	–	189,9	24,5	100,0	314,9
43,1	**262,5**	**625,6**	**51,6**	**–**	**1 737,8**	**465,3**	**250,3**	**8 836,1**
24,8	..	–	–	–	40,0[7]	–	..	137,8
2,9	-	8,3	0,8	..	41,8	9,4	4,7	277,0
3,0	–	15,0	–	45,0	90,0	21,5	88,0	347,0
10,3	3,4	..	12,3	–	269,4	102,6	218,0	1 107,0
157,6	38,2	292,3	57,6	..	1 207,6	716,1	483,3	2 723,9
12,7	42,8	1 125,7	9,5	–	1 527,9	175,2	1 257,8	3 241,0
3,5	-	37,0	-	.	49,9	–	80,0	134,9
–	..	–	–	–	37,7	21,1	15,0	95,3
6,4		–	13,1	.	307,9	132,0	85,0	527,7
29,9	–	20,4	12,8	–	426,7	216,9	90,0	734,4
1,8	20,4	4 501,1	34,1	-	4 672,2	492,0	500,0	5 664,2
0,3	–	3,0	8,6	–	123,9	143,2	100,8	367,9
0,1	–	..	–	–	22,9	27,4	15,5	65,8
–	–	..	0,5	–	0,5	143,3	100,0	243,8
	–	–	–	.	.	17,1	37,5	54,6
253,3	**104,8**	**6 002,8**	**149,3**	**45,0**	**8 818,4**	**2 217,8**	**3 075,6**	**15 722,3**
1,5	0,3	–	..	–	1,8	17,5	.	19,3
..	80,0	–	–	–	116,1	..	320,0	2 686,6
0,7	–	-	0,3	20,0	21,0	–	..	1 018,3
1,5	51,4	2,7	0,6	–	103,1	–	..	1 023,2
-	..	1,8	0,6	–	5,3	..	–	671,2
0,1	120,1	-	1,0	-	170,3	–	–	1 191,7
0,5	91,4	-	6,6	–	110,8	69,5	..	1 834,1
–	28,9	–	0,6	..	30,2	–	–	1 658,7
22,3	260,8	43,0	–	–	328,1	–	–	1 234,6
–	–	–	0,4	–	0,4	–	–	187,3

1	2	3	4	5
Organisationskommittén (I 1973: 02) för statens industriverk och SIFU	1975:19	237,3	2,5	--
Organisationskommittén (I 1973: 04) för Sveriges geologiska undersökning	21	72,2	–	–
Referensgruppen (I 1974: 04) för energiinformation	27		2,1	37,1
Summa		**10 540,4**	**111,7**	**149,3**
Kostnader från kommittéanslaget under budgetåret 1974/75 för sakkunniga biträden inom departementet m. m.				
Näringspolitiska rådet (I 1969: A)		0,6	–	5,0
Delegationen (I 1972: A) för forskning rörande kärnkraftens säkerhets- och miljöfrågor		440,3	--	47,4
Dispensnämnden (I 1973: A) för arbetstagarrepresentation		31,5	–	11,3
Byggbranschrådet (I 1973: B)		0,3	33,4	20,4
Skogsbranschrådet (I 1973: C)		19,1	75,9	11,2
Svensk delegation (I 1974: A) att ingå i svensk-finsk arbetsgrupp för främjande av ekonomiskt samarbete mellan Sverige och Finland			–	5,5
Stålbranschrådet (I 1974: B)			–	–
1975 års varvskommission (I 1975: A)			1,8	–
Diverse myndigheter m. m.			70,1	5,0
Diverse firmor			–	–
Diverse personer			86,4	10,3
Gemensamma kostnader			7,8	--
Utestående reseförskott			–	–
Summa			**2 794,3**	**876,0**

[1] I beloppet ingår lönekostnadspålägg
[2] Hyreskostnaderna för kommittéer bestrids från anslaget Gemensamma ändamål för statsdepartementen ävensom vissa andra icke närmare beräknade lokal- och expenskostnader (städning, telefon m. m.) samt sjukvårdskostnader (ca 2,3 milj. kr.)
[3] Kommittén överflyttad från finansdepartementet fr. o. m. den 1 april 1971
[4] Kommittén överflyttad från finansdepartementet fr. o. m. den 1 juli 1969
[5] Kommittén överflyttad från handelsdepartementet fr. o. m. den 1 oktober 1973
[6] Kommittén överflyttad från arbetsmarknadsdepartementet fr. o. m. den 1 juli 1974
[7] Varav 14,4 från arbetsmarknadsdepartementets kommittéanslag
[8] Till statens vattenfallsverk för utlägg för elransoneringsnämndens verksamhet
[9] Till Statsföretag AB för förstudie rörande petroindustriell verksamhet

6	7	8	9	10	11	12	13	14
–	–	–	–	–	2,5	–	–	239,8
–	–	–	0,8	–	0,8	–	–	73,0
11,6	38,1	–	–	–	88,9	–	–	88,9
38,2	**671,0**	**47,5**	**–58,5**	**20,0**	**979,3**	**87,0**	**320,0**	**11 926,7**
–	–	–	0,7	–	5,7	–		
0,3	–	–	–	–	47,7	0,1	17,4	505,5
–	–	–	–	–	11,3	2,2	–	45,0
6,0	–	13,5	–	–	73,3	25,2		
7,2	0,9	2,6	1,4	–	99,2	87,7		
8,1	–	–	–	–	13,6	6,1		
0,7	–	–	–	–	0,7	21,7		
6,5	–	–	0,8	–	9,1	56,7		
1,0	–	450,3	16,2	5 423,8	5 423,0[8]	1 848,5[9]		
–	180,6	–	–	–	180,6	638,5		
–	–	–	–	–	96,7	60,5		
–	–	–	23,3	–	31,1	37,6		
28,8	–	–	–	–	28,8	9,0		
393,2	**1 219,8**	**7 142,3**	**184,8**	**5 488,0**	**18 098,4**	**5 563,9**		

KOMMUNDEPARTEMENTET

1	2	3	4	5
Kommitténs benämning	Kommitténs nr i berättelsen	Utgifter (i tusentals kronor)		
		t. o. m. 1974-06-30	1974-07-01–1975-06-30	
			Lön m. m.[1]	Dagarvoden[1]
Kommittéer som avslutat sin verksamhet under 1975				
Landstingens arkivutredning (In 1964: 26)	1976: 1	400,0	2,1	10,4
Kommunallagsutredningen (C 1970: 30)	4	317,4	116,2	41,4
Indelningsutredningen (C 1972: 03) berörande Håbo kommun m. m.	5		–	2,0
Arbetsgruppen (Kn 1974: 01) för utredning av frågan om nordisk kommunal rösträtt och valbarhet		0,1	–	1,6
Rösträttsutredningen (Kn 1974: 02)	9		76,6	48,1
Summa		717,5	194,9	103,5
Kommittéer som fortsätter sin verksamhet vid ingången av 1976				
Riksnämnden (K 1968: 57) för kommunal beredskap	1976: 2	298,7	4,2	48,1
Utredningen (C 1970: 29) om den kommunala demokratin	3	1 287,8	581,0	37,6
Utredningen (C 1973: 04) för översyn av frågan om skorstensfejarmästarnas ställning	6	13,1	3,7	16,5
Sakkunniga (C 1973: 05) för översyn av brandförsvarsutbildningen m. m.	7	8,9	1,4	
ADB-beredningsgruppen (C 1973: 06)	8		3,1	20,7
Kronofogdemyndighetsutredningen (Kn 1974: 03)	10		53,0	17,3
Indelningslagskommittén (Kn 1974: 04)	11		–	5,7
Decentraliseringsutredningen (Kn 1975: 01)	12		60,4	8,0
Summa		1 608,5	706,8	153,9
Kommittéer som avslutat sin verksamhet före ingången av 1975				
Göteborgsutredningen (In 1963: 49)	1975: 1	116,8	1,7	19,4
Länsberedningen (C 1970: 28)	4	1 493,8	126,1	31,2
Mullsjö-utredningen (C 1972: 04)	8	3,5	–	8,1
Kommittén (C 1973: 02) för kommunal biståndsverksamhet	9	4,6	–	19,7
Sakkunnig (C 1973: 03) i fråga om utvidgat samarbete mellan Malmöhus läns landstingskommun och Malmö kommun	10	8,0	1,8	5,2
Summa		1 626,7	129,6	83,6

6	7	8	9	10	11	12	13	14
						1975-07-01 -12-31		Beräknad totalkostnad t. o. m. 1975-12-31 (summa av kolumnerna 3, 11, 12 och 13)
Resersättning	Tryckning	Konsultationer	Övriga administrativa kostnader	Bidrag till myndighet, institution m. m.	Summa[2]	Verkställda utgifter[2] 07-01–10-31	Beräknade utgifter 11-01 - 12-31	
0,4	–	–	0,8	–	13,7	9,3	32,2	455,2
13,7	–	–	0,1	–	171,4	171,8	–	660,6
0,2	–	–	–	–	2,2	0,8	–	3,0
6,3	–	–	–	–	7,9	4,2	–	12,2
7,3	33,8	–	–	–	165,8	17,3	–	183,1
27,9	**33,8**	**–**	**0,9**	**–**	**361,0**	**203,4**	**32,2**	**1 314,1**
7,4	–	–	–	–	59,7	35,0	15,0	408,4
63,5	439,2	6,1	6,1	17,2	1 150,7	278,3	25,0	2 741,8
9,5	–	–	–	–	29,7	8,2	2,1	53,1
9,9	–	–	–	–	11,3	17,1	14,0	51,3
4,9	–	–	1,2	–	29,9	36,7	60,3	126,9
3,4	–	–	–	–	73,7	44,8	34,7	153,2
0,3	–	–	–	–	6,0	1,9	8,6	16,5
1,9	–	–	–	–	70,3	115,4	57,5	243,2
100,8	**439,2**	**6,1**	**7,3**	**17,2**	**1 431,3**	**537,4**	**217,2**	**3 794,4**
0,4	1,1	–	–	–	22,6	–	–	139,4
23,0	95,1	–	0,9	–	276,3	18,1	–	1 788,2
–	–	–	–	–	8,1	–	–	11,6
1,2	13,5	–	–	–	34,4	–	–	39,0
–	–	–	–	–	7,0	–	–	15,0
24,6	**109,7**	**–**	**0,9**	**–**	**348,4**	**18,1**	**–**	**1 993,2**

1	2	3	4	5
Kostnader för kommittéanslaget under budgetåret 1974/75 för sakkunniga biträden inom departementet m. m.				
Diverse firmor			–	–
Diverse personer			13,2	23,7
Gemensamma kostnader			–	–
Utestående reseförskott			–	–
Summa			**13,2**	**23,7**
Ang. Sakkunniga (K 1972: 01) för att leda visst utrednings- och utvecklingsarbete i fråga om metoder för märkning av olja i fartyg	är kommundepartementets andel 7,2 tkr 1974/75			

[1] I beloppet ingår lönekostnadspålägg
[2] Hyreskostnaderna för kommittéer bestrids från anslaget Gemensamma ändamål för departementen ävensom vissa andra icke närmare beräknade lokal- och expenskostnader (städning, telefon m. m.) samt sjukvårdskostnader (ca 2,3 milj. kr.)

6	7	8	9	10	11	12	13	14
–	–	–	–	–	–	38,5		
1,9	–	–	–	–	38,8	–		
–	–	–	0,1	–	0,1	–		
8,7	–	–	–	–	8,7	4,3		
10,6			**0,1**		**47,6**	**42,8**		

samt 4,5 tkr 1975/76, se redogörelse till kommunikationsdepartementet

Betänkanden utkomna från trycket under år 1975

Statens offentliga utredningar 1975

Kronologisk förteckning

1. Demokrati på arbetsplatsen. A
2. Psalmer och visor. Del 1:1. U.
3. Psalmer och visor. Del 1:2. U.
4. Psalmer och visor. Del 1:3. U.
5. Bättre bosättning för flera. S.
6. Huvudmannaskapet för specialskolan och särskolan. U.
7. Framtida studerandehälsovård. U.
8. Utlandssvenskarnas rösträtt. Ju.
9. Individen och skolan. U.
10. Rörlig pensionsålder. S.
11. Svensk press. Tidningar i samverkan. Fi.
12. Totalfinansiering. B.
13. Vägtrafikolyckor och sjukvårdskostnader. S.
14. Konstnärerna i samhället. U.
15. Kommunal rösträtt för invandrare. Kn.
16. Kriminalvårdens nämnder. Ju.
17. Markanvändning och byggande. Remissammanställning utgiven av bostadsdepartementet. B.
18. Förtroendevalda och partier i kommuner och landsting. Kn.
19. Konsumentskydd på låsområdet. H.
20. Särskilda regler för handläggning av anmälan mot polisman. Ju.
21. Pensionsförsäkring. Fi.
22. Lag om allmänna handlingar. Ju.
23. JO-ämbetet. Uppgifter och organisation. R.
24. Tre sociologiska rapporter. Ju.
25. À jour. Om journalistutbildning. U.
26. Forskningsråd. U.
27. Politisk propaganda på arbetsplatser. A.
28. Program för ljud och bild i utbildningen. U.
29. Medborgerliga fri- och rättigheter i vissa länder. Ju.
30. Barnens livsmiljö. S.
31. Samhället och barns utveckling. Barnmiljöutredningens rapport 1. S.
32. Barns hälsa. Barnmiljöutredningens rapport 2. S.
33. Barns uppfostran och utveckling. Barnmiljöutredningens rapport 3. S.
34. Förskolan, skolan och fritiden. Barnmiljöutredningens rapport 4. S.
35. Barnfamiljernas ekonomi. Barnmiljöutredningens rapport 5. S.
36. Barnen och den fysiska miljön. Barnmiljöutredningens rapport 6. S.
37. Barn och föräldrars arbete. Barnmiljöutredningens rapport 7. S.
38. Barnkultur. Barnmiljöutredningens rapport 8. S.
39. Statsbidrag till kommunerna. Fi.
40. Trafikolyckor och statistik. K.
41. Kommunal demokrati. Kn.
42. Kommunal demokrati. Sammanfattning. Kn.
43. Kvinnor i statlig tjänst. Fi.
44. Etablering av miljöstörande industri. B.
45. Vidareutbildning i internationell marknadsföring. H.
46. Kommunal organisation och information. Kn.
47. Kollektivtrafik i tätort. K.
48. Kollektivtrafik i tätort. Bilagor. K.
49. Massmediegrundlag. Ju.
50. Internationella koncerner i industriländer. I.
51. Bostadsförsörjning och bostadsbidrag. B.
52. Bostadsförsörjning och bostadsbidrag. Bilagor. B.
53. Beskattning av realisationsvinster. Fi.
54. Fåmansbolag. Fi.
55. Bötesverkställighet. Ju.
56. Trafikbuller. Del II. Flygbuller. K.
57. Varuförsörjning i kristid. H.
58. Målet är jämställdhet. Ju.
59. Utbildning för vuxna. U.
60. Energiberedskap för kristid. H.
61. Energiberedskap för kristid. Bilagor. H.
62. Förkortad arbetstid för småbarnsföräldrar. S.
63. Konsumentkreditlag m. m. Ju.
64. Språkresor. U.
65. Förfogandelagstiftningen. Fö.
66. Trafikpolitik – behov och möjligheter. K.
67. Utbildning i samspel. S.
68. Handikappanpassad kollektivtrafik. K.
69. Samhället och distributionen. H.
70. Samhället och distributionen. Bilagor om företag, anställda och hushåll. H.
71. Landstingens arkiv. Kn.
72. Distansundervisning. U.
73. Frivilligförsvarets förmåner. Fö.
74. Socialförsäkringsavgifter på uppdragsinkomster m. m. S.
75. Medborgerliga fri- och rättigheter. Regeringsformen. Ju.
76. Handikappanpassad kollektivtrafik. Sammandrag ur SOU 1975:68 (svensk, engelsk och tysk version). K.
77. Allmän skatteflyktsklausul. Fi.
78. Svensk press. Pressens funktioner i samhället. Fi.
79. Svensk press. Statlig presspolitik. Fi.
80. Postens roll i tidningsdistributionen. K.
81. Farliga vrak. K.
82. Organisation för skyddat arbete. A.
83. Stålindustrins arbetsmiljö. I.
84. Ersättning vid arbetsskada. S.
85. Vägplanering. K.
86. Vägplanering. Bilagor. K.
87. Samverkan i barnomsorgen. S.
88. Fem veckors semester. A.
89. Långtidsutredningen 1975. Fi.
90. Arbete åt alla. A.

91. Politik för regional balans. A.
92. Politik för regional balans. Bilaga 1. A.
93. Politik för regional balans. Bilaga 2. A.
94. Barns sommar. S.
95. Telefonavlyssning. Ju.
96. Energiförsörjningen 1975–1980. Bilaga 3 till 1975 års långtidsutredning. Fi.
97. Varuhandeln 1975–1980. Bilaga 4 till 1975 års långtidsutredning. Fi.
98. Miljövård i Sverige 1975–1980. Bilaga 6 till 1975 års långtidsutredning. Fi.
99. Samerna i Sverige. Stöd åt språk och kultur. U.
100. Samerna i Sverige. Stöd åt språk och kultur. Bilagor. U.
101. Fartygsfinansiering. I.
102. Tystnadsplikt och yttrandefrihet. Ju.
103. Skadestånd. VI. Försäkringsgivares regressrätt m. m. Ju.
104. Betalningssäkringslag för skatte- och avgiftsprocessen. Fi.

Statens offentliga utredningar 1975

Systematisk förteckning

Siffrorna inom klammer betecknar utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen

Riksdagen

JO-ämbetet. Uppgifter och organisation. [23]

Justitiedepartementet

Utlandssvenskarnas rösträtt. [8]
Kriminalvårdens nämnder. [16]
Särskilda regler för handläggning av anmälan mot polisman. [20]
Lag om allmänna handlingar. [22]
Tre sociologiska rapporter. [24]
1973 års fri- och rättighetsutredning. 1. Medborgerliga fri- och rättigheter i vissa länder. [29] 2. Medborgerliga fri- och rättigheter.
Regeringsformen. [75]
Massmediegrundlag. [49]
Bötesverkställighet. [55]
Målet är jämställdhet. [58]
Konsumentkreditlag m. m. [63]
Telefonavlyssning. [95]
Tystnadsplikt och yttrandefrihet. [102]
Skadestånd VI. Försäkringsgivares regressrätt m. m. [103]

Försvarsdepartementet

Förfogandelagstiftningen. [65]
Frivilligförsvarets förmåner. [73]

Socialdepartementet

Bättre bosättning för flera. [5]
Pensionskommittén. 1. Rörlig pensionsålder. [10] 2. Socialförsäkringsavgifter på uppdragsinkomster m. m. [74]
Vägtrafikolyckor och sjukvårdskostnader. [13]
Barnmiljöutredningen. 1. Barnens livsmiljö. [30] 2. Samhället och barns utveckling. Barnmiljöutredningens rapport 1. [31] 3. Barns hälsa. Barnmiljöutredningens rapport 2. [32] 4. Barns uppfostran och utveckling. Barnmiljöutredningens rapport 3. [33] 5. Förskolan, skolan och fritiden. Barnmiljöutredningens rapport 4. [34] 6. Barnfamiljernas ekonomi. Barnmiljöutredningens rapport 5. [35] 7. Barnen och den fysiska miljön. Barnmiljöutredningens rapport 6. [36] 8. Barn och föräldrars arbete. Barnmiljöutredningens rapport 7. [37] 9. Barnkultur. Barnmiljöutredningens rapport 8. [38]
Förkortad arbetstid för småbarnsföräldrar. [62]
Utbildning i samspel. [67]
Ersättning vid arbetsskada. [84]
Samverkan i barnomsorgen. [87]
Barns sommar. [94]

Kommunikationsdepartementet

Trafikolyckor och statistik. [40]
Utredningen om kollektivtrafik i tätorter. 1. Kollektivtrafik i tätort. [47] 2. Kollektivtrafik i tätort. Bilagor. [48]
Trafikbuller. Del II. Flygbuller. [56]
Trafikpolitik – behov och möjligheter. [66]
HAKO-utredningen. 1. Handikappanpassad kollektivtrafik. [68] 2. Handikappanpassad kollektivtrafik. Sammandrag ur SOU 1975:68 (svensk, engelsk och tysk version). [76]
Postens roll i tidningsdistributionen. [80]
Farliga vrak. [81]
Kommittén för den långsiktiga vägplaneringen. 1. Vägplanering. [85] 2. Vägplanering. Bilagor. [86]

Finansdepartementet

1972 års pressutredning. 1. Svensk press. Tidningar i samverkan. [11] 2. Svensk press. Pressens funktioner i samhället. [78] 3. Svensk press. Statlig presspolitik. [79]
Pensionsförsäkring. [21]
Statsbidrag till kommunerna. [39]
Kvinnor i statlig tjänst. [43]
Beskattning av realisationsvinster. [53]
Fåmansbolag. [54]
Allmän skatteflyktsklausul. [77]
1975 års långtidsutredning. 1. Långtidsutredningen 1975. [89] 2. Energiförsörjningen 1975–1980. Bilaga 3 till 1975 års långtidsutredning. [96] 3. Varuhandeln 1975–1980. Bilaga 4 till 1975 års långtidsutredning. [97] 4. Miljövård i Sverige 1975–1980. Bilaga 6 till 1975 års långtidsutredning. [98]
Betalningssäkringslag för skatte- och avgiftsprocessen. [104]

Utbildningsdepartementet

1969 års psalmkommitté. 1. Psalmer och visor. Del 1:1. [2] 2. Psalmer och visor. Del 1:2. [3] 3. Psalmer och visor. Del 1:3. [4]
Utredningen om skolan, staten och kommunerna. 1. Huvudmannaskapet för specialskolan och särskolan. [6] 2. Individen och skolan. [9]
Framtida studerandehälsovård. [7]
Konstnärerna i samhället. [14]
À jour. Om journalistutbildning. [25]
Forskningsråd. [26]
Program för ljud och bild i utbildningen. [28]
Utbildning för vuxna. [59]
Språkresor. [64]

Distansundervisning. [72]
Sameutredningen. 1. Samerna i Sverige. Stöd åt språk och kultur. [99] 2. Samerna i Sverige. Stöd åt språk och kultur. Bilagor. [100]

Handelsdepartementet

Konsumentskydd på låsområdet. [19]
Vidareutbildning i internationell marknadsföring. [45]
Varuförsörjning i kristid. [57]
Energiberedskapsutredningen. 1. Energiberedskap för kristid. [60] 2. Energiberedskap för kristid. Bilagor. [61]
Distributionsutredningen. 1. Samhället och distributionen. [69] 2. Samhället och distributionen. Bilagor om företag, anställda och hushåll. [70]

Arbetsmarknadsdepartementet

Demokrati på arbetsplatsen. [1]
Politisk propaganda på arbetsplatser. [27]
Organisation för skyddat arbete. [82]
Fem veckors semester. [88]
Arbete åt alla. [90]
Länsplaneringsutredningen 1974. 1. Politik för regional balans. [91] 2. Politik för regional balans. Bilaga 1. [92] 3. Politik för regional balans. Bilaga 2. [93]

Bostadsdepartementet

Totalfinansiering. [12]
Markanvändning och byggande. Remissammanställning utgiven av bostadsdepartementet. [17]
Etablering av miljöstörande industri. [44]
Boende- och bostadsfinansieringsutredningarna. 1. Bostadsförsörjning och bostadsbidrag. [51] 2. Bostadsförsörjning och bostadsbidrag. Bilagor. [52]

Industridepartementet

Internationella koncerner i industriländer. [50]
Stålindustrins arbetsmiljö. [83]
Fartygsfinansiering. [101]

Kommundepartementet

Kommunal rösträtt för invandrare. [15]
Förtroendevalda och partier i kommuner och landsting. [18]
Utredningen om den kommunala demokratin. 1. Kommunal demokrati. [41] 2. Kommunal demokrati. Sammanfattning. [42] 3. Kommunal organisation och information. [46]
Landstingens arkiv. [71]

Betänkanden avgivna av kommittéer, som redovisas i kommittéberättelsen, eller upprättade inom departement (Ds-serie) under år 1975

(Inom klammer anges det nummer i kommittéberättelsen, under vilket vederbörande kommitté redovisas)

Justitiedepartementet

1. PM ang. vissa ändringar i rättegångsbalken m.m.
2. PM med förslag till lag om erkännande av verkställighet av utländskt avgörande ang. underhållsskyldighet m.m.
3. PM med förslag till vissa ändringar i brottsbalkens bestämmelser om gäldenärsbrott
4. Löneprivilegium och förmånsrätt för företagsinteckning [27]
5. PM ang. publicering av referat av rättsfall med utnyttjande av ADB-teknik
6. PM Dödsboanmälan. Förslag till ändringar i lagstiftningen om bouppteckning m.m.
7. PM till frågan om lagstiftning mot könsdiskriminering
8. PM ang. ny lagstiftning om behandlingen av häktade m.fl.
9. PM ang. utkast till internationell överenskommelse om ändringar i Warszawakonventionens bestämmelser ang. luftbefordran av post och gods
10. Förslag till lag om tillståndsprövning av förvärv av vissa bostadsfastigheter m.m.
11. PM med förslag till preskriptionslag
12. Teknikbedömning. En lägesrapport och några förslag rörande studiet av teknikens roll i samhället [29]
13. PM ang. införsel i sjukpenning m.m.
14. Rapport om utredningsväsendet
15. Rättshjälp för skiftesman vid bodelning
16. Spioneribrottet m.m. [42]
17. PM Faderskap och vårdnad
18. PM ang. utkast till internationell konvention om ansvarighet för skada orsakad av förorening genom olja i samband med oljeborrning på havsbottnen
19. PM Förenklad delgivning 2. Delgivningscentralerna [26]
20. Sverige i världen. Sverige och de internationella resursfrågor som formulerats under FN:s sjätte extra generalförsamling och 1974 års konferenser rörande befolkning och livsmedel [29]

Utrikesdepartementet

1. Internationellt handhavande av klyvbart material
2. Utrikesdepartementets organisation [3]
3. Personalpolitik i utrikesförvaltningen [4]

Försvarsdepartementet

1. Konsekvenser för totalförsvaret av förändringar av värnpliktstidens längd m.m. [7]
2. Prisreglering av försvarsutgifterna. [11]
3. [1]
4. [1]
5. [1]
6. Överväganden rörande grundutbildningstid till vissa befattningar för värnpliktiga inom försvarsmakten m.m. [7]

Socialdepartementet

1. Pensions- och beskattningsfrågor för entreprenöranställda på fartyg [14]
2. Statsbidragsfrågor inom hjälpmedelsverksamheten [7]
3. Verksamheten med ortopediska skor med särskild belysning av produktionsförhållandena inom Stockholms läns landsting [7]
4. Kartläggning av samordningsfrågor i det socialpolitiska bidragssystemet [12]
5. Förutsättningarna för en flyttning av statens bakteriologiska laboratorium (SBL) till Umeå [13]
6. Rapport till nordiska socialpolitiska ministermötet i Aarhus 1975. Om den svenska socialpolitiken åren 1973–1975
7. Förskolebarn på sommargård. Forskningsrapport från 1968 års barnstugeutredning [4]
8. Inackorderingshemmen för alkoholmissbrukare. Kartläggning av nykterhetsvårdens anstaltsutredning [10]
9. Övergångsfrågor beträffande besvärsorganisationen inom yrkesskadeförsäkringen [19]
10. Statlig företagshälsovård
11. Barnmiljö och samhällsekonomi [16]
12. Barntillsynen i historisk belysning [16]

[1] Betänkandena kommer att redovisas i 1977 års kommittéberättelse.

13. Statsvetenskaplig analys av barnens politiska resurser – teoretisk diskussion och historisk tillbakablick [16]
14. Tandläkarnas utbildning (socialstyrelsen)

Kommunikationsdepartementet

1. Körkort för motorcykel [27]
2. Bättre fartygsmiljö [25]
3. Utredning om utbyggnad av Göta kanals västgötaled [18]
4. Transporter i Sverige (Bilagor) [9]
5. TELI-TEFAB Utredning rörande den framtida verksamheten inom televerkets verkstadsrörelse m.m. [30]
6. Praktik för sjöbefälsyrken [5]
7. Kultur- och fritidsverksamhet inom handelsflottan, riktlinjer, organisation och finansiering [32]
8. Säkerhet i farled [33]
9. Planering av de svenska hamnarna [9]
10. Planering av de svenska flygplatserna [10]
11. Billeasing [20]
12. Granskningsredogörelse [36]
13. Organisation av trafikplaneringsnämnden [9]

Finansdepartementet

1. PM Samordning av statliga administrativa ADB-system [16]
2. Betänkandet Beskattningen av icke alkoholhaltiga drycker m.m. [8]
3. Rapport till datasamordningskommittén av Peter Seipel. ADB och juridik. En problemöversikt [16]
4. PM angående bedömning av förslag till ny prägel på rikets mynt [31]
5. PM Beskattning av rennäringen, m.m.
6. Betänkandet Avgifter för utbetalning av statliga löner och pensioner [38]
7. PM Förslag till lag om identitetskontroll vid inlösen av check
8. Betänkandet Beskattning av skadestånd i form av engångsbelopp och livränta vid personskada [19]
9. Betänkandet Existensminimireglerna [21]
10. Betänkandet Faktisk sambeskattning [21]
11. Betänkandet Tidslokaliseringen i utrikeshandelsstatistiken [34]
12. PM angående utökad offentlig representation i affärsbankerna
13. PM Konjunkturutsikterna. Hösten 1975
14. PM angående upphandling till fast pris utan indexreglering [29]

Utbildningsdepartementet

Betänkanden avgivna i Ds-serien under år 1975

1. nyöversättning av Gamla testamentet. Sammanställning av remissyttrandena över betänkandet (SOU 1974:33) Att översätta Gamla testamentet
2. Kulturhistoriskt museum för södra Sverige. Förslag om en gemensam organisation för Kulturhistoriska museet i Lund och Lunds universitets historiska museum [3]
3. Promemoria om översyn och provisorisk ändring av bestämmelserna om boställsränta
4. Dagspress på mikrofilm. Tidningsfilmningens omfattning och organisation m.m. [30]
5. Församlings rätt till ersättning av kyrkofondsmedel för byggnadsvirke
6. Förslag till restaurering av Vadstena klosterkyrka [19]
7. Samverkan mellan staten och Hermods [40]
8. Kabelvision Kiruna – försök med en ny kanal [20]
9. Regional kulturminnesvård och museiverksamhet [42]
10. Uppsökande verksamhet. Slutrapport [13]
11. Utbildningsbidrag för doktorander. Förslag till provisorisk förstärkning av studiestödet inom forskarutbildningen [37]
12. Rapport från arbetsgruppen för vissa lärarhögskolefrågor
13. Förslag om åtgärder för invandrarbarnen i förskola, grundskola och gymnasieskola [44]
15. Utbildning och forskning. Debatten om den högre utbildningens forskningsanknytning 1957–1973. Göran Andolf
16. Statens konstmuseer [38]
17. Folkhögskolan och dess lärare [26]
18. Utbildning m.m. för 16 till 19-åringar, rapport från gymnasieskolegruppen

Jordbruksdepartementet

1. Virkesbehov och virkestillgång [10]
2. Produktionsmål och livsmedelsberedskap [7]
3. Jordbruk; trädgårdsodling och fiske
4. Redogörelse angående förhandlingar med samebyar om renskötselanläggningar m.m. Delrapport I, Jämtlands län [8]
5. Genbank för jordbruk och trädgårdsnäring [9]
6. Världsmarknadsprislinje på livsmedel [7]
7. Åtgärder för att främja svensk fiskodling [3]
8. Statligt stöd till fisket [2]
9. PM med förslag till ändringar i lagen (1950) och rätt till fiske och lagen (1960:130) om fiskevårdsområden
10. Förslag rörande statens lantbrukskemiska laboratoriums organisation och uppgifter m.m. [5]

Handelsdepartementet

1. Statligt spelautomatföretag [4]
2. Delbetänkande om varningstext och innehållsdeklaration på tobaksvaror [12]
3. Ny ransoneringslag [8]

Arbetsmarknadsdepartementet

1. PM ang. frågor om handläggningen av ärenden om lokaliseringsstöd [3]
2. PM ang. vissa ändringar i terroristlagen

3. PM ang. arbetstidslagens tilllämpning
4. PM ang. översyn av lönegarantisystemet vid konkurs
5. PM beträffande arbetsförmedling på kulturområdet
6. PM ang. Lagerstöd I [15]
7. PM ang. Hjälpmedel vid utlänningskontroll och spaning – alternativ till arbetsgivaranmälningarna
8. Zigenare i Sverige, redogörelse över försöksverksamhet för utomnordiska zigenare samt förslag till åtgärder [4]
9. PM lekmän i arbetsförmedlingen
10. PM ang. översyn av bestämmelserna om bidrag och lån till motorfordon för handikappade
11. Information och utbildning kring arbetsrättsreformen. Politisk verksamhet på arbetsplatserna. Utredningsrapport av arbetsrättskommittén. [6]

Bostadsdepartementet

1. PM med förslag till ändring i 46 §, 47 § och 53 § 4 mom byggnadsstadgan
2. 1974 års utredning ang. översyn av lantmäteritaxan [10]
3. Förslag till lagstiftning om påföljder vid olovligt byggande
4. Dispens från nybyggnadsförbud

Industridepartementet

1. Energiforskning. Behov av prototyper och demonstrationsanläggningar [14]
2. Pyrotekniska varor, risker och regler [7]
3. Energiforskning – Förslag till plan för allmänna energisystemstudier m.m. [14]
4. Framtida försörjning med försöksdjur m.m. [8]
5. Företag – samhälle. Rapport från försöksverksamheten [11]

Kommundepartementet

1. Minskad statlig detaljreglering av kommunerna. PM I Avgifter hos byggnadsnämnd
2. Småpartier i den kommunala demokratin
3. Minskad statlig detaljreglering av kommunerna. PM II Nämndorganisationen, underställning m.m.
4. Delbetänkande om decentralisering av beslut om regionalpolitiskt stöd [12]
5. Indelningsutredning Håbo – Upplands-Bro [5]
6. Minskad statlig detaljreglering av kommunerna. PM III Övriga specialreglerade kommunala nämnder m.m.
7. Minskad statlig detaljreglering av kommunerna. PM IV Landstingskommunernas specialreglerade nämnder
8. Lägesrapport från ADB-beredningsgruppen [8]

Nordisk utredningsserie (Nu) 1975

Kronologisk förteckning

1. Nordisk överenskommelse om förmåner vid sjukdom, havandeskap och barnsbörd
2. Peruskoulu pohjoismaissa
3. Litteratur om nordiskt samarbete
4. Nordisk kommunal rösträtt och valbarhet
5. Bötesstraffet
6. Nordic Cooperation for Tourism. Proposals for Action
7. Voksenopplæring i de nordiske land. En konferanserapport
8. Oversikt over forsknings- og utviklingsarbeid som gjelder engelskundervisningen i de nordiske land – 1974
9. Fort- och vidareutbildning för teaterarbetare
10. Nordisk samarbeid om billedkunst
11. STINA. Arbetsrapport, allmän del
12. STINA. Arbetsrapport, bilagor
13. Turistkonferens
14. Langtidsbedømmelse for det allmenkulturelle område
15. Førskole og skole i samvirke
16. Nordisk kontaktmandsseminar i Århus
17. Fotografisk kemi
18. Arbetsmiljöfrågor. Seminarium i Porsgrunn
19. Industriellt samarbete i Norden. Journalistseminarium i Århus
20. Kvarkenkonferens
21. Nordinfo
22. Revision av den nordiska trygghetskonventionens bestämmelser om grundpension
23. Merenkurkunkonferenssi
24. Nordiska tobaksarbetsgruppens betänkande
25. Översikt över projekt rörande integrerad specialundervisning i förskolan och grundskolan i de nordiska länderna
26. Suveränitetsholmarna i Torne, Muonio och Könkämä älvar
27. Tornion- ja Muonionjokien sekä Könkämäenon suvereniteettisaaret
28. Sprogvidenskab og modermålspædagogik
29. Lukioasteen koulutus pohjoismaissa
30. Samnordisk forskning, utveckling och teknologisk förmedling på energiområdet
31. Arbeidets tilpassing til mennesket

Personregister till kommittéer

A
Aabye-Nielsen, Hans Fi 25
Abel, Enno U 2
Abenius, C. S. Folke U 14
Abrahamsson, Ulf G. K 5
Acking, Carl-Axel U 6
Adamson, Bo L. I 14
Adamson, Rolf E. U 37
Adamsson, Erik S. J. Ju 9
Adielsson, Lennart H. Ju 51
Adler, Hans V. Jo 21
Adlercreutz, Gustaf L. H. A 10
Adolfsson, B. Göran E. Jo 19
Adolfsson, Bo R. A 12
Adolfsson, Jens Fö 15
Ag, Lars E. Ju 29, U 20, H 5, I 18
Agebro, Albin S. Jo 15
Agius, Roland H. B 13
Aglert, Per Arne U 25 41
Agnedal, P. O. K 12
Agnell-Rahde, Anna-Lisa I 7
Agnelöw, J. Arne A 11
Ahl, Gunnar A. U 4
Ahlberg, Birgitta I. S 4
Ahlberg, Carl-Fredrik J. K 33, B 3
Ahlberg, Jan Erik S 18
Ahlén, Gunnar U 51
Ahlén, Sune U 22
Ahlgren, Nils U. Jo 6, B 5, I 11
Ahlgren, Rose-Marie U 33
Ahlgren, Sven H. J. S 3
Ahlkvist, Ture W. K 27
Ahlmark, Per A. Ju 35
Ahlmark, Sten O. Jo 18
Ahlquist, Anders C. Fi 12
Ahlqvist, Anders T. Fi 23
Ahlqvist, Barbro S. M. U 14
Ahlqvist, G. Börje A 5
Ahlström, Bengt U 5
Ahlström, Iwan Ju 27
Ahlvarsson, Lars I. Kn 9
Ahrbom, Nils O. U 1 19
Ahrén, Per-Olov A. U 7
Ahrenstedt, Bengt-Arne K 2
Ahrland, Karin M. Ju 25 57, K 24
Ahrland, Sten U 11
Albertson, Bertil Kn 3
Albertsson, E. Birgitta U 2
Albinsson, N. Gillis S 3
Albrektson, Bertil U 25
Aldén, Lars O. T. U 7
Alderin, Robert B. Fi 21
Aldestam, N. Arne Fi 5, A 6
Alemyr, Stig R. U 26 35
Aler, Bo A. A. I 13 24
Alexanderson, Eva U 25
Alexanderson, K. Erik Ju 32, U 1
Alexanderson, R. Birgitta Ju 5 36
Alexandersson, Rune J. Fi 20, U 24
Alexandersson, Stig R. K 4
Alfredsson, Karl-Erik N. U 16
Alfvegren, Lars B. U 54
Algott, Stig A. Fi 4
Alkman, Leif A. S 9
Allander, Claes C. G. U 2 19
Alldahl, Per Gunnar U 14
Allström, B. Greger B:son Fi 17
Alm, Ove J. G. K 31
Almefelt, Paul V. U 2 9 48
Almgren, A. Richard Jo 6
Almgren, E. E. Gunnar I 16
Almgren, Hans G. Fi 24
Almqvist, Dan H 9
Almryd, Hans G. B. A 10, I 19
Almström, Bjarne A. Ju 22
Alpsten, A. Börje Ju 6 64, Fi 16
Alsén, Hans O. K 11
Alsén, Sven S 2 23
Alström, Carl-Henry Ju 18
Altahr-Cederberg, Nils M. Ju 33
Alton, Finn U 47
Altvall, Hans-Erik Fi 12
Alvelid, Sven R. E. Jo 12
Alvå, Jan A. Ju 51
Amrén, P. Ragnar Ju 25
Anclow, Per R. Fi 13 15 24
Ander, C. Peter E. Jo 18
Anderberg, Carl-Gustav B. Kn 7
Anderberg, Olle Y. U 53
Andersén, Börje L. Fi 15
Anderson, Iwar U 19
Anderson, S. Arne M. Fi 23
Andersson, A. Gösta J. Ju 49
Andersson, A. Owen U 2
Andersson, A. Yngve Ju 13
Andersson, Alf Å. H. I 2 20
Andersson, B. E. Christer U 37
Andersson, B. Sivert U 61, A 5
Andersson, Bengt E. S 12
Andersson, Bengt Hj. U 16

Andersson, Bernt U 14
Andersson, Bernt E. L. A 3
Andersson, Christian U 47
Andersson, E. Lennart U 54
Andersson, Fritz A. R. Fi 8
Andersson, G. Ingemar S 3, A 4
Andersson, Georg L. UD 2, Fö 8, U 50
Andersson, Gösta R. Jo 13
Andersson, Hans (Hasse) G. Ju 62
Andersson, Hans E. A. K 33
Andersson, I. Berit Fi 7 36
Andersson, Ingvar H. D. Jo 18
Andersson, J. Gunnar D. S 2, A 18, B 2
Andersson, J. Sven G. Ju 64, Fi 30
Andersson, Jan-Erik U 51
Andersson, Jan-Åke L. Fö 14
Andersson, Johnny U 8 40 58
Andersson, K. Börje I 9, Kn 9
Andersson, K. Göran Jo 12
Andersson, K. O. Martin Fi 19
Andersson, K. Sigvard V. H 2
Andersson, Karin E. Ju 25, H 2
Andersson, Karl-Gustav S 24
Andersson, Karl Olov Fi 21
Andersson, Kerstin G. Kn 11
Andersson, L. Arne Jo 11
Andersson, L. Christer T. K 19
Andersson, L. Ingemar Fi 33
Andersson, L. Sune J. Ju 42, B 7
Andersson, Leif G. U 20 34 39 40
Andersson, Lennart F. H. Ju 17, U 24
Andersson, M. Alvar S 9 11, Fi 13 21, B 4, Kn 6
Andersson, O. Inger S. Fö 5
Andersson, Roland I. S 24
Andersson, Rolf A. Fi 32
Andersson, Rune U 15
Andersson, Sam U 14
Andersson, Sigfrid A. U 14
Andersson, Siv U 32
Andersson, Sven G. K 5, H 4, I 19
Andersson, Sven G. V. Ju 8
Andersson, Sven Åke V. Fi 6, B 1 4 6 11
Andersson, Thure G. S 3
Andersson, Torsten Ch. Ju 40
Andersson, Torsten N. U 7
Andersson, Tryggve E. A 17 20
Andersson, Ulf L. I 22
Andersson, Uno Fö 18, U 24
Andersson, Åke E. A 1
Andreasson, A. Osvald Jo 15
Andréasson, B. S. Hübert Kn 7
Andréasson, Bill E. Fi 26
Andréen, Catharina Ju 15
Andrén, A. Gunnar Ju 25, A 17
Andrén, B. Göran U 30
Andrén, Lars K.-G. I 17
Andrén, Nils B. E. Fö 5
Andrén, Sven G. I 17
Andrén, Åke U 7
Anefall, Bengt B 8
Anell, Barbro I. H 2
Anell, Kerstin I 16
Anell, Lars E. R. UD 2
Anér, Kerstin Ju 26 40, U 59, I 21
Angeberg, Nils H. R. H 15
Ankers, Mikael Ju 15, H 4
Annell, G. Kristina U 42
Annell, Johan G. U 44
Annerberg, Rolf G. Fi 35
Annevall, Sture Ju 8
Annmo, Erland U 14
Antoni, Nils A. T. B 13, I 3
Antonsson, Johannes M. Ju 34, S 1, Fi 7
Anveden, Per Olov U 16
Appelgren, A. Gunnar A 13
Appelgren, J. Åke H. S 28
Appelgren, L. Göran S. I 21, K 16
Arenbro, Ewa M. U 13
Arfvidson, Agnar Kn 11
Arfwedsson, Anders J. U 36 37 46, A 16
Arfwidsson, F. Gunnar Ju 32
Arnér, E. Ä. Gotthard U 14
Aronson, S. Albert Fi 4
Arovén, Bessie U 32
Arrbäck-Falk, Gunnel A 9
Arrhenius, N. Erik A. U 2
Artbäck, Erland U 43
Arthursson, Anders I. Fi 29
Arve-Parès, Birgit E. S 17
Arvedson, Sölve K 27
Arvidson, Gunilla U 32
Arvidsson, Olof (Olle) U 27
Arvidsson, Sven I 16
Asker, E. A. Gunnar Ju 37
Askestig, H. Bertil S. A 10
Askling, Berit S 4
Askmark, K. F. Ragnar U 7
Asp, K. Åke Ju 16
Asp, Kenneth O. P. K 31
Aspling, Sven G. S 5
Asplund, C. Christer Fi 9 33, Kn 12
Asplund, E. Olof I. I 16
Asplund, Olle S 4
Assarson, Birgit U 14
Assarson, Per U 39, Ju 44
Assarsson, Bo S. G. Jo 20, I 22
Atterwall, Göran L. Ju 34 57, Fi 7 13
Axell, H. Göran Fö 10
Axelsson, Alf W. U 16

Axelsson, K. Bertil J. A 9 17
Axelsson, Karl-Erik A. U 54
Axelsson, Sigbert U 37

B
Baagøe, N. Peder H. Ju 8
Back, Klas H. Fi 7
Back, P. E. Anders K 19
Back, Pär-Erik U 50, A 1
Backelin, Måns V. U 30
Backman, Gösta B. K 22
Backman, Sven U 24
Backström, Esbjörn U 23
Baecklund, B. Göran A 6
Baecklund, Lars I. K 20 28
Baekkevold, Arne E. Fi 12 40
Bagge, Peter I 23
von Bahr, Stig V. Ju 57, Fi 13 18, H 3
Barenthin, K. Willi S. I 3
Bark, Jan U 14
Barke, Christine Fö 15
Bartley, A. Osborne Ju 25, Fi 21, A 5
Baude, Annika M. C. Ju 25, S 4 15
Beck-Friis, Jörgen Å. E. Ju 15
Beck-Friis, Regina U 32
Beckius, Carin E. U 16, A 10
Beckius, Sven-Erik U 47
Beckman, Arne Jo 14
Beckman, Eyvind U 29
Beckman, Lars E. A. S 13, U 2 50
Beckman, Lars K. A. Ju 28
Beijer, Elof U 40
Beijer, Rolf A. V. U 47
Bejbom, Hans O. Fi 34
Bejemark, Karl Göte U 29
Belfrage, Frank B 12
Belfrage, H. Esbjörn G. U 10
Bell, Daniel U 14
Bendz, C. Mårten E:son Jo 1
Bengtson, Sven F. S 12, A 16
Bengtsson, Erik B. U 37
Bengtsson, Folke L. Ju 40
Bengtsson, H. Jörgen Y. Ju 13
Bengtsson, Karl F. Fö 13, H 3 9
Bengtsson, L. Ingmar O. U 14
Bengtsson, Marianne U 26
Bengtsson, O. Lennart K 2
Bengtsson, Per U 14
Bengtsson, Sture U 24
Bengtsson, Sven U 23
Bengtsson, T. Bertil Ju 5 27
Benko, Mirko Kn 9
Berfenstam, Ragnar A. G. S 21
Berg, Bengt Åke K 24, Fi 23, B 2
Berg, Bertil G. UD 3 4
Berg, C. G. Håkan S 2, U 28 56 60
Berg, Folke L. V. Ju 40 47 62
Berg, Fred U 8
Berg, Hans E. K 7 30
Berg, Nils G. I 23
Berg, Owe R. J. A 13
Bergdahl, Tommy K. I 16
Bergegren, Astrid B 9
Bergelin, Peter Fö 5
Bergendahl, Göran H. K 5, A 1
Bergendahl, Ingela U 14
Bergendal, Gunnar S. U 55 56
Bergendal, Göran U 14
Berger, Bo R. Ju 13
Bergermo, Arne H. U 54
Bergérus, K. Holger E. H 4
Bergfors, Per-Gösta S 15
Berggren, Alf Fö 7
Berggren, Anne Marie U 35
Berggren, G. Rune Fi 30
Berggren, Göte B. A 3, B 11
Berggren, Lennart U 14 36
Berggren, Sören V. A 20
Bergh, Carl Herman Ju 35
Bergh, Sten Fi 26
Bergkvist, Arne B. S. UD 4
Bergkwist, H. Ulla E. Ju 17
Berglind, Claes G. U 27
Bergling, N. Olof K 23
Bergling, Nils B. V. H 1
Berglund, Bengt I. S 24
Berglund, Bernt A 1
Berglund, Erik Å. R. U 46
Berglund, Frida J. U 33, A 19 20, Kn 9
Berglund, K. Gustaf U 4
Berglund, Karl-Ymer I 29
Berglund, Sven-Olof Jo 24
Berglund, Å. Erik R. K 16
Berglöf, J. Sigvard C. Fi 19
Bergman, Axel T. Jo 9
Bergman, Björn U 29
Bergman, Folke U 16 24
Bergman, Hans R. U 6
Bergman, Kerstin U 25
Bergman, Lars O. Ju 37
Bergman, Per R. B 4 6 12
Bergman, S. Christer Ju 2 29
Bergman, Sven-Eric B 14
Bergnéhr, Bosse I 11
Bergquist, Mats F. Th. Fö 13
Bergqvist, Bertil U 16
Bergqvist, G. Holger Fi 43, B 14
Bergqvist, Hans A. Ju 22, H 4
Bergqvist, Jan G. Ju 34 46, Jo 6 17, I 10
Bergqvist, Olof A 6
Bergqvist, Sven-Runo Kn 3
Bergstedt, Tord L. H. S 2
Bergsten, E. Rune Fi 20 43

Bergstrand, Per-Erik Fö 2
Bergström, Anders U 14
Bergström, Britta J. Ju 63
Bergström, K. Sune D. U 2 52
Bergström, Lars E. R. I 13
Bergström, Olof W. Ju 25, Kn 12
Bergström, S. Gunvor M. Ju 30
Bergström, Svante B. U 5
Bergvall, Bengt H. U 18 19
Bergvall, K. Lennart I 3
Berling, Sven I 12
Bernard, Carl-Gustaf I 21
Berndal, Bo U 29
Berndt, Sune B. U 37
Berndtson, Nils A. Fi 35 43
Bernhard, Harry B 12 1, I 3
Bernhardsson, K. Göte A 10
Bernitz, Ulf Ju 22 29 58, H 11
Bernström, Folke H 8 9
Bertmar, Lars M. I. A 15
Bertolotto, Italo U 14
Bexelius, T. Alfred Ju 17
Bexell, Göran U 10
Bierke, Pär N. I 8
Billing, Knut B 12
Billström, P. O. Frithiof Fö 11, B 1
Birgersson, Bengt Owe Ju 54
Bishop, Norman Ju 36 51
Biörck, C. Gunnar W. Ju 26, S 25, U 59
Biörnstad, Margareta U 3 38 42, B 3
Bjelking, S. Arne K 26
Bjerlöw, Jan T. U 26
Bjerninger, Sigfrid U 37
Bjernstad, S. L. Börje Fi 26
Bjurström, Per G. U 38
Björck, Anders P.-A. K 5, U 39
Björck, Berndt H. S 28, I 18
Björck, Olle I 5
Björck, Staffan U 25
Björk, Gunnar E. Fö 2
Björk, Jan E. H 9, I 4
Björk, Jimmy K 19 26
Björk, John G. T. U 16
Björk, Sven E. J. B 3
Björk, Villiam E. Jo 17
Björklund, Rolf S 8, U 23
Björkman, A. Fredrik M. A 5
Björkman, Jerker U 36
Björkman, K. Eugen Fi 5, A 17
Björkman, Marie-Louise (Malou) K. S 25
Björkman, N. G. Folke K 1
Björkman, Ulf L. U 10
Björling, K. Gotthard E. U 15, I 16
Björling, K. Göran E. Ju 15
Björling, Karl J. E. Jo 14
Björnberg, Bengt I. A. Jo 4
Björne, B. Gunnar S 14 29, K 27, Fi 21
Björnegård, Gudrun U 51
Björnesjö, Sven G. Fi 26
Björnström, Björn S. Ju 40, K 24, H 14
Bladh, Karl-Axel K 19
Bladh, Stephan U 14
Blix, Erik O. U 52
Blix, Hans M. UD 1
Blixt, Olov S 20
Block, Lars B. S 4
Block, Per H. L. U 25
Blom, K. A. Birgitta Ju 19, UD 1
Blom, S. T. Lennart Ju 64, I 22
Blomberg, A. J. Lennart K 31
Blomdahl, Bengt O. S 3, Kn 3
Blomkvist, N. Magnus I 16
Blomqvist, Helga U 33
Blomqvist, Jerker U 25
Blücher, Gösta E. O. K 5
Boalt, Carin M. Ju 40, B 13
Boberg, L. Håkan U 28, Jo 17
Boberg, S. Lennart M. Fö 3
Bodén, Anna-Brita U 10
Bodin, Gösta N. Fi 23
Bodin, K. Berndt Fö 6 12
Bodström, T. Lennart Ju 25 40, A 16
Boethius, A. V. Monica U 39
Boheman, H. C. Fredrik K 5
Bohlin, Elsa U 20
Bohlin, Folke U 7 14
Bohman, Bengt A. H. Jo 8
Bohman, Jan A. U 6
Bohrn, Erik A. U 18
Bolin, Bert R. J. I 21
Bolin, Lars A. Ju 6 52
Bolin, Åke E. J. Kn 8
Bolinder, S. Erik G. A 5
Bollmark, Per Å. U 37
Boman, Birgit U 32
Boman, Jan E. I 16
Boman, Lars H. S 1
Bondeman, Anders U 14
Bondeson, Lennart U 2
Boo, Karl G. H. Ju 35, Fi 43, Kn 3
Borelius, M. Anna B. B 13
Borg, Claes E. K 33
Borg, Conny U 32
Borg, L. Göran U 1
Borg, Per Ju 29, H 18
Borg, Sune S. B. Jo 7
Borggård, Göran R. K 3 20 27, H 1 6
Borgquist, Frithiof Fö 7
Borgström, Ove K 6
Borgström, Siv U. E. Fi 25

Borgström, Tomas U 29
Borin, Leif H. Fi 23
Bosson-Nordbö, Maj U 32 36
Boström, John E. Ju 3
Boström, N. Erik K 16
Boström, Tage R. Fi 12
Bouveng, Richard E. F. I 3
Bouvin, J. Åke B 9
Bovallius, Lars K. R. Fö 5
Boysen, Arne I 14
Brandberg, C. Arvid Ju 15
Brandborn, Jan K 14, Kn 12
Brandgård, Evert U 13, A 20
Brandt, Erik R. Fi 21
Brandt, Krister U 25
Brandt, Per-Åke U 33
Brangmo, K. Walter Jo 7
Brantberger, Per-Gunnar Fö 4
Brasch, Erik B 3
Bratt, Lennart A 6
Brattgård, Sven-Olof S 1 7
Bratthall, Birgitta S 2 22 23
Bratthall, Kenneth S 9, A 16
Braw, Christian U 25
Bredin, Lars A. G. I 15
Breidensjö, Monica U 27, A 10
Breitholz, Claes J. E. I 18
Brenner, Rune E. I 19
Brinck, K. Inge G. U 55 37
Brinning, Inger E. U 46
Broberg, K. Bertram U 2
Brodd, Tore G. Fi 18
Brodén, E. Bertil I 2 20
Brodén, Sven E. Fi 13
Brodin, Lena U 14
Broms, Bo K. F. I 14
Broomé, N. G. Bo Ju 35
Broström, Ulf T. F. Fö 5 13
Browaldh, Tore Fi 7
Brundell, Nils-Erik U 9
Brunnberg, Hans A. U 6
Brunnberg, R. K. Charlotte U 4
Brunner, Mats H 15
Bruno, Gösta F.
UD 3, K 21, Fi 16, H 16
Brännström, Gurli (Gullan) E.
Ju 25
Brännström, Hans A. Ju 31
Brännström, Per E. E. Fi 23
Brännström, Roland J.
Fö 7, Jo 10
Bröms, Jan T. R. A 10
Bucht, Gunnar H. U 14 57
Bucht, Sven F. V. Kn 7
Buckau, Anne-Marie A. L. Fi 25
Burenstam Linder, H. M.
Fi 35, Jo 6, I 14
Burman, Erik-Gustav U 50
Burman, Eskil U 14
Burman, K. Åke Ju 42
Burman, Olof Ju 31
Burstedt, I. Åke H 3
Burström, Brita A. Fi 40
Byggdal, G. Torsten U 39
Bylund, B. Erik M. U 15 37, A 1
Byman, Disa K. G. I 18
Bystedt, Nils S 20
Båvenholm, Siv U 27
Båveryd, S. J. Lennart I 19
Bäck, Karl-Axel A 16
Bäck, Lars Fi 9
Bäck, Lars E. I. A 1
Bäcklin, Lars R. Fö 6
Bäckstrand, K. Göran M.
Ju 26, U 59
Bäckström, A. Ingemar K 7 11 16
Bäckström, Sixten Jo 10
Bäverbäck, Mette U 14
Bäärnhielm, G. Mauritz Jo 8
Böhlin, Birgitta U 60
Bökmark, Jan K 13
Börjeson, Bengt O. S 5
Börjesson, Fritz A. K 16, H 17
Börjesson, Mats R. Ju 6
Börresen, Tom B. I 16
Böttiger, Lars Erik J. Ju 27

C

Canarp, Curt S. T. U 37, A 1 2
Carbell, Leif E. Ju 2
Carlbom, Lars E. K 12
Carlestam, Margareta E. Ju 25
Carlheim-Gyllensköld, Karin S 25
Carling, Alf G. Fi 20, I 1 6 21
Carling, Jan L. A 10
Carlman, J. Holger Ju 45
Carlqvist, Gunnel Ju 25
Carlshamre, Nils O. G.
Ju 12, Fi 20
Carlson, John-Sune U 39
Carlson, K. Sören S 3 5
Carlson, Å. Lennart Fi 28
Carlsson, Arne R. I 6
Carlsson, Barbro L. S 1
Carlsson, C. Eric S 29
Carlsson, Eric O. G. U 52
Carlsson, G. Arne V. A 2, B 1
Carlsson, G. Ingvar B 12
Carlsson, G. Rune
Ju 25, S 2, Fi 20, A 10
Carlsson, Gunnel E. S 4
Carlsson, Jan Olof I 19
Carlsson, Leif U 27
Carlsson, Lennart U 24
Carlsson, May-Britt Ju 25
Carlsson, N. Ebbe K. Ju 64

Carlsson, N. Gösta A 1
Carlsson, Sven-Gunnar S 3
Carlsson, T. E. Roine Jo 10, I 18
Carlsson, Ulf V. Ju 3 6
Carlstein, Rune A. Fi 24 41 43, H 3
Carlström, A. Valdo Jo 17
Carlström, O. Bertil Kn 6
Carlsund, H. Bo H. K 1 7
Carlzon, Lars A. K 27
Carnhagen, Göran E. T. Ju 6
Cason, Sven Åke Ju 15
Casselmark, Sven-Eric Fi 34
Cederberg, Ingvar U 14
Cederberg, Thomas O. Jo 7
Cederblad, Carl Olof H 11
Cedercrantz, Bror O. C. Ju 2
Cederlund, Lars Johan O. I 15
Cederstam, Lennart H. B 8
Cederwall, Gustav F. E. I 3 26
Cederwall, Ulf C. Fö 2
Chambert, Henrik B. Kn 8
Charpentier, Agneta S 4, U 33
Christiani, F.-O. Gunnar A 20
Christofferson, Birger U 36
Claeson, Bo Fi 33
Claeson, Tore M. Ju 40
Clason, Anders E. V. Fö, 10
Cnattingius, Claes M. U 4
Colldahl, Gunnar K 3
Colldén, Anders U 14
Colliander, Per G. Ju 33 51
Colvér, Mats T. Fi 13
Conradi, Erland G. F. Ju 5 27
Cornelius, Claes U 24
Cosmo, O. Ingemar A 16
Cox, Arne J. I 2
Crabo, Sven Fi 13 17
Cramér, Ivo U 32
Creutzer, Bertil R. Fö 3 7
Croneborg, K. O. Rutger I 9, H 16
Cronholm, L. Börje Ju 17
Cronmark, Lars K.-H. A 16
Cronqvist, Sven-Olof H. A 9
Cullemo, Tommy K 18

D

Daglund, Sven B. B 5
Dahl, C. E. Harry Fi 24
Dahl, Gerd B. A 10
Dahl, R. Birgitta Ju 14 26, U 36 59, B 6 14
Dahl, Sonja M. U 37
Dahlberg, Benkt C. I. Fi 39
Dahlberg, Hans U 39
Dahlberg, Helge Kn 11
Dahlberg, K. Thure Ju 3 4
Dahlberg, L. Åke A 2
Dahlbom, Bengt S. U 5
Dahlén, Agneta A. D. A 12
Dahlén, Rune B. Fö 5
Dahlerus, Bo H. C. A 15
Dahlgren, Elsa B. Ju 25
Dahlgren, Margareta B. U 8 13
Dahlgren, P. Anders B. Jo 10, Kn 12
Dahlgren, Rolf O. Ju 24
Dahlquist, Lars U 16
Dahlsjö, Lars A. Ju 36
Dahlsten, Gösta O. L. Ju 21
Dahlsten, Ulf L. Ju 31 35
Dahlström, Gösta E. Fi 4 14
Dahlström, Lars E. S 11 12
Dahlström, Rolf E. K 4
Dahlström, Åke K 19
Dahmén, Erik V. H. A 1
Daimar, Margot A 10
Dalén, Ingrid S 1, B 4
Dalgård, P. J. Ingemar A 1
Damgren, H. G. Fredrik B 13
Danelius, Hans C. Y. Ju 1 13
Danemar, Anton U 16
Danielson, Gunnar H. S 9, A 5
Danielson, Nils-Gustaf F. H 9 15, I 14 21 22
Danielson, Åke U 41
Danielsson, Birger S 20
Danielsson, G. Gunnar S 7, Kn 1
Danielsson, Jan P. T. K 21
Danielsson, Åke H 8 9
Danvind, Eva-Maria U 13
Daschek, Antti E. Fi 23
Davidsson, David H 15
Deak, Csaba U 14
Dedorson, Gunnar H 17
Delin, Lars A. Jo 4, B 9
Dennis, Bengt Ju 37 40, H 13
Denward, C. M. Thore Jo 23
Dewailly, Léon N. G. U 25
Didün, Lars-Uno Ju 47, B 6
Diesen, Ingrid E. U 58
Dihlström, Klas U 27
Dillner, Monica A. M. U 45
Dinell, Jan A. C. Fö 4
Dinkelspiel, Ulf A. R. UD 3 4
Djurberg, Åke L. Fi 23
Dominique, Carl-Axel U 14
Dominique, Kåge U 14
Domvall, E. Göte Fö 3, Kn 7
Donelius, H. Göran Jo 17
Douglas, Jacob L. K 22
Drangel, Bo F. E. Ju 58
Dryselius, Harald S. Ju 20
Du Rietz, Lars B. U 16
Dufwa, Bill W. Ju 27
Düring, Bertil U 14

Dybeck, Clarence K 18
Dyhre, A. Gunnar Jo 11
Dyrssen, Gösta P. T. Ju 8
Döös, Sten-Olof U 47

E
Eberson, Lennart U 37
Eberstein, Christian H. Ju 13
Eckerberg, Per A. Ju 34, Fi 35
Eckerdal, A. Ingmar B 14
Eckerdal, Lars H. U 7
Eckersten, Ivan E. Ju 60, Jo 2 14
Edam, Carl Tomas H:son U 16 24 44
Edberg, Rolf F. Ju 40
Edelholm, Olof Gunnar (Olle) U 61
Edenman, Ragnar H. L. Fi 23, U 18, I 25
Edgren, Claes A. W. Fö 5
Edin, Karl Axel U 37, I 21
Edin, L. Åke I 29
Edin, Per-Olof A 10, I 5
Edling, A. Roland Ju 34
Edling, N. Axel Ju 22
Edlund, C. Bertil Fi 19 21 24
Edlund, Erik O. A. Jo 10
Edlund, Nils H. U 29
Edlund, S. Lisbeth Jo 11
Edlund, Sten E. A 6
Edman, Kurt E. Fö 5
Edman, Ulla A. Fi 25
Edmark, Birger U 16
Edner, T. Margareta Ju 25
Edsjö, Tor A. K 11
Edsta, Björn O. Fi 38
Edström, Anders U 24
Edström, J. Lennart S 28, Kn 3
Edström, John Olof U 15
Edström, Kjell S. Fi 12 15
Edvardsson, Einar S 29, A 9
Edvinsson, Behnn U 29
Edvinsson, Sven-Olov A. U 50
Edwall, Pehr A. R. U 7
Edwardsson, Einar P. U 37
Edwinson, Vanja A. M. Jo 6
Eek, Hilding U 17
Eek-Fock, Karin U 33
Efraimsson, Olof H 5
Egardt, Peter A. N. U 37 46
Egelstedt, Ingemar U 43
Ehrenberg, Carin M. S. Jo 9
Ehrenfreid, Monica U 16
Ehrengren, K. Lennart Jo 1
Ehrling, G. O. Ingvar Fö 5 13
Ehrman, Carl E. G. Kn 12
Ehrner, Bo I 26
Eidem, Ingmar I 6 14
Einhorn, Jerzy S 25
Ek, Anders Kn 3
Ek, C. Olle I 3
Ek, Lars U 14
Ek, Marie Louise K. B 4
Ekberg, Britta S. Fö 18, U 24
Ekberg, Erik G. I 12
Ekberg, J. Göran Ju 40, I 12
Ekberg, Karl-Henrik Ju 12 13
Ekberg, Leif S 11 29
Ekberg, S. Britta Fö 16
Ekberg, Valter S 22
Ekeberg, Karl-Gunnar T. Ju 43
Ekeberg, Lars-Olof K 17
Ekelius, Wåge U 24
Ekelund, Jan C. Fö 5
Ekelund, Sigvard F. A. Jo 5 14
Ekelund, Ulla G. U 21
Ekendahl, Bengt G. M. Jo 8
Ekevärn, Gunnar I 10 16
Ekholm, Birgitta Maria (Brittmari) U 58
Ekholm, Edvin H 13
Ekholm, Lars V. U 56
Ekholm, Torsten I. U 55
Ekinge, Bernt A. A 6 16
Eklund, C. Gunnar Fö 13
Eklund, Christer U 14
Eklund, Erik G. Fi 10
Eklund, Harald U 36
Eklund, K. Ronnie U 2
Eklund, Karl U 24
Eklund, Lennart S. G. I 28
Eklund, Solveig U 36
Eklund, Ulf R. I 13
Eklundh, Claes G. B. Ju 35
Eklöf, Kurt G. A. Fi 4 7 42, B 2
Ekman, C. H. Stig Fö 10
Ekman, Lena B. Ju 10
Ekman, Rolf G. E. Ju 41
Ekman, S. Gösta Fi 19
Ekman, Stig-Rune U 2 52
Ekstam, Gunnar E. Ju 3 6 42, H 1
Ekström, Annika U 29
Ekström, E. Sören Jo 23, B 8
Ekström, John E. I 9
Ekström, Margareta Ju 12
Ekström, Sven E. A. Fi 20, U 13
Ekvall, Gunilla M. S 1
Elam, Lars U 16
Elander, Kurt O. S 2
Elfvén, Jan S 10
Elfving, Arne U 27
Elfving, O. Gösta C. U 17
Elg, Marianne B 4
Elgfelt, Göran B 14
Elghufvud, E. Gösta Fi 1

Eliasson, Anna B. U 28 37
Eliasson, Bengt E. K 6
Eliasson, E. Ingemar Fi 35, A 10
Eliasson, H. Torsten Y. U 20
Eliasson, Kerstin E. A 20
Eliasson, Per-Erik U 5, Jo 1 14
Eliasson, Rolf A. E. Jo 7
Eliasson, Rolf E. K 20 28
Elison, Magnus L. A 13, B 2 6
Ellnebrand, Rolf U 27
Elm, Torsten J. W. Jo 7
Elmberger, Per G. I 12
Elmgren, Bo A. Fi 18
Elmhammer, Nils E. I. Ju 6 32, K 4
Elmstedt, Claes Y. U 27 55, Jo 2, A 16, Kn 3
Elmstedt, K. Erik Fi 19
Enberg, L. Rune K 7, Fi 1
Eneroth, Bengt M. I 17
Eneström, Tord O. C. Ju 16
Engberg, Peter O. U 8 13
Engdahl, O. Roland K 12
Engdahl-Tegestam, Eva U 14
Engerstam, Claes M. I 18
Engkvist, J. Gunnar V. Fi 19
Englund, K. Svante I. Ju 6, S 2 22
Englund, Lars-Erik Fö 5 13
Englund, S. Anders J. K 4
Englund, Åke H 17
Engman, Barbro B. U 39
Engman, Hans O. R. Ju 34
Engman, Jan G. U 38
Engman, O. Ingemar Fö 7 13
Engqvist, Lars F. Ju 40, I 25
Engström, Arne V. S 5 21
Engström, Bengt-Olof U 14
Engström, Lars-Göran Ju 10 18
Engström, Odd E. L. Fi 20 35, A 11
Engwall, Lars O. V. Fi 23
Enlund, Eric P. Jo 7
Enquist, Daniel N. U 15
Enquist, Per Olov U 25 39
Enskog, Carl-Gustav B. Fö 7
Erdmann, Bengt U 14
Erenius, E. Gillis Ju 39
Ericí, Bernt H. A 16
Ericson, E. Gerhard H. Jo 11
Ericson, Eric U 14
Ericson, Gösta Fi 6 29
Ericson, Hans E. K 1 16 17
Ericson, Jan-Olov H 9
Ericson, Sture T. Ju 48, U 28
Ericsson, Bengt G. S 2 21 23
Ericsson, Bo I. A 5
Ericsson, Brit-Marie L. B. Ju 7 21
Ericsson, Britta M. U 37, A 10
Ericsson, Carl-Henrik Ju 6
Ericsson, Christer T. Ju 6
Ericsson, K. Georg V. Ju 7, Fi 5
Ericsson, Kjell U. S 6, Fi 20
Ericsson, L. Torsten K 28
Ericsson, Lars Eric Kn 3 8
Ericsson, Nils E. S 2
Ericsson, Tord U 16
Eriksen, Tor E. A 7
Erikson, M. Birgitta U 6
Eriksson, Arne U 38
Eriksson, B. Allan Ju 9
Eriksson, B. Sune Ju 25, U 14, A 10, B 5
Eriksson, Birger U 14
Eriksson, Björn G. A 10, B 1
Eriksson, Bo I. Ju 56
Eriksson, C. Ingemar S 29
Eriksson, E. Olof Ju 46, B 13
Eriksson, Evert G. S 2
Eriksson, Gunnar U 14
Eriksson, Gunnar S. I. U 2
Eriksson, Harald Jo 1
Eriksson, Hilding U 24
Eriksson, I. Seved S 1, A 11 12
Eriksson, Ingemar S 12
Eriksson, K. Anders Fi 33
Eriksson, K. Bertil U 53
Eriksson, Karl Axel Ju 3 23
Eriksson, Karl Erik A 10
Eriksson, Karl-Erik E. I 21
Eriksson, Kjell E. A 17
Eriksson, Kurt L. F. Fö 5
Eriksson, Lars E. Ju 25
Eriksson, Lars Göran A 9
Eriksson, Maria Kristina (Maj-Stina) U 61
Eriksson, Martin H. V. U 55
Eriksson, Nancy M. Fö 10
Eriksson, Nils-Erik U 14
Eriksson, Olle E. B 12, I 3 14 21
Eriksson, Sune S 24
Eriksson, T. Hans-Yngve Ju 42
Eriksson, Tor U. K 11
Eriksson, Åke E. U 52
Eriksson-Bergström, Solveig M. I 11
Erlander, Bo H 3
Erlander, Sven B. K 4, U 37
Erlander, Tage F. U 12
Erlandsson, Bengt H. Ju 41 52 64, K 26
Erling, E. Harald Ju 64
Erling, E. Martin H. Fi 26
Erneholm, Berndt I. U 7 10
Erngren, Birgit U 37
Ernmark, L. Göran G. K 16
Ernulf, T. Gudmund Ju 17 44
Erséus, L. G. Torgny U 10
Ershammar, Mats O. T. Fö 3 15

Erstam, Sven-Erik F. Ju 64
Esaieson, Erik R. A. Fi 20 36
Esbo, Harald V. O. Jo 5
Eskel, Arvid S 23, Ju 40
Eskilsson, Per H. U 2 9 21 49
Eskilsson, Sture B. A 6
Esping, F. Lars-Erik Jo 10, B 3
Esping, Hans G. Ju 26, U 59
Essén, Ingemar Ju 40
Essunger, N. Gunnar R. I 3
Etsare, Åke G. E. Kn 12
Ettarp, Lars G. A 11 12
Etzler, Cecilia E. M. S 17
von Euler, Göran S 4
Eurenius, Birgitta I. U 39

F
Fabricius, Cajus U 25
Fagerberg, Arne B. Fi 2
Fagerholm, Per Anders L. U 2
Fagerlind, Östen Ju 49
Fagerlund, Bengt O. H. A 6 11
Fagerström, Jan Peter U 24
Fagerström, Lars U 31
Fahlin, Per G. K 12
Falk, Eric G. R. Jo 13, B 3
Falk, Hans G. Ju 40, H 9
Falk, Johan U 14
Falkehed, Sven A. L. Kn 2
Falkenmark, Per A. K 17
Farm, Ante T. A 10
Fastbom, E. Lennart Fi 6 16 29
Faugert, Sven J. E. Fö 5, I 21
Faxén, Karl-Olof A 10, I 1 11
Faxén, Nils-Bertil U 14
Fehrm, E. Martin Ju 46
Feigenberg, Loma S 25
von Feilitzen, Styrbjörn O. R. A 6
Feldt, Kjell-Olof Ju 40
Fellenius, Greta U 33
Felländer, Ingela K. A 1
Fergenius, G. Torbjörn Ju 32
Ferm, Anders U 39
Ferneborg, Stieg U 14
Fernheden, Göthe A. S. I 16
Finnveden, Bengt A. K 24
Fischerström, N. Johan A. Ju 32
Fischler, Sven G. O. Ju 6
Fiskesjö, Bertil A. N. Ju 54 55 59
Fitinghoff, Georg O. Ju 14
Fjellstedt, Lars U 14
Fjellström, Carl Gustaf F. Fi 9
Fjällström, B. Harry Ju 25
Fladvad, J. Arne B 3
Fleischer, B. Lennart U 24 27
Fleming-Borgström, Gunilla U 29
Flinck, N. Rune I. U 20
Flodin, Carl-Erik T. S 4
Florman, Bertil K 33
Fogelström, Hans U 58
Fogelström, Siv E. A 20
Folke, U. Ingemar Fö 5
Forkman, Göran U 25
Formgren, J. Holger K 25
Fornberg, Tord U 25
Fornstedt, Ulf H. U 20
Fors, Sixten R. U 2 9 15
Fors, Åke Hj. S 1 7 28
Forsbeck, Rune U 25
Forsberg, Eric R. H 2
Forsberg, Karl-Erik Fi 31
Forsberg, Wilhelm U 46
Forselius, Hans F. A 5
Forsell, Torbjörn U 39
Forslund, Bo G. I 29
Forslund, E. Birger S 3 5 21 22
Forslund, Sten H. C. I 9
Forssberg, E. Olof Fö 1 14
Forssberg, K. S. Eric I 16
Forssberg, Olof S 11
Forssblad, N. Douglas K 3
Forssman, Sven P. M. A 5
Forssman, Åke V. Jo 1
Forstadius, Erik L. W. Ju 5, S 19, A 9
Forthuber, Béla T. Ju 6
Foyer, Lars O. Fi 22
Fraenkel, Ingegärd C. E. Ju 15 25
Francke, Jan K 18
Francke, Per E. S. I 18
Frank, S. Torsten U 4
Franson, Thomas P. I 5
Fransson, Arne A. E. A 6
Fransson, Bill G. Fi 23
Fransson, Bo-Gunnar L. Fi 35
Fransson, Hans G. V. I 10
Franzén, Lars G. U 51
Franzén, Nils P. Fö 2
Franzén, S. Anders U 37
Fredberg, Birgit A. M. U 4
Fredelius, Bengt S 3
Fredenmark, Gunnar L. I 6
Fredgardh, K. Sonja Ju 25
Fredin, Curt U 16
Fredriksson, Bernt A. A 11
Fredriksson, Ella U 16
Fredriksson, Georg N. Fi 6
Fredriksson, H. Einar S 2 23
Fredriksson, K. Torsten S 11
Fredriksson, Stig G. Fi 23
Frenning, Lars W. Ju 6, Kn 10
Friberg, K. Göte Ju 14
Friberger, Tomas K 19
Friborg, Göran O. U 21 37
Frid, Sven Rune Ju 34, I 11, Kn 12
Fridell, G. Ingvar Fi 24

Fridh, K. Göte S 2 5 21, I 28
Fridolin, Hans R. Fi 8 17 41
Fries, Ingegerd U 25
Fries, Ingmar F. Fi 14 24
Frigren, Suzanne M. I 14 18 21
Frisch, Paul Fi 23
Frisén, E. Rune K 31
Frisk, Jan Kn 1
Frithiofson, Karl A. F. H 3 9, I 16
From, Hans-Sören U 36
Frostenson, Anders U 10
Frykholm, K. Christina Ju 25
Fränckel, Pierre U 32
Frändås, S. G. Berit Fö 15, U 61
Fröjd, S. Arne S 2, Kn 12
Furbäck, Bengt L. K 19
Furuhagen, Hans (Hatte) F. U 39
Furumark, Ann-Marie U 24 29
Fülep, Tibor U 14
Fürst, S. Gunilla Ju 25
Fälldin, N. O. Thorbjörn A 3
Fändriks, Ann-Louise S 15
Färm, Gunnel U 27
Färm, Hilding G. E. U 41 53

G

Gabrielsson, A. Edmund B. Ju 16
Gabrielsson, H. Ingemar U 14 52
Gad, Ulf H. Ju 47
Gadd, P. E. Arne Fi 21, U 37 51, I 26
Ganneby, George L. V. U 22
Gardell, Bertil G. T. S 21
Gardeström, Linnéa S 1 7 15
Garke, Hans B. Fi 21
Gavatin, M. Charles Fi 12
Gebart-Andersson, Thorborg S. U 46
Geddis-Zetterberg, Jean U 32
Gedin, Hans K 19
Gehlin, Jan H. M. Ju 13
Geijer, K. Arne UD 4
af Geijerstam, Sven O. Ju 55
Gelfius, Ann Sofie U 29
Genetay, Claude M. U 14
Georén, Sven U 27
Gerhardsson, Birger U 7 25
Gerhardsson, Gideon A 7
Gerholm, Tor R. Ju 40
Gerle, Hans E. U 39
Gerleman, J. Gillis H. U 25
Giertz, Gustav B. S 25
Giesecke, Curt-Steffan Ju 25
Gillberg, Karl-Erik H 2
Gillström, Åke K. U 16 24
Gisslén, Axel S 3
Gjötterberg, Tora-Britta Ju 25
Gleisner, Margareta U 36
Glennow, Yngve G. G. U 53
Glimnér, J. Erik Fö 12, I 16
Glimstedt, Ulf K. J. I 12
Godlund, Sven A. I. K 7 31, A 1
Gordan, Kurt S 8
Gornitzka, Gunnar V. Ju 37, I 12 18
Gothefors, Per L. Fi 9 33
Gottsén, Bertil U 29
Gozzi, A. Sören U 51
Grabe, A. Gerhard Ju 10
Grabö, Paul E. K 11, U 52
Gradin, Anita H 17, Ju 25, U 37, H 7, A 9
Gradin, Rolf U. I 12 18 22
Grafström, Erik O. Hj. Ju 37 40, K 1, Jo 6, I 6 12 18
Grage, Elsa-Britta U 4
Grahm, A. Folke Fö 4
Grahm, Leif A 1
Gran, Bertil U 36
Granath, Karl-Erik Ju 31, S 4
Granath, Sölve O. Fö 15
Granegård, Christer U 55
Graninger, B. E. Göran U 37 53
Granlund, Börje U 16
Granlund, Karl-Åke H 17
Granlund, U. Kristina Jo 21
Granmar, Jan U 14
Granqvist, Liss M. S 9
Granstedt, Pär E. U 58
Grape, Karl Gunnar U 41
Grape, S. Lennart Fö 5 13
Grassman, Sven H. W. I 1
Grate, Eric Fi 31
Gray, Barbara U 32
Greber, Ann Charlotte U 33
Grebäck, Erik H. K 1, Jo 4 11
Gremner, Kjell S 23
Grenander, Nils Ju 40, S 14, K 20 27
Grendin, Kurt U 24
Grenestedt, E. Lennart N. I 3
Grobgeld, Lennart M. Ju 38
Gruda-Skard, Åse S 4
Grufberg, A. Lennart Kn 10
Grundwall, K. Ricard B 2
Grunewald, Karl R. U 16
Grüting, Britt M. U 5
Gränsbo, N. Gunnar B. Jo 5
Grönquist, Bengt J. Fi 4
Grönstedt, Gert T. V. K 20
Grönstedt, J. Olle K 22
Grönvall, S. Gunnar Ju 6
Grönwall, Lars O. S 3 11 17, A 9
Gullberg, Bo U 27
Gullberg, H. Urban Jo 9
Gullberg, Hans E. K 20, A 5

Gullnäs, S. Ingvar Ju 6 9 28 63, K 26
Gunér, Otto U 14
Gunnarson, E. J. Ingvar Ju 20
Gunnarsson, Bror E. Ju 50
Gunnarsson, S. Olle G. A 7, B 5
Gunnmo, Alf U 31 50
Gunsell, Tor A. Jo 15
Gussing, N. Ragnar J. A 20
Gustafson, Arne H 3
Gustafson, Carl Erik K 22
Gustafson, G. Arne Fi 40
Gustafson, K. G. Jan U 16
Gustafson, Nils-Eric I 18
Gustafson, Sven H. Ju 12, K 11, I 6
Gustafsson, Bengt E. U 21
Gustafsson, Berndt G. E. U 7
Gustafsson, Björn H. U 50
Gustafsson, C. E. Torsten Ju 10, Fö 7 13
Gustafsson, F. Agne S. Kn 3
Gustafsson, G. Olov A 5
Gustafsson, Gunnar Kn 2
Gustafsson, Gunnel R. J. U 37
Gustafsson, Hans I. Fi 43
Gustafsson, Hans L. Fö 12
Gustafsson, Inga L. A 4
Gustafsson, K. G. Allan Kn 7
Gustafsson, Karl-Erik K 23, Fi 23
Gustafsson, Kerstin Ju 56, A 5
Gustafsson, Lars I. U 21 36 46 61
Gustafsson, M. Gunnar Fö 2 13 17, Fi 5, U 41
Gustafsson, N. Henry Jo 14 17 20 23
Gustafsson, Nils S 8
Gustafsson, Nils-Eric I 22
Gustafsson, Olof S 11
Gustafsson, Stig U 33
Gustafsson, Stig A. U 42 54
Gustafsson, Stig G. Ju 43 44, Fö 8, A 6, B 4
Gustafsson, Åke C. T. Jo 23
Gustafsson, Åke G. Ju 42, S 1, Fi 5 29, I 13
Gustavii, S. I. Birgitta Ju 18
Gustavson, Göran E. U 2
Gustavsson, Bengt S 11
Gustavsson, Bengt T. Ju 64, Fö 7 13
Gustavsson, Gusti L. A. Fö 2
Gustavsson, Ola Kn 12
Gustavsson, S. A. Göran H 7, I 6
Gustavsson, Sven Anders I 29
Gustavsson, Sverker A 8
Gustavsson, Åke E. G. UD 2, Fö 7 12, Fi 23, U 61
Guteland, Gösta A. A 1 10
Gyllensvärd, Bo V. U 38
Gyllö, Sture A. Fö 9
Gårdstedt, H. Birger S 2, A 18
Gårmark, Thore O. U 24, A 20
Göhlman, Gunnar U 55
Göransson, Bengt Ju 50, Fi 18, U 39
Göransson, C. Göran N. U 7 41
Göransson, G. B. Bertil S 8 21 23 25 27, U 41, A 10
Göransson, Harald O. U 7 10 14
Göransson, J. Olle Fö 12 13, I 19
Göransson, Lars G. Ju 27 45
Göransson, Lars O. U 39
Görs, L. Folke K 2 21
Göthberg, Bo U 22 26
Göthberg, Kerstin V. U 24

H

Hadding, Carl Fredrik Fi 12
Hadenius, Stig G. Fi 23, U 39
Hadrup, Knut E. H. K 3 18 20
Haeffner, Erik A. I 19
Haegermark, C. Harald I 13
Haeggström, Ingrid M. S 27
Hafström, Jonas U 55
Haga, Ingegerd U 16
Hagberg, Ann-Charlotte Fi 20
Hagbergh, Göran G. E. U 9
Hagdahl, K. Thomas Ju 34
Hagelstam, Stig L. K 6
Haglind, Per U 2
Haglund, F. Anders Fi 16
Haglund, Sven S 9
Hagman, Anders U 24
Hagman, H. Christer H 2
Hagman, Jan-Erik R. Ju 58
Hagnell, Hans I 1
Hagquist, Curt E. I. U 2
Hagson, Carl A. Ju 40, H 9, I 22
Hagström, Tony G. Ju 37 40, I 18 21
Hahr, Anders L. H. Fi 6
Haldén, J. O. Folke U 46
Hall, Bo A. I 16
Hall, Lennart U 14
Hall, Paul F. L. Kn 1
Hallberg, Bengt O. L. B 14
Hallberg, Lars U 16
Hallbäck, Thore S 24
Halldin, John H 3
Hallenborg, Nils-Hugo L. I 17
Hallerdt, Björn U 42
Hallgren, Margaretha U 2
Hallgren, Ulf I 16
Hallhagen, Gunnar U 14

Hallin, L. Bertil U 10
Hallin, N. Erik Anund Fi 23
Halling, Nils-Olov U 14
Hallman, Eric R. Fi 10
Hallman, Katrin Ju 26, U 59
Hallman, L. Åke G. I 26, H 11 17 18
Halloff, Ulf V. V. K 31
Hallqvist, Britt G. U 7
Hallström, Björn H. U 6
Hallström, H. Gunnar F. A 9
Hallström, Torbjörn H 18
Hallvig, P. Ivar V. Fi 23
Hamber, Hans U 24
Hamberger, Carl-Axel S 23 26
Hambraeus, Gunnar A. Ju 40, I 14 15 21 24
Hambraeus, S. Birgitta Ju 40
Hamdahl, Bengt K 17
Hammar, Carl-Filip U 20 39
Hammar, Stig H. U 2
Hammarberg, Peter U 20
Hammarberg, Sven O. Ju 56 57, I 15
Hammarbäck, E. Rune Ju 54
Hammarkvist, Stefan S. E. I 18
Hammarland, L. E. Thore U 37 51
Hammarsten, Erik M. U 50
Hammarström, Olof A 14, I 2
Hammarström, P. Rickard Fö 16
Hamrin, Mac T. P. A 3
Hanner, Per V. A. Fi 4
Hannerz, D. G. Lennart Jo 24
Hannerz, R. Christer Jo 6
Hanno, Stig Å. K 11
Hansen, Hans-Jörgen Jo 1
Hanson, Göte S 1
Hansson, Bengt U 16
Hansson, Bertil U 36
Hansson, Bertil E. A. Ju 18
Hansson, H. Arne Jo 3
Hansson, Ingmarie U 51, Kn 11
Hansson, J. Bertil U 14
Hansson, K. Gabriella U 37
Hansson, K. Gunnar Ju 12 13
Hansson, Lars R. Fi 7 36
Hansson, Lilly E. Ju 10, A 6
Hansson, N. O. (Olle) Jo 24 5 23
Hansson, Nils S 1
Hansson, Nils H. U 16
Hansson, Nils O. Fö 2
Hansson, Olof B. Fi 23
Hansson, Oloph A. U 34 39
Hansson, P. Inge K 33
Hansson, S. Olof (Olle) U 58
Hansson, Stig F. S 2
Hansson, Stig G. E. A 10
Hansson, Torsten B. G. K 5
Harriman-Hernborn, Anita C. A 16
Harrysson, Lennart U 31
Hartman, C. Olov U 10
Hartman, Lars U 25
Hasselquist, Ulla U 16
Hasslev, Nils-Olov F. Ju 40, K 1 7 16 24 31
Hassner, Rune U 29
Haverling, Sven G. I. U 4
Hedberg, Anders U 24
Hedberg, E. Torbjörn U 15
Hedberg, J. Anund S 21
Hedberg, K. Anders A 1
Hedborg, Anna M. Fi 19 21
Hedborg, Per Erik K 9
Heddelin, Bertil Fi 23
Hedelin, Per H. U 37
Hedén, Kurt B. I 14
Hedenström, Bengt S 28
Hedin, Bernt S 7 22
Hedin, Carl Eric Fö 7, Jo 24
Hedin, Svante U 29
Hedlén, Bengt R. S 3 5 21
Hedlin, John W. A. U 43
Hedlund, A. Rune Ju 17
Hedlund, Bengt N. R. S 3, U 43
Hedlund, Gunnar Fö 10
Hedman, Rune U 32
Hedqvist, Eric H. U 38 42
Hedqvist, Sven A. Ju 20
Hedström, A. Jan-Olof Ju 28
Hedström, Bo S. Jo 2 5 10 13
Hedström, T. Uno V. Ju 60, Jo 13
Hedvall, Lennart U 14
van der Heeg, Nils H. Fö 3
Heideman, Gunnar A. S 2
von Heidenstam, G. Olov Jo 19
Heimbürger, H. Peter Ju 8, B 13 5
Heino, Martti O. Ju 50
Heiroth, Ulf O. K 28
Helander, Sven U 25
Hellers, P. A. Hans U 16 24
Hellgren, G. Bertil U 2 55
Hellman, Lars S 17
Hellman, Sven R. Fö 5 13
Hellmér, Åke Fö 3
Hellner, Eskil M. K 10
Hellner, Jan E. Ju 2 22 44
Hellners, E. Trygve Kn 10
Hellstadius, Jan R. Ju 29
Hellstedt, Ernst L. Fi 24
Hellström, E. Emil U 8
Hellström, G. F. Ingemar H 7
Hellström, Gunnar J. U 52
Hellström, I. Agneta S 15
Hellström, Jan E. Ju 6
Hellström, K. Birger I 5
Hellström, Kajsa M. U 54

Hellström, Lars T. I 17
Hellström, Mats J. UD 1, S 4, A 10 15
Hellström, P. N. Erik K 6
Helmers, Dag Fi 13 14 17 19
Helmerson, Bo I. I 18, Ju 8, Jo 6, H 15, I 21
Helmfrid, Staffan U 37, B 3
Helsing, Gunnar U 24
Hemberg, B. S. Eskil U 39
Hemborg, Bo H 16
Hemlin, H. Egon U 37 51
Hemlin, Peter W. U 54
Henmark, Martin R. C:son Ju 47
Henningsson, H. Einar G. B 6
Henningsson, Lars-Åke U 15
Henricson, Sven-Eric U 16
Henricsson, Sven R. Kn 12
Henrikson, Lars G. Ju 47, S 3, Kn 6
Henriksson, Christer U 11
Henriksson, E. Sture F. S 4 15
Henriksson, Gunnar A. U 1
Henriksson, J. Lars G. U 2 37
Henriksson, Jan E. K 16
Henriksson, Runa M. A 10
Henriksson, Rune I. Jo 14 15 17
Henrysson, Sten U 17 24
Hercules, Jan U 26
Herland, Erik H 7
Herlitz, Claes A. A 1
Herlitz, Lars Ju 35
Herlitz, Ulla A 1
Hermansson, Carl-Henrik Fi 21
Hermansson, K. Gunnar L. Kn 11
Hermansson, Rune Fi 16, H 15
Hernelius, J. Allan Ju 35 48
Herner, N. Birger E. S 18
Hernlund, Carl Hugo H. Ju 12 13, Fi 23
Herrlin, Klas G. E. Fi 24
Herrlin, S. G. Sigvard Ju 6
Hertz, Olof H 16
Hertzman, A. Olov Ju 15 22
Hesser, S. C. E. Ju 13, U 5
Hessleborn, Olle K-A. Fi 9
Hessler, S. Henrik Fi 4
Hessmark, Lars-Göran S 11
Heuman, Jan G. M. Ju 20 24
Heurgren, Sven C. O. Ju 27, H 4 7
Heyman, Ove F. UD 1
Hidemark, Bengt Å. H. I 14
Hildeberg, Lars U 16 24
Hilding, Ingrid Ragnarsdotter U 63
Hiljding, Stig G. O. Ju 21
Hillbo, Arne O. Ju 6
Hillbom, Lars H. Ju 2 22 29, Jo 7
Hillerudh, G. Lars-Olov E. Ju 32
Hilton, Hans U 32
Himmelstrand, Gunnar G. F. K 1
Himmelstrand, J. Ulf I. Fö 10
Himmelstrand, Karin B. Ju 25
Hinno, Rein Fi 6 20
Hirschfeldt, S. Lennart Ju 48
Hjalmarsson, E. Birgit Ju 62
Hjalmarsson, H. Yngve J. Ju 58
Hjalmarsson, Jarl K 13
Hjalmarsson, S. Åke Fö 11, Fi 30
Hjalmarsson, Sven U 24
Hjalmarsson, Yngve H. J. I 11
Hjelm, K. G. Lennart Ju 46, Jo 1 5
Hjelm, Orvar M. A 4
Hjelmqvist, Ingvar K. R. S 3, Fi 20, A 10
Hjelmqwist, Karl-Gustaf H. K 31
Hjern, Bo S 18 23
Hjerne, Gunnar S 18
Hjertonsson, Karin UD 1
Hjort, Christer A. U 55
Hjorth, Jan L. S. U 3
Hjorth, Lars E. A. S 6, Jo 6, B 8, I 1 6 15
Hjorth, Nils T. Jo 4
Hjorth, Ole U 14
Hjorth, Ragnar Jo 10
Hjärne, Leif R. D. I 10
Hoffman, Margit U 20
Holecek, Josef U 14
Holgerson, Nils H. Fi 21
Holgersson, Jörgen H 8 11
Hollander, Ernst E. I 16
Hollmann, Sture L. B 14
Holm, A. O. Per A 1
Holm, Ernst Olaf Ju 22 29
Holm, H. Thorsten H 15
Holm, J. Lennart Ju 37, U 3 15, Jo 4, A 1, B 3 9 12
Holm, Lennart U 24
Holm, Sture K. V. H 6
Holm, Thorsten H. I 18
Holmbeck, Kai A. H 3
Holmberg, Bo U 24
Holmberg, Börje U 40
Holmberg, Carl V. Fö 8
Holmberg, Erik G. Ju 59, U 4
Holmberg, Gunnar U 22
Holmberg, Gunnar E. Fö 5 11
Holmberg, Nils V. Jo 19
Holmberg, Sten E. S 3
Holmberg, Åke E. V. U 37
Holmborn, Börje U 21 48
Holmbäck, Inga G. M. A 12
Holmbäck, M. Bure O. U 39
Holmgren, Anders F. Jo 10 13
Holmgren, Gunnar Jo 15
Holmgren, Gösta M. K 28

Holmgren, Herman U 8
Holmgren, Jacomien U 33
Holmgren, Kjell U 9 28
Holming, Klas J. L. Ju 13
Holmquist, K. O. Rolf Fö 10
Holmquist, Stig A. B. U 51
Holmqvist, Lars J. H. Ju 45
Holmqvist, Sture L. Ju 40, I 12, Kn 7
Holmqvist, Åke H. I 11
Holmstedt, Igor S 2
Holmstedt, Yngve D. Ju 18
Holmström, G. Sven E. Jo 18
Holmström, Ingmar U 19
Holmström, L. Bror Ju 36
Holte, K. Ragnar U 7
Holtsberg, P. Christer Ju 36, Fi 5
Honeth, Peter U 28
Hoppe, E. Gunnar U 52
Hormia, Osmo E. Kn 9
Hornwall, Gert H. D. U 2
Hovstadius, O. Sigvard. U 18
Hubendick, Bengt L. U 3
Hudner, Tor S 4
Hugoson, Göran H. Jo 19
Hugosson, Kurt I. Ju 9, I 11 18
Huldén, N. O. Tomas Ju 7
Huldt, Jan F. Ju 29
Hult, N. E. Jöran Ju 8
Hultan, Ivan Fö 3 15
Hultén, A. Olof U 39
Hultén, Bengt E. U 54
Hulterström, Sven Å. H 2
Hultgren, Åke V. I 10
Hultin, S. Erland V. U 2 54
Hulting, K. R. Georg Jo 7
Hultkvist, Anders M. Fi 10
Hultqvist, Swen E. H. Kn 7
Hultqvist, Tore U 8 20
Hultstrand, Lars R. S 18 24
Hurdén, Ragnar H. G. K 3 27
Huss, Erik J. K 25
Huss, K. J. Lennart Fi 19
Hübner, Helmuth I 16
Hybbinette, Anna-Greta I 7
Hyllengren, Jan K 18
Hyltander, K. Gunnar E. Fö 2
Håkansson, Alfred L. K 22
Håkansson, B. Staffan H. I 19
Håkansson, Greta U 14
Håkansson, Hans E. V. I 4 23
Håkansson, Håkan E. A 4
Håkansson, P. Harald A 9 17
Håkansson, Sven-Olof H. Ju 51
Hållsten, E. Bertil K 16
Hårdefelt, S. Börje Fö 14, Fi 5
Hårleman, Tord P. R. Fö 3
Håvik, I. Doris U 58, Ju 54, UD 4, S 29, U 22 27
Hägerhäll, Bertil G. Jo 20
Hägerstrand, S. Torsten E. Ju 46, A 1, B 3
Hägg, Y. O. Sture Fö 11
Häggquist, Harald S 2
Häggroth, R. Sören B 13
Häggström, K. Harald V. Fi 32
Hälinen, Erkki I. U 16
Häll, Karl-Erik K 11, Fi 43, I 6
Hälleberg, Allan U 46
Hällgren, John A. K 33
Härnqvist, Kjell U 37 54
Hävermark, K. Gunnar J:son K 8 10
Högberg, Bernt L. B 1
Högberg, C. Johan H. Fö 3
Högberg, Göran A 11
Högberg, K. Gunnar A 2 17
Högberg, Lars G. Fö 12
Högberg, Mats J. G. K 1
Högberg, P. J. Wolmar Kn 9
Högdahl, Lars Kn 3
Högemark, Karl H. U 26
Höglind, Lars O. U 24
Höglund, E. Olov U 30 56
Höglund, G. Z. Margrethe Fö 18
Höglund, K. Thure S 2
Höglund, Olof A. Ju 21
Höglund, Olov U 48
Högvall, E. Gunnar Kn 12
Höijer, Björn U 39
Höijer, Gunnar Fö 2
Höjeberg, Mats H 15
Hökfelt, Bernt M. Ju 46
Hörberg, Nils A. Kn 3
Hörberg, Olof Hj. K 2
Hörjel, Nils J. Ju 49, K 24, Fi 2
Hörlén, E. Linnéa K 22, U 27
Hörlén, S. I. (Inge) Fi 43, B 9
Hörnlund, Gördis K. S 8, Fi 21, Kn 3
Hörnquist, K. Iwan E. Fö 7
Hörnqvist, Sten-Åke S 12
Höök, Erik S. V. S 2 6, Fi 7 20 21, Jo 6

I

Iacobaeus, Anders G. Ju 19
Imre, M. Erdem K 4
Ingelf, Sten U 14
Ingelstam, Lars E. Ju 26 37 46, U 21 59
Ingemansson, Jan H. I. Jo 7
Ingemansson, N. Stig P. K 5
Ingemarsson, J. Svante UD 4
Inger, Björn J. P. U 38 42
Ingvar-Svensson, Inger H 14
Irving, Dorothy U 14
Isacson, Dan S. U 55

Isacson, Lennart H 3
Isacsson, Karin A 4
Isaksson, Nils-Ivar A 1
Isaksson, P. Olov U 38
Isberg, Tord A. K 17
Isling, B. Åke J. S 4
Isoz, N. G. Henning K 5
Israelsson, Per J. Ju 26, U 59, Jo 7
Israelsson, Ragnar U 17
Ivarsson, Anna-Lisa A 10
Ivarsson, Holger I. B 1
Ivarsson, Sven Ivar K 14, U 9
Iveroth, C. Axel Fi 7
Ivre, Ivar G. E. Fi 23, U 39

J

Jackert, Claes Sturesson U 39
Jacobson, Bengt U 8 24 40, A 4 10
Jacobson, S. E. Olof Jo 10
Jacobsson, A. Torvald Fi 2
Jacobsson, Måns H 1
Jacobsson, Ulla U 41
Jadestig, Thure R. Ju 8 42, Kn 11
Jaensson, Sverker K 6
Jakobsson, Kent O. U 8
Jakobsson, Tage H. E. Fi 8
Jakoby, Rein I 11
Jalling, Hans G. T. U 46
Jalmsell, Rune U 2
Janérus, R. Inge I 2
Janson, Björn C. Fö 8 17
Janson, Carl-Gunnar S 21
Janson, D. Birgitta U 48
Janson, Tore U 37
Jansson, B. E. Gunnar Fi 34
Jansson, Bertil U 14
Jansson, Björn S. U 6
Jansson, Harald Jo 15
Jansson, I. A. Gunnar U 16
Jansson, K. Erik Fö 7
Jansson, K. Olof (Olle) U 54
Jansson, K. Rune U 29
Jansson, Kurt S. Fi 25
Jansson, N. Ewald Jo 7, A 21
Jansson, Olov K 17
Jansson, Paul G. Ju 61, K 5, Fi 14 42
Jansson, Sven E. Jo 10
Jansson, Sven I. Ju 62, Fi 24, B 14
Jantze, Siv I. G. Ju 20
Janzon, Bengt S 28
Jarenius, J. Christer I. Fi 26
Jargenius, Carl-Johan H 17
Jargin, Ingvar B 1
Jarmar, L. Håkan Fö 12
Jarness, Dag B. J. I 19
Javette, Bo S 4, U 16 36
Jeding, Lars G. Fi 33
Jennische, Per U 37
Jensen, Birger Kn 10
Jensen, Inga-Lill I. A 7
Jeppsson, O. Gunnar Jo 5
Jerdenius, K. Elof U 3
Jerrstedt, Lars-Göran Ju 16
Jespersson, Knut U 14
Jiewertz, Bengt K. O. U 37
Jinnegård, O. Eskil A. B 14
Jobin, Bengt K 16
Joelsson, V. Arnold Ju 41 63
Joge, Sven F. I 17
Johannesson, Erik Jo 7
Johannesson, Ingvar U 16
Johannesson, Jan G. A 2
Johannesson, Rune S. Ju 50
Johannesson, Sven-Olof (Olle) Ju 50, Fi 15
Johanson, Bo C. I 14 21 24
Johanson, Eva A. M. Ju 17
Johanson, Krister H 12
Johanson, Lars R. Ju 56
Johansson, Anna-Greta U 24
Johansson, Arne G. Fi 9
Johansson, B. Einar D. U 53
Johansson, B. Gunnar A 12
Johansson, B. Östen A 1, I 5
Johansson, Bengt A. V. Jo 24, UD 3, K 14, U 47, Jo 6 22
Johansson, Bengt K. Å. A 5 9 11 14
Johansson, Berndt O. L. U 13 26
Johansson, Bertil C. Å. U 2
Johansson, Bertil E. K 20, Jo 11 24
Johansson, Bo G. H. Fi 40
Johansson, Caj-Aage K 2 21 33
Johansson, Eric G. E. Fi 5, A 9
Johansson, Erik V. Jo 3, A 16
Johansson, Erland U 25
Johansson, Gun U 16
Johansson, Gunnar A. Jo 15
Johansson, Hans U 14
Johansson, Hans F. G. Ju 22
Johansson, Hans I. Fi 16
Johansson, Henning U 17
Johansson, Inga-Britt B. A 10
Johansson, Inge K. U 13
Johansson, J. Erik S 24
Johansson, J. Henry Fi 1
Johansson, K. Hilding Ju 26 35 54, Kn 3
Johansson, K. Inge U 20 61
Johansson, Karl-Axel S 15 17
Johansson, Karl-Erik Fi 20
Johansson, Karl-Åke U 15
Johansson, Kjell V. U 8
Johansson, Knut B. M. UD 2, Fi 7 20
Johansson, Kurt Ove Ju 59

Johansson, L. Ola Ju 26
Johansson, Lillemor U 16
Johansson, N. Filip Ju 42, Jo 5
Johansson, N. Gunnar B 15
Johansson, Nils J. O. U 6
Johansson, O. Mauritz Fö 18, Fi 19
Johansson, Ola U 59
Johansson, P. Bertil S 7
Johansson, Ralph I. B 4
Johansson, Rune B. Ju 40, I 20
Johansson, S. Arne H. Jo 15
Johansson, S. K. Lennart K 2 7 14 16
Johansson, S. Lars A. Jo 19
Johansson, S. Olof H. Ju 26 34, Fi 26, U 59
Johansson, S. Östen Fi 23
Johansson, Sigurd U 26
Johansson, Sjunne U 9
Johansson, Solveig B. U 13
Johansson, Stig E. Jo 11
Johansson, Sven H 17
Johansson, Sven A. B. Ju 53
Johansson, Sven A. E. U 55
Johansson, Sven-Erik K 24
Johansson, Sven-Erik N. Ju 2, Fi 14
Johansson, Sven G. U 22
Johansson, Sven-Åke S. U 16
Johansson, Tage N. Fi 13, A 12
Johansson, Thomas B. Ju 26
Johansson, Tor H. U 55
Johansson, Tyra A. S. Jo 11, I 25
Johansson, Östen B. Fi 10, H 9 16, B 3
Johnsen, K. Gösta U 30
Johnson, Arne I. I 3
Johnson, Inez U 26
Johnson, O. Bertil U 53
Johnson, O. J. Gunnar U 50
Johnsson, Inez M. Jo 14
Johnsson, Jan G. K 16, Fi 2
Johnsson, John E. K 11, Jo 15, A 14
Johnsson, Per-Olof U 14
Johnsson, Roland G. U 2
Johnsson, Sten B. B 1
Jonason, Olov U 25
Jonasson, Holger L. K 31
Jonasson, J. E. Bertil A 19
Jonasson, Sven G. J. Ju 25
Jondelius, Bo E. Jo 20
Jonnergård, Gustaf Ju 12
Jonson, Göte K. U 37
Jonson, Lars H 1 11
Jonsson, A. Ingemar G. K 5
Jonsson, Anders E. K 24
Jonsson, Anita L. U 38 42
Jonsson, Benny U 23
Jonsson, Birger U 24
Jonsson, Bo E. U 37, A 2
Jonsson, Elver A. D. S 1, A 14
Jonsson, Erland U 26
Jonsson, Folke A. S 20
Jonsson, Gerd G. S 4
Jonsson, Gustav A. S 8
Jonsson, Gösta D. V. Fi 3
Jonsson, J. Alvar U 50
Jonsson, K. E. Johnny U 25
Jonsson, Lars-Eric U 16
Jonsson, Stig G. T. U 53
Jonäng, Gunnel M. Ju 43
Jordan, Kerstin R. U 21, I 15
Josefson, Stig A. Fi 20
Josefsson, J. Thomas I 21
Josefsson, Jim L. H. Ju 34, B 4
Josephsson, Leif E. Ju 2 62
Juhlin, Rolf I 8
Julén, A. Gösta J. Jo 9
Junback, Carl Gunnar Jo 9 14 23
Jungbeck, Gunilla M. A 20
Jungen, Rune A 1
Jussil, Sune K. B 2
Jutagård, Carl U 30
Juthagen, Leif R. U 2 9
Järdler, Sven A. Ju 25, Fi 20, H 13
Järnbrink, Hans G. S 21, Fi 12
Järnklev, Erik Fi 15
Järtelius, Gösta E. Ju 47
Jönsson, Claes-Göran U 16
Jönsson, E. Gustav S 2 17, Fi 21
Jönsson, Eric L. Ju 51, K 5
Jönsson, Erik Fi 23
Jönsson, Gustav S 9
Jönsson, Hans E. U 27
Jönsson, Ingeborg A 9
Jönsson, J. Ove A 12 18
Jönsson, N. Börje A 13, B 5
Jönsson, Per Ivan Jo 18, B 8
Jönsson, Per O. K 7
Jönsson, Ruth V. A 10

K

Kahlin, Tage H. G. A 3 10, B 5
Kaijser, Fritz Kn 4 11
Kajland, Anders R. K 5
Kalin, Göran U 24
Kalte, Erik A. U 26
Kampmann, Hack U 39
Kangert, Håkan Fö 5
Kappelin, Carl-Erik K 4, Fi 32
Kardell, J. Arne Jo 19 22
Karina, Lilian U 32
Karlberg, Bengt U 37
Karlberg, Björn A. B 6

Karleby, Olle U 52
Karlén, F. Ingvar G. I 3
Karlén, Göran H. S 13
Karlén, Ingvar U 47
Karlerö, Lars-Ingemar U 44
Karlin, Bengt U 24
Karlqvist, Anders Ju 46
Karlsland, Bernt U 36
Karlson, Tore E. U 8
Karlsson, Anders S 5
Karlsson, Bengt Olof A 1, B 13, I 11
Karlsson, Bror A. S. UD 1
Karlsson, Curt K. A. U 53
Karlsson, Erik L. Fi 7
Karlsson, F. Göran S 9 18 25, Fi 35, Jo 4
Karlsson, Fritz W. I. U 14
Karlsson, Gunnar B. S. S 14, K 3 18 20
Karlsson, H. K. Göran S 11, A 9 17
Karlsson, Helge G. S 29
Karlsson, Henry S 11
Karlsson, John-Evert U 24
Karlsson, K. Gösta U 35 61
Karlsson, K. Harry Ju 36
Karlsson, K. Henry S 19
Karlsson, K. J. Urban U 24
Karlsson, K. Ove Kn 11
Karlsson, Lars Erik Ju 26, I 2
Karlsson, Torsten U 24
Karlsson, Ulf G. Fö 3 7 13, I 18
Karlsson, Urban Fi 23
Karlsson, Vanja M. S 17
Karlsson, Åke U 24 46
Karlström, K. G. Bengt Fi 12
Karlström, Vilhelm H. Ju 36
Karsberg, Åke L. I 14
Kask, Hando U 19
Kastan, Agnes U 27
Kaufelt, Eje U 14
Kautsky, Gunnar F. H. I 16
Kebbon, Lars U 24
Keil, Hans U 16 24
Kellberg, Love G.-A. UD 3 4
Kignell, Jan-Erik I 6
Kihlbom, J. O. Niklas Ju 5
Kihlén, Margret U 26
Kihlman, Tor S. D. K 5
Kihlström, Bengt G. Jo 11
Kim, Lillemor A. B. S 2, U 52
Kindlund, A. Sören S 17
Kirsebom, Bjarne A. U 37
Kistner, Inger Ju 25
Kjellander, Jan O. S 13
Kjellberg, Bo A. Ju 25, Fi 25
Kjellberg, Lars U 27
Kjellén, Bengt I. U 2
Kjellgren, Kjell U 16
Kjellgren, Ove I. Fi 10
Kjellin, Björn T. M. Ju 10 18
Kjellstrand, Leif A 5 7
Klackenberg, O. Henrik Fi 28
Klangby, Lars-Erik Fi 42
Klason, Lars-Erik U 16 24 27
Kleberg, Carl-Johan V. E. Ju 57, U 39 42
Kleist, Åke O. B 10
af Klercker, E. Bertil T:son Fi 13
Kleréus, Arne U 29
Klette, Hans U 37
af Klintberg, Rolf H 15, I 18
Klintstam, Solvig A. L. Fi 25
Knocke, Wuokko U 16 36
Knutsson, A. Ingemar Kn 7
Knutsson, P. Anders Ju 45 49
Knutsson, P. Gösta Jo 7, A 18
Knutsson-Hall, Torsten K. Fö 2
Knöös, Erik O. Fö 4
Kolare, Gustav C. K. K 1
Komstedt, P. L. Wiggo K 22
Konnander, Benkt A. V. U 2 30
Korpi, F. Walter S 21
Korpi, Sture H. S 12 28
Korpås, B. G. Sture UD 2 4
Kragh, Börje R. V. B 3
Krantz, Birgit B 12
Krantz, Gösta U 16
Krantz, P. Gunnar Ju 14, S 3
Kranz, Leif U 39
Krausz, Elisabet Ju 25
Kristenson, Arne Jo 7, H 3 8 15
Kristenson, E. Valter Fi 20 21
Kristensson, Astrid M. Ju 4 17
Kristiansson, N. Axel Fi 35, Jo 7
Kristoffersson, Tord U 36
Kritz, Lars-Bruno K 4 22
Kritz, Lars O. K 1 16
Kroeker, Göran H. Jo 14
Kromnow, E. Åke U 4
Krona, Kurt Fö 17, Kn 2
Kronberg, F. Sture K 22
Kronholm, B. Tryggve U 25
Krönmark, Eric A. Fi 21
Kugelberg, Otto U 2
Kullberg, Gunni V. S 18
Kuylenstjerna, C. Göran J. Jo 5
Kvarnsmyr, Lars F. H. Ju 11
Kvarnström, Olof E. A 18
Kypengren, Sven H. Ju 40
Kåge, Maria U 32
Kåhre, E. Lennart J. Jo 9
Kåhre, M. Lillemor Jo 3
Kårfalk, Björn I 17
Kåräng, Gösta U 33
Källberg, K. N. Ingemar Ju 6
Källenius, Sten I. R. B 4, I 3 26

Källqvist, Åke U 39
Källsbo, H. Arne K 31
Källstad, Thorvald E. U 8
Kärnek, Ruth I. C. S 2 21 25, A 12
Kärrström, Margit E. V. S 19
Köhl, Olof F. E. U 17, Jo 10 15
Köhler, Nils G. Ju 2
Köhlmark, Bo R. K 5 11
Könberg, Björn U 16
Körlof, Björn H. B. Fö 8
Körlof, Voldmar K 6
Körner, F. Lennart H 1
Körner, Sten G. U 4 30 39

L
Lager, Ingegerd E. U 37
Lagerblad, J. Peter Fö 17
Lagercrantz, Bo U. U 3
Lagercrantz, Richard C. H. U 58
Lagerkvist, A. Claes G. Fi 10
Lagerlöf, K. Elisabeth A 7
Lagerqvist, Åke U 4
Lagerstedt, Lars G. W. U 30
Lagerstedt, Per S 7
Lagerström, Sven A. K 21
Lagerström, Ulf Å. Fi 31
Lageråas, Jan H 2
Lagneborg, Rune U 37
Lahrman, A. Ebbe Fö 5
Lalin, Per Olof Fö 5
Lambert-Olsson, Håkan Fi 23
Lamnevik, Gunilla S 27
Land, Johan Ju 5
Landahl, E. Tore Ju 51
Landahl, O. Sixten H. Jo 8
Landahl, Per-Axel H 9
Landberg, Hans W. Ju 46, U 21 37
Landberg, Maj-Lis Fi 37, H 14, Ju 15 42
Landfors, Curt U 14
Landgren, Per C. D. Fi 24
Landquist, Eddie L. Ju 13
Landqvist, Nils D. I 24
Landqvist-Westh, Inga-Lill A 20
Landström, Sten-Sture H. K 11, U 5 24 46
Langborn, Nils E. Fi 13
Langby, Elisabeth U 27
Langenskiöld, Carl G. L. Fi 4
Langton, Börje S 18 25
Lannegren, Göran S. U 39
Lanner, B. O. Vilgot H 3
Lanteli, A. Gunnar A. K 4
Lantz, A. Benne Ju 40
Lareke, Carl-Axel U 36
Larfeldt, Nils J. H 1
Larfors, E. V. Tage Ju 4 63
Larmén, Evert Fi 23
Larnstedt, A. Ossian G S 8 10 27
Larson, Rune K 16
Larson, Sten E. Jo 7
Larsson, A. Lennart U 46
Larsson, Alf H. I 10
Larsson, B. Roland Ju 44
Larsson, Carl-Otto Fö 15
Larsson, Carl Rune U 14
Larsson, E. Åke A 10, I 29, Kn 12
Larsson, Elis R. B 11
Larsson, Erik S 3 18
Larsson, Eva-Katharina U 14
Larsson, Felix U 14
Larsson, G. Nils-Olof K 31
Larsson, Gustav S 22
Larsson, Gösta H. F. U 20
Larsson, Hans F. U 37, A 20
Larsson, Helmer E. U 20 46
Larsson, J. Krister L. Fö 12
Larsson, Jan L. Ju 23
Larsson, K. Einar A. K 5, Jo 15, I 10
Larsson, K. S. Sigvard Fi 20 24
Larsson, Karl G. S 5 8 21 27
Larsson, Kjell I. Ju 40
Larsson, L. Thorsten Ju 60, U 16 46
Larsson, Lars-Gunnar I 10
Larsson, Leif U 15
Larsson, Lennart U 24 36
Larsson, Matts Bergom Ju 34
Larsson, Mårten J. U 6
Larsson, P. Härje U 39, A 6
Larsson, Sixten Fi 1
Larsson, Sven A. A. Ju 33 52
Larsson, Sven E. Fö 2
Larsson, Sven-Erik Ju 9
Larsson, Torsten A. Fi 16, I 13
Larsson, Ulf O. Fö 18, U 24
Larsson, Y. Allan G. Ju 37, S 2, A 13 17, I 9
Lassinantti, I. Ragnar U 15
Lasson, Knut-Inge L. K 28
Laurén, Reidunn M. B. Fi 21
Lauritz, L. Yngve B 9
Leander, B. E. Ingemar U 39
Leander, Bo T. I. I 11
Leander, Sven U 14
Leche, Johan H. Ju 33
Leffler, Sven B. Ju 19
Lehmann, F. Margareta K 4
Leifland, Leif Fö 13
Leijon, A. M. M. Ju 25
Leimar, A. Tord M. A 10
Leine, Erik K 19
Lekander, Bertil K. F. Jo 14

Lekander-Isacsson, Gunilla U 36
Lekberg, E. E. Olov Ju 58, S 13, K 11
Lemne, Mats H. K 8, Fi 32, A 3, I 4 24
Lennander, Bengt U 54
Lennholm, B. Gunnar O. I 28
Leo, P. Gunnar Fi 24, B 4, I 3
Lersäther, Anna Margareta (Anna-Greta) S 28
Leuchovius, Karl G. W. Kn 11
Leuf, Nils Börje Fi 34
Levén, Sören U 24
Levin, Jan K 16
Levin, P. Tage Ju 40, A 3
Lewén-Eliasson, Anna Lisa Ju 25, UD 2, Fi 35, U 52, H 2, Kn 3
Lewenhaupt, Krister G. I 18
Lewensjö, Åke R. Kn 3
Lewin, Saul H 1
Lidbeck, P. Ingmar S 18
Lidbeck, Åse A 17
Lidbom, Carl G. UD 1
Lidén, B. Carl Johan Jo 5
Lidén, Gunnar K. O. K 5
Lidgard, H. Bertil I. B 9
Lidin, Karl-Olof Ju 9 59
Lidström, P. Ivar A 1
Lidvall, Johan E. Ju 58
Lie, C. Nils D. U 51
Liedberg, Anders J. B. Fö 6
Lilja, Elisabeth M. B 5
Lilja, Sven-Åke K 21
Liljefors, B. Anders I 3
Liljegren, Carl-Henrik S. UD 1
Liljegren, Ingemar K 24
Liljeholm, Thomas U 14
Liljeqvist, Rolf A. Ju 20 24, K 9
Liljeqvist, Siw E. U 13
Liljeström, Rita Ju 25
Liljeström-Svensson, Gunilla (Gillan) M. Ju 25
Lind, Carl-Erik Jo 20, I 22
Lind, F. Olof I 2 20
Lind, Johan A. L. Ju 34 48
Lind, K. Ingemar B. U 37
Lind, K. Åke U 55
Lind, L. Carl-Erik I 14
Lind af Hageby, Gösta K 11
Lindahl, Carl Erik T. Ju 5
Lindahl, Carl-Fredrik H. Fö 6
Lindahl, Hedda S 21
Lindahl, Jan-Mats U 42
Lindahl, Lars U 33
Lindahl, Lars O. H. Ju 40, K 16
Lindahl, Torkel R. N. Kn 9
Lindahl-Kiessling, Kerstin M. Ju 25, U 21 37
Lindal, Kurt G. U 20
Lindberg, Göran B 4
Lindberg, Ingemar S 21
Lindberg, Marta S. Jo 7
Lindberg, N. Olof Fi 27
Lindberg, R. Greger Fö 4
Lindberg, S. Ingemar Ju 25, Fi 25
Lindberg, S. Lennart Fi 16
Lindberg, Sven J. K 1, Jo 11 15, A 6
Lindberg, Sven Å. L. Fi 10
Lindberg, Ulf U 33
Lindberger, Lars Jo 7, I 1
Lindblad, Gullan B. K. A 10
Lindblad, Hans B. Fö 12
Lindblad, Rune U 14
Lindblad, Sven J. H. Fi 2 7
Lindblom, Carin U 20
Lindblom, Hans I. Fi 34
Lindblom, Paul S 3 5, U 6
Lindborg, Per U 14
Linde, I. Gertie Ju 25
Linde, Lars B. Fö 8
Linde, Per Gunnar A. Fi 10
Linde, Ulf H. U 6
Lindeborg, E. G. Lennart I 15
Lindelius, K. Rolf K. Ju 17
Lindell, Bo G. Ju 40, I 10
Lindell, Carl Gustaf U 26
Lindell, Mats G. U 2
Lindén, Hans G. Jo 14
Linden, Ingalill U 14
Lindén, Yngve T. Fi 6, B 1
Lindencrona, Alvar Fi 4
Lindencrona, Fredrik W. K. Kn 2
Lindencrona, Gustaf K 9
Linder, F. Georg Fö 11
Linder, Lars G. S 25
Linderoth, Karl-Axel Fi 37
Lindfors, Leif W. U 49
Lindgren, Carl-Ivar Fö 7
Lindgren, Claes H 9 15, I 12
Lindgren, E. Folke I 13
Lindgren, Gunilla U 33
Lindgren, Gunnar U 14
Lindgren, Göran Ju 12
Lindgren, Göte U 16
Lindgren, I. Lennart Ju 28, Jo 19, B 12, I 10
Lindgren, K. Erik Jo 13
Lindgren, Kerstin U 14
Lindgren, Kurt U 14
Lindgren, S. Åke S 2 6
Lindgren-Fridell, A. Marita G. U 6
Lindh, Jörgen E. A. K 27
Lindh, Åke H. Fi 24, B 1
Lindholm, Inge U 14
Lindholm, Ingemar H 15

Lindholm, P. Charles A 12
Lindkvist, Gunnar U 16
Lindkvist, Lennart U 29
Lindkvist, Oskar W. Ju 58
Lindman, Karl S. S. Jo 7
Lindmark, Lars E. I 4
Lindquist, B. Rune L. U 2 14, Jo 1
Lindquist, Inger G. Ju 51
Lindquist, Ulf W. E. Kn 2 6 9
Lindqvist, Bengt S 1
Lindqvist, F. Ingvar U 37
Lindqvist, N. Inge A. Ju 47
Lindqvist, S.-O. Lennart Jo 7
Lindroth, Annica M. U 8
Lindroth, Harry W. B. Kn 6
Lindskog, Carl P. F. Jo 2
Lindskog, Claes M. Ju 23
Lindskog, J. Lennart K 33, Jo 4, Kn 8
Lindskog, Nils-Petter Fi 23
Lindstam, Leif E. K 15, Fi 17 21
Lindstedt, Anders Fi 3
Lindstedt, G. Eva A. S 7
Lindstedt, Hans G. Ju 5 27
Lindstedt-Piltz, Inga U 24
Lindstrand, Leif U 2
Lindström, Alice M. F. S 2
Lindström, Berndt E. S 13
Lindström, Gunnar A 5 6
Lindström, Harry U 25
Lindström, Ingvar A. Jo 5 7 15 21 24
Lindström, J. Christian Ju 56, I 23
Lindström, Jöns A. A 5
Lindström, K. E. Ingemar K 6
Lindström, Lars E. A 20
Lindström, Magnus U 31
Lindström, S. Olle B 4, I 3
Lindström, Stig H 8
Lindvall, Karl-Erik A 10
Lindvall, S. Thomas I. Ju 37
Lindwall, Lars E. Fi 19
Ling, Jan H. U 14
Ling, Lars U 2 51
Linghag, Nils K 13 29
Lingons, Björn U 32
Linnergren, Erik J. G. I 28
Lirén, Gösta U 24
Lithander, Per H. Jo 8
Litzén, Anders G. Ju 4
Ljung, Bengt-Olov U 33
Ljung, C. H. T. Fi 23
Ljung, Lars U. A 1 3 10, I 15 19
Ljungar, Jan A. B. A 6
Ljungberg, Blenda M. S 4, U 25
Ljungberg, Göran L. D. Ju 4
Ljungberg, Sven U 29
Ljungberg, Sven H. U 38
Ljungdahl, Olle U 7
Ljunggren, Sven E. I 16
Ljungkvist, Sture C. O. K 26
Ljungström, Claes G. K 5
Ljungwall, N. E. Folke Fi 28 34
Lloyd, Bengt E. H 2
Lodin, Sven-Olof G. Fi 21
Loheman, Arne Fi 4
Lonaeus, G. Håkan N. Fi 39, Kn 10
Lorentzon, B. Gustav L. I 16
Lothigius, Björn E. S. Jo 1
Lothigius, Carl-Wilhelm K 16, Jo 4
Lovén, John T. B 14
Ludvigsson, Ingrid M. Jo 4 15, A 16
Ludvik, Klaus Fö 12
Lugn, P. E. Robert Fö 2 7
Lukkari, Bror U 24
Lund, Karin S 16
Lund, Wiggo T. Ju 63
Lundberg, Arne U 16
Lundberg, Bengt I. Ju 45
Lundberg, Bengt T. Fi 16
Lundberg, Bengt Å. U 15
Lundberg, Dan I. Fi 23
Lundberg, E. Allan S 19
Lundberg, Elisabeth Ju 25
Lundberg, J. Iwan Jo 8
Lundberg, K. Max U 43
Lundberg, Lars-Olov S 4
Lundberg, Leif G. A. H 5
Lundberg, Leif T. E. A 8
Lundberg, N. Ragnar W. Fö 1
Lundberg, P. J. Thorsten U 53
Lundberg, Sten G. J. Kn 2
Lundberg, Åke H 5
Lundbergh, Hans P. N. Fö 2
Lundbergh, Per C. K 32
Lundblad, Björn O. Jo 2
Lundblad, Grethe S 3 15, Fi 19
Lundborg, Ingrid U 24
Lundbäck, B. Holger S 13
Lunde, Ingrid U 36 52
Lundell, Sture V. Fi 14
Lundgren, A. Carl-Eric Fi 18
Lundgren, Georg E. H. Fi 16, U 2 46
Lundgren, Karl-David A 12
Lundgren, Lennart Ju 15
Lundgren, Nils I 1
Lundgren, Rolf A. U 20
Lundgren, Stig H. E. Ju 3, U 14 20
Lundgren, Ulf U 24
Lundh, A. Hans Lennart U 51
Lundh, Jan Henrik U 40
Lundh, Sune Fi 23

Lundholm, Eric L. O. Fi 40
Lundin, Bert G. Ju 34
Lundin, Christer K. O. K 14 31
Lundin, Hans-Erik V. Kn 7
Lundin, Ingemar K 14
Lundin, K. Ingemar K 22
Lundin, Morgan U 14
Lundin, N. Tore H. S 19
Lundin, Ulf W. U 58
Lundin, Åke E. Fö 16
Lundkvist, K. Svante Ju 40
Lundmark, E. Gunnar Kn 8 12
Lundmark, Nils A. J. H 8 9 15, I 18
Lundquist, David Fö 9, H 16
Lundquist, G. Jan-Eric A 10
Lundqvist, Bo Christer U 15
Lundqvist, Dick O. R. U 37, I 14
Lundqvist, Gun U 14
Lundqvist, J. Erling A 21
Lundqvist, Lilly M. S 18
Lundqvist, Nils I 9
Lundqvist, Åke H 14
Lundström, Fritz E. I 29
Lundström, Glenn K 27
Lundström, Karin E. S 1, U 24
Lundvall, A. Göran Jo 8
Lundvall, Leif K. G. Ju 22, H 2
Lustig, Gunnar U 2
Luthman, Gösta I 21
Lübeck, S. A. Lennart Fi 16, I 13 24
Lyberg, Bengt Jo 10, I 29
Lyckeberg, Nils Fö 2
Lyth, K. Erik Fö 7
Lång, Carl-Olof A. U 39
Lännergren, E. Bengt Ju 4
Löfberg, Bertil A. F. Fi 41, I 27
Löfberg, Karl Axel Ju 24
Löfblom, Ingeborg J. Fi 25
Löfcrantz, Vigo U 14
Löfgren, N. Sigfrid J. Ju 56
Löfgren, Torsten Hj. I 6 17 18
Löfqvist, Gert E. U 16 27
Löfroth, Inger B. U 46
Löfström, U. Inge U 10
Lögdahl, Kent U 2
Lönnbom, Bengt A. V. Fö 5
Lönnebo, Martin U 25
Lönngren, D. Rune A 5, I 28, S 30
Lönnqvist, Ulf R. Jo 4 6 20 22 24
Lönnqvist, Åke S. G. Fi 36, I 11
Lönnroth, Ann Mari U 27
Lönnroth, Måns Ju 37, U 59
Lönnroth, N. Erik M. Ju 46
Lövdén, Lars-Erik U 55
Lövgren, Torsten H. Jo 6 22
Löwbeer, Hans Ju 25, U 2 39 46
Löwdin, Inga U 22
Löwkrantz, Bo U 26

M

Madebrink, Rut S 1
Magnander, Ebbe E. A. Ju 6
Magneberg, Stig E. Fö 7
Magni, Tore L. K 33
Magnusson, A. I. Göran K 22
Magnusson, A. Tage Fi 13 19
Magnusson, B. Arne A. Ju 6
Magnusson, Bertil U 23
Magnusson, David U 37 52
Magnusson, Egon S. I. I 9
Magnusson, Erik A 16
Magnusson, John K 16
Magnusson, K. B. Ingemar Fi 37
Magnusson, K. E. Göran B 14
Magnusson, Leif U 9
Magnusson, Leif R. I 11
Magnusson, Lennart C. O. Fö 4
Magnusson, N. Åke K 22
Magnusson, Nils A. U 51
Magnusson, Nils B. Jo 2
Magnusson, S. Arne E. Jo 19
Magnusson, Staffan E. Ju 10
Major, Anders Fi 25, U 37
Malm, B. Svante S 7
Malm, Krister U 14
Malmberg, Rolf U 22
von Malmborg, C. Göran A. A 1
af Malmborg, Lars U 14 32
Malmer, Brita I. M. Fi 31
Malmer, Einar A. E. I 17
Malmer, Nils J. U 37
Malmgren, Björn C. N. Fi 23
Malmgren, Kurt K-G. Fi 11
Malmgren, Nils U 15
Malmqvist, Jan S 18
Malmqvist, Stig S 4
Malmsjö, Lena U 32
Malmsköld, A. J. Bertil A 5
Malmström, Bengt G. V. Ju 34
Malmström, C. Gösta Ju 15
Malmström, Sten U 25
Mandahl, K. Bertil G. I 10
Mangård, Nils S 3
Mannerfelt, Nils O. G. Ju 11 14
Mannerstråle, Nils-Gustaf H 14
Mannheimer, Carin B. U 39
Marcus, Lars E. P. U 20
Marcusson, Sten G. U 11 37, A 2 16
Margen, Peter H. E. I 14
Maritz, Arvo A. S 11
Marklund, Bror Fi 31
Marklund, Eivor I. Kn 9
Marklund, J. Sören U 50
Marklund, O. Sixten A. U 24

Martin, Gerard E. K. I 11
Martin-Löf, C. Johan E. I 23
Martinsson, Bo N. O. Fi 33
Martling, Carl Henrik U 25
Martling, Per-Roland M. K 22
Masreliez, Nils G. A 5
Masthagen, K. Roger K 19
Matsson, Sven-Arne B 3, Kn 5
Matsson, Tommy Fi 40
Mattson, Ingemar U 16
Mattson, Lisa Ju 10 12 25 52
Mattson, N. Morgan Fi 9
Mattsson, Bengt F. R. Ju 43
Mattsson, Bengt-Olof T. S 1
Mattsson, Ingvar H 13
Mattsson, Kjell A. U 39, H 11, B 6
Mattsson, Marly U 16
Mattsson, S. M. Lennart U 25
Mattsson, Thure J. E. Jo 24
Mattsson, Thure R. Fi 23
Mehr, Hjalmar L. Ju 31 35, Fi 7 37
Meidner, Rudolf A. Fi 37, A 10
Meijer, Hans A. B. U 53 37
Melanton, Kaisa U 29
Melin, Bertil H 17
Melin, S. Ingemar I 11
Mellbin, B. Lennart Fi 17
Mellqvist, Sven A. Fö 3, K 1 16
Mellström, Claes B. Jo 1
Meyer, Lennart S. G. S 24
Meyerson, Anita E. Ju 17
Meyerson, K. Åke W. U 3 6
Mildner, Erwin A. Fi 6, B 1
Millgård, E. Olof (Olle) Jo 15
Millgårdh, K. Marianne Ju 25
Mindus-Widén, Lena H 7
Mitchell, Red U 14
Moberg, C. E. Ragnar Jo 17
Moberg, Harald A:son Jo 5
Moberg, Kaj U 9
Moberg, Sten L. Fö 5 12
Moberg, Sven T. Ju 42, K 24, Fi 30 38, U 48, Kn 10
Modig, E. Widar Fi 38
Modig, Karl-Erik V. I 2
Modig, Lars E. A 7
Moding, A. Philip V. I 10
Mogård, Britt E. T. Ju 25, U 16
Mohlin, Hans H. K 22
Molde, F. Bertil U 7 25
Molin, Björn A. U 39
Molin, N. Rune Ju 40, Fi 13
Molin, Olof E. O. I 22
Moll, Olof G. U 2 14 15
Mollstedt, Bengt O. S 24
Mongård, Erik E. B 1
Montelius, Jan-Christian O. A. Fi 5
Morberg, Gösta U 14
Moreau, Jan-Erik Jo 6
Morell, Roland Jo 11
Morling, Bertil U 45
Mossberg, Elin K. E. S 4
Mossberg, K. Holger Ju 55
Mossberger, Eric G. V. Jo 5
Muld, Andres Fö 5
Mundebo, K. A. Ingemar S 9 29, Fi 21
Mundebo, K. Lillemor U 61
Munkhammar, Inger M. U 37
Murray, U. Mac A 20
Mühlenbock, Kjell I. O. Jo 3
Müntzing, Lars Ju 6
Myhlback, Lennart Fi 20, B 11
Myrén, K. G. Lennart H 2
Myrenberg, B. Sverker R. K 31
Myrenberg, Bo K. M. U 6
Myrenberg, Lars E. T. U 6
Myresten, Sven-Olof Jo 9
Myrlöv, Åke E. I 3
Myrsten, J. Lennart Ju 7
Måbrink, Bertil U. UD 2
Månsson, E. O. Sigvard Fö 2 18
Mårtensson, Alvar G. G. U 16
Mårtensson, Jan P. G. UD 3 4
Mårtensson, Skotte U 2
Mårtensson, Stig U 24
Mårtensson, Torgerd U 14
Mäler, Karl-Göran Fö 11
von Möller, C. G. Peter Ju 8
Möller, Lennart K 5 22
Möller, S. A. Birger Fö 8
Möller, Tage U 33
Mörck, Niels-Henry U 29

N

Nabseth, Lars G. I 9
Narrowe, Morton U 25
Nasenius, B. Jan V. Ju 14, S 3 12 29
Neergaard, Erik A. Kn 9
Nelander, Olle M. V. S 2 5 21, K 16
Nelander, Sven S 29
Nelldahl, Bo-Lennart H 9
Nelson, Alvar F. A. S 3
Nemes, Endre U 6
Nerdrum-Ullman, Wenche M. U 51
Nerelius, Hans U 14
Nerman, Bengt U 25
Nerman, Rigel B. UD 3 4
Nettelbrandt, A. Cecilia Fi 13
Nettelbrandt, Alfred I 6
Netterberg, Jonas U 29
Netzén, K. Gösta K 2, B 9, I 10

Neuman, Håkan H 15
Neyman, Thorsten L. I 16 29
Neymark, Marit H. E. H 7
Niblaeus, Kerstin S. E. Ju 26
Nicklasson, Lars-Erik K 16
Nicklasson, Stina Fö 16, U 24
Nihlfors, Folke U. Fö 4
Niklasson, Ö. O. Harald A 2
Niléhn, Kerstin U 27
Nilsson, A. Erik A 17
Nilsson, Alde E. Ju 40
Nilsson, Alf G. Fi 20
Nilsson, Alice H. Ch. Fö 2
Nilsson, Anita U 14
Nilsson, Anna-Lisa UD 2, Jo 17
Nilsson, B. R. Edvard Ju 53
Nilsson, Bengt G. Ju 20
Nilsson, Bengt-Göran I 26
Nilsson, Bengt-Åke Ju 36
Nilsson, Bernt I. K 5
Nilsson, E. Arne Kn 7
Nilsson, E. Bertil V. Fi 23
Nilsson, E. Sören Fö 10
Nilsson, Edgar O. M. S 10
Nilsson, Elvy I. K 22 24
Nilsson, Gotthard U 24
Nilsson, Gunnar E. Ju 25, I 20
Nilsson, Gunnar V. U 50
Nilsson, Göran J. H. B 10
Nilsson, Gösta U 14
Nilsson, Göte S 8 27
Nilsson, H. Christer U 27 53
Nilsson, H. Torsten L. UD 2
Nilsson, Herbert U 25
Nilsson, Håkan U 33
Nilsson, I. Pål-Nils U 6
Nilsson, Ingemar U 36
Nilsson, J. Ove G. Fi 21
Nilsson, Jan A. B. U 48
Nilsson, Jan-Erik L. K 22
Nilsson, Jan H. K 2
Nilsson, Jan-Ivan N. B 9
Nilsson, Jonny U 24
Nilsson, K. Börje S 1, H 4, A 4
Nilsson, K. F. Lennart Ju 15, S 7 9
Nilsson, K. Valter K 15
Nilsson, Kaj A. W. Jo 24
Nilsson, Kaj Åke U 14
Nilsson, Karl-Erik S 9, Fi 37, B 5
Nilsson, Karl-Henry H 14
Nilsson, Kjell O. H. Fi 37, I 14 18
Nilsson, Knut M. K 29
Nilsson, Lars E. K 5
Nilsson, Lars G. U 11 36 37 52
Nilsson, Lars O. Ju 55
Nilsson, Lilian U 25
Nilsson, N. Krister Ju 52
Nilsson, N. Per-Erik Ju 3
Nilsson, N. Thorsten G. Jo 7 15
Nilsson, N. Yngve Ju 3, Fi 14 42
Nilsson, Nils-Erik Jo 10 13
Nilsson, Nils Gunnar U 25
Nilsson, Nils Johnny K 33
Nilsson, Olle U 14
Nilsson, Olle U 39
Nilsson, Olof Jo 6 7
Nilsson, Reinhold U 14
Nilsson, S. Clarence U 18
Nilsson, S. Lennart U 39
Nilsson, Stig B. A. Fi 23
Nilsson, Stig Å. Fö 5
Nilsson, Sven U 25
Nilsson, Sven U 27 46
Nilsson, Torbjörn H 7 9
Nilsson, Torbjörn M. E:son Ju 42
Nilsson, Tore U. I 16
Nilsson, Torsten U 7
Nilsson, Åke U 33, A 6
Nilsson-Schütze, Eva B. U 58
Nilstein, Arne H. Fi 7
Nissen, L. S. Veronika A 5
Nisser, Carl Wilhelm B. Ju 12
Nisser, Per Olof U 10
Nitare, J. Gideon H. A 16
Nittzell, Gunnar O. Ju 45
Nobel, Peter Ju 52
Nolander, Gudrun U 33
Nolte, Lennart R. J. S 1
Noltorp, Lars G. N. Ju 33
Norberg, Dag L. U 2 38
Norberg, Randolph U 16
Norberg, Sven H 12 15
Norborg, Anne-Charlotte U 32
Nordbeck, S. E. Gunnar Fö 11 13, H 15
Nordberg, Anders E. K 33
Nordberg, Randolph U 44
Nordberg, S. Ivar S 9, Fi 43, H 4, B 1 4 6
Nordborg, Kjerstin M. S 9
Nordell, J. Olof C. Ju 31, B 15, K 6, Fi 37
Nordén, Joar Ju 24
Nordenadler, Anders Fi 26
Nordenfelt, Kerstin M. U 29
Nordenfelt, Lennart U 29
Nordenson, Eva V. U 38
Nordenson, Ulf K. Ju 7
Nordgren, Bo U 14
Nordin, Inga L. S 4, U 16
Nordin, Ingvar S 29
Nordin, Karl-Anders U 36
Nordin, Sven-Erik Ju 48
Nordlander, N. Arne U 2 50
Nordlander, Ralf U 14
Nordling, Kjell O. Ju 9 59
Nordlund, Stig F. Kn 4 11

Nordlöf, Gunnar A. N. I 14
Nordstrandh, Ove H. U 21 36
Nordström, Bengt I 12 14 22
Nordström, Clas G. K 9
Nordström, Gösta S 10 20
Nordström, K. Erik G. K 18
Nordström, Lars U 15 50
Nordström, Lars E. K 7 16, A 1
Nordström, Lars-Erik K 2
Nordström, Olof A. U 55
Nordström, Sixten U 14
Nordström, Sven-Bertil K 2
Nordström, Sören H 9, I 18
Noreen, Sven E. U 3
Norell, Thomas U 2
Norén, Alf-Erik Ju 56
Norén, Nils-Erik I 16
Norenberg, Bertil W. Fö 16
Noréus, Anneli H 13
Noréus, E. Halvard U 54
Norland, Sven-Anders Ju 40
Norlén, Sverker U 23
Norling, S. Åke K 11
Norman, L. Åke K 30
Norman, Roland V. H 2
Normark, Georg R. A 9
Normark, Hagar K 16, Kn 10, Fi 41
Norrbom, N. Claes-Eric K 1 7 16 24
Norrby, J. Sören Jo 6, I 18
Norrby, Jonas V. Ju 40
Norrby, Karl-Eric Fö 8, Jo 13, H 4
Norrman, Inger K. S 28
Norrman, Lars-Olof U 1
Norrman, Staffan H 9
Norström, Gunilla K. B. Fö 3
Nowak, Kjell Fi 23
Nyberg, Carl-Erik B. Ju 31
Nyberg, J. Olaus Ju 3
Nyberg, Jan-Erik F. I 17
Nyberg, Olle H 5
Nyberg, Stig K. Fö 4 16
Nycop, Carl-Adam Fi 23
Nygren, Arne J. Ju 53 64, I 16
Nygren, G. Ingemar S 2 13 23, H 12
Nygren, Jan B. U 2
Nygren-Söderberg, Laila E. A 10
Nygård, Bengt A. V. Jo 5
Nyhage, Hans B. U 24 61
Nyman, Bengt O. P. Fö 12
Nyman, E. Linnéa V. Ju 31
Nyman, Erik O. Ju 38 43
Nyman, Mikael U 53
Nyquist, P. Ola G. A 9
Nyqvist, N. Tore Ju 64, Kn 2
Nyqvist, Ola Ju 38, H 11
Nyqvist, Tore H 9
Nyreröd, K. Svein G. Fi 1
Nystedt, Curt L. Fi 15
Nystedt, Stig H. Fö 7
Nyström, Carl Rudolf P. K 15
Nyström, Holger R. B. Jo 17
Nyström, Lars A. Fi 36
Nyström, Lennart U 37, H 15, I 21
Nyström, Sigvard E. V. H 7
Nyström, Örjan N. Th. B 8
Näsholm, Birger Fi 9
Näslund, Nils-Eric U 22
Näslund, Stig U 16
Näverfelt, Arne S. B 6, I 3
Nöteberg, Rolf M. Ju 2 5 27 55, U 11

O

O'Konor, Bengt G. W. Fö 2
Oberg, Donald U 14
Obert, Gunilla U 32
Odelgard, Bengt K. G. Ju 44
Odén, A. Birgitta U 37
Odén, C. Bertil UD 2
Odencrants, Carl J. E. S 11
Odhammar, J. E. Ivan Ju 33
Odhnoff, Camilla S 17
Odhnoff, Jan E. I 26
Ogvall, Dan O. Ju 41 61
Ohlin, Gösta U 14
Ohlin, T. M. Maja Fi 43
Ohlson, Olof S. Ju 45
Ohlsson, E. Lennart A 7
Ohlsson, J. S. Ragnar U 37
Ohlsson, K. Agneta Ju 60
Ohlsson, K. Börje Jo 7
Ohlsson, K. Olle A 13
Ohlsson, Lennart Å. A 1
Ohlsson, P. T. Ingvar Ju 6, S 5, A 1
Ohlsson, Sigyn U 24
Ohlsson, Åke H 9
Olderin, Gunnar O. A 4
Oldertz, Carl M. Ju 5 27
Olerud, Eric Hj. K 5, Jo 6
Olhans, Björn H 11, Ju 57, I 15
Olhede, Torleif E. Fö 5 12
Olofson, Erik G. Fö 3
Olofsson, K. Oscar U 14
Olofsson, Sören Fi 23
Olson, Sven-Olof A 5
Olsson, A. Maj Britt U 24
Olsson, Agne Henry O. Ju 45, U 30 39
Olsson, Anthe U 38

Olsson, Arne J. A. U 51
Olsson, Bengt U 14
Olsson, Bengt K. U 43
Olsson, Bengt M. Jo 7
Olsson, Berit E. A 7
Olsson, Birger U 25
Olsson, Björn E. U 2
Olsson, Carl Olov K 2
Olsson, Claes Olof Fi 23, U 54
Olsson, E. Billy Ju 40 54
Olsson, Elisabeth U 16
Olsson, Elvy E. B 12
Olsson, Esbjörn B 4 6, I 3
Olsson, H. S. Artur U 8 20
Olsson, Hans B. U 9
Olsson, Hans G. Fi 4
Olsson, Hans I. Ju 34, Fi 10
Olsson, Holger S. A 9
Olsson, Inger M-A. Jo 6
Olsson, J. Malte Jo 1
Olsson, Jan E. A. I 17
Olsson, Jan O. Fö 5
Olsson, Johan A. I 15
Olsson, K. Helmer I 1
Olsson, K. Olle U 54
Olsson, K. R. Bertil S 12
Olsson, K. Åke I 22
Olsson, Magnus F. E. Kn 12
Olsson, N. Martin Kn 9
Olsson, Olle E. U 55
Olsson, R. Ingeborg Ju 32
Olsson, R. Lennart U 2
Olsson, Rune I. K 7, A 1, B 13, Kn 8
Olsson, Sune B. B. A 16
Olsson, Tor K 18
Olving, Sven U 54
Orava, Olavi A. (Olle) S 2, U 11
Oredsson, Malte K 23
Orehag, N. Lennart H. S 4
Orlando, A. N. Henning I 3
Orrell, P. Krister B 11
Orrenius, Jan E. A. I 27
Orring, Jonas A. Ju 25, S 2, U 16 24
Orrö, Sven-Erik O. Fö 13, H 3 9 15
Orstadius, Else U 25
Oscarson, O. Sigfrid J. U 54
Oscarsson, Bo S. I. Ju 46
Oscarsson, Gösta H. A 1, B 8, I 11
Oskarson, K. F. Gunnar A 6
Oskarsson, Ingegärd J. Ju 58
Ostwald, Jan U 29
Oterdahl, Jan A. K 33
Ottander, Chris U 29
von Otter, Casten H. Fi 9
Otterberg, L. Håkan Fö 6
Ottoson, Ivan S 3 27
Ottosson, N. Sigurd U 2
Ovegård, Lars O. Jo 6 16
Ozolins, Berit U 14

P

Palm, Anders K. K 3
Palm, Böret K 15
Palm, Hans G. G. Fö 16
Palm, Jan H 13
Palm, Jonas U 25
Palmaer, S. G. Eva Ju 25
Palme, M. Elisabeth U 29
Palme, S. Olof J. Ju 40
Palme, Thomas O. V. UD 3
Palmér, S. A. Anders I 19
Palmkvist, Kurt U 24
Palmlund, Thord G. U 47
Palmqvist, Gunno U 14
Palmstierna, Carl Oswald S 26
Palmstierna, Hans A. K. Ju 40, Jo 9
Pantzerhielm, Sigge-Wilhelm I 15
Parasnis, Dattratray S. I 16
Parding, Sven H 8 9
Paul, Karl-Gustav U 15
Paulsson, G. Valfrid V. Jo 6, I 6
Paulsson, Gustav V. I 11
Paulsson, Kurt-Inge Ju 40
Paulsson, Solveig U 16
Paulsson-Nordling, Kerstin E. A 5
Pavliska, Petr U 9
Pederson, Mona U 29
Pedersson, T. Svante Fi 9
Pehrsson, Maj R. A 11
Pehrzon, Lars H 9 15
Pellijeff, F. H. Alexej K 16 30
Pellnäs, Bo Fö 5
Pennlöv, Jan I. U 39
Personne, Jon M. Fi 3
Persson, A. Henry A 10 20
Persson, Ann U 2
Persson, Annie V. A 1
Persson, Börje A. Ju 28
Persson, Carl J. G. Ju 6 64, I 28
Persson, E. Annika Fi 21
Persson, E. Yngve S 9
Persson, Einar U 14
Persson, Elisabeth U 14
Persson, Ernst G. I 12
Persson, Fritz J. H. K 6
Persson, G. Bertil Fi 11
Persson, Gustav B. Ju 25, S 9 17, A 10
Persson, Göran A. Jo 20, I 14 21
Persson, Henry A. U 13 20 24 36
Persson, I. Christina Ju 26
Persson, Inga K. A 2
Persson, John-Olof B 14, Kn 12
Persson, Kell H. Kn 9

Persson, Kurt Inge I 18
Persson, L.-Ove L. U 55
Persson, Lars Bertil Fö 5
Persson, Lars E. H. Fi 28
Persson, Lars H. H 2
Persson, Lena A-M. A 10
Persson, Mårten U 24
Persson, N. Arne K 1
Persson, N. Ingvar B 15, Kn 12
Persson, Per Gustav Ju 2
Persson, R. Eskil H 1 6
Persson, R. Kjell-Åke Ju 44
Persson, Ragnar Fö 2
Persson, S. Anders V. K 2
Persson, Sigurd F. U 6
Persson, Staffan Fi 10
Persson, Sten U 36
Persson, Sture B 7 12
Persson, Sven G. F. Jo 7 8
Perstedt, Ulf E. U 20
Peterson, Staffan A. A. Ju 57
Peterson, Thage G. Ju 40, S 2
Peterson, Tore E. S. I 4
Petersson, Bengt-Eve A. Jo 12
Petersson, Bo E. A 1
Petersson, Carl-Gustaf Fi 13
Petersson, Hans E. Ju 52 64
Petersson, Kerstin S 22
Petersson, Olof H. E. S 2, A 16 19
Petersson, Per-Axel J. O. Fi 23
Petersson, Per M. UD 2, Fö 13
Petrelius, Torsten S 24
Petrén, Finn H. A 21 12
Petri, Carl Axel H. Ju 5, S 9
Petri, Gunnar G. B. Fö 5 13, U 38
Petrini, Frank S. D. A 1
Petrini, K. H. (Hasse) Kn 1
Petrini, Olle Ju 12
Pettersson, A. Georg Jo 11
Pettersson, Alf S. Kn 6
Pettersson, Arne H 13
Pettersson, Bengt A. G. A 15, I 11
Pettersson, Bengt G. K 22
Pettersson, Bert-Ove G. B 14
Pettersson, Björn G. A 10
Pettersson, Claes-Merithz U 14
Pettersson, E. Henry U 52
Pettersson, Eric B. I 2 18 19 21, A 10
Pettersson, Håkan U 29
Pettersson, Karl K 6
Pettersson, Karl Anders P. A 20
Pettersson, Karl-Henrik Jo 10
Pettersson, Lars-Olov Fö 14 18
Pettersson, Lennart U 36
Pettersson, N. Allan I. Fi 23
Pettersson, N. Lennart Ju 48, U 40 48, Jo 6, I 1 19 21 23
Pettersson, N. Ove U 15
Pettersson, Per A. Ju 56
Pettersson, S. Arne Fi 18 35, A 10
Pettersson, Sten-Åke E. U 20
Petzäll, Ingvar A. I 15 19
Peyron, Gustaf F. C. Fö 14
Peyron, Ulf C. C. Fi 15
Philipson, Lars H. G. U 2 9
Philipson, Leif U 16
Philipson, P. Göran I 12
Platin, Ulla-Britta U 53, A 10
Polstam, K. Åke S. Ju 9 64
Poppius, Hans D. S 5, U 15 37
Porne, G. Åke U 18
Prawitz, Jan UD 1
Printz, Bengt-Åke L. Kn 10
Pripp, Nina M. E. Ju 25
Prom, Peter F. G. S 18
Prântare, Bo L. O. Fi 23
Puke, Carl G. M. Jo 11
Pusch, Roland U 15
Pålsson, E. Roland U 38
Pårud, Nils G. S 29, A 11

Q

Qvarlander, Hans H 16
Qvarnström, Björn O. Fi 9
Qvicker, E. Rune U 52
Qviström, N. Jörgen Ju 48
Qwist, Lars S. E. Ju 15

R

Rabe, Folke U 14
Rabenius, Lars E. R. Ju 38
Radesjö, G. Wivi-Anne H 11
Rahm, Håkan M. Fi 12
Rainer, A. Ove Ju 48
Rambe, Sven O. F. A 5
Ramnek, Lennart J. B 14
Ramsby, Walter U 14
Rangne, Bo Fö 5
Rangnitt, F. Harald O. Ju 4
Rangrost, Johny A. P. A 19 20
Ranhem, Lars H. K 1
Rask, Karl A. Jo 7
Rask, Lars G. A 20
Rasmuson, Anders U 2 52, I 19 21
Rasmusson, Anders H 8
Rausing, Hans A. U 55
Redgert, Jan I. G. S 22
Regardt, Bertil H 4
Regnéll, Carl Göran S 9, I 26
Regner, Göran I. F. Ju 35
Rehn, L. Gösta S 21, A 1 2 10
Rehnberg, K. Bertil Ju 25, S 2, A 10 20
Rehnborg, Bertil U 14
Reimer, B. Ingemar B 4
Reinans, Sven U 44, Kn 9

Rembe, Rolf D. Ju 13
Renborg, Ulf B:son Jo 7
Renlund, R. Gösta Fi 1
Renning, Torsten Kn 7
Resare, Alf C. R. Fi 30
Resare, Bengt C. M. Fi 2, I 15
Reuterswärd, Anders P. E. A 15
Reuterswärd, B. Edvard U 62
Reuterswärd, Carl R. Fö 3
Reuterswärd, Claes U 24
Reuterwall, Lennart S. Ju 63
Rexed, Bror A. Ju 25, S 2 5 16 21 25
Rey, Lars H. I 13 21 24
Riberdahl, Curt S. Kn 4
Ribrant, Gunnar C. H. I 1 11 13 16
Richardson, N. Gunnar E. U 16 21
Richert, C. Gustaf I 19
Rickard, Bengt O. K 13 18 28
Ridal, Håkan I 11, Kn 8
Riedel, Georg M. L. U 14
Riesenfeld, Harald U 25
Rigbäck, Berndt G. S 3 10
Rinder, K. Lennart S 24, Jo 20
Rindlöw, Leif G. K 22
Ringaby, Per-Eric S 29, Kn 12
Ringblom, Erland N. I 17
Ringborg, S. Erland S 5, U 11 28 46
Ringdahl, Jan Fi 23
Ringgren, K. V. Helmer U 25
Ringh, Per Arne Fö 5
Ringholm, Bo I. K. A 18 20, U 47, A 10
Ringmar, R. Torgil U 14
Ringstedt, Nils A. E. H 5
Ringström, Björn M. Ju 6
Ritter, Kristin S 3 12
Rockström, Hans H 15
Rodhe, Birgit U 25
Rodhe, Gösta Ju 18
Rodhe, Sten U 25
Rogestam, Christina U 36 54
Rollén, Berit Ju 25, U 34, A 17
Rollof, Sven-Ivar U 33
Romander, Holger A. G. Ju 6 53
Romanus, Gabriel Ju 10, H 17
Romanus, Sven E. Ju 12
Romson, Rolf Jo 15, Kn 4
Roos, A. G. Thorbjörn Kn 4
Roos, Birger S 7
Roos, Carl-Martin Ju 44
Roos, Kurt H. G. S 18
Roosmark, G. Per-Olov K 22
Rosberg, K. Gustav A. B 1
Rosborg, A. A. Charlotte Kn 8
Rosell, Lars-Erik U 14
Rosell, Sten U 54
Rosén, Carl Olof Ju 27
von Rosen, Elsa-Marianne U 32
Rosén, Göta S 8
von Rosen, Hans J. D. Jo 14
Rosén, Nils-Arne U 2 15
Rosén, Nils Gustav K. Fö 10, U 21
Rosén, S. Åke H 4
Rosén, Sven A. Jo 18
Rosenblad, Esbjörn C. A. UD 1
Rosenblad, Urban S. Fi 9
Rosengren, Bodil S 4, U 20
Rosengren, Karl-Erik B:son Fi 23
Rosqvist, C. Gunnar K 31
Rosqvist, G. Birger K 22 30, Jo 6
Rosqvist, Nils O. UD 3 4
Royen, Sverre N. H. Ju 25, S 2 18, U 33, I 11
Rubenowitz, Sigvard U 37
Rude, Karl R. S 14, K 18 20
Rudhe, Catharina U 44
Rudhe, Rolf S. U 11
Rudholm, Sten J. G. Ju 6
Rudin, Hans-Erik U 14
Rugfelt, K. E. Lennart Ju 25
Rundblad, Bengt G. A 1, I 14
Rundgren, G. Frithiof U 37
Rundlöf, G. Arne M. Fi 28
Rundquist, Gerhard I. A. I 24
Rundquist, Åsa I. U 23
Rundqvist, Karl-Ingvar A 5
Rune, Christer L. Ju 20 24, K 18
Runestam, Lilian U 32
Runestedt, Gösta R. Kn 10
Runnström, Hans K. L. Jo 11
Ruong, Israel U 17
Ryberg, Marianne G. U 9
Rydback, Lennart U 43 49
Rydbeck, Margareta A. S 28
Rydberg, H. Jan A. Ju 46
Rydberg, Karl-Evert H. Fi 34, H 3
Rydberg, N. G. Harald I 11
Rydberg, Olle Ju 5
Rydbo, Folke Jo 10
Rydén, Jan E. Fi 9, U 2, Jo 1, A 2
Rydén, N. Rune G. Jo 11
Rydén, O. Evert U 50
Rydén, Sven-Erik A. Ju 15
Rydh, Olof G. G. Jo 10, I 9
Rydholm, Björn A 3
Rydin, Bengt C. K. Ju 16
Rydin, Roland Y. U 2 58
Ryding, Gunvor I. K 22
Ryding, Göran P. G. UD 3 4
Rydstedt, Bo S. Fi 32
Rylander, Nils B. Ju 40
Ryné, S. Olle I 28
Rådmark, Johan U 33
Rågfeldt, B. Gunnar A 21
Räf, Lars E. K 4
Rämgård, Rolf I. Fi 37

Rönnelid, Kjell U 16
Rönnung, Catarina E. M. U 35
Rönström, B. Thomas U 17 38 42, B 8

S
Sagnert, Stig E. Fi 19
Sagrén, K. Åke Fö 13
Sahlén, Anders F. Fi 7
Sahlén, Evert H 14
Sahlén, G. Anna-Stina P. A 20
Sahlén, Hans U 24
Sahlin, Eric H 11
Sahlin, Jan Kn 4
Sahlström, Sven C. H 2
Salenstedt, Carl-Rune I 8
Salin, Sven U 22
Samuelson, Lars P. Ju 47
Samuelson, Ulf G. Fö 12
Samuelsson, Erland H 17
Samuelsson, G. Yngve S 11
Samuelsson, Hans U 14
Samuelsson, Ingvar A. V. B 14
Samuelsson, Kurt O. A 1
Sand, Hans U 4
Sandberg, A. Birger U 5
Sandberg, A. Palle G. Fö 5
Sandberg, Elisabet Ju 25
Sandberg, Hans A. S. Ju 57
Sandberg, K. Bertil A 17
Sandberg, K. G. Ulf Fö 6
Sandberg, Lars G. A 10
Sandberg, Sture A. Kn 8
Sandberg, Ulf K. Fö 18
Sandblad, Carl-Erik V. S 4
Sande, Jens K 4
Sandebring, Hans E. A 10, I 11
Sandell, Arne Ju 44, S 11
Sandell, Ulla U 14, H 17
Sandestedt, Birger U 3
Sandgren, C. Lennart Ju 37, S 2 5, U 27 46, Kn 12
Sandgren, Folke U 48
Sandler, Hans E. Jo 4
Sandlund, Maj-Britt L. Ju 25, B 4
Sandqvist, Ingrid R. J. Ju 6
Sandqvist-Örnberg, Berit M-L. U 11 28
Sandström, Carl-Eric D. A 12
Sandström, Carl Olof Fi 14
Sandström, L. Annika U 56
Sandström, Per T. M. Ju 12
Sandström, Staffan H 12
Sanell, Åke P. U 13
Sanfridsson, K. I. Arne U 39
Sanmark, P. Arvid L. U 8
Sanner, Lars-Erik U 2, Jo 14
Sanner, Leif H. U 56
Sannerstedt, Lars T. G. U 56
Saretok, Paul K 16
von Schantz, K. Philip G. U 6 29 38
Scheffer, C. Gunnar U. Fi 31
Schein, Harry Fi 23
Schele, Märta U 14
Schelin, Leif U 27
Schering, Per E. S 29
Scherwin, Olle U 14
Scheutz, Claes-Herman Kn 6
Schierbeck, Per W. Ju 29 40, I 18
Schill, Åke I. Ju 50
Schmiterlöw, Carl G. U 11, Jo 1
Schneider, Werner U 56
Schultz, J. Allan S. Fi 8
Schultz, J. Harry S. U 55
Schurmann, E. Åke J. K 7
Schütt, Torgny S. R. I 14 21
Schyl-Bjurman, Gertrud S. S 4, U 20 44
Schönmeyr, C. Richard A. Ju 44, Fi 19
Schött, Lars E. Kn 10
Secher, Jörgen U 25
Sedvallson, B. Gunnar H. I 6
Seger, S. Walter K 17
Segerstedt, Torgny S 5, U 21 51
Segerström, Ingrid B. Ju 64
Sehlstedt, K. Annika M. Ju 63
Selander, K. Bertil U 50
Selén, Jan Olof K 13 16
Selin, Sven Ju 36
Selinder, Inge U 16
Sellergren, Lars U 14
Sellgren, Rolf O. M. K 1 16
Sellstedt, Bo I. K 16
Sellvall, L. Göran Fi 27
Selö, Christer Fö 18
Senning, Claes O. Jo 3
Serdén, Hugo U 44
Seregard, B. Ingvar V. I 20
Sernklef, Harry T. W. U 14
Shaikh, Naz Ahmed I 16
Sidenbladh, Karl H. Ju 53
Sidenbladh, Thomas P. I 14 19
Siegbahn, Bo L. G. I 19
Sigeman, Tore I. A 8
Silén, Ulla-Britta U 17
Silenstam, Erik U 16
Silenstam, N. Per A. A 2
Silfverberg, Bengt U 24
Siljeström, Sten G. L. Ju 2
Sillén, Bo S. A. I 11
Silow, C. Ivan H. Jo 11
Simon, Dorothée U 29
Simonsson, Nils V. Fi 38
Simonsson, Tord L. W. U 7
Simu, K. Birger E. Ju 28

Siven, Claes-Henric A 1
Siöalth, G. Birger Jo 3
Sjunnebo, K. Ivan L. Ju 40
Sjöberg, Arne Kn 8
Sjöberg, Britta U 32
Sjöberg, E. Arne K 1
Sjöberg, Erik Fi 9
Sjöberg, K. G. Magnus Ju 39
Sjöberg, Leif H. Kn 10
Sjöberg, Margit E. S 17
Sjöberg, N. Björn V. S 14 19 29
Sjöberg, Svante U 45
Sjöberg, Tage B. S 8
Sjöborg, N. Elvir Jo 12
Sjögren, Björn U 14
Sjögren, Henrik A. S. U 39
Sjögren, Håkan U 53
Sjögren, Kerstin U 16
Sjöholm, Eric G. R. Fö 8
Sjöholm, Monika U 14
Sjökvist, Stig A. R. K 1
Sjölander, J. Bertil Ju 8
Sjölin, C. Stig B. S 26
Sjölin, Nils A. Kn 12
Sjölund, P. John A. U 53
Sjönander, Bo Jonas K 29, Fi 7, I 17 28
Sjönell, L. Marianne S 19
Sjönell, P. Bengt G. I 14 19 21
Sjöquist, Hans E. S 14
Sjöqvist, Eric G. U 8
Sjöqvist, Erik S. Kn 6
Sjöqvist, Gunnar A. H. U 14
Sjöqvist, Gustaf U 14
Sjöstedt, K. Lennart T. S 14, K 3 5 20 27
Sjöstedt, Karl-Gösta U 16
Sjöstedt, T. H. Christer K 22
Sjöström, Folke U 43
Sjöström, Hans U 27
Sjöström, Leif H. A. U 47, I 6
Sjöström, N. Gunnar U 14
Sjöström, Åke B. S 2
Sjöö, Curt O. Fö 6 15
Skaar, Nils Ju 44
Skalin, E. Douglas S 21 22, Fi 20
Skantz, Anna-Greta Ju 44, S 1, Jo 19, I 18
Skantze, Hugo I 16
Skarell, Gunnar E. A. Fi 17
Skarp, Arne H 17
Skarstedt, Carl-Ivar S. UD 1, Fö 1 7 14
Skarvall, Karl-Erik Fö 10
Skedinger, Arne H. E. Fö 4
Skjönberg, Guldbrand K 5, Jo 19
Skoglund, Caj U. U 23
Skoglund, Claes G. Fö 12
Skoglund, Olof A. U 18
Skoglund, S. Owe S 26
Skoglösa, Erling T. A 18
Skogsberg, P. Gösta S 6
Sköld, Carl G. U 60
Sköld, Lars G. U 46
Sköld, Mauritz U 37
Sköld, Per I. I 12
Sköld-Winqvist, Berit U 32
Sköldefors, Walter G. H 6 9 15
Sköllerholm, S. Ove J. A 6
Slunge, G. Walter R. Fi 20, H 13, A 10
Smedmark, Göran G:son S 29, B 4
Smedsfelt, K. Sigvard I 13
Smith, A. Åke Fi 1, U 1
Smith, Jan U 25
Smitterberg, Einar B. D. K 30
Snellman, Bo K. I 15
Sohlman, Staffan Ju 26, U 59, B 12
Sollén, Åke U 37
Sondén, Jan A. Fö 5 13
Spak, Carl-Anton Ju 32 63
Sparring, G. Lennart K 16 28
Spendrup, K. Aksel A 10 13 15, B 5, I 11 29
Sprinchorn, K. Göran Jo 12 18
Spångberg, Lennart U 14
Spännar, E. Gunnar B 10
Spörndly, Barbro I. S 15
Stadling, J. Otto V. Fi 13
Stagg, A. Ivan E. Fi 1
Stagh, Marina L. U 8
Stahl, Ivar Fi 13
Stahle, Gun U 36
Stahre, L. G. Tomas Ju 52
Stahre, N. Gunnar B 1
Stangenberg, Harriet S. T. Ju 23
Stangvik, Gunnar U 16
Starfelt, Nils G. U 37, I 14
Stargård, E. Hugo A 4
Stark, Hans O. Ju 56
Stark, K. Birger S 3 21
Starkerud, Lars U 37
Starland, Hilding A 5
Stavréus, Sven O. A. Kn 7
Steen, Göran A. K 12 19 20 28
Steen, Jan O. R. A 13
Steenberg, Aage U 2
Stefenson, Bror P. H. Fö 5
Steffner, Bengt G. Ju 11, Kn 10
Stegö, Eskil U 24
Stenbeck, I. Magnus (Manne) U 39
Stenberg, Bruno Jo 8
Stenberg, Hans O. Ju 44
Stenberg, Inga E. U 52
Stenberg, Leif S 4
Stenberg, Nikolaus Jo 8

Stenberg, S. Härje Ju 23
Steneby, Jan Ju 22
Stenefeldt, Ulf J. Ju 49, U 4
Stener, P. H. Robert U 51
Stenfors, Bo I. L. S 6
Stenhem, Bengt U 24
Stening, F. Birger Fi 19
Stenkvist, E. Arne Ju 31
Stenlund, Francis U 16
Stenman, Bo M. K 11
Stenmark, Bengt-Erik K 20
Stenmark, C. G. Arnold Jo 14
Stenström, Sture B. H 4
Stern, Torkel E. Fi 4
Sterne, Bengt G. Ju 8, H 15, I 18
Sterte, Rudolf H. Fi 10
Stetler, Emil U 24
Stighäll, L. B. Christer A 1
Stigsäter, Kjell J. U 50
Stjerna, G. Henry Jo 15
Stjerna, Kenneth H. S 15
Stjernquist, Nils Ju 35
Stjernström, Per Z. Fi 41, H 7
Stolt, Birgit U 25
Storm, P. David G. U 55
Storm Roxman, Karin M. H 7
Strahl, Gunnel U 32
Strand, Bengt H. Ju 25
Strand, Karl-Erik Fö 2 5 11, I 18
Strand, Karl-Olof G. K 23
Strand, Åke P. E. Ju 56
Strandberg, Göran U 14
Strandberg, Margit I. A 1
Strandberg, Sten Erik S 9
Strandell, Hans V. U 43 56
Strandell, Per-Olof I 14
Strandsjö, Göte U 14
Stridsman, Torsten U. K 6
Strindberg, Per-Olof J. Fö 2, U 27
Stråby, Kerstin B. U 37
Sträng, Arne U 48
Ström, H. Bertil K 11
Ström, Ivan S. Fi 15
Ström, K. Fingal Fi 9, I 2
Ström, Per L. UD 3 4
Ström, Turid Ju 45 48 49, I 19
Strömberg, Hjalmar K 14 16
Strömberg, Karl-Erik J. Ju 62, B 12, I 16
Strömberg, Rolf E. Ju 8
Strömberg-Lind, Karin E. S 4
Strömbäck, Erland H. D. Ju 27 53, K 15
Strömland, Lennart V. E. Ju 5
Sturkell, Carl-Edvard Ju 27 53, S 3, H 12
Styrenius, Carl-Gustaf Y. U 38
Ståhl, Ingemar O. L. Fi 23
Stålebrant, Rolf H 9 15, I 18
Stålhammar, Bert E. J. U 26
Stålhandske, O. Lennart Fö 6
Stångberg, Olle H. A 10
Sundberg, Carl Gustaf Jo 10
Sundberg, Ingrid E. Ju 10, Jo 6
Sundberg, Johan U 14
Sundberg, Kjell U 16
Sundberg, Kjell M. K 5
Sundberg, Kurt M. A 11
Sundberg, L. Nore I 8 27
Sundberg-Weitman, Brita F. Ju 22
Sundblad, K. Erik Ju 40
Sundblad, Lars G. K 1
Sundelin, Åke Kn 2
Sundewall, Bengt H 17
Sundgren, E. Roland U 21
Sundin, O. Helge U 50
Sundin, Åke H 3
Sundkvist, K. R. Tage Fi 40, H 9
Sundkvist, Leif U 39
Sundmark, Bo V. S 1
Sundquist, A. Åke H 2
Sundqvist, Allan U 20
Sundström, Björn G. U 8 58
Sundström, E. Thorsten S 24
Sundström, Kerstin M. H 10
Sundström, M. Gudrun Fö 2, Fi 20, I 16
Sundström, Monica E. Fi 16, Kn 8
Sundström, Olof G. A 2 10
Sundström, S. Åke A. I 16
Sundström, Thorsten H 13
Suneson, Karl-Henrik A. Fö 8
Suttner, Georg U 29
Svahn, Bertil A. Ju 62
Svalberg, Gösta U 32
Svanberg, U. Ingvar A 3
Svanborg, Alvar S 22
Svanfeldt, Göran H. U 13 56
Svansson, Lennart A. I 24
Svanström, K. Ivan H. Ju 3, Kn 10
Svantemark, Lennart S. T. K 14
Svantesson, Gustav U 29
Svartvik, Jan L. U 37
Svedberg, Erik D. Ju 9
Svedberg, Karl-Erik I 17
Svegelius, Lennart U 14
Svegrell, Thomas H 13
Svenke, J. Erik K. I 10
Svenningsson, S. Levi H. U 16
Svenonius, Rolf H. S 6
Svenson, S. Göte Ju 37, B 2 11 12
Svensson, Anders U 27
Svensson, Bo E. U 39
Svensson, Börje A 18
Svensson, C. Bertil Fi 32

Svensson, Ella U 16
Svensson, Erik O. K 6, Fi 41
Svensson, Evert I. Ju 10
Svensson, Gunnar U 34 38 45
Svensson, Gösta E. K 32
Svensson, Hans O. Fi 36
Svensson, I. Ann-Christin U 44
Svensson, Inge G. S 9 11 17 29, A 16
Svensson, J. Erik O. I 22
Svensson, Johnny U 27
Svensson, Jörn I 14
Svensson, Kjell R. Jo 6, B 5
Svensson, Leif Ä. A 10
Svensson, Nils-Eric Ju 46, B 13
Svensson, Olle F. S. Ju 12 35 38, Fi 23
Svensson, Raymond Fö 18
Svensson, Roger G. I. U 11 37
Svensson, S. Allan U 55
Svensson, S. Börje F. Jo 15 17
Svensson, S. Erik Ju 40, H 9
Svensson, S. I. R. Ju 62, B 4 6
Svensson, Sten S 15
Svensson, Stig R. Fi 21
Svensson, Sven H. I 16
Svensson, Sven Åke Jo 12
Svensson, Åke E. F. Ju 5
Sveri, Knut O. Ju 18
Sverne, Tor E. S 3
Svingby, Gunilla U 36
Svärd, Stig U 14 26
Svärdström, Karl-Fredrik Jo 7
Swahn, Georg G. H. A 12
Swahn, Jan-Olov Ju 29
Swanson, Owe B 5
Swanstein, Stig N. S. K 33
Swarén, Ulla M. Ju 27, S 24, I 28
Swarting, Sven E. V. H 9
Swartling, Anders J. A. Fi 21
Swedborg, Erik H. Jo 7
Sylvander, Inga M. S 3
Sylvén, N. Edvard H. Jo 5 14
Säkk, Karl Jo 2 7 24
Sälde, K. A. Henry Ju 17, S 22
Sälgström, Leif U 24
Sävenstrand, Inger E. S 15
Sääf, Birger U 27
Söder, Karin A-M. U 8
Söderberg, Bengt W. S 3
Söderberg, Bo K. G. U 15, I 29
Söderberg, Jan Jo 6
Söderberg, Johan I 9
Söderberg, Karl U 28
Söderberg, Olof H 16
Söderberg, Per Olof K 19
Söderberg, Stig J. F. I 5
Söderberg, Åke M. S 11, Fi 10
Söderblom, Monica C. S 10
Söderbäck, Helmer U 26
Söderholm, Anders E. U 52
Söderholm, Waldemar U 14
Söderlund, A. Göran Ju 6
Söderman, Elis A. S 20
Söderman, S. Olof Jo 1
Söderqvist, Bengt O. A. S 2 23
Söderström, Bengt H. T:son B 8
Söderström, Erik V. Ju 47
Söderström, Kurt I. W. Kn 9
Söderström, Lars I. V. I 14
Söderström, N. Torsten I 17
Söfelde, Karin U 9
Sönnerlind, Kerstin I. U 30
Sörensen, S. Ingemar K. Jo 3 20, B 3
Sörenson, Torsten N. U 10
Sörensson, Lars-Ingvar U 54

T

Tagg, Philip U 14
Takman, John O. I 10
Tamfeldt, Bengt G. Fö 6
Tammelin, Lars UD 1
Tammelin, Paul A. V. K 27
Tancred, J. Bengt O. Ju 27
Tannenberg, Tord O. U 52
Tapper, Karl-Herman U 14
Tell, Björn V. U 48
Tell, Olof W. U 30
Tellinger, Gotte H 17
Tengroth, Bengt T. I 6
Tengroth, Karl-Erik H 9, Kn 2
Tengwall, Sven-Erik G. Ju 32
Tennberg, Klas U 15
Tennevall, B. Erik Jo 19
Ternemar, J. Tommy Fö 3
Ternryd, Carl-Olof K 7 14 22 31
Ternström, Anders U 36
Ternström, Olov A. UD 3 4
Tersmeden, G. Erik H 1
Terstad, I. Gösta A. Fö 17 3
Teveborg, Lennart U 14 24
Tham, Carl C. W. I 14, Ju 46
Theorin, K. Maj Britt Fö 13, H 9 15
Thiberg, Sven O. R. U 37
Thomaeus, Bertil E. R. Fi 14
Thomasson, Björn E. U 22 60
Thomasson, Lars M. U 17
Thorell, K. Arne B. K 1 16 17
Thorén, Claes U 32
Thorén, S. Marianne F. U 37
Thornell, Anders B. Fi 13
Thorngren, S. Bertil Ju 8
Thornstedt, Hans G. Ju 1
Thornström, J. H. Torgny K 20
Thorsell, Gunnar U 24

Thorsell, Siv M. S 4, U 20
Thorson, G. Alvar K 22 26
Thorsson, Inga M. U 59, I 14 21, B 12
Thorsson, Jan A. A 7
Thorstenson, R. Billy S 4 27, U 44
Thorstensson, Per-Gunnar H. Fö 3
Thoursie, Kerstin A. U 27
Thover, Berit U 14
Thufvesson, Bengt E. Fö 2, K 7 13, A 1 10, B 13, Kn 8
Thulin, C. Nils-Åke U 2
Thulin, Einar E:son Fi 8
Thulin, Karin U 32
Thun, John-Erik U 37 51
Thun, K. Ragnar U 2
Thunander, Karl Axel U 14
Thunberg, S. Anne Marie Ju 46
Thunberg, Torsten I. S 28
Thunborg, Anders I. Ju 37, UD 1, Fö 13
Thunell, Sten H. A. B 1
Thunved, Anders E. S 3
Thurén, Torsten U 31
Thuresson, Erik O. H 4
Thyberg, P. Erik Fö 11 13
Thyberg, P. Jan H 15, I 6 12
Thyblad, Tom F. F. S 8
Thyrenius, Ingegerd U 14
Thyresson, Maria U 14
Thyrsson, Ulf T. K. U 53
Thärnström, Kenny U. H. Ju 3
Thörn, Lars-Olof Fi 4
Thörnberg, Ove V. I 9
Tiberg, Lennart F. Jo 7
Tidblad, Bengt G. V. I 8
Tidefelt, J. Sune Fi 13 21, I 1
Tiger, Bo S. K 17
Tilert, C. Reidar Fi 29
Tillfors, Lars T. L. Ju 25
Tistad, Eskil G. D. Fi 13 34
Tjerneld, Nils C. L. Jo 19
Tjernström, Sune U 34 39
Tjällgren, Per Olov L. K 22
Tjörneryd, John E. E. Fö 17
Tobé, Erik I. B 9
Tobisson, Lars F. Ju 40, A 16
Toll, J. Magnus Jo 10
Tollin, Sven U 30
Tomner, J. Sigvard I 19 21
Tonér, E. Mari-Anne S 15
Torbacke, Jarl U 30
Torfgård, Sven H. C. Fö 4
Torgils, A. Gunnar Ju 19, K 9
Tornborg, Curt G. F. U 42, Kn 10
Torwald, G. A. Rune I 25
Tottie, Lars W. Ju 10
Tottie, Malcolm H 12
Tottie, Thomas U 52
Tranell, Olof H 5
Troedsson, Ingegerd Fi 43, Ju 25, S 3
Trost, Jan L. E. Ju 10
Trotzig, Birgitta U 25
Trotzig, C. Fredrik J. Ju 6
Trotzig, C. J. Gustaf U 38
Trozell, Bertil U 24
Tryggvesson, G. Rune A 1
Trygve, Jan S. S 28
Träff, Sven-Olof A. I 15, Fö 12
Tunevall, Carl Magnus Fi 9
Turesson, Bo Ju 8, A 3 19, B 4 6, I 18
Tydén, Christian F. A 17
Tågmark, Sven G. Ju 40
Tägil, Sven O. Ju 26, U 59
Täljedahl, Inge-Bert U 37
Törnblom, Sten U 16
Törnell, Inga-Britt Ju 20 24
Törneman, J. Algot G. Ju 13
Törnkvist, Olof S. Kn 10
Törnquist, Harry E. S 24, U 2, Jo 1
Törnquist, Leif J. O. Fö 3
Törnqvist, Gunnar E. A 1, B 13
Törnqvist, Ingvar B. U 46
Törnroth, N. Lennarth H 1
Törnström, Kjell U 16
Törnvall, Peder H. Kn 11

U

Uddgren, Lars H 15
Uggla, Claes A. Ju 21 45, H 1
Uggla, G. Inga-Lill S 5 12 21
Uggla, Karl-Lennart Ju 25
Uggla, Madeleine U 14
af Ugglas, G. S. Bertil A 10
Uhler, Jan E. U 37, I 13
Uhlin, J. Åke U 29 62
Uhlin, Karl-Erik Fi 2
Ulander, Lars G. H 11
Ulfhielm, Monica H. V. Ju 25, Fi 25
Ulfward, E. Bertil A 7
Ullberger, Kurt U 3
Ullenhag, Jörgen U. Kn 12
Ullsten, S. K. Ola UD 1 4, B 4 6
Ultvedt, Per-Olof U 29
Ulveson, H. N. Ingemar Ju 57
Ulveson, H. N. Ingemar U 11
Ulvhammar, E. E. Birgitta S 2
Unger, Klaus H 12
Unger, Lars E. U 37
Unghagen, Harry K 17

Unnerbäck, K. E. Eyvind U 3
Utberg, Rolf S 1, K 19, U 52, A 12
Utsi, Lars U 17

V
Vahlberg, Gustav E. K 11, Fi 9
Vallerö, Rolf A. T. Ju 6
Vallin, Karl Ivar U 2
Vallquist, Gunnel U 25
Valtersson, Bert E. S 4
Vegis, Peter I 28
Vennberg, Karl U 25
Verständig, Sigmund Jo 2 24
Vestin, Aina V. H. Ju 25
Vestin, F. E. Margareta Ju 25
Vestlund, A. G. (Gösta) S 8, U 13 20 24 26
Vieweg, Lars I. K 14
Vikhoff, Brita U 36
Viklund, Margareta S 15
Vinde, Pierre L. V. Ju 37, Fi 38, B 2
Vinell, Lars G. Fi 23, I 16
Vinge, Per-Gunnar Fi 16
Vingård, Bo Fi 9
Vinthagen, Rolf K 24, Fi 16
Virdebrant, Carl-Erik B. U 29
Virdesten, Sten G. Fö 3
Virding, Gösta A. I 28
Virgin, G. Ivar Fi 16 41
Virin, C. Niclas Fi 13
Vitestam, N. Gösta U 25
Vogel, Lorentz W. Fi 9
Vogt, Viktor L. S 2
Voss, Bertil G. P. K 18
Vrede, Björn E. S 3
Vrethammar, K. Harald A 4
Vängby, Staffan O. S. Ju 62

W
Wachtmeister, Hans W. A:son Ju 42
Wachtmeister, Knut G. N. Ju 54, K 24
Wadbeck, Wilhelm U 26
Wadell, Ulla G. S. A 16
Wadensjö, Eskil W. A 2
Waern, Per Axel H 9, I 18
Wagner, G. F. Wilhelm Fö 7, K 2 21
Wahlberg, E. Marianne Ju 25
Wahlberg, Leif M. U 53
Wahlgren, E. Göran Fi 4
Wahlgren, U. Iwan B. U 37
Wahlqvist, Stig Ju 27
Wahlstedt, Bengt L. Fi 36
Wahlström, Bror A. Ju 10
Wahlström, Per E. K 20 27
Wahlström, Per K. V. Kn 6
Wahlström, Sten K. J. K 5
Wahlström, Tommy U 16
Wahrby, Hans O. U 6
Walander, Anders Fi 21
Walander, Håkan I. S 11 28 29, A 16
Walberg, Sten S. Fi 13 24
Walck, K. Janne Fi 29
Waldebrand, Gösta W. U 55
Waldén, G. Louise Ju 25
Waldenby, Torbjörn Ju 40, H 15
Waldenström, Erland Fi 37
Walin, Gösta A. Ju 40
Wallberg, Klas H. S. S 21, A 7
Wallberg, Ursula Ju 15
Walldén, G. Rudolf Ju 29
Walldin, Carin U 26
Wallén, Axel O. A. I 17
Wallén, Per-Edwin M. Ju 18
Wallenberg, Jarl-Erik S 11
Waller, Tage E. U 2
Wallerius, Olof H 1
Wallgårda, Anna U 33
Wallin, A. A. Allan Ju 37
Wallin, Erik U 36
Wallin, H. Roland I 13
Wallin, John-Olof A. K 26
Wallin, Kerstin H 15
Wallin, Nils K 19
Wallin, Per J. Ju 22
Wallin, Sten-Erik J. Ju 8, Jo 12
Wallman, Folke V. I 16
Wallmark, Nils S. B. U 8
Wallner, Calle J. A 12
Waltersson, Bert U 16
Wandén, Stig U 24 42
Warby, Elsa M. U 20
Ward, Bengt U 31
Ward, Kurt K. B. S 2, Fi 43, I 28
Warensjö, J. A. Folke Jo 15
Wargert, Sigurd U 14
Warholm, M. Birgit Ju 44
Warmboe, Thorleif U 14
Warnergård, Erik H 12
Wass, Lars A. I 8
Wassén, Brita E. Fö 3
Wedar, Folke U 14
Wedel, Bengt U 30 43 48
Wedell, N. Gunnar I 19
Wedin, Nils J. S 23, K 24
Wedmalm, Per O. R. S 7
Wegerfelt, Karl Arne I 28
Wehlin, Sven I 2 11
Weibull, G. Lennart Fi 23
Weibull, Martin C. U 28
Weidstam, Åke Ju 19

Weinehall, Lars E. J. Ju 40
Welander, Gösta Ju 64, Fi 26
Welin, E. Gösta Fö 17, B 13
Welinder, P. E. Carsten Fi 2
Wellenius, Lennart U 15
Weman, Gunnar U 25
Wemminger, Lars V. U 2
Wenblad, L. Bertil A. Fö 10
Wendel, Folke L. Ä. Fi 23
Wendin, Sture E. W. Ju 64
Wendt, Curt A. G. Jo 11
Wenker, Stig-Eric Jo 4 11
Wennberg, Ulla U 29
Wennerberg, Sigfrid B. S 7, I 14 21
Wennerholm, Peter H. B. Fi 12
Wennerhorn, Karl Otto L. Fö 2, K 5 11 31
Wennerström, Ragnar Fi 23
Wennström, K. Gunnar S 2 21, U 23
Wentz, Nils O. Ju 3, S 19
Werbell, Bror I. Fi 20
Werding, Jan A. Fi 4 13
Werdinius, Claes A. Fi 26 40
Werin, Gun I 28
Werkö, Lars S 23
Werne, Gösta A. K. K 17
Werner, J. Bertil H. Ju 14 23 63
Werner, Lars H. A 10
Werner, N. Mårten S. Fö 8
Werner, Odd U 14
Werner, Sven V. K 31
Wessén, Vilhelm Jo 15, A 18
Wessman, B.-M. Yvonne U 37
Wessman, Sven A. U 14
Westberg, H-O. (Olle) Fi 26 40, A 19, Kn 11
Westberg, Swen E. G. Jo 3
Wester, Jan U 24
Wester, Lars U 32
Wester-Hjelmstedt, Kristina S 4
Westerberg, Bengt K 16
Westerberg, Erik J. Fi 23
Westerberg, Lars G. I. A 6
Westerberg, Sten U 58
Westerborn, Olle O. A. S 2
Westerlind, Erik A. K 4
Westerlind, N. Peter Ju 15
Westerlund, Uno U 22 37 51 58
Westermark, J. Gunnar A 2
Westerståhl, H. Jörgen Fi 23, U 39, A 1
Westin, Aina V. H. A 17
Westin, Gunnar A. E. U 3
Westin, Gunnar T. U 37
Westin, J. Olle Fi 29
Westin, Lars U 14
Westlin, E. Arne A 5, I 10
Westling, Otto J. A 5
Westlund, J. Georg K 7
Westman, Helny I. Ju 25, U 51, Kn 12
Westrup, C. Richard U 16
Wettemark, Oskar G. Fö 5
Wetterberg, Gunnar Ju 40
Wetterberg, Ulf G. Fi 20
Wetterblad, R. Ingmar T. Fö 6, U 14
Wettergren, B. M. Elisabeth B 12
Wetterhall, Sven C. E. Ju 8, Jo 12 18, B 8
Whinberg, F. R. Bertil I 26
Wiberg, G. Lennart E:son Ju 2
Wiberg, N. Ola R. Fö 6
Wiberg, Ragne Ju 40, H 9
Wickberg, Arne W. K 16
Wickbom, Sten G. I 22
Wickman, H. Krister Fi 7
Wickman, Tore S. K 28
Wickström, Bo G. Fi 23
Wictorson, Karl-Eric A. S 2 23
Wictorsson, Åke V. Ju 50, Jo 7 11, Kn 12
Widding, N. Åke W. Ju 5
Widebäck, Ulf M. Ju 4
Widegren, Björn G. Ju 3
Widell, Lennart G. I 6
Widén, K. A. Ingvar Jo 5 7 15
Widén, Lars R. K 31
Widerberg, Bertil R. Jo 3
Widgren, Greger G. U 52
Widgren, Jonas O. U 44
Widing, S. Lennart U 54
Widman, Mona G. U-B. S 22
Widmark, P. Sverker V. Fi 10 15 26 28 40
Wiebe, Stig W. O. K 3 28
Wiegert, Bo S 29
Wieslander, Hans J. M. U 55
Wieslander, K. H. Bengt H 6
Wigardt, Hans G. T. Fö 2
Wiggen, Knut U 14
Wigren, Karin (Kajsa) M. U 52
Wigur, J. T. Rolf Fö 11 13
Wiik, Curt H. I 13
Wijkman, Anders I. S. I 10
Wijkman, E. Gunnar B. U 2 37
Wik, Lars U 24
Wikell, Göran U 24
Wiking, Barbro U 16
Wiklander, Bertil U 25
Wiklund, Bengt O. Ju 12, U 8 58
Wiklund, Karin B 4
Wiklund, S. A. Daniel Ju 14, S 3
Wiklund, Svea S. S. Ju 4, Fö 17, S 21
Wikman, C. Gunnar S 2, A 7

Wikman, L. Åke Jo 11 16
Wikman, Sven U 37
Wikrén, R. O. Gerhard A 5 9
Wikstrand, Rolf A. I. A 11, I 13
Wikström, C. Arne Ju 11 14
Wikström, Harry J. B 10
Wikström, Jan-Erik Fi 23, U 24 33
Wikström, Solveig R. H 2
Wiktorin, Bengt S 27
Wilander, Sven E. S 18
Wilén, S. Kristina (Kerstin) A 10
Wilhelmsson, A. Börje S 9
Wilhelmsson, Arne E. Ju 11 16
Wilhelmsson, Bengt V. S 10
Wilhelmsson, K. Hans B. I 14
Willart, N. Bo Fi 8
von Willebrand, Karin M. Fi 19
Willers, Uno E. W. U 48
Williamsson, Uno E. I. Fö 17
Willig, Anna S 25
Wilow, Kay Gunnar A. U 23
Wilson, Sven T. Ju 13
Winander, Bo G. Fi 41
Winberg, S. Håkan Fi 23
Winberg, Tage K. V. K 31
Winblad, Harry W. Fö 12
Winéus, Bengt G. Fö 6
Winther, S. I. Eva A 10
Wirén, Erik T. A 1
Wirmark, B. David I. UD 2
Wirtén, Rolf G. S. Fi 37, Jo 4
Wisén, Jan H. B 11
Wistrand, Birgitta M. Ju 25, S 18
Wistrand, Carl U 14
Wittorp, I. Birgitta Ju 10, S 16
Wohrne, Vulf O. I 9
de Woul, Bert T. Ju 6 41
Woxén, Ragnar U 1
Wredenfors, H. E. Walter K 16, I 16
Wrigert, Anders U 24
Wulff, Kurt E. Fi 4
Wulff, Torgil H. UD 1
Wåhlberg, Rune U 14
Wångby, Erik H 15, I 18 21
Wååg, Nils Erik Fö 16, I 10 22
Wängberg, Hans-Åke K 5
Wärme, Ulf B. H 7
Wärn, Bo H. A 20
Wärnberg, Erik G. Fi 13
Wärneryd, Karl-Erik U 39
Wärneryd, Olof I. K 13, A 1
Wästfelt, Tom H. U 30

Y
Yngvesson, Nils H. B 11 14
Ysander, Bengt Christer A. I 14

Z
Zachrisson, Uno U 37
Zeime, Claes A. Ju 14 52
Zethraeus, Sten Åke Ju 56
Zetterberg, Jan U 32
Zetterblad, Ulf S 2
Zetterlund, Sven U 16 36
Zetterquist, Urban G. U 45
Zetterström, Harald U 29
Zetterström, Sven N. Fi 12
Zetterström-Lagervall, Gerd M. S 25 2
Zielfelt, Inger U 32

Å
Åberg, C. Anders I 19
Åberg, Carl Johan K 16, Fi 20 36, H 18, A 10
Åberg, Ch. Georg Jo 2 3 24, I 25
Åberg, Fritz A. B 11
Åberg, Gertrud U 36
Åberg, Gunnar I 9
Åberg, Hilding Ju 44
Åberg, J. Yngve A 17
Åberg, Lennart U 14
Ågren, Carl-Henrik Jo 7
Ågren, Enar I 6
Ågren, Lars O. T. S 24, A 10 11 19, B 3 12, I 11
Ågren, Lars O. T. I 19
Åhgren-Lange, Ulla H. U 37
Åhlén, Lars Ju 6 32 33
Åhrén, Anders Jo 8
Åhström, N. Åke A:son Fi 4
Åkerblom, Dick M. U 20
Åkerdahl, Magnus F. Ju 16
Åkerfeldt, Sven Eric Jo 6
Åkerlind, Allan J. G. S 1
Åkerlund, Hans E. A 19
Åkerman, N. Håkan Jo 15
Åkerström, Göran U 36
Åkerström, Olof U 29
Åkesson, Hans C. Ju 6
Åkesson, Hans O. Ju 10
Åkne, L. Roland Ju 13
Ålander, Birgit V. Ju 21
Ålander, Nils-Erik I 28
Åman, O. Valter Ju 54
Åmark, Sven O. F. B 15
Ångström, Rune T. I 10
Ärlin, Ingrid S. B 12 14
Åsberg, Christer U 25
Åsberg-Håfström, Margareta U 32
Åsbring, Lars-Göran G. Ju 24 62, B 4
Åsling, Nils G. A 10
Åstrand, Göran S 21, Kn 3
Åstrand, Hans U 14

Åstrand, Per-Olof U 32
Åström, C. Sverker Ju 37, UD 1
Åström, Kjell U 33
Åström, Lars-Åke E. S 5 21
Åvall, Sven K. Ju 16

Ö
Öberg, Alf K 6
Öberg, N. Sture Ju 46, A 1
Öbrink, Karl Johan U 2
Ödman, Margot S 9 19
Ödman, Mats O. U 2 51
Ödner, E. P. Sture I 17
Öh, E. Tage I 11 26
Öhlund, Per T. U 28 37
Öhman, Anders R. Ju 16
Öhman, Berndt Fi 37
Öhman, Christer A 15
Öhman, Frank G. H. H 10
Öhrling, N. Erik Ju 23
Öhrn, J. Bruno K 1
Öhrn, K. Joel G. Ju 41
Önnesjö, Karl Erik A. Fi 37
Önnesjö, Mats S. G. B 5
Öquist, Berndt E. I 29
Örn, Claes H. G. Ju 35
Örne, Ingegerd U 33
Örtengren, Jan Henrik H 7
Östensson, Olle I 16
Österberg, David V. U 1
Österberg, Gunnar R. H 3, A 10, I 5 17
Österberg, Olle U 20
Österberg, Rolf V. Fi 23
Österdahl, Lars-Erik O. Fö 5
Österling, A. Olov (Olle) U 36
Österlund, Tord H:son Ju 6
Östling, Olle I. Ju 15
Östling, Sven K 16
Östlund, Hans-Erik U 31 47, A 10
Östlund, Harry U 16
Östlund, John O. A 10
Östlund, Zolo U 15
Östman, Alvar G. Ju 37
Östman, Lars J. O. Fi 20
Öström, Klasgöran A 9

Sakregister till kommittéer

A

AB Atomenergi I 29
Adakfältet I 24
ADB se *Databehandling*
AFBU S 8
Affärstidskommittén, 1975 års H 17
Aka-utredningen I 10
Aktiebolag Ju 56
Aktiemarknad Fi 4
Alkoholistanstalter S 20
Alkoholmissbrukare S 10
Allmänflyg K 33
Allmän försäkring S 17
Allmän ordning Ju 50
Allmän rättshjälp Ju 63
Allmänna advokatbyråer Ju 63
Allmänna energisystemstudier I 21
Allmänna handlingar Ju 9, 59
Allmänna kommunikationsväsendet K 19
Amanuenser U 37
Andlig vård U 41
Anläggningsarrende Ju 60
Anonymitetsskydd Ju 12, 38, 43
Anstaltspersonal Ju 36
Anstaltsvård S 10
Ansvarsnämnden S 18
Arbetare Fi 5
Arbetarskydd K 32, A 14
Arbetsförhållanden Fö 14, K 20
Arbetsgivaravgifter A 16
Arbetsklinik, Statens A 12
Arbetslöshetsförsäkring A 16
Arbetsmarknad
Arbetsförmedling A 16
Byggmaterialindustrin I 26
Byggsysselsättning A 13
Företagsutbildning A 20
Handelsanställdas arbetsförhållanden H 17
Informations- och utbildningsfrågor A 6
Jordbruk och trädgårdsnäring A 18
Näringshjälp A 21
Politisk verksamhet på arbetsplatserna A 6
Skyddat arbete m. m. A 11
Statsföretagsgruppen I 20
Sysselsättningsutredningen A 10
Utredningsverksamhet A 2
Väktarutbildning Ju 61
Arbetsmiljö A 5, 14
Arbetsrättskommittén A 6
Arbetstid K 17, A 9, A 17
Arbetstillfredsställelse I 20
Arbetsvård A 12
Arkiv U 4, 30, Kn 1
Arrendelagskommittén Ju 60
Artistbeskattning Fi 18
Arv Ju 10
Arvsskatt Fi 13
Assistenter U 37
Atomenergi I 10, 24
AUU-sakkunniga U 5
Avbetalningsköp Ju 15
Avfall Jo 19, 22, I 10
Avgiftssystem Ju 8, K 23, B 15, I 15, 17
Avtalsgodkännande Fi 22
Avtalsrätt Ju 44, 58

B

Bakteriologiska laboratoriet S 13
Balansbegrepp Fi 36
Bankväsen Fi 7, 11
Se även *Kreditväsen*
Barna- och ungdomsvård
Barnmiljöutredningen S 16
Barnomsorgsgruppen S 15
Barnstugor S 4, 17
Försöksverksamhet S 8, 27
Skolans inre arbete U 16
Socialutredningen S 3
Barnstugeutredningen, 1968 års S 4
Bebyggelseplanering Fö 17
Befäl Fö 7
Begagnade föremål H 10
Behandlingsföretag för avfall Jo 22
Behörighet K 3
Beredskapsarbete A 11
Beredskapslagar H 8
Beredskapslagring H 9
Besittningsskydd Ju 60, 62
Beslag Ju 38
Beslutsfattande Kn 12
Besparingsutredningen Fi 35
Besvärsorganisation S 19
Betalningsbalansstatistik Fi 36
Betalningssystem Fi 11
Betygsutredning, 1973 års U 27
Bevakningsföretag Ju 61
Bibelöversättning U 25
Biblioteksfunktioner U 48, I 23
BIDOK U 48
Bidragssystem S 29
Bilarbetstidsutredningen K 17
Bildskivor Ju 49
Bilister Jo 16
Biluthyrning K 15
Biståndspolitik UD 2
BKF Fö 15
Boendeinflytande Ju 62

Boendeutredningen B 4
Bolagsform Ju 56
Bostadsarrende Ju 60
Bostadsförvaltningsutredningen Ju 47
Bostadshygien S 24
Bostadspolitik
Boendeutredningen B 4
Bostadsbeskattning Fi 24
Bostadsfinansiering B 2, 6
FN:s konferens om bostads- och bebyggelsemiljö B 16
Hyresrättsutredningen Ju 62
Uthyrningssvårigheter B 1
Se även *Byggnadsväsen*
Bostadsstyrelsen B 11
Brandförsvar Kn 7
Branschstruktur H 7, 10, I 26, 28
Brottmål Ju 12, 14, 43, 63
Brottsbalken Ju 18, 39, 51, Fö 8
Brottsersättning Ju 53
Brottsoffer Ju 53
Brottspåföljder Ju 17, 30
Brottsskadeutredningen Ju 53
Brottsutredning Ju 38, 41
Budgetering Fö 5
Buller K 5, 20
Butikskoncentration H 2
Byggnadslagstiftning B 9, 15
Byggnadsväsen
Bostads- och planmyndigheter B 11
Byggnadsindex Fi 6
Byggnadsmaterialindustrin I 26
Gatukostnadsutredningen B 15
Internationella byggnadskommittén I 3
Skyddsrum Fö 17
Sysselsättning A 13
Upphandling Fi 29
Byggsysselsättningsdelegationen A 13
Börslagstiftning Fi 4
Bötesstraff Ju 11, 30

C

Centrala organisationskommittén för högskolereformen U 46
Checklönekommittén Fi 38
Civilförsvar Fö 9, 17, Kn 2

D

Dagstidningar Fi 23
Dansarutredningen U 32
Databehandling
ADB-beredningsgruppen Kn 8
DAFA Fi 39
Dataarkivering U 4
Datasamordningskommittén Fi 16
Länsstyrelserna Kn 8
Rättsväsendet Ju 6
Decentralisering Kn 12
DEFF Fi 9
Delegering Fö 14, B 11
Delgivning Ju 23
Demokrati Kn 3
Detaljhandel H 2
Dikningsföretag Ju 8
Disciplinstraff S 18
Distributionsutredningen H 2
Distriktsindelning Kn 10
Djurskötsel I 8
Doktorandstipendier U 37
Dokumentation U 21, I 23
Domstolar Ju 32
Drivmedelsförsörjning H 9
Drottningholms kungsgård Fi 27
Dödsbegreppet S 25

E

Ecklesiastik indelning Kn 11
Egendomsförvaltning Fi 2
Egnahemsfastigheter Ju 58, Fi 21
Ekonomisk politik Fi 20
Ekonomiska föreningar Ju 56
Ekonomiska sanktioner Ju 30
Ekonomiskt försvar H 3, 8, 9, I 16
Elektronmusik U 57
Elevvård U 16
Elkraft B 8, I 4
EMS U 57
Emåutredningen Jo 12
Energifrågor
AB Atomenergi I 24
Beredskapslagring H 9, 15
Delegationen för energiforskning I 21
Elutredningen I 4
Energipolitiska delegationen Ju 37
Energiprogramkommittén I 14
Energirådet Ju 40
Energisparkommittén I 18
Kommunal energiplanering I 22
Naturgas I 12
Oljelagring H 9
Ransoneringslagen H 8
Statistik I 18
Svavelutsläpp Jo 20
Vattenkraftutbyggnader B 8
Engångsbelopp Fi 19
Enskilda vägar K 6
Entreprenörsanställda S 14
Erlander, T. U 12
Ersättningsprövning Ju 53
ERU A 1
Etableringsregler Ju 48
Europeiska patentkonventionen H 1
Exekutionsväsen Kn 10
Expropriation Ju 47

F

Factoring Ju 24
FADAK Ju 42
Familjedaghem Fi 20
Familjeföretag Fi 13
Familjelagssakkunniga Ju 10
Familjepolitik S 4, 15, 16, 17
Fartygsinteckning Fi 3
Fartygskreditgarantier I 17
Fartygsmiljöutredningen K 20
Fartygsvrak K 9
Fast egendom Ju 58
Fastighetsbildningsförrättningar B 10
Fastighetsdata Ju 42, Kn 8
Fastighetsförvaltning Ju 47
Fastighetsmäklare Ju 58

Fastpriskommittén Fi 29
Feriehem S 4
Feriereser U 22
FFR Jo 8
Film Ju 12
Finska gränsen Ju 28
Fiskeavgift Ju 8
Fiskerinäringen Jo 2, 3
Fiskevattensutredningen, 1973 års Jo 11
FLU Fö 12
Flygkontrollsystem K 21
Flygplatser K 33
FN-konferenser UD 1, B 12
Folkbokföring Fi 12
Folkhögskoleutredningen U 26
Folkpension S 9
Folkrätt UD 1
Folktandvård U 43
Fondbörsutredningen Fi 4
Fondmedel Fi 3, 37
Fondsystem Fi 37
Fordonsuthyrning K 15
Forskarutbildningsutredningen U 37
Forskning
AB Atomenergi I 24
Delegationen för energiforskning I 21
Energiprogramkommittén I 14
Forskningsavgiftskommittén I 15
Framtidsstudier Ju 26, 46, U 59
Fysisk planering och bebyggelse B 13
Havsresursfrågor, organ för Ju 26, U 21, I 25
Industriell forskning I 15, 28
Långsiktsmotiverad forskning Ju 46, U 59
Läkemedelstillverkning I 28
Medicinsk forskning I 8
Odontologisk verksamhet U 43
Regional utredningsverksamhet A 1
SINFDOK I 23
Social forskning S 5, 21
Teknisk forskning U 15
Forskningsrådsutredningen U 21
Frakträtt Ju 19
Framtidsforskning Ju 26, 46, U 21, 59
Fredsorganisationsutredningen Fö 2
Fri- och rättigheter Ju 35
Fritidspedagogutbildning S 4
Fritidsverksamhet S 4
Frivårdsdistrikt Ju 31
FU K 18
Fyrverkeripjäser I 7
Fysisk riksplanering B 3
Fängelsestraff Ju 51, Fö 8
Färdtjänst Fi 20
Färjetrafik K 29
Förband Fö 2
Förenings- och förhandlingsrätt A 6
Föreningsskatteutredningen Fi 18
Företagsdemokrati Fö 14, Fi 9, A 6, I 2, 21, Kn 2
Företagsform Ju 56
Företagsförvärv Ju 34
Företagshälsovård A 5
Företagsinformation Fi 10, I 11
Företagsinteckning Ju 24
Företagskoncentration Ju 48, H 11
Företagsskatteberedningen Fi 13
Företagsstruktur
Byggmaterialindustrin I 26
Detaljhandel H 2
Enskilt näringsliv I 1
Hotell- och restaurang H 7
Jordbruk och trädgårdsnäring A 18
Skrothandel H 10
Stålindustri I 9
Städbranschen H 14
Författningspublicering Ju 7
Förfogandelagstiftningen Fö 1
Förhandlingsutredningen Fi 5
Förköpslagen Ju 51
Förmyndare Ju 53
Förmögenhetsskatt Fi 13
Förskingring Ju 53
Förskolor S 4
Försurning av sjöar m. m. Jo 20
Försvarets fredsorganisationsutredning Fö 2
Försvarsmaktens ledningsutredning Fö 12
Försvarsväsen (allmänt)
Beredskapslagring av oljeprodukter H 15
Ekonomiskt försvar H 16
Fredsorganisationen Fö 2
Försvarsutredning, 1974 års Fö 13
Kommunal beredskap I 22, Kn 2
Medinflytande Fö 18
Ledningsfrågor Fö 12
Planering och budgetering Fö 5, 13
Prisreglering Fö 11
Rationalisering Fö 13
Rekvisition och förfogande Fö 1
Totalförsvarsgrenar Fö 9
Underrättelseutredning, 1974 års Fö 10
Försvarsväsen (personal)
Arbetsförhållanden Fö 14
Delegering Fö 14
Försvarets gymnasieutredning Fö 16
Förvaltningsutbildning Fö 4
Kvinnan i försvaret Fö 15
Omorganisation Fö 13
Ordningsvakter Ju 50
Pensionsålder Fö 6
Personalbesparing Fö 13
Tjänstereglemente Fö 14
Tystnadsplikt Fö 14
Underrättelsepersonal Fö 10
Vapenfri tjänst Fö 8
Värnpliktiga Fö 2, 3, 7, 14
Värnpliktsutbildning Fö 18
Försäkring Fi 3, 19, Jo 16
Försäkringsdomstolen S 19
Försäkringskassor S 19
Försäkringsrättskommittén Ju 44
Försöksdjursutredning, 1972 års I 8
Försörjningspolitik H 3, 8, 9, I 16, 22
Förtroendemannainflytande Ju 64
Förundersökning Ju 38, 41, 43, 64
Förvaltningsdemokrati Fi 9
Förvaltningsrevision Fi 30
Förvaltningsrättskipning Fi 26

Förvaltningsutbildning Fö 4
Förvandlingsstraffutredningen Ju 11
Föräldraförsäkring S 17
FÖVUX U 13

G
Gas I 20
Gatukostnadsutredningen B 2
Genbanksutredningen Jo 9
Girosystem Fi 11
Gisslan Ju 64
Glesbygdsfrågor A 19
Godstransport Ju 19
Gotlandstrafik K 29
Grundforskning U 21
Grundlagar Ju 12, 35
Grustäkt Jo 4
Gruvrätt I 10, 15
Gåvoskatt Fi 13
Göta kanal K 13
Göteborgs hamn K 10

H
H 75 U 46
HAKO-utredningen K 19
Handel Ju 2, H 2, 10
Handelsbolag Ju 56
Handelsflottans välfärdsråd K 27
Handikappade S 1, 7, K 19, A 12
Handlingssekretess Ju 59
Havsresurser Ju 26, I 19, 25
Hemförsäljningskommittén Ju 29
Hemvistsakkunniga Fi 12
Hermods korrespondensinstitut U 40
Hjälpmedelsgruppen S 7
Hotell- och restaurangbranschen H 7
Humanitet UD 1
Husrannsakan Ju 38
Hygien S 24
Hyresrättsutredningen Ju 62
Häktning Ju 52
Hälsovård U 23, 33, A 5
Hälsovårdsstadgan S 24
Högskolereformen U 46
Högskoleregionernas organisationskommittéer för
Umeå U 50
Uppsala U 51
Stockholm U 52
Linköping U 53
Göteborg U 54
Lund/Malmö U 55

I
IB Fö 10
Ideella föreningar Fi 18
Inackorderingshem S 10
Inbyteshandel H 10
Indelning Kn 11
Industri A 11, I 5, 6, 17, 26, 28
Industriell forskning I 15, 28
Industriellt rättsskydd Ju 45, H 1
Industriellt utvecklingsarbete I 13, 26, 28
Industriföretag A 15, I 26, 28
Industrilokalisering B 5
Industrimiljö A 14
Industriprodukter Ju 27, I 26, 28
Information se *Upplysningsverksamhet*
Informationssystem Ju 6, U 48, I 11, 23
Inkomstskatt se *Skatteväsen*
Innehållsdeklaration på tobaksvaror H 12
Inskrivningsväsen Ju 20, 24, 42
Inteckning Ju 24, Fi 3
Integritetsskydd Ju 4, 9, 43, 44
Internationell familjerätt Ju 10
Internationell konkurrens H 11
Internationell rätt UD 1
Internationella byggnadskommittén I 3
Internationella överenskommelser Ju 7, 19
Internationellt bistånd UD 2
Interneringsnämnden Ju 33
Invandrarfrågor A 4, U 44, Kn 9
Isotopmärkning K 12

J
JK Ju 55
JO Ju 55
Jordbruk
Arbetskraftsförhållanden A 18
Arrendelagskommittén Ju 60
Genbanksutredningen Jo 9
Jordbruksutredningen Jo 7
Jordbruk och trädgårdsnäring A 18
Kontrollanstalter Jo 5
Jordbrukshögskolor Jo 1
Jordbruksnämnder Jo 21
Jordförvärvsutredningen Jo 15
Journaler S 18
Journalistutbildning U 31
Juridisk hjälp Ju 63
Justitiekanslern Ju 55
Justitieombudsmannen Ju 55
Jämställdhet Ju 25, Fi 25
Järn- och stålindustri I 9
Järnvägsbefordran Ju 19

K
Kanaltrafik K 13
Kapitalbildning Fi 37
Kapitalförsäkring Fi 19
Kapitalmarknadsutredning, 1968 års Fi 7
Kapitalskatt Fi 13
Kapitalvaror H 10
Kartläggning B 7
Kollektiv trafik K 11, 19, 24
Kollektivavtal Fi 22, A 6
Kollektivmärkeslagen Ju 45
Kommittéväsendet Fi 35
Kommunal beredskap I 22, Kn 2
Kommunal demokrati Kn 3
Kommunal energiplanering I 22
Kommunal indelning Kn 11
Kommunal rösträtt Kn 9
Kommunala förköpslagen Jo 15
Kommunala trafikfrågor K 26
Kommunalekonomiska utredningen Fi 20
Kommunalförvaltning Ju 59, B 11

Kommunallagsutredningen Kn 4
Kommunalt gatubyggande B 15
Kommunaltjänstemän Ju 59
Kommunalval Kn 3
Kommunikationsväsen K 19, 26, 29, 30, 31
Kommunindelning Ju 24, Kn 5
Koncentration Ju 48, H 11, I 1, 26
Koncessionslagstiftning I 16, 22
Konkurrensbegränsning H 11
Konkurslagskommittén Ju 16
Konstnärsutbildningssakkunniga U 6
Konstutbildning U 29
Konsumentfrågor Ju 29, 44, 58, H 2, 5, 17, I 18
Konsumenttjänstutredningen Ju 22
Konsumtionskredit Ju 15
Kontrollanstalter Jo 5
Korrespondensundervisning U 40
Kostnadsbesparing Fi 35
Kreditköpkommittén Ju 15
Kreditväsen Fi 7, B 1, 2, 6, I 17
Krigslagar UD 1
Krigsmaktens fredsorganisationsutredning Fö 2
Krigsmaktens förvaltningsutbildningsutredning Fö 4
Krigsmaktens tjänstereglemente Fö 14
Kriminalvård
Andlig vård U 41
Anstaltspersonal Ju 36
Frivårdsdistrikt Ju 31
Övervakningsnämnder Ju 33
Kronofogdemyndigheter Kn 10
Kronojord Fi 1, 2
Kulturell verksamhet
Dansarutbildning U 32
Konstnärsutbildning U 6, 29
Kulturminnesvård- och museifrågor U 42
Musei- och utställningssakkunniga U 3
Musikutbildning U 14
Sameutredningen U 17
Upphovsrätt Ju 13
Kulturminnesvård U 18, 19, 42
Kulturväxter Jo 9
KUS U 6
Kustövervakningsutredningen Fi 32
Kvarstad Fi 26
Kvinnan i försvaret Fö 15
Kvinnor och män Ju 25, Fi 25
Kyrkoväsen
Andlig vård vid sjukhus och kriminalvårdsanstalter U 41
Bibelöversättning U 25
Kyrkohandbok U 7
Psalmkommittén U 10
Uppsala domkyrka U 18
Kärnkraftverk I 10, 24
Köplagsutredningen Ju 2
Köprätt Ju 2, 29, 58

L
Lagerstödsutredningen A 15
Landskapsvård Jo 4
Landsting Kn 1
Lantarbetare A 18
Lantbrukshögskolan Jo 1
Lantmäteritaxan B 10
Lastbilsförare K 17
Leasingutredningen K 15
Livförsäkringsskattekommittén Fi 19
Livräntor Ju 5
Ljudupptagningar U 4
Lokalisering
Bakteriologiska laboratoriet S 13
Lokaliseringsutredning, 1968 års A 3
Miljöstörande industri B 5
Se även *Regionalpolitik*
Lokalprogram U 2, Jo 1
Lokaltrafik K 11, 26
Lotsning K 10, 28
Lotteriutredning, 1972 års H 5
Luftfart
Buller K 5
Flygkontrollsystem K 21
Flygtrafikledning K 2
Luftfartyg Ju 20
LUP-organisationen U 2, 49, Jo 1
Låneunderlagsgruppen B 1
Långsiktsmotiverad forskning Ju 46, I 16
Låsutredningen H 5
Läkarutbildning S 26
Läkemedelsindustri I 28
Länsförvaltning Kn 8
Länsmuseer U 42
Lärare U 16
Lärarutbildningsutredning, 1974 års U 36
Läromedel U 5
Lönefrågor
Avtalsgodkännande Fi 22
Checklönekommittén Fi 38
Förhandlingsutredningen Fi 5
Löntagarfonder Fi 37
Löntagarna och kapitaltillväxten Fi 37
Lös egendom Ju 2

M
Madridunionen Ju 45
Malmförädling I 27
Malmtillgångar I 16
Markdelegationen Fi 1
Markförvärv Fö 2
Marklagstiftning Jo 15
Marknadsföring Ju 49
Markägare Jo 4
Massmedier Ju 12, 48, Fi 23
Medborgarvittnen Ju 64
Medborgerliga rättigheter Ju 35
Meddelarskydd Ju 12, 38, 43
Mediaföretag Ju 48
Medicinalansvarskommittén S 18
Medicinsk forskning I 8
Medicinsk utländsk examen S 26
Medinflytande Ju 64, Fö 18, Fi 9, I 20, 26, 28
Medicinsk utbildning S 26
Mervärdeskatteutredningen Fi 17
Mikrofilmning U 30

Militära pensionsåldersdelegationen Fö 6
Miljöeffekter av svaveluts läpp Jo 20
Miljöfarligt avfall Jo 19, 22, I 10
Miljöstörande industri B 5
Miljövård S 24
Se även *Naturvård*
Mineralpolitiska utredningen I 16
Minoriteter U 17
MMU Ju 12
Monopol Ju 48, H 11
Motorredskap K 32
Multinationella företag Ju 34, H 11
MUS 65 U 3
Museer U 3, 38, 42
Musikformer U 57
Musikutbildning U 14
Myntprägel Fi 31
Mäklarverksamhet Ju 58
Män och kvinnor Ju 25, Fi 25

N
Namnlagsutredningen Ju 21
Nationalfonoteket U 4
Naturgas I 12
Naturtillgångar I 16
Naturvård
Miljöstörande industri B 5
Miljövårdskostnader Jo 6
Naturvårdskommittén Jo 4
Radioaktivt avfall I 10
Tätorternas energiförsörjning I 22
Vattenlagsutredningen Ju 8
NEPO S 20
Nomenklatur, vetenskaplig och teknisk I 23
Nordiskt samarbete
Brottsskadeersättning Ju 53
Energiforskning I 21
Försäkringsrätt Ju 44
Konsumenttjänstutredningen Ju 22
Kreditköp Ju 15
Köplagsutredningen Ju 2
Medborgarvittnen Ju 64
Patentpolicykommittén H 1
Produktansvarskommittén Ju 27
Påföljder Ju 17
Radioaktivt avfall I 10
Skadeståndskommittén Ju 5
Stiftelseutredningen Ju 57
Suveränitetsholmarna Ju 28
Ungdomsfängelse Ju 51
Upphovsrätt Ju 13
Varumärkesutredningen Ju 45
Norrland U 15, Jo 7
Norrlandsälvar B 8
Norrländska malmfält I 27
Norrmalm Fi 1
Nya testamentet U 25
Nykterhetsvård S 3, 10, 20
Nyttjanderätt Ju 60
Näringspolitik
Byggnadsmaterialindustrin I 26
Forskningsavgiftskommittén I 15
Företagsutbildning A 20
Gruvdrift I 29
Hotell- och restaurangbranschen H 7
Industrilokalisering B 5
Jordbruks- o trädgårdsnäringen A 18
Koncentrationsutredningen I 1
Lagerstödsutredningen A 15
Läkemedelsindustrin I 28
Malmförädling I 27
Näringshjälp A 21
Petroindustri I 8
Skrothandel H 10
Stålindustri I 9
Trädgårdsnäring Jo 17
Varvskreditutredningen I 17
Verkstadsindustri I 5
Näringsrätt Ju 22, H 1, 11

O
Obligationsmarknad Fi 4
Obligatoriekommittén U 28
Odontologisk verksamhet U 43
Offentlig tjänst Ju 59, UD 4, Fi 25, 33
Offentliga tillställningar Ju 50
Offentlighet Ju 9, 59
Offentligt biträde Ju 63
Oligopol H 11
Oljebolag H 9
Oljeindustri I 6
Oljelagringskommittén H 15
Oljemärkning K 12
Ombordanställda K 20
Omlokalisering S 13
OMUS U 14
Omyndig Ju 53
Opinionsbildning Ju 48
Optionsrätt Ju 60
Ordningsvakter Ju 50
OSK Ju 9

P
Patent- och registreringsverket H 6
Patentpolicykommittén H 1
Patienter S 18
Pedagogik S 4, U 16
Pension S 14
Pensionsförsäkring Fi 19
Pensionsålder Fö 6, S 9
Pensionärsundersökningen S 22
Permutation Ju 57
Personalpolitik UD 4
Personalutbildning Ju 36, Fö 4, Fi 33, A 6, 20
Personskador Ju 53
Persontransport Ju 19, K 19
Personval Ju 58
Perspektivstudier Fö 9
Petroindustriutredningen I 6
Planering Fö 5, 9, 17, K 14, Fi 35, U 45, I 22
Planverket B 11
Polistjänstemän Ju 41, 64
Polisutredning, 1975 års Ju 64
Polisväsen Ju 64, Fö 9, Fi 22
Politisk verksamhet på arbetsplatserna A 6
Politiska fri- och rättigheter Ju 35
Postgiro Fi 11

Postverkets tidningsrörelse K 23
PPBG Fö 5
Pressutredning, 1972 års Fi 23
Prisindex Fi 6
Prisreglering Fö 11, Jo 2, H 18
Produktansvarskommittén Ju 27
Produktionsbidrag Fi 23
Professorstillsättning Fi 11
Programbudgetering Fö 5
Psykiskt avvikande Ju 17
Psykiskt lidande Ju 17
Psykologiskt försvar Fö 9
Publicering Ju 7
Punktskatteutredning, 1969 års Fi 8
Pyroteknikutredningen I 7
Påföljder Ju 17, 30

R
Rabattsystem K 24
Radio
Radio- och televisionsfrågor, Vissa U 34
Radioutredningen U 39
Utbildningsradio U 20
Yttrandefrihet Ju 12
Radioaktivt avfall I 10
Ransoneringslagen H 8
Rationalisering
Ju 64, Fö 13, K 25, Fi 30, Jo 7, I 26, 28
Realisationsvinst Fi 14
Rederier I 17
Redovisning Fi 3
Regelsystem för statsplanelagda områden B 15
Regional fiskeriadministration Jo 3
Regionalpolitik
Beslutsfattande Kn 12
Decentralisering Kn 12
Kommunal energiplanering I 22
Kulturminnesvård och museifrågor U 42
Lokaliseringsutredningen A 3
Sysselsättningsutredningen A 10
Trafikplanering K 7
Trafikrabatter K 24
Utredningsverksamhet A 1
Regionsjukvårdsutredningen S 23
Rehabilitering A 12
Reklam Ju 49
Reklamförbud för tobak H 12
Rekvisitions- och förfogandeutredning, 1967 års Fö 1
Ren-bil-utredningen Jo 16
Renhållning S 24
Renskötselanläggningar Jo 8
Restauranger U 9, H 7
Resursanvändning Fi 35
RI-Systemet Ju 6
Riksantikvarieämbetet U 38
Riksdagens lönedelegation Fi 22
Riksdagens ombudsmän Ju 55
Riksdagsval Ju 54
Riksförsäkringsverket S 19
Riksplanering B 3
Riksrevisionsverket Fi 30
Riksutställningar U 3
RIV Ju 49
Rymlingar Ju 53
Räddningstjänst K 8
Rättegång
Anonymitetsskydd Ju 38
Arrendetvist Ju 60
Brottmål Ju 12
Delgivning Ju 23
Häktning Ju 52
Hyrestvister Ju 62
Rättshjälpsutredningen Ju 63
Telefonavlyssning Ju 43
Tjänstebrott inom polisväsendet Ju 41
Tryckfrihetsprocess Ju 12
Åtalsrätt Ju 14
Rättshjälpsutredningen Ju 63
Rättsväsendets informationssystem Ju 6
Rörelsehindrade K 19
Röstning Ju 3
Rösträtt Kn 9

S
Sakskador Ju 53
Samer U 17
Samebyar Jo 8
Samhällsforskning
Ju 26, 46, S 21, B 13
Samhällsinflytande I 26, 28
Samhällsinformation Ju 7
Samhällsplanering
Besparingsutredningen Fi 35
Databehandlingsfrågor Kn 8
ERU A 1
Kommunal energiplanering I 22
Riksplanering B 3
Statlig organisation B 11
Trafikplanering K 7
Sanitär olägenhet S 24
Sanktionssystem Ju 30
Sedlighetsbrott Ju 18
Sekretess Ju 9, 44
Semesterkommitté, 1974 års A 9
Service Ju 22
Sexualbrott Ju 18
SIA U 16
SINFDOK I 23
Sjukförsäkring U 35
Sjukhus U 41, Jo 19
Sjukvård Fö 9, S 2, 6, 18, 23, 25, 26
Sjöfart
Befälsbemanning K 3
Fartygsmiljö K 20
Fartygsregistrering K 18
Färjetrafik Gotland och fastlandet K 29
Göta kanal K 13
Kustövervakningsutredningen Fi 32
Lotsning K 10, 28
Olja i fartyg K 12
Pensionsfrågor för entrepre-

nörsanställda på fartyg S 14
Sjöräddning K 8
Övergivna fartyg K 9
Sjöfolk S 14
Sjöpolis Fi 32
Skadeersättning Ju 53
Skadestånd Ju 5, 19, 27, 44, 58, Fi 19
Skatteprocess Fi 26
Skatteutjämning Fi 20
Skatteutredning, 1972 års Fi 21
Skatteväsen
Administrativa sanktionssystemet Fi 40
Artister Fi 15
Bostäder Fi 24
Företag Fi 13
Ideella föreningar Fi 18
Livförsäkringar Fi 19
Mervärdeskatt Fi 17
Punktskatter Fi 8
Skattetilläggsutredningen Fi 40
Skatteutredning, 1972 års Fi 21
Skepps- och Kastellholmarna U 45
Skeppshypotekskassan I 17
Skingringsförbud Fi 26
Skodon H 3
Skogsadministrativa utredningen Jo 13
Skogshögskolan Jo 1
Skogsutredning, 1973 års Jo 10
Skolhälsovårdsutredning, 1974 års U 33
Skolungdomsresor U 22
Skolväsen
Ansvarsfördelning stat–kommun U 24
Betyg U 27
Hermods korrespondensinstitut U 40
Högskolereformen U 46
Högskoleregionernas organisationskommittéer U 50, 51, 52, 53, 54, 55
Invandrarelevernas utbildningssituation U 44
Läromedel U 5
Skolans inre arbete U 16
Studiedokumentation och statistik för högskolan U 56
Studiesocialt stöd U 58
Utlandsundervisningen U 35
Skorstensfejarmästare Kn 6
Skrothandelsförordningen H 10
Skyddat arbete A 11
Skyddsrum Fö 17
SLS S 25
Smuggling Fi 28
Småbarnsföräldrar S 17
Småföretag Fi 13
Småhusköpkommittén Ju 58
Småpartier Kn 3
Smällare I 7
Social forskning S 5, 21
Social hemhjälp Fi 20
Social information S 28
Sociala förmåner Fö 3
Socialdepartementets sjukvårdsdelegation S 2
Socialförsäkring S 19, A 16
Socialkatalog S 28
Socialpolitiska samordningsutredningen S 29
Socialutredningen S 3
Socialvård S 27
Sommarbarnsverksamhet S 4
Sparavdrag Fi 21
Specialstraffrätt Ju 1, S 18, Fi 28
Specialundervisning U 16
Spel H 4
Spioneri Ju 39
SSK U 24
Stat och kommun Fi 20, U 24
Statistik K 4, Fi 34, 36, U 56, A 7
Statlig egendom Fi 1, 2, 27, I 13
Statlig näringshjälp A 21
Statlig personalutbildning Fi 33
Statlig upphandling Fi 29
Statliga fartygskreditgarantier I 17
Statliga företag K 25, I 2, 20
Statsförvaltning
Beslutanderätt Kn 12
Besparingsutredningen Fi 35
Bevakningsföretag Ju 61
Bostads- och planmyndigheter B 11
Checklönekommittén Fi 38
DAFA Fi 39
Decentralisering Kn 12
Fastighetsdata Ju 42
Förhandlingsrätt Fi 5
Förvaltningsdemokrati Fi 9
Justitiekanslerns uppgifter Ju 55
Jordbruksnämndens organisation Jo 21
Justitiekanslerns uppgifter Ju 55
Kvinnornas situation Fö 15, Fi 25
Lokalisering S 13
Nedre Norrmalm Fi 1
Offentlighet och sekretess Ju 9, 59
Patentverket H 6
Personalutbildning Fö 4, Fi 33
Polisutredning, 1975 års Ju 64
Revision och rationalisering Fi 30
Riksantikvarieämbetet U 38
Riksförsäkringsverket S 19
Skogsadministrativa utredningen Jo 13
Statens Järnvägar K 30
Statskontoret Fi 30
Styrelsen för teknisk utveckling I 19
Telekommunikationer K 25
Tystnadsplikt Ju 59, Fö 14
Tystnadspliktskommittén Ju 59
Utrikesförvaltningen UD 3, 4
Väktare Ju 61
Växtskyddsverksamheten Jo 14
Överstyrelsen för ekonomiskt försvar H 16
Statstjänstemän Ju 59, UD 3, 4, Fö 14, Fi 5, 9, 25, 33, 38, I 20
Stiftelser Ju 57, U 57
Stiftelseutredningen Ju 57
Stimulansutredningen A 21

Stockholm Fi 1
Stockholmsregionens allmänna flygutredning K 33
Strafflagstiftning Ju 1, 11, 17, 18, 30, 39, 51, Fö 8, S 18, Fi 28
Strukturomvandling I 26
Studentkårer U 28
Studerandehälsovård U 23, 33
Studiecirklar U 13
Studiedokumentation U 56
Studiereseutredningen U 22
Studiestöd U 8, 37, 58
Styrelsen för teknisk utveckling I 19
Stålindustri I 9
Städbranschen H 14
Stämningsmän Ju 23
Suveränitetsholmarna Ju 28
Sysselsättningsutredningen A 10
Svavelutsläpp Jo 20
Sveriges Turistråd H 13
SVUX U 8
Säkerhet i farled K 28
Säkerhetsbrott Ju 39, 59
Säkerhetspolitik Fö 10

T
Tandvård U 43
Taxering S 19, Fi 26
Teknisk nomenklatur I 23
Teknisk utbildning U 15
Teknisk utveckling I 13, 14, 15, 19
Tekniska hjälpmedel S 7
Tekniska högskolan U 1
TEKO-varor H 3
Telefonavlyssning Ju 43
Telefonförsäljning Ju 29
Televerkets verkstadsrörelse K 25
Television Ju 12, U 20, 34, 39
Textilvaror H 3
Terroristhandlingar Ju 64
Tidningsfilmningskommittén U 30
Tidningsstöd Fi 23
Tidningstaxeutredning, 1974 års K 23
Tillsynslagen Ju 57
Tilläggspension S 9
Tingsrätter Ju 32
Tjänsteföreskrift Ju 59
Tjänster Ju 22
Tjänstereglementet för krigsmakten Fö 14
Tjänstetillsättningar U 11
Tobaksreklamutredningen H 12
Tornedalen Ju 28
Torrläggningsbestämmelser Ju 8
Totalförsvar Fö 9, 13
Totalvägran Fö 8
Toxicitet S 30
Trafikbullerutredningen K 5
Trafikpolitik
Kollektiv trafik K 11
Kommunala trafikfrågor K 26
Nordiskt samarbete K 13
Separatredovisning vid SJ K 30
Trafikplanering K 7
Trafikpolitiska delegationen K 1
Trafikpolitiska utredningen K 16
Trafikrabatter K 24
Trafiksvaga järnvägslinjer K 30
Öresundsdelegationen, 1975 års K 31
Trafiksäkerhet K 17, 22, 26
Transportväsen K 19, 32
Truckar K 32
Tryckfrihetsförordningen Ju 38, 43, 48, 59
Tryckfrihetsprocess Ju 12
Trädgårdsnäringen Jo 17, A 18
Tullverket Fi 32
Turistfrämjande verksamhet H 13
TV-reklam Ju 49
Tvångsförvaltning Ju 47
Tvångsmedel Ju 38, 43, 52
Tystnadspliktskommittén Ju 59
Täktsamfällighet Jo 4
Tätortstrafik K 11

U
U-länder UD 2
UMOF U 12
Underrättelseutredning, 1974 års Fö 10
Underställning av avtal Fi 22
Ungdomsbrottslighet Ju 14
Ungdomsfängelse Ju 51
Ungdomsfängelsenämnden Ju 33
Ungdomsvårdsskolor S 8
Uniformer Ju 50
Universitet
Egendomsförvaltning Fi 2
Forskningsutbildning U 37
Kårobligatoriet U 28
Lokalprogram U 2
Professorstillsättning U 11
Restauranger U 9
Teknisk utbildning i Norrland U 15
Uppbörd S 19, Fi 10
Uppfinningar H 1
Uppgiftsskyldighet Fi 10, I 11
Upphandling Fi 29, I 13
Upphovsrätt Ju 13, U 5
Upplysningsverksamhet Ju 7, S 28, A 6, I 11, 18, 23
Uppsala domkyrka U 18
Uppsala län Kn 5
Uppsåt Ju 39
Utbildning av vissa läkare S 26
Utbildning inom försvaret Fö 16, 18
Utbildning inom statsförvaltningen Fi 33
Utbildningsradio U 20
Uthyrningssvårigheter av bostäder B 14
Utlandssvenskar Ju 3
Utlandsundervisning U 35
Utländsk flagg K 18
Utländska artister Fi 15
Utländska företag Ju 34
Utländska läkare S 26
Utlänningar Kn 9
Utrikesdepartementet UD 3, 4
Utrikesförvaltningen UD 4
Utrikeshandel Fi 34

Utrikespolitik UD 2, Fö 2
Utställningar U 3
Utvecklingsarbete UD 2
Utvecklingsländer U 47

V
Vadstena klosterkyrka U 19
Val Ju 3, Kn 3
Valbarhet Kn 9
Valkretsindelning Ju 54
Valsystem Ju 54
Valteknik Ju 3
Vapenfri tjänst Fö 8
Varningstext på tobaksvaror H 12
Varudistribution H 2
Varumärkesutredningen Ju 45
Varusmuggling Fi 28
Varvskreditutredningen I 17
Vattenkraftsutbyggnader B 8
Vattenlagen Ju 8, Jo 4
Vattenreglering Jo 12
Vattenvägar K 13
Verkstadsindustri I 5
Vetenskaplig dokumentation, information och nomenklatur I 23
Veterinärhögskolan Jo 1
Videogram Ju 49
Villaschablonen Fi 21
Vuxenutbildning U 8, 13, 26
Vårdanstalter S 10, 20, U 41
Vårdlagstiftning S 3
Vårdpersonal Ju 36
Vårdutbildning S 4
Väghållning K 6
Vägplanering K 14
Vägtrafik
Bilarbetstid K 17
Buller K 5
Ren-bil-utredningen Jo 16
Trafiksäkerhet K 22
Trafikolycksstatistik K 4
Väktarutbildning Ju 61
Välfärdsråd inom handelsflottan K 27
Värdepapper Fi 4
Värmeplaner I 22
Värnpliktiga se *Försvarsväsen (personal)*
Västerdalälvsutredningen Jo 18
Växtförädling Jo 9
Växtskydd Jo 14

Y
Yrkesinspektionen A 5
Yrkesskadeförsäkring S 11
Yrkesskadestatistikutredningen A 7
Yrkesutbildning U 32
Yttrandefrihet Ju 12, 59

Z
Zigenare A 4

Å
Åldringsvård S 22
Åtalsrättskommittén Ju 14

Ä
Ägandeförhållanden I 1, 26
Äktenskapsrätt Ju 16

Ö
Öppethållandetider H 17
Öppet köp Ju 29
Öresundsdelegationen, 1975 års K 31
Övergivna fartyg K 9
Överstyrelsen för ekonomiskt försvar H 16
Översvämningar Jo 12, 18
Övervakningsnämndsutredningen Ju 33
Övningsfält Fö 2

Innehåll

Utdrag ur regeringsprotokollet ... 2
Bilaga, kommittéberättelse 1976
Justitiedepartementet (Ju) ... 11
Utrikesdepartementet (UD) ... 112
Försvarsdepartementet (Fö) ... 116
Socialdepartementet (S) ... 141
Kommunikationsdepartementet (K) ... 168
Finansdepartementet (Fi) ... 208
Utbildningsdepartementet (U) ... 263
Jordbruksdepartementet (Jo) ... 384
Handelsdepartementet (H) ... 409
Arbetsmarknadsdepartementet (A) ... 437
Bostadsdepartementet (B) ... 464
Industridepartementet (I) ... 481
Kommundepartementet (Kn) ... 533
Uppgift på kostnader för kommittéer ... 546
Betänkanden utkomna från trycket under år 1975 ... 598
Betänkanden avgivna av kommittéer, som redovisas i kommittéberättelsen, eller upprättade inom departement (Ds-serie) under år 1975 .. 602
Nordisk utredningsserie ... 605
Personregister till kommittéer ... 606
Sakregister till kommittéer ... 642